NA HLUBINU

REVUE PRO VNITŘNÍ ŽIVOT

V OLOMOUCI L. P. 1935

Obsah X. ročníku

BRAITO: My víme, že přijde 1, Tajemné tělo Kristovo 2, My pak jsme údy jeho 73, Církev hledajících 137, Zřízení Církve 209, Maria a Církev 266, Osobnost a společenství v Církvi 329, Matka živých 393, Svátost jednoty Církve 457, Srdce a duše Církve 527, Církevní svatovláda 587, Uzavíráme prvý kruh 585.

BITNAR: Blahoslavená dominikánka sestra Alžběta od Jezulátka 33, Zvěstování Panny Marie v českém baroku 163, Český portret svaté Kateřiny de Ricci 234, Eucharistik české gotiky 485, Mariánský visionář české gotiky 554, Svatého Františka Sal. list o narození Páně 600.

BRECHENSBAUER: Opice Boží 612.

CESTA: Ježíš ve škole 37, Co je kříž 231, Výchovný význam mše svaté 469, Jednota Těla Kristova 547.

DACÍK: Bůh a duše 11, 77, 143, 201, 270, 341, 401, 461, 522, 590.

DONCOEUR-VITÁSEK: Návrat ke křesťanství 493.

DURYCH: Krvavý pot 25, Měřítko katolíků 94, Vůle a moc 167, Býti malým 364, Na čem si zakládáme 417, 479.

GERTRUD V. LE FORT, přel. BRECHENSBAUER: Zvěstování 474.

HORÁK: P. Arintero a obnova mystiky 405.

HORALÍK: Blahoslavení chudí duchem 620.

HYNEK: Krásný jsi podobou nad syny lidské 540.

JANŮ: Ježíš Kristus, Pán náš, „nejkrásnější mezi syny lidskými" 355, 412, 535, 603.

MASTYL'ÁK: Vyprahlost 482.

METYŠ: Memi Vian 171, Clotaire Nicole 425, Marie Lichteneggrová 489, Gertruda von Le Fort 557.

ŒSTERREICHER, přel. FUCHS: Židovská otázka 150, 221.

PAVLÍČEK: Vexilla regis prodeunt! 618.

PECKA: Veliké přátelství 29, Smysl smrti 212, Atheism jako popírání sebe 351, Hřích a modlitba 543, Náboženské založení 597.

REBAN: Liturgií k vítězství nad hmotou 42, Liturgické posvěcení času 96, Liturgické posvěcení místa 156, Liturgické posvěcení práce, 216, Liturgické posvěcení rodiny 289, Liturgické posvěcení kultury 346.

RUBÍN: Privilegium dětství 594.
SIMONIN: Křesťanské dogma v I. století svých dějin 112, 246, 296.
SLOVA OTCOVA. 610.
SOUKUP: Eucharistie prvních křesťanů 7, 83, 140, 206, 275, 337, 397, 466, 531.
ŠIMEK: Mystické Tělo Kristovo 551, Poslání Leóna Bloy 605.
ŠKRABAL: První vzory života 16, Synové Zebedeovi 86, 227, 334.
ŠPŮREK: Apoštol v námořnické bluze 91.
ŠTORM: Církev a umění 169, Liturgie a umění 239, Liturgie a architektura 359.
SCHAUMANN, přel. DVOŘÁK: Madoně 265.
SCHERZER: Je myslitelná farnost liturgicky žijící? 109.
URBAN: Bůh — rodiče — dítě 20, Tři slova studujícím 103, Učitel božský a lidský 279.
VOTKA: Křesťanství v Habeši 623.
ZAVADIL: Svatý nádeník 615.
ZÍTKO: Světla ze Západu 422.
TEXTY: 50, 242, 300, 521, Rozprava o křesťanské radosti 369.
VÝHLEDY: 54, 116, 176, 249, 308, 372, 430, 497, 565, 629.
PRACOVNA: 62, 126, 188, 255, 317, 382, 443, 506, 574, 641.
ŽEŇ: 65, 129, 194, 258, 320, 385, 448, 512, 579, 645.
PŘÍLOHA: Zdeněk Kalista: Národní motiv úcty svatoprokopské a svatoprokopská legenda z roku 1618. 1—45.

My vím :, že přijde . . .

Protože jednou přišel a protože přinesl tolik síly, proto věříme, že přijde zase, že přijde k trvalému, rozhodnému vítězství. Spojil se s lidskou přirozeností, stal se člověkem, slabým dítětem. O tom nám zpívají jesle, o síle, která se snesla s nebes na všechny dětské kolébky, na všechny lidi, aby se mohli státi podobnými Bohu, protože Bůh se stal podobným člověku a snesl do lidské přirozenosti všechnu svou lásku k Otci, všechnu pravdu, všechnu cestu, veškeré prostředky. Zvítězil svou láskou nad vinou, nad zlobou. Vykoupil nás a proto jeho dílo nemůže býti zmařeno pro toho, kdo se zachytí jako trosečník desky, kdo se zachytí dřeva svatých jesliček, kdo se zachytí skutečnosti, že Slovo stalo se tělem.

Věříme, že tím očistil, posvětil naše tělo, a že dal duši s druhé strany tolik síly, aby mohla udržovati čistým toto tělo a nedopustila, aby jeho slabosti a jízvy ji ochuzovaly.

Přišel k nám, nejenom aby mezi námi dlel tři roky. Slíbil, že bude s námi až do skonání světa. S námi svým tělem svátostným, s námi svým vítězstvím, s námi svými milostmi.

On zůstane až do posledního dne pro posledního člověka Cestou, Pravdou a Životem. Nechce býti Bohem cizím, vzdáleným, nesmiřitelným, nepřibližitelným, nýbrž Bohem v nás, Bohem, který chce žíti a přebývati v nás, abychom s ním žili, s ním obcovali docela těsně a důvěrně, jako přítel s přítelem. Proto se stal dítětem lidským, abychom my se stali dítětem Božím. Abychom žili a jednali z Boha, stále podobněji podle něho a stále blíže k němu.

Podáváme dnes ruku u jesliček a chceme vás vésti duchovním životem, skutečným, praktickým až do Boží náruče. Pokračujeme ve svém díle poučování, přivádění k Bohu, k životu v něm a z něho. Budeme si letos zvláště všímati skutečného, denního, konkretního života, ale budou nás dále lákati hloubky a propasti Božího Srdce.

Hledáte, pláčete, vzdycháte po tom, aby přišel k vám, do srdcí vašich drahých, aby kraloval také v naší vlasti. My víme, že přijde, ale že jest na nás všech, abychom mu chystali cestu svým vlastním posvěcením. On má dosti moci a sil pro nás i pro ostatní, aby si nás přitáhl k sobě. Dejme se jenom přitáhnouti. Nade všecko nám budiž On a spojení s ním. Pak přijde. My víme, že přijde . . .

Dr. Silv. M. Braito, redaktor.

Tajemné tělo Kristovo

(Kurs o Církvi, jakožto zdroji duchovního života.)

Před Bohem tvoříme všichni lidé dohromady jednu rodinu, jedno těleso, lidstvo. Tak jsme byli zahrnuti všichni v Adamovi, tak jsme v něm všichni klesli, ale tak nás také Otec nebeský shledal svým božským Synem. Přišel, vtělil se. Přijal lidskou přirozenost. Stal se jedním z nás. A v tomto lidském těle, v této lidské přirozenosti nejenom že se spojil s námi, nýbrž spojil nás všechny se sebou. Byl dokonalým Synem Božím. Proto za nás nejenom zaplatil, nýbrž také podal dokonalou bohopoctu, dokonalou poslušnost a poddanost Bohu. V Něm stalo se lidstvo dítětem Božím, které se nikdy od Otce neodloučí, jako se nikdy neodloučí od něho naše Hlava, Kristus. Je naší hlavou, protože nám dal nový život, protože nám vrátil onen pravý život, který jsme ztratili v Adamovi. Je naší hlavou, protože nás vede k Bohu, protože nám stále vlévá nadpřirozený život dítek Božích, protože tento život udržuje a rozmnožuje novými a novými milostmi a nadpřirozenými dary ctností. Jím jsme vešli do svatyně, jím se líbíme Bohu, skrze něho se můžeme dobře modliti, skrze něho je naše modlitba přijata před tváří Otcovou. Jenom jím se můžeme dobře modliti, jenom jím Otce milovati, jenom jím se jemu líbiti. To znamená, že všechen duchovní život nás všech je jím podmíněn, plyne z něho, že se jedná o jeden celek nadpřirozený,

který shromažďuje všechny, kteří jsou jakkoli spojeni s tímto Kristem Spasitelem.

Kristus Bohočlověk za všechny umřel, všem zjednal tento nový život, všechny chce přivésti k sobě, všechny shromažďuje ve své lásce. Naše společenství všech se všemi v nadpřirozeném životě, který nám byl zjednán, je podstatnou známkou Kristovy působnosti. Tvoříme jedno tělo dítek Božích a života svatého synovství Božího, a to buď že je máme, anebo že je v síle Kristově můžeme míti, že z tohoto těla není nikdo naprosto vyloučen, že by neměl prostředků státi se údem tohoto tajemného těla Páně.

Toto vnitřní společenství je základem a obsahem viditelného tajemného Těla Páně, jeho formy totiž, Církve, jakožto společnosti. Církev je viditelné shromáždění těchto údů tajemného těla Kristova, je jejich uspořádání a vnější spojení, aby jim, lidem opírajícím se o vnější skutečnosti, dostalo se viditelným způsobem hlásání pravdy viditelných znamení, čili svátostí, skrze něž se jim dostává neviditelné milosti a neviditelného života dítek Božích anebo jeho rozmnožení.

Kristus představuje ve svém člověčenství všechny lidi, tedy lidstvo, a jenom tomu se dostane spasení, kdo je skutečně vnitřně i vnějším způsobem přivtělen k tomuto Kristu, kdo jest údem jeho, jakožto tajemného Těla. My víme, že se stáváme vnitřními údy tohoto těla tím, že se stáváme nejprve jeho údy viditelnými. Neboť i zde se uplatňuje zásada, že milost předpokládá přirozenost, že se tajemných, nadpřirozených účinků dostává člověku z Boží vůle viditelnými, vnějšími znameními. Protože se Spasitel pro všechny lidi vtělil a za všechny umřel, proto jest naprosto nezbytné, aby tito všichni, kteří chtějí míti ovoce jeho vtělení a vykoupení, aby tvořili jedno, aby byli prostě údy tohoto jeho těla, jež vytvořil tím, že vzal lidskou přirozenost nás všech a za všechny toto tělo a krev obětoval. Spojil toto člověčenství se svým svatým Božstvím. A tak jako Božství všechno proniká a všechno se vším ve své moci a

všudypřítomnosti spojuje, tak také Ježíš spojil nás všechny ve svém Božství. Kdo se chce vymknouti z tohoto tajemného těla, zříká se působnosti Kristova Božství, jeho nadpřirozeného života. A není možné spokojiti se jenom s vnitřní příslušností k tajemnému tělu Kristovu, protože Kristus neměl jenom Božství neviditelné, nýbrž také viditelné člověčenství, a je naší hlavou jako Bůh i jako člověk. Vedle monofysitismu kristologického jest monofysitismus eklesiální, který rovněž nechápe celého Krista. Kristus v Církvi je jakožto dárce a zdroj a střed milostí a duchovního života, ale je tam jakožto střed uskutečněný ve skutečném člověku skutečných lidí s duší i s tělem. Chápati Církev jenom jakožto vnitřní společenství neviditelných údů neviditelného těla, znamená nechápati smyslu viditelné oběti viditelného člověčenství Kristova. Jako Adam spojil všechny lidi viditelným projevem vnitřní vzpoury, podobně Kristus musil spojiti lidi vnější obětí vnitřního naprostého poddání Otci. Spojení viditelných lidí, které působilo přelití hříchu na všechny lidi, byla skutečnost, že tvoříme společnou lidskou přirozeností „lidstvo". Skutečnost těla Kristova, viditelně za nás obětovaného, těla společného s námi všemi a všem nám prospěvší, znamená naprosto bezpečně viditelné spojení všech právě v tomto Kristu, v této oběti, v jejím ovoci, totiž spojení nás v království Boží, viditelné s neviditelným vnitřním životem, tedy: Církev. Toto jest Církev, království Boží, které je v nás, a které roste jako zrno hořčičné i navenek, království Boží jest i sýpka plná dobré pšenice i pole, na kterém roste prozatím vedle sebe pšenice a koukol.

Tvoříme jednotu v Eucharistii. Je to jedna jediná oběť. Protože nemáme více obětí než tuto. Kristus podal nejvyšší a jedinou vlastně oběť, protože toto byla jediná oběť, důstojná Boha, protože měla nekonečnou cenu pro spojení s osobou Věčného Slova. Proto jenom ve spojení s touto obětí mají ostatní oběti naše smysl a cenu. Jenom z ní totiž jsou nadpřirozeně možné a živé, jenom z ní mají svou nadpři-

rozenou, věčnou cenu. A protože tato oběť se dála nejenom vnitřním podáním, nýbrž také podáním vnějším všeho, co Kristus měl, i života, proto ti, kteří chtějí býti účastni ovoce této oběti, totiž nadpřirozeného života dítek Božích, musejí se spojiti nejenom vnitřním poddáním Otci, nýbrž i vnějším způsobem ve zpřítomnění této oběti. A jenom ono společenství křesťanů, které i vnějším způsobem zpřítomňuje tuto oběť, které tedy rozšiřuje toto společenství zásluh Kristových a oběti jeho vnitřní na společnost lidí, jenom ona zaručuje skutečné přelévání těchto milostí. A skrze uskutečnění společenství darů Páně skrze tuto společnost dostává se darů Páně i těm, kteří žijí mimo tuto společnost, ale kteří patří, jak praví theologové, k duši Církve.

Ježíš dal tuto svoji oběť jakožto pokrm. Pokrm, obětovaný Hospodinu, odcizil prvý člověk, protože chtěl býti Bohem. Bůh podává sebe spojeného s člověčenstvím za pokrm, abychom my se mohli beztrestně, klidně přiblížiti k Bohu. Pokrm Eucharistie je pokrmem obětním, je pokrmem, který spojuje tak všechny, jako spojovala oběť. Pokrm eucharistický udržuje a rozmnožuje, dává život, který nám byl zjednán viditelným i neviditelným způsobem na kříži. Jako byla viditelná oběť neviditelného podání se Syna Otci, Krista Bohu, tak také požívání tohoto pokrmu musí býti viditelné. Jedno tělo my mnozí jsme, kteří máme účast na jednom Chlebě a na jednom kalichu. Proto se modlí Didache v začátcích křesťanství, aby Pán tak shromáždil Církev svou od čtyř úhlů, jako ony způsoby svátostné zrály a byly sklízeny na čtyřech úhlech světa . . . Proto pro svaté Otce, jako pro svatého Jana Zlat., vejíti ve společenství svátostného těla Kristova, znamenalo zároveň také vejíti do společenství se všemi věřícími, ve společenství s mystickým tělem Církve. A jako je toto tělo viditelně znázorněno svátostnými způsobami, tak také ono spojení, které toto tělo tvoří, musí býti viditelné, vnější, tvoří Církev viditelnou, Církev, společnost, naplněnou svatým, neviditelným

společenstvím. Neboť svým tělem nás Kristus vykoupil a spojil. Proto viditelným tělem musí býti jeho Církev a naše povinnosti k viditelné Církvi jsou povinnosti k viditelným údům této Církve.

Naše spojení s Kristem se projevuje ještě v modlitbě. Když se modlíme, máme se modliti v něm a skrze něho. Jenom skrze jeho spojení s Božstvím dostává se našim modlitbám čistoty a dokonalosti, jenom proto jsou přijaty před tváří Boží. Kristus podle nejvyššího úkonu bohopocty, jímž je také modlitba, je viditelnou obětí na kříži, jenom jí jsou platny oběti. A jenom ve viditelném spojení s touto viditelnou obětí mohou se naše modlitby důvěrně opříti o Kristovy zásluhy. Neboť svatý Tomáš praví výslovně, že, res, to jest věc znázorněná nejsvětější Svátostí, je jednota tajemného těla Kristova (III. q. 73 a 3).

Z toho plynou naše vzájemné povinnosti, jsme údy navzájem s různými úřady, úkoly a dary. Máme všichni dohromady svou službou a svými vlastnostmi, svým uskutečňováním Krista v duších vytvořiti onu dokonalost tajemného těla Páně. Tato spolupráce není dána každému na uváženou a není dobrovolnou. Máme povinnost k tomuto tělu Páně podle svých darů, podle svých schopností, podle svého povolání a místa. Katolická akce znamená jenom připomenutí katolíkům a laikům, že i oni patří k Církvi, že i oni mají k ní a k jejímu životu a vzrůstu přísné povinnosti, protože z této Církve žijí, protože z ní přijímají věčný život a že v tomto těle nikdo nesmí býti osamocen. Nebyli jsme osamoceni vykoupeni, nedosáhneme osamoceni tohoto vykoupení. Někoho ovšem Pán povolává, aby ho představoval modlícího se na poušti, ale modlícího se ve spojení s bratřími a za bratry . . . jako On! Jiný je povolán, aby byl knězem, jímž potekou milosti Kristovy. Jiný, aby byl lékařem, těšitelem a pomocníkem, zastáncem slabých a nemocných údů těla Páně, jiný, aby sytil chudé, jako on je sytil, jeho chudé, trpící jeho údy! Třeba znovu prožíti tuto myšlenku jednoty, aby se posvětila naše práce charitativní, naše

poučování, naše namáhání, abychom zdvojnásobili síly, všechny údy Těla Páně obejmouti, posilniti, potěšiti . . .

A nejvyšší úkon spolupráce, abychom mohli říci: Ego vos Christo genui . . . Církev jakožto vnější, viditelná společnost je touto matkou, která plodí dítky Boží ke společenství nového života, synovství Božího . . . Nejenom kněží tu smějí pracovati, nýbrž všichni, kterým je cokoliv dáno. Abychom to všechno správným užíváním obrátili k apoštolátu, k získávání duší. Když třeba někdo jenom dobře namaluje něco, již tím ukazuje kousek krásy, ukáže tím na Boha, jenž je krásný, a přivádí duši k Bohu!

Protože ale se jedná o jedno tělo s mnohými dary a úřady a potřebami, volá tato mnohost v jednotě cíle, v jednotě života Božího po jednotě správní, která by bděla nad správným rozdílením milostí a pravdy, aby se jim všem dostala nad správným užíváním různých darů těchto různých údů ku prospěchu jednoty všech údů tajemného Těla.

Plnost těla Kristova! I my máme povinnost spolubudovati tuto plnost. Nejprve v sobě, a potom z plnosti své přitahovati, obohacovati a živiti druhé. Duchovní život není hříčkou, není přepychem, jest povinností těch, kterým bylo dáno světlo, synovství Boží, nový život k těm, pro které jim tato plnost a toto bohatství bylo dáno, protože v těle je všechno souvztažné, i v Těle Páně. Býti členem svatého Těla Kristova, svaté Církve, uzavírá v sobě povinnost snažiti se o svatost. Z úcty k svatému tělu Církve a z lásky k těm, kteří na jeho posvěcení pracují, aby buď byli spojeni s námi, anebo aby jejich společenství s námi bylo ještě utuženo. *P. Silv. M. Braito.*

Eucharistie prvních křesťanů

Maurice Brillant napsal: „Naši dobu zachvátil veliký hlad — a doufáme, že ji neustane trápiti — krásný hlad na Hostii, hlad stejně náročný, jako kaž-

dý jiný." Ten hlad již jednou zachvátil lidské duše a obnovil tvářnost země. Bylo to v prvních začátcích křesťanské víry, kdy hlad na Hostii eucharistickou živil duše k hrdinství věrnosti i apoštolátu. Je tedy třeba s návratem tohoto hladu také umění, hlad sytiti. Začátky křesťanství znaly také toto umění. Proto je třeba právě z nich se učiti, u samého pramene obohatiti nejen city, nýbrž věcně vyrůsti.

1. Nejstarší památky.

Kdy vznikl eucharistický hlad a z jaké příčiny povstal? Uspokojivá odpověď je v samém Novém zákoně. Dobou vzniku hladu jest ona chvíle, kdy se k nepřítomnosti milovaného Mistra připojila vzpomínka na jeho slib: „Kdo mne požívá, živ bude ze mně", a na jeho rozkaz: „To čiňte na mou památku". Příčinu hladu prozrazuje vylíčení hodnot Eucharistie v novozákonním Písmě.

Nauka evangelia, spojená s projevy Pavlových listů, ukazuje, že žádný článek křesťanské víry nebyl tak záhy a v takové úplnosti pojat vědomím křesťanů, jako právě Eucharistie. V těch Písmech se již Eucharistie jeví jako jednoduchý sice, ale hotový obřad, přesně chápaný jako svátostná hostina, která je dokonale odlišná a odlišovaná od jakékoliv jiné hostiny, ať občanské nebo náboženské, židovské nebo pohanské. Vědomí smyslu této svátostné hostiny je již v této době velmi bohaté.

Odborníci na to užívají tří výrazů: hostina eschatologická, bratrská, historická. Požívání Eucharistie bylo prvním křesťanům již na začátku hostinou naděje, důvěry, že Pán opravdu přemohl všechno nepřátelství světa, že přijde dokonati uskutečnění svého vítězství, dříve nebo později na konci světa; eucharistická hostina naznačovala i uskutečňovala bratrskou jednotnost duchovního těla Kristova, spojujíc všechny členy Církve jedním způsobem s jedinou Hlavou Církve, s Kristem; přítomní u stolu Páně věděli, že konají to, co konal Pán se svými věrnými

při poslední večeři, zároveň však i to, co konal na Kalvarii — nikoli pouhou osobní vzpomínkou, nýbrž přítomný Pán ve svátostném proměnění skutečně obnovuje svou oběť, na Kalvarii vlastním životem přinesenou. Tak rozuměli slovům apoštola Pavla, když psal korintským křesťanům: „Kdykoli totiž požíváte tohoto chleba a pijete z kalicha, smrt Páně zvěstujete, dokud nepřijde" (I., 11, 26), jak to asi 150 let později vyjádřil africký biskup Cyprián: „Oběť, kterou obětujeme, jest utrpení Páně." Stručně výrazné slovo Cypriánovo bylo jen výrazem toho, co bylo přesvědčením celého křesťanstva sotva 25 let po smrti Kristově, a to v celé střední Evropě a Malé Asii.

Asi dalších 25 let později mluví k nám víra z díla, nadepsaného „Nauka dvanáctera apoštolů". Mluví o eucharistické oběti a učí modlitbám ke svatému přijímání: „Shromažďujte se v nedělní den Páně. Lámejte chléb a děkujte; ale napřed se vyznejte ze svých hříchů, aby vaše oběť byla čistá. Kdo je v nesváru se svým druhem, nesmí se k vám připojiti, dokud se nesmířil, aby vaše oběť nebyla poskvrněna. Neboť toto praví Pán: Na každém místě a v každé době se mi přináší oběť čistá; neboť já jsem veliký král, praví Pán, a jméno mé obdivují všichni národové. Tak si tedy budete voliti biskupy a jáhny." — Jako by to bylo napsáno dnes; a ještě nás dojímá nevýslovná úcta k oběti mše svaté, zajímá nás zpráva, že tehdy byli biskupové a čekatelé kněžství určováni před tváří Eucharistie.

Z následujících modliteb můžeme viděti něco z tehdejších obřadů svatého přijímání; P. Batiffol, badatel světového jména, praví o nich, že vylučují veškerou pochybnost o svém eucharistickém smyslu. Jsou pak takového rázu, že duše jen poněkud eucharisticky žijící cítí nutnost učiti se od nich také. Dojemná a velmi výmluvná pro zkušeného jest již sama skutečnost, že se děkovalo již před svatým přijímáním, které se tehdy konalo pod obojí způsobou.

„Nejdříve za kalich: Vzdáváme ti díky, Otče náš,

za svatou révu Davidovu, kterou jsi nám dal poznati skrze svého syna Ježíše. Sláva tobě na věky. — Nad lámaným chlebem: Vzdáváme ti díky, Otče náš, za život a poznání, jež jsi nám dal poznati skrze svého Syna Ježíše. Sláva tobě na věky. Jako byl chléb rozptýlen po úbočích a sebrán, stal se jednotou, tak ať se shromáždí tvá Církev ze všech končin světa ve tvém království. Neboť tvá je sláva a moc po věky skrze Ježíše Krista. — Ať nejí ani nepije z vaší Eucharistie každý, nýbrž jen ti, kteří jsou pokřtěni ve jménu Páně; neboť Pán řekl: Nedávejte svaté psům. — A když jste se nasytili, vzdávejte díky takto: Vzdáváme ti díky, svatý Otče, za tvé svaté jméno, kterému jsi učinil naše srdce příbytkem, a za poznání a za víru a za nesmrtelnost, které jsi nám dal poznati skrze svého Syna Ježíše. Sláva tobě na věky, Pane všemohoucí, tys stvořil vesmír pro své jméno, tys dal lidem pokrm a nápoj, aby měli radost a vzdávali tobě díky; ale nám jsi dal pokrm duchovní a věčný nápoj a život skrze svého syna. Především tobě vzdáváme díky, protože jsi všemohoucí. Sláva tobě na věky. Rozpomeň se, Pane, na svou Církev, aby byla dokonalá v lásce a zbavena všeho zlého. Shromáždi ji ze čtyř stran světa, posvěcenou ve tvém království, které jsi pro ni připravil. Neboť tvá jest moc a sláva po věky. Přijď milost tvá, nechť pomine tento svět. Kdo jsi svatý, přijď! Kdo nejsi, obrať se! Amen."

Mluví tu naše víra, naše láska rozumí, jak by to bylo řečeno dnes a ne skoro před devatenácti staletími. A opět asi po 25 letech vidíme plamenné svědectví. Plamen, který vyšlehuje ze srdce, zaníceného eucharistickou láskou; plamen, který je tak žhavý a z takové hloubky, že je nám až zahanbením. Kolem roku 110. píše svatý mučedník Ignác, biskup města Antiochie, o rozumářích, kteří pochybují o skutečné přítomnosti Božího Syna v Eucharistii, o skutečné přítomnosti „těla Páně, které trpělo za naše hříchy, těla, které Otec vzkřísil ve své dobrotě. Kdo se staví proti daru Božímu, zahyne ve svém pochybování;

lépe by pro ně bylo, litovati, než pochybovati, aby byli vzkříšeni."

Jaké bylo to milování Eucharistie v jeho vlastní duši, prozrazuje v listě římským křesťanům: „Nemám chuti na porušný pokrm, ani na potěšení tohoto života. Chci chléb Boží, jenž je tělo Ježíše Krista, jenž vyšel z rodu Davidova; a za nápoj chci jeho krev, jež jest nehynoucí láska."

Nesmírný plamen, jehož žár byl společný všem; nesmírný proto, že si byli ti první křesťané tak hluboce vědomi takového spojení s největším, věčným Bohem. Proto v jejich řeči není nic odpozorovaného sladkosti lidských citů a odposlouchaného lidským projevům lásky. Veliké tajemství Eucharistie již plně pochopili, a proto se v jejich slovech neozývá nic, než největší zájmy a hodnoty: Bůh, Otec, jeho sláva, jeho všemohoucnost, jeho Církev, nesmrtelnost člověka a ochota vydati na smrt všechno, co je menší. Tu můžeme chápati, proč takové divy působila Eucharistie v těchto duších, i v onom světě, ve kterém ty duše zápasily o svou víru.

A také chápeme naivnost úřední listiny z té doby, když maloasijský římský správce, Plinius Mladší, chytal křesťany a vyslýchal, co je pravdy na oněch tajemných a ve své tajemnosti až do příšernosti překroucených zprávách o jejich obřadní hostině náboženské. Zároveň však je to i potvrzením zpráv z křesťanských památek, když píše do Říma nadřízeným úřadům o výsledku svého vyšetřování, r. 112: „scházejí se před slunce východem a velebí Krista jakožto svého Boha; konají zcela nevinnou hostinu a zůstávají zatvrzelí ve svém přesvědčení". Byli zatvrzelí vůči celému světu, neboť věděli, že mají Boha.

P. Em. Soukup O. P.

Bůh a duše

V následujících článcích chceme osvětlit základní vztahy milostí znovuzrozené duše k Bohu. Nebude

tu řečeno nic, o čem by ještě nebyla učiněna zmínka v časopise Na hlubinu, ale bude řečeno jasněji a příměji to, co bylo dosud jen naznačováno. Je třeba, abychom jeli stále víc a více na hlubinu, máme-li splnit program, který jsme si vytkli.

I. Život křesťanský.

Kdybychom pochopili křesťanský život v celé jeho velikosti, jak docela jinak by musel vypadat náš vztah k Bohu! Bylo řečeno, že celá mystika není nic jiného než křesťanský život uvědomělý, křesťanský život ve svém vrcholném vývoji, jakého se mu může dostati zde na zemi. A není nám divný tento pojem a nevidíme v něm nic přehnaného, protože křesťanský život je ještě více, je životem Božím v nás, je začátkem věčného života v duši. Ano, jsme o tom přesvědčeni, třebaže náš život praktický neodpovídá vždy, bohužel, této teorii. Je tím však vinen Bůh, jenž žije svou milostí v nás?

První člověk v ráji byl zcela připoután k Bohu posvěcující milostí a mimořádnými dary jak řádu nadpřirozeného, tak mimopřirozeného. Žil v úzkém přátelství s Bohem. Byl šťasten, protože měl Boha a žil z Boha, jenž je vrcholným štěstím člověka. Než člověk odpadl od Boha a v něm jako hlavě celého lidského rodu veškero lidstvo. Prvním hříchem byla roztrhána nadpřirozená pouta, která spojovala Boha s člověkem, zrušeno přátelství, jehož člověk požíval a jehož měli požívat všichni jeho potomci a mezi Bohem a člověkem nastává poměr Soudce a vinníka. Ale láska Boží v té chvíli, kdy mělo propadnout veškero lidstvo věčnému zahynutí, slibuje Osvoboditele a vzhledem k jeho budoucím zásluhám přijímá k sobě člověka, navazuje s ním opět přátelské styky a život Boží počíná vzrůstat v duších.

Je to křest svatý, na němž se nám dostalo tohoto štěstí, že jsme byli přivtěleni ke Kristu, kdy byla vložena do naší duše ona nadpřirozená kvalita, která nás činí podobnými Bohu v nadpřirozeném řádě, činí nás dítkami Božími a dává nám právo na přátel-

ství Boží. Tehdy nám byl udělen život, kterým žije sám Bůh, protože milost posvěcující nám dala účast na samé přirozenosti Boží, účast skutečnou, fysickou, řádu nadpřirozeného, a tím byla pozvednuta naše duše nad sebe samu, stala se takřka jedno se svým Bohem,[1] třebaže tato jednota je tajemná a nepochopitelná lidskému rozumu. „Bůh ve mně a já v něm, ó, toť můj život!" volávala sestra Alžběta od nejsvětější Trojice, když pronikla v toto tajemství života Božího v každé duši, která jest ozdobena posvěcující milostí.

Pochopit křesťanský život v celé jeho velikosti, by znamenalo pochopit život Boží, pochopit samého Boha, jeho přirozenost, protože křesťanský život je konečnou, stvořenou účastí na nekonečné, nestvořené přirozenosti Boží, na životě Božím, jímž je jeho vlastní blaženost, jeho poznání a jeho láska. Bůh nalézá veškeru blaženost a štěstí v sobě samém jako v prameni veškeré blaženosti a proto nepotřebuje, než aby patřil vyčerpávajícím způsobem na sebe sama a miloval sebe sama nekonečnou láskou, aby byl šťasten a blažen. — Toto poznání Boží a jeho láska nejsou v Bohu neplodny. Je to právě Boží poznání a láska, které jsou pramenem tajemství nejsvětější Trojice, v němž se odráží v celém svém lesku vnitřní život Boží, jak nám jej zjevil sám Božský Spasitel. Bůh uvažuje od věčnosti svou svrchovanou dokonalost a krásu a tím plodí svého soupodstatného Syna, jenž od věčnosti se obdivuje nekonečné dokonalosti svého Otce. A z tohoto vzájemného poznání a obdivu Otce a Syna vychází od věčnosti nekonečná Láska, třetí božská Osoba, Duch svatý. A Duch poznává a miluje Otce i Syna a v tomto společném poznávání a lásce spočívá štěstí a blaženost celé nejsvětější Trojice.

[1] Jsme zde daleko jakéhokoliv pantheismu, protože rozlišujeme přesně přirozenost Boží a přirozenost člověka. I když je naše spojení s Bohem sebeužší, nesplyne nikdy přirozenost lidská s božskou, nýbrž každá si uchová své vlastní bytí.

To je vnitřní, hluboký, neproniknutelný život Boží . . .

A tento život je nám sdílen, nám tvorům, andělům a lidem, kteří jsme schopni poznávání a lásky, kteří jsme již v řádu přirozeném podobni Bohu rozumem a vůlí.

Zdá se vám to snad nemožné? — Otevřte Písmo a čtěte, co píše svatý Petr ve svém II. listě (1, 4): „Bůh nám dal převeliké a drahocenné dary zaslíbené, abyste se stali skrze ně *účastni jeho přirozenosti* . . ." Těmito dary je milost, která nám právě dává účast na Boží přirozenosti, takže kdo přijal Krista, tomu dal Bůh moc státi se jeho synem (Jan 1, 13), to jest dal mu účastenstvím tutéž přirozenost, jakou má podstatně sám, protože syn nemůže býti jiné přirozenosti než otec. Vždyť Bůh proto dal svého Syna, aby se nám dostalo přijetí za syny, učí svatý Pavel. (Gal. 4, 5.) Jako v řádě přirozeném se stáváme zrozením dítkami svých rodičů, tak v nadpřirozeném řádě se rodíme na křtu svatém duchovně z Boha, dostáváme jeho přirozenost, stáváme se jeho dítkami. A to je milost posvěcující, která nás zbavuje dědičného hříchu a přetvořuje, abych tak řekl, celou naši bytost, dává jí nový vyšší, nadpřirozený směr, jaký náleží dítkám Božím. A Duch svatý, který je nám dán v tomto okamžiku, učí nás volati k Bohu: Otče.

Ještě s jedné stránky je potřeba, abychom si všimli svého života křesťanů, chceme-li jej hlouběji proniknout. — Svatý Tomáš praví často, když mluví o posvěcující milosti, která nás činí tím, čím jsme v nadpřirozeném řádu, že je semenem slávy, že je začátkem života blaženého, že věčná blaženost není ničím jiným, než vrcholným vývojem stavu milosti.[2] Tedy křesťanský život je v podstatě totožný s životem blažených v nebi, protože základem obojího je táž milost, táž účast na životě Božím. Jen způsob, jen stupeň je rozdílný, tak jako je rozdíl mezi semenem a

[2] Srov. na př. II. II. q. 24. a. 3 ad 2.: Milost a sláva jsou téhož rodu, poněvadž milost není ničím jiným než jakýmsi začátkem slávy v nás. Podobně I. II. q. 114. a. 3. ad 3.

stromem, který vyroste ze semene. Ale strom musí být obsažen celý v semeni jako ve svém zárodku. Jako dítě by se nestalo mužem, kdyby nemělo nedokonalým způsobem vše, čeho se vyžaduje na dospělém člověku, tak ani o nás by nemohlo jednou platit slovo svatého Pavla, že jsme dědici království Božího a spoludědici Kristovými, kdybychom neměli již nyní základ k této důstojnosti. A nejde zde o pouhou theologickou teorii. Kristus řekl nejednou, že kdo v něho věří, má život věčný, že kdo jí jeho tělo a pije jeho krev, má život věčný. Nepraví, že teprve po smrti bude míti věčný život, kdo nyní bude v něho věřit, nýbrž již nyní má věčný život, nosí jej ve svém srdci, protože království Boží je v nás, jak čteme u svatého Lukáše (17, 20). A mohli bychom ještě připojit, co praví svatý Tomáš, vykládaje slova Kristova u svatého Jana 6, 47: „Kristus je v nás dvojím způsobem: v našem rozumu skrze víru a v našem srdci láskou, která dává život víře. Ten tedy, kdo věří v Krista takovým způsobem, že k němu tíhne, má jej v srdci a v rozumu. A jestliže připojíme, že *Kristus je život věčný* (I. Jan 5, 20), můžeme uzavříti, že kdo věří v Krista, má život věčný; má jej v jeho příčině a v naději." Je to jakoby ozvěna slov Kristových, která pronesl v posvátné chvíli, kdy se loučil se svými apoštoly ve velebné velekněžské modlitbě: „To pak je život věčný, aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista." Toto poznání začíná zde na zemi věrou, oživenou nadpřirozenou láskou, a touto věrou a láskou zůstává Bůh v nás a my v něm, a proto napsal svatý Jan ve svém I. listě 5, 11: „Bůh nám dal život věčný (nadpřirozenou posvěcující milostí) a tento život je v jeho Synu. Kdo má Syna, má život; kdo nemá Syna, nemá života." Ani zde na zemi, ani jednou po smrti. Protože je to jeden a týž život: život milosti a život slávy. Jen stupeň jeho lesku je různý.

Hle, to je křesťanský život ve své podstatě. Je to život dítek Božích, tedy život podstatně nadpřirozený, je to *život Boží, přenesený do lidské duše* a

rozvíjející se podle stavu, v němž se tato duše nalézá: buď způsobem nedokonalým zde na zemi, nebo způsobem dokonalým ve slávě nebes. Viděti tváří v tvář, toť život blažený, praví krásně P. Masson,[3] viděti z dálky a zastřeně, jako v nějaké mlze, nejasně, toť život křesťanský. Ale život, z něhož toto vidění vychází, je podstatně tentýž, protože je to táž milost, která nám dává vidět nejasně zde na zemi věrou a která nám dá jednou na věčnosti patřiti na Boha v jeho světle. V tom smyslu bychom si mohli vyložiti také slova preface ve mši za zemřelé: „Tvým věrným, Pane, život se mění, neodnímá." Víra se mění ve vidění, způsob života se tedy mění, ale život sám v sobě zůstává, protože i když všechno pomine, i když se změní naděje v držení předmětu a víra v patření, zůstane láska a zůstane milost, z níž vychází jako ze své přirozenosti tato láska.

To je velikost křesťana, uvažovaná se stanoviska ontologického, abych tak řekl. Zde musíme hledat základ pro celý pojem duchovního života, chceme-li mu rozumět tak, jak tomu rozumí Písmo svaté, jak uvidíme v následujících úvahách. Naskytá se nám ještě otázka: Mohl nám Bůh dáti více a může nám dáti více než je život milosti, jeho vlastní život? — Záporná odpověď na tuto otázku nás nutí, abychom hledali zde a nikde jinde svou velikost, abychom se snažili uniknout sami sobě a skrýt se v Bohu. Jen tak můžeme nalézti své štěstí již zde na zemi, protože hledáme to, co je nejpodobnější našemu budoucímu štěstí v nebi, k němuž je nám dán v milosti posvěcující počátek. *P. Reginald M. Dacík O. P.*

První vzory života

Sklon k neodvislosti může býti pěstován až do určitých mezí, jinak učiní člověka nepřístupným a pro druhé bezvýznamným. Myslíme na duchovní sebe-

[3] Masson, Vie chrétienne et vie spirituelle, Paris, 1929, str. 15.

výchovu. Ale také bezmocná závislost skutečnou duchovní sebevýchovu znemožňuje. Nevěříme, že se zde může vyskytnouti obdiv, který je přece začátkem poznání a jemu odpovídající touhy. Jako upřílišněný sklon k neodvislosti vede nutně ke ztvrdlosti, tak bezmocné závislosti je v patách změkčilost anebo končí u díla okopírovaného. Jakési vysvobození se hledá ve slově samostatnost. Ale co je samostatnost v duchovní sebevýchově? Jistě není onou neodvislostí a že je nepřítelkyní bezmocné závislosti, naznačuje slovo samo. Pro její pěstování předpokládá se, že nějaký základ zde již jest. Potom se snad přichází lehce k nějaké samostatnosti. Ale o to se již nestaráme, poněvadž život se rozvíjí samostatně sám sebou. Lidská ruka může zde býti jen pomocníkem anebo ochráncem.

Potom by se snad řeklo, že stavěti někoho za vzor, ohrožuje samostatnost jiných. Ale zkušenost mluví jinak. Dokud správně vnímáme svůj vzor, dokud se naň díváme očima nesobeckýma a nevinnýma, dotud se nemusíme báti ztráty své samostatnosti. A bez nějakého vzoru se těžko žije. Nepřikládá-li se do ohně, oheň uhasne; není-li již vzorů života, život se ztrácí. Tak důležité jest míti před očima vzor při duchovní sebevýchově.

Při každém vzoru máme rozlišovat dvojí: obsah a působivost. Není snadné dovolat se takových vzorů. Působivost může být, ale chybí-li či neodpovídá-li obsahu a ještě více, je-li obsah menší než síla působivosti, vzor se časem ukáže jako duchovní přelud. Vzor musí býti svým obsahem jaksi nevyčerpatelný. Takový vzor působí v dané okolnosti takřka neodolatelně. Pravíme, že se to děje v dané okolnosti, poněvadž, není-li představen a vyložen vhodným způsobem, nepůsobí na výchovu člověka. Jindy zase záleží na vlohách a způsobilosti jednotlivcově, ale ty se u každého předpokládají.

Tážeme se již, kde jsou ony vzory a které z nich mají shora naznačené vlastnosti. Na tu otázku si každý rád odpoví v tom smyslu, že zde rozhoduje

větší samostatnost u vzorů života. Každý je pak hledá ve svém okolí a nachází je. Duch však hned postřehne, že žijící pokolení vzorů života nemá na všechno právo, co si přivlastňuje. Velkou část svého duchovního bohatství podržuje jako dědictví z minulosti. Je to základ, bez něhož by sotva něco samostatného na sobě vytvořilo, co k sobě druhé táhne. A když je to základ, potom ani naše duchovní sebevýchova neobejde se bez této minulosti, ano, působení našeho okolí je pochybné, nemáme-li podobné základy. Takto začínáme se zajímat o vzory života v minulosti. Při tom snadno připouštíme, že čím dále jdeme k počátkům života, s tím větší samostatností se setkáváme. Nejedná se o další přídavky, ale o hlavní tahy, které tehdy vznikly a které v nás zůstávají tytéž. Tím si vysvětlíme, proč staré vzory nás k sobě neodolatelně táhnou a třebaže žijeme v jiných okolnostech než ony, přece si je dovedeme snadno osvojiti. Mají cosi nesmrtelného.

Nadpřirozený život, život z víry, v milosti a z darů má v tom ohledu ještě větší tajemství. Raději se zde vystříháme slova sebevýchovy a samostatnosti, poněvadž, jak se jim obyčejně rozumívá, nepřispívají k poznání onoho tajemství. Nechť je již omlouváme jakkoliv, mají v sobě přece cosi výlučného, zvláštního a soběstačného. Příliš připomínají vlastní „já" a tím nás zaplétají do sítě konečnosti.

V nadpřirozeném řádě platí vždycky, že jsme na jednom kmeni, pod jednou střechou. Kdykoliv se nám dá totiž najevo nějaké osamostatnění, cítíme, že je to vlastně osamocení. Trpíme tím velmi mnoho, neboť jsme si velmi dobře vědomi, že jsme ratolesti jedné révy.

Když zde mluvíme o vzorech života, nesetkáváme se s onou spletitostí otázek jako v řádě přirozeném. Snad je to tím, že vzory nadpřirozeného života mnohem přátelštěji zvou povolané k následování. Ale vlastní důvod je v tom, že všechny vzory nadpřirozeného života jsou odleskem jednoho vzoru, k němuž nás vedou. Jejich tajemné volání po násle-

dování není více hlasů, ale jeden hlas s různými modulacemi.

Svatý Pavel vybízí Korinťany v prvním svém listu (4, 16): „Prosím vás tedy, buďte mými následovníky!" Důvod, který předpokládá, je ten, že on je následovníkem Kristovým. Apoštol takto poučuje o vzorech nadpřirozeného života. Ukazuje, jaký je jejich obsah a jaká síla jejich působnosti. Obsahem je to, co přijali od Krista. Síla působnosti poznává se na tom, že své následovníky vedou k prvnímu vzoru všech. Toto volání apoštolovo je tak mocné, že se neubráníme domněnce, že svatý Pavel zde jaksi vyjádřil nutnost takových vzorů, a že bez nich se křesťanům dobře nevede. Z dálky viděl ony tajemné cesty, po nichž povede prozřetelnost Boží lidi ve výchově v nadpřirozeném životě.

Co o sobě řekl svatý Pavel, to platilo o všech apoštolech a o každém, kdo v prvních dobách křesťanských jakkoliv se zastkvěl. To jsou ony vzory, po jejichž světle tak toužíme. Rádi bychom se rozvíjeli pod zářnými paprsky jejich víry, obětavosti a lásky. Avšak zdá se nám, že o nich víme velmi málo. Na příklad o některých apoštolech jen několik slov. A o mnohých a mnohých křesťanech vůbec nic. Než nevadí, poněvadž to nejsou jednotlivci, kteří jako jednotlivci nám prospívají v následování, ale jednotlivci, pokud se na ně díváme ve společnosti s vyvolenými do království Božího. Bylo nutné, aby v prvním rozvíjení království Božího někteří vynikli. Nejen nutné pro první doby, ale nutné i pro budoucí věky; jsou to počátky nového života a z těch žijeme doposud.

Je vděčné proto připomenouti si tyto první vzory života. Na mnohé z nich se zadíváme. Budeme jim rozumět, neboť jsou na témže kmeni jako my. Vzíti si je za vzor je totéž, jako připodobňovati se Kristu.

P. Pavel Škrabal O. P.

Bůh - rodiče - dítě

Svatý Bonaventura shledává zrakem osvíceným nejvyšším světlem poznání na mnohých místech svých spisů Boží stopy ve tvoření, které našemu zraku někdy úplně, někdy částečně unikají. Čím dále vnikáme ve své lidské omezenosti do hloubek poznání Boha, tím častěji nacházíme Jeho stopy v mnoha a mnoha věcech a můžeme jistě souditi, že kdybychom dosáhli dokonalého poznání, že bychom našli i dokonalou stopu Boží v každé věci. A jestliže ještě dále postupujeme v pronikání jsoucna, vidíme znenáhla, jak se vše zjednodušuje, až konečně bychom spatřili, že jedno jest jediné veliké tajemství, z něhož všechna vycházejí a v němž všecka tkví, a to jest: vnitřní život samého Boha neboli Bůh sám.

Vnitřní život Boží, život podstatný je jediné prosté poznání, jímž Bůh poznává sám sebe v druhé Božské osobě, a kteréžto poznání vlastní Božské dokonalosti vyplývá v Božské Lásce, Duchu svatém. Duch svatý je tedy poutem lásky mezi Otcem a Synem. To je věčný život samého Boha a to jest i pramen a praobraz každé jiné existence, která žije stvořeným životem.

Jak je vnitřní život Boží pramenem všeho života jiného, tak je dokonalým obrazem nekonečné plodnosti Boží v řádu lidském *rodina.*

Jako Duch svatý je plodem poznání krásy Otce v Synu, tak je vtělena láska dvou lidských bytostí v jejich plodu — *dítěti.*

Není už tento dokonalý obraz Boha v lidstvu, prameni života, úžasným pozvednutím, posvěcením v nejvyšším stupni toho, co jest rodina? A z tohoto nejvyššího předobrazu vychází i nesmírná, ano základní velikost lidské rodiny i všecky povinnosti a závazky, které nese ve svém lůně.

Tedy je každá lidská rodina přirozený obraz Boha-Stvořitele.

Ale tento řád přirozený není vším. Ano, je nyní pouhým nositelem řádu nekonečně vyššího, řádu,

který v sobě pohlcuje a přetváří vše přirozené ve spojení s Bohem nikoliv jen obrazně a analogicky, nýbrž věcně, ano do jisté míry podstatně: neboť křesťanská rodina není pouze pramenem a lůnem, z něhož vyrůstá plod lásky pro život smrtelný — spojení dvou křesťanů, sjednocených svátostí a živých milostí Boží vnáší již do manželského spojení prvek nadtělesný, prvek plození z úkonu, který jest posvěcujícím a který tedy není pouze řádu přirozeného, nýbrž zároveň nadpřirozeného. A jestliže jsme řekli, že řád nadpřirozený proniká a prostupuje přirozený, pak i tento úkon přirozený má býti mezi lidmi, žijícími duchem a milostí, více nadpřirozený než tělesný. Jestliže pak vtělení této nadpřirozené lásky dvou duší, spojených podle obrazu Krista s Církví a Boha s duší, jest *dítětem*, a jestliže tento plod jest ihned křtem svatým uložen do řádu svých rodičů, pak křesťanští rodiče zplodili vtělení své lásky k životu nejen pozemskému, nýbrž k účasti na životě samého Boha. To je první povinností křesťanských rodičů: *snaha a touha takto se vzájemně poznávati a v tomto světle také poznávati své děti.*

Zplození je předpokladem života. Dítě křesťanské má žíti, ale právě, že je plodem řádu přirozeného i nadpřirozeného, musí býti *vychováváno* k obojímu řádu zároveň. Výchova tedy v přirozenosti k nadpřirozenosti je druhou povinností stěžejní pro křesťanské rodiče.

Ve světle tohoto základního poznání: plození a výchovy, je pak viděti normu a ducha všech jednotlivých rodičovských povinností.

A není možno v jednom pojednání vystihnouti neomezené množství případů, v nichž bychom stanovili jednotlivé zjevy povinností křesťanských rodičů. Proto chci vytknouti pouze některé, jež bývají přehlíženy u rodičů jinak vpravdě zbožných, předpokládaje, že nejzákladnější přece jenom znají.

Promluvme nejprve o některých zásadách:

Rodiče nemají dítě pro sebe. Vzpomeňme tedy, že jsou i zbožné matky, které vidí ve svém miláčku

jenom své potěšení, touží, aby dítě pouze *je* milovalo, oklešťují v jeho srdci jiné touhy po vyšších ideálech, uzavírají jeho zájmy pouze do okruhu své osoby a kladou sebe dítěti za cíl. Takoví rodiče jsou potom na velikou překážku vůle Boží, neboť nejvyšším Pánem a rozhodčím je nejprve Bůh, jehož vůle pro život dítěte musí se nade vše dbáti a nic nesmí od ní dítě odváděti. Zde se i zbožné matky velice často dopouštějí — obyčejně neuvědoměle a tedy pro tuto neuvědomělost zatím bez hříchu — i vážných hříchů na životě svého dítěte. Tato nezřízená touha po lásce dítěte se jeví nejrůznějším způsobem v křížení Boží vůle ohledně *životního povolání nebo volby stavu.* Kolik nešťastných matek až násilně chce míti dítě jen pro sebe a podle toho je nutí nebo mu překáží na cestě k povolání, pro něž je Bůh zřejmě volá. Celá tíha zodpovědnosti, a jedná-li se o povolání vyššího řádu, kněžské, řeholní, i celá tíha škody, věčné škody — celá tíha nespokojenosti leží na bedrech takto sobeckých rodičů.

Jiným zjevem nepochopených povinností rodičovských jest opačně zase *nezřízená láska k dětem:* matka nebo otec, kteří zapomněli viděti v dítěti svěřený dar Boží, vidí v dětské libovůli nejvyšší zákon, vyšší, než zákon Boha-Tvůrce: nejprve libovůle, potom zlovůle dítěte hledá širší a širší cesty svým nápadům, až zajde na cesty hříchů, a rodiče je otrocky plní a podporují. Zase: na kom leží vina nahromaděných hříchů a neštěstí?

Ze základní povinnosti, vztahovati dar dítěte na Boha, vyrůstá i požadavek, aby rodiče dali dítě Bohu, i když je povolá v květu mládí a naděje. Vpravdě zbožná matka, které sahá zbožnost kořenem až na dno srdce, nemůže se zoufale vzpírati, požádá-li Bůh, co jeho jest. Je rozdíl mezi slzami mateřské lásky z dočasného rozloučení a mezi slzami mateřského zoufalství ze vzdoru proti Bohu. Jen veliká síla smyslového náporu na duševní život omluví v těchto okamžicích prvého rozrušení zoufalé rodiče od hříchu vzdoru.

Povinností rodičů co do výchovy jest: *naučiti dítě Boha znáti*, ctíti, modliti se podle věku a schopnosti. Přistupuje k tomu vždy dnes mimořádně vážná povinnost pečovati o solidní náboženskou výuku, a proto Církev svatá přísně trestá nedbalost rodičů, kteří dávají své dítě vyučovati jinému náboženství, a nedovoluje vstoupiti v manželství smíšené, dokud není mravně zajištěna náboženská výchova dítek.[1] Nezapomínejme však, že rodiče jsou přísně povinni sami obstarati vyučování v náboženství, když se o to nestará škola, nebo kdyby v některých případech se náboženství nevyučovalo nebo vyučovalo nedostatečně.

Jinou povinností nesmírného dosahu je také *dobrý příklad*. Jsou marná zbožná slova a mravná naučení dávaná rodiči do srdcí dětí, jestliže zboří rodiče vše svým životem. Může býti některé slovo, urážka, dvojsmyslnost — může býti některý skutek, sám v sobě hříchem menším, než hřích pohoršení, které rodiče vsadili do duše dítěte. Může na příklad otec jen lehce hřešiti neuctivou poznámkou o některé pravdě svaté víry, snad jen žertovnou poznámkou o knězi, a může jí zbořiti značnou stavbu úcty a jistoty v srdci poslouchajícího dítěte. Jak pozorni musejí býti rodiče, jakou výchovou je pro dítě chování rodičů ke služebným, známým, přátelům!

V době všeobecného pohoršení je ve svědomí velmi důležitá *ochrana dětské víry a mravnosti*. Jsou-li lehká četba a lehké obrazy samy v sobě protivou křesťanského ducha, jsou tyto věci na stole a zdech v rodinách stálými spolučiniteli na deformaci dětské mravnosti. Zajisté musí býti křesťanská pevnost taková, aby se nemusila báti pruderie, ale myslíme, že po této stránce se dítě až dost otužuje venku, než aby se musilo otužovati doma.

[1] Rodiče nebo pěstouni nebo poručníci, kteří vědomě dávají dítě vychovávati nebo vyučovati v nekatolickém náboženství nebo vstupují v manželství s výslovným nebo mlčky připuštěným svolením, že některé dítě bude vychováno mimo Církev katolickou, propadají ihned trestu vyloučení z Církve. (C. J. C. can. 2319 — § I 2, 4.)

Musíme snad také připomenouti, jak výchovně působí na příklad toto: Jest neděle, rodina odjíždí na výlet, zotavenou — jde se na mši svatou, ale jen na půl. Dítě pozoruje, jak málo stačí k tomu, aby nemuselo býti přítomno celé mši svaté. Jak smutné, když dítě často dnes dokazuje rodičům, že by se to dalo zaříditi, aby byli přítomni celé mši svaté, ale musí slyšeti nevrlé poznámky a býti donucováno, aby zanechalo svých úzkostí. A co, když slyší naučení: To se nemusíš modlit v kleče, stačí, když se pomodlíš na lůžku, nemusíš smekati před kostelem, křížem, není to hříchem a pod. Jistě umíme rozeznati, kdy a jak jsme omluveni od těchto věcí, ale neumí to rozeznati dítě, a proto jest ve výchově potřeba i značné přímočarosti a jasné důslednosti bez matení pojmů a morálních problémů. Mluvíme zde o výchově a nikoliv o teoretické mravouce!

Pro matku nastává u dospívajícího dítěte důležitá povinnost, aby nejvhodnějším způsobem podle stupně věku a probudilosti svého dítěte uváděla ho i do poznání *věcí a procesů pohlavních*, než dojde poučení v podobě sprostoty a zkázy. O tomto předmětu je nutno se poučiti rodičům v příslušných monografických pojednáních.[2]

Co do *vzdělání*, chybují často rodiče tím, že nesoudí budoucí život dítěte podle vůle Boží, jevící se v jeho schopnostech, nadání, zdraví a náklonnostech, jevící se i ve hmotných prostředcích a možnostech, nýbrž že se snaží za každou cenu ukojiti v dítěti svou vlastní ctižádost a pýchu a nutí je do vzdělání, k němuž dítě není. Zde je nutno, aby hleděli především podle vůle Boží na štěstí budoucího života svých dětí, které někdy bývá spíše uloženo ve stavu společensky nižším, nežli v třídě vyšších kruhů, ačkoliv mezi křesťany tohoto rozdílu třídění společenského není, neboť každá práce má svou čest.

Tím přistupujeme ke zmíněné *volbě povolání*, kde

[2] Na př.: Sexuální problém od Habáně. Listy matky dceři, Listy otce synovi od Dominika Pecky. Z poupat do květů od K. Rebana, Ty a ona od Shilgena.

nastupuje svobodné právo dětí. Rodiče zajisté mají povinnost dítě varovati, ano i povinnost brániti mu v mravně špatné volbě, ale naprosto nesmějí mu brániti ve volbě povolání dobrého, ani je znásilňovati ve volbě povolání nelišného.

Než vrátíme se k základu a prameni. Kde proniká srdce rodičů pevné a jasné přesvědčení o posvátnosti obrazu svaté Trojice v manželském a rodinném životě, tam se vypěstuje pravidelný i pevný základ, z něhož vyrůstají samozřejmě tyto povinnosti ne jako plody spravedlnosti, nýbrž jako květy lásky. Nezbývá, než sbližovati rodinu co nejdůsledněji v jasném poznání jejího praobrazu s Bohem a bude obnovena tvářnost země!

P. Jan Ev. Urban OFM.

Krvavý pot

Křesťané nemohou žíti na světě v pokoji, a ten pokoj, o který se prosí v modlitbě Beránku Boží, není pokojem tohoto světa. Pokoje tohoto světa nepožívá ani Bůh, který neustále putuje z vyhnanství do vyhnanství, vždy o něco dříve, než si může na některém místě odpočinouti, neboť všude Ho ďábel vyslídí a pronásleduje, a ďábel je nepřítel nekonečně vytrvalý a zavilý. S ďáblem není možné ani chvilkové příměří, není žádných pravidel boje, ďábel nezná rytířských zákonů a rytířské cti, neboť jako býval kdysi jedním z nejvyšších a nejjasnějších, samým Světlonošem, tak nyní jest ohavou, jejíž mrzkost nemůže obsáhnouti žádná lidská představa. Ač jeho zbraně jsou strašlivé a jeho umění bojovné znamenité, přece bojuje s nepředstavitelnou zbabělostí, přepadá svou kořist nejraději nahou, spící, v mrákotách, ve stavu, kdy je nejméně schopna obrany; vyhýbá se pokud možno boji tváří v tvář; je-li přece poražen či aspoň odražen a nemůže-li ztracené bojiště vyplenit, aspoň je znečistí. Chová se jako tvor, který nemůže nic ztratit, poněvadž všecko již ztratil, přede-

vším čest. Mstí se za útrpnost, kterou vzbuzuje při veškeré své moci. Mstí se Bohu, na Něhož plije, do Něhož kope.

Nemohou tedy ani křesťané žíti na světě v pokoji a pokoj světský byl by znamením velikého nebezpečí pro křesťanstvo, neboť kde je Bůh, tam chodí i ďábel a kdyby ďábel přestal přicházeti, bylo by to známkou, že tam již není Boha. Ďábel ovšem též často čeká, až jeho kořist doroste a dozraje. To se stává v životě jednotlivců i v životě národů. Požívá-li některý jednotlivec, některá rodina, některý národ třebas několikaletého pokoje, nutno předpokládati, že ďábel čeká, až bude větší a bohatší úroda a že si pak tím více dá záležeti, aby tuto úrodu rozchvátil nebo zničil. Proto ti, kteří zůstávají třebas i mnohá leta ušetřeni větších úkladů ďáblových, mají vlastně očekávati tím větší bouři a tím větší nebezpečí, zvláště když ďábel často čeká až na děti jako na kořist největší, aby pak jediným úderem porazil několik generací.

Tato válka je věčná a neplatí pro ni žádné mírové snahy. S ďáblem nemůže býti smíru ani míru. To si mají uvědomit všichni křesťané, aby nepodlehli klamu. Naše časná práce je neustále ohrožována, žádná pojišťovna, žádná koalice, žádné zřízení mezinárodní nemůže zaručit jakous takous bezpečnost, neboť způsoby boje ďáblova jsou tak mnohé, že na podrobná opatření síly celého světa nestačí. Jediným platným příkazem opatrnosti je ten, abychom byli připraveni na všecko, tedy především na to, že můžeme ztratiti všecko, úplně všecko, co je časné, tedy jmění, čest světskou, svobodu i život, a že tedy máme hájiti na prvním místě svou víru. Ztratíme-li všecko a víru-li zachováme, zvítězili jsme.

V našem prostředí, kde tolik věcí je popleteno, nutno jednou ukázati na to, že právě ta cesta, která téměř zcela zarostla trním a bodláčím, je jedinou cestou skutečné záchrany. Když před lety kdosi vydal heslo, že nepotřebujeme mučedníků, netušilo se, kolik zla způsobí toto zdánlivě rozumné heslo. Na

činný život náboženský se teď pohlíží jako na přepjatost lidí podezřelých, kteří, nemohouce se jinak uplatniti, chtějí jenom kaliti vodu. A to má za následek pokračující vzrůst vlažnosti a zbabělosti ve věcech víry. I když bylo a jest vždy nutno brániti lidem, aby se nedopouštěli neuvážených zbrklostí, ke kterým bývají puzeni spíše temperamentem a ješitností než moudrostí víry, přece jen nelze dosti znova a znova zdůrazňovati, že hlavním úkolem křesťanů jest, aby byli vždy připraveni k hrdinské oběti, bez zbrklosti ovšem, ale zato pevně a rozhodně. Výsledek toho hesla, že nepotřebujeme mučedníků, je pak ten, že už pouhé pomyšlení na oběti, kterých žádá nebo může žádati víra, vzbuzuje v přemnohých katolících odpor tak neodolatelný, že jsou ochotni spíše k jakémukoliv sebe nebezpečnějšímu kompromisu s tímto světem, než by připustili, že tento zákon víry může celou svou tíží dopadnouti v nečekané chvíli také na ně. Ovšem, někdo staví dům, jiný si ještě neuložil peníze v bezpečí, jiný chce vdáti dceru, jiný čeká, až syn ujme živnost, každý by se rád nejprve dočkal zabezpečení výsledků své práce, a pak, pak už by se snad také nebránil položiti hlavu na špalek. Ale takto se počítati nedá. Hodina může udeřiti právě ve chvíli, kdy se to nejméně hodí, třebas cestou do lázní, třebas večer před svatbou, třebas uprostřed porodních bolestí, Nevíme, kdy, ale máme býti připraveni a tato příprava má býti obsahem všeho našeho duchovního života, obsahem modliteb, kázání, promluv, výchovy dětí. Jen tak můžeme býti silni, jen tak můžeme doufati, že budeme bojovati statečně a že třebas v poslední chvíli s pomocí Boží zvítězíme nejen nad ďáblem, nýbrž i nad světem.

Jen z popletenosti je možno, že se u nás jak se patří necti hrdinské oběti víry, o nichž v posledních letech tak často čteme. Tisk se vzmůže jen na protesty z jakési zdánlivé povinné slušnosti, a o věcech, o kterých by se mělo rozjímat na kolenou, mluví se a píše s politickým rozhořčením.

Máme na mysli krvavé oběti, které v posledním

čase přinesli pro víru katolíci v Mexiku a ve Španělsku. Věřící katolík vidí v takové oběti vzrůst slávy Boží. V dřívějších stoletích se došlé zprávy o smrti mučedníků pro víru oslavovaly děkovnými bohoslužbami a slavnostním procesím. Tehdy ovšem katolíci, i když žili životem třebas i velice světáckým, byli přístupni doteku Ducha a poznali, že mučedníků pro víru nelze litovat, nýbrž že se sluší spíše jim závidět jejich slávu a že v každém případě je nutno je ctíti a oslavovati. Což nedávná krveprolití v severním Španělsku a všecka ohavná zvěrstva mexické vlády neslouží přímo slávě Církve a slávě Krista Ukřižovaného? Což nemáme býti pyšni na ty biskupy, kněze, řeholníky a jeptišky, štvané s místa na místo, vězněné, bité, mučené a zabíjené? Což ty ztýrané a zmučené děti nedosáhly za živa nejvyššího vyznamenání a nejvyššího šlechtictví, které může uděliti jen Kristus sám? Jak ohavná je tu každá sentimentalita na místě, kde prsa se mají dmouti pýchou nad tím, jak živý, mocný a krásný je strom Církve, ke které máme čest patřiti, a jak skvělé ovoce vydává. Naše srdce má býti s nimi a v nich, v našich srdcích má býti pro ně připraven příbytek nejprvnější, oni jsou naším vzorem, předvojem, nadějí a pýchou, oni nám ukazují a usnadňují cestu. Litovati jich může jen ten, kdo v Boha nevěří a kdo jich následovati nechce, kdo hledá vytáčky a záludy, kdo chce jen slovy obalamutit Boha i sebe.

Ne, toto není příležitost k rozhořčení a protestům, jako nelze protestovati proti tomu, že Kristus se potí krví. Nedívá se na nás Kristus s lahodným obličejem, jaký je na krucifixech, vypurelovaných od zlatníků a stojících v salonech jemnostpánů, nýbrž Kristus se svou pravou tváří zkrvácenou, pošpiněnou a poplivanou. A ptá se jednoho každého z nás:

Půjdeš za mnou? *Jaroslav Durych.*

Veliké přátelství

Kdo z lidí ví, co jest člověka,
leč duch člověka, který jest v něm?
Tak ani toho, co Boží jest,
nepoznal nikdo leč Duch Boží.
(I. Kor. 2, 11.)

Vnitřní život člověka je tajemství, jehož nikdo nezná. K velikým lidem přicházejí občas zvědavci a dávají jim různé otázky. Ty otázky bývají nejapné a všetečné a ty odpovědi bývají chladné a uhýbavé.

Není-li dost interviewů, pomáhají si zvědavci jinak: prohrabávají korespondenci velikých lidí, kombinují data jejich schůzek, zjišťují dny jejich návštěv, luští kryptogramy jejich deníků; listují v memoirech jejich současníků, shánějí výpovědi číšníků, kuchařek a přídveřníků, posílají dotazníky dodavatelům pečiva a kaviáru, od grafologů si vyprošují rozbor rukopisu; poslední pak nadějí zvědavců je vymírající pokolení lebozpytců a fysiognomiků a nehynoucí pokolení anthropologů.

Avšak veliký člověk nezjevuje svého tajemství ani těm, kdož k němu přicházejí s tužkou a blokem, ani těm, kdož dělají statistiky jeho večeří, ani těm, kteří číslují jeho dopisy, ani těm, kteří měří jeho kostru, neboť nikdo neví, co jest člověka, leč duch člověka, který je v něm.

Nevynutitelné tajemství se nahrazuje pověstmi a apokryfními svědectvími.

Svá tajemství může však veliký člověk zjeviti dobrovolně. Zřídka je zjevuje veřejně: cosi zahanbujícího jest, jsou-li umělci a filosofové nuceni, aby přednášeli o sobě — komukoliv. Zjevení je kon důvěry a lásky. O sobě bude mluviti veliký člověk v soukromí s osobou, které důvěřuje a o které ví, že jeho výklad přijme s úctou a vděčností. Přísní metodologové přijdou ovšem se svou troškou: mohou zajisté pochybovat o ceně soukromého zjevení, při kterém nebyl natažen fonograf: mají volnost k pochybnostem všeho druhu, dokonce i k pochybnosti, zdali

ten, kdo tajemství svého nitra odhalil, mluvil prav-
du. Vskutku, není vyhnutí: musí se přiznati, že dů-
věrného sdělení nelze kontrolovati — je dogmatické
apriorní, bezodkladné. Jen dvojí je možno: buď j
bezvýhradně přijmouti nebo bezvýhradně zamít-
nouti. Přezkoumávati je bylo by snad metodické
ale naprosto ne slušné.

Uvědomme si, že metodolog je tu jen třetí, nedů-
věrnou a nepozvanou osobou. Tento metodolog j
na příklad literární historik, který má své přihrádk
a který už několik let vykládá dílo slavného spiso-
vatele. Má své vědění pracně získané. Je pochopitel-
no, že se o ně bojí. Toto vědění, jak se mu zdá, jes
ohroženo zjevením. Místo aby připustil, že zjeven
neomezuje jeho vědu, nýbrž že ji obohacuje, tvrd
nejnesmyslnější věci: buď že spisovatel nemluvi
pravdu, buď že posluchač špatně poslouchal, buc
že je nepřekonatelný rozpor mezi vědou a zjevením
buď že věda je více než zjevení.

Necháme-li ho psáti užlučené polemiky a nadý-
mati se vědeckou samolibostí, můžeme klidně hledět
na ty dva, z nichž jeden mluví a druhý poslouchá
jeden zjevuje a druhý věří. A vidíme, že tato důvěr-
ná chvíle jest počátkem a základem jejich přátelství
Věřiti příteli není břemenem, nýbrž radostí.

A poněvadž nám nejde o lidská tajemství a nezá-
leží nám na lidských přátelstvích, chceme sledovat
myšlenku svatého Pavla a viděti v lidském zjeven
analogii zjevení Božího.

Nikdo neví, co jest člověka, leč duch člověka, kte-
rý jest v něm. Tak ani toho, co Božího jest, nepozna
nikdo, leč Duch Boží.

Prvním a nejvznešenějším předmětem Božího po-
znání jest Bůh sám. Nejsme panteisty, abychom vě-
řili v Boha nevědomého. Věčné, neutuchající a nad
vše hluboké jest Boží vědomí. Člověk může býti sám
sobě záhadou. Goethe byl tázán, jakou ideu vloži
do svého Fausta. Odpověděl: Nevím. Překročíme-l
meze ubohého srovnání Boha s člověkem, smím
snad se odvážiti rčení: Bůh však není sobě záhado

— má nejdokonalejší poznání sebe: Duch totiž zpytuje všecko, i hlubokosti božské. (I. Kor. 2, 10.)

Poznání a zpytování sebe jest největším tajemstvím vnitřního života v Bohu; anthropisticky a nepřípustně mluveno: jest největší vnitřní zkušeností Boží. Poznáním sebe věčně plodí Otec Syna jako svůj živý, dokonalý a soupodstatný obraz. Proto nikdo nezná úplně Otce, leč Syn, a komu by chtěl Syn zjeviti. (Mat. 11, 27.)

Nikdo nezná, co jest Boží. Poznání Boha světlem rozumu jest nepřímé, úsudkové a odvozené. Z věcí viditelných má se lidský duch povznésti k poznání věcí neviditelných. Avšak výboje rozumu jsou skrovné. Filosofie stojí před Bohem chudá a ubohá. Málo jest, co dovede říci o Bohu. A duch lidský touží věděti o Bohu více než zjevuje světlo rozumu.

Tato touha zplodila myty. Báje jest výraz touhy poznati, co jest Boží. Tak rozumějme Homerovi, když vykládá o síle Diově: zavěsí-li se všichni bohové a bohyně na zlatý řetěz, přece nestáhnou Dia s výše Olympu (Ilias VIII, 5—27). Tak rozumějme Amen-Nachtovi, když vypravuje, že Re se vznášel od věků vesmírem smuten a sám: nebylo nic, co by paprsky jeho ozařovaly, i strhl se sebe šat a rozhodil jej do vesmíru: a tento tmavý Reův šat jest naše země. (Dr. F. Lexa, Amen-Nacht, Praha 1917, s. 35.) Tak rozumějme Orang-untangům, když se domnívají, že Karei, nejvyšší bůh, stvořil sice jiné bohy, ale nestvořil svět: Karei sám nic nedělá, neboť je nedůstojné boha, aby něco dělal. (Dr. P. Šebesta, Z přítmí pralesa, Praha, Gr. Unie 1929.)

Bylo by nesrovnatelno s dobrotou Boží, aby lidstvo, toužící po poznání Boha, bylo ponecháno v tmách pověr, bájí a domněnek.

Bůh nám zjevil svá tajemství. Zjevení jest kon lásky Boží k lidem. A tento kon jest tím podivuhodnější a slavnější, čím větší jest propast mezi Bohem a člověkem. Veliký snižuje se k malému.

Nejvyšším kriteriem zjevení jest sám Bůh, Pravda sama. Autorita Boží stojí před námi. Co proti ní zna-

mená summa lidského vědění? Chceme přezkoumati obsah zjevení?

Chceme se vzpírati spoléhajíce na ubohou summu věd představující se v rouše přemlouvavého a přetvářlivého umění řečnického?

Věříme Bohu. Vím, komu jsem uvěřil. (II. Tim. 1, 12.) Vše, čeho se můžeme odvážiti, jest důkaz, že zjevené pravdy nejsou absurda, nýbrž mysteria, která rozumu neodporují, byť jej převyšovaly. Tím není řečeno, že lidská věda není zhola k ničemu. Jejím úkolem, a to čestným, jest vyvrátiti lidské pověry, báje a domněnky. Není pravda, píše abbé de Broglie, že věda vylučuje náboženství. Pravda jest, že pravá věda ničí nepravé bohy a že nepravá věda bojuje proti Bohu pravému. (Religion et Critique, V. Lecoffre, Paris 1906, p. 204.)

Směr mezi vědou a zjevením vzniká obyčejně proto, že se za vědu pokládá, co není vědou, nýbrž pouhou domněnkou, nebo tím, že se obzor a dosah vědeckého poznání rozšiřuje do oblastí nadrozumových, nebo prostě tím, že se výsledky vědeckého badání přeceňují a nesprávně vykládají.

Hlasy o nedostatečnosti a rozpacích vědy jsou v novější době příliš časté, aby se někdo mohl vážně domýšleti, že věda nahradí zjevení. Shrnul je nedávno J. W. N. Sullivan: Ve vědě, jak učí její dějiny, není nepochybných jistot, jsou jen hypotesy. Praktický vědec obyčejně užívá svých hypotes jako prostředků, ale laiku se stávají dogmaty. Myšlenka, že je spor mezi vědou a uměním, což jest v jádře myšlenka, že jest spor mezi vědou a mystikou, spočívá na zastaralém pojetí věd přírodních.

Přírodní věda zná jen vztahy, ne však podstatu světa. Nejsprávnější způsob, jak má býti dnes chápán postoj člověka k přírodě, jest poníženost a pokora. Jak hmotný svět, tak lidský duch jsou velmi tajemné věci.

Další krok ve vývoji lidského vědomí nebude vykonán ani pohodlnou věřivostí, ani pohodlnou pochybovačností, nýbrž ohromnou duševní prací.

Mnoho lidí a mezi nimi lidé vědy berou vědu příliš vážně. Domnívají se, že věda podává mnohem výstižnější obraz skutečnosti než vskutku podává. Byli filosofové, kteří šli tak daleko, že myslili, že ony faktory, o kterých věda nepokládá za potřebno mluviti, neexistují.

Vědecké pojmy vůbec se neukázaly býti dostačujícími k vyjádření veškeré zkušenosti. Skoro vše, co má skutečný význam pro člověka, leží nyní mimo vědu. (Gallio or The Tyranny of Science, Kegan Paul, Trench, Trubner & Comp., London 1927.)

Duch veliký jest zajisté ochoten vydati své vědění jakékoliv zkoušce. Duch prostřední má strach o své vědění. Pravda jest mu jen náhodným hostem, kterého vměstnává do prokrustovského lože svých předpokladů: místo aby se přizpůsoboval pravdě, chce, aby pravda se přizpůsobovala jemu. O Bohu smýšlí přísně theometricky: buď se domnívá, že není možno, aby Bůh mluvil k člověku, nebo že by Bůh měl mluviti ke každému člověku zvláště, buď říká, že člověk není schopen přijmouti poučení od Boha nebo že člověk se bez takového poučení obejde maje poučení vědy. A tak upadá do nejžalostnějšího anthropismu, jaký si možno představiti: co tvrdí, není svědectvím o Bohu, nýbrž svědectvím o vlastní malosti, nepružnosti a neplastičnosti.

Zjevení neohrožuje našeho vědění. Naopak, dává mu smysl, souvislost a cenu. Obsahuje jasnou odpověď na nejtěžší otázky lidského ducha.

Bůh dává se člověku zjevením a člověk se dává Bohu věrou. A víra jest počátek našeho přátelství s Bohem. *Dominik Pecka.*

Blahoslavená dominikánka sestra Alžběta od Jezulátka

K 300. výročí korunovace Jezulátka Pařížského.

Církev uctívá blahoslavenou dominikánku *Alžbětu Pařížskou* dne 5. prosince, v měsíci *narození bož-*

ského Děťátka, což je symbolem smyslu celého jejího života. Neboť *vánoční* povahy je případ této vzácné a takřka neznámé dcery řádu svatého Dominika. Narodila se v Paříži z bohaté rodiny šlechtické, která ji určila za nevěstu jinochu vznešeného rodu. Ale dítě, záhy podivuhodně vyspělé, překypovalo horoucí touhou po životě klášterním. Opakovalo se u ní totéž, co známe ze svéživotopisu svaté Terezie Avilské, která se bavila s jinými dívkami stavěním drobných klášterů z kamínků a z hlíny, aby se do nich mohla vmýšleti jako jeptiška. Podobně jako otec Terezii, bránili i Alžbětě její rodiče v tomto snění. Snažili se usilovně rozptýliti její touhy dlouhými cestami do ciziny. Ukazovali jí slávu cizích měst a půvaby společenského života v nich. Působili na ni krásou jarní přírody i kouzlem zimních radovánek. Ale když se s ní vraceli z třetí takové dlouhé cesty, pozorovali s úžasem, jak jim děvčátko vůčihledě chřadne, jak blednou její líčka, jak jim propadá těžké nemoci.

Byla to jedna z těch nemocí, které lékaři těla pomoci nedovedou. Něha matky a starostlivost otcova byly však příliš hluboké, aby jim nevnukly lék, jedině působivý. „Svět a jeho krásy nenávidíš, nuže, až ti Bůh dá zdraví, zvolíš si klášter podle přání svého srdce!" Tak mluvil k ní otec a tak přisvědčoval pohled matky. A tu jí Bůh počal vraceti zdraví až příliš rychle! To byl lék, který počal působiti zázračnou prudkostí. Ubledlé růže Alžbětiných tvářiček počaly opět rudnouti, oči zazářily a proud osvěžujícího pláče zalil jí radostí obličej . . .

Alžbětě bylo právě patnáct let a rozhodla se pro klášter sester dominikánek. Byl to proslulý klášter pařížský, který byl navštěvován výkvětem žen katolické společnosti první polovice sedmnáctého století. Alžběta narodila se totiž roku 1613 a na den Nejsvětějšího Jména Ježíšova roku 1628 vstoupila do kláštera. Přicházely na návštěvy i ženy cizinky a přinášely zprávy i podněty duchovního života. Byla to doba, kdy se po celé Francii počal působením kar-

melitánů šířiti kult *božského Dítěte*. Přeléval se do klášterů francouzských mystickými proudy ze španělského Karmelu, z končin svaté Terezie Ježíšovy. Když Alžběta vstupovala do kláštera, uplynulo pouhých šest let od kanonisace této velké karmelitánky z Avily. Na duši patnáctiletého děvčete působil tedy příklad světice svěžestí a mocí neodolatelnou.

Alžběta uslyšela vypravovati legendu, kterak se Terezii de Jesús zjevil v klášterní arkádě avilské překrásný hošíček, tázající se jí zvědavě: „Jak se jmenuješ?" „Což nevíš, že jsem Tereza Ježíšova?" odpověděla udivená jeptiška. „A já jsem zase Ježíš Terezin!" ozval se pacholíček, rozplývaje se v šeru arkády. Kdysi v padesátých letech šestnáctého věku bylo to zjevení, působící mocně na Terezii, která pak vštípila kult Jezulátka v duše řeholnic Karmelu. Ale v dvacátých a třicátých letech sedmnáctého věku stalo se toto sladké zjevení osudem mladinké dominikánky pařížské. Alžběta s celou horoucností dětské duše přilnula k božskému Děťátku, které vyplnilo celý dlouhý její život až do blaženého skonání roku 1677.

Milostná soška Jezulátka, přinesená do kláštera pařížských dominikánek, stala se předmětem oddané péče Alžbětiny. Starala se o královskou výzdobu voskového tělíčka, o honosné oděvy a korunky, o vánoční scény jesličkové, o půvabné obrázky nebeského Děcka. V dětské království nebeského infanta snažila se Alžběta proměniti kapli klášterního kostela, věnovanou pobožnostem k Jezulátku. V kapli té vystrojila v prosinci 1634, právě před třemi stoletími, korunovaci božského Děcka. Což divu, že ji lid pařížský, poutníci z dalekých krajů, řeholnice různých klášterů, posléze i její vlastní sestry dominikánky, znaly jen pod sladkým jménem *Alžběty od Jezulátka*.

U nás je tato vzácná žena takřka neznáma. A přece právě čeští katolíci mají dostatečný důvod poznati duchovní život této rozkošnice lásky k Jezulátku, které v téže době, za okolností namnoze obdobných,

vstupovalo na obrozenou půdu katolictví v královské Praze. Nemyslíte, že je to prostě podivuhodné, když téhož roku, v týdnech, kdy Alžběta v pařížském klášteře dominikánek rozžehuje první světla lásky k Jezulátku, česká žena zapaluje první oheň lásky k Němu ve vzdálené Praze? To je případ kněžny *Polyxeny z Lobkovic*. Její matka, španělská princezna Marie Maximiliána Manriquezová de Lara, vdávajíc se za vznešeného moravského i českého magnáta, nejvyššího kancléře Vratislava z Pernštejna, vzala s sebou z rodného kastilského domu na cestu do nové vlasti karmelitskou sošku Jezulátka. Její dcera, Polyxena z Pernštejna, vdávajíc se 1587 za nejvyššího purkrabí, vladaře Viléma z Rožmberku, odnesla si matčin dar z Pardubic na Krumlov. Ovdověvši roku 1592 přenesla Polyxena sošku Jezulátka z Krumlova na Roudnici, a když se 1603 po druhé vdala, tentokrát za nejvyššího kancléře, Zdeňka Vojtěcha z Lobkovic, přinesla mu věnem nejen Roudnici, ale také sošku Jezulátka. Od tohoto roku lze datovati i přenesení milostné sošky do Prahy, do lobkovického paláce na Hradčanech. Odtud ji kněžna Polyxena roku 1628 přenesla naposledy, opět již jako vdova, do kostela bosých karmelitánů na Menší Město Pražské.

Roku 1628 počíná tedy mystická historie Jezulátka Pařížského i Jezulátka Pražského, kult vznícený tam dominikánskou sestrou Alžbětou od Jezulátka, tady katolickou princeznou Polyxenou z Lobkovic. Avšak, zatím co v Paříži po smrti Alžbětině kult Jezulátka zvolna zanikal, Pražské Jezulátko panuje srdcím věřících českých katolíků podnes. Ještě za živobytí Alžběty Pařížské dočkala se milostná soška Jezulátka Pražského slavné korunovace v dubnu r. 1655. Korunku zlatou, posázenou perlami a drahokamy, daroval k ní velký ctitel Jezulátka, hrabě Bernard Hynek z Martinic. Den korunovace připadl na první neděli po velikonocích. Onemocnělého kardinála Harracha zastupoval světicí biskup Josef de Corti, který při pontifikální mši svaté před oběto-

váním okorunoval milostnou hlavičku Jezulátka. odtud rozvíjí se tajemné dění v kostele Panny Marie Vítězné až po dnešní dny.

Pověst Pražského Jezulátka je světová. České Jezulátko je ozářeno slávou zázraků. Nemohou-li katolíci Francie a jiných zemí adorovati svá Jezulátka, nedivno, že touží po Jezulátku oné podivné země, která jako neznámá pevnina utkvívá v jejich myslích jen a jen představou sošky zázračného Dítěte. V měsíci narození Ježíška chtěli jsme ukázati, jak podivuhodné analogie skrývá nám ještě neprobadaná historie věku „temna", století sedmnáctého!

Vilém Bitnar.

Ježíš ve škole

Československá škola osobila si privilej býti snůškou všeho, co pedagogika oficielní i odpadková celého světa dala. Je to horečná touha českého chalupníčka vyrovnati se zbytkovému statkáři, touha chorobná, která nezná kritiky a neuznává jiného mínění. A přece chalupníček na české škole, který s vehemencí cpe do bývalých dílen lidskosti všechno, co vyšťáral za hranicemi třeba na smetišti, chalupníček, který se naučil cizím řečem jen proto, aby mohl kuchati cizincům jejich žoky vědy, zapomíná, že vyrovnati se někomu neznamená míti všechno, co má druhý, cpáti na čtverečný metr to, co v cizině je na čtverečném kilometru a přesypávati metrákové pytle do papírových pytlíčků z lékárny, nýbrž že to znamená míti něco svého. Něco dobrého. Že nezáleží na rozměrech, ale na jakosti. Že československá škola bude jen tak dlouho československá, dokud bude československá. Na takovou hloupoučkou pravdu český chalupníček zapomněl.

A tak naše škola se tuží. Kde dříve ramena kříže označovala nejen osu přední stěny a tím i celé třídy, nýbrž i osu veškeré práce, tam se roztáhly nějaké diagramy, výsledky testů a zaplnily všechny stěny tak, že oko dítěte již od prvního kroku do školy musí

si zvykati viděti kolem sebe drzost. Oko dítěte nemá kousek prázdné zdi, na kterém by si mohlo odpočinout.

Přetáhli jsme do našich škol kdejakou metodu. Nedovedu je všechny vyjmenovat. Vím jen, že je to směs zboží všeho druhu. Je to potácení opilcovo od škarpy kolektivní výuky k příkopu individuelní práce. Je to blábolení, že se děti mají všemu naučit samy. Je to blasfemie pedagogiky minula a profánní zneužívání slov Komenského o práci školní a jejím řízení.

Školy kupují nová počitadla, která sama hlásí výsledek, snad aby tím potvrdily, že se už vůbec nemyslí, neboť přece žáci se mají všemu naučit sami. Kupují se mikroskopy, provádějí se zvětšeniny každého chlupu z chodidla včely, pro názor nemůže pomalu do škol vůbec sluníčko, neboť okna se plní výrobky nějakých ručních prací, transparenty, akvarii, terarii a pastmi se živými myšmi, zkrátka, do našich škol vjel nový život. Jde o to, aby naše školy měly všechno, co mají školy americké a německé, italské a francouzské, ruské a indické, zkrátka, aby byly světovým unikem. A nutno přiznati, že naše školy, dík harcování šafářů bdících nad chalupníčky, se snaží být tímto unikem světovým co nejdříve.

Radujme se, že máme ve škole všechno. Opravdu všechno? I Ježíše?

To je ovšem něco jiného. Kdopak by při studiu daltonského plánu nebo metody Montessoriové přemýšlel o slovech: „Kde jsou dva nebo tři ve jménu mém, já jsem mezi nimi." Na Ježíše se vědomě a dobrovolně zapomnělo. Naší škole přece dostačí, když bude žáky informovat o Ježíši a Budhovi jako o dvou velikánech historie, kteří měli mnoho společného a které stihl stejný osud. Československým katolíkům to bude stačit — dlouho-li pak se nenajde recensent, který pochválí autora takové učebnice dějepisné i v nějakých katolických novinách — ba budou míti radost, že přece dosáhli nějakých politických ústupků, když se už píše v dějepise o Ježí-

ši Kristu! A Ježíš nebude v československé škole dál.

Neuvědomujeme-li si, co tím naše školství ztrácí, není-li ve škole Ježíš, dokazujeme, jak jsme se vydatně nadýchali všech těch omamných výparů z louže českého pokrokářství, které dovede jásat nad vražděním kněží v Mexiku a rdít se studem nad popravou jednoho ničemy v Evropě. Nejsme už docela jako jiní a místo, abychom se za to styděli, chlubíme se tím a máme z toho dětinskou radost. Jako vždycky, když čeští Francové byli spokojeni, že se na ně hradu pán usmál. Jsme přímo posedlí touhou nevěřit toho moc, jen tak s rozumem, nedoufat mnoho, jen tak střízlivě jako opatrničtí Řekové, kterým posmrtný život byl proti časnému stínem, a nemilovat mnoho, protože se to na slušné lidi nesluší. Jen ne mnoho, všeho s měrou. Pán Bůh bude přece docela spokojen, přijdu-li jednou za rok k němu na návštěvu a ostatek patří mně. Katolíci se dovedou báječně přizpůsobovat tam, kde by měli chtít, aby se jiní přizpůsobovali jim. Omyl se má přizpůsobiti pravdě a ne opačně. Škola bez Ježíše je nic. Pak stejně můžeme nad její bránu napsati: „Vycpávky živočichů“ nebo „Zde se žije podle míry“.

Škola bez Ježíše je továrna na výrobu moudrých strojů, velkovýroba naučných slovníků. Tam směřuje celá diferenciace. Oddělení A. Zde se vybavují římské dějiny str. 135. až 180. Oddělení B. Posloužíme ciframi o evropských státech. Chybí snad mnoho do této diferenciace?

Škola bez Ježíše je špatná škola a proto stojíme v oposici proti ní. Nejsme proti reformám. Chraň Bůh. Přejeme jim víc než reformátoři, protože chceme, aby se nereformovalo proto, že tohle a tohle ještě nemáme, nýbrž proto, abychom měli dobrou školu. Přejeme všemu, co nám tuto dobrou školu pomůže vytvořit. Ale nevěříme, že na to vystačí potištěný papír, hesla na chodbách a společné recitace kolektivistické výchovy. Víme, že školu činí školou jen Ježíš.

Kritikové, kteří se bojí slova Ježíš, říkají, že škole

chybí klid. Naříkají, že je tu plno rámusu, shonu, předhánění, závodivosti. Shodneme se s nimi. Kristus řekl: „Blahoslavení tiší, neboť oni zemí vládnouti budou."

I ve škole budou vládnouti tiší. Ne lidé pronikavých slov, která jsou plentou malého rozhledu a pedagogické neschopnosti. Ne lidé břinkající na přešoupané struny pokrokářství a kopající do bubnu, aby nebylo slyšet jejich historické přežvyky, za které by se koza ve své lepší chvíli styděla.

Škola potřebuje učitelů ovládajících sebe, příslušnou disciplinu jako sebe a žáky jako příslušnou disciplinu.

Všechny dosavadní reformy vyřazují z provozu učitele. Zastrkují ho kamsi do koutku mezi ořezaná a ušpiněná pravítka. Jen někdy přijde ke slovu, až žáci si vzpomenou se dotázati. Říkají tomu osvobození žáků, osvobozená škola. Nicolas Berdiaeff je jiného názoru: „Osvoboditi člověka, podmaniti si ducha přírody a ducha společnosti — tento problém se vrací v podobách stále nových a s naléhavostí stále vzrůstající. Může býti rozřešen jen svědomím, jež postaví člověka nad přírodu a nad společnost, jež postaví duši lidskou nad všechny síly sociální a kosmické tak, aby mu byly podrobeny."

Školu osvobodí ten, kdo vrátí učiteli jeho místo, kdo ho postaví nad žáky, nad reformy. Tak se díváme na školu my.

Učitel ve škole není jen vycpavačem slamníků dětských rozoumků. Učitel tam je na místě Ježíšově. Proto především učitel má do školy přivésti Ježíše. Učitel má být dětem přítelem, jako Ježíš dětem býval, učitel má slovy Ježíšovými k duším mluviti, kárati i trestati, jak blaho duší vyžaduje, učitel má být prostředníkem mezi nebem a dítětem, učitel ve škole má býti svodem blesku milostí zázračně indukovaných Ježíšem privilegovanému stavu kněžskému.

To znamená pro učitele mnoho. To je nejen obnova jeho výsostného postavení, ale i obnova jeho ne-

zrušitelných povinností učiniti ze školy školu co nejdokonalejší, nejlepší. To je škola katolická.

Kdo si něco jiného představuje pod tím slovem „katolický, katolická", neodpoutal se ještě od zpolitisovaného myšlení.

Učitel a Ježíš. To je dvojice, bez které není myslitelná dobrá škola. Zamyslili se již někdy nad tím učitelé, kteří si říkají katoličtí?

Tato dvojice je základnou dobré školy. To je alfa. Vědomě upíráme první místo dětem. Do našich škol nepřijdou děti s Ježíšem. Naše školy i po této stránce jsou směsí žactva všeho náboženského vyznání. Kdybychom na katolických dětech chtěli stavěti katolické školy, nikdy bychom je neměli, protože ani děti katolických rodičů nepřinesou do školy Ježíše. To slovo je pro ně z domova hluché. Tatínek se zajímá o státní ligu footballových zápasů a maminka? Dře třeba jako kůň, aby mělo dítě čisté kalhoty a neroztrhaný kabát. Ale na Ježíše není času. To není ani výmysl, ani opovážlivé generalisování. To je zkušenost shodná katechetům, učitelům, správcům internátů, ředitelstvím náboženských škol atd. Dobrá škola bude vždy státi na Ježíši a učiteli.

Neradi bychom, aby katolictví se stalo takovým převlečníkem podle potřeby. Proto píšeme: dobré učitele. Dobrým učitelem nutno býti za každého režimu, před každými dětmi, katolickými i nekatolickými.

V tom úsilí o dobrého učitele je základna apoštolátu. Tím se včleňuje učitel do Katolické akce. Zcela v duchu Sokratově jest jeho povinností nejen dobro poznati, ale i konati je, šířiti je, snažiti se, aby i ostatní byli dobří. Naši učitelé potřebují Ježíše. To je tak mnoho, že se zachvíváme při domyšlení. Ježíš, to je celé nebe, Ježíš, to je program celé Církve, její obsah, náplň. Ježíš, to je dokonalost sama.

Že to nechápou, není důvod proti nám, spíše pro nás. Snažme se, aby pochopili identitu mezi dokonalý učitel a katolický učitel. Tímto pochopením vyhrajeme všechno. Snažme se, aby pochopili ti nej-

mladší, kteří mají tvořit školu zítřka. Mladí mají dovednost pohrdati. Využijme této dovednosti, aby dali dokonalý výhost mělkosti, stejně jako polovičatosti, aby nezůstávali na rozcestí a neučinili si z této zastávky konjunkturální plán na dosažení velikých hodností, aby pohrdli blátem, kterým uličnicky pohazují jejich vůdcové po logice, aby se dovedli zamilovat. Mladý učitel musí míti zásady a musí mít svou lásku, žhavou lásku ke škole, takovou lásku, jakou měl Ježíš k dětem. Pak si tito dva porozumí, porozumí učitel Ježíši, protože Ježíš rozumí učiteli již tak dávno.

Škola má dávat tak mnoho. Víc, než znalost základních a odvozených spojů, víc, než znalost měkkého a tvrdého i. Aby mohla škola dávat, musí míti reservy v dobrém učiteli, který by neustálými rozhovory s Ježíšem přiváděl všechno Jeho požehnání na školní práci.

Chce-li kdesi Hello, aby se vrátila slovům jejich stará sláva, vraťme ji především slovu škola. Očisťme „dílny lidskosti a pravého křesťanství" ode všech škrabošek a masopustních ocásků z ciziny, snažme se, aby do ní nevstupoval nikdo, kdo není dobrým učitelem, a když takto zabezpečíme škole přítomnost Ježíše, vrátíme všechny slavné tóny a všechnu melodii slovu dnes tak zdiskreditovanému, jako je — škola. *Pavel Cesta.*

Liturgií k vítězství nad hmotou

K největším nebezpečím duchovního života náleží hmota. Hmota v nás i mimo nás. V nás je mnoho hmotného — tělesného. Odtud i myšlenka a duch téměř zhmotňují, ztělesňují se. Hmota mimo nás — toť lidé takto hmotou proniklí i hmota sama, kterou máme zpracovávati a která vábí slibovanými požitky.

Není hmota sama sebou zlá. Není dána Tvůrcem k naší zkáze. Křesťanství není extrémně spiritualis-

tické, nýbrž dobře ví, že obojí, duch i hmota, je dílem Božím a určeno k souladné jednotě lidské bytosti i v našem pozemském životě. Církev odsoudila jako blud názor, že hmota sama sebou je špatná a dílem ďáblovým. Ani křesťanská askese nesmí zavrhovati hmotu a nečiní tak. Není úkolem ctnosti zničiti hmotu, oddisputovati a odstraniti ji se světa — marné počínání — nýbrž podrobiti ji duchu, učiniti z ní stupně stoupající k Bohu, posvětiti ji.

Zkušenosti naše nám říkají, že je strašně těžko udržeti se na výši ducha. Duch trpí slabostí hmoty, únavou fysickou našeho těla, zmalátnělostí toho mechanismu nervového a biologických funkcí vůbec, jež mají nésti činnost ducha. Trpí přesilou hmoty vpadající svým plným tlakem do života duchovního všemi mezerami v našich modlitbách, pracích, snahách. Toť ono „tělo, svět a ďábel", které nám nastrojuje denně tisícerá pokušení, s nimiž nemůžeme býti hotovi. Toť základ rozporů, klín, rozštěpující naši všecku bytost věčným neklidem a těžkými zápasy mezi vyšší a nižší stránkou naší přirozenosti. Opakuji: neběží o nesnáze, jež má člověk potácející se blízko na hranici těžkých hříchů. O nesnáze běží, jimiž trpí i nejideálnější duše chtějící se zdvihati k dokonalosti.

Z rozporů tíhneme k pokoji, z rozeklanosti ke scelení, z různosti k jednotě. Kde však prostředek k tomu vhodný?

Mají pravdu ti, kdo apelují na svobodnou vůli, podněcujíce naše osobní úsilí, sestavujíce celé důsledné návody a taktické plány, kterak bychom se měli probíjeti k vyproštění se ze hmoty a ke svobodě ducha. V ničem nebudiž těmito návody vikláno. Mají mnoho do sebe: správné předpoklady, znalost psychologie, dávnověkou zkušenost a vytříbenost. Je jisto, že i tu platí: „Ten, jenž tě stvořil bez tebe, nespasí tě bez tebe." Bude vždy nutností naše nejenergičtější spolupráce, naše dobré skutky, naše záměrné, metodické zápolení s nepřítelem, s hmotou revoltu-

jící, kterou máme skloniti pod Zákon a posvětiti Milostí.

Avšak nevystačíme sami ani s vynaložením nejvyšší energie – nemáme tolik síly. A co hlavního: není to pravá cesta, vedoucí k cíli. „Já jsem Hospodin, to jest mé jméno; cti své jinému nedám." (Is. 42, 8.) Tím se řídí Bůh také v působení svých milostí. Primát v díle naší spásy náleží Jemu, jenž k tomu užívá Církve a jejího života. Co platí o základním díle vykoupení, že se stalo čirou milostí Boží, platí úměrně o podrobnostech jeho u nás: „. . . nikoli ze skutků (učiněných) ve spravedlnosti, které bychom byli vykonali my, nýbrž podle svého milosrdenství (Bůh) spasil nás" (Tit. 3, 5). Bůh, jenž tolik vykonal a vytrpěl pro nás, odkazuje nás na cestu, kterou pro nás zbudoval: Kristus je ta Cesta — skrze Něho odpuštění hříchův i zdar ve snahách o ctnosti. Církev jakožto pokračování Kristovo je touto cestou ještě více nám přiblíženou a zřetelněji se nám jevící. Církev — tajemství veliké, jehož sláva, jak se zdá, odhaluje se za našich dnů výrazněji než dříve. Vidíme jinýma očima její bohopoctnou službu, jež v ní koná sám Kristus Velekněz. Počínáme si ujasňovati, že toto je podstatou Církve, aby skrze ni byl mezi námi přítomen Kristus a proudy milosti z Něho vyvěrající zvlažovaly duše a práce naše. Ve zlatých barvách opět hoří před námi liturgie ne jako náhrada za požitky světa, jež jsme opustili, ne jako plané estétství, nýbrž jako čin Ježíšův, jímž obnovuje On oddanost svou i naši Otci a přivlastňuje dnes i na věky Církvi a jednotlivcům účinky svých zásluh.

Tato liturgie je naplněním životního cíle lidstva: jsme stvořeni, bychom oslavovali Boha, ale oslava Boží pravá a plnohodnotná je pouze skrze Krista a Církev možná. Bůh jest účelem naším, ne naše nicotné „Já" — to musí platiti zásadně i věcně také v naší zbožnosti a ctnostnosti. Z rozptýlených vln subjektivismu musíme přestoupiti na pevnou půdu objektivní bohopocty, a to tím, že se ne pouze nevědomky přičleníme k vniternému životu Církve

mší sv. a sv. svátostmi, nýbrž že si uvědomujeme, co se to s námi děje a vědomě a chtěně spolu s Církví žijeme, modlíme se a s Bohem se spojujeme. Nesmí nám zůstati liturgie vkusnou a vybranou dekorací kostelů a společných bohoslužeb, takovým snad ušlechtilejším náboženským dramatem anebo duchovním koncertem. Musí nám zasvitnouti poznání, že vlastním liturgem je Kristus a že tu se dějí věci božské, z nichž pramení všechna síla lásky a mravnosti. Potom stane se nám liturgie prostě vším. Vystačíme s ní. Nebudeme hledati náhražek za ni. Je pravda, že vždy zůstane nutností soukromá modlitba jako obnova ducha a jeho disponování k hodné účasti na liturgii. Ale co má křesťanství zcela nadpřirozeného a božského, co je schránou jeho víry a studnicí milosti — toť liturgie. Je-li oprávněno volání po theocentrice a christocentrice, by Bůh, Kristus, stal se středem veškerého života, je stejně oprávněn i důsledek jejich, hledající liturgický střed a liturgickou úpravu duchovního i činného života. Že při tom neběží o libůstku několika mimořádných individualit, nýbrž o hluboké hnutí zrozené z nitra a z ducha Církve samé, toho potvrzením jsou svědectví apoštolské Stolice zvláště v posledních letech, pronášená u příležitosti liturgického apoštolátu, ať pomlčíme o názorech a počinech přemnohých znamenitých náboženských vůdců soudobého katolictví.

Nám však nyní neběží o to, bychom vyjadřovali podstatu liturgického života. Obrali jsme si za úkol ukázati, kterak *liturgie produševňuje život a kterými prostředky laiky v denním životě může liturgií přemáhati nebezpečí hmoty.*

Všeobecně — o jednotlivostech bude řeč později — vede si liturgie v osvobozování našem ze závislosti na hmotě tak, že staví *proti činu čin.*

Čin, aktivita vnitřní i vnější, činnost myšlenková namáhající a rozptylující i vnější činnost, styk se světem, s věcmi libými i nelibými, jest to, jenž ohrožuje soustředění a čistotu ducha. Liturgie proti tomu nemoralisuje, neteoretisuje, nýbrž jedná. Praví: žij,

ale žij tak, abys životem vycházel ze hmoty a času, z přirozena, a přešel k duchu a k věčnosti, k nadpřirozenu. Liturgie neodmítá hmotu, nýbrž zmocňuje se jí a zapřáhá ji do svých služeb. Kterak?

Liturgie učí *úctě* ke všemu tvorstvu, i k tvorstvu hmotnému. Nebojí se, že by hmota byla sama sebou zlá, démonická. Bere ji s něžnou radostí do dětské dlaně děkujíc Otci světel, od něhož pochází všecko dání dobré a každý dar dokonalý. Toto užívání dober stvořených s díkučiněním zbavuje je nebezpečnosti. Zdá se, že se pod rukama liturgie obnovuje kouzlo prvotní rajské neporušenosti. Ovšem, liturgie velice často, prve než věcí stvořených (na př. vody, soli, oleje atd.) užije ke svým účelům, vybaví je zaříkáváním a zažehnáváním, mocí Ježíše Krista, Církve a svatých, z područí zlého ducha a vrátí jim svobodu a nevinu Božích tvorů. Vidí také hmotu v souvislosti s Bohem-Tvůrcem a čte v ní Jeho záměry. Vrací jí její určení: má sloužiti ke slávě Boží, k blahu, t. j. k prospěchu a k čisté radosti rozumných tvorů. Pro člověka je tu, jenž shrnuje v sobě hmotu ze všech říší přírody a svou duší ji zvládá, by ji čistou znovu podával v oběť Bohu. Protože liturgie přijímá hmotu od Boha, zachází s ní podle Boha a přináší ji k Bohu, proto se jí neobává: šetří jejího účelu — tak plní úmysly Boží, zasvěcuje ji vyšším, nadpřirozeným pravdám a cílům. Proto křesťanu, jenž v duchu liturgie upraví svůj vztah ke hmotě, ať tato má jakoukoliv podobu a stupeň, hmota neškodí, nýbrž je mu nástrojem ctnosti a záslužnosti, protože ji dává Bohu, co Božího jest. Ano, musí se míti na pozoru, ne tak pro hmotu samu, jako pro svou vratkost a pro troud zlé žádostivosti, který nikdy v něm nezhasne úplně a se kterým není dovoleno si zahrávati. Ale právě tím bezpečněji bude vládnouti nad hmotou a říditi ji k cíli Bohem danému, čím plněji bude proniknut duchem liturgie. Tato jej celého přenese do jiného světa, nad rmut a kal smyslnosti, řevnivosti, tuposti a tento křesťan bude vždy pánem hmoty. Téměř s posvátnou úctou bude se stýkati se světem

hmotným, to proto, že i v této hmotě jsou stopy a matné obrazy Boží, že je v ní často tolik Boží dobroty, moudrosti a všemohoucnosti utajeno — připomeňme si jen, co dobrého lze vyvoditi ze zlaté žilky v rudě kovové, ba z kusu uhlí, v němž tolik energie tepelné a jiných. „Kdo čteš, rozuměj", mohli bychom říci o veliké knize přírody. Pod povrchem lidí, věcí a událostí objevíme tolik, co upomíná na Boha — co lze Bohu přinášeti v oběť buď si bohumilým požíváním anebo statečným zříkáním se. Tak stává se křesťan produševněný liturgií knězem v tom smyslu, že vrací tvorstvu místo, jaké má před Bohem a že pojímá všecko v sebe, aby spolu se vší svou bytostí obětoval to Bohu v Kristu Ježíši. Tak realizuje ideu království Kristova, v němž Kristus je hlavou a středem všehomíra: „Neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi, viditelné i neviditelné... všecko je stvořeno skrze něho a pro něho. A on jest přede vším a všecko v něm stojí. A on jest hlavou těla Církve, neboť on jest počátek..." (Kol. 1, 16—18.) Co lze si krásnějšího mysliti jako náplň života našeho, sama o sobě chudého, ale bohatého v Kristu?

Jak se vytvoří náš styk s lidmi, naše povolání a jeho povinnosti, naše radosti, naše utrpení, náš postoj k tomu, co líbivého nabízí svět, jestliže v duchu liturgie budeme kněžími, konajícími zasvěcení tvorstva Bohu skrze Krista?

Nikoliv, rázem vžijeme se v takový poměr k hmotě a činnosti. To předpokládá dlouhé, trvalé účinkování liturgie na nás, až se na jejím základě vytvoří naše životospráva. K tomu je nutný vzor, podle něhož si vedeme: vzor opět nacházíme v liturgii. A potom musí přistoupiti dlouhé, soustředěné, intensivní cvičení, jímž se učíme býti pohotově, na ráz, jakmile se nahodí ta či ona příležitost, ihned zaujmouti toto stanovisko ke hmotě. Cvičení to ve svém jádru není ničím jiným než cvikem ustavičné *pozornosti* i obepínající zároveň oba póly: Boha i tvora, snažící se bez umdlení o to, bychom na vše, cokoli se vyskytne,

reagovali, jak se sluší na dítko Boží a na křesťana, zasvěceného ve všem a zasvěcujícího vše Bohu. A právě k této uctivé pozornosti vychovává liturgie. Vysílá ji ze sebe do všedního života působíc, že co bylo všedním, přestává jím býti a stává se svátečním, slavnostním, Božím. Tak se liší křesťan a křesťan, vlažný a horlivý: vlažný potřebuje naprosto mimořádných dojmů, aby se vytrhl ze svého spánku, naplnil svou prázdnotu duševní; horlivý je stále ve stavu bdělém, stále plný, až oplývající, jemu neunikne žádný podnět, aniž by ho neužil pro Boha a pro nadpřirozený svůj zisk. Chápete, kterak tento věčný, vždy mocnější a úspěšnější cvik v pozornosti mysli a srdce našeho je nejlepší školou *v niternosti?* Přicházíme do středu samého tajemství duchovního života, jenž spočívá v přítomnosti a působnosti Boží v duši se strany jedné a v láskyplné, uctivé reakci se strany naší? Kde toto obojí způsobeno je Církví a jejím životem modliteb, oběti, svátostí, posvátných předmětů, míst a časů — tam mluvíme o této liturgické zbožnosti, to jest pohotovosti ke službě Boží a prohloubení, zvniternění mysli, vůle a srdce.

Třetí pak ovoce liturgického života s Církví v poměru ke tvorům je *symbolika, zrcadlení Neviditelného ve věcech viditelných.*

Vše, co jest, participuje nějak na Bohu, protože jest od Něho a v jakési, třebas vzdálené podobnosti s Ním. Jsoucnost, pohyb, život, činnost rozumová a volní, jednotlivé dokonalosti jsou odleskem těchto dokonalostí, jež v nejvyšším stupni a způsobem eminentním jest v Bohu, vůči němuž vše stvořené jest jako by nebylo. Ale přece je tvorstvo knihou, jejíž každá litera hlásá zvěst o Bohu. Krása i radost, porušení řádu a utrpení — to vše nějak připomíná Boha a nese na sobě stopy Jeho moudrosti, lásky a spravedlnosti. Tvorstvo jest podobenstvím Boha, nedokonalým a nepřesným sice, avšak přece jen podobenstvím. Každá vlastnost, jakou na věcech a na dějích postihujeme, ukazuje výše, nad sebe, až na výšiny božství. To znali myslitelé dávnověcí a proto jak ve

filosofii, tak v pronikání k Bohu modlitbou a přátelstvím, stoupali po žebříku tvorů žasnouce v údivu nad tím, co vypravuje tvorstvo o Božím majestátu. Církev sama šla tou cestou a právě proto, že tvorové nesou na sobě pečeť svého prvního počátku, stopy Boží, proto je a jejich činnost přijala do svých služeb. Rozvinula stránku krásna, které nepostrádá nic z věcí Bohem stvořených, a založila tak posvátné umění, dala mu, ať si to byla hudba či báseň anebo architektura nebo kterékoli jiné umění, sloh zduchovnělý a jím slaví Boha a nadšení, vzrušení svaté vyvolává jím v nás.

Jak asi se žije tomu, kdo milostí a modlitbou jsa s Bohem spojen má zčištěné vnitřní smysly duše a kamkoliv pohlédne, zří všude zrcadlení božství, podobu Boží? Oč hlubší, krásnější a zbožnější bude jeho denní život, když ve znění telefonického zvonku, v chodu psacího stroje, v proudění těch, kdo ho hledají se svými přáními, vnímá tempo života zaníceného před věky Bohem a v milých i obtížných povinnostech rozeznává obrysy Božích úmyslů? Žel Bohu, že jsme tak uštváni a zpovrchnělí, žijeme bez myšlenky, reagujeme jenom pudově a přirozeně jako špatný stroj. Vžijme se do správného poměru, který ve všem, co se děje vidí stopy Boží a slyší Boží hlas — budeme chráněni před chybami vybočení z mezí i nedostatečné míry ve svých náklonnostech i ve svém odporu vůči tomu, co se děje v nás a mimo nás.

Tak uvádí život, který do důsledků a pietně prožívá liturgii, soulad, klid a světlo do denního chaosu. Ze zmatku stává se řád. Na podkladě liturgickém sjednocuje se práce i modlitba, Bůh, člověk a svět. Činnost naše nebude vášní ani robotou, nýbrž službou Boží, rytmem, jímž se duše zdvihá k Bohu a ku věčnu. V tom je plný duchovní život, protože překonání nebezpečí hmoty a její pokřesťanění, posvěcení. Co ohrožovalo duchovní život, slouží mu. Co strhovalo, jest povznášeno a povznáší. Co odvádělo od Boha, vede k Němu na každém kroku, ve věcech dobrých i zlých.

Cvičme prakticky toto zduchovnění hmoty dávající jí prozařovati paprsky linoucími se z liturgických zdrojů, z Oběti mše sv., sv. svátostí, liturgických úkonů, předmětů a časů. *K. Reban.*

Texty

Ludvík Granadský.

Díla Ludvíka Granadského stojí v náboženské literatuře na téže úrovni, jako spisy Bossuetovy. Už staří italští a francouzští překladatelé jeho spisů jmenují je mistrovským dílem řečnického umění a též bohovědy. Když vyšly překlady spisů Ludvíka Granadského, napsal Řehoř XIII: „Původce těchto spisů přinesl Církvi více užitku, než kdyby byl otevřel oči slepým a vrátil sluch hluchým." Byl to duch, jehož srdce plálo láskou Boží, jeho díla jsou nehynoucími pomníky této lásky; v nich nalézáme moudrost ne světskou, nýbrž nebeskou, která plynula jen z pramenů lásky. Jeho díla i logicky jsou velmi vhodně uspořádána. Ludvík z Granady znal lidskou duši, znal i její slabší stránky, pronikl do stínů, ve kterých se častokrát člověk chce schovati, a tu se ukázal jako lékař, jenž umí udati vhodný lék. Proto jeho spisy v náboženské a homiletické literatuře mají i dnes nezaplatitelnou cenu. Podáváme ukázku z jednoho jeho kázání.

Slovo Boží.

Mezi prostředky, jimiž se Pán stará o naši spásu, nejnápadnější je zajisté slovo Boží. Překvapující vztah existuje mezi Bohem a jeho slovem. Bůh je všemohoucí; jeho slovo je též všemohoucí. Tak jako Bůh, i jeho slovo křísí mrtvé, obrozuje živé, uzdravuje nemocné, udržuje zdravé, těší spravedlivé, obrací hříšníky, osvěcuje zaslepené, objímá vlažné, těší utlačované, udržuje zoufalé. Pro tyto nesčetné účinky Písmo sv. označuje je nejrůznějšími jmény. Jmenuje je světlem, chlebem, nápojem, lékem, mečem, kladivem, ohněm. A v evangeliu je nazváno semenem. Jmenuje se světlem, protože šíří v duších živé paprsky, učíc je Božím přikázáním. Je opravdovým pokrmem, protože nás sílí a živí na cestě k ctnosti. Je nápojem, který těší věřící vzpomínkou na sliby Spasitelovy. Je to lék, který hojí rány naší duše; meč, jenž vysekává neřesti a vášně; kladivo, které

drtí a obměkčuje i ta nejtvrdší srdce. Slovo Boží je oheň, který nám zprostředkuje oheň Boží lásky. Konečně je seménkem, které pod oživující činností Ducha sv. plodí v nás ovoce spásy.

Když je síla Božího slova taková, tu nám napadá otázka, proč přináší tak málo ovoce, když se tak často hlásá lidem? Proč jeho světlo je tak slabé, že nerozptyluje mraky tolika neštěstí? Když je pokrmem, proč nás hlad a nouze tísní? A když je lékem, odkud jsou ty nemoci, kterými jsme zasypáni? Je semenem, které tak hojně bylo rozseto v nás, proč je tedy neplodné? Nepřejde neděle, abychom se jím nesytili, a přece nepřinášíme žádného užitku!

Abychom pochopili celou věc v základě, připomeňme si, že každá činnost, přirozená nebo nadpřirozená, předkládá dvě podmínky: je nutné jednající bytí a pak bytí, které jest předmětem oné činnosti. První musí býti schopné jednání; druhé musí míti způsobilost, aby bylo předmětem činnosti. Tak na příklad, aby pole přineslo úrodu, musí se do něho napřed zasíti símě. Na druhé straně však pole musí býti zpracováno, přeoráno, očištěno od neužitečných bylin. Chybí-li jedna z těchto podmínek, nadarmo očekává rolník žně. Podobně, chceme-li zpracovati železo, musíme je taviti v ohni. Kovati železo za studena může býti jenom ztráta času. Je to zásada všeobecně uznaná i filosofy, že čím je věc lépe připravená přijmouti nějakou činnost, tím lépe a tím rychleji se tato činnost dovrší.

Teď přistupme k řešení otázky. Víme, že milost a všemohoucnost Boží jsou v nejširším smyslu svobodné, nejsou řízeny žádnými zákony. Ale působí též často na způsob přirozených příčin. Z toho uzavírám, že nestačí k tomu, aby nějaké kázání přineslo ovoce, jen výborný kazatel. Je třeba, aby posluchači byli dobře připraveni; posluchači, kteří poslouchají slovo Boží ne ze zahálky, ze zvědavosti nebo z bezstarostnosti, nýbrž ze zbožnosti a s úctou. Jsou totiž osoby, které si nedonesou z kázání žádného užitku mimo ten, že vědí o jemnosti, s jakou se vyjadřoval

řečník, o jeho vybraných slovech, o jeho hledaných řečnických obratech, které vyšly z jeho úst. Kdo jedná podobně, hoví jedině své zvědavosti; jisté však je, že nedává tím své duši pokrm, kterého ona potřebuje. Taková duchovní řeč místo aby přinesla ovoce, plodí marnivost a nicotnost; člověk krmí svou duši vyhledáváním marných vyražení své neovládané vůle.

Nesmíme takto poslouchati slovo Boží. Poslouchejme pokorně, pozorně, se zbožností, a to proto, abychom napravili své mravy, a ne abychom lichotili svému sluchu. Kdo poslouchá s takovou přípravou, tomu milost Boží nikdy neuškodí. „Na koho shlédnu?" dí Hospodin. „Jen na chudičkého, zkroušeného duchem, třesoucího se před mými řečmi." (Is. 66, 2.) Bez takovéto přípravy můžete si zvoliti za kazatele svatého Pavla, můžete poslouchat božskou řeč samého Spasitele, neodnesete si žádného výtěžku. Podle mého mínění, křesťané, zde je hlavní příčina, pro kterou mnozí z vás poslouchají téměř celý svůj život slovo Boží, a častokrát vůbec se nepolepší: nepřišli poslouchat s příslušnou přípravou! Proto nepochybuji, že tato příprava zaručuje výsledek křesťanského kázání právě tak, jako horlivost a nadání posvátného řečníka. Už tím, že touží poslouchati slovo Boží tak, jak ono zaslouží, milost Boží je jim dopřána. Není-li možné vyslovit ani jméno Ježíš bez pomoci Ducha sv., tím spíše musíme býti prodchnuti svatými city, chceme-li poslouchati celé kázání Evangelia. Může býti výřečný bez milosti, ale bez milosti nebude nikdy posluchač dobře připraven. Proto je zřejmé, bratři, že chceme-li s užitkem poslouchati slovo Boží, musíme poznati překážky a jejich příčiny, které nám brání sklízeti ovoce slova Božího.

Při křtu svatém kněz dotkl se našich uší se slovy: *Ephetha*, otevři se. Tehdy Božský Mistr otevřel svou milostí naše uši, které starý had zavřel a tak nám znemožnil poslouchati jeho hlasu. Ale běda! Hříchy jsme je opět zavřeli. Musíme proto znovu prositi Pána, aby se opět dotkl svou milostí našich uší a otevřel je svým vnuknutím.

Símě je zaseto; ovšem to nestačí, je potřebná též úrodná půda, aby klíčilo a rostlo. Podle toho je tak velký rozdíl v úrodě. Jsou mnozí lidé, jichž srdce podobá se širokým cestám, po kterých kráčejí všichni, jimž se jen líbí. Zdá se, že je to jakýsi druh veřejné hospody, do které jsou připuštěni známí i neznámí, dobří i zlí. Žádný výběr, žádné rozlišení nevládne v jejich myšlenkách. Když chcete, je to město bez zdi, otevřené všem nepřátelům, vinice bez plotu, po které se chodí křížem krážem. Hle, protože nestřežíme bedlivě svého srdce, nejen že bývá okradeno o to nejdražší, nýbrž bývá špiněno a hanebně pošlapáno, jako dům, ve kterém již nikdo nebydlí, který je ponechán vrtochům mimojdoucích. Hanbu takové duše možno srovnati jen s hanbou nějaké záletnice! Či se nezahrává na záletnici, otvírá-li se všem vjemům, všem touhám a všem vášním? O té duši platí slova Jeremiášova: „Pod každým košatým stromem tys kladla se, nevěstko." (Jerem. 2, 20.) Duše, která je v tomto stavu, o kterém právě mluvíme, je skutečně duchovní nevěstkou. Zaslouží, aby o ní platila slova Písma: „Každá žena, která je smilná, jako výkal na cestě bude pošlapána." (Sirach. 9, 10.)

Jaký užitek můžeme očekávati od seménka, které bylo zaseto do takové půdy? Nic neznamená, že bylo zaseto třeba i vícekráte; zůstane vždy neplodné!

Je zřejmé, že takové duši něco chybí: není totiž zakořeněna v lásce. Hle, právě zde musí přijíti to mužné rozhodnutí: nechci nikdy dobrovolně přestoupiti svatých zákonů Páně. Raději ztratím bohatství, čest, dobré jméno, ba i život, ale nezaprodám své věrnosti a nevinnosti.

Proto, bratři, snažte se žíti tak, abyste mohli zpívati se žalmistou: „V zákoně Páně mám svou zálibu, o zákoně jeho přemýšlím ve dne v noci." (Ž. 1, 2.) Uvědomte si, že jste předurčeni pro Boha, nemůžete však míti Stvořitele a stvoření zároveň. Vaše srdce, i kdyby bylo nekonečně široké, může míti Boha, vyloučí-li svět, nebo se může těšiti ze světa, vyloučí-li Boha. Nemůže však míti oba najednou.

Věrný sluha Kristův musí vynaložiti všechno, aby se stal Pánem svého srdce, totiž aby dal místo nejvyššímu Pánu svého srdce. Nebude to bez bojů, bez pokořování, bez utrpení, ale trpěti pro Krista, ó ano, bratři, je sladké.

VÝHLEDY

Katolický.

Nedávno si lidovecký tisk s chutí otiskoval a přetiskoval noticku, kde mne nějaký „katolický žurnalista" káře za to, že vnáším zmatek, když tvrdím, že není katolických umělců. Někdo totiž šel dále, vyvozoval z toho, že není katolické školy. Byl to učitel, který se opravdu snaží učiti jako katolík a proto ten výpad byl tím směšnější. Onen mladý učitel chtěl totiž říci: Jediná dobrá škola jest školou katolickou. Nenavěšujeme tohoto honosného štítu katolického na to, co by katolickému dělalo jenom ostudu... To byl asi jeho smysl... Odpůrce pak odpovídal, že katolickou jest mu ta škola, která má katolický cíl výchovy...

Tedy, jděme na to klidně filosoficky a theologicky.

Katolický jest přídavné jméno. U jiných jmen relativních stačí, když věc, které se přisuzuje vlastnost katolicity, má s ní aspoň nějaký vztah. Jaký vztah musí míti nějaká věc s katolicitou, aby mohla slouti katolickou? Pisatel mluvil o tom, že ta škola je katolickou, která má za účel katolickou výchovu. Tedy jenom cíl by stačil na označení katolicity? Není veškerá moralita jen z cíle. Z cíle béře nějaká věc určitou svoji moralitu, může se z dobrého činu státi věc špatná, jestliže jest jí užito ke špatnému cíli, může se z věci dobré státi věc ještě lepší, jestliže kromě běžného cíle dobrého povýšíme věc ještě na vyšší cíl, jako když někdo dá almužnu nejenom pro zmírnění bídy chudákovy, nýbrž z lásky k Bohu. Ale nikdy není možné, aby z věci špatné stala se cílem věc dobrá. Proto nikdy náboženský cíl jenom výchovy nemůže omluviti a katolickým učiniti všechny chyby a nedostatky, které se při výchově dá-

vané katolíky dějí... Proto nazývati nějakou výchovu, kterou vede jenom dobrá vůle (katolický cíl), ale která při tom užívá neschopných, neúčinných, snad i nesprávných metod, katolickou, znamená kodifikovati na účet katolické Církve, vrhati všechny nedostatky takové výchovy.

Ohledně katolického umění. Proč bývá nějaké umění označováno katolickým. Buď, že má katolickou tendenci, cíl, nebo že má náboženský motiv, anebo proto, že je tvoří mužové katolíci. Má umění z těchto tří hledisk právo slouti katolickým? Na čem nejprve záleží? Umění jest věcí přirozenou. Proto musí nejprve přirozenost býti správně postavena, čili musí býti věc řádně udělána. Věc může míti katolickou tendenci, katolický sujet, katolického původce a ještě to není umění, proto také ne katolické umění. Ono umění jest katolické, které jest nejprve uměním skutečným a které sklání na kolena, i kdyby to byla jenom pouhá krajinka či cokoliv jiného.

K jakým absurdnostem vedla tato zásada o katolickém umění, umění jest katolickým podle předmětu anebo tvůrce anebo tendence, vidíme z tak zvaného chrámového křesťanského anebo katolického umění, jež zaneřádilo naše kostely, chrámy i rodiny.

Katolický spisovatel! Rovněž taková otázka: Ten je katolickým spisovatelem, koho Církev jako takového přijme! Katolickými spisovateli jsou svatí Otcové, učitelé církevní, a ještě několik ne mnoho církevních spisovatelů, které Církev katolická přijímá naprosto za své vyjádření, pro všechny. Přece nedáme toto hrdé a krásné slovo každému kalendářnímu povídkáři, který tam píše o Pánu Bohu!

Nejsou dávné doby, kdy se mluvilo o katolických truhlářích, o katolických stranách. Církev sama nemiluje užívání tohoto slova o straně a politice. Protože, když pak strany se dopustí určitých chyb, lehko se to hází na účet katolické Církve. Jakápak kontradikce in terminis: Církev katolická a strana katolická. Je to produkt devatenáctého století a produkt doby zbožňující demokracii. Jsou země, kde tomuto výrazu prostě nerozumí. Katolické znamená všeobecné a strana přece jenom se omezuje a uzavírá, třebaže by sama nechtěla. A jak říkám, jenom z cíle, z tendence nemůže si nikdo tohoto slova přisvojovati, protože to jest přisvojení z neúplného důvodu, když považíme, že základ katolického znamená všeobecný, všeobecnou

dokonalost, katolicitu nejenom v cíli, nýbrž v zásadách i prostředcích.

Co tu píši, píši velice vážně a nerad bych, aby se toho chopily zase noviny, které skreslují, vytrhují ze souvislosti.

Chci jenom jednoho docíliti, abychom vrátili zase onu absolutní důstojnost a platnost tomuto velkému slovu, aby se nezneužívalo a neužívalo příliš lehce, aby nemusila katolická Církev trpěti za všechno, co se přiodělo tímto slovem!

Braito.

Život Církve.

Mezi význačné události katolického života náležel římský Týden posvátného umění, který skončil společnou audiencí u svatého Otce. Letošní Týden posvátného umění byl již druhý. Loni byly předmětem prací a úvah Týdne stavby kostelů, kdežto letos bylo na programu hlavně jejich vnitřní zařízení. Svatý Otec ve své alokuci zdůrazňoval, že dobrý vkus není věcí vrozenou, že vkus lze vychovati, při čemž poukázal na to, jak špatný vkus leckdy zhyžďuje svatyně. Při tom svatý Otec vzpomněl svých učitelů, kteří mu již na gymnasiu sdělili některé základní vědomosti malířské a kreslířské techniky, jež mu později přišly velmi vhod při jeho paleografických studiích. — Problémy, jež se v Římě projednávají, mívají význam pro celý katolický svět. Soudobá krise umění zasahuje ovšem i do církevního života. Církev, jež chce působiti i v naší době, pro niž je továrna tak charakteristická, jako byl pro středověk hrad nebo klášter, musí dáti této své vůli výraz i stavbou chrámu. Nemůže hleděti do minulosti a napodobovati vždy jenom slohy minulé. Ostatně není náhoda, že prosté moderní kostely se podobají starokřesťanským basilikám. Tehdy byla situace podobná, jako dnes. Křesťané se vědomě chtěli zbavit přebujelé plastiky a ornamentalismu pohanské kulturní epochy a proto také stavěli prosté škatule. Není-li dotvořeného slohu, je lépe jej nepředstírat. Ale ovšem — jak připomněl i svatý Otec — jest třeba šetřiti vkusu, neboť církevní umění nemůže se nikdy zcela odpoutat od tradice a dát se na cestu divokého experimentu. Při tom musíme rozeznávat církevní umění dvojí: Umění liturgické, jež je určeno bohoslužbě a umění pro člověka, jež jej má nábožensky povznášet. Umění liturgické musí být vázáno i účelem, jemuž slouží. O těchto problémech svého času

mnoho psali zvláště zakladatelé beuronské školy P. Desiderius Lenz OSB. a teoretik této školy učený P. Odilo Wolff OSB., jenž zemřel v Praze v Emauzích. Konečně ovšem jest ještě třetí druh církevního umění, značně zanedbaný — devocionalie pro soukromou pobožnost, pro domácnost. Zde nejvíce straší onen přesládlý nevkus, o němž nedávno psal i P. Braito. Mluvíme o umění církevním, nikoli o umění katolickém, neboť umění dobré, umění skutečné, jest již tím katolické, neboť katolictví znamená obecnost, katolictví chce obsáhnouti celého člověka a v každé kráse je skryta i pravda. Tak jest také rozuměti někdejšímu výroku Jaroslava Durycha, že není katolických básníků, že jsou básníci a katolíci. Totéž platí o katolickém umění, kdežto uměním církevním rozumíme umění, jež chce přímo sloužiti Církvi, ať již liturgicky nebo mimo liturgii.

Jinou významnou událostí bylo padesáté výročí České koleje v Římě, jejímž pokračováním jest nynější Kolej svatého Jana Nepomuckého. Založení České koleje mělo značný význam politický proto, že papež Lev XIII. při zakládání mluvil výslovně o „království českém", a to v době napětí mezi Rakouskem a přítelem Slovanů kardinálem státním sekretářem Rampollou. Nikdy se Rakousku nepodařilo dosáhnouti toho, aby mohli v České koleji studovati také Moravané a Slezané, natož ovšem Slováci. Rakouská vláda se horlivě střežila, aby jakkoli připomínala souvislost historickou zemí koruny české. Římští alumnové z Moravy a ze Slezska studovali většinou v Animě, jež jest kolejí bývalých zemí svaté římské říše. Ale neméně zajímavo jest, že jeden z nejštědřejších spoluzakladatelů České koleje byl Němec z Čech, msgr. Jaenig, jenž celé své jmění, 150.000 lir daroval koleji, neboť, ačkoli byl Němec, vřele cítil s českou zemí oním teritoriálním vlastenectvím, jež se dosti často vyskytuje u našich německých katolíků. (Je na př. zajímavo, jak velmi je rozšířen u našich katolických Němců kult českých patronů a jak často dávají na jejich jména křtít děti.) Bohužel jsme nedovedli při výchově ke státnosti dosti využíti těchto katolických tradic, což neplatí jenom o Němcích. — Skoro všecky národy mají v Římě své ústavy, kde jsou vychováváni jejich kněží. Kdo viděl alumny římských kolejí v sutanách nejrůznějších odstínů, ale také tváří nejrůzněj-

ších barev, Indy, černochy, Číňany, jak se procházejí po Římě, ten si teprve názorně uvědomil universalitu katolické Církve!

Velmi zajímavé jsou zprávy o katolickém životě v Německu. Režim stále ještě hrozí propagací jednotné církve „katolicko-protestantské" čili opakováním událostí z dob kulturního boje Bismarckova, třebaže na katolické frontě nastalo teď jakési příměří vzhledem k značnému počtu katolíků v Sársku a vzhledem k obavám režimu, aby neprohrál plebiscit. Přesto však lze zaznamenávati stále ještě persekuční akty vůči Církvi. Tak zejména opustilo Německo v poslední době několik význačných kněžských osobností, na př. P. Muckermann S. J., z obavy před koncentračním táborem. Svatý Otec přijal nedávno opět zástupce katolické mládeže a nabádal je ke statečnosti ne pro věc vlastní, ale pro věc Boží. Při tom vnitřní život katolíků se rozvíjí přes všechny překážky. Stavějí se nové kostely, vycházejí velmi dobré spisy bohoslovné i nábožensko-filosofické, ale ovšem jakákoli možnost vyjádřiti se o věcech kulturně nebo politicky aktuálních jest katolíkům brána. Ani kardinál Faulhaber nesmí již svých kázání tisknouti, takže kolují v opisech. Kostely, zvláště v Bavorsku, jsou plné. Stanovisko episkopátu k bludům režimu se ovšem nemění, i když se čeká další jednání o aplikaci konkordátu po návratu kardinála státního tajemníka z Buenos Aires. Nasvědčuje tomu nedávný energický projev arcibiskupa Gröbera, který proti slepému rasovému fanatismu postavil odvážně křesťanské přikázání lásky.

Také kardinál Faulhaber v nedávném kázání postavil proti germánskému kultu válečných hrdin hrdinu křesťanského, světce.

Jisté příměří na katolické straně bylo vystřídáno prudkým bojem v církvi protestantské. Proti vedení říšské církve se vzepřeli zemští biskupové, které režim sesadil a nyní opět dosadil. Proti novopohanským bludům „Německých křesťanů" vystoupili konservativní luteráni, seskupivší se v „Církvi vyznavačů" a s nevšední statečností svůj boj vítězně probojovali. Se stanoviska náboženského nesmíme ovšem zase toto vítězství oposice přeceňovat, protože zemští biskupové hájili svobodu pojímanou ryze lutersky, t. j. přiznávajíce přese vše v zásadě státu právo na zásah do života církevního. Správně

napsal i u nás profesor Rádl, že jde v podstatě o úkaz vnitřní krise luterství a o nic jiného. Luther zavrhl účinnost lidských dobrých skutků pro věčnost. Žádal od člověka, aby se spolehl jenom na milost Kristovu. Tím byl vnesen do života neblahý dualism, jehož důsledky dnes Německo prožívá. Pokud šlo o spasení, závisí prý vše jenom na milosti. Pokud však jde o tento svět, je jen dobře, když v něm vládne tvrdě světská vrchnost, neboť jest to svět hříšný, nevykoupený. V tomto dualismu pokračovala však i německá filosofie, jež rovněž rozdělila svět na „svět inteligibilní svobody" a na svět tento, kde vládli generálové a fabrikanti. Tento dualism jest také příčinou náboženského antisemitismu Německých křesťanů, neboť tento způsob myšlení klade nepřeklenutelnou propast mezi Nový zákon a Starý zákon. Každý blud musí mít nakonec i důsledky ve vnějším životě, v politickém a hospodářském.

V Mexiku se dějí takové věci, o jakých jsme čítali, že se dály v Evropě v dobách, kdy tento díl země stonal akutní horečkou osvícenství. Jako by před námi ožívala jména všelijakých Tanucciů a Pombalů. Malá ukázka došlých zpráv: V Hampolu bylo spáleno 20 obrazů svatých, které policie zabavila u soukromých osob. Jménem svobody! Soudní policie v Meridě uzavřela všecky kostely a vyzvala biskupa v Yucatanu, aby opustil zemi. Guvernér státu Chihuahua nařídil uzavření církevních škol. Učitelé (ovšem!) v Metamorosu podali sněmovně návrh, aby byli zastřeleni všichni biskupové jako velezrádci. Návrh byl přikázán výborům, které jej ovšem uložily ad acta. Mexická vláda vydala zatykač na papežského legáta Roize y Flores a na biskupa Maurice y Sarate. Oba jsou však v bezpečí ve Spojených státech. Legát Roiz y Flores zaslal presidentovi Mexika otevřený dopis, v němž odmítá tvrzení, jako by mexičtí katolíci chystali vzpouru proti vládě. Legát prohlásil, že Církev se nechce a nebude bránit pomocí revoluce.

Jest nutno konstatovati, že mexičtí biskupové od počátku stáli na stanovisku, že Církev nedává nikdy občanům práva ozbrojeného povstání proti jakémukoli režimu. Křesťanská společnost založila svůj poměr ke státu na výroku Spasitelově k Pilátovi: „Neměl bys žádné moci nade mnou, kdyby ti nebyla dána shůry." Křesťanství káže podle slov Spasitelových

dávati, co jest císařovo, císaři, káže platiti peníz daně. Apoštolové se podrobovali státu pohanskému. Jenom žádal-li pohanský stát zapření Krista, pak se raději dávají předhoditi šelmám, ale nerevoltovali. Vždyť Kristus pronesl slova o moci dané shůry vůči vládě, jež se zmocnila země usurpací, vůči moci cizí, nepřátelské. Církev jest vůči státní formě lhostejná a uznává každou vládu, která pokojně drží moc. To platí i o Mexiku. Katolíci proto nejsou nikdy a nikde revolucionáři.

Posléze jest nutno poznamenati, že jako vždy, světový tisk se chová ku podivu pasivně, když jde o katolíky. To neplatí jenom o Mexiku. Zvěrstva, jež prováděli španělští revolucionáři na dětech, byla suše registrována bez protestů. Tento dvojí loket jest již dostatečně znám, takže je škoda slov.

Dr. Alfred Fuchs.

Mladí dnešní chvíle . . .

Drama našeho věku jest naše osamocení. S Bloy, s Péguy, s Rivièrem jsme měli mnoho společného . . . Jsme sami. Ve chvíli, kdy a snad definitivně rozhoduje duchovní drama Západu, cítím, že jsme nesmírně ubozí, protože jsme mladí, malí a sami.

Chápu čím dále tím lépe případ Mounierův a tolika jiných mladých křesťanských demokratů. S jedné strany stojí velké těleso Řádu, v němž se hájí rodina, náboženství, vlast, ale v jehož stínu jest zamotáno celé zmijí klubko. Mimo to stojíme tváří v tvář lidem, kteří útočí na všechno, čeho my si vážíme, jakožto věci podstatné pro lidstvo: totiž na víru v to, co přesáhne člověka, potřebu nadlidského, zvednutí člověka jako jeho odříkání. — Ale oni útočí na to vše s takovým zápalem, že by se zdálo, že po čase hrdinů, svatých a obchodního měšťáctva, přišla doba hrdinského proletariátu, o němž mluvil Georges Sorel.

Ovšem, jejich mystika znamená snížení člověka, ale přece mají mystiku a dovedou pro to přinášeti oběti. Pro ni dovedou přijmouti námahu, kázeň i třeba smrt. Někdy i skrývají hluboké sobectví pod oním hmotařským rozběsněním individuí, když nejprve zdůrazňují společné dobro, radost všech, kteří volají se strašnou ironií po našem dobru společném a našem společném štěstí, podle sv. Františka.

Jest třeba postaviti celé křesťanství proti komunismu a je-

nom ono může se proti němu postaviti. Ale nesmí se toto křesťanství zaměniti s měšťáckým světem, který tíhne jenom k požitkům, k majetku, konservativismu, ve chvíli, kdy se jedná o zápas. Jest to skutečností, že katolictví pro pravicové strany nevyzařuje vždycky spravedlnost a lásku... A s druhé strany jest zase skutečností, že na pravici jest mnoho odvahy a osobní lásky, jež hájí to, co i my chceme hájiti.

Spojte se, nejprve hmotně, smím-li tak říci, aniž byste se ptali, jste-li z pravice či z levice. Mládež celého světa potřebuje semknutí, jehož neznala naše generace, protože naše generace toužila po ústraní. Ale vy jednáte správně, podle Krista, neboť on chtěl, aby všichni byli jedno, jako On a Otec.

Když se shromáždíte kolem svého krále anebo spíše v něm, poznáte, že nic podstatného neodlučuje vás navzájem. Váš program: Jeden mistr: Kristus, jedna společnost: Církev, jedno řešení: Evangelium, jedno pracovní pole: svět, tíž bratří: všichni lidé... *Fr. Mauriac, Sept, č. 35.*

Program Křesťanské revue.

Jsou proti dogmatismu i proti mystice. Nedovedu si tohle dobře představiti, anebo si nerozumíme, co jest mystika. Nám jest mystika snahou po spojení nejintimnějším, ale zároveň nejživotnějším s Bohem. Mystiku nepovažujeme za mlhavou nejasnost, nýbrž za přetavení celé bytosti Bohem... Vždyť jenom mystika přece vyvažuje dogmatismus, jímž bych rozuměl ulpění na formuli. Mystika přece učí žíti z obsahu z vnitřní plnosti oné formule. Jinak jest to jenom theologia mentis, čili theologie nadřená.

Ruské pronásledování náboženství.

Docela správně napsal Rádl v Křesťanské revui, že když bude v Rusku náboženství něčím opravdu tvořivým, kvasivým, životným, že pronikne, prorazí, když náboženství projde podobným ohněm jako ruská myšlenka. Vždyť žádné popravy a konfiskace nepomohly mocnému Římu. Pod kamenem pronásledování, který měl býti pohřebním kamenem, prodrala se krásná krví nasycená růže křesťanského náboženství. Protože bylo plné života, proto se promklo. Proto se nebojme pořád

o osud náboženství. Nechtějme je stále zachraňovati. Co potřebuje zachraňování, nezaslouží ho vždycky. Uveďme katolictví do života, do všech potřeb, do všech otázek a potom můžeme býti jisti, že pronikne, protože všechno životné proniká. Život se nedá oddekretovati ani zasypati ani zalíti potopou krve. V dominikánském klášteře v Praze stojí uprostřed těsné kvadratury čtyři lipky. Tak dlouho toužily po vzduchu a po světle, až přerostly vysokou střechu a teď se dívají klidně do slunce. Pronásledování pudí skutečný život jenom k intensitě, ke kvalitě, ke vzrůstu... Při bouři odpadají jenom nezdravé listy a padavky neschopné života, které by vysilovaly zdravé organismy...

PRACOVNA

Denní pořádek křesťanky mající muže pohana.

Tertullián, ad uxorem 2, 4 a násl.

Vylíčení Tertulliánovo týká se křesťanky, mající muže pohana, ovšem že ne takového, jako ho měla matka Augustinova, který o poměru otce-pohana k matce-křesťance píše (Vyzn. 1, 11): „Tehdy jako hoch jsem již věřil, i matka a celý dům až na jediného otce, který však, nemohl přemoci vliv zbožné matky na mne tak, abych nevěřil v Krista, jako on dosud v něho nevěřil. Vždyť ona horlivě se snažila, abys Ty, ó Bože můj, byl mně spíše Otcem, než on; a i v tom Jsi jí pomáhal, aby přemohla svého manžela, jemuž, sama jsouc lepší, byla poddána." — Tertullián svým způsobem, ponejvíce otázkami, popisuje život a denní pořádek křesťanky upoutané k muži-pohanovi zaujatému proti křesťanství. Píše:

„Třeba-li zachovávati (částečný) půst určitých chrámů (= stationes; byly to chrámy, v nichž obzvláště v kajícné době byly konány dlouhé pobožnosti s postem, který končíval až asi o naší třetí hodině odpolední), objedná si muž skoro ráno lázeň, je-li (celý) půst (= kdy vůbec přes den nejedli — od večera do večera — půst asi takový, jako v židovský „dlouhý den") připraví na ten den hostinu, a měla-li by vyjíti, pak právě při-

jdou do cesty nejnutnější domácí práce. Kdo by totiž dovolil své manželce, aby po jednotlivých ulicích vstupovala do cizích a právě nejbídnějších chatrčí k návštěvě bratří? Kdo to rád uvidí, aby se odebrala, vyžaduje-li se to tak, od jeho boku k nočním shromážděním? Kdo klidně strpí, aby v době slavností velikonočních celou noc zůstala mimo dům? (Obřady zabíraly celou noc s Bílé soboty na velikonoční neděli.) Kdo připustí, aby bez zlé domněnky šla ke známé hostině Páně, kterou tak pomlouvají? Kdo dopustí, aby se plížila do žalářů, aby políbila okovy mučedníka? Anebo dokonce, aby se přiblížila k některému bratru pro políbení míru? (= Osculum pacis! — Přehnáno: Dávaly je pouze ženy ženám a mužové mužům!) Anebo, aby přinesla vodu k umytí nohou svatých? (= Především poutníků a hostů.) Přijde-li spolubratr z ciziny, jakého pohostinství dostane se mu v takovém domě, kdyžtě pro toho, jemuž by měla býti nabídnuta celá spižírna, zůstávají uzavřeny i skříně s chlebem!? Zůstane to snad bez povšimnutí, požehnáš-li své lůžko a sama sebe křížem? Odmítáš-li něco nečistého od sebe? Vstáváš-li dokonce v noci k modlitbě? Nebude tu zdání, jako bys chtěla provésti nějaký čarodějný úkon? Tvůj muž nebude věděti, co to jest, co tajně požíváš před každým jiným pokrmem." (= sv. přijímání.)

Mistr slova i slohu — Tertullián — nemohl lépe vystihnouti zbožnost, horlivost a svatost křesťanek upoutaných k mužům-pohanům. A co dnešní ženy? V dobrém valně nevynikají a ve zlém předčí i muže! *Vybral dr. J. Michalský.*

Jak působí podvratné živly!?

(Origenes contra Celsum III. 55.)

„Jak vidíme, neodvažují se v soukromých domech otevříti ústa dělníci pracující na vlně, obuvníci a valchaři, lidé zcela nevzdělaní a neotesaní, v přítomnosti svých stářím a moudrostí vynikajících pánů; jakmile se však cítí sami, beze svědků, s mladými lidmi a ženskými osobami, které tak jsou nerozumné, jako oni sami, potom jsou obdivuhodně výřeční a dokazují, že člověk musí jíti za nimi, nikoliv však za vlastním otcem a učiteli; to prý jsou osoby ztřeštěné a zpozdilé; zaujaté pošetilými předsudky nejsou prý sto na vpravdě velkou a dobrou myšlenku přijíti a ji uskutečniti; pouze oni sami prý vědí, jak

třeba žíti; kdyby jich následovali mladí lidé, stali by se šťastnými a učinili by šťastným celý dům. Uvidí-li při té řeči přicházeti učitele, anebo rozumného muže, či dokonce otce, zmocní se bázlivých z nich největší úzkost, nestoudníci však dráždí mladé lidi, aby jho odhodili a otěže setřásli, našeptávajíce jim, že dokud dlí u svého otce anebo učitele, nemohou a ani nechtějí jich naučiti něčemu dobrému; nemají prý chuti vystavovati se pošetilosti a ukrutnosti těchto zcela zkažených, do hříchu zapletených a hluboko zapadlých lidí, jejichž pronásledování a msty museli by se obávati; kdyby se chtěli něčemu dobrému naučiti, museli by opustiti rodiče a učitele a s ženštinami i spoluhráči odebrati se do ženského pokoje, anebo do obuvnické dílny, anebo do valchy, aby tam přišli k rozumu. A takovými slovy opravdu svou prosazují!"

Vybral dr. J. Michalský.

Věřím v odpuštění hříchů.

Neztrácej důvěry i při nesmírném počtu a velikosti svých vin. Přemůžeš je všechny, budeš-li se držeti Krista, který je přemohl, a budeš-li z jeho svaté Krve čerpati všechny prostředky, které ti zjednal a zasloužil, abys mohl zvítěziti.

Peklo není silnější než Kristus. Nepřítel nikdy nemůže tě znásilniti, nemůže znásilniti tvoji svobodu, aby spoutal tak tvoji vůli, aby jeho zlý úmysl stal se zlobou tvojí. Kristus přemohl svět a velí, abychom proto doufali v něho. Nedopustí, aby tento svět zvítězil nad námi.

Hřích je něčím cizím, v království Božím nemajícím místa. Jenom Bůh jest domovem duše. Všechno ostatní brzo vypudí člověka ven do zimy a do zklamání. Proto věříme, že duše poznají jednou, kdo to s nimi dobře smýšlel, co jim dal Bůh a co jim dala vina. Ale, nepoznají dobře, co je Bůh a co dal, dokud nepřemohou hřích.

Věřím v odpuštění hříchu, znamená, vím, že nemusím býti nešťastný, že mohu povstati a vzlétnouti. ***Braito.***

Láska Boží.

Nebe a země nemohou se sejíti a spojiti než v prohlubni lásky — lásky, která odčiní minulosti zatěžkanou odpovědností

a bědou; lásky zapalující, která bude pomáhat a zvítězí v budoucnosti.

Tato láska měla býti viditelná pro věčné časy. Na věky měla býti postavena jako Nepopíratelná! Nemá nikdo větší lásky, než když dá svůj život za přítele... V umučeném Ježíši podali si Bůh a člověk vzájemný důkaz lásky: Člověk zemřel pro Boha a Bůh pro člověka. Nápis na kříži jest úpisem tohoto zpečetění obojí úmluvy. Jest napsán židovsky, jazykem náboženské minulosti; řecky, jazykem vládnoucí civilisace a latinsky, jazykem mužné a dobyvačné síly římské. V těchto třech řečech možno čísti o Odpuštění a nebeské štědrosti, o šlechetných návratech a snaze tvora, který byl takto překvapen láskou.

Sertillanges: Le miracle de l'Église, p. 74.

Láska pojící se s křížem.

Kristus křížem dokázal svoji lásku k lidem. Křížem je posvětil. Proto nikdo neposvětí světa jinak než také křížem a utrpením. Křesťanská láska k bližnímu vyznívá ve spolunesení kříže ostatních, v ukřižování za druhé. Pravá láska k bližnímu cítí s jeho křížem. Neste břemena jedni druhých a tak naplníte zákon Kristův, praví sv. Pavel ke Galatským. Chceme-li se přiblížiti plodně k bližnímu, jest třeba, abychom ukřižovali svoji sebelásku, abychom nesestupovali s kříže, pro obtíže, pro nevděk a pro posměch. A abychom nepřinášeli lidem jenom oběť lidskou, nýbrž oběť posvěcenou v oběti Bohočlověkově, tedy, abychom jim nepřinášeli člověka, nýbrž Boha, ukřižováním sebe s Kristem a ne jenom měkký soucit. *Braito.*

ŽEŇ

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

ARCHAMBAULT: St. Francois de Sales. Gabalda, Paris, 1934. str. 320, cena 20 frs. — Archambault se pokouší o synthesi učitelského díla tohoto sladkého světce. Poukazuje správně na nebezpečí příliš schematisovati myšlenku tohoto světce tak jemného a bohatého duchovního života. A přece se pokouší, a to se zdarem o sestavení budovy nauky světcovy. Ukazuje na

to především, jak svatý František řešil láskou a mírností ony věčné antinomie mravouky, jež jiní řeší strohostí a úzkoprsostí.

BENEDIKTINI EMAUZŠTÍ: Křest svatý. Prvá slíbená monografie liturgická krásně vypravená, dobře přeložená, obsahující všechny obřady křtu sv. s potřebným výkladem. Těšíme se na pokračování, aby nám dalo dokonalý komplet liturgických příruček, protože bez nich jest liturgické hnutí neživotným.

CELARIÉ: Les Fioretti de St. Francois de Sales. Paris, Desclée de Brouwer, str. 224, cena 10 frs. — Autorka dala ožíti všem postavám z okolí svatého Františka, jeho příbuzným, jeho duchovním dítkám. Legendy i krásné skutečné události se střídají v pestrém kaleidoskopu, jenž nám činí tím milejší a lidštější ještě krásnou a lidskou postavu sv. Františka, jež má velkou zásluhu o to, co bych nazval zlidštěním zbožného života.

GRANDMAISON LÉONCE DE: Écrits spirituels. Beauchesne, Paris, 1934, 2 díly po 20 frs. — Prvý svazek obsahuje jeho konference, druhý jeho exerciční přednášky. Konference jsou zvláště užitečnou duchovní četbou, protože pojednávají o apoštolátě a o jeho poměru k vnitřnímu životu. Exerciční poznámky charakterisují tolik velkého theologa, který se dovedl v exerciciích skloniti ke všem, kterým mluvil. Hluboká praxe a zbožnost vyznačují tento díl. Není mnoho tak dobrých duchovních knih v dnešní záplavě duchovní produkce.

LA PRIÈRE LITURGIQUE, collectes méditées par l'Abbé J.—B. Bord DrTh. Société Saint Jean l'Évangéliste, Desclée & Cie, Paris, Tournai, Roma, 1934. Str. 251, cena neudána. — Recense zněla: Knížka jsou rozjímání, navazující na kolekty propria de tempore. Poslouží k hlubšímu proniknutí mešní liturgie.

B. PIERRE LEFÈVRE. Vitte, Lyon. Krátký životopis prvého druha sv. Ignáce. Dobrá informace o začátcích Tovaryšstva.

LEMMONYER: Sainte Cathérine de Sienne. Gabalda, Paris, 1934, str. 224, cena 9 frs. — Posmrtné dílo dlouholetého regenta dominikánského studia a později gen. vikáře řádu. Kateřina Sienská jest z nejkrásnějších a nejvíce překvapujících postav středověkých. Plnost duchovního života ji vede k neobyčejným činům. Tohoto duchaplnosti vedoucího k velkým činům lásky podařilo se skvěle L. vystihnouti. Tento životopis jest dílem opravdu klasickým.

PRO DĚTI. U Desclée de Brouwer v Paříži vyšly čtyři krásné obrázkové knížky pro děti. Cinq Contes de Noel vypravují dětem o kráse vánoc. Gens de Mer et Pêche maritime ukazuje malým taje moře a zajímavosti rybaření. Une Nuit phantastique ilustruje zajímavou heroicko-komickou národní píseň francouzskou a Notre France učí mladé Francouze názorným způsobem znát svoji vlast. Ilustrace jsou opravdu krásné, přiměřené dětskému věku. Uvážíme-li bohatou výpra-

vu těchto knížek, musíme uznat, že jejich cena jest velmi nízká. Cena v uvedeném pořadu jest: 10 frs., 10 frs., 20 frs., 18 frs. Knihy by mohly býti opravdu vzorem i pro naši dětskou literaturu.

ROSSI: Memi Vian. Edizioni Caroccio, Milano. — Jeden z prvých květů docela moderní kongregace sv. Pavla: Bratří v civilu, bez hábitu, bez dlouhých slibů, bez mnišských zvyklostí, sdružujících se za účelem apoštolátu. Jeden z pravých květů. Mladý muž, student, který působí na všech periferiích velkých měst světových. Obraz hrdiny, obětujícího své mládí i svůj život radostně a docela samozřejmě.

DE SÉGUR: Bratrské vzpomínky. Vydalo Tiskové družstvo v Hradci Králové. — Životopis horlivého apoštola kněžského a pastýřského úřadu. Krok za krokem jest sledován tento bohatý život, věnovaný zcela jen spáse nesmrtelných duší, jenž se ujímal všeho, co potřebovalo duchovní nadpřirozené ochrany a pomoci. Kniha nadchne kněze i bohoslovce a jest velkou obhajobou kněžského stavu, jenž vždycky dovedl svými svatými vyvážiti všechny nedokonalosti méně horlivých svých členů. Kéž tento český dobrý překlad pohne mnohého k následování u nás.

STIMMEN DER ZEIT. Neobyčejnou reklamu této seriosní revui učinil Hitler sám tím, že ji zastavil proto, že se odvážila kritisovat rasistické teorie, zavržené Římem. Bude-li ještě vycházet, doporučujeme ji co nejvřeleji. Možno objednat u Herdra, Freiburg Im. Br.

TÓTH: Kristus a mládež. Školské sestry, Vinohrady, 160. — Tóth má dnes tisíce posluchačů a v cizině desetitisíce čtenářů. Uchvacuje mládež, protože k ní dovede mluviti řečí jí srozumitelnou. Tyto úvahy pro mládež, která hledá vůdce a nemůže najíti lepšího pro své otázky a pochybnosti, jest knihou nesmírně dobrou a potřebnou.

VINCENT JAQUÉLINE: Sainte Thérèse. Desclée de Brouwer, Paris, 1934, str. 140, cena 10 frs. — Jedno číslo ze serie slavnosti a svátky pro děti. Descléeovo nakladatelství jde tu opravdu vpřed velkými kroky. Jest to pro děti a proto je to tak krásně vypravené, tak dobře uděláno a tak laciné. Život svaté Terezie, líčený pro děti, jest jistě pro každé dítě svatým a radostným zjevením a dobrou výchovnou pomůckou ke svatosti.

WALTERSCHEID: Deutsche Heilige. Kösel—Pusttet. — Dobrý prostředek ukázati v Německu, kde tolik lidí pomlouvá křesťanství, na pravé hrdiny, na onen nesčíslný zástup svatých, jež zrodila německá země, kteří žili z německého ducha a z německé kultury a kteří svou vlast tak obohatili jak svou mravní, tak také zúrodňující činností. Autor zasadil své svaté do rámce běhu dějin a tak ukázal, jak všechna staletí vlastně duchovně žila a se obohacovala ze svatých. Kolik bojů, kolik lásky a snahy září z této zlaté knihy. Jest to kniha jedna z nejkrásnějších a nejlepších z posledních dob. Kniha jest mimo to

provázena několika sty naprosto neznámých obrázků, rytin, reprodukcí starých fresek, iluminací ze starých misálů. Kniha má 480 stran a 600 obrázků. I naši knihkupci vám knihu dodají. Bude to nejlepší dárek pro vaše známé, kteří mají rádi dobrou a krásnou knihu.

ŽIVOT. Za poslední rok ukázal časopis život, že jest opravdu živým časopisem, který reaguje na všechny projevy současného katolického hnutí. Dobré studie zvláště z oboru sociálního a ještě lepší postřehy všeho dění našeho života časopis co nejvíce doporučuje. Objednejte si jej v Praze II., Spálená 15.

Z RŮZNÝCH POLÍ

ARRIGHINI: L'Educazione dei sentimenti. Torino, Marietti, 1934, str. 232, cena 12 L. — I v této knize se jeví autor jako dobry znatel lidské duše. Proniká svým bystrým duchem až do jejich hlubin a přináší tolik nových postřehů a rad, kterých možno s užitkem použít jak ve výchově sama sebe, tak druhého. Pro zpovědníky a vychovatele je kniha opravdu novinkou, kterou můžeme jen doporučit.

ARRIGHINI: La nuova medicina delle passioni. Ad uso dei Confessori, Educatori. Torino, Marietti, 1934, str. 202, cena 12 L. — Autor zde podává opravdu dobrého průvodce ve výchově vášní. Nejde o pouhou teoretickou knihu, nýbrž i praksi, která vychází ze skutečného života. Znalost světové literatury, týkající se této otázky a dobré postřehy spisovatele knihu opravdu doporučují.

ARRIGHINI A.: I Dodici (Apostoli). Torino-Roma, Marietti, 1935; str. 666, cena 20 L. — Jen tu a tam setkáme se ve světové literatuře s knihou, která podává soustavný životopis všech apoštolů. Spisovatel to také zakusil a proto myslil, že tímto spisem vyplní onu mezeru v italské literatuře. Podle obsahu můžeme říci, že se mu to z velké části podařilo. Probíraje život jednotlivých apoštolů, všímá si toho, co je o nich zaznamenáno v novozákonních knihách, co v historii, legendách a umění. Třebaže praví, že dílo nepsal pro vědce, nezůstává proto za vědou, ale její spolehlivé závěry o apoštolech podává užitečným způsobem. Pořad apoštolů zvolil si podle Skutků apoštolských. Kniha se pěkně vyjímá i s fotografiemi obrazů jednotlivých apoštolů, jak je namalovali lepší mistři italští.

CLAIRFEU: L'heure va-t-elle sonner? Téqui, Paris, 1934; str. 160, cena 8 frs. — Zajímavá knížka, která na základě různých proroctví, jak se nasbírala během staletí, vyvozuje, že již není daleký den, který sluje poslední. Kniha je velmi zajímavá a stojí opravdu za přečtení i za to, aby se nad jejími vývody člověk opravdu duchovně zamyslil.

DÖLGER: Antike und Christentum. Aschendorff, Münster, 1934; 4. sešit IV. dílu, str. 233—320, cena 5 Mk. — O zvoncích a podobných nástrojích ve starých i křesťanských ritech. Starokřesťanské vykopávky v San Sebastiano a podobně jsou

obsahem tohoto čísla, jež ukončuje zevrubný a spolehlivý rejstřík. Několik ilustračních tabulí doplňuje cenné dílo.

FLORILEGIUM PATRISTICUM, svazek 49. a 50. podává studujícím další ukázky svatých Otců. Sbírka jest obohacena otiskem textů ze Summy, týkající se plnosti milosti, kterou má Kristus jakožto hlava mystického těla, a pak dílem Firmica Meterny: Consulatationes Zacchei et Apolonii, dílo ze IV. století o různých dogmatických otázkách křesťanských. Dokument proto nesmírně důležitý pro tak zvané dějiny dogmat.

GARRIGOU-LAGRANGE: Le sens du mystere. Paris, Desclée de Brouwer, 1934; str. 340, cena 20 frs. — Známý vědec podává své studie o tajemství, které je mu clair-obscur intellectuel. Tajemství má své jasno, s jedné strany, totiž se strany jistoty víry, ale má také své temno, propast, kterou dovede proniknout jen víra. Studie P. Garrigou je nejen suchým theologickým traktátem, nýbrž knihou živou, nad kterou se každý rád zamyslí. Čtěte ji, ukáže vám tajemné hloubky katolicismu.

HUISMANS J. K.: Le Meilleurs Textes. Introduction de René Dumesmil. Paris, Desclée de Brouwer, 1934; str. 555, cena 15 frs. — Výběr textů z H. byl volen opravdu šťastně. Ukazuje H. zvláště jako dobrého katolíka a při tom jako umělce, jenž nalezl v katolicismu teprve, co jinde nemohl nalézti. Můžeme jen doporučit. K poznání Huismanse přispěje zvláště dobrý úvod.

CHRYSOLOGUS. Schöningh, Paderborn. — Jeden z opravdu nejlepších homiletických časopisů, který může býti skutečně pomůckou těm, kteří potřebují jaksi osvěžiti své myšlenky a svůj kazatelský sloh. Kázání jsou velmi hodnotná, praktická a při tom věcná, jež něco dají věřícím.

KATOLIKUS SZEMLE: Z obsahu 12. čísla, končícího 48. ročník. *E. Hamvas:* Reforma maďarského manželského práva. *J. Gaspár:* Pád Mathusové teorie v praxi jednoho století. *E. Jakabffy:* Společné zásady sporných otázek národnostních menšin. *Pukánszky-Kádárová:* Katolická drama dneška v Německu a v Rakousku. (Pokračování.) Následují obvyklé menší studie a přehledy.

KLEINSCHMIDT: Geschichte der christlichen Kunst. Schöningh, Paderborn; str. 650, skoro 400 obrazů, cena jen 4.80 Mk. — Za neuvěřitelně nízkou cenu může si každý opatřiti krásné dílo o křesťanském umění. Napsáno odborníkem, psáno s láskou a zároveň tak, aby i prostší čtenář mohl míti z knihy užitek. Záslužné dílo rozšiřování vkusu a smyslu pro krásu. Obrázky jsou ze všech století a uměleckých škol, a co je dobré, že to nejsou obrázky tisíckráte přetiskované.

KOENIG: La Vierge de Lourdes. Tequi, Paris, 1934; str. 350, cena 15 frs. — Opět nová kniha o Lurdech, hlásající milosrdenství Boží a pomoc jeho Matky. Jest útěchou všech, kteří hledají útočiště u ní. Četba vhodná pro toho, kdo se chce posílit ve víře.

KORÁN. První úplný překlad z arabštiny pořídil dr. A. R. Nykl. Praha, L. Mazáč, 1934; str. 350. — Konečně máme v překladu úplný korán, v překladu všestranně dokonalém. Ti, kdož se o věc zajímají, mohou k němu sáhnout s naprostou jistotou, že text, který čtou, jest opravdu spolehlivým. Úprava knihy je krásná, jen písmo poněkud drobné. Při tom však pěkně čitelné.

KOREN: Volksbrauch im Kirchenjahr. Pustet, Salzburg; 205 ilustrací a světlotiskových reprodukcí, cena 6 S. — Jak zbožný lid prožívá v německých zemích posvátný rok. Zvyky dobré o méně dobrém, ale v nichž převládá hluboká víra, která se sžívá s denním životem, jejž prozařuje. U nás podobnou práci koná A. Šorm. Kniha ukazuje, co krásy, co radostnosti a síly k všednímu těžkému životu dává právě víra, která hýbe celou lidovou duší, až vykřesává i takové klenoty lidového umění, jaké ve zvycích a písních projevuje.

KORUNK SZAVA. Vychází v Budapešti dvakrát měsíčně. Redaktoři: *Aradi Zsolt* a *Balla Borisz*. Předplatné v ČSR 8 pengö. — Z 21. čísla vyzdvihujeme článek *P. de Jaegher:* Proč se mají čísti mystikové? Studii *V. Juszt:* O románech Bernanosových. — Z 22. čísla článek člena Společnosti národů *Yves de la Brière:* Bankrot mezinárodní mravnosti. *M. Brillant:* Sv. Jan z Kříže. — V 23. čísle *Leon Merklen,* redaktor pařížského La Croix, píše delší studii o Katolické a politické akci. *Dr. A. Horváth OP.* píše krátkou, ale hlubokou studii o vlasti a o šovinismu. Číslo zakončuje informativní článek *o činnosti českých dominikánů,* hlavně pak o II. Akadem. týdnu v Praze.

LACHMANN Jos.: Das Buch Habakuk. U Autora, Aussig, Uhlandstrasse 9, str. 92. — Textová studie knihy proroka Habakuka není snadná. Veliké obtíže jsou při srovnávání TM s Ř. Spisovatel si všímá hlavně dvou teorií v tomto srovnání: J. Fisherovy a hlavně F. Wutzovy, která je nová. Studiem přichází k závěru, že ji nemožno zastávati. Sám se k tomu dopracovává důkladným studiem a objasněním onoho poměru TM a Ř. Obdivujeme autora pro důkladnost vědeckou a vytříbenost jeho práce.

LANCKNECHTA B. SCHWARZENBERGA Frangmenty. Řád, Praha, 100 výtisků. Profesor Pekař uvádí tuto zajímavou knihu, ve které se projevuje svěží, živý, silný a všestranně vidoucí duch „posledního lancknechta". Postava rytíře, hájící právo, malé, přitištěné, ukazují na vnitřní krásu tradice, která dovede tak postaviti člověka do řádu, že jest jeho obránce hotov k největším obětem. Kniha jest vydána jeho prasynovcem Karlem, vydána nesmírně krásně a pečlivě.

LERCHER: Institutiones theologiae dogmaticae. Vol. III. De incarnatione, de gratia. Innsbruck, Fel. Rauch, 1934, str. 612, cena 7.50 Mk. — Tímto třetím svazkem spěje rychle Lercherova dogmatika ke svému ukončení v novém vydání. Co jsme řekli o prvních dvou svazcích, platí i o tomto. Autor je jasný ve svých výkladech, všímá si i nejnovějších otázek the-

ologických, zůstává vždy věrným tradici v základních otázkách katolické theologie. Ve sporech o milosti kloní se na stranu molinismu a bohužel nezná v této otázce novějších studií, což je na újmu jeho solidnosti v mnohých jiných otázkách.

MARCHAND: La faillit initiale du protestantisme. Apercu historique et doctrinal Paris, Tequi, 1934, str. 260, cena 10 frs. — V kolekci „Je sème" vychází tento svazek jako dobré lidové podání historie a nauky protestantismu, která bankrotovala vlastně od počátku. Kniha je dělána opravdu dobře, psána přístupně a při tom seriosně. Potřebovali bychom také něco podobného.

MAYR: Katholische Aktion im werden. Seelsorgeverlag, Wien. Tato i druhá kniha o ženské kněžské úloze jsou prvými čísly nové sbírky, která vychází kolem časopisu pro uskutečňování Katolické akce Der Laie in der Kirche. Obě knihy jsou velmi praktické a psány těmi, kteří mají zkušenost a svatou lásku k duším.

MIONI: Manuale Biblico. Dva svazky, str. 440 a 450, cena 30 L. Torino, Marietti, 1934. — Mioni je známý svými příručkami, které vynikají jasností podání a nutnou stručností, jakou vyžaduje příručka. Těmito vlastnostmi vyniká i přítomná příručka nebo úvod do Písma sv. Připojíme-li, že kniha obsahuje opravdu nejnovější výzkumy, týkající se zpracované látky, máme obraz Mionovy biblické příručky, která obsahuje vše, čeho je třeba vědět o Písmu.

MEŠKO X.: Kam plujeme. Přerov, Společenská tiskárna, str. 230, cena 15 Kč. — Povděčně jsme přijali nový překlad Meška, který byl kdysi více překládán a opravdu si toho zaslouží pro svoje ryzí, čisté, krásné umění. I tato povídka, vzatá ze skutečného života a opravdu vychovávající, aniž by to chtěla, zasluhuje si co největšího rozšíření a čtení. Obecní knihovny mají opravdu zase o jednu knihu více, která bude velmi čtena.

POUR L'ACTION CATHOLIQUE. Téqui, Paris, 1934, cena 10 frs. — Cenná příručka obsahující praktické pokyny pro zařizování a vedení různých podniků Katolické akce. Vždycky jsou uvedeny příklady, literatura, pomůcky. Velmi užitečné také pro vedení spolků, mládeže atd. Tuto knihu zvláště doporučuji mladým kněžím.

SCHEBESTA: Vollblutneger und Halbzwerge. Salzburg, Pustet, 1934, str. 270, cena 8.50 Mk (S. 15), váz. 9.80 Mk (S. 18). — Velký misionář a vědec P. Schebesta podává v této knize své zkušenosti, jaké nabyl mezi negry a polopygmey v Ituri v belgickém Kongu. Kniha, která je právě tak vědeckou jak zajímavou, k čemuž přispívá spousta nejlepších ilustrací — 101 — se nabízí sama. Je to nejen sbírka nesmírně cenného materiálu, nýbrž krásný obraz těchto národů, podaný způsobem nadmíru napínavým.

SINÉTY: Psychopathologie et direction. Beauchesne, 1934, str. 280, cena 16 frs. — Pro duchovní vůdce, zpovědníky, před-

stavené klášterů a seminářů těžko najíti knihu, která by tak vědecky a při tom tak prakticky a konkretně poučovala o všech nezdravých povahových, osobních zdravotních kazech, které si při duchovním životě, při vedení duší a hlavně ve společném životě vyžadují zvláštních ohledů, zvláštní péče a pozornosti. Skrupule, hysterie, psychosy neurasthenie všech druhů jsou v této knížce zevrubně a spolehlivě probrány. Svým časem napíšeme také o těchto věcech některé studie do Hlubiny.

SOUBIGOU: Les Épitres de l'année liturgique, Paris, 1934, str. 250, cena 18 frs. — Je jistě snazší najít látku ke kázání v úryvcích evangelia než epištol. Soubigou nám ukazuje, jak možno využít také textů epištol pro kázání liturgického roku. Dobrý exegeta a při tom kazatel mohl se dáti do tohoto díla bez obavy, že to bude kniha jen jednostranná. Můžeme opravdu doporučit jako nejlepší přípravu na kázání podle epištol.

SOUKUP: Sborník kontroversí. Vyšel již druhý svazek a v nejbližších dnech vyjdou za sebou ostatní tři svazky. Kniha se stane spolehlivým průvodcem kněze na kazatelnu, do přednášek, schůzí, hovorů a zůstane jím dlouho, protože sborník hleděl býti vyčerpávající v ohledu možností námitek.

SPESZ: Das dunkle Reich in uns. Borgmeyer, Hildesheim, 1934, str. 191, cena 4.50 Mk., váz. 6 Mk. — Spesz udělal opravdu záslužné dílo, když podrobil důkladné kritice teorii psychoanalytickou o podvědomí, která stále straší na všech stranách. Kniha je psána pro širší vrstvy a proto srozumitelně a přístupně. Ukazuje jasně, co lze přijmouti a upotřebiti z Freudovy teorie a co nutno odmítnouti jako pouhou nevědeckou fantasii. Tím přinesl autor opravdu mnoho světla do přítomné otázky. Doporučujeme.

STARÝ: Čemu nás učí Konnersreuth. Budějovice, Tiskový spolek, cena 1 Kč. Náboženské důsledky konnersreutských událostí. Dobrá knížka.

VIESER DOLORES: Der Märtyrer und Lilotte. Schöningh, Paderborn, str. 400, cena 4.80 Mk. — Viesěr, nová hvězda na poli německé literatury, vroucí a uvědomělá katolička sahá tímto novým románem do skutečného současného života. Jako bych cítil ozvěnu Herwigovu. Svatý z dnešních dnů, jenž se rozdává v neutuchající, třebaže neporozuměné lásce. Vedle ní stojí světačka Lilotte. Dva světy, které se ale nakonec překlenou čistotou lásky a svatosti hrdiny románu Iniga. Inigo umírá doma v Mexiku jako mučedník a jeho smrt obrací jeho světáckou milenku... A při tom jest to vše líčeno tak srozumitelně a uvěřitelně! Smělost i krása a prostota jsou vlastnostmi této knihy.

ZELLER: La maison de Dieu. Desclée de Brouwer, Paris, 1934, str. 150, cena 10 frs. — Druhá knížka ze sbírky svátky pro děti od roztomile píšící Zellerové. Malý katechismus v zajímavém básnickém vypracování. Dobré pro matky a vychovatelky jako doplněk náboženské teoretické dětské výuky.

My pak jsme údy jeho

(Cyklus o Církvi 2.)

Proti protestantům, kteří popírali vnější, viditelnou Církev, kteří věřili jenom ve shromáždění předurčených a vyvolených, zdůrazňovala Církev Kristova nutnost i vnější společnosti, i vnějšího spojení ve společnost viditelnou. Od té doby vlečeme se ve všech traktátech o Církvi ustavičně s touto polemikou. Všechny traktáty o Církvi jsou přeplněny dokazováním, že Kristova Církev jest společností viditelnou.

Dnes přichází reakce, která upozorňuje, že Církev není jenom společností, že není jenom formou, nýbrž že tato forma jest naplněna životem, společenstvím Kristova života. Když se mluvilo o Církvi jenom s prvého hlediska, mluvilo se o členech Církve. Kolikráte to zavdávalo neuvědomělým k domněnce, jako by myšlenka Církve byla vyčerpána jenom oním spojením věřících jednu víru vyznávajících, jedněch svátostí užívajících atd. Z námitek protivníků, kteří ukazovali na chyby lidí v Církvi a mluvili tak o chybách Církve, že i my jsme se dali někdy těmito frázemi svésti a odpovídajíce jim také mluvili o „chybách Církve", ačkoliv Církev sama jest něčím naprosto svatým, protože má svatou hlavu.

Když mluví svatý Tomáš o Církvi, mluví o ní jedině jakožto mystickém těle Kristově. Tím jest vyjádřen jak vnější ráz Církve, Tělo, tak také její vnitřní plnost, totiž mystické tělo Kristovo. Musíme si doplniti své slovo o Církvi, abychom v ní přestali viděti jenom vnější organisaci. Abychom viděli onu plnost života Kristova, která posvěcuje onu společnost. Kdo vidí v Církvi tajemné tělo Kristovo, nemá pak potíží s tak zvanými chybami Církve. Chybující hříšníci v Církvi jsou mu naopak zárukou svatosti Církve. Pokusíme se to osvětliti, třebaže se to zdá paradoxním.

Kristus přišel nás smířiti s Otcem. Vrátiti nám

dětství Boží. Zvěstovati nám království Boží. Proto nám přinesl pravdy, proto nám dal svou krev, své oběti a zásluhy, abychom mohli žíti podle těchto pravd a dosáhnouti tak utvrzení v synovství Božím věčném. Stal se novým Adamem, který nám dal nový život, život nadpřirozený, účasti na Boží přirozenosti a na Božím životě. Již proto, že nás takto spojil v tomto vyšším životě, již proto nás spojil v jednotu. Mimo to, on nesl pravé tělo lidské. Přirozenost, kterou my všichni máme. A v této lidské přirozenosti, ve které byl s námi spojen, obětoval se za nás. Jako ten, který se měl účinně za nás obětovati, měl pro nás plnost milosti, aby ji mohl rozdávati všem, se kterými jest spojen. Jakožto spojený s osobou věčného Slova byl Bohem. A tento Bůh se spojil s lidskou naší přirozeností, ve které za nás trpěl, ve které nás všechny posvětil.

Tak jako trvá celé lidstvo, tak také trvá ono nové lidstvo, které znovuzrodil Ježíš ve své krvi. Trvá v něm ono Vykoupení, trvá v něm ona oběť, kterou Kristus jednou podal, trvá v něm ono spojení, kterým byl spojen Kristus s Otcem. I my jsme skrze Krista spojeni s Otcem, i nám se dostalo synovství Božího, ovšem na rozdíl od synovství Kristova, jenž byl Synem Božím, my jsme byli přijati za účastny tohoto synovství, toho, co on měl svou přirozeností.

Protože on umožnil dokonalou oběť, dokonalou modlitbu, dokonalé klanění, nový život podobný životu Božímu, proto je také dále umožňuje. Jenom jeho silou jsme dítkami Božími a jenom jeho mocí a zásluhami stane se dítkem Božím, kdokoliv se jím stane.

To jest základ onoho tajemného těla Kristova, jímž jest Církev. Kristus by ani nemusil zakládati výslovně Církev. Tím, že nás spojil ve svém blahém poselství a v novém životě, již tím z nás učinil lid příjemný Bohu, nový lid. Jest a zůstává jeho hlavou, protože bez něho ničeho nemůžeme a nebudeme moci učiniti.

Právě pak, protože Kristus přišel nás spasiti, pro-

tože hříšníci jsou cílem jeho cest, totiž, aby za ně zaplatil a je posvětil a proměnil v dítky Boží, právě proto jen ta Církev jest Kristova, která se neštítí hříšníků, ta jest svatou, která má hříšníky v sobě, protože tím ukazuje, že má v sobě Krista a jeho sílu a jeho krev a jeho zásluhy, jimiž přišel hříšníky obmýti.

Tak odpovídá Tomáš na otázku, zda jsou hříšníci údy Církve. Jsou údy, ale jenom nedokonale. Odpovídá vlastně doslova: Non sunt membra corporis mystici nisi imperfecte... Jsou údy svou věrou a nadějí. Ale již i víra i naděje jsou velkými milostmi, kterými drží Bůh a Kristus člověka hříšného u sebe. Pokud má člověk víru a naději, vždycky ještě může v něm Kristus působiti a učiniti si z údu nedokonalého úd dokonalý. I to jest významné, že staří nemluvili o členech Církve, nýbrž o údech Církve. I toto slovo člen Církve příliš připomíná přepínání vnější stránky Církve, jež se dálo v ohni zápasu proti popíračům viditelné Církve, jakožto společnosti. Můžeme mluviti o členech Církve, když mluvíme o ní jenom s vnějšího hlediska, když ale chápeme Církev v celé její plnosti života, musíme nutně užíti slova údové Církve.

Spasitel to sám naznačil, když řekl, že jest kmenem vinným a my že jsme ratolestmi. Takový je náš poměr ke Kristu a proto takový jest náš poměr k Církvi. Býti jejími údy, které žijí z Církve, které jsou k ní životně přivtěleny, které z ní čerpají sílu, milosti, pravdy, modlitby a které jedině v Církvi mohou správně se modliti a oběť podávati. Kdo nemá oběť mše svaté, kdo nemá Krista dále se obětujícího, nemá, co by Bohu dal.

Protože ale Kristus měl viditelné tělo, protože podal viditelné tělo za oběť, protože spojil lidi viditelné, kterým měla býti pravda hlásána viditelným způsobem, proto určil také, aby jeho údové byli přijímáni a v životě udržováni viditelnými znameními neviditelných milostí a skutečností. Z této nauky o Církvi jako o mystickém těle Kristově plyne nau-

ka o samospasitelnosti Církve. Kristus všechny své prostředky spasení složil do tohoto mystického těla. Kdo bude spasen, jimi bude spasen, tímto mystickým tělem jedině bude spasen. I kdyby nepatřil k viditelné společnosti viditelným způsobem, patří k mystickému tělu skrze společenství života, které Ježíš složil do své Církve. A protože jedna a táž Církev jest společenstvím života i formou shromažďující účastníky tohoto života, proto i touto vnější Církví dosahují spasení ti, kteří do ní snad nebyli viditelným způsobem přijati.

Nemůže postačiti mluviti jenom o vnitřním společenství, když toto neviditelné společenství jest v tolika ohledech vázáno na vnější formu. Každý jest povinen vůči tomuto tajemnému tělu Kristovu, aby je bral ve skutečnosti. Tělo Kristovo bylo viditelné, v tomto viditelném těle nás spojil s Otcem a se sebou. Proto, koho neomlouvá nezaviněná nevědomost, musí patřiti životem svým vnitřním i vnějším Církvi.

Nejsme ovšem ale zase jenom členy Církve, nýbrž údy živého těla Kristova a tak máme povinnost starati se o to, aby onen život naší hlavy přelil se do nás, jejích údů. Následování Krista, připodobnění Kristu skutečným přetvořením křesťanského života jest povinností vůči této hlavě, abychom nebyli jejími mrtvými údy. Není možné, abychom byli jenom přikryti pláštěm Kristových zásluh, když nás se sebou tak životně spojil, když jsme jeho ratolestmi, a když on jest vinným kmenem. Náš život musí se podobati jeho životu, nestačí proto býti jenom členem Církve, to jest málo, jest třeba žíti jako úd této Církve, tohoto Těla Páně, žíti životem důstojným této hlavy.

Když nás všechny Kristus spojil ve svém těle a když všechny milosti a dary složil do tohoto těla, jest naší povinností starati se o to, aby se všem dostalo dobrodiní spojení s tímto tajemným tělem Páně.

Proto volá svatý Otec i laiky k práci, aby i oni se starali o to, aby všichni byli jedno, aby byli všichni

viditelně spojeni s Kristem-Hlavou Církve, a tak aby jim byly zajištěny všechny dary nadpřirozené a milosti.

Protože všichni jsou vzdáleným povoláním povoláni ke spasení, třebaže všichni skutečně spaseni nebudou, jest naší povinností spolupracovati, aby se dostalo všem spasení, všem, s kterými nás Pán jakkoliv spojil. V tomto svatém Těle Církve jsme si všichni nesmírně blízko, jsme všichni spojeni příbuzenstvím krve Páně, která nás všechny obmyla. Nejsme si cizí. Nemůžeme říkati: Což jsem já strážcem bratra svého?

Z této Církve dostává se nám duchovního života, světla, duchovní nauky, svátostí, které nám dávají sílu a možnost žíti podle těchto pravd. Svatí se stali svatými touto Církví. To jest také jeden z důvodů, proč sluje svatou. Všechnu svou sílu vykoupení, moc odpuštění, dětství Boží složil Spasitel do své Církve, do svého tajemného těla. Čím více prožijeme svou příslušnost k Církvi, čím více prožijeme a procítíme své společenství, své spojení s Církví v modlitbě i v práci i v bolestech, čím více se budeme modliti jejími slovy, spojovati více svou oběť s její jedinou obětí mše svaté, tím více načerpáme onoho života, který byl složen do jejího klína jejím Zakladatelem.

Svatí byli zároveň vděčnými a nadšenými dětmi Církve. *P. Silv. M. Braito O. P.*

Bůh a duše

II. Nadpřirozený organismus duše.

Mezi učiteli duchovního života bychom mohli pozorovat hlavně dvojí směr, jenž jest určován jejich filosofickými a theologickými pojmy o Bohu a o vzájemném poměru Boha a člověka. Ti, kteří vycházejí ze stálého zdůrazňování lidského v člověku, kteří mluví jen o lidské činnosti, lidské součinnosti s milostí Boží, jako by Bůh nemohl nic sám, jako by Bůh potřeboval stále jen nás, upadají takto do jakéhosi

anthropocentrismu: stálý pohled na sebe sama, stálé zdůrazňování nutnosti úsilí duše, hledání Boha v sobě samém.

Druhý směr vychází z Boha a vrací se k Bohu. Nepopírá, co tvrdí oni první, ale nezdůrazňuje to. Naopak, klade větší důraz na božské v člověku; duchovní život není tak výsledkem lidského úsilí, jako spíše darem a rozvojem milosti. Na místo stálého obírání se sebou nastupuje obírání se Bohem, pohled do sebe ustupuje pohledu na Boha, anthropocentrismus ustupuje theocentrismu. To je směr theologie a mystiky svatého Tomáše a jeho školy.

A praktické důsledky obojího směru? — Čtěte autory podobné Rodriguezovi a budete míti smutek v duši, protože jste si vědomi své slabosti, a tu se vám podává tak málo útěchy, tak málo posily... Stále jen bojovat a nevidíte dobře ani proč, nevidíte dobře, že Bůh vlastně bojuje s vámi a že kdyby on nebojoval s vámi, že jste velmi slabí a neschopni dosíci vítězství. Jaksi se nám zdá, že jsou potlačována v duši slova svatého Pavla: Radujte se, a opět pravím, radujte se! Snadno se nám pak zdá, že zasmušilost je důležitým prvkem duchovního života a že radost je pouze pro dítky tohoto světa.

Tomistický theocentrismus nás vede k něčemu zcela jinému. Učí nás zapomínati na sebe samy a ztráceti se v Bohu. Učí nás vyjíti z nás samých, abychom vešli v Boha. Chce, abychom viděli ne tak Boha v sobě, jako sebe v Bohu. Jsme slabí na cestě, tak krušné cestě za nekonečným cílem. Vrháme se s největší důvěrou v náruč Boha, jenž nám nabízí svou pomoc, když jen chceme ji hledat u něho a nikoliv u sebe. Odtud se rodí v duši radost, kterou nemůže dáti svět, člověk jde pln důvěry v Boha životní cestou a nic jej nemůže odvrátit od jeho cíle. Nic, ani jeho chyby, protože je si vědom slov svatého Pavla, že milujícím Boha všechno napomáhá k dobrému. Bázeň a smutek mizí z duše pod sladkým dotekem pomoci Boží a duše jde klidně a plna světla na své cestě duchovního života stále vpřed, protože nevede sama sebe, nýbrž

je spíše vedena tím, jenž nemůže chtíti než její dobro. To je nutný důsledek života milosti, jak mu rozumí svatý Tomáš a jeho škola.

Jak jsme viděli v předešlém článku, dává nám posvěcující milost nadpřirozené bytí, takže život milosti je podstatně začátkem života věčného, od něhož se liší jen způsobem. Tato jednota mezi životem věčného patření a životem víry zde na zemi je právě základem, z něhož vychází tomistický směr duchovního života, když tvrdí, že z milosti, z Boha, ze spojení s Bohem vyvěrá duchovní život a když přichází k oněm závěrům, na něž jsem poukázal.

Milost není nečinná v duši. A jestliže život milosti je začátkem života věčného a jestliže věčný život spočívá v poznávání Boha, jak on se poznává, a v lásce, kterou on sám sebe miluje, pak musí život křesťanský býti podstatně začátečným poznáváním a začátečnou láskou, která bude jednou v nebi přivedena ke svému vrcholnému stadiu. A proto zdůrazňuje sněm tridentský a pak rozvádí Katechismus sněmu tridentského, že s milostí posvěcující jsou nám dány také vlité ctnosti a dary Ducha svatého,[1] které zdobí duši v řádu činnosti, činí ji schopnou konati nadpřirozené skutky ctností a učí ji odpovídati na každý dotek Boží, na každé volání Ducha svatého.

Odtud ta nesmírná důležitost božských ctností a darů Ducha svatého v křesťanském životě. Je to právě víra, která nám dává začátek blaženého poznání, je to naděje, kterou doufáme, co jednou máme míti, a je to láska, kterou objímáme Boha podobně, jako jej objímají svatí v nebi. Jako v přirozeném řádě předpokládají lidské skutky přirozené mohutnosti, tak také v nadpřirozeném řádě, v životě dítek Božích. A jsou to právě vlité ctnosti, zvláště ctnosti božské, které jsou nám vlity s milostí posvěcující, aby pozvedly do nadpřirozeného řádu naši činnost, jako milost pozvedne, přetvoří nitro naší duše.[2]

[1] Srov. Denz. 799; Kat. sněmu trid. O křtu, č. 51.

[2] Sv. Tomáš často nazývá milost posvěcující *milostí ctností a darů*, protože kdykoliv je nám udělena milost posvěcující

Je sice pravda, že věrou se nepřiblížíme Bohu, jako se mu přibližují svatí v jasu nebeského vidění, ale jistota naší víry není menší než jistota blaživého patření. Jeden a týž je předmět naší víry a vidění či poznání, které mají svatí a které má Bůh sám, třebaže naše poznání věrou je zahalené rouškou tajemství. A proto přesahuje tato víra přes svou nejasnost nekonečným způsobem jakékoliv přirozené poznání, i to nejgeniálnější. Jestliže je pak spojena tato víra s darem moudrosti, jestliže se jím dává ovlivňovat ve svém rozvoji, jak to můžeme tak často pozorovat u svatých, stává se tak jistou a bezpečnou, tak živou a praktickou, že na ní přímo vidět začátek nekonečného poznání blaženého, účast na poznání samého Boha. Odtud pochází pak ona moudrost svatých, která není výplodem pouhého přirozeného ducha, nýbrž předpokládá učelivost k největšímu Umělci a Znalci lidských duší, učelivost založenou na víře. Takový spravedlivý pak opravdu žije z víry, žije z poznání Božího, jako svatí v nebeském patření a jako Bůh sám.

Poznání předchází chtění, poznání Boží, víra, je předpokladem Boží lásky. Jako v Bohu plodí poznání nekonečnou, podstatnou láskou, tak i naše poznání víry plodí lásku, která je slabým, nedokonalým napodobením lásky Boží v nejsvětější Trojici. Tato láska vzhledem k nekonečnosti svého předmětu a vzhledem k poznání, z něhož vychází a jež může nabývati stále dokonalejších tvarů, nemá mezí: může vzrůstat stále a má vzrůstat stále tak, jako má vzrůstat naše poznání o Bohu. Slova Páně: Buďte svatí jako váš nebeský Otec je svatý, neznají míry. Nikdy nedosáhneme hranice, u níž bychom mohli říci: dosti.

nebo její rozmnožení, je nám dáno také rozmnožení vlitých ctností a darů Ducha svatého. Srov. III. ot. 62., čl. 2., kde mimo jiné praví: „Milost, uvažovaná sama v sobě, zdokonaluje bytnost duše, pokud se účastní jakési podobnosti Božího bytí; a jako z bytnosti duše plynou jisté dokonalosti a mohutnosti, tak z milosti plynou jisté dokonalosti na mohutnosti duše, které se nazývají ctnosti a dary, jimiž jsou mohutnosti zdokonalovány vzhledem ke svým skutkům."

Nikdy nedosáhneme hloubky Božího poznání a horoucnosti Boží lásky.

Konáním božských ctností si tedy přisvojujeme, pokud je to možné, Boží skutky, jež tvoří vlastní život Boží, a skutky blahoslavených v nebi, kteří žijí s ním a z něho. A proto konání božských ctností tvoří život řádu vyššího, který předpokládá, že jsme zrozeni z Boha (Jan 1, 13), že jsme dítkami Božími, jeho přáteli, a to skutečnými, tak, jako milost je hodnotou skutečnou, třebaže tajemnou.

Pak je nám také jasné, proč Písmo[3] zdůrazňuje, že Bůh, ano celá nejsvětější Trojice přebývá v duši, která žije v milosti posvěcující, takže je chrámem Božím, v němž se dlužno klaněti. Je jisté, že v nebi žije Bůh, nejsvětější Trojice, v duši každého světce a že je tu bez ustání oslavována. Jestliže však život milosti je vlastně podstatně začátkem života blaženého, pak přebývá Bůh v omilostněné duši právě tak jako v duši oslavené, třebaže způsobem tajemnějším, pochopitelným jen těm, kdo mají živou víru, kdo žijí pod vlivem milosti a nedají se svésti moudrostí tohoto světa, která je protichůdná moudrosti Boží a svatých.

Takto je vytvořen v duši jistý nadpřirozený organismus, analogický k organismu přirozenému.[4] Jako v přirozeném řádě předpokládají schopnosti člověka, které jsou pramenem jeho lidské činnosti, duši, z níž vycházejí, tak v nadpřirozeném řádě dává Bůh milost posvěcující, přetvořující podstatu, nitro duše a pak vlité ctnosti a dary Ducha svatého, které jsou jako nadpřirozené schopnosti, z nichž jak z pramene bezprostředně vyvěrá nadpřirozená činnost milostí znovuzrozeného člověka, dítka Božího. Takto Bůh, jenž pak milostí pomáhající vede neustále veš-

[3] Viz na př. Jan XIV. 23; 1. Kor. 6, 19.

[4] Srov. La vie spir. Nov. 1919; Avr. 1920. — Přenášejíce pojem slova organismus na duchovní život, který svou vnitřní strukturou nekonečně přesahuje život přirozený, nechceme tím zmaterialisovat duchovní život. Nejde o nic jiného, než o pouhou analogii, jakou si vypomáháme ve věcech víry, kde lidská slova jsou velmi slabá k vyjádření nevvjadřitelného.

keru naši činnost, takže bez něho nejsme ničeho schopni pro nebe, je hlavním původcem naší svatosti i v řádu psychologickém nejen tím, že nám dává nadpřirozené mohutnosti, nýbrž že je i vede a podporuje svou milostí a radou.

Tak vypadá křesťanský život ve svém bytí a ve své činnosti podle pojmu tomistické theologie. Netvrdíme, že je to jediná cesta do nebe — v nebi je mnoho příbytků a proto i mnoho cest, jimiž se tam lze dostat. Ale jsme přesvědčeni, že je to cesta nejkrásnější, pro člověka nejvznešenější, je to cesta nejradostnější, protože člověk jde s jedné strany ve své nejvyšší důstojnosti, jako dítko Boží, což je jeho nejvyšší chloubou a hrdostí, a s druhé strany pln naděje a důvěry v toho, jenž ho vede, podporuje na každém jeho kroku. Tak šli svatí, jejichž život nemá v sobě nic pochmurného, který je nám tak sympatický: svatý František, svatá Terezie Ježíškova, Pier Giorgio Frassati a tolik jiných. Jejich život se nám zdá býti přímo snadný, láká nás svou prostotou, která je krásná jako čisté polní kvítko. Ale při bližším pozorování teprve se nám ukáže jeho hloubka, která sahá až k Bohu. Jejich vlastní osobnost se tu ztrácí, aby vynikla ve spojení s Bohem. Bylo to právě pochopení jejich vlastní velikosti, která prýští ze života s Bohem a v Bohu, které je učinilo tak velkými. Zmizel strach, zmizel smutek, jediná radost, ano i v bolesti, zdobí jejich čelo. To proto, že jdou světem ve vědomí, že jsou syny a dcerami Božími. A to si nedají vzít nikým.

Dovedeme je následovat? Jen tehdy, dovedeme-li zapomínat na sebe, nemyslet na sebe a hledat vše, i sebe v Bohu, protože Kristus dobrořečil Otci, Pánu nebes i země, za to, že skryl tyto věci před opatrnými a moudrými tohoto světa a zjevil je malým.

P. Reginald Dacík O. P.

Eucharistie prvních křesťanů

Každé dílo velmi vysoké inteligence s počátku ohromí, pak je zasypáno malichernými námitkami, potom se stane předmětem studia a soustavného pronásledování. To se musilo osvědčiti na křesťanství, díle Boží moudrosti. Prvotní úžas pohanství byl křesťanům pohnutkou k ještě větší věrnosti; malicherné pomluvy vzbuzovaly v nich jen větší vroucnost vůči svatým tajemstvím a nejvíce k tajemství Eucharistie; soustavný útok pohanské vědy pak našel, že je prozřetelností Boží připraven

první učenec eucharistický.

Justin, jemuž bylo dáno čestné jméno Filosof, narodil se v Palestině kolem r. 150 po Kristu, dlouho žil v Malé Asii a nakonec v Římě. Tak mohl mluviti z dokonalé a úplné zkušenosti o křesťanství, jež poznal po celém světě. V Římě psal svou Obranu, první soustavný, vědeckými způsoby tehdejší doby psaný spis na obranu křesťanské víry, aby byla čtena ve shromáždění římského císaře se senátem. Císaři si přikládali honosný název Filosof, a Justin byl filosof opravdový. Oba jeho spisy, Obrana i Hovor s Tryfonem (t. j. vědeckým způsobem sestavená debata se zástupcem židovské víry a učenosti) dokazují, že Justin ovládal všechny tehdejší filosofické směry v pohanstvu i židovstvu. Chce jimi svým způsobem ukázati, že křesťanská víra jest poslední slovo odpovědi uspokojivé na všechny otázky hluboké filosofie, i nejdokonalejší odpověď. Že tedy nelze křesťanství odmítati jménem rozumu.

V obou spisech mluví také o Eucharistii. Z jeho slov již neplane jen nápadný žár lásky. Září z nich světlo pečlivého vědeckého postupu, rozbíráním příčin, ze kterých vzniká tajemství Eucharistie, ukázání vlastní podstaty tajemství, dokazování z pramenů a odpovídání námitkám. Právě tak, jak dnes v každém oboru, a bohovědec ve svém pojednání o Eucharistii.

Příčiny nebo prvky, ze kterých vzniká Eucharistie, vypravuje v souvislosti se slavnými křestními obřady. „Potom tomu, jenž předsedá bratřím, jest přinesen chléb a pohár vína s trochou vody. On je přijme, vzdává chválu a slávu Otci vesmíru skrze jméno Syna a Ducha svatého . . . Jako slovem Božím náš Spasitel, Ježíš Kristus, dostal tělo a krev pro naše spasení, tak stejně pokrm eucharistický, skrze řeč, která pochází od Něho, se stal tělem a krví Ježíše Krista vtěleného. Tak jsme byli vyučeni . . ."

Vlastní podstata Eucharistie: „Tento pokrm se u nás jmenuje Eucharistie. Podíl na něm není dovolen nikomu, leč tomu, kdo věří, že je pravdou, čemu my učíme, a kdo byl pokřtěn křtem na odpuštění hříchů a znovuzrození, a kdo žije, jak učil Kristus. Neboť nepřijímáme tyto věci jako pokrm obyčejný a obyčejný nápoj, nýbrž je to tělo a krev Ježíše vtěleného, tím způsobem, jako měl tělo a krev pro naše spasení." Nelze tu opravdu nalézti ani památky po nějakém pouhém připomínání večeře Páně, po nějakém pouze duchovním způsobu, jímž se člověku dostává milosti spojení s Kristem; je tu zřejmé spojení skutečné se skutečným Kristem v jeho těle a v jeho krvi, nikoli pouhé přijímání obyčejného chleba, pouze posvěceného modlitbou, zůstávajícího chlebem, jako před tou modlitbou byl. Neboť Justin přesným způsobem, odpovídajícím požadavkům vědeckého myšlení, praví trojí věc: když předseda obřadů, to jest tehdy biskup, pronesl určitá slova svatá nad tím chlebem, není to více chléb, ani požívání chleba toho není obyčejná hostina; je to pokrm pro duši, kdežto chléb je pouze pro tělo; je to pravé a skutečné tělo Pána Ježíše, jako jeho tělo a krev, které měl, když se narodil, žil a trpěl pro naše spasení. Jiná skutečnost, na kterou Justin jen mimochodem ukazuje, jest potvrzení úsilí Církve, aby bylo již na prvý pohled viděti, že eucharistie není obyčejný pokrm: eucharistické lámání chleba jest již odloučeno od požívání obyčejného pokrmu, jest výlučně úkonem bohoslužebným.

Druhá podstatná vlastnost Eucharistie, neboli druhá složka podstaty eucharistické bohoslužby, jest v Justinově vědecké debatě se Židem Tryfonem, že Eucharistická bohoslužba je skutečnou a jedinou obětí křesťanského náboženství a že je tajemným opakováním utrpení Páně. Připomíná proroctví Malachiášovo o nové oběti, která se bude Pánu líbiti a bude obětována po celém světě místo obětí starozákoních. „Tedy tato oběť skrze jméno Ježíšovo, kterou Ježíš Kristus poručil obětovati, totiž oběť Eucharistie chleba a kalicha, jest obětována na všech místech země. A Bůh ji přijímá ... Eucharistie, konaná osobami posvěcenými, jest jediná, dokonalá oběť, a Bůh má v ní zalíbení. Tu jedinou poručil konati křesťanům na památku, v jejich potravě pevné a tekuté, v ní se připomíná utrpení, které pro ně *podstupuje* Syn Boží ... Není jediného lidského pokolení, u něhož by se ve jménu ukřižovaného Ježíše nekonala modlitba a Eucharistie Otci, stvořiteli vesmíru." Na jiném místě pak Justin praví, že oběti chleba a vína ve Starém zákoně byly předobrazy oběti eucharistické.

S radostí pozorujeme u Justina, že Ježíš *podstupuje* své utrpení ve mši svaté, tedy mše svatá jemu není jen připomínkou toho, co se dávno stalo, při obětování na Kalvarii, nýbrž je skutečným, účinným a plodným obnovením této oběti krvavé.

Důkaz z pramenů, který přesně ukazuje, co míní Justin podle křesťanské tehdejší víry „modlitbou eucharistickou", kterou koná při mši svaté kněz nad obětními dary, je takový: „Neboť apoštolové ve svých Pamětech, kterým říkáme Evangelia, nám pověděli, co jim bylo přikázáno: Ježíš vzal chléb, vzdal díky a řekl: To čiňte na mou památku, toto je tělo mé. A podobně vzal kalich, vzdal díky a řekl: To jest krev má. A to dal pouze jim." To jsou tedy ona slova, kterými předsedající kněz se modlí a vzdává chválu a slávu a na která všichni přítomní odpovídají zvoláním Amen; jimi z chleba a vína stává se

tělo Ježíše Krista a jeho krev, tak jak je dostal skutečně při vtělení svém.

Justin se staví proti námitce, kterou buď považoval za možnou, nebo kterou skutečně dala pohanská filosofie, a která skutečně ožila až za sedmnáct století, že křesťané svým eucharistickým obřadem napodobují pohanské tajemství náboženských obřadů, zvláště v uctívání Mithry, přineseném z Východu. Praví: „V tajemstvích Mithrových ďábel je naučil napodobovati nás, neboť tam při zásvětných obřadech předkládají chléb a nádobu vody, přidávajíce při tom slova, která také znáte, a proto mi rozumíte.“ Bylo to napodobení, protože neužívali vína, aby se nějak odlišovali od křesťanů.

Při této vědecké přesnosti, v jejímž rámci zůstalo vědecké projednávání tajemství Eucharistie nadále, jeví se přece u Justina také oheň vroucího zanícení při tajemství Eucharistie. Píše: „Vroucně se modlíme za sebe, za bratry, jak jim říkáme, kteří byli pokřtěni, za všechny, kteří jsou kdekoliv, abychom zůstávali věrni přikázáním a konali svou spásu... Potom se obejmeme a jáhni nesou Eucharistii těm, kteří nebyli přítomni.“

Justin Filosof byl také potom svatý mučedník Justin, dal život za to, co věřil a co vědecky hájil. Zachoval pohromadě svou víru a lásku.

P. Em. Soukup O. P.

Synové Zebedeovi

Milá dvojice synů Zebedeových vyjímá se velmi krásně ve sboru apoštolském. Starší Jakub a mladší Jan zaujali v něm čestná místa, oba zároveň, jako by jeden bez druhého nemohl tam býti. Praví bratři, kteří se od sebe lišili jen stářím, ale duchem si byli velmi podobni. Vystihl to C. Rusconi, když soše tohoto Jakuba, stojící v lateránské basilice v Římě, dal ohnivost, jasné čelo a daleký pohled, hlavní to rysy postavy Janovy. Správně postupoval, šel-li k podobě Jakubově skrze Jana, ač mladšího. Je to správné

proto, poněvadž v zachovaných zprávách má Jan bohatší podíl. Jakub takřka mlčí. Ale i v tom si rozumějí, jako by mlčení jednoho připomínalo živost druhého, jako by Jan nemohl nás uchvátiti ve výších svého ducha, kdyby Jakub, jeho bratr, nepodobal se v tradici mlčící hloubce. Nezdá se však, že taková závislost sobě podobných vznikla sama sebou, ale tím, že k této dvojici přistoupil zvláštním způsobem někdo třetí. Nechceme však o něm mluviti, dokud si nevšimneme Jakuba a Jana osamoceně, v jakési přípravě.

Nazývají se Zebedeovci po svém otci. Mimo jméno, nevíme o tomto bohabojném Izraelitovi takřka nic. Zachovalo se jen to, že měl na jezeře Genezaretském vlastní rybářskou loď, a že si v rybářství dobře rozuměl s Jonášem, otcem Šimonovým a Ondřejovým. Někteří ještě přidávají pravděpodobnost, že Zebedej byl spřízněn s Josefem, snoubencem Marie z Nazaretu. Matka Jakubova a Janova, jak vyvozují vykladatelé z některých míst evangelií, byla ona Salome, která stála pod křížem Kristovým. Rozuměla svým synům, milovala je velmi a dovedla se za ně obětovat. Byla stejně odvážná jako oni, a hlavně tehdy, šlo-li o upokojení jakési jejich ctižádosti. Její postavu zdobí hrdinnost. Hle, to jsou rodiče této vzácné dvojice. Žili v Bethsaidě, ležící na severním břehu jezera Genezaretského.

Ve Skutcích apošt. (4, 13) praví se, že představení synagogy jerusalemské pokládali Petra a Jana za lidi „agrammatoi kai idiótai", to jest neznalé písma a plebejce. Ale z toho nelze uzavírati, že Janovi a tedy i Jakubovi nedostalo se v mládí jakéhosi vzdělání. Toto místo ve Skut. apošt. pouze znamená, že oni představení se divili, jak lidé, postrádající vyššího školení, mohli takto mluviti, totiž citovati a hlavně vykládati Písma svatá. Jakub a Jan pocházeli z dobré rodiny židovské, věrné předpisům zákona a dbalé o vzdělání svých dítek, hlavně o vzdělání náboženské. Co se rozumělo tímto vzděláním, a jak je děti prostředních rodin židovských nabývaly, možno

se dověděti z Josefa Flavia, jenž praví: „Mojžíš předepsal, aby dítě se naučilo písmu co nejdříve a zároveň aby bylo poučováno o přikázáních zákona a o krásných činech svých předků. Má býti povzbuzováno následovati první a druhé píti zároveň s mlékem, tak aby později nebylo hnáno k přestupování přikázání a všechna přestoupení nepřikládalo své nevědomosti." Toto rodinné vzdělání bylo potom doplňováno a zdokonalováno návštěvou synagogy. Aspoň takového vzdělání dostalo se tedy i Jakubovi a Janovi, byliť městské děti rodičů ne chudých. Ovšem, vyššího vzdělání v nějaké rabínské škole nenabyli, poněvadž nebyli určeni k tomu, aby se jednou stali učiteli zákona.

K vypravení do života jak učených, tak neučených náleželo, aby se každý vyučil nějakému řemeslu. Jakub a Jan naučili se od otce rybaření. Vykonávání tohoto řemesla utvrdilo v nich ducha energického, odvážného a výbojného. Rybařili na jezeře Genezaretském. Obdivuhodné krásy tohoto jezera a okolí hojně přispěly k zušlechtění jejich čisté, vznešené mysli.

Mezi touhami, které od malička plnily jejich srdce, byla hlavně touha po Mesiáši, tak stará, jak starý byl národ židovský. Vytrvalé očekávání Vykupitele, úzkostlivě střežené v rodině Zebedeově, očišťovalo poznenáhlu tuto touhu od dětského snění, až v určitém věku oba synové poznali, že tato touha je skutečným životním proudem ve všech rodinách izraelských. Poznali, že se již nejedná o dobové vzpružení národa v jeho náboženském životě, ale že s oním očekáváním Vykupitele jest úzce spojeno bytí a nebytí náboženského života izraelského. A hlavně v této jejich době bylo lze slyšeti úpěnlivé volání k Hospodinu, aby poslal konečně Slíbeného, volání, které bylo osvěžující rosou na vyprahlých již rtech. Jakub i Jan zabývali se tímto očekáváním Vykupitele vždy vážněji a opravdověji. Kdo jim však ukáže správnou cestu?

V pustém kraji nedaleko řeky Jordánu, blížeji

k Mrtvému moři než k jezeru Genezaretskému, žije Jan, syn kněze Zachariáše. Obléká se v šat proroků, živí se velmi skromně a má tvrdé lože. Nikoho nevyhledává a je stále pohroužen do nějakého tajemství. Lid o něm již dávno ví, pozoruje ho s údivem a potom k němu jde jako ke světci. Jan mu v tom nebrání a když poznal jejich dobré smýšlení, se kterým k němu přistupuje, odhaluje před ním tajemství, jež mu svěřil Bůh. Nebojí se říci všem pravdu, že totiž mají konat pokání; Mesiáš je již mezi nimi. Vystupuje rázně proti hříchu, jeho slova jsou mnohdy tak tvrdá, ale lid od něho neodchází, ba naopak stále větší množství shromažďuje se okolo kazatele, který s takovou opravdovostí a vnitřním přesvědčením očekával blízký den, kdy všem ukáže Slíbeného. Mezi věrnými posluchači a již oddanými učedníky jest i Jan, syn Zebedeův. Proč k němu tak přilnul? Miloval Křtitele, nebo byl od něho milován? Snad si to ani nevysvětloval a nemohl také vysvětlit, neboť nevěděl ještě o tajemných plánech Božích, o tom, že Bůh se jím v té době velmi vážně zabývá a svým řízením dotýká se jistěji a jistěji jeho nitra.

Šťastné chvíle, které prožil Jan Zebedeův ve společnosti Jana Křtitele, navždy mu utkvěly v paměti. Ještě ve stáří, kdy psal svoje evangelium, dovedl si živě představiti i podrobnosti některých dějů z té doby. Ano, i z jeho kázání zapamatoval si mnohé výroky, karakterisující tohoto podivuhodného proroka na rozhraní dvou velikých dob náboženských. Možno také říci, že Jan nejlépe ze všech poznal význam Křtitelův v dějinách spásy a nejvíce ocenil jeho důstojnost. V prologu svého evangelia dívá se na něho jako na člověka poslaného Bohem, jeho vystoupení spojuje s příchodem Světla na tento svět, představuje nám ho jako Bohem ustanoveného svědka o příchodu Vykupitele. Jan zdůraznil tyto pravdy o Křtiteli, aby ukázal jeho velikost a učinil ho všem drahým, ale zároveň aby mu projevil svou vděčnost. Vždyť od něho měl první pojmy o přicházejícím Mesiáši, k němu ho takřka přivedl.

Z oněch setkání Jana Křtitele s Ježíšem Kristem nejvíce naň působilo ono, kdy Jan na něho ukázal jako na beránka Božího. Vypravuje o tom v první hlavě svého evangelia, v. 29.—30.: „Druhého dne (po poselství jerusalemského synedria k Janu Křtiteli) spatřil Ježíše, jak k němu přichází. I řekl: Ejhle beránek Boží, který snímá hřích světa." Bylo to tak znenadání řečeno! Kdo očekával tak něžné pojmenování od Jana Křtitele, který tak ostře káral špatné mravy? Mohl však v té chvíli mluviti jinak? Znal lidskou hříšnost, vždyť tolikráte slyšel vyznání hříchů od těch, kteří k němu přicházeli se žádostí o křest. Teď k němu přichází Ježíš, který se při křtu z hříchů nevyznával. Při pohledu na něho, nevinného, Jan jest svatě opojen, přichází ten, jenž sejme hřích světa, a tu se Janovi radostí zjasní tvář, jeho slova zněžní. Na Jana Zebedeova tento výjev mocně působil. Zamiloval si onen obraz o Kristu. Po celý život si v něm liboval. I tehdy, když ve svých Zjeveních uvažuje o Kristu v nebi, představuje si jej jako beránka Božího ve věčném městě. Takový pojem o Kristu považoval za nejkrásnější dědictví po svém prvním učiteli.

Než dlouho se již nebude těšiti ze společenství Křtitelova, neboť tento, ukázav Izraeli Mesiáše, vyplnil svůj životní úkol, Bohem mu svěřený. Jan Zebedeův musí Jana Křtitele brzy opustit. Stalo se to následujícího dne, jak sám o tom vypravuje ve v. 25.: „Druhého dne opět stál Jan a dva z jeho učedníků. A pohleděv na Ježíše, který šel mimo, řekl: Ejhle, beránek Boží. I uslyšeli dva učedníci tato jeho slova a následovali Ježíše . . ." Kdo byli tito dva učedníci? O jednom praví evangelista výslovně, že jím byl Ondřej. Druhý nemůže býti nikdo jiný, než Jan Zebedeův, jak se všeobecně má za to. A kde má svého bratra Jakuba? Je víc jak pravděpodobné, že Jakub viděl a slyšel Jana Křtitele. Ale je těžké tvrditi, že by byl jeho stálým posluchačem a učedníkem jako Jan. Brzy je však uvidíme opět spolu u Krista.

(Příště dále.) *P. dr. Pav. Škrabal O. P.*

Apoštol v námořnické bluze

Znáte Evžena Conorta? Hoch čilý jako oheň, rázný jako meč, čistý jako anděl! Roztomilá veselost a půvabný úsměv získávají mu všude přátele. Jeho živlem je moře. V 15 letech stává se plavčíkem. Není mu ještě 18 let a již je tento „malý námořník" povýšen na velitele menšího oddílu lodního mužstva. A umí hned vystupovati jako quartier-maitre. Dovede zavelet, jak se nevelívá. Lodní mužstvo nemá řečí ani zvyků noviců. A Conort zase se netají svým náboženským a mravním přesvědčením! Proto přísně zakazuje rouhavé a nestoudné řeči. A mužstvo poslouchá tohoto hocha. Dokonce ani nebručí!

Leč co mravního kalu vozí s sebou prostorami oceánu pancéřový francouzský křižník Suffren, na němž Conort slouží! Alkohol a nemravnost se na Conorta odevšad cynicky šklebí. Conort je pro svou nevinnost, svědomitost a zbožnost terčem úšklebků. Musí se brániti s napětím sil mocné přesile sociálního pohoršení. Navenek vzdoruje všem útokům, ale srdce krvácí. Mnohdy na lůžku sevře pevně do zubů plátno podušky a dusí v něm hlasitý pláč a štkaní.

Hledá posilu duše! Potřebuje ji k nadlidským zápasům mravním! Proto tíhne k Eucharistii. Ve službě se obírá myšlenkou na ni. Když pak může, opouští palubu a spěchá na pevninu ke svatostánku. Píše:

„Každou neděli odcházíme s paluby v 10 hodin ráno. Jsem přítomen mši svaté v 11 hodin a při ní přistupuji ke svatému přijímání. Zabrání-li mi služba odejíti dopoledne, odcházím po poledni a zůstávám lačný, abych mohl k svatému přijímání."

Jednou je mše svatá na palubě. „Dnes ráno měl jsem štěstí," píše, „jíti k svatému přijímání. Byl jsem jediný z námořníků . . . Zpovídal jsem se přede všemi . . . u oltáře přede mší svatou."

Svatá Hostie mu dodává zjevně sílu, aby byl dokonalým vojákem Církve i vlasti, aby zvítězil v bojích duše. Ujišťuje o tom matku: „Bůh ve Svátosti

přítomný, skýtá vojínu, námořníku houževnatost a odvahu trpět, velkomyslnost umřít!!"

Conort je zocelen v duši, cítí v srdci nepřemožitelnou sílu. Bude se mstíti druhům! Čím? Conort se rozhoduje, že je přivede k Bohu a k ctnosti! Stává se jejich apoštolem.

Ohlíží se po zbrani, kterou by mohl vtisknouti do rukou lepším kamarádům, aby bojovali za sebe a s ním. Důvěřuje bezmezně v moc Matky Boží a v její — růženec. Začne tedy rozdávati růžence. Ba víc! Na palubě pancéřového křižníku se opováží organisovati růženec živý. Žádá od námořníků, aby se modlili den jak den aspoň jeden desátek. A mnoho jich mu vyhovuje. Hrubí mužové přebírají v mozolných dlaních drobná zrnka růžence a modlí se...

Proč má takový vliv na své okolí?

Umí božsky milovati bližní! Umí se pro ně obětovati. Dovede se schýliti ke skutkům milosrdné lásky.

Jeho láska vítězí především ve vojenském lazaretu v Moudros na ostrově Lemnos, kam jsou dováženi od Dardanel ranění a umírající námořníci. Lazaret je jimi napěchován. Není místa, není vody. Mračna much na ně sedají. Mučí je nesnesitelné vedro.

Srdce Conortovo svírá soucit a bolest. Vymáhá si dovolení, aby směl každý den na pevninu — do lazaretu, posluhovat nemocným a zvláště umírajícím. Získává kamarády zdravé, aby šli s ním ošetřovat nemocné a raněné a aby přispěli almužnou na dárky pro ně.

Každý den odpoledne přichází do nemocnice mladý námořník s koši, plnými tabáku, pomerančů, citronů, prádla, brožur atd. V každém sále je dobře znám a všude radostně volají: „Conort je tu!"

Jde od lůžka k lůžku, poděluje nemocné dárky, vyslýchá jejich stesky, těší je a dodává jim útěchy a zmužilosti. Aby je posílil v bolestech těla, sahá k důvodům náboženským. Mluví o Bohu a o Rodičce Boží. Trpící ho poslouchají a berou ochotně z jeho dlaně růženec a modlí se. I v lazaretě je zaveden živý

růženec. Téměř nad každým lůžkem upevňuje Conort obrázek Matky Boží. Má s ním plán. Ví, že Matka Boží je pomocnicí zvláště v hodině smrti. Chce ji přiměti, aby se slitovala nad těmi, kde je její obraz.

A jeho důvěra jest odměňována. Conort je šťasten, že smí křtíti lidi, kteří až na smrtelné posteli se kajícně obracejí k Bohu jeho zásluhou; je blažen, že připravil mnohé z kamarádů k prvnímu svatému přijímání, které je jejich viatikem na cestu do věčnosti. S umírajícími vzbuzuje aspoň dokonalou lítost, není-li již kdy zavolat vojenského kněze. „Všichni nemocní, kteří umírají," píše opojen štěstím, „jsou napřed smířeni s Bohem."

A když konečně pozdě večer vrací se vyčerpán svou stavovskou prací na lodi a vyčerpán apoštolskou činností v lazaretě, nepopřeje mu láska k bližním zaslouženého odpočinku. Usedá ke stolku a píše! Píše mnohdy až do půlnoci... Přes 500 rodin dostává od něho zprávy o svých drahých, kteří trpí v lazaretě a nejsou schopni psáti příbuzným do vlasti...

V jeho duši zraje čím dál určitěji svatá idea kněžství... „Jak rád by dal člověk svůj život za jistotu, že tyto duše (hříšníků) poznají svého Boha!" Aby povýšil, posvětil a posílil i rozšířil svůj laický apoštolát, touží po svatém kněžství.

Prozřetelnost však určila jinak. Evžen Conort stává se obětí světové války a kořistí hlubin oceánu se 700 druhy a s pancéřovou lodí Suffren, zasaženou německým torpédem 26. listopadu 1916. Bylo mu 20 let.

Byl dětinně zbožný a byl mužně zbožný. Zbožnost ho neshrbila ke karikatuře pobožnůstkáře. V tiché záři úcty k svaté Panně a v ohnivém slunci nejsvětější Eucharistie rozkvetla a uzrála jeho duše pro nebe. Tělo jeho je pohřbeno kdesi na dně mořském. Duše jeho však září světu skvělým příkladem. Hrdina a apoštol víry! Hrdina a apoštol lásky!

P. Stanislav Špůrek CSsR.

Měřítko katolíků

Bezpečí a prospěch katolíků nelze v žádném státě trvale zaručit organisacemi a zákony. To se ukazuje na všech stranách stále častěji. Takové lidské opatrnosti odpírá Bůh své požehnání. Chce naší tvrzí býti jedině sám.

Přece však nemáme býti pouhými příživníky, kteří se o nic nepřičiňují. Vždyť podléháme přikázáním a dostává se nám milosti a síly, abychom bojovali.

Tato síla se měří též zevně. Měří se podle kázně, která je viditelná i ostatním, a podle této kázně si nepřítel troufá či netroufá k útoku. Je-li kázeň bídná, pak nepomáhá počet, neboť smělý útočník zničí i stonásobnou přesilu, která pozbyla kázně, jak ukazují mnohé, i zcela nedávné revoluce.

Chceme-li poznati kázeň katolíků v některé zemi, v některém kraji nebo zvláště v některém místě, pak zajisté se neptáme, jak je rozšířen a čten jejich tisk, jak početné jsou jejich organisace a jak prospívají jejich podniky; to jsou věci nahodilé a bezvýznamné; ale zajdeme si tam několikráte na mši svatou. A tu při určité zkušenosti poznáme snadno a neomylně, co je v srdcích.

A tu zase nezáleží na počtu lidí v kostele. Neboť to už je stará zkušenost, že právě tak, jako se mnoho lidí ostýchá vstoupiti do chrámu z ostychu před těmi, s nimiž dlouho setrvali v nevěře, tak jest i dosti mnoho těch, kteří do chrámu vstupují zase jen z ohledu na lidi; buď že by jiní jejich neúčast na bohoslužbách těžce nesli, buď že jsou k tomu nuceni příkazem školním, spolkovým a podobným. Lehce se poznají tito lidé; jsou v kostele jako na trní a dosti často ukazují, že nevědí, kdy a jaké úkony se od věřících požadují. Přemnozí chodí do kostela z naučenosti, která přešla ve zvyk; přicházejí jako do společenského shromáždění, nebo jako do lidového shromáždění, a je jim to potřebou nikoliv srdce a ducha, nýbrž zvyku. Ti se rádi v kostele roztahují, činí si pohodlí, bohoslužby celkem nesledují a z toho, co

dělají druzí, dělají jen to nejnutnější; neklekají, aby si neumazali kolena, a kříž dělají nevýslovně hanebně.

Pak je však též veliké množství těch, na nichž lze pozorovati skutečnou vnitřní zbožnost, ale při tom velmi žalostnou neznalost toho, co jest mše svatá a přítomnost Boha v oltářní Svátosti. Modlí se po svém, nedbajíce bohoslužeb. Lze pozorovati lidi, kteří jsou pohříženi v modlitbu a nepovstanou, když se čte evangelium. Neznalost mše svaté jest v určitých vrstvách a generacích velmi obecná a velmi zarmucující. Jak to v životě bývá, že lidé, kteří potřebných věcí neznají, obyčejně se staví do předu, tak i ti, kteří nevědí, jak se chovati v kostele, také se rádi vyhýbají ústraní, kde by snad jejich neznalosti mohly zůstati skryty. Zdá se to zvláštní. Musí-li někdo jíti do společnosti vznešené nebo cizí, vždy se snaží vmísiti se buď do houfu, nebo zůstati v pozadí, aby neupozornil na to, že neví, jak se chovati, kdy sednouti, kdy vstáti, komu se poklonit a podobně; snaží se pozorovati, jak to dělají druzí, a dělá to podle nich. Jen pozornost k Bohu a ke mši svaté zdá se veliké části lidí zbytečná, jako by v kostele na ničem nezáleželo. Lze pozorovati lidi, a to nikoliv snad svévolné a bezbožné, kteří ve chvíli ticha, kdy kněz při požehnání bere do rukou monstranci, odcházejí hlučným krokem třebas přes celou chrámovou loď a nevadí jim, když vidí tolik jiných klečeti na kolenou a bíti se v prsa.

Zajímavé pro dějiny duchovního života bylo by též pozorování, jací lidé v jakém věku ukazují hrubou neznalost liturgie; lze z toho usuzovati, že na příklad v tom či onom desítiletí náboženská výchova byla tam či onde velice zanedbávána. Neboť tito lidé nevědomky žalují na ty, kteří se o ně nestarali; žalují na kněze i na biskupy.

Toto je zajisté měřítko nejspolehlivější. Není zajisté možno, aby řádně ve své víře vychovaný katolík zanedbával při mši svaté nejnutnější ohledy k Bohu, aby hrubě porušoval chrámovou etiketu. Je-li někam

pozván, zajisté při příchodu a při odchodu hostitele aspoň pozdraví a snaží se na návštěvě zachovati společenská pravidla; nedělá si tam, co sám chce, nýbrž všímá si toho, co dělá hostitel. I člověk, který se v kostele skutečně zbožně modlí, ale nevšímá si mše svaté, podobá se člověku nevychovanému, kterému nepatří místo u stolu pánova, nýbrž v předsíni.

Na tom, jak katolíci chápou své povinnosti ke mši svaté, lze zcela spolehlivě měřiti jejich inteligenci, jejich zdatnost, jejich sílu. Není to žádné zákonictví, žádný formalismus. Mše svatá je zajisté bohoslužbou nejvyšší. Pozornost při ní není závazná jen pro lidi zcela sešlé, pro lidi úplně zanedbávané, pro lidi slabomyslné. Lidé s normální chápavostí však nenajdou omluvy.

Poněvadž jest při jakémkoliv vyučování nutno držeti se názorných znamení, je zajisté svatou povinností všech, kteří tak mohou činiti nebo alespoň míti na to jakýmkoliv způsobem vliv, aby přispěli k poučení věřících, co to je mše svatá, jaké jsou její části, co má při nich věřící dělati; k poučení, že to jest obřad božský, nejvyšší a nejvznešenější úkon vůbec. Vždyť mše svatá se neslouží jen z povinnosti úřední, nýbrž z lásky; její užitek se má rozlévati na všechny; ale k tomu je třeba, aby se lidé tomuto užitku uměli přizpůsobiti, a zajisté by se jich přizpůsobilo přemnoho, jen kdyby se jim dostalo poučení, neboť je patrno, že mnozí chybují ne tak vinou pouze vlastní, nýbrž z nedostatku poučení.

Je třeba připravovati ty, kteří přicházejí do chrámu; ukázati jim i to, jak se dělá kříž, a vysvětliti jim, že tím dotekem přijímáme Kristův kříž na sebe a jsme ochotni s Kristem na tomto kříži pro víru umříti; tak se připravuje pak všecko ostatní.

Jaroslav Durych.

Liturgické posvěcení času

V jedné ze svých modliteb, do nichž uložila svou zralou životní moudrost, modlí se Církev:

Ochránce v Tebe doufajících, Bože, bez něhož není nic mocného a svatého, prokaž nám plnost milosrdenství Svého, abychom pod Tvou správou a Tvým vedením tak prošli statky časnými, bychom neztratili věčných. (Neděle 3. po sv. Duchu.)

Církev tu přiznává, že zpravidla bývá rozpor mezi statky *časnými a věčnými*, prohlašuje však, že je možný soulad, sjednocení, vyrovnání. Křesťan, opatřený milostí, dovede užívati času tak, aby si tím zajistil tím krásnější věčnost.

Čas — převzácný dar Boží, ale také *nebezpečí*. Či snad jenom na nás je vina, že nám čas stává se nebezpečím? — Pak byl by to jenom zřejmý důkaz, že jsme se odnaučili životu křesťanskému, že ho nedovedeme zvládnouti. Proč? — Protože velmi daleko vzdálili jsme se nejvlastnějšímu životu Církve, katolické praxi se odcizili již nadobro.

Je možná náprava? — Ano, ale pouze pod podmínkou, že se vrátíme ke křesťanské životosprávě, že svůj život navážeme opět na vlastní život Církve, na její liturgii.

Ukažme si, v čem vězí nebezpečí času a kterak liturgie toto nebezpečí netoliko odstraňuje, nýbrž nadto ještě čas přemáhá a jej do služeb Božích staví.

Tak se zdá, že dnes je čas, běh okamžiků a dní a let, věru přímým nebezpečím duchovního života.

Bývá náš čas přeplněn obsahem. Míváme více zaměstnání, více činnosti, než by bylo lze normálně za tu dobu zdolati. Trpíme nedostatkem času, odtud shon, někdy téměř štvanice z několika nehotových prací do nových a dalších. Kdo z těch, kdo pracovati pro Boha chtějí, nestýská si na nedostatek času? Netrpí pod tím povaha kněžská, leckterý řeholník, laik-apoštol? Ti všichni jsou stravováni svou horlivostí. Se všech stran činí se na ně nároky. Slouží jiným, odbývajíce sebe a své duchovní potřeby. Někdy stenají pod prudkým tempem času, ženoucího se nemilosrdně kupředu a nedbajícího, jak to vše působí na duši. Statisícové zástupy ve světě jsou dnes bez zaměstnání, pravda, ale větší statisíce jsou štvány životem, ne-

majíce nejnutnějšího oddechu pro své nejvnitřnější duchovní zájmy. Právě tento shon a nedostatek času k rozvaze, k ústraní, ke styku s Bohem působí morově na náboženský život společnosti. Jsme do té míry ve vleku času a jeho požadavků, že nemáme času pro Boha a pro duši. A duchovní život opravdu potřebuje času. Z paběrků nelze žíti — nanejvýše živořiti. Nedostatek času vede k tomu, že mnohé, co je důležité, zůstává opomenuto nebo jenom povrchně, nedbale vykonáno. Tak svádí čas, přetížený povinnostmi a činnostmi vnějšími, k bezduchovosti.

Jest ovšem také vada opačná: jsou lidé, kteří mají mnoho času a málo práce. U nich čas také působí nová nebezpečí. Svádí k zahálce, o níž staré přísloví říká, že je matkou vší nepravosti. Z nudy, ze zahálky dělají se věci marné, bezcenné a ubíjí se drahocenný čas nicotami. Od marnosti potom je pouze krok ke hříchům. Hříchů ze zahálky a zneužívání času zrozených je nemálo.

Čas, na pohled něco tak křehkého, útlého, skoro vzdušného, má ohromnou sílu. Rozhlodá nejpevnější základy, vydáte-li mu je na pospas. Zbraní jeho je zapomínání, návyk, vžití se do poměrů. To uspává, odnímá citlivost, stravuje úplně všechnu energii. Již to staré, praznámé: „Sero medicina paratur, cum mala per longas invaluere moras“ — „Pozdě sháníš lék, když dlouhými průtahy rozbujelo zlo“, má tento účinek času na mysli. Kolik lidí se otřáslo děsem, svíjelo v zahanbení po prvním těžkém hříchu . . . ! Snad ještě po druhém, po třetím . . . Ale potom stále méně se zla děsili, až v něm dokáží žíti zcela klidně a spokojeně. Zvykli mu časem. Pozbyli citlivosti nad svou vzdáleností od Boha. Zatvrdili se ve zlém: to čas způsobil svou leptající silou.

Čas — heslo dne. Jíti s duchem času, toť povinnost či spíše nátlak, jimž stěží jeden z tisíců se ubrání. Čas jakožto souhrn lidských nadějí a plánů pouze časných, chvilkových, prchavých . . . není dnes tyranem vševládným? Kdo si ještě říká: co z toho budu míti pro věčnost? Nejsme i my katolíci ve

svých činnostech nakaženi touto vítěznou časností? Obrátili jsme se zcela pouze ku přítomnosti a nepočítáme dále, než tak na chvilku do předu. Za okamžik hříšného požitku s radostí dáváme věčnost. Sotva kde jinde je tak viditelný úpadek nás křesťanů a velikost naší zrůdnosti, jako zde, kde zapíráme nejpodstatnější znak křesťanství, směr k věčnosti.

Všechna tato nebezpečí jsou velmi vážná a přečasto osudná. Žádné z nich však není neodvratné. Je cosi, co jim odnímá působivost a co z času naopak tvoří *veliký prostředek spásy*. A to jest *liturgie*.

V pojetí liturgie, jak v jejích názorech, tak v jejích činech, je čas *přípravou na věčnost*. Nemusíme tu hájiti křesťanství před nařčením, že je nepříznivo časným povinnostem. Vidí-li jasně a správně rozdíl mezi časem a věčností a naléhá-li, bychom žili důsledně podle těchto skutečných rozdílů, je to jenom věcná, realistická výchova ke skutečnosti.

Bez ustání vnímá sluch z liturgie slova o Bohu věčném, o statcích věčných, a téměř všechny modlitby Církve vyznívají na věky věkův. Tak nazírá liturgie na život pozemský a tak jej také prožívá: jako přípravu na vlastní život, o němž předpovídal Kristus, že život takový, neznající smrti, bude údělem Jeho věřících. Nejkrásněji promlouvá tato víra v církevních modlitbách za umírající a za mrtvé; pohřební obřady jsou skvělým vyznáním věčnosti, do níž vyústil život pozemský. Je v tom obojí: jak výstraha, bychom neulpěli na pomíjejících časných darech, tak také výzva k pilnému zužitkování času a vytěžení ze hřiven přítomnosti pro budoucnost.

Náš čas je dále *posvěcený Kristem*. Již tím je to naznačeno, že křesťanská éra počíná léta od narození Krista Pána. Tento čas je vlastnictvím Božím, Kristovým. V něm zasévají se semena království Kristova, jež má vzcházeti a růsti v příštích věcích. Tento čas je posvěcen Kristem, poněvadž jím zní Kristovo evangelium, jím kolují nadpřirozené síly a milosti, prýštící z oltáře Kristova, proudy tohoto času, někdy bouřlivými, jindy pokojnými, řídí Kris-

tus lodičku své Církve. Proto je nám čas tak drahý a milý, protože v něm je tolik možnosti, bychom uskutečňovali větší oslavu Kristovu a lásku k Němu. To je nejvlastnější určení času, to jeho nejkrásnější využití. K tomu stvořil Bůh čas, aby byl polem, na němž naší součinností bude dozrávati úroda Boží ke žním věčnosti. Oslava Boží je smyslem času. A tuto oslavu Boží liturgie koná dnem i nocí na nesčíslných posvěcených místech, odkudž se vůně její šíří prostorami času.

Toto pojetí času staví proti světákově lehkomyslnosti a bezmyšlenkovitosti posvátnou vážnost, proti tlaku, který nás sráží v prach, vzpruhu pozdvihující, proti těžké beznaději, s níž zle zápolí tolik našich bratří, radost i sílu, vítězství nad tím, co život má obtížného.

Posvěcení času liturgií děje se ne snad pouze v pomyslech, v naší zbožné fantasii. Bůh i Církev mají svá ohniska, z nichž šlehají plameny až do věčnosti. Pozorujme, jak všecek život a čas jsou prostoupeny vlivy, jež jsou sice smyslům nepostižitelné, ale pravdivé. Denně nesčetněkráte obětuje se oběť mše svaté. Víte, co by znamenalo pro naše zduchovnění a zvniternění, kdybychom si častěji mezi zaměstnáním světským uvědomili, že v některém světadíle děje se na oltářích div svátostného proměňování, oběti Ježíšovy a Jeho splynutí s lidskými dušemi? V tom je zcela zvláštní posvátnost našeho času, že je proniknut účinky mše svaté, a to jak těmi, jež Boha chválí, tak i těmi, jež přinášejí nové milosti na naši zemi.

Breviář je další prostředek posvěcení času. Od počátku Církve všechny doby jsou protkány nitěmi modliteb, ne pouze soukromých, lidských, nýbrž těch, jež koná Velekněz Kristus ve Své Církvi srdcem a ústy těch, kdo jsou tomuto úkolu výhradně a oficielně zasvěceni, modlitbou breviářovou kněží a řeholníků. Dnem i nocí stoupá se země k nebi tato chvála Boží. Ačsi řádí nevěra a rouhání sebe vášnivěji — breviáře neumlčí. Bylo by nutno blíže vysvětliti ideu a stavbu breviáře, by laikům vyniklo,

jak jednotlivé jeho části, tak zvané hodinky úzce se přimykají k různým částem dne, týdne a roku. Sledují na příklad cestu slunečního kotouče po obloze a navazují na to symboly lidského života, beroucího se šerem i jasem. Bylo by nutno ukázati přímo na tyto části breviáře a zároveň dáti návod, jak máme nejrozmanitější časové momenty spojovati s touto modlitbou, kterou v Církvi koná Duch svatý sám. Objevilo by se, že není všedních dnů, není prázdných dob, bezvýznamných chvil, protože v každém okamžiku breviář z času hledá podobenství a více ještě, cestu, ukazující k věčnosti.

Nemine dále okamžiku, jemuž by Církev někde nežehnala. Vždy děje se někde posvátný úkon, jehož tajemná síla šíří se vlnami času v okruzích vždy větších a větších. Tak žije křesťan zevně snad uprostřed poměrů bezbožných, ale přece jsou v nich stopy církevních modliteb, svěcení a požehnání, jež všechna vyzařují ze života Kristova a z duše Církve.

Liturgie ví, že nám musí poskytnouti něčeho konkrétního, viditelného aspoň v náznacích, nemáme-li propadnouti prázdnotě času či dáti se pohltiti jeho dravými proudy. Proto pod paprsky Ducha Páně vytvořila něco tak velikolepého, jako jest *církevní rok*. Je to stokrát více, než vkusně a účelně vypravený kalendář. Je to život sám, život nadpřirozený a současně síla, přetvořující všední, plochý život na život s Bohem spojený.

Co ti říká již to kalendarium svatých? Či nemůžeš si do svého povolání odtud ráno hned vzíti jiskérku, myšlenku, podnět a sílu? Nechápeš, že účel toho jest, tebe podnítiti, bys také jako svatí tvořil, nezanikl v bludišti času, nýbrž čas k Bohu přivedl? A to jest jenom něco vnějšího, hledíme-li, kterému světci jest zasvěcen dnešek, tento měsíc a podobně. Vlastní základy církevního roku a jeho velikých i malých období jsou jinde: Je to mystické opakování života Božího, hlavních děl Božích; je to rozkvět času světského a jeho proměna v čas posvěcený; je to obohacení nás lidí nadpřirozenými podněty a sta-

vy. Týden má svůj zvláštní liturgický ráz, jenž vrcholí v nedělní oběti mše svaté, kde se obnovuje naše křesťanství, naše synovství Boží. Z neděle vycházejí kořeny nadpřirozené životosprávy do všedních dnů. Kdo vpravdě po křesťansku prožívá neděli, tomu život nebude nikdy břemenem. Jeho duch odolá tíze všedních prací, naopak bude se vznášeti výše a výše. Svátky se svými oktávami, takové vánoce, týden velikonoční, týden svatodušní, oktáva Božítělová, svátku Nejsv. Srdce — to jsou období plná náboženského svérázu, ne snad jenom zbytky lidových obyčejů ve všedním životě, nýbrž svým charakterem nadpřirozeným. Je-li kdo čistého a pokorného srdce, porozumí a z vlastní zkušenosti pozná, jak se v takových dobách žije zcela jinak: tatam je všednost, nuda, olověná tíž; zase dýcháme z hluboka a svěže, zase radostně pracujeme o lepší modlitbu, o hlubší vniternost, o křesťanštější konání povinnosti a obětavější činy lásky.

Občas vede Církev své dítky očistnou lázní dob kajících: takového adventu, svatopostí, kvatembrových dnů, prosebných dnů. Obyčejně liturgie těch dob je jiná, originelní a také pronikavější. K modlitbě druží se tělesný i duševní půst a skutky tělesného i duchovního milosrdenství. Nelze se ubrániti těmto dojmům. Prostřed veselosti zvážníme. Co se zdálo růžové, zpopelaví. Přiblíží se k nám kříž, nastupujeme cestu trnitou. A jde to, i když ne právě lehce. To příklad Kristův strhuje za sebou a na cestě pokání podpírá a břímě poponáší Matka Církev. Její modlitby a reflexe jsou neodolatelné. Kolik slabostí a vin bylo vyléčeno již v dobách kajících, kolik nejušlechtilejší obětavosti ve skutky v nich dozrálo. Tyto doby mají znásobenou sílu k posvěcení lidské a světské časnosti.

Má každý den své posvátné okamžiky, jichž kouzlu ubrání se jen srdce zkamenělé nebo povrchní a neschopné hloubky. Takové Angelus Domini, trojí zvonění k modlitbě Anděl Páně, otevírá nad tebou nebesa: slyšíš ty akordy z nebeského Jerusalema?

Je-li tvá víra ve vtělení Syna Božího, v Božství Kristovo, v dogma vykoupení, v panenské mateřství Bohorodičky dosti poučená a živá, potom ti Anděl Páně nebude jenom kusem poesie, jak o ní snili básníci, malíři, hudebníci všech věků, nýbrž vždy duchovním obrozením a novým odhodláním k posvěcování života. Totéž ti povědí zvony ve čtvrtek navečer, kdy volají ke vzpomínce na smrtelnou úzkost Kristovu v Gethsemanech, v pátek ve tři hodiny odpoledne, kdy ve zvucích zvonů slyšíš vzlykot, oplakávající smrt Ježíšovu na kříži. Dovedeme si ještě vážiti tohoto a podobného poselství posvěceného zvonu, jež nám rovněž chce napomáhati k vítězství nad tím, čím čas ohrožuje to nejvznešenější v nás, život v Bohu a s Bohem?

Hle, jak působí liturgie na náš čas! Oddaluje jeho svůdné lákání i vysilující a vysušující trýzeň prací. Nový svět otevírá se tomu, kdo se učí liturgicky prožívati leta, období roku církevního, týdny, dny a jednotlivé chvíle. Je to tak snadné učení. Jenom si dej z liturgické příručky vysvětliti smysl posvátných úkonů a dob a počni se skutky: čiň, co Církve činí, a liturgie přivede tě k novému, krásnému, blaživému a dítka Božího důstojnému pojetí života. Život ti zkrásní a tvá duše vloží v něj mnohem více božských prvků, milosti, než jak je možno tomu, kdo k těmto věcem je slepý a hluchý. *Karel Reban.*

Tři slova studujícím

Základní rysy jejich mravní osobnosti.

Nuže, studenti! Kde kdo se o vás uchází, kde kdo, kromě profesorů, vám lichotí, připouští vám různé výhody, omlouvá vaše lidskosti a mladickosti, říká vám, že jste nadějí budoucnosti, vůdci lidu a tvůrci národa.

A vy to obyčejně přijímáte, a jste přesvědčeni, že si smíte leccos jako privilegovaná třída dovolit, že jste jinými lidmi, kteří nejsou tak závislí na nějaké

zásadě, protože vás potřebují strany i osoby a proto se vám mnoho odpouští.

V tom, že se ve vás vidí budoucnost národa a vůdcovství, je pravda. V tom, že jste získáváni i za cenu ústupků, je chyba, a to tím větší, čím spíše máte býti vůdci. Čím výše jste povoláni, tím přísnější musí býti vaše mravnost. A je-li kde místo, kde je nutno říci jasně a bez lichotek do očí vše, pak je to zde.

Především: Kazí vás ten, kdo s vámi koketuje a vám lichotí. A tato zkáza je již v tom vidět, že se přestáváte říditi nutnými a obecnými normami, ať už mravnosti nebo slušnosti nebo i pravdy, a že se domáháte svých míst a práv, skutečných nebo domnělých, často silou fysickou, než silou ducha. V tom je *první vaše distinkce od přípravy na jiná povolání*, že musíte byli *lidmi ducha*. Duch působí silou vnitřní a uplatňuje se sám svou hodnotou, aniž by mnohdy přímo chtěl. Duch dostává se na místo, které mu patří, tím, čím jest a nikoliv tím, co dělá.

„Oho! To je teorie! Kolik dobrých, kolik výborných lidí není na místě, které jim patří, kolik zmetků duševních a charakterových je tam, kde má býti duch nejschopnější!"

Je tomu tak. Ale že tomu tak je, je stav pokřivený, nikoliv normální. Je také konečně stavem výjimečným, že právě se na místa ona dostali lidé neschopní násilím, nikoliv hodnotou svého ducha. Ale tím se nikterak nepodlomí tvrzení, že hodnota ducha mu dává místo, neboť nutno hleděti na průměr a většinu fakt, nikoliv na některé křičící nespravedlnosti, které jsou výjimkou.

Nuže, v době, kdy nalézáme tyto zjevy: Studenti mají za silné a za znak samostatnosti mluviti hrubě a sprostě. Studenti podle různých anket mají svou mysl upoutánu k smyslnosti a hmotě. Studenti volají, že je nutno udělati si místo pro zaměstnání násilným odstraněním přebytečných. „Musí býti válka, aby jich bylo tolik vybito, až se udělá pro nás místo!" znělo v jednom studentském shromáždění, a

ten, který namítal, že inteligentní duch musí si najíti řešení duchem a ne krví, nesklidil ani odpověď, nýbrž jen cynický posměšek. Studenti, kteří jsou vzrušeni pouze politickými artikly a jimž shasne zápal očí a dostaví se ihned povinný výraz trpělivosti, jakmile se mluví o věcech duchovních, náboženských nebo kulturních, jsou zjevem úžasného úpadku ducha. Ale úpadek ducha jest i úpadkem toho, co je specifickým rozdílem mezi studujícím a nestudujícím, protože studium má za podnět právě jen ducha, takže, když upadne duchovost, stává se přídomek „studující" přívlastkem bez podmětu, protože celý zájem takového člověka jest v opačném termínu, ve hmotě a na zemi. Studovati tak, že se nabývá určitých představ, kterým se člověk mechanicky naučí, a že tyto představy nevnikají do ducha a nepřetvářejí jej, znamená pouhý mechanismus. A vedle toho studium, které má za předmět a cíl pouze hmotnou stránku člověka, je spíše pěstěním a cvikem těla a smyslovosti, než přetvářením a výchovou ducha.

Promítneme-li tuto úvahu na celý přítomný život a projdeme-li všecky jeho obtíže, najdeme jejich kořen nikoliv v nějaké příčině jednotlivé, nýbrž poslední pramen jejich najdeme v člověku, to jest *v jeho duchu.* Všechny příčiny různých krisí jsou více méně mrtvým materiálem, ale ten, který je upravuje, jich používá, jich zneužívá, je svoboda lidského ducha. A tento duch byl právě ubíjen technisací všeho, až konečně je jí přemožen.

Žij duchem! To je skutečná naděje, to je skutečný a ohromný úkol inteligence, aby duch se stal opět vůdcem a nikoliv otrokem. Ale pak ovšem musí tohoto ducha studující mládež *mít.* Bude-li taková, jak jsme nahoře podotkli, pak jen povleče kletbu zotročení ducha dále do budoucnosti, zradí svůj spasitelský úkol a stane se vůdcem, domnělým sice, ale vedoucím k záhubě.

Pro Boha, mladí lidé, nechte blouznění smyslových vzrušení a obraťte se k *silnému a pevnému ži-*

votu ducha. Neboť to je nesmírný úkol vás, studujících, kteří mají patřit mezi vědoucí, a tím mají býti vůdci nevědomým. Vaše studium a jeho plody nejsou *jen vašimi,* nejsou náhodnými, nejsou mimo řád, nýbrž vy i se svým studiem a se svým věděním jste započitatelným součinitelem lidského řádu, Bohem daného. A tento řád byste zradili, kdybyste své místo vyplnili špatně anebo opustili.

Věřící student musí tedy býti mužem ducha: Je jeho povinností před Bohem, aby nepěstoval přemírně tělo, je hříchem, když podléhá nejen vysloveným hříchům tělesným, nýbrž když zanedbává tak ducha, že je slabochem, podléhajícím zlosti, tělesnosti, lenosti, náladě, hrubosti a sprostotě, násilí tak, že už se neumí vzchopiti k síle oběti a k pevnému zachovávání mravnosti. Je tedy i předmětem svaté zpovědi zkoumati se a vyznati, zda se připravujeme řádnou duchovou kázní na své budoucí úkoly a místo, které nám Bůh určuje.

Poctivě studuj svou věc!

Než dále: Býti člověkem ducha, znamená býti člověkem *poznání.* Studující vpravdě musí viděti ve svém studiu cestu, kterou se dostává k poznání celé pravdy. A hlavně studium středoškolské je spíše *metodou* než cílem. To znamená, že se spíše nabývá umění a chuti a znalosti cest, kterými jest jíti k poznání celé skutečnosti nebo i jednotlivých oborů, než uceleného vědění. Než právě využíti této znalosti cest je *mimořádnou povinností studenta katolického,* neboť tragikou víry jest i to, že dnes pro nadměrnou specialisaci studia a vědění se ztrácí úplně přehled a že tedy studium, věnované úzce vymezenému předmětu, nevede k poznání celé skutečnosti. Proto je vážnou povinností tohoto studenta, aby jednak se vzdělal ve svém vyvoleném oboru, ale krom toho také důkladně se věnoval studiu náboženskému a poznání své víry *přímo odborně,* vedle historie a v přehledu i filosofie. Škody, následky zanedbaného studia v dalším životě — u kněze, léka-

ře, učitele — jsou *vážnými hříchy*, kořenícími v nedbalé přípravě!

Toto poznání skutečnosti musí vynésti katolického studenta nad stádovost. Na příklad je-li dnes každodenním zjevem, že student se podrobuje mentalitě svého okolí a volá jednou po demokracii, jindy po diktatuře, že přijímá demagogická hesla jako skutečnosti, je nutností pro věřícího katolíka, aby se poctivě ptal po skutečném stavu věcí, aby neodsuzoval, nepohrdal a nekřesťansky nespílal tam, kde to dělají druzí. Proto zůstane třetí povinností věřícího studenta: *Sloužiti!* Nedej se másti lichotkami o svém vynikajícím vůdcovském poslání, nýbrž spatřuj ve svém vědění i postavení vždy jasně *službu*, a to především *Boží* a potom *lidem*. Věřící student musí chtíti sloužit, to jest musí vypudit ze svého srdce myšlenky na svou slávu, na zneužití svého postavení pro svůj prospěch a pod. Tato myšlenka služby jest eminentně katolickou, podstatně křesťanskou, a právě dnes, kdy je ve floru stálé vůdcovství, mimořádně důležitou. V době, kdy každý slouží jen sobě a chce, aby vše jemu sloužilo, je myšlenka křesťanské služby obrodným kvasem budoucích nadějí.

Konečně jako důsledek *ducha, poznání, služby* vyplývá požadavek *duchovního charakteru* u studujícího. Jako duchem poznáváme Boha a Jeho zjevení a tímto poznáním se s Ním spojujeme, tak musí z tohoto poznání přetéci do našeho ducha odlesk Boží *nezměnitelnosti*. Jsouce upnuti na Boha, Nezměnitelného, máme za normy svého života také Jeho nezměnitelnou vůli. A býti věren tomuto *duchovému poznání, sloužiti mu* pevně a věrně, jest právě duchovním charakterem!

To jsou nesmírně vážná a plná slova. Říci je studentům znamená, že nebudou na ně slyšet nebo si mnozí z nich vyberou popud k citové zálibě v náboženských formách. Vždyť i náboženské studentské spolky stále šilhají po podnicích a činnosti, která by jim dodala záře neutrálnosti, líbivosti a přitažlivos-

ti, ale aby se jasně připoutali ke svému specifiku, *k výchově pevného náboženského života*, zdá se býti dnes už nemožné, aspoň v celku. Než k tomu se musíme vrátit, máme-li býti kvasem očekávaným, ale především, máme-li splniti svou velikou povinnost *osobní* před Bohem, podle toho, jaké místo nám vykázal.

To jsou všeobecné, ale přece *základní úvahy*. Konkretně však z nich vyjměte: Nenechte své katolictví pouze ve vyznávání a příslušnosti sebe hrdinštější, nýbrž *osobně* žijte duchem, to jest buďte vždy *v milosti posvěcující*, ani chvíli otroky hříchu. Musí sice v ní býti každý, ale student uvědoměleji a zvlášť jakožto pravý *vůdce* ostatních. Dále: Mějte za neomluvitelnou povinnost *studovati* vzorně svůj příslušný obor a řádná díla náboženská, abyste byli *uvědomělými* ve víře a mohli posilovati bratří svých. Běda slepým vůdcům slepých! Kromě toho je již přirozeným zákonem, že podle úměry poznání a studia profánního musí postupovati i poznání věcí Božích, aby neustrnula víra a její znalost na stupni, který by neunesl různých pochybností. — Ale právě i ve stavovském studiu musí katolický student vynikati, jednak pro povinnost, jednak pro *povinný* příklad.

Dále je nutno věnovati v dnešní době zcela určitý čas duchovnímu postupu duše. Studentské měsíční rekolekce jsou k tomu výborným prostředkem, pokud jsou dobře vedeny. Náboženské kroužky by byly zdrojem, v němž by se denní události a otázky stavěly do světla Zjevení a hodnotily v souladu s ním.

Nepoznají-li konečně dnešní studentská sdružení kteréhokoli stupně, že jejich přímou povinností je, býti činnými ve službě království Božího a spolupracovníky v Katolické akci, *nebudou-li se tedy přede vším jiným věnovati důkladné náboženské sebevýchově, duchovním cvičením, práci na znovuzrození ducha Kristova* ve společnosti jim nejbližší, nemají vpravdě již ani důvodu existence.

To trojí tedy: *Duch, poznání, služba,* a z nich plynoucí duchovní *charakter* jsou podkladem náboženské osobnosti studenta, která roste k nim *milostí, znalostí Boha a modlitbou,* vydávajíc potom plody v *apoštolské práci* pro Krista Krále v duších i společnosti. A to jsou v jednotlivostech i souhrnu *základy mravních povinností dnešního katolického studujícího.* *Dr. Jan Ev. Urban OFM.*

Je myslitelná farnost liturgicky žijící?

Navykli jsme si žíti co možná nesamostatně a ponechávati cizině nejen uskutečnění velikých činů, nýbrž je také jen v cizině hledati a pokládati je jen tam za možné. Toto naše stanovisko má na tom vinu, že nepřijdeme vůbec na veliké věci, které se dějí u nás, nebo je objevujeme pozdě. Z toho právě plyne, že jsme dobře poučeni o střediscích liturgického hnutí v sousedních zemích, že mluvíme s nadšením o tom, co se děje jinde, při tom však se spokojujeme tím, že u nás nejsme ještě tak daleko.

Jak daleko můžeme býti a mohli jsme býti, ba dokonce, že jsme mohli býti alespoň tak daleko jako jinde, o tom mne přesvědčila účast na společném liturgickém životě jedné venkovské fary, kam jsem byl pozván na prvotiny. Poznal jsem zde organicky vyrostlou buňku liturgického života; o liturgickém „*hnutí*" není tam řeči a nikdy nebylo, neboť farář hned od počátku vyvolal liturgický *život,* pak jej stále více pěstoval a dodával mu vzrůstu.

Přišel jsem tam s předsudkem, že liturgická slavnost je proveditelná jen v úzkém kroužku vyvolených, a i tu jen při zvláštních příležitostech, jak si to vůbec mnozí myslíme, že liturgická mše svatá se může slaviti nanejvýš jednou za měsíc, obzvláště pak na venkově, neboť liturgicky vzdělaný může býti jenom sečtělý, vzdělaný člověk.

Tím více mne překvapila skutečnost, před níž musí ustoupiti všecka debata. Když jsem časně zrána začal sloužiti privátní tichou mši svatou, bylo mně nápadné, že ministrant neodpovídá na verše stupňové modlitby. Při prvém Dominus vobiscum, které jsem trochu hlasitěji vyslovil, vpadli všichni přítomní s odpovědí velmi důstojně pronesenou: et cum Spiritu tuo. Později mně farář vyložil, jak přesvědčil lidi o tom, že musejí odpověděti *všichni* bez výjimky. Nikomu nic nevytýkal, nýbrž je prostě přesvědčil: „Co byste tomu řekli, kdybych vám neodpověděl zdvořile na váš pozdrav? Dominus vobiscum je pozdrav od oltáře jménem Božím. Každý je tedy povinen Bohu odpověděti na tento pozdrav."

Odpověď věřících mne dostatečně poučila, a sloužil jsem s nimi až do konce správnou, recitovanou mši svatou. S velkým zájmem jsem byl přítomen při druhé mši svaté, celebrované farářem. Všichni přítomní odpovídají od začátku až ke konci mše svaté latinsky. Ostatní mešní modlitby se modlí společně v liturgickém tónu nebo jsou předčítány. Epištolu předčítá česky akolyta — ne školák, nýbrž dospělý jinoch — obrácen k lidu na epištolní straně u mřížky, evangelium na evangelní straně. Kněz a obec tvoří jeden celek konající oběť: kněz začne Gloria nebo Credo, obec pokračuje v mateřštině. Po Sanctus nastane naprosté ticho, začíná právě tichá část mše, která končí Pater noster. Není obětován ani nejmenší liturgický předpis, aby se docílilo „něčeho nového".

Na mou otázku, zda snad latina nečiní obtíží, farář mně řekl: „Věřící nevidí v tom nic cizího. Na Dominus vobiscum dovedl každý odedávna odpověděti. Později jsem dovolil, aby se také modlili společně Kyrie. Zde vyložil jsem lidem, že se Kyrie přece nachází ve staročeských církevních písních a že každý ví, co Kyrie eleison znamená. Těch několik ostatních latinských odpovědí se hravě přiučili."

Můj údiv dosáhl vrcholu, jakmile začala primiční mše svatá. Cestou do kostela zpívaly se agendou pře-

depsané žalmy a invokace, při mši svaté andělská mše (missa de angelis) latinsky. A to ne od vyvolených zpěváků, nýbrž od celé obce, která naplnila kostel až do posledního místa. A jaký ukázněný chorál! Myslím, že ve všech seminářích a ve všech klášteřích republiky se nezpívá tak správně chorál, jako v této, od světa odloučené venkovské farnosti. Zde jsem cítil jednotu, zde jsem zažil, co to je modlící se Církev . . .

Při svatém přijímání přistupovali věřící v dlouhých, spořádaných řadách ke stolu Páně. Jaká usebranost proti tak častému tlačení a zabíhání u mřížky!

Rád bych byl i při ostatních liturgických slavnostech. Rozmluva s farářem musila mně nahraditi vyplnění tohoto přání. Zato jsem se mohl dověděti směrnice, čerpané ze zkušenosti. Dovídám se: obvyklé, trochu jednotvárné odpolední požehnání ustoupilo liturgickým nešporám s přidaným požehnáním. Věřící zpívají na příklad Magnifikát ve všech osmi toninách, rovněž žalmy. Při tom jim nejsou vzaty kostelní písně, ani ne litanie. Zpívají se před nebo po nešporách, podle období církevního roku nebo podle svátku. Nekonečná nedělní kázání ustoupila vysvětlování mešního formuláře patřičného dne, takže kázání je skutečně částí té neb oné mše svaté. Poučování věřících v naukách víry a mravů se děje při křesťanském naučení. Není to výborným rozřešením často přednesené obtíže, o čem se vlastně má kázati při křesťanském naučení, když je již přece ráno kázání?

Udílení svatých svátostí, křtu, manželství, posledního pomazání, jsou vřazeny přímo do společných slavností. Oddavky beze mše svaté jsou jednoduše nemyslitelny. Jako mše svatá, jsou také i tyto úkony předmětem častého vysvětlování a vykládání z kazatelny. Věřící se výborně vyznají v liturgii a podivoval jsem se vědomostem mladého, selského synka, který mně se zářícíma očima poučoval o přísně liturgické formě a zařízení farního kostela, který se

právě stavěl, když mne doprovázel k novostavbě. Chrám Páně vyrůstá doslovně kolem oltáře, který vše ovládne. Novostavba dostane také liturgickou křestní a zpovědní kapli. V jiných obcích by se spokojili důkladnou opravou starého kostela, zde se obětuje více, aby se dosáhlo velkého, důstojného, liturgickým požadavkům této obce odpovídajícího chrámu Páně. Nestaví jej patron, nýbrž malá obec Kozmice u Hlučína, které je právě oltář střediskem, jíž je Kristus vším. Tento chrám Páně bude budoucnosti hlásat, co způsobuje liturgický život.

P. Augustin Scherzer O. P.

Křesťanské dogma v prvním století svých dějin

V loňském posledním článku jsme seskupili a vyložili hlavní trinitářské formule, které nám zanechali první křesťanští spisovatelé. Jakkoliv mají tyto výrazy skutečnou hodnotu liturgickou a kultovou, zdají se býti řídkými, srovnáme-li je s vzýváním Pána našeho Ježíše Krista v týchž dokumentech. Tato skutečnost úcty Ježíše Krista u prvních křesťanů brzy na sebe upozornila pohany, kteří v ní viděli charakteristický prvek nové víry. Kolem roku 111 píše Plinius Mladší císaři Trajanovi, že křesťané mají ve zvyku časně se shromažďovati ve stanovený den (z křesťanských pramenů víme, že je míněna neděle), aby zpívali hymny Kristu jako bohu (Pliniovy Dopisy 10, 96). Filosof Celsus si více všímal učení a dává se do ostrého zápasu s křesťany; jak prý mohou srovnati svou víru v jediného Boha s úctou, kterou prokazují Kristu, člověku, který nedávno žil (Origenes, Proti Kelsovi VIII, 12).

Ústřední problém křesťanství, na nějž Plinius patřil jen s hlediska státní správy, se u Celsia nachází v žádoucí přesnosti. Na jedné straně křesťané, stejně jako Židé, výslovně vyznávají jednobožství a rozhodně zavrhují pohanské mnohobožství, ale na dru-

hé straně zase stejně prokazují úctu nedávno zemřelé osobě. Toto nemůže Celsus pochopiti a také to může pochopiti jen křesťanská víra, která prohlašuje jediné božství Otce i vtěleného Syna. Toto tajemství tvoří podstatu apoštolského učení a bude tudíž zajímavo hledati výraz této víry u samých křesťanů a tak najíti potvrzení přesnosti pohanských svědectví, která jsme právě uvedli. Uvidíme, jak se křesťané v modlitbě a zvláště v modlitbě liturgické obracejí ke Kristu jako k Bohu.

Starý zákon zná jen jednu Osobu, která má právo na modlitby lidí; uctívá jediného Boha Otce a Stvořitele všech věcí a ze zvláštního titulu Ochránce národa izraelského. Mesiáš slíbený proroky a očekávaný národem není předmětem žádné modlitby, která by se obracela přímo k němu. Očekává se jeho příchod, prohlašuje se, že všechny národy složí svou naději v Jeho jméno (Isajáš 42, 4), předem pozdravují Toho, jenž přijde ve jménu Páně (Žalm 117, 26), ale všechny tyto výrazy se nepozvedají k modlitbě, která by byla určena Mesiáši samému, prosí Boha, aby poslal svého Krista.

Pán Ježíš, jenž nepřišel zrušiti zákon, nýbrž jej naplniti, učí učedníky modliti se k Otci, jenž je na nebesích: Když se modlíte, říkejte: Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno tvé . . . (Matouš 6). Ale přece se v evangeliích zjevuje modlitba ke Kristu, jako mimovolně vzbuzena velebností a dobrotou Mistrovou. Slepí a ochrnutí mocným voláním prosí o uzdravení, tichá bolest Mariina dosahuje vzkříšení Lazarova, matka synů Zebedeových prosí pro své syny o nejlepší místa v mesiášském království, ale zvláště mluví slavnostní vyznání Petrovo: „Vím, že ty jsi Kristus, syn Boha živého“, nebo druhý, tak živý a tak pravdivý výrok téhož apoštola: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného.“ (Jan 6, 68.)

Po smrti a nanebevstoupení Vykupitele Duch svatý učí apoštoly, jak se mají modliti. Již Pán jim pravil: „Zač budete prositi ve jménu mém, učiním, aby

byl Otec nebeský oslaven v Synu. Budete-li prositi začkoliv v mém jménu, učiním to." (Jan 14.) Křesťanská modlitba se tvoří ve jménu Kristovu, odvolává se na něho; a ještě více, jsou-li „dva nebo tři shromážděni v jeho jménu", je On uprostřed nich (Matouš 18, 20). Modlilo se tedy mnoho, i za krále a knížata pronásledovatele, ale modlilo se zvláště za Církev, aby shromážděna z konců země, byla spojena v království (Učení apoštolů, 10, 4), modlili se, aby urychlili příchod tohoto slavného dne, který označí slavnostní návrat Syna člověka, jenž přijde soudit živých i mrtvých, a shromážditi kolem sebe své věrné. „Přijď, Pane!" je jednou z nejstarších forem společné modlitby, která se nám zachovala, svatý Pavel a Učení apoštolů nám uvádějí její semitské znění „Maranatha", Zjevení pak výraz řecký: Erchú Kyrie! (Zjev. 22, 20.)

Ale očekávání Pána, jež jaksi prodlužuje staré čekání patriarchů a proroků, provází v lůně první křesťanské družiny radostná činnost, kterou podněcuje van Ducha svatého. Petr oznamuje jméno Kristovo otevřeně o dni letnic, vzývání Jména působí zázraky a budí nenávist židovských kněží a farizeů. (Skutky 2—9.) Ale v usebranosti modlitebních shromáždění Kristovo Jméno tajemně vykonává přerod duší, připojen ok vodě křtu dosahuje odpuštění hříchů a sdílení Ducha svatého, provázeno mazáním olejem a modlitbou přináší nemocným ulehčení v jejich nemocech a odpuštění hříchů. (Skutky 2; Jakubův 5.)

V prvním křesťanském prostředí zvláště výrazně vystupuje postava jáhna Štěpána, prvomučedníka. Mezitím co pln milosti a moci před Sanhedrinem, veleradou, vykládá svou víru, je náhle oblažen viděním a vidí Pána Ježíše ve slávě Otcově. „Ejhle, vidím nebesa otevřená a Syna člověka na pravici otcově." Toto rouhání mu vyneslo neprodlené umučení; kamenován Židy, vzývá toho, kterého právě uviděl: „Pane Ježíši, přijmi mého ducha," a padnuv na kolena, modlí se za své katy: „Pane, nepokládej jim to-

ho za hřích!" (Skutky 7.) K Pánu Ježíši se obrací Štěpán; stejně Spasitel, umíraje na kříži, odevzdal svého ducha Otci a prosil za své katy: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí." Tyto výrazy zasluhují naší pozornosti; Kristus, bera slova žalmu (30, 6), pravil s jakousi autoritou: „Otče, odevzdávám svého ducha," Štěpán v pokorné a důvěřující prostotě volá: „Pane, přijmi mého ducha;" ale obě dvě jsou modlitbou latreutickou, bohoctnou, modlitbou, která se obrací k Bohu. Vzývání svatého Štěpána jest první soukromou modlitbou ke Spasiteli vstoupivšímu na nebe, jejíž formuli nám zachoval křesťanský starověk.

Jiné modlitby, jako uvedená Maranatha, mají hodnotu liturgickou. Tak první list Timoteovi (3, 16) obsahuje veršovanou chválu tajemství Kristova; zdá se býti úryvkem hymnu. Oslavuje tajemství Toho,

„jenž se zjevil v těle,
byl ospravedlněn v duchu,
ukázal se andělům,
byl hlásán mezi národy,
uvěřen ve světě,
vzat ve slávě."

Některé doxologie, výrazy klanění a oddanosti, díků, jež byly ve Starém zákoně vyhrazeny samotnému Bohu, se v Novém zákoně obracejí ke Kristu: „Pán vysvobodí mě od všelikého díla zlého a zachová mě k nebeskému království svému. Jemu sláva na věky věků. Amen" (2. Tim. 4), a ještě: „Jemu (Ježíši Kristu, Pánu a Spasiteli) sláva i nyní i na den věčnosti. Amen." (2. Petrův 3.) Spisovatel Umučení Polykarpova oslavuje království Pána našeho Ježíše Krista, jemuž náleží sláva, čest, velebnost, věčný trůn od pokolení do pokolení. Amen. (Mart. Polyc. 21.)

Takové formule slavnostních chval, projevy víry a kultu se nám dnes zdají býti zcela všedními, tak je jejich užívání v Církvi obvyklé, ale pro his-

torika nauky jsou nejvzácnějším svědectvím křesťanské víry. Prokazují totiž skutečně, že pro první křesťany je Kristus něčím docela jiným, než pouhým zbožným a horlivým židem, a více, než pouhým prorokem, je více, než stvoření, jelikož se účastní, aniž by ji rozděloval, slávy Stvořitelovy, když zasluhuje nejvyšších chval, vyhražených Bohu. Počítání Židů, kteří kamenují Štěpána za to, že přiřkával Kristu tuto nejvyšší slávu, nám dostatečně ukazuje smysl, jaký měla tato chvála na jeho rtech. Samo nepřátelství protivníků Štěpánových se nám zaručuje za jeho víru, a jeho kázání rozvíjí věkovitý monotheismus ve směru, jehož mnozí v Izraeli neočekávali.

(Pokračování.) *H. D. Simonin, Řím.*

VÝHLEDY

O duši národů.

Není tomu dávno, kdy všude bylo plno řečí o české, slovenské, ruské, německé — duši. Ani dnes nejsou ještě docela z módy. Zdálo by se podle těchto výkladů, jako by každý národ měl svou zvláštní duši. Zda smrtelnou či nesmrtelnou, to nepřichází v úvahu. Kromě duší „národních" nacházíme ve slovníku různých spisovatelů, i světového formátu a často i vědeckých kapacit, ještě duše celých ras, na příklad: románskou, slovanskou, germánskou; tato už je trochu širší, ačkoliv zůstává ještě dosti volného místa pro ražení černošské, řekněme raději negerské duše a duše mongolské a trpasličí. Tyto snad dosud nebyly objeveny. Avšak tímto ještě není slovník o duši ukončen. Vedle spisovatelů s dušemi národními a rasovými jsou jiní s ještě širší duší — s duší celých světadílů: s duší Západu a Východu. Nad touto „duší" rozprostírají své perutě jedině ještě „duše vesmíru". Ta už obsahuje všecky, aby žádnému národu nebylo líto...

Dokud tyto „duše" se zjevují jen na stříbrném plátně biografů, v románech, v divadelních hrách, v povídkách, básních

(při všech těchto zjeveních nejvíce snad vytrpěla a musí vytrpět „ruská duše") — není to tak škodlivé, ba leckoho patřícího naplní blaženou ješitností, ať činnou či trpnou. Hůře je, začne-li se zjevovat některá tato duše ve stovkách lživědeckých pojednání sociologických a filosofických. Na těchto už se buduje věda, které se přece musí věřit. Nejhorší jest objevení některé zmínění duše v nábožnosti, v náboženství a v mystice. Bohužel, i zde byly objeveny. Nejvíce politování zasluhují spisovatelé, jsou pohříchu i katoličtí, kteří, chtějíce se učinit zajímavějšími a snad hlubšími a vědečtějšími, obestírají svá pojednání o duchovním a náboženském životě do tajemné sféry duše národní; jiní zase, obyčejně ti, kteří mají příležitost dotknouti se poměru mezi Církví katolickou a východní odštěpenou, velmi mnoho úsilí věnují proniknutí a dokazování existence duše Západu a Východu. Pomocí té pak chtějí rozluštit dějinný problém, někdy dokonce prý zaviněný růzností mezi zbožností západní a východní.

Nebudeme nyní zabíhat do podrobností. Osvětlíme zásadu: všechno mluvení a psaní o národní duši nebo o duši východní a západní v náboženství, asketice a mystice, pokud je na půdě katolické, je naprosto zbytečné, ba nesmyslné. Jako Církev může býti jen katolická a všechny ostatní tak zvané církevní společnosti jsou nezbytně *nekatolické*, rovněž i zbožnost a mystika, duchovní život je buď katolický nebo nekatolický. Každé mluvení o národovosti, rasovosti a pod. v duchovním životě, zbožnosti — čpí bludem, heresí!

Bůh stvořil jen jednu lidskou duši. Přirozenost lidské duše je u všech lidí na celém světě stejná. Každý člověk má jednu svou vlastní duši, která svoji činnost projevuje na každém jednotlivci jinak, jsouc více méně sevřena tělesnou soustavou jednotlivcovou, která je vždycky jen a jen individuelní. Člověk je vždycky jedinec a proto nemožno miliony jedinců vtlačit do omezeného rámce, zvláště máme-li na zřeteli jeho duchovní, myšlenkový život. Nepopíráme, že nacházíme jisté skupiny podobných jedinců i v projevech myšlenkového života, které by snad, ale jen do jisté míry, opravňovaly k nějakému zevšeobecňovacímu názvu pro ten nebo onen národ. Nutno však zvlášť zdůrazniti, že toto zahrnování a znárodňování způsobu myšlení a vyjadřování zůstává úplně jen v přirozených hranicích, nemůže zasahovat oblast nadpřirozeného života lid-

ské duše. Duchovní život, jejž živí milost účastenstvím na Božím životě, není závislý na klimatických změnách a územních zvláštnostech, jež nepopíratelně ovlivňují přirozený život člověka a též jeho přirozené myšlení. Duchovní, náboženský život se neřídí zvláštnostmi rasy nebo světadílu, není na nich závislý, nýbrž katolický duchovní život je řízen jediným a týmž nezměnitelným Duchem, jenž vyžaduje naprosté podrobení všech duševních schopností každého jednotlivce všude na celém světě stejnému náboženskému chtění a vyznávání, podle jedněch, nezměnitelných dogmat.

Protože milost neničí přirozenosti, ale zdokonaluje ji, tak můžeme připustit, že v nějaké skupině jedinců s podobným přirozeným zladěním myšlení najde většího zalíbení a rozvinutí jedna složka křesťanského života před druhou ve skupině jiné. Tak do jisté míry, a toto slovo zdůrazňujeme, můžeme připustit východním křesťanům s rozjímavými sklony jistou převahu v životě lásky proti západním, vynikajícím činem pravdy. Východ prý je representován apoštolem Janem, západ Petrem. Toto rozlišování je velmi relativní hodnoty. Je to spíše obraz než skutečnost. Kristus je pro všechny jen jedním Kristem, vždy týmž; Bůh jen týmž Bohem. Kristus řekl o sobě, že je cesta, pravda a život. Proto nemůže se v životě pravého křesťana oddělit pravda od lásky, jež spolu tvoří jeden život duchovní. A zjišťujeme dále tuto skutečnost: mluvení o jakémsi rozdílu mezi duchem západního křesťanství a východního je velmi pozdního data. Nedovolává se ho křesťanský starověk; svatému Pavlu byli všichni lidé: Řekové, Asiaté, Římané — stejně povoláni k jednomu a témuž Kristu v témž duchu. První odštěpenci od jednoty katolické Církve ve 3. a 4. století nedovolávají se pro sebe zvláštního ducha Východu. Ani cařihradský patriarcha Fotios v 9. století, hlavní původce velkého odštěpu východního křesťanstva od katolické Církve, nedovolává se rozdílného ducha, nýbrž jen různých zvyklostí, o nichž prohlašuje jinde, že nemohou býti překážkou jedné víry, stejné pro západ i pro východ. Mluvení o zvláštním náboženském duchu ať východního křesťanství nebo jiných národů, je docela moderního data. Vzniklo docela vně katolické Církve. Je matením pojmů, což je vždy první snahou všech odstředivých proudů. Je to hledání zvláštností, které by měly býti opatřeny vědeckým nátěrem — ve

skutečnosti je to žíravina, leptající na jednotě církevní a jednotě jejího života v Kristu.

Svatý Pavel nemluví o rozdílnosti duchů, nýbrž jedině o rozličných darech a působnostech téhož jednoho Ducha: *„Jsou pak dary rozličné, ale tentýž Duch“* (1. Kor. 12, 4), *„To pak všecko působí jeden a týž Duch,* rozděluje zvláště jednomu každému, jak chce“ (tamtéž 11). — Můžeme tedy mluviti jedině o různých *projevech* téhož ducha zbožnosti katolické Církve, zde již můžeme říci, v různých národech. Jeden národ je ve své zbožnosti veselejší. radostnější, živější, bezohlednější; druhý klidnější, v sebe uzavřenější, ohleduplnější, střízlivější. Ale to je pouze projev, nikoli duch! — A znovu vidíme jinou skutečnost: Duch se projevuje! Není tedy východní ztrnulost, přehnané ulpívání na liteře, jichž se jako důkazů pro zvláštního ducha Východu mnozí dovolávají, projevem Ducha, nýbrž jeho popřením. Rozjímavý prvek, téměř nečinnost, trpnost nabyly převahy, staly se odlišující značkou až mnoho století po odštěpení. Ratolest oddělená od stromu — uschne... Nejnovější dějiny nám jasně ukazují, že mnohé asijské a africké církve, které téměř půldruhého století byly pohříženy ve ztrnulý spánek „svého ducha“, po doteku s živým kmenem, po sjednocení s Církví katolickou probouzejí se k novému životu — činorodému. Řekli bychom, jako po doteku kouzelným proutkem: vše ožívá.

Naznačili jsme již, že — bohužel — i mnozí katoličtí spisovatelé rádi mluvívají o různém duchu východního křesťanství, ba řeknou i východního katolictví. Katolická Církev je, i při různosti obřadů, na východě i na západě jedna a táž. Různost projevů téhož Ducha není podstatná mezi západními a východními. I zde nacházíme důkaz, že přirozenost lidské duše je všude tatáž. Cestovatelé přisvědčí, že možno se setkati s povahou Číňana, který by mohl býti docela dobře Čechem, tam ten negr docela dobře Němcem, onen Ital klidně by mohl zapadnout do rámce Angličanů; stačilo by jim jen pleť trochu upravit. Podobně nacházíme kvietismus na východě i na západě, jenž tam i zde je Církví odsouzen jako blud; rovněž tak výstřelky fanatického macerování, veřejného fakirství byly stejně zavrženy a odsouzeny Církví nejprve na západě; rozjímavý prvek se stejně uplatňuje v klášteřích na západě i na východě; poklony, jež dnes činí půvabnými katolíky východ-

ního obřadu a jejich zbožnost, zůstaly i v západním obřadu a ve středověku kvetly v klášteřích na západě „tisícky" úklon a prostrací na zemi se stereotypním opakováním jednoho a téhož povzdechu nebo modlitbičky. Projevy téhož Ducha nejsou vázány na zeměpis. Pokud jsou v souladu s životem téže víry, řízeny tímže Duchem, jsou správné. Jakmile překročí, vymknou se z řízení jednoho a téhož Ducha, stávají se „národními" — a jsou bludem, a proto zavrženy.

Nezapomínejme na slova svatého Pavla: „Jedno tělo jest a jeden Duch, jakož také jste byli povoláni v jedné naději povolání svého. Jeden je Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, jenž je nade všemi a skrze všecky a ve všech nás. Jednomu každému pak z nás byla dána milost podle míry daru Kristova." (Efes. 4, 5.—7.)

R. or. dr. Jeronym M. Jurák O. P.

Život Církve v čase.

Na prvním místě sluší zaznamenati úmrtí kardinála-státního tajemníka Gasparriho. Není zde místa pro nekrolog. Stačí zaznamenati, že s jeho jménem je spojen veliký kus církevních dějin. Provedl lodičku Petrovu úskalími světové války. Zvýšil politickou vážnost kurie, o čemž svědčí mimo jiné fakt, že se téměř zdvojnásobil počet legací u Vatikánu a vatikánských legací u světských vlád, i že se velmi rozmnožil počet smluv, jež uzavřela svatá Stolice se státy. Mezi ně patří i československý modus vivendi. Kardinál Gasparri byl nejenom velikým státníkem, ale i vzorným knězem a velikým učencem, neboť s jeho jménem zůstane nerozlučně spojena nová kodifikace církevního práva. Jeho životní běh ukazuje, že ani nejvyšší hodnosti v Církvi nejsou vázány na privilegia rodová. Pocházel z nepatrné selské rodiny a sám vypravovával, že v dětství pásal kozy. Ještě na nedávném kongresu romanistů a kanonistů, konaném v Římě u příležitosti 1400. výročí sbírky Pandektů Justiniánových a 700. výročí Gregoriánských Dekretalií, pronesl přednášku, protkanou osobními vzpomínkami.

*

Obě tato veliká právnická jubilea, výročí kodifikace Justiniánovy a Řehořovy, ukazují opět na úzkou souvislost kultury antické a křesťanské. I v právní vědě přejala Církev duchovní

dědictví římského imperia, zušlechtivši je duchem křesťanským. Není náhodou, že německé novopohanství odmítá jak římskou kulturu právní, tak i kodex církevního práva. Na obou sjezdech měly velikou účast církevní kruhy. O vnitřní souvislosti obou jubileí mluvil zejména kardinál státní tajemník Pacelli. Již antická kodifikace Justiniánova byla ve středověku doplňována záznamy práva feudálního. Když pak feudální právo upadalo, nastala v křesťanském právním světě převaha „legistů", znalců práva římského. Corpus Iuris Civilis vyvolalo pak přímo sbírku Řehořovu, jež se stala podkladem kodifikace práva církevního, Corporis iuris canonici. Církevní právo je pokrokem proti strohosti a upřílišenému individualismu práva římského. Na sjezdu romanistů a kanonistů bylo zastoupeno i Československo a jeho složitým poměrům církevně-právním byla věnována značná pozornost.

*

Že život Církve není pouze životem papežů, prelátů a bohoslovců, o tom promluvil nedávno svatý Otec sám. Příležitostí k tomu byla mu hromadná audience římských služek. Svatý Otec při této příležitosti ukázal, že veškeren křesťanský řád společenský spočívá na principu služby (což je vyzvednuto zejména i v jeho encyklice „Quadragesimo anno"). Ukázal na starobylý krásný papežský titul „Servus servorum Dei" — „Služebník služebníků Božích", a zdůraznil význam práce drobné, neúhledné, anonymní a žádal od služek, aby si byly toho vědomy, že moci sloužiti jest krásné. Ukazoval i na příklady světců, zvláště jejich patronky svaté Zity. V minulém čísle jsme poukázali na audienci továrních dělníků u svatého Otce, kdy rovněž zdůraznil význam anonymní práce. Nesmíme zapomínati, že, čím je práce více mechanisována, tím více při ní mizí radost z tvorby. Ale i práce anonymní byla posvěcena a není „mzdovou otročinou", jak tvrdil Marx. Posvětil ji především Pán Ježíš svým skrytým životem v Nazaretě.

*

V Německu pokračují neustále zjevy, které ukazují na latentní kulturní boj. V některých zahraničních listech byla tato neutralita katolíků vykládána jako příznak německého vlivu na Vatikán, což „Osservatore Romano" těchto dnů energicky popřel. Zejména roste v poslední době výbojnost novopohanského hnutí Deutsche Glaubensbewegung. Mezitím, co kato-

lický tisk si musí ukládat co největší reservu, smí si novopohanský tisk dovolit všecko. Tak na příklad na vrchu Brocken, který jest obklopen pověstmi germánského starověku, byla sloužena nedávno mše svatá pro tamní katolické zaměstnance hotelu. „Der Durchbruch", bojovný orgán „Hnutí německé víry", nazývá tuto mši svatou provokací. List píše doslova: „Doufejme, že to bylo ponejprv a naposledy, co byl takto zneuctěn vrch německých bohů. Je to obtížením našeho germánského svědomí, je-li toto posvátné místo zneuctíváno kouzelnictvím, jež je národu cizí." — L'Intransigenat přinesl těchto dnů londýnskou zprávu, že v Berlíně připravují na bývalého říšského kancléře Brüninga žalobu pro vlastizradu s odůvodněním, že se jeho vinou zhoršily vztahy mezi Anglií a Německem. Bývalému ministru Treviranovi, jenž rovněž žije v Londýně, byl zabaven v Německu jeho majetek. Režim klade Brüningovi mimo jiné za vinu, že podal svého času Vatikánu rozklad proti uzavírání konkordátu s hitlerovským Německem. — „Hnutí německé víry" pokračuje zcela důsledně v nahrazování křesťanských tradic pohanskými. Tak na příklad místo křtu zavádí slavnost udílení jména. Že byl již učiněn i onen pověstný krok od vznešeného ke směšnému, tomu nasvědčuje obřad, jímž je novorozeně zasvěcováno posvátnému ohni. Mimo jiné je při obřadu zvedána ručka dítěte k hitlerovskému pozdravu! — Represalie vůči katolickému tisku nepřestaly, jakož i zákroky proti čelným katolickým osobnostem a jejich špehování. — Také v evangelické církvi není dosud klid. Došlo k výtržnostem v některých berlínských kostelích a církevní oposice žádá energicky odstoupení říšského biskupa Müllera. Tedy ani opětné dosazení zemských biskupů nepomohlo. — S bludy lomeného kříže musejí bojovati také v Rakousku, kde se dějí pokusy vnésti některé nauky hakenkreuzlerské i do katolických řad. Po této stránce pronesl velmi ostrý projev vídeňský kardinál arcibiskup Innitzer na shromáždění katolických mužů ve Favoriten.

*

Na Akademickém týdnu v Praze byla citována věta známého filosofa, že jenom ta myšlenka je jasná, kterou lze přeložit do latiny. O tomto dědictví antiky v křesťanství píšeme již v odstavci, týkajícím se obou právních kongresů v Římě. Ale nedávné dny nám přinesly nový doklad. V Praze dlel

jako host opata Zavorala premonstrátský biskup z Konga (diecése Batu), msgr. Van Huitven. V užším kroužku vylíčil práci v misijních územích. Přednesl také ukázky modliteb v jazyce tamních domorodců. Zajímavo je, že jejich dialekty nemají abstraktních pojmů, takže slova, jako „milostiplná" (v modlitbě Zdrávas) a „svatá", musejí býti nahrazována slovy latinskými. Přesto však se podařilo domorodé kandidáty kněžství vzdělati již tak, že se jim filosofie může přednášeti latinsky. Jaký to triumf kultury! Kde je latina, tam si razí cestu evropská kultura, myšlení přesné, logické, filosofické. Takovou službu konají misie evropské vzdělanosti!

Láska k vlasti má svoje hranice ve vztahu člověka k Bohu, jež vylučují zbožštění státu a lidu. Církev chrání pravdu věčnou a proto určenou pro všechny lidi. Proto je nepřípustné mluviti o národním náboženství a národní církvi, uhnětené z křesťanství „německého", protože by to bylo mdlé a padělek křesťanství. Státní totalita jest ospravedlněna, pokud stát zůstane ve svých mezích. Za těmito hranicemi přestávají jeho práva.

Při lásce k vlasti musí vždycky zůstati volné místo pro spořádanou lásku k vlastní osobě a k vlastnímu bližnímu, jež se vztahuje i na ostatní národy, ve styku s nimiž zachovává spravedlnost, čestnost a pravdivost. Tím jsou dány hranice mravním zákonem a svědomím pro demokratickou politiku a eugenetiku, nepřátelskou křesťanskému učení; jsou tu hranice pro křesťanskou pedagogiku, jež klade Boha nad národ a duši nad tělo. — *Arcibiskup Gröber z Freiburgu v Badischer Beobachter.*

Dr. Alfred Fuchs.

Náboženství, psychologie a světový názor.

John Galsworthy, Napříč proudem.

Je jisté, že základnou uměleckých produkcí je myšlenkový obsah v duši umělcově. Z této studnice svého duševního poměru k sobě, k věcem a k Bohu vyvěrá možnost spřádati umělecké dílo, nikoliv formálně, nýbrž co do obsahu.

John Galsworthy je typickým příkladem. Není úkolem časopisu Hlubiny rozebírat díla umělecká po formální stránce, patří jí však všimnouti si základny duše umělcovy a zhodnotiti

obsah díla, pokud vyjadřuje náboženský a psychologický poměr k životu lidskému a k věcem.

V díle „Napříč proudem" prochází jako specifikum lidského života bonum utile a bonum delectabile. Snaha o životní zisk a příjemnost je proplétána jako nit do uměleckého roucha celého díla. I tam, kde svítá síla vůle nebo vyrovnanost určité mravní vznešenosti Kláry, je patrné, že základnou je jiný světový názor, než je křesťanství. Toto je označováno ve svých mravních zásadách jako rodinné zvyky, nebo jen jako zevnější podmínka uplatnit se v kariéře, poněvadž se na to ještě drží. Vnitřní život jednotlivců je ovládán již novým proudem relativního mravního smýšlení, na př. v názoru na manželství a rozvod. V těchto myšlenkách je patrný proud nové doby o subjektivní a relativní platnosti mravních hodnot, na př. manželství. „Zničený život, a to vše ostatní, už je překonané stanovisko. Život může být vždycky zábavný, když si ho člověk tak zařídí. Peníze si musí nějak vydělat." Člověk podléhá určitému determinismu. „Pokud jde o to, co se má stát, zdá se, že život vždycky každého zaskočí, ať dělá co dělá! Věci se musí vyvíjet samy. Dělat předsevzetí, plány, sledovat „vytčený postup" nemá nejmenšího smyslu atd." Zatím co autor sám někdy jasně vidí, že je nepoměr v lidském životě mezi vlastní nekonečností, v níž se pohybuje duše ve svých touhách a mezi tím, co ji má vyplniti zde v životě, přechází tyto postřehy bez hlubšího vpravení do světového názoru. Slouží mu za ozdobu. Zatím co tato hloubka je skutečností duše, v níž se projevuje její vlastní život, její aspirace vyššího rázu než je bonum utile a delectabile. Lidské duši chybí Bůh, aby vznešenost života byla zajištěna, aby síla vůle byla upevněna, aby v duši zasvitlo světlo, aby mravní normy se nestaly přežitkem. Mravní život není jen zvykem rodinným, je v něm jediný pramen ušlechtilosti a velikosti lidské. Je požadavkem lidského ducha a jeho schopností, jako světlo je požadavkem oka, aby vidělo. Je v něm *síla a moc k odpovědnému stanovisku* k sobě i k bližnímu. Má absolutní základnu v lidské duši, která má svůj přirozený a nadpřirozený cíl v Bohu. Cesta k Bohu je pro ni napsána v mravních zákonech. Jen slabost navádí člověka, aby mluvil o determinaci, poněvadž nemá dost síly k vyplnění povinností a k nesení celé odpovědnosti za svůj vnitřní život, za své svědomí. Svědomí diktující vážný svazek manželský není přežit-

kem ani starou formalitou. Je v manželství nejvznešenější forma uskutečnit tvůrčí pud s vážným pojetím jeho cíle: plození a výchova dětí. Způsob, jakým řeší Galsworthy životní poměr, je násilný, není přirozený, je protipsychologický, znásilňuje posvátnost erotu atd., ačkoliv úmyslem autorovým byl pravý opak, t. j. uvolnění ze starých předsudků. Proti proudu zůstane vždy i v životě proti přirozenému proudu. *Habáň.*

Pomocník v přiblížení k bratřím.

S radostí se chápeme nového týdeníku, jejž vydávají dominikáni v Juvisy vedle La vie intellectuelle, Vie spirituelle atd., týdeníku Sept. Týden sledují. Jenom týden, protože dost má již den své zlosti. Život tak, jak probíhá tepnami, v bolestech potřebných lidí. Především houževnatě zápasí o sociální bolesti, hledá křesťanská řešení. Ani jedna bolest lidská, jak se jeví v práci a v umění, není cizí skupině těchto lidí, kteří mají opravdu vážnou snahu vincere mundum, přemoci svět se vším, jak krvavě pracuje k porodu nové budoucnosti, naplniti životem Kristovým... Skutečnost, konkretnost jsou znaky tohoto týdeníku, který sdružuje výkvět mladých katolíků francouzských. *Braito.*

Akce našich „Vítězů".

Máme sice přes dva tisíce odběratel našich „Vítězů", ale co je to ještě všechno. Abychom mohli tento zvláštní druh revue rozšířiti, potřebovali bychom ještě aspoň tisíc odběratel. Proč jsme začali s „Vítězi"? Také pro příští Katolické akce. Aby katolíci viděli, jak se ve všech stavech a povoláních dá pracovati pro království Boží, že křesťanství není jenom věcí přesvědčení vnitřního a pak nanejvýše chrámové bohopocty, že jest třeba ony myšlenky, které v náboženství, a my v Hlubině rozšiřujeme, že je třeba uváděti do skutečného, konkretního života. Proto uveřejňujeme životy nejnovějších světců a zbožných postav. Každý odběratel Hlubiny by měl zároveň i „Vítěze" odbírati. Obě revue stojí pak jen 50 Kč dohromady. Kláštery měly by zásobu duchovní četby, mladí by měli překrásné vzory, dozrávající oporu... *Braito.*

PRACOVNA

Miluj a čiň, co chceš!

Máme milovati Boha z celého svého srdce, ze vší mysli a ze vší své síly. Celý, naprosto celý být Boží. Odevzdati mu všechny své schopnosti, vytrvalým zápasem se osvoboditi ode všeho, co nás zotročuje a zbavuje svobody dítek Božích. Pak nemusíme již těžce hledati, jak jednati, pak není třeba se dlouho rozmýšleti. Jejich láska jim byla světlem. Dokud nás nevede v našem životě láska, nýbrž chladné uvažování, dokud tápáme a hledáme teprve, jak v kterém okamžiku jednati, kdy více rozumujeme, než se dáme vésti Duchem svatým, dotud ještě v nás nepřevládá Láska, protože nadpřirozená láska zároveň v nás zaplavuje světlo darů Ducha sv., jenž naši mysl osvěcuje, vede a chrání před omyly.

Cílem našeho duchovního života, řekl bych, že je jakási nadpřirozená samozřejmost věcí Božích. Svatý Tomáš tu mluví o jakési konnaturalitě, že totiž věci a zásady Boží stanou se nám druhou přirozeností, přirozeností nadpřirozenou, abych tak řekl, dítek Božích. Proto byli svatí tak prozíraví a dovedli vždy tak dobře raditi. Jistě a prospěšně. *Braito.*

Nejvyšší slitování.

Tolik svatyň, tolik vyplakaných slz, tolik bolestí, tolik dobra, tolik otevřených rukou věčně vztažených a věčně plačících srdcí s naprostou jistotou volají o existenci jednoho svrchovaného milosrdenství o potřebě existence takového svrchovaného milosrdenství a slitování, které by dovedlo všechny tyto slzy absorbovati a všechny tyto slzy jednou vyrovnati a utišiti. Po Ježíšově kázání nabyli jsme jistoty, že existuje jistě nejvyšší Slitovní Otec, jenž jest milosrdenství. Proto krásně praví Tomáš Akv. Potentis est misereri a církevní orace na 8. neděli po Duchu svatém praví: Bože, jenž svou všemohoucnost především svým slitováním ukazuješ . . .

Kdo viděl pod mnoha obzory hodně lidí se modlit, prosit, trpět a plakat, a kdo sám mnoho zkusil a marně hledal všude

útěchu a posilu, ten pevně věř v Jedno Milosrdenství velké a širokého srdce...

Musí existovati toto svrchované Slitování, protože se k němu zvedají ruce všech, ať si to již nazývají jakkoliv, musí býti někdo, kdo by slyšel náš strašný vzlykot, vzdech v hořké poslední hodince. Bez toho bylo by stvoření bezpříkladnou krutostí a pustou komedií na náš účet.

Dokonce i poslední výkřik zabíjeného zvířete obrací se k jakémusi Slitování. Jak hluboko to pochopil Konfutse, když pravil, že básnictví budoucnosti bude básnictvím Slitování.

Braito.

Pozvání k hostině.

Že nás Kristus učinil dětmi Božími, že nás naučil vzhlížeti k Bohu jako k Otci, že nás vyzval o snahu k podobné dokonalosti, jakou jest dokonalost Otcova, z toho všeho vyplývá, že Bůh nechce, abychom cítili jenom bázeň před ním, že chce, abychom se propracovali k prožití toho, ne co nás vzdaluje Boha, nýbrž, co nás sbližuje. Milost nás sbližuje s Bohem nejvíce, protože činí nás příbuznými s Bohem, protože dává nám účast na jeho svaté přirozenosti a na jeho životě... Když duše žije z této milosti a tímto životem, přestává jí Bůh býti vzdáleným, neznámým a cizím. Neříkáme o něm toliko On, nýbrž říkáme k němu více to sladké Ty! Mystikové to nazývají duchovním zasnoubením, stav, v němž člověk žije velkým společenstvím života nejsvětější Trojice. „Já a Otec přijdeme k němu a příbytek si u něho učiníme..." Bůh jest v tomto stavu snoubencem duše. Vzdává se jí celý se všemi svými poklady s celým bohatstvím svého vnitřního života. Duše pak se otvírá Bohu, jenom jemu, jest jenom jeho, otvírá se každému závanu jeho milosti, dává Bohu všechno, co on od ní chce, i kdyby to bylo nevím jak trpké.

Desátý rok o tomto životě mluvíme. Víme, že není nad něj nic vyššího, že není vyššího obohacení lidského života, víme, že toto jest ono jediné potřebné: Bůh a já docela jeho! Všechno ostatní nemusí býti. Všechny Bůh k tomu povolává. Není výjimek. I slepé a chromé z rozcestí! Neboť přece všichni mají milovati Pána Boha z celého srdce svého a ze vší síly své. Není dvojího křesťanství a dvojí morálky, jedna, která by končila neloupením a druhá, která by vedla k mystickému spojení a

zasnoubení. Ovšem, stupňů jest na této cestě dosti. Protože nestane se duše ihned nevěstou, se kterou by důvěrně obcoval její božský Snoubenec. Musí býti nejprve pokornou služebnicí. Snad dlouho, snad skoro celý život, ale přece jenom přijdou i této služebnici chvíle, kdy duše pocítí, že levice jeho jest pod její hlavou měkce prostřena. A vždycky musí duše zůstati Boží služebnicí, protože nikdy nebude mu moci dáti tolik, kolik obdržela. Čím bude pokornější služebnicí, připravenější ke spolupráci, tím více bude zahrnuta láskou jako nevěsta.

Braito.

Naše povolání.

Blahé poselství, které přinesl Spasitel, jest poselství o našem povolání k intimním obcováním s Bohem, jest poselství o našem hlavním povolání: dítek Božích, které mají růsti ve svém synovství. Vyrůsti ze sebe a vstoupiti do společenství s Otcem i Synem i Duchem svatým.

Toto uvěřiti a toto žíti. I nejobyčejnější náš styk s lidmi i nejprostší úkon povolání a života křesťanova volá v jeho smyslu a cíli, abychom žili a chodili ve světle a v síle svého společenství se svatou Trojicí, našeho i všech ostatních. Sociální otázky nebyly by otázkami, kdyby křesťanství nestálo ještě pořád samo před námi jako otázka! *Braito.*

Jest s námi!

Pro zápasy jednotlivců: Eucharistickou přítomností. Pro zápasy Církve celé: mocí a silou své Ochrany. Jest v duších vítězících: zvláštní přítomností své Milosti a svého Božství.

Braito.

Bůh náš.

Bůh omezené bigoterie jest nízko, na zemi, Bůh filosofie vysoko, jakoby ve vzduchu... A co prospěje životu Prvý Hybatel Aristotelův, Otec idejí Platonův, Věčné Pravidlo Taineovo? Bůh náš jest Bohem živým. Jest nade vším a přece ve všem. Vysoko i blízko...

Mluví v bouři, protože jest Bohem přírody. Mluví Mojžíšem ke svému lidu, protože jest Bohem dějin. Mluví ke svědomí každého, protože jest Bohem dobra. A při tom není Bohem

přírodním jako Baalové, ani Bohem územním jako bohové římského císařství, ani daimonem Sokratovým. Jest Bohem nekonečna, Bohem srdcí i Bohem veškerých dějin.

Sertillanges: Le Miracle de L'Église, p. 39.

ŽEŇ

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

BONNAUD DOM.: Soeur Marie de St. Pierre. Les Éditions du Cerf, Juvisy, 1934. — Tajuplný, skrytý život prosté neznámé sestry karmelitky jest tu diskretně odhalen k potěše věřících, by viděli, že nejsou opuštěni, že jest vždycky v křesťanství řada duší, které se dovedou za nás docela obětovati a které umějí svůj život uzpůsobit jako chvalozpěv Pánu.

GRABMANN: Pater Anton Jans, ein Mystikerleben der Gegenwart. München, Jos. Müller, Ars Sacra, 1935, str. 251, cena 4 Mk. — Duše mystika dnešní doby jeví se vám tu v tak krásném světle, že si jej přísného, svatého kartusiána mimoděk zamilujete a zatoužíte po podobném životě. Rozplynou se také mnohé vaše nesprávné názory o mystice a o životě řeholníků rozjímavých. Proto vřele doporučujeme tuto knížku i po stránce vnější krásně upravenou a ilustrovanou.

SAINT JEAN EUDES: Meditations sur divers sujet. Paris. Lethielleux, 1934, str. 632, cena 20 frs. — Je to druhý svazek sebraných spisů světce. Jemné meditace, vztahující se zvláště na život Kristův, vám ukáží sv. Jana Eudes v celé jeho kráse duše zcela oddané Kristu. Je tu opravdu velmi mnoho materiálu pro meditace zvláště kněžské.

KUHNEL: Vom Geheimnis Gottes in uns. Salzburg. A. Pustet, 1935, str. 204, cena 3.50 Mk. — Autor řekl co dovedl nejkrásnějšího o svém vztahu k Bohu. Hloubka těchto náboženských myšlenek se nedá jinak pochopit než novým prožitím, jak jej zde autor naznačuje. Knihu nelze číst jen povrchně: dlužno ji rozjímat a zvláště prožívat, mám-li proniknout až na dno.

FR. LAURENT DE LA RÉSURECTION: La practique de la présence de Dieu. Paris, Desclée de Brouwer, 1935, str. 230, cena 10 frs. — Byla to věc velmi záslužná poříditi nové vydání této klasické knížky známého karmelitána, velkého učitele duch. života v 17. stol. Jen ji vezměte a čtěte a naučíte se chápat důležitost života v přítomnosti Boží, jakož i způsob, jak se mu naučiti.

H. LANDE: Im Reich der Gnade. Fr. Pustet, Regensburg,

1935, str. 178, cena 2.90 Mk., váz. 3.80 Mk. — V sedmi kapitolách vykládá autor celou nauku o posvěcující milosti. Ospravedlnění, dětství Boží, zásluha, to jsou hlavní účinky posvěcující milosti v duši, o nichž se autor široce rozepisuje a studuje jejich základ v Písmě a křesťanské tradici, jakož i jejich theologické vysvětlení. Kniha je theologicky přesným pojednáním a živou studnicí nauky o milosti, širšímu čtenářstvu přístupnou zároveň.

LIPPERT: Der Mensch Job redet mit Gott. Munchen, Ars Sacra. J. Müller, 1935, str. 304, cena 4.20 Mk (váz. 5.80). — Job, jenž mluví zde k Bohu, je k Bohu se pozvedající, bolestně volající člověk všech časů, jenž nemůže přestati hledati Boha, protož Bůh je vášní jeho duše. Kniha je hlubokou meditací duše, která hledá Boha všude a touží po něm ve dne v noci. Jen Lippert dovede o tomto tématu tak krásně, tak vřele mluvit, že vás jeho četba nikdy neunaví.

MAGER: Mystik (Tyrolia Verlag, Innsbruck, 1935). — Ačkoliv nám nebyla kniha poslána k recensi, referujeme o ní z vlastního popudu, protože po dlouhé době zase jedno serioslní dílo o mystice od skutečného odborníka, který zhodnocuje i poslední mystické zjevy. Jeho kniha jest přehledem o mystice v nauce od středověku do dnešního dne a v životě.

A. ROSMINI: Della divina Providenza. Dva svazky, 244 a 252 str., cena 12 L oba svazky. Vyšlo S. A. L. E. Domodossola. — Prozřetelnost v nejširším smyslu je obsahem této hluboké knihy Rosminiho. Není to studie v pravém slova smyslu, jsou to spíše myšlenky, hluboké postřehy a vhledy do tajemství Boží prozřetelnosti, ale postřehy tak hluboké, že nemají mnoho podobného ve světové literatuře. Pro svou láci se kniha doporučuje sama.

STONNER: Heilige der deutschen Frühzeit, I. Herder, Freiburg im Br. 1935, str. 290, cena 4 Mk (5.40). — První svazek životů svatých německého starověku pojednává o světcích doby karolinské a doby saských císařů. Čtrnáct světců té doby je zde popsáno jak se stanoviska historického, tak hagiografického. Kniha je vyzdobena krásnými ilustracemi jak starých, tak novějších mistrů. Můžeme jen vřele doporučit jako dobrou příručku i pro církevní dějiny té doby v Německu i pro duchovní četbu.

Z RŮZNÝCH POLÍ

ALBERTI: Dějiny papežů, II. díl. Část 3., str. 200. Vyšlo v Přerově, nákl. Nového národa. — Co jsme řekli svého času o prvních dvou svazcích, musíme říci i o třetím. Kniha si zaslouží opravdu největší pozornosti i katolických čtenářů, kterým osvětlí velmi mnohé, co bývá tak často skreslováno v životě katol. Církve. Krásná vnější výprava odpovídá hodnotě díla.

ANZALONE V., OMI: Il Patriarca delle Nevi. Missioni

Estere, Milano, str. 127, cena 3 liry. — Msgr. E. Grouard, oblát, stařešina a průkopník severokanadských misií OO. oblátů, je v nevelkém spisku vylíčen tak, jak si svým obrovským apoštolským dílem zasloužil, nadšeně, s láskou a poutavě. Knížka životní radosti a hrdinské obětavosti.

BERNOVILLE: Les Jésuites. Colection Les grands Ordres. Paris, B. Grasset, 1935, str. 230, cena 15 frs. — Bernoville podává v této knížce jak vznik, tak historii řádu jesuitského. Zvláště hodnotí jeho činnost na nejrůznějších úsecích katolického života. Nakonec reaguje na tak zvané tajemství moci jesuitů, o němž se v poslední době více psalo, a vidí, že to tajemství spočívá v hlubokém náboženském životě řádu a jeho členů.

BORDEAUX HENRI: Marianna. Grasset, Paris, 1934, cena 12 frs. — Jedno číslo z kolekce Velké kajícnice. Zde život řeholnice, která zapomněla na své sliby, třebaže z donucení vykonané, a která když své srdce prodala světské lásce, pak v slzách a tuhé kázni je zase vracela očištěné Bohu. Bystrá, překrásná bohatá psychologie.

BUCHE: L'École mystique de Lyon (1776—1847). Paris, F. Alcan, 1935, str. 306, cena 25 frs. — Jak pro literární dějiny, tak pro dějiny mystiky je tato studie B. velmi důležitá. Zabývá se opravdu i těmi nejmenšími podrobnostmi, které by mohly přinésti trochu světla do otázky mystických směrů školy lyonské. Slovo mystika je ovšem bráno ve smyslu velmi širokém a všechny konkluse neodpovídají dobře katolickým pojmům v těchto otázkách. Přesto však je studie nesmírně zajímavá.

P. CRISOGONO: L'Ecole Mystique Carmélitaine. Paris, Lyon, E. Vitte, 1935, str. 350, cena 20 frs. — Nelze upřít P. C. velkou erudici v otázkách karmelitánské mystiky. Než přesto nemůžeme s ním souhlasiti v jistých bodech ohledně poměru asketiky a mystiky u svatého Jana od Kř. a sv. Terezie. I ten největší odborník se může dát někdy vésti subjektivními ideami. V každém případě je však studie P. C. velmi zajímavá pro odborníka.

ČESKÝ RÁJ, věstník katolické osady jičínské vychází za redakce P. Jos. Beneše ve III. ročníku. Musíme uznat, že je to nejlépe vedený časopis tohoto druhu, jemuž se nevyrovná žádný jiný z místních časopisů. Objednejte si jej v Jičíně, Valdštejnské nám. 96. Pro cizí stojí 6 Kč ročně.

DEBOUT JACQUES. Spes, str. 128, cena 6 frs. Nová kniha velkého francouzského básníka, kniha poučná i umělecká. Jest to kniha učící jak uplatňovati a prováděti v životě své náboženství, aby nezůstalo vyznáním. Kniha pro vychovatele a kazatele jako málokterá jiná.

DUPOUEY: Lettres et essais. Les Editions du Cerf, Paris, str. 320, cena 20 frs. — Skvělá postava francouzského vyššího důstojníka, který celý život nosil mladou krásnou duši, protože duši opravdu křesťanskou. Zachovaly se po něm, padlém

na frontě jeho listy a zápisky, které jsou pro mnohého dnešního hledače jiskrou, světlem, útěchou. Vidíme, k jaké mužnosti a síle může vychovati žité, opravdové křesťanství.

DUVERNE: Les saints Innocents. Paris, Desclée de Brouwer, 1934, str. 125, cena ? — Knížka vychází v kolekci L'année en Fetes pour nos enfants. Je ilustrována bohatě R. Grillonem. Jako dětská náboženská literatura se může řadit mezi nejlepší věci tohoto druhu.

DVĚ SKUTEČNĚ KRÁSNĚ KNÍŽKY PRO MLÁDEŽ vydalo nakladatelství Vyšehrad, Praha II. Václavská 12. Jsou to: Kornela Makuszyňského letecký román Okřídlený chlapec, jehož vydání byla věnována největší péče, jak patrno z úpravy a vnitřní hodnoty této knihy. V době nynějšího leteckého rozmachu zvlášť přijde vhod naší mládeži. Brož. Kč 20, v krásné vazbě Kč 30. — Druhou novinkou jest vydání dalšího svazku Svenssonových spisů Nonni a Manni. Svensson sám jest zárukou pěkné četby pro mládež, neboť jeho spisy, vyprávěné tak pravdivě a poutavě, získaly si obliby mládeže téměř celého světa. Tento svazek Nonni a Manni jest toho nejlepším dokladem a musí vždy získati srdce nejen malých, ale i dospělých. Knihy Svenssonovy neměly by chyběti v žádné knihovně naší mládeže. Brož. Kč 15 v pěkné plátěné vazbě Kč 23.

FARNEY: La religion de l'Empereur Julien. Alcan, Paris, str. 150, cena 12 frs. — Vážná studie odborníkova o náboženském a vnitřním životě Juliána Odpadlíka. Autor postupně ukazuje, jaký byl vývoj osobnosti Julianovy a jeho názorů, snaží se mu porozuměti, jej jaksi vysvětliti. Kniha jest psána někým, kdo nenávidí křesťanství a proto tím více vyzvedá Juliána, čím snižuje křesťanství.

DR. ALFRED FUCHS: Deset katolických politiků a diplomatů. Přerov, Spol. knihtiskárna, 1935, str. 95, cena 16 Kč. — Na příkladě velkých katolických politiků ukazuje autor, že i v politice platí zásady křesťanské mravouky. Po této stránce je kniha opravdu velkým přínosem do naší literatury a nemůžeme než vřele ji doporučit, zvláště katolíkům, pracujícím v politice.

GIULIOTTI: Il merlo sulla forca. Valechi, Firenze, 1935, str. 350, cena 10 L. — Básník Giuliotti se zadíval s láskou i s lítostí nad postavou Villonovou a rozborem jeho díla ukazuje jeho básnickou genialitu, která byla podepřena právě takovou bolestí, neukojením a rozervaností, kterou procházel jeho život. Giuliotti jej zvedá proti všem pomluvám i jeho přátel, kteří by v něm rádi viděli jenom cynika, když přece Villon uměl také plakati krvavé slzy a krásně se modliti a milovati svou matku.

GRÖBER: Nationalkirche. Herder, Freiburg, 1935, str. 82, cena 0.80 Mk. — Slovo včas, mužné slovo včas o otázce národní církve. Historicky rozebírá biskup Gröber pojem národní církve, vypořádává se s jeho nemožností věcnou a va-

ruje před podobnými pouky, jež mohou ochuditi jak národ, tak náboženství.

KAREL HLAVÁČEK: Žalmy. Melantrich, str. 66, cena 15 Kč. — Žalmy Hlaváčkovy chované dosud jen ve dvou přesných opisech, originál se ztratil, vycházejí teprve nyní se zevrubným rozborem Mukařovského, jenž přesně charakterisuje tvorbu H. Poesie, která se snažila vyjádřit a mnohdy i vyjadřovala dokonalou a vytříbenou formou představy a ideje týkající se Božství, modlitby, oběti, utrpení, zaslouží si plně této pozornosti, i když smrt básníkova zůstavila dílo nehotové. Ale i tak čestně obstojí a přetrvají jistě mnohé časy, neboť jemným laděním, pečlivou stavbou a zvláště tím dychtivým vzletem, který je vlastní jen žízní po absolutnu, se ukládají nesmrtelně v srdce čtenářů. Nelze neuvést doklad:

„V mrákotách teskné samoty jsem bolesti své do modliteb vžil,
ve chvílích úzkostí ztišil se můj horečný tep žil,
ve chvílích posledních životů tajemství řešily žalmy,
v té chvíli Soumraku můj Věčný požehnal mi."

HEGER: Velepíseň. Edice Akordu v Brně. — Heger se nám jeví jako vědec zároveň, ale vědec umějící poslouchat závany života a Ducha sv., když přebásnil do češtiny tuto velepíseň lásky, která má základ opěvování lásky, ze které má jednou vzejíti Mesiáš. V tom vidím hlavní velikost oslavení lásky Velepísní. To také pak přivolává veškeré ostatní mystické výklady.

HUBLET: Les deux amis. Román. Desclée de Brouwer, Paris, 1934, str. 250, cena 9 frs. — Je to pěkný dárek, zvláště mládeži, která tu nalezne posilu, jak bojovat. Jde o román opravdu výchovný, který možno co nejvíce doporučit.

IWANOW: Dostojewskij. Mohr, Tübingen, 1935, str. 142, cena 4.20 Mk. — Studie patří mezi nejsmělejší a nejzdařilejší knihy o výklad D. se pokoušející. Kniha líčí D. jako trageda, tvůrce mythů a hlasatele náboženství. Pokus o synthesu Dostojewského duchovního a náboženského života. D. klade podle autora vlastní těžiště lidské tragedie do metafysického určení. Domnívá se, že D. porozumíme jedině tehdy, jestliže si uvědomíme, že D. svět jest světem pro sebe, podle jehož zákonů kreslí a sestavuje své osobnosti románové.

MAYER: Die Wissenschaftslehre des Thomas von Aquin. Fuldaera Aktiendruckerei, Fulda, 1935, cena 8.60 Mk. — Konečně jedna řádná a dokonalá studie o sv. Tomáši a o jeho vědeckých základech v jednotlivých vědeckých odborech. Meyer probírá jeden vědecký odbor za druhým, aby ukázal, že Tomáš byl opravdovým veleduchem, před jehož universálností a přesností vědeckou, k níž měl tak málo pomůcek, nutno se hluboko skloniti. Autor upozorňuje na to, co Tomáš pro vědu vykonal svou přesnou logikou a metafysikou, jež umožnily později tak přesné myšlení. Kniha dává hluboce nahlédnouti do duchovní dílny středověkého myšlení, jež stále jest ještě polovzdělanci nevděčně pomlouváno.

LUTHERŮV ODKAZ. Přel. B. Popelář a R. říčan. Vydal Jan Laichter v Praze, 1935, str. 426, cena 39 Kč. — Kniha obsahuje překlad dvou děl Lutherových, totiž O křesťanské svobodě a O zajetí babylonském. Oběma těmto reformačním traktátům je předeslán obsáhlý úvod Hromádkův o významu díla Lutherova. Třebaže se H. snaží býti spravedlivý na všechny strany, nelze přijmout všechny jeho vývody ohledně Lutherova díla a jeho kritiky se strany katolíků. Překlad sám je hodně věrný, což je někde na závadu ryzosti řeči. Scholastické termíny jsou vykládány v poznámkách a to až na nepatrné výjimky správně. Dílo ovšem nemůžeme doporučit každému katolickému čtenáři. Odborníkovi prospěje.

MICHEL: Von der kirchlichen Sendung der Laien. Schneider, Berlin, 1935. — Trochu revoluční názory o spolupráci laiků v Církvi, o jejich poslání v Církvi. Po studiu místa laiků v Církvi od začátku křesťanství přechází ke zdůvodnění oprávněnosti myšlenky, že Církev a starost o ni nepatří jenom kleru. Podpisujeme jeho závěrečná slova, že dnes nikomu nebudeme imponovati historickými vzpomínkami, nýbrž jen tím, jak ukážeme životnost křesťanství tam právě, kde lidé dnes nejvíce trpí.

MISSIJNYJ KALENDAR 1935. Vyd. Dílo šíření víry, Užhorod—Prešov. — Účast a spolupráce našich Rusínů pod Karpatami na světovém Díle šíření víry svědčí o jejich věrnosti a lásce k Církvi a touze po dohledném sjednocení všech. 130 stran bohatého obsahu (mimo jiné obsahuje též pojednání o současném stavu náboženského života na Podk. Rusi, výzvu na celostátní sjezd katolíků v Praze), cena 3.50 Kč.

POUGET—GUITTON: Le Cantique des Cantiques. Paris, Lecoffre, Gabalda, 1935, str. 180, cena 15 frs. — Knížka je praktická v mnohém ohledu. Přijímá výsledky poslední kritiky ohledně Velepísně a studuje pak všechny otázky, které sem spadají: otázku literární, historickou, morální, mystickou. Překlad sám je co nejvěrnější a hojné poznámky doprovázejí text. Výtečné jak pro studium, tak pro soukromou potřebu.

PRO DĚTSKOU SCÉNU přijdou zvláště vhod příručky vydávané péčí sekretariátu Jednot křesť. matek na Velehradě ve sbírce Lidové jeviště, jež vychází v Tiskovém družstvu v Hradci Králové. Pro vánoční období se dobře sejde Vánoční akademie (str. 80), cena 6.50 Kč; pro mnohou příležitost lze použíti velmi výchovné a neméně poutavé hry P. Jos. Lepky T. J.: Boj s drakem (str. 37, cena 5 Kč); 5 obrazů, lze zařaditi na 35 účinkujících.

DIE RELIGIÖSE ENTSCHEIDUNG. Schnell, Warensdorf. Tři sešity této nové kolekce slibují, že se jedná o dílo velmi životné, které si všímá duše a fakta dnešního. Jedna studie si všímá náboženských myšlenek a směrů básníka Stephana Georgea. Studie probouzí katolické svědomí dokonale. Druhá kniha Vospopohlova mluví do duše křesťanům, aby

jejich náboženství bylo náboženství opravdu života. Třetí studie srovnává křesťanský život na západě a na východě. Jest to prvé stručné uvedení do náboženského života východního.

SBORNÍK II. LITURGICKÉHO TÝDNE v Praze v Emauzích 1934. Vychází jako dvojčíslo časopisu Pax. Možno objednati v opatství emauzském. Nejlepší naši odborníci o liturgii mají zde své přednášky, přednesené na posledním liturgickém týdnu. Všechny přednášky jsou věnovány nauce o svátostech všeobecně a pak křtu a biřmování zvláště.

SEPPLET—LÖFLER: Papstgeschichte (Kösel—Pustet, München, 1934, str. 6000). Několika sty vyobrazeními jest vyzdobeno toto dílo, obrázky velmi zajímavými a dosti neznámými. Kniha jest velkolepou apologií papežství, právě proto jest přehledem sumárním, které dává každému přehlédnouti, jak velké dílo kulturní, náboženské, umělecké a politické v blahodárném smyslu pro celý svět vykonali papežové. Dílo jest sice pro prvou informaci, ale jest psáno skutečně učenci, kteří právě zde ukázali jedno z největších umění, stručně a přece výstižně popsati tolik skutečností a osobností a tolik vzájemných souvislostí. Dílo patří jako slovník do každé knihovny.

SCHWARZ: Das Christusbild des deutschen Mystikers Heinrich Seuse. Universitätsverlag L. Bamberg, Greifswald, str. 96, cena 3 Mk. — Podrobná studie s láskou psaná o postavě Kristově ze všech hledisek v díle bl. Jindřicha Seuse. Studie ukazuje naprostou katolicitu Seusenovy mystiky, ale je pokažena posledními naivními německými hesly, když se autor snaží ukázat germánskou ryzost velkého mystika.

SCHÜMER: Tod und Leben bei Dostojewskij. Kaiser Verlag, München, 1935, str. 96, cena 2.80 Mk. Příspěvek k poznání ruského prožití křesťanství, jak spisovatel svou knihu uvádí. Kniha jest pokusem o theologické zhodnocení názorů D. na život a na smrt s hlediska křesťanského. Autor nachází smysl D. názorů na život a na smrt ve vnitřním rozeklání jak bytostí D., tak také jeho světového názoru a náboženství. Kniha jest psána s nesmírnou vědeckou pečlivostí.

ŠTELLER FERDINAND, Dr.: Andrej Radlinský. Nákladem Spolku sv. Vojtěcha, Trnava, str. 526 + XV, cena 50 Kč. — Před nedávnem vydal Spolek sv. Vojtěcha, největší kulturní slovenská organisace, životopis svého velikého zakladatele. Autor s mravenčí pílí shromáždil materiál, aby nám podal věrný obraz katol. kněze, významného organisátora, jednoho z největších slovenských činitelů a otce politiky v letech 1830—1880. Radlinskému šlo o uznání osobnosti slovenského národa, o jeho záchranu před utonutím v moři maďarisace. Kniha je ozdobou slovenské literatury. Autor vykonal mnoho svým dvousvazkovým dílem, které si zasluhuje co nejvřelejšího doporučení. V. Myslavský.

TÓTH: Die Lehre Christi. Predigten. Herder, Freiburg im

Br. 1935, str. 328, cena 3.60 Mk., váz. 4.80 Mk. — Jaký je zájem o knihy Tóthovy v Německu, o tom svědčí ta okolnost, že sotvaže vyjde maďarský originál, ihned je překládán a ve velkých nákladech vydáván překlad německý. A zaslouží si této pozornosti autor, jehož kázání jsou praktická a při tom hluboká a co je jejich největší předností, že odpovídají skvěle duchu dnešní doby.

VINCENTINUM, Praha-Břevnov: Julius Košnář, Zábavné, pohádkové a poučné spisy pro dítky: U dědouška Martina; Pán Ježíš v českých pohádkách; Pohádky z různých krajů; Čtyřicet pohádek; Kratochvilné vypravování o Krakonošovi; Povídky a humoresky; Staropražské pověsti. Každá kniha vkusně vázaná stojí pouze Kč 13, neváz. Kč 8. — Mohlo by se zdáti, že dětská literatura tohoto druhu nemá významu — ale kdo ví, kolik dětských duší jest otravováno knížkami, psanými vědomě laickým duchem, ten bude zesnulému spisovateli i knězi vděčen za tyto krásné, v náboženském, ač nevtíraném duchu držené povídky a pohádky. A dá jim přednost pro katolickou rodinu. — Týž ústav vydal ještě za stejnou cenu a ve stejné úpravě dva svazky povídek a pohádek V. B. Třebízského, dále Babičku Boženy Němcové a Robinsona Crusoe. Dá-li toto katolická rodina svým dětem za četbu, prospěje jejich duším, prospěje také ubožákům nevyléčitelným, v jejichž prospěch Vincentinum tyto knihy vydává. —es—

WERFEL: Sourozenci neapolští. Sfinx, Janda, Praha, 1935, str. 328, cena 35 Kč. — Jandovo nakladatelství nás obohatilo již řadou velmi hodnotných knih. Tuším, že ono to bylo, které k nám zavedlo Werfela. Proto vítáme jeho nový počin nové knihy Werfelovy. Werfel se chopil těžkého úkolu říci dnešnímu člověku vážné slovo o rozvratu rodiny. Dílo jest velmi životné a pravdivé, na mnoha stránkách ospravedlňující mládí proti zkostnatělým chladným rukám duchovních starců. Je to kniha jako všechny Werfelovy, kniha velké víry, velké lásky a duchovní svěžesti. Odmění své čtenáře.

ZEGADLOWICZ: Budějovické louky. Vyšehrad, Praha, 1935, str. 40, cena 9 Kč. — Vzpomínky polského básníka na kus své české minulosti, kterou vyzpívává v čistých, svěžích verších. Dnes v době napětí mezi oběma národy vítáme takové verše bratrské lásky.

ZINGG: Das Anlitz Gottes. Einsiedler-Schriften, Verlag Neue Brücke, 1935, str. 156, cena 3 Mk. — Myšlenky o umění a duchovním životě, o umění a jeho službě náboženství povinné. Autor podrobně a spravedlivě řeší umělcovy vztahy a povinnosti ke kultuře dále, otázku jeho svobody tvůrčí a myšlenkové. Překrásné jsou kapitoly o umění a stylu, umění a tradici a odpovědnosti. Řekl bych čítanka umění v životě.

Církev hledajících

(Kurs o Církvi 3.)

Zůstane zásluhou velkých sociálních revolucí, že, když nechtěli křesťané po dobrém uznati myšlenku Boží, že nás všechny spojil v jedno tělo, v němž jsme údy, myšlenku, která odsuzuje sobectví, která vidí jenom sebe a vše se snaží pouze kolem sebe stočiti, že to byly ony otřesy, které zdůraznily povinnost všech ke všem, jednotu všech lidí, potřebu semknutí ve svatém společenství. Proč dopustili křesťané, aby druzí musili se poučovati a přepínáním této jedné pravdy zdeptati práva jedinců, osobní rozvoj a svobodu?

Příčinou toho jest zbabělé a neinteligentní chápání mnohých křesťanů církevní myšlenky. Chápali Církev jen jako společnost, jako sdružení lidí vyznávajících totéž náboženství a spojujících se za účelem propagace a chránění tohoto náboženství. Anebo chápali Církev jako chrám, kde se dá v lesku a dýmu a kráse modliti, anebo jako ústav spásy, která automaticky již pouhým členstvím spasí . . .

A při tom jsou si křesťané cizí jak v nejbližším okolí, tak také v národě. Katolíci nechtějí, aby se jim vytýkalo, že jsou málo národní a tak místy přehánějí nacionalismus k šovinismu jako druzí, kteří nevědí, čí ducha jsou, zatím co měli býti strážci myšlenky obecnosti, pospolitosti, velkého svatého společenství nás v Kristu a jeho vykoupení.

Všechny tyto bolesti ale právě jsou příčinou, že lidé hledají jednotu, že hledají svaté, uspokojující společenství. Před několika dny přišla zpráva, že vstoupil do Církve známý vůdce německého hnutí ekumenického, čili pro sjednocení křesťanstva, *Heiler*. Před ním tak učinil jiný vedoucí duch Thieme, známý ze své kolekce „Brenner"! Hledání středu, ohniska, jednoty.

Přejděme na chvilku k jiné myšlence! Nebylo vám nápadné, že žádnému vyznání, žádné jiné církvi se nevytýkalo během dějin tolik protikladných věcí?

Jedni v ní vidí utlačovatele osobnosti, jiní zase sobectví, které hledá jen své spasení a svou odměnu. Duchům nespoutaným byla Církev obměnou farizejsky a zákonicky strnulé předpisové organisace, která trýzní ducha. Sklánějí se před její lidumilností, ale neuznávají ducha a pravdu a zákon, k němuž chce tato láska přivésti duši přes péči o tělo. Vytýkají nám, že nezaručujeme pravé vlastenectví a dosud jsem o všech národech slýchával v cizině, když došlo k vzájemné kritice katolicity oněch národností, že jsou napřed Němci, Francouzi, Čechy a pak katolíky... Dělnictvo vykřikne: „Co učinila Církev pro dělnictvo?" A kapitalista předhazuje Církvi, že svým učením a výchovou podporuje socialistické tendence, že její duch odporuje produkci.

Žádné jiné církvi toto nevytýkají. Opakuji. To znamená, že Církev katolická jest opravdu katolickou, že odpovídá všem potřebám, a že proto naráží na všechny slabiny, na všechno sobectví, na všechnu omezenost všech vrstev a všech nesprávných zájmů.

Ale to jest zároveň znamením, že v této Církvi najde každý hledající svůj domov, protože Ona jest Complexio oppositorum. V Církvi jedině se vyrovnávají póly. Jest ovšem mezi nimi napětí. V bouřích se objevuje spíše teď a pak onen pól, Církev podle potřeby zdůrazňuje pro okamžik ten či onen pól, ale oba se navzájem jak v napětí stýkají, tak také doplňují, vyvažují, vyrovnávají.

Toužíš po nejvyšším mravním rozletu? Nikdo ti nenabízí vyšší dokonalost, než nauka Církve katolické, která slovy Kristovými učí, že všem bylo řečeno: Buďte dokonalí jako Otec váš a která pro všechny má stejnou plnost milosti, ukrytou ve svátostech a v ranách Krista Pána. Církev nemůže ubíjeti jednotlivce a osobnosti, protože se skládá z osobností, a jaká by to byla společnost, která by se skládala z bytostí okleštěných a zmrzačených? Společnost, která vychovává k otroctví a drží v otroctví, pracuje cílevědomě ke svému zničení, protože otroctví nenaplní a neudrží společnost.

Cítíme dnes, že patříme všichni k sobě, že si musíme pomoci ve vzájemných starostech a bolestech. Dnes jest již snadno přijíti s myšlenkou rovnosti, když Církev po tisíciletí vychovává k lásce, když zvedá všechny vrstvy, když učí všem rozuměti, když kárá každé bezpráví. Právě tím, že tak vychovává ke společenství, k pospolitosti. právě proto ale také podchycuje a obohacuje jednotlivce, protože silnou společností žijící z myšlenky společenstva, totiž vzájemné vnitřní jednoty, roste také úd této společnosti, obohacuje se.

Lidé spravedliví a přímí touží po vyrovnání, po uskutečnění práva. Církev jest nejvyšším uskutečněním řádu, kde vše má své správné místo, kde neplatí sentimentalita anebo historismus, kde platí pouze skutečná hodnota, kde platí seřazení a vzájemné podřazení a nadřazení hodnot. Církev správně uspořádala lásku k bližnímu na všech stupních příbuzenství, přátelství i nepřátelství, které potírá a odstraňuje jako smrt jednoty a společenství v Církvi a Kristu, Církev správně seřazuje práci, odpočinek, lásku a povinnost, tělo a duši, smysly, rozum a vůli . . . A těmto hlasatelům spravedlnosti ale Církev, tatáž Církev, které říkají protivníci: zákonická, juridická a juridicky zkažená církev, připomíná, že spravedlnost bez lásky jest mrtvá, že i spravedlnost má jeden smysl, totiž službu lásky, celému společenství. Neboť zákon a spravedlnost mají za úkol všem zajistiti a obstarati možnost plného rozvinutí života podle Krista a Ducha.

Církev podtrhává prvenství ducha proti tělu, ale zároveň mluví o pátém přikázání, které velí dáti tělu všechno, aby mohlo býti dobrým nástrojem Ducha. Třebaže zároveň varuje před modloslužbou tělu, jež zabíjí ducha a snižuje člověka a strhuje ho s jeho výšin dítěte Božího, jemuž není království Boží jídlo a jemuž není břicho bohem.

Církev mluví slovy Kristovými, prostými a přece hlubokými a tím zvedá i nejprostší a ukazuje zároveň moudrým, jak plná a bohatá jsou tato slova, tře-

baže prostá, že věky mohou nad nimi přemýšleti, z nich stále možno nové poklady čerpati, nová světla hledati a nikdo nikdy nebude hotov s bohatstvím těchto pravd.

Každý z nás jest přitahován některým z naznačených pólů. Každý z nás cítí nějakou touhu a nespokojenost s tím, co již má. Církev pak jest onou horou, ve které se póly setkávají, protože přemrštění vášnivci jednotlivých pólů ji viní jednostranností pólu opačného. Proto jest oním vyplněním tužebností pahorků věčných.

Hledejte, hledejte klidně, bez novin a bez katedrové moudrosti. Dnešní „homo cathedraticus", jenž přisahá na svou moudrost, již také má své místo v museu lidských pošetilostí. Církev má pro každého Slovo, sílu, řešení. Ale Věčná!

P. Silv. M. Braito.

Eucharistie prvních křesťanů

Pevná víra, chápající láska, úsilí rozumu vůči tajemství nejsv. Eucharistie neukazují dosud u prvních křesťanů to, co bychom tak rádi poznali, totiž jejich zkušenosti s takovou věrou, láskou a s takovým tajemstvím. Nebylo však možné to zatajiti, protože bohaté srdce musí promluviti také o svém bohatství. A tak další památky prozrazují

3. eucharistické zkušenosti.

První projev zkušenosti křesťanské se tají ve jméně, které v druhém století bylo dáno Eucharistii, „Ichthys". Akrostichicky a nejpovšechněji řecké jméno ryby tají řecký význam „Jesus Christos Theu Hyios Soter — Ježíš Kristus, Boží Syn Spasitel". První to praví náhrobní nápis, který si složil Hierapolský biskup Aberkios, asi z roku 192: „Jmenuji se Aberkios; jsem učedníkem svatého pastýře, jenž pase stáda svých oveček na horách a rovinách, jenž má bystré oči, které dosáhnou všude. Víra mne

provázela všude a poskytovala mi za pokrm rybu ze studánky, velmi velikou, čistou, kterou dostala svatá panna, a kterou dává bez ustání jísti přátelům; má také vzácné víno, které dává s chlebem..." K tomu se druží náhrobní nápis z konce druhého století, tedy skoro z téže doby, který napsal Pectorius: „Božský rode nebeské ryby, přijmi s uctivým srdcem život smrtelný mezi smrtelníky, v božských vodách. Příteli, osvěž duši svou ve věčných vlnách moudrosti, jež dává poklady. Přijmi pokrm, sladký jako med, Spasitele svatých. Jez podle chuti. Držíš rybu ve svých rukou."

Co bylo vyzkoušeno, to je tu vyjádřeno: pisatelé a tvůrcové jména „ryba" věděli o lidech, jejichž pokrmem byla skutečná ryba, jež udržovala jejich život a jejich síly. Ale jaká je tato nová ryba! Nejvzácnější, nejchutnější, nejvýživnější pro duchovní život, pro život křesťanský. Z lidského života činí život božský, z pošetilého života činí život moudrý, z neplodného života činí život nejplodnější, z trudného života činí život nejradostnější.

Druhým hlasatelem křesťanské zkušenosti s nejsvětější Eucharistií je Afričan Tertulián. Praví se o něm, že mluvil v přesné řeči právníků. Ta jeho řeč jej sice někdy přivedla na scestí, ale když mluví o tajemství Eucharistie po zkušenostech s ní, prozrazuje další účinky Eucharistie, které blažily křesťany. Východané, a tedy i Afričané, nepřemožitelnou sílu vyjadřovali obrazem tučnosti, jež jim byla i výrazem krásy. Tu pak čteme u Tertuliána hotový výčet svátostí křesťanské Církve: Ve křtu se omývá tělo a duše jest očištěna; tělo jest pomazáno olejem, aby duše byla posvěcena; tělo jest znamenáno znamením kříže (při biřmování), aby se duše stala silnou; ruce jsou kladeny na tělo, aby duše byla osvícena Duchem svatým; tělo jest živeno tělem Kristovým a jeho krví, aby duše ztučněla z Boha. A to tak, že Syn Boží svátostným chlebem „činí své tělo opět přítomným".

Měli tedy takovou zkušenost s nejsvětější Eucha-

ristií, že jest štěstím duše, že činí duši bohatou a krásnou. Rovněž nás musí zajímati, že nezapomínali při požívání nejsvětější Eucharistie na „svatou Pannu", která Eucharistii dává — protože je samozřejmé, co neřekli, že také svatou Pannu prosili, aby jim dala nyní Eucharistii a její blaživé účinky.

Potom slyšíme slavnostní hlas o zkušenostech eucharistických. Zní ze shromáždění 41 ctihodných biskupů afrických, r. 252. Svatý Cyprián prohlašuje, že Eucharistie musí býti každodenním pokrmem křesťanů, aby měli sílu v nastávajících pronásledováních.

„Nyní není třeba pokoje slabým, nýbrž silným; nikoli umírajícím, nýbrž živým se musí podávati Eucharistie. Tak nezůstanou beze zbraní ti, které povzbuzujeme a vybízíme k vítězství: budou chráněni tělem Kristovým a jeho krví. Eucharistie bude ochranou těch, kteří ji přijímají; které chceme viděti chráněné proti útočníku, ti budou ochráněni mocí pokrmu Páně. Jak bychom je mohli poučovati a vybízeti k prolévání krve své ve vyznání jména Ježíše Krista, kdybychom jim nepodávali Kristovu krev, když jdou do zápasů? Jak by se mohli státi schopnými píti kalich mučednictví, kdybychom napřed jim v kostele nedávali píti kalich Páně, jenž jim na to dává právo?"

Byla to slavnostní chvíle, v níž za souhlasu všech ctihodných, ve víře zkušených biskupů byla slavnostně prohlášena zkušenost eucharistická, a prohlášení slavnostně posláno nejvyššímu biskupu, římskému papeži. Byla a jest právě nyní stejně slavnostní a nám blízká. Vždyť také potřebujeme síly do bojů, které jsou a které budou, které budou mnohem těžší nežli jsou dnes, Hlas prvních křesťanů nám ukazuje, čeho je třeba. Že je třeba Eucharistie, častého, uvědomělého, svatého požívání Eucharistie!

Konečně vidíme dodatek eucharistických zkušeností u svatého Cypriána. Vypravuje první eucharistické zázraky. Praví, že sám byl jich svědkem a že dokazují také svatost Eucharistie, a že Eucharis-

tie má své blaživé účinky jen pro duše křesťansky čisté.

Chůva dala nemluvňátku na jazyk kapku tuku z pohanské oběti; když pak při křesťanské oběti mše svaté jáhen chtěl z kalicha dáti krůpěj eucharistické krve Páně tomu dítku, které ji již mnohokráte přijalo, dítě s křikem odmítlo. Žena, která ve slabé chvíli zradila křesťanskou víru a účastnila se pohanské oběti, chtěla doma přijmouti tělo Páně, jež si ve schránce přinesla podle tehdejšího zvyku. Když však otevřela schránku, vyšlehly z ní plameny. — Muž, jenž také podlehl strachu a obětoval modlám, když chtěl doma přijmouti svou Eucharistii, domnívaje se, že tak všechno napraví, nalezl ve své schránce trochu prachu místo Eucharistie.

„Prosíme Pána, by nám dával každodenně chléb, abychom, kteří jsme v Kristu, a kteří každého dne přijímáme Eucharistii, jako pokrm své spásy, nebyli odloučeni od těla Kristova, jako padlí, od nichž se Kristus vzdálil; bychom se nedopustili těžkého hříchu, který by nám bránil účastniti se přijímání nebeského chleba. Neboť Kristus řekl, že kdo bude požívati jeho chleba, bude věčně žíti. Z toho jest jasné, že bude žíti, kdo přijímá Eucharistii, aby byl s ním spojen . . . Proto tedy prosíme o každodenní chléb (v Otčenáši), abychom měli záruku své vytrvalosti v životě s Kristem.“ (Sv. Cyprián, O modlitbě Páně.)

Vrchol eucharistické zkušenosti je zkušenost, že byla pravdivá slova Páně o vytrvalosti. O takové síle, že duše jest chráněna před těžkým hříchem, že jest udržována ve šťastném, bohatém, krásném, sílícím životě s Kristem. *P. Em. Soukup O. P.*

Bůh a duše

III. Život duchovní.

Málo kde nalézáme tolik omylů, tolik nesprávných pojmů jako právě v pojetí a provádění du-

chovního života. A také málo kde platí ve větší míře zásada, že nepatrný omyl na počátku je velkým na konci. Morální život neoperuje s matematickou jistotou; nemůže podat vždy takových důkazů o své existenci a svém tajemném působení, před kterými by musel vždy ustoupiti rozum člověka světského, nechápajícího věci Boží. Jeho taje jsou těžko pochopitelné nezkušenému oku a kdo nechce soudit ani z účinků na příčinu, snadno jej zařadí tam, kam nejméně náleží.

Svět — to jest lidé, kteří nesoudí podle Boha, nýbrž zcela jen podle svého přirozeného rozumu — pohlíží na duchovní život mnohdy jako na něco chorobného, všechny mystické stavy, které jsou vrcholky duchovního života, nejsou ničím jiným, než jistým druhem nervových chorob, exaltovaností náboženských citů, ano, mnozí jdou tak daleko, že pohlížejí na duchovní život jako na zvláštní formu pohlavní lásky, která se vybíjí tímto způsobem, jak prý je patrno z výrazů mystiků: duchovní přátelství, duchovní manželství, objetí s Bohem a podobné.

Dále už nemohla zajíti materialistická věda. Nedivíme se jim; jsou až příliš neschopni, aby pochopili to, co přesahuje jejich zcela na hmotě závislý pojem světa a všech jeho jevů. Nedovedou-li se pozvednout nad hmotu, tím méně dovedou pochopit, že může existovat něco ještě vyššího než říše rozumu, poznání a lásky, nikoliv smyslné, nýbrž zcela duchovní, lásky Boží. Musel přijít sám W. James, aby jim řekl: „Zdá se mi, že je málo teorií tak prázdných smyslu jako tento způsob vykládat náboženství jako zvrácenost sexuelního pudu . . . Pozorované účinky jsou nekonečně větší než předchozí příčiny a pro většinu docela jiné povahy.“[1] To jsou výklady velmi laciné pro heroickost tolika světců, tolika duší opravdu duchovních.

Jestliže takový názor na duchovní život nalézáme jen u lidí, kteří nemají nic společného s duchem

[1] W. James, L'expérience religieuse. Franc. překl. Abauzit, str. 9.

křesťanským, setkáme se mnohdy i u samých křesťanů s pojmy, které jsou daleko od pravé skutečnosti. Jsou křesťané, kteří věří v Boha a domnívají se, že to docela stačí. Jsou jiní, kteří zachovávají i podstatná přikázání Boží nebo dokonce i církevní, ale vše ostatní je pro ně zcela zbytečné. Dokonalost křesťanského života je jim věcí buď zbytečnou, nebo dokonce nemožnou pro slabého člověka. Je to praktický materialismus těchto lidí, který jim diktuje útěk ode všeho, co vyžaduje duchovní námahu, oběť, snahu o vzestup ve ctnostech. Zbožnost uznávají za vhodnou nanejvýš pro ženy a děti nebo kněze a řeholní osoby.

Každému zkušenému je jasno, že tento názor není nečastým i mezi tak zvanými katolíky. Slyšíme-li na příklad, že svatost není pro nás, že to je pouze pro zvláštní lidi, že stačí spokojit se s podstatnými přikázáními Božími, protože, jak často praví, každý nemůže být svatý, je to známkou naprostého nedostatku ducha Kristova, jenž řekl všem: Buďte svatí, jako váš nebeský. Otec je svatý. K těmto závěrům dospějí tito lidé ovšem jen nesprávným pojmem duchovního života, který si představují jako něco mimořádného, zaměňujíce jisté jevy jako zázraky, vidění, a extase doprovázející svatý život některých vyvolených Božích jako odměna od Boha za jejich úsilí o svatost. A tento začáteční omyl je pak tak nesmírně osudný v jejich životě, když z něho vyvodí jako důsledek: svatost, dokonalost, duchovní život není pro mne, protože je výsadou zvláštních lidí a já nejsem a nechci býti zvláštním člověkem. Odtud prýští nezřídka i onen prokletý minimismus tolika duší, které by mohly dosíci značného stupně svatosti, kdyby jejich duše nebyla zkřivena nesprávnými pojmy o duchovním životě. Malý omyl na počátku bývá velký na konci.

Postupme ještě dále a řekněme, že jsou i mnohé zbožné duše, které nemají náležitých správných pojmů o duchovním životě k jejich největší škodě. — Člověk je velmi náchylný ve své přirozenosti souditi

podle svých vlastních choutek a osobních náhledů a tomuto sklonu snadno podléhá v praktickém životě. Ten, kdo má přirozený sklon k tělesnému umrtvování, viděl by nejraději, aby všichni se bičovali a krotili své bujné tělo krutými posty. Podléhá-li člověk tomuto jinak dobrému sklonu, který ovšem musí býti vždy řízen rozumem, aby byl opravdu dobrým, nesnese druhých, kteří nečiní právě tak jako on. Jestliže někdo má zálibu v dlouhých modlitbách, zvláště ústních, zdají se mu jiní bezbožnými, jestliže se neřídí zcela ve všem podle jeho způsobu života. Tak jako člověk rád trpí druhým to, co jemu samému prospívá a v čem si sám libuje, tak nerad trpí, co není podle jeho sklonů, jeho náhledů a jeho osobních choutek. A je to pozoruhodné, že málo duchovních osob je ušetřeno tohoto sklonu a že je každému třeba mnoho bojovat, aby se vymanil tomuto tyranu. Běda tomu, kdo nemá v této věci dosti autokritiky!

Nelze tu nevzpomenout na slova velkého psychologa duchovního života svatého Františka Sal. v knize Navedení k životu zbožnému hl. I. „Každý si kreslí," praví světec, „zbožnost (neboli dokonalost) podle své vášně a fantasie. Ten, kdo je oddán postu, bude se pokládati za velmi zbožného, jen když se postí, třebaže jeho srdce je plné závisti... Jiný se bude domnívat, že je zbožný, protože odříkává každého dne množství modliteb, třebaže potom se jeho jazyk hrouzí do všech druhů slov zlostných, hrdopyšných a pomluvačných mezi svými domácími a sousedy. Jiný dává rád almužnu, ale neodpouští svým nepřátelům... To však nejsou než přízraky zbožnosti."

Kdybychom chtěli označit jedním pojmem omyly všech těchto lidí, řekli bychom, že zaměňují prostředek s cílem. Umrtvování je jistě dobré, půst je jistě chvalitebný, modlitba je jistě nanejvýš nutná, ale všechny tyto věci nejsou cílem člověka, nýbrž jen prostředkem k cíli, pomůckou, jak dosíci cíle — Boha. Člověk dokonalý nepohrdá žádným z těchto prostředků, naopak užívá všech podle individuelních

potřeb a možností. Tak jako ten, kdo nesprávně chápe křesťanskou dokonalost, se podobá stromu zakrnělému, u něhož je vyvinuta jen jistá část, kdežto ostatní jsou zakrnělé, tak opravdu dokonalý je vyvinut všestraně v duchovním životě. Má touhu po mrtvení vnějším i vnitřním, usiluje hrouzit se co nejhlouběji do modlitby, touží udělovat almužny a pomáhat druhým, ale všechny tyto ctnosti, které znamenají u člověka zakrnělého jakousi zrůdnost, která je příčinou častého zneuznání křesťanské dokonalosti, jsou u člověka dokonalého spojeny jakoby v jediný celek, jsou stmeleny láskou, která je jejich hybnou silou v nadpřirozeném řádě. Co je tedy duchovní život? Jaký je jeho správný pojem?

Musíme si vzpomenout, co jsme řekli o křesťanském životě, a pak bychom mohli označit *duchovní život jako dokonalý křesťanský život*. Není tu podstatného rozdílu; liší se vzájemně jen stupněm. Je-li křesťanský život, život podstatně nadpřirozený, založený na milosti posvěcující, která má stále vzrůstat, základem, je duchovní život jeho vrcholkem více nebo méně dokonalým. Vzrůstají-li ctnosti úměrně s milostí, z níž vycházejí, roste celý nadpřirozený organismus duše a roste úměrně; jednotlivé ctnosti se vyvíjejí stejnoměrně, takže nesmí růsti jedna na úkor druhé, nerostou jen některé, aby jiné zakrněly, nýbrž rostou všechny, vedeny láskou, která je jejich vůdkyní.

Jestliže uvážíme, že cílem křesťanského života a tedy i duchovního, který je jeho zdokonalením, je život v Bohu ve věčném patření, jehož se nám dostává jakoby v zárodku již zde na zemi posvěcující milostí, a jestliže si uvědomíme, že jediná láska zůstává stále tatáž, i když zmizí víra před tváří toho, v něhož věřila a naděje v držení toho, co doufala, pak je nám jasno, kam se máme obrátit, hledáme-li, v čem podstatně spočívá křesťanská dokonalost.

Tomistická škola, ubírajíc se ve stopách svého vůdce sv. Tomáše, praví souhlasně, že křesťanská dokonalost spočívá podstatně v lásce a pouze dru-

hotně v ostatních ctnostech, pokud tyto ctnosti náleží k celkovému organismu duchovního života a pokud tvoří s láskou jednotu, vybudovanou na základně posvěcující milosti. Ostatní ctnosti tvoří s láskou jednotný celek; je to láska, která je ovládá, která je vede, jim dává život, sílu a takto je jaksi jejich vůdkyní, matkou.

Nikdo snad nám neukázal tak dokonale velikost lásky jako svatý Pavel. Láska je mu opravdu nade všechno, je základním organismem duchovního života, bez ní není člověk zhola nic v duchovním životě, tak jako zase má-li lásku, má vše. „Oblecte se tedy, píše koloským křesťanům, jako vyvolenci Boží, svatí a milí, v srdečnou milosrdnost, dobrotu, pokoru, mírnost, shovívavost, snášejíce jeden druhého a odpouštějíce si vespolek, má-li kdo žalobu proti jinému ... *ke všemu tomu však mějte lásku, která je svazem dokonalým.* (III. 14.) — Čteme-li tato slova svatého Pavla, jako bychom slyšeli v nich ozvěnu slov samého božského Mistra, jenž postavil dvojí lásku, k Bohu a bližnímu jako základ a cíl veškerého křesťanského života: Milovati budeš Pána Boha svého z celého svého srdce ... a bližního jako sama sebe (Luk. X. 27).

A kdo nezná překrásný hymnus svatého Pavla na lásku?[2] Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, lásky však kdybych neměl, byl bych jako měď zvučící a zvonec znějící. Kdybych všechno učinil, co je v lidské moci, kdybych vše vynaložil pro Boha a pro bližního, ale neměl při tom lásky, je to vše marné. Apoštol zde ukazuje hrozným způsobem, jak je prázdný, jak je bezcenný život člověka bez lásky k Bohu. *Nihil sum.* Nelze již hrůzněji naznačit tuto prázdnotu lidského ducha, který není ovládán láskou. Můžeme žasnout, když středověká mystika tak zdůrazňovala nicotu lidského života bez Boha? Všechna ta tvrzení Eckehartova právě tak jako sv. Jana od Kříže nejsou ničím jiným než rozvedením

[2] I. Kor. XIII.

slov svatého Pavla a jejich proniknutím až do nejzazších důsledků.

Svatý Pavel jen proto tak zdůrazňuje prázdnotu lidského života bez lásky, aby naproti tomu ukázal, jaké štěstí, jakou krásu přináší Boží láska lidskému žití. Jako bez lásky není člověk a jeho život nic, tak s láskou je vše. Neboť „láska je trpělivá, dobrotivá, láska nezávidí, nechlubí se, nenadýma se, není ctižádostivá, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlém ... všechno snáší, všechno přetrpívá." Co jiného chce říci Apoštol, než že kdo má lásku, toho život je ozdoben všemi ctnostmi?

Svatý Pavel vidí všechno v lásce. Je to ona, která nás přibližuje k Bohu, která nám dává nahlédnouti co nejhlouběji, pokud to možno zde na zemi, v taje Božího života, tím že nás připodobňuje jemu. Duch svatý, jenž přebývá láskou v duši křesťana, jej vede cestou tohoto poznání. Neboť Bůh je sám láska a proto, kdo miluje tak jako Bůh, kdo hledá tentýž předmět pro svou lásku jaký má Bůh a takto se jemu připodobňuje, ten zůstává v Bohu a Bůh v něm, jak čteme u svatého Jana (I. list IV. 16). Láska je životem duše, neboť kdo miluje, nezůstává ve smrti. To proto, že má v sobě sám Život. Jak by tedy mohl okusiti smrti? A tato láska trvá věčně, protože jejím životem je ten, jenž neumírá, jenž nezná začátku ani konce.

Na těchto textech Písma svatého staví svou nauku svatý Tomáš, když ukazuje, že duchovní život spočívá podstatně v lásce. Nemohl ani říci nic jiného, chtěl-li zachovat nauku Písma a křesťanské tradice, vyjádřené krátce a jasně velikým učitelem duchovního života Kasianem: „Posty, bdění, rozjímání Písem, nahota, odříkání všech statků nejsou dokonalostí, nýbrž nástroji dokonalosti; neboť v těchto věcech nespočívá cíl, nýbrž jejich prostřednictvím dospějeme k cíli ... Těmito stupni usilujeme vystoupiti k dokonalé lásce.[3] *P. Reginald Dacík O. P.*

(Pokračování.)

[3] Collationes, I. cap. VII.

Židovská otázka

Židovská otázka stala se dnes v německých zemích rozhodujícím problémem. Všichni o ní mluví a nezmizí tak brzo a také nemá zmizet. Neboť je to otázka, jež vyžaduje odpovědi. Stojí přede všemi lidmi se svým velikým „Proč?". Stojí před Židy i před křesťany.

Proč je židovský národ vyzdvižen ze všech národů? Proč je tak veliký v dobru a tak veliký ve zlu, proč je tak blízko spáse, tak blízko zkáze? Proč žije daleko od otčiny, kterou mu dal Bůh a na kterou nikdy nezapomněl? Proč žije v takovém nouzovém stavu, který trvá již 2000 let a přece národ nezmizí? Proč musí na této zemi strádat a pak zase hýřit? Proč je ve svém nitru rozerván tak, jak před dávnými časy, proč je rozbit ve strany a směry, které nemohou k sobě navzájem nalézti ani cest ani mostů? Proč miluje tolik jeho synů peníze (ačkoli i jiní národové peníze milují) — když přece tento lid je vyvolen, aby sloužil Bohu? Milují peníze, jež nikdy nezůstávají v jejich pokladnách? Protékají jejich rukama jako proud vody teče svým řečištěm. Proč jich tolik hledá vliv a moc — když je přece tento národ určen k moci, jež znamená službu všemu lidstvu? K moci, jež mu nikdy není požehnáním a vždy a znovu bývá od něho odnímána? Proč je tolik jeho synů lidmi bez klidu a bez radosti, lidmi zraněnými v hloubi svých srdcí, jako by je tlačila k zemi neviditelná tíže? Proč jsou tak mnozí pronásledováni nenávistí k sobě samým a ke svému lidu, jako by je honila úzkost jejich svědomí? Proč je jich tolik mezi nimi bez víry, proč je mezi nimi tolik bezbožců, v takové míře, jako snad jich není tolik mezi příslušníky žádného jiného národa? Vždyť přece právě židovský národ, jako žádný druhý, zachoval věrnost své víře v pronásledováních a v úzkostech, ačkoli je náboženským národem na zemi od svého počátku a ačkoliv v mnoha jeho synech hoří náboženská touha tak, jako nikde jinde na světě?

Mnozí Židé hrají dnes úlohu sexuálních reformátorů a jsou vpravdě sexuálními deformátory. Stávají se bořiteli čistoty a manželské věrnosti, stávají se obhájci strašlivého zneužívání lásky. Mnozí se pokoušejí rozleptati veškeren život lidský, veškeru lidskou kulturu pansexualismem a podrobiti svět pudu — ačkoli právě židovský národ je povolán, aby sloužil duchu a nikoli tělu, ačkoli žádný národ na světě necení tak vysoko pout rodinných, neboť tento národ zná Boží tresty, svolávané na smilstvo, a zná Boží příkaz čistoty. V jeho zemi a v žádné jiné nebyla promluvena svatá slova: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou." Corruptio optimi pessima." Zkazí-li se nejlepší, pak zkáza přesahuje veškeru míru. Mnozí Židé stojí v prvních řadách kapitalistů a současně stojí mnozí v přední frontě bolševické. Těžká hádanka! Proč je židovský národ národem tolika protikladů, tolika rozporů, jako by tajemný rozpor vládl jeho životem?

Proč musejí tak často nevinně trpět? Proč je mu přičítána každá vina? Vina na válce, „vina" na míru, vina na materialismu vědy a na úpadku umění? Proč musí nésti všecky viny, i viny cizí, jako by musel pykati za vinu nevědomou? Proč je tak málokdy uznáváno dobro, vyjde-li z jeho řad? Proč zůstávají neznámy světu ušlechtilé postavy jeho exilu? Proč nikdo nemluví o tom, co je v talmudu krásného a velikého, ale proč mluví celý svět o několika zavrženíhodných místech Šulchan aruchu? Proč se zapomíná na to, že základy evropské kultury mají svůj původ v biblickém židovství právě tak, jako v antice, jež jest obecně chválena? Proč má Židovstvo na světě tolik nepřátel a tak málo přátel? Proč naň neustále žalují a proč je tak málokdy obhajováno? Proč jsou váženy tak přesně jeho chyby i chyby jednotlivců i chyby celku, váženy dvojnásob a trojnásob tíže než chyby jiných lidí a jiných národů, které vpravdě nejsou také bez chyb? Proč žije tento národ ve vyhnanství, navštíven velikým žalem, navštíven beznadějí? Proč?

Je to otázka bolestná, rozechvívající, jež vyžaduje odpovědi! Existence Židů se nedá vůbec srovnávati s existencí jiných národů, je něčím jedinečným. Jejich zvláštnost vyžaduje nějakého výkladu.

Není zde místo, abychom se zabývali pokusy o výklad obsažený v teoriích rasových a pokusy materialistické dějinné filosofie, abychom se zabývali thesemi Güntherovými, Passargeovými, Spenglerovými a j. Některé z těchto teorií uvádějí sebe samy ad absurdum. Ani Buberův výklad, že židovství jest zjevem polárním, nebo jak se vyjadřuje Weltsch, fénomenem životním, nestačí, ač je blízek cíli. Poslední vysvětlení však chybí i u nich. Všechny tyto výklady stůňou tím, že chtějí vykládati zjev vyšší zjevem nižším. Vpravdě však je nutno vykládati zjev nižší zjevem vyšším. Všichni, jejichž pokusy o výklad by bylo možno uváděti v nesčetném množství, dokazují však, jak veliký problém jest obsažen v jedinečnosti židovské existence a jak houževnatě s ním zápasí lidský rozum, aniž se ho kdy zmocní. Neboť zde jde o více, než o otázku rozumovou, jde o více, než o otázku pouhého myšlení a badání. Proto odpověď na tuto otázku není obsažena v běžné literatuře dne.

Opravdový výklad žije v knize, jež byla od Židů napsána a jež často byla mimožidovským světem nesprávně chápána a ignorována a která přece jenom není knihou (výhradně) židovskou, nýbrž knihou všech lidí, není jenom jednou z mnoha knih, nýbrž knihou knih, jež vznikla Božím vnuknutím a vedením v národě židovském. Židovský národ ji střežil jako nejdrahocennější poklad v posvátné schránce chrámové a ve zbožných srdcích. Stojí v ní věty, jež sahají k srdci. Mojžíš mluví ke svému lidu a posílá mu požehnání Boží, bude-li tento lid naslouchati hlasu Hospodinovu a bude-li dbáti jeho příkazů. Ale Mojžíš napomíná svůj národ takto: „Nebudeš-li naslouchati hlasu Hospodina, Boha svého, a nebudeš-li poslouchati jeho příkazů a zákonů, které ti dnes předkládám, pak stihnou tě všechny tyto klet-

by a dopadnou na tebe. Budeš proklet na poli i ve městě... Hospodin přivede na tebe národ daleký od nejzazších končin země... Oblehne tě ve všech branách tvých, až padnou tvoje vysoké a pevné hradby v celé zemi tvé, v něž doufáš... Hospodin rozptýlí tě mezi národy od končin země do končin země. Tam budeš sloužiti bohům cizím, kteří jsou neznámi tobě i byli neznámi otcům tvým, bohům ze dřeva a z kamene. Nebudeš míti odpočinku u oněch národů. Noha tvá nevejde v odpočinutí. A Hospodin dá ti srdce, jež se třese, zmírající oči a bázlivou mysl. Tvůj život bude ohrožen. Budeš se třásti ve dne v noci a nebudeš doufati v život svůj. Budeš mysliti ráno: „Ó, kéž by byl večer!" Budeš mysliti večer: „Ó, kéž by bylo ráno!" v úzkostech srdce svého před tím, co oči tvoje spatří..." (5. Mojž. 28, 15 squ.) Nemůže býti pochyby o tom, že toto proroctví Mojžíšovo se na Izraeli splnilo doslova.

Který je to však hřích, pro nějž byl Izrael vyhnán ze své vlasti, pro nějž byl rozbořen Jerusalem a chrám zničen? A zase žije odpověď v knize, jež byla z největší části napsána Židy, ale jež byla Židy vykládána nesprávně a ignorována, ano, kterou bylo pohrdáno, v knize, jež byla napsána rukama lidskýma, ale která je přece Písmem svatým, jež neobsahuje mluvu lidskou, nýbrž slovo Boží pronášené k národům. Jsou to knihy Nového zákona. Bez nich nelze porozuměti židovské otázce. Neboť židovská otázka není věcí rasovou nebo národní, není věcí sociální nebo politickou — jest jí do jisté míry také, ale teprve v druhé a v třetí řadě — jest otázkou náboženskou. Je tajemstvím, ale není tajemstvím sféry vitální, nýbrž spirituální, duchovní, není tajemstvím „života", nýbrž ducha, a to Ducha nejvyššího, není tajemstvím rasy, přírody, nýbrž tajemstvím světa nadpřirozeného.

Židovská otázka je mysterium v samotné své podstatě. Je nejúžeji spojena s existencí Církve Kristovy, s mysteriem, jež ozařuje všecky věky, s tajemstvím vtělení Božího. Náleží daleko spíše řádu nad-

přirozenému než přirozenému, zasahuje až do hlubin božství. Nelze ji jinak pochopiti a jí porozuměti, leč věrou. „Židovská otázka jest v podstatě tajemstvím, a není jiného tajemství, jež by se mu podobalo, v životě národů. Pro nás křesťany má toto tajemství kořeny ve zjevení našeho náboženství samotného. Jeho smysl není jenom součástí našeho přirozeného poznání, nýbrž i naší víry," praví Theodor Häcker, jeden z největších katolických myslitelů německých. Na židovskou otázku se tedy musíme dívat v poslední příčině ve světle nadpřirozeném.

Mysterium, tajemství víry je zrození Izraele, jeho život před Kristem a po Kristu, jeho vina a jeho zaslíbení. Již původ židovského národa se nedá srovnati s ničím jiným. U jeho původu je, na rozdíl ode všech ostatních národů, vyslovená a zjevená vůle Boží, původ tohoto národa jest nemyslitelný bez plánu Boží spásy lidstva, bez daru lásky Boží, jež se měla prostřednictvím tohoto národa vylíti na všecky národy ostatní. „Vyslanec Boží", který je sám Bohem, slibuje Abrahamovi na výšinách hor v osamělosti noční pod světlem hvězd, že jeho potomstvo bude tak četné, jako hvězdy na nebi a že se jeho prostřednictvím má dostati požehnání všem národům země. Toto tajemství vyvolení je zcela ponořeno do překypujícího proudu lásky Boží, jež jest odpovědí na Abrahamovu pohotovost. Bůh od něho žádal: „Vyjdi z vlasti své z domova svého!" — a Abraham se odebral do země cizí. Bůh mu přikázal: „Obětuj mi jediného syna, jejž miluješ" — a Abraham položil na oltář to, co mu bylo nejmilejšího. Svou věrou a poslušností stal se nádobou, do níž byla vylita milost Boží. Byl vyvolen za otce lidu, jenž měl celému světu dáti Spasitele. Byl vyvolen pro svého velkého Syna, který o sobě mohl říci: „Prve než Abraham byl, byl jsem já," pro svého Syna, jenž je Synem Božím.

Tak podivuhodný, jako byl vznik židovského národa, bylo celé jeho bytí. Jeho země jest „klasickou zemí náboženského principu, jako bylo Řecko vlastí

intelektuální moci a Řím vlastí moudrosti politické a praktické" (kardinál Newman). Uprostřed hrůzy modloslužebnictva žije nositel víry v jednoho všemohoucího a přesvatého Boha. Chová se čas od času sice tvrdošíjně a vzpurně, ale zůstává přesto po dva tisíce let uprostřed nepřátelského světa Jeho svědkem a vyznavačem. Jeho život byl plný této víry, jeho zákony a jeho vláda jsou neseny tímto posláním, jeho stát je bohovládou, jeho písně zpívají chválu Nejvyššího, jeho básně slaví jméno Páně, veškera jeho moudrost slouží jenom Jemu Jedinému, veškero jeho dílo jest Mu zasvěceno. Pro Něho bojují Soudcové, Jej zvěstují proroci, v jeho slově badají učitelé. Jeho život byl svazkem s Bohem, jeho dějiny byly dějinami spásy. Byl miláčkem Božím mezi národy, ne pro svoje přednosti, nikoli, přes všecky své chyby a hříchy. Byl miláčkem Božím k vůli Spasiteli, který se z Něho měl zroditi. Jemu platilo veškeré myšlení tohoto národa, jeho touhy i naděje. „Připravujte cestu Páně!" bylo tématem prvních dvou tisíc let jeho dějin. Očekávání Spasitele bylo jediným jeho obsahem. Jej přijmouti, uvítati, upraviti mu cestu z vlastní země do celého světa, k tomu byl tento národ povolán a určen. Jeho poslání bylo nade vše vznešené — ale národ je splnil jenom polovičatě. V rozhodující hodině selhal, až na několik málo nejvěrnějších.

Ale ještě tajemnější, než jeho existence tehdejší, je jeho existence dnešní. Žije bez vlasti, vyhnán a zapuzen ze země svých otců, ze země, jež oplývá mlékem a strdí, ze země, kde se projevila síla a dobrota Boží jako nikde na zemi — jest rozptýlen do celého světa. Bez pojítka mateřské půdy, bez moci státní jednoty, bez společné řeči a kultury, ano, dnes i bez jednoty u víře, bez jakýchkoli přirozených a nadpřirozených podmínek pro růst národa bydlí téměř již po tisíciletí v cizině – ale jeho životní síla nebyla zlomena. Byl málokdy milován, obyčejně nenáviděn, někdy ctěn, ale častěji hanoben a předmětem pohrdání, brzo ve starostech a bídě, brzo v bohatství a nádheře, dnes ovládán, pak zase vládnoucí, nemůže umřít,

trvá tam, kde jiné národy byly dávno již zahynuly. Jde o jedinečný zjev v životě národů, o výjimku v přirozeném běhu věcí. Není podroben stejným zákonům světového dějství jako ostatní národové. Je pod jiným zákonem, pod působením jiné moci, pod bezprostředním působením Božím. Bůh, i když jej Izrael opouští, když se Kristus sklání k zemi, neopouští nikdy Izraele, protože jest Bůh Věrný. Izrael je pod zvláštní Boží ochranou, protože jeho poslání na zemi není ještě skončeno. Musí býti i nadále živým svědkem Božím, ale nyní v celém světě. Ve všech zemích a zemědílech musí často nevědomky a nechtě vydávati svědectví o dobrotě a věrnosti, o spravedlnosti a milosrdenství Páně, jež se na něm projevilo, a musí své poslání plniti stále. Musí vydávati svědectví „o moci, jež obrátila svět, jež ve Vtělení Druhé Božské Osoby na okamžik zastavila dějiny světa a vnutila jim novou dráhu". (P. Alois Mager OSB.)

Jan Oesterreicher, přel. dr. Alfred Fuchs.

(Pokračování.)

Liturgické posvěcení místa

V mešní kolektě na hromnice se praví:

... Jednorozený Syn Tvůj dnešního dne s podstatou našeho těla byl v chrámě Tobě představen ... (prosíme), aby i nás s očištěnou myslí Sobě představil.

Vhodně vyjadřuje tu Církev záměnu, kterou Bůh prostřednictvím Církve a v neposlední řadě prostřednictvím liturgie usiluje dokonati: Bůh stává se člověkem, aby člověk se stal Bohem — podle smělé mluvy mystiků. Bůh přichází bydleti na zemi, by člověku otevřely se příbytky nebeské. Bůh posvěcuje hmotu, by tím více vzrostl duchovní život lidský.

Těmi směry proudí milost prýštící z liturgie mezi nebem a zemí. Nebe se sklání s milostmi svými k nám, abychom my se povznesli z prachu země k nebi.

Z prachu země. Je to pravdivější než pouhý obraz. I když se zdá, že země je plná krásy — a jistě Boží dobrota i moc rozsily jí až hýřivě, marnotratně — je to přece jen prach. Nicotný prášek u přirovnání k nesmírným světům kosmickým a což teprve asi nadkosmickým... Nicotný svou mizivou nepatrností, prach a nicota svou chudobou u přirovnání k vyšším formám tvorstva a jejich způsobů. Prachem ve smyslu mravním, ba leckdy přímo blátem a bahnem bývá prostředí, v němž jeden žíti musí, jež druhý svévolně vyhledává. Má také místo, prostor, v němž se zdržujeme, svá nebezpečí pro víru v Boha, pro duchovní život, pro mravní úsilí.

Je sice pravda, co zpívá žalmista:

Nebesa vypravují slávu Boží,
a díla rukou jeho hlásá obloha. (Ž. 18, 2.)

Není místečka, jež by bylo vyňato ve všudypřítomnosti Boží. Komu toto slovo víry zůstává skryto — může, chce-li, slyšeti na nesčíslných místech v půvabech i hrůzách přírody Boží hlas anebo jeho ozvěnu. Ale i k tomu jsou přemnozí hluší. Jsou slepí a nevidí stop Tvůrcových, Spasitelových, Přítelových, který tudy kráčel... Smyslová povaha naší přirozenosti potřebuje vnímatelnějších znamení a projevů Boží přítomnosti. Jinak hrozí nebezpečí, že prostřed radostí zapomeneme na Boha, ducha a věčnost, že prostřed plochosti, šedi, prázdnoty, jakou zejí nejednou prostory tvořené moderní technikou, i duše lidská uvázne prázdná, bezcenná.

Také tu zasahuje liturgie. Její vliv dotýká se také činitele tak lidsky důležitého, jakým jest místo našeho pobytu, naší práce, našeho odpočinku. Liturgie viditelně i neviditelně každé místo přisvojuje Bohu a mění je v prostředek duchovního života.

Místem zvláště posvěceným a posvěcujícím jest křesťanský chrám. Označuje místo, jehož vlastníkem je Bůh sám, který tu volí Svůj příbytek mezi námi. Vlastnictví Boží z chrámu prostírá se ovšem

dále a šířeji — zde v chrámu je středisko království Božího, jeho srdce, zřídlo nadpřirozeného života. Chrám není pouze symbolem, není pouze prostředkem náboženského zanícení. To vše se jím sice naznačuje, ale také působí. Náš chrám je Kalvarií, na níž obnovuje se Oběť Kristova. Je Nazaretem, v němž žije skrytý prostřed nás. Je horou blahoslavenství, lodičkou Petrovou, odkud učí Kristus. Je Bethanií, kde přijímá naše pohostinství. Nejsilnější a nejvýraznější charakter křesťanského chrámu je poměr, v němž stojí ke Kristu: je to místo, které si Kristus vyvolil, aby odtud působil v Těle Církve. Neměla vždy Církev a nemusí míti skvělé katedrály: vždy však si najde místečko, kde bude oltář a Oběť — bez nich nebylo by Církve. Kristus symbolický, eucharistický a mystický, neboli vzpomínka na Krista v dějinách, týž pravdivě a skutečně žijící ve Svátosti a Církev Jeho i my v Něm — to vše se naplňuje v chrámu našem skutečně a věcně.

Měřme význam chrámu ne pouze podle toho, čeho poskytuje našim osobám. Nemysleme jenom na ztišení a zjasnění mysli a srdce, jež snad tam prožíváme. Nemysleme jenom na mravní podněty, jež si odnášíme ze slova Božího tam slyšeného. To vše a mnoho jiného má velikou cenu, ale omezenou, úměrnou naší vnímavosti, jež ne po každé podléhá naší vůli. Chrám má však svou absolutní cenu, nezávislou na lidech. A tou jest ustanovení Kristovo, že oltář a děj na oltáři, tedy katolická liturgie, jest objektivní oslavou Boží nekonečné hodnoty, neboť vlastním biskupem, farářem, knězem-správcem kostela a konatelem bohoslužby jest Ježíš sám. Kolik je v tom obsaženo povzbuzení pro kněze, by miloval kostel a to, co v něm se děje, náležitě hodnotil nade vše ostatní! S jakýma očima mohou věřící otáčeti se ve směru, kterým leží jejich farní kostel, jsou-li sobě toho vědomi, že toto místo vyvolené Bohem je pramenem posvěcení, rozlévajícího se po celé osadě, po celém kraji... Tehdy bude u nás domovem život náboženský, až všichni budou žíti se srdcem upře-

ným mezi denními pracemi na katolický chrám a oltář, mlčící, ale činné zdroje milosti.

Než mezi chrámem a prostorem mimochrámovým není propasti. Obvod posvátného místa nemá konce na hranicích chrámového katastru. Bůh, jehož domem jest chrám, sahá svou láskou a vůlí všude. Posvátnost chrámu a oltáře proměnily celou zemi, kraj i zemědíly a celou naši zeměkouli, na svatyni. Vše je posvěceno, všude je místo svaté v důsledku toho, že chrámy naše jsou skutečným sídlem Božím. Filosofové i básníci, kteří by rádi v zemi, v půdě viděli více než geologii, morfologii rostlin a živočichů, dějiny a sociální otázky lidstva, měli by si všimnouti stop Božích, jež zůstávají na zemi po liturgii. Země není pouze všeobecně nositelkou jakési Boží přítomnosti, nýbrž je všecka velikým oltářem, chrámem ve vesmíru. Tolik světla, krásy a síly řine se z katolického kostela po vší zemi!

O některých příležitostech Církev vychází se svou liturgií ze chrámu. Cesty a ulice, role a luhy mají míti bližší podíl na požehnání Božím. Děje se tak, když církev plesá: jako by stěny chrámové byly příliš těsné. Liturgie chce volat do širého světa: „Emanuel — s námi Bůh". Tak o slavném průvodu božítělovém, o našem vzkříšení, které není sice přesně liturgické, má však přece cosi s liturgií společného, o průvodech oslavných a děkovných na počest Marie Panny, světců nebo památných událostí v životě Církve. Jindy jde Církev ven do přírody prosit a kajícně želet. O prosebných průvodech znějí její přímluvy a prosby nad lány polí i chudičkými horskými okopaninami. Všude tam hlásá Církev evangelium důvěry v otcovskou Boží Prozřetelnost. Když pohromy kruší vzdornou šíji lidstva, vede Církev v kajícím průvodu své děti a učí je lkát, aby nářek vyzněl v oddanost do vůle Boží a pokorné schýlení pod mocnou ruku Boží. Také tím je posvěceno místo, kde jest nám žíti a pracovati.

S liturgií úzce souvisí náboženské památky krajinné: drobné kostelíky a kaple, Boží muka, sochy

svatých, obrazy a posvátná znamení při cestách, zvláště kříže. Nikdy snad nebylo nám více třeba takových připomínek než právě dnes, kdy bohužel naší vinou památky tyto hynou. Není snad daleká doba, kdy jediným zvýšeným bodem krajiny bude elektrický transformátor anebo sloup s automobilovou značkou. Dovedeme i tyto předměty vděčně oceniti, ale pro lidského ducha a srdce je to přece jen málo! Ale musíme choditi mimo náboženské památky s otevřenýma očima a s vnímavou duší, mají-li co pro nás znamenati. Právě proto, že jsme ohroženi hlukem a tísní hmotných starostí a požitků, potřebujeme tím spíše ukazovatelů cest k věčnosti. A těmi jsou tyto posvěcené předměty. Mnohé budí vážné vzpomínky: na nehodu, při níž tu kdosi přišel o život, anebo z níž téměř zázračně vyvázl; na válečný ryk, kdy tu padli bojovníci odněkud až Bůh milý ví odkud; na měšťanský nebo selský rod, který po staletí držel tento dům nebo onen statek a proto na věčnou pamět postavili zde kříž, mariánský obraz anebo ty milé, významné obrazy světců, jichž ochraně svěřovali se před ohněm, morem a jinou zkázou. Tato pieta předků je hodna toho, by měla pokračování, tradici. Náboženský názor je prospěšný nejen dětem, nýbrž i dospělým. My zvláště trpíme neschopností k abstrakcím a proto měli bychom býti vděčni za to, že tyto pomníky usnadňují nám rozpomínání se na Boha a výstup mysli k Němu. Nad to ještě učí tyto památky umění dnes obtížnému a vzácnému, spojovati totiž život pozemský s Bohem, žíti u vědomí odpovědnosti před Bohem a v Bohu hledati úkryt, bezpečí a pravidlo jednání. Místa, která měla kdysi náboženský ráz a pozbyla ho (kolik jest u nás takových, kterým byl odňat zcela vandalsky?), zejí nyní prázdnotou: věru dobrá kopie vniterné naší prázdnoty . . . Nejsou to sice liturgické prostředky ve vlastním slova smyslu, ale účinek jejich náboženský a psychologický souvisí s liturgií.

Nezapomínejme na to, čím jsou posvátná místa celým národům a státům. Čím by byla Praha bez

svatovítského velechrámu, bez těch svých nesčíslných památek na světce a velikány českých dějin náboženských? — Dovedete si odmysliti z našich vlastí Starou Boleslav, Velehrad a jiná podobná místa, která paprsky svých milostí proměňují celou zemi naši, smývají s ní kletby hříchů a přivolávají rosu slitování Božího? — Hle, jak celé země mají podíl na posvěcení, jehož se dostalo některému místu posvátného kultu...

Ale procházejme život každého jednotlivce a vizme, kterak v dobách a zemích živé víry všechna místa, jež jsou dějištěm dramatu životního, jsou posvěcována liturgií!

Požehnání Církve vznáší se již nad dětskou kolébkou. To dítě je plodem svátostného manželství, jest obmyto koupelí křestní, matka jeho Církví zvláště požehnána ku plnění mateřských služeb — úvodem matky křesťanské. Byla doba a kraje, kdy novomanželé dali si knězem posvětiti svůj příbytek, své lůžko, by zůstalo bez úhony, jak se sluší na děti svatých.

Dítě odchází do školy: ta bývala posvěcena zvláštním obřadem, stručným, ale hlubokého smyslu. — Práce má naplniti lidský život. Jak tomu dobře rozumí liturgie! Není jednostranná, nechce oddalovati od činnosti, ale posvěcuje práci i její místo, dílny. V římském rituálu najdeme svěcení a žehnání základního kamene k budově obytné nebo pracovní, svěcení vápenice, cihelny, železářské huti, pekárny, lékárny, knihovny, tiskárny, hospodářských budov všeho druhu atd. Ve středověku byla tu do jisté míry rozmanitost ještě větší, ačkoliv doba nová rozmnožuje počet těchto žehnání, podobně jako rostou pokroky technické.

Cestování, ať si za účely praktickými nebo rekreačními Boží přírodou, je rovněž chráněno modlitbou a žehnáním Církve. Požehnání dostává se obyčejnému povozu, ale také železnici, autu (jenom mimochodem zmiňujeme se o sv. Krištofu, patronu motoristů), letadlu, lodici říční i velikému kolosu trans-

oceánskému, nářadí horolezeckému atd. — Hluboko v podstatě člověka i nejkultivovanějšího leží tušení, že podobné nástroje a jejich výkony jsou cosi víc než čím se zdají svým povrchem býti. Odtud ani nevěrec se neubrání nějaké pověře při nich. Oč rozumněji a klidněji počíná si věřící katolík, který nevidí v tom nic pověrečného, slepého a záhadného, nýbrž bezpečné vedení rukou Boží? Není pověrou, jestliže svolává Církev ochranný a milostivý účinek zásluh Kristových na tyto úkony a jejich prostředky, by tak chránila věřící před nehodou a učila je užívati toho všeho po křesťansku, odměřeně, umírněně a se zřetelem k poslednímu cíli.

Putování s jednoho místa na jiné jest odedávna Církvi podobenstvím lidského života, jenž jest rovněž poutí z času na věčnost, s místa těsného do nekonečna. Ten smysl měly pouti, které byly znamenitým prostředkem náboženského života a kdysi téměř jediným projevem kulturní vzájemnosti a zkušenosti. A vezměte si krátkou, ale krásnou modlitbu církevní, zvanou Itinerarium, Modlitba před nastoupením cesty. Kolik v ní vzpomínek na osobnosti známé z Písma, jichž údělem byla cesta, jindy zvláště nebezpečná, ale šťastně vykonaná s pomocí Boží... Jak to také dnešního člověka ukonejší v důvěře v laskavou Boží pomoc, má-li před dalekou, vážnou cestou... Zkuste jen...!

A i když zůstanete doma, pod střechou svého domku, i tam si odnesete kus domácí liturgie a znamení náboženského života v podobě sv. kříže, soch a obrazů svatých se světly, květinami a podobně. Copak jest asi vkusnější a myšlenkově obsažnější na stěnách a na stolech v našich příbytcích: kříž, Madonna či panák z hadrů anebo nestvůrná skleněná květina? Jakými odpadky duševními živí se, kdo odmítl starou praksi náboženského života...!

Katolík, který to ví a toho si všímá, slyší všude Boží hlas: „... místo, na němž stojíš, jest půda svatá“ (2. Mojž. 3, 5). Má v tom další mocnou vzpruhu, chránící před zapomněním na Boha, odduchovněním

a odcizením se božskému. A nejen ochranu: má v tom i vydatnou pomoc, a to mnohonásobnou, by mu žádné místo na světě nebylo na závadu ve styku s Bohem, nýbrž naopak, všude a na každém místě by spočíval pevně ve svém Bohu. *Karel Reban.*

Zvěstování Panny Marie v českém baroku

Slavnost *Zvěstování Panny Marie* je v katolické Církvi svátkem starobylým, neboť v pátém století byla již všeobecně rozšířena. Den 25. března byl v římské Církvi ustanoven hned od počátku a tak lze právě letos vzpomínati koncem března vzácného milenia tohoto mariánského svátku v Čechách a na Moravě. Svátek těšil se u Čechů vždy veliké úctě, Arnošt z Pardubic výslovně nařídil jej slavit na Pražském provinciálním koncilu v roce 1349. Mocného oživení dostalo se svátku v jitřním baroku, kdy se počala objevovati i bohatá jarní květena *českých mariánských písní* k oslavě slavného Zvěstování. I Šimon Lomnický z Budče zařadil píseň „Na den Zvěstování Panny Marie" do svého kancionálu (1595), probošt Jan Rozenplut zařadil do svého sborníku již tři české písně (1601), nového obohacení dostalo se této mariánské poesii péčí horlivého ctitele Matky Boží, jindřichohradeckého kantora Adama Michny z Otradovic.

Michna vytvořil celkem čtyři písně k svátku Zvěstování, napsal nové originální teksty a doprovodil je novou, svou vlastní hudební melodií. Ve své „Maryánské Muzyce" (1647) otiskl dvě písně. První z nich, *Archangelské poselství*, je plodem pozoruhodným. Zdá se, jako by těch pět bohatě rýmovaných strof psal Michna pod dojmem z nějakého skvělého obrazu, představujícího slavné Zvěstování. Zazpívejte si tuto píseň pozorně, a poznáte, jak jasně a plasticky uměl Michna vylíčiti epický výjev,

odehravší se v domě nazaretském. Zdá se vám, jako by celé rozjásané nebe účastnilo se skvělého vystrojování archanděla Gabriela, chystajícího se na cestu k Panně Marii. Andělé odívají jej v roucha nejvybranější, hýřící barvami a leskem zlata, stříbra i drahokamů, aby Boží posel oslnil Pannu odleskem rajské nádhery. Je nutno poslechnouti si básníkovo líčení v prvních třech slohách:

Novinu poslouchejte
  nikdy neslýchanou,
v srdci ji zachovejte,
  nikdy nevídanou:
z nebe jestiť vyslaný
  Posel ze všech vybraný,
Gabriel jmenovaný
  do příbytku Panny.

Hotovil se k poselství
  tak vzácnému pilně,
vše nebeské knížectví
  pomáhalo silně:
ozdobený jsa krásně
  barvami mnohými
zlatem a stříbrem jasně,
  kameny drahými.

Tak a jináč ozdoben
  ku Panně vstupoval,
sobě stále podoben
  tak jest k ní promlouval:
„Zdrávas, Panno, milostí
  božskou naplněná,
nádobo drahá božství,
  z mnohých vyvolená."

Také druhá píseň téhož sborníku, *Archangelské Ave*, projevuje charakter nový, odlišný od běžných tekstů jiných českých „Zvěstování". Michna jako by se tu inspiroval mystickou něhou předrafaelské ero-

tiky serafínské, vyvrcholené později Dantem v představě „donny angelicaty". Cosi z této milostnosti gotického spiritualismu vane ze strof Michnovy písně:

Drahým studem obarvena
bylať jest tvář panenská,
když jsou měla promluvena
slova být archangelská.

Odkud pak to zapejření,
pověz medle, panenské?
Odkud podobné zardění
vyskočilo angelské?

Angel stál před Matkou Boží,
odtud to zapejření,
lekla se milosti Boží
plná, odtud zardění.

Později, v třetím sborníku svých písní, ve „Svatoroční Muzyce" (1661), otiskl Michna nové dvě písně k „Zvěstování". Především je to proslavená píseň O *Zvěstování blahoslavené Panny Marye*, která odtud prošla během téměř tří staletí všemi katolickými zpěvníky, a byla, vítězná a nenahraditelná, zařazena i Dobroslavem Orlem do jeho „Českého kancionálu" (1921). Kdo by bez hlubokého dojetí nevzpomněl na slova i nápěv této písně, počínající slovy:

Z nebe posel vychází,
z dávna vinšovaný,
k Panně Maryji vchází
od Boha poslaný
ten rajský archanděl,
jmenován Gabryel.

Druhá píseň tohoto sborníku, nazvaná *Jiná o Zvěstování blahoslavené Panny Marye*, je dnes již neznáma. Ve svých třinácti strofách vypravuje s dojímavou prostotou podivuhodný příběh nazaretský,

z něhož aspoň několik strof nutno citovati, aby nebyla zcela zapomenuta dojímavá vroucnost protireformačního českého člověka:

Předivné poselství k nám máme!
přichází posel z nebe!
když o spasení naše hráme,
stará se Bůh o tebe,
ó bídný človíčku,
ničemný červíčku!

Ej, do Nazarétu pospíšil
překrásný andělíček,
již rozbroj v světě se utíšil,
zavál libý větříček
z nebeské výsosti,
dar z božské štědrosti.

Do domečku jde maličkého,
palácu se varuje,
do pokojíčku panenského,
pěkně ji pozdravuje,
klaní se pokorně,
ctí Pannu výborně.

Zvěstování Panny Marie připadá do počátku pozemského jara a je v tom jistě ztajen hluboký smysl. Na jaře probouzí se život přírody na krásné Boží zemi, ale Zvěstováním nastává i milostiplný život duchovní. V tomtéž okamžiku, kdy nebesa pozdravují svým poslem Pannu, a kdy ona říká pokorně své „fiat", Slovo tělem učiněno jest, „verbum caro factum est", vykupitelský život Kristův počíná. Se slavností mariánského Zvěstování zjevuje se duchovní jaro nekonečně dlouhého, milostiplného období člověčenstva. Tuto okolnost Michna plně pochopil ve všech čtyřech písních, které jsou prodchnuty duchem evangelické lícně svatého Lukáše. Proto zcela právem mohl básník vyzývati všechny české panenky a ženy křesťanské, aby jeho písněmi oslavily

Matku Boží v březnový den velkého mariánského svátku:

Všecky panny Panence
nyní zazpívejte,
všecky ženy manželce
chválu slušnou vzdejte,
děti, rcete: „Matičko,
zdráva buď, Marya,
jenž jsi rajské jablíčko
zčerstvila, Marya!"

Vilém Bitnar.

Vůle a moc

Člověk bez Boha nemůže nic a co může, to může jen z moci Boží. Kolik moci mu však dává Bůh, to člověk nemůže přesně odhadnout. Jisto jest, že člověk nemůže všecko, co by chtěl, neboť ač jest vůle svobodná, podléhá rozestoupení žádosti. I k tomu, aby vůle rostla a sílila tak, jak má růsti a síliti podle věčného určení, dává prostředky Bůh. Člověk je tedy určitými věcmi opatřen a určitými věcmi omezen a mezitím jest jakési poměrně neurčité místo, kde se mohou ukazovati jeho vlastní osobní snahy a zásluhy.

Zákon mravní žádá ovšem dokonalost vůle: Zapři sebe sám, vezmi kříž svůj na sebe a následuj mne! Člověk věřící s tímto zákonem souhlasí a chce jej plniti, či spíše by jej plniti chtěl. Záleží však na tom, jak jej může plniti.

Jen člověk pošetilý či v životě nezkušený se může domnívati, že dokonalosti lze nabýti pouhým rozhodnutím a že v ní lze setrvati pouhou vůlí bez pomoci zcela mimořádné. Představuje-li si, že od té a té hodiny bude již žíti životem zcela dokonalým, pak jest na nejlepší cestě k nějakému duchovnímu neštěstí, hanbě či bludu. Člověk dospělý, který řádně zpytuje své svědomí, má již znáti svou povahu a své slabosti a má věděti, jak život duchovní jest těžký, jak v boji lze postupovati jen krok za krokem a jak

snadno lze ztratiti to, čeho si člověk vydobyl, a ztratí-li to, jak je trudno a bolestno dobývati toho znova. Stává se ovšem, že leckdo dosáhne rychle výsledků neobyčejných, ale zpravidla to bývá odměna za nějaké utrpení velmi náhlé a veliké a zpravidla jen takovou těžkou a bolestnou zkouškou se stává člověk způsobilým, aby si lépe vážil milosti a lépe rozuměl jejímu hlasu. Žádá-li si člověk dokonalosti, žádá si kříže, což jest hrdinské tenkráte, když je to nejen upřímné, nýbrž i uvážené. Jest ovšem jisto, že Bůh, který kříž ukládá, pomáhá též kříž nésti, ale i s Božím přispěním je takový kříž těžký a neuvážená žádost o tento kříž jest pokoušením Boha.

Jest tedy třeba uvážiti vždy, na jakou oběť si troufáme, a nepřeceňovati svých sil. Co můžeme podniknouti s dosavadními prostředky. Jak rychle a jak dalece můžeme zvýšiti svou vytrvalost. Kde učiniti první krok a jak se brániti odporu, který se ihned dostaví. Že pomoc Boží nebývá zřejmá ihned, nýbrž často až po nějaké době, po určité zkoušce, a že se člověku často při tom zdá, že zůstává bez pomoci. Ač je Bůh velmi štědrý, přece jen není nehospodárný a nedává každému všecko najednou. Ví zajisté sám nejlépe, co kdo potřebuje a co kdo unese, a kdo se domnívá, že potřebuje či unese mnoho, mýlí se těžce a nebezpečně. Nevíme, co a kdy s kým z nás Bůh zamýšlí a neznáme mezí Boží dobroty a milosrdenství.

Nelze ovšem vyloučiti podíl vůle v tom, čeho lze dosáhnouti prostředky nutnými k spasení. Spasení jest ovšem obecný cíl všech lidí a mimo tento cíl obecný mohou míti jednotlivci též cíl zvláštní, ke kterému bývají povoláni, a tu se jim dostává též zvláštních prostředků k tomuto cíli. Toto povolání však těžko se dá vynutit a tu pak nastává nebezpečí, že se člověk vemlouvá v to, čeho ve skutečnosti není, že se vnucuje v hrdinství, ke kterému není povolán, v řízení věci, které uvádí ve zmatek, nebo ve vedení lidí, které zavádí. Pravost či nepravost takové snahy se dá poznati už podle zákonů přirozenosti lidské. Ta se každému úkolu, jhu a nebezpečí ze začátku

brání a bývá často těžce nucena, aby se poddala. Brání-li se takto lidská přirozenost, brání se tomu, co přichází odjinud než z jejího vlastního hnutí; nebrání se jen tomu, co přichází z ní samé, tedy z její vlastní žádosti, ctižádosti a samolibosti. Šavel byl sražen s koně než se stal Pavlem.

Obyčejně však i spasení samo se jeví jako cíl velmi vysoký a těžce či aspoň velmi nejistě dosažitelný, ač jest to cíl obecný, k němuž dostatečné prostředky jsou dány každému bez rozdílu povah a bez rozdílu v tom, kolikrát a jak už kdo sešel s cesty a co s těmi prostředky činil. Proto k tomuto cíli musí býti pozornost upřena především a u nesmírné většiny lidí téměř výhradně. Vždyť i u lidí, kteří mají cíl zvláštní, jest jejich cíl obecný, totiž spasení, cílem přednějším, jak patrno ze slov svatého Pavla: abych jiné uče, sám nebyl zavržen. Právě z toho je nejvíce patrna nejistota tohoto cíle, jakož i to, že dosti jest na jeho dosažení.

Člověk tedy má znáti sebe a věděti, jak sám umí s prostředky, potřebnými k spasení zacházeti a co s nimi může vykonati. Jest toho velice málo. Jest už velikým úspěchem, podaří-li se člověku omeziti své špatné náklonnosti a zmenšiti počet svých hříchů za určitou dobu. Úspěchy rychlejší a větší lze dosáhnouti jen za cenu oběti nebo bolesti, které se přirozenost lidská ovšem bojí a tento strach nemůže a nemá podceňovati člověk rozumný, nechce-li pokoušeti Boha. Jest zajisté patrno, že přes to vše má člověk chtíti více, než co se jeví přiměřeno jeho slabosti, aspoň o jeden stupeň více. Ale má o to prositi s vědomím této bázně:

Dej mi, prosím, i to, oč se Tě bojím prositi!

Jaroslav Durych.

Církev a umění

Ještě před nedávnem patřilo k dobrému tónu obecné apologetiky uvádět a velebit zásluhy církev-

ních knížat v umění výtvarném. Tyto zásluhy Církve vskutku zbraňovaly mnohým učeným i vznešeným lidem bojovat proti katolické víře; tito hodní lidé snášeli tíhu víry jako nezbytnou nutnost, aby jim bylo dovoleno obdivovat gotické mřížoví a barokní paramenta. Jsou to lidé už minulí; byli slušně vychováni, znali způsoby při návštěvě kostela i ve způsobu života. Za svých dob byli váženi a vzdáleni směšnosti. Ale téměř i všichni aktivní obránci Církve neustále ukazovali zpět na osmnáct století dějin výtvarného umění. Důvody duchovní byly tehdy značně nepopulární; ale při tom je jisto, že nadšení pro architekturu, malířství a sochařství bylo tak malé, že celý aparát pádné argumentace, představující Církev jako podporovatelku veškerého výtvarnictví nestačil udržet ani status quo.

Dnes je to všechno docela obrácené. Konverse skrze umění téměř vymizely. I konvertité, kteří byli na formální věci velmi nedůtkliví, vstupují do svého farního kostela docela bez nároků estetických a pokud jsou mezi nimi umělci, snášejí barbarský vkus nových kostelů jako pokání za onu estetickou víru předešlé generace. Obránci Církve uvádějí své uměleckohistorické důvody až docela na konci.

Zdá se, že liturgie za krátký čas bude své posvátné texty zpívat na místě úplně pustém v kostele propadlém a obrostlém divokými bylinami. Neviditelná ruka klade se mezi umělce a plátno, rýsovací desku, kámen, hlínu a hromádku mosaikové drtě. Nejen to; neviditelná ruka ucpává ústa figurálních zpěváků, když motu proprio (1903) a dekrety (1904) o posvátné hudbě nebyly všude bez odmluvy uposlechnuty. Tato neposlušnost byla potrestána strašlivým zneuctěním choru. Proč Církev, odvěká ochranitelka a zachovatelka umění, náhle se odvrací od všech pokusů o obnovu a umlčuje všechny projevy přísností nikdy nebývalou?

Nuže, je to proto, aby Slovo, zavalené pod pekelným lomozem vzdálených a nižších zájmů a cílů, bylo znovu a všude slyšeno. Co je nám platno vše-

chno umění a sebe subtilnější symbolika a hudba na výsost sladká, když Slovo prvopočáteční a věčné je přehlušováno formami neposvátnými; apoštolové nových dob vůbec nejsou vzděláni v historii umění a estetice, protože to nejsou věci potřebné ke spasení.

Umělec, který v tomto údobí klatby nad uměním vykonává nejpotřebnější práce při zavřených dveřích, není nic víc než poslední chorový zpěvák některého starého kláštera. Každá nabubřelost a hojnost ozdob je za našeho času hluchá a prázdná. Neboť všechna sláva a mnohotvarost umění roste a vykvétá z liturgie. Ale liturgie by nebyla nic, kdyby nebyla stráží a šiřitelkou Slova.

Tak vždy, kdykoliv jsou popírány hierarchie, z tělesného nezbývá nic než hromada ssutin a popela. *Břetislav Štorm.*

Memi Vian

Narodil se ve Vicenze 18. října 1908. Dobrá, jemná duše hleděla z černých očí tohoto dítěte, které tak milovalo jméno „Dominik". Důvod byl prostý. „Dominik" značí „Páně", tedy člověk, který náleží Pánu. A Tomu náležel Memi Vian již v dětství. Cítil se majetkem Božím, vystupoval jako „malý herold velkého Krále".

Mladý Memi žil duchovně od dětství Eucharistií. Členství v Mariánské družině dokazuje jeho intimní vztah ke Královně nebes. Memi miloval vše krásné a povznášející: poesii, umění. Po základním vzdělání, jehož se mu dostalo na školách v Modeně a v Benátkách, chtěl se tento nadaný hoch věnovati malířství a studovati na Akademii krásných umění. Jeho ideální názor na umění vůbec a na malířské umění zvláště se nedovedl spřátelit a pochopit námitku otcovu, že by to bylo nebezpečno pro jeho duši.

Nežil isolovaně. Za večera nebo v neděli ho bylo vídat ve společnosti přátel, dětí a mládeže. Když se

stal členem Katolické mládeže, účastnil se slovem a perem náboženské a sociální práce. Když byl Svatý rok a Katolická mládež v Benátkách uspořádala průvod, Memi kráčel napřed s velkým křížem, se slavnou standartou svého Krále. V Mariánské družině organisoval Memi představení, připravoval herce a účastnil se tak práce k obnově křesťanského divadla v Italii. V roce 1923 založil časopis „Náš hlas". Radoval se, když slyšel, že náš věk je zlatým věkem misií. Za ně se modlil, mluvil, sbíral známky. Když měl trochu času, spěchal do administrace jednoho misionářského časopisu v Benátkách a pomáhal při expedici. Říkával: „Problém misionářský je především problém lásky."

Na podzim roku 1926 přišla do Benátek na přání kardinála Petra La Fontaina Společnost sv. Pavla, založená v Miláně 17. listopadu 1920. Tato společnost uskutečňuje apoštolát v duchu Katolické akce, spolupráce laiků s hierarchií. Společnost sv. Pavla nepředpisuje členům zvláštní šat, ponechává velkou vnější volnost, je však pevně skloubena vnitřně jednotným vedením a praxí evangelických rad, spojením hluboké kontemplace s extensivní činností. Dominik Vian pocítil hlas Boží, když viděl tuto společnost, poznal svou životní cestu. Poprosil o přijetí v říjnu r. 1926. Rozloučení s domovem bylo ovšem těžké. Před odchodem zanechal Memi rodičům, otci a matce, dva dopisy, kde se s nimi loučí, děkuje jim za všechno a ujišťuje je, že by neodcházel, kdyby ho nevolal Pán. Odjel do Milána a poznal tam v bližším styku se členy Společnosti, jak tato je budována na třech myšlenkách: „Miluj a čiň, co chceš!" — „Pane, dej mi ráj a svět!" — „Pro mne žíti je Kristus!" Byl tedy Memi ve svém živlu. Říkával: „Apoštol znamená totéž, co služebník. Být apoštolem, značí sloužiti našim bratřím z lásky k Bohu." Apoštolát byl mu dílem lásky. V posledních svých vzpomínkách takto velebí moc lásky: „Všechno přemáhá láska! Za krátký čas, kdy jsem žil prováděje dar apoštolátu, měl jsem vždy příležitost konstatovati, že

duše přijímají pouze jho lásky. Dobrotě, sladkosti, úsměvu nikdo neodporuje . . ."

V Miláně i v Římě, kam byl pak poslán, přemáhal statečně všechny obtíže apoštolské práce. „Vše mohu v Tom, jenž mne posiluje" — heslo sv. Pavla, apoštola národů, bylo heslem i jemu. Hlas měl zastřený, ale vycházela z něho zvláštní síla a kouzlo, jemuž bylo těžko odolat, i když mluvil pod širým nebem nebo mezi dělníky. V dubnu r. 1927 byla Společnost sv. Pavla pozvána ke konání misií v Reggiu v Kalabrii. Memi tam šel též a mluvil rybářům o nekonečné lásce Kristově.

V dopisu otci líčí nezapomenutelné dojmy těch dní, kdy poznal, jak je krásné mluvit o dobrotě Boží, jak je krásná jeho životní cesta. Když se vracel z Reggia, zastavil se na Monte Cassinu a odcházel z tohoto střediska duchovní síly a umělecké krásy s jasnějším poznáním, že devisa sv. Benedikta: „Ora et labora", spojení modlitby s prací, je devisou jeho.

V létě roku 1927 byl Memi Vian poslán do Paříže, kde Společnost sv. Pavla začala též pracovat. Memi se doučil francouzsky a navázal styky s katolickými inteligenty, navštěvoval italské rodiny. Jednou mu v tramwayi upadla medailka na zemi. Lidé se smáli, Memi však se shýbl, vroucně ji políbil a uschoval jako vzácný poklad. Pracoval jen pro Pána, miloval basiliku Srdce Ježíšova na Montmartru a rád použil začátkem roku 1928 příležitosti k pouti do Lisieux, města sv. Terezie.

V prosté kapli Společnosti sv. Pavla v Rue Blanche 21 skládal roku 1927 Memi Vian slib chudoby, čistoty a poslušnosti. Jeho zápisky a předsevzetí o tom obsahují m. j. tyto myšlenky: „Čistota značí obětovat tělo k strávení plamenem lásky k Bohu . . . Chudoba: . . . míti vždy před sebou příklad Ježíšův. Smrt připraví o všechno. Nejsem stvořen pro dobra tohoto světa . . . Poslušnost: mám vždycky poslouchati: představených, regule. Řeholník, který poslouchá představených, poslouchá Boha. Řeholník, který poslouchá regule, je svatý . . . Řehole budiž

mým životem. Chci pro ni žíti, ji milovati a ctíti... Viděti v ní cestu, která mne dovede k Ježíši. S milostí Páně činím předsevzetí, že nepřestoupím ani slabiku, nedovolím si nikdy a nedovolím, aby byla kritisována v mé přítomnosti. Ukřižovaný budiž mou posilou." Jinde v dopise doznává, že dnem slibů se mu otevřely nové obzory. Ovšem sliby nebyly jen sladkým jhem, byly také jhem. Zvláště poslušnost mu někdy byla těžká. V slibech mu dal Bůh kříž, o nějž Memi prosil. Ten kříž nesl při práci: ve dne bez únavy na periferii, mezi opuštěnými dětmi, které si podmaňoval svou láskou, večer při studiu, modlitbě. Nedivíme se, že se dětem stýskalo po něm, když r. 1928 odjel do Janova, a že se stále ptaly: „Kdy se vrátí pan Vian?"

V Janově našel Memi Vian zase pole, kde mohl pracovati. Ve škole a mezi lodníky uplatňoval Memi křesťanství, živé a hluboké. Apoštolát mezi lodníky a dělníky byl velmi těžký. Zprvu kázal Memi lodím a rybám. Ale znenáhla se začali dostavovati posluchači, přilákaní milým zjevem tohoto mladíka, jehož oči hleděly tak mile a přátelsky. Vemlouval se těmito povahovými dary zvláště dětem, které byly jeho nejlepšími přáteli.

Od roku 1928 churavěl. V roce 1930 na svátek Nejsvětějšího Srdce Ježíšova vykonal generální svatou zpověď. Píše o tom: „Svaté Srdce na Svůj svátek mi prokázalo nesmírnou milost. Dlouho a dlouho jsem pomýšlel na vykonání generální zpovědi... V den zasvěcený Nejsv. Srdci jsem to konečně učinil. Jaká útěcha! Nyní mohu říci své: „Nunc dimittis!" Smrt mi nepůsobí bolest... Není mi nesnadné, považovati se opravdu za ubohého hříšníka. Ale kolik nekonečných milostí jsem obdržel!" Každý den života, který mu zbýval, zasvětil a obětoval zvláštnímu úmyslu. Pondělí: Duchu svatému, úterý: sv. Pavlu, středu a sobotu: P. Marii, čtvrtek: Andělu strážnému, pátek: utrpení Kristovu, neděli nejsvětější Trojici. Každý den týdne pamatoval v modlitbách na zvláštní úmysly. V pondělí na rodiče; v úte-

rý na papeže, kněze a biskupy; ve středu na misie atd.

Jel do Lurd, ale nepřivezl si odtamtud zdraví těla. Tím více však duchovních darů. „Pane, řekni jediné slovo, a budu uzdraven!" modlilo se množství nemocných v Lurdech v různých jazycích. A Memi se ptá ve svém deníku: „Proč jsi neřekl to slovo, Mistře dobrý? Třeba Jsi je řekl k někomu z nás, ale naše uši byly příliš pozorné k hluku světa a neslyšely je. Pane Ježíši, prosím Tě o zázrak, abych plnil s radostí Tvou přemilou, sladkou, svatou vůli."

27. září r. 1930 musil do nemocnice v Giussanu. Srdce jeho, Bohu odevzdané, zpívalo při tom: „Pochválen budiž Pán skrze sestru naši smrt tělesnou . . .! Jestliže život jest dar, jest jím, pokud je přípravou na smrt . . . Smrt je nejkrásnější dar Páně, poněvadž po prvním pádu člověk nemůže žíti den bez hříchu. A když je den poskvrněn vinou, lépe pro něho i pro nás, kdyby se nebyl narodil. Každou noc oplakávám viny dne a každé jitro začínám hřešiti . . .

Nebojím se bolesti, ale hříchu.
Nebojím se smrti, ale života.
Ty, ó Pane, jsi vítězem nad smrtí.
V Tobě je smrt mrtva . . .
Ona je sladký „přechod" do Země zaslíbené.
A naše Země zaslíbená jsi Ty, sladký Pane!"

Giussano leží několik kilometrů od Desia, rodiště nynějšího papeže Pia XI. Memi byl rád, že poslední místo jeho životní křížové cesty sousedí s rodným místem Vikáře Kristova. Pokud nemoc dovolovala, četl a psal pro různé náboženské časopisy. V nemocnici prožil dvaadvacáté narozeniny, kdy v jeho deníku čteme slova chvály a díků za všechno, co mu Bůh udělil za ta leta.

Jeho deník v té době vůbec je zrcadlem duše úplně odevzdané Bohu a intimně s Ním spojené. Píše tam m. j.: „Pane, zjev mi, co mám činit, abych byl Tebe poslušen. Chci jen jedno: žíti podle Tvého přání. Nežádám si nic, než, abych Tě učinil spokojeným, abych potěšil Tvé srdce. Ježíši, řekni mně, co chceš . .

Ježíši, rci mi, co chceš Ty, očisť moje úmysly, učiň mne pokorným. Přichází hodina, v níž, Pane, chceš poslati na zkoušku svého služebníka. Ano, Otče můj, jsem připraven."

Když nemoc pokračuje, soustřeďuje se stále více a umiňuje si, že bude méně mluviti a více se modliti. V prosinci skládal Memi obnovu slibů.

V roce příštím se mu přitížilo. Udělena mu byla svátost Posledního pomazání. Modlili se s ním žalmy a litanie. Mezi jednotlivými verši a invokacemi žádal, aby dělali přestávky, aby co nejplněji prožil jejich duchovní obsah a smysl. „V hodinu smrti mé zavolej mne, Pane, poruč, abych přišel k Tobě..." Pokračoval: „Hle, po jedné straně mám Ježíše, na druhé Marii... Milost Boží je se mnou... Modleme se!"

Ráno v neděli 18. ledna přijal Tělo Páně a znovu oplýval chválou Prozřetelnosti Boží, která tak dobře ho vedla celý život. Vzpomínal na svůj vstup do Společnosti sv. Pavla a prohlašoval jej za jedinou správnou věc, kterou udělal ve svém životě. Celý život že na ni pamatoval ve svých modlitbách. Nechtěl, aby o něm říkali „ubohý Memi". Není ubohý, když stojí před shledáním s Kristem. Zaradoval se, když přijel otec a trávil noc u jeho lůžka. O půlnoci přišel okamžik rozhodný. Nemohli se dovolat kněze. Memi se odevzdal Boží vůli a přijal poslední chvíli tak, jak mu ji podala ruka Páně. Jeho smrt byla smrtí spravedlivého. Odpočívá na hřbitově v Giussanu. *K. Metyš.*

VÝHLEDY

Život Církve v čase.

Vnější osudy Církve v jednotlivých státech podle starého zvyku hodnotí vždy papež v odpovědi na vánoční gratulaci

kardinálského sboru, v tak zvané konsistorní alokuci. Předloni však byla konsistorní alokuce zcela krátká a úplně nepolitická vzhledem k Milostivému létu. Jediná politická zmínka se tehdy týkala německého sterilisačního zákona, jejž svatý Otec odsoudil. Tentokrát připomněl svatý Otec rozšíření Milostivého léta na celý svět, odmítl novopohanství mravní, sociální a státní a vyzval k modlitbě za svedené. Dále vzpomněl svatý Otec významu eucharistického sjezdu v Buenos Aires, který byl opravdovým hlasem pokoje, jakož i eucharistického sjezdu v Melbourne v Australii. Dále připomněl svatý Otec římský právnický sjezd na oslavu výročí Pandekt a Dekretalií a odsoudil snahu vybudovati právo na rasovém podkladě nebo podkladě národnostním, neboť tato práva jsou pouze dílčí. Svatý Otec citoval výrok Ciceronův, že zákony nedělají spravedlnost, nýbrž že spravedlnost musí dělat zákony. Dále vzpomněl svatý Otec s povděkem navrácení Lorety svaté Stolici, v čemž jako by spatřoval úsměv Panny Marie na prahu nového roku. Dnešní krisi zesilují ještě zmatené hlasy o válce a zbrojení. Církev bude prosit za pokoj. Zvýšeným hlasem pravil svatý Otec: „Prosíme o mír, žehnáme míru, modlíme se za mír!" Kdyby však vznikla někde sebevražedná touha po válce, svatý Otec bude se modliti: „Rozptyl národy, které chtějí válce!" Přání svatého Otce nemůže býti jiné, než „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!"

*

Jak jest vidět, obracela se řeč svatého Otce hlavně proti bludům hlásaným v dnešním hitlerovském Německu. V tomto smyslu promluvili také němečtí biskupové ve svých vánočních a novoročních projevech. Biskup berlínský msgre Bares protestoval v „Germanii" proti těm, kteří dávají všanc všecky vymoženosti křesťanské kultury a posunují naši generaci zpět o 2000 let. Podobně mluvili i jiní němečtí biskupové. Jejich projevy otiskl „Osservatore Romano", aby byly známy všemu katolickému světu. Kardinál Faulhaber žaloval ve svém novoročním projevu na profanaci Boha a křesťanské Církve v třetí říši: „Svaté věci jsou znesvěcovány, Kristus je rouhavě prohlašován za pouhého člověka." Kardinál vyzval katolíky, aby toho nikde netrpěli a povstali proti rouhání všude jako praví synové Církve. Podobným znesvěcováním

jest zneužívání Otčenáše upraveného k účelům politickým. (Politickou travestii Otčenáše šíří samo ministerstvo propagandy.) Ke konci svého kázání prohlásil však kardinál, že síla Církve přese vše v uplynulém roce vzrostla. Jedině v jednom případě nastalo hromadné vystoupení z Církve, a to v tak zvané „rakouské legii" v Aiblingu. — Kardinál Bertram zdůraznil pak ve svém kázání, že *kulturní úroveň národa se měří jeho znalostmi o Bohu.* V naší době se probouzí hluboká víra katakomb. Starostliví pastýři jsou na stráži u hradeb města Božího. Nezvítězí ti, kteří tvrdí, že Církev jest stavbou na spadnutí. Německý episkopát, když stojí na stráži, nechce urážet zákonů státu. Žádá jen svobodu, aby Církev mohla působit a žádal by ji i tehdy, kdyby tato svoboda nebyla zaručena nedotknutelnými smlouvami. Bludy hakenkreuzlerského režimu byly pak opětně odsouzeny samotným Sv. Otcem v alokuci k německým poutníkům, katolickým tovaryšům z Kolína n. R. a k římskému Kolpingovu svazu.

*

Jistý církevně-politický ústupek jest nutno spatřovati v tom, že příslušníci „Reichswehru" mohou být jenom katolíci a protestanté, ale nikoli příslušníci novopohanské „Deutsche Glaubensbewegung". Toto ustanovení směřuje ovšem v první řadě proti radikálním živlům z bývalých úderníků, kteří ve svém (nyní nevítaném!) radikalismu přestupovali i ke „hnutí německé víry". Ovšem oficiální protestantism jest novopohanskými naukami prosycen. Opět nedávno dostali učitelé evangelického náboženství instrukci, aby u Krista nezdůrazňovali Jeho trpitelství, nýbrž Jeho boj za očistu chrámu. Tedy nikoli Kristus Ukřižovaný, nýbrž Kristus s důtkami v ruce, jak vymrskává peněžoměnce z chrámu, má býti předváděn německé evangelické mládeži. Takové líčení jest ovšem zrada na Kristu, neboť *nelze vyznávati Krista a zapírati Jeho kříž.* Svatý Pavel praví: „My Krista kážeme toho Ukřižovaného!" Kdo se stydí za toho ukřižovaného, stydí se za Krista. Rozumí se samo sebou, že v oné instrukci také stojí, že má Kristus být líčen jako arijec, protože nepochází z Judeje, nýbrž z Galileje! Biskup msgre Bornerwasser nedávno protestoval veřejně proti tomu, aby kniha Rosenbergova „Mythus XX. století", jež je na indexu, byla oficiální příručkou pro učitele. Jeho protest měl úspěch alespoň v Prusku, kde již není příručkou povin-

nou, nýbrž toliko fakultativní. „Illustrazione Vaticana" ve svém referátě o této episodě protestuje však proti tomu, že se nadále používá jako učebnice občanské nauky Fritschovy „Rukojeti židovské otázky". Jest pravděpodobno, že i tato kniha přijde na index zakázaných knih.

Při svém hlásání superiority germánské rasy dovedou se však Němci dovolávati i universalismu katolické Církve, když se jim to hodí. „Germania" polemisovala nedávno s výrokem Mussoliniho, že katolický duch začíná teprve za linií Pasov—Lindava. Vytýká Ducemu, že prý podceňuje německý katolicismus. List protestuje proti tomu, aby bylo kladeno rovnítko mezi katolictví a latinitu. Katolictví není vázáno na určitou kulturu ani na určitou rasu. Německý list poukazuje v této souvislosti na protikatolické tendence v některých románských zemích. „Germania" se tu dotýká otázky i pro nás zajímavé. Katolická Církev se nazývá Církví západní, protože jest úzce spjata se západní kulturou. Nesporně však má „Germania" pravdu v tom, že se Církev s žádnou světskou kulturou ani rasou neztotožňuje. Církev dovede užívat východního ritu a dovedla se v poslední době přizpůsobit i v některých formách tradicím čínským. Kde kultury nenalezne, vytvoří ji často na domácím podkladě. (Sv. Cyril a Metoděj — dárcové písma!) Třebaže tedy jistě katolická Církev nesplývá s latinitou, cítí spoluodpovědnost za podklady této kultury, již sama tak vydatně pomáhala tvořiti. Že papež cituje výrok Ciceronův na ochranu proti právnímu partikularismu německému jest dokladem toho, že Církev vždy chce vystupovati jako uvědomělá strážkyně latinity, třebaže jí nevnucovala národům, kteří vyrostli z tradice jiné, zvláště z tradice byzantské.

Velmi vážnou událostí církevně-politickou jest boj o školu v Bavorsku. Národní socialisté usilují o zrušení konfesních škol a agitují mezi rodiči pro „jednotnou školu". Kardinál Faulhaber prohrozil veřejně s kazatelny, třebaže nepřímo, Hitlerovi exkomunikací. Pravil, že bude exkomunikován každý, kdo vydá zákon, ohrožující svobodu katolické Církve. Tento výrok učinil kardinál v jubilejním kázání u příležitosti 13. výročí volby svatého Otce za přítomnosti nuncia msgra Orsenigo. Lid uspořádal kardinálovi i nunciovi před chrámem

ovace. Kardinál protestoval také proti porušení konkordátu, jež se posledních 14 dnů událo v Bavorsku tím, že byly zakázány rodičovské schůze a byly zabaveny dopisy církevních úřadů katolickým rodičům. Kardinál prohlásil mimo jiné, že boj se nevede mezi katolictvím a protestantstvím, nýbrž mezi oběma křesťanskými církvemi a novopohanstvím, jež jednotnou školou chce připraviti cestu jednotné národní církvi.

Jen Moskva a Mexiko se po této stránce nedají stále ještě poučiti. V Mexiku žijí patrně v ideologii z 18. století. Katolíkům v Queretaru byly povoleny jenom 3 kostely. Ale kněžím nebylo dovoleno konati v nich bohoslužby. Kněží jsou neustále vypovídáni. I biskup již musil opustiti svou residenci. Ve sněmovně byl podán návrh na vyvlastnění uměleckých pokladů z katolických chrámů. Na vánoce musili všichni veřejní úředníci pracovat jako ve všední dny. Moskevský vzor je tedy následován do detailů. Mexická vláda podle autentických sdělení mexického arcibiskupa msgra Pasquala Diaze zkonfiskovala a zavřela přes 150 kostelů a kaplí. Z 11 provincií odešli řeholníci. Žáci, kteří se nechtějí podrobiti socialistické výchově na školách, nejsou připouštěni ke zkouškám. V Queretaru a jiných státech připadá na 100.000 duší jediný kněz! V oblasti města Mexika, kde jest přes milion duší, je dnes sotva 10 kněží. V prvních dnech listopadových podal mexický arcibiskup přes třiceti tisícům dětí svaté přijímání. Ke každé tajné mši svaté se dostavují tisíce věřících. Místo křížové cesty jsou ve zrušených kostelích vyvěšeny obrazy ministrů a jejich manželek. Ve státě Sinalva byly zavřeny všecky katolické chrámy. Při demonstracích byli 4 katolíci zabiti a 17 jich bylo těžce raněno. V Durango byl zavřen seminář. Svaz národů odmítá intervenci, protože prý jde o vnitřní záležitost státu. Americký episkopát ve Washingtonu odsoudil mexickou krutovládu a vyzval věřící k modlitbám za mexické katolíky, k nimž se zajisté připojí katolíci všech národů. V Coyocanu došlo ke krvavé srážce mezi socialisty a katolíky, při čemž přišlo o život 5 katolíků. Pohřbu se súčastnilo na 20.000 lidí. Čtyři rakve nesli mladí muži, pátou mladé dívky. V páté rakvi byla totiž tělesná schránka seňority Marie Luz Canache, františkánské terciářky. Rakev kryly bílé květy. 40 socialistů, kteří zavinili krveprolití, bylo sice nejprve za-

tčeno, ale pak propuštěno na peněžní záruku, kterou poskytl socialistický ministr orby! Po pohřbu se shromáždili studenti v universitní aule a žádali o potrestání vrahů. Před socialistickým domem došlo k nové srážce. Vláda chystá zabavení veškerého církevního majetku a katedrála má býti proměněna v museum. Na protesty amerických katolíků odpověděl president státu Cardenas v rozhlasu novými útoky protikatolickými, jež jistě veřejné mínění ve Spojených státech ještě více pobouří. *Dr. Alfred Fuchs.*

Jan Čep: Děravý plášť.

Kdo zná J. Čepa z čistých „Letnic" a hluboké „Zeměžluči", je překvapen jeho novým dílem. Umělec, který nosí v sobě nevyjadřitelné tajemství ducha, jehož nezměřitelnost a nevyplnění touhy se projevuje ve všech i nejvšednějších neb nejhlučnějších projevech, ve všech zklamáních, kterými se člověk dusí, octne-li se tváří v tvář sobě samému, bere na sebe v poslední knize postoj moderního mladíka s „volným životem" a „volnou láskou". Věc, která na první pohled uráží vážný názor na lásku, na manželství, na mravnost. Křesťan si nemůže hráti ve věcech lásky, nemůže hledati a prožívati dobrodružství ve věci, která je posvěcena přírodním zákonem a rukou Všemohoucího, aby byla základem společnosti a rodinného štěstí. Láska je základním tónem vážné životní odpovědnosti za duši svou i drahé osoby. Pro vážně žijícího křesťana není a nemůže být „volné lásky", která ničí pravé pouto lásky.

Přece však není možné viniti Čepa z těchto nevážných skutečností, když projevil dosti jasně svou duši. Odpověď najdete v zakončení celé historie. Zakončení je praktickým dosvědčením slova Písma: „Marnost nad marnost, vše je marnost a trápení ducha." Čepově knize lze rozumět tímto způsobem. Ani to, v čem velká část mladého světa hledá uklidnění a upokojení svých tajemných tužeb po štěstí a lásce, není tím pravým pramenem; naopak, ve „volné lásce" je hořkost nejtrpčí a výsledek je zklamání, hrůza pustoty a prázdna. V duši je rána, neboť dává-li duše to, co je jí nejdražší, t. j. lásku, tomu, komu nepatří, bývá vždy hluboce zraněna. Positivní výraz Čepova závěru je vážné zdůraznění bolestnou zkuše-

ností, že láska je věcí vážnou, že musí být čistou, musí být spojením duší, posvěcenou zákonem Božím, aby byla pramenem radosti a štěstí. *Habáň.*

Náboženství, psychologie a světový názor.
Egon Hostovský: Cesty k pokladům.

Z umění Hostovského poznáte široké rozměry lidského ducha. Hluboký, vnímavý, citlivý člověk se setkává stále s šedí obyčejného a prázdného života. To, co ho pobádá, je naděje, že nalezne něco, že se setká s dobrodružstvím, které ho vyvede alespoň na chvilku z obyčejné a kruté prázdnoty nitra. Tak míjí dny dobrodružství a život stále prázdný. Jsou v knize Egona Hostovského řádky, které pláčou lidskou prázdnotou a hlubokým bolem z nevyplněných tužeb duše. Nikde není pomoci, i když člověk odívá příhody svého všedního života lživým oděvem obrazivosti, aby neviděl ubohosti a nahoty své prázdnoty. Moderní člověk je duševně uštván a unaven, nemá dosti lásky a odpočinku v sobě, i když se snaží si odpočinouti a ustati od práce. Tato psychologie zoufalé prázdnoty není jen psychologie Žida, jak ji označuje Hostovský ve svém díle, nýbrž každého „moderního člověka", jemuž chybí vnitřní pramen, občerstvující lásky a světla v Kristu.

„Kéž by přišel jediný den, jediná slavná noc, jež by se lišila od nocí ostatních ... vánoce ostatních chlapců! Na tuto velikou chvíli jsme doma marně čekali." Nikdo se neubrání nesmírnému rozpětí své duše. Není-li Bůh jejím majetkem, pak nemá stále nic, vše je neskutečnost, vše je lživé a prázdné a člověka jen trýzní. To je ozvěna všech duší hledajících v tajných záhybech své bytosti Boha. Život bez Boha je prázdný. To kreslí Hostovský ve zmíněné knize. *Habáň.*

Buňka.

Nositelem a hmotným udržovatelem života v organismu rostlinném a živočišném jest buňka. Věda hlásí: buňka žije. Jednou z podstatných vlastností života buňky jest její vztah k jiným buňkám a celému organismu: život buňky má smysl a význam ve spojení s buňkami jinými. Tato těsná spojitost buněk v těle jest příčinou, že jedna buňka může býti příleži-

tostí k životu nebo ke zkáze celého těla. Buňka — život; buňka — smrt.

Bůh i člověk mají svého společného nepřítele, který prohlásil: nebudu sloužiti. Nechtěl sloužiti Dobru a stal se nepřítelem dobra a života. Jako nepřátelé tohoto Boha a Boha v člověku prohlásili se lidé, sdružení ve „Svazu bojovných bezbožců". Největší úsilí proti Bohu vyvíjejí v Rusku. Více nebo méně nápadně jejich činnost zasahuje celý svět; i v našem čsl. státě má „Svaz bojujících bezbožců" svoji odbočku ve „Svazu proletářských bezvěrců" v Praze se 30 tisíci členů. Nejsou sami; jsou i jiné společnosti v týchž službách.

Bojující bezbožci k dosažení svého cíle — vypuzení Boha z lidstva — zvolili *„buňku"*; člověka-buňku. — S počátku „buňky" pracovaly na svou pěst, až roku 1925 se organisovaly ve „Svazu bezbožců". Roku 1926 bylo v činnosti 2.421 buněk, které měly ve svých službách proti Bohu 87.033 bojujících. — Slovo „bojující" bylo dáno roku 1929 do úředního názvu Svazu a důraz, ba celý jeho program je v tomto slově. „Buňku" tvoří 1 až 3 jedinci, nasazení — podle potřeby více nebo méně nenápadně — do organismu společnosti lidské: v obci, ve městě, v dílně, v továrně, ve spolku i v rodině atd. Nikdo a nikde není před ní v bezpečí. Třebas nikdo o ní neví, až náhle se objeví následky její činnosti v celé své hrůze: v duších lidí ovládnutých buňkou Bůh usmrcen a tito šíří smrt dál... Neboť „Svaz bojujících bezbožců" netrpí členů „přispívajících", „čestných" a „neplatících" — všichni musí být *činní* a platící nenávistí proti Bohu. Rovnoprávnými členy Svazu jsou mužové a ženy a mládež od 14 let; „mladiství bezbožci" od 8 do 14 let nemají hlasu ve Svazu. Srovnejte výsledek práce „buněk" od roku 1926 v Rusku: roku 1932, dne 1. května bylo v činnosti již 80.000 buněk a 7 milionů „bojujících", jimž pomáhalo přes půldruhého milionu „dětí bezbožců", roku 1934 bylo již na 12 milionů dospělých a na 3 miliony dětí ve službách proti Bohu.

Díky Bohu, všichni křesťané v Rusku nepodléhají vlivu buněk bezbožců, jimž jsou k službám všechny prostředky i vláda; povstávají lidé oddaní Bohu a Kristu, že za cenu života svého hmotného těla dosazují sebe jako *„křesťanské buňky"*, jež čelí buňkám bezbožců. Jsou to rovněž mužové a ženy, mládež i děti, kteří křižují plány bezbožců a udržují a šíří život

v Bohu a z Boha v národě. Nemohou být tyto křesťanské buňky v Rusku organisovány, ale jejich činnost je nezmarná: pronikají — a zvítězí. Tichá, nenápadná činnost křesťanských buněk udržuje víru v ruském státě. Jako životodárné buňky pronikali téměř před dvěma tisíci lety křesťané do všech vrstev zchátralé pohanské společnosti, tak i dnes.

Musíme obdivovat víru a statečnost ruských křesťanů a jim děkovat za povstání „křesťanských buněk". Kolem nás též zuří boj proti Bohu. Buďme křesťanskými, katolickými bojujícími buňkami pro Boha! Obraťme metody, jichž bezbožci užívají proti Bohu, obraťme tytéž metody proti nim — pro Boha. Nečekejme, až nás zvolí za předsedu a jednatele a podobné funkcionáře v nějakém náboženském spolku, ale účinkujme skrytě, ve svém nejbližším okolí. Plaťme Bohu a bližnímu daň své lásky. Když všichni Hlubináři budou buňkami, nesoucími život z Boha, kolik to bude nových bojovníků Božích! *Dr. Jeronym M. Jurák O. P.*

Řád ve věčném.

Feurer: Ordnung zum Ewigen (u Fr. Pusteta v Regensburg) vyšla letos překrásná kniha nového duchovního spisovatele Feurera. Feurer mne strhl hned na ponejprv. Jest to kniha nesmírné chtivosti nesmírného, věčného a plného života. Učí jediným způsobem, že není v životě nic malého, učí všechno viděti v Boží vůli a proto nesmírně krásné a posvátně důležité jako jest důležitá a krásná celá vůle Boží. Jako by přeskupoval celý lidský život Feurer v těchto řádcích. Kniha se čte těžko, ale jádro jest v každém odstavci takové ceny, že stojí za louskání. Málokteré dílo takhle hluboko proniká a učí pronikati celý lidský život, málokterá jej takhle naplňuje věčností. Kniha jest z těch, které znamenají etapu v duchovní literatuře. Upozorňuji na tohoto nového vůdce. *Braito.*

O Katolickou akci.

Upozorňuji na výborné sešitky vycházející ve Vídni a sloužící myšlence Katolické akce Der Laie in der Kirche. Časopis hledá stále cesty, jak uplatniti laiky v cílevědomé spolupráci s knězem pro rozšíření království Božího na zemi. Časopis jest

nabit přímo návrhy, diskusemi, z nichž skutečně srší jiskry. Píší tam většinou katolíci, kteří se již snaží působiti v tomto smyslu. Musíme ještě mnoho u nás buditi v tomto směru, abychom přesvědčili naše katolíky, že není možné všechno očekávati jenom od kněží, že i jim patří Církev, že i oni musejí se o ni a o její rozšíření a o její působení starati. Neboť, přiznejme si, že u nás stále ještě není Katolická akce tím, čím by měla býti. Jestliže o ní slyšíme jen, když se pořádá nějaká misie anebo pout, jestliže někdy slyšíme její projev, vidíme, že cosi u nás prozatím ztroskotalo. Proto jsme uvítali s takovou radostí knihu dr. Vaška. Pronikne jeho hlas a bude to znamením konečného vzepětí této myšlenky i u nás? Že to není nemožné, vidíme z krásných úspěchů P. dr. Urbana, františkána v Praze. Ten již seskupil kolem sebe skupinu laiků, kteří činně v laickém apoštolátě tiskem, besídkami, vyučováním náboženství konvertitů, pomocí chudým nemocným a opuštěným spolupracují s knězem, kteří mu připravují místo anebo ho zastupují, kde jest to možné. Ale, takových středisek potřebujeme více. Proto chceme v Hlubině na toto stále upozorňovati, aby naši čtenáři nabídli svou pomoc kdekoliv někdo přijde s vážným uskutečňováním Katolické akce, a aby sami ve svých silách se nabídli ve svých osadách knězi ke spolupráci. Zvláště učitelé a podobní mohou tu býti velmi nápomocni knězi.

Odkřesťaňování svátků.

Aspoň katolíci by neměli na tom spolupůsobiti, aspoň klášterní ústavy a pensionáty ne. Podívejte se do výkladních skříní před svatým Mikulášem, na hnusné postavy biskupů a čertů, na plakáty ohlašující mikulášskou zábavu, na to, jak se znesvěcují roucha a zřízení katolické Církve, jak tak strašná myšlenka jako jest myšlenka nešťastného ducha vzpoury a na jeho věčnou bídu a neštěstí, jak se z toho dělá praobyčejná, ale ještě prachpitomá legrace. Místo Jezulátka vidíte po německém a francouzském vzoru již ledového muže „Noela“ nad obchody, vánoce jako by nebyly pro nic jiného než pro nakupování veskrze neužitečných anebo příliš užitečných dárků. Kdo si ještě vzpomene na to, že Bůh sám přišel, aby nás vyvedl z temnot, aby nás poučil a spasil a lásce nás naučil, když On Láska sám přišel?

Což by to nešlo, aby se katolické vychovávací ústavy dobrovolně zřekly pochybných zábav na velmi nepřijatelný účet světce nesmírné křesťanské lásky? Katoličtí rodičové nechť neopomenou své dárky doprovoditi slovem o Ježíškovi, jehož lásku připomíná láska rodičů, projevená právě dárky! Nezapomeňme: Vánoce nejsou jen dobou dárků, nýbrž dobou připomínající, že Bůh sám se stal naším Darem! *Braito.*

Písmo svaté.

Liturgický apoštolát, jenž vydává laciné sešitky, obsahující liturgie nedělní, jenž vydal již řadu liturgických laciných příruček, a jejž vede opravdu apoštolský kněz P. Parsch, obohacuje duchovní život novým darem. Vydal lacino Písmo svaté. Již za 20 Kč dostanete kartonované vydání celého Písma svatého v jednom svazku. Vázané již za 25. Asi šest různých druhů tohoto vydání umožňují každému si zaopatřiti tuto knihu knih a to ve vydání, které odpovídá vnějšímu vkusu a potřebě každého. Neříkejme, že Němci jsou velkým národem a že si to mohou dovoliti. Toto Písmo svaté jest vydáno v Rakousku, Němci z Říše mají svá laciná vydání od Schöningha a jiná, a tak tu jde skutečně vlastně jenom o rakouský odbyt a pak o odbyt u našich Němců. A přece se toho odvážili. Nemělo by toto býti prvou starostí naší, vydati dobré, a při tom levné vydání Písma sv.? Nemělo by se u nás usilovně propagovati heslo: Do každé katolické rodiny katolické vydání Písma svatého? Kdyby se vydavatelé katolíci, diecése, ordinariáty seskupily kolem Dědictví svatojanského k této akci! Laici by našli v rozšiřování tohoto obecného, jednotného laciného vydání lehko účast v akci věru a opravdu katolické! *Braito.*

Memento: pracovní dělnické prostředí.

Rádo se mluví o odkřesťanění dělnictva. Jak se to projevuje v denním životě? V dílně i v kanceláři je dělník především námezdníkem. Jedinou starostí je výdělek. Stále více mizí láska a úcta ke krásnému dílu. Práce stále ztrácí svůj duchovní smysl. Lidé už nedovedou oceňovati její cenu mravní a náboženskou. Příliš často připadá práce nespravedlivým společenským břemenem, jehož se hledí zbaviti.

Mravnost mladých — především učedníků a mladých dělníků — je stále vážně ohrožována. Staráme se o ochranu dělníka proti úrazům a odborným nemocem. Aspoň tam, kde rozpočet nákladů a ceny počítá s lidským činitelem... Ale naproti tomu klade se velmi malý důraz na ochranu života mravního. Dílny s dělníky obojího pohlaví, kde nedostatek dozoru, někdy i záliba dozorčích umožňují předčasné známosti a mravní uvolnění.

Odkřesťanění se ukazuje také v rodině. K nebezpečnému vlivu práce matky mimo rodinu připojuje se protirodinná teorie, tak rozšířená v dělnických kruzích: v manželství je často spatřováno jenom spojení, které je stále ohrožováno mateřstvím...

Chybí ještě několik černých tahů. Jedná se o využívání prázdna kramáři s lidskou zábavou, sportem, tanci, kiny a oplzlým tiskem.

To vše volá po tom, aby práce byla vrácena pod záštitu Kristovu. Když změříme síly demoralisační, jež stále působí na dělníky, pochopíme, jak je důležito vybudovati křesťanské pracovní prostředí pro dělníka.

Vzájemně jsou podmíněny život v povolání, v rodině, i život mravní. Jestliže chceme pokřesťaniti dělníky, je třeba vrátiti jim odvahu žíti jako křesťané v dílně i v rodině při práci i při zábavě. Je to dílo trpělivého apoštolátu a organisace. Pius XI. praví: „Abychom přivedli ke Kristu různé třídy, které zapřely Krista, je třeba najíti především v jejich prostředích pomocníky Církve, kteří pochopí jejich mentalitu, jejich touhy a kteří dovedou k nim mluviti v duchu bratrské lásky. První apoštolové dělníků jsou dělníci světa průmyslového a obchodního, průmyslníci a obchodníci."

Tento pokyn je přesný dosti. Podobná hnutí ji uvedou ve skutek, když budou pracovati na výchově bojovníků, odhodlaných bojovati ustavičně ve svém vlastním prostředí, aby bylo ustaveno v jejich prostředí sociální království Kristovo.

P. Bacon, Sept.

Myšlenky a činy. — Naše záchrana.

Nečekejme od státu, že by nám pomáhal zakládati a udržovati křesťanské rodiny. Také to nebude on, jenž vytvoří křesťanské podmínky pracovní v životě a v práci dělníka v továrně a na poli, v bankéřově kanceláři, anebo v kanceláři obchodníkově v ordinaci lékařské anebo advokátské. Není to

ale také kdokoliv z nás, jenž by dovedl sám podati konkretní řešení těchto problémů, protože kdo je dovede vlastně z nás již dobře podati. Ani genialita k tomu nestačí. K tomu jest třeba býti povolaným: spolupráce všech těch, kteří jsou schopni a povolaní a chtějí sloužiti, ta zde může pomoci.

Katolíci mohou býti přečasto přemoženi jako strana; jako členové Církve jsou na věky nepřemožitelní, jako Církev, která se modlí již dva tisíce let nad hroby svých pronásledovatelů. Chováme se opravdu jakožto členové Církve, jimž neústupnost ve víře bez smlouvání je samozřejmá?

Této svobody budeme užívati v plnosti lásky... ale budeme jí užívati též bez bázně, když se bude jednati o vytknutí zla, jímž trpíme, protože nesmíme zapomínati, že ten, kdo prvý na to poukazuje, jest zároveň prvním, který se z toho zla vyznává... Jestliže máme nějaké kostlivce ve svých skříních, slušně je požádáme, aby šli poněkud na čerstvý vzduch, protože jsme přesvědčeni, že je lepší, když my je vypudíme sami, a když jejich přítomnost přestane nás dusiti...

Při tom všem, jaké jsou naše vzory: První křesťané. Žijeme v podobných poměrech jako oni a proto se chceme zahřáti jejich příkladem a jim se podobati. Abychom oživili dílo, které oni učinili v jiných dobách a za okolností částečně nových, třeba učiniti v duchu, jejž by oni tam vnesli to, co by oni učinili dnes na našem místě. Hledejme tudíž společně, čeho je třeba učiniti v pevném přesvědčení, že to, co nás zdánlivě rozděluje a co se zdá naší slabostí, není ničím v přirovnání s tím, co nás spojuje a co je naší silou. Co nás rozděluje, je to, co považujeme za katolictví a co jím není; spojuje nás pak katolictví pravé, jehož nevyčerpatelná pravda může nás všechny obsáhnouti, spojiti a ukázati, že nás proto všechny pojí, protože nás všechny obsahuje... — *Étienne Gilson, Sept. 1934 12/10.*

PRACOVNA

Vnitřní podklad akce.

Sili jste mnoho a sklidili jste mnoho... Konečně začíná se i u nás slyšeti výzva svatého Otce, aby i laici se připojili

k práci pro rozšíření království Božího na zemi. Na všech stranách se nyní mluví o akci. Dobře, že se mluví a nesmírně bude dobře, až slova přejdou v činy, ale nezapomínejme hned v začátcích na to, že naše akce nesmí býti jenom do šířky. Příční břevno musí býti neseno břevnem, které zapadá do hloubky a tíhne k výši Boží. Hluboko zabrati ve své práci, ve své akci.

Hloubkou Katolické akce je vnitřní, kořeny skrytý vnitřní život modlitby, zbožnosti, sebezáporu a smíru. Toto pochopil mistrně hned v začátcích P. Urban, když připojil ke své akci široce a hluboce rozvětvenou akci smírného klanění nočních adorací, svaté hodiny atd.

Není tomu ani tak tuze dávno, kdy se mnozí činní katolíci u nás dívali jaksi skoro soucitně na modlitbu, na modlitební akci. Dnes tyto hlasy, které mluvily i dosti nahlas o prvé a základní potřebě akce, přece již zanikají, ale: jestliže uznávají činní katolíci, že modlitba je kořenem a solí a životem celé akce, protože jde o to, v akci získati pro Boha ty, kteří jsou mu vzdáleni, a nikde mu nejsme tak blízcí, jako právě v modlitbě, přece je třeba právě proto ihned v začátcích upozorniti, že tato modlitba ale musí býti životná, že musí vycházeti z hloubi křesťana, který se chce modlitbou také klaněti, nejenom žebrati o pozemské věci, nýbrž, jak to krásně vyjádřil Bloy, že by se rád modlil, jen tak, jen aby Bohu způsobil radost. Modlitba je skloněním duše před Bohem, je schoulením se lidského dítěte v otcovském náručí Božím. Je ale toto sklonění vždycky pravdivé? Nejenom rty, nejenom srdce v několika okamžicích má se vinouti k Bohu, nýbrž On chce, abychom mu dali všechno: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vší mysli své a ze vší síly své... Všechno chce Bůh, a proto ta modlitba, to jest povznesení duše k Bohu, to jest přivinutí se k Bohu, to jest prošení vhodných věcí od Boha, tedy především vhodných k tomu, abychom nakonec k tomuto Bohu přišli, je tehdy pravdivou, plnou, bohatou modlitbou, jestliže vychází ze srdce, které je cele podrobené Bohu, jestliže je náš život přáním, žádostí, hledáním, vášní atd. dokonale zkázněn tak, aby celé srdce, celá mysl a celá síla byly Boží. Svatý Ignác praví o tom: Čtvrthodinka modlitby člověka, který se ovládá, je více, než dvě hodiny modlitby člověka neumrtveného. Neboť království Boží trpí násilí a jenom

ti, kteří násilí si činí, jenom ti ho dobývají. Pro sebe i pro druhé. Království Boží je přímo namířeno proti království tohoto světa. Co jest království tohoto světa? To, čemu propadli lidé dneška a v čem ztratili Boha a proti čemu má bojovati Actio catholica... Přivésti lidi k tomu, aby poznali, že utrpení i radosti tohoto světa nejsou ničím ve srovnání s královstvím Božím, jehož dobytí je smyslem křesťanského života.

Je třeba vnitřně zúrodniti svou práci pro království Boží, přinášeti Bohu v oběť to, co láká ke království tohoto světa, co i nás chce učiniti jeho otroky. Slovo toho, jenž neotročí světu, bude mocnější, bude silnější, protože bude pravdivější a upřímnější. Tím mocnější slovo těch, kteří se vzdají i toho dovoleného, které smíme si vzíti z pozemského království, dovolených radostí, pohodlí a vymožeností. Naše oběti mohou se státi v nesmírné ceně oběti Páně cennými před tváří Boží, mohou nabýti jí i zadostčinící ceny. Jako Spasitel přitáhl lidi k sobě, protože za ně zadostučinil a zaplatil, i naše činnost, která chce směřovati do středu Srdce Božího, jako tam směřovala činnost Vykupitelova, takto přitáhne lidi, jestliže za ně zaplatíme, jestliže podáme své oběti, své radosti, své bolesti, své sebezapření, svou práci a službu Bohu v náhradu a zadostiučinění za ty, kteří odpírají Bohu svou službu a poslušnost. Naše slovo nebude pak jenom udicí chytající bližní, nýbrž jim bude bezpečným mostem k Bohu.

Naše akce potřebuje mnoho, mnoho křesťanů, celých, milujících Boha tak, že mu dají sebe dokonale se vším, co jsou a co mají, že mu budou sebe a své srdce dávati stále a stále s větší radostí a ochotou: obětí, smírných obětí, které ale nemluví o tom mnoho, nýbrž s naprostou samozřejmostí toto vše nabídnou, šťastny, že mohou míti účast a podíl na smírčím díle Spasitelově. *Braito.*

Božské ctnosti v životě.

Víra, naděje a láska jsou nejsilnějšími podklady pevného a vyrovnaného, cílevědomého života. Z víry totiž v Boha Otce, v Boha zachovatele, jehož rámě jest všemohoucí a moudrost nekonečná, prýští také víra v celý život náš jakožto dílo a dar Boží. Teprve věrou nesplyne křesťan slepě s bezuzdným rozvířením vášní. Teprve věrou se dívá křesťan střízlivě na

život, jenž není a nemůže a nechce ani býti rájem ani peklem. Kdo přinutí život a přírodu, aby byla rájem, když k tomu nemá příslušné podstatné struktury? Věrou se přivine křesťan k Bohu a nebere více svět a jeho hodnoty absolutně, tak absolutně, aby mu svět stačil, aby v něm spočinul a o nic jiného se nestaral než o „já" ve světě, „já" sám a naprosto!

Z této víry roste síla naděje. Vím, že jest Bůh všemohoucí, že se mu mohu svěřiti, vím, že jeho láska jest všemohoucí a proto, že od jeho lásky se mohu vší pomoci nadíti. Kdo se takto opře o Boha silného, vševědoucího, jenž ví o mně a o tom, čeho potřebuji, jest silný a statečný v životě.

Láska pak mu dává sílu všechno přetrpěti, všechno z rukou Božích přijmouti. Naše nadpřirozená láska k Bohu jest zároveň láskou ke všemu, co jest Boží, k celé vůli Boží. Přirozený člověk vybírá si ze života jenom příjemné a nerozumí zkouškám a bolestem, kdežto člověk žijící z nadpřirozené lásky má život nejen za Boží dar, ale také zároveň za úlohu Bohem danou. Proto rozumí všemu a proto jeho život jest celý prozářen svatou, tichou Boží radostí. *Braito.*

Srdce jest mostem k bratřím.

Nemá srdce (Stavrogin); tak jest jeho duch chladný a prázdný a jeho tělo se otravuje v lenivosti a zvířecí smyslnosti.

Proto se také nemůže dostati k druhému člověku a nikdo opravdu také nepřichází k němu. Neboť srdce sbližuje. Srdcem jsem u druhého a on jest u mne. Jenom srdce může někoho vpustiti dovnitř a dáti někomu domov. Stavrogin ale jest daleko. Nemůže se dostati k druhému. Vždycky zůstává před ním, vedle něho, ale právě proto daleko tam, kde se jedná o to, býti anebo nebýti blízko někomu. I sobě jest člověk samému blízký v srdci, ne v duchu. Býti blízký sobě v duchu, to není věcí člověkovou. A když nežije srdce, stojí člověk i vedle sebe samého. Stavrogin nemá sebe a tak se nemůže dáti a od nikoho darování přijmouti.

Všichni krouží kolem něho, ale nikdo k němu nepřijde. Jest k němu jaksi podstatně daleko. Nedá se u něho přistáti, vstoupiti, bydleti. Jest jenom venku. Jest uzavřen a při tom není u něho nic, co by stálo za toto uschovávání. Jest nedostupný, nemůže nikoho obdarovati a nikomu patřiti. A sám nemůže

žádného daru přijmouti, nemůže dáti nějaké místo, které by bylo domovem nějakého daru. Nemůže se státi bohatým tím, co jedině činí bohatým, totiž na lásce, která se sama rozdává. Stavrogin jest chudý jako led.

Romano Guardini „Der Mensch und der Glaube", p. 280.

Nejvyšší naplnění.

Křesťanství nikdy, do posledního okamžiku nebude uzavřeno. Proto se nesmírně mýlí v křesťanství, kteří poukazují na všecky nedokonalé křesťany všech dob.

Křesťanství má tolik moci, že posvěcuje jednou a posvěcuje tisíckrát. Když člověk a když mnoho lidí ztratí toto posvěcení, může je znovu dáti. A když nesmírně posvětí mnoho lidí, ještě více jich může býti neskonale bohatěji posvěceno.

Všechny nedokonalosti a hříchy křesťanů nestojí vůči křesťanství jako jeho záhuba. To je lidské zřízení a lidské myšlenky padají s lidmi je zastupujícími. Křesťanství vstává i z pod nohou těch, kteří je zašlapávají.

Křesťanství neznamená pasivní dění v člověku, nýbrž milostí se zvedající touhu člověka k Bohu, která láme sebe a svou sobeckou ubohost a přiznává se k Božímu nekonečnému a věčnému. Není útěkem od času, nýbrž přelitím času do věčnosti Boží, přivinutí ubohé, nestálé lidské vůle k vůli Boží, nezměnitelné ve věčném, nekonečném dobru.

Proto znamená napětí, zápas, stoupání, vzrůst! Proto křesťan není nikdy hotov, nikdy neřekne: Již dosti! *Braito.*

Dávati.

Co si nevezmeš, nemáš... Nejenom ve smyslu zákonitě nečestném... To máš, cos užil... Ale není to pravda. Čeho jsem užil, toho už nenávratně nemám a nebudu míti, protože jsem se té věci dobral do dna, a více v ní již nemohu najíti... Kdo ale se umí dát, dát svou lásku, dobrotu, čas, zdraví, vědění, světlo, pomoc, stvořil s Boží milostí něco nového... Jenom kdo v Bohu dává, jenom ten něco má, co nezhyne, co trvá, co může obšťastniti.

Kdo sebe a své věci žárlivě pro sebe střeží a užívá, vyprazdňuje je a činí je neplodné. Proto je pusto v takovém člověku,

který neumí dávati. Všechno může míti a není šťastný, protože to není jeho. Velký král věcí dovede jimi vládnouti, štěstí působiti. Kdo toho neumí, tomu věci nepatří, nýbrž on patří věcem trpně, neživotně.

Když jsi ráno na mši sv., uč se mezi jiným také sebe obětovati Bohu a bratřím. Ve svém povolání, svými schopnostmi. Aby tvůj život byl připojen k oběti mše svaté. *Braito.*

Agere contra.

Reagovati na vnitřní odpor, který pociťujeme k věci těžké, nevděčné atd. Někdo se nedávno proti tomu opřel, že prý se tím jenom podporuje negativní morálka, že bychom měli raději to vyjádřiti jako zásadu: naslouchati bedlivě k Božím vnuknutím a jíti za jejich hlasem, i když nás volají k něčemu obtížnému, co se nelíbí naší povaze.

Není to dobré asketické zhodnocení této velké mocnosti agere contra — sebezáporu. Jistě, že by nemělo smyslu podnikati věci obtížné a nepříjemné, jenom protože jsou nepříjemné a obtížné. I zde musí býti mravní hodnota prvým vodítkem. Ale těchto mravních hodnot jest mnoho v tomto agere contra, v této reakci na naši pohodlnost, změkčilost... Nejprve jest jisté, že se Bohu, caeteris paribus, více líbí skutek, který nás stál více přemáhání. Takovým skutkem ještě hlasitěji prohlašujeme, že Boha více milujeme, že jsme pro něho ochotni podniknouti i to, co není nařízeno, a co jest k tomu ještě nemilé naší přirozenosti a jejím sklonům.

Mimo to takovým sebeovládáním vycvičíme se tak, že, až přijde věc důležitá k rozhodování, bude naše vůle již vycvičena jíti za obtížným, když je shledáme správným. Dále se tím naučíme naslouchati hlasu Božímu. Když zvládneme sami sebe, utišíme ono já v nás stále hlomozící a uslyšíme pak snáze hlas Boží, kterým nás bude volati. A snáze pak půjdeme za Bohem proti sobě, tehdy, kdy on to přímo od nás vyžaduje. Neobracejme askesi, která se jenom zdá býti pasivní, která jest ale velmi aktivní, takže ji svatý Tomáš přímo počítá k životu aktivnímu, když praví, že ten, kdo se chce věnovati kontemplaci, musí se cvičiti mravními ctnostmi, což znamená v prvém stavu askesi, aby se ztišil a připravil, aby mohl mluviti s Bohem. *Braito.*

ŽEŇ

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

A. AMADEI: *Un altro Don Bosco, il servo di Dio Don Rua.* Torino, Soc. Ed. internaz. 1935, str. 700, cena 12 L. — Druhý zakladatel salesiánského díla D. Rua podobá se velkému sv. D. Boscovi nejen celou vnější postavou, nýbrž i duchem i srdcem. Vzácný kněz, velký vychovatel mládeže vyzařuje na vás z této knihy, která je psána s opravdovou láskou, jakou má syn k otci. Kniha je také dokladem, jak si váží jiní svých velkých mužů, jak dovedou shromáždit všechno, co může vnésti alespoň trochu světla na jejich osobu.

BOGLER: *Heiliges Reich: Geistliche Mutterschaft.* Schöningh, Paderborn, 1935, str. 125. Nová monastická sbírka, vydávaná opatstvím Maria Laach. Sbírka životopisů svatých podle stavů. Tato sbírka obsahuje krásné postavy německých svatých abatyší. Kniha plna tajuplných pohledů.

JETTI: *Il Sacerdozio nel divino pensiero di Jesu.* Napoli, M. D'Auria, 1935, str. 294, cena 12 L. — Je to kniha, která patří do rukou kněze. Přednášky kněze pro kněze. Čtěte ji a vaše kněžství se vám zjeví v celé jeho kráse, vyvstanou vám znovu v paměti všchny povinnosti a úkoly, které na vás klade přijaté kněžství. Stojí za čtení. A to je vysvědčení velmi dobré, protože dnes není mnoho knih, o kterých se to může říci plným právem.

LOEHR: *Jahr des Herrn.* Regensburg, Friedrich Pustet, 1935, str. 292, cena 4.90 (9.90) Mk. — Knížka poslouží knězi jako příprava na kázání, poněvadž podává základní myšlenky jednotlivých církevních období, způsobí však také mnoho dobrého v ruce laika, naučí ho pohlížeti do tajemství církevního roku. Hlavním pramenem autorovým je ovšem Písmo, patřičné perikopy jednotlivých období a pak mešní a jiné liturgické texty. Kniha je psána dobře a můžeme ji jako velmi praktickou doporučit.

D. E. MISSEREY: *Sous le signe de l'Hostie.* Paris, P. Lethielleux, rue Cassette, 10 (VIe), 1934, str. 227, cena 12 frs. — Kniha vyšla jako 37. svazek krásné sbírky „Pax", obsahující opravdu hodnotná díla. Marie Doëns, dcera generála, později benediktinka, je vzorem lásky k Eucharistii. Celý svůj duchovní život vyjádřila slovy: Ježíš v Eucharistii byl mým učitelem. Kniha skvěle poučí všecky, jak čerpati ve všech okolnostech života sílu trpěti a stoupati vždy výše. —ský.

MELLET: *L'itinéraire et l'idéal monastique.* Desclée de Brouwer, str. 152, cena 10 frs. Rozbor a synthesa augustinovské myšlenky o křesťanské dokonalosti, která pro svatého Augustina nakonec se uchyluje k mnišství, jakožto k prostředku

ke svému dosažení. Později pak svůj ideál dokonalosti rozšiřuje o kněžství a apoštolskou lásku. Dílo jest jako by ohniskem vývoje mnišství, které z klášterů vyšlo k aktivní činnosti.

PICARD: *Flucht vor Gott.* Rentsch, Zürich. Kniha, která by měla býti u nás co nejdříve přeložena, protože jest to kniha nesmírné hloubky a kniha opravdu visionářská. Vidí, jak tolik lidí dnes prchá před Bohem, jak ti, kteří hledají a milují Boha, jak jsou vlastně jenom ostrovem a předpovídá, jak se toto všechno na lidech vymstí. Nedá se Picard másti ani skvělými náboženskými projevy, ukazuje, jak v životě i ti, kteří si říkají zbožní, jak prchají před Bohem a před jeho vůlí, jak nejsou důslední ve svém uchvácení života, jak docela jiné motivy je vedou. Nemilosrdně ukazuje na zdroje a příčiny a hlavní projevy tohoto úprku člověka před Bohem. Tuhletu knihu bych dal do ruky každému duchovnímu, všem vůdcům mládeže, všem, kteří chtějí poznati pravdivě, že se blíží potopa pohromy zabitého Boha v tolika lidských duších.

SOIRON: *Glaube, Hoffnung, Liebe.* Pustet, Salzburg, 1935, str. 206, cena 3.30 Mk. — Vybudujeme svůj duchovní život na ctnostech, především na ctnostech božských, jest smyslem této šťastné knihy, která provádí celý křesťanský život těmito třemi ctnostmi, jakožto nejjistějšími vůdci a směrnicemi. Vrátíme se ještě ke knize, protože toho zasluhuje.

STERNBERG: *Die Sängerin Gottes.* Steffen, Limburg a. d. Lahn, str. 84, cena 3.80 Mk. — Velký lexikonový formát krásně psané knihy, krásně také vypravené, o prorokyni a pěvkyni Boží sv. Hildegardě. Autor ukazuje světici z jejího díla, jakožto plnou hlubokého chápání všeho stvoření. Kniha nás přenáší do zcela jiného světa a ukazuje velikost středověké ženy.

Traité de l'oraison mentale par la Mère Marguerite d'Arbouze. Desclée de Brouwer & Cie, Paris, 1934. Cena 6 franků, stran 70 + 23 str. předmluvy. — Dobrá příručka, jak se vycvičiti v rozjímavé modlitbě. Je psána pro řeholnici, ale sáhne po ní ráda každá duše, protože bez rozjímavé modlitby není duchovního života.

WAGNER: *Christusjugend: Freundinen Gottes.* Herder, Freiburg, 1935, str. 104, cena 1.40 Mk. — Život šesti dívek zesnulých v mladém věku, které ale naplnily v několika letech své srdce dokonalou láskou k Bohu. Tato kniha hodí se výtečně pro přednášky k mládeži, chovankám pensionátů, pro dívčí mládež ve spolcích a podobně. Zájem posluchačů bude odměnou za jakousi námahu, spojenou s vypracováním přednášky.

WILK: *Führende Gestalten, Kirchengeschichte in Heiligenleben.* Schöningh, Paderborn, 1935, str. 432, cena 5.80 Mk. — Od apoštolů a mučedníků až po poslední světce naleznete zde zpracovány životy všech svatých, jak zapadají do dějin Církve i světa. Není snadné podobné dílo, ale musíme říci, že W. se to v mnohém podařilo, nalézti v životě jednotlivých svět-

ců to, co je u nich podstatné a charakteristické pro tu neb onu dobu. Dílo se čte krásně a osvěží vás svou lehkostí. Je to ovšem spíše kniha lidová.

Z RŮZNÝCH POLÍ

ALLERS: *Sexualpadagogik*. Pustet, Salzburg, cena 5.40 Mk. — Velký odborník Allers, který se dotýká tohoto delikátního, ale tak důležitého předmětu. A umí se ho dotýkati opravdu jemně, jako odborník a při tom jako člověk, který ví, že se dotýká hlubin životních. Nemoralisuje suše, nepovoluje smyslům uzdu, jako by jejich pud anebo vnější zákon mohl býti jejich normou, nýbrž ukazuje na účelovost, která dává sama pak zákony své, jež jsou proto tak hluboce a obecně závazné. Zasazuje otázku do rámce celé lidské osobnosti a lidského určení a proto žádá výchovu celkovou, ne jednostranně sexuelně úzkostlivou.

Annali Dell'Italia Cattolica 1935. Roma—Milano, Pro Famiglia, 1935, str. 488, cena 6 L. — Vše, co má vztah ke katolickému životu italskému a všem jeho projevům, naleznete v této příručce. Je to opravdu vzor podobných publikací. Spousta obrázků a menších článků, které dovedou upoutat, činí knihu nesmírně zajímavou. Doporučejeme pro dobré informace a také k následování.

ARNOBII: *Adversus nationes libri VII., Recensuit C. Marchesi*. Torino, Paravia, 1935, str. 435, cena 28 L. — Je to 62. svazek dobře vedené sbírky Corpus scriptorum latinorum. Vydání je vzorné. Kritické poznámky pod čarou ukazují velkou vytříbenost filologickou vydavatele a dobrý rejstřík dává snadný vhled do celého díla. Upozorňujeme při této příležitosti na celou tuto sbírku latinských klasiků.

BRINKTRINE: *Die heilige Messe*. Paderborn, Schöningh, 1935, str. 334, cena 4.50 (5.80) Mk. — V záplavě studií o mši svaté přichází velmi vhod tato knížka, která se vyznačuje jasným a při tom dosti stručným podáním, takže vyhoví zvláště těm, kteří se nemohou zabývati příliš obsáhlými knihami. Autor si všímá mše svaté jak po stránce historického vývoje, tak po stránce dogmatické a ani asketicko-mystické hledisko nenechává stranou, takže kniha je poučná a užitečná, praktická zároveň. Můžeme jen doporučit.

FEIGE: *Avant tout la bonté*. Paris, Tequi, 1935, str. 85, cena ? — Povaha, způsoby dobroty, možnosti jak ji nabýti, její vzory, to je obsah této knížečky. užitečné a psané prakticky.

GEYMULLER: *Swedenborg*. Leroux, Paris, 450 str., cena 35 frs. — Podnes nejlepší dílo o tomto náboženském zajímavém mysliteli a o jeho vztahu k psychickým jevům. Toto dílo jej totiž líčí jakožto především psychologa, který i ke svým náboženským názorům přichází po psychologických studiích. Swedenborg byl vlastně otcem moderních teorií o podvědomí.

Kniha shrnuje všechno, co se domníval Swedenborg najíti svou zkušeností a co svědčí experimentálně o duši, o jejích silách, o jejím životě a působení.

GRILL: *Der Talmud und Schulchanaruch.* Moser, Graz, 1935, str. 96, cena 1.50 Mk. — Není to nějaká štvavá kniha proti Židům, nýbrž prostě autentické otištění toho, co obě sbírky, o kterých se tolik bájilo, obsahují o Kristu a křesťanství. Spisovatel, který se tím obírá 20 let, podává dějiny obou knih, jejich obsah v různých otázkách. Kniha klidná a velmi zajímavá.

GUARNIERI: *Il Cristo.* II. Ed. Genova, P. De Fornari e C. 1934, str. 455, cena 15 L. — Každý život Kristův nám řekne něco nového a kdyby nám neřekl nic nového, alespoň v nás dovede vzbudit větší lásku ke Kristu. Kristus Guarnieriho má obě tyto vlastnosti. Není to suché líčení, neomezuje se jen na zprávy evangelia, nýbrž snaží se těžit, kde je možno, aby nám podal obraz Krista co nejdokonalejší. A zvláště pak učí nás milovat Krista. Krásné ilustrace, většinou neznámé, dodávají knize velké ceny.

HABERSBRUNNER: *Kennst du deine Kirche?* Regensburg, Pustet, 1935, str. 88, cena 1.60 Mk. — Jsou to náčrty kázání o Církvi. Dobré, ale jen pro toho, komu stačí krátký náčrt. Jinak jsou tu naznačena všechna obvyklá témata o Církvi. Při této příležitosti upozorňujeme na dřívější dílo téhož autora, vycházející ve II. vyd.: *Ein Weg zur Kanzel.* Je to bohatá studnice pro kazatele. Stojí 2.80 Mk.

HERWIG: *Sv. Šebestián z Weddingu.* Boh. Durych, Olomouc, 1935, cena 8 Kč. — Již jsme doporučovali dvakráte toto malé veledílo, jednu z nejkrásnějších věcí Herwigových. Herwig tu volá ve visionářském, ale pravdivém zanícení: Uskutečněte křesťanství ve svém styku s chudým a s malým a vrátíte jej Kristu. Tak to dělal hrdina románu, mnich, který opustí klášter, aby roznesl svého Krista v srdci těm, kterým je zima. Doporučuji jako žádnou jinou druhou věc, především mladým!

Hlasy za němé tvory. Uspořádali Frič a Šidlo, Brno, spolek pro ochranu zvířat, cena 6 Kč. — Nejsme proti tomu, aby se zvířata chránila, ale řekli bychom: Učte milovat Boha a lidi a bude každý milovat všechno, co náleží Bohu. Domini est terra et plenitudo eius. A pak bude milovat také každý v řádě, stanoveném Bohem.

Homenaje de la vida sobrenatural a su ilustre fundador P. Juan Arintero O. P. Fides, Salamanca, str. 158. — Bylo to záslužné dílo, které vykonali vydavatelé tohoto časopisu svému zakladateli, jenž zemřel v pověsti svatosti a jehož hrob nepřestává býti obléhán zbožnými dušemi. Snad přineseme časem také jeho životopis.

Kirche und Kanzel. Schöningh, Paderborn. Ročně šest sešitů celkem za 6 Mk. — To nejsou vypracovaná kázání, jako v témž nakladatelství vycházející výborný německý Chryso-

logus, jehož každé číslo jest dobrou pomůckou kazatele. Tato sbírka má předváděti právě okamžité problémy a otázky. Nadhazují problémy a zároveň podávají nárysy řešení. Vítáme tento rozhodně šťastnější pokus pomoci duchovním při jejich přípravě na kázání a přednášky.

KREJZA: *Tři rozžaté lampy.* Vyrostl, hezky vyrostl Krejza v této sbírce a především se přiblížil své zemi láskou a touhou viděti ji brzo velkou, protože Boží. Kniha jest tajnou pohodou duše, ale při tom není zábavou. Vede k myšlení, k zadumání. Kniha, která tohohle dosáhne, již zvítězila. Překrásné jsou dřevoryty Votýpkovy, který je pokorně zladil se slovem psaným.

LUTZELER: *Grundstile der Kunst.* Dümmler, Berlín, 1935, str. 424, cena 8.80 Mk. — Docela nové původní stanovisko k uměleckým stylům. Autor je třídí nejprve podle uměleckých oborů, vycházeje ze zásady, že každý obor potřebuje jiné formy, jiného stylu k vyjádření pravdivé krásy. Styl má jako umění svůj rytmus, kterým víří v dějinách a proto se zmiňuje spisovatel důkladně o myšlence a skutečnosti v umění. Dále se pak zvedá k vlastnímu tématu, totiž ke smyslu, až metafysickému, v umění. Proto odsuzuje formalismus v umění jako chronickou nemoc umění. Závěr srovnává moderní umění s moderní filosofií. Kniha velmi blahodárná pro umělce i pro přátele umění.

Magyar Kórus, časopis „Jednoty svaté Cecilie", varhaníků v Maďarsku, jež s úspěchem propaguje svými brožurkami: *Korális füzetek,* gregoriánský chorál, nejen Kyrie, nýbrž i propria některých svátků (vánoce, velikonoce). Kancionál: *Harmonia sacra* (450 str., 4 pengö), úředně zaváděna v celém Maďarsku a pak doprovod pro varhaníky: *Szent vagy uram* je celý proniknut idejí Motu propria Pia X.: „Eo magis musicum opus Ecclesiae inserviens sacrum esse atque liturgicum, quo magis ... ad melos gregorianum acceda dat." 13. číslo Magyar Kórus přináší v příloze 15 písní eucharistických a k Ježíši, z nich 10 latinsky.

MUCKERMANN HERMANN: *Die Lehre von der Entwicklung und Vererbund und das Christentum.* Dümmler, Berlín, 1935, cena 2.20 Mk. — Na základě moderních vědeckých poznatků a na základě křesťanských zásad snaží se tento velký anthropolog postaviti i křesťanům i ostatním přijatelné stanovisko v otázkách dědičnosti. Zvláště velmi cenné jsou jeho vývody biologické, které prozrazují odborníka prvotřídního.

NÖTSCHER: *Das Buch Jeremias.* Hanstein, Bonn, 1934, str. 378, cena 12.30 Mk. — Další svazek řady exegetických spisů, vycházejících u Hansteina. Tyto svazky, jakož i především svazek přítomný, se vyznačují přesným vědeckým aparátem. Autor uvádí všechny názory všech textových kritiků, všech vykladačů a snaží se do toho vsunouti tradiční krásné výklady a přijetí tohoto velkého muže Božího. Vedle skvělého překla-

du provázejí celé dílo poznámky velké ceny pro pochopení doby a smyslu proroctví. Kniha do každé studijní knihovny! Před překladem jest podán dobrý, hluboce založený a zdůvodněný úvod do této obtížné knihy Písma sv.

OLIVA: *Praktická úcta Srdce Ježíšova.* Dvanáct promluv pro první pátky v měsíci. 1934, str. 30, cena 4.50 Kč. Náklad vlastní. Tentýž: *Obraz ukřižovaného Spasitele.* Postní kázání. Cena 4 Kč. J. Toman ve Žďáře. Též ve všech pořádných knihkupectvích. Doporučujeme tyto dobré, praktické promluvy.

PAVEL: *Sv. František z Assisi.* Kroftová-Kočová, Praha, Zátiší. — Hrst vzpomínek a dojmů, které zanechal sv. František v Umbrii a jež sesbíral zbožný poutník. Kniha není však psána ve smyslu katolického chápání sv. Fr., nýbrž deisticky.

PIEPER: *Urkirche und Staat.* Schöningh, Paderborn, 1935, str. 65, cena 0.60 Mk. — Studie opravdu prvotřídní o poměru prvotné Církve ke státu, jakožto vodítko pro poměr dnešních křesťanů k němu. Kniha napsána na hlubokých studiích Písma a Otců.

RYBÁK: *Jak žíti.* Časové úvahy podle životopisu sv. Jana Bosca. Praha, Francl, 1935, str. 176, cena 6 Kč. — Byla to myšlenka opravdu originelní vybrati ze života světce dnešního dne to, co je nejčasovější. Knížka poslouží velmi jak kněžím, tak i laikům, zvláště k různým přednáškám.

SCHRATTENHOLZER: *Soziale Gerechtigkeit.* Moser, Graz, str. 208, cena 4 Mk. — Dobrá učebnice nauky o spravedlnosti společenské. Jest to velmi dobrá sociologie jak pro svou stručnost, tak pro svou přesnost a jistotu, s jakou odvozuje z přirozených zákonů sociální řád. Při tom jest všude dobře včleněno učení Církve.

SCHWAMM: *Das göttliche Vorherwissen bei Duns Scotus.* Rauch, Innsbruck, 1934, str. 340, cena 10 Mk. — Odborná studie, která přispěje hodně k pochopení a stanovení problému tak zmítanému mezi theology obou protivných táborů v katolické dogmatice, totiž ohledně Božího předurčení a předzvědění. Autor studuje stanovisko, které zaujímá k otázce doctor subtilis Scotus. Scotus tu našel své vlastní řešení, jež autor podrobuje blahovolné kritice. Při tom studuje názory jeho předchůdců a celé jeho školy. Dílo jest obohacením dějin theologie.

SOUKUP: *Sborník kontroversí.* Lidové knihkupectví v Olomouci. — Vyšly poslední dva svazky, čtvrtý a pátý po 13 Kč a upozorňujeme znovu na toto výtečné dílo. Kdo je chce míti, pospěš si, neboť, jak jsme doslechli, bude v nejbližších dnech rozebráno. To je vlastně nejlepší jeho doporučení.

TER HAAR CSSR.: *Casus conscientiae de praecipuis hujus aetatis peccandi occasionibus.* Mario E. Marietti, Torino, str. 200, cena 10 L. — Dvanáct moderních okolností, které působí příležitost ke hříchu, probírá tu autor způsobem výstižným, vyčerpávajícím povahu těch okolností, udávajícím staré a nové způsoby prostředků. Pro zpovědníka je to kniha neoceni-

telná; ale je to i vzácná kniha úplného materiálu pro přednášky o těchto věcech. —es—

TILMANN KLEM: *Das Schönste was es gibt.* Pustet, Regensburg, str. 60, váz. 2.40 Mk, bez obrázků 2 Mk. — Autor v obrazech plných životnosti vykresluje velikost a krásu Božího života, jak se projevuje a přetvořuje nitro člověka. Tilmann s uměleckou pohotovostí dovede vybírat z okolí prosté, ale svérázné motivy, aby jimi vnesl světlo do tajemného života duše. Bibliofilská úprava s 10 celostránkovými uměleckými obrazy jest dalším doporučením knihy.

VINCENTINUM, dům milosrdenství, Praha-Břevnov, vydal mnoho krásných věcí, o kterých se mnohdy ani neví. Proto na ně upozorňujeme. *Malý katechismus pravé pobožnosti k Panně Marii podle bl. Ludvíka Grigniona,* str. 94, stojí 5 Kč. Je to velmi praktická knížka pro ctitele mariánské. — *Adorační hodiny,* str. 266. Jako příručka pro chvíle trávené před svatostánkem, vzácná knížka. Najdete v ní vše, co v těchto chce říci zbožná duše Pánu Ježíši. — Pěkný životopis světce křesťanského milosrdenství vám vyloží knížka *Hrdina božské lásky, sv. Vincenc Paul.* Stojí 5 Kč. — Knížka *Světice růží* vám ukáže v novém světle život sv. Terezie a myšlenky její na každý den v roce. Stojí váz. 10 Kč. *Květy duše* jsou hluboké myšlenky a rady pro řeholnice. Stojí rovněž 10 Kč. Téhož rázu jsou také *Křesťanské myšlenky na každý den v měsíci.* Knížečka stojí 5.50 Kč. Zvláštního doporučení si zaslouží krásně přeložené básně sv. Terezie Ježíškovy. Úhledná knížečka stojí jen 10 Kč. Mimo to můžeme doporučit několik menších brožur: *Svaté touhy duše milující Boha,* 2.50 Kč, *Mariánské dítko, jeho život a smrt,* 4 Kč, *Pán Ježíš, božský učitel ve vědě svatého kříže,* 4 Kč, *Společná pobožnost ke mši svaté,* 2 Kč, *Svatý Apoštol Juda Tadeáš,* 2 Kč, *Sv. Antonín,* 2 Kč, *Eucharistický růženec,* 2.50 Kč. *Pobožnost k Duchu sv., Skrytý poklad,* 0.40 Kč. Zakoupením těchto knížek podporujete také dům milosrdenství Vincentinum.

Vita liturgica, Diario per ciascum giorno dell'anno 1934-35. Milano, Opera Regalità di N. S. Gesu Cristo, str. 288, cena 4 L. — Nemůžeme dosti doporučiti tuto příručko liturgického života. Vše, co se týká běžného církevního roku, zde naleznete. A mimo to, kolik poučení a praktických pokynů! Jak bychom potřebovali něco podobného v naší řeči!

Bůh a duše

III Život duchovní.

(Dokončení.)

K tomu, co řeklo Písmo a co řekla tradice, podává svatý Tomáš filosofický výklad. Každá věc je dokonalá a tedy i křesťanský život bude dokonalý, když dosáhne svého cíle, jímž nemůže býti nic jiného než Bůh. A poněvadž je to láska, která nás svou vlastností spojovati sjednocuje s Bohem, nemůžeme nikde jinde hledat svou dokonalost než v lásce, která činí milujícího jedno s věcí milovanou.[1] A proto naše dokonalost spočívá podstatně v lásce; předně v lásce Boží a pak v lásce bližensk é.

Tyto dvě nelze od sebe oddělovat. Křesťan miluje nejen Boha, nýbrž i bližního; jednou rukou objímá Boha, druhou pak jeho tvora. Nemůže nemilovat bližního, jenž je majetkem Božím, jehož miluje. Milujeme-li osobu, milujme také vše, co jí náleží. Bohu náleží všechno dobré. A proto duše, která opravdu miluje Boha, nezná nenávisti. Je tak dokonale proniknuta touto láskou ke svému Tvůrci, že všechno dobré a krásné nalézá a miluje v něm. Láska ji sjednocuje s Bohem a proto miluje všechno, co miluje on. Není malichernou, jako on není malicherným. Její srdce je široké, jako srdce Boží. Všude vidí jeho potřeby a zájmy Boží se stávají zájmy této duše. Celý život je pod vládou této lásky, která určuje veškerý jeho směr k Bohu. Celá činnost tohoto člověka je proniknuta láskou. Zdá se, že ta duše je živým výrazem modlitby Páně: Přijď království tvé . . . Chápete nyní slova svatého Augustina: Miluj a čiň, co chceš? Nic jiného nechtěl říci velký učitel než zdůraznit, že kde vládne láska, tam není obavy, že se vykolejí duchovní život. Láska je poutem dokonalosti, *vinculum perfectionis*, je soudržností všech

[1] II., ot. 184., čl. 1. a násl. Rovněž v knížce De perfectione vitae spir. cap. 1, 2. Upozorňujeme zde na tuto vzácnou knížku, která právě vychází v edici Krystal.

ostatních ctností, je matkou ctností a jejich vůdkyní a proto miluj a čiň, co chceš. Miluj a nemůžeš činiti než dobro. Neboť láska je dobrotivá, je shovívavá . . .

Dlužno zde zdůrazniti dvě věci: Předně láska je tak úzce spjata s posvěcující milostí, že bez ní nemůže existovat a za druhé milost sama o sobě nestačí, není-li láska činnou. — Láska je nadpřirozenou ctností a proto, je-li smrtelným hříchem v duši člověka zničeno pouto, které ho vázalo k Bohu, a je vytvořen stav nemilosti, může býti v této duši víra i naděje, ale nemůže býti pravé nadpřirozené vlité ctnosti lásky, která předpokládá stav milosti. Kdybychom měli víru, takže bychom přenášeli hory, neměli bychom však lásky, nejsme nic, jak praví svatý Pavel, neboť bez lásky, tedy bez milosti, jsme ve smrti.

S druhé strany však zase stav milosti bez činnosti lásky, třebaže je to stav života, je to stav trapný, ano, stav nebezpečný. Je mnoho duší, píše Ribet,[2] které mají posvěcující milost, a proto podstatnou milost a přece jsou velmi nedokonalé, nečiní nic pro své zdokonalení, ano mnohdy se obracejí na opačnou stranu vlažností a duchovní leností, ve které žijí. Abychom byli ve stavu milosti, stačí nemíti smrtelného hříchu. Tím, že neumrtvujeme vášně, že se nevyhýbáme lehkým hříchům nebo se nesnažíme získati potřebné ctnosti, neztrácíme ještě stavu milosti, ale tato neumrtvenost vášní, tento trvalý stav lehkého hříchu, tato ztrnulost duše jsou podle přiznání všech popřením dokonalosti. A mohli bychom ještě dodat: Jak dlouho se udrží tato duše ve stavu milosti, jak dlouho bude odporovat pokušením k těžkému hříchu, jestliže nemá mravní síly, kterou jí může dodat jedině pečlivé konání ctností?

Není tedy dokonalým ještě ten, kdo žije ve stavu milosti a vykonává podstatné křesťanské povinnosti, aby nepřišel do konfliktu se zákonem Božím a církevním, jenž se snaží jen a jen o to, aby se nedopustil smrtelného hříchu, ale co je nad to, pokládá za věc málo užitečnou ať teoreticky nebo prakticky. Ještě

[2] Ascétique chretienne, str. 23.

se nestal nikdo svatým jen proto, že se řídil jen podle kasuistické morálky, jak vyznává jeden z jejích spisovatelů, jejímž cílem je, jak se mnohdy zdá, dáti Pánu Bohu co nejméně a ukázat mu, že s tím může být spokojen. Křesťanská dokonalost se nedá měřit právnickými ani matematickými formulkami, protože Bůh žádá lásku takovou, že větší nejsme schopni: *z celého srdce, ze vší síly*. Nestačí tedy stav milosti, nestačí míti křesťanský život, který je ve své podstatě jakožto účast na Božím životě něčím velkým: je třeba skutků, odpovídajících tomuto životu. Jinak to bude život mrtvý.

Ještě více. Nestačí, abychom mohli někoho nazvat dokonalým, žije-li ve stavu posvěcující milosti a koná jisté úkony lásky. To je ještě málo. Poněvadž dokonalost není jen jakýmsi konem, nýbrž je *stavem*, je třeba, aby duše měla zručnost, zběhlost v konání křesťanských ctností, aby byla ve ctnosti utvrzena, aby její jednání nebylo jen čímsi chvilkovým, nýbrž zakořeněným zvykem, trvalou disposicí jednati v každém případě tak, jak se líbí Bohu a jak to odpovídá jejímu stavu. Odtud vychází ona radostnost z každého dobrého skutku, jasná mysl za všech, i těch nejtěžších zkoušek, které Bůh může seslat na každou duši. Zde by bylo třeba, abychom pochopili, jaký význam má v duchovním životě zběhlost v konání dobra. Nezískáme ji jen chtěním nebo jedním či dvěma skutky; je třeba stálého a neumdlévajícího úsilí, je třeba vytrvalosti i při těch nejjednodušších a nejnepatrnějších věcech. Je třeba toho, co nazýváme *věrností v malém*, máme-li dospěti k pravé dokonalosti.

Význam a důležitost lásky v duchovním životě plyne ještě z jisté, třebas jen vedlejší, ale zde na zemi velmi závažné přednosti, jakou má činnost vůle nad rozumem. Uznáváme zcela se svatým Tomášem, že rozum je samo sebou mohutností vyšší než vůle, protože jeho předmět, bytí, je jednodušší, všeobecnější než předmět vůle dobro, které je jen jistou modalitou bytí. Jako dobro předpokládá bytí, tak vůle

předpokládá rozum, který ji vede. — Tak tomu bude i ve věčném patření, ve věčné blaženosti, kde rozum bude patřit na Bytnost Boží a pak vůle spočine svou láskou v tomto dobru, takže blaživá láska nebude než nutným následkem blaženého poznání.[3]

Než zde na zemi je tomu poněkud jinak. Naše poznání zde na zemi se uskutečňuje pouze věrou, a ta je velmi nedokonalá. Proces poznávací vyžaduje, aby poznávaný předmět byl jistým způsobem v rozumu poznávajícího a proto poznávajíce Boha, snažíme se jaksi přiblížiti jej sobě, vtěsnati jej, abych tak řekl, do úzkých rozměrů našeho rozumu. Abychom si jej poněkud představili, vtěsnáváme jej do těsných hranic našich pojmů. A proto naše poznání je nesmírně nedokonalé, všude používá jen analogií, protože lidský rozum nemůže přímo svou konečností a ohraničeností k nekonečnému Bytí Božímu. — U lásky je tomu však poněkud jinak. Láska nás unáší k milovanému předmětu, ztotožňuje nás s ním tak, jak je sám v sobě a proto také láska Boží nehledí na lidskou slabost ani na Boží nekonečnost, nýbrž pozvedá člověka k němu a spojuje ho s ním. A proto zde na zemi je dokonalejší láska Boží než Boží poznání.[4]

Až se přiblíží chvíle, kdy bude patřiti náš rozum na tvář Boží, zmizí naše víra — tedy poznání Boha, jaké máme zde na zemi — ale láska zůstane. Jen zazáří větším, jasnějším leskem. To proto, že naše poznání zde na zemi je jen prostředečné, kdežto naše láska je přímá, bezprostřední, jen jí zasahujeme Boha sama v sobě tak, jak je. Naše poznání vystupuje od tvorů k Bohu, kdežto naše láska sestupuje od Boha ke tvorům, jak poznamenává svatý Tomáš.[5] Protože miluje Boha, miluje tvory, kteří jsou jeho, tak jako rozum, protože poznává tvory, poznává z nich cestou příčinnosti Boha. To vše nám stále vysvětluje jen slova svatého Pavla, že láska je poutem dokonalosti. Poutá nás nejen k Bohu, nýbrž spojuje také vše-

[3] Viz I. ot. 82., čl. 3.; I., II. ot. 3., čl. 4.
[4] I. ot. 82., čl. 3. — [5] Tamtéž ke 2.

chny věřící navzájem v Bohu jako v prvku jednotícím a jednotném.

„Co mne se týče, píše svatý František Sal., neznám vůbec žádné jiné dokonalosti než milovati Boha z celého srdce a svého bližního jako sama sebe. Každá jiná dokonalost bez této je klamnou dokonalostí. Láska je jediným poutem dokonalosti mezi křesťany a jedinou ctností, která nás spojuje s Bohem a s bližním jak je třeba, v čemž spočívá náš cíl a naše konečná dokonalost. Klamou nás, kteří nám vymýšlejí jiné dokonalosti."[6]

Z těchto úvah o povaze křesťanské dokonalosti plynou velmi důležité závěry pro duchovní život. Řekněme si pro okamžik alespoň tolik, že duchovní život není ničím chorobným, není hysterií, jak se domnívají mnozí, kteří nechápou věcí Božích, a pak že duchovní život není nějakou výsadou jistých, vyvolených duší, nýbrž že je určen Bohem pro všechny.

Láska k Bohu a bližnímu, která tvoří základ a podstatu duchovního života, nemá v sobě nic chorobného. Jestliže se snad najdou duše, které jsou již duševně nemocné, to neznamená ještě, že by snad tato jejich choroba tvořila jejich dokonalost nebo byla nutná k dokonalosti; naopak nic nemůže býti nebezpečnějšího a nic neztěžuje cestu duchovního života tak, jako duševní choroba. Heroismus světců není nikdy výplodem choré duše, která je vždy spíše egoistickou, obávající se stále jen o sebe. Ten, kdo se dovede obětovat pro Boha a bližního, není nikdy člověkem malicherným jako jsou duševně nemocní.

Slýcháme velmi často, že skutky svatých jsou tak velké, že je nemůžeme následovat. Svatým prý se musíme obdivovat, ale nemůžeme zaříditi svůj život podle nich. Nic není však méně pravdivé jako toto tvrzení, podíváme-li se na ně ve světle našeho řešení povahy duchovního života. Považujeme-li za svatost to, co je mimořádné v životě svatých, co je obyčejně odměnou od Boha za jejich velké skutky a jejich oběti, pak ovšem je jisté, že je nemůžeme ná-

[6] Esprit de S. Francois de Sales. I. ch. 25.

sledovat. Než uvědomíme-li si, že podstata svatosti spočívá v lásce a že láska se může projevovat mnohotvárně, pak vidíme, že můžeme následovat všechny svaté v tom, co je podstatného v jejich životě. Není ovšem třeba, abychom následovali každý jejich skutek, ale je třeba, abychom si osvojili jejich ducha, který je vedl. A byl to duch lásky k Bohu a bližnímu, který určoval směr jejich krokům. Jistě nemůže každý následovat mučedníka v jeho tělesném utrpení, nemůže každý s apoštolem do dalekých krajin hlásat evangelium, ale každý může zařídit podle jejich příkladu svůj život tak, aby hlavní pohnutkou každého činu byla láska, tak jak tomu bylo u nich. A to je podstatné v životě duchovním.

Jsou ještě mnohé jiné důsledky, které plynou z tohoto pojmu duchovního života, ale těch si všimneme postupně v dalších úvahách.

P. Reginald M. Dacík O. P.

Eucharistie prvních křesťanů

Z Písma svatého měli křesťané od začátku zcela jasně dvě věci: Eucharistie jest pro duchovní život tím, čím je pro tělesný život chléb. Je třeba nejuctivější opatrnosti, aby člověk místo nasycení duše si nezpůsobil odsouzení. První křesťané přemýšleli o své víře, proto jim neušla myšlenka, že Pán Ježíš při poslední večeři řekl: Kdykoli to budete konati, konejte to na mou památku. Tedy je třeba přijímati tělo Páně často, a vždycky, když se koná eucharistická oběť? To byl první eucharistický problém. Nás vede k celku

4. *přijímání těla Páně.*

Po dlouhém vývoji a obměnách v této záležitosti nejvíce zajímá u prvních křesťanů, jak často přijímali tělo Páně a jakým způsobem.

1. Znalci dějin křesťanských nám zjistili, že velmi brzo po začátcích křesťanství se ukázaly tři směry.

Špatní křesťané ve své lhostejnosti se vyhýbali přijímání Eucharistie, aby se nemuseli zkoušeti, jak žádal svatý apoštol Pavel, to jest zanechati hříchu. Dobří křesťané jednak zdůrňovali nutnost nejlepší přípravy na přijímání těla Páně, aby se přijímalo hodně; považovali přijímání Eucharistie za odměnu pěstovaných a dosažených ctností. Jiní zase zdůrazňovali slovo Páně: Nebudete-li jísti těla Syna člověka, nebude ve vás života — a byli přesvědčeni, že čest Boží a správné hodnocení Eucharistie vyžaduje častého požívání Eucharistie, protože ji Kristus ustanovil na vzrůst a posilu ctností v lidské duši.

První všeobecně zachovávané pravidlo bylo, aby všichni věřící přijímali Eucharistii, kdykoli se koná eucharistická oběť. Skoro celá obě první století se mešní oběť konala pouze v neděli a teprve ke konci ještě ve středu a v pátek. Tu přijímali všichni. Ale máme také velmi časná svědectví, že si křesťané brali Eucharistii domů. Již Tertulián připomíná křesťanům, aby se nedotýkali pokrmů, obětovaných modlám, protože se každého dne dotýkají těla Páně.

V polovici třetího století již mluví svatý Cyprián o povinnosti pravého křesťana, přijímati Eucharistii každého dne. Slovo Otčenáše o chlebě vezdejším překládá „každodenní" a vykládá ten chléb o Eucharistii. Myšlenka této povinnosti byla jemu samozřejmá v dobách, kdy každý den mohl každému křesťanu přinésti mučednickou smrt.

Pro čtvrté století máme obyčej každodenního přijímání Eucharistie dosvědčený pro Církve Egypta, Španělska, Italie, Říma, Afriky, Asie, tedy obecně. Ale také v té době se dostalo křesťanské víře a Církvi zevnějšího pokoje od pronásledování — a tento obyčej se začíná ztráceti. Dřívější výjimky se stávaly častějšími, takže na příklad řehole sv. Benedikta, ze šestého století, již předpokládá, že se v klášteře slouží mše svatá jen v neděli, kdy všichni přistupují ke stolu Páně. Ale byly kraje, kde začínali přistupovati křesťané k Eucharistii jen jednou za rok; církevním shromážděním v Agde, roku 506, bylo ustanoveno, že ne-

bude považován za katolíka, kdo nebude přijímati Eucharistii o vánocích, velikonocích a letnicích.

Duchovní učitelé pak mají zásady: „Dělej každý, co podle své víry uznává za náboženskou povinnost" (sv. Augustin); a ještě: „Každodenní přijímání Eucharistie ani nechválíme, ani nehaníme; radíme však a vyzýváme, aby se přijímalo každou neděli, je-li ovšem duše odhodlána nehřešiti" (Genadius Marsejský). Konečným znamením změněné situace je zpráva Kassianova, že se i horlivým mnichům v egyptské poušti musilo připomínati něco, čeho se ztrácelo vědomí. Přijímali tělo Páně jen jednou za rok. Opat pěti set mnichů pak jim ohnivými slovy vytýkal jejich omyl ve smýšlení: odvolávají se na potřebu úcty k Eucharistii, pro její nesmírnou hodnotu, a říkají, že se může člověk odvážiti přistoupiti ke stolu Páně jen po takové přípravě, aby byl svatý a neposkvrněný; kdežto právě opačně, přijímání Eucharistie nás má učiniti svatými a čistými.

Jak je člověk ve své pozemské chytrosti vždy a všude stejný! Vidíme však, že návrat k přijímání Eucharistie každého dne jest návrat ke smýšlení prvních a nejlepších křesťanů.

2. Od začátku křesťanství bylo vedle přijímání Eucharistie pod způsobami obojími také přijímání pouze pod způsobou chleba. To jest jisté a nikomu nepřišlo na mysl, že je zkrácen, ani že má nezadatelné právo na obojí — když věděl, že přijímáním pod obojí se mu nedává více, nežli přijímáním pod jednou způsobou. Při tom jest ještě zajímavé, že co je nám dosvědčeno o obřadech přijímání těla Páně, ukazuje na přijímání jen pod způsobou chleba.

Podrobností těchto obřadů se nejvíce musíme dohadovati, chtějíce si je sestaviti v celek. Máme písemné památky a máme několik obrázků. Přesné obřadní knihy jsou dílem dob mnohem pozdějších.

Z obrazů vidíme, jak první křesťané při svých bohoslužebných projevech byli velmi živí, provázejíce své modlitby nejen zvýšeným hlasem, nýbrž i posunky. U přijímání Eucharistie máme tuto živost v po-

hybech a posuncích dosvědčenou v trojím: když přistoupili k obětnímu oltáři, aby přijali tělo Páně, hluboko se uklonili, na znamení klanění Bohu; potom jako toužebně vztáhli obě ruce po Eucharistii; konečně pravicí podepřeli v zápěstí vztaženou levici, na jejíž dlaň kněz položil Eucharistii; přijímali stoje, jak dosud ve východní církvi činí. Stáli uctivě skloněni.

Celek obřadů přijímání těla Páně můžeme z nejstarších památek viděti takto: Když po proměňování nastala chvíle přijímání pro věřící lid, pozdvihl kněz Eucharistii nad hlavu a zpíval: „Svaté svatým!" Věřící přistoupili způsobem právě naznačeným, klaněli se, vztáhli ruce, kněz každému na dlaň položil tělo Páně se slovy: „Tělo Kristovo", na něž přijímající odpověděl: „Amen", a sám požil Eucharistie.

Málo bylo zevnějších obřadů eucharistických v prvních dobách křesťanských, málo bylo slov. Ale tím více prozrazují, že bylo v duších. Jen čtyři slova řekl kněz, jen jedno slovo řekl přijímající. Ale ještě dnes cítíme, jaká je v těch málo slovech síla vědomí a lásky. *P. Em. Soukup O. P.*

Zřízení Církve

(Kurs o Církvi 4.)

Zakladatel Církve, Ježíš Kristus, chtěl nás shromáždit v jedno tělo, v jednu obec, která má tvořiti království Boží na zemi, která má býti mostem k onomu obecnému království Božímu, které nastane, až bude z vůle Boží naplněn počet vyvolených. Úkolem této Církve je proto pojmouti všechny prostředky, které k tomu Kristus mocí své oběti dal, a hledati všechny lidi, protože za všechny Spasitel zemřel, aby všichni tvořili tuto obec Páně.

Složil ve své Církvi pravdy, a jedněm určil, aby pravdy úředně hlásali a druhým poručil, že musejí

z jejich úst tyto pravdy přijímati. Jedněm dal moc odpouštěti hříchy a ke všem zvolal, že nebudou-li činiti pokání, všichni zahynou. Všem řekl: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nevejdete do života, ale vyvoleným řekl: To čiňte na mou památku. Všem řekl: Kdo nevěří, jest již odsouzen, ale apoštolům pravil: Kdo vás slyší, mne slyší...

Všechnu svou moc předal Kristus této své Církvi. V síle své všeobecné moci poslal své učedníky: Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi, pročež jdouce do celého světa, učte všechny národy.

Tedy z vůle Kristovy jest v Církvi Páně stav, určité údy, kterým jest svěřeno hlásání slova Božího, spravování Církve, bdění nad ní, řízení její a zastupování její před nepřáteli...

Tak tomu rozuměli apoštolové, především sv. Pavel, který zdůrazňuje svou moc. Svatý Pavel vypracoval dokonale nauku o Církvi, jakožto tajemném těle Jezu Krista. V tomto těle jsou různé úkoly, které plní různé údy. A o sobě a ostatních apoštolech tvrdí, že jsou rozdavateli tajemství Božích, o sobě tvrdí zvláštní úlohu; napomínati, kárati, trestati, autoritativně tedy říditi... Tuto moc ostatně prohlašuje za svou sv. Petr, když vystupuje jak na prvém koncilu jerusalemském, tak vícekráte, když se jedná o přijetí pohanů do Církve a podobně. Petr odděluje Matěje ze zástupu obyčejných věřících, Petr a ostatní volí si pomocníky, aby se mohli nerušeně věnovati hlásání slova Božího. K rozdílení Agap si volí jáhny, ale hlásání slova si vyhražují sami. Ve všech evangeliích vidíme vystupovati pevně uzavřenou skupinu „Dvanácti" a vedle nich a učedníků stojí množství věřících.

Proto je skutečným omylem tvrditi, že hierarchické zřízení Církve je nálezkem lidským.

Vedle tohoto zřízení vnějšího, které se vyjadřuje odborně jakožto Církev učící a slyšící, jest ale i zřízení vnitřní. Existuje i vnitřní hierarchie. Jsou údy živé v Církvi a jsou údy mrtvé. Oživující duch Církve jest nadpřirozený život synovství Božího, který

byl Církvi složen. Živé údy jsou ony, ve kterých žije tento duch Kristův, ve kterých žije, jak praví sv. Tomáš, nadpřirozená láska k Bohu, lidé, kteří nic nemilují více než Boha, kteří jsou zkrátka ve stavu milosti.

K této duši Církve, jak se říká, patří ovšem i ti, kteří jsou mimo Církev, kteří ji nepoznali jako pravou, bez vlastní viny, kteří se poctivě snaží pravdu najíti a podle poznané žíti. Svatý Tomáš výslovně praví, že Bůh přece není ve svém milosrdenství vázán na svátosti, když je sám jejich původcem. Ale pak jsou tito lidé zase spaseni oním životem, který je v Církvi a proto dále zůstává v platnosti, že mimo Církev není spásy. Kdo jsou vnějším způsobem mimo Církev, jsou spaseni vnitřním příslušenstvím k ní. Tedy zase jí.

A vedle těchto ať viditelných anebo neviditelných údů mystického těla jsou pak údy mrtvé, totiž hříšníci. Patří k Církvi, ale nedokonale, jak dí sv. Tomáš, patří k ní věrou, ne láskou. Svatý Tomáš psal před boji o vnější zřízení Církve. Pro něho byla Církev tělem Kristovým, proto jest zřejmé, že se bránil připustiti, že jsou hříšníci dokonalými údy Církve . . . Ale svou distinkcí dokonalé a nedokonalé členství vyjel z těžkostí, jako nevyjel z nich Wiklef a Hus a ostatní, kteří chápali Církev jen jako vnitřní tajemné Tělo. Neboť Kristus shromáždil viditelnými prostředky viditelné lidi s viditelnou správou, tedy ve viditelné, jak se říká, tělo Církev, církev co společnost.

My ale z podobenství o síti s rybami dobrými a špatnými, z podobenství o poli s pšenkou a koukolem, ze slov Kristových, kterými podroboval věřící svým apoštolům víme, že Kristus chtěl založiti Církev ne těch, kteří již jsou svatí, nýbrž, kteří mají *jím, v ní* svatosti dosáhnouti. Od nesvatých údů bude Církev definitivně očištěna až v den poslední.

Jsme vzájemně spojeni v Kristu. Jeho milosti nám dávají sílu žíti podle jeho vůle. Ale protože jsme spojeni, proto všechny zásluhy všech věřících odrá-

žejí se v duších všech, s námi jakkoliv v Kristu spojených. Ti, kteří jsou naplněni milostí a láskou, mají povinnost údů zdravých, aby vykonávali služby a pomoci za údy churavé, aby jim zjednávali přítok živné síly Páně. Každý úd má své místo a své poslání. Každý dar a milost znamená zároveň povinnost využitkovati tohoto daru nadpřirozeně, aby přinesl v druhých užitek stonásobný. Nejen v nás. Pochopí to naši čtenáři? *P. Silv. M. Braito.*

Smysl smrti

Nic nevím o abbém Pluotovi. Nevím, kdo to byl. Možná, že už je dávno mrtev. Zůstala po něm knížka: La mort des persécuteurs de l'Église et de la Papauté depuis l'origide du christianisme jusqu' à nos jours (Smrt pronásledovatelů Církve a papežství od počátků křesťanství až na naše dny). Vydal ji P. Lethielleux v Paříži. Rok vydání není uveden. Z předmluvy se dovídáme, že abbé Pluot kdysi četl Lactantiův traktát De mortibus persecutorum. Abbé Pluot byl psittacista. Co je psittacism? Papouškování. Bezmyšlenkovité opakování. Eufemisticky: nedostatek inspirace — to snad zní lépe a snesitelněji. „Když jsme tu četbu skončili, byli jsme rozhodnuti. Ačkoliv nemáme pero křesťanského Cicerona, umínili jsme si, že budeme pokračovati v jeho práci, abychom připomněli veliké naučení dějin, podnět k bázni pro jedny, podnět k útěše, síle a naději pro druhé.“ — Číslo množné, jehož užívá abbé Pluot, ukazuje, že psittacism je zaměstnání vznešené.

Půl knihy je tedy opakování, druhá půle napodobení Lactantia. Bídnou smrtí umřeli především císařové prvních tří století po Kristu od Nerona po Diokleciána, dále všichni heretičtí vladaři od Konstantia až po Konstantina Kopronyma. Bůh se pomstil na všech nepřátelích Církve věku středního od Aistulfa, krále langobardského, až po Ludvíka Bavora. A v témž starozákonním hněvu potřel všechny no-

vodobé pronásledovatele Církve od reformátorů století šestnáctého až po Garibaldiho a Gambettu.

Kdyby *persecutores* měli dosti ducha, dali by napsati knihu, ve které by byla vylíčena smrt papežů, misionářů a světců. A ukázalo by se, že bídně nezhynul jen Nero, ale i Petr. Arius ovšem umřel ošklivě. Puklo mu břicho, když ho slavně vítal Cařihrad. Avšak měl nějaké pohodlí obhájce orthodoxie Athanasios, který žil jako vyhnanec v poušti Libyjské a skrýval se v hrobce otcově? Je hrozné, musí-li císař německý Jindřich IV. prodati boty, aby měl na chléb: jest však méně hrozné, umírá-li Řehoř VII. v Salernu jako štvanec, ač miloval spravedlnost a nenáviděl nepravost? Bedřich II., který oloupil Církev, byl uškrcen vlastním synem. To jistě není nic záviděníhodného. Ale nelze proti němu postaviti svatého Ludvíka, který umřel morem na křížové výpravě? Je pravda, že Luther, nepřítel postu a odříkání, umřel přejedením. Což neumírá téměř současně s ním svatý František Xaverský v chatrči z klestí na březích Sančanu? Alžběta Anglická ovšem neumírala s chutí. Ale věrný syn Církve Filip Španělský za živa hnil v Escurialu. Voltaire umřel v zoufalství. Pius VI. snad zemřel ve slávě na loži vystlaném růžemi? A nelze proti paralyse Nietzscheově postaviti rakovinu Huysmansovu? A proti klidu Renanovu pochybnosti svaté Terezie Ježíškovy?

Dvě věci musíme přísně rozlišovati: tvář smrti a smysl smrti. Co je tvář smrti? Ztráta vědomí, úzkost, zoufalství po stránce duševní; bolest, křeč, škleb, ochablost, rozklad po stránce tělesné. Tvář smrti není vždy stejně hrozná. Většina lidí umírá smrtí nepřirozenou, to jest smrtí předčasnou, která jest způsobena úrazem, násilím nebo nemocí. Tvář této smrti je vždycky strašná. Lidé umírají také smrtí přirozenou: to je smrt stářím, sešlostí. Ta se podobá usnutí.

Co je smysl smrti? Tím se rozumí způsob, jak chápeme smrt člověka. Tím se rozumí vztah smrti k životu, vysvětlení a hodnocení smrti, souhlas náš či nesouhlas, soucit či nesoucit s koncem člověka. Mlu-

víme tedy o smrti zasloužené a nezasloužené, důstojné a nedůstojné, předčasné a pozdní, krásné a ohavné.

Tvář smrti neurčuje smysl smrti.

Krásná smrt je smrt v milosti Boží. Strašná smrt je smrt nekajícná. Avšak víme, která smrt je nekajícná a která kajícná? I hříšník, který umírá bez vnějších známek kajícnosti, může se niterně obrátiti k Bohu, a to i v posledním okamžiku. P. Glorieux uvažuje o poslední milosti připomíná, co vše je možno v okamžiku: vtělení, přepodstatnění, ospravedlnění ve křtu nebo ve svátosti pokání.[1] Je pravda, smrtí se končí čas zásluhy a počíná se čas odplaty. Když stačí okamžik, proč by nebylo možné obrácení v okamžiku posledním? K tomu však poznamenává Adhémar d'Alès, že rozhodnutí o spáse nespadá nutně v jedno s okamžikem smrti — může býti rozhodnuto již dříve, a že psychologické podmínky takového rozhodnutí jsou podmínky života, jenž se končí, ne života, jenž se začíná.[2]

Obrátil se v posledním okamžiku Renan, který patrně chtěl umříti nekajícně, když ve své závěti předem odvolal, za neplatný, nicotný a nestavší se prohlásil každý kon víry a jakýkoliv projev lítosti, který by mu mohl uklouznouti v zoufalství agonie? Umřela kajícně Jacqueline de Blémur, která naopak prohlásila, že předem odvolává, ruší a anuluje každý projev beznaděje, slabosti ducha a strachu před soudem Božím?[3]

Každý si to může vykládati jakkoliv. I kdyby se Renan na smrtelném loži obrátil k Bohu a k Církvi — neřeklo-li by se, že to učinil v zatemnění mysli nebo v pocitu hrozných bolestí? A i kdyby z úst matky Blémurové vyšlo v hodinu smrti slovo rouha-

[1] P. Glorieux, Endurcissement final et grâces dernières, Nouvelle Revue théologique, déc. 1932, p. 865—892.

[2] Adhémar d'Alès, La lucidité des morts, Études, fevr. 1933, p. 314—317.

[3] Henri Bremond, Histoire littéraire du sentiment religieux en France, IX., p. 375. Bloud et Gay, Paris 1932.

vé, zdali bychom nepoukazovali na její život plný pokory a lásky k Bohu?

Těžko jest vykládati smrt jedince. A přetěžko jest vykládati smrt vůbec. Všichni, kdož o smrti uvažují, stávají se obětmi svých omezených hledisk a dopouštějí se psittacismu. Psittacus umí jedno slovo, a to slovo říká pořád, ať se to hodí nebo ne. Naučí se říkati strýčku a říká to každému. Pro něho každý člověk je strýček. Každý má zajisté právo vykládati si kterýkoliv zjev jakkoliv. Biologu jest smrt ukončením oxydačních procesů, chemiku počátkem mineralisace těla, psychologu zánikem vědomí, filosofu odlukou duše od těla, básníku spuštěním opony, romantiku snem, cyniku posledním žertem života. Každý z nich má — mluveno s filosofem psittacismu Ortegou y Gassetem — pravdu jen perspektivní. Každý má právo na svou perspektivu. Ale nikdo nemá práva říkati, že jeho perspektiva jest jedině správná perspektiva, nemá práva dělati z ní všeplatné pravidlo a vnucovati je padni jak padni.

Součet pravd perspektivních dává pravdu absolutní — povídá nám Ortega y Gasset. Přijde na to, jak se ty pravdy sčítají. Všední příklad: Máme tu plot, který je po jedné straně bílý a po druhé černý. Člověk A stojí na jedné straně a praví, že plot je bílý. Má pravdu perspektivní. Člověk B stojí na druhé straně a praví, že plot je černý. Má pravdu perspektivní. Sečteme-li ty pravdy mechanicky, můžeme říci, že plot je černobílý. Ale není to pravda. Pravda absolutní není mechanickým součtem pravd perspektivních. Pravda součtová musí býti vyjádřena tak, aby bylo patrno, že je to součet a úhrn několika různých hledisk. Co je pravda s hledisk různých, nelze převésti na hledisko jediné. Pravdy můžeme sčítati, ale nemůžeme sčítati hlediska. Sčítání hledisk je právě psittacism. Dáme-li do klece deset psittaků, z nichž každý umí jedno slovo, přece z toho nebude ani jediná rozumná věta. A vyslechneme-li deset filosofů smrti, z nichž každý má své hledisko, můžeme se těm hlediskům podivovati, ale nemůžeme

z nich zmoudřeti, neboť smrt je tajemství. A máme-li filosofy smrti, neznamená to, že máme filosofii smrti.

Dominik Pecka.

Liturgické posvěcení práce

Náboženství není zahálkou, nýbrž velikým činem. Katolická zbožnost není mařením času ani úhorem sil, nýbrž silným kladem a podporou každé užitečné a krásné práce, dovede zužitkovati a zkrásniti každou práci, jež má dobrý předmět a dobrý cíl.

Sotva co jiného tolik se lidem zprotivilo a ztížilo jako práce. Socialistickému zbožnění práce dávno již nikdo nevěří. Patří to snad k nejpovážlivějším mravním a sociálním chorobám dneška, že lidé práce nemilují, že ubíhají před ní, že ji nesvědomitě odbývají. Tu a tam najdeme sice výjimky, které upadají do druhé krajnosti: to jsou ti, kdo se uštvou shonem a prací, kdo pracují vášnivě, jimž je práce — technická, vědecká, obchodní a podobná — náruživostí, jíž vyplňují svůj život, aby konec konců zel tento na ně prázdnotou a marností.

Je práce svatým zákonem daným člověku k osvobození, k radosti, ku plodnému naplnění jeho dnů. Hříchem by bylo, unikati práci nebo znehodnocovati ji povrchností. Tam, kde duše spiata s Bohem, tam jest i soulad mezi prací a odpočinkem, tvrdostí práce a měkkostí klidu, mezi silami pracně zdolávajícími časné zájmy a silou Boží, milostí, jež zdvihá ku věčnosti blíže.

Má tedy práce svá nebezpečí, jež vězí dílem v ní samé, jak řečeno, ale také v jiných stránkách jejích: vyskytují se chyby v pohnutkách, které někoho do práce ženou, v cílech, pro které se namáhá, v prostředcích, jichž ku práci užívá, v ovoci, jež z práce jeho dozrává. Také vlastnosti práce mohou býti závadné a v rozporu s řádem mravním. Nemá-li práce zraditi svůj cíl Bohem daný a býti nám ke zkáze, potřebuje regulativu, jenž by posvětil její prameny, vý-

voj, vlastnosti, cíle a plody. Tím regulativem práce mravně a duševně zdravé, práce křesťanské, jež stává se bohoslužbou, jest právě opačný pól práce — Bohu Kristem a Církví vzdávaná bohoslužba, liturgie.

Vliv liturgie na práci dává jí především správný *cíl*, rovnoběžný s oním, jaký má liturgie sama; práce stává se druhým ramenem lidské bytosti jednotlivé i v celku; je-li jedním modlitba, oběť, bohopocta, je druhým, směřujícím stejně k Bohu, práce. Práce naše má se státi živou a plnou *oslavou Boží*, neboť jinak byla by zcizováním života, jehož pánem jest Bůh. Tím, že hledím na práci nikoliv jako na železnou nutnost, na nutné zlo, s nímž chtěj nechtěj jsem donucen se smířiti, nýbrž že k ní zaujmu stanovisko svobodného a dobrovolného souhlasu, měním povahu její a z nutného přírodního dění stává se úkon vpravdě lidský, mravně cenný, *mravní povinnost*. Takto v duchu liturgie theocentricky pojatá práce nese sice dále na sobě jho obtíží a strastí: avšak není již kletbou, nýbrž požehnáním. Kdo takto dovede pracovat, *raduje* se ve své práci, byť sebe svízelnější, a *vítězí* prací sám nad sebou, nad „poměry", nad otroctvím práce bezduché, jež padá do hlubin nicoty, jakou jest negace Boha, neohlížení se po Bohu.

Na poli práce již dávno je zjištěn bankrot atheismu jednak tím, že se práce stává bezúčelnou robotou a pozbývá svého metafysického smyslu, jednak tím, že tato práce odnábožensťtěná je zdiskreditována jako nejhorší ze všech. Stalo se smutnou nutností, vytvářeti hnutí laboretické a laickými motivy podkládati etiku práce a povolání. A přece, víme-li, že jsme tu pro Boha a stal-li se nám život liturgický svým obsahem latreutickým, jímž vyplňuje povinnost všech povinností, totiž oslavu Boží, druhou přirozeností, potom nepotřebujeme jiných podnětů k tomu, bychom své práce konali opravdu mravně, poctivě a svědomitě. Liturgie svým dogmatem o svrchovanosti Boží i svým ustavičným pronikáním k Bohu skrze Krista učí nás pracovati ne pro sebe, ne pro nějakou

humanitu, nýbrž pro Boha: z rukou Božích přímo bereme pracovní úkol a do rukou Božích jej provedený skládáme.

Tím je práce poctěna více než nějakou filosofií a etikou laickou. V tom jest její výsada, že smí býti cestou k Bohu. Z liturgie odnášíme si přesvědčení a praktický postoj ke každé povinné i dobrovolné práci tím, že tvoří pokračování liturgie k témuž cíli a se stejným smýšlením. Nic jiného jí nezušlechtí více než pravda, že jí můžeme Bohu sloužiti. A tento duch bohopocty a soustředění všeho na Boha plyne do všedního života z liturgie.

Duch vpravdě věřící chápe tajemné souvislosti mezi bohumilými úmysly, modlitbami a snahami a mezi úspěchem práce: bylo to Boží požehnání, které se sneslo na mou práci, mezi mne a mou dílnu, mou třídu, můj úřad. Jsme toho daleci, bychom učinili z náboženství pojišťovací smlouvu, jež by nás uchránila před nezdarem; nechceme si na Bohu vyžadoniti jenom časné úspěchy; dobře však víme, že liturgie svolává Boží požehnání na práci. Ti, kdož měrou nejvyšší uskutečňovali pravidlo „Modli se a pracuj", takoví mniši žijící svému kůru a liturgii a odcházející potom po své práci ruční či duševní, vykonali ohromné věci, protože měli Boží požehnání. Je to vlastně logický důsledek liturgické orientace a životní vyrovnanosti. Z liturgie odnáším si do života jasný pohled, rovnováhu duše, vůli oproštěnou od brzdících a zkřivujících překážek; takto budu jistě pracovati snáze, intensivněji a úspěšněji než můj bližní žijící v duchovním chaosu a nevědoucí kudy kam a co a proč. Bohu mimo to a nad to zůstává právo a láska Jeho, s nimiž někdy až neuvěřitelně dobrotivě a mocně pomáhá tomu, kdo se naučil po křesťansku pracovati a kdo spojuje život církevní bohoslužby se životem svého povolání a práce.

Stopy liturgického posvěcení práce září zlatem na všech jejích součástech. Čemu učí liturgie věřiti a co učí konati, totiž rozvoj duchovního života, zasahuje také všecku práci. Je proložena výkřiky duše

po Bohu. Má okna, která vedou k nebesům, ke slunci. Liturgie vytváří alej vroubící cestu denních prací. Chladivý stín proti úpalu a sežehnutí prací bez ducha a beze smyslu tvoří liturgický život Církve, její modlitby, mše svatá, svátky, liturgické úkony a svátostiny.

Všechen čas, v němž dělníci ducha a rukou hrouží se do práce, je protkán modlitbou Církve, breviářem, konaným od těch, jichž životním dílem je chvála Boží. Z této nepřetržité sítě modliteb snáší se na dílo pracujících bratří milost Boží, jevící se mimo jiné právě vyšším, ušlechtilejším názorem na práci. — Bez ustání koná se někde na světě oběť mše sv. Každá mše sv. je zdrojem nepochopitelných milostí, jež zasahují také lidské práce. Je-li podstatou mše sv. oběť Kristova, je v ní zahrnuto také množství oněch prací, jež vykonal v životě svém Kristus, ať to byla práce v potu tváře a mozolnýma rukama konaná v tesařské dílně nazaretské, či duševní námaha apoštolátu Ježíšova nebo muka Jeho Getseman a Velikého pátku. Kristus k tomu přijímá do Své oběti též naše všechny práce. Jsa hlavou naší a prostředníkem naším, obětuje to vše Otci. Není to krásné, vím-li, že Kristus na oltáři podává Otci i mou práci, její naděje, radosti i bolesti, že je posvěcuje svatostí Svého Spasitelského Srdce a tak zhodnocené klade před Otce svého? S jakou radostí a energií bude se mi potom pracovati? — A naopak z oltáře mešního řinou se proudy života Kristova v nás. Záleží nemálo na tom, zda jim otevíráme duši. Ano, také při práci je možno mysliti na oběť oltářní, přivolávati její účinky, sjednocovati se s ní. Zcela prostě řečeno: dobré prožití mše sv. bude míti i ten účinek, že se nám bude pracovati v našem povolání mnohem snáze a hlouběji než dokud nám to bylo neznámou věcí. — Církevní rok se svými význačnými dny vysílá světlé paprsky do našich prací. Svátky, neděle, ano i prosté, nesváteční dni dodávají našim pracím nového života. Duch takových vánoc, Božího těla, mariánských svátků je znatelný v nás, když se skláníme nad břemenem dne. Neděle, byla-li

slavena liturgicky, mší sv., slovem Božím, duchovní prací, vrhá za sebou reflexy rozradostňující, takže odoláváme únavě. — Rozmanité liturgické úkony a obyčeje, ať přesně liturgické či volnější skutky lidové zbožnosti rovněž ulehčují práci a obnovují ducha při ní, tvoříce z ní hodnoty mravní. Kdyby to nebylo nic jiného než znamení kříže, s nímž nás snad maminky nebo babičky učily důležitější práci počínati nebo končiti, již to dodává myšlenky a síly. Do našich prací volá hlas zvonů a vyvolává náboženské vnitřní kony. Náboženský obraz, kříž anebo nějaký posvěcený předmět, který máme na dosah očí nebo ruky, temperují žár denního shonu a pomáhají duchem zvládnouti práci, udržeti se ve spojení s Bohem, na úrovni duchovního života, jemuž práce pak neškodí, nýbrž naopak mu prospívá a jej upevňuje.

Kdo z liturgie zná, jak pracovali svatí, vzešedší z nejrozmanitějších stavů a putující v nejrozmanitějších stavech životních po této zemi, ví dobře, jak si dovedli produševnit svou práci a jak se jí posvěcovali. Každý stav, každá společenská skupina najde u světců vzor křesťanského pojetí a vykonávání práce.

Církev výslovně a přímo žehná mnohým pracím, žehná strojům a nástrojům (loď, lokomotiva, motorové vozidlo), jež mají veliké místo ve drobné práci i ve velké kultuře technické. Žehná dílnám i dělníkům, žehná hospodáři na poli i ve stáji a ve stodole. Jak krásně byly práce nejrůznějšího druhu provázeny Církví a liturgickými momenty ve středověku ve zřízení cechovním. Kolik povznesení nad tíživý mechanismus a materialismus bylo tím našim předkům dáno! A to by přece bylo možno i nám, kdybychom častěji mezi dnem obraceli svou tvář ke kostelu, ne-li skutečně, tedy aspoň v duchu a ve vzpomínkách.

Svátostiny v podobě posvěcených předmětů nebo zbožných obyčejů jdou s námi do práce, provázejíce nás ochranou Boží a svatých andělů a svolávajíce pomoc Boží na naše počínání. Ježto liturgie je ško-

lou myšlení a ducha i kázní srdce, dovede ten, kdo jednou vážně počal liturgicky žíti, znovu a znovu v sobě živiti Boží přítomnost a působnost. Tak nás vyprošťuje liturgie z nebezpečí největšího, spojeného s prací, totiž ze zmechanisování života a odumření duchovnímu životu. Vykonává stále produševňování naší práce a tak dosahuje toho, že tato má svůj užitek pro čas i pro věčnost. A v tom je její největší vítězství nad prací: co hrozilo ubitím ducha, stalo se nástrojem jeho probuzení a upevnění.

Požehnaná sílo svaté liturgie, která dovedeš, co by jinak bez tebe bylo tak nesnadné...

Pojďte a okuste, jaká energie a spolu líbeznost práce liturgicky posvěcované! *Karel Reban.*

Židovská otázka

(Dokončení.)

Vždy znovu pronásledován a vyháněn bloudí Izrael po světě. Stále putuje po zemi, jako by musil hledat, vždy znovu hledat ztracenou vlast, ale nikoli vlast pozemskou, nýbrž vlast v Bohu, zapomenuté poslání, promarněný úkol, ztracenou spásu. Všude hledá, přikládá si úkoly, které jeho úkoly nejsou, myslí, že má poslání, k němuž není povolán — a nemůže nalézti klidu, protože ho nehledá tam, kde jej lze nalézti: v Kristu.

Všude jsou Židé horečně činni v neúnavné touze, ve vyčerpávající horlivosti, ale tato horlivost jest slepá. Nerozumějí své vlastní touze, protože nechtějí uznati, že jejich touha plane po Tom, bez Něhož nemohou žíti, pro Něhož byli stvořeni, pro Něhož byli a budou zachováni, pro Toho, jejž často nenávidějí, ačkoli celé jejich srdce, všecky hlasy jejich krve volají po tom, aby Jej milovali. Jemu na věky náležejí, neboť On se stal jejich osudem a bude jím vždy a znovu — bude jim osudným nebo spasným určením, podle jejich vůle. Tak bloudí Židovstvo křížem krážem, nesouc tíži strašlivého břemene,

protože kdysi nechtělo nésti břemene Božího. Vleče svůj kříž, protože nemiluje Kříže pravého. Musí samo býti nositelem kříže, dokud nevěří v Toho, který kdysi v božské lásce nesl kříž božské lásky ulicemi jerusalemskými.

Židovská otázka jest mysterium, protože je částí velikého mysteria lásky Boží, jež zní v prosté lidské řeči takto: „A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. A viděli jsme slávu jeho, slávu jako Jednorozeného z Otce, plného milosti a pravdy." (Jan 1, 14.) Z masa a z krve Izraele, z jeho největší a nejčistší Dcery, milostiplné přijal Syn Boží tělo — a jeho vlastní lid jej zavrhl. Židovská otázka je mysterium, protože má kořeny v nepochopitelném zavržení Krista. Jak jinak bychom také mohli rozuměti tomu, co Jan tak bolestně praví: „Světlo ve tmách svítí, ale tmy ho neobsáhly ... Do vlastního přišel a *svoji* ho nepřijali." Židovská otázka jest mysterium, protože začíná nepochopitelnými slovy: „Nyní sami slyšeli jste rouhání jeho ... Hoden jest smrti ... Ukřižuj! ... Krev jeho na nás a na naše syny!" Po dva tisíce let připravoval Bůh Izraele na příchod Mesiášův — a když Mesiáš přišel, Izrael ho nepoznal. Po dva tisíce let volali Židé po Mesiáši — a zavrhli Jej, když byla vyslyšena jejich modlitba. Proč? Protože nepřišel jako kníže a panovník, nýbrž jako služebník, v chudobě a ve slabosti, to jest — jako milující. Ale byl i pln výsosti a moci, protože žádal, aby lidé šli za ním bez výhrady. Žádal ztrátu vlastního já. Protože bičoval úzkoprsost a odhalil podvod. Protože byl „Beránkem Božím", který „snímá hříchy světa", ale nesnímá, alespoň ne ihned, panství Říma. Protože jeho království nebylo z tohoto světa, nýbrž bylo říší milosti, ducha a pravdy. Nebyl Mesiášem podle lidského vkusu, nebyl jím podle přání Izraele, nýbrž podle vůle Boží. Učinil průlom do říše lidské a žádal pokání a obrácení. Oběť rozumu, vzdání se vlastní vůle, oddanost srdce, úplnou obnovu, lásku nade vše, jakou měl kdysi Abraham, otec lidu. A odpověď zněla: „*My zákon*

máme a podle něho musí umříti!" (Jan 19, 7.) Bylo to tak vždy. Člověk se vzpírá proti Bohu. Poroučí, místo aby poslouchal, nenávidí, místo co by miloval. Strašlivé mysterium, že tvor může tak zneužíti svobody, která mu byla dána Bohem, cesta k hříchu.

Je to „mysterium iniquitatis", mysterium temnot, hříchu: odstrčiti Boží lásku, znásilniti takřka vůli Boží — a to byl čin Izraele. Jako kdysi andělé, kteří se vzepřeli všemohoucnosti Boží, jako první lidé, kteří chtěli býti jako Bůh, ale nikoli z milosti, nýbrž z moci vlastní, jako za dob křesťanských národů, které se chtěly osvoboditi od služby Boží, od lásky evangelia, od poslušnosti vůči radostnému poselství Kristovu, tak se nechtěl Izrael skloniti uprostřed časů pod břímě Boží. To pak se stalo neblahým osudem Izraeli, ale i jiným národům. Všechna ta mnohonásobná muka, která jsou spojena se ztroskotáním Izraele, jsou články onoho řetězu, který začal v temné hodině sebeprokletí. Celá problematika, jež souvisí s dnešní existencí židovského národa, židovská otázka se zrodila onoho dne, kdy Syn člověka zemřel na kříži, kdy nebe se zatmělo a kdy slunce nedalo světla svého, kdy země se pohybovala a skály se pukaly, kdy hrobové se otvírali a těžká opona chrámová se roztrhla ve dví, od shůry až dolů. A tak může poslední řešení židovské otázky býti jenom smytím viny, zaplacením dluhu. A toto řešení musíme připravovati my.

To pak jest na židovské otázce velkolepé a veliké. Jeví se na ní nejenom tajemství hříchu, ale i tajemství milosti. Mysterium iniquitatis jest zatemňováno světlem mysteria charitatis, mysterium tmy přezařuje mysterium světla, tajemství lásky. Byť vina byla sebe větší, větší jest milosrdenství Boží! Izrael měl býti branou, kterou měl vstoupiti Kristus na tento svět. Maria, apoštolové a první učedníci byli branou široce otevřenou, ale ostatní Izrael se uzavřel před Ním. Ale moc Boží proměnila tmu ve světlo, hřích v milost. Změnila Izraelův odpor v pohotovost, byť proti jeho vůli. Kristus, který přišel, aby naplnil

zákon — naplněním zákona jest láska — chtěl, aby zákon byl zproštěn forem, jež mu daly čas a místo, ale jež nesouvisely s jeho podstatou, neboť tyto formy by byly ztížily pohanům přístup. Ale Izraeli se stala právě tato okolnost kamenem úrazu a tak učinil Izrael proti své vůli to, co se mělo státi s jeho vůlí, povolal pohany ke Kristu. Duch Boží, duch Kristův uvolněn ode všeho, co po určitý čas platilo jenom národu židovskému, mohl proniknouti národy, osvobozen ode vší úzkoprsosti a jedině tak mohl povstati „nový Izrael otevřený světu". Svatý Pavel však osvěcuje toto tajemství ještě hlouběji, když praví ke křesťanům, kteří vyšli z pohanství. „Jako jste byli neposlušni vůči Bohu, ale pro neposlušnost Izraele jste nalezli milosrdenství, tak i oni nyní se stali neposlušnými následkem milosrdenství, jehož se dostalo vám, aby i jim se dostalo milosrdenství. Tak dopustil Bůh neposlušnost všech, aby se smiloval nade všemi. Ó hlubokosti bohatství, poznání a moudrosti Boží! Jak nevyzpytní jsou soudové jeho a nevystihlé cesty jeho... Nebo z Něho a pro Něho jsou všecky věci. Jemu budiž sláva a čest na věky. Amen." (Rom. 11, 30 squ.)

Milosrdenství Boží se má splniti znovu na Izraeli. „Bratři," praví apoštol, „nechci vám skrývati tohoto tajemství, abyste o sobě nemyslili, že jste moudří." Slepota části Izraele potrvá tak dlouho, pokud nevejde plnost pohanstva. Pak veškeren Izrael dojde spásy, jakož psáno jest: „Ze Sionu přijde zachránce a odstraní poklesek Jakobův. A to jest smlouva má s nimi, že vyhladí jejich hříchy... Neboť neodvolatelné jsou dary milosti a vyvolení Boží." (Rom. 11, 25 squ.) Přijde doba, kdy se židovský národ vrátí ke Kristu. Uzná jej jako svého Vykupitele, přimkne se k němu s nevýslovnou láskou a bude jej vyznávati s posvátným ohněm. Pak se splní „poslední a nejhlubší požadavek křesťanského náboženství jedinečným způsobem, protože národy tak zvané křesťanské upadají do novopohanství. Pak moc křesťanství, jež objímá svět, bude slaviti nové triumfy skrze židov-

skou diasporu. (P. Alois Mager OSB.) „Když již jejich poklesek je bohatstvím světu a jejich selhání bohatstvím pro pohany, čím více bude teprve jejich zdokonalení . . . Neboť když již jejich zavržení smířilo svět s Bohem, čím bude jejich opětné přijetí?" „Nebude ničím jiným, než vzkříšením z mrtvých!" (Rom. 11, 12. 15.) Země rozkvete, nastane jaro lidstva. Láska Boží snese se na všechny národy a obnoví tvář země.

Tím tedy je židovská otázka v očích křesťana, který žije z víry. Mysterium, tajemství Boží Prozřetelnosti. Jest otázkou určenou křesťanům: Ježíš Kristus zakrývá otázku po jejich vyznání v mdlobě kříže a v jeho moci, jež přemáhá svět, Ježíš Kristus, Vykupitel lidstva a tajemství jeho božství. Je to otázka, jež se táže po jejich lásce. Ale jest i otázkou, určenou ještě větší měrou Židům, je to otázka, kterou Církev za nimi posílá — podle slov Gertrudy v. Le Fort — otázka, jež podnes zůstala bez odpovědi. Otázka po Kristu. Je to žaloba Boží. „Celý den rozpínám ruce své po lidu, jenž je neposlušný a reptá." (Is. 65, 2.) Je to pláč Kristův před městem Davidovým: „Jerusaleme, Jerusaleme, jenž zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou posláni k tobě! Jak často jsem chtěl shromážditi dítky tvé jako kvočna sbírá kuřátka pod křídla svá, ale nechtěl jsi . . . ! Ó, kéž bys i ty poznal tohoto dne, co je ti k pokoji!" (Luk. 13, 34; 19, 42.) Židovská otázka je modlitba Páně na kříži: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!" (Luk. 23, 34.) Jeho přáním při poslední večeři jest: „Aby *všichni* jedno byli!" (Jan 17, 21.) Je vážnou otázkou Boží, položenou Izraeli, kdy konečně odloží své tvrdošíjné „Ne!" a vysloví veliké, posvátné „Ano!", kdy konečně přijme víru v Krista, Syna Boha živého, v Krista Ukřižovaného a z mrtvých vstavšího. Je to otázka Kristova, která byla kdysi určena Pavlovi, když byl ještě nepřítelem víry v Ježíše a když poblíže Damašku byl oslněn nebeským světlem a klesl na zem: „Šavle, Šavle, proč se Mi protivíš?" — „Kdo jsi, Pane?" — „Já jsem Ježíš, jemuž ty se pro-

tivíš!" promluvil hlas. S bázní a třesením se tázal Pavel dále: „Pane, co chceš, abych učinil?" Pán promluvil k němu řka: „Vstaň a jdi do města! Tam ti řeknou, co máš činiti." (Sk. ap. 9, 3 squ.)

Ale město, do něhož musí jíti Izrael dnes, to jest Řím. Je to katolická Církev. Rok za rokem volá, když zpívá na Velký pátek žalozpěv Jeremiáše proroka: „Jerusaleme, Jerusaleme, navrať se k Pánu Bohu svému!" Církev je mystický Kristus, žijící na zemi, a čeká na návrat Izraelův. Martin Buber vypravuje ve svých „Třech řečech o židovství" toto: „Jako dítě četl jsem starou židovskou pověst, které jsem nerozumněl. Nevypravuje se v ní nic jiného, než toto: Před branami Říma sedí malomocný žebrák a čeká. Je to Mesiáš. Tehdy jsem šel ke starému muži a tázal jsem se ho: „Nač čeká?" A starý muž mi odpověděl něco, čemu jsem nerozuměl a co jsem pochopil daleko později. Pravil mi: „Čeká na tebe!" Vykládáme pověst ovšem jinak, než Martin Buber: Vpravdě Mesiáš, který se ještě neoděl nádherou, Mesiáš, nikoli v kráse své postavy, Mesiáš hanobený a nenáviděný, plný krve a ran, jimiž objímá sice svět, ale Mesiáš, nesoucí stále ještě plášť časnosti, Mesiáš, jenž přichází z věčnosti, totiž Církev čekají na tebe, na celý Izrael, na každého jednotlivce z Izraele.

Vidíme židovskou otázku jako mysterium. Jako mysterium ve světle víry, to je v pohledu nevyzpytatelného, ale vše pronikajícího Boha. Musí býti naší první starostí, aby ji viděl také veškeren Izrael v tomto světle a dal odpověď, které si žádá od něho Bůh. A tato odpověď je jenom jedna: Přiznati se k praotcům, k prorokům a k Vykupiteli, kterého zaslíbili. Odpovědí je víra v Ježíše Krista, Bohočlověka, jehož jméno jest nade všecka jména, v jehož jménu se mají skláněti všecka kolena. (Fil. 2, 9. 10.) Odpovědí je život z této víry: Křest jakožto znovuzrození z vody a z Ducha svatého. Úplná obnova srdcí a myslí, obnova slova i díla — z lásky.

Tak se vracíme k počátku. Židovská otázka dnes ožila. Neutichne tak brzy a nemá utichnouti. Neboť

je to otázka, jejíž řešení nám uložil Bůh. Za její řešení jsme odpovědni my oba: Židé i křesťané. Všecka hnutí, všecky bouře, které dnes vyvolala židovská otázka, nejsou ničím jiným, než hlasitou výzvou Boží k Izraeli, aby se rozhodl. Nemohly by býti znamením nové doby všecky ty otřesy, jež působí opětné ožití židovské otázky? „Hle, počal čas milosti, nadešly dny spásy." (2. Kor. 6, 2.)

Kdysi Izrael nepoznal Zjevení Páně, jeho zjevení v těle, nerozuměl této epifanii, neporozuměl jeho hlasu. Porozumí mu dnes? Mořic Heimann kdysi řekl: „Teprve to, co Žid, zabloudivší na osamělý a pustý ostrov, bude pokládati za židovskou otázku, tím teprve *jest* židovská otázka." Čím jiným však může tomuto Židovi býti židovská otázka, než otázkou, kterou jeho duše dává Bohu, a otázkou, již dává Bůh jeho duši? Izrael žije dnes v takové osamocenosti. Má jediného Pomocníka: Boha. Má jediného Zachránce: Ježíše Nazaretského, Krista, Mesiáše. Jediná naděje mu zbývá: nikoli naděje v síly pozemské, nýbrž jedině naděje v moc a lásku Živého Boha. Proto se musí opětně podrobiti Jeho duchu a ponořiti se do jeho lásky, musí poslechnouti slov rabbiho Akiby: „Jediné ponoření a jediná koupel pro Izraele jest Bůh a jen On!" Jenom pak se opět uzdraví a nalezne splnění svého úkolu a své touhy.

Jan Österreicher, přel. dr. Alfred Fuchs.

Synové Zebedeovi

Domnívali bychom se, že ony první kroky Jana Zebedeova za Ježíšem znamenají dokonalé následování. Ale Jan píše, že u něho zůstal s Ondřejem pouze toho dne. (I, 39.) Chtěl se již tehdy Jan navždy připojiti ke Kristu? Jistě nešlo Janovi jen o nějaké informování se. Snad se v něm tehdy ozvalo tajné přání neodcházeti již odtud. V tomto svém přání octnul se však před nějakým tajemstvím. Tedy nezáleží pouze na něm, bude-li společníkem tohoto Be-

ránka Božího? Kdo a co zde rozhoduje? Toto tajemství doposud nezná. Nevěda prozatím, co činiti, pokládá za nejmoudřejší odebrati se k otci a věnovati se všednímu svému povolání, lovení ryb. Bylo při tom kdy, rozebírati si dojmy z prvního osobního setkání s Ježíšem.

Chvíle, které si volil Kristus k povolání za apoštoly, zdají se na pohled méně vhodné. Nepovolává za apoštoly při kázání, ani ve chvílích, kdy by se zdálo, že na něho čekali, ale za okolností, řeklo by se všedních. Matouše volá od celnice, Petra a Ondřeje od rybářských sítí. Tedy v jejich denním, životním zaměstnání. Měli totiž pochopiti, že jim dává nové povolání s životní prací. Býti poučován o království Božím a potom spolupůsobiti při jeho zakládání vyžádá si celou jejich pozornost, všechny síly a nerozdělenou lásku.

Takové bylo i povolání synů Zebedeových za apoštoly. Zanechali nám o tom zprávu Matouš a Marek ve svých evangeliích. Až na maličkost oba se shodují. Událo se to u jezera genezaretského. Matouš vypravuje takto: „Když popošel odtud (od místa, kde povolal Petra a Ondřeje) spatřil jiné dva bratry, Jakuba, syna Zebedeova a jeho bratra Jana, na lodi, s jejich otcem Zebedeem, jak spravují sítě; i povolal je. Oni pak ihned zanechavše loď a svého otce, následovali ho." (4, 21—22.) Při čtení tohoto místa je nám hned nápadné, těžko chápeme a vysvětlujeme si tak náhlé a neočekávané rozhodnutí synů Zebedeových. Jakousi nitku nacházíme v tom, že Jan byl žákem Jana Křtitele, poznal již trochu Ježíše a zpravil o tom všem Jakuba. Ale takové počátky mělo mnoho a mnoho jiných a u Jana by také zakrněly, kdyby byl odkázán jen na svou péči. Tomáš Aquinský při výkladu tohoto místa rozeznává dvojí povolání, jedno vnější a druhé vnitřní. O tomto druhém praví: „povolati vnitřně není nic jiného než poskytnouti pomoc lidské mysli, když nás chce obrátiti." A právě tato vnitřní pomoc, již poskytl Kristus synům Zebedeovým, řeší záhadu. Zavolání Kristovo

totiž nebyl jen vnější zvuk, který působí ozvěnu v lidském nitru, ale pouze dutou ozvěnu, která nevyvolá nový život. Vnější volání Kristovo bylo duši tím, čím je vycházející slunce pro nastávající den. Narýsuje daleké obzory a probouzí život v kraji, který se rozkládá před nimi. Je to tak nádherné a velebné, že člověk ani nenachází síly, aby se rozhodl, tomuto volání Kristově odpověděti. Pozorujeme-li pak náhlé rozhodnutí synů Zebedeových, nezdá se, že by to bylo jen jejich dílem. Nezapomínejme totiž na onu božskou pomoc, kterou v té chvíli poskytl Kristus jejich mysli. Tak náhlé rozhodnutí se synů Zebedeových a okamžité jeho provedení jeví se jako div. Než co neučiní Kristus v té chvíli, kdy si získává hlavní dělníky pro svoji vinici? Vyvolil si syny Zebedeovy, aby tvořili základní kameny v novém království Božím. A jak vzácnou dvojici bratří si vyvolil! Tomáš Aq. se tu pozastavuje a praví: „Dva povolal, neboť nový zákon se zakládá na lásce." Praví o Jakubovi a Janovi, že byli „zvláště bratři".

Než tím se vlastně zmenšila oběť, kterou při tom synové Zebedeovi přinesli? Nikoliv. Jejich oběť nabyla jen větší ceny. Při líčení této oběti synů Zebedeových Matouš se liší v maličkosti od Marka. Matouš praví: „zanechali loď a otce." Marek však (1, 20): „a zanechavše Zebedea, svého otce, na lodi s námezdníky, odešli za ním." Na pohled činí Marek oběť přístupnější a po lidsku pochopitelnější, poněvadž nezanechali otce samotného, nýbrž s námezdníky. Uvědomíme-li si však, že Marek má v evangeliu velmi živý sloh a při tom si libuje v odhalování tvrdé skutečnosti, nepřipustíme snadno, že oběť synů Zebedeových zmenšuje, nýbrž ukazuje její velikost a tíži. Vždyť námezdníci, lidé to najatí za peníze a na krátko, jak mohli vnuknouti synům Zebedeovým, že budou otci jakousi náhradou za ně?

Je to podivuhodné u apoštolů, že tolik opustili, poněvadž opustili všechno, i to nejdražší, co měli, a na první zavolání šli ochotně za Kristem. Budou žíti v jiných okolnostech, za jiným cílem. Prozatím ne-

vědí leč to, že ho mají následovati v díle, které začíná.

Museli bychom pozorně přečíst všechna evangelia, kdybychom chtěli nabýti obrazu o průběhu výchovy synů Zebedeových v apoštoly, sledovati poučení a přizpůsobování se Kristu, jeho slovům, radám a přikázáním. V každé radosti a bolesti, kterou s ním prožívají, možno nalézti vzácná pravidla pro výchovu v životě nadpřirozeném, v nové cestě, na níž je Kristus učitelem a vůdcem. Výchova v apoštoly děje se ovšem společně, ale to nevylučuje zvláštní výchovu jednotlivců. Moudrost Kristova projevuje se pak v tom, že prospěch z vedení jednotlivců apoštoly více sbližuje.

Ohledně synů Zebedeových zajímá nás jeden příběh. Marek, vypočítávaje apoštoly, praví: „potom Jakuba, syna Zebedeova, a Jana, jeho bratra, a dal jim jméno Boanerges, to jest synové hromu" (3, 17). Tímto pojmenováním vystihl Kristus Pán ohnivou a bouřlivou povahu synů Zebedeových. Tato vlastnost mohla jim býti velmi užitečná, ale mohla je také strhnouti k mnohým nerozvážnostem. Záleželo na tom, jaký duch se této jejich vlastnosti zmocní. Jako apoštolové měli býti ovládáni duchem nové nauky Kristovy. Synové Zebedeovi měli proto podříditi svou ohnivost a jakousi bouřlivost tomuto novému duchu. Poučení o tom dostalo se jim tehdy, když na jedné cestě na slavnost do Jerusalema, obyvatelé jednoho samařského města odmítli Kristu a jeho družině pohostinství. Jakub a Jan, kteří spolu nocleh vyjednávali, nemohli snésti ono odmítnutí, které bylo ostatně proti dobrým zvykům východním. Nešlo jim tak o ně samy, jako spíše o Pána. Viděli v tom velkou nespravedlnost; a každá nespravedlnost musí býti potrestána. Snad jim tanul na mysli onen případ ze 4. knihy Král. (1, 10—12), kdy na rozkaz proroka Eliáše sestoupil oheň s nebes a pohltil padesátníka a s ním padesát mužů. Synové Zebedeovi se domnívají, že jsou dosti mocní, aby vykonali něco podobného, a proto pravili: „Pane, chceš, abychom řekli,

by oheň sestoupil s nebe a zahubil je?" Ale Kristus Pán nepovolil takové touze po spravedlnosti, k níž se připojila pomstychtivost. Ostatně on nepřišel odsouditi lidi, nýbrž spasiti je. Duch nové nauky je duch tichosti. Tento příběh musel velmi působiti jak na syny Zebedeovy, tak na ostatní apoštoly. O Janovi později se dovídáme, že byl velmi tichý. Od koho nabyl této tichosti? Vykladatel Lagrange praví k tomuto místu u Lk.: „Janova tichost, tak slavná, nepocházela tak z jeho povahy, jako spíše byla změnou pod vlivem ducha Ježíšova." (Pokračování.)

Dr. Pavel Škrabal O. P.

Co je kříž?

První polibek otcovství tělesného i duchovního. Křížem se k nám přihlásil otec po našem narození a bylo v tom rozechvělém znamení víc akordů hrdinství než sentimentality. Do znamení kříže byla rozlita křestní voda na naši hlavu, a velikým tím úkonem provedeným u nic netušícího děcka otevřen byl průtok milostí zasloužených křížem k naší duši. Od té doby mnohokrát byla přerušena doprava naší svévolí, mnohokrát byl průtok zanesen kalem našich vášní, ale kříž čistil průplav naší duše s Bohem, bič kříže šlehal často nečekaně, ale tím účinněji nezbednou šíji přeochotnou k světským poklonám, neochotnou však pro břímě Ježíšovo, a krvavé ty šlehy vracely zdravé myšlení i organickou touhu po obnově co nejpravidelnějších styků s nebem.

Nepřekonaný jeřáb udivující zemi, peklo i kůry andělské svou nosností. Tolikrát s nás sňal znamení vzpoury, kterým nás poznamenal hřích, tolikrát ta všedně lidská ruka bezvýznamného snad kněze ve zpovědnici, obdařena jsouc indukovanou silou božské pravomoci, křížem odstranila potupný náklad našeho neřádstva a z mezka klesajícího pod vlastní ubohostí učinila oře vzepjatého k výšinám.

Podivuhodný balzám dávající nám svatým kříž-

mem sílu křesťanských bojovníků, přetvořující naše dětství v mužnou sílu hrdinů, neprodejný a ve světských lékárnách nezískatelný lék proti nedůtklivosti urážlivé pohledem, slovem i poličkem.

Škola nejvyšší sebekázně života a nejlepší smrti, neboť tak žít a tak umírat se nenaučil ještě nikdo ze synů lidských, a přece i ta nejmizernější kopie života nejsvětějšího a smrti božské strhuje nás k bezmeznému údivu a na kolena před těmi, kdož chtěli být Kristu co nejblíže.

Nejjednodušší značka nejvyšší lásky, když ve znamení kříže se blíží k našemu jazyku Kristus v Eucharistii. Nejbezpečnější značka poutníků k nebi, cesta ztvrdlá mnohými slzami a odříkáním a utrpením těch, kteří po ní šli.

Chlouba křesťanské rodiny, která teprve ve stínu kříže se stává křesťanskou rodinou. Svazek neposvěcený křížem svátosti stavu manželského je pouhým plagiátem rodiny. A svazek třeba posvěcený, ve kterém byl kříž odkopnut, aby šípy pohledů Ukřižovaného neděsily svou ostrostí odkřesťaněnou duši, nebo lépe, poněvadž duši odkřesťaniti nelze, duši omámenou lehkomyslností načerpanou u studnic smyslné neukázněné touhy, je parodií křesťanské rodiny, ve které nekraluje chtíč, ale Kristus na kříži. Parodií ukovanou z denních pošklebků kříži víc skutky než slovy, parodií zešněrovanou z disharmonie nemocných tónů, kterou překroucené názvosloví oslavuje jako vrchol moderní vyspělosti.

Kříž je záchranná síť křesťanské matky. V ní se zachycuje její srdce, když klesá pod přívalem starostí, kterým se vyhnula žena zaměnivší čestný název matky za mondénní dámu. Kříž je záchranná stanice v nejtěžších chvílích rodinného života, stanice zachycující signály těch, kdož se pro dusivé slzy usazené v hrdle nemohou modliti již ani „Otčenáš".

Odkaz umírajících. Poslední obraz dopadající na odumřelou již skoro sítnici oka, aby tím pevněji byl vtištěn v duši odcházející k soudu. Kříž je jediný advokát, kterého si smíme vzít na věčnost, aby tam

obhájil naše skutky, protože už za života je kříž měřítkem síly naší víry. Poměr ke kříži je udavatelem našeho katolictví, protože nejde jen o to, abychom se kochali pohledy na krásně řezaná těla křížů, abychom odvažovali jejich cenu starobylostí, nebo abychom přibíjeli kříž na prapor, kterým se ohánějí volební agitátoři jednou za šest let, aby pak se opět o kříž nijak nestarali — jde o pochopení všech důsledků, které plynou z přihlášení ke kříži. Chceme-li kříž, musíme chtít ho také vzít na svá ramena a nést ho každý ve svém životě především, ve svém povolání a pak všude, kde je naše místo. To je nejlepší obrana kříže.

Kříž je veliké znamení činící z lidí sluhy Boží ve svátosti stavu kněžského, kříž je velkolepé a před naše oči denně promítané finale zápasu o lidskou duši. Proto je kříž mesofylem listů naší veliké naděje. V něm se odehrává největší proces asimilační: přeměna kamene v srdce, povýšení pouhého nic, tak často oplakávaného v jemných vibracích slov básníků, až k božskému Alfa a Omega . . .

Kříž je sopka nebe se vzácným magmatem Krve Nejčistšího. Sopka, jejíž vzácné dílo nezahynulo v erupci intratellurické skryto v hloubce, neboť ani země ani peklo nebyly s to zadržeti magma lásky určené k vyššímu pochodu effusivnímu. Křížem a ve kříži magma lásky dostihlo svět a všechno lidstvo, z kříže se vylilo na minulost, přítomnost i budoucnost, dostalo se do styku s horninami našich vášní a přetavilo je nepochopitelně: ze Šavlů jsou Pavlové, z prostopášníků Augustinové, ze židů Ratisbonnové.

Vzácný pneumolytický pochod za působnosti horké Krve Srdce Ježíšova krvácejícího na kříži. Takové přeměny nezaznamenala geologie lidských srdcí.

Co hlodání věků od Adama ke kříži způsobilo, všechny propasti, které vyhlubuje neustále rušivý proud vnitřních i vnějších řek myšlenek i svedených citů, zaplňuje kříž, střed mezi individualismem a kolektivismem.

To všechno a nekonečně více je kříž a všichni ti,

kdož rozkopávají rozložené sny a zvětralé myšlenky kdysi tvrdých žul, aby našli barvu měnící opály štěstí, neměli by se zatvrzele vzdalovati šatu kříže, který je nad všechnu proslulost světa. Vítězit znamená jít s křížem. *Pavel Cesta.*

Český portret svaté Kateřiny de Ricci

K 400. výročí narozenin.

Nejen Siena a Janov, také toskánská Florencie má svou dominikánskou světici Kateřinu. Ve čtvrtek, dne 25. dubna uplynou celá čtyři staletí od chvíle, kdy ve Florencii spatřila světlo světa *Kateřina de Ricci*, jedna z největších žen řádu svatého Dominika. Byla dcerou vznešené rodiny florencké šlechty, z otce Petra Františka de Ricci a matky Kateřiny de Bansano. Když se dne 25. dubna 1535 narodila, bylo jí hned určeno staré rodové jméno „Alessandra", jímž byla také pokřtěna. Matku ztratila, když byla děckem čtyřletým a byla pak vychována v klášteře sester dominikánek v Monticelli, ležícím těsně u Florencie. Ujaly se jí tam dvě její tety, rodné sestry otcovy, z nich pak zejména sestra Ludvíka. Z kláštera navrátila se po několika letech domů, ale dlouho tu nevydržela. Odmítla výhodný sňatek a vyprosila si na otci návrat do kláštera. Bylo jí čtrnáct roků, když skládala sliby a změnila křestní jméno Alessandra za řeholní Kateřina. Stalo se tak v klášteře dominikánek u svatého Vincence v městě Prato v Toskánsku. První opory poskytl jí tam její strýc, vlastní bratr otcův, klášterní zpovědník páter Timoteo.

Kateřina byla tam zprvu navštívena dva roky trvající těžkou nemocí. Ale nabyvši zdraví, rozvinula své řeholní ctnosti měrou takovou, že velmi mladá stala se již učitelkou novicek. A pak byl již jen krok k úřadu podpřevorky, dvacátý pátý rok

jejího věku zastihl ji už v hodnosti převořiše. Jsouc sestrami milována, vládla jim spíše svatým příkladem svého života, nežli slovy, a vedla je vlídně k řeholní dokonalosti. Její život byl pak omilostněn takovým způsobem, že se sláva její rozšířila do širého světa. Tisícové lidí ze všech stavů, mezi nimi biskupové a opati, kardinálové a preláti, šlechtici i vojáci přicházeli, aby se dožádali její rady a vyprosili si její přímluvy u Boha. Zemřela v pověsti svatosti v Pratu dne 1. února 1590. Její hrdinské ctnosti za živobytí oslaveny byly po smrti skvělými zázraky. Když o celé století později bylo její tělo vyzdviženo, shledalo se, že je neporušeno a vydává vůni všem líbeznou. Dominikáni a lid italský žádal o svatořečení vzácné ženy. Když pečlivé šetření prokázalo nutné podmínky, prohlásil ji Benedikt XIII. roku 1727 za blahoslavenou, papež Kliment XII. rozšířil uctívání její na celou Církev v roce 1732 a dne 29. června 1746 byla v Římě kanonisována Benediktem XIV. Svátek svaté Kateřiny de Ricci ustanoven na den 13. února.

Český národ, sám roztoužený po svatořečení mučedníka Jana Nepomuckého, neváhal pokloniti se i nové světici dominikánské. Hned jak bylo v Praze vyhlášeno blahoslavenství, opatřili si čeští dominikáni latinské životopisy Kateřiny a již za rok vydal kterýsi Anonym český spis *„Krátký výtah podivného života blahoslavené panny Kateřiny z Ricci třetího řádu svatého Otce Dominika“* (Praha 1733). K tomuto spisu přidružuje se hned v následujících letech příslušná literatura litanií, modliteb, hodinek a písní, které by samy zasloužily literárního vyšetření. Ale nadevše důležitější a ryze českého původu je *kázání*, které o prvním výročí svátku, dne 13. února 1747 pronesl u svatého Jiljí v Praze dominikán *P. František Řehoř Tuček*. Vznik tohoto kázání datován je samotným Tučkem v tekstu, který tiskem vyšel o něco později v homiletickém sborníku „Požehnání z rosy nebeské“ (Hradec Králové 1768) pod názvem *„Kázání o svaté Kateřině de Ricciis z řádu*

svatého Dominika". Toto kázání obsahuje první český portret veliké světice.

Psychologická podobizna Kateřiny de Ricci obsahuje několik rysů, lišících ji od jiných světic renaissančního období italského. Tuček především vyzvedá přirozený základ všelikého života mystického, jímž se ostatně Kateřina neodlišovala od průměru. Již od mladých let „stálým bděním a modlením, ustavičným postem a každodenním do krve mrskáním tak své nevinné tělo ztenčovala a nemilosrdně trýznila, že sestry byly přinuceny takovou na sebe ukrutnost jí zbraňovati a zapovídati, by se dokonce o život nepřipravila". Toto *umrtvování těla* provázeno bylo záhy ustavičnými nemocemi. „Palčivé zimnice, bolesti ramen, záducha a vodnatelnost, ty u ní byly obyčejny. Srdce pro mnohé mdloby vší síly zbavené činilo ji všecku jako bez sebe. Skrčené žíly a svaly tak jí překážely, aby údy svými vládla, že někdy ani prstem hnouti nemohla . . ."

Tuto sebetrýzeň doprovázelo neustálé ponoření do vnitřní i zevnitřní *modlitby*, jíž se tak oddala, že „co jí od modlení času zbývalo, to pobožnému rozjímání věnovala, takže často celé noci v něm ztrávila, kdežto obyčejně duše její u vytržení bývala. Jsouc takto Serafínům podobna, v oheň lásky se víc a více rozpalovala . . ." Kristus ji za tuto její horoucí lásku odměnil způsobem jedinečným. Tuček o tom mluví v pěkně vypracovaném odstavci svého kázání: „Stalo se, když jednoho času svatá Kateřina v serafínských žádostech k Bohu svému byla všecka jako pohřížena, že přichází k ní viditelně Kristus s komonstvem andělským. Spolu s jedné strany svatý Otec Dominik se světcem Tomášem Akvinským, ano i David se svou harfou a s anděli, ku zpěvu se chystajícími. Tu jako při jiné svatbě Kristus podává Kateřině *zlatý prsten*, a když panna ruku svou nadstavuje, On tento prsten jí na prst dává s těmi líbeznými slovy: „Kateřino, choti má, od této chvíle zasnoubím tě sobě u víře!" Toť zajisté není jen pouhé duševní zasnoubení, jakož se Kristus s každou duší věrnou

zasnubuje, nýbrž něco obzvláštního, viditelného, a tak jako tělesné s tím stálým zázrakem, že ten zlatý, diamantem okrášlený prsten ona sice vždycky viděla, jaký byl, jiní však aneb dokonce nic, anebo jen červenou obroučku s malou bradavičkou, aneb kterým zvláště ona sama chtěla jej ukázati, také jej ve své podstatě celý, ano někdy jakýmsi dokonce leskem se třpytící spatřovali."

To vše směřovalo však u Kateřiny k vlastnímu živlu její světecké osobnosti, ke kultu *utrpení Kristova*. Kateřina zvolila si Ukřižovaného za vzor dokonalosti, klečívala vytrvale před Umučeným, rozjímajíc o přehořkých jeho bolestech. Stálým rozjímáním o hlubokých tajemstvích utrpení a smrti Kristovy zahořela posléze touhou, aby z lásky ke Spasiteli mohla *trpěti podobně* jako On. Chtěla, aby její křehké tělo pociťovalo bolesti podobné bolestem Ježíšovým. A Pán vyplnil toto její přání způsobem zázračným. „Po celých dvanácte let každý čtvrtek odpoledne, až téměř k večeru následujícího pátku, tedy celých osmadvacet hodin beze všeho pokrmu a nápoje, ano beze vší vlády svých údů ve stálém ducha vytržení trvávala, při tom pak celý běh Umučení Kristova, tak jak se kdysi v Jerusalemě stalo, od toho okamžiku, co se s milou Matkou svou rozloučil, až do té chvíle, kdy byl do hrobu položen, postupně, krok za krokem netoliko očitě viděla, ale také na svém těle tak živě zobrazila, že již zmodralá, zčernalá, krví zalitá, již zmrskána a zraněna od přítomných pozorována byla, jako by ta všechna muka Kristova s ním skutečně trpěla. Ach, kdo slyšel jak živ co podobného?"

Kateřina však v této extasi pociťovala posléze neustálou palčivou bolest v rukou, nohou, v boku a na hlavě. Jako kdysi František Serafínský byla i ona omilostněna pěti ranami Kristovými, krvavými *stigmaty*. Tuček o tom praví slova velmi sugestivná: „Kristus udělil jí, co měl na světě nejdražšího, a čeho sobě také po smrti na svém oslaveném těle zanechal: svých nejdražších pět ran, které Kateřině v nohy,

v ruce i v bok tak zjevně vtiskl, že netoliko mnohým byly i patrny i krvavy, nýbrž že se sama nejednou přiznala, kterak ta jediná jejího boku rána nevýslovnou bolestí každé okamžení musila by ji usmrtiti, kdyby ji Ženich její zázračně na živě nebyl zachoval . . ."

Tento hlavní živel svatosti doplňovaly některé zjevy průvodní. Kateřina byla omilostněna darem *telepatie*. Kateřinin strýc, převor Angello Diacceto, později biskup ve Fiesole, seznámil ji se svatým Filipem Neri, s nímž byl důvěrně spřátelen. Mezi oběma vzniklo záhy vroucí přátelství, charakterisované okolností, že se v životě svém nikdy osobně nesetkali, ježto se Filip nemohl nikdy odhodlati, aby opustil Řím a navštívil klášter v Prato. Mocná touha obou, aby se poznali, vytvořila jedinečný stav výměny myšlenek zázračným způsobem ve viděních. Styk obou duší byl tu prostředkován visemi, které dostoupily takové intensity, že Filip Neri po smrti Kateřinině mluvil o její tělesné podobě tak přesně a podrobně, jako by se s ní byl stýkal osobně. Tento výjimečný, nadpřirozený styk byl jedním z důvodů Kateřininy kanonisace.

Třeba se zmíniti ještě o Kateřininých *sklonech uměleckých*. Roku 1502 založili dominikáni od svatého Marka ve Florencii pro sestry svého řádu klášter svatého Vincence v Prato, v němž Kateřina prožila svůj exstatický život a kde i zemřela. Klášter těšil se veliké pověsti nejen pro vzácný život světice, nýbrž také pro její horlivou péči o krásná umění, o malířství, plastiku i poesii. Kateřina nebyla ovšem dámou literárních salonů renaissance. Ale i ona napsala řadu veršů a zejména mnoho dopisů významným osobnostem, které mají význam literární a kulturní. Z edice, již pořídil literární badatel Guasti pod názvem „Rime e Prose" (Prato 1861), vidíme, kterak se v nich zrcadlí tentýž jasný a vyjemnělý duch, jako ve spisech její velké současnice, svaté Terezie Avilské. Také Kateřina de Ricci náleží k ně-

kolika málo opravdu dobrým autorům druhé polovice šestnáctého věku.

Tuček ve svém portretu světice florencké ukazuje posléze na vysokou hodnotu odříkání Kateřiny de Ricci. „Sličnost a krása jsou nejen vzácný dar přírody, ale též silný nepřítel, jenž lidské srdce zajímá, takže sotva do očí padnou, již srdce hoří. Ale medle, nemá krása božského Ženicha býti magnetem našeho srdce daleko mocnějším, aby lásku naši opanovala? *Učme se tu od naší Kateřiny!* Ji hned od maličkosti nic tak netěšilo, jako rozjímání Ukřižování a tím již všecky kratochvíle tohoto světa sobě snadno zošklivila. Ona jakoby se své vlastní krásy styděla, když se očím lidským všemožně ukrývala . . ." Tuček vypracoval tedy nejen přesnou podobiznu nové světice, ale po způsobu barokovém užil jejích ctností hned jako příkladu mravního. Jeho kázání má hodnotu náboženskou i literární! *Vilém Bitnar.*

Liturgie a umění

Na počátku těchto úvah nutno se nejprve zabývati vzájemným poměrem umění a liturgie v minulosti a přítomnosti; z kladů minulosti a negace přítomnosti lze vyvodit normálie pro onen úsek činnosti k obnově posvátné liturgie, kde spolupůsobí tři hlavní větve výtvarného umění, architektura, sochařství a malířství.

Ve středověku jsou hranice mezi uměním a liturgií nepostihnutelné. Umění vlévá se do liturgie plnou živelnou silou bez výhrad a bez obav o slavné jméno nebo individuální rysy, které v té výhni spojení tak vášnivého, jistě by vzaly za své. Liturgie spočívá v celé šíři na umění docela spolehlivě, nasycujíc je svrchovanými rozkazy. Kázeň a řád liturgie svazuje bujné a těkavé umění a připoutává je z žebříku nadpřirozené služby. Umění však není připraveno o základní projevy své živelnosti, hravost a opojení z tvorby. Ve stínu liturgie hra umění je článkem řá-

du a stupněm služby. Bezpečnost a síla gotického umění pramení jedině v liturgii. Tajemství tohoto řádu spočívá jen v podivné, jednoduché a v novověku nepochopitelné věrnosti: liturgie nechtěla být uměním a umění se nesápalo na místo liturgie. Ale přes toto velmi přesné a určité rozdělení, umění i liturgie projevují se nedělitelně v dokonalé jednotě.

Renaissance připravovala devatenácté století, které po krátkém vzepětí baroka přikvačilo, aby změřilo neuvěřitelné se školometskou přesností, všechen odvěký řád převrátilo (přehodnotilo), rozptýlilo a nastolilo vládu chaosu.

Poslední účinky moderního věku objevují se zejména v atomisaci, nebo roztříštění pojmů a v oddělení a isolaci všech věcí, které kdysi kooperovaly. Zrovna tak jako uměle oddělen byl král od šlechty i od lidu, hierarchie od kněžstva a od lidu, hlavní město od města v provincii, tak jako byly rozděleny národy proti sobě, tak jako technik povstal proti filosofu, rozdělena byla v nejistém čase i liturgie od umění. Dlouho trvalo, než se pravá bída zjevila před tváří užaslých akademií a ještě dnes se to uměle zakrývá. Byli slavní „katoličtí umělci", kteří zachraňovali pověst „křesťanského umění" po mnoho let, když už nebylo co zachraňovat. Staré umění středověku a zříceniny barokní slávy stále se vzdalovaly od toho, co kutili „křesťanští" umělci novověku jen pro rozšíření slávy svého jména a na objednávku některého preláta. Ale mecenáši umění milovní vymřeli a umění už i proti sobě rozdělené hyne. Kde je sloup a opora veškerého umění, posvátná liturgie? Žije z plnosti odvěkého a nesmrtelného Slova, ale jak je zubožena! Viditelná podstata liturgie, tělo liturgie jest oděno v potrhaná roucha dávné minulosti a stává se lidským zrakům neviditelnou. Ale co si ubozí lidé, tělesnější více než kdykoliv jindy, počnou bez viditelné hry liturgie? Pokrytectví prostoty při bohoslužbě nikdy nenahradí užitek věřícího, který se dívá, kterak biskup okuřuje oltář. Umělci úplně vyhladovělí obcházejí bránu liturgie, nemohouce pře-

moci nepochopitelnou prázdnotu, která jim brání vstoupiti. A liturgie, svatá služka zbožnosti, zavržená ve své věži, ze všech stran opevněné prázdnotou století, vybírá poslední barokní kasule, s pláčem je látá a spravuje, zatím co rozšlápnutá kadidelnice hrozí vysypat oheň na stupně oltáře, zatím co věčné světlo posměšně bliká z milosti elektrárny.

Liturgie je zbavena umění a umění je zbaveno liturgie. Je rozděleno, co patří od věků k sobě. Nic nepomáhají formální snahy po sloučení: liturgie jest oheň a umění je voda. Liturgie, zůstavena sama sobě, bráníc se úpadku, ustanovila často příliš podrobně posvátné úkony a konečně i tvary rouch a předmětů, umění proti tomu ustrnulo v domýšlivosti.

Říkávalo se, že liturgie nemůže žít bez umění, ale ve skutečnosti veškeré umění výtvarné hyne bez životodárného spojení s liturgií.

Obnova liturgie zdá se po předcházejícím výkladu těžká. Umění i liturgie vystavěly proti sobě hradby, které ztéci a rozmetati mohou jen andělé.

Přece však, kdyby se našel umělec, který by si vzal za úkol nebo za pokání přepokorně poslouchat všechny rozkazy liturgie, snad by se našla cesta k jednotě.

Vždyť mnohá ustanovení o liturgii brání jen nepřátelské svévoli; vzorem takové libovolnosti a zbožnění soukromé osoby umělce byl František Bílek. Františka Bílka dnes nikdo snad nepokládá za liturga, ale za bořitele liturgie. On nepotřeboval liturgii, on ji dělal sám. Jaké jsou konce jeho soch a obrazů?! Ale přece jen bylo v celém jeho díle tragické vzepětí po ztracené jednotě: chtěl být umělcem a velekněžem. To však není cesta k obnově liturgie. Ale není cestou ani mnišské umění v devatenáctém století. Dobrá vůle zakladatelů beuronské školy nestačila vychovat světu umělce, kteří by strhli víc, než často jen pouhé slovo kazatele. Také v tom byla touha po jednotě, ale čas ještě nepřišel. A srovnáme-li dílo beuronských mnichů a dílo Františka Bílka, uvidíme, jak diametrálně se liší. Stejná touha po sjed-

nocení liturgie a umění vydala tak různé ovoce. Tam jistě nebylo něco v pořádku: Umění nesmí býti samo sobě cílem a liturgie pomůckou. Tím méně smí býti cílem glorifikace postavy umělcovy.

Znovu se obracím ke strohým předpisům liturgickým. Snad se podaří zlomit ty neviditelné pečetě, ale jen z moci Boží a s pomocí Boží.

A protože studený rozum jest údělem umění tohoto věku, zkoumejme nejprve ty zákony liturgické, které řídí výstavbu prostoru, to jest architekturu.

Břetislav Štorm.

Texty

Sv. Řehoř Veliký.

Narodil se v Římě r. 540 z bohaté šlechtické rodiny. Když měl třicet let, zastával úřad prétora. Znenáhla se u něho objevila náchylnost k asketickému a mystickému životu. Roku 575 prodává všechen svůj majetek, peníze rozdá sedmi klášterům v Římě a sám se stává mnichem kláštera na Monte Coeli. Papež Benedikt I. vysvětil ho roku 578 na jáhna a nástupce Benediktův, Pelagius I., ... posílá Řehoře do Cařihradu, kde sedm let řídil záležitosti církevní. Po smrti Pelagia II. 7. února 590 byl zvolen Řehoř jeho nástupcem. Na stolci Petrově zůstal čtrnáct let. Činnost tohoto světce vyznačuje se neobyčejnou prozíravostí ve věcech duchovních. Tam, kde někdo neviděl nic anebo málo, Řehoř Veliký zpozoroval základy dobrého života v Církvi. Ať se jednalo o vyrovnání mezi Východem a Západem, či o liturgii, anebo o církevní disciplinu kněžstva; v theologii nebo ve správě církevní; v potírání bludů nebo ve vztazích s vladaři tohoto světa, všude se jevil jeho zásah jako všeobecné autority Církve. Jeho díla literární vyznačují se neobyčejnou allegorisací a správný soud o nich můžeme vynésti jen tehdy, nahlédneme-li k základu, na kterém stojí jeho literární tvorba. Díla svatého Řehoře Velikého jsou: komentáře Písma svatého, homilie, pojednání asketická, listy, díla liturgická.[1]

[1] Soubor děl svatého Řehoře Velikého najdeme v Patrologia latina, LXXV—LXXIX. — Nejlepší vydání jeho listů je P. Ewald et L. M. Hartmann v Monumen. Germ. hist., Epist., I—II, Berlín, 1891—1899.

Vzájemné napomínání.

Jsou lidé, kteří dobro konají veřejně, zlo však tajně; jsou však též lidé, kteří činí opak toho. A tak jinak musíme napomínati ty, kteří zlo konají tajně a dobro veřejně, a jinak ty, kteří své dobré skutky skrývají, avšak některými činy veřejně dopouštějí, aby se o nich smýšlelo zle. Ti, kteří hřeší tajně, veřejně však se ukazují dobrými, ať nezapomínají, že lidské úsudky jako vítr odletí, kdežto soud Boží je stálý, nezměnitelný. Napomeňme je, aby upřeli svůj zrak na konec všech věcí: neboť lichotivé pochválení lidí mine, kdežto poslední výrok odmění i ty nejtajnější skutky věčně. Proto, když své tajné zlé skutky podrobují Božímu soudu, kdežto své dobré činy soudům lidským, beze svědka konají veřejně dobré skutky, avšak věčný svědek stojí při jejich skrývaných zlých skutcích. A tak se stává, že, skrývajíce hříchy před lidmi a vynášejíce své ctnosti, skrýváním odhalují, co se musí potrestat a odhalováním zakrývají, co by se snad mělo odměnit. Za dobré činy žádají pomíjející chválu, a tak dávají přednost nepatrné odměně před věčnou. O této odměně řekla Pravda: *Amen, pravím vám, vzali již odměnu svou.* Proto musíme je napomenouti, aby uvážili, že, zatím co skrytě téměř oplývají hříchy, veřejně se dávají za vzor jiným; ukazují, co je třeba následovati, sami se však toho straní; káží milovati, co nenávidí, žijí jiným, ale sobě umírají.

Ale musíme napomenouti i ty, kteří skrytě činí dobře, ale přece zvláštními skutky dopouštějí, aby se o nich myslilo zle. Neboť žijíce ctnostně sami, zlým příkladem anebo zlou domněnkou mohou zabíjeti jiné. Nesmějí méně milovati bližní než sebe, občerstvujíce se zdravým vínem, kdežto svými úmysly nalévají číše plné jedu jiným. Jisté je, že nepřispívají příliš k životu bližních, naopak, zatěžují je. To, že sami se snaží skrytě konati dobro, ale některými činy hlásají o sobě špatnost, je též příklad. Házejí símě do půdy, ale podřezávají mu při klíčení

kořeny, nechtějí-li příklad hodný následování ukázati. A proto řekla Pravda v evangeliu: „Ať vidí vaše skutky dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích“ (Mat. 5, 16). Ale i pro ty druhé je zde poznamenáno: „Mějte se na pozoru, abyste nečinili dobrých skutků před lidmi, abyste byli viděni od nich“ (Mat. 6, 1).

Jak tedy máme jednati? Jednejme tak, aby naše činy byly skryté, abychom se jimi nechlubili, ale zase musíme je ukázati, abychom chválili jimi slávu nebeského Otce. Musíme pracovati tak, abychom netoužili po slávě anebo po chvále za své skutky, ale všechno ze srdce konejme tak, abychom chválili nebeského Otce. A tak často se stane, že dobré skutky jsou skryté, i když je každý vidí, anebo naopak, každý je vidí, třebas je konáme tajně. Ten, který ve veřejné činnosti ne svou, nýbrž Boží slávu hledá, co vykonal, schoval, protože to viděl jen jediný svědek, totiž ten, kterému se chce zalíbiti. Kdo však tajně ve svém srdci touží, aby byl chválen pro své dobré skutky, není viděn sice nikým, a přece činí to veřejně před lidmi. Má tolik svědků pro své dobré skutky, kolik chval žádá jeho nezkrocené srdce. Protože náš příklad může sloužiti, ale může také škoditi, nejednejme s přetvářkou. Nezřídka se totiž stane, že, dopustí-li někdo, aby o něm lidé špatně smýšleli, sám sice nic zlého nekoná; avšak ti, kteří ho v jeho zlobě napodobují, hřeší, a tak hřeší i ten, jehož napodobují. Chvalme svými skutky Boha, konejme všechno ke cti jeho slávy, a tak náš život bude pobízet i jiné bratry, aby ho svými činy chválili.

Jiní zas nejen že konají to, co je zakázané, nýbrž to i chválí; druzí zase odsuzují zlo, ale nechrání se ho. Musíme je proto napomenouti. Ti, kteří své zlé skutky dokonce chválí, ať si uvědomí, že častokrát více ústy než skutky hřeší. Činíce totiž zlé, klesají sami; když však ústy chválí hřích, tolik duší potom hřeší, kolik posluchačů svými řečmi strhli. Ti ať se snaží o to, aby aspoň zlo mezi jiné nerozsévali, netouží-li sami býti dobrými. Je třeba připomenouti

jim, že stačí, když sami se zatratí. Když sami nechtějí býti dobrými, nechť aspoň se neukazují tím, čím jsou. Neboť kdo hřeší slovy, hřeší skutky; hřích pronesený slovy je též dobrovolným přestupkem.

Napomínejme i ty, kteří sice odsuzují zlo, ale nevyhýbají se mu. Ti ať si uváží, že nejen zlo, nýbrž i sami sebe odsuzují, soudí-li své skutky, které jednou odsoudí Pán. Křičí proti hříchům a sami se jimi živí. Napomeňme je, že jsou dostatečně osvícení, aby viděli zlo, které páchají, které však nechtějí přemoci. Neboť čím lépe vidí, tím je hroznější jejich záhuba, jestliže rozumem poznávají pošetilost, ale nechtějí z ní vybřednouti. Proto řekl Pán: „Služebník, jenž poznal vůli svého pána a nepřipravil ani neučinil podle jeho vůle, dostane mnoho ran." (Luk. 12, 47.)

Někteří zase příliš rádi mluví; i ty musíme napomenouti. Bedlivě ať pozorují, jak vybočují s pravé cesty, když dlouhými řečmi se rozptylují. Nejsou schopní vnitřně se usebrati, neboť mnohomluvením sami vylučují důvěrný klid z duše. Vystavují svou duši všem nárazům nepřítele, takže nejsou nikým střeženi. Proto je napsáno: Jak město otevřené, bez hradeb zděných, je muž, který neumí v řeči zadržeti své vášně. (Přísl. 25, 28.) Kdo není obrněn zdí mlčení, otvírá brány nepřátelům, vlastními slovy vystrkuje se mimo sebe a tak se jim ukazuje. A kolik nesvárů, hádek a nepokojů zapříčinil nezkrocený jazyk? Proto řekl Isaiáš: Účinek spravedlnosti bude pokoj (Is. 32, 17), to znamená, že spravedlnost mysli zpustne, nechráníme-li jí neužitečných hovorů. Sv. Jakub takto určuje sílu jazyka: „Zlo nepokojné, pln smrtícího jedu." (Jak. 3, 8.) Proto sám Spasitel řekl: „Z každého prázdného slova, které promluví lidé, vydají počet v den soudu." (Mat. 12, 36.) Když tedy ze zlého slova musíme vydat počet, jak budou souzeny naše dlouhé a zbytečné řeči, kterými jsme i hřešili?

Křesťanské dogma v I. století svých dějin

V posledním článku min. ročníku jsme se pokusili podati výrazy, které můžeme dobře nazvati křesťanským paradoxem, protismyslnou záhadou, jak o nich již kolem r. 178 psal pohanský filosof Celsus. Na jedné straně křesťané praví, že se klanějí jen jednomu Bohu, stvořiteli vesmíru, a na druhé straně rovněž za Pána považují člověka, nedávno ukřižovaného pod Pontským Pilátem, a k němu se modlí, jemu se klanějí a uctívají ho jako Boha. Obojí je jasně potvrzeno v prvních spisech křesťanských. Již svatý Pavel prohlašuje: „Pro nás je toliko jeden Bůh, Otec to, z něhož je všecko a k němuž my jsme určeni, a jeden Pán, totiž Ježíš Kristus, skrze něhož všecko a skrze nějž jsme i my." (I. Kor. 8, 6.)

Nezdá se, že by prostá víra věřících, stejně jako bohověda sv. Pavla, viděla protivu v obojím tvrzení: jediný Bůh — Otec, jediný Pán — Ježíš Kristus. Ba ještě více, první křesťané míní, že nelze opravdu vyznávati Otce, aniž by se nevyznával, t. j. neuznával rovněž jako Bůh, ten, jenž nám Jej seznámil, Ježíš Kristus. (II. Klim. Kor. III, 1.) Všechno zneuctění, které by se dotklo osoby Kristovy by bylo zneuctěním Otce, kdežto žádné zvelebení Krista nemůže porušiti monotheistickou víru v jediného Boha. Což neřekl sám Pán podle sv. Jana: „Otec nesoudí nikoho, ale veškeren soud dal Synu, aby všichni ctili Syna jako ctí Otce. Kdo nectí Syna, nectí Otce, který ho poslal." (5, 22n.) Je tedy jakési rozšíření s Otce na Syna, jakési sdílení božských vlastností a božských svrchovaností. Všechno bylo Synu dáno od Otce a toto ospravedlňuje křesťanský kult, jenž vzdává Otci úctu Synem, jenž ctí Syna jako Otce, a jenž v uctívání neodděluje Otce se Synem.

O skutečnosti, že první křesťané považovali Krista za Syna Božího, nelze pochybovati, jelikož dokladů o tom je velmi mnoho a velmi zřetelných. Zdá se

dokonce, že jméno Syn náleží Pánu absolutním způsobem, jako docela vlastní jméno. Jako podle sv. Pavla všechno otcovství na nebi i na zemi má své jméno od Otce veškerenstva, tak se zdá, že není ve vesmíru synovství, které by v jakési míře nezáviselo na tajemném synovství Kristovu. Není jen nazýván Synem Božím a milým dítětem, jeho Jediným a Prvorozeným přede vším stvořením, ale je také zván synem Davidovým a Synem člověka. Všechny tyto názvy mají přirozeně své významové odstíny, na které je třeba mysleti, avšak jejich nahromadění u jedné Osoby jistě dobře naznačuje jakoby zvláštní úmysl, jakoby tajemství, které Bůh ráčil zjeviti a které cele tkví v tomto, původně tak prostém jménu Syna.

„Syn Davidův" je název čistě mesiášský a činí velmi jasnou narážku na věčné království slíbené Mesiáši. Anděl Zvěstování v témže pohledu již spojuje titul Syna Božího a Syna Davidova; praví Panně: „Aj, počneš a porodíš Syna a nazveš jméno jeho Ježíš. Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude a Pán Bůh mu dá trůn Davida, otce jeho a bude kralovati v domě Jakubově na věky, a království jeho nebude konce." (Luk. 1, 31nn.) Četba žalmů zdomácněla Židům božská přislíbení, daná královskému potomstvu Davidovu: „Hospodin přisáhl Davidovi s věrností, které neporuší: Z tvého potomstva někoho vždy hodlám posadit na svůj trůn. Bude-li plémě tvé dbáti mé úmluvy a mých zjevení, jimž je učím, i jeho potomstvo na věčné časy seděti bude na tvém trůně." (Žalm 131, 11n.) Slepec u Jericha neslyšel andělského poselství a přece v tušení splnění příslibů Davidových prosí Mistra, kráčejícího kolem: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou." (Marek 10, 47.) A stejně všechen lid, jenž pozdravuje Krista vstupujícího na Květnou neděli před Utrpením do Jerusalema, volá na Něj jeho mesiášským titulem: „Hosanna Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně (Hosanna Nejvyššímu)." (Mat. 21, 9.) A stejně sv. Petr o dni letnic vykládá shromážděé-

ným Židům o tajemství Krista ukřižovaného a zmrtvýchvstalého a odvolává se na zaslíbení, daná Davidovu potomstvu, jehož tělo nemělo poznati porušení. (Skutky 2, 23nn.)

Avšak titul Syna Davidova, naplněný veškerou nadějí Izraele, brzy nestačil prvním pokolením křesťanským. List Barnabášův slavně prohlašuje, že Kristus není „Synem" Davidovým, nýbrž Pánem Davidovým podle slov žalmu 109 (Barnab. XII, 10n.) a eucharistické modlitby Učení apoštolů přeměňují volání židovské a zpívají: „Hosanna Bohu Davidovu." (Učení X, 6.)

Syn Davidův je též Synem člověka. Zdá se, že ani Židé vždy dobře nepochopili tohoto tajemného výrazu. (Jan 12, 34.) V křesťanské literatuře tento název rychle upadl v zapomenutí; potkáváme jej pouze v evangeliích a jednou ve Skutcích apoštolských. U sv. Justina se zdá býti synonymem názvu Syna Davidova, a oba tyto názvu jsou pro něj jen narážkou na lidskou přirozenost Spasitelovu; Kristus je Synem člověka, jelikož se zrodil z Panny z pokolení Davidova. (Dial. s Tryph.) Rovněž u sv. Ignáce je Kristus Synem člověka podle těla a z pokolení Davidova. (Efešanům XX, 3.) Autor listu Barnabášova nám asi vysvětluje, proč název Syn člověka nepřevládl v prvotní Církvi; tvrdí, že Ježíš není Synem člověka, nýbrž Synem Božím. (Barnab. XII, 10.)

Evangelisté však podrželi tento výraz, který jistě pochází ze života Spasitelova. Ale jeho smysl zavdává podnět ke sporům. Výraz může prostě v ústech samého Mistra znamenati „člověk, jenž jsem", tedy jen jiná forma místo „já". Tak na př. se Ježíš u Cesareje Filipovy táže učedníků: „Kým praví lidé býti Syna člověka?" a „Vy pak kým mě býti pravíte?" (Mat. 16, 13nn.) Shoda obou výrazů je zde zřejmá. Ale jinde nabývá tento titul zvláštní slavnostnosti; když na př. Ježíš oznamuje Kaifášovi poslední soud, praví mu: „Uzříte Syna člověka seděti na pravici moci Boží a přicházeti s oblaky nebeskými." (Marek 14, 62.) Již dříve předložil Pán totéž

učení, když zjevně narážel na soud: „Tehdy uzří Syna člověka přicházeti v oblacích s mocí velikou a velebností. A tehdy pošle anděly své a shromáždí vyvolené své ode čtyř větrů, od končin země až do končin nebe.“ (Marek 13, 26.) Je nesnadno nemysleti při těchto textech na vidění Daniele, na tajemnou bytost, kterou prorok ukazuje podobnou Synu člověka, jenž přichází na nebeských oblacích, aby přijal panství, slávu a vládu nade vším lidem a nad všemi národy. (Daniel 7.) Výraz „Syn člověka“ se tudíž zdá býti mesiášským pojmem zvláště spojeným se skvělým zjevením Spasitele, jež bude značiti konec časů, když On přijde jako Soudce vyvýšen do Slávy Boží. *H. D. Simonin, Řím.*

VÝHLEDY

Revue náboženských zápasů.

V Paříži vychází obměsíčně zajímavá odborná dokumentární revue Unitas, která informuje svědomitě o činnosti náboženských i protináboženských tendencí, svazů a metod. Především se zabývá hnutím bezbožectví. Adresa: Paris 18 Rue de Varennes, předplatné 15 frs.

Křesťanství neznamená spolek tichošlápků.

Když jde zneužívatelům majetku a dosavadního sociálního řádu o krk, vzpomínají si pojednou na katolictví a žádají od kněží a věřících, aby se postavili za strážce osvědčeného řádu, protože Kristus Pán řekl a sv. Pavel řekl atd. Liberální společnost katolíky opovrhuje, ale když jí začínají býti socialisté nepohodlní, milostivě pokynou katolíkům na pomoc a najdou se takoví katolíci, kteří běží, div, že si nohy neuhoní, aby honem mohli ukázati, že oni „také“ jsou principem řádu, že oni jsou „také“ vlastenci. Hlavně v Praze se tomuhle typu katolíků náramně daří. Tedy ne, katolictví není stagnace! My musíme

býti živým kvasem. Kde jde o sociální, hospodářské, morální reformy, katolíci musejí jíti první, protože máme v sobě princip života a protože my se nemáme báti těch, kteří těla zabíjejí, a protože víme, že co jsme vykonali nejmenšímu z našich, Jemu jsme vykonali. Nestačí kritisovati marxisty a nechati je dělati opravdovou politiku sociálních úlev, a celkem při tom jenom ministrovati. To mi připomněla paličská kniha Giordaniho, kterou bych postavil mezi Chestertonovu Orthodoxii a poslední Gilsonovu smělou a pravdivou knihu „Pour un ordre catholique, totiž „Signo di contradizione . . ." Křesťan musí míti podle této skvělé knihy ke všemu postoj věčné žíznivosti a proto nespokojenosti. Kristus má slovo života a proto i katolíci nesmějí nésti v ústech slova životního odpočinku, katolíci se musejí probuditi, aby nebyli duchovními a myšlenkovými pensisty a výměnkáři. Ústřední myšlenka Giordaniho jest, že křesťanská láska neznamená sentimentální slabost, že k tomu, aby byla prosazena láska Kristova, jest třeba užíti nejsilnějších prostředků. Křesťanství nese ve svém zárodku odpor ke všem systémům, které trpí zkornatěním cév a proto i dnes musí tíhnouti k novému, stále dokonalejšímu uspořádání věcí. Proto jest povinností katolíků chtějících býti opravdovými katolíky, aby si všímali sociálních otázek, aby je studovali a účinně na jich nápravě spolupracovali. Neboť křesťanství jest vlastně jediný trvalý převrat, protože stále ve všech dobách se snaží o přetvoření společnosti, jak to ukazují stále se rodící nové řády a svatí. Ta kniha je dobrá jako studená sprcha. Ovšem pro choulostivé to četba není. *Braito.*

Co platno člověku?

U nás obdivovaný a překládaný André Suarés píše v posledních číslech „Les Nouvelles littéraires" studii o sv. Ignáci. Zachycuje ho slovo Ignácovo, jež opakuje po Kristu: K čemu by mi bylo, kdybych vládl nade všemi šířemi světa, ale ztratil svou duši? A pak píše: „Můžeme měřiti lidi a věky podle toho, jakou platnost dávají tomuto hlubokému, táhlému povzdechu. Těla bez duše, hle, pokolení lidské v roce 1934 od New Yorku k Tokiu, od Charbinu ke Glasgowu. Sport a shon, rasa a ovládání a utlačování jedněch druhými, třeštění vražedného sobectví, pohrdání těmi, kteří urážejí a zotročení anebo bo-

lest uražených, takový ideál může uspokojiti jenom lidi tělesné.

Dělníci 1930 jsou lépe oblečeni než vznešené dámy ze 1620. Ale venkovanky z třináctého století myslily a mluvily čistěji než velké dámy století dvacátého.

V dílnách, na ulicích i v salonech nacházíme dosti elegantní dívky; celý svět pracuje na jejich toiletách; a při tom mají ústa plná nečistoty! Slyšel jsem děvčátka vycházející z gymnasia mluvit hnusněji než obejdové. Jejich matky obdivují vtipnost svých dcerušek. Vidí v nich konečně svobodné ženy. Děvčátka dnes dělají co chtějí, nikomu neskládají účtů. Píší již romány, dokonce ve třinácti letech... Ještě nějaký čásek a tyto holčičky zahanbí i své bratry...

Tělo bez duše. Všechno jest v obleku a ve formách hmotného života. Duše ale jest vzdálena; duch se podobá papoušku vyráběnému v seriích dvou milionů kusů, jenž drmolí něco o hmotě. A do tohoto chaosu padá horký vzdech: Co prospěje všechno míti, jestliže již nemáme duši.

Číslo z 8. prosince 1934.

Dílo dělnických exercicií.

Letos slavilo v Římě Ústředí pro dělnické exercice 25. výročí. U nás se o toto zajímal zvláště dr. Vašek, který propagoval exercicie v průmyslových střediscích. Úporná práce u strojů, stálý styk se hmotou, ustavičné útoky na mravnost a víru, jimž jest dělnictvo vydáno se všech stran, vyžaduje si obzvláště, aby čas od času byly tyto mravní a náboženské zásady znovu připomenuty, shrnuty, promyšleny, aby celý život i s povoláním a všemi nebezpečími byl zase jednou před Bohem řádně promyšlen, aby si dělník aspoň jednou za čas zase důkladně rozpomněl, že jeho koncem není klesnutí a vyřazení opotřebované součástky výrobní, že má duši, krásnou, nesmrtelnou, která má také hlad, a kterou nic nemůže nasytiti, a jejíž nasycení si nemůže koupiti ani největšími technickými, sociálními a mzdovými vymoženostmi. Papež sám ještě jako knihovník milánský zdůraznil ve své studii o sv. Karlu Bor. potřebu exercicií pro obnovu lidské společnosti a především exercicií pro dělnictvo. Ve Francii existuje toto dílo již od r. 1881. Roku 1907 se této myšlenky uchopili houževnatě jesuité v Italii. Onoho roku se konaly v březnu prvé dělnické exercicie v Chieri u Turina.

Z několika stovek ročních exercicií v různých exercičních domech vyrostlo toto nesmírné hnutí, které posvětilo již desetitisíce dělníků. Exerciční hnutí dělnické ale soustřeďuje i po exerciciích své posluchače v kursech písemného i spolkového styku. Členové této ligy „Setrvání v dobrém" přistupují měsíčně ke sv. přijímání, scházejí se pravidelně, mají své přednášky a apoštolují mezi kolegy, jakož i pro myšlenku exerciční je získávají. Loni v září byli přijati sv. Otcem dělníci, kteří konali exercicie a musila jim býti vyhrazena basilika sv. Petra, protože se jich sešlo na 20.000. Kolik jich nemohlo pro práci, nebo dálku, anebo z finančních důvodů. Dílo dělnických exercicií má dnes v Italii 47 ústředí s padesáti tisíci členů! V každém ústředí pořádá se kurs duchovních a náboženských přednášek, tedy vlastně misií, které mají utvrditi ve slyšeném a předsevzatém. Ovoce? Jedno takové městečko zpracované dělnickými exerciciemi, zaznamenalo vzestup svatých přijímání velikonoční povinnosti ze 2 na 80 procent. Zázrak? Ano, milosti, která působí tak podivuhodně při duchovních cvičeních. Prvé pátky účastníků dělnických exercicií mají již v takových ústředích sta mužských návštěvníků. Řeholní i kněžská povolání z dělnických řad a z jejich rodin, několik tisíc denně přistupujících dělníků ke sv. přijímání jest dalším ovocem. Učiňme vše, abychom dohonili své bratry v cizině! *Braito.*

Karl Barth.

(Slovo Boží a lidské.)

Reformovaný pastor švýcarský v Basileji. Tyčí se vysoko zdůrazňováním positivní stránky náboženské nad liberální theologickou školou německou. Mluví otevřeně, tvrdě, neúprosně. Osvojil si řeč proroků starozákonních a zařezávající strohost Kalvínovu.

Barth znovu uvádí v život tendence kalvinistické: přímý styk s Bohem, nechuť ke všem oficielním církvím, k usádlení zbožnosti . . ., chce uvolniti v náboženském životě místo čirému vanutí ducha Hospodinova.

Barth se snaží o pocítění blízkosti Boží. Ale z jeho slov vane hrůza. Jest to plné, absolutní pocítění Boha, který se v evangeliu zjevuje především jako Otec? Není tu zase změť prorockého třesku úděsného majestátu, jenž svádí tolikrát kalvínskou

mentalitu k studené strohosti a přísnosti? Opakuje slova Pavlova, že jest hrozné upadnouti do rukou Boha živého.

Nepochopíme Bartha, jestliže se nezastavíme před jeho hlavní snahou: uchopiti, pocítiti, zakusiti Boha a jeho skutečnost.

V čem tu spočívá vůbec nějaký význam Barthův? V tom, že na rozdíl od mnohých povrchních křesťanů se pokouší procítiti velikost Boží, že mu není formální samozřejmostí, která se v mysli registruje, podle níž se ale život neřídí. Barth volá po tom, abychom skutečně ve všech okolnostech a podrobnostech žili z této velikosti a blízkosti Boží.

Má pravdu, že náboženské obrození znamená postavení do konkretního života této skutečnosti a vznešenosti Boží, aby přestal Bůh býti jenom článkem víry a byl zároveň hromem otřásajícím celou lidskou bytostí.

Barth dává ve své duši otřásati ozvěnou slov, kterými se Hospodin sám pojmenovává: Já jsem, který jsem! Proto se snaží svou církev přivésti k jejím prvým zásadám, především: Vzdejte Bohu nejvyšší čest. Barth ví, že liberální protestantismus zapomínal na tuto zásadu, protože se nadýmal ješitně nad „nezadržitelným pokrokem", kterým lidstvo se ubírá ke své „dokonalosti". Míří tu i na směr Schleiermacherův, pro něhož náboženství bylo jen ve zkušenosti náboženské, takže pak tento protestantský směr ustrnul v neplodném subjektivismu.

Barth prokázal své církvi nesmírnou službu, že totiž vrátil Bohu jeho místo. Neuznává jednostrannost pokusů o zakoušení Boha jenom psychologickou cestou. Vysmívá se takovým blouznivcům, kteří docela snadno znovu prožívají náboženské zkušenosti sv. Pavla. Říká, že s trochou citového a slovního eskamotérství může si každý mysliti, že prožívá nejhlubší náboženské zkušenosti... Proti tomu ale staví Barth své strašné a ponuré slovo, že to, co jedině správně v člověku polarisuje Boží majetek, není ani ctnost, ani láska, nýbrž bázeň Hospodinova... Starý, Starý zákon! Něco z proroků, něco z rabínů, něco z Kalvína. Tomuhle rozumějí dnes snad už jen trosky jansenistů a písmáci kalvínského clair-obscuru.

Nedivme se, že Barth sklání strachem a bázní člověka před Bohem. Skoro tragicky vidí člověkovu nicotu. Barth vyvolává malost člověkovu, jak se jeví v žalmech a u Joba, kde člověk čeká od Boha ospravedlnění, hledá také theodiceu, jsa z ní vyléčen apologetikou svých přátel, až slyší z úst Božích ortel své

slabosti a malosti, která by se chtěla bouřiti a žádati od Boha účtování.

Proto, když se zadíval Barth do lidské bídy, nebéře hřích ve smyslu mravní chyby, nýbrž ve smyslu propasti mezi Bohem a námi. Kristus jest mostem přes tuto propast. Barthovi jako pravověrnému kalvínci jest člověk dokonale zkažený, zlý. Proto nemůže dosáhnouti spasení ani věrou, jak zachraňoval náboženskou subjektivnost aspoň z části Luther. Jsme spaseni jenom Boží dobrotou. S naší strany nepřinášíme nic. I my, katolíci, věříme, že dobré, jež máme, máme od Boha, ale věříme, že jest to dobro naše, že on ho dává tak, aby to bylo podstatně naše. Tak učí thomisté, že ve věcech spasení všechno je od Boha, ale Boží milostí, jest zároveň také všechno od nás.

Jediné naše postavení vůči tomuto Bohu jest pak pouze: sloužiti, v bázni sloužiti.

Proto není pro Bartha Kristus ani svorníkem naší nauky křesťanské, není ani nadpřirozeným divem, není cílem, jejž bychom nalezli ke konci cesty našeho srdce, není postavou dějinnou, k níž bychom mohli připoutati svůj život, a především není předmětem náboženské zkušenosti... Nuže, co jest mu Kristus?

Jest jakýmsi vnějším Bohem, který zesílil záruky Ducha sv. při posvátné společné Večeři. Co tohleto může dáti duši zmítané úzkostmi a bolestmi, nevím... Zase se tu jedná jen o „vztahy", ne o intimní spojení, sjednocení, tak jako je hlásáme my a jež dává nám nový život, účast na životě Kristově...

Zase bychom to mohli názorně vyjádřiti takto. Rozdíl mezi naším učením a Barthovým jest rozdíl mezi Sinaí a sv Janem. Ovšem, Barth dovede roztrhnouti pouta své strohosti, která si sám uložil. Vtipně řekl, že přece není „Barthovec". Ale i důvěrný styk s Bohem jest stále vázán především na službu, poslušnost a na poznání Boha, jež Barthovi jest mimo Církve, které nemiluje.

Rozhání se sveřepě proti náboženství systemisovanému, psychologisujícímu... které se tím samým stává modlářstvím. Vnitřní živná síla a ne historičnost jsou mu smyslem náboženství... Zatím ale nikdo tak nepěstoval pravé modlářství litery, třeba Písma, jako Kalvín!

Kristus ale sám ničeho nenapsal, že neposlal učedníky psáti, nýbrž kázati. Odlučovati pak evangelium od církve jest odlu-

čovati text od kontextu, neboť prve byla Církev, z níž a v níž povstalo Písmo. Marně ovšem bychom mluvili s Barthem o kontinuitě především života křesťanského z Písma, v Otcích a koncilech, že ti, kteří synthetisovali nauku Písma, byli bezúhonní, plni Boha, za něho obětující život.

Církev je Barthovi jen proto, aby byla bořena. Neboť k tomu směřují prý oba zákony. Jest ovšem třeba častěji bořiti, ale ne Církev, nýbrž ztrnulost, a ta ohrožuje jak katolictví, tak protestantismus.

Katolická Církev měla vždy své podnikatele bourání, své Františky z Assisi! Spíše chyběli pak protestantům, kteří, když bořili, nebořili jen nevkusnou štukaturu fasády, nýbrž bořili si i základy. Barth přes všechny své klady boří neprozřetelně. Mně by bylo smutno a úzko v Barthově náboženství. Byl bych bez Otce, bez společenství, bez spojení s živým Kristem, bez milosti, která nás přetvořuje, ponechává lidmi, kteří se ale stanou dětmi Božími, skutečnými, přerozenými. Že bych byl i bez matky a autority zaručující mi viditelně pravdu a odpuštění, to by již Barth snad ani nepochopil.

Napsal jsem několik poznámek o theologovi protestantském, který hluboko zabral v dnešním náboženském snažení protestantském. Budeme upozorňovati soustavně na různé postavy a zjevy náboženského smýšlení současného, aby naše práce tím nabyla jakéhosi reliefu . . . *Braito.*

PRACOVNA

Postní myšlenky.

Pod křížem: Nevinný Beránku, vykoupaný ve vlastní krvi, kterou jsi zadostučinil za hříchy světa, visíš na tomto drsném dřevě s otevřeným náručím, které touží mne obejmouti. Dal jsi pokorně pohasnouti barvě a kráse svého božského obličeje. Obrať ke mně svůj poslední pohled, abys mne zachránil! Popatř na mne. Právě jsem přišel v pravý okamžik: když rozdílíš svoje poklady . . . Protože všem rozdáváš, chci i já míti svůj díl. Odkazuješ svou matku svému učedníku, svého učedníka své

matce, Otci svého Ducha poroučíš, lotru blaženost slibuješ. Proč bych já měl nešťastně odejíti s prázdnýma rukama? Volám za svědka všechny, kteří na tebe patří, abys naklonil mi hlavu na znamení, že mi vyhovuješ. Zpěve můj, umlkni! Slzy nahradí, co by se dalo ještě říci ... *Fra Luis de Léon.*

Odevzdej se Bohu docela. Modlitba svaté Gertrudy: Lásky nejhodnější Ježíši, pro zásluhy svého probodeného Srdce, probodní srdce Gertrudino šípy své lásky, aby v něm nemohlo zůstati nic pozemského, nýbrž, aby bylo naplněno tvým Božstvím!

My jsme Krista zmučili: Sv. Brigitta vidí Krista celého zohaveného, zmučeného, Táže se ho: Pane, kdo tě tak zohavil? Ti, kteří pohrdají mnou a mojí láskou.

Stále před očima míti utrpení Páně: Sv. Bonaventura se modlíval: Můj Bože, kéž bych stále a všude, kam se obrátím a podívám, viděl jen Ukřižovaného. A všechno, co se podává mému zraku, kéž všechno vidím v purpuru jeho Krve.

De Caulibus: Pane Ježíši, dej, ať oplakávám celým *životem* tvoji *smrt!*

Jedno tělo.

Sv. Pavel vypracoval překrásnou nauku, že tvoříme v Kristu jedno tělo, jednoho člověka, jedno! A z této jednoty plyne pro náš duchovní život. Protože jsme si vzájemně údy jednoho Těla Kristova, musíme se vzájemně milovati. Jsme údy těla Kristova a proto čisté je třeba zachovati své tělo. Jsme údy jednoho těla a tak náš vztah má býti vzájemně pravdivým a upřímným vztahem. Nemůže nám nikdo býti cizí, cizí bolest a radost spoluúdů! Tvoříme jedno tělo s Kristem, ale trpícím také a proto utrpením se hleďme s ním spojiti. Svým, denním. Toto tajemné tělo Kristovo v Církvi má v nás míti naplnění utrpení a bolestí. Tak je naší stavovskou povinností trpěti a přinášeti oběti za Církev. Nemocní a nesoucí kříže tu mají své zvláštní, výsostné povolání. Kdo s Kristem trpí, cítí a žije, bude s ním také jako nerozlučný jeho úd oslaven. Neboť on již posvětil a věčnou cenou naplnil naše bolesti, na které se rozlila do budoucna jeho sláva. Když jsme s ním takto spojení, nový život synů Božích, neb on je Prvorozeným mezi bratřími, stoupá našimi dušemi. Jsme v něm osvobozeni od strachu Starého zákona a stali jsme se Syny Božími a voláme v něm: Otče. V něm pak

můžeme všechno a nic nás nemůže od této lásky, od tohoto nového života odloučiti. *Braito.*

Sloužiti Bohu.

Prostě tak, jako roste bylina, tak se ve službě Boží stravovat, samozřejmě, bez velkého sebelitování a melancholie nad „obětí" nepochopenou, nad vnitřní a vnější osamoceností. Sloužiti mu vroucněji než slouží matka dítěti, protože náš život jest s Ním těsněji spjat než život matky s dítětem... A při tom stoupat tichou blažeností jako ptáče, které stoupá blaženým rozmachem křídel, aby každý skutek, každý projev života mne vynesl blíže Bohu. Protože, když mu smíme sloužiti, jsme jeho! A to je důvod k radosti! *Braito.*

Kážeme Krista Ukřižovaného.

Naše celá moudrost křesťanská záleží v tom, že nás Bůh vykoupil nekonečnou láskou svého Syna, ale: křížem. Vždycky se našli lidé výmluvní, obratní a vtipní, nadaní a pilní, kteří se snažili přitáhnouti ke křesťanství lidi něčím jiným než potupou a bláznovstvím a pohoršením kříže. Několika lidem snad ukázali cestu, ale tito lidé našli spočinutí teprve tehdy, až odhodili veškeré ono pozlátko a objali kříž, doslova, bez příkras a bez smlouvání.

Nechtějme vyprazdňovati, „okrašlovati" kříž Páně. Jen tak, jak je, holý, tvrdý mluví o nekonečné Lásce, jen tak mluví do duše, že nám ničeho neodepře Otec, který takto dovedl obětovati takového, tak milujícího Syna... *Braito.*

Veřejní pracovníci.

Jsou vlastně politování hodní, protože nic není těžšího ve veřejném životě jako spojiti pravdu s láskou. Někdy ohledy křesťanské mírnosti zdají se býti slabostí, přísnost neláskou, klid lhostejností, nestrannost nevšímavostí... protože v duších všech lidí dřímají zárodky vášní a onoho ducha, který není duchem Kristovým. Ale pro křesťana musí platiti: Raději se chtějme zdáti slabými, než abychom někoho zranili tvrdostí a strohou přísností a strohým vymáháním toho, co není podstat-

né, abychom odvedli a odpudili duše od podstatné pravdy a lásky Páně. Raději ať jdou ti, kteří jsou Kristovi, příliš daleko v odpouštění než v pomstě. Neboť běda těm, kteří se třeba jen slovem dotýkají tvrdě duše, které se chce námi dotýkati Bůh. Běda těm, kteří zavírají bránu Boží lidem, ačkoliv měli by býti připraveni o půlnoci, aby ji mohli otevříti těm, kteří se ještě potloukají venku a kterým je zima. Běda konečně ústům křesťanským, jestliže zlořečí, když přece byla stvořena k požehnání. *Braito.*

Francouzská společnost pro studium mariologie.

Za předsednictví maristy Morineau ustavila se v Paříži francouzská národní společnost pro studium theologie o Panně Marii. Společnost se skládá z francouzských jesuitů a dominikánů, a jejím prvým dílem je připravovaný marilogický kongres, který se bude konati letos v Paray Le Monial začátkem září. Je již připravena řada veledobrých konferencí theologických. Kongres bude trvati několik dní. Dobrým dílem v témže ohledu je kolekce Mariánských studií, jež vydává edice Cerf ve Francii. Ročně vychází šest knih. Předplatné pro cizinu 50 frs.

ŽEŇ

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

ADAM SCOT: *Ad viros religiosos.* Tongerloo. — Vynikající esketicko-mystické dílo slavného premonstráta z XI. století, jenž patří mezi duchovní klasiky. Předchází podrobná, vědecká předmluva a studie o životě a díle Adamově a pak kritické vydání jeho promluv k bratřím, ve kterých je uváděl do hlubin duchovního života. Svého času uveřejníme něco z něho.

BERNHART: *Das Spitzwegbuch.* Müller, München 1935, str. 136, cena 4.60 Mk. — Ani jeden svatý obraz není v této knize, ale přesto je to kniha svaté, krásné nálady. Oživuje před vámi jemnými tahy Spitzwegovými stará doba, krása linií. Klid lidí dobré vůle a čistého srdce mluví tam z obrázků, že dobrý člověk umí na světě žíti. Prohlížení této knihy jest opravdovým svátkem.

BERN. MARTON O. P.: *Szüz Mária dicsérete a rózsafüzér-*

ben. Vyd. Rózsafuzér Királynéja, Budapest. 2 sv. po 144 str. spolu 3 pengö. — Každý z obou svazků obsahuje úplný cyklus májových kázání. První svazek má několik příležitostných kázání na různé slavnosti růžencových spolků, informační článek o těchto spolcích a přijímací obřady. Vzácná pomůcka pro dp. představené růžencových spolků.

CINEK: *K národnímu probuzení moravského dorostu kněžského.* Družina literární v Olomouci, 1934. — Nevím ani jak vyjádřiti svou vděčnost dr. Cinkovi za tuto jeho knihu, která líčí zápas proti germanisaci a liberalisaci našeho kněžstva. Neobyčejně dramaticky postupuje celé líčení. Cinek přinutil zavřené archivy, aby se rozhovořily a rozezpívaly o minulosti dávno zapomenuté a přece plné příkladů odstrašujících a přitažlivých. Jsme hrdi na své české kněžstvo, že tak statečně a vytrvale dovedlo sloužiti vlastenecké myšlence a při tom tím více ještě svému nadpřirozenému, Božímu poslání.

GERSTER: *Jesus in ore prophetarum.* Marietti,Torino, 1935, str. 230, cena 8 lir. — Gerster sebral veškerá proroctví o Kristu a dokazuje z nich, že Kristus je oním očekávaným mesiášem, že je kontinuita mezi Starým a Novým zákonem. Kniha je provanuta teplým františkánským dechem serafínského Učitele.

GERSTER: *De integritate confessionis.* Marietti, Torino, 1935, str. 106, cena 5 lir. — Praktické a látku vyčerpávající pojednání pro kněze, zvláště pro mladé, jak docíliti a vyžadovati od kajícníků zpovědní zevrubnost, jakož i poučení o zpytování svědomí.

JORET: *Recueillements.* Paris, Desclée de Brouwer, 1935, str. 356, cena 15 frs. — Tato kniha je opravdovým přínosem pro duchovní život. Nikdy jí nebylo třeba více než dnes, kdy všechno volá jen po činnosti. Joret však ukazuje naopak cestu duši k dokonalému spojení s nejsvětější Trojicí prostřednictvím usebranosti, která začíná cestami přirozenými a končí nejen nadpřirozenými, nýbrž mnohdy i mimořádnými. Čtěte a opět čtěte tuto knihu, která vám odhalí mnohé, dosud neznámé z hlubin vaší duše.

KAŠPAR: *Nechte maličkých k Ježíškovi a nebraňte jim.* Družst. knihtisk. Hradec Král., str. 33, cena ? — Dobrá příručka pro děti, připravující se na první svaté přijímání nebo po něm častěji přistupující.

KELLER: *Katholische Aktion, eine systematische Darstellung ihrer Idee.* Paderborn, Schöningh, 1935, str. 123, cena 1.80 Mk., váz. 3. — Autor si všímá především vlastní povahy a složení Katolické akce. Jeho kapitoly o hierarchickém charakteru Katol. akce, o vztahu mezi knězem a Katolickou akcí jsou nanejvýš zajímavé. Právem zdůrazňuje nadpřirozený ráz Katol. akce. Doporučujeme.

KIEFFER: *Rubrizistik.* VII. Aufl. Paderborn, Schöningh, str. 366, cena 5.90 Mk, váz. 7.60 Mk., pro bohoslovce váz. 6 Mk. — Osmé vydání této knížky mluví zřetelně o její praktičnosti a důmyslném uspořádání veškeré látky, tak důležité

pro kněze. Kniha je opravdu velmi užitečná nejen pro studující theologie, nýbrž i pro kněze v praksi, kteří se podle ní velmi snadno orientují při nejrůznějších okolnostech. Kdvby byla více čtena, bylo by jistě méně toho, čemu se říkává *ritus rusticus*.

KOTHER: *Vom Geheimnis der Papstkirche*. Becker, Kevelaer, 1935, str. 272, cena 4.80 Mk. — Do dnešních zmatků ohledně směrnice víry, která zachvacuje tolik kolísavých křesťanů nejenom v Německu, pro které je napsána, přichází kniho Kotherova, která ukazuje v Církvi katolické záruku jistoty Kristova učení. S velkou vroucností a láskou je kniha psána. Očišťuje tvář Církve od pomluv a potup, ukazuje ji klidně v pravdivém světle, odstraňuje předsudky. Všechny dnešní otázky Církve a náboženství, veškerá moderní problematika je v knize dobře a přístupně řešena.

LAHITTON: *Sanctum Sacrificium*. Ed. Spes, Paris, 1935, str. 243, cena 10 frs. — Stařičký theolog, jenž věnoval celý svůj život jen svaté theologii, podává zde své přednášky o nejsvětější oběti mše svaté k bohoslovcům. Prospějí všem: nejen kněžím a těm, kdož se připravují na kněžství, nýbrž i laikům, protože nevykládá jen teoreticky velikost mše svaté, nýbrž učí lásce k Eucharistii.

LEBRETON-ZEILLER: *L'Église primitive*. Paris, Bloud et Gay, 1935, str. 474, cena 60 frs. — Dílo, které zahájil nakladatel tímto prvním svazkem a jehož úplný titul je: *Histoire de l'Église depuis les origines jusqu' a nos jours*, zaslouží si nejvyšší pozornosti. První svazek, vypracovaný od nejlepších odborníků, všímá si prvotní Církve. Ukazuje, jak vychází, jak se vybavuje z judaistického prostředí, je věnována náležitá pozornost osobě svatého Pavla a jeho vlivu na prvotní Církev. Celé dílo bude obsahovat 24 svazků. I když snad nebudou všechny na téže úrovni jako tento, bude to jistě dílo, které dlužno zařadit do každé velké bibliotéky. Pořadatelům A. Fliche a V. Martinovi se podařilo získat ty nejlepší spolupracovníky, takže lze očekávat od tohoto díla opravdu velmi mnoho.

LERCHER: *Institutiones Theologiae dogmaticae*. Vol. IV, Ed. II. Innsbruck, F. Rauch, 1935, str. 763, cena 10 Mk. (Celé dílo, obsahující 4 svazky, 2588 stran stojí 32 Mk., S 48, váz. 44 Mk., S. 66.) — Zmínili jsme se již při prvních třech svazcích o této důkladné dogmatické příručce. A co jsme řekli tehdy, platí i nyní: solidní jak po stránce positivní, tak spekulativní. Čtvrtý svazek jedná o ctnostech, o svátostech a posledních věcech člověka. Co do theologické orientace drží se autor směru jesuitské školy.

LINGENHEIM: *L'art de prier de Guillaume d'Auvergne*. Lyon, 1935, Bosc. — Doktorská these, ale ne běžného typu, nýbrž znamenající přínos, protože analysuje duchovní statek jednoho z velkých viktorinů a předchůdců klasické scholastické theologie. Autor dobře prostudoval a k synthesi sestavil názory XII. století o modlitbě, o rozjímání. Vidíme, jak se stře-

dověk dovedl modliti, jak všechno soustřeďoval na Krista, vidíme i příčiny úcty mariánské. Kniha, která promítá silné světlo do středověkého duchovního života.

LORTZING: *Die Gnadenzeit des Kirchenjahres.* Schöningh, Paderborn, 1935, str. 160, cena 1.60 Mk. — Hluboké poznámky věřícího pastora, který je na cestě k návratu do Církve k evangelijním textům katolické liturgie. Kniha má osvědčení bisk. ordinariátu, že v ničem se neliší od katolického učení.

MATEO: *Jesus König der Liebe.* Tyrolia, Innsbruck. — Sebrané spisy a sebrané články a přednášky velkého apoštola nastolení Srdce Páně na trůn rodin a lidstva. Výběr kázání a přednášek pro prvé pátky.

MATHIEU: *Quelle est la véritable Religion?* Paris, Ed. Spes, 1935, str. 226, cena 8 frs. — Je to krátká, lidová, ale nesmírně praktická apologetika katolické Církve. Potřebovali bychom něco takového. Lidová, ale nikoliv vulgární. Může ji vzít do rukou opravdu každý. Velmi doporučujeme.

MONSABRÉ: *La Vierge Marie.* Paris, Lethielleux, 1935, str. 220, cena 12 frs. — Nejlepší stránky tohoto velkého kazatele jsou obsaženy v této knížce. Je to, abych tak řekl, krátká mariologie, uspořádaná ze spisů P. Monsabré. Hodí se výtečně jak pro soukromou četbu, tak pro kazatele.

PINARD DE LA BOULLAYE: *La Personne de Jésus.* Conférences de Notre-Dame de Paris 1933. Paris. Ed. Spes, 1933, str. 262. — Známý konferencier z Notre-Dame zachycuje v těchto kázáních všechny námitky a všechny tužby doby ohledně Kristovy Osoby. Vidíte takřka při četbě těchto stránek, jak se zachvívá duše kazatele a jak reaguje na vše, co cítí a co od něho očekávají jeho posluchači. Je to mohutný hymnus, zapěný Osobě Kristově.

REICHART: *S hory Olivetské na Kalvarii.* Vincentinum, Praha, 1935, str. 127. — Velmi praktická a dojímavá meditace probírající celé Utrpení Páně ve vztahu k našim hříchům. Poslouží jako účinná četba a látka k rozjímání pro každý čas, zvláště ale postní.

RIONDEL: *Pax vobis, aux ames inquiètes.* II. ed. Paris, Lethielleux, 1935, str. 300, cena 12 frs. — Duše bázlivé! Kolik je jich mezi dobrými křesťany. Nemají opravdového pokoje, dokud je jejich duše zmítána. Čtěte tuto knížku, kteří jste mezi nimi. Ukáže vám cestu, jak dospěti opravdového, hlubokého klidu, který skýtá jen Bůh. Náš život je jen tehdy radostným a krásným, když je plným pokoje. Naučme se mu z této knížky.

SPÖTL: *Die Himmlestür.* Müller, München, 1935, cena ? — Šťastní Němci, že mohou dávati dětem tak krásné upomínky na sv. zpověď. Spötl je již známa svými překrásně živými pastelovými malbami pro děti. Slovo i obrázky ukazující dětem důležitost a velikost sv. zpovědi se vhodně doplňují.

SCHRYWERS: *Meine Mutter.* Schöningh, 1935, II. vyd., str. 162, cena 1.30 Mk. — V krátké době vychází druhé vydání mariánské knížky Schrywersovy. Kniha si toho skutečně

zasluhuje, protože v ní mluví opravdové dítě Mariino, které dlouho rozjímalo a prožívalo Mariinu velikost a lásku k Bohu a k nám. Prameny pro májová kázání a úvahy.

AD. TANQUEREY: *A vallásosság alapvetö dogmái.* Desclée & Cie., Tournai. 245 str. nev. 2, váz. 3 belg. — Hluboký náboženský život v lidstvu přestal tam, kde přestalo životní spojení s dogmaty víry, kde náboženství a každodenní život byli od sebe rozdělené a nad to i ten náboženský život byl dvojí: jeden v klášteřích a druhý lidí ve světě pracujících jen s jakýmisi náhražkami. Tato kniha chce odpomoci tomuto zlu a naučiti duše žíti z dogmatů víry: vtělení, vykoupení, prostřednictví P. Marie, kněžství Kristově atd. Překlad maďarský pořídil člen horní sněmovny *dr. Štěpán Bezerédj.*

AD. TANQUEREY: *A tökéletes élet. Aszkétika és misztika.* Desclée & Cie., Tournai. 1032 str., 8 belg. — Kniha stejně vítaná kněžími, řeholníky, semináři jako i laiky jako průvodce duchovním životem. Dílo za deset let dobylo si světového jména. Dnes jsou již překlady německé, anglické, španělské, portugalské, holandské, italské, polské a nyní máme před sebou překlad maďarský, pořízený prof. bohosloví *dr. Ludv. Czumbel* v Satu Mare (Rumunsko). Překlad je dokonalý, není na něm ani stopy těžkopádnosti.

ZAVORAL: *Kristus a Církev.* Francl, Praha, 1935, str. 280, cena 19.50 Kč. — Zavoralova kázání se vždy čtou velmi dobře. Působí jaksi na dálku jeho slova. Nemusíte ho vidět, stačí vzít jeho knížku a jako by byl před vámi. Jeho kázání o Církvi přinesou proto jistě mnoho dobrého, třebaže jsou již dávno proslovená a chybí jim některé nové problémy, týkající se Církve.

Z RŮZNÝCH POLÍ

BLANC: *Lourdes et la libre pensée.* Téqui, Paris, 1935, cena 2.50 frs. — Obhajoba Lurd a jejich duchovní myšlenky proti Volné myšlence a jejím útokům ve formě dialogů, jako knížka předchozí.

BLANC: *Les variations d'un futur anthropofage.* Téqui, Paris, 1935, str. 250, cena 10 frs. — Je to nadepsáno jako populární apologetika, ale přes to nemusilo býti tak hanebně vypraveno, zvláště, když se jedná o věc docela vtipnou a myšlenku dobře provedenou. Dnešní námitky jsou tu velmi obrazně a docela dobře řešeny.

BRINKTRINE: *Consuetudines liturgicae.* Aschendorff, Munster, str. 45, cena 1 Mk. — Přetisk ze starého sakramentáře. Příspěvek k dějinám misálu skrze sborník papežských obřadů.

DIESSL: *Pastorelle Gegenwartsaufgaben.* Egerland, Eger. 1935, str. 170, cena ? — Velmi vzácný příspěvek k řešení dnešních pastoračních otázek, ale na našem území a z pera těch, kteří s námi u německého lidu našeho pracují. Musím říci, že kniha jest vzácným darem. Metodicky docela nově zpracová-

na a podána. Všechny moderní metody jsou tu probrány a naznačeno jich použití. Na všechny potřeby doby upozorněno. Skvělá literatura jest vždycky připojena k pomoci. Tato kniha by opravdu měla stále ležeti na stole každého bohoslovce a kněze. Divím se, že z české strany na tuto vzácnou věc dosud nebylo dostatečně upozorněno.

GRANERIS: *La religione nella storia delle religioni.* Torino, Soc. Ed. Entern. 1935, str. 328, cena 12 L. — Ve sbírce Studi superiori vychází tento svazek, který jí dělá opravdovou čest. Autor sleduje pojem náboženství jak se jeví v dějinách jednotlivých národů, sleduje jeho vývoj, jeho úkony, jak se projevují v tom nebo onom náboženství. Zvláště krásné jsou stati, týkající se funkce modlitby a oběti, jakožto projevu náboženského cítění. V každém ohledu je to studie, která si zaslouží povšimnutí, i když v některých maličkostech ten neb onen čtenář nesouhlasí.

GIUS. DELIBERO: *Satana. L'essere, l'azione, il dominio.* Torino, Soc. Ed. Internaz. 1935, str. 576, cena 20 L. — Najdete málo knih tohoto druhu. Nevěří někdo snad v ďábla a jeho působnost v dnešním světě? Nechť si přečte tuto knihu. Není psána školským způsobem; je to kniha, která se čte jako nejzajímavější román a při tom je to kniha zcela theologická. (Má imprimatur.) Není jediné otázky, týkající se ďábla, která by tu nebyla řešena. Zkrátka, je to kniha, která takřka vyčerpává celou látku o ďáblu. Pozoruhodné jsou zvláště kapitoly, věnované studiu vlivu satana jako klamatele v duchovním životě.

KAŠKA: *Pravdou ke ctnosti.* Lidová kázání. Hradec Král. 1921. Tisk. družstvo, cena 23 Kč, str. 352. — Kniha obsahuje cyklus kázání pro celý církevní rok. Kaška je znám jako dobrý lidový kazatel. Můžeme jen doporučit tuto sbírku.

MARUCCHI: *Pietro e Paolo a Roma.* IV. Ed. Marietti, Torino, 1934, str. 206 s 20 přílohami, cena 15 L. — Málo kdo s takovou láskou mluvil a psal o katakombách jako Marucchi. Žil pro ně až do posledního okamžiku svého života. Jeho kniha je opravdu živým dokladem jeho lásky ke katakombám. Ale není to jen dílo lásky, nýbrž dílo opravdové, solidní vědy. Po důkazech, jaké podal zde o pobytu Petra a Pavla v Římě, neodváží se již nikdo odporovat se stanoviska historického. Doporučujeme velmi tuto studii.

MAURIAC: *La fin de la nuit.* Grasset, Paris, 1935, str. 250, cena 15 frs. — 58. vydání jsem teprve zachytil od této knihy. Mauriac tolikrát již veřejně prohlásil své Credo. Již jsme nějaké ukázky jeho vroucí víry přinesli. Jest u nás znám jako romanopisec. Některým vadí jeho pochmurnost a proto mu říkají jansenista. Nemyslím. Protože právě v této knize ukazuje svou naději, svou živou víru v dobrotu Boží. Nezoufá tak nad člověkem, který jest veden světlem a pravdou Boží. Protože kreslí hrůzu prázdnoty bez Boha . . .

PAPINI: *La pietra infernale.* Morcelliana, Brescia. — Sebrané polemiky Papiniho. Nejsou stejné ceny. Slabá a povrchní

je jeho polemika s protestanty. Za tu by se mu protestanté právem vysmáli, jako on se směje jim. Ale vedle této polemiky nezdařené jsou jeho ostatní kritiky, skutečně blahodárně působícím pekelným kamínkem. Katolická hrdost může z knihy mnoho načerpati.

RADEMACHER: *Religion und Bildung.* Hanstein, Bonn, str. 230, cena 4.70 Mk. — Vážím si nesmírně Rademachera pro jeho dílo o Církvi a nyní nás překvapuje další knížkou plnou požehnání. Hlava mnohých našich vzdělanců i katolických či takovými býti chtějících se podobá převržené knihovně. Rademacher proti tomuto myšlenkovému zmatku, který působí, že i leckterý katolík jest rozpoltěn na člověka vědy a víry, ukazuje křesťanský ideál vzdělanosti. Ve více hlubokých studiích spojuje přínos náboženství s otázkami vědeckými, ukazuje, že není rozporu mezi světcem a učencem. Plodná kniha.

ROUZIC: *Le maréchal Foch.* Téqui, Paris, cena 5 frs. — Duchovní portret této zajímavé postavy vojáka, jeho život, dílo i jeho náboženství. Psáno s láskou a velkým pochopením.

ŠLAUF: *Proč jsem římským katolíkem.* Plzeň, nákladem vlastním. Nadšená brožurka psaná člověkem opravdu vědoucím, proč a komu uvěřil a snažící se i druhé přivésti k této životní jistotě. Kniha se hodí převýborně pro veřejné přednášky i pro prvé poučení odcizené inteligence.

Z ČASOPISŮ

CHRYSOLOGUS. Schöningh, Paderborn. I poslední číslo, jako celý časopis tento vůbec, jest vždy dobrým překvapením, které pomůže knězi se orientovati o potřebách dnešní homiletické praxe. Zvláště jsou výborné promluvy pro různé náboženské spolky.

KIRCHE UND KANZEL. Kdežto Chrysologus jest spíše praktický, tato revue pro kněžstvo jest spíše teoretickou pomůckou, upozorňující kněze na problémy, které je třeba řešiti a jak je třeba je pastoračně uchopiti. Pečlivě si všímá současné theologické literatury.

LEBE MIT DER KIRCHE. Klosterneuburg. Neocenitelné služby prokazuje tato příručka již tisícům v Rakousku a v Německu pro plodné sledování oběti mše svaté.

THEOLOGISCHE REVUE. Aschendorff, Münster. Velmi seriosní revue, která informuje o theologických problémech a knihách je řešících. Každá recense je psána prvotřídními odborníky, kteří ji náležitě zhodnotí. Spolehlivý ukazatel theologické produkce.

Madoně

Vlídný strome, ve hnízdě Tvých dlaní
dřímá ptáče, Boží slitování.

Plodná révo, hrozen z Tvého kmene
občerstvuje duše unavené.

Tichý oblaku, z Tvé vláhy vzkvétá
spásná naděj úrodného léta.

Sešli rosu na vyprahlé nivy,
obrať k nám svůj pohled dobrotivý.

Dej, ať pták ten na srdci nám zpívá,
dej, ať víno na rty naše splývá.

Dej, ať smíme Tvému dítku, Paní,
Tobě sloužit věrně do skonání.

Ruth Schaumann; přeložil Karel Dvořák.

Maria a Církev

(Kurs o Církvi 5.)

Lásku a oběti své matky dovedeme oceniti teprve po letech, teprve tehdy, až námi život zmítá, až zakoušíme rozdíl mezi nezištnou velkou láskou matčinou a mezi tvrdostí, se kterou se setkáváme v životě. Proto se nesetkáváme v prvotní Církvi s nějakými bohatými písemnými památkami, které by svědčily o chápání významu Marie Panny pro Církev.

Až teprve pozdější doby, doby klidu a doby plné úvahy a srovnávání zamyslily se nad smyslem a významem Marie Panny pro celé křesťanství. Maria Panna jest prvorozenou dcerou nebeského Otce, prvým ovocem Kristových zásluh. Z něho máme, že jej milujeme, jím se stala i Maria tak velkou a dokonalou. Maria ale měla této lásky dokonalou plnost. Ona byla bez poskvrny, zvláštní milostí dostalo se jí ze zásluh Kristových tolik, že nebyla zahrnuta do počtu těch, na které se přenesla skvrna Adamovy vzpoury. Spasitel se zasnoubil ve své krvi se svou Církví, která jest jím a v něm a v jeho milostech a v lidech jím očištěných svatou. Proto je přečistá Panna prvorozenou dcerou Otcovou a proto se tak často přirovnává k Nevěstě ve Velepísni, protože jako Církev miluje Krista a Kristus hoří láskou k Církvi, Maria Panna byla zvláštním způsobem Kristem milována a sama žila jenom z lásky a láskou k němu. V její lásce ke Kristu, protože to byla láska dokonalá, vyrostla láska Církve k Ježíši k nejvyššímu vrcholu. Proto je Maria milujícím srdcem Církve.

Byla dokonalá ve své lásce, protože byla plná milosti. Ale s touto plností nestála osamoceně. Nikdo není nikdy osamocený, hlavně ne v dobrém. Církev jest nádrž milostí. Všechny milosti z ní vytékají a do ní se zase vracejí. Proto také do Církve vtékaly milosti Marie Panny, do ní se vracela veškerá její láska ke Kristu. Nikdo z nás není osamocen, nýbrž

jsme všichni spojeni v synovství Božím, v posledním cíli a v krvi Kristově. Toto spojení jest mystické tělo Kristovo. Kdo přijímá jakoukoliv milost a jakýkoliv její stupeň, přijímá je v tomto mystickém těle a přijímá je zároveň pro toto tělo. Tak jest zasazena plnost milosti Matky Boží do Církve. Přijala tuto plnost také pro Církev.

Jako obdržel Kristus tolik milostí, protože byl hlavou nového lidstva (říkáme této milosti: gratia capitis), podobně obdržela Maria plnost svých milostí pro nás, pro mystické tělo Kristovo, pro celé křesťanství.

Svatý Tomáš udává další důvod, proč byla Maria plná milosti. Dí (III. q. 27. a. 5), že, čím je kdo blíže zdroji, tím více z něho může načerpati. Nebyl nikdo blíže zdroji života milostí, Kristu, než Maria, která byla jeho skutečnou matkou, matkou jeho osobnosti, tedy nejenom člověka, nýbrž bohočlověka. Toto její důstojnost; mateřství její, které tak krásně hájil sv. Efrem Syrus, sv. Cyril Jerusalemský.

Bůh dává každému milosti úměrně s jeho povoláním. Nesmírně blízko měla býti Maria Panna svému Synu, a proto nesmírně blízko musila mu býti i svou láskou, protože on z pouhé lásky sestoupil na zem. Tak potřebovala hodně milostí, aby se mohla přiblížiti Ježíši, aby mohla býti matkou toho, který měl smířiti nebe se zemí, aby mohla přijmouti do svého lůna původce veškeré svatosti. Z ní se mělo dostati Ježíše, Zdroje milosti, všem ostatním. Tak se na ni díváme jako na začátek proudu milosti. Proto jest Maria nikdy nevysychající, věčně živou a plnou studánkou milostí pro všechny nás žíznivé poutníky.

Svatý Tomáš vyvozuje ze slova „plná milosti", že, když byla plná, rozlévala, přelévala docela určitě své milosti na všechny, se kterými byla spojena. A dodává: slovo Maria, které znamená Osvícená, ukazuje, že pro nás je plná, pro celou Církev, protože co je osvícené, osvěcuje opět druhé, jako osvícený měsíc osvěcuje zemi v noci. Svatý Tomáš cha-

rakterisuje plnost Mariinu jakožto plenitudo redundantiae. Maria byla s námi spojena jako člověk a jako matka hlavy člověčenstva. Proto, cokoliv přijala, přijala ve spojení s námi a přijala pro nás. Sv. Albert Veliký mluví o plenitudo nostrae assumptionis in Maria, že jsme byli naplněni tím, že jsme byli přijati v Marii, a dodává: „Rozlila se z ní milost na všechny . . ."

Svatý Bonaventura, serafínský učitel, stupňuje svou nauku o její plnosti, že byla plna milosti postačující, vynikající i přetékající.

Ovšem i on podotýká, že, ačkoliv z ní milosti tryskají, přece není jejich příčinou a původem.

A to nejkrásnější, co můžeme říci o Marii Panně, jest, že jest Matkou nového lidu, Matkou Církve, neboť jest matkou hlavy tohoto nového lidu, matkou hlavy Církve. Krista.

Tvoříme jedno skutečné, třebaže mystické tělo Kristovo. Slovo mystické je znehodnoceno, jako něco mátožného. A přece jest mystika vrchol skutečnosti. Tak jest mystické tělo Kristovo jeho skutečným, to jest vyvrcholeným tělem. Jsme spojeni s Kristem. On nás vykoupil ve svém fysickém těle, svým člověčenstvím za nás zadostučinil. A toto člověčenství má z Marie Panny. Církev jest proto pokračováním a zpřítomňováním na zemi jeho Vtělení. Maria jest Matkou jeho fysického těla, které pokračuje v těle mystickém. Tak jest Maria nejenom matkou fysickou Krista, nýbrž také matkou, řekl bych fysickou, Církve, která vyrostla z fysického těla Kristova, které má z jejího těla.

Tak jsou celé dějiny Církve těsně a na věky spojeny s Marií. Nechápu, kde by bylo možné zasaditi oddělující skalpel mezi Kristem, Církví a Marií.

Svatý Tomáš překrásně o ní praví, že jest „Confinium veteris et novae legis, sicut aurora diei et noctis", že jest rozhraním Starého a Nového zákona a jitřenkou mezi nocí a dnem (1. II. q. 103. a 3. ad. 4.).

Při Zvěstování Panně Marii učiněném stalo se

Kristovo zasnoubení s Církví, protože Maria Panna již představovala její začátek. Nebe očekávalo souhlas lidského pokolení v Marii Panně, souhlas k tomu, aby bylo vykoupeno. Svatý Tomáš III. q. 30. a. 1. praví, že Pán očekával od Marie Panny souhlas na místě celého lidského pokolení.

Tak zříme Marii všude, kde se dostává lidstvu Kristových milostí. Jest při svatbě v Káni Galilejské, jest při poslední večeři, jest při seslání Ducha sv., jest především pod křížem. Maria byla pod křížem súčastněna jako matka v bolesti svého Syna. Jako Matka zvláštním způsobem nesla tyto bolesti, protože bolesti synovy jsou zároveň bolestmi matčinými. A to přinášela za nás tuto oběť, za nás spoluobětovala svého syna. Proto klade zbožnost křesťanských století celou obecnost věřících do osoby Janovy. Maria přijala v Janovi celé lidstvo, celé křesťanství za své. Prvý vyslovil tuto krásnou myšlenku německý mystik Rupert von Deutz: Protože blažená Panna zrodila spasení všech nás v utrpení svého Syna, právem sluje matkou nás všech. Proto to, co řekl Kristus o učedníku přítomném, platilo by jistě o každém jiném učedníku přítomném . . .

Maria přijala nás všechny pod křížem za své děti. Za nás trpěla, za nás dopustila, aby její mateřské srdce bylo bolestí drceno. Proto ji znázorňují v katakombách jako „Orante", velkou přímluvnici za nás všechny u Boha.

Maria Panna přijala pod křížem všechny lidi do svých přímluv. Tomáš k tomu zase praví, že velkým je svatý ten, jehož přímluva a zásluhy stačí ke spáse mnoha lidí. Má-li ale někdo tolik milostí, že to stačí ke spasení všech lidí, pak jest to již milost největší. To je případ Panny Marie.

Svatý Tomáš připomíná dojemně, že můžeme dosáhnouti od Panny Marie pomoci a ochrany ve všech nebezpečích a že můžeme spoléhati na její pomoc ve vykonávání všech ctností (výklad k Ave Maria).

Proto se k ní utíká Církev obzvláště v boji proti

kacířstvím. Pěje o ní, že ona samojediná přemohla všechny herese. Ona totiž přemohla hlavu pekelného hada, který je především lhářem a podvodníkem.

Tak volá i dnes Maria, když umdlévají hlasatelé pravdy, když ochabují učitelé, když se vlk dotírá stále drzeji do stádce Kristova: „Nemají vína!" Proto také skoro všichni zakladatelé řádů, kteří měli býti solí křesťanství a jeho obnoviteli, všichni pokládali Marii Pannu za zvláštní matku svého řádu. Skoro ve všech kronikách starých řádů tulí se mniši důvěrně k mateřskému srdci Mariinu.

Neboť měla pevnou, živou víru, když stála pod křížem tehdy, kdy všichni byli zhrouceni a zdrceni neúspěchem. Proto jí zasvětila Církev sobotu, praví sv. Bonaventura, protože byla plna sobotní víry, věřila, že Kristus vstane, že není všemu konec, nýbrž právě začátek.

Proto ji nazývá sv. Bernardin ze Sieny collum Ecclesiae, hrdlem Církve . . . Ona přemohla všechny herese, protože se z ní zrodila pravda.

Víme, že Duch svatý přebývá milostí v duších spravedlivých. Proto také jest v jeho vyvolených velká láska k Marii Panně, jež byla zvláštním způsobem jeho dílem a nástrojem a jeho dokonalým odleskem na zemi.

Nestydíme se proto za svou úctu k Marii Panně, protože naše úcta není vyumělkovanou, nýbrž naopak jest přerváním kontinuity života milosti a křesťanství odsuzování této naší dětinné úcty k té, která tolik obětovala, milovala a trpěla pro Kristovo dílo, pro naše spasení. Vedle Písma jest ještě život křesťanství a ten se přimyká úzkostlivě a důvěryplně k Marii, ke zdroji a nástroji milosti.

P. Silv. M. Braito.

Bůh a duše

IV. Nadpřirozené a mimořádné.

Náležité pochopení a přesné vymezení pojmů je nesmírně důležité v každé vědě. A není také neznámá-

mo, že nejvíce omylů pochází právě ze špatně pochopených základních pojmů, které přicházejí v úvahu v té neb oné věci. Zkušeným je známo, jak docela jinak pohlížejí na duchovní život ony směry, které zaměňují zjevy, patřící do kategorie pouze nadpřirozeného, se zjevy mimořádnými, které jsou ovšem také nadpřirozené, ale mimo to jsou mimořádné, tedy vymykají se pravidelné cestě křesťanské dokonalosti. Chceme-li tedy náležitě pochopit, co bylo již řečeno a co ještě řekneme, je třeba si dobře uvědomit rozsah nadpřirozeného a mimořádného, abychom mohli přesně stanovit, co je obsaženo v pojmu a vzrůstu posvěcující milosti, která nám představuje nadpřirozeno, a co přesahuje tento pojem a vzrůst, a proto tu dlužno počítat s novou kategorií, totiž mimořádna.

Není tak snadné vymezit pojem nadpřirozeného. Slovo samo nám praví, že se jedná o skutečnost, která je nad všechno přirozené, tedy nad přirozené požadavky, nad přirozené touhy, nad všechno, co označujeme slovem stvořené a dosažitelné přirozenými silami. Nadpřirozeno je tedy darem, ale více než darem přirozeným; je to tedy dar, kterým se nám dostává účasti na tom, co je vlastní Bohu, tedy na jeho vlastnostech, na jeho vlastní přirozenosti. Neboť mimo Boha je všechno stvořené a proto nadpřirozené je účastí na nestvořeném, účastí ovšem stvořenou, ale účastí na nestvořeném bytí Božím. Touto účastí je pak tvor pozvednut do řádu nadpřirozeného, takže to, co náleží Bohu podstatně, náleží tvoru účastenstvím.

Tato účast je tedy darem, a to nejvyšším darem, jaký může dáti Bůh tvoru. Více než sama sebe nemůže dáti ani Bůh. Tohoto daru se dostává člověku již na křtu posvěcující milostí, která je hlavní složkou nadpřirozena. Posvěcující milost nikdy není sama o sobě, nýbrž přichází do duše spolu s vlitými ctnostmi a dary Ducha svatého. Tím přichází duše do řádu nadpřirozeného zvláště milostí posvěcující a řekněme jedině milostí posvěcující. Neboť dosta-

ne-li snad nebo může-li dostati duše nějakou nadpřirozenou milost mimo milost posvěcující, nedostává ji nikdy jako stav, jako zběhlost, jako trvalé uzpůsobení, nýbrž jen jako přechodný kon nebo přechodnou pomoc.

Nedostává se a nedostane se člověku nic většího než je posvěcující milost, která ho činí dítkem Božím, dává mu nadpřirozenou podobnost s Bohem a přináší mu záruku na věčnou blaženost. Ani stav věčného patření, který v naději očekáváme po tomto životě, není podstatně něčím vyšším, protože sláva je jen rozvojem posvěcující milosti, kterou je ozdobena duše zde na zemi.

Tuto přesažnou velikost posvěcující milosti dlužno míti na mysli, když chceme hodnotit milosti mimořádné. I ony jsou velké, o tom není pochyby, i ony jsou dary Božími, ale nevyrovnají se daleko milosti posvěcující.

Mimořádné milosti neboli charismata vypočítává svatý Pavel, jak byla obvyklá v první Církvi, v I. Kor. XII.: „Každému však se dává zjevení Ducha k prospěchu (Církve). Jednomu totiž dává se skrze Ducha řeč moudrosti, jinému řeč poznání podle téhož Ducha, jinému víra v témž Duchu, jinému pak dar uzdravování v tom jednom Duchu, jinému divů činění, jinému prorokování, jinému rozeznávání duchů, jinému rozličné jazyky, jinému vykládání řečí; to pak všechno působí jeden a týž Duch, rozděluje zvláště každému, jak chce."

Na základě tohoto textu sv. Pavla učí svatý Tomáš,[1] že tyto mimořádné neboli *zdarma dané milosti,* charismata, jsou podstatně dány jednotlivcům k tomu, aby tito napomáhali druhým v díle spásy. Odtud je nám také jasné, že zvláště na počátku kvetly tyto dary v prvotní Církvi, protože jich bylo třeba k rychlému rozvoji Církve. Bůh obdařoval jednotlivce mimořádnými milostmi, aby jimi napomáhali k šíření království Božího na zemi. Jakmile však Církev byla již silná a nepotřebovala již této

[1] I. II. ot. 111, čl. 4.

pomoci, staly se tyto dary méně častými, třebaže nikdy nevymizely z Církve.

Tyto v pravém slova smyslu mimořádné milosti jsou mnohem nižší než milost posvěcující.[2] Jak ukazuje svatý Tomáš, každá milost je tím vyšší, k čím vyššímu cíli vede člověka. A poněvadž cílem posvěcující milosti je bezprostřední spojení člověka s Bohem, proto tato milost je nad každou jinou. Tak jako cíl je více než vše, co vede k cíli, tak také posvěcující milost, která nás spojuje přímo s cílem, je vyšší než všechny ostatní milosti, které jen vedou, připravují k cíli. Účelem mimořádných milostí je především napomáhat v ospravedlnění člověka, jde-li o pomoc druhému. Jsou-li k vlastnímu prospěchu toho, kdo je jejich nositelem, je to jen potud, pokud ho utvrzují v dobrém, posilují v posvěcující milosti.[3] Nabádají k dokonalejšímu spojení s Bohem, ale vlastní dílo spojení není jejich věcí, nýbrž posvěcující milosti. A proto je posvěcující milost daleko vznešenější a hodnotnější než mimořádné milosti. — Ostatně mimořádné milosti mohou býti dány i člověku, jenž není ani ve spojení s Bohem posvěcující milostí, tedy hříšníku, jak ukazují dějiny Božího zjevení.

Jestliže tedy cílem duchovního života je spojení duše s Bohem, vidíme nyní, že je tu naprosto nutná milost posvěcující, ale že naprosto není třeba milostí mimořádných. Lze dosáhnouti i velké svatosti bez jakýchkoliv mimořádných milostí. Ano, jak nám ukazují celým svým životem svatí a jak zdůrazňuje zvláště svatý Jan od kříže, svatí se vyhýbali těmto milostem, obávali se jich, protože nezřídka tu může nastat klamání zlého ducha, který svou velkou přirozenou moudrostí dovede napodobovat mimořádné skutky Boží. Zvláště oněch mimořádných milostí se obávali svatí, které nejsou vždy urče-

[2] tamtéž čl. 5.

[3] Srov. Arintero: Evolución Mistica, 1930, str. 552. — Viz také S. Juan de la Cruz: Subída del monte Carmelo, 1. II. c. 24.

né jen k prospěchu Církve, nýbrž také k jejich vlastní útěše a povzbuzení, jako jsou jistá vidění mystiků, hlasy nadpřirozené, které slyšeli ve své duši, různá osvícení, znalosti duše jiných a duše své, protože zde mohl velmi snadno působit zlý duch na místě ducha dobrého.[4] Zvláště však si byli dobře vědomi svatí, že všechny tyto jevy nikterak netvoří základ duchovního života, že nepatří k jeho podstatě. A proto ač toužili po vrcholcích svatosti, netoužili po těchto mimořádných milostech. Toužili po Bohu, po spojení s ním, a po všem ostatním jen potud, pokud je to vedlo k němu. A byli si dobře vědomi, že tyto mimořádné milosti mohou tak snadno způsobit v duši zmatek: pochybnosti, zda jsou skutečně od Boha, a zvláště pak jimi mohla býti duše uvedena k jisté marnivosti a samolásce. Na konec si mohla snadno zamilovat tyto dary na místě jejich Dárce. Jen proto tedy svatý Jan od Kříže tak varuje před těmito mimořádnými milostmi a radí spíše je odmítat než si je přímo přát a po nich toužit.

Z tohoto pojmu posvěcující milosti a milostí mimořádných plynou pro nás nesmírně důležité závěry ohledně orientace v duchovním životě. Jestliže i ta nejvyšší dokonalost duchovního života i ta nejvyšší svatost je jen vývojem posvěcující milosti a nikoliv projevem milostí mimořádných, pak není vyšší dokonalost výsadou jen jistých vyvolených duší, nýbrž je povinností všech snažit se o ni podle svých sil, protože všem platí slovo Páně: Buďte dokonalí, jako váš nebeský Otec je dokonalý. I ty nejvyšší stupně svatosti nejsou ničím jiným než rozvojem posvěcující milosti, vlitých ctností a darů Ducha svatého, které jsou již v duši dítěte a zdokonalují se pak každým dobrým skutkem a zvláště přijímáním svátostí u dospělého. A řekněme již nyní, jak ukáže-

[4] Na zmíněném místě praví výslovně sv. Jan od Kříže: Je lépe nedůvěřovat poznáním tohoto druhu (totiž mimořádným, jako jsou na př. zjevení, vidění atd.), protože ďábel se zde vměšuje, a to s velkou vychytralostí; a proto se mají odmítati.

žeme později podrobněji, že ani mystika není výsadou jistých vyvolených duší, protože ani mystika, jejímž cílem není nic jiného než co nejužší spojení s Bohem, což je cílem posvěcující milosti, není ničím jiným než rozvojem posvěcující milosti. Jestliže se k ní mnohdy druží mimořádné milosti, to ještě neznamená, že tvoří její podstatu, protože tyto mimořádné milosti mohou být velmi dobře i u člověka, který není ani v milosti posvěcující, tedy u člověka, který má velmi daleko k mystice. Život mystický není nic jiného než hluboce prožitý a uvědomělý život křesťanský. Neboť pochopí-li kdo, že je milostí dítkem Božím a že milost ho spojuje s Bohem, je velmi blízko poznání, jaké bude míti v nebi, kde budeme patřiti na to, co zde vidíme jen věrou. Čím více ustupuje víra poznání tváří v tvář, tím více si uvědomuje křesťan svou velikost. Čím více je mu dáno zde na zemi poznávat Boha, tím více se blíží patření svatých v nebi. A tak jako patření na tvář Boží v nebi je dílem posvěcující milosti, která se změnila ve světlo slávy, tak i patření zde na zemi je dílem milosti posvěcující, nikoliv milostí mimořádných.

Že je málo duší, které dosáhnou těchto stupňů svatosti? — Ano. Ale což neřekl sám božský Spasitel, že mnoho je povolaných a málo vyvolených, což neřekl, že málo je těch, kteří kráčejí po úzké stezce, vedoucí ke spasení? A přece nikdo neřekne, že cesta spásy je cestou mimořádnou, že je třeba ke spáse mimořádných milostí, že nestačí milosti, jaké poskytuje Bůh všem duším. *P. Reginald M. Dacík O. P.*

Eucharistie prvních křesťanů

V pátém století vyslovil svatý Augustin myšlenku, ze které se v dalších pěti stoletích vyvinul úkon horlivých duší, nazvaný duchovní přijímání Eucharistie. Svatý Augustin mluví o požadavku víry při požívání svátosti Těla Páně a praví stručně:

„Věř a požíváš"; jinde dává jakýsi podrobnější návod: „Tělo a krev Ježíše Krista ti dají život, jestliže to, co viditelně přijímáš ve svátosti, budeš jísti též duchovně v pravdě." Duchovní přijímání Eucharistie nabylo nyní velikého rozšíření a též značné důležitosti v duchovním životě. Patří tedy sem také zmínka o něm. „Prvními" křesťany pro tuto záležitost jsou nám ti, kteří v raném středověku rozvedli myšlenku svatého Augustina.

5. Duchovní přijímání Eucharistie.

Slova svatého Augustina o duchovním přijímání Eucharistie chtějí říci, že Eucharistie přináší užitek duši, která jest proniknuta věrou, ryzostí svaté snahy a láskou. Když časté skutečné přijímání Eucharistie zaniklo, tam, kde zůstala přesvědčená víra, svatá snaha a hluboká láska, projevila se nejprve touhou, viděti co nejčastěji svátost Eucharistie. Dlouhé, zbožně pěstované pohledy na Eucharistii byly nejdříve klášterním sestrám náhradou za nedosažitelné skutečné přijímání časté. Časem se staly všeobecným majetkem horlivých duší mimo kláštery. Tak máme zaznamenáno o sv. Dorotě z Gdanska, ze čtrnáctého století, že šla každého dne pohlédnouti na Eucharistii; byla přesvědčena, že tím dosáhne mnoha milostí skutečného přijímání Eucharistie, ve kterém jí bránil jednak zvyk nepřijímati často, jednak její povinnosti mateřské a hospodyňské. Rovněž byly tyto pohledy na Eucharistii přejaty do obřadních církevních zvyklostí veřejných; nemocným, kteří nemohli přijmouti Tělo Páně, měl kněz přinésti Eucharistii, aby mohli patřiti na proměněnou Hostii; měl je poučiti, že je to duchovní a velmi užitečný způsob přijímati Eucharistii, je-li v jejich srdci upřímná víra, pevná naděje a vroucí touha. Svatý Tomáš Avinský konečně zřetelně vyslovil myšlenku, která byla později poněkud upřílišena: Jako člověk může pro svou víru, lásku a touhu dosáhnouti milosti křtu ještě před skutečným pokřtěním, tak může křesťan dosáhnouti milosti spo-

jení s Kristem a přivtělení Kristu ještě před skutečným přijetím Eucharistie, totiž z touhy přijmouti Eucharistii.

Vycvičení ovšem také prozrazovali, co se při takovém duchovním přijímání Eucharistie děje v jejich duši. Učení dávali pak soustavné návody pro toto duchovní přijímání. Až do církevního sněmu tridentského v 16. století bylo první a nezbytnou podmínkou takového přijímání, aby věřící skutečně hleděl na proměněnou hostii. Při tomto pohledu udává na začátku 12. století Anselm Laonský již soustavu sedmi úkonů, které třeba vykonati pro duchovní přijímání, aby mělo svůj účinek: *víra* ve skutečnou přítomnost Páně, *poznání* Eucharistie jako pokrmu duše, *pochopení* lásky Boha přítomného, *vzpomínka* na utrpení a slávu Páně, *láska* vděčná a litující, *následování* slibem horlivosti, *přilnutí* touhou po spojení eucharistickém a pomoci.

Církevní sněm tridentský rozeznává přesně trojí požívání Eucharistie: pouze hmotné, bez užitku pro duši, přijímá-li člověk vědomě ve stavu smrtelného hříchu; hmotné a duchovní, když spravedlivý přistupuje ke stolu Páně, oděn rouchem svatebním (Mat. 22), po náležité přípravě; pouze duchovní přijímání, když „živou věrou, která jest činná láskou, a touhou požívají onen nebeský chléb a pociťují jeho ovoce a užitek" (Sez. 13. hl. 8). Po tomto posledním a přesném výrazu, kterého se dostalo duchovnímu přijímání Eucharistie, opět bohovědečtí odborníci pracovali, chtějíce podobně přesně vymeziti podmínky a způsoby a účinky takového duchovního přijímání eucharistického. Dnes celkově vidíme, že první duchovně přijímající křesťany dobře vedla jejich víra a láska; neboť až do dnešního dne nebylo nalezeno nic nového, než co bylo tehdy žádáno. Jediná změna je v tom, že se nevyžaduje skutečný pohled na Eucharistii, aby mohlo býti vykonáno duchovní přijímání Eucharistie a mělo své účinky.

První má býti výslovný projev víry v přítomnost

Syna Božího v Eucharistii. Způsoby života křesťanů pozdních dob si vynutily dodatek u požadavku lásky při duchovním přijímání Eucharistie. Že duše musí býti ve stavu posvěcující milosti, nejsouc si vědoma neodpuštěného smrtelného hříchu. Neboť chtíti, aby se Pán spojil s duší, která dosud nechce želeti svého smrtelného hříchu, to by znamenalo hřích, svrchovanou totiž neuctivost k Pánu a Bohu; jsou též duchovní učitelé, kteří to označují za nový smrtelný hřích svatokrádeže. Kdyby však taková duše přece toužila dostati se ze svého hříchu a tak by duchovně přijímala, nedopouštěla by se nového hříchu, ale také by neměla žádného užitku z takového duchovního přijímání. Pouze kdyby se duši podařila skutečná dokonalá lítost, tou lítostí navrácená milost by dopomohla k účinkům duchovního přijímání.

Všechny úkony ospravedlněné duše při duchovním přijímání Eucharistie jsou se školskou přesností vyjádřeny v modlitbě svatého Alfonsa Liguori — vlastně je vědomě z těch úkonů modlitba sestavena: „Můj Ježíši, věřím, žes přítomen v nejsvětější Svátosti. Miluji tě nade všechno. Má duše po tobě touží. Poněvadž tě nemohu nyní přijmouti v nejsvětější Svátosti, přijď aspoň duchovním způsobem do mého srdce. Vítám tě, jako bys byl u mně a zcela se s tebou spojuji. Ó, nedopusť, abych se kdy od tebe odloučil. Ó Ježíši, mé nejvyšší dobro, má sladká lásko, otevři a roznět srdce mé, aby vždycky hořelo láskou k tobě."

Účinky duchovního přijímání Eucharistie jsou, podle souhlasného a odvěkého přesvědčení křesťanů, výlučně závislé na výkonu přijímajícího. Všeobecně praví duchovní učitelé, že jsou tyto účinky čtverého druhu, téhož druhu, jako účinky skutečného přijímání svátosti Eucharistie. O skutečném přijímání Eucharistie praví svatý Tomáš Akvinský, že „vyživuje, posiluje, uzdravuje, těší". Při stejné vroucnosti ve skutečném a v duchovním přijímání má ovšem skutečné přijímání Eucharistie tyto účin-

ky neporovnatelně hlubší a větší; ale vroucně vykonané duchovní přijímání může přinésti duši hlubši a větší tyto účinky nežli skutečné přijímání, vykonané s vlažnou povrchností. — Mimochodem tu můžeme viděti jakýsi lék nebo náhradu, kterou může duše pěstovati po skutečném přijímání Eucharistie, když si vyčítá, že byla vlažnou a nějak povrchní. — Lze tedy o vroucně vykonaném duchovním přijímání Eucharistie říci také, že jest duši spravedlivé svatým chlebem, který obnovuje síly duše, který dává sílu do každého boje a pokušení; že se stává duši lékem, jenž prohlubuje náboženskou zdravost duše, pomáhá očištění duše od hříchů a slabostí; že také o duchovním přijímání Eucharistie lze říci, že má v sobě všechno potěšení.

Modlitba svatého Alfonsa Liguori působí na leckoho dojmem školské umělosti a jakéhosi vědátorství — ač jest rozhodně nejlepší pro duše nábožensky nepříliš vypěstované. Pro vypěstovanější duše se spíše hodí modlitba, která bývá udávána jako nejlepší pro duchovní přijímání Eucharistie, modlitba „Zbožně se ti klaním . . .", připisovaná svatému Tomáši Akvinskému; nebo modlitba, kterou rozšiřoval svatý Ignác Loyola, „Duše Kristova, posvěť mne . . .".

Konečně praví odborníci, že nejlepší dobou pro duchovní přijímání Eucharistie jest chvíle, kdy ve mši svaté kněz přijímá Tělo Páně, nebo když podává svaté přijímání. Ale není ve dne v noci ani jediné chvíle, kdy by nebylo možné je vykonati. Zkušení vědí, co znamená pro krásný a jemný a vroucí náboženský život často konané vroucí duchovní přijímání Eucharistie. *P. Em. Soukup O. P.*

Učitel božský a lidský

Učitelům k rozumu a srdci!

Úvodem vážná slova sv. Jana Zlatoústého (59 homilie na sv. Matouše, 5—7, podle brevíře dne 15. května): „Varujte se, abyste nepohrdli některý z těchto maličkých, neboť andělé

jejich patří stále na tvář Otce mého a protože já jsem *k vůli nim* přišel a jest to vůle Otce mého. (Pán) nás napomíná, abychom pečlivě chránili a pečovali o děti. Všimni si, jak mohutné hradby vytyčil Pán k ochraně dítek a jakou péči má a snahu, aby neutrpěly škodu. — Jednak podle toho, že ustanovil nejtěžší tresty těm, kteří jimi pohrdají, jednak že slibuje nejvyšší odměnu oněm, kteří se podjímají péče o ně, a posiluje to, jak příkladem svým, tak svého Otce. Následujme tedy také my Pána, a ničeho neopomeňme ve prospěch bratří, ani z toho, co se zdá příliš pokorné a obyčejné... Vždyť Bůh přikázal, že duše je hodna takového onledu a takové péče, že ani vlastního syna neušetřil. Když tedy nestačí ke spáse, abychom pouze sami ctnostně žili, ale jest nutno toužiti účinně i po spáse jiných, co odpovíme. Co jest větší, než vésti duše, než vychovávati mládež? *Nad každého malíře, nad každého sochaře a nad všecky ostatní umělce rozhodně považuji za vznešenějšího toho, kdo umí dokonale vychovávati dětské duše.*"

Všecka povolání a všecky věci mají zajisté svůj vztah k Bohu, ale máme-li uvažovati o poslání *učitelově*, nevím, jak bych vyzdvihl jeho velikost. Nevím, jak bych měl co nejdokonaleji a nejsvětěji vložiti toto poslání na srdce hlavně těm, kteří je mají!

Jen některým povolání je dáno, že předmět jejich činnosti jest *nadhmotný* a dosah *věčný*. Probeřme v mysli řadu lidské práce a nalezneme většinu zaměstnání, která mají za přímý účel pozemský život a jeho službu, za výsledek hmotný výdělek a za věc, na níž pracují, buď hmotu nebo číslo. Jen některým je dáno, že toto vše jest při nich tak vznešené, že vznešenějšího — krom modlitby k Bohu — není. *Učitelství* jest jedním z nich. A na tom záleží, aby učitelé se *nadchli vážností, úctou a silnou láskou ke svému poslání.*

Hleďme: lékařství, překrásné poslání ve službách útěchy a lásky, směřuje přímo a většinou k léčení těla. Léčení člověka a zdraví pomocí duševního života jest ještě v plénkách nebo na hmotařském scestí. — Přírodní vědy, pokud přírodovědec nechce neb neumí vyčísti ve svých badáních poslední příčiny a smysl a účel stvoření, mají za předmět zase jenom svět hmotný. — Nemohu konečně vypočítávati dál: každý již zhodnotí vnitřní velikost určitých povo-

lání podle předmětu, cíle a prostředků a pozná, že většinou jen úmyslem plněním vůle Boží mají vztah k věčnosti.

Ale *učitelství:* přímým předmětem jeho jsou *duše* lidské. Učitel dostává do rukou lidskou duši obyčejně jako čistý arch papíru, na němž má on učit psát *slova,* slova poznání základního, zárodků všeho dalšího vědění.

Z toho už vyrůstá ponětí o cíli učitelství, kterým jest vědění rozumu a láska k dobrotě srdce.

*

Rodiče předávají s důvěrou — i s nedůvěrou — duši, kterou zplodili z Boha, do rukou učitelových, který z ní udělá většinou, co chce. — Rodiče dostali dítě od Boha a jsou odpovědni za jeho návrat k Bohu. K tomu je dostali, aby Mu v dítěti vytvořili Jeho království věčné. Toto království výslovně v něm zasívá, zalévá a pěstuje svátostná moc *kněžství* Kristova. Zasívá je a zalévá jednak milostmi, ale zároveň a souběžně *slovem* života, čerpaným ze Zjevení. Aby dítě mohlo chápat a myslit, musí se v něm probudit první poznatky, první způsoby myšlení, v předpokladu, aby rozumělo pojmům, aby je umělo přečíst. Nuže, kdo tvoří tento předpoklad pro schopnost myšlení o věčných věcech? Učitel. Učitel, který jest tím podstatným spolupracovníkem na stavbě milosti v duši dítěte, který klade *přirozené* předpodmínky pro *nadpřirozenou* stavbu poznání a dobra. Tím se jeví učitelství jako nutný a skutečný odlesk učitelství *Božského Mistra.*

*

Měl-li člověk v mládí tu milost, že — aniž tehdy věděl proč — hodně, ale se správným výběrem a postupem četl, že přesně studoval, pozná ke svému úžasu v pozdějším věku, *jak nesmírně důležité jsou první a všeobecné oblasti vzdělání,* jak takový člověk přímo intuitivně vidí samozřejmost věčných skutečností, jak vyčerpávajícím pohledem, jemuž

skoro nic neujde, vidí souhrn všech jednotlivých znaků, které mu dávají největší možnou jistotu poznání. Jak takový člověk často žasne, že lidé, ve svém vědeckém oboru vynikající, myslí, aniž by bylo možno jim to ukázati, jednostranně jak jim i při nejvyšším vypětí odborného studia a při snaze býti i universálně vzdělanými stále zůstávají již pro vždy určité stránky, způsoby postřehu, schopnost viděti souhrnně, provždy uzavřeny. Proto jim ve světle jejich odborného vzdělání, i když studují jiné odbory k tomu, vždycky bude se nedostávati možnosti, aby se dívali na věc se všech hledisek, aby na některé nezapomínali a tím aby se jim kterákoliv věc nejevila pouze částečně. A to jest osudové v poznání věčných pravd a skutečností, které právě, že jsou skutečné, zasahují do všeho, ale také ze všeho resultují, a kdo se na ně dívá jen s jednoho nebo s několika míst, byť na těchto byl sebe lépe sběhlým, vždy budou se mu jeviti více méně vratkými. Tak na př. biolog, který nemá schopnosti mysliti filosoficky, neuvidí snad nikdy ve svém oboru to, co v něm mluví o nutnosti Boha v účelnosti života.

Tak daleko zasahují nejjemnější kořínky prvního vzdělání, že z nich vyrůstá schopnost inteligence pro celý budoucí život. Vím však, že tento úryvek pochopí jen ten, kdo měl štěstí či lépe milost, využíti od prvopočátku všeho k úplnému vzdělávání rozumu a srdce. Tomu, kdo toho neměl, není pomoci.

Bojím se, že tohle nazvete hloupostí: řeknu to takto: Kdo se na obecné škole, případně na gymnasiu probíjel učením jen tak, aby se dostal dál, beze všeho zájmu, a přišel tak na př. na vysokou školu anebo vůbec do života, a potom teprve chopil se vážně té práce, na př. vědeckého oboru, která se mu naskytla, byť i v ní sebe více vynikl, už snad nikdy nedosáhne schopnosti myslit universálně.

*

Ale učiteli se dostává do rukou ještě více, než dětská duše v pouhém přirozeném stavu. Dnes sice,

bohužel, již nikoliv všeobecně, ale přece ještě ve větší části případů, dostává učitel do rukou dítě, které má *od křtu svatého vlitou milost posvěcující, vlité ctnosti víry, naděje a lásky a dary Ducha svatého.* To jest nevyslovitelný poklad duchovní energie: Vlité ctnosti znamenají možnosti a schopnosti, jimiž duše lidská jest nakloněna snadno přijímati pochopení věčných pravd a zamilovati si věčné Dobro. Vychovatelé mají vyvolati tyto potence do skutečnosti a života. Není v tomto případě učitelství doplněním nebo lépe zcelistvující spolupráci kněžství? Jak se bude dívat učitel v tomto světle na ty drobné dětské hlavičky!

Nyní tedy již po pokusu, abych ve vás vzbudil hlubokou bázeň před vaším posláním, načerpejme z toho několik *vůdčích světel pro život:*

Především: ať jsi učitelem na vysoké škole, na střední neb na národní, ať jsi učitelem v hlavním městě anebo v jednotřídce poslední horské vesničky, tvůj úkol a jeho vznešenost jest v podstatě stejná. Jsi zahradníkem lidských duší, odpovědným před Bohem za jejich další život rozumový a mravní a tím i z ohromné části za jejich život věčný.

Potom uvažuj, že tvoje poslání vychází jako jedno z prvních a jako málokteré z ruky Boží a že jest následováním nebo předchůdcem učitele božského. Pokazí-li řemeslník svůj tovar, pokazí-li obchodník svou kalkulaci, pokazí-li úředník svou práci na papíře, neb i v hodnotách směnných, ano, pochybí-li i lékař v rozpoznání nemoci, to vše má víceméně důsledky časné. Pochybí-li učitel, může to míti, a má to daleko častěji, důsledky duchové, duchovní, věčné. To není naprosto přehnáno a celkový vzdělanostní a mravní vztah po několika letech dává vysvědčení vzdělanostní a mravní jakosti učitelstva.

Je-li tomu tak, pak jest tvou *vážnou povinností, abys viděl ve svém učitelství povolání,* nikoliv zaměstnání, abys pevně a s největší obětí konal toto

věčné poslání i tehdy, jestliže jsi hluboce nespokojen s místem, představenými, úřady, prostředím — neboť i místo i představení přejdou, odejdeš také ty, ale to hlavní, čemu ty i ti ostatní slouží, *děti* a z nich potom *lidé, zůstanou.* A zůstanou takovými, jak jsi je vychoval, a nemohou za to, zdalis ty kdysi v jejich obci a škole byl rád nebo nerad. Stojíš-li před dětmi, stojíš ve svatém poslání.

Ve svatém poslání! Aby to bylo pravda, musí míti učitel k dětem *osobní a vnitřní poměr,* nikoliv služební a zaměstnanecký, musí *milovat* své děti. Ale milovat je tak, jak jest *skutečnost.* A skutečnost jest, že je máš vychovávati pro Boha a že v nich máš upevniti život věčný. Tím už ti nastává povinnost následovati samého božského Mistra. Nemohu zde činiti rozdílu mezi učitelem věřícím a nevěřícím, mezi katolíkem a nekatolíkem: Ježíš Kristus, Spasitel světa, a Jeho učení v Církvi katolické, jsou *skutečným a daným smyslem života,* tedy nutno se těmito skutečnostmi říditi. Kdo od nich odhlíží, nebo dělá rozdíly mezi názory, ten prostě jde vedle skutečností a není tedy učitelem věcí, jak jsou. S tím nemůžeme počítat a můžeme jen usuzovat jedinou cestou: *Učitel má vychovávati děti k plnosti ducha Kristova.*

Sestupujeme od obecnějších k jednotlivým povinnostem:

Je-li poměr učitelův k dětem a posluchačům založen v osobní a vnitřní lásce k jejich duším pro život v Kristu, pak má učitel především povinnost srdce *modliti* se za své chovance. Modliti se nikoliv jako z úřední povinnosti, nýbrž jako za věc svého srdce, jako za svou vlastní záležitost. Tvoje spása a tvoje děti, tvoji posluchači jsou spojeni v jedno a nelze děliti tvou cestu spásy od tvého poměru k tvým dětem! Tato modlitba bude tedy potřebou tvého srdce, i kdyby nebyla mravní povinností.

*

Všimli jste si, že používám tak často místo slova: pravda slova: *skutečnost?* Prostě proto, že dnes už máme ve svém cítění pravdu za pojem myšlenkový, nikoliv za souhlas mezi poznáním a skutečností. Je-li tedy kterákoliv věčná pravda *skutečností* a nikoliv myšlenkovým názorem, pak musí tato skutečnost také působiti na vše. Proto je prostě věcně nemožné, aby náboženství, t. j. vzhled k Bohu, se učil pouze při „náboženství" a aby ostatní předměty učebné od těchto božských skutečností odhlížely a dělaly, jako by jich nebylo. To znamená: předmět učebný jest každému stejný, ale *duch,* jakým se přednáší, důsledky, kterým dám z něho vyzářiti, jsou právě různé. Proto musí pronikati *duch víry celé učení.*

Mluvím tedy důsledně: jedná-li se o vedení dětí a posluchačů *k úplnému poznání* — které jest jen tehdy úplné, má-li svůj kořen v Bohu — pak musí toto vedení býti *vědomé a plánovité.* Tím se stává učitel skutečným apoštolem. Nikoliv jen, aby tu a tam se zmínil taktně a moudře o věčných věcech, nýbrž předem musí promysliti ten který předmět i jeho příslušný úsek, aby v něm dovedl použíti vhodných příležitostí k této výchově. Jest samozřejmo, že za dnešních okolností nebude tak činiti na školách laických způsobem, který by byl nejen nevhodný, nýbrž i nesprávný: Máme-li svůj stát, nutno poslouchati upřímně jeho zákonů a tedy dbáti i o zachování osnov a předpisů. Ale to nikterak nevadí, aby učitel udržoval správného *ducha* ve vyučování, které jest objektivně stejné pro všechny. Ano, musí býti snahou katolického učitele, aby tak vynikal v odborné znalosti vychovatelské, aby byl tak svědomitý a přesný v zachovávání všech požadavků školy, aby se stal vzorem pro celý sbor. A vzorem tím musí býti z titulu své víry i po stránce *povahové:* Ochota, upřímnost, pomoc, přátelství, to vše považuje za svou povinnost, plynoucí ze závazku dobrého příkladu, živého náboženství, aby

nevzali pohoršení ti, kteří jsou na druhé straně. Musí tedy věřící učitel více snésti, více pracovati, více se obětovati, než kterýkoli jiný a mez trpělivosti jest u něho osobně posunuta tak daleko, jak daleko je živost jeho víry a velikost jeho lásky k Bohu, na kterého se *ihned přelévá to, co dobrého nebo zlého zaviní jeho vyznavač!*

Věřící učitel tedy musí býti především sám *vzorným učitelem vůbec,* i směrem k dětem, tak i směrem ke kolegům.

*

Každý pohyb, každé slovo, rozčilení — vše jest součástí výchovy. Vše děti vidí a soudí přebystře na osobnost svého učitele. Marná slova o lásce, víře, trpělivosti, jestliže učitel „vyjede" z kolejí, které hlásá! Každé slovo jest apoštolským i svůdcem! Víra tvá jest ve tvých očích a ústech!

Odpovědnost za dobrovolné nebo zaviněné výbuchy netrpělivosti, mrzutosti, náklonnosti neb odporu není okamžitá za jednotlivý úkon, nýbrž její dosah jest nedohledný. Vzpomeňte si sami, jak ještě mnohá jednotlivá poznámka doslova tkví v naší paměti, jak vyšla z úst učitelových v nejranějším zásvitu našeho vzdělání.

*

Zpytování svědomí u učitele má vedle obvyklých otázek, týkajících se ho jako člověka a křesťana ještě velikou skupinu dotazů, dožadujících se kontroly jeho povolání: Kromě toho, co jsme již v celku podotkli, přistupuje tu do oboru svědomí povinnost řádného využití času, jehož každá ztráta, pocházející z pohodlnosti, nechuti, nedostatku sebekázně, jest hříchem proti stavovské povinnosti a vzhledem k tomu, že učitel jest odměňován ze státního jmění, jest i vinou proti spravedlnosti. — Nedostatek přiměřené a mravně možné péče o postup jednotlivých duší, lhostejnost, zda naše vyučování jest takové, aby mělo účinek nebo zda je konáme pouze, aby bylo odbyto, zasahuje nejen v době této lhostej-

nosti, nýbrž i všemi důsledky v budoucnosti, učitelovo svědomí. — A kolik složek mravních vin obsahuje určité stranictví, kde učitel z osobní náklonnosti neb citového odporu neb z jiných důvodů vnějších nechová se k dětem spravedlivě podle jejich mravních neb rozumových vlastností, dbá-li na společenské a majetkové postavení rodičů, připustí-li vliv osobního přátelství neb dokonce darů, to vše zanechává jednak hluboké a bolestné stopy křivky v dětských duších, v nichž se tvoří úrodná půda v budoucím životě pro myšlenky vzpoury, jednak kolik pohoršení způsobí věřící učitel podobným jednáním u rodičů neb v celé obci. — Nedbalost k dalšímu vzdělání plynoucí z nechuti ke studiu může býti vážným opomenutím povinnosti zvláště u učitelů vyšších tříd a škol, kdy přistupuje u učitele věřícího i povinnost orientace v nejnovějších výsledcích vědeckých vzhledem k náboženství, a to jak ve prospěch žáků, tak i co do jeho vztahu, jakožto věřícího muže, k ostatním spoluučitelům. — Přestupování Božích a církevních přikázání netýká se pouze jeho osoby, ale má zároveň povahu špatného příkladu, který kazí náboženský a duchovní charakter žáků.

Myslím, že není možno vypočísti ještě jiné a jiné vztahy, plynoucí z poměru věřícího učitele k žactvu a kolegům, ale že stačí tyto náznaky, aby probudily bdělost nad důsledky, vyplývajícími všestranně z uznaného vlivu a zásahu Božího do všech nitek života a jsoucna.

*

Ale život jeho *mimo školu?* — Jsme v epoše života Církve svaté, mající základním rysem *Katolickou akci.* To jest slovo, znamenající universální povinnost činné spolupráce na díle Boha a Ježíše Krista v lidstvu. Nové na ní jest to, že povstává k aktivnímu apoštolátu *kolektiv* údů Církve jakožto *jednoho těla* proti kolektivu odboje proti Bohu,

že se probudilo vědomí obecného kněžství jakožto doplňující součásti a souživota kněžství svátost-

ného, plynoucí z posvěcení ve svátosti biřmování, že se vědomě vniká jménem Boha živého do všech fází života, jako vědomý protiklad proti jeho vypuzování z některých oborů. Bůh je Pánem všeho a ve všem má první slovo a vše jest *jen a jen* v poslední řadě pro Něho a k Němu stvořeno a žije. Má tedy Katolická akce ve svém pojmu universálnost místa, osob, času i věcí.

Universálnost osob! Každý věřící musí v ní míti své místo! I tedy učitel! *Kde?* — Ve škole jen tím vším, co jsme řekli ve všech předchozích řádcích, jen aby to bylo *soustavné, důsledné, programové a duchovní.* Nuže, učitel mimo školu bude míti jako živý úd Církve a tedy jako věřící činně účastný Katolické akce své místo v tom odboru, který mu jednak jako učiteli patří stavovsky, podle rozsahu své schopnosti bude činný buď v říšské, zemské, diecésní neb farní Katolické akci jako činitel nad jiné důležitý, ale právě proto také vedený nikoli nějakou stavovskou pýchou a povýšeností, nýbrž spíše a důsledně *plností uvědomění* v duchu Krista Pána, myšlenkou *služby* Bohu a lidem. Ve farních odborech školských ,výchovných podle místních poměrů může míti význačné úkoly a bylo by opomenutím velice vážným, kdyby *jen* z lidské bázně se jim vyhýbal, není-li ovšem důvodů věcných a moudrých, které by ve prospěch věci Boží radily jinak.

Vzdělávací a přednášková činnost, pokud vybývá mu času po výše uvedených mravních povinnostech, jistě také případně před jinými učiteli vzhledem k jeho schopnostem řečnickým a výchovným. Zde zdůrazněme *besídky* dětské a besídky a útulky učňovské, které mají dnes nedohlednou důležitost, péče o různé charitativní a sociální ústavy, jako domovy dělníků, učňů, knihovny, časopisy a podobné výchovné počiny, které vyžadují určité inteligence, kterou učitel vládne a jíž se súčastní jako věrná složka ve farní Katolické akci. *Zpěv* a hudba v kostele jsou již samy tradiční a nyní do Akce zařazenou funkcí učitelskou.

*

Ještě poměr k rodičům: Učitel jest jejich druhé já, zastupuje je v tom nejdražším! Nemůže tedy míti *cizí* poměr, lhostejný, k matkám a otcům svých dětí, které přece také miluje jako své a jako *plody* svého ducha a práce. Proto musí býti učitel *přítelem a rádcem* rodičům svých dětí. Osobním a věrným. To teprve doplní jeho výchovu a ucelí v jedno působení. Proto by jistě bylo v tomto smyslu žádoucí, aby učitel se *vyhnul* všem organisacím, které jsou stranické a které dělí rodiče na různé tábory. Nemyslím se jim vyhýbati trpně, aspoň činně na tolik, aby to neškodilo škole.

„Jeden jest *učitel* váš, vy pak jste bratří. Jeden jest vůdce váš, *Kristus.*" (Mat. 23, 8 a 10.)

P. dr. Jan Ev. Urban O. *F. M.*

Liturgické posvěcení rodiny

Nejkrásnější koutek na světě je zbožná, ctnostná a šťastná rodina, ať si ta, ze které jsme vyšli nebo ta, jež bere od nás počátek. Není naopak utrpení většího než rodina rozvrácená, ztroskotaná.

Náboženství křesťanské, jež je vždy jak silou a ochranou slabosti, tak povýšením a posvěcením čisté radosti, je zvláštní měrou zřídlem vyššího, nadpřirozeného života rodinného. Vždyť rodina svým účelem i životem jest reflexem lásky Boží a nejvyššího Otcovství toho Boha, po němž se jmenuje všeliký rod, otcovský původ, na nebi i na zemi (sr. Ef. 3, 15). Rodina jako rozvinutí a vyvrcholení manželství křesťanského je něco, co za svou vznešenost dluží díky Kristu, jenž manželství povýšil na svátost, o jejíž tajemné velikosti šeptá Apoštol v údivu: „Tajemství toto jest veliké; já však pravím s ohledem na Krista a na Církev (Ef. 5, 32). Nedivno tudíž, že i Církvi je křesťanský rodinný život něčím, čehož již přirozená tajemnost a důstojnost dochází

svého plného zdokonalení v mínění, jaké Církev o rodině má, i v tom, co Církev pro rodinu činí. Důsledně také *liturgie a rodina* tvoří spolu jeden svět, jehož je rodina přirozenou základnou a liturgie nadpřirozeným obohacováním.

Na potvrzení této skutečnosti stačil by pohled do dějin: dokud rodina žila s Církví a z Církve, tak dlouho byla zpravidla silná, vrchovatě plnila své poslání vzhledem k manželům i k dětem a z ní plynul stále obnovovaný život fysický i mravní v celou společnost lidskou. Jakmile však rodina byla zlaicisována a zbavena paprsků ze slunce duchovního, z Krista, počal rodinný úpadek, který zabíhá tak daleko, že dnes nejednomu zdá se býti spornou otázka oprávnění a určení rodiny a ocitáme se prostřed neodpovědného, bezuzdného vybujení vášnivosti individua mužova i ženina.

Církev je si plně toho vědoma, že rodina jest v největším nebezpečí a že s rodinou stojí a padá téměř všechen ostatní idealismus. Proto také Církev usiluje o záchranu rodiny, snažíc se dostati ji zase na dogmatické podklady křesťanské a oživiti ji křesťanskou morálkou. Hlas Pia XI. v jeho encyklice o cudném manželství je dostatečně znám, i když není ho dostatečně dbáno.

Nejkratší snad cestou, po níž dochází k účelnému a blaživému sjednocení rodiny a Církve a tím i Boha samotného, jest liturgie jakožto život lidský přibližovaný životu Božímu, od Boha přijímající a Bohu své nejlepší síly dávající.

Již počátky rodiny jsou svrchovaně liturgické: je to svátostné manželství, uzavírané podle zákona Božího a církevního sňatkem církevním. Tam sám Kristus, Bůh a přítel lidské přirozenosti, vstupuje do života manželů, pojí jejich duše a svou milostí svátostnou z manželství činí nástroj ctnosti posvěcení těm, kdo rozumějí a kdo zachovají bez úhony manželskou morálku.

Svátostným manželstvím je dáno rodině její dogma a etos. Základem a duší toho, čím manželství

může křesťanu se státi a jakým má býti, jest jeho svátostný charakter, milost Kristova a duch Církve.

Tím chráněno je manželství ve své nejvlastnější podstatě před porušením, vždyť jenom víra a jenom náboženská morálka jsou s to, zadržeti v mezích pudové vření a zachovati člověku jeho důstojnost. Všude, kde se rodina zřekla základu náboženského a postavila se mimo půdu mravního zákona, všude tam nastalo zmatení pojmů a ne láska, nýbrž tělesná žádost nabyla svézákonnosti, která rozvrací všechny ostatní řády. Vlastní a pravý smysl dá rodině pouze její nejvyšší původce, Bůh. Mluví o tom řečí obřadů katolického sňatku, řečí liturgickou. Spolu obsahují snubní a sňatkové obřady vysoké mravní ideály. Jak krásně jsou symbolisovány i přímo vysloveny povinnosti mužovy i ženiny, jejich vlastnosti a práce! Tak jenom liturgie dovede hovořiti k myslím i k srdcím. Žehnání, jehož se dostává snoubencům, již svými biblickými texty dodává obřadu posvátnosti, představám vznešenosti a vůli posily. Každoroční výročí sňatku spojené s novým promyšlením posvátného obřadu je tak úrodnou půdou pro vzrůst toho, co v povaze lidské zdvihá se k světlu. Každoroční svátek sv. Rodiny je rovněž názorným obrazem, jak má žíti rodina věřící, ani nemluvě o požehnání a milosti, jichž se prostřednictvím tohoto tajemství rodinám dostává.

Svátosti, tyto zvláštní prostředky milosti, zvláště mocně zasahují do rodinného života. Čím je pro rodinu svátost pokání! Kolika hříchům, hanebným zradám a nízkostem se zabrání její silou, kolik vin v ní usmířeno a očištěno! Zcela jinak se dýchá ve zbožné rodině, když duše všech, očištěny od prachu sv. zpovědí, jsou přístupnější všemu jemnému a kdy podivuhodně prohlubuje se jich vzájemná láska.

Nejsvětější Svátost oltářní v rodinném životě má právo na místo nejčestnější. Ovládá rodinu, vytváří z ní chrám a dílnu Boží, kde rostou duše v životě nadpřirozeném. Časté sv. přijímání a společné sv. přijímání členů rodiny jistě nesmírně mnoho dobré-

ho vyvolalo k zušlechtění rodiny. Mše sv. sjednocuje rodinu v duševní a mravní celek, který je bezpečně skryt v ruce Boží. Netřeba snad dodávati, že tyto svátosti, v životě věřící rodiny nejčastější, zpověď a Eucharistie, jsou také nejlepší silou rodiny pod náporem utrpení, které bývá tak častým jejím hostem. Přinášejí s sebou tyto svátosti množství světlých myšlenek, krásných citů a vůle nejlepší. Tak posvěcují všechen rodinný život a dodávají mu výše, jaké by nikde jinde nenabyl. Kdyby toho nebylo, poklesl by rodinný život na pouhé zájmové společenství bez duše a bez toho, co v životě je nejkrásnějšího.

Nad kolébkou dítěte sklání se Církev a pojímá je ve své lokty. Křtem svatým dítě jest oživeno životem Božím. Zcela nová, netušená důstojnost a krása přistupuje k dětskému půvabu. Společenství rodinné je těmito svátostnými úkony tím více zpevněno. Svazky krve a citu mění se v daleko hlubší a pevnější spojení v Bohu a skrze Boha. Bylo by si tolik přáti, by rodina znala mnohem lépe než tomu jest význam křtu a jeho tajemství, totiž zrození se a žití pro Boha. Mnoho, velmi mnoho rodinného rozkladu pochází z bezobsažnosti takové občanské smlouvy rodinné nebo z vyvětralého křesťanství. Kdyby nitro manželů nosilo v sobě vědomí nadpřirozených skutečností, ani by nezbylo času na věci, jež rodinu znesvěcují a v rozpad uvádějí.

Nad lůžkem těžce nemocného také ještě bdí Církev a koná jednu ze svých nejkrásnějších a nejmilosrdnějších liturgií, udělujíc skrze kněze svátost pomazání nemocných. Nemocnému již to jest útěchou, vidí-li, že, i kdyby mu bylo opustiti tento svět, ve věčných pravdách a úkonech Církve bude žíti povždy, a že smrtí nekončí láska, nýbrž jen v nové vchází kraje. Odcházejícímu i zůstávajícímu hlásá se tím odpovědnost před nejvyšším zákonem a tak, co bylo pochybeno, se napravuje, a do budoucnosti ti, kdo tu zůstávají, odnášejí si vzpomínky velice živé na to, jak je svaté obřady svátostí, jimiž

Církev slouží duši těžce nemocného, podněcovaly k očistě a obnově vnitřní i vnější.

Vážné a hluboké jsou obřady křesťanského pohřbu, ať již je to pohřeb nemluvněte či pohřeb dospělého úda rodiny. Mše sv. zádušní, sloužená snad o výročí smrti našich drahých, znovu nás připoutává k rodině a k jejímu ideálnímu významu, návštěva hřbitova, dobré skutky za zemřelé obětované, to vše přináší rodinnému životu mnoho nových možností k rozvinutí pravé mravní ušlechtilosti. Co jinde, kde víry není ni naděje v život věčný, drtí a rozevírá před ubožáky propast zející nicotou, je ve světle křesťanství milé a slibné. Prostřednicí této útěchy jest opět liturgie. Je sice pravda, že vlastní síla těchto útěšných myšlenek vyvěrá z dogmatu, avšak také je pravda, že v liturgii dogma sebe vyšší nabývá podoby vlídné a nám blízké a že v liturgii stává se částí našeho života a tím i jeho posvěcením. Chcete viděti markantní rozdíl mezi rodinným životem křesťanským a jeho opakem? Sledujte rodinu v neděli! Rodina věřící z bohoslužeb, ze smyslu církevní doby čerpá vzpruhu, radost, cíle. Rodina, kde toho není, snad se znamenitě pobaví na weekindu, ale duševně ani povahově ničeho nezíská, spíše ztratí.

Církevní rok je divotvůrce, který do rodiny přivádí všechny žádoucí etické směry a city, počínajíc pokáním a stoupajíc až k jásotu svátku Božího těla nebo některého jiného z vrcholů duchovních. Rytmus rodinného života, totiž práce — klid, všední den — svátek, jest úzce spiat se životem církevní liturgie. Nižádné umění ani nejhlubší reflexe nenahradí síly, jakou na rodinný život má církevní rok. Ovšem, přáli bychom si, aby naše rodiny rozuměly roku církevnímu hlouběji, než jak namnoze se děje. Bylo by to smutně málo, kdyby na př. vánoce neznamenaly pro rodinu nic více než radost ze vzájemné nadílky nebo trochu sentimentality z koled; kdyby velikonoce mluvily k nám jenom o vzbuzené jarní přírodě a její věčně se obnovující poesii, nikoli

však o znovuzrození duše. Právě v tom vidíme hlavní úkol liturgického hnutí, že se učiní konec planému pohrávání si s city a že zasadí kořeny života hluboko do živné půdy dogmatu spolu s nadějí a s láskou.

Církevní rok má pro rodinu mnohou t. zv. domácí liturgii, ať to je posvěcená hromnička či věneček ze slavnosti Božího těla či svěcená voda v domácí kropěnce a podobné úkony. Nejsou to jen milé zvyky. Je v nich kus spojení se životem a s účinky díla Ježíše Krista. Prostřednictvím Církve dostává se nám milosti Boží a naše duše ze hmoty a časnosti pomocí těchto vnějších předmětů a dějů stoupá výš a výše nad denní shon.

Liturgie má rodinu k tomu, by se považovala za domácí svatyni, v níž jest otec knězem vychovávajícím ostatní k modlitbě, poskytujícím jim myšlenek, které pocházejí shůry a které živí hlad ducha a jsou ukazateli cesty pravé. Náboženská neplodnost rodin je přímým důsledkem toho, že se vzdaly účasti na liturgickém životě rodiny Boží, Církve.

Slávou rodiny bude, zaujme-li opět místo, které jí vykazuje Církev a liturgie. Nemusíme dokazovati, že názor Církve o rodině a prakse liturgická nejen že nejsou na újmu vznešenosti rodiny, nýbrž naopak že tuto její důstojnost nejspolehlivěji opírají a co nejvýše pozdvihují. Církev a liturgie chtějí míti rodinu mravně zdravou, svatou, obdařenou hojností života duchovního a mravního. Avšak úměrně k těmto vysokým požadavkům poskytují rodině také prostředků k jich věrnému, radostnému uskutečňování. Básníci dovedou zachytiti jenom vnější a povrchní radosti rodiny. Liturgie církevní, jak mluví na př. obřady křtu nebo úvodu matky křesťanské, či již požehnáním svatebním, vidí hlouběji do nitra věci a spatřuje v samé podstatě rodiny zrcadlení čehosi bohopodobného.

Nikdo nikdy neřekl ke chvále rodiny ničeho většího než co o ní při takových příležitostech pronáší liturgie. Všecka ta chvála, třeba sebe krásnější, jest

dále překonána tím, co liturgie rodině vskutku dává. Můžeme na vlastní oči viděti, kolik posvátnosti, oduševněnosti a ušlechtilosti vlévá Církev svými obřady, svátky, modlitbami a úkony do všedního rodinného života.

Tím není ještě řečeno poslední slovo o vlivu liturgie na rodinu. Měli bychom líčiti, kterak liturgie *posvěcuje výchovu.* Je liturgie rukou sahající z vyššího světa do našeho života, rukou, jež ukazuje cestu a jež vede po ní. Výchova pokolení silně a vniterně věřících nedála se teoretisováním, nýbrž *činy* a těmi byly liturgické úkony, na nichž dítě v rodině a s rodinou bralo účast.

Jakou výchovnou událostí prvého řádu, jejíž vliv může se projeviti na dětech i na rodičích, je na př. první sv. zpověď a sv. přijímání, k nimž se dítě chystá! Míří-li se při tom opravdu do nitra, je s tím spojen celý komplex mravních a myšlenkových dějů, jež obnovují poměr rodiny k Bohu. Rodina liturgicky žijící uvádí mladé křesťany přímo do srdce víry, do životní prakse samotné. To je výchovná síla prostě nenahraditelná. Kdo na sobě něco podobného doma prožil, dovede to oceniti a po celý život zůstane svým rodičům vděčen za to, že mu takto — via facti — otevřeli přístup do království Božího a ušetřili ho tápání a bloudění.

Liturgická výchova rodinná je nejlepší náboženskou školou, dnes namnoze jedinou možnou školou náboženství prožívaného, protože v oficielní škole nemůže přece dítě liturgicky žíti, tam je sevřeno nepřirozeně zlaicisovaným, umělým životem podle osnov a příruček „občanské" výchovy. Ježto liturgie je prožíváním veškerého náboženství v jeho šíři i hloubi, proto rodinná účast na liturgickém roce a životě Církve vychovává nejen k užší rodinné pospolitosti, ke ctnostem rodinným, nýbrž vůbec k celku a souhrnu veškeré víry a veškeré morálky. Cestou liturgie učí se dítě Boha ctíti, k poctě Boží zařizovati všechen svůj život, sebe posvěcovati a správně bližní milovati. Kolika omylů a vin zůsta-

ne ušetřeno, jestliže se mu dostalo této výchovy náboženské v duchu liturgie!

Není snad banálností, řekneme-li, že o vzájemném spojení rodiny a liturgie platí slovo, jímž Kristus vyslovil zákon manželské nerozlučitelnosti: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj." V Bohu samotném má své počátky úzký vztah rodiny a náboženství, jež se projevuje liturgií. Je sice hlavním smyslem jejím Boží oslava a služba, ale nelze zneuznávati, že vedle toho právě v rodině jeví se nejzřetelněji ostatní její účinky: liturgie zprostředkuje rodině život Boží neboli posvěcuje její všechny členy, liturgie více skutkem než slovem hlásá nejvyšší mravní ideály křesťanské rodiny. S rozhojněním liturgického života rodiny jistě by vzrostla mravní síla její, zajištěny by byly hlavní cíle rodiny, věrná láska manželů a řádná výchova dítek, a zušlechtil by se názor na rodinu. Dejte liturgii příležitost, aby zasahovala rodinu co nejvydatněji a dočkáte se obnovy dobré a šťastné rodiny. *K. Reban.*

Křesťanské dogma v I. století svých dějin

Ježíš, Syn Davidův a Syn člověka, je zároveň pozdravován názvem Syna Božího. Ale zatím co první dva názvy jsou velmi vzácné v křesťanské literatuře a nepronikly na př. do Apoštolského vyznání víry, název Syna Božího stává se stále oblíbenějším výrazem víry. Kliment Římský ho užívá výslovně jen jednou v listu Korinťanům (36, 4), když v I. kap. Židům cituje 7. verš žalmu 2.: „Syn můj jsi, dnes jsem tě zplodil"; ale jinde v témž listu mluví římský biskup o krvi Kristově, vzácné v očích Boha, jeho Otce a v liturgické modlitbě, kterou končí jeho dopis, užívá o Kristu třikrát řeckého slova pais, které znamená zároveň služebník i dítě. V listech sv. Ignáce Antiošského čteme třikrát název

Syn Boží a dvakrát Syn Otcův; týž titul Syna Božího přichází pětkrát v listu Barnabášově a zdá se, že mu autor dává takový význam, který aspoň v jistém slova smyslu vylučuje staré názvy Syn člověka a Syn Davidův. O několik roků později budou ve spisech Apologetů oba názvy „Syn Boží" a „Slovo Boží" označovati Krista téměř výlučně ve vztahu, jenž jej pojí s Otcem před věky a přede vším stvořením. A konečně prastará a velebná doxologie Gloria in excelsis Deo a římské vyznání víry slavně potvrzují význam názvu již zakořenělého.

Ostatně týž název má přední místo ve vypravěních evangelistů i v theologii sv. Jana a sv. Pavla. V evangeliích jsou hlavní období života Páně označena výslovným potvrzením názvu Syn. Anděl zvěstuje Marii, že co se z ní zrodí, tedy její syn, bude slouti Synem Božím. A když později Ježíš dospěl, ne snad pouze anděl, nýbrž přímo hlas s nebe při křtu Páně, stejně jako později při proměnění, prohlašuje: „Toto je Syn můj milý, v něm se mi zalíbilo." (Mat. 3, 17; 17, 5.)

Ale tyto vnější projevy nestačí, je třeba, aby milost Boží dotkla duše i srdce učedníků, neboť v nitru lidí se odehrává a do konce časů bude odehrávati drama jejich vykoupení. Na otázku Spasitelovu: „A co vy o mně pravíte?" odpovídá sv. Petr, řka: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!" A Spasitel toto vyznání hned slavnostně potvrzuje: „Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův, neboť tělo a krev nezjevilo toho tobě, nýbrž Otec můj, jenž jest v nebesích." (Mat. 16.) Opravdu všichni nemají štěstí jako Petr, farizeové a kněžská knížata nemohou přijmouti radostnou zvěst a nemohou ji pochopiti; náboženské vášně se hýbají, Židé chtějí Ježíše usmrtiti, jelikož podle jejich mínění nedbá dosti o zachovávání soboty a Boha nazývá svým Otcem, čině se tak rovným Bohu. (Jan 5.) Taková smělost nemůže zůstati bez trestu, je žádoucno, aby původce takových řečí je buď odvolal nebo zemřel. Velekněz Kaifáš, předsedaje Sanhedrinu, v celém majestátu svého úřadu

náboženské hlavy národa klade Ježíši přesnou otázku: „Zapřisahám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Kristus, Syn Boží? (Mat. 25, 63.) Přisvědčující odpověď Ježíšova stačí, aby odůvodnila jeho odsouzení, rouhal se přece veřejně a není tedy třeba svědků, zasluhuje smrt. Ani u paty kříže neodzbrojila nenávist Židů, kněží a zákoníci se posmívají tomu, jejž přibili na kříž: „Ať nyní sestoupí s kříže a uvěříme v něho. Doufal v Boha, ať ho nyní vysvobodí, miluje-li ho; neboť pravil: Syn Boží jsem!" (Mat. 27.)

Slovo Boží se tedy projevilo dostatečně jasně; Petr je pochopil, přijal je a byl prohlášen blahoslaveným; druzí chtěli ve slově Božím viděti jen rouhání a směšnou domýšlivost, a zůstali stranou slíbeného vykoupení. Kdo chce míti účast na blaženství Petrově, musí pochopiti, co on pochopil, přijmouti, co on přijal. Nuž, co znamená název Syn Boží, jehož vyznání získává Petrovi slavné prohlášení Ježíšovo? Což nejsou všichni lidé dětmi Božími? Nestávají se syny Božími svou věrou, zbožností, dobrými skutky? A netvořil si vždy člověk k svému obrazu bohy, kteří měli moc jen z důvěry, kterou v ně člověk vložil? Nelze ledabyle přejíti tyto otázky, neboť tělo a krev je mohou vznésti, ba musejí je vznésti, ale nemohou je zodpověděti; konečná odpověď náleží jen Otci: „Nikdo neví, kým jest Syn ,leč jedině Otec, a kým jest Otec, leč jedině Syn a komu by chtěl Syn zjeviti." (Luk. 10, 22.)

Jen takové a podobné výrazy, jako dává sv. Jan nebo později dá Církev, mohou vyjádřiti, co i pro věřícího zůstává tajemstvím. Pochopiti, co je Syn, by znamenalo pochopiti, co je Otec, neboť: „Kdo vidí mne, vidí Otce . . . já jsem v Otci a Otec je ve mně" (Jan 14, 9), a „Kdokoli popírá Syna, nemá ani Otce; kdo vyznává Syna, má také Otce". (I. Janův 2, 23.) Naše nábožné hloubání nemůže proniknouti dále, ale musí proniknouti až tam, neboť jinak by zůstalo mimo víru Petrovu. Syn Boží ve svém Synovství přesahuje všechnu stvořenou myšlenku a

přirozenost, jeho vztah k Bohu je v řádu života Božího; aby Bůh byl plně Otcem, potřebuje sobě podobného Syna, jemuž by mohl všechno dáti a od Něhož bychom zase my mohli všechno i samého Otce přijmouti. Žádné lidské stvoření, žádné božstvo vymyšlené člověkem nebo učiněné jeho rukou se nemůže povznésti tak vysoko. Jako Tomáš, dotýkající se ran Kristových nohou, rukou a boku, též my před Kristem opakujeme vyznání, které evangelista vložil do úst Tomášových: „Pán můj a Bůh můj!" (Jan 20, 28.)

Je Jediným Synem, jenž je v lůně Otcově a jenž nás naučil znáti Otce; jeho sláva je slávou jediného Syna přišlého od Otce; je Prvorozencem všeho stvoření, skrze něho a jím bylo všechno učiněno, sám je přede všemi věcmi a všechny věci jsou v něm. Tato slova sv. Jana a sv. Pavla mohou sama odůvodniti zjevení Ježíšovo tím, že jeho vlastnost Syna staví nade všechno stvoření. Jediným Bohem stvořitelem je zároveň Otec i Syn a tento Syn pro nás vtělený zasluhuje našeho klanění a bohopocty, je cele a skutečně naším Pánem.

Ostatně toto tajemství bylo předpověděno; Syn Davidův, dědic královských zaslíbení, Syn člověka, jehož sláva byla vypsána apokalyptickými slovy, je zahaleně předpovězen jako držitel vyššího synovství: „Bůh mi řekl: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tě. Požádej, a dám ti národy v majetek, a v tvé vlastnictví končiny země!" (Žalm 2, 7.) Jistě bylo očekávání Židů předstiženo zjevením Nové úmluvy, ale ta již byla jaksi zapsána ve Starém zákoně; asi jako na cíl pohybu lze usouditi podle jeho začátku, tak slovo přišlé od Boha nemohlo nás zavésti jinam než k Bohu.

Toto je hospodářství víry, spočívající na zjevení Ježíše, Syna Božího. Sv. Jan to pečlivě a přesně poznamenal v závěru evangelia: „Tyto divy jsou napsány, abyste uvěřili, že Ježíš jest Kristus, Syn Boží, a abyste věříce měli život věčný ve jménu jeho." (Jan 20, 31.) Svatý Marek podle některých starých

rukopisů dává svému evandělnímu zápisu název: „Evangelium Ježíše Krista Syna Božího.“ A jen tato víra může dostatečně vysvětliti kult Krista Pána u prvních křesťanů. Nezezbožnili člověka, příčilo by se to jednobožství, které po Židech vyznávali, ale uznali božství Toho, kterého Otec poslal, a svým životem i smrtí vydali nepopíratelné svědectví upřímnosti své víry.

Jistě ani studium starých památek křesťanského zjevení nemůže bez milosti Otcovy býti s to, aby dalo víru v Syna Božího, je třeba věřiti, abychom jim mohli rozuměti v pravém smyslu. Ale míníme, že toto hloubání má více než pouhou zajímavost dějepisnou, neboť může srdce připraviti pro Boží milost, přivésti mysli k lepšímu poznání a pohnouti upřímné duše k životu světějšímu a podobnějšímu Ježíši Kristu. *H. D. Simonin, Řím.*

Texty

Umučení sv. Polykarpa.

Z dopisů sv. Ignáce a od sv. Irenea známe několik podrobností ze života posledního svědka doby apoštolské sv. Polykarpa. Znal sv. Jana Apoštola a podle Tertuliána byl od něho ustanoven biskupem ve Smyrně. Požíval neobyčejné vážnosti. Roku 155 jednal v Římě o slavení velikonoc, po návratu za konsula Stadia Quadráta (roku 156) byl ve Smyrně umučen, jsa 86letým starcem. Hlavní doklad o jeho vznešené smrti se však zachoval v dopise obce smyrnenské křesťanům ve Filomélin. Člověk jej čte s pohnutím. Otiskujeme celý.

Obec církve Boží ve Smyrně obci Boží církve ve Filoméliu a všem obcím svaté katolické církve v celém kraji. Milost, pokoj a láska Boha Otce a Pána našeho Ježíše Krista budiž rozhojněna.

I. Píšeme vám, bratři, o mučednících i o blaženém Polykarpovi, jenž zakončil pronásledování, když je zpečetil svou smrtí. Vše předchozí se asi stalo, aby nám Pán shůry ukázal mučednickou smrt pro evangelium. Zůstal, aby byl vydán jako Pán,

aby byl příkladem a abychom ho následovali a nehleděli jen na svůj prospěch, nýbrž i na prospěch bližních. Vždyť opravdová a skutečná láska nechce vysvobodit jen sebe, nýbrž i všechny bratry.

II. Každá mučednická smrt z vůle Boží je ovšem blažená a vznešená. Je však třeba, abychom byli opatrní a ve všem ponechali Bohu plnou vůli. Kdo by se nedivil jejich vznešenosti, vytrvalosti a lásce k Pánu? Biči byli rozbiti, až bylo viděti síť tepen a žil, vytrvali, ač i okolostojící jímal soucit a lítost. Tito však byli tak stateční, že žádný z nich nepovzdechl ani nezastenal. Ukázali nám všem, že v oné hodině mučení opustili tělo jako stateční mučedníci Kristovi, či spíše, že při nich stál Pán a pomáhal jim. Dali přednost lásce Kristově a pohrdli utrpením od světa, za jednu hodinu získali věčný život. Oheň mučitelů byl pro ně studený. Před očima měli uniknutí věčnému a nezhasitelnému ohni, očima srdce hleděli na blaženost, jež je připravena těm, kteří vytrvají, o níž ucho neslyšelo, již oko nevidělo, která nevstoupila na lidské srdce, ale je Pánem připravena pro ty, kteří nejsou ani tak lidé jako spíše andělé. Rovněž odsouzení k divoké zvěři přetrpěli hrozná muka; byli od hlasatelů vláčeni a trýzněni různými nápady úskočných mučitelů, aby je protahování muk — kdyby bylo lze — přivedlo k zapření.

III. Ďábel jim připravil mnoho zlého. Avšak, díky Bohu, nezmohl ani jednoho. Statečný Germanik sílil jejich slabost svou vytrvalostí. On také statečně bojoval se zvěří. Náměstek ho chtěl přemluvit a pravil, že je mu líto jeho věku. Jsa přinucen, nařídil předvésti zvíře, chtěje je rychleji zbaviti „ničemného a nezákonného“ života. Tu celé množství užaslo nad vznešeností bohumilé, bohabojné rodiny křesťanů a počalo křičet: Schytej bezbožníky! Dej vyhledat Polykarpa!

IV. Jeden Fryg, jménem Kroint, jenž právě přišel z Frygie, uviděv zvěř, dostal strach. On to byl, jenž přiměl sebe a jiné k dobrovolnému předstoupení.

Náměstek na něho velmi naléhal a pohnul ho k odpřisáhnutí a k oběti. Proto tedy, bratři, nechválíme ty, kteří se sami vyzrazují, neboť to neučí evangelium.

V. Jakmile to uslyšel nejpodivuhodnější Polykarp, nezalekl se, nýbrž chtěl zůstat ve městě. Většina ho přemlouvala, aby odešel. I odešel do vesničky, ne příliš vzdálené od města a s několika trávil noc i den v ustavičné modlitbě za všechna shromáždění krajiny, jak měl ve zvyku. Tři dni před svým zajetím se modlil a přišel do vytržení a viděl svou postavu stravovanou ohněm. Obrátiv se, pravil svým společníkům: Je nutné, abych byl za živa upálen.

VI. Poněvadž ho stále hledali, přešel do jiné dědiny a již přišli ti, kteří ho hledali. Když jej nenalezli, chytili dva chlapce, jeden z nich — jsa donucen — ho vyzradil. Vždyť bylo nemožné, aby se ukryl, neboť i domácí ho vyzradili. Eirénarch, maje náhodou totéž jméno, nazvaný Herodes, nařídil jej rychle přivésti na stadion, aby byl účasten téhož osudu, když se stal Kristovým společníkem. Ti, kteří ho vydali, sáhli po mzdě samého Jidáše.

VII. S chlapcem tedy vyšli v hodinu přípravy oběda, pronásledovatelé i jezdci v obvyklé zbroji, ženouce se jako na lupiče. Asi za hodinu jej našli ležeti v horní části jakéhosi domu. Odtamtud nemohl odejíti do jiné krajiny, ale ani nechtěl. Pravil: Staň se vůle Boží! Uslyšev tedy, že přišli, sestoupil a oslovil je. Zůstali v úžasu při pohledu na jeho věk a velebnost, ačkoliv chtěli rychle odvésti tohoto starého muže. Ihned jim nařídil předložiti jídlo a pití, kolik si budou přát a žádal je, aby mu popřáli hodinu k nerušené modlitbě. Když přivolili, modlil se stoje, tak plný lásky Boží, že nemohl za dvě hodiny zmlknouti a neuváděti poslouchající v úžas, a že mnozí zamýšleli se přidat k tomuto Bohem nadšenému starci.

VIII. A když skončil modlitbu, vzpomněl na všechny, s nimiž se kdy setkal, na malé i na velké, vá-

žené i nevážené a na celou katolickou církev v kraji. Poněvadž přišla hodina odchodu, posadili jej na osla a vezli do města. Byla velká sobota. I vyjeli mu naproti eirénarch Herodes a jeho otec Nikétes, vzali ho k sobě na vůz, přisedli a počali jej přemlouvati. Pravili: Co zlého je říci „Císaři pane" a obětovati, udělat i ostatní a zachrániti se? Nejprve jim neodpovídal. Když naléhali, pravil: Nechci učinit, co mi radíte. Přestali ho tedy přemlouvat, spílali, chvatně ho strhli, takže si při sestupu s vozu vyvrátil nohu. Vůbec si toho nevšímal, šel jako bez bolesti, veden jsa na stadion za takového překvapení ve shromáždění, že nebylo slyšet ani hlásku.

IX. Tu Polykarp při vchodu na stadion slyšel s nebe hlas: Buď silný, Polykarpe, a zmužilý! Mluvícího nikdo neviděl, ale hlas přítomní z našich lidí slyšeli. Ostatně když byl předveden, velice se všichni divili, jakmile uslyšeli, že je Polykarp zajat. Náměstek se otázal předvedeného, zda on je Polykarp. Když přisvědčil, zrazoval jej od odporu. Pravil: Měj ohled na své stáří a na vše přiměřené těm, kterým dobrý mrav káže: „Přisahej císaři na zdar, změň smýšlení, řekni: pochytej bezbožníky!" Polykarp však s vážnou tváří pohlédl na všechen lid rozvášněných pohanů ve stadiu, zamával jim rukou, povzdechl, pohlédl k nebi a řekl: Pochytej bezbožníky! Náměstek naléhavě pravil: Přisahej a propustím tě, spílej Kristu! Polykarp odpověděl: Osmdesát šest let mu sloužím a v ničem mi neublížil. A jak mohu spílati svému Králi, který mne vykoupil?

X. Opět na něho doléhal slovy: Přisahej císařovi na zdar! Odpověděl: Jestliže se marně domníváš, že budu — jak ty pravíš — přisahat na čest císařovi, předstíráš, že nevíš, kdo jsem. Zjevně slyš: jsem křesťan! Jestliže chceš poznat učení křesťanské, dej mi den a vyslechni. Náměstek pravil: Poslechni lid! Polykarp na to odpověděl: Uznávám tě za hodna řeči. Naučili jsme se vládám a mocem od Boha ustanoveným vzdávat takovou poctu, která nám ne-

škodí. Ty však nemám za povolané, abych se jim omlouval.

XI. Náměstek pravil: Mám zvířata, kterým tě předhodím, jestliže nezměníš smýšlení. Odpověděl: Zavolej je, naši mysl nelze mocnějšími přivést ke zlu. Je krásné být uveden krutými do spravedlnosti. Ten opět k němu: Dám tě vložit na oheň, když pohrdáš zvířaty, jestliže nezměníš smýšlení. Polykarp odpověděl: Oheň, hodinu hořící a za krátko zhasínající, dáš odstranit. Neznáš však oheň budoucího soudu a věčného trestu, který hrozí bezbožným. Avšak proč váháš? Přines si, co chceš.

XII. To i mnoho jiného pronesl směle a byl pln radosti; jeho obličej se naplnil láskou, takže nejen neklesl, poděšen tím, co mu bylo řečeno, nýbrž naopak náměstek ustupoval. Poslal svého hlasatele třikrát ohlásit uprostřed stadia: Polykarp vyznal, že je křesťanem. Jakmile to hlasatel oznámil, celé množství pohanů a židů, bydlících ve Smyrně, nezadržitelnou silou a mocným hlasem volalo: To je poučovatel Asie, otec křesťanů, bořitel našich bohů, který mnohé učí neobětovat a nevzdávat poctu. Po těchto slovech křičeli na Filipa, správce Asie, a žádali, aby poslal na Polykarpa lva. Odpověděl, že žádného nemá, neboť se právě konají lovy. Tu jim napadlo jednomyslně křičet, aby Polykarpa živého spálil. Muselo se totiž vyplnit vidění, jež se mu zjevilo napřed, když se viděl při modlitbě hořet, a obrátiv se prorocky přítomným věřícím pravil: Je nutné, abych byl za živa upálen.

XIII. Stalo se to tedy s takovou rychlostí, rychleji než řekl, neboť lid okamžitě snášel z dílen a z háje dříví a chrastí. Nejhorlivěji při tom pomáhali — jak je jejich zvykem — židé. Když již byla hranice přichystána, chtěl odložit všechny své šaty a popustiv pás, vyzouval se, aby se jeden přes druhého nedotýkal jeho těla, kdyby se svlékl napřed, neboť o to usiloval každý z věřících. Byl totiž slavnostně oblečen, k vůli svatému shromáždění a vzhledem k umučení. Rychle tedy okolo něho bylo kladeno

pro hranici připravené dříví. Když ho chtěli i přivázat, pravil: Nechte mě tak. Ten, jenž dává trvati ohni, dá také nepřivázanému setrvati na hranici bez vašeho pojištění pouty.

XIV. Nepřivázali ho sice, avšak spoutali. Dal ruce dozadu jako výtečný beránek z velkého stáda k oběti, příjemný celopal, připravený Bohu, pohlédl k nebi a řekl: Všemohoucí Pane Bože, Otče milovaného a požehnaného svého Syna, Ježíše Krista, skrze kterého jsme dosáhli poznání o Tobě, Bože andělů, mocností, veškerého stvoření a celého pokolení spravedlivých, kteří žijí před Tvou tváří. Velebím Tě, že jsi mě uznal za hodna tento den a tuto hodinu přijmout účast na kalichu svého Pomazaného v počtu mučedníků, k povstání duše i těla ve věčném životě, v síle Ducha svatého. Kéž jsem tak přijat dnes v oběti před Tvou tváří, jak jsi ustanovil, ukázal a uskutečnil, Bože pravdomluvný a beze lži. Proto Tě za vše chválím, velebím a oslavuji, pro věčného nebeského velekněze Ježíše Krista, Tvého milovaného Syna, skrze něhož Tobě a s ním i Duchu svatému sláva nyní i v příštím věku. Amen.

XV. Když vyslovil amen a dokončil modlitbu, topiči rozdělali oheň. Zazářil veliký plamen a my, jimž bylo dáno, jsme viděli div. Pozorovali jsme to, abychom oznámili ostatním, co se stalo. Oheň totiž vytvořil jakoby místnost, jako plachta lodi, vzedmutá větrem, dokola obklíčil tělo mučedníkovo. Byl uprostřed ne jako opékané maso, nýbrž jako pekoucí se chléb nebo stříbro a zlato, čištěné v peci. A cítili jsme vůni jako z kouře kadidla nebo nějakého jiného vzácného vonidla.

XVI. Konečně tedy nevěřící viděli, že nemůže oheň jeho tělo zničiti a poručili, aby šel do něho dobíječ vrazit dýku. Jakmile to učinil vyšla (holubička a) krev v takovém množství, že až zhasínal oheň a všichni lidé žasli, třebaže je takový rozdíl mezi nevěřícími a vyvolenými. Tak veliký byl jeden z nich, podivuhodný Polykarp, apoštolský učitel

naší doby a prorok-biskup katolické církve ve Smyrně. Každé slovo, které vyšlo z jeho úst, se splnilo a splní.

XVII. Záští, pomluvy a zloba, namířené proti rodině spravedlivých, viděly velikost jeho umučení i od počátku bezúhonný život a že byl korunován věncem a odměnou nehynoucí a neodňatelnou, proto způsobily, že jsme neodnesli ani jeho tělo, ačkoliv se mnozí pokoušeli zmocniti se jeho svatého těla. Nikétovi, otci Herodovu, napadlo nařídit archontovi, aby jeho tělo nevydával, aby prý odnesené tělo tohoto popraveného nepočali uctívati. To našeptávali a způsobili židé, kteří také dávali pozor, když jsme ho chtěli sebrat s ohně, neboť nevěděli, že ani nemůžeme opustit Krista, jenž bez viny trpěl za hříchy celého světa pro spásu vyvolených, ani že se nesmíme někomu jinému klaněti. Před ním klekáme, vždyť je Syn Boží, mučedníky po zásluze milujeme jako žáky a následovníky Páně, pro nesmírnou lásku k pravému Králi a Učiteli. Kéž se i my všichni stanem jejich společníky a spolužáky.

XVIII. Když setník poznal chuť židů, dal jej přenésti doprostřed. Podle svého zvyku jej nechali docela shořet. Později jsme sebrali jeho kosti, vzácnější než drahé kameny, dražší nad zlato, a složili jsme je na místo, kde byly i očištěny. Tu, pokud nám bylo možné, jsme je dali dohromady, s láskou jsme je ozdobili a Pán nám dal přečkat den narozenin svého mučedníka, abychom to připomněli těm, kteří mají zájem, poučili a povzbudili budoucí.

XIX. Tolik o blahoslaveném Polykarpovi, jenž s ostatními z Filadelfie byl dvanáctý ve Smyrně umučen, sám je nejvíc ode všech připomínán, takže se o něm mluví všude, i u pohanů. Nebyl jen znamenitým učitelem, nýbrž i výtečným mučedníkem, jehož smrt za Kristovo evangelium všichni touží napodobit. Stálostí bojoval proti nespravedlivému vládci a tak přijal věnec neohroženosti, jsa ozdoben, s apoštoly a se všemi spravedlivými chválí Boha Otce všemohoucího i dobrořečí Pánu našemu Ježíši

Kristu, Spasiteli našich duší, Správci našich těl a Pastýři katolické Církve po celé zemi.

XX. Žádali jste, abychom vám obšírněji vypsali, co se stalo. Tímto dopisem po bratru našem Makriónovi připomínáme hlavní věci. Zpravte tedy o tom i bratry ve vaší krajině, pošlete jim list, aby i oni velebili Pána, který si vybírá ze svých učedníků.

Tomu, jenž nás všechny může uvésti ve své lásce a štědrotě do svého věčného království skrze svého jednorozeného Syna Ježíše Krista, sláva, čest, moc, velikost na věky. Pozdravujte všechny zbožně. Vás pozdravuje celá obec i Euarestos, písař.

XXI. Blahoslavený Polykarp byl umučen druhý den po novém měsíci měsíce Xantika, t. j. sedmý den před prvním březnem (23. února roku 156), na velkou sobotu v osm hodin. Byl zajat od Heroda za velekněze Filipa Tralliána, za náměstka Stacia Kodráta a za krále věčného Pána našeho Ježíše Krista. Jemu sláva, čest, velikost, vláda od pokolení do pokolení. Amen.

XXII. Bratři, prosíme, buďte silní, věrní, učení evangelia Ježíše Krista, s nímž sláva Bohu Otci i Duchu svatému, ke spáse vyvolených svatých, jako ji dosvědčil blahoslavený Polykarp. Kéž nás bude lze najít po jeho stopách v království Ježíše Krista.

Přepsal Gaius, žák Irénea, žáka Polykarpova, jenž se stýkal s Irenejem. Já pak, Sokrates, žák Gaiův, jsem to opět přepsal. Láska buď mezi všemi.

Já, Piónios, jsem to opět přepsal z prvopisu, vyhledav jej, když se mi ve zjevení ukázal blažený Polykarp, jak ukáži v zakončení. Převedl jsem to, pro čas již téměř nečitelné, aby i mně převedl Pán Ježíš Kristus mezi své vyvolené do svého nebeského království. Jemu sláva s Otcem i Duchem svatým na věky věkův. Amen. *Přel. K. Chlad O. P.*

VÝHLEDY

Náboženství se znaménkem „minus“.

Všechny revoluce začínající „zdola“ mají na sobě pečeť negativity. Jejich přínos do kultury, života duchovního a rozumového se musí označit znaménkem „minus“. Každá revoluce, chtějící uchvátit co nejširší vrstvy, musí na sebe vzíti povahu náboženskosti a může vzniknout jen tam, kde kladné náboženství ztratilo svůj vliv: bylo vyloučeno nebo neproniklo a nebylo dosti životným. V nedostatku pravých hodnot, živin, sahá se k náhražkám; nebo náhražky jsou vnucovány místo skutečných hodnot.

Letmý pohled do minulosti: Francouzská revoluce — vznícená sice ve jménu kladných na pohled hodnot „svobody, rovnosti a bratrství“ — byla jejich naprostým popřením. Revoluční výbor odhlasoval nejprve popření Boha, ale v důsledku záporu jsoucnosti Boží propadá náboženskému šílenství, když na oltář místo Boha dosazuje lidský „rozum“ v podobě nahé ženštiny a jí se v úctě koří... Strašný výkyv od absolutního kladu k propastnému „minus“. — Sociální, hospodářské prvky jsou jen důsledkem a hmatatelnou zástěrkou revoluce duchovní, je konkretisováním, vtělováním náboženských pojmů nového náboženství.

Naše doba je též svědkem zoufale silného a prudkého náboženského hnutí, jež představuje *bolševismus*. Do roku 1917 byl pojem „bolševik“ znám jen několika odborníkům v ruské politice a těmto ono slovo označovalo pouze stoupence levého křídla ruské sociální demokracie. Od té doby však, kdy na sebe bolševici strhli osud ruské země, vyvinul se bolševismus z politické sekty na úroveň hnutí, jež se chce celému světu vnutit jako světový názor a hybná síla světového myšlení. Jeho program hospodářsko-společnostní jest jen důsledkem popření osobního Boha, popření náboženského kladu a zároveň kladného poměru k Bohu a bližnímu.

Bolševismus je ruská aplikace marxismu. Vychází z materialistického předpokladu: jen člověk, který se výlučně stará o pozemské blaho, jehož Alfa i Omega jest zájem o hospodář-

ství, o společnost, jen ten je opravdu člověkem. Náboženství s věrou ve věčnost náleží k mocnostem, jež člověka od jeho úkolu odvádějí, proto je nutno, aby náboženství prýštící z nadpřirozena a k nadpřirozenu vedoucí zmizelo, aby pak mohl býti vytvořen správný společenský řád; kterýžto řád je do té doby neuskutečnitelný, dokud je zde náboženství, které člověka od země odvrací. Nenávist proti osobnímu Bohu, vyloučení nadpřirozené složky v lidském životě jest ve skutečnosti dosazováním nového náboženství negativity; náboženství s „minus", v němž kladné pojmy jsou nahraženy zápornými: místo lásky dosazena nenávist.

Bolševismus na Marxově větě: „Náboženství jest opium pro lid" — již Lenin hruběji ještě vyjádřil: „Náboženství je kořalka (sivuška)" — buduje v širokých masách nové náboženství materialismu s věrou v naprostou nutnost nenávisti vůči nadpřirozenu. Lenin ve svém pojednání O náboženství vykládá tento článek bolševické víry takto: „Marxismus jest materialismus. Jako takový stojí právě tak neúprosně nepřátelsky vůči náboženství jako materialismus encyklopedistů v 18. století nebo Feuerbachův. To je jisto. Ale dialektický materialismus Marxův a Engelsův jde dále než encyklopedisté a Feuerbach, tím, že materialistickou filosofii uplatňuje v dějinách a sociální vědě. Musíme bojovat proti náboženství. To jest Abc každého materialismu, tedy i marxismu. Přece však marxismus není materialismem, který by zůstal při Abc. Marxismus jde dále. Praví: *musí se umět náboženství potírat*, a k tomu se musí počátek víry a náboženství davům vysvětlovat materialisticky. *Boj proti náboženství nesmí se omezit* na nějakou abstraktní ideologickou propagandu; tento boj musí se konkretní *praksí uvést v souvislost* s třídním hnutím na odstranění společenských kořenů náboženství."

Toto přesvědčení činí z bolševismu nové náboženské hnutí, jež vychovává své stoupence v hlasatele nové spásonosné nauky — ovšem bez Boha a beze všeho nadpřirozeného. Místo Boha nadpřirozeného dosazuje nového bůžka přirozeného člověka samotného a pojmy „kolektiv" — případně „komuna" — a stroj. Kolektiv i komuna jsou nižší člověka — o stroji vůbec nemluvě — ježto ruší pojem osobnosti u tvora rozumného — člověka. Důsledkem „zbožení" kolektivu a stroje jest zápor všech i přirozených kladných hodnot v lidském životě

i v kultuře: zánik osobnosti, svobodného myšlení, neboť bolševismus nepřipouští uvažování o sobě a zásadní kritiky, práva na vlastnictví samostatného života a majetku.

Jako nelze oddělit bolševismus od marxismu, tak jej nelze oddělit od atheismu. Bolševismus není proto jen záležitostí ruskou, nýbrž světovou. Víra v rozhodný význam hospodářského, politického a sociálního života pro veškeré lidstvo přivádí k tomu, že vše je posuzováno podle svého významu pro tento život — sub specie terrae. Tím padá veškerý ohled na tradici, národ, rodinu atd. — Cíl je rozhodující a vše ospravedlňuje, takže i humanita padá. Jeden z nejlepších analytiků bolševismu, Waldemar Gurian, praví: „Bezbožecká propaganda není tedy jen projevem hrubého barbarství, jak by nasvědčovaly jeho vnější, necivilisované, sprosté formy. Bezbožecká propadanda v bolševismu je projevem nové náboženské víry, víry v jakési pozemské absolutno, jež Boha, Stvořitele a Pána světa, na něhož zde vše, na něhož celý svět je zařízen, má ukázati jako zbytečného a jakýsi klamný závoj."

Bolševismus jest v naprostém rozporu s nejkladnějším náboženstvím, křesťanstvím, jež jde přímo k Bohu i k člověku: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vší síly své a z celé mysli své. A bližního svého jako sebe samého!" — Klad náboženství křesťanského, řekněme přímo katolického, nejstručněji vyjadřuje sv. Tomáš Akv. větou: „Gratia naturam non destruit, sed perficit — milost přirozenosti neruší, nýbrž ji zdokonaluje." Ježto bolševismus vychází z předpokladu opačného: milost ničí přirozenost, proto přirozeno musí zničit nadpřirozeno — konečné vyrovnání v boji bude svedeno mezi těmito dvěma světovými názory, jež ze všech ostatních nejurputněji hájí svého práva na celý svět.

Náboženství záporu vzniká tam, kde není uplatněno náboženství kladných hodnot. Je třeba zvláště u nás míti stále větší zřetel k těm, kteří jsou na společenském žebříku „dole": „Cokoliv jste učinili jednomu z mých bratří nejmenších, mně jste učinili..." To musí býti základním životním pravidlem pro ty, kteří jsou jakýmkoliv způsobem „nahcře".

Až bohem naším bude jen a jedině Bůh nadpřirozený, jemuž náleží život všeho — když to nebude naše titěrné „já" — pak jedině nastane kladný poměr vzájemně mezi lidmi a víra v „communio sanctorum — obcování svatých" vyřadí navždy

příšeru kolektivu a komuny a nebude revolucí převracejících hodnoty a základní pojmy správného lidského myšlení a cítění. *Dr. Jeronym M. Jurák O. P.*

Aby všichni jedno byli.

Jednou z příčin, proč křesťanství nezískává důvěry tolika pohanských národů, jest také ona roztříštěnost křesťanských vyznání. V krajích křesťanských naše nejednotnost nás činí slabými v otázkách náboženské výchovy, v otázkách uplatňování náboženství ve veřejném životě. Ale, jak se dohodnouti? Dohadování nikam nevede. Zbabělost, oslabující věroučné rozdíly, ovšemže uměle, jest zastíráním skutečnosti, kompromisy v otázkách věčné pravdy jsou zločinem. Nejlepší jest vzíti za východisko to, co nás shromažďuje, co nás činí křesťany, to jest — *božství Kristovo* a skutečnost jeho spasení a vykoupení, která všechny chce zahrnouti. Mají-li se národy dohodnouti, musejí se dohodnouti nejprve o základní důstojnosti lidské, která má právo na život a svůj rozvoj, máme-li se dohodnouti v náboženství, musíme se dohodnouti v osobnosti náboženské a ta je u křesťanů soustředěna na Krista. Spojme se v tomto ústředním křesťanském bodě a provádějme všichni v životě důsledky této základní pravdy. Když budeme opravdu přesvědčeni o božství Kristově a o tom, že jsme my všichni vykoupením v něm těsněji spojeni, tím také více pochopíme vzájemnou povinnost lásky, která jedině nás může spojiti, přiblížiti, protože po tom se pozná, že jsme jeho učedníky, budeme-li míti lásku jedni k druhým. Věříme ve sjednocení celého světa v Kristu, právě, protože věříme v božství jeho a proto v sílu jeho božské nauky a v spojující sílu jeho krve a jeho modlitby. *Braito.*

Větrejme!

Křesťanství není upjato na žádnou vládní ani hospodářskou formu. Nebylo by křesťanstvím, to jest, nebylo by živnou silou, kdyby nedovedlo, nemohlo působiti ve změněných poměrech. Náboženství se totiž obrací k věčnému v člověku, co přesahuje hranice třídy. Ode všech vládních forem vyžaduje křesťanství především spojení spravedlnosti a lásky.

Náboženská životnost nejeví se pouze novými útvary, novými řády, které se mají starati o nové potřeby dobové, nýbrž v tom, že dovede proniknouti a přetvořiti dnešní rodinu, dnešní, i nejmodernější povolání, že dovede zachytiti mládež.

Proto větrejme nemilosrdně! Odstrčme všechny, kteří chtějí náboženství přikovati k mrtvolám, kteří chtějí je ponechati na pospas bezzubým duchovním dědečkům. A nevěřme také všem, kdož se příliš zajímají o mladé, kteří jim lichotí, protože to jsou pastýři, kteří chtějí jen vlnu svých oveček.

Braito.

Kněžská sobota.

Nářky a posuzováním si nezjednáme dobrých kněží. Nesmíme se také vymlouvati na skutečnost, že kněžství naše jest společenstvím svatého kněžství Páně, a proto že je nic nemůže poskvrniti vlastně. Právě proto, že jest tak svaté kněžství, proto si žádá tak velké osobní svatosti. Náš národ pak jest již takový, že posuzuje náboženství podle života kněžského. Mimo to Kristus svěřil svým kněžím svátosti a pravdu svou a jich rozšiřování a udělování přece závisí od osobní horlivosti kněžské, zda prostě ty svátosti budou udělovati, zda je budou radostně udělovati a zda budou tak horlivě pravdu rozšiřovati, aby se všeho odvážili pro spásu bližních. Proto přivítal sv. Otec Pius XI. myšlenku zvláštní kněžské soboty.

Prohlásil jednou: „Bůh na nebi a já na zemi si nepřejeme nic toužebněji než modlitbu a oběti za kněze... Modleme se, aby nám dal svaté kněze. Když budeme toto míti, všechno ostatní již přijde samo; jestliže toto chybí, ostatní nic nepomůže."

Z tohoto ducha povstala myšlenka kněžské soboty. Myšlenka obětovati v sobotu po prvém pátku všechny mše sv., svatá přijímání, oběti, práce, utrpení rukama přečisté Panny, velké Prostřednice nebeské, za kněze a čekatele kněžství na celém světě. A co není možno vykonati hned v sobotu, možno přislíbiti a spojiti s tímto úmyslem příští neděle. Nejedná se o nový spolek ani o nějaké organisování, nýbrž prostě o katolickou myšlenku katolických důsledků. Svatý Otec schválil výslovně rozšiřování této myšlenky gen. představenému salvatoriánů a požehnal z celého srdce této myšlence.

Súčastněte se horlivě, naši čtenáři, tohoto apoštolátu pro apoštoly. Zesnulý biskup berlínský Bares pozdravuje tuto myšlenku jako myšlenku záchrannou, protože „kněžství jest největším darem nebes zemi".

Obětná modlitba kněžské soboty: Božský Spasiteli, Ježíši Kriste, jenž jsi svěřil celé své vykupitelské dílo, spásu a záchranu světa kněžím jako svým zástupcům, rukama tvé přečisté Matky obětuji Ti pro posvěcení tvých kněží a čekatelů kněžství zcela a naprosto celý tento den: všechny modlitby, práce, radosti, oběti a utrpení. Dej nám opravdu svaté kněze, kteří by zapáleni ohněm tvé božské lásky ničeho jiného nehledali než tvou čest a spásu našich duší.

A ty, Maria, dobrá matko kněží, ochraňuj kněze ve všech nebezpečenstvích jejich povolání a přiveď také nazpět k dobrému pastýři všechny ubohé bloudící kněze, kteří se zpronevěřili svému vznešenému povolání.

Modli se i jinak co nejčastěji za své kněze. Modli se za ně, kdykoliv z jejich rukou obdržíš nějaké duchovní dobrodiní, při každé mši svaté, při každém sv. přijímání, při každém rozhřešení. Modli se za ně tehdy, kdy se tvá ústa chystají je posuzovati, když o nich slyšíš špatné, ať skutečné či smyšlené.

Modlitba za kněze: Božský Spasiteli, Ježíši Kriste, jenž jsi svěřil blaho i bolesti své Církve svým kněžím, celou vroucností svého srdce odporučuji ti všechny apoštolské záležitosti svého duchovního a všech kněží. Naplňuj je vždy víc a více pravou kněžskou svatostí. Dej jim velké, široké apoštolské srdce plné lásky k Tobě a ke Tvým duším, aby, posvěceni sami, v Tobě mohli nás sobě svěřené posvěcovati a vésti k nebi. Uštědř jim přehojně své kněžské milosti. Dej, ať září příkladem v lásce a věrnosti ke sv. Církvi, k papeži a k biskupům ve slově i v životě jako vzor veškerých ctností.

Láskyplný Ježíši, žehnej všem jejich kněžským skutkům a obětem. Žehnej jejich modlitbám a slovům u oltáře, ve zpovědnici a na kazatelně, ve škole i u lůžek nemocných. Ochraňuj je od všech vnitřních i vnějších nebezpečí. Božský Spasiteli, dej své Církvi opravdu svaté kněze. Povolej mnoho hodných jinochů ke kněžskému a řeholnímu stavu. Podporuj a posvěcuj všechny, kteří se mají státi tvými kněžími. A duším zesnulých kněží dej věčné odpočinutí. Mně pak dej pravého ducha víry a pokorné poslušnosti, abych vždycky viděl

ve svém duchovním zástupce Božího a následoval rád všech jeho pokynů. Amen!

Pascal.

K nové knize Guardiniho Christliches Bewußtsein: Versuche über Pascal: Co chvíle setkáváme se s tvrzením, že se dnes křesťanství zploštilo na fráze, formule, že křesťanství jest již vyprázdněno, že již nemá čeho dáti, než oslnivé chvilky pompésnosti, než autosugestivní mystické přítmí. Máme ale mezi sebou jednoho veleducha, který trhá na kousky tyto názory a jenž se podíval hluboko do duše, která přijala absolutně křesťanství. Guardini: Studuje Pascala ve své poslední knize Christliches Bewußtsein. Pascala, který prožil živelně křesťanství a který to dovedl také napsati, který ale při tom dokonale analysoval svět a neodcizil se mu, i když se stal dokonalým křesťanem. Jeho křesťanský život jest pravým úporným bojem ducha Kristova s duchem tohoto světa. Pascal není mrtev, Pascal jest typem neklidného, hledajícího člověka, kterého láká svět, ale jenž ví o něm, že mu nestačí a tak hledá jinde. Leká Unamuno, Šestovova, Mauriaca, kteří s hrůzou pozorují, že neuniknou jeho božské logice. Pascal jest totiž člověkem všech století. Byl teoretikem, který ale hledal krví svého srdce a života. Konstruoval, ale světem nehýbají jeho konstrukce, nýbrž mučivý duch těchto konstrukcí. Pascal proto není ukončen, protože jej není možno zhustiti na jeden bod. Jeho myšlenka jest bohatá, plná, mnohotvárná. Nemohl ji zvládnouti, ne pro svou slabost anebo těkavost, nýbrž protože příliš promyslil jejich polarity a protiklady, jejich dynamické bohatství.

V Pascalovi se strašně srazil křesťan s člověkem počestným a slušným, s člověkem, který prožil skvěle a s vychutnáním humanismus, čili krásu býti člověkem. Jsou lidé, kteří se styděli za své tělo a proto i za svou matku, Pascal byl rád člověkem. A právě proto byl u něho tak prudký onen otřes se srážky křesťana v člověku.

Pascal stál ještě v tajemném klanění před velikostí světa, který se nám po všech objevech a vynálezech nakonec zdá něčím tak otřelým, kde již nic nás nepřekvapí. Pascal se obdivoval Bohu ve světě. Ale právě proto tím strašněji cítil problematiku, jak postaviti se k tomuto světu, jak jej přetvořiti křes-

ťanstvím. Pascal závidí prostým křesťanům, kteří nevidí v křesťanství a v jeho poměru ke světu žádných problémů. Nepohoršuje se nad povrchností a malodušností mnohých křesťanů. Ví, že tito lidičkové našli v tom své místo, bez něhož by byli teprve v děsném neladu a rozvratu. Ale proto tím méně se smiřuje s dosavadním stavem a pořádkem ve světě. Dnešní stav světa se mu zdá býti jenom přechodným a prozatímním řádem. Prohlašuje dnešní přirozený řád za nepřirozený, který se stane přirozeným teprve tehdy, až přestane veškeré tvorstvo vzdychati, až i jemu se dostane ovoce vykoupení Kristova, protože Kristus nevykoupil jenom lidi, nýbrž i ostatní tvorstvo, které bylo s člověkem strženo jako nástroj vzpoury do rozkladu a neladu.

Pascal prožíval srdcem především spojitost s křesťanstvím. Patřil mezi velké vyznavače „theologia cordis", čili theologie žité, která propuká u sv. Pavla, jest rozvedena sv. Augustinem, vyzpívaná sv. Bernardem, prakticky upotřebena sv. Kateřinou Sienskou a znovu uvedena v život Janem z Kříže. V 19. století se zase vrací s Rosminim, Newmanem. V Rusku roste toto chápavé srdce v Dostojevskim, Solovjevovi. Chápati úvahu filosofickou i theologickou nejenom jako myšlenkovou stavbu, nýbrž jakožto stavbu z nitra celé lidské bytosti, uchopení a spojení mystiky i racionální metafysiky, tak jak to vyjádřil kdysi velký dominikánský theolog Contenson heslem, kterým nadepsal své životní dílo: Theologia mentis et cordis.

Pascal nezavrhuje lidský rozum. Vždyť byl vynikajícím matematikem. Ale jeho srdce není mimo ducha, nýbrž jest spíše jeho pružinou. Srdce jest pro Pascala duch lidský, který nezakrněl v logice a dialektice, nýbrž se vzepnul k plnosti duševního života, jest to orgán lásky, která dovede všechno absorbovati, ke všemu se skláněti a všechny hodnoty milovati, jest to radost ze skutečna.

Ale právě proto vidí jasně a správně a nedá se másti světem. Svět je mu nemocným. Jako důkaz této všeobecné otravy je mu přítomnost a skutečnost náboženství a metafysiky. Pascal nepřipouští léčení ran člověka přirozeností a přírodou. Po něm dnes Berdjajev ironisuje dnešní lékaře duší, kteří tímto vynášením přírody a přirozenosti převádějí tuto pasivní položku mezi položky nejaktivnější. Proto neuznává nějaké

autonomie lidské přirozenosti. Tolik zlého i v duchovním ohledu, kde je tolik omylů a bludů krutých a bolestných, ukazuje, že ani lidský rozum nemá práva nějak zvláště se nadýmati. Proto vystupuje Pascal do theologické sféry a podniká boj na nůž s pýchou lidského rozumu, která by si ráda podřídila a podle svého střihla i tyto pravdy. Člověk si potřebuje uvědomiti, že nepotřebuje jenom Boha, nýbrž onoho Boha tak, jak jej Kristus zjevil. Neboť Kristus jest pravým středem lidské bytosti a všeho stvoření vůbec. V něm teprve pozná správně velikost Boží a svou vlastní ubohost. Křesťanské vědomí se proto nutně soustřeďuje v Kristu a v myšlence, že on jest skutečným středem všeho, ale zase dále Kristus tak, jak žije dnes a on žije ve svém mystickém těle, ve svém prodlouženém vtělení, totiž ve své Církvi. *Braito.*

Křesťanský východ.

Pius XI. si přeje, aby se theologové východní i západní církve vzájemně poznávali a tak odstraňovali předsudky staletími navršené. Příspěvkem k tomu jest nová kniha Tyciakova, která vyšla v německém překladu u Schella ve Warendorfě. Z knihy bych vyňal upozornění, které může býti dobrým i pro naše čtenáře: Upozorňuje západní křesťany na to, že jsou sváděni svou kulturou k tomu, aby byli přespříliš aktivisty ve svém duchovním životě. A tento aktivismus lehce svádí ke spoléhání na sebe. Proto poukazuje na opatrnost ve snaze o dokonalost v duchovním životě: Neleží v nových západních metodách příliš mnoho duchovní pýchy, kroužení ustavičně kolem vlastní duše, místo kolem Boha? Celý tento systém sebekontrolování a sebezdokonalování? „Zbožnost otců přece vydávala člověka dokonale Kristu. Vítězi.“ Kristus jest velkým vyplněním veškeré touhy, jeho život jest posvěcení světa. Jest vtělené společenství Božího života ... Všechno bylo jím přijato a to jest jarým a radostným vědomím prvé Církve, to se ozývá ve spisech řeckých otců. Naplňuje je radostným jásáním očekávání. Proto již není jedince. Jest společenství všech. Společenství nese všechny. Tajemné kolování Boží krve probíhá všemi dítkami Božími. To jest tajuplný smysl vniknutí Božího života na svět: Kristův život se prodlužuje v jeho Církvi a tato Církev dozrává k velké jednotě

veškerenstva, jež je tajemným odleskem božského společenství lásky v Duchu svatém. „V eucharistickém tajemství žije celé velké společenství svatých, zde roste ona velká jednota veškerenstva v Božím Beránku, zde se rozpaluje náš život na posvátném chvění cherubů a serafů, zde se otvírá nebe a sestupuje Církev apoštolského věštce, svaté město oslaveného Beránka.“ *Braito.*

Vivi con la Chiesa.

Milánská katol. universita ujala se liturgického apoštolátu. Ve stejném formátě a stejným způsobem jako Parsetovy sešitky vycházejí tyto týdenní texty a výklady mše svaté s příslušným notovým aparátem k chorálnímu zpěvu všeho lidu v kostele. Závidíme a tážeme se: kdy u nás bude takto pochopeno a provedeno liturgické hnutí? Aspoň ten liturgický kalendář míti! Díky Bohu již za dílo Cinkovo a Schallerovo a český misál. Věříme, že z liturgického hnutí emauzského se i takového překvapení jednou dočkáme! Braito.

PRACOVNA

Slova Otcova.

Modlitba a Katolická akce. Katolická akce je účastí na hierarchickém apoštolátě, který pochází přímo od Krista. V něm pokračovali apoštolé, a až do konce světa budou pokračovati biskupové a kněží. Je to apoštolát světla, víry, lásky a všech plodů Vykoupení. A všichni se na něm mohou účastniti: i když ne všichni v denním boji anebo na misiích, všichni mohou apoštolovati alespoň modlitbou. Je to konec konců nejlepší, ale zároveň nejúčinnější způsob apoštolování, protože modlícím se Bůh přislíbil všechno: „Proste ve jménu mém a obdržíte.“ Zvláštní účinky má modlitba postižených nemocí, protože jejich modlitba prýští ze života postiženého neštěstím. Proto sám Bůh řekl, že modlitba duše soužené, trpící, stoupá přímo před jeho trůn a vždy je vyslyšena. Modlí se však nejen tehdy, když klečí před oltářem, nýbrž od svítání až do večera, celý den, činíce to, co Bůh jim určil s poslušností, oddaně a s láskou. Proto ubozí slepci mají význačné místo v Katolické akci, protože zde první místo má modlitba a první milost Boží. Kdo ví, kolik duší poznalo a

miluje Pána na přímluvu jejich modliteb. (Promluva sv. Otce k slepcům od sv. Alexie.) — *Katolická akce žádá vlastní posvěcení.* Katolíci v Katolické akci spolupůsobí na hierarchickém apoštolátě Církve. Aby k tomu byli schopni, musí se individuelně vychovati a přetvořiti, aby byli hodní této cti. Když náš Spasitel povolal své apoštoly, jednoho po druhém připravil na jeho poslání. V tomto smyslu též členové Katolické akce právě vlastním posvěcováním stanou se rozsevači a hlasateli myšlenek našeho Spasitele, jeho svaté nauky, jeho svatých příkladů a jeho svatého života. Stanou se obránci jeho práv a šiřiteli jeho Království. — *Katolická akce vyžaduje studium všech životních problémů.* Studium v katolickém světle též je význačným činitelem. Je nutno studovati všechny problémy života ve všech okolnostech a se všech stran. Rovněž i problémy sociální, aby ve všem zářilo světlo křesťanské a zákon Páně. (Z promluvy sv. Otce k členům Katolické akce diecése albánské.)

Brána nebeská.

Všechny dovedla Maria zahrnouti do svého srdce. U ní víme, že je Bůh, že jest nesmírnou láskou Bůh, který stvořil tak krásné, velké, široké srdce. Jako platí, že jeden svatý jest větším důkazem Božím a Církve než deset tlustých svazků apologetiky, naše Maria Panna a její všeslitovná láska, její oběť mateřského srdce pod křížem, její pomáhající ruka přes staletí jest důkazem lásky Boží i důkazem pravosti té Církve, která dovedla přes všechno podezřívání uchovati tuto velkou lásku Mariinu, protože blahoslavený ten, kdo věrně ostříhá majetku Pána svého. A láska Boží v Marii jest svěřeným Božím statkem v křesťanství. *Braito.*

Posvátnost manželství.

Příkladem plným hlubokého významu bylo pozvání Krista Pána na svatbu v Káni. Rodiny, které zvou Krista o svatbě do svého středu a svým životem anebo aspoň upřímnou touhou k němu volají: Pane, zůstaň s námi, odpovídá Kristus svátostnou milostí.

Každou svátostí připodobňujeme se nějak trpícímu Kristu. Svým utrpením nám totiž zasloužil všechny milosti a proto se všechny svátosti nějak podobají tomuto zdroji milosti: Utrpení Páně. Svátost pokání nás spojuje s Kristem odčiňujícím naše hříchy, svátost řádu kněžského s Kristem Prostředníkem mezi nebem a zemí. Svátost stavu manželského onomu spojení Krista s Církví, když totiž vyšla Církev z jeho otevřeného boku. Manželství jest tajemstvím v Kristu a v Církvi, protože jest buňkou Církve.

Spasitel totiž povyšuje plodnost pozemskou. Z něho se má milostí Boží rozšířiti království Boží, dítky lidské mají rozmnožiti počet dítek Božích.

Kristus se spojil intimně se svou Církví. Toto důvěrné, tajemné spojení předává také v manželství. Ti dva se spojují, nejen aby si pomáhali v časném, nýbrž aby utvořili duchovní jednotu, aby ze dvou se stala jedna láska, jeden rozlet duše...

Jest třeba dorůsti k této jednotě a růsti v ní dále. Různosti povah, sklonů a zaměstnání, vlastnosti duševní i tělesné se snaží stále rozleptávati křehký svazek dvou lidí. Každý lidský svazek je křehký. Srůstání dvou duší je velkou zárukou, zvláště je-li opřeno o Krista, v němž jest nejvyšší jednota — Bůh sám, jednota vyrovnanosti a proto síly k vyrovnávající jednotě i pro nás! *Braito.*

Útočiště hříšníků.

Nezhřešila Maria, ani stín hříchu se jí nedotkl. Může nám rozuměti? Právě proto! Když se sejdou dva hříšníci, dívají se rozpačitě na sebe. Rozumí si, ale oba potřebují ještě třetího, který jim oběma ještě lépe rozumí. Jdou k tomu, který miluje je a Boha. Ten ví, jak těžký, ale také jak hořký je hřích. Maria, právě protože byla bez poskvrny, otvírá náruč všem ubohým hříšníkům. Protože ví, jak sladká je Láska a jak temná nenávist, můžeš vždycky klidně ke své Matce, i kdyby tvá duše byla zaplavena všemi močály zločinů. Tolik milovala i nestrašnější hříšníky, že za ně s takovou samozřejmostí vydala své dítě. Právě protože o tom nikde nečteme. Mlčení Písma o Marii a její oběti a lásce jest její největší chválou. A naší největší nadějí. *Braito.*

Budete jako bohové.

Ďábel, otec lži, nevěděl v ráji, že proti své vůli mluvil pravdu, že byl proti své vůli prvým prorokem Nejvyššího, když sliboval: Budete jako bohové. A Ježíš potvrdiv to řekl: Já v nich, ty ve mně, aby byli jedno jako já a ty jedno jsme! *Giuliotti.*

Pravý a umělý duchovní život.

Člověk, který prodělal jenom estetické obrácení, jest zmítán hořkostí ke svým kritikům anebo se zahalí osamocením plným opovržení ke všem, kteří nám nerozumějí.

Ten ale, kdo se zrodil v Kristu, necítí ani odpor ani opovržení ke svým bližním. Nedopustí své náboženské zkušenosti, aby se odcizila bratřím. Neboť ani Kristus se nestranil lidí. Podrobil se všem nepříjemnostem, jež nese s sebou společný život. Proto ten, v kom přebývá Duch Kristův, odmítne rozhodně všecky způsoby náboženské anebo mystické exaltace, která by hleděla člověka vytrhnouti z kruhu bratří. Člověk oddaný duchovním přeludům osnuje svůj duchovní román, který by jej vyzvedl nad ostatní. Duše, ve které se Kristus zrodil, netouží po žádné duchovní výsadě, která tíhne po osa-

mocení, jako by chtěla býti dokonalou bez ostatních bratří.

Toto je vrcholná zkouška náboženského života. Ať je sebevyšší zážitek duše v řádě mystického zanícení anebo myšlenkového uchopení, jestliže to neznamená přechod od „já" k životu v Bohu, ale k životu, který proto objímá celý svět, není to nic, či — je to horší než nic. Jaká je vrcholná modlitba? Modlitba otevřené ruky anebo otevřeného srdce? *Braito.*

Nejlepší apologie jest dogmatika.

Jako dědičným hříchem trpí povrchní katolíci jakýmsi pocitem méněcennosti. Stále se obhajují, s každým vrtákem disputují a odpovídají na jeho nejroztodivnější nápady, ukazujíce, že Církev není proti vědě, ani proti národnosti ani proti dělníkům. Pak se to obrátí a zase dokazují, že katolictví jest zase principem řádu a sociální jistoty. Stále se dávají ještě katolíci souditi. Běda ale národu, který nemá svou věrouku, který žije ustavičně z apologie. Naše theologická literatura česká jest ubohá, ubohoučká. A nemáme nedostatek profesorů theologie. A tito profesoři theologie nemají nedostatek dobré vůle a chuti a vzdělání. Ale chybí jim jedno: posluchačstvo. Myslím, že by bylo správné, na nějaký čas aspoň obrátiti se zády k těm věčně opakovaným „pochybnostem". To máte, jako když se nějaký pán nudí ve vlaku a uvidí velebného pána, začne učené náboženské hovory. Bučí to někdy, že se člověk ptá, jestli jede v rychlíku anebo v nákladním transportu z Polska. Chtějí, aby kněz odvolával, omlouval, vykládal, ale ono prostě se nedá nic vykládati, protože bych tomu suverennímu inteligentovi musil dát nejprve do ruky katechismus. Toto jest nejdůležitější. Místo obhajování Církve a velebných pánů a minulosti, které nakonec nikdo dobře nerozumí, a učení historikové už nejlépe, protože jsou většinou všichni posedlí anachronismem, učiti, učiti positivně pravdám. Ukazovati, co je vlastně Církev, co je křesťanství, co je katolictví a ostatek snad přece jen jednou přijde. Nejlepší apologií jest život pravd, který zjeví pravdy naše jako jediný opěrný bod, bez něhož by ani ona kacířstva nemohla povstati a jenž je všechna přečká. *Braito.*

ŽEŇ

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

ADAM: *Christus unser Bruder.* Habbel, Regensburg, 1935, III. vydání, str. 280, cena 3 Mk. — Nové, rozmnožené vy-

dání klasické již dnes knihy Adamovy, kterou myslil jako knihu lidovou. A při tom je nesmírně odborně a hluboce psána, Kristova postava to stojí před námi, chtějíc proniknouti náš život a celou naši bytost.

BOMM: *Heiliges Reich:* Heilige Bischöfe. Schöningh, Paderborn, 1935. str. 125, cena 1.80 Mk. — Sbírka starých německých postav biskupských, kteří svá biskupská sídla a svůj úřad posvětili apoštolskou svatostí. Jiný, krásný svět vane z těchto gotických a románských postav. Očekáváme další svazky těchto životopisů svatých německého dávnověku s velkým napětím. Benediktini z Maria Laach konají krásnou práci vydáváním těchto životopisů.

Der hl. Johann Bosko. Schlusche, Lobnig. — Brožurka pro prvou informaci, ale s mnohými ilustracemi o životě tohoto velkého divotvůrce lásky k mládeži.

Deutsche Metten und Vespern. Oratorium, Leipzig. — S velkou vděčností předkládám zase další novinku, hodinky Svatého týdne pro lidovou sborovou pobožnost. Kéž bychom již byli také tak daleko! Skvělá úprava s notovým aparátem umožňuje věřícím činně se súčastniti dojemných obřadů Svatého týdne.

DONCOEUR: *Retours en chrétienté.* Orante, Paris, 1935, str. 210, cena 15 frs. — V několika měsících čtvrté vydání knihy mluví o výbornosti její. Apoštol dnešní Francie, Doncoeur, hlásá návrat ke křesťanskému chápání narození, požehnání dětí v našich rodinách, manželství i smrti. Důkladné srovnávací historické studium podezdívá autorovy vývody o vynikající síle, kterou dává křesťanství základům lidského života i smyslu naší smrti. Nazval bych knihu vědeckým výkladem liturgie křesťanské.

FOUGERON: *L'esprit liturgique et la vie intérieure.* Emmanuel Vitte, Lyon, 2 sv., str. 840, cena 30 frs. — Dílo po každé stránce zajímavé. Je psáno vlastně pro děti, ale i dospělý může z něho čerpati mnoho dobra. Je to krátká četba pro každý den v církevním roce v duchu liturgickém. Chcete-li dáti svým dětem pravou, křesťanskou mentalitu, chcete-li je uvésti do života Církve a jejích svátků, chcete-li je naučiti milovati Krista, modlitbu, poslušnost, práci, sáhněte po tomto díle a přesvědčíte se, co dobrého může vykonati. Dílo doporučujeme rodičům, ústavům, pensionátům jak hochů, tak dívek.

GARNIER A.: *Notre-Dame de Mai.* Desclée de Brouwer, Paris, 8⁰, str. 320, cena 12 frs. — Nová kniha pro měsíc, zasvěcený Matce Boží. Nač se často zapomíná, co se často opomíjí, je právě způsob, jak lze touto pobožností k Matce Boží prodchnouti všecky úkony křesťana, i ty nejmenší. Autor se snaží poukázati na tuto stránku. Spojuje pobožnost k Panně Marii s denními úkony: s modlitbou, se mší sv., sv. přijímáním, sv. zpovědí atd. Ke každému rozjímání je připojena krátká modlitba. Každý mariánský ctitel měl by knihu mít.

GOUT: *Le miroir des dames chrétiennes.* Je sers, Paris,

1935, str. 335. — Bohatý přehled duchovních klenotů středověkých o svatých a nábožných ženách. Autor vybral 48 žen básnířek i spisovatelek prózou a dává jim mluviti o náboženských otázkách pro ženy. Kousky jsou přeloženy skoro ze všech evropských jazyků. Celá řada textů ještě nebyla francouzsky nikdy tištěna. Uveřejníme občas něco v Hlubině.

HAUGG DONATUS: *Rosenkranz und Frauenseele.* Kösel & Pustet, München, str. 83, cena 1.60 Mk kart. — Autor si vzal za úkol ukázati, kolik síly může čerpati žena z růžencové modlitby, takže tato modlitba není pro ni pouze formulí, nýbrž životní normou v řešení problémů a oporou v plnění úkolů jejího poslání.

HILKER-GERBER: *Heilige Quellen. Schöningh,* Paderborn, 1935, str. 380. — Druhý svazek z trojdílné sbírky. Pomůcka pro vyučování náboženství v patém a šestém školním roce v Německu. Závidíme jim tyto a podobné krásné knihy, jež jim početnost národa dovoluje vydati. Historický, topografický i etnologický výklad všeho, co přijde v úvaze při četbě Písma sv. pro školní mládež. Praktické aplikace jsou zvláště užitelné pro život. To není mrtva teorie ani mrtvá kniha, nýbrž kniha psaná duchovním, který miluje své vyučování náboženství a chce Krista hodně duším dětským přiblížiti.

HUMEAU: *Les plus beaux sermons de St. Augustin.* Maison de la bonne Presse, Paris, 1932, 3 sv. po 400 str., cena 45 frs. — Vydavatelství má velkou zásluhu o vydávání dobrých a laciných zároveň náboženských knih. Již leta vydává papežské encykliky, dekrety v nesmírně laciných vydáních. Toto vydání vybraných promluv sv. Augustina jest klenotem, který přibližuje i prostým čtenářům za velmi nízkou cenu perly tohoto křesťanského veleducha. Autor vybral nejkrásnější a nejživotnější promluvy sv. Augustina pro všechny okolnosti a případy lidského života. Vřele doporučuji těm, kteří neumějí latinsky anebo kteří nemají příležitosti snadno se dostati k latinským originálům světcovým.

CHARLES: *La prière misionaire.* L'Aucam, Louvain, 1935, str. 170. — Serie rozjímání o působnosti a apoštolátě modlitby pro ty, kteří ještě nejsou v ovčinci Kristově. Potřebujeme růsti ve své lásce k Církvi k tomuto mystickému tělu, k tomuto spojení nás v Kristu. Tato kniha jest výbornou učitelkou k této jednotě, k tomuto procítění jednoty, nás všech a proto povinnosti snahy o tuto jednotu.

LECOEUR: *Mon petit Ritual.* Editions Spes, Paris. — Vhodná pomůcka pro děti, aby snadněji chápaly obřady Církve a naučily se modliti se v duchu liturgickém s Církví.

MASSOULIÉ: *Méditations de St. Thomas.* Lethielleux, Paris, str. 520, cena 25 frs. — Dávno čekané nové vydání klasické knihy duchovního života. Všechna rozjímání jsou vzata ze spisů sv. Tomáše a jsou učiněna přístupna všem vedoucím opravdový duchovní život. Duchovní život jest tu rozdělen

podle tří cest. Velkou cenu má úvodní studie Floriandova o době a duchovním proudění kolem prvého vydání této knihy, jež spadá do dob bojů s kvietismem, proti němuž také bojuje přítomná kniha. Kniha vzbudila kdysi živý ohlas u učitelů duchovního života a proto jsme vděčni za její nové vydání.

Marie de l'Incarnation. Desclée, Paris, 1935. — Referujeme o tomto díle sebraných spisů kanadské světice u příležitosti třetího svazku, jenž právě vyšel v čilém nakladatelství Desclée.

MARCAULT: *Le Sacré Coeur a parlé.* Desclée de Brouwer, Paris, 1935. — Kniha připomínající zaslíbení Francie Srdci Kristovu a povinnosti s tím spojené.

MÜLLEROVÁ: *Sepjaté ručky v sepjatých rukou.* Sestry františkánky na Vinohradech, 1934, str. 150, mnoho ilustrací, cena 20 Kč váz. — Nejmodernější technikou vypravené modlitební knihy pro děti. Jak po stránce obsahové, tak po stránce vnější jest to dílko bezvadné, které si zasluhuje nejvřelejšího doporučení. Překrásný dárek pro prvé sv. přijímání, biřmování. Modlitební kniha, která vystihla potřeby dětské duše.

NEGRE: *Catéchisme de la vie spirituelle.* Vitte, Lyon, 1935, str. 112, cena 3.50 frs. — Dobrý a stručný rádce v duchovních otázkách.

PINARD DE LA BOULLAYE: *Jésus lumière du monde.* Spes, Paris, 1934, str. 290, cena 12 frs. — Konference v Notre Dame minulého roku vyšly nyní souborně a jsme vděčni za toto vydání. Homiletická forma nikterak nestírá vědecký, hluboký ráz těchto slov, která plynou z odborného dlouholetého studia. Jsme rádi, že i srovnávací náboženská věda může býti takto krásně duchovně zpracována pro blaho duší. Vyšší náboženské vzdělání se tu podává způsobem velmi původním. Pravá pokladnice hlubokých náboženských přednášek o křesťanství a jeho původu.

SÉGUR: *Praktické poučení o sv. zpovědi. Praktické poučení o sv. přijímání.* Sestry františkánky, Na Vinohradech. — Dvě knížky velmi praktického účelu, které budou dobrými příručkami k těmto svátostem pro naši mládež. Ale myslím, že by takovou příručku dovedl také napsati každý náš katecheta. Překládejme věci opravdu jenom vynikající! Jinak raději vydávati původní!

SCHERZER: *Geheiligter Alltag.* Schlusche, Lobnig, 1935, str. 32. — Posvěcení běžného života, svatými znameními obřady jest obsahem této stručné, ale skutečnostmi a pokyny naplněné knížce autora, který má již své jméno ve vedení moderní duše k žitému křesťanství.

SCHMID: *Priesterkonferenzen.* Manz, Regensburg, 1935, str. 290, cena 3.50 Mk. — Praktické, jasné a plné kněžské promluvy. O svatém kněžství, o překážkách a nebezpečích našeho posvěcení kněžského, o našich úkolech i nejmodernějších. Velmi užitečná příručka pro kněžské rekolekce.

SIMON: *La règle de St. Benoit commentée.* Vitte, Lyon,

1935, str. 520, cena 25 frs. — Autor sebral nejlepší, co našel ve všech moderních i starých vykladačích řehole sv. Benedikta a o instituci oblátské.

P. EM. SOUKUP O. P.: *Maria.* Třicetdvě májové úvahy. Vyšehrad, Praha. Str. vel. 8, 80; cena 9 Kč. — Ve stručných a výrazných rozjímáních se ukazuje duši dítka Mariina poměr Marie Panny k Boží milosti, k Ježíši a k nám.

THONE: *Sur le couer de Notre Sauveur.* Desclée de Brouwer, Paris, 1935, str. 272, cena 10 frs. — Obět a láska Srdce Kristova volá nás v celé knize k ustavičnému následování, protože láska volá po lásce. Rozjímání jsou oživena příklady a rozhodnutími. Na takových knihách se zapaluje a zahřívá pravý duch křesťanství, jenž jest spojením s Ježíšem.

TOMÁŠ KEMP.: *Následování Krista.* Vyšehrad, 1935. — Nový překlad dra Vrátného, vyznačující se vzácnou vybroušeností jazykovou, prostou ale všech násilností. Překlad Vrátného plyne lehce a čte se lehce. Krásná úprava Štormova vyzvedla knihu zvláštním teplem a kouzlem. Konečně řádné české vydání Následování Krista.

Vivi con la chiesa. Italské vyd. Opera della Regalità di Nostro S. Cristo, Milano, vydává týdenní sešitky liturgického průvodce sedmidením. Sešitky dávají text latinský i překlad mešního formuláře, nešpory, liturgický výraz dne. Pěkně vypravené sešity stojí na rok pouze 12 lir. Kromě toho vydávají ve stejném formátu a výpravě sešitky liturgie svátostí, sešity k zvláštním liturgickým dnům (Rogazioni), velmi dobře udělanou příručku pro děti *La messa dei fanciulli.* Sešitky po 30 a 50 cent.

WILD K.: *Auf den Höhenwegen der christlichen Mystik,* Kösel & Pustet, München, str. 254, cena neudana. — Hloubky spisů velikého učitele mystiky sv. Jana z Kříže jsou zde podávány širším kruhům k užitku a pochopení. Knihou je — jak se praví v předmluvě — podán v němčině první úvod a krátké, ale jasné seskupení nauky sv. Jana. Dílo poskytne posilu a bezpečné vedení všem, kteří se snaží o prohloubení pravé dokonalosti.

YVER COLETTE: *La vie secrète de Cathérine Labouré.* Spes, Paris, 1935, str. 250, cena 12 frs. — Intimní život velké světice z vincenciánské rodiny našel ve spisovatelce nadšenou opěvatelku, která spojuje s nadáním hluboké pochopení pro zbožný, skrytý život, jímž prochází s velkou úctou a jejž přibližuje dnešní duše, toužící po spojení s Bohem, velmi účinně.

Z RŮZNÝCH POLÍ

BALDE: *Madame Elisabeth.* Spes, 1935, Paris, str. 250. — S velkou láskou líčí spisovatelka tuto originelní postavu, nešťastnou, ale jejíž proces svatořečení byl 1929 v Římě zaveden. Autorka použila především její korespondence, z níž dýše krásná, čistá duše. Překvapuje její vyrovnanost a klid,

s jakým stála před soudem a šla na popravu. Jenom víra mohla dáti tento klid nestrojený a vedoucí, že se nemusíme báti těch, kteří mohou zahubiti jen tělo, ne však duši.

BERNHART JOS.: *„Der Engel des deutschen Volkes.* „Ars sacra", Jos. Müller, München, str. 96, cena 1 Mk. kart. — Bernhart ukazuje na základě theologie a kulturních dějin, že i každý národ, země a společnost mají svého anděla ochránce. V postavě archanděla Michaela vidí ochrannou sílu ve vnitřních dějinách německých. Pojednání má dvojí úkol: vésti k jasnému, správnému sebehodnocení a mimo to k poznání metafysického poslání národa.

BESSON: *Nach 400 Jahren.* Raber, Luzern, 1935, str. 360. — Živá korespondence, ze které povstala tato živá kniha ženevského biskupa Bessona, korespondence s těmi, kteří touží po jednotě víry, litují roztržky a nesvárů mezi křesťany. Ukazuje především na práci svého faráře Favra a pastora Curchoda, kteří ze všech sil se snaží o vzájemné zase porozumění si křesťanských rozdělených bratří. Cítíme znovu potřebu upozorniti své čtenáře, aby nezapomínali denně se pomodliti, aby přišlo království jeho, jednoty a lásky, aby byl brzo jeden ovčinec a jeden pastýř a aby nikdy nespílali těm, kteří jsou na druhém břehu, nýbrž aby volali: Přijď, Ježíši, přijď!

CHRISTOPHER DAWSON: *Progres et Religion.* Libraire Plon, Paris, 6e, Rue Garanciére 8. Str. 250, cena 13.50 frs. — Historik a filosof Dawson v tomto francouzském překladu svého díla v první části ukazuje pojem pokroku se stanoviska dějinného, sociologického, anthropologického a srovnávací náboženské vědy. V druhé části ukazuje, že všechny kultury se jen potud držely, pokud byly vedeny náboženstvím, protože „životní a tvůrčí síla, která stojí za každou kulturou, jest duchovní". Proto vidí záchranu evropské kultury jen v návratu k této tradici, konkretně v Církvi, v níž lze opět dosáhnouti jednotnosti a síly. Zdá se, že dnes je to velmi vhodná duchovní četba pro veřejné pracovníky. —es—

Der Grosse Herder, BD X. Herder, Freiburg, str. 1728, 122 ilustrací a 12 plánů, sedm víceobarevných ilustrací, cena 34 Mk. — Obřími kroky jde do předu tento vynikající slovník pro katolíky. Nic tu není opomenuto, a všechno jest dokonale zpracováno vybranými odborníky. Hesla jsou zpracována tak, že většinou tvoří celý historický přehled dané otázky. Tak na př. heslo román přináší celý vývoj tohoto literárního druhu. Žádná knihovna, žádná redakce se dnes neobejde bez této pomůcky.

LANGLOIS: *Pages nouvelles — Fénelon.* Desclée De Brouwer, Paris, 1935, str. 324, cena 18 frs. — Opravdové zjevení, které ukazuje docela neznámé skutečnosti v otázce Bossuet Fenelon. Dokazuje, že mnohá řeč, která jest obdivována jako Bossuetova, jest rozhodně Fenelova. Dokonale analysuje mnohé spisy F., jež byly dosud odsuzovány a posuzovány jenom

povrchně. Ukazuje F. jako muže opravdu zaníceného věrou, láskou k duším a nesmlouvavého, což se o Bossuetovi vždycky říci nedá. Kniha jest nutným doplňkem všech vydání spisů Fénelonových.

LEMMONYER, Tonneau, Troude: *Précis de Sociologie.* Publiroc, Marseille, 1935, str. 504. — Lemmonyer zabýval se mnoho ethnologickými studiemi. V této řadě vypracoval také sociologii ethnologickou, kterou doplnili jeho žáci moderními výzkumy, řešeními, takže z toho povstala výborná učebnice historické i praktické sociologie. Kniha je pečlivě pracována, všechny otázky veřejného a společného života jsou tu respektovány a s křesťanského hlediska řešeny. Můžeme říci, že je to prvotřídní příručka sociologická.

JOSEPH LUCAS: *Vinzenz Pallotti.* Pallottiaer-Verlag, Lumburg a. d. Lahn. Str. 185. — Pallotti založil před 100 lety dílo, které je do nejmenších podrobností předchůdcem Katol. akce. Mohutné, náboženské hnutí, horoucí misijní myšlenka pomáhati vnějšími skutky milosrdnými duším bloudícím a kolísajícím. Zakladatele této akce nám předvádí tato kniha jako kněze, z něhož se brzy stává horlivý apoštol Říma, velkoměstský duchovní správce, spirit. misionář. Kniha je psána nadšeně a vroucně. Hodí se vzláště pro kněze, činné v duch. správě.

NOÉLE MAURICE-DENIS ET R. BOULET: *Romée ou le Pélerin moderne a Rome.* Desclée de Brouwer et Cie, Paris, 1935, str. 952, váz. 40 frs. — Knihu vydala dcera známého francouzského malíře Maurice Denise se svým učitelem. Je to práce sedmiletého pobytu v Římě, vyplněného pilným studiem a cestováním. Dílo, jež je vůdcem křesťanským Římem, je podáno zcela novým způsobem. Je to kniha jak po stránce vědecké, tak po stránce literární význačná. Důkladně jsou prozkoumány prameny, týkající se starobylosti města, přebírány jsou vědecké studie specialistů různých národů. I vnější úprava knihy je dokonalá svým kapesním formátem. Je pohodlnou pomůckou pro každého římského poutníka a cestovatele.

MÜLLER: *Das sexuelle Leben der Völker.* Schöningh, Paderborn, 1935, str. 400, cena 7 Mk. — Vážné, seriosní dílo o otázce tak delikátní a tak důležité. Müller se dotýká velmi jemně této otázky. Již to je předností, že nepřidal obrázky, jak u podobných publikací bývá zvykem, aby se kniha lépe prodávala, když se jedná o vědeckou a proto těžce prodejnou věc. Má rozvrženu práci velmi dobře na sexuelní život přírodních, jak říká, národů, kulturních a pak na život národů po přijetí křesťanství. Nakonec se ještě vyrovnává s protestantskými námitkami ohledně mravní inferioritě katolické. Kniha není jenom historickým přehledem, nýbrž také mravním zhodnocením různých period a kultur. Kniha je sama, ač nechtěně, velkou obhajobou křesťanství.

—: *Péres Blancs au Ruanda.* Rev. Grands Lacs, Louvain,

str. 130, cena 5 frs. — Nejen přátelé misií, ale každý upřímný věřící sleduje s mimořádným zájmem jedinečný rozvoj katolictví ve středu Afriky, v Ruanda, „kde Duch sv. vane silou tornada", neboť za poslední tři leta přibývají každou hodinu noví tři křesťané... Svazek je zvláštním číslem revue Lacs, vedené švižně a vzorně. Každý článek zanechá v duši mnoho dobrého, poučí a ještě více povzbudí ke konání dobra.

POULET: *Histoire du christianisme.* Beauchesne, Paris, sešit VIII. — Nový sešit zajímavých a důkladných dějin křesťanství. Svazek obsahuje schisma Fotiovo a zmatek v Římě, z něhož vyrůstá druhá perioda křesťanského císařství. Docela neznámé zdařilé ilustrace obohacují vzácné dílo. Slovanským otázkám jest věnována zasloužená pozornost. Vidíme již ovoce Dvorníkových prací, že nás konečně Francouzi přestali přecházeti. Můžeme prozraditi, že ve velké encyklopedii francouzské církevních dějin bude celý svazek slovanských církevních dějin vypracován profesorem Dvorníkem, jak ohlašuje ediční prospekt.

QUONIAM: *Erasme.* Desclée de Brouwer, Paris, 1935, str. 266, cena 15 frs. — Humanista, ale zároveň hluboký křesťan. Tak jej líčí Quoniam. Autor studuje především místo Erasmovo v Církvi. Vidíme, že Erasmus byl křesťanem dobrým a věrným. Čerpal k tomu především z nedávno vydané jeho korespondence. Konečně kniha, která jest spravedlivá k tomuto mimořádnému křesťanskému duchu, který byl humanistou ještě nad sopkou, když již propukala náboženská revoluce, které nedovedl prostě svým humanismem již čeliti, a jehož vývody byly nesmírně chabé... Také poučné pro křesťany, kteří by si chtěli hráti, zatím co myšlenky jsou ve varu a kvasu.

A. D. SERTILLANGES: *La vie intellectuelle, son esprit, ses conditions, ses méthodes.* Éditions de la Revue Des Jeunes, Paris. Str. 270, cena 12 frs. — Je-li autorem knihy P. Sertillanges, dostačí zaznamenati kapitoly tohoto občerstvujícího díla pro duševního pracovníka: Duševní povolání. Ctnosti intelektuálního křesťana. Organisace života. Doba práce. Pole práce. Duch práce. Příprava práce. Práce tvůrčí Pracovník a člověk. —es—

SCHNEIDER: *Katholische Familienerziehung.* Herder, 1935, str. 342, cena 5.40 Mk. — Praktická domácí kniha, která si nevšímá jenom dítěte, nýbrž celé rodiny, celého rodinného života. Schneider má pověst vynikajícího pedagoga a pokyny, které v knize dává, jsou staletou zkušeností našich křesťanských matek, spojenou s nejmodernějšími pedagogickými výzkumy. Kniha se obrací k širokým kruhům našich rodin, ale hodí se velmi i našim učitelům a těm, kteří se chystají založiti si opravdu křesťanskou rodinu.

JÓN SVENSSON: *Člunem přes moře.* Vydalo naklad. Vyšehrad v Praze. Brož. Kč 12.—, váz. Kč 20.—. — Nejzajímavější z příhod za jednoročního nuceného pobytu Nonniho

v Kodani je obšírně a půvabně vylíčená plavba, kterou o prázdninách podnikl s nejlepším svým přítelem Valdemarem v malém člunu z Kodaně přes ostrůvek Saltholm do města Malmö ve Švédsku, které ho neodolatelně vábilo už od té doby, co je po prvé spatřil v dáli za Oresundem. Z celé napínavé příhody, která se čte s napjatou pozorností a neutuchajícím zájmem, vane tolik nelíčenosti a svěžesti, že se znovu obdivujeme umění autorovu.

JÓN SVENSSON: *Nonni I. a II. díl.* Vydalo naklad. „Vyšehrad" v Praze. Brož. I. a II. díl Kč 24.—, váz. I. a II. díl Kč 32.—. — Tato nejrozsáhlejší kniha znamená vrchol Svenssonova vyprávěcího umění. Autor líčí v něm podivuhodné, nenadálé splnění dětinné touhy dostati se daleko do světa. Ve dvanácti letech odjíždí Nonni na malé plachetnici z Islandu do Kodaně. Byla to dlouhá a nebezpečná cesta, na níž byla loď zahnána daleko za Polární kruh do Severního ledového moře a napadena ledními medvědy, na další cestě pak byla zmítána strašlivým uraganem. „Nonni", který založil Svenssonovu slávu, uchvátí svým kouzlem každého.

WEINRICH F. JOANNES: *Die Marter unseres Herrn.* Herder, Freiburg i. Br., 1935, brož. 3.20, váz. 4.50 Mk. — Kniha opravdu krásná. Jsou to vlastně básně, psané prosou. Co zde ďábel našeptává Jidášovi, co vypravuje vzkříšený Lazar, co Jehuda oznamuje Kaifášovi o slavném vjezdu „Mesiáše" do žid. hlav. města, co vše si myslí a mluví a tuší lidé, tlačící se ke kříži Kristovu, to vše zde není podáno suše a chladně, nýbrž vše zasahuje hluboce do duše každého z nich. Kniha se čte jako krásná legenda; je místy protkána obrazy, připomínajícími Isajáše, Joba a Žalmy. Nikdy nezachází autor do bezuzdné fantasie, netvoří cizí obraz biblického světa. Je to kniha, dýšící hlubokou láskou ke Kristu.

Z ČASOPISŮ

THEOLOGISCHE REVUE. Aschendorff, Münster. Kdo se zabývá theologií a filosofií, neobejde se bez této revue, která ho obeznamuje se vším, co na těchto dvou polích vyšlo. Recense jsou pracovány odborníky, jsou důkladné a možno se na ně spolehnouti.

CHRYSOLOGUS. Schöningh, Padeborn. Znovu upozorňuji na tuto výbornou homiletickou revui, která nezradila, nezklamala, podává promluvy, které nejsou jen vymlácenou slamou.

LEBE MIT DER KIRCHE. Klosterneuburg. Každý týden se rozběhnou tyto sešitky po německých zemích a učí lid sledovati liturgii a žíti z ní. Kdy u nás?

Osobnost a společenství v Církvi

(Kurs o Církvi 6.)

Něco jiného jest osobnost a něco jiného individualismus. Individualismus popírá společenství, pospolitost, individualismus vidí jenom sebe a všecko ostatní pro sebe, ale nikde nevidí svou povinnost k ostatním. Ostatní jsou jenom pro něho a on pro nikoho. Individualismus je vypjaté jáštví, které nechce žíti pravdě a podle pravdy, že jsme tu jeden pro druhého, že jsme navzájem závislí, že všichni čerpáme ze všech a že právě proto máme svoji povinnost ke všem, k onomu společenství, z něhož i my jsme vyrostli, protože v každém ohledu: hospodářském, právním i kulturním žijeme z tolika milionů jiných, z práce, snažení a porážek a zkušeností a vítězství tolika, s nimiž nás pojí dějiny, území, stav, život.

Něco docela jiného jest osobnost, která nestojí nepřátelsky proti společnosti, nýbrž z ní vyrůstá, a do ní se vědomě vrací. Je to naopak povinností jednoho každého, aby vypěstil, vychoval a rozvinul v sobě všechno, co mu bylo dáno, aby se stal dokonalým členem společnosti, která jej zrodila a která mu dala tolik hodnot a tolik možností do života. Společnosti samé musí na tom záležeti, zda její členové jsou opravdu vyspělí a dokonalí, protože společnost je taková, jací jsou její členové. Má sice svůj nastřádaný fond z minulosti od silných osobností, ale tento fond se lehko vyčerpá a má-li společnost plniti dále svoje poslání, je třeba, aby její členové co nejvíce svých dokonalostí a zpracovaných hodnot do ní vnášeli, aby mohla dále žíti, dále růsti a dále plniti svoje poslání.

Společnost není jenom skupina zájmová, lidí, kteří se sešli za určitým ziskem, za určitými pozemskými zištnými, třeba poctivě zištnými zájmy, nýbrž je to seskupení v jedné myšlence, v jednom cíli, v jednom především ideálu. Tato společnost buduje na společenství, na něčem duchovním, vnitřním, na vnitřní, duchovní spojitosti. A právě čím vyšší myšlenka, čím

vnitřnější spojení, tím dokonalejší společnost. Proto zůstává nejkrásnější společností společnost Církve, kde se scházíme všichni, vytvořeni jednou otcovskou láskou, jimž kyne všem jeden vznešený, nadpřirozený cíl; společnost Církve, která je stmelena nejsvětějším spojením, nejdražším a nejsilnějším pojítkem, totiž krví Páně a společným životem dítek Božích, který nám vytrysknul z této krve a z tohoto vykoupení. A tato společnost je tím bohatší, tím více se v ní cítíme doma a tím více z ní můžeme všichni čerpati, čím více má členů, kteří jsou skutečně plni. bohatí a dokonalí.

Čím více jest v Církvi osobností, ke kterým můžeme s klidem a důvěrou vzhlížeti, k nimž se můžeme utéci o ochranu a pomoc, ale s důvěrou a jistotou, tím silnější a radostnější a živější a pevnější je pouto, které pojí s ní její členy, kteří v ní najdou skutečný domov.

Není ani třeba, abychom všechno o všech věděli, abychom je všechny znali, protože život Církve je životem tajemným, který se odehrává především v křesťanských nitrech. Víme, že všechno v Církvi prochází Srdcem Páně. Z něho jsou jedině možné všechny dobré skutky. Protože ale v tomto svatém Srdci se všichni věřící scházejí a z něho také vycházejí paprsky, kterými Ježíš zasahuje daleko stojící. ty, které ještě hledá, i ty, kteří jsou již účastni účinků a síly oněch velkých osobností ve svatém tajemném těle Páně. Každý náš dobrý skutek vrací se do tohoto Srdce Páně, vrací se ke Kristu, vrací se doň, protože vlévá se do mystického těla Církve, v jeho středu tluče Srdce Páně, jež vede Hlava Páně, Kristus. Proto ze všech zásluh, ze všech dobrých skutků, ze všeho sebezapření, ze všech dobrých slov a modliteb čerpají všichni, kteří jsou kdekoliv na celém světě spojeni jedním poutem Církve.

Křesťanská osobnost pracuje na přetvoření celého svého nitra a celého svého života, i vnějšího podle Krista, pracuje na rozvinutí všech schopností, všech hodnot a především oné schopnosti nejvyšší, která

nabízí nejvyšší možnosti, totiž: schopnosti dozrání dítek Božích. Nebylo nám dáno tolik milostí a především tato základní milost marně, nebylo nám dáno Tělo Páně a všechny ostatní svátosti a milosti zbytečně, nýbrž k tomu, abychom rostli v tomto svém dětství, jímž jsme byli přijati do přirozenosti Boží a do jeho svatého života. Boží život má v nás rozpučeti, Krista máme obléknouti, jak stále zdůrazňuje svatý Pavel. Máme dorůsti až k plnosti věku Kristova a máme dojíti až k tomu, abychom nežili již sami, nýbrž aby v nás žil Kristus. To znamená osobnost, to znamená býti křesťanskou osobností, to jest osobností, která dokonale následuje Otce nebeského, protože této osobnosti byl dán nesmírný cíl jakožto její ideál, totiž připodobniti se nebeskému Otci. Proto není nikdy dovoleno zastavení v této snaze, proto osobnost křesťanská má napjat nejvyšší cíl, nejvyšší možnost a nikdy tu na zemi nedojdeme, protože nikdy nevyčerpáme možnost přiblížení se k Boží dokonalosti, která je nekonečná, absolutní. Všechno naše smýšlení, snažení a konání stále může růsti, se očišťovati, se ohmotňovati, stále podle Božího vzoru Božích naprostých dokonalostí zdokonalovati. Tato křesťanská osobnost nikdy se neisoluje jako individualismem, protože chce následovati Boha, který dává vzcházeti slunci nad spravedlivými i nespravedlivými, jenž se stará o všechno, i o lilie polní i o ptáče na střeše. Proto nikdy se křesťanská osobnost nemůže ztotožniti se sobectvím s ustrnutím v sobě, nýbrž právě čím hlouběji sestoupí křesťanská osobnost do sebe, tím intimněji se spojí s druhými, protože tím intimněji procítí svou závislost a svoje spojení s druhými ve vůli Boží, která chce, abychom všichni se stali všechno všem. Právě křesťanská dokonalost pudí k tomu, abychom v zájmu druhých, v zájmu svých bližních, v zájmu společenství, v zájmu tedy své Církve a oné velké pospolitosti všech v Bohu a v Kristově vykoupení, abychom se co nejvíce zdokonalili, abychom jim mohli co nejvíce prospěti, k nim se co nejdokonaleji přiblížiti.

Spojení s Církví, prožití onoho spojení s ostatními a s Kristem jako hlavou, pobízí nás k tomu, abychom právě v zájmu svatosti a života a víření jejího života stali se co nejlepšími, co nejvýše vyrostli, abychom mohli co nejvíce obohatiti, co nejvíce naplniti životem ty, kteří jsou s námi spojeni. Myslím, že právě myšlenka společnosti, společenství k Církvi mohla by se státi jednou z velkých pobídek ke svatosti, k upřímnému snažení se o to, abychom nebyli mrtvými údy, nýbrž abychom byli co nejplatnějšími údy Církve Boží, abychom se co nejvíce snažili druhé získati a co nejblíže k Bohu a k Ježíši přivésti. Tu se zase dotýkáme myšlenky Katol. akce, že tato starost o Církev, abychom pro Církev získávali ty, kteří jí stojí daleko, musejí se státi snahou také katolických laiků, že to chce Katolická akce, aby totiž i laici spolucítili svoji zodpovědnost za Církev a snažili se jí pomoci, ji naplniti a tímto naplněním druhé získati. Jestliže laici naplní touto myšlenkou svého přičlenění k Církvi jako svaté a posvěcující, tehdy z toho nutně vyplyne prvý předpoklad Katolické akce, totiž vnitřní přimknutí k Církvi, vnitřní spojení našeho života s Církví, celého našeho života, celé naší snahy. Bude marné všechno mluvení o Katolické akci, jestliže katoličtí laici nepochopí tento vnitřní základ, toto životní připojení, přivtělení, lépe řečeno celé bytosti jejich k Církvi. Z tohoto prožití jednoty a nás v jednotě a k jednotě teprve přijdou ostatní viditelné vnější práce pro Církev, pro to, aby ji všichni lépe poznali, ji si zamilovali a s ní se spojili, anebo ještě více se k ní přimkli.

Proto je třeba potírati individualismus všude a především v životě náboženském. Neboť individualismus je největším nepřítelem osobnosti a jejího rozvinutí a tím také největším nepřítelem společnosti. Individualismus je sobectví, které nezná společnosti, anebo ji zná jenom proto, aby z ní čerpalo. Takovými individualisty jsou t. zv. katoličtí esteti, kteří vidí v katolicismu jenom gotiku a chorál a pevné filosofické koncepce a krásnou katedrálu bohovědy, kte-

ří z toho všeho čerpají, tím se opíjejí, ale ničeho z toho Církvi nevracejí, kterým je dokonale lhostejné, jaká je Církev dnes, jaké má rány, jak trpí, jak mnoho lidé bloudí vedle, jak je třeba ji přiblížiti ostatním, jak je třeba uchopiti celý svůj život i život svého povolání jako prostředek, posvětiti se pro Církev, jako byl Kristus svatý pro nevěstu svou Církev. jak praví svatý Pavel.

Je třeba potírati individualismus náboženský těch. kteří chtějí z Církve nanejvýše těžiti, těžiti z jejího výjimečného postavení v srdcích ještě mnoha lidí pro zájmy časné. Protože se tím porušuje rovnováha. Bráti z Církve její duchovní hodnoty, aby se tím zajistily hodnoty hmotné a časné, a pod rouškou a jménem slibovaných hodnot duchovních, jež ale zlaté oči kdy uvidí . . . ! Je to jakýsi druh šimonství, které snad jenom neinteligence může omluviti, ačkoliv podle svatého Tomáše i hloupost je hříchem . . . Neboť tento individualismus nikdy nevrací toho, co načerpal. Nevrací kněží, kterých používá, nýbrž vrací je ochuzené o čas a o duchovní rozlet, nevrací času v této práci ztráveného, protože lidi zapřažené a otrávené touto prací stále pudí k hledání a získávání věcí a statků tohoto světa.

Třeba potírati individualismus některých zbožných dušiček, které se chtějí jenom živiti v Církvi pro svoji soukromou potěchu, kteří mají náboženství jen pro svou osobní radost, kterým je náboženství jenom pro útěchu a sladkost. Potřebí je vychovávati tím, že se jim ukáže: I druhým je třeba lámati slovo pravdy, nemožno věnovati se jenom těm, kteří mlsají duchovní přednášky, exercicie a články, jen pro sebe absorbujíce nebo chtějíce absorbovati kněze, jako kdyby šlo o celou Církev. Je jim třeba připomenouti, že náboženství není „*esca*“, není pokrmem ani desertem, že jsou povinni přinášeti skutečně ovoce častých svatých zpovědí, častého svatého přijímání, všech těch slov slyšených a čtených a že celá Církev má právo na to, aby viděla větší ovoce, když více jim bylo dáno, anebo si prostě více vzali ze štědrého,

stále otevřeného stolu Církve. Že jsou povinni růsti, více růsti pro Církev, když z Církve více přijali, aby celá společnost věřících byla obohacena jimi, když více přijali . . .

Osobnost roste organicky ze společnosti, jsouc jí poddána, řídící se jejími potřebami a požadavky. Individualismus chce jenom býti příživníkem Církve, chce čerpati život z Církve, ale pak si ten život tak utvářeti, jak chce, tedy většinou, aby nikomu jinému než jemu nesloužil. Proto dlužno potírati individualismus těch, kteří se nechtějí říditi poslušně Církví, ačkoliv z ní chtějí žíti. Potřebujeme osobností, aby každý svých schopností, svých darů užil, aby každý svým způsobem čerpal z Církve, aby se v ní jevila ona rozmanitost údů jednoho těla. Nemůžeme potřebovati individualistů, kteří chtějí všeho a všech použíti, či lépe řečeno využíti, aby nic nevraceli, aby žili sami, osamoceni, takže se pak ztrácí pro společnost tolik hodnot, jež jsou pro ni dány, a jež z ní byly vzaty. Tedy: osobnost, dokonale, z Krista a z Církve, protože kdo je v Kristu a v Církvi, obohacuje bratry a celé společenství, ale nikdy ne individualismus, který roste ze společnosti, ale ničeho jí nechce dáti. *P. Silvestr M. Braito O. P.*

Synové Zebedeovi

Společnost, shromážděná Ježíšem Nazaretským, nahradila synům Zebedeovým domov, který opustili. Radost a smutek, tato dvě pouta srdcí na zemi, sbližovala je s ostatními apoštoly. Duchovně vyrůstali s ostatními, nebyloť takřka příležitosti oddávati se dojmům opuštěnosti a osamělosti. Ovšem i takový vzrůst ve společném žití působí starost a bolest. V učení Kristově takovou bolestí je zříkání se starého a přijímání nového, opouštění malého zemského a přilnutí k velkým darům království Božího.

Člověk však nevztáhne ruku po vyšších duchov-

ních darech, dá-li mu rozdavač najevo nějakou povýšenost nebo zase malicherné povinnování. Ježíš učil a konal dobré bez nucení a pokorně. Jeho slova a skutky byly prostě darem, milostí. Synové Zebedeovi to brzy pochopili a s pravou zbožností izraelskou dívali se na Mistra i tehdy, když lidská tělesnost cítila dar jeho vedení jako jho. Přilnuli již ke Kristu s velkou důvěrou a prostotou.

Brzy, zároveň se Šimonem-Petrem, požívají zvláštní důvěry Mistrovy. Že Šimon jako první z apoštolů, vyznamenávající se ohnivou láskou ke Kristu a požívající důvěry u ostatních apoštolů, stal se důvěrníkem Páně, nedivíme se tomu, neboť to patřilo k jeho úřadu prvního mezi apoštoly. Ale že synové Zebedeovi, kteří nebyli určeni k prvenství mezi apoštoly, jsou také přibráni k této důvěrnosti, je záhadné. Vykladatelé evangelií snažili se objasniti si ji různými výklady.

Připouští se všeobecně, že synové Zebedeovi byli příbuznými Páně. Jejich matka Salome byla spřízněna s matkou Ježíšovou. Ale tento jediný důvod sotva pohnul Krista k tomu, aby jim věnoval zvláštní důvěru. Jiné důvody, jež podali staří vykladatelé (Origenes, Ambrož a jiní) shrnuje Maldonatus (k Mat. 17, 1) takto: Petr byl jednak první z apoštolů a nejvíce Krista miloval; Jana pak sám Kristus nejvíce miloval, Jakub byl po Petrovi jeden z prvních a nejvíce byl zanícen věrou. K tomu lze ještě přidati, že Jan se učinil milým Kristu svou panickostí, Jakub pak svou mlčelivostí, pro kterou byl schopen důvěrných sdělení od Krista.

Ale všechny tyto důvody předstihuje vyvolení Kristovo. K tomu vedl tyto tři od počátku. Jeho zvláštní zálibu pro tyto tři lze postřehnouti i v tom, že jen těmto třem dává zvláštní jména: Šimonovi Petr a synům Zebedeovým zase Boanerges.

Evangelia nám zachovala tři případy, kdy byli tito tři vyznamenáni zvláštní důvěrou. Ponejprv při vzkříšení dcery Jajirovy. Pouze tito tři a rodičové dívky mohou slyšeti Kristova slova: „Talitha kumi,

dívko, vstaň!" a viděti, jak mrtvá dívka přichází k životu. Měli býti někteří z apoštolů svědky této chvíle, kdy Kristus Pán ukázal svou moc nad smrtí. Nemohli být přítomni všichni, aby zůstala nedotčena rodinná usebranost domu Jajirova. Smějí proto vejíti pouze ti nejdůvěrnější, Petr a dva synové Zebedeovi.

Další dva případy náležejí k sobě: proměnění na hoře Tábor a smrtelná úzkost v zahradě Gethsemanské. Při proměnění směli zřít slávu těla Kristova a jeho úzký styk s nebem, aby snesli pohled i na ponížení těla Kristova v prach země. Bere si s sebou tyto tři jako ty své nejdražší, aby mu ulehčila ve smrtelné úzkosti blízkost těch, kterým byl dopřán obšťastňující pohled na jeho slavné proměnění.

Jaká to čest pro syny Zebedeovy býti počítán mezi důvěrníky Kristovy! Byli si jí vědomi. Ale i toto vědomí velké cti muselo být vypěstováno. Příležitost se naskytla při poslední cestě Kristově do Jerusalema. Jasně již řekl apoštolům, že tato jeho cesta je poslední, neboť brzy bude odsouzen na smrt. Tu k němu přistoupila matka Zebedeů a poklonila se, dávajíc tím najevo, že chce o něco prosit. Kristus Pán ji nemůže odmítnouti. Než odpověď na její prosbu, aby její dva synové seděli v království Božím na těch nejčestnějších místech, dává ne jí přímo, nýbrž jejím synům, řka: „Nevíte, zač prosíte. Můžete píti kalich, který já budu píti?" Zebedeovci pochopili, že mluví o utrpení. Teď se na ně dívali již jinýma očima než dříve. Chápali trochu jeho nutnost. Odhodlaně odpovídají: „Můžeme." Domnívají se, že dávají své prosbě nutný podklad. Onu čest si chtějí zasloužiti. Kristus Pán přijímá jejich nabídku ohledně utrpení, ale ohledně prvních míst odvolává se na Otce, jemužto patří dáti ona přední místa, komu chce. Praví: „Kalich můj sice píti budete." Vykladatelé evangelií nevidí v těchto slovech přímo naznačenu smrt mučednickou obou Zebedeů, ale všeobecně předpověď o nějakém větším utrpení. O Jakubovi však víme ze Skutků apoštolských, že r. 44

za krále Heroda Agr. první z apoštolů došel mučednické koruny.

Potom se již nezmiňují evangelia o synech Zebedeových při nějakém společném jejich postupu. Až po zmrtvýchvstání Kristově opět je zmínka o synech Zebedeových a to tehdy, kdy se Kristus ukázal apoštolům při lovení ryb na jezeře genezaretském. Ale jedná se jen o zmínku těchto dvou.

Na počátku Církve zaujímají oba dva přední místa. Avšak starší Jakub brzy opustí svého bratra, hrdinně a s velkým zápalem položiv život za víru v pravého Mesiáše. Jan se s ním setká až po několika desítkách let, vyplněných prací a utrpením pro jméno Ježíšovo. *Dr. Pavel Škrabal O. P.*

Eucharistie prvních křesťanů

Je nad každou pochybnost jisté, že křesťané od prvních počátků věřili, že Tělo Páně je v Eucharistii skutečně přítomné nejen ve chvíli proměňování nebo přijímání, nýbrž i nadále, dokud způsoby chleba jsou neporušené. Jsou psaná svědectví hned z prvních století, že po eucharistické oběti roznášeli nemocným Eucharistii, že si ji brali do příbytků a přijímali v těch dnech, ve kterých nebylo mše svaté. Nastává tedy otázka, jak uchovávali křesťané od počátku Eucharistii. Řekneme

6. svatostánek prvních křesťanů,

budeme však mluviti vůbec o způsobu, jakým se chovali první křesťané k Eucharistii mimo oběť mše svaté. a jak povstal náš svatostánek.

Obřadnost předpokládá možnost rozvinutí bohoslužebných úkonů, svobodu, příhodná místa a dostatek času. První křesťané neměli nic z toho. Při dobách pronásledování neměli ani příhodného místa, když se musili spokojovati nejprve místnostmi sou-

kromých příbytků a potom katakombami; v prvních třech stoletích skoro trvalé nesvobody náboženské nebylo jinak možné, než zachovávati prosté projevy víry a uctivosti. Proto nebylo zvláštních svatostánků pro Eucharistii, nebyla uchovávána v katakombách. V soukromém příbytku kněze nebo věřících byla Eucharistie opatrována, nikoli okázale, nýbrž ve skrytosti.

Víme, že v náboženských úkonech a zvyklostech všude lidstvo lpělo na nejstarších zděděných zvycích, nejvíce to bylo vlastní křesťanům, protože se obávali, aby se neztratilo něco z toho, co bylo skutečným dědictvím po Vykupiteli a apoštolech. Tak můžeme skoro s jistotou souditi na počáteční chování křesťanů vůči Eucharistii z toho, co se projevilo na začátku čtvrtého století, když se dostalo Církvi svobody a tím i místností i času k bohoslužbám delším a proto podrobnějším.

Kolem roku 370 napsaná „Ustanovení apoštolská" praví, že po mši svaté „jáhnové vezmou zbylé přesvaté způsoby a uloží je do stánku". Latinský výraz pro stánek, tabernaculum, se tu vyskytuje po prvé, a zřetelně jest ohlasem stánku přítomnosti Boží ve Starém zákoně. Z jiných památek víme, že tento stánek byl mnohdy výklenek ve zdi poblíž oltáře. V něm byla Eucharistie uchovávána v nádobě, řečené pyxis; to řecké slovo dokazuje, že to byla nádoba uzavřená víkem nějakého způsobu. Z toho jsme oprávněni souditi, že podobným způsobem již první křesťané uchovávali doma Eucharistii ve schránkách nebo nádobkách, jež byly uzavřené. Nebo podobným způsobem, jaký je dosvědčen asi od pátého století, kdy v tak zvaném ciboriu (doslovně schránka na pokrm) visel z drahé látky zhotovený malý stan, v němž byla pověšena schránka s Eucharistií; až do devátého století se všeobecně udržoval tento zvyk a schránky měly rozličné podoby, nejčastěji však podobu ozdobné skřínky, kalicha, věže, holubice. V některých kostelích se udržel ještě déle tento způsob. V devátém století nařídil papež Lev IV. římskému

duchovenstvu uchovávati Eucharistii v kostele ve stánku uprostřed oltáře, na způsob našich nynějších svatostánků.

Zajímavější a užitečnější jest pozorovati, jakým způsobem projevovali první křesťané svou víru a svou uctivost a lásku vůči Eucharistii. Naše dnešní projevy osobní úcty k Eucharistii jsou již zřetelné projevy, vzaté z vypěstované obřadnosti náboženské. Ale to je věc pozdní. Až do dvanáctého století zůstávali věřící při eucharistické úctě v mezích projevů lidské úcty vznešeným osobnostem; nepoklekali před Eucharistií, pouze se ukláněli. Ale přece nechybělo zvláštních projevů úcty eucharistické.

Již v bohoslužbách katakomb shledáváme rozsvěcování lamp před Eucharistií. Byla tu vědomě převzata myšlenka lampy, která ve Starém zákoně ve stánku připomínala zvláštní přítomnost Boha nejvyššího. Křesťanům pak se velmi záhy stala obrazem Krista, jako světla světa; Krista Krále též velmi brzo, protože ve starověku se slavnostně nosilo světlo před vladaři. Jakmile to bezpečnost dovolila, byla hořící lampa před Eucharistií udržována stále hořící.

Bylo jen přirozeným důsledkem, že si křesťané uvědomili myšlenku, že by křesťan vlastně měl býti stále v uctivém klanění před Bohem, v Eucharistii přítomným. Již z třetího století je výslovné svědectví tohoto vědomí; křesťané na daleké cesty nosívali Eucharistii ve schránce, zavěšené na krku, ukryté pod šatem, chtějíce, aby Pán byl jejich ochráncem na cestě a v nebezpečích těla nebo duše. Ten zvyk byl později zakázán a zůstal jen výsadou papežů, kteří na svých cestách měli ve svém průvodu ozdobný svatostánek s Eucharistií, takže taková cesta byla jako malý průvod Božího Těla. Když se dostalo Církvi svobody a vždy přístupných chrámů se svatostánkem, vypravuje ve čtvrtém století svatý Řehoř Nazianský o své sestře, která byla stižena nevyléčitelnou nemocí, že chodila do kostela a na zemi ležíc v úctě, vzývala „toho, jemuž se tam klaníme“.

Čím se více poznávala krása a užitečnost duchov-

ní takového klanění a takových návštěv, tím větší byla horlivost křesťanů. A tak již v raném středověku máme tak zvané „Zavřené — Reklusy", mužského i ženského rodu, kteří se dávali zazdíti v přístavku chrámovém, z něhož jediné okno ukazovalo přímo oltář se svatostánkem. Tím okénkem se jim podávaly jejich nepatrné životní potřeby, udělovaly svaté svátosti, ale hlavně jim bylo to okénko místem, u něhož se klaněli Eucharistii. Zde trávili dny svého života v ustavičném klanění Eucharistii, konajíce nejrůznější soukromé obřady a úkony při tom s takovou horlivostí a tak dlouho, že jest o některých zaznamenáno, že po takové adoraci byly jejich síly vyčerpány a tělo zalito potem; již v devátém století vznikla první bratrstva nejsvětější Svátosti, jejichž úkolem bylo pečovati o udržování a krásu svatostánku, o věčné světlo, o doprovod Eucharistie v průvodech k nemocným, každý týden se pomodliti před svatostánkem aspoň patnáct Otčenášů a Zdrávasů.

Ale i mezi jednotlivci byla vroucnost k Eucharistii stále vroucnější a okázalejší. Pro ducha doby je svědectvím příklad svatého Dominika, jenž nikdy nevešel do příbytku lidského, dokud nevykonal klanění svátostnému Pánu. Dojemná jest adorační modlitba svatého Františka Serafínského, jenž při krátkých návštěvách svatostánku šeptával· „Přesvatý Pane, Ježíši Kriste, klaníme se Ti zde i ve všech kostelích, kolik jest jich na světě."

Duchovní součet všech těch zpráv nám velmi dobře poslouží v eucharistické zbožnosti. Křesťané od začátku věřili ve skutečnou přítomnost a také v ustavičnou přítomnost Syna Božího v Eucharistii a ve svatostánku. Ke svatostánku přinášeli své uctivé klanění, před svatostánkem hledali sílu ve svých bojích, uzdravení v nemocích, záchranu z nebezpečí, smíření s Bohem. Před svatostánkem ukazovali svou naprostou podrobenost nejvyššímu Bohu, který je tak vzácný, že lze jeho přítomnosti zasvětiti celý život. Dávali dostičinění za hříchy své i cizí, přicházeli obětovati „vše, co jsem a co mám", jak praví jedna

prastará modlitba eucharistická, hledali též náhradu za milosti eucharistické oběti, které nemohli býti přítomni. *P. Em. Soukup O. P.*

Bůh a duše

V. Trojí období v duchovním životě.

Kdo sledoval od počátku tyto články, viděl, jakou jednotu tvoří duchovní život. Posvěcující milost vzrůstá každým dobrým skutkem a duše se blíží víc a více k Bohu, který je jejím cílem. Vzrůstá milost, vzrůstá láska a s ní také ostatní ctnosti až do té chvíle, kdy celý tento duchovní organismus se projeví ve své konečné činnosti, v nazírání na Boha ve věčném patření.

Než jako v každém organickém růstu můžeme rozlišovat jistá období, která se projevují různými účinky navenek, tak je tomu i v duchovním životě. Svatý Tomáš přirovnává tento vzrůst duchovního života vývoji člověka: jako zde vidíme dětství, mládí, dospělý věk, z nichž každé období se projevuje svým rázovitým způsobem, tak bychom mohli vidět i v duchovním životě trojí věk: věk dětský nebo začátečníků, duchovní mládí neboli období pokročilých a konečně stav dokonalých.

Myšlenka sv. Tomáše není něčím novým v theologii duchovního života. Už svatý Augustin praví, že když se láska zrodila, je vychovávána, což náleží začátečníkům, když pak byla vychována, sílí, což se týká pokračujících, a když zesílila, dokonává se, což náleží dokonalým. A svatý Řehoř Veliký praví, že jsou tři stavy obrácených, to jest těch, kteří se dali na cestu duchovního života, totiž začátek, střed a dokonalost, protože něco jiného jsou začátky ctnosti, pokrok a dokonalost.

Svatý Tomáš rozvádí tuto myšlenku v II. II. ot. 24., čl. 9. Jestliže ji dobře pochopíme, je nám jasno, jak se odchýlil od nauky Otců a scholastiků onen

směr duchovního života, který chce dělit duchovní život na dvoje období: asketické a mystické, z nichž každé má zase trojí období: začátečníků, pokročilých a dokonalých.[1] Cesta asketická by byla podle těchto autorů pro všechny křesťany, pro něž by byla také dokonalost této cesty, kdežto cesta mystická by byla pouze pro zvláštní lidi, pro mimořádné případy. Co jest ovšem nejzajímavější, že tito autoři řadí mnohé věci, které dostává už dítě po křtu svatém, až do cesty mimořádné, jako dary Ducha svatého, které jsou nám vlity s milostí posvěcující. Je to naprosté nepochopení jednoty duchovního života, který vychází z milosti posvěcující a končí nejvyšším rozvojem této milosti ve slávě. Jak daleko kdo dospěje na této cestě ať za pomoci obvyklých, pravidelných milostí nebo za pomoci mimořádných milostí zde na zemi, tak veliká bude jednou jeho sláva.

Rozdělujeme-li duchovní život na trojí období, nemíníme tím nějaké matematicky přesné vymezení, které by neznalo žádných odchylek a výjimek. Duchovní život je příliš mnohotvárný, tak jako je mnohotvárný ve svých darech Duch svatý, jenž je jeho původcem; je příliš subtilní, měnící se ve svých účincích, než abychom jej mohli spoutat do přesných formulek. Než přesto jsou tu jisté jevy, které se opakují alespoň pravidelně, a jisté účinky, které jsou velmi podobné, ne-li totožné, v jistých obdobích, a to nám usnadňuje vytvoření jakýchsi kategorií, které nazývá svatý Tomáš *„ut in pluribus“*. Tak bývají obyčejně stejné začátky duchovního života, třebaže u někoho toto období trvá déle než u druhého, bývají velmi podobné stavy duší, které jsou očištěny od hříchu a snaží se po dokonalosti, a právě tak i stav dokonalých má mnoho společných znaků. Všeobecně by-

[1] Ze starších bychom mohli uvésti Scaramelli: Direttorio ascetico, Direttorio mistico, z novějších zvláště velmi silně zastává tento směr Richstätter v úvodě na překlad knihy P. Maumigny: Katholische Mystik, das ausergewenliches Gebet. Jak docela jinak chápali staří učitelé duchovního života slovo mystika! Nebyla to jen modlitba, protože modlitba je pouze prostředkem ke spojení s Bohem.

chom mohli označit tato jednotlivá období podle svatého Tomáše takto: Začátečníci se snaží o to, aby se odpoutali od hříchu těžkého a odnaučili se odporovati žádostivosti, při čemž počíná vzrůstat Boží láska; pokračující se snaží hlavně o to, aby se v nich opravdu rozvinula láska a ostatní ctnosti; dokonalí pak se snaží hlavně o to, aby náleželi zcela Bohu a lnuli k němu celou svou duší." I v pohybu hmotném vidíme, že nejdříve je odklon od jednoho konce, pak je přibližování druhému konci a konečně je spočinutí v tom konci.

Všimněme si nyní blíže těchto jednotlivých období, jak nám je líčí zkušení.[2]

*

Když se duše obrátila k Bohu, spojila s ním posvěcující milosti, neměla by vlastně už nikdy ztratit toto spojení, protože milost posvěcující sama sebou jest trvalou a protože je semenem slávy, měla by se podle své vnitřní povahy stále vyvíjet. Poněvadž však odpuštěním hříchů není člověk zbaven žádostivosti a sklonů k hříchu, nastává člověku těžký boj s těmito sklony. Cesta očistná je velmi vhodné slovo pro toto období. Duše se poznává stále lépe a je-li upřímná, očišťuje se stále od svého přilnutí k věcem tohoto světa, které ji svádí a odvádí od jejího pravého cíle. Duše bojuje stále s hříchem, bojuje o svou vlastní svobodu. Byla otrokem hříchu, nyní chce býti svobodnou. Začala žíti podle zákona Božího, proto je třeba přetrhat pouta zákona tohoto světa.

Zvláštní péči dlužno podrobiti vášně, které jsou samy v sobě nelišné; mohou sloužit k dobru člověka, ale mohou ho také zničit. A proto výchova vášní je nesmírně důležitá v tomto období. O duši se mnohdy uchází bázeň, nikoliv však bázeň synovská, nýbrž otrocká, strach před zavržením, strach před ztrátou věčné blaženosti. Láska duše je ještě dosti slabá a pro-

[2] Srovnej hlavně Masson, Vie chrétienne et vie spirituelle; Lozano, Unidad de la Ciencia Sagrada y de la vida santa, Sv. Jan od Kř., Spisy, atd.

to se bojí. Ale je mnohdy velmi spasitelná tato bázeň, protože očišťuje duši, činí je malou, pokornou. A toho je v tomto období tolik třeba! V žáru této bázně se spaluje naše pýcha, která by chtěla často býti nespokojena s tím, že náš pokrok je tak pomalý. Odtud pak ona netrpělivost se sebou samými, jak ji nalézáme mnohdy u začátečníků, protože by chtěli býti dokonalými přes noc a zapomínají, že jde o dílo mnoholetého věrného a upřímného úsilí.

Toto období začátečníků, jak poznamenává P. Garrigou-Lagrange,[3] projevuje se ve dvou dosti odlišných formách. U jedněch, a těch je velmi málo, je tento život intensivní, velkomyslný, je to úzká cesta odříkání. U většiny druhých je tento život očistný prožíván jen velmi slabě, nedbale. A i tu bychom pak mohli vidět zase velmi mnoho stupňů od duší slabých, povrchních, až k duším vlažným a opozděným, které upadají občas i do těžkého hříchu. Začaly třebas i krásně tyto duše, ale cesta se jim zdála příliš zdlouhavou, příliš namáhavou a proto na ní klesají, nemají dosti odvahy jíti stále vpřed, třebas hodně vyšlapanou cestičkou, která je každého dne stejná. Není to jistě nic snadného, jíti stále vpřed, bojovat vytrvale, i když nevidíme vždy ihned výsledku svého boje. To namáhá, vysiluje, duše snad malomyslní. zvláště když jí Bůh nedává žádné útěchy nebo když dokonce jí odejme útěchu, kterou měla na počátku. A jestliže duše nedovede býti opravdu velkomyslnou, stane se vlažnou, vleče se svým životem, živoří, místo aby žila. Dostane se dále? — Vzchopiti se je pro takovou duši těžší, než bylo začíti po prvé. Protože dříve ji lákala touha dosíci velikého cíle, dojíti daleko na cestě k Bohu. To už ji nyní neláká, protože se jí to zdá býti nedosažitelné. Stav této duše jest opravdu politováníhodný.

Jestliže duše je věrná v boji proti hříchu, rostou zároveň jistým způsobem i ctnosti. Nestačí totiž pracovat jen negativně; i positivní práce je třeba a proto

[3] Les prois conversions et les trois voies. Paris, 1933, str. 124.
[4] Srov. Noche oscura, l. 1. c. 1.

se cvičí duše začátečníka, zvláště v modlitbě ústní i rozjímavé, a snaží se i jinými duchovními cvičeními zajistiti si alespoň začátky solidních ctností.

*

Na *druhém* stupni vývoje duchovního neboli v druhém období duchovního života pečuje duše hlavně o upevnění ctností a o stálý pokrok, zvláště v lásce. Hlavním vzorem je tu Kristus, jenž nám ukázal dokonalou cestu našeho života. Duše se noří stále hlouběji a hlouběji v uvažování tajemství života Kristova a čerpá z nich největší sílu pro svůj duchovní pokrok. Učí se od něho hluboké pokoře, lásce a dobrotě; jeho odevzdanost do vůle Boží je napodobována co nejvíce. Protože v předešlém stavu byly vášně již značně utišeny, zavládl klid v duši, může tím více se účastnit duše světla Božího, které je jí vléváno zvláště v modlitbě. Následování Krista krok za krokem dodává duši velmi mnoho síly a světla, takže byl tento stav právem nazván cestou osvětnou. Duše je pronikána stále více světlem Božím, dary Ducha svatého se projevují ve větší síle a působnosti a proto duše vidí stále lépe, co je svět, který opustila. se všemi jeho ubohostmi, a co je pro ni Bůh, k jehož službě se oddala zcela.

Toto období duchovního života v plném svém vývoji obsahuje již nejasné nazírání, vlité na tajemství víry. Podle svatého Jana od Kříže nazýváme začátečníky ty, kteří se cvičí ještě (výlučně) v rozjímání. Bůh je pak vyučuje na cestě pokroku, když je pozvedne k nazírání.[4] To ovšem neznamená, že by rozjímání nemělo již významu pro duši v tomto období. Nikoliv, i v období dokonalého sjednocení má svůj význam rozjímavá modlitba. Než přesto velcí znalci duchovního života, jako svatý Jan od Kříže a svatý Tomáš vidí na cestě osvětné začátek tohoto nazírání, protože vlastností pokročilých, osvícených je *vidět*.

Jako jsme viděli u prvního období, i zde jsou dvě hlavní formy duchovního života: Jedna část duší je nakloněna více k životu kontemplativnímu po způ-

sobu Marie, druhá je zase více činná. Než oba druhy pokročilých vycházejí z těchže základů: *vidí* všude Boha a proto buď se snaží žíti stále s ním, nebo touží ho přinášet jiným. Milují ho upřímně, a proto, jsou-li nakloněni k životu rozjímavému, touží býti stále jen s ním, u něho, jestliže jsou povahy živé a činorodé, touží po tom, aby co nejvíce lidí ho milovalo, tak jako oni ho milují a touží býti mu co nejpodobnější následováním jeho ctností.

I na tomto stupni můžeme se shledati s dušemi, které jsou horlivé a které jsou zaostalé, vlažné. Ty pak jistě nedojdou dále v duchovním životě, protože milosti, kterých se jim již dostalo, jsou velmi veliké a ony si jich nedovedou dosti vážit. Člověk může zakrnět nejen v pěti letech, nýbrž i ve dvaceti. A podobně je tomu i v duchovním životě.

P. Reginald M. Dacík O. P.

Liturgické posvěcení kultury

Styk s liturgií oživuje životem nadpřirozeným, posvěcuje. Je liturgii vlastní, že povznáší prvky lidské k Bohu a naopak přivádí božský život do našeho života. Vše, čeho se dotkne, je posvěceno: hmota, čas, místo, práce, jednotlivec i rodina.

Vizme ještě, kterak ovlivňuje liturgie *kulturu*. Kultura je pýchou a radostí člověka — jistě do značné míry právem. Máme povinnosti ke kultuře jako lidé i jako křesťané. Musíme usilovati o rozmach kultury, musíme tvořiti *křesťanskou* kulturu. Musí nám jako katolíkům záležeti velice na sblížení liturgie a kultury.

Služba, kterou liturgie prokazuje kultuře, záleží podstatně v tom, že pod paprsky liturgie kultura nabývá své vlastní duše a jest chráněna před zdegenerováním. Jsouc evangeliem věčnosti, osvobozuje liturgie člověka ze žaláře času, zvětšuje jej a jeho kulturní tvorbě udává smysl, vtiskuje duši.

Pouhý pohled do dějin dostatečně poučuje, jaký

podíl měla katolická liturgie na vzniku evropské kultury. Vyvolala ji v život. Literatura theologická, jež původně všechna sloužila liturgii, založila ostatní druhy literatury, zvláště vědecké. Z liturgie vyrostlo drama. Výtvarná umění značnou měrou závisela na liturgii. Vůbec kulturní historie byla vyvolána životem liturgickým. Historie a archeologie jsou bez znalosti liturgie nesrozumitelné, vždyť bychom jinak nedovedli ani určiti datování listinné památky středověké. Formování života soukromého i společenského v rodině, v cechu, v obci, v národě, v míru i ve válce, ve dnech radosti i smutku bylo vždy tak mocně pod vlivem liturgie, že bychom mu prostě nerozuměli, neznajíce křesťanských svátků, denních zbožných obyčejů, vnitřního stanoviska i vnějšího počínání věřících, což všechno plyne ze zřídel liturgických.

Ale služba liturgie kulturnímu životu není pouze věcí minulosti, museí a starých památek. Byla kdysi liturgie velikým, předním kusem všeho života soukromého i pospolitého. Byla tvárnou silou, jež zvládla divoké instinkty primitivních národů a přetvořila lidské sobectví na city a vztahy sociální, ano přivedla tyto na vrcholky obětavosti. Tuto službu prokazuje liturgie kultuře a životu dodnes, třebaže dnes máme mnohem spíše příležitost ke smutným zkušenostem, jak těžce pyká kultura za to, že se vymanila z liturgického světa a vyloučila náboženství ze svého obsahu. Dodnes je křesťanská liturgie *přední součástí kultury*, jsouc prvkem zjemňujícím a produševňujícím. Dodnes je liturgie *očistou* hrubého materiálu a jeho vytříbením na skutečnou kulturní hodnotu. Je zřídlem idealismu, který vymírá, kde se mu odnímá náboženská půda. Je liturgie *svátkem*, povyšujíc a posvěcujíc radost i žalost lidského života u jednotlivce i u celku. Tak pojišťuje liturgie základy kultury a znamená pro ni rozhodný klad, pevný směr k cíli vedoucí, záchranu před vybočením a úpadkem kultury. To vše má význam nikoliv pouze sumární, úhrnný, pouze sociální; to není služba výlučně ve-

řejnosti určená, která — jak by snad někdo poznamenal — neobejde se bez řízení, kontroly, donucování, bez jakési vyšší, duchovní, policejní moci. Nikoli — k blahu celku vede cesta jen a jen výchovou jednotlivců. Tak také liturgie prve se zmocňuje jedince, by později naplnila vnitřní život společnosti, až dogma a etos, z nichž roste, stanou se svrchovaným zákonem.

Řečeno již, že dnešek přináší spíše důkazy z opaku, to jest nedostatek liturgického života má v zápětí kulturní zchudnutí i u samých katolíků. Protože není v nás schopnosti k tomu, bychom se dali inspirovati myšlenkami, ideály a krásami liturgie, proto je vzácností hluboký duch, velký umělec.

Kultura jistě učinila proti minulosti obrovské pokroky, zvláště v technice, ale i ve speciálních vědách teoretických, ať si spekulativních nebo empirických. Dovedeme si dnes zaříditi byt, práci i odpočinek, všední den i svátek, styky společenské, pracovní metody daleko účelněji a při tom pohodlněji, než jak tomu dříve bývalo. U mnohých vzrostl také pocit uspokojení životem, vyrovnanosti a sebejistoty. Proč bychom to zapírali? — Ale racionalisace práce, snížení námahy, zevšeobecnění požitku, eugenika, sport — to jsou sice cenné a milé věci, avšak přece se cítíme konec konců bezměrně chudí, prázdní a hladovějící, chybí-li tomuhle všemu hlubší myšlenka, vroucnější cit. Absurdnost laicismu křičí přímo z občanských slavností, obřadností a svátků. Jak je to konec konců všechno ubohé, nesmyslné, co se stalo módou jako náhražka posvátného liturgického života... Je-li tato chudoba laicismu, zploštění a snížení života jedním teskným důsledkem opuštění zdrojů liturgických, je druhým následkem něco ještě děsivějšího: je to mravní úpadek lidí odtržených od Desatera, pravý to západ kultury. Že roste i u společenské smetánky zesurovělost, nevychovanost, hrubství a bezohlednost, toho doklady máte po několika krocích do života společenského ve škole, v úřadech, na dráze, v kinu.

Záchrana kultury spočívá — bez nadsázky řečeno — v návratu ke křesťanství a k liturgii, protože tato je nejlepším jeho výrazem a živoucím nositelem: zprostředkujíc milost Boží, uchovává náboženské pravdy a mravní síly neporušené. Tak umožňuje liturgie *myšlenku:* Všechny liturgické děje, předměty, místa a doby jsou něčím vnějším, co však zároveň má hluboký svůj vniterný smysl, a tak se učíme jíti pod povrch věcí a spojovati je s obsahem duchovním. Tak nutí liturgie mysliti, uvažovati, tak počíná životní moudrost, filosofie v teorii i v praksi. Liturgie má vliv na *vůli:* vytyčuje jí cíle vyšší než jsou běžné naše denní snahy, než jsou cíle našeho sobeckého zájmu, našeho hledání věcí libých a příjemných. Ukazujíc k cíli, dává liturgie spolu též síly, jimiž bychom cíle dosáhli. Nepopíratelný je význam *citu.* Vždyť trpíme nedostatkem citů dobrých a vybujením špatných. Kultura zbavená všeho liturgického, byla by kulturou — směla-li by se tak ještě nazývati — bez citu, mrtvě a chladně vypočítavou. Z liturgických svátků a úkonů prýští do života radost, vřelost, tam vzniká pravé kouzlo domova, tam září láska svými nejvyššími krásami. Odejmeme-li životu zásahy posvátného, jež se dějí cestou liturgie, vydáte jej na pospas lidské dravosti a malosti. Kterak ochráníte, co lidsky a nadlidsky vznešeného chcete míti? Nezapomínejte, že již duševní hygiena nezbytně vyžaduje, by občas byla s nás sňata tíha povinností a denního shonu, duše si oddechla, uklidnila se, obnovila. To vše se provádí v liturgickém životě. Je tudíž liturgie existenční podmínkou pravé duševní kultury, jejím povznesením a posvěcením. Bez kořenů náboženských, jichž pevným tvarem je právě liturgie, není kultury. Nastolili jste tyranii utilitarismu, hmotařství a rozkošnictví tím, že jste odešli z dosahu liturgických proudů milosti a myšlenky. Má tedy kultura vůči liturgii závažné *povinnosti:* musí náležitě doceniti její význam a hledati styky s ní. To bude účinným lékem na její choroby.

Máme však my katolíci také povinnosti, které

směřují ke sblížení kultury a liturgie. O nutnosti obnovy kultury učením a milostí Kristovou nikdo z nás nepochybuje. Leccos se k tomu cíli také koná. Nezapomínejme však, že právě liturgie je tu prostředkem velice příhodným. Kdybychom dovedli svou liturgii ve chrámech o nedělích a svátcích upraviti v duchu čistě církevním, jak má vlastní liturgie býti, potom by katolický chrám a katolický církevní rok měly mnohem více přitažlivosti než nyní, kdy jsme ochabli ve vlastním životě liturgickém. Liturgie působí mnohem příměji a působivěji na dnešního člověka, než důkazy apologetické nebo metody propagační. Vedle charity sotva který prostředek má tak blízko k úspěchu, jako liturgie, a to proto, že v ní žije a pracuje síla Boží sama. Kláštery, které staly se ohnisky liturgickými, staly se právě tím živými středisky duševní činnosti a získávaly napořád kolem sebe širší a širší kruhy inteligence, která lační po něčem tak vznešeném, objektivním, hlubokém, jako je katolická liturgie.

Nebudiž zapomínáno na liturgii ve *výchově* mládeže. Náboženská výuka naše pramálo váží z liturgie. Proto budoucí inteligenti a složky budoucí kultury zůstávají bez ovlivnění liturgického ke škodě věci. Kněz podávající úvod do náboženského života musí vésti k liturgické všestranné praksi a tím z dálky připravuje sblížení kultury a liturgie a jejich vzájemné pronikání.

Ale také každý dobrý katolík může, aniž by si snad toho byl vědom a tím spíše, bude-li tak činiti záměrně, pracovati o posvěcení života a kultury prostředky liturgickými. Kdo žijí vskutku duchovně, stanou se všude, v rodině, v přátelství, ve svém povolání, rozdavači toho, co přijali v liturgii, Boha a života ve spojení s Bohem. Budeme-li sami upřímně a mocně liturgicky žíti, vdechneme tím své době a její kultuře ducha Kristova a přivtělíme ji k Jeho tajemnému tělu, k Církvi. Je to práce nehlučná, vzdávající se nápadné reklamy. Práce lásky k Bohu a k duším, ale, což více jest, práce, v níž žije a pro-

niká Bůh svou vlastní milostí. O to tedy je větší, než horlivost pouze lidská. Budeme-li my katolíci míti dosti stejně opravdové vůle k vytváření kultury, stane se posvěcení kultury liturgií skutkem. Sami nejprve vžijme se v liturgii — mějme při tom na mysli, že nám k tomu chybí velmi mnoho předpokladů, že zůstávame — kněží i laikové — liturgii stále ještě velmi mnoho dlužni a že již nelze otáleti s liturgickým přeorientováním našeho náboženského snažení — a co sami prožíváme, nosme do života, do nejvyšších jeho statků a dějů duševních, aby kultura doby, specielně česká kultura, vláhou posvátné liturgie proměnila se ze suchopáru na roli úrodnou.

K. Reban.

Atheism jako popírání sebe

Je mnoho lidí, kteří se po celý život nedovedou vymaniti z infantilního anthropismu: myslí, že Bůh je takový, jakým si ho představovali, když byli dětmi. Jedna paní řekla: Nebe? Co bych z toho měla, dívat se věčně na nějakého dědečka? Jeden pán: Jako astronom věřím ve světovou inteligenci. — To tedy věříte v Boha, pravím mu. Trhne sebou udiveně: To věřím v Boha? — Ano, to věříte v Boha. Kroutí nad tím hlavou a dlouho to nemůže pochopiti. Pokládal se dokonce za atheistu. I jest mu třeba vysvětliti, že vlastně nepopírá Boha, nýbrž nesprávnou představu o Bohu. Jeho atheism není nevěra, nýbrž protest kritického rozumu proti naivním představám o Bohu. Jeho atheism není nevíra v Boha jaký jest, nýbrž nevíra v Boha, jak jej viděl ve svém dětství. Není popíráním Boha, nýbrž popíráním sebe.

Dokonalé představy o Bohu nemá ovšem nikdo. Positivní theologie, i když se pokouší říci, co jest Bůh, upadá jen v ubohý racionalism. Musíme se vlastně spokojiti jen s učením theologie negativní: můžeme říci, co Bůh není, ale nemůžeme říci, co Bůh jest.

V popírání Boha se vždycky chvěje jakýsi vzdor

proti něčemu, čeho se člověk nedovede zcela zprostit, nebo slza nad tím, co člověk ztratil jen s bolestí.

Atheism vzdoru bývá okázalý a hlučný. Popírání Boha není nauka, praví Hello, je to výkřik hněvu.[1]

Atheism bolesti bývá mlčenlivý. Atheisté tohoto druhu nepokládají svou nevíru za přednost, nýbrž za neštěstí. Proto skrývají své přesvědčení: setkáváme se s nimi zřídka.

Obyčejně máme co činiti s atheisty hlučnými. Jejich atheism může míti dvojí kořen: buď se chtějí vyhnouti důsledkům víry, vědouce, že by museli změniti svůj život, kdyby Boha uznali, buď v podvědomí věří, avšak ve vědomí ideu Boha potlačují jako nepřijatelnou.

Atheism tohoto druhu není konflikt s Bohem, nýbrž konflikt se sebou samým. Či jak vysvětliti ten hněv, pokřik, důraz, emfasi a hlasitost jejich nevěry? Proč se tolik protiví tomu, co podle jejich přesvědčení neexistuje? Jejich hněv předpokládá předmět. Nikdo nebije do prázdna.

Myšlenka na Boha je mnohým lidem nepřijatelnou a nepříjemnou. I když ji vytlačují ze svého vědomí. zůstává a žije v nich dále jako podvědomý komplex. Osud tohoto komplexu je stejný jako jiných komplexů. Ve snaze skrýti komplex, přicházíme často do opačné krajnosti. Muž, který na počátku války litoval, že není mlád, aby mohl také jíti do boje, skrýval jen tak svou zbabělost, jak se ukázalo, když ke konci války i mužové jeho věku byli povoláni do zbraně. Člověk, který nás vybízí, abychom mu otevřeně řekli svůj úsudek, jest uražen, řekneme-li mu jej, neboť ve skutečnosti si přál, abychom mu lichotili. Spisovatel, který prohlašuje, že mu pranic nezáleží na kritice, je jistě člověk, kterému velmi mnoho na ní záleží — právě ona slovní vehemence, síla výrazu ho prozrazuje. Co člověk popírá, to obyčejně nosí v sobě. Strašidel se nejvíce bojí racionalisté. Nejpověrčivější bývají rouhači. Pocity méněcennosti

[1] Ernest Hello, Philosophie et atheisme, Perrin et Cie, Paris 1921, p. 179.

bývají trápeni silní. Největší opovržení k sentimentalitě mívají lidé citoví.[2]

Člověk se snaží vyvážiti komplex opakem. Hlasitý atheism je boj proti komplexu. Lidé vykřikující svou nevíru, jsou lidé, kteří víru pokládají za slabost, a proto, ač v nitru věří, mluví a jednají jako nevěřící.

Je velikou chybou, jak vykládá Berďajev, že víra bývá leckdy popisována jako zcela pasivní stav v člověku, jako mlčení a otupení lidské přirozenosti a jako výhradné působení milosti Boží. Tento výklad víry nalézáme v jistých útvarech protestantismu a kvietistické mystiky, ale tam není poslední pravda. Je to popis víry v oblasti duševna: člověk duševní umlká a otupuje. Ale za tím se skrývá veliká tvůrčí činnost člověka duchovního.[3]

Je pak pochopitelno, že lidé s komplexem slabosti jako byl Nietzsche se vzpírají víře, poněvadž si vysnili ideál člověka silného, svobodného, nepodrobitelného, panského. Atheism Nietzscheův úzce souvisí s jeho představou nadčlověka. Byl to člověk slabý a neduživý a jeho ideálem bylo zdraví a síla. Věřiti bylo mu slabostí. Styděl se za ni. Jeho rouhání jest potlačování komplexu. Nazývá-li se Antikristem. znamená to především, že bojuje spíše proti Kristu v sobě než proti Kristu nad sebou. A podpisuje-li se na počátku duševní své choroby střídavě jmény Dionysos a Ukřižovaný, lze i z toho souditi, že mu ani ve zdravém stavu Ukřižovaný nepřestal býti realitou a protivníkem hrozícím, vyzývajícím, nepřekonaným a pro něj nepřekonatelným.[4]

Člověk se může stavěti proti Bohu, ale nemůže se stavěti proti svému dobru. Vše dovede člověk, ale nedovede nemilovati. Člověk může popříti Boha,

[2] J. A. Hadfield, Psychology and morals, Methuen & Co. Ltd., London 1934, p. 36—7.

[3] Nicolas Berdiaeff, Esprit et liberté, Essai de philosophie chrétienne, Éditions Je sers, Paris 1933, p. 124.

[4] Otokar Fischer, Friedrich Nietzsche, J. Otto, Praha 1912, str. 344—5.

ale nemůže popříti sebe. Nějakého boha má konec konců každý. V něco věří každý. Každý má něco, co pokládá za nejvyšší své dobro. Každý považuje něco za nejvyšší hodnotu a za smysl svého života. V objektivní hierarchii hodnot stojí Bůh nejvýše. Tuto hierarchii může člověk převrátiti. Může dávati přednost nižšímu před vyšším, tělesnému před duchovním, časnému před věčným, konečnému před nekonečným. Převrácení hodnot není lhostejnost k hodnotě a také ne popření hodnot.

A uznání hodnot jest jakási víra před věrou. Prvním konem rozumného člověka jest podle učení svatého Tomáše hledání dobra a únik před zlem (ductum rationis sequi debet in appetitu boni et fuga mali. De verit. q. XIV, a. 2, ad 1). Druhým konem jest touha po takovém dobru. Třetím konem jest příkaz synderese, abychom to dobro nalezli ve shodě s rozumnou přirozeností a se všemi jejími možnostmi nejen přirozenými, ale i nadpřirozenými. Čtvrtým konem jest souhlas s tímto příkazem a rozhodnutí vyplniti jej.[5]

Uznání hodnoty, hledání dobra jest předehrou víry. V tom smyslu lze rozuměti Pascalovi, když nechává mluviti Boha: Nehledal bys mne, kdybys mne již nebyl nalezl. Víru v hodnoty má na mysli koncil oranžský, když líčí počátek víry (initium fidei) jako myšlenku na dobro a jako cit důvěry v to dobro (credulitatis affectus), a když potom teprve mluví o vzniku a vývoji víry (augmentum fidei).

V kořenech lidské bytosti jest víra v hodnoty. Člověk může převraceti stupnici hodnot, ale nemůže žíti bez hodnot. Kdo se neklaní Bohu, klaní se modle nebo ďáblu. Kdo se klaní modle nebo ďáblu, jest věřící: jen ten, kdo by byl schopen říci: není hodnot, byl by člověk cele proniknutý bezbožností. Ale takového člověka není. *Dominik Pecka.*

[5] A. Gardeil, La crédibilité et l'apologétique, Lecoffre, Paris 1928, p. 11—12.

Ježíš Kristus, Pán náš, „nejkrásnější mezi syny lidskými“

I.

Jeho božská osoba.

„Instaurare omnia in Christo.“
„Napraviti všecky věci v Kristu.“ Ef. 1, 10.

Napraviti všechny věci, jejichž soulad byl hříchem porušen, a je napraviti v Ježíši Kristu: to jest a byl vždy, po všechny věky, milosrdný záměr dobroty Boží o padlém lidstvu.

Napraviti všechny věci v Ježíši Kristu bylo ustavičnou péčí římských papežů od počátku křesťanství. A dobře jest nám známo, že Pius X. učinil tento výrok sv. apoštola Pavla heslem svého pontifikátu a vysloveným cílem své činnosti.

Napraviti všechny věci v Ježíši Kristu aneb aspoň o to s veškerou horlivostí usilovati, toť úlohou a hlavní úlohou každého kněze katolického, ať zaujímá v Církvi Boží místo jakékoli, byť i poslední. Neboť milosrdný Bůh jen proto jej povýšil, aby si opět a opět uváděl na paměť pokorné a zároveň i hrdé slovo apoštolovo: *„Mně přenejmenšímu ze všech svatých byla dána milost tato, zvěstovati mezi pohany nevystihlé to bohatství Kristovo.“* Ef. 3, 8.

Napraviti všechny věci v Ježíši Kristu toť také účelem těchto skromných článků. Vždyť tento časopis od prvního počátku nemá jiného na zřeteli, leč prohloubiti pravdy katolického náboženství a učiniti je normou a pravidlem řádného křesťanského života.

Jelikož pak základem všeliké obnovy křesťanského života jest poznání Pána našeho Ježíše Krista, jak on sám naznačil slovy: *„To pak jest život věčný, aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista.“* Jan 17, 3, budeme se nyní tímto poznáním zabývati. Vyhovíme tak roz-

kazu knížete apoštolů, an píše: „*Rostte . . . v milosti a v poznání Pána našeho a Spasitele, Ježíše Krista.*“ 2, 3, 18.

Budeme tedy v následujících článcích objasňovati výrok slavného Bossueta: „V celém vesmíru není nic většího nad Ježíše Krista!“ Při této myšlence chvěje se radostí srdce věrného katolíka. Ale i nevěrec nechť se zamyslí a uvažuje o tomto veledůležitém předmětě.

Proč není v celém vesmíru nic většího nad Ježíše Krista?

Snad jen proto, že jest nejmoudřejší a nejšlechetnější všech lidí, že v řádu intelektuálním a morálním jest nejskvělejším ideálem lidské dokonalosti?

Ano, i z tohoto důvodu není nad něho nic vznešenějšího a většího v celém vesmíru.

Ale Ježíš Kristus jest nesmírně vznešený, nesmírně veliký hlavně z té příčiny, že jest pravý Bůh a Člověk, Bohočlověk.

V tomto neobyčejném muži, jenž se zove Ježíš Kristus, jest netoliko přirozenost lidská, kterou smysly postřehujeme, ale i něco tajemného, nade vše povýšeného a to jest jeho přirozenost božská. A tato dvojí přirozenost, lidská a božská, nekonečně od sebe se lišící, jsou v Ježíši Kristu nerozlučně spojeny v jedné a to božské osobě Syna Božího. Ježíš Kristus jest tedy pravý člověk a pravý Bůh. To jest naše víra křesťanská, tu chceme objasniti v následujících článcích a vyvoditi z ní praktické pokyny pro život.

Jeden učený muž naší doby pravil: „Tázal-li by se mne kdo, co jest nejdrahocennějším pokladem světa, nejmenoval bych největší diamant, který má pyšné jméno „hora světla“, nejmenoval bych žádnou věc, nad kterou žasne svět, ale odpověděl bych bez rozpaků: „Nejdrahocennějším pokladem světa a všech věků jsou slova Ježíšova.“

Ano učení Ježíše Krista vede lidstvo k věčnému blahu a štěstí a může odvrátiti od světa záhubu časnou, které se žene vstříc, i záhubu věčnou. Proto již první papež, sv. Petr pravil k Pánu Ježíši: „*Pane, ke*

komu půjdeme? Ty máš slova života věčného, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn Boží." Jan 6, 69, 70.

Jako sv. Petr, tak i jeho nástupci, římští papežové, poukazovali lidstvo stále na jediného Ježíše, který spasí a zachrání svět. I nynější sv. Otec neúnavně hlásá, že není v ničem jiném spása, leč v podrobení se Králi králů, jestliže totiž „národové, ranami hříchů rozdvojení, poddají se mírnému jeho panování".

Jak jest tedy důležité, abychom Pána Ježíše dobře znali, jej nade všecko milovali, jeho službě se zasvětili, jeho čest a slávu šířili a tak sobě i jiným co nejvíce prospěli!

O to budeme usilovati v těchto úvahách. Kéž se zlíbí nejsvětější Matce Páně, by naši práci požehnala!

II

Ježíš Kristus jest Bůh.

Jakým způsobem přísluší mu toto vznešené jméno?

Snad jen tak jako vrchnostem Starého zákona, o nichž pravil žalmista Páně: „*Já jsem řekl: Bohové jste, synové Nejvyššího všichni.*" 81, 6. Nikoli; on jest Bůh v naprostém slova smyslu a svrchovaný Soudce živých i mrtvých.

Jest snad Bůh tak, jak někdy pojmenováni byli andělé? Opět nikoli. On jest Bůh pravý, jemuž se klaní všichni andělé, jakož psáno jest: „*Klaňte se mu všichni andělé Boží.*" Žid. 1, 6.

Ježíš Kristus jest Bůh pro svou božskou přirozenost. Jest Bůh, protože podle slov sv. Pavla: „*V něm přebývá všecka plnost božství tělesně* (= skutečně)." Kol. 2, 9.

Jest Bůh, protože jest jediný Syn nebeského Otce: „*Kterýžto* (jest) *výbleskem slávy i výrazem podstaty jeho a udržuje všecko mocným slovem svým.*" Žid. 1, 3.

Vše, čemu nás svatý apoštol Pavel o této věci učí, jest podivuhodné a nevýslovně krásné a naplňuje nás svatou radostí a hrdostí. Poslyšme, jak nám tento ve-

liký apoštol líčí slávu Syna Božího, kterého tak vroucně miloval: „*On jest obrazem Boha neviditelného, prvorozencem nade všecko tvorstvo, neboť v něm bylo stvořeno všecko na nebi i na zemi, viditelné i neviditelné; buďže to jsou trůnové neb panstva neb knížatstva neb mocnosti, všecko je stvořeno skrze něho a pro něho. A on jest především, a všecko v něm stojí.*" Kol. 1, 15—17. Jak krásně jest tu vyjádřena věčnost Ježíše Krista, jeho stvořitelská všemohoucnost a jeho božská podstata!

Když pak na jiném místě uvedl sv. Pavel utrpení a pokoření Ježíšovo, kterému se z lásky k nám podrobil, pokračuje: „*Proto také Bůh povýšil ho a dal mu jméno, které jest nade všecko jméno, aby ve jménu Ježíšově pokleklo veškeré koleno nebešťanů, pozemšťanů i těch, kteří jsou v podsvětí a aby každý jazyk vyznal, že Pánem jest Ježíš Kristus ke slávě Boha Otce.*" Fil. 2, 9—11.

Se svatým Pavlem Církev katolická vyznávala po všechna století tuto víru v božství Ježíše Krista. „*Věřím . . . i v Ježíše Krista, Syna Božího jednorozeného, z Otce zrozeného přede všemi věky, Boha z Boha, světlo ze světla, Boha pravého z Boha pravého, zplozeného, nikoliv stvořeného, stejné podstaty s Otcem, skrze něhož všechny věci učiněny jsou.*" (Kredo při mši svaté.)

Ale vše to, co jsme slyšeli o božství Páně z úst svatého Pavla a z úst Církve, jest jen ozvěnou a výkladem slavných prohlášení, kterými Pán Ježíš sám zjevoval vyvolenému národu své božství.

Uvedeme jen trojí. Tak pravil božský Spasitel farizeům: „*Prve než Abraham byl, jsem já.*" Jan 8. 58. Těmito slovy dal Pán Ježíš najevo, že jeho se netýká postupnost času, že jest bytostí jsoucí svou vlastní podstatou, tedy bytostí nekonečnou, která vždy byla, jest a bude, bytostí božskou. Slova Páně, tuto uvedená, jsou ohlasem oněch, která pronesl Hospodin k Mojžíšovi: „*Toto řekneš synům Izraelovým: Ten, který jest, posílá mne k vám.*" Ex, 3, 14.

Jindy prohlásil Pán Ježíš slavnostně: „*Já a Otec*

jedno jsme (Jan 10, 30), to jest jedné a téže podstaty božské. Slova ta jsou tak jasná, že jasnějších nebylo lze ani užíti. I nepřátelé Ježíšovi jim dobře rozuměli a proto *„chápali kamení, aby jej kamenovali"* a ospravedlňovali se, pravíce: *„Pro dobrý skutek tě nekamenujeme, nýbrž pro rouhání, a to, že ty, jsa člověkem, děláš se Bohem."* Jan 10, 33. Pán Ježíš byl ovšem také člověkem, ale zároveň i Bohem, jelikož přirozenost lidská a přirozenost božská byly v něm spojeny v druhé božské osobě nejsvětější Trojice.

Nejslavněji prohlásil Pán Ježíš své božství přede dnem největšího svého ponížení a utrpení. Spasitel světa stojí před nejvyšším knězem židovským Kaifášem, obklopeným členy vysoké rady. Kaifáš zapřisahá Ježíše skrze Boha živého, aby jim pověděl, zdali jest Kristus, Syn Boží. Ježíš ví, co ho čeká, odpoví-li kladně podle pravdy: Rozsudek smrti. Ale odpovídá slovy, která bychom neměli jinak čísti aneb poslouchati, leč s nejhlubší poklonou: *„Ty jsi řekl (to jest já jsem), avšak pravím vám: od tohoto času uzříte Syna člověka seděti na pravici Boží a přicházeti v oblacích nebeských."* Mat. 26, 64.

Zajisté od počátku světa nebyla ústy člověka pronesena slova slavnostnější! Jedinou větou prohlašuje Ježíš pod přísahou své božství, svůj úřad mesiášský a zároveň svou soudcovskou moc nad celým světem.

Ó, vyznávejme s veškerou Církví katolickou svou pevnou víru v božství Páně: „Tys jediný Svatý, jediný Pán, jediný Nejvyšší, Ježíši Kriste, s Duchem svatým ve slávě Boha Otce."

P. Martin Janů C. Ss. R.

Liturgie a architektura

Znovu se můžeme vrátit na počátek předešlé úvahy: liturgie nasycuje a uchovává veškeré umění. Násilným rozdělením výtvarnictví a liturgie byla nejstarší a největší ze svobodných umění, architektura, vržena nejdále od středu života a vydána zběsilosti

teoretiků. Ale na tomto příkladě nejlépe se objeví cena liturgie, jde-li o architekturu.

Liturgie podle své vnější struktury jest souhrnem funkcí, to jest pohybů a výkonů, které však nesměřují k fysické užitečnosti, ale jsou veskrze a jedině znameními funkcí duchovních. Tak na příklad: pastýřská hůl vydala svůj fysický vnějšek berle, antický dům klášterní kvadratuře, basilika starokřesťanskému chrámu. S biskupskou berlou nikdo nechodí na pastvu a v kostele se nekonají schůze obce a trhy, ačkoliv je to doposud docela dobře možné, protože předměty a stavby obřadné zpravidla neztrácejí svůj fysický zevnějšek natolik, aby kromě výlučné funkce duchovní nemohly splnit i požadavky tělesného řádu. Tuto schopnost fysické funkce nutno, žel, zvlášť zdůrazniti pro lepší výklad tak zvaného funkcionalismu moderního.

Moderní funkcionalistický názor na stavbu nemá sám o sobě ani smyslu, ani významu. V historických dobách se o funkcionalismu vůbec nemluvilo, protože služba (to jest, přeloženo do novočeštiny, upotřebitelnost) byla samozřejmostí. Svou funkci vykonávala křížová klenba vedle mosaiky, sanktuář vedle poslední groteskní figurky na konsole některého vimperku biskupského kostela.

Moderní funkcionalismus žádá pro sebe titul svrchovaného názoru; to je však naprosto nemožné, protože pouhým akcentováním obecné pravdy, že všechno má míti svou funkci, se zhola nic neříká, a všechna hesla z toho vyvěrající mají jen kouzlo novoty, která je brána na vědomí také jen tak beze všeho a bez výkladu důvodů.

Moderní funkcionalismus nezůstal jen na pouhém hlásání funkčnosti, ale ukázal na praktických příkladech, jak si orthodoxní funkčnost nebo účelovost představuje. Zkušenost ukazuje, že funkcionalismus je jen veřejným vývěsním štítem obyčejného moderního materialismu, což je však naprosto nezajímavé, protože to není žádná cesta z tísně, je to pochod na místě.

Nutno tedy dobře rozlišovati, co jest funkcionalismus jako obecná skutečnost a co funkcionalismus jako mechanické uskutečnění materialistického názoru. Rozhodně však název „funkcionalismus" praktickému materialismu v architektuře nepatří.

Ve skutečnosti se sice holý materialismus nedá zcela uvésti v život, neboť vždy je někde skryt (i dosti nákladným způsobem) romantický prvek tvorby, ale zhruba je vláda materialismu taková, že zatím není naděje na útěk. Beztvářnými průčelími moderní architektury nejsou vinni architekti, ale materialismus dlouho předtím připravovaný; to je skutečnost, která se nedá překonat nějakou konvencí nebo mezinárodní smlouvou.

Materialismus („funkcionalismus") oprostil architekturu, která se stala jen výslednicí materiálních požadavků. Jsou skutečně příklady uskutečnění těchto požadavků, ale tak sporadické, že je ani zdaleka nemůžeme považovat za zjev všeobecný. Souběžně s požadavky hygieny a lidského pohodlí, spojeného s primitivními představami zdravého života, jde také neúprosná, dokonale materiální složka moderního života: ekonomie a rentabilita, která proti všem krásným snům nakonec vítězí, stavíc materialismus zisku nad materialismus života.

Jestliže těmito zásadami je řízena moderní stavba, zdá se, že je zcela nepravděpodobné, aby život, který vydal takové směrnice, snášel v sobě ještě jakékoliv amateriální impulsy.

Ale v tom právě spočívá slabina materialismu, že ničí jen zevnější, hmotná znamení nadpřirozeného. duchovního řádu. Ničí jen to, co je mu v hmotném vztahu souřadné, ale naprosto nemůže zničit nadpřirozené příčiny a skutečnosti. Tak bylo velmi snadné zničit a po stránce výtvarné téměř úplně vyhubit vnější nádheru církevních obřadů, ale nepodařilo se vlivem materialismu obměkčit liturgii, aby buď ze svých přísných předpisů slevila, nebo je úplně zrušila.

Nyní se vraťme k počátku. Bylo řečeno, že liturgic-

ké obřady a předměty jsou odvozeny z prosté skutečnosti a povýšeny do nadpřirozeného řádu bohoslužby. Bylo také řečeno, že přes absolutní význam, který jim byl mocí bohoslužby vlit, uchovávají své tělesné rozměry v podobě oslavené a zároveň uchovávají schopnost svých původních funkcí. Je tedy liturgie současně činností tělesnou, kterou nutno v půdoryse moderní stavby sakrální podrobně prostudovati, neboť jen zákony liturgie a nic jiného (na příklad fantasie, odvážné konstruktivní řešení atd.) nemůže ustanovit dimense prostorů, určených k bohoslužbě. Moderní stavebnictví, tak úzkostlivě studující provoz v budovách veřejných, nemá a nemělo nikdy skvělejšího stavebního programu než liturgie. Na tom je vidět, že i materialistický funkcionalismus má v liturgii oporu nejspolehlivější, neboť víc nemůže popěračům umění liturgie dát.

Sakrální architektura přítomnosti zcela spočívá na rozkazech liturgických. Proti všeobecným materialistickým předpokladům nutno zdůraznit, že disposice sakrálního prostoru rozvíjí se z kněžiště a že středem prostoru je sanktuář (což se někdy vykládalo ve prospěch centrálního prostoru) a nikoliv z hlediště (divadlo). Při obřadech je lid nikoliv hlavní, ale přídatnou složkou, protože mše může býti sloužena i při zavřených dveřích jediným knězem, kdežto v prostorech, kde je hlavní složkou diváctvo, je hra bez obecenstva nesmyslná.

Jestliže je možné vybudovat na strohých zákonech posvátné liturgie moderní sakrální prostor (proti názorům dřívějším, podle kterých „architektura kostelní" je pouhý problém umělecký, bez funkcionelních předpokladů, což samozřejmě v zorném úhlu materialistického funkcionalismu ani nemohlo být; v důsledku toho bylo ovšem naprosto nutno nefunkcionelní architekturu chrámovou z programu moderního stavebnictví škrtnout, protože neodpovídá filosofickým požadavkům materialistického funkcionalismu), musí býti i určitá spojitost mezi architekturou sakrální a světskou. A zde jest, co může liturgie

kromě přesného stavebního programu ve speciálních případech dnes dát okleštěnému stavitelství, které zapřelo svůj nejvlastnější charakter výtvarný.

Liturgie působí mocnou konstruktivní silou, která se projevuje hierarchickou posloupností. Od nejmenšího a zároveň největšího sakrálního objektu, od kříže v poli k malé poutní absidiální kapli, která se otvírá do prostoru velikým obloukem, zamřížovaným dřevěným laťováním. Od filiálního kostela s křtitelnicí a jednou prostou věží k farnímu kostelu, od děkanského chrámu k basilice kapitulní, od stoličního chrámu biskupa až k metropolitní katedrále, přes katedrálu patriarchální k sv. Petru stoupá hierarchie duchovní a současně i funkcionelní v architektuře.

Všechny tyto prostory mají svoji přesnou zákonitou funkci, která ani v době nynější nemůže býti popřena, protože se opírá o vnější funkcionalistické zákony liturgické.

Jestliže moderní architekt odpírá pro filosofické předpoklady, které se mylně vykládají jako požadavky moderního stavitelství, sloužit posvátné liturgii, je nucen sloužit v hierarchickém řádu liturgických zákonů jako mechanická a statická výslednice sil, které vycházejí z téže posvátné liturgie. V tom řádu je nucen sloužit i ve světě, nemá-li zahynout. A to jest poučení, které dává architektuře, ztracené v moderním chaosu zpřevrácených hodnot, liturgie, která ani zdaleka neumírá s některým výtvarným stylem nebo s pádem všech zákonitých slohů, ale panuje i nad pouští tohoto věku.

Souhrn:

Za moderními hesly výkonného stavebnictví skryta je nejúčinnější agitace pro materialistický a mechanický světový názor. Obratnou imputací významu „funkcionalismus" jen pro ty výkony, které slouží materialistickému názoru, nastalo zmatení a pravý význam toho slova byl úplně setřen. Konečně se objevilo, že funkcionalismus má sloužit jen fysickým požadavkům člověka, ale v té chvíli vytryskl podzemní

pramen nadpřirozena, zůstal však bez přístřešku, který mu mechanická vláda odpírala (= moderní architektura odpírá stavět dům Boží). Pak nastává chaotisace mechanického světa a jediný způsob, jak nastolit řád (protože ten chybí mechanickému životu a jeho mechanickým projevům, neboť mechanické samo ze sebe nemůže se organisovat v jakékoliv vyšší zákonitosti), jest hledati jej tam, kde od věků vládne, to jest v hierarchii, ustanovující liturgii jako kánon a pramen veškeré tvorby, která je nerozdělitelná; jen jedna část její slouží Bohu skrze posvátné obřady a druhá část jest chválou (laudare) Boží skrze stvoření.

Břetislav Štorm.

Býti malým

Spíše jen z určitých životopisů než ze zkušenosti, ať své vlastní či svých známých, dovídáme se o určitých bytostech, u nichž víra a vědomí náboženské rostlo od věku útlého takřka s tělem a které dospěly přímou cestou k dokonalosti, nikde se nesvalivše, nezbloudivše, ba ani nezakopnuvše. Zdá se ovšem, že věci takové za všech časů se přiházely dosti vzácně, ba že nebyly ani údělem všech svatých, z nichž přemnozí přece musili bojovati s sebou zápas dosti těžký a úporný. A zajisté, kdyby všichni svatí byli jen z rodu bytostí, chráněných před porušením a zblouděním, nebylo by mezi nimi hrdinů pokání a kajícnosti.

Podle zkušenosti nejsou všecky povahy stejné; jiní lidé mají jiné jednání či způsobilosti k jiným hříchům a k jiným ctnostem a zdá se, že ani ti nejzpůsobilejší nejsou stejně způsobilí ani pro všechny hříchy, ani pro všecky ctnosti; u každého se najde nějaký nedostatek povahy, který mu ztěžuje buď nějaký hřích nebo nějakou ctnost. Vždyť potvrzením toho jest i různost řeholních řádů; kdyby nebylo v lidech různých způsobilostí pro různé ctnosti, nebylo by řádů tolik a tolikerých, nýbrž byl by jen jediný. A naopak vidíme, že hříšníci sebe znamenitější v některých pří-

padech projevují nezpůsobilost k těm hříchům, které nejsou vlastní specialitou; zdá se, že jednotlivé neřesti, byť pocházely z téhož kořene, se vylučují; anebo že plody zla jou rozmanité. Snad by se mohlo přijíti na kořen tomu, co jest buď příčinou těchto růzností v jednotlivých schopnostech či neschopnostech, čili jakými způsoby účinkuje porušení na povahy lidské, ale jediný člověk sám tolik zkušeností nenasbírá, i kdyby pak je nasbíral, není jeho život dostatečně dlouhý, aby si je ověřil, což by bylo nezbytno, a i kdyby se sešlo více lidí, kteří by zásoby podobných cenných zkušeností měli, pak zase pro nestejnost povahy lidské, pro různost hledisek i způsobů hodnocení stěží by se záhy došlo k praktickému výsledku, z něhož by mohlo plynouti poučení. I v tom jest tedy člověk omezen a z největší části odkázán jednak na svou zkušenost z utrpení vlastního, jednak na jednotlivé zkušenosti těch, které mu Bůh ve vzácných chvílích posílá do cesty. Zdá se ovšem, že kdyby takové zkušenosti byly sebrány, roztříděny a srovnány, že by to byla kniha velmi cenná, podle níž bylo by možno bezpečně vychovávati a vésti jak sebe, tak jiné, a že v době potřeby mohl by tam člověk nalézti potřebnou radu, výstrahu nebo i útěchu, které leckdy nedojde ani u nejednoho kněze, poněvadž ani kněz neuhodne vždy všecko. Ale zase jest jisto, že kniha taková byla by jen knihou zkušeností lidských a pravděpodobně by se stala knihou babylonskou. Moudrost a opatrnost byla by v knize, kterou by si lidé složili sami, a také by si touto knihou moudrosti lidské nahrazovali moudrost božskou.

Jsou zajisté ctnosti lidské, které působí na každého, kdo má oči k vidění, a to už téměř od dětství. Je to zajisté především pevná vědomá vůle a vytrvalost v práci i v nebezpečí, statečnost a neohroženost, věrnost a stálost v přátelství a v lásce jak k lidem viditelným, tak i k cílům neviditelným, nezištnost, pohrdání jak pohodlím, tak protivenstvím a posléze neúplatnost a cudná zdrženlivost v obcování s lidmi, ať jakýmikoliv. Tyto vlastnosti, jsou-li ještě spo-

jeny s chápavostí a vynalézavostí, tvoří pospolu základ pojmu lidské velikosti, který pak člověka nabádá, aby se snažil o jeho dosažení. Jsou to vlastnosti obecně lidské, kterými se mohli honositi, a dosud se honosí i pohané; ale jejich harmonické, nerušené spojení bývá u jednotlivců neobyčejně vzácné, takže takový obraz se zdá obrazem dokonalosti nejvyšší.

Dítě či mladý člověk touží po dokonalosti proto, že se mu líbí. Snad v tom bývá i trochu ješitnosti, zvláště tenkráte, ukazuje-li se, že ten, kdo po této dokonalosti touží, jest od ní svou přirozenou slabostí zdržován mocněji než jiní, kteří po ní třebas ani tak vědomě netouží; neboť člověk malý stěží se naučí běhati tak rychle a dokonale jako stejně mrštný člověk velký, a trpí-li někdo z plavců či horolezců dýchavičností či slabostí srdeční, navždy zůstane v nevýhodě; tu může člověk zvítězit jen poměrně: nikoliv podle dosažených viditelných výsledků, nýbrž podle toho, jak užil svých méněcenných prostředků v závodění s těmi, kteří měli prostředky nejlepší. Svět však obyčejně posuzuje výsledky viditelné a proto i člověk nejraději usiluje o dokonalost viditelnou, tedy spíše proto, aby se jí mohl honosit, než pro cestu k ní; a v tom tedy jest ješitnost, pravá známka vnitřní nedostatečnosti.

Ale právě viditelnost nedostatků způsobuje v člověku lítost, ať už povaha této lítosti jest jakákoliv. Člověk touží po určité velikosti a zatím stále naráží na svoji malost, chce dosáhnouti ctnosti a zatím upadá v neřest, jako by musil odpykati pokusy o dosažení toho, co mu nepatří či aspoň dosud nepatří. Jest známo, jak lidé, kteří se chtějí vytrhnouti z nějaké neřesti, zvláště zvykové, dosáhnou-li na čas nějakého úspěchu, padají po čase tím hůře, jako by jejich síly byly nepřiměřeně vyčerpány v boji předcházejícím a pak už se jich nedostávalo k boji dalšímu. Jest známo, jak pokusy o dosažení zdrženlivosti tělesné se střídají s obdobím obžerství či necudnosti, jak snaha o píli a statečnost ustupuje únavě, malátnosti a zbabělosti a jak se člověk, který si vyvolal v touze obraz

dokonalosti, ocitá v zoufalství před výsměšně znetvořeným obrazem své vlastní bídy. Aby však člověk tomuto zoufalství nepropadl, před tím ho chrání jednak vzdor vlastní pýchy, která se dosud nechce vzdáti, jednak jakási bázlivá a stydlivá naděje, že lze někde nalézti nějakou pomoc.

Ten vzdor nutká člověka, aby zápasil o svou čest a o svou záchranu až do posledního okamžiku; tím chrání člověka aspoň na čas před malomyslností, dodávaje mu naděje ve vlastní síly. Ale porážky, jsou-li časté a zvláště těžké, odnímají tomuto vzdoru jeho účinnost a pak nastávají dvě možnosti: buď se člověk smiřuje s tím, že svůj cíl sníží či že se ho vzdá, anebo se začíná ohlížeti po té pomoci odjinud, po pomoci cizí, které se dosud z pýchy vyhýbal.

Jest to zajisté porážka pro člověka, který svůj boj chtěl vybojovat sám, vlastními silami, poněvadž svůj cíl si dal také sám, začíná-li se ohlížeti po pomoci odjinud, neboť tím se vzdává své svrchovanosti nad sebou, svého božství; zdá se mu, že si tím zadává, že porušuje pravidlo boje, že se dopouští něčeho nedovoleného, skutečné zrady. A pravděpodobně cítí hroznou blízkost nejtíživějšího nebezpečí, když se odhodlává opustit své zápasiště a zachránit se útěkem k Bohu.

Ovšem že se z navyklé hrdosti snaží tento svůj útěk zastříti a zpomaliti, aby se zdálo, že to jest spořádaný manévr a nikoliv útěk zoufalý. Chce to nejdříve zkusiti nezávazně. Octne se ve zpovědnici. Ale tu se ukáže, že mezi člověkem a Bohem jest určitá vzdálenost s určitými překážkami.

Nejsou ovšem do klekátka u zpovědnice vraženy hřebíky ani střepiny skla, ani tam nejsou přichystány důtky. Ale také není zpovědnice viditelnou předsíní nebeského Krále. Podobá se spíše telefonní hovorně, v níž lze dosáhnouti spojení jen se zprostředkovatelem. Nižádných předností a výsad nepožívají zde padlí bohové. Bohu ovšem nevadí, přiblíží-li se jakékoliv lidské božstvo až k mřížce zpovědnice. Ale tam se právě ukáže, že se člověk ať s chutí či s ne-

chutí musí úplně z toho svého božství svléci. Tam se končí prestiž, tam přestává působit hodnost, ke které se člověk cítil předurčen. Utrpěl ztráty, které si sám nikdy nahradit nemůže, octl se v hanbě před sebou, kterou sám před sebou a za sebe vykoupit také nemůže, v dluzích, v bídě; tady se poskytuje pomoc, ale jen jako almužna a za určité ponížení a zřeknutí; nelze sem přijíti jako do banky v době potřeby, vypůjčit si na úvěr na určitou dobu a s vypůjčenými penězi odejít bez ponížení jako rovný od rovných; tady se nepůjčuje, tady se dává, poněvadž to, co se tu dává, přesahuje každý úvěr; lze sem přijíti ne jako k lékaři, kterému za pomoc zaplatíme a jsme vyrovnáni, nýbrž jako k lékaři, který léčí bezplatně, ale zato s výhradami nade vše přísnými. Zkrátka božstvo lidské se tam ocitá na místě nejubožejšího žebráka. Za to ovšem se mu dostává uzdravení či restituce věcí, kterých by vlastním úsilím nikdy nenapravil. Odpouštějí se mu hříchy nejsmutnější i nejhanebnější. To, čím by trpěl celý život, ruší se tu dvěma slovy definitivně. Tak nepatrné jsou tu všechny hříchy sebe strašnější, které otřásají božstvím lidským, poněvadž vlastně i to božství lidské jest tu ubohé, přeubohé. Všecka nádhera lidského božství není vlastně sama o sobě ničím.

Není tedy dokonalost lidská samoúčelná. I kdyby člověk ze zvláštní štědrosti přírody a z poshovění Božího byl čistý jako jitřní květina, silný jako slunce a statečný jako meč, byl by to jen obraz zdánlivý a neúplný, spíše pro pokušení a mámení, poněvadž dokonalost lidská sama o sobě není v řádu našeho spasení. Skutečnou jest jen ta dokonalost, která vyplývá z řádu spasení, tedy nikoliv ta, kterou může uděliti příroda, nýbrž jen ta, kterou zvláště udílí Kristus. A toužiti po té dokonalosti, kterou udílí příroda, jest jen pokušením marným a zhoubným.

Nejsme tedy k tomu, abychom byli velikými podle svých představ. Nejsme k tomu, abychom byli velikými před Kristem, nýbrž aby Kristus byl veliký v nás. Není velikosti jiné než velikosti Kristovy.

Velikost ovšem dává Kristus, tato však není naším vlastním a přímým cílem. Přímým cílem jest dosažení milosrdenství a lásky, na které přece záleží více než na jejích následcích. Na čem nám tedy má záležeti více: na naší velikosti či na milosrdenství Božím?

Jaroslav Durych.

Rozprava o křesťanské radosti

Svatý Filip Neri vyzval jednou své žáky a přátele, kteří seděli s ním u stolu, aby řekli, co si myslí anebo vědí o křesťanské radosti.

Filip Neri ke kardinálu Federigo Borromeo: Synu můj, řekni nám něco o křesťanské radosti, abys potěšil naše srdce tísněná mnohými starostmi.

Kardinál Federigo Borromeo: Zvedněme oči k nebi nebo pozorujme krásu země, zářivý lesk slunce, množství hvězd, zázrak pořádku v živlech, přirozenost rostlin a zvířat a nejprve a nakonec zase přirozenost člověka, stvořeného k obrazu Božímu; přenesme se v duchu do nebeského Jerusalema a pak se budeme cítiti méně osamocenými ve velkém množství a milostí Boží rozradostní se naše srdce . . . Ó samoto, ve které kameny rostou, ze kterých je postaveno město velikého Krále, ó tichá samoto, jež nám připravuješ takovou radost z Boha!

Arcibiskup z Monreale: Jako je moudrý syn ozdobou otcovou, tak je kající hříšník, jenž je přiveden nazpět na cestu spasení radostí biskupovou. A to platí o každém, kdo někoho osvobodil od otroctví hříchu a přivedl jej zase k oblažující, spravedlivé vládě Boží v něm. Proto bych se domníval, že žádná radost není tak pravdivá a skutečná, jako ta, kterou pociťuje kněz, když káže a vidí slzy hříšníkovy. Tak jmenuje apoštol svou radostí a svou ozdobou ty, které učinil svými kázáními novými lidmi . . . Proto je mou radostí mé stádce, mou nevěstou je můj oltář, na němž přináším Bohu oběť, mou radostí je kazatelna, mou rozkoší je můj seminář, rozdílení svatého přijímání a nával lidu do mého chrámu.

Filip k vážnému Baroniovi: Proč jsi tak smutný. zatím co se mluví o křesťanské radosti? Rozjímáš i nyní o smrti? Ty nám řekneš jistě, že právě v tom spočívá radost křesťanova. Vylož nám své mínění!

Baronius: Běda mi, že moje vyhnanství tak dlouho trvá! Žiji mezi obyvateli Cedaru a již dlouho je tu má duše cizí . . . Radostí stalo se mi slovo, které mi bylo zvěstováno: Půjdeme do domu Božího . . . Chtěl bych již být uvolněn a býti s Kristem . . . Ó smrti, znamení pravé naší víry v Krista, ty živíš naději a lásku, jsi služebnicí síly, útěchou kajícníků, oporou nešťastných, vchod a cesta ke spáse nebeského Jerusalema. Kdo tě nemiluje, není moudrý, kdo se tě bojí, je blázen, kdo špatně o tobě mluví, je šílencem.

Silvio Antonio: Vím, že Prozřetelnost pořádá všechny věci ke spáse celého světa, ke zjevení svého milosrdenství a své spravedlnosti. Proto jsem spokojen se svou chudobou a je mi dobře v ní. Stačí mi, čeho potřebuji nutně k životu. Bůh, Pán nebes a země, učinil mne bohatým, protože mi dal jenom málo potřeb. To jest opravdový přepych. Proto mám radost ze své přebohaté chudoby. Nezneklidňují mne marné stíny pozemských a pomíjejících věcí. V této vyrovnanosti duševní, v tomto nedbání o vnější věci vzdychám jako poutník a cizinec po věčném městě a příbytku svatých.

Kardinál Cusano: Neznám, otče Filipe, nic milejšího, než tě slyšeti. Nalézám největší útěchy v dobrých skutcích a proto považuji křesťanskou dobročinnost za nejlepší pramen naší radosti. Kdo činí dobře druhému, je vskutku velký, a tak bych skoro řekl, že má účast na velikosti Boží. Co by mohlo býti sladšího a útěchyplnějšího, vznešenějšího a více povznášejícího, než konati dobré skutky?

Filip Neri: Vnitřní radost a veselí křesťana jest Božím darem a tryská z dobrého svědomí, z pohrdnutí vším pozemským a z patření na věci nebeské. Udržíme si radost myšlenkou na smrt, přátelským stykem se svatými a učenými lidmi, častým přijímáním svatých svátostí, bdělostí nad sebou samým a

dobročinnou láskou k bližnímu. Rozmnožuje ji ustavičná modlitba s nábožnou úctou ke svatým. Má sice duše s Bohem spřátelená také své hoře na temné pouti tímto životem, jež je způsobeno především vědomím vlastní hříšnosti a hlubokým zakoušením naší bídy, ale přece v ní převládá radost, když patří na věci, které pro nás stvořila otcovská Boží dobrota. Jej neurážeti a ve všem se podrobovati vůli Páně, jest pro ni bohatým zdrojem svaté radosti, která ještě roste a mohutní, když si vzpomene, že jednou vyústí ve věčné radosti v nebeské domovině, v příbytku míru a nevyslovitelné blaženosti. Pokud ale jsme poutníky v této cizí zemi, staví se hřích nepřátelsky proti naší radosti. Kdo jest otrokem hříchu, nemůže nikdy vychutnati radosti. Tak stojí proti ní nepřátelsky lakota, smyslná rozkoš, ješitnost a pomluva. Naše radost, moji synové, je stále obklopena nebezpečími a často se ztrácí ve styku s věcmi tohoto světa, ve styku se ctižádostivými lidmi, často hyne v žádosti očí. Mám k vám mluviti přímo a otevřeně, moji synové? Přijměte má slova se širokým srdcem, pokud jsem mezi vámi. Bojím se, že pravá, trvalá radost je daleko od dvorů králů a knížat a právě tak že se vyhýbá palácům bohatých prelátů. Pravda, lidé těžko přijímají radu, kterou jim dává Duch svatý: Neoddávejte svého srdce bohatství! Neboť synové Adamovi jsou ve své porušené přirozenosti nakloněni stále více a více peněz nabývati a stávati se mocnějšími. Ti ale, kteří zavěsí svou lásku na vnější dobra a je přespříliš oceňují, ztratí svůj mír uprostřed mnohých a velkých úzkostí, marných nadějí a celého vojska starostí.

Výňatek z knihy současníka sv. Filipa Valerio da Verona: Filip, neboli křesťanská radost, která vyšla ještě za života světcova.

VÝHLEDY

Síla Kristova.

Kde jsi, Bože? V Rusku se ti vysmívají nejhnusnějším způsobem; všechno nastoupilo do fronty proti tobě: škola, rodina, vzdělání, technika, teror, strana... A ty jsi sám... A nezasáhneš hromem... A přece zasahuje. Ale jeho zasahování ukazuje právě svou zdánlivou nepatrností a skrytostí svou sílu.

Ruské zprávy upozorňují na plné kostely letos v Rusku o velkonočních svátcích... Po všem násilí, po veškeré propagandě. Po všem ponížení náboženství a vyhlazení kněžstva...

Není mocný tento Bůh, není mocná náboženská myšlenka, která se dovede uchovati i když všechny lidské prostředky selžou a když se všechno proti nim s takovou krutostí a bezohledností postaví? Druhé katakomby mají po druhé světu ukázati, že zrno hořčičné vzroste ze všech útisků, při všech poníženích a bouřích, že Kristus vítězí právě opuštěností, krví, smrtí. *Braito.*

Evangelické sebevědomí.

Vytýkávají často dr. Hromádkovi koketování s katolíky, jen proto, že se snaží je správně viděti a pochopiti, že jim nespílá. Stěžuje si na to Hromádka zastřeně i nepokrytě v dubnovém čísle Křesťanské revue. Tedy z toho vidím, jak je nepravdivá fráze o „náboženském založení" českého člověka. Člověk, který nejde poctivě, bedlivě po stopách svého protivníka, jemuž stačí jenom opotřebovaná klišé pseudohistorických románů, jenž nehledá nejprve, zda jeho protivník nechce se blížiti upřímně k Bohu, nýbrž vidí v něm především nepřítele, ne, to není náboženský člověk. Katolík, který nejprve jest pyšný na to, že on má pravdu a ne že má závazek žíti z této pravdy, že se mu dostalo milosti pravdy, před níž se má pokorně a mlčky skloniti a prositi o sílu, aby přinášel ovoce pravdy, není náboženským člověkem, nýbrž jenom *straníkem.* A po-

kud budou evangelíci viděti v katolících především nestvůry a obludy modlářské, pokud budou podezřívati každé jejich slovo, jsou právě tam, kde byli povrchní katolíci, kteří si sedli na evangelium a křičeli do světa: My máme pravdu. Teď evangelíci vykřikují: My máme čisté evangelium! Z ovoce jest toho třeba, bratří, poznati.

Jak i Hromádka nerozumí katolicismu, viděti z jeho srovnání, kde se snaží býti spravedlivý, ale právě tato *snaha* mu nejvíce brání. On totiž člověk musí především *býti* spravedlivý a ne se snažiti o spravedlnost. Myslí to jistě upřímně, nechci podezřívati jeho spravedlnost, ale jak říkám, to snažení jest známkou, že Hromádka musí v sobě překonávati staleté napětí, které rádo vídá u katolíků největší ubohost, duchovní impotenci, slepotu, pokrytectví... Jak píše na příklad naprosto nepravdivě o fáborech, oslnivých rouchách... Ze prý katolík necítí se svým, není-li obklopen září svých oltářů a prelátů... Tedy bych přál Hromádkovi, aby se šel podívati jednou na takové prelátské bohoslužby. Viděl by, že by si bylo naopak přáti trochu více té potřeby soustřediti se kolem prelátů, jakožto pastýřů, ty prelátské bohoslužby totiž zejí černou prázdnotou a neúčastí.

Proč vnější lesk při bohoslužbách? Tu je zase viděti, že Hromádka se dívá na katolickou liturgii jenom okem reformátorských ikonklastů. Bídy a mizerie a všednosti jest v životě lidském až až. Když se duše rozletí k Bohu, je to tak sladký a slavnostní okamžik, že v tu chvíli Církev béře všechny prvky umění, rozezvučí všechny struny lidského srdce i mysli a dá všemu zpívati „Canticum novum", Píseň novou. Nádhera bohoslužeb byla svého času jediným, abych tak řekl i kulturním požitkem prostého křesťana, který neměl nádhery boháčů, která je obklopuje každým krokem. Myslím, že většina protestantů naplňuje svůj soukromý život větší pompésností než katolíci své bohoslužby. Vždyť přece stojíme před Králem králů. Kristus, jehož ctíme při svých bohoslužbách, není jen Kristus ukřižovaný, nýbrž je to Kristus, který zvítězil a proto jeho liturgie jest liturgií vítězného kralování. Je to tak těžké pochopiti toto v dobré vůli?

Hromádka těší české evangelíky, prý zneklidněné honosnými přípravami na katolický sjezd. Čeští katolíci byli tak zakřiknuti, tak opovrženi, protože nejsou dávné doby, kdy býti

katolíkem znamenalo dávati se vyhazovati z různých národních spolků, kdy slovo klerikál patřilo každému katolíku, veřejně jako katolík vystupujícímu... Bude to manifestace velmi mírumilovná, klidná, náboženská. Bude to prostě sejití se rodiny kolem jednoho stolu, kolem svých otců a vůdců...

Chtějí evangelíci bojovati proti výbojnosti katolické? Jak si to představují? Což jsme společkem pro pěstování holubů bubláků? Víme, že neseme poselství Kristovo a proto s ním musíme jíti všude, do celého světa. Evangelíci musili by námi z duše pohrdati, kdybychom jednali jinak. Kdybychom si nebyli vědomi, že máme Pravdu Kristovu, pak teprve bychom musili se krčiti. Jakmile ale jednou toto vědomí máme, jest naší povinností, kterou by nám i evangeličtí bratří měli zdůrazňovati, jíti všude, všude Krista hlásati a všude učiti především život podle této pravdy přetvářeti.

Nebojte se, Bůh již nedopustí, aby katolíci jménem Kristovým ovládli moc světskou. Toho se snad bojíte. Pokud budou mluviti za katolictví lidé, kteří chtějí mocensky katolicismu užíti, pokud nebudou katolíci zase kvasem *nového života* a tedy zárukou, že by dovedli spravedlivě uspořádati i časné věci, jsem si pevně jist, že Bůh nedopustí, aby někdo jménem Kristovým domotal mezinárodní i národní politiku.

Nebojte se katolických žurnalistů a politiků. Jestliže se jich bojíte vy, my ještě více, pokud nenesou Krista do skutečného života!

Má pravdu dr. Hromádka, že zápas mezi námi a evangelíky se musí vybojovati duchovně, v hlubinách zápasu o Boha v duši a v životě. Jinak ten zápas je jenom kohoutění, jest jenom rvaním dvou o jednu kost. Nestojí vám ještě český katolicismus za souboj? Není ale českého katolicismu. Jest jedna plnost pravdy katolické po celém světě. Jestliže nestojí za souboj psaní českých katolíků, stojí za souboj: Guardini, Przywara, Rademacher, Feurerer, Feckes, Sertillanges, Gilson, Garrigou-Lagrange, Chesterton, Belloc, Undset etc.... Stojí za to papežské encykliky... To všechno přichází k nám zvolna sice, ale přece jistě. Věřím, že infekční práce, kterou podnikáme v Hlubině, přinese kdysi své ovoce. Pracujeme se zaťatými zuby, nepochopeni a pomlouváni právě tak jako Hromádka na své straně, ale věříme, že jdeme dobře a proto klidně čekáme na ovoce. Práce františkánských terciářů ko-

lem dra Urbana, snaha o zživelnění, zživotnění liturgie v širokých vrstvách, jak to provádějí benediktini, konference a Akademické týdny, práce Vaškova o sociologii a Katolickou akci atd. (vybírám jen namátkou), jsou věci, které již slibují, že katolictví české neexistuje, ale že universitní život a myšlenky katolické vzcházejí všude, protože Duch vane, kde chce...

Hromádka volá „Pryč s evangelickým sebevědomím", a nazývá je bastardem pokaženého katolictví. Ano, Pán nechce od nás sebevědomí, protože my jsme si víru nedali, nýbrž jest *jeho darem*. On chce od nás pokorné otevření srdce a života podle této jeho pravdy, chce, abychom oblekli Pána, abychom přetvořili svůj život. To jest hlavní a základní. Hrdost a sebevědomí etc. jsou vlastnosti společkářů a spolkařů. Snažme se především o to, aby Kristus přebýval věrou v našich srdcích a pak postavme vedle sebe svůj život z Krista a vaši snahu o Krista a myslíte, že se budeme nenáviděti? Budeme se za sebe modliti: Přijď k nám království Tvé. *Braito.*

Jedlé perly.

V patnáctém století začal boj proti křesťanství. Ve dvacátém jest popření evangelia v některých krajinách skoro dokonalé. Bůh ale nedovoluje a netrpí takového odpadu. Pravý otec si vždy najde cestu, aby po ní přivedl své děti k pravdě; po dobrém anebo po zlém.

Prostředky, jichž ho vidíme dnes užívati, jsou strašné, ale působí, že lidé jsou nuceni chtě anebo nechtě, vědomky anebo nevědomky, býti křesťany. Nutnost a násilí je dovedou tam, kam by nedošli mírnými slovy a příklady svatých.

Vysmívali se lásce a dnes žijí miliony lidí ve všech zemích z veřejné lásky. Ta almužna sluje dnes podpora anebo sociální péče, ale podstata věci zůstává stejná; bohatí jsou totiž nuceni živiti chudé.

Opovrhovali chudobou a hledali bohatství a dnes v zemích nejbohatších, nejpyšnějších letí peníze dolů, továrny se zavírají, banky krachují, státy jsou zadluženy, kapitalisté jsou ničeni a miliony hladových trpí a vyhrožují. Nechtěli lidé nésti poslušnosti vůči Bohu a Církvi a dnes skoro všude, přijímají slepě otročiti stranám, vládám a státu strašnou nutností časů,

jež jsou stále tvrdší a jsou vedeni sami k tomu, aby vyžadovali od svých straníků poslušnost čím dále tím naprostší.

Vysmívali se strašným vidinám apokalyptickým a dnes s vědeckou jistotou čekají ohnivé deště a smrtící páry, jež sestoupí s nebes, jak již bylo řečeno v knize Janově.

A podobně jako první křesťané, tak i bezbožci budou se musiti ukrývati v příští válce v katakombách bez oltářů, jimiž budou dílny, podzemní kryty a útočiště před letadly.

Jest to křesťanství nucené, slepé, zlomkovité a někdo by mohl říci satanské, ale přece aspoň ve svých vnějších projevech křesťanství. Kdo nechtěl následovati Krista, musí se podrobiti napodobeninám evangelia, jež ukládá děsná logika odmítnutí evangelia... *Papini, Frontespizio, duben 1935.*

Mnozí mužové jsou

nespravedliví k ženskému apoštolátu. Kdyby bylo tolik nadšených a mužských pracovníků, jakých najdeme mezi ženami, jistě by nebylo třeba ženských pracovnic. To je ostatně i v laickém ohledu. Ženy vytlačují muže svou nenáročností, bezpříkladnou trpělivostí, svědomitostí a obětavostí v práci. Všech těchto vlastností musíme si vážiti a jich dovésti použíti i pro šíření myšlenky Boží. Zatím co pracují skvěle ženské Třetí řády a Mariánské družiny, vincenciánské konference, mužské Mariánské družiny stále ještě čekají, aby mohly vůbec s ženami závoditi. Ostatně pod křížem také stály většinou ženy. Z učedníků tam byl jenom Jan. Ostatní muži byli katy, soudci, rouhači. A k hrobu se prvé rozběhly také ženy!

Braito.

Řád katolický.

Filosof Gilson šturmuje v knize „Pour un ordre catholique" francouzské katolíky. Křičí jim do uší, že jsme na rozhraní nového věku a že katolíci jediní mají, čím by uzdravili tuto novou budoucnost, churavou již ve svých zárodcích.

Ovšem, aby katolíci mohli vykonati tuto úlohu, je třeba jim znáti Řád katolický, podle něhož lze uspořádati božské i lidské na zemi.

Materiál k tomuto Řádu tu jest. Naučiti jej znát, jeho cesty a prováděti ho!

Katolíci proto musejí vybudovati podle onoho Řádu zřízení, o které ani strany ani stát upřímně nedbají, a z těchto zřízení vybojovati si sílu Činu. Neboť kázání i Kristus ozřejmoval činy. Oč více potřebuje naše kázání a naše programy a náš Řád těchto Činů!

Abychom nakonec nežili jako ostatní a jenom jakousi velebníčkovskou hantýrkou anebo hieratickou čínštinou se od něho neodlišovali! Protože to onen „svět" dusí vztekem až k dávení: Kdy už katolíci nechají toho řečnění...! Vždyť i protestanté přisahající na slovo jdou dnes jinou cestou!

Nesmíme utéci anebo se skrčiti do kouta a volati na mimojdoucí: Bububu! Přijdete do pekla, vy bezbožníci!

Máme býti světlem světa a solí země! Jinak se může lehko státi, že se sice budeme modliti, obětovati a posvěcovati, ale nevyplníme své další povinnosti: Naplňte zemi..., učte zachovávati všechno..., čili, že život půjde širokou křivkou daleko mimo nás!

Gilson reklamuje naprostou svobodu školy. Ale varuje před planým vykřikováním finanční rovnoprávnosti v podpoře katol. škol... I u nás se stále mluví o katolické škole. Hlavně před volbami. Nejde o katolickou školu ani. Jde prostě o právo na zdravý rozum. Aby nebylo dítě rozumem a vůlí vydáno prvému mladíčku a všem jeho pokusům a hlavně duchu okamžiku, když přece vyrůstá z věčnosti, roste k věčnosti a proto musí býti vedeno a vychováváno v tomto duchu a ne zabíjeno časem a okamžikem.

I katolická škola se může zvrhnouti. Je třeba ji podezdíti a naplniti katolickým Řádem: dáti jí místo, které jedině má v plánu Prozřetelnosti: otevříti duši Věčnému, Svatému, Krásnému a Pravdivému, čili prostě: Bohu. Všechno ostatní katolickou školou není, nýbrž také hrou se skleněnými koulemi. Hezká hra, jenže život na tohle nečeká. Učitelům katolíkům k úvaze ke všem jejich exerciciím, kursům a věstníkům. Ty výlety už jsou hodně vedlejší! *Braito.*

Život Církve v čase.

Svatý Otec vydal Motu proprio, jímž se m. j. ruší název „obřad řeckokatolický", pokud jde o obřad slovanský, a zavádí se název obřad byzantsko-slovanský. Obřad, kterého po-

užívají s Církví sjednocení Slované, jest totiž týž, jako obřad pravoslavných Rusů. V rámci Východní kongregace bylo zřízeno zvláštní oddělení pro tento obřad. Toto Motu proprio jest dalším dokladem unionistických snah Vatikánu. Jest dokladem snahy spojovati, nikoli oddělovati. I náš tisk v Podkarpatské Rusi vítá tento krok svaté Stolice. Podle hlasu tohoto tisku dal Vatikán najevo, že si nepřeje ani ukrajinisaci ani latinisaci východního obřadu, nýbrž skutečné sblížení s odštěpeným Východem. — Dokladem toho, jak liché byly pomluvy, jako by prý svatá Stolice ztrácela zájem o slovanskou otázku, jež byly šířeny v jisté části zahraničního tisku po restrikci Ruské komise vatikánské, jest i mimořádná pozornost, jakou věnovala jubileu cyrilometodějskému ve svém tisku („Osservatore Romano" i „Illustrazione Vaticana"). Jubileum bylo dále vyznamenáno zvláštní alokucí sv. Otce k slovanským alumnům římských kolejí. — Mezinárodní význam ideje cyrilometodějské vyzvedl také u nás nedávno bulharský vyslanec dr. Dečko Karadžov při své nástupní audienci u presidenta Masaryka, kde pravil: „Přes dva tisíce let je stále ještě živa vzpomínka na bulharské mnichy, kteří, obklopeni aureolou svatých, přišli do země sv. knížete Václava hlásati víru a ideál vyššího vzdělání. Přešla staletí a jako vzdálený ohlas vděčnosti za dílo vykonané mezi československým lidem za doby Rostislavovy našimi sv. Cyrilem a Metodějem se nám poskytuje na témže poli duševní činnosti vzácná pomoc národa československého."

*

V Rusku napadla moskevská „Pravda" bezpříkladným způsobem sv. Otce pro jeho známou alokuci, jež vrcholila slovy Žalmu: „Rozptyl národy, jež chtějí válce!" Sovětský list vztahuje totiž slova sv. Otce na sovětské Rusko, v čemž se přiklání k interpretaci německého tisku. (Přesto však byla papežská alokuce v Německu zabavena, takže se zdá, že většina Němců ji vztahovala na sebe.) Moskevská „Pravda" spojuje proslov s programem křížového tažení proti bolševikům, jež jest hlásáno v Německu a se snahami ruských emigrantů. Na druhé straně jest však patrna jistá změna v náboženské politice sovětského Ruska. Letos byly slaveny v Rusku velikonoce bez překážek se strany vlády. Chrámy byly věřícím lidem přeplněny a strážníci hlídali věřící před excesy „bez-

božníků"! V jiných letech tomu bylo právě naopak. Bohoslužby byly záměrně rušeny, před kostely předjížděly rozhlasové automobily, jež nezřídka vjížděly schválně do davů věřících. Neméně jest zajímavá zpráva, že sovětská vláda zastavila časopis „Bezbožník", odůvodňujíc toto opatření ovšem — hospodářsky, prý úsporou papíru. „Osservatore Romano" upozorňuje také na nedávnou řeč Stalinovu, z níž vyznívá jisté zklamání z kultu stroje: Tenor řeči jest, že Rusko má nyní stroje, ale že nemá lidí. — Symptomy obratu v církevní politice jsou vykládány rozličně. Někteří tvrdí, že stát se chce dohodnout s pravoslavnou církví, protože vidí, že se mu nepodařilo ji přemoci, aby soustředil ve své ruce všecky propagační prostředky, tedy i ty, jež se mu dosud vymykaly. Jiný výklad jest, že snad přece jenom pomohly některé intervence, podniknuté při vstupu Ruska do Svazu národů a že Rusko se chce alespoň částečně přizpůsobiti západnickým metodám. Jiní píší, že působí protiklad k Německu, že totiž ve chvíli, kdy se Německo ocitá v kulturním boji, chce Rusko dělat pravý opak. Do náboženské svobody jest ovšem v Rusku ještě daleko.

*

Anglický episkopát vyzval všecky katolíky, aby ve dnech královského jubilea konali společné svaté přijímání za blaho Anglie. Dne 12. května konali angličtí katolíci na tento úmysl slavné bohoslužby. Katoličtí starostové a městští radové zúčastnili se bohoslužeb v katolických kostelích. Výjimkou jest Lord-mayor města Londýna, který, ač katolík, obdržel zvláštní církevní svolení k účasti na bohoslužbách v anglikánském kostele, ježto náleží ke královské suitě. — Svatořečení Tomáše Mora a arcibiskupa Fishera, vykonané 19. května, se setkává v celé Anglii s velmi sympatickým ohlasem i u anglikánů.

*

Zdá se, že mezi Německem a Vatikánem dojde k úplnému rozchodu i diplomatickému, protože je čím dále tím více zřejmější, že Německo chce respektovat konkordát asi tak, jako respektovalo mírové smlouvy. Nedávno dlel berlínský nuncius msgre Orsenigo u svatého Otce a podal mu obšírný referát o situaci v Německu. Před tím protestoval formálně u německé vlády proti novým tiskovým opatřením, namíře-

ným již i proti církevním věstníkům. Jest ovšem pravda, že tyto církevní věstníky, jež měly dříve náklad nepatrný, dosáhly v poslední době nákladů tisícových, protože se z nich čtenáři dověděli přece jenom některé pravdy, jež nebyly obsaženy v tisku „usměrněném". Také němečtí biskupové mluví neohroženě, jak ukázal m. j. jejich nedávný společný pastýřský list, vydaný u příležitosti školské neděle, v němž zdůraznili právo Církve na výchovu a obrátili se znovu proti bludům lomeného kříže. Tento pastýřský list jest pokládán zejména za odpověď na řeč vůdce hitlerovské mládeže Baldura von Schirach, který zdůrazňoval výchovný monopol státu, v němž prý režim nezná kompromisu a vyslovil naději, že u mladší generace budou náboženské předsudky brzo plně překonány. Dnes je možna proti representantům režimu v Německu jenom polemika nepřímá. Každý přímý pokus polemiky slovem i písmem proti novopohanským názorům jest potlačován, kdežto jak novopohanské „Hnutí německé víry", tak i „Deutsche Glaubensbewegung", jakož i nejnovější „německo-katolická" sekta Wittigova, nazvaná Skt. Matthias-Bund, agitují zcela nerušeně. V některých pastýřských listech se velmi mnoho pojednává o přirozenosti a milosti. Zdálo by se, že toto téma jest úplně abstraktním tématem bohoslovných disertací. V Německu však nabylo toto téma velké aktuality tím, že mravní kvality člověka odvozuje hakenkreuzlerství od složení jeho krve, od rasy, tedy od fakt biologických a účinky milosti vůbec popírá. *Nový doklad o tom, jak kterýkoli článek učení Církve může kdykoli nabýti plné aktuality.* Také o slavení svátků musí němečtí katolíci bojovat, ježto vládnoucí strana prohlásila, že svátky národní znamenají více, než svátky církevní, neboť společenství národní jest prý vyšší. Za velmi těžký incident jest pokládáno přepadení, oloupení a internování mladých německých poutníků, vracejících se z Říma, jež svatý Otec vyzval ke statečnosti a nebojácnosti v boji za víru. K dalším poutníkům z Německa promluvil svatý Otec v podobném smyslu, při čemž postavil na pranýř „před celým katolickým a civilisovaným světem" jednání těch, kdož jsou za tyto násilnosti odpovědni. Tím spíše překvapuje počet i organisace německých poutí k svatému Otci. Lze vůbec s radostí konstatovati, že všecka tato persekuce křesťanské myšlenky v Německu nepůsobí nikterak, že by

němečtí katolíci ochabovali ve své náboženské aktivitě. Vydávají stále velmi cenné spisy theologické, stavějí kostely a jak dovedou sbírati na misie, toho dokladem jest, že kardinál Faulhaber vysvětil na mnichovském letišti dvě nová misijní letadla a deset misijních aut. Aby proticírkevní opatřeni vzbuzovala na venek aspoň dojem právního řádu, počíná si německý režim často tak, že hledí nepohodlné církevní osobnosti diffamovati tím, že je obviňuje z trestních deliktů. Tak si počínala policie při uzavírání porýnských klášterů a při zatýkání sárských kněží, jež obviňuje z překročení devisových předpisů. Proti bludům Rosenbergovým, obsaženým v jeho knize „Mythus des XX. Jahrhunderts", jež je, jak známo, na indexu, vydali před časem, kdy ještě censurní poměry byly snesitelnější, němečtí katolíci spis, sborníček „Studien zum Mythus des XX. Jahrhunderts". Rosenberg vydal nyní ostrou polemiku proti tomuto spisu pod titulem „An die Dunkelmänner unserer Zeit". Katolíkům, zvláště biskupům, se v tomto spise vyhrožuje terorem. O kardinálu Faulhaberovi se praví, že prý touží po laciném mučednictví. Katolíci jsou v Německu náboženskou menšinou a mají se prý podle toho chovat a nebrojit proti světovému názoru, který přijala většina národa. Katolíkům má prý stačit, že stát chrání jejich obřady, nemají se však pokoušet o to, aby určovali státní etiku. Jako nejnovější represalii proti katolíkům hlásí tisk zákaz říšské komory tiskové, oznamovati katolické bohoslužby. Také v manželském právu jsou rozpory mezi Německem a Vatikánem, ježto Německo pokládá za důvod k rozvodu různost rasy a dokonce i urážku říšského vůdce! Dále praktikuje rozvody i u cizinců těch států, v nichž rozvod není dovolen. — Tyto všecky události zaznamenáváme s největší stručností, ač by každý z nich potřeboval obšírného výkladu, při němž by zvláště vynikla nejenom obtížnost postavení, ale i statečnost německých katolíků. Zvláštní pozornosti by zasluhovalo také sektářské a novopohanské hnutí německé, v němž se ukázalo, že sdružuje v sobě i bývalé volnomyšlenkáře a monisty. Také německý protestantismus jest zajímavou kapitolou. Kdežto oposiční „Církev vyznavačů" hájí křesťanské zásady s velkou statečností, oficiální „Říšská církev", vedená říšským biskupem Müllerem, jim vpadá do zad. Říšský biskup Müller uveřejnil nedávno projev, v němž vy-

zývá své věřící k toleranci vůči novopohanům a odsuzuje „Církev vyznavačů"! Jest to snad ponejprv v dějinách křesťanstva, aby význačný funkcionář křesťanské církve vydával takto křesťany v ruce pohanů! — Novopohanství se organisuje církevně, zavádí již i výučné kursy pro své funkcionáře na způsob duchovních seminářů, má své obřady svatební a jiné. Jak toto pohanství proniká i do všedního života, jest viděti i z inserátů hakenkreuzlerského tisku, v nichž bývá oznamováno, že „mladý 30letý Antikrist hledá nevěstu", nebo že někdo zemřel „v patření na německého boha"! Velkým šiřitelem pohanství jest Ludendorff, jenž sám sebe v novinářském rozhovoru označil za Antikrista. *Dr. Alfred Fuchs.*

PRACOVNA

Katolická akce.

Někteří lidé očekávají od Katolické akce zázraky pouhou formální organisací. Doufají, že se jí podaří, anebo mělo podařiti soustřediti všechny složky, všechny spolky... Ale napadá mi srovnání sv. Tomáše o hromadě a životním celku. Nic by nepomohlo soustředění našich útvarů, jestliže nebudou proniknuty živelnou myšlenkou církevní, jestliže celé toto seskupení a uspořádání nebude vystavěno na centrální myšlence, že Církev není *jenom společností.* Tím chybuje toto jednostranné zdůrazňování činnosti v Katolické akci. Činnost Katolické akce může býti třeba činností velmi bohatou a rozvětvenou a při tom katolicky dokonale neplodnou, protože Církev není *jenom* společností, nýbrž je především společností, ve které koluje tajuplný život synovství Božího, čili Církev je vybudována jako mystické tělo Kristovo. Na této myšlence budujme a pak ono soustředění a shromáždění a všechny akce nebudou jenom „činěním se" (l'hérésie des oeuvres), nýbrž bude to rozdělení úkolů různých údů v jednom mystickém těle. Attendite, Domini! *Braito.*

Víra životná.

Z víry naděje a z naděje láska a z lásky modlitba. Modlitba, která ale jest všemohoucí. Kolik je ale katolíků, kteří se podobají gramofonům. Jestli se modlí, modlí se bez ohně, bez porozumění, bez duše. Jsou to rty, které se pohybují, hlasy, které se ozývají: stroje! Jak je možné modliti se Zdrávas

Maria a neupadnouti do vytržení? Ovšem, jak mohou upadnouti do vytržení stroje? Býti v Církvi a nejenom ji nemilovati, ale ani ji neznati? Hle, to jest stav mnohých dnes z těch, kteří ale přece přijali křest!

Čím více pozoruji sebe a druhé, tím více si uvědomuji, že vlastně nemáme víry anebo jí máme málo anebo ji máme zkřivenou. Kdybychom dokonale věřili, musili bychom důsledně také milovati. Jest nemožné, abychom vážně věřili ve Vtělení a neučinili Krista skutečně hlavou svého života. Protože to je ale opravdu vzácné, neplyne z toho, že jenom svatí (mnoho je povolaných, ale málo vyvolených) jsou dokonale věřícími, dokonale milujícími, smrtelnými nesmrtelnými obrazy Kristovými? *Giuliotti: Polvere del esilio.*

Svatí.

Jest to velký člověk a velký křesťan, jenž přemýšlí o knize, která by nesla titul Hagiosofia, jenž by chtěl rozšířiti moudrost a vědění svatých. Potřebujeme opravdu přiučiti se vědění svatých, žíti vědění svatých, nepotřebujeme je ale jistě proto, abychom my věční byli moderními, státi se nábožnými opicemi, abychom tvořili protějšek opic ďábelských, potřebujeme svatých, potřebujem utvořiti nové svaté; aby bylo naplněno mystické tělo Kristovo a tak státi se s Kristem vítězi nad světem. *Giuliotti.*

Vlažní křesťané.

Znám křesťany a žel, ne vzácné, kteří volají pološeptem svět, aby to Kristus neslyšel a volající Krista polohlasitě, aby to neslyšel svět.

Milují svět a jaksi se bojí Krista. Světu nechtějí dáti méně, ale nemají také odvahy rozejíti se s Kristem.

Jsou křesťany, protože jsou pokřtěni, protože jsou biřmováni, protože zachovávají přiměřeně (jinak mají strach, že by platili za směšné) náboženské úkony, protože jakžtakž věří, jelikož se neodvažují podezřívati náboženství z omylu. Ale Krista nemilují; opravdu milují jenom svět. Nechtěli by dáti věděti jednomu o druhém, ale chtěli by najednou míti oba dva. Milují svět; Krista ale nemilují, protože se ho bojí. A přece se ho nebojí dostatečně, aby se zřekli světa. Jsou to vlastně chudáci a ubožáci. Praví světáci se jim musejí smáti a praví křesťané (rybáři lidí) je nemohou pro jejich věčnou nestálost zachytiti žádnou sítí. *Giuliotti.*

Sůl země.

Křesťanství znamená ve své podstatě dynamické (ne statické) přeložení, zasazení, uskutečnění Krista ve skutečném životě. Neboť On jest Logos, Pravzor, Vykupitel a Obnovitel

všeho stvoření. Proto musí býti veškeré stvoření schopné přijmouti Krista, vyjma onoho, které se celou svou bytostí od něho odvrátilo. I naše dobro možno a proto nutno naplniti Kristem se všemi jeho bolestmi, krisemi a otázkami. Kdyby to nebylo možno, nevykoupil Kristus veškeré tvorstvo a nebyl Bohem, jeho učení nebylo učení Boží vševědoucí a všemohoucí moudrosti. Katolíci nesmějí utíkati před svízeli své doby, nesmějí klidně jimi procházeti, protože mají býti solí světa a světlem světa, ne jeho příživníky... *Braito.*

Vždy je třeba se modliti.

Svatá Jana Chantalová měla před sv. Františkem Sal. jiného zpovědníka, který ji nabádal k přemrštěné pobožnosti. Celý zámek byl tou pobožností obtěžován. Svatý František jí pak napsal: „Vy máte své pobožnosti k Bohu tak zaříditi, abyste při tom byla citliva ke svému bližnímu a abyste nikoho neobtěžovala ani nepohněvala ty, kteří vám slouží. Chcete-li na modlitbách hledati Boha časně zrána, nebylo by lépe, abyste vstávala sama a takto ho lépe nalezla a neobtěžovala zbytečně své služebné?" — Když se stal svatý František jejím zpovědníkem, oddechli si služební a pravili: „Prvnější zpovědník kázal se jí modliti třikrát denně a my jsme s tím měli plné ruce práce, kdežto Monsiňor ze Ženevy káže jí modlit se přes celý den po všechny hodiny a neobtěžuje to mnoho."

Smrtí se vracíme domů.

Uvažme, drazí bratří, že jsme se odřekli světa a že prozatím jenom tu dlíme na zemi jako cizinci a poutníci. Obejměme den, který nás každého uvede domů a jenž nás přivede do nebe vytržené a osvobozené ze světských pout. Kdo by nepospíchal vrátiti se do vlasti jsa od ní daleko vzdálen? Kdo pluje spěšně ke svým drahým, nepřál by si hodně toužebně příznivého větru, aby mohl brzo obejmouti svoje drahé?

My považujeme nebe za svoji vlast a patriarchy jsme již obdrželi jednou za otce. Proč nepospícháme a neběžíme, abychom mohli viděti svoji vlast a pozdraviti svoje otce? Očekává nás tam velký zástup našich drahých rodičů, bratří, dítek a hojný zástup těch, kteří jsou již jisti svou nesmrtelností a starostliví ještě o naše spasení. Jaká společná jest to radost, dosáhnouti jejich pohledu a objetí. Jaká to radost tam v království nebeském bez obavy před smrtí a protože máme věčně žíti. Nejvyšší a ustavičné štěstí.

Sv. Cyprián, De mortalitate, ke konci.

Stavme mosty.

Jakési ďábelstvo rozhání lidi, kteří vedle sebe bydlí, s jednoho stolu jedí. Cítíme, že nás někdo anebo něco žene do

vzájemného nepřátelství národů proti národům. A jsme bezmocni. Bezmocni? Přece silni v lásce Kristově! Ta žádá od nás, abychom se nedali strhnouti tak myšlenkou zvanou národnostní a národní, abychom druhým upírali právo na život, abychom svou vlast jednostranně vynášeli. Protože to skoro všichni beztrestně děláme a při tom si myslíme, že jsme dobrými křesťany anebo dokonce: abychom byli dobrými křesťany, proto přiléváme také oleje do kotle vařící nenávisti mezinárodní. Zatím bychom měli míti odvahu žíti jako prvek smíru, vzájemného pochopení a lásky. Jinak nám budoucí věky řeknou: I vy jste i se svým křesťanstvím stejně přeháněli své kolektivní já, zvané národ a tím tlačili druhé ke zdi a nutili je k podobným výkyvům.

Začněme od sebe, stavme mosty ve svém nejbližším okolí. Nikdy se nedejme strhnouti k tvrdým odsudkům a slovům vůči věřícím s jiného břehu, vůči bližním jiné národnosti. Buďme prvkem smíru a lásky a odpouštění ve svém nejbližším okolí. Neboť skutečným křesťanským životem vcházejí velké myšlenky do života. Zhášeti hněv, ať jsi uražen anebo vinník, mladší anebo starší. Pokoj, který nám kněz dává na cestu do života každého dne při mši svaté, máme opravdu nésti do svých domovů, do svých dílen, škol a kanceláří. Pokoj Kristův, odpuštění, jeho lásku, aby skutečně kraloval aspoň v našem životě a přes náš život všude tam, kudy nás život nese... Takto budeme Kristonoši, takto jej vneseme do života... *Braito.*

ŽEŇ

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

ACTES DE PIE XI. Bonne Presse, Paris, 1935, str. 386. Osmý svazek aktů, promluv, dekretů, encyklik, listů sv. Otce. Jsme nesmírně vděčni vydavatelstvu, že za laciný peníz dává tak každému možnost opatřiti si původní znění všech úředních projevů svatého Otce, jež jsou nejlepšími směrnicemi ve všech otázkách. Vřele doporučuji. Upozorňuji, že Bonne Presse má podobně vydaná akta Lva XIII. a Pia X. Text je latinsko-francouzský.

K. ADAM: *Jésus le Christ.* Éditions Salvator, Mulhouse, 1935, str. 375, cena 20 frs. Kdo nemá možnost koupit si drahé vydání německé této světové knihy, mají příležitost opatřiti si ji za málo peněz. Kniha je přeložena a vychází jako opravené vydání podle posledního německého textu. Nenajdete jistě nic krásnějšího o Kristu v celé dnešní literatuře. Stále nová vydání jak v Německu, tak ve Francii jsou toho dokladem.

BARION: *Plotin und Augustinus.* Junker und Dünnhaput, Berlín. Jak dalece závisel Augustin na Platonovi, jak dalece závisel na novoplatonismu? Studie naprosto spolehlivá, svědomitá, a odborná, která ukáže spojitost kultury západní a východní, hledání rozumu a vůle. Studie jest velmi důležitou pro svou analysi prvků mystického snažení v novoplatonismu a jeho vlivu na mystiku Augustinovu. Studie o Plotinovi jest v této otázce, myslím, definitivní i v otázce cesty Augustinovy přes Plotina ke křesťanství.

BOTTI: *Il Crocifisso.* Marietti, Torino, cena 3.50 L. Rozjímání, úvahy a modlitby, kroužící kolem Utrpení Páně. Milá, dobrá knížka.

BOUFFIER: *Anna Maria Taigi.* Téqui, Paris, 1935, str. 300, cena 10 frs. Podle authentických dokladů a dokumentů, sebraných pro beatifikační proces, sepsaný život této veliké milovnice Boží lásky a velké trpitelky, která jest vzorem ženy manželky, jež dovedla k tak vysoké svatosti povznésti svůj rodinný život, který tím nejenom netrpěl, nýbrž se posvětil a vyrostl.

BRENINKMEYER: *Stunden der Einkehr.* Schöningh, Paderborn, 1935. Roztomilá knížka, zcela v duchu Hlubiny psaná, jež má býti upomínkou na exercicie. Jsou v ní shrnuty základní myšlenky a zásadní rozhodnutí, jimiž jsou zúrodněna duchovní cvičení, svatost, otcovská láska Boží, modlitba, láska ke Kristu atd., zhušťují šťastně duchovní život.

DUHAMELET-WINTER COURBET: *Sainte Geneviève* Paris, 1935. Desclée de Brouwer. Francouzi zovou svatou Jenovefu matkou vlasti. Úhledná kniha naučí francouzské děti znáti tuto velkou národní světici. Možno dobře upotřebiti pro přednášku pro děti anebo do školy.

GARDEIL: *Le St. Ésprit dans la vie chrétienne.* Cerf, Juvisy, 1935, str. 184. Malá knížka, ale bohatá studnice opravdu theologického pronikání tajuplné nauky o Darech Ducha svatého. Výstižně jest theologicky zpracován celý nadpřirozený organismus duchovního života a místo a úlohy v něm darů Ducha svatého.

GRÖBER: *Der christliche Mann.* Herder, Freiburg, 1935, str. 52, cena 0.60 Mk. Souhrn povinností křesťanského muže se zřetelem na nové úkoly a nová nebezpečenství. Ostře je kreslen profil muže křesťana a apoštola.

GRÖBER: *Christus und die Frau.* Herder, Freiburg, str. 60, cena 0.60 Mk. Jako pro muže, tak i pro ženy posílá biskup Gröber své poselství otce a pastýře, ve kterém připomíná, co čeká Církev a lid od dnešní ženy, právě pro tolik obtíží a těžkostí. Pojednává o otázce, jak smýšlel Kristus o ženě. Tato kniha jest zároveň apologií.

HAGEDRONS: *Reformation und spanische Andachtsliteratur, Luis de Granada in England.* Tauchnitz, Leipzig, str. 168. Španělská duchovní literatura, jejímž zlatým hřebem byl Ludvík z Granady, pronikla do Anglie, kde hluboce zasáhla

v rozvoji náboženském. I u nás Ludvík de Granada pronikl, neboť dědictví svatojánské vydalo od něho dvě knihy. Studie jedná o anglické zbožnosti, o jejích formách a o španělském vlivu. Podává přehled anglických překladů španělských duchovních klasiků. Konec pak tvoří zhodnocení tohoto vlivu na anglické mistry duchovní. Dílo je zajímavou ukázkou, jak prospěšné jest katolické společenství, jak tímto mezinárodním vanutím ducha se kultury vzájemně obohacují a prolínají.

HEUN: *Altar und Leben.* Schöningh, Paderborn, 1935, str. 160. Každý přítel liturgie se upřímně zaraduje nad dílkem. Autor ukazuje, jak veškerá bohopocta, veškerý duchovní život a umění křesťanské se nakonec soustřeďuje kolem oběti mše sv. Čtenář se naučí chápati, jaký poklad pro duchovní život obsahuje mše svatá, že ona se musí znovu státi střediskem duchovního života.

IMLE: *Gott und Geist.* Franziskus Druckerei, Werl in Wstf., 1934, str. 260, cena 5 Mk. Hluboká studie z theologie a podle ducha serafínského učitele sv. Bonaventury o spolupráci lidského ducha s Duchem svatým ve vrcholcích duchovního života, jak se jeví v nejvyšších formách nazírání. Celá nauka o poznání přirozeném a nadpřirozeném je tu dokonale vypracována. Je to, abych tak řekl, theologie nadpřirozeného poznání, nazírání, mystického zření podle zásad a z myšlenek sv. Bonaventury. Dílo je nesmírně svědomitě psáno. Dokonalý vědecký aparát provází každou stránku, jež každá jest studnicí pro opravdový duchovní život. Je to výborná psychologie víry a života duchovního z víry.

INGOLD: *General et Trappiste.* Téqui, 1935, str. 350, cena 10 frs. Pohnutý život bývalého generála francouzské armády, který po bouřlivých letech stává se trapistou a žije životem nesmírně hlubokým a duchovním, dávaje příklad celému svému okolí nadprůměrné duchovní hrdinnosti a odhodlanosti, s jakou se rozletěl za řeholní a křesťanskou dokonalostí. Kniha se čte jako výborný román. Zasluhovala by překladu a uveřejnění v nějakém časopise, jejž by tím jistě velmi oživila.

JOHANNES VON KREUZ: *Gottvereinigung.* Kanisius-Werk, Freiburg, Schweiz. Celá soustava duchovního života podle myšlenek, zásad a z knih sv. Jana z Kříže. Nazval bych to příhodným kompendiem nauky mystické, jež jest možno dáti klidně do rukou všem. Zřetelně a postupně poučuje kniha o všech stavech a obdobích duchovního života.

JONE-GAUTIER: *Précis de Théologie moral Catholique.* Éditions Salvador, Mulhouse, 1935, str. 430, cena 25-35 frs. Jestliže je tato kniha překládána do francouzštiny, je to známkou jejích předností. A těmi jsou: jasnost, praktičnost, přehled, čehož je potřeba, má-li taková příručka posloužiti zvláště laikům, jimž je určena. Nemůžeme, než velmi doporučit tuto knížku, která přinese mnoho světla každému. Dobrý rejstřík na konci knihy usnadní každé hledání.

LINDWORSKY: *Psychologie der Askese.* Herder, Frei-

burg, 1935, str. 96, cena 1.40 Mk. Souhrn myšlenek psychologa při výchově noviců. Nepostradatelná proto příručka pro novicmistra a vůbec duchovní vůdce. Základ tvoří exercicie sv. Ignáce. Potřebná je ale kniha pro vychovatele a zpovědníky kněžského dorostu.

MALÁ DUŠE NA CESTĚ. Františkánky, Vinohrady. Krásná kniha, která podává novou postavu dívky, která jest jedním z květů, které vyrostly ve stopách Pia X. Jen ten titul se mi nechce líbiti. To „malé", „malý" etc. mne naplňuje obavou, abychom také u nás nepropadli náboženskému infantilismu. Jinak je to život dívky nadmíru heroické, šlechetné. Knihu přečtete jedním dechem a jsme za ni vděčni sestrám. Tu poznámku mi ale musí odpustiti. Já to nebezpečí již vidím velmi zřetelně!

MÜLLER: *Das Schiff des hl. Geistes.* Müller dovede vypravovati a vydávati náboženské knihy s nesmírnou láskou. Kniha o Duchu svatém. O svátosti biřmování, o jeho liturgii i závazcích. Překrásné obrázky zdobí milou knihu, která bude skvělým dárkem ke svatému biřmování.

NISSEN MOMME: *Kultur der Seele.* Herder, 1935, str. 200, cena 2.50 Mk. Momme Nissen staví proti sobě dvě kultury: kulturu okolí a světa a kulturu lidského nitra duše, čímž se jeví, co je vlastně pravou kulturou ducha Momme Nissen volá právě v této době, ohrožené zvláště v Německu, volá o důležitosti této základní kultury, bez níž jest každá jiná kultura brzo nebezpečím kultury vlastní. Na sedmi postavách evropských ukazuje převahu vnitřní kultury.

PICKL: *Messiaskönig Jesus.* Kösel-Pustet, München, 1935, str. 280, cena 6.80 Mk. Zase jednou veledílo duchovní literatury, která se napájí z hlubin studia Písma svatého a dějin. Docela nový svérázný druh knihy o Kristu. Pickl zasazuje život Kristův do dějin současného římského světa, do rámce, jak jej kreslí Josephus Flavius. Dosud jsem nikde neviděl tak dobré informace o dějinném ovzduší postavy Kristovy a jeho Evangelia. Ačkoliv jest taková záplava knih o Kristu a ačkoliv vychází dílo Williamovo i v češtině, přece má tato kniha pro svoje historické pojetí látky velký význam. Kazatel, katecheta, především středoškolský, nebude zklamán touto výtečnou knihou.

SCHAEFFER: *Clotire Nicol.* Desclée et Cie, Paris, 1935, str. 250, cena 10 frs. Opět jedna velká duše mladíka, který umírá r. 1932 a dnes již o něm ví svět. Duše hluboká, která prochází všemi bolestmi dnešního mládí, ale hrdinně vítězí. Překrásný vzor pro dnešní mládež. Přineseme co nejdříve kratší životopis v časopise Na hlubinu.

SCHRYWERS: *Mein göttlicher Freund.* Schulbrüder Verlag Kirnach Villingen, 1935, str. 288, cena 4 Mk. Vynikající duchovní spisovatel obohatil zase duchovní literaturu vzácnou perlou. Jako jeho Hingabe an Gott mělo triumfální úspěch v duchovním okruhu, tak si téhož zaslouží i přítomná

kniha, která jedná o základě a smyslu a náplni křesťanské dokonalosti, totiž o lásce. Dílo jest učebnicí duchovního života, aby byl jediným úkonem stále živější lásky k Bohu. Skutečná čítanka duchovního života.

SCHURR: *Die Trinitätslehre des Boetius.* Schöningh, Paderborn, 1935, str. 250. Důkladně vědecké dílo učeného redemptoristy, jenž k dílu soustředil neuvěřitelný materiál, jejž ale mistrovsky zvládl. Boetius měl nesmírný vliv na celé školastické smýšlení. Probírá Boetiovu definici přirozenosti a osoby a nyní analysuje příčinu, dobu, a způsob trinitářských nauk Boetiových. Jest to studie, která dokonale vyčerpává své téma, studie, jakých je jenom málo ve světové literatuře a která obohatí nesmírně theologický náš fond.

VORSPEL: *Kirche.* Bachem, Köln, 1935, 8 svazků, cena 1.60 Mk. Osm konferenčních řečí o Církvi s nejrůznějšího hlediska, hlavně časového. Dobře, že tato kniha byla proslovena a napsána. Nejpalčivější denní otázky o Církvi jsou tu uspokojivé a slohově skvěle vyřešeny.

ZURKUNDEN: *Heinrich Seuses Rast im Walde.* Kanisiuswerk, Freiburg, Schweiz, str. 98. Kus svéživotopisu bl. Jindřicha Seuse, kde se líčí právě jeho nejbolestnější doba životní, kdy je všeho zbaven, opovržen, pronásledován, i na životě ohrožen a kdy to všechno líčí s roztomilou naivitou a sladkostí. Upozorňujeme, že co nejdříve vyjde český úplný překlad tohoto svéživotopisu v nakladatelství Vyšehrad, Praha.

ŽIVOTEM: Nová čísla obsahují: Obřady při svěcení podjáhnů, jáhnů a kněží a „Kristus vůdce z bídy". Jest třeba doporučovati?

Redakci nedošlo, ale neušlo:

Špůrek St.: Svatý Josef. Oboříště, kolej redemptoristů.

Miklík K.: Balmesův katechismus základních pravd. Praha, redemptoristé.

Kubeš: Ve šlépějích Neposkvrněné. Brno, Občanská.

Z RŮZNÝCH POLÍ

ABDIAS. Eine Erzählung von Adalbert Stifter mit einem Nachwort von M. Susman. Berlin, Schockenverlag 1935, str. 113, cena 1.25 Mk. Známé dílo Stifterovo ve vydání Schockenova nakladatelství! Dnešní židovstvo se hlásí k tomuto dílu jako k svému obrazu. V osudu Abdiášově vidí svůj náboženský osud, býti marnotratným synem. Abdiáš vzdaluje se od Boha až do krajnosti otroctví tohoto světa a tímto bit stojí nakonec před rozhodnutím vrátit se k otci. Ale jen až potud sahá děj...

AGNON S. JOS.: *Bilvav jammim.* Berlín, Schocken, str. 88, cena 0.95 Mk. Mezi novohebrejskými spisovateli vyniká S. J. Agnon. Tato jeho kniha „V srdci moře" patří k lepší novohebrejské literatuře. Popisuje v ní výpravu několika chasidim z galizijského města Buczacz do Palestiny. Zajímavě

líčí některá dobrodružství na cestě a potom jejich zařízení se v Palestině, spojené s mnoha obětmi a odříkáním. K těmto chasidim přidá se i nějaký neznámý cizinec, který svou postavou zpestřuje celý děj.

CZESKA MACZYŃSKA: *Kristův rytíř*. II. svazek edice „Bod". Nakl. Občanské tiskárny v Brně. Cena 18 Kč, váz. 25 Kč. Historický román ze života sv. Vojtěcha v sugestivních dramatických obrazech, kreslených hlavně obrazotvorností autorky, zvláště tam, kde mlčí historie. Píše se širokým rozpětím nálad od jemných obrázků z klášterního klidu do bouřících realistických scén z polopohanských poměrů u nás. Překlad K. Otýpky svěží.

DAVY: *Les Dominicaines*. Collection Les grands ordres, Paris, Grasset, 1935, str. 268, cena 15 frs. Autorka si všímá všech druhů sester dominikánek od kontemplativních, které zachovávají papežskou klausuru, až po činné sestry Třetího řádu. Vše, co se týče ducha, je tu podáno s velkou jemností a delikátností. Málokdo pochopil myšlenku svatého Dominika pro sestry jako právě tato autorka, proto její knihu velmi doporučujeme.

DERI: Die Stilarten. Berlin, Deutsches Verlagshaus Bong a Co. 1935, str. 243, 48 celostránkových příloh, cena 3.80 (4.80) Mk. Je opravdu velmi praktická příručka, která obsahuje krátce celý vývoj slohů, jak se jevily od doby řeckého umění až do poslední doby. Stručně a jasně vyjadřuje autor to, co je jinde vylíčeno v mnoha svazcích a proto pro první informaci je knížka velmi dobrá.

DOKULIL: *Křížové dni*. Akord, Brno. S radostí přivítala kritika nového, mladého zpěváka. Vítáme ho i my, kteří chceme býti věčně mladí, protože dovede Dokulil dívati se na věci mladýma očima, proto ve všech tolik vidí.

DUVERNE: *Quand la tête est droite*. Tequi, Paris, 1935, str. 52, cena 2.50 frs. Třetí vydání této knížečky je známkou, jaké obliby se jí dostalo. Způsobem lidovým, povídkářským podává autor velké pravdy pro život, učí se naň dívat očima Božíma.

ESCHEVANNES: *Le Merveilleux Corps Humain*. Paris, Tequi, 1935, str. 220, 17 ilustrací mimo text, cena 20 frs. Pro ty, kdož mají co dělat s nemocnými, jakož i pro všechny, kdo chtějí nahlédnout v taje lidského těla a nemají k tomu patřičného odborného vzdělání, poví tato kniha velmi mnoho způsobem jasným a přehledným. Pro svou praktičnost si zaslouží doporučení.

IL CARDINALE TOMASO DE VIO GAETANO NEL QUARTO CENTENARIO DELLA SUA MORTE. Milano, Soc. Ed. Vita e Pensiero, 1935, str. 170, cena 10 lir. Mezi publikace katolické university milánské náleží i *Rivista di filosofia neo-scholastica*. Březnové číslo je věnováno velkému filosofu Kajetánu. Odborníky upoutají jistě velmi dobře dělané články, zvláště A. Oddone, o analogii u K., M. Daffara,

o K. jako vykladateli mravouky svatého Tomáše, Verga o nesmrtelnosti duše u K. a mnohé jiné. Tím oslavila katolická universita důstojně velké jméno Kajetánovo.

GERSTER: *Jus Religiosorum in compendium redactum.* Marietti, Torino, 1935, str. 223, cena 15 lir. Potřebovali jsme opravdu podobné příručky, která by krátce a jasně informovala o všech církevních zákonech, týkajících se řeholníků. Po této stránce je kniha G. výtečná. Poslouží jak pro školu, tak pro soukromou potřebu mladých řeholníků a jejich vychovatelů. Dobrý rejstřík na konci knihy usnadní dlouhé hledání. Doporučujeme.

HRUBÍN: *Krásná po chudobě.* Melantrich, Praha. Jak jsou pravdivé Hrubínovy verše. Odposlouchává je pokorně a pozorně. Všechno, čeho se Hrubín dotkne, ztrácí svou hmotnou formálnost a odhaluje svou skrytou duši. V tom se ukazuje básník. Hrubínovy verše jsou jakoby obměnou ve stech verších Písně o slunci.

FRANZ KAFKA: *Schloss.* Román. Schockenverlag, Berlin, str. 425, cena váz. 4.50 Mk. Je to čtvrtý svazek sebraných spisů pražského autora Izraelity. V doslovu charakterisuje vydavatel Max Brod román takto: „Zámkem, do něhož hrdina románu nejen nedostane přístupu, ale jemuž se nepochopitelným způsobem nedovede ani správně přiblížiti, jest přesně to, co theologové nazývají milostí; božské řízení osudů lidských, vliv náhod, tajemná určení... nepochopitelnost nad životem všech je tu vylíčena ve smyslu kabbalistického názoru o jednom z obou projevů Božství, milostí." Pro znalce je román zajímavý jednak touto svou teoretickou stránkou, jednak také pohledy do zápasů duchovních u soudobých Izraelitů, kteří tuto knihu přijímají s posvátnou úctou. —es—

LOIANO: *Institutiones Theologiae moralis. Vol. II. Theol. special.* Marietti, Torino, 1935, str. 680, cena 25 lir. Mezi tolika příručkami mravouky stojí tato kniha jistě ne na posledním místě. Druhý svazek pojednává o božských ctnostech, o přikázáních Božích a některých přikázáních církevních. Jasnost v podávání látky a velká přehlednost jsou hlavními přednostmi díla, které můžeme jen doporučit.

LOUIS GOLDING: *Magnoliová ulička.* L. Mazáč, Praha II., Spálená ul. 53, str. 454, cena 42 Kč. Autor má pověst předního z anglických romanopisců. Tato kniha jest mosaika osudů předměstské uličky, provedená s uměním, podobným umění Těsnohlídkovu, ve veliké vyspělosti. Ovšem je to kniha od nekatolíka o Židech a nekatolících a proto také mravní názory v ní tomu odpovídají. *es*

MORET: *Par la Croix... Collection Je Seme.* Tequi, Paris, 1935, str. 240, cena 10 frs. Je to román bolesti, román oběti. Bolest možno řešit různým způsobem. Moret ji řeší však jediným správným způsobem, když ukazuje její hodnotu zadost činící, a dává směrnice, jakým způsobem ji dlužno

snášet v odevzdanosti do vůle Boží. Je to dobrý román, i když snad tendence někde příliš proniká.

PONCHON: *Muza v hospodě*. Pourova Edice. Pour nás zase překvapil touto drobností, která jest ilustrací výroku Písma sv., že víno má obveselovati lidské srdce. Nehovíme americké heresi a proto sláva takové krásné knížce.

POURRAT: *La cité perdue*. Spes, 1935. Vidina rodného kraje v dobách všech period lidských kultur. Autor dovede znamenitě evokovati zašlou krásu, zašlé hlasy. Pourrat vytrvale miluje a maluje svou provincii.

ANTON RETZBACH: *Das Recht der katholischen Kirche nach dem Codex Juris Canonici*. Herder & Co., Freiburg i. Br., str. 600, cena 7.50 Mk. Po čem 15 let toužili profesoři církevního práva, posluchači i všichni, kdo nějak jsou ve styku s Kodexem, toho se jim dostalo knihou Retzbachovou. Kniha prozrazuje zkušeného odborníka teoretika i praktika. Není překladem Kodexu, nýbrž odborným a přehledným zpracováním, jsou do ní zapracovány všechny dosavadní autentické výklady Komise, dokonce i mínění církevních právníků. Tato kniha bude z děl, která počítají svá vydání na desítky. —*es*—

VIANCE-PUIPLAT: *Annonciation*. Desclée de Brouwer, Paris, 1935, str. 100. V kolekci, pořádané pro děti, vychází tato knížka, líčící svátek zvěstování a navádějící k úctě mariánské děti způsobem dětskému rozumu přístupným. Pro naše děti trochu vysoké, příliš abstraktní. Obrazky pěkně řešeny.

ZAHRADNÍČEK: *Žíznivé léto*. Melantrich, 1935, cena 15 Kč. Temno, hrůzy, noci, bodláky, rány a krev, podsvětí, mor... Zahradníček je jako statečný bojovník proti sedmihlavé sani. Jeho slova se zalykají smrtí, ale Zahradníček je přemáhá a ze smrti křesá život, písně o životu, nakonec nutí kmotřičku smrt zpívat sladce i přesladce. Zahradníček jest si již jist Bohem a jeho verše všechno všemu dávají spočinouti v pažích Hospodina zástupů. Krása mužná, zralá!

RANÁ SETBA. Praha, nakl. Vyšehrad, řídí prof. Jan Hrubý, roč. 12. Sigma-Martinovský: Kročin románek a jiné povídky. Doporučujeme tuto sbírku levné četby pro mládež. Kročin románek se bude líbit jistě zvláště dětem a naučí je dívati se na přírodu a ji milovat.

ČASOPISY

Doporučujeme časopisy, docházející redakci.

CHRYSOLOGUS. Stále živý a svěží časopis homiletický.

THEOLOGISCHE REVUE. Neobyčejně cenné referáty o současné theologii.

STIMMEN DER ZEIT. Doba a věci v katol. ohnisku.

Matka živých

Svatý Pavel obrací se s výčitkou ke Korintským, kteří mu vytýkali nedostatek uhlazenosti v jeho řečech, kteří jej srovnávali s vyznamenáním prvenství Petrova, s Apolonovou obratnou moudrostí: Jestliže máte mnoho těch, kteří vás mistrují, nemáte mnoho otců..., já jsem vás zrodil v Kristu. S podobnou výčitkou může se obrátiti Církev ke všem staletím, ke všem, kteří ji posuzují: Já jsem vás zrodila v Kristu...

Veškerý duchovní život, veškeré křesťanství z ní žije, pokud žije. I ti, kteří ji nenávidí a ji tupí, v tom, co mají z Krista, ještě žijí z ní. V tom smyslu jest Církev samospasitelnou, že každý, kdo jest spasen, jedině jí jest spasen. Může se to mnohému nelíbiti, ale tím na věci ničeho nezmění.

Když se díváme na Církev jako na mystické tělo Kristovo, jako na pokračování Vtělení Kristova, vynikne nám jasně tato jedinečnost Církve, jakožto zdroje života pro všechny, kteří jsou povoláni k synovství Božímu a k dědictví tohoto svatého synovství. Protože se nám z Krista dostalo tohoto nového života, jest celý tento poklad jeho života a naší účasti na něm složen v tomto pokračování Kristova vtělení, v tomto jeho uskutečňování mystickém na zemi v duších s ním spojených. Proto je Církev matkou nového života, protože ona jest Kristus, protože ona jest spojením dítek Božích s Kristem, ať již toto přijetí jest uskutečněno milostí se křtem anebo bez něho.

Veškerého spasení, veškeré milosti dostává se nám skrze Krista a Církev jest Kristus. Není lepšího výměru Církve. On jest synem Božím a smysl jeho poslání jest přivésti nás k dětství Božímu. Proto i jeho Církev má totéž poslání, učiniti z nás dítky Boží a dávati nám prostředky, abychom mohli žíti tímto životem dítek Božích. Aby všichni mohli žíti tímto životem, aby se ho všem dostalo.

Jako Kristus přijímal viditelným způsobem lidi do svého společenství, jako jim viditelným způsobem ohlašoval odpuštění hříchů, jako je viditelným způsobem spojil skrze tělo své a svou krev se sebou, jakožto zdrojem svého života, tak jest Kristovou Církví ona Církev, která dále uděluje tento život, ale tak, jak on jej rozdával, jak on jej uděloval.

Každé odhazování vnějších forem v životě z Krista prozrazuje zřetelně a hlasitě, že zde není duch Kristův, že zde není nejenom společnosti Kristovy, ale ani ne jeho společenství, protože je Kristus uděloval tak, že spojil své vykoupené v jednu viditelnou společnost, v níž koluje podstata její, totiž svaté společenství všech s Kristem a proto také vzájemně mezi nimi.

Nový duchovní nadpřirozený život, totiž život dítek Božích vytrysknul z Kristova umučení. Jenom jím a pro něj nám bylo odpuštěno a byli jsme opět vzati na milost a stali jsme se dítkami Božími. Církev pak katolická stále a stále, ustavičně a věcně zpřítomňuje toto utrpení Páně. Kristova oběť jednou přijatá stojí před tváří Otcovou a zpřítomňování její na oltářích jest naší útěchou, jest naší jistotou, jest naším viditelným způsobem uskutečněné účastenství na ní.

Z této nejsvětější oběti, z tohoto zpřítomňování a ze všech pokladů, jež oběť na kříži nám zjednala a v ní jsou uloženy, žijeme duchovně, žijeme nadpřirozeně, žijeme životem dítek Božích.

Církev katolická neklaní se jenom Eucharistii, neklaní se jenom Utrpení Páně, nýbrž podává je za pokrm, za ustavičný pokrm, z něhož má vyrůstati a udržovati se onen život dítek Božích, který nám byl jednou zjednán.

Nejlepší odpovědí na všechny pochybnosti ohledně přepodstatnění jest odpověď Kristova: Po ovoci je poznáte. My víme, že všechno, co je v Církvi katolické velké, svaté, čisté, všechny oběti, všechna krev prolitá, všechno hrdinství, že se ži-

vilo Tělem svátostným, že žilo ze zpřítomnění obˇti. Ovšem, když užívám tohoto slova zpřítomněná obět, neužívám toho ve smyslu, v jakém jej užívá řekněme nauka obce československé, pro kterou jest to pouhým zpřítomněním vzpomínkovým. Naše zpřítomnění jest viditelné skutečné zpřítomnění oné jedné jediné oběti, která trvá přes všechny věky v nebesích a proto může býti tolikráte na zemi skutečně a opravdu na zemi zpřítomněna.

A z této oběti vyrůstá působivost všech ostatních svátostí a milostí. Všechny ostatní svátosti buď dávají anebo udržují a rozmnožují tento duchovní život, obětí na kříži nám získaný.

Tak, jak jest duchovní náš život dítek Božích ohrožen, tak jest také podepřen milostmi sdílenými ve svátostech. Pro každou z těchto svátostí položilo mnoho dítek Církve svůj život. V bohaté lázni krvavé vykoupala proto Církev své děti. Každá svátost má v Církvi katolické nepřehlednou řadu opravdových mučedníků.

Věřící ovšem neznají tento duchovní hluboký smysl svátostí a mnoho jich považují je za nepochopitelné, obstarožní, zastaralé obřady, za které se snad i stydí, protože jim nejen nerozumějí, nýbrž ani neznají jejich vnitřní plnosti, jejich vnitřního podkladu, protože svátost jest jen viditelné znamení, ale neviditelné milosti, jest působením vnitřním toho, co navenek naznačuje.

K tomuto jádru, k tomuto životu ukrytému ve svátostech jest třeba sestoupiti, abychom našli v nich života, plnosti pro své duše.

A protože mnoho křesťanů žije na periferii křesťanství, že se jim stalo křesťanství jenom vyznáním, jenom jakýmsi světovým názorem, proto nechápou také vlastní smysl svátostí a Církve, která je přechovává a dále podává. Proto také nechápou ani vnitřní stránky Církve, která má býti stránkou vnější udržována a naplňována. Protože nechápou oné vnitřní stránky, ač ji stále proti vnější staví, nechápou pak ani důležitost oné stránky vnější a

odsuzují a staví ji proti vnitřní a duchovní prý Církvi, zapomínajíce, že jsouce lidmi viditelnými, kteří neviditelné přijímají viditelnými formami a symboly a znameními, potřebujeme viditelné Církve k tomu, abychom se o vnitřním životě Církve dozvěděli a k němu byli přivedeni a jím naplněni.

Tato Církev opatruje duchovní život. Ona v každé době podává jej nejpříhodnějším způsobem. Každou dobovou bolest dovede hojiti nějakou novou formou pobožnosti, dovede vždycky odsunouti prach a písek, jež by lidé rádi nanesli na živé zdroje duchovního, nadpřirozeného života. Proto je Církev tak pestrou a bohatou ve svých náboženských projevech, že každý člověk každého založení může najíti své, může najíti formu sobě vyhovující.

Ona inspirovala, živila a vychovávala umělce, kteří rostli z její plnosti a z této plnosti umělecky zachycené nová světla našli. Ona dovedla zbožnost přiblížiti všem. Má své formy pro prosté i pro ty, kteří dovedou se kochati v krásných formách, v bohatství forem prožíti náboženské myšlenky.

Její péče vychovala duše naplněné nejvyšší zbožností, ona má ve svém klínu děti, které jí dostoupily nejvyšších vrcholků mystiky. Zplodila a vychovala svaté, kteří se hodně přiblížili k Bohu ve svém Božím synovství.

Tyto dítky žily z pokladů a ze života Církve, byly jí přesně poslušny, nešly svými cestičkami, nýbrž svěřily se jejímu vedení ve svých duchovních snahách. A i když se někdy zdálo, že jim není rozuměno, že jsou vlastně ve své snaze tištěni ke zdi, jejich poslušnost uchránila je a ty, kteří z nich vyrostli, ale nebyli tak silní a osvícení, uchránila omylů. Vystoupili nakonec hodně vysoko, výše než byly ony vrcholky, před kterými je církevní autorita varovala.

Proto bude naší učitelkou a vůdkyní Církev a její učící autorita. Jí dáme přednost před svým úsudkem, protože tato autorita jest provázena Božím světlem, zkušeností staletí, a paprsek věčnosti ji

prozařuje. Když budeme dobrými dítkami církevní společnosti, budeme účastni i plně církevního společenství, jejího vnitřního bohatství a života, jímž jest život dítek Božích z plnosti Boží.

P. Silv. M. Braito O. P.

Eucharistie prvních křesťanů

Snad je to také zbytek vlivu reformace na mysli katolíků, když leckde dosud nemá eucharistická obět u každého věřícího své vlastní, pravé místo; není u každého vědomí větší hodnoty eucharistické oběti než eucharistického přijímání; necítí se dosti pronikavě, že přijímání eucharistie jest zakončením eucharistické oběti — která proto jest první a dodává úplné hodnoty přijímání eucharistie. I v tom je třeba návratu ke smýšlení prvních křesťanů. Pozorování toho smýšlení zároveň ukáže nejhlubší důvod oprávněnosti liturgických obrodných snah v duších věřících.

Má se nám otevříti pohled do duší prvních křesťanů, přítomných eucharistické oběti. Je to pohled dvojí: při obětování, při proměňování.

7. Podávání obětních darů při obětování.

První křesťané si byli velmi živě vědomi, že eucharistická obět mše svaté jest záležitostí všech a každého z přítomných dokonale osobně, právě tak, jako jest záležitostí kněze, obětníka náboženské obce. Kněz obětuje jménem každého z přítomných. Tak již od druhého století máme výslovná svědectví, která se doplňují v ucelený obraz toho, co bylo v duších, přítomných při eucharistické oběti, již od samého počátku křesťanství.

Celek obětního úkonu obsahoval přípravu a výběr obětních darů, proměnění a požívání oběti. Svatý Irenej píše, že věřící přinášeli k oběti chléb a víno, z vděčnosti Tvůrci všech věcí, jako ve Starém zákoně obětovali prvotiny všech darů pozem-

ského života; Tertulián mluví nejednou o přinášení chlebů a vína k oběti na oltář; svatý Cyprián již přikazuje věřícím zámožným, aby nechodili bez oběti a neopovažovali se požívati z toho, co přinesli chudí. Obraz je dokončen rozkazem církevního sněmu v Elviře, roku 300, že kněz nesmí přijmouti na oltář obětní dary od těch, kteří při té mši svaté nepřijímají eucharistii.

Věřící přinášeli chléb a víno. Víno červené v malých nádobkách, z nichž je jáhen sléval do veliké nádoby. Chléb s počátku přinášeli takový, jakého užívali za svůj každodenní chléb; jáhen vybíral chleby nejbělejší a nejpodařenější, určené ku proměňování. Z Říma známe pozdější obyčej, péci zvláštní kulaté chleby se znamením kříže, nebo na způsob věnečku. Z osmého století pak máme doklad požadavku, který již předpokládá úpadek dodávání chleba od věřících, že totiž chléb má býti připravován za kněžského dozoru. Pro deváté století je dosvědčen chléb nekvašený a konečně ve dvanáctém století vidíme malé kulaté oplatky.

Takové obětní dary přinášeli věřící v hojnosti, jak dodnes dosvědčuje prastarý výraz obětní modlitby mešní: Na Tvé oltáře hromadíme dary. Jáhen pak vybral podle počtu přítomných z přinesených darů. Chleby naložil doprostřed oltáře, napravo od chlebů postavil nádobu s vínem. Když byl výběr hotov, říkal kněz modlitbu, které se latinsky říkalo secreta; dnes se obyčejně překládá „tichá modlitba", ačkoli má velikou pravděpodobnost výklad, odvozující slovo secreta od secernere, oddělovati, takže by to byla modlitba, žehnající vybrané částky darů, čili žehnání darů vybraných.

Tak bylo od počátku jaksi dramaticky živě postaráno o udržení v duších eucharisticky obětujících o přesné vědomí, že jsou jedno s obětujícím knězem, že odříkáním pozemských darů se připravují na přijetí darů nebeských z oběti Nového zákona.

Ve IV. století nasazuje znatelný vývoj k dneš-

ním obsáhlým modlitbám při obětování podle římského obřadu. Původně věřící odevzdávali své dary mlčky a po skončeném výběru kněz jedinou stručnou modlitbou posvětil vybrané dary, jež měly býti proměněny. Ale již ve třetím století začíná mizeti přinášení darů; zajímavé při tom je, že právě východní část Církve zanechala toho obyčeje. Ve čtvrtém století přestal též na Západě. Pocítilo se však hned, že tím vzniká v obětní liturgii mezera, kterou třeba vyplniti, aby neutrpělo smýšlení věřících nedostatkem přípravy a vhodného smýšlení pro vlastní obět. Pochopilo se rovněž hned, že nejvýchovnější bude, jestliže místo skutečného přinášení věcných darů zaujme přinášení darů duchovních v určitých formulkách. Tak hned koncem IV. století, podle svatého Augustina, bylo zavedeno před žehnající modlitbou obětovaných darů ještě zpívání případných výroků žalmů. Vybírali nejprve v Karthagu a potom jinde výroky žalmů, které vyjadřovaly dosud pěstované city duše: dávají se časné věci, aby nebeský Otec je přijal, aby se milostivě sklonil ke svým dítkám, jež se skroušeným srdcem přicházejí a touží zbaviti se hříchů a nabýti síly pro životní boj k vítězství. Vedeni tím, co jim Církev předzpěvovala, učili se věřící vlastním modlitbám; a tak zanedlouho bylo známo více osobitých způsobů soukromých modliteb při obětování, zvláště výrazné se ovšem šířily dále. Přece však až do devátého století se celkově zachovává jediná žehnající modlitba s veršem žalmu. Přece však pronikají stále více osvědčené modlitby osobité soukromé na různých místech do obětní liturgie. Jest zásluhou františkánského řádu, že zevšeobecněl nynější způsob obětování ve mši svaté, do kterého byly pojaty dosavadní soukromé modlitby, totiž všechno mimo verš žalmu a secretu, tak, jak předpisuje nynější římský misál.

Kdo zná mešní obřad dominikánský, pochopí, jak je známkou starobylosti tohoto obřadu, když má mnohem kratší obřad obětování nežli římský

misál, ježto má dosud vlastně jen žehnající modlitbu s žalmem; rovněž v dominikánském mešním obřadu je známkou starobylosti ono tak nápadné nalévání vína do kalicha hned při příchodu k oltáři, ještě před stupňovými modlitbami: neboť je to památka na ony doby, kdy se podávaly dary obětní od věřících hned při počátku mše svaté, a připravovaly se pro vlastní eucharistickou oběť.

Z takového náčrtu musí náboženský život dnešního katolíka vnímati několik věcí podstatné důležitosti pro přítomnost eucharistické oběti. Obětováním nastává při eucharistické oběti chvíle nejvážnější usebranosti pro svou velikou důležitost; již zde se vlastně rozhoduje rozsah užitku z přítomnosti oběti novozákonní. Od prvních křesťanů se musí naučiti, čeho mu jinak žádná kniha nepoví, jakým způsobem se duše osvědčeným křesťanským způsobem připravuje na nejhojnější užitek eucharistické oběti. Při obětování musí býti duše proniknuta myšlenkou starokřesťanskou: obětuji časné, aby duše nabyla věčného. Na obětní misku knězovu musím položiti též svůj dar. Musí to býti dar, který obsahuje odříkání, protože jen tak jest obětování. Při nejmenším to musí býti zkroušenost obětujícího srdce, litující a slibující zkroušenost.

Další složkou starokřesťanskou jest vědomí poměru dítka, přinášejícího obět nebeskému Otci, Otci nejsvětějšímu i nejmilostivějšímu i všemohoucímu zároveň. Dítko však nepřináší jen obět svou, které by mohlo dáti libovolný osobní ráz; přináší obět na památku umučení prvního Syna Božího, Ježíše Krista, s ním a proto pro život své duše, jako úpravu pro věčnou spásu. Proto musí křesťan při mši svaté již od obětování míti na mysli obět Ježíše Krista, která byla, i ve mši svaté po každé jest, vrcholem lásky k Bohu, vrcholem poddanosti Otci a naprosté podrobenosti jeho vůli.

Takové dary má přinášeti k obětování dnešní křesťan na mši svaté. Jsou-li skutečně takové, lze o nich říci totéž, co řekl svatý apoštol Pavel o obět-

ní krvi Božího Beránka, že mluví lépe než krev obětovaného Abela; jsou to dary ještě cennější, nežli ty, které přinášeli první křesťané k obětování.

P. Em. Soukup O. P.

Bůh a duše

(Pokračování.)

V. Trojí období v duchovním životě.

V období dokonalého duchovního života nemá duše již jiné touhy, než aby byla odpoutána a mohla žíti s Kristem, jak volal svatý Pavel. Toto období předpokládá vlité nazírání na tajemství víry a spojení s Bohem téměř neustálé. Jest samozřejmé, že i v tomto období je mnoho stupňů a že všechny duše nejsou stejně svaté a proto nejsou stejně blízko Bohu.

Tento stav předpokládá mnoho: předně duše je svobodná, odpoutána dokonale ode všeho, co ji svádělo k věcem tohoto světa. Už nemá jiné starosti, než aby náležela Bohu a konala ve všem jeho vůli. Dále pak je duše pevná ve svých ctnostech, zcela vyrovnaná, takže ji už nic nemůže znepokojit. Je dosud poutnicí na této zemi, to je samozřejmé, a proto se snaží stále o větší lásku a větší dokonalost ctností, protože nikdy nemůžeme býti dosti dokonalí, ale, jak praví svatý Tomáš, to není jejím hlavním zaměstnáním: především se snaží býti s Bohem (II. II. 24. 3.). Dokud hledáme, jsme nepokojni. Naše duše napřahuje stále ruce po svém milovaném předmětu. Období dokonalého života není ještě nebem a proto není ještě úplným dosažením cíle. Ale jsme mu již tak blízko, že se nám zdá, jako by na nás vyzařoval své paprsky a proto právě z tohoto pramene proudil onen duševní klid a vyrovnanost v životě světců, kterým se obdivoval celý svět.

Ať je duše v tomto období činorodá nebo rozjímavá, v každém případě je její jednání jako by neustále pod vlivem Božím. Dary Ducha svatého se uplatňují ještě dokonaleji než v předešlých obdobích a duše žije

co nejvíce spojena se svým Bohem. Jeho vidí všude, na něho nazírá ať v jeho životě nejsvětější Trojice, jak to vidíme u mnohých svatých, nebo v jeho tvorech, ve všech bližních, v nichž vidí Krista. Odtud pak vyplývá onen hluboký apoštolát, který rozdává z plnosti vnitřního života. Takový dokonalý apoštol, který už nehledá v ničem sebe a svého vlastního uspokojení, může míti opravdu velkolepé úspěchy, protože mu nejde o jeho věc, nýbrž opravdu jen o věc Boží.

Chápeme pak také, že země je pro tyto dokonalé opravdovým vyhnanstvím, jak nám to řekli tak mnozí svatí. Netouží jako svatý Pavel už po ničem, než aby mohli býti s Kristem: „Ó můj Pane a milovaný Snoubenče," volala sv. Terezie Ježíškova, když přijímala naposledy tělo Páně. „Konečně tedy přišla toužebná hodina. Je čas, abychom se uzřeli. Můj Pane, má jediná lásko, je čas, abych vykročila, abych odešla z tohoto života. Kéž je požehnána na tisíckrát tato šťastná hodina a kéž se stane tvá svatá vůle! Kéž jde má duše s tebou a kéž se spojí s tebou, když na tebe tak dlouho čekala!"

*

P. Garrigou-Lagrange ve svém dílku Les trois conversions et les trois voies, podává zajímavé poznámky k tomuto trojímu období duchovního života. Zdůrazňuje, že jako v přirozeném životě přechod z jednoho období do druhého je naznačen jistou krisí, tak je tomu i v duchovním životě. A právě tato duchovní krise, nebo lépe řečeno, její poznání, je nesmírně důležitá, má-li se díti náležitý postup a přechod z jednoho stadia do druhého.

Jako mentalita dítěte je docela jiná než mentalita mladíka nebo člověka dospělého, takže o mnohých věcech je mezi nimi nemožná konversace, podobně smýšlení začátečníka na cestě očistné jest odlišné od smýšlení pokročilého a od duše, která dospěla ke spojení s Bohem. Dokonalý chápe období, kterými prošel sám, ale nemůže žádat, aby byl pochopen tě-

mi, kteří jsou ještě daleko od něho. Dále, tak jako je jistá krise více nebo méně zřejmá při přechodu z dětství v mládí, krise puberty řádu fysiologického a psychologického zároveň, podobně můžeme vidět jistou krisi i při přechodu z období začátečníka k období pokročilých.

Aby mladík dospěl v muže, musí podstoupiti ještě jednu krisi, a to krisi první svobody, které se má naučit nezneužívat. A podobně je tomu i v duchovním životě při přechodu z období pokročilých k pravému životu sjednocení s Bohem u dokonalých.

Je to právě svatý Jan od Kříže, jenž nejlépe popsal tyto dvě krise a přechod z jednoho období do druhého. Jestliže zkoumáme vše, co řekl tento zkušený učitel duchovního života, vidíme, že odpovídá jeho teorie jak přirozenosti lidské duše, tak povaze onoho božského semene, jímž jest posvěcující milost. V *Temné noci*, Kn. I., hl. 8., kde promluvil svatý Jan velmi mnoho o nedokonalostech začátečníků na cestě k Bohu, píše takto: Noc, neboli očišťování smyslů dává duši její čistotu, svlékajíc ji v její části smyslově a přizpůsobujíc smysly duchu... Dále praví svatý Učitel, že toto je něčím všeobecným, co se přihází u velkého počtu začátečníků. A připojuje: Když tento příbytek smyslovosti je ztišen, že vášně jsou umrtveny, žádostivosti udušeny a touhy uspokojeny a uspány vlivem očišťující noci (smyslů), duše počíná prchati, aby se dala cestou ducha. Počíná se čítati mezi pokročilé a nalézá se na cestě, kterou nazýváme osvětnou. Tam sílí a živí Bůh duši podle své vůle vlitým nazíráním, při němž duše nepoužívá svého přemítání nebo vlastní činnosti.

Konečně pojednává svatý Jan od Kříže v *Temné noci* o nedokonalostech, vlastních pokročilým. Jsou to podle něho přirozená nevlídnost, potřeba projevovati se navenek, ješitnost, skrytá pýcha — a ukazuje nutnost trpného očišťování ducha, bolestnou krisi, která tvoří přechod ke stavu dokonalých.

Svatý Jan tedy ukazuje, jak Bůh sám si vede a očišťuje duši, která je opravdu upřímná a která je

dosti ochotná jíti za jeho hlasem. První krise, která znamená přechod ze stavu těžkého hříchu do stavu milosti a nastoupení očistného období, je podstoupena mnohými dušemi. Jsou-li dosti velkodušné, vyvede si je Bůh sám výše, dá jim prodělat druhou krisi, *noc smyslů*, trpné očišťování smyslové části člověka, což znamená ztišit nižší stránku člověka, aby se dostala ke slovu stránka vyšší. A když i zde byla duše Bohu oddaná a věrná a ochotna přijímat všechno z jeho ruky, pozvedá ji zase výše, dává ji překročit novou krisi, ve které očistí její stránku rozumovou a volní.

Pojetí svatého Jana odpovídá opravdu podivuhodně při rozenosti lidské duše, která je smyslovou a duchovou zároveň, ale odpovídá i povaze posvěcující milosti. Těm, kteří se domnívají, že sv. Jan, když mluví o začátečnících, má na mysli začátečníky nikoliv všeobecně podle výměru, jaký jsme dali na počátku, nýbrž začátečníky na cestě mystické (uvidíme ještě, že nejsou dvě cesty, asketická a mystická, nýbrž jedna cesta duchovního života), stačí si všimnouti, jak popisuje svatý Jan začátečníky a jejich chyby. Jmenuje z nich na příklad duchovní labužnictví, sklon ke smyslnosti, ke hněvu, nenávisti, k duchovní lenosti, k pýše, která svádí k tomu, aby začátečník měl zvláštního zpovědníka pro větší hříchy, zatím co svému pravidelnému zpovědníku by vyprávěl jen o svých dobrých skutcích, a mnohé jiné, které jasně ukazují na začátečníka v obvyklém slova smyslu. Co je však dlužno zdůraznit, že totiž svatý Jan, když mluví o třech cestách, očistné, osvětné a jednotící, béře je v jejich nezeslabeném smyslu, v jejich normální plnosti, k jaké by měly dojíti.

Taková je cesta svatého Jana od Kříže. Snad se zdá příliš strmá, nedostupná obyčejným smrtelníkům a proto byla jeho cesta mnohdy řaděna mezi cesty mimořádné. Zatím však se zapomnělo, že on popisuje duchovní pokrok tak, jak by měl ve skutečnosti býti a jak se jeví opravdu především u duší rozjímavých a to u nejvelkodušnějších z nich, které se

snaží co nejkratší cestou k Bohu. Ukazuje také, jaké jsou vyšší zákony života milosti a pokroku lásky. Ale tyto zákony se aplikují také ve zmenšeném měřítku u mnoha duší, které nedojdou tak vysoké dokonalosti, které však postupují velkomyslně, aniž by se vracely nazpět. Ostatně každá věc může býti uvažována jako slabá nebo silná, nedokonale vyvinutá nebo na nejvyšším stupni svého vývoje. V lékařských knihách se popisují nemoci tak, jak vypadají ve stavu normálního vývoje a víme dobře, že málokdy odpovídá skutečnost těmto popisům až do poslední podrobnosti, protože nemoc může býti prudší nebo mírnější.

Neexistuje tedy dvojí cesta k Bohu, nýbrž jen jedna, jediný „pohyb rozumového tvora k Bohu", který má ovšem různou intensitu a různá stadia. Ale je to jen jedna cesta, která vychází nejdříve více z činnosti člověka, třebaže za pomoci milosti, a čím více se blíží k cíli, tím více se uplatňuje vliv nadpřirozený, tím více spěchá duše k Bohu, protože čím více přibývá vlivu nadpřirozena, tím více ubývá činnosti přirozené, až dospěje duše k onomu stavu, který vyjadřuje Diviš: *Divina pati*, snášeti božské, býti pod vlivem božského. (Srov. I. ot. 1. čl. 6. k 3.)

P. Reginald Dacík O. *P.*

P. Arintero a obnova mystiky

Se jménem P. Arintera je spojena obnova mystiky ve Španělsku. P. Arintero byl profesorem theologie v slavném dominikánském klášteře sv. Štěpána v Salamance, v letech 1909—1912 učil v Římě na Collegium Angelicum (dominikánské universitě), pak se vrátil do Salamanky, učinil předmětem svého odborného studia mystiku, věnoval se duchovnímu vedení zbožných duší a napsal hlavní svá díla pro duchovní život. Zemřel roku 1928.

Začal jako apologeta, obíraje se poměrem náboženství k přírodním vědám. Sem patří na př. stu-

die „Ráj a geologie“, „Všeobecnost potopy“, „Vývoj ve světle víry a vědy“, „Stvoření a vývoj“, „Vývoj a křesťanská filosofie“, „Prozřetelnost a vývoj“ — „Rozvoj a životnost Církve“ o čtyřech dílech. Organický vývoj, Vývoj nauky, Vývoj mystiky, Božský mechanismus činitelů vývoje církevního. Z nich je nejpozoruhodnější předposlední svazek: Vývoj mystiky (Evolución mistica). Autor vidí v duchovním vývoji celé Církve plášť, kryjící duchovní růst všech opravdových křesťanů. V tomto názoru je obsažena hlavní nauka a snaha Arinterova: rozšířit mystiku na život křesťanský. Je mystika prvkem života církevního a žije Církev v každém křesťanu? „Mystický vývoj“ uvedl ve zmatek mnohé osvícené přívržence různých mystických směrů starších. Námitky přiměly P. Arintera k tomu, aby vytříbil mnohé myšlenky díla svrchu uvedeného. A tak vznikla další díla o mystice, jimiž P. Arintero nejen obnovil studie mystické ve Španělsku, nýbrž dal i mocný popud k rozmachu osvícené zbožnosti. Založil roku 1922 časopis „La Vida sobrenatural“, který už svým nadpisem naznačuje, že jde o ztotožnění života duchovního s životem nadpřirozeným. Zde hájil svých nauk opřených o sv. Tomáše Aquinského proti protivníkům a učinil je životními zásadami mnohých duší. P. Arintero byl přesvědčen, že život mystický ve svém pravém pojmu je dostupný všem křesťanům, nikoli jen duším, nadaným zvláštními výsadami. Svým významem pro rozvoj duchovního života naší doby přerůstá P. Arintero daleko hranice jazyka španělského, kterým psal své spisy.

Co soudí P. Arintero o mystice a její potřebě pro život duchovní.

P. Arintero obrátil opět k mystice pozornost duší zbožných. Bylať už mystika jen živořila v zákoutích některých ženských rozjímavých řádů. Občas ovšem také některý spisovatel vydal dílo mystické-

ho rázu, ale celkem zabírala mystika skrovničké místo ve spisech, obírajících se životem duchovním. Byla považována za cosi temného, tajemného — něco, co je vyhrazeno jen duším výsadním, pokud jí nebylo opovrhováno jako zaměstnáním blouznivců nebo pošetilců. V nejlepším případě se na ni hledělo jako na věc tuze vznešenou a snaha se jí věnovat byla pokládána dokonce za pýchu a domýšlivost. To je názor mylný, třebas velmi rozšířený, totiž že jsou dva, zcela odlišné způsoby života duchovního — askese a mystika. Toto rozlišování vztahováno i na cesty, vedoucí k dokonalosti, ba na dokonalost samu.

Tak byla stanovena opravdová dvojitost v duchovním životě a vnášena do jeho prakse, jistě na jeho škodu. Osoby toužící po dokonalosti omezovaly všechen duchovní život na pouhou askesi, umrtvování, odříkání. Tudíž mystika jako věc mimořádná byla jaksi stranou a nebral se na ni zřetel ani při vedení duší ani v obyčejném cvičení se v životě duchovním. Cílem jejich bylo dosažení obyčejné dokonalosti za pomoci milosti, zvané též obyčejnou.

Tak se zúžil a ochudil okruh duchovního života, v něm se dusily duše a usychaly nejkrásnější květy a plody svatosti. Zbožné duše vedly život smutný a trapný — podstupujíce ve svém nitru zápas myšlenek s podněty vlastního srdce — bránily se samému Bohu, který je mocně k sobě přitahoval. Duše volaly a vzdychaly po jiném vzduchu, jiném světle, po jiném životě, v němž by mohly povoliti svým touhám po Božské lásce. Jiné duše však vadly v liknavosti, nemajíce podnětů a vláhy, ba zanechávaly vnitřního života a cvičení v dokonalosti, zmalomyslnělyť svou nemohoucností, nemožností dosáhnout dokonalosti vlastními silami.

Všechny tyto obtíže viděl a cítil P. Arintero, jsa bohat zkušenostmi dlouholetého řízení duší a zarmoucen nezdary jeho; i přemýšlel o nápravě. A tu se začíná jeho duchovní tažení, jehož zdárný

účinek je už dnes patrný. P. Arintero obrátil všechno úsilí proti kořeni zla, proti osudné dvojitosti, zavedené do života duchovního. Jeho heslem se stala „jednota duchovního života“: jednota cesty, jednota dokonalosti. Jinak řečeno sloučení života asketického s mystickým, nutnost mystiky pro dobrý život asketický.

To je základ a duše veškerého díla Arinterova. Arintero je průkopníkem jednotného života duchovního. S tímto jeho snažením souvisí jeho nauka o mystické evoluci, vývoji, který předpokládá jednotu duchovního života, neboť kde jsou dvě věci odloučeny, nemohou se stejnoměrně vyvíjet.

Nicméně nutno upozorniti, že P. Arintero nezavrhuje obvyklé třídění duchovního života na asketický a mystický, tudíž ani rozlišování obyčejné a mimořádné cesty k dokonalosti vedoucí, ani dokonalosti samé, činného rázu u jedné, trpného u druhé cesty. Jeho snahou je dáti jim pravý smysl a pravou hodnotu.

Nedá se popírati, že má duchovní život různé stupně vývoje a různé způsoby projevu, jak se děje i v přirozeném životě. A jako tam nikoho nenapadne rozeznávat dva životy na sobě nezávislé, život dítěte a člověka dospělého, tak je nesmyslné tvrditi, že se vnitřní život asketika a mystika zcela od sebe liší.

Má tedy své oprávnění toto dělení života vnitřního, pokud askese a mystika jsou projevem dvou období jeho. Ale není tu bytostného rozdílu, takže život asketický a mystický tvoří celek, protože jedna jest jen milost nebo božský zárodek, který v nich roste a se rozvíjí. Ostatně i účel obojího života je týž a také jeho naplňování v základě totéž. Rozdíl je pouze ve způsobu činnosti, či lépe, v úloze, kterou v každém z nich má duše: v askesi je spíše činná, v mystice trpná.

Podobný rozdíl je v cestě asketické a mystické. Obě cesty se však neliší milostí, která se tu uděluje, nýbrž ve způsobu, jak se uděluje a přijímá.

Bůh může udělovati a vskutku také uděluje své milosti způsobem obyčejným, na příklad při modlitbě, přijímání svátostí, nebo způsobem mimořádným, jako zjevením, rozmluvami, extasemi a pod. Tím není řečeno, že milost udělená cestou mimořádnou je sama o sobě větší, než milost, přijatá cestou obvyklou. Vždyť Bůh může jediným sv. přijímáním učiniti největšího světce. Než ony způsoby mimořádné jsou přece jen znamením zvláštní milosti a zvláštního zalíbení Božího. Pro mnohé duše jest ovšem nejlépe, nedostane-li se jim ničeho mimořádného, třebas milovaly Boha v míře neobyčejné.

Zkrátka, cesta obyčejná a mimořádná, asketická a mystická, rozlišují se se strany Boží způsobem udílení milosti, se strany lidské duše způsobem přijetí. V poměrném smyslu možno i rozlišovati dokonalost asketickou a mystickou, ne však v naprostém smyslu, neboť dokonalost, to jest dokonalý život jest jen jeden.

P. Arintero jen potírá názor o naprostém čili podstatném rozdílu mezi askesí a mystikou, uznávaje je toliko za dva stupně vývoje jednotného života duchovního. Názor, že tu jde o dva zcela rozdílné způsoby života vnitřního, je omylem netoliko jen rázu spekulativního (v myšlení), nýbrž má také neblahý vliv pro vnitřní život sám. Zavrhujeť mystiku, stavěje ji mimo zákon a omezuje vskutku život duchovní na askesi, zvláště pokud je protivou mystiky.

Podle tohoto názoru by byly duše odsouzeny žíti nadpřirozeným životem bytostí nedokonalých, jež jsou teprve v počátcích duchovního života, a byly by navždy vzdáleny od opravdové dokonalosti čili plného a dokonalého života nadpřirozeného, který si osobuje mystika.

Sám život asketický se zkomolil tím, že bránil vlastnímu rozvoji směrem k mystice. Proti osudným důsledkům dvojitosti života duchovního hájil P. Arintero nutnosti mystiky pro opravdovou dokonalost, ba pro samu dokonalost asketickou. Tak

učil prováděti askesi způsobem mystickým, či lépe řečeno, učil vždy pravé tradiční nauce o těchto věcech: tomu, čemu učil náš Spasitel a jeho apoštolové, pak sv. Otcové a všichni světci.

Ustanovil snad Spasitel tyto dvě cesty a způsoby života duchovního? Neřekl spíše všem: Já jsem cesta, pravda a život? Či byl Kristus rozdělen? (divisus est Christus? sv. Pavel.) Co by řekl sv. Pavel, kdyby viděl, jak skrytý život v Bohu s Kristem, který hlásal, je nyní rozdělen na dva druhy života, že se učedníci Kristovi dělí na askety a mystiky? Stejně by se podivili tomuto rozlišování sv. Otcové a ostatní svatí, kteří doporučovali všem věřícím, aby spěli za dokonalostí života křesťanského, jenž se zakládá na nejužším spojení s Kristem a proto na nejdokonalejší lásce.

Tomu neodporuje skutečnost, že jsou stavy více méně dokonalé, t. j. více nebo méně způsobilé dosáhnouti dokonalosti. Různost je jen v prostředcích, nikoli v cíli. Je tudíž jen jeden život duchovní, jedna dokonalost; ale chceme-li jej děliti vzhledem ke způsobu bytí a duchu, který jej oživuje, musíme říci, že mystický život je dokonalý a že bez mystiky není možná dokonalost.

Vždyť mystický život znamená spojení s Bohem. Nezasáhne-li Bůh lidské srdce, neroztaví-li je a nezbaví trusek, může člověk se namáhati a bojovati celý život a nepodaří se mu nikdy přemoci vlastní tvrdost a vzpupnost a zničiti sebelásku. Jen láska Boží roztavuje srdce lidské jako paprsek, který padne na ocel.

Kdo tedy chce dosáhnouti opravdové dokonalosti, musí prováděti askesi mysticky, duchem mystickým, konati všechna svá cvičení s nejčistším úmyslem zalíbiti se Bohu a s touhou milovati Boha a spojit se s Ním co nejúže. V tom je všechno jeho dobro, odtud se dostává posvěcení všem úkonům jeho života.

Kdo jinak činí, utrácí své snahy na věci podružné, kuje železo studené. Koho nevede duch mystic-

ký, ať se mrská nebo cokoli jiného dělá, málo, ba nijak si neposlouží. Jen onu cestu má na mysli sv. Pavel, která jest cestou Boží lásky, charity. Kdo ji volí, musí se cele odevzdati Bohu, bez výhrady, se slepou důvěrou v záměry Jeho nekonečné lásky.

Co je příčinou neplodnosti života asketického, odloučeného od mystiky? Jeho úzkost, omezenost, protože člověk, který si umiňuje, že nepřekročí meze tohoto života, nevzdává se Bohu cele a staví hráze proti proudům Boží lásky. Tak nemohou lány jeho života býti zúrodněny. Kdo nepřijímá lásku Boží bez podmínky, zcela ji v sobě umrtvuje.

O tom nás poučuje zkušenost sama: osoby, které se spokojují životem asketickým, nedosáhnou nikdy ani dokonalosti asketické, třebas to zevně není patrno.

Touha po životě mystickém nezahrnuje ovšem v sobě přání dosáhnouti mimořádných milostí, jež někdy provázejí tento život, jako jsou extase, zjevení, dar prorocký a p. Jdeť jen o touhu po dokonalé lásce k Bohu, která je podstatou, trestí tohoto života.

Ostatně ať dělíme a třídíme teoreticky jakkoliv duchovní život podle vývoje a projevů jeho, v tom je třeba se shodnouti, že duchovní život je sám o sobě jen jeden, poněvadž jedna jest jen milost, která jej oživuje a v něm se rozvíjí; také s hlediska lidského jeden jest jen cíl, k němuž směřuje, a jedny v podstatě prostředky, jimiž člověk svůj duchovni život provádí a rozvíjí.

Různé jsou ovšem námahy, boje a utrpení, různé podmínky a situace životní, různé i způsoby, jimiž Bůh udílí svou milost. Jisto je však, že bez boje a námahy není možno vejíti do království Božího, dále že se nám milosti Boží nikdy nebude nedostávati a že naše úmysly, touhy, předsevzetí, zkrátka veškero úsilí musí směřovati k jedné věci — k spojení s Bohem.

V praxi pak jest o to dbáti, aby duše nebyly ani zastrašovány ani vháněny do úzkých mezí ani

v nich nebyly tlumeny ušlechtilé touhy, nýbrž aby se s odvahou povznášely k Bohu, když se jim ukáží nesmírné poklady jeho lásky a radost, s kterou Bůh vchází do srdcí pro Něho připravených.

Tak jest třeba je poučit, aby se dovedly přemáhati a zbavovati všech pozemských žádostí, aby mohly přijmouti ony poklady Boží lásky. Duše musí pochopiti, že blaženosti nedojdou ani velikostí ani touhou po věcech mimořádných, nýbrž dokonalou pokorou a umrtvením každé touhy, leč by to byla čistá a svatá láska k Bohu. Čím více odumrou sobě, tím více budou milovat Boha. Je v tom snad nějaké nebezpečí pro jejich spásu, když se jim vštípí vědomí, že nemají po ničem toužiti, aby mohly v sebe pojmouti celého Boha? Ti, kdož potírají mystiku z obavy, aby duše nenaplnili přeludy a bludy, buď mystiku neznají nebo ji znají z jejího rubu. (Srov. „La Vida Sobrenatural", únor 1935!)

F. S. Horák.

Ježíš Kristus, Pán náš, „nejkrásnější mezi syny lidskými"

Jeho božská osoba.

B.

Není tedy na širém světě nic většího nad Ježíše Krista, hlavně proto, že jest Bůh a Člověk zároveň.

Proč zdůrazňujeme v „Hlubině" tuto pravdu, která jest základem křesťanského náboženství? Aby hlouběji vnikla do srdce a přinesla žádoucí ovoce věčné spásy.

V Písmě sv. čteme slova: *„Zpustěním zpustne všecka země; nebo není žádného, kdo by to rozvažoval srdcem."* Jer. 12, 11. Rozhlédněme se kolem sebe. Zdaž nevidíme duchovní zmatek a mravní spoustu a zkázu u přemnohých našich spoluobčanů? — Jedna z hlavních toho příčin jest, že nepřemýšlejí, neuvažují o základních pravdách náboženských. Mluvíme právě o Bohočlověku Ježíši Kristu. našem

milém Spasiteli. Celý svět o něm mluví, i ti, kteří ho milují, i ti, kteří ho nenávidí. Ale zdaž aspoň jeden ze sta neb tisíce nevěrců věnuje aspoň jediný den úvaze a pátrání, kdo Ježíš Kristus jest? Bohužel většina se spokojuje tím, co slyší o Ježíši Kristu od lidí zvrhlých, o kterých psáno jest, že se rouhají tomu, co neznají. Jud. 1, 10.

A když nevěrci s veškerým úsilím o to se snaží, aby učení Ježíše Krista a všeliký jeho vliv vypudili ze škol, ze soudních síní, z nemocnic, z parlamentů, ze soukromého i veřejného života, jinými slovy, jak se nyní moderně říká, aby vše zlaicisovali: zdaž mohou býti klidné mysli, když víra v božství Ježíše Krista jest tolikerými důkazy osvědčena? Na ně nelze uváděti přísloví: nevědomost hříchů nečiní; neboť jejich nevědomost jest zaviněná, a tudíž i hříšná. Jak trpké a bolestné bude jim jednou slovo: „*Erravimus!*", t. j. „*Zbloudili jsme!*"

Ale, zdaž aspoň ti, kteří věří v božství Pána našeho Ježíše Krista, jsou proniknuti touto věrou ve všelikém svém myšlení, mluvení, jednání, opomíjení? Či snad nalézáme mnoho těch, jejichž víra a život jsou neustále v rozporu?

Sv. apoštol Pavel napomínal Filipenské: „*To zajisté smýšlení mějte v sobě, které bylo i v Kristu Ježíši.*" 2, 5. A jaké bylo smýšlení Srdce Ježíšova? Smýšlení lásky, pokory, poslušnosti, sebezapření, obětavosti, a všeho toho až do krajnosti. Symbolem všeho kříž.

„Christianus, alter Christus," t. j. „Křesťan, druhý Kristus." Má tak žíti a jednati, by mohl říci se sv. Pavlem: „*Žiji pak nikoli více já, nýbrž žije ve mně Kristus.*" Gal. 2, 20.

Ach, že i na život přemnohých křesťanů jest obraceti slova miláčka Páně sv. Jana: „*Všecko, co jest ve světě, žádost těla a žádost očí a pýcha života.*" I. 2, 10. Chtějí sloužiti Bohu, ale zároveň hověti svým náklonnostem a líbiti se světu. Kulhají na obě strany. Nikdo není s nimi spokojen: ani Bůh, ani svět, ani oni sami.

Ó, kéž víra v božství Pána Ježíše zapustí do srdce našeho hluboké kořeny a vznítí v něm tak vroucí lásku, jakou plál věrný jeho apoštol, když v listě k Římanům psal tato slova: „*Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Soužení-liž, aneb úzkost, neb hlad, neb nahota, neb nebezpečenství, neb pronásledování, neb meč? ... Jsem zajisté přesvědčen, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížactva, ani mocnost, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani výška, ani hloubka, ani které stvoření jiné nebude nás moci odloučiti od lásky Boží, která jest v Kristu Ježíši, Pánu našem.*“ 8, 35, 38.

Ježíš zajisté jako Bůh zasluhuje lásky nesmírné. Vždyť jest soubor a souhrn veškeré krásy a líbeznosti, moci a síly, moudrosti a vědy, svatosti a spravedlnosti, dobroty a lásky; jest neobsáhlé moře všeho dobra a všeliké dokonalosti.

Láska se nekomanduje, neporoučí, praví přísloví. Ovšem. Ale to platí jen o lásce k nějakému tvoru, jelikož dobrota a líbeznost a krása a dokonalost tvorů jest omezena a bývá spojena s nedokonalostmi. Bůh jest však dobro nesmírné a v něm jest všeliké dobro. Proto přikázání Páně: „*Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší mysli své.*“ Mt. 22, 37. To jest: věnuj mu své *srdce* se všemi náklonnostmi a tužbami; zasvěť mu svou *duši*, jsa odhodlán konati jeho vůli a podrobiti se mu ve všech zkouškách životních; zasvěť mu svou *mysl*, vždy maje na paměti božskou jeho velebnost a nesčetná jeho dobrodiní.

Ubohé srdce, které nemiluje Ježíše! Nepoznalo, co jest mu k spasení.

II.

Jeho krása tělesná.

„*Speciosus forma prae filiis hominum.*“
„*Krásný podobou nad syny lidské.*“ Žalm 44, 3.

Krásná byla již Ježíšova matka. Vynikala neobyčejnou krásou tělesnou. Tělo její bylo určeno, aby

bylo příbytkem a takřka živým svatostánkem Syna Božího. Proto se slušelo, aby zářilo největší krásou.

O ženách Starého zákona, které byly předobrazy Matky Boží, t. j. o Sáře, Rebece, Rácheli, Abigaile, Juditě, Estheři praví Písmo svaté výslovně, že vynikaly krásou tělesnou. Když tedy i předobrazy nejsvětější Panny byly krásné, tím více ona sama, Matka Emanuele našeho Ježíše Krista! Sv. Ondřej jerusalemský praví: „Nejsvětější Panna Maria jest co do těla nejčistším klenotem panenství, zářícím nebem, živým obrazem nejvyšší krásy. Ona jest živou sochou, mistrně provedenou Bohem samým." Sv. Řehoř naziánský: „Jest Pannou, jejíž zářící krása nemá sobě rovné."

Bylo-li tedy potřebí, aby matka Spasitelova vynikala krásou tělesnou, by byla důstojna Syna Božího, čím více se slušelo, aby krásou zářilo člověčenství Páně, když v něm přebývala veškerá plnost božství!

Díla Boží jsou dokonalá. Dokonalé bylo tedy i tělo Páně, Duchem svatým v lůně Bohorodičky utvořené, dokonalé ve všech ústrojích až do nejnepatrnějších podrobností. Byloť výhradně dílem Božím, do kterého nikterak rušivě nezasahoval hřích dědičný, jelikož Matka Boží byla bez hříchu dědičného počata.

Proto pěje Církev o božském Dítku slovy žalmu 44: *„Krásný jsi podobou nad syny lidské, rozlit je půvab po rtech tvojích"* v. 3.

Nemohlo býti jinak: Ježíš, jenž jest jako Bůh věčná krása sama, musil i ve svém lidském těle míti jakýsi odraz této věčné krásy.

O kráse tělesné Ježíše Krista nevypravuje nám sice Písmo sv. Nového zákona výslovně ničeho, ale z různých výjevů ze života Páně lze jeho neobyčejnou krásu tělesnou vytušiti.

Co přimělo jeho první učedníky, že bez váhání se k němu přidružili? Byla to ovšem autorita poroučejícího Boha, ale i líbeznost a krása, která zářila z jeho tváře.

Proč bylo i dítkám tak milo dlíti u Ježíše? Vna-

didlem byla nejen Ježíšova dobrota a láska, ale i celé jeho vystoupení, jeho pohyby, jeho hlas, jeho krása, která imponovala všem.

Prorok Isaiáš vidí v obraze zmučeného Pána Ježíše, jeho krví a potem a prachem a slinami zhyždění tvář a volá: „*Podoby neměl ani krásy, bychom naň patřili, neměl vzhledu, bychom se kochali v něm.*" *53, 2.* Což to jiného, než výkřik muže Božího: Ach, ta dříve tak spanilá a krásná tvář, v níž patřiti bylo i požitkem andělů, zlobou lidskou jest zohavena k nepoznání!

Sv. Jan Zlatoústý neváhá tvrditi o tělesné kráse Ježíše Krista: „Jestliže tvář Mojžíšova skvěla se slávou a tvář sv. Štěpána zazářila jako tvář anděla, čím krásnější byla asi tvář Ježíše Krista, Pána Štěpánova i Mojžíšova!" (Hom. 28.)

Zmrtvýchvstáním Páně byla tělesná krása Ježíšova, utrpením znetvořené, netoliko obnovena, ale i zvýšena a oslavena tak, že Ježíš Kristus jest v nebi nejskvělejším divadlem zrakům blahoslavenců po všechny věky věkův. Nad Ježíše nic v nebi krásnějšího.

Jen jednou za svého pozemského života ukázal Pán Ježíš svým apoštolům tuto svou nebeskou krásu, která mu ostatně příslušela od prvního okamžiku jeho pozemského života. Bylo to na hoře Táboru. Vypravuje tuto událost sv. Matouš: „*Ježíš pojal Petra, Jakuba a Jana a vedl je na horu vysokou v soukromí a proměnil se před nimi. I zaskvěla se tvář jeho jako slunce a roucho jeho učiněno jest bílé jako sníh. A aj, ukázal se jim Mojžíš a Eliáš rozmlouvajíce s ním.*" Unesen nevýslovnou krásou Ježíšovou, zvolal Petr: „*Pane, dobře jest nám zde býti; chceš-li, udělejme tu tři stánky, tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden.*" Mt. 17, 1—5. Krása božského Krista tak okouzlila apoštola, že zapomněl na celý svět a cítil se jako v nebi. — Ať i nám stále v duchu září na věky nepomíjitelná krása božského Spasitele. Ale buďme též pamětlivi slov Páně: „*Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.*"

Mt. 5, 8. Jen čistí tedy budou patřiti na Bohočlověka, na jeho božskou a lidskou krásu a požívati blaženosti nevýslovné.

(Myšlenky pro předcházející články vyňaty jsou větším dílem z krásného spisu: „Notre Seigneur Jésus-Christ le plus beau des enfants des hommes". Léon Roelandts C. Ss. R. Eschen, Frontière.)

P. Martin Janů C. Ss. R.

Na čem si zakládáme

Není radno mluviti o tom, na čem si zakládáme. Lépe jest varovati se každé chlouby a raději se před ní vystříhati, neboť chlouba nejčastěji bývá neplodná a vede k zvrácenosti v myšlení i jednání. Kdo se ohlíží na to, co jest za ním, místo aby pohlížel na to, co jest před ním, zůstává státi na místě jako žena Lotova a propadá i jejímu osudu. Tím povážlivější jest však ponoukati jakýmkoliv způsobem k chloubě jiné, neboť chlouba kazí srdce, maří nadání a vede k bláznovství. Lépe jest míti raději na mysli svou užitečnost nepatrnou, neužitečnost však převelikou, své nedostatky, zanedbané povinnosti, dluhy. Toho je tolik, že člověku poctivému a k sobě samému upřímnému nezbývá kdy, aby se mohl vzhlížeti v tom, co mu lichotí. Zajisté roste dílo dobré jen z důvěry v Boha, není však pravá důvěra v Boha možna bez upřímné zkroušenosti mysli.

To pak, na čem si zakládáme, pochází jen z dobrodiní Božího, není to tedy naším dílem, nýbrž dílem Božím a bylo nám to dáno či svěřeno jen pro útěchu a posilu v určitých dobách tísně a rozpaků, kdy naše lidská přirozenost potřebuje něčeho k osvěžení své naděje, aby nepodlehla tesknotě a lhostejnosti. Jsou to věci, které nám a našim předkům dal Bůh a kterých ke své cti a k slávě Boží užívali naši předkové, a kterých právě tak užívati máme my. V jejich zdárném užívání byla sláva našich předků. Nelze však dosud mluviti o slávě naší.

Jsou pak ty dary, kterými se můžeme chlubiti,

tři: jest to naše *řeč*, naše *víra* a náš *úkol mezi národy*.

Jest zajisté měřítkem ceny každé řeči její způsobilost oslavovati Boha a vystihnouti božský text Písma svatého. Touto prací a tímto úsilím dosahuje řeč své nejvyšší možné vznešenosti, neboť jaký větší a lepší úkol může míti řeč, než aby mysli lidské co nejpůsobivěji sbližovala s Bohem.

Řeč lidská má zajisté ze vznešenosti božské obsáhnouti všecko, co pojmouti může rozum v životě na této zemi; všecko, co rozum chápe z víry v Boha, z naděje v Boha a z lásky k Bohu; obsáhnouti má lásku nejvyšší, nejčistší a nejsvětější, pro niž za nic se nemá považovati celý tento svět se všemi rozkošemi a radostmi a pro niž sladká má býti bolest, smrt a každé strádání. Řeč má býti výrazem neuhasitelné touhy po kráse nejvyšší, po kráse nebeské, po kráse věčné. Řeč jest k tomu, abychom jí užívali v obcování s anděly, s bytostmi blaženými i s Bytostí Nejvyšší. To jest její úkol svrchovaný a nejpřednější. Tento úkol jí dodává schopností, kterých potřebuje, a podle toho, jak která řeč tento svůj úkol plní, tak se sama zušlechťuje a nabývá dokonalosti vnitřní i vnější, která se pak obrací k užitku i ve věcech ostatních, která dává krásu nejen slovům modliteb, ale i slovům písní, které matky zpívají nad kolébkami svých dětí, slovům, která vyjadřují i vůli, moc a cenu jak jednoho každého člověka, tak i celého národa, neboť jazyk jest věrným obrazem nitra a ukazuje nejen jeho neřesti a bídu, nýbrž i ctnosti, sílu a moc a jazyk je schopen vlády, neboť je jedním z nejpřednějších nástrojů duše. Jaký tedy jazyk, takový národ.

Jedenáct set let volá tedy už česká řeč k Bohu, k Nejsvětější Panně a ke všem svatým. Její poklad za všech století shrnut byl do úctyhodné řady překladů Písma svatého, knih Otců a písní církevních. Řečí touto vyšel na víru křesťanskou obracet národy největší biskup a první misionář, vyšlý z našeho národa, sv. Vojtěch. Řečí touto vzývala Boha

řada světců, blahoslavených a mučedníků z našeho národa a řečí touto odpovídají též z nebes na naše prosby. Řeč tato se stala formou našich myšlenek a citů, formou vzácnou, která jest nám zároveň poutem i zárukou svobody duchovní. Neboť i zlo má své hranice a pokud nemá místa v lidské řeči, nemá ho ani v lidských činech. A tu záleží zajisté na stupni ušlechtilosti té které řeči, snese-li v sobě slova, jejichž podstata pochází z mrzkosti či méněcennosti duchovní; to, co je v řeči mrzkého a otrockého, to svědčí o mrzkosti a otroctví v povaze národa; čím ušlechtilejší řeč, tím méně takových věcí v sobě snese.

Jest zajisté zajímavo právě v dobách nynějších, že naše řeč vůbec nemá rovnocenných výrazů pro slova, která se stala nejdůležitějšími v obcování a spravování těch národů, které jsou veliké ovšem svým počtem, ještě více však svým otroctvím duchovním, svým předurčením k otroctví a zároveň nezměnitelností svého otroctví. Od otroctví tohoto ráčil nás Bůh milostivě ochránit, ba povznesl nás nad ně, dav nám věnem úctu, lásku a nadání k svobodě, takže i kdyby ze zištnosti, lenosti a zbabělosti se daly zotročiti povahy jednotlivé, zůstává tu ještě řeč, nedotknutelná ve své posvátnosti a nepřemožitelná tak, že ani nejhorší nečistoty a nejprudší žíraviny, které se jí dotýkají zvenčí, nemohou jí poskvrniti, tím méně porušiti. Nemá tedy naše řeč naprosté svobody ve zlu; tímto jejím omezením jsme i my poutáni při svých neřestech a při svých náchylnostech k nízkosti, takže ten, kdo jest nezadržitelně nutkán do toho kalu, pro který v naší řeči nezbylo místa, jest samočinně nutkán i k tomu, aby opustil i hranice této řeči, uvolnil nebo i přerušil své společenství s tímto národem, a spojil se s národem takovým, jehož řeč není dosud těchto pojmů zbavena. Právě tak je tato řeč i zárukou svobody duchovní, neboť nedá-li se poskvrniti a zotročiti slovo, nedá se trvale podrobiti ani čin a svrchovanost řeči jest zárukou i svrchovanosti národa.

Nemůžeme se chlubiti, že sami jsme udělali tuto řeč takovou, jaká jest. Pracovali na ní zajisté naši předkové a požehnání a milosrdenství Boží, které je provázelo během staletí, opatřilo ji dary a vlastnostmi takovými, aby nám jako nezadatelné dědictví byla dostatečným průvodcem na naší cestě za štěstím časným i věčným. V ní zajisté se ozývají modlitby milionů za všech dob na této zemi i odpovědi bytostí blažených. V ní se ukazuje i osud národa, zázračně vedeného rukou Boží v dobách nejnebezpečnějších. V ní se ukazuje zápas o víru i vítězství víry, obnovené k slávě trvalejší a větší. Tato řeč jest nástrojem jemným a dokonalým, který stále jest a bude připraven, aby k chvále Boží zněl hlasem čistým a vznešeným, kterému s obdivem naslouchati mají národové. Tato řeč jest zrcadlem a pokladnicí ctností skrytých, o nichž praví básník, že jsou viděny jen od andělů, a jest zároveň i stálou a působivou výzvou k ctnostem zářícím, k statečnosti viditelné, k víře plamenné. Přál si zajisté Bůh, aby již přes tisíc let byl veleben touto řečí, aby v ní slyšel vyznání víry a lásky, a to ne nadarmo. Mohl zajisté vyhladiti tuto řeč jako tolik řečí jiných; mohl to učiniti snadno již dvakráte; neučinil toho však, poněvadž mu na této řeči záleželo, zjevil v ní svou lásku k tomuto národu, zachoval ji jako prostředek k nějakému cíli, dosud blíže neznámému, zajisté však takovému, aby oslaven byl v nás a my v Něm před očima národů ostatních. Proto zahrnuje i naši řeč takovými přednostmi, aby jednou byla mimořádně vhodným nástrojem oslavy. Vždyť si nelze ani dobře pomysliti, že by naší řeči propůjčil tolik dokonalosti nadarmo. Řeč zajisté jest nejen obrazem činů vykonaných, nýbrž i přípravou činů, které jsou neodvolatelně předurčeny, byť nebyly dosud vykonány, a které proto budou také jednou požadovány. —

Byť byla *víra* statkem obecným, určeným pro všecky národy, jest víra v našem národě statkem obzvláště drahocenným a to pro spojitost jejího

osudu s osudem národa. Byla mu dána k povznesení skvělému, což zajisté nemohlo zůstati bez účinku jak na nepřátele víry, tak na nepřátele národa. Spojení víry a národa přinášelo skvělé požehnání, štěstí a velikost. Nejsou takové věci lhostejny světu. Není velikosti, která není provázena a obklopena závistí a nic nemohlo býti světu více vhod, než oddělení národa a víry a tudíž oslabení jeho mravní síly a tím i duchovní moci. Zápas o udržení víry v našem národě byl zajisté největším a nejtěžším v Evropě. Žádný národ nemusil za to přinésti nejen tolik obětí, nýbrž i tolik pokut. Jen strašný a hrdinský zápas národa irského jest protějškem našich dějin. Přece však bolestnější a pochmurnější jsou dějiny naše, neboť tam stál celý národ za svou věrou a za svou ctí, u nás však roztržena byla víra, roztržena i čest. Vítězství víry pak, kterého Irům dopřáno bylo za odměnu, nám bylo dopřáno více z milosrdenství, za které jsme Bohu doposud dlužni, což cítíme všichni až na dně svého srdce. Vidíme-li, jak snadno jsme pozbýti mohli věci nejkrásnější a nejdrahocennější, pak teprve se nás zmocňuje hrůza, jaká třebas přepadá matku, když si nad zachráněným dítětem uvědomuje, v jakém strašlivém nebezpečí vlastně její dítě bylo. Neboť čím bychom byli bez katolické víry? Jak strašně chudý, žebrácký a mrtvolný byl by náš život, i kdybychom nějakým zvláštním řízením osudu vládli třebas nad celou Evropou, kdybychom však byli zbaveni obcování s těmi, kteří jsou a zůstati mají našimi nejvěrnějšími pomocníky až do skonání času, kdybychom k svým svatým se měli obrátiti zády, kdybychom měli přestati vzývat Královnu Ráje, kdybychom pohrdnouti měli veškerou bohatou božskou pomocí, kterou nám nabízí Církev a spolehnouti se jen na prostředky, které zůstavují člověka v nejistotě právě ve chvíli největšího nebezpečí? Právě proto jest nám naše víra katolická obzvláště vzácná, obzvláště drahocenná, jako věc, o niž pro nás, kolem nás i v nás zápasilo nebe, země i peklo za všech hrůz

a běd a která přece posléze byla nám zachována, aby se znova rozšířila ke kráse větší, byť dosud ještě nedosažené, k štěstí a cti celého národa. Neboť spojí-li se duše a víra, kde jest síla světská, která by tuto sílu duchovní mohla rozvrátit? A je-li formou našich činů a závazkem našich schopností naše mateřská řeč, pak slušno jest zajisté, aby řízena byla duchem jediným, duchem nejvyšším a nejdokonalejším, neboť neslušelo by se, aby svrchovanost naší řeči určoval duch jiný. Svou řeč, která jest z našich darů přirozených darem nejvyšším, můžeme obětovati zase jen tomu nejvyššímu, aby v ní byl a zůstal duch nejvyšší. A cesta k tomu jest jen jediná a žádná jiná. Je to naše překrásná, přesvatá a milovaná víra katolická.

Mnoho zajisté národů vzdalo Církvi chválu prolitou krví mučednickou za všech dob i za dnů našich, neboť to, co hodno jest lásky neomezené, hodno jest i oběti krve vlastní, přinášené bez otálení a s radostí. Zajisté i nás může k tomu jednou zavázati naše víra v čase příhodném, byť dosud neznámém. Neboť není v našem vědomí a v našem počtu to, co skrývá budoucnost, a zvláště v dobách dnešních, kdy téměř každý týden přináší nějaké překvapení nové a pochmurné, nelze považovati za vyloučeno, že nejaká příčina, na nás závislá, podrobí naši věrnost a lásku k Církvi zkoušce nejdůkladnější. Není vyloučeno, že ještě nás se zeptá čas, milujeme-li víru svou tak, že pro její zachování a vyvýšení obětujeme doslova všecko. A tehdy se ukáže mezi námi a nad námi její krása božská a vznešená, po níž nepřestává toužiti, kdo ji miluje.

(Dokončení příště.) *Jaroslav Durych.*

Světla ze Západu

V době, kdy žijeme z povážlivých kompromisů, dotýkajících se začasto i otázek zásadních, není beze smyslu poohlédnouti se do dálných západních krajin

a hledati v nich jednak poučení, jednak vzory. — Východ obdařil nás jasem tajemné mystiky a principů náboženských. Západ vysílá dnes také světlo, jas jiného druhu, který lze krátce označiti jako příklad praxe. Je to dar nad jiné cenný. Dnes lze sledovat pozoruhodné případy náboženské intensity a obětavosti ze Západu nejodlehlejšího, lze je pozorovat i v krajinách bližších, v Anglii, v Holandsku, ve Francii — zkrátka na pevnině západní Evropy. Obdivujeme-li odvahu kardinála Verdiera, který se v zemi „rozluky" odvažuje stavět na šedesát kostelů jen na periferii Paříže, nezapomínejme, že podnikavost podobného rázu je pro západoevropského katol. činitele vůbec příznačným rysem a její blahodárný důsledek se prostě uskutečňuje na připravené nebo vybojované půdě.

Kdo sleduje bedlivě i vnější ráz konvertismu anglo-amerického (píši výslovně takto), nestačí obdivovat jeho způsoby a formy. Skoro se zdá, že jen katolická horlivost někdejší naší doby pobělohorské, jak ji projevovali neúnavní misionáři, dokázala snad něco trochu podobného. — Promysleme na př. následující pastorační postup. Je nedělní odpoledne, zastavujete se v londýnském Hyde Parku. Uzříte zde mladé muže a ženy v odlehlých skupinách rokující. Půjdou na sportovní hřiště? Ne, nikoliv. Zde je program, promyšlený cíl, který nadiktovalo srdce a nadšení. Zahraje se a zazpívá nábožná píseň a jeden z přítomných vystupuje na malé podium, kde skvěle obhajuje pravdy katolického učení. Výsledky těch a podobných akcí ve veřejnosti nejsou ovšem malé a četné konverse, o nichž pak i my rádi hovoříme, jsou ovocem a odměnou. Píše se, že v mnohých krajích na Západě střeží si katolíci bedlivě každý sebemenší městský okruh a předstihují se v zachraňování lidí víry slabé! Systém propagace víry je tam vůbec plný kvasu, nadšení, mládí a života a vylučuje jakékoliv falešné kompromisy od kolébky až do hrobu. Nedivme se, že takový apoštolát vyvolává v život skupiny, jež stačí získávat katolicismu veřejné

mínění a jednotlivce, kteří dovedou oponovat při urážkách Církve třeba před akademickou katedrou.

Západ má mnoho zámožných jednotlivců, kteří na Církvi nešetří. Rozměrné katedrály, nemocnice, školy, spolkové budovy a tiskárny katolických publikací vděčí skoro vždy jen takovým lidem, kteří získaný přebytek rádi obětují pro čest a slávu Boží. A co je nejcennější: přinášejí tu oběť bez naléhání, z vlastního popudu, ba i z tradice. Stará-li se často náš zámožný umírající člověk (i když katolík) o to, aby jeho odchod na věčnost byl „moderní" a ovšem nekatolický — umírá katolický boháč na západním dílu světa s povědomím, že hospodařil s hřivnou dobrou; je mu na př. samozřejmé, že jistou sumu ze svých úspor obětuje na rozšíření náboženského tisku a na zajištění pravidelné výroční mše sv. za spásu své duše! Jak odlišné to umírání od četných u nás — a jak různé jeho ovoce . . .

Církev u nás ustavičně volá po horlivých laických apoštolech, po dětech opravdu důsledných. Volá po duševně mladých a nadšených poutnících, kteří by podle západních vzorů používali každého čestného způsobu k šíření říše Kristovy dům od domu, ústně, písemně nebo i letáčky a brožurami. Potřebuje takové, kteří by šířili katolické zásady mimo kostel, v rodinách, v ulicích a kde se dá, kteří by znali pro Krista se obětovat cele.

Západ nám zjevuje takových místních misionářů celé legie. Uvažme ještě i tuto drobnůstku: v Americe je náboženská společnost, kde každý mladý muž přinese své církvi zvláštní oběť. Když ho církevní představenstvo povolá, musí na svůj vlastní náklad (nebo s pomocí příbuzných) nastoupit na pevně stanovenou dobu misijní službu, kam mu ji nadřízení přikazují. Ještě prý není případu, že by se byl někdo této „vojenské" duchovní službě vyhnul, zato však mnozí se na ni těší a často ji prodlužují. To je ovšem svého druhu oběť, která přináší požehnání, neboť je zcela neosobní a diktovaná láskou!

Té lásky je právě v našich řadách nesmírně třeba.

Kéž i naše láska je účinná a vynalézavá a ovšem vytrvalá, neboť jen tak zaručuje úspěch... A ještě i toto: hledejme misie u nás v každém kraji! Každý z nás buď jakýmsi misionářem na malém úseku, na malém okruhu místním a pomoz probojovat zásadu, že na drobnou misijní práci má u nás Církev své právo staré, domácí, tradiční, prvenské! V metodě nechť je pak nám nejeden duchovní maják ze Západu příkladem! *Prof. J. Zítko.*

Clotaire Nicole

Psáti o něm, znamená psáti o mládí a přátelství. Byl jedním z nás tento žák pařížské polytechniky a nadšený propagátor skautingu. Byl jedním z nás svými slabostmi, které nám lidsky přibližují jeho zjev. Originalitou ducha a úrovní mravní stojí ovšem před námi a nad námi tento mladý Francouz, stojí před námi jako příklad a výzva k promyšlené akci. Neboť Clotaire Nicole nebyl pouhým divákem v poválečném dramatu evropském, nýbrž svědomitým a obětavým hercem ve velkém divadle světa. Nezáleží na nevelkém časovém rozpětí jeho života (1910—1932), ani na omezených možnostech jeho práce, nýbrž hlavně na intensitě, s jakou prožil tento malířův syn dobu dvaceti let, která mu byla vyměřena pro tento svět. Narodil se z chudých rodičů, malířů, hrdých na své umění.

Leccos v jeho povaze vysvětlíme dědičně: mezi jeho předky po matce najdeme prababičku Němku, protestantku. Po otci předcházela řada normandských venkovanů. Do jedenácti let rostl Clotaire v Barre-en-Ouche v péči oddané dobré babičky. Miloval ji a těžce nesl proto posměch spolužáků, kteří jí nepěkně přezdívali.

V letech 1921—1922 byl na lyceu Buffonově. Byl celkem mírný, velmi nadaný pro literaturu a řeči. U spolužáků nebyl příliš oblíben. Zdál se jim hrubě

tesaný, uzavřený, málo taktní. Někdy provedl velkou hloupost, která skoro překvapí u takového žáka. Jednou na příklad ukradli kamarádi profesorovi zeměpisu zápisník, kde byla poznamenána témata ke školní úloze. Když bylo po ní, Clotaire přinesl notes profesorovi. Řekl, že jej kdesi našel...

Máme dopisy z té doby, adresované Robertu M., Clotairovu prvnímu příteli. Najdeme v nich přemíru citovosti, nevyrovnanou problematiku mládí, ale též cenný dokument o vývoji pisatelově, o duši zanícené, o temperamentu, o člověku lásky a nenávisti, který zápasí o hodnoty nejvyšší a cítí se při tom slabým, nicotným tvorem. „Než být špatným křesťanem, raději nebýt jím vůbec," píše v jednom dopisu Robertovi a pokračuje: „Jsem pln enthusiasmu, resignace, ducha oběti, zanícení, a přece nemám mravní sílu. Maličkost stačí na rozptýlení mého odhodlání... Ujišťuji tě, že zápasím, ale cítím se neobyčejně sláb. Jsou chvíle, kdy nevážím své skutky. Jsem jako šílený... Jsem energický a usiluji o zahnání smutku, ano, usiluji o to, ale hoře se vrací s družinou trapných vzpomínek." Jindy prosí přítele o radu a pomoc. Ujišťuje ho, že ani v nejbouřlivějších dobách svého vnitřního života nezapomněl začít a skončit den s Bohem, nezapomněl na ranní a večerní modlitbu. Výsledek tohoto dlouhého zápasu vzešel 25. května 1925. Toho dne byl Clotaire pokřtěn. O rok později, 29. dubna 1926, následovalo první sv. přijímání. Tím však nebyl dobojován Clotairův zápas Jakubův o požehnání nebes. Dopisy z té doby jsou plny neklidu, bolestného hledání posledních jistot. Dobrý Clotaire, přísný autokritik, neodvažuje se již titulovat svého přítele křestním jménem, poněvadž si vyčítá nedostatek lásky k němu. Příliš citovosti, sebemučivého zpytování, zaplňuje a diktuje někdy jeho řádky. Prosí přítele znovu o radu. Přítel odpovídá jasnou devisou: „Vystoupit z isolace příliš úzkého „já", dávat se jiným!" Clotaire s díkem přijímá dobře míněný pokyn přátelské duše a brzy poté sděluje, že má na

mysli zřízení skautské hlídky v Barre-en-Ouche. Vidí však obtíž podniku, nevhodnost místa. Teprve o prázdninách následujícího roku pracuje v prvních svých koloniích. S veškerou energií, jaké je schopen, přemáhá nesnáze podniku, bojuje s vlastní neobratností a nervositou. Janu C., u něhož nalézá porozumění pro akci, píše o své únavě, děkuje mu za modlitby a prosí, aby se za něho modlil ještě více.

Skauting nebyl pro Clotaira darem darmo daným. Je zachován písemný dokument Clotairův, ukazující, jak pečlivě vážil důvody a protidůvody: „Skauting nebo ne skauting?" tak je nadepsána skizza, kde Clotaire uvádí mezi výhodami skautingu okolnost, jak je mu blízký, jak se mu osobně líbí; mezi nebezpečími jeho zaznamenává ztrátu času atd. Plasticky načrtává obraz skautského vůdce, jeho zdatnost fysickou a mravní, pedagogickou vlohu, znalost povah a zkušenost. Veškeré vedení má být podloženo výukou a výchovou náboženskou. Náboženské hodnoty dávají páteř životu mravnímu, prohlubují pocit odpovědnosti. Křesťanská výchova má se díti souběžně se sociální praksí. Odstiňuje charakter výchovy podle věkových rozdílů: Do desíti let převládá autoritativnost, heteronomie, která poznenáhlu má ustoupit samostatnému pocitu odpovědnosti, mechanická poslušnost má být doplněna pevností charakteru, který neselže, i když je bez dozoru. Řádky, jimiž líčí Clotaire hlavní směrnice skautského vůdce, je dána i charakteristika autora, také skautského vůdce.

„Býti skautem, to znamená zůstat mladým, sloužit a býti optimistou," bylo řečeno na jedné skautské schůzi v Paříži. Clotairův život realisoval tento program.

Zatím studoval Clotaire také pilně na polytechnice. Byl si pánem a přísným soudcem, sám sobě projevoval podle zásluhy dostiučinění nebo nelibost, bez ohledu na to, jaké známky právě obdržel. O prázdninách byl zase velmi zaměstnán. Od 16. do 26. srpna byl clan Tří králů na táboru v Alpách.

O všechno musil bojovat. Jistota o pravdě náboženské mu nevzešla najednou. Hle, jak soudil o náboženství jeho otec! Prohlašoval je za trik, lidský podvod, obratnou režii farářů, k nimž opravdu nemá sympatií. A Clotaire? Patnáct let bojoval s tímto názorem, bojoval boj dobrý, který skončil vylitím křestní vody na jeho hlavu. Jinak byl otci velmi podobný: tentýž zvláštní způsob vystupování, tytéž tahy, totéž hrdé čelo, tentýž ironický vzhled. A v duši? Polarita, stálé napětí, vyrovnávání sil, stálý růst a vývoj. Miloval Krista, v němž se stýká Božství s lidstvím. Lidství Kristovo bylo mu obsahem posvěcujícím jeho opravdový a hluboký „humanismus".

Teorie i praxe skautingu zaujímala čelné místo v přemýšlení Clotairově. Causerie „Duch mládeže ve skautingu", nahozená jako přednáška ke kamarádům, jest toho dokladem. Skauting, konstatuje Clotaire, je obyčejně znám špatně a namnoze jen v karikatuře. Sám se setkal s hochem, který považoval skauting za vhodný pro malé, ale směšný pro velké. Skauting, pokračuje Clotaire ve své úvaze, je zvláštní způsob práce, pojímání, zvláštní metoda života. Úhrnem, ve zkratce (která ovšem zjednodušuje a zkresluje bohatost problému) vynikají v něm tři rysy: Radost, Přímost, Služba. Život jest ovšem bohatý a mnohotvárný. Jinak září svatost v osobnosti sv. Františka, jinak u sv. Tomáše, jinak u sv. Dominika, jinak u sv. Dona Boska. A přece tentýž Bůh posvěcuje všechny tyto individuality, tentýž nadpřirozený život v nich proudí. Skauting vychází vstříc této mnohotvárnosti života. Clotaire cituje P. Doncouera, podle něhož jest skauting snahou o znovuuvedení přirozenosti do života v Bohu. Je tedy skauting zaměřen ke konkretnímu životu, ke skutečnosti a tím i k radosti z ní. Radost, kterou Clotaire klade ve svém heslovitém výkladu na první místo, neleží na začátku cesty, nýbrž spíše na konci jako odměna a koruna práce. Trpělivou prací a tvrdým úsilím vůle dobývá skaut radosti ze života. Radost

bez práce by nebyla úplná, poznamenává Clotaire, který sám jako všechny duše beethovenovského rodu se prodíral skrze utrpení k radosti. Tato radost není isolována. Vyrůstá z kolektiva, z pocitu družnosti a bratrství. Rozžehuje se v přírodě, která vypravuje slávu Boží.

Pro službu (kteréžto heslo naplňuje moderním obsahem starou středověkou tradici) je třeba mnohonásobné zdatnosti fysické i mravní, zkušenosti, intelektuálního školení, i odolnosti vůči „vášni neštěstí", jak by řekl Hello. Služba je základem, na němž se rozvíjí skautský život, regulátorem křesťanského života. Clotaire znovu zdůrazňuje, že skaut nežije isolován. Skrze lidi, skrze četbu a last not least, skrze modlitbu je v stálém styku s ideami a hodnotami, které obveselují jeho mladost. „Tato uchvacující hra pro hochy" (jak se vyjádřil jeden skaut) vychází vstříc lidské potřebě hry a vyžaduje ušlechtilého ducha, iniciativu, odvahu a vytrvalost...

Radost nám chtěl přinésti Clotaire Nicole. Jeho poslední slova ze svatodušního týdne roku 1932 hovoří v duchu „Následování Krista" o království Božím, které je skryté v nás, k němuž se nutno obrátit od bídného světa vnějších věcí, které pobuřují duši a nemohou dáti pravého pokoje. Clotaire má na mysli radost duchovní, která pramení z Boha a převyšuje veškeré poznání. Je to radost. která jak dojemně píše, mu byla dána živou Prozřetelností Boží, aby přerušovala, tišila a svlažovala jeho utrpení. Clotaire píše, že přijímá tuto nebeskou radost jako odpočinek po práci, jako přijímá hladový potravu... Má hluboké kořeny tato radost. Tentýž dopis Clotairův je odkrývá: Radostné dogma o obcování svatých, o kontinuitě života nadpřirozeného v duších, o spojitosti duchovního organismu Církve, kde, jak praví sv. Tomáš, jeden úd je podporován a nesen druhým. A dále pevné přesvědčení o lásce, která je základem světa. Láska ta bdí s Kristem, který podle Pascalova výroku je v agonii do sko-

nání světa, a dává duši radostnou jistotu zmrtvýchvstání s Kristem, jistotu vítězství.

A dala ji též velké duši Clotairově . .

Karel Metyš.

VÝHLEDY

Hnutí bezbožnické.

Neocenitelnou službu prokazují Lettres de Rome, vydávané jesuity v Římě a řízené P. Leditem. Dostal jsem na ukázku prvé cyklostilované číslo, ale ihned mne zaujalo. Kdo pracují ve spolcích a časopisech, kněží, všímající si příčin a metod moderní nevěry, obdrželi zde velmi dobrou pomůcku. Redakce jest velmi dobře vybavena po stránce mezinárodní spolupráce a všímá si všech projevů světového bezbožnictví, jeho cest, jeho projevů i jeho bezmocnosti, rýsující se právě v jeho křiku. S druhé ale stránky nás tyto řádky dovedou necitelně vyburcovati, jestliže si myslíme, že se jedná o hnutí, jemuž se možno soucitně usmáti. Nízká cena umožňuje co největší rozšíření časopisu. Adresa: Les Lettres de Rome, Roma, Piazza S. Maria Maggiore 7, Italia. *Braito.*

Vy jste povstalci!

Co čeká společenský řád, který nemůže zajistiti práci a chléb davům, ačkoli si fakticky vzal na sebe starost o společné blaho? Co čeká křesťany, kteří nemají síly přetvořiti svět? Co je čeká jiného, než že jejich vladařství bude odňato a že bude křesťanům nad zříceninami a troskami znovu, pomalu, pracně budovati nový řád!

Nevěřící, bez vyznání a vystouplí od nás nejsou jenom nepřáteli, nýbrž *často*, přečasto jsou strašným obviněním křesťanů, že neuměli s takovým pokladem zažehnat tolik bídy. že nedovedli v životě ukázati své křesťanství. že oni to jsou vlastně, kteří nevěří, kteří, když neodpadli od Církve, odpadli od Krista . . .

Albert de Mun, sociální nadšený pracovník křesťanský ve

Francii, odchází po jakési bitce v době koruny 1870.. Nesou raněného. Ptá se: Kdo je to? Vzbouřenec! Raněný se ale vztvčuje a volá rozhořčeně poslední slova: Vy jste vzbouřenci.. To Alberta tak dojímá, že se stává apoštolem sociálního porozumění a spravedlnosti...

Nemusil by nám mnohý nepřítel Kristův rozhořčeně na naše pohoršení zvolat: Vy jste nepřátelé Boha a Krista...?!

Brato.

Obecnost Církve.

Žádné uvažování neodstraní skutečnosti, že mimo Řím jsou jenom národní církve, státní církve, anebo církve nesoucí jméno soukromníků. Jen římskokatolická Církev není ani Církví národností, ani Církví státní, ani společností založenou nějakým člověkem. Jest jedinou Církví na světě, která zachovává a pevně hájí zásadu jednotného společenství všech proti sobectví jednotlivců a partikularismu národnostnímu. Jen ona uchovává neodvislost duchovní moci, jen ona jest zkrátka tou, kterou nepřemohly pekelné brány. *Solovjev.*

Abyste jedli a nebyli nasyceni!

Papini píše, že znal jednoho potrhlého sběratele, jemuž se podařilo na základě jeho cest, hrabivosti a liber šterlinků opatřiti si následující velmi vzácné dary: Brejle, které vyrobil Baruch Spinoza. Hodinky, které sestrojil císař Karel V. Klíč a zámek, sestavený Ludvíkem XVI. Střevíce, které zhotovil Lev Tolstoj. Doubek oholený a otesaný císařem a králem Vilémem. Následkem různých jiných bláznovství ještě přišel na mizinu a jednoho dne rozhodl, ač nerad, že použije svých ctihodných vzácností. A tak se stalo, že ničeho neviděl brejlemi Barucha Spinozy, že hodinky Karla V. nechtěly vůbec jíti. Klíč Ludvíka XVI. nešel do jeho zámku, ve střevících Lva Tolstého se vůbec nedalo choditi a doubek Vilémův nahnilý nechtěl vůbec hořeti... *Papini.*

Obecnost a mezinárodnost.

Protiklady. Obecnost jest držení středu pravdy a života, středem, z něhož tryskají paprsky. Mezinárodnost znamená sílu stejnoměrně chtějící se rozlíti, aby se vytvořil blok. Obec-

nost vydává a přijímá vertikálně svým středem. Horizontálnost jest síla tíhnoucí ke spočinutí. Prvé znamená hierarchii, *řád*, druhé nivelisaci.

Obecnost koření v náboženském prvku, ve věčném. Mezinárodnost ve francouzské revoluci; to jest v historické události. Obecnost znamená katolicitu, mezinárodnost může různě znamenati, romantický theismus, civilní náboženství, tu či onu sektu protestantskou, agnosticismus i atheismus.

Obecnost znamená živou a konkretní spravedlnost pro všechny a pro každého ve jménu Absolutna, které převyšuje všechny a každého a k němuž tíhneme, jak je lidsky možné.

Internacionalismus se zmůže v nejlepším případě na vyjednávání anebo na nejistou rovnováhu, když stojí na ruby abstraktní právní formy.

K obecnosti patří náboženství, umění a myšlení. Ale toto není naprosto odloučeno od problémů prakticko-hospodářských, jak se myslí.

Život Církve v čase.

Na celostátním katolickém sjezdu se opět jednou projevila pravdivost slov Písma: „Hledejte nejprve království Božího a ostatní bude vám přidáno!" Sjezd byl naprosto nepolitický, jeho účelem byl hold Kristu Králi. A přece přinesl i neočekávané ovoce politické, nikoli ve smyslu běžné politiky kuloárové, ale ve smyslu vyšším. Jednak byl společným projevem všech národností republiku obývajících, což v dnešní rozvrácené Evropě bylo samo o sobě propagačním úspěchem katolíků i státu. Dále uvítání papežského legáta a latere J. E. kardinála Verdiera ukázalo, jak je lid spontánně katolickým, čímž byly vyvráceny pomluvy, jako by Československo bylo státem náboženských bojů. Ukázalo se, že jest mocnou oporou proti náporu lomeného kříže. Ovocem sjezdu bylo i urychlení nejdůležitější etapy modu vivendi s Vatikánem, totiž rozhraničení diecésí ve shodě s hranicemi státními a posléze jmenování apoštolského nuncia J. E. msgra Rittera. Musíme však míti na paměti, že tyto politické důsledky sjezdu, o nichž se nejvíce píše, jsou vlastně jenom jeho vedlejšími produkty. Hlavní věcí jsou ty hodnoty, s nimiž nelze jíti na trh a z nichž vše ostatní vyrůstá: Obnova křesťanského slibu, velký

akt lásky k Eucharistickému Králi, veliké společenství modliteb.

*

Celý křesťanský svět zajímá konflikt v Habeši, neboť hrozí krveprolití mezi dvěma křesťanskými státy. Církev koptská v Habeši jest velikou většinou schismatická, monofysitská. Jsou však v Habeši i uniati ritu koptského, nazývaní ve vatikánské terminologii koptové ethiopští. Papež Benedikt XV. jim zřídil kolej na vatikánském území. Jejich křesťanství jest velmi starobylé a jest odvozováno od dob apoštolských. Dynastie habešská odvozuje svůj původ od královny ze Sáby. Připomeňme si slova svatého Otce, který vyslovil jménem míru Kristova naději, že se nestane nic nespravedlivého. Italská vláda vyzvala italské misionáře, aby v zájmu vlastní bezpečnosti Habeš opustili, ale oní setrvali na svém místě.

*

Zároveň s provedením další etapy modu vivendi s Československem byl uzavřen konkordát s Jugoslavií, jež podobně jako náš modus vivendi stanoví shodu hranic diecésních s hranicemi státními, reorganisuje hierarchické poměry, upravuje jmenování biskupů, ale vyhrazuje otázky školské a manželsko-právní dalšímu zákonodárství. Také mají býti vydána nařízení omezující politickou činnost kněží. Pro Jugoslavii znamená konkordát nejenom uznání stavu daného mírovými smlouvami i na půdě církevní, ale i uznání územní celistvosti Jugoslavie, čím je revisionismu zasazena další rána. Uzavření jugoslavského konkordátu následovalo brzo po eucharistickém sjezdu lublaňském, jenž se konal současně s naším sjezdem. Zajímavý komentář k oběma sjezdům přinesla Illustrazione Vaticana, jež napsala, že oba sjezdy ukázaly, že neměli pravdu ti, kdož tvrdili, že katolicism v Československu a v Jugoslavii stojí a padá s Habsburky. Ukázala se vnitřní síla katolictví bez ohledu na režim. Jinak ovšem oceňuje vatikánský tisk přednosti režimů, jež ponechávají katolíkům náboženskou svobodu.

*

Co říci o Německu? Nemine dne, aby nepřinesl některou Jobovu zvěst. Jsou tu devisové procesy proti klášterům, jejichž účelem je difamovati řeholníky v očích veřejného mí-

nění. Je tu okázalý nápor novopohanství ničím nebrzděný přes výslovné znění konkordátu. Přes všecky protesty biskupů a samotného svatého Otce provádějí se libovolně sterilisace, dokonce i proti řeholníkům! Nejhorší boj jest veden o mládež, jíž se chce novopohanská propaganda zmocniti stůj co stůj. Katolický tisk jest zastavován, kněží pronásledováni, internováni, odsuzováni pro pouhé úkony svého úřadu, neboť jejich povinností jest upozorniti na bludy tam, kde jsou hlásány. Mělo dokonce dojíti k zatčení münsterského biskupa, ale když biskup prohlásil, že půjde do vězení jen v plném biskupském rouše, zalekla se policie přece. Heroism německých katolíků jest podivuhodný. Proti nim pracuje státní propaganda slovem, tiskem i divadlem. Dokonce pašijové hry v Oberammergau byly zakázány a nahrazeny tendenčním pamfletem o hanobitelích rasy. Sbírky na charitativní účely jsou zakazovány a sebrané peníze konfiskovány. Katolickým učitelům jest upírána kvalifikace učiti dějepisu. Katolické dělnictvo jest ohrožováno na existenci tím, že jest vylučováno z Pracovní fronty. Katolické spolky, zvláště Svazy mládeže, jsou rozpouštěny a jejich jmění je konfiskováno. Nejvyšší státní hodnostáři urážejí denně Církev na schůzích i v rozhlase. Přes všechen tento teror zachovávají biskupové i věřící podivuhodnou chladnokrevnost a jsou velcí ve svém odporu, jenž nikde nepřekročuje mezí katolíkům dovolených, ale také nikde nezrazuje Krista. Také Vatikán jest vůči německému režimu velmi pevný, jak ukazuje na př. jmenování berlínského biskupa. Vatikán prosadil proti vůli režimu svého kandidáta pod pohrůžkou, že jinak zůstane berlínský biskupský stolec neobsazen. Berlínským biskupem se stal dosavadní biskup eichstädtský Konrad hrabě Preysing, důvěrník kardinála Faulhabera. Ježto v dnešním německém právním řádě nerozhoduje norma, nýbrž tak zvané cítění lidu, mohou býti lidé souzeni i pro činy, jež nejsou v zákoníku kvalifikovány jako trestné. Tak proti výslovnému znění zákona jest proti katolíkům používáno nařízení, jež podle vůle zákonodárcovy směřují jen proti komunistům. Hojně pracují také agenti provokatéři, kteří zneucťují kaple, pořádají pouliční útoky, aby pak tyto činy mohly býti svedeny na katolíky. Požár říšského sněmu v malém. Špiclovství zasahuje až do zpovědnic. Jednoho drobného úspěchu se podařilo katolíkům dosáhnouti:

osvobození bohoslovců od vojenské a táborové služby. Ale toto privilegium může býti brzo vyloženo jako privilegium odiosum, neboť z vojenské služby jsou vyloučeni i židé. Učebnice školské jsou plné útoků na katolickou Církev a zato je v nich velebeno pohanství. Příchod křesťanství jest líčen jako úpadek. Stát násilně a proti samotnému znění zákona ruší platná manželství, jež jsou podle pojmů germánských rasově smíšená. Režim neuznává pokřtěné židy za křesťany, což odporuje učení o svátostném účinku křtu svatého. Nová kniha Rosenbergova, jejž nazval nedávno „Osservatore Romano" vychovatelským diktátorem Německa, mající titul „Gegen die Dunkelmänner unserer Zeit", byla dána na index podobně jako jeho dílo předchozí. Také katolíkům v saarském území jest přes všecky předchozí sliby veřejně vyhrožováno. V protestantismu se projevuje oposiční hnutí v tak zvané „Církvi vyznavačů", jež jest všemožně pronásledována. Statečnost jejích protestantských duchovních zasluhuje plného uznání. V poslední době jsou katolíci obviňováni, jako by prý byli spojeni s komunisty! Nedávný článek v „Osservatore Romano" vyzněl v přímou výstrahu: Německo zraje pro církevní tresty. Celý svět vidí, že nejde již dávno jenom o věc Německa, nýbrž celé evropské kultury. Vidíme to z ohlasu ve Francii, v Anglii, v Americe. Francouzská dominikánská revue „Sept" přinesla nedávno obšírnou anketu o novopohanství. Odborníci v rasové teorii usilují o svolání mezinárodního vědeckého sjezdu, aby zaujal stanovisko k teoriím o rase a eugenice, jež jsou v Německu uváděny v praxi. Katolíci celého světa vezmou si v této situaci především k srdci výzvu německých biskupů, aby se za své německé spolubratry vroucně modlili!

*

Němečtí pohané snaží se namluviti světu, že všecky mezinárodní mocnosti jsou proti nim tajně spojeny, že židé, katolíci a komunisté táhnou prý za jeden provaz. V tomto smyslu komentovali také pražský katolický sjezd, s nímž současně se konal sjezd eucharistický v Lublani a eucharistický sjezd ve Francii, ve Štrasburku, tedy na samotných německých hranicích. Nemusíme popírat, že tyto sjezdy skutečně byly protestem proti novopohanství. Naznačil to sám svatý Otec v listě kardinála státního sekretáře Gasparriho určeném pražskému

arcibiskupovi. Kardinál Pacelli klade výslovně proti sobě radost, již způsobili svatému Otci katolíci českoslovenští, a těžké starosti, jež mu působí jinde. „Völkischer Beobachter" se však snaží namluviti světu, že se na pražském katolickém sjezdu spikli kardinálové polský, francouzský a klerus československý proti Německu. Také pozdrav, jímž uvítal katolický sjezd vrchní rabinát pražský a bratislavský, jakož i uvítání eucharistického sjezdu vrchním rabinátem francouzským dalo mnoho záminek německému tisku k úvahám o tom, jak jest prý proti Němcům spiknut celý svět. Dokonce studijní cesta P. Chýlka do sovětského Ruska sloužila německému tisku za doklad! Než nechme těchto směšných kombinací a vraťme se k zajímavému faktu, že společné pronásledování spojuje všecky věřící lidi bez rozdílu, jako by se objevovala znamení plnosti času. Kdo se umí dívat pod povrch dějinných událostí, kdo sleduje s úzkostmi nikdy dosud neslýchaný nápor Antikristův a zjevy, jež jej provázejí, musí si říci, že se snad schyluje k bitvě rozhodné. Budeme na ni připraveni? Nevíme dne ani hodiny!

*

V severoirském Belfastu a skotském hlavním městě Edinburghu došlo několikrát ke krvavým výtržnostem protestantů proti katolíkům, kteří jsou v menšině. Při těchto konfesních bojích spolupůsobily, jako obyčejně, příčiny hospodářské a politické. Svobodný stát irský dosáhl totiž roku 1921 postavení dominia v britském imperiu, ale klid stále ještě nenastal. Radikálové De Valerovi a umírněná strana bývalého presidenta Cosgrave žádají sjednocení s Irskem severním. Mezi severním a jižním Irskem jsou však veliké protiklady. Sever je průmyslový, jih agrární, sever protestantský, jih většinou katolický, sever chce zůstat při Anglii, jih baží po samostatnosti. Boje se rozšířily i do Skotska. Katolická menšina ve Skotsku skládá se většinou z přistěhovalých Irčanů. Nedávno konal se v Edinburghu eucharistický sjezd, jenž vyvolal nepřátelství protestantů. Edinburský arcibiskup msgre MacDonald prohlásil, že na tomto sjezdu se katolíci vystříhali všeho, co by se mohlo jakkoli dotknouti protestantů. Úřady povolily katolíkům konání bohoslužeb na veřejných místech. Přesto však byla proti katolíkům vyvolána nejprve tisková kampaň a pak byli veřejně insultováni, kněží byli

napadáni na ulicích, žádalo se vypovídání katolických zaměstnanců z práce, bylo útočeno na ženy a byly házeny kameny na omnibusy, v nichž jely děti. *Dr. Alfred Fuchs.*

Nadpřirozené posvěcení manželství.

Život dívky volá na život jinochův. Vede je při tom láska. Dar Stvořitelův, kterým se sobě navzájem odevzdávají dvě bytosti, aby se doplňovaly, aby si pomáhaly, aby spolu vzájemně se podpírajíce šly nejenom životem, nýbrž i k výšinám. Zasnoubení jest spojení dvou životů. A smysl tohoto spojení jest opět život a jeho udržení. Tak jest hlavním a základním podkladem manželství láska.

Ale je třeba podezdíti tuto lásku. Neboť jeden z jejích podkladů, krása, rychle vadne. I když se dnes podaří ji dlouho udržeti, tato krása se může brzo omrzeti, protože zevšední. Mimo to delším soužitím ukazují se čím dále tím zřetelněji a krutěji chyby a nedokonalosti, kdežto dříve se snad oba domnívali, že si berou naprostou dokonalost v lidském těle.

Manželství jest vybudováno především na jednotě. Ale i zde proniká sobectví, kterým se snaží jeden člen manželského společenství uplatnit a přebíti své názory a svá hlediska a svůj výlučný osobní prospěch.

Má-li manželství býti dokonalé a ideální, jest k němu třeba dokonalého společenství ve všem, věrné spolubydlení, mravnostní intimní splynutí duší, přijetí povahových růzností, dozor nad charakterem, úcta k osobnosti druhého.

Neboť brzo láska vystřízliví a vyžaduje své a vidí se, že někdy je draze koupena. Rodina roste, přibývá starostí, matka trpí a jest uhoněna starostmi.

Odolá manželství všem oněm stínům, o kterých jsme se až dosud zmínili?

Někdy jest od lásky žádáno příliš, než může dáti anebo unésti. Někdy místo splynutí duší nastávají tvrdé a hrubé rozmíšky. Někdy tělo bývá v prvé řadě zájmů a chce pro sebe docela osobiti ono vznešené slovo Láska. A pak je tato láska schopna jíti si pro svou radost všude bez ohledu na věrnost, anebo dovede dokonale zotročiti a v lidské důstojnosti ponížiti druhého...

Manželská láska a manželské štěstí potřebují proto nadpřirozeného posílení, naplnění, povznesení.

Neboť jestliže není Bohu ničeho cizího z toho, co stvořil, jestliže ničeho neopouští, protože by to přestalo prostě již tím existovati, tím intimnější jest jeho zasahování do manželství, které jest takovou těsnou spoluprací s jeho dílem, protože kotví svým středem prostě v tajemství života.

Svátost manželství bere manželské milování a přetváří je v nadpřirozenou lásku, která vidí především nadpřirozený předmět lásky, totiž duši, která je dítětem Božím, a nadpřirozený cíl, totiž vzrůst a nejvyšší spojení v tomto synovství Božím, a vyvrcholuje tuto lásku v péči a v ochranu nadpřirozeného povznešení a posvěcení onoho života, jenž jest anebo bude manželskému spojení svěřen.

Kristus vlil nám tento nadpřirozený život svou smrtí. Různými svátostmi nám pak uděluje ovoce tohoto vykoupení k udělení anebo rozmnožení anebo chránění tohoto života dítek Božích.

Manželství pak, které dává základ k tomuto životu nadpřirozenému, totiž život přirozený, jest zvláštním způsobem zasazen do organismu Kristova života nadpřirozeného v duších a ve společnosti. Spojil nás všechny mající jakoukoliv účast na tomto životě nadpřirozeném ať skutečností, ať povoláním, ať vnější formou, anebo vnitřní skutečností spojil nás všechny v jedno tajemné, mystické tělo.

Nadpřirozené přetváření manželství dává nejprve nadpřirozený pojem smyslu manželství, jímž není pouze zaplnění země, nýbrž podání Bohu přirozené síly, která by pak přijala život nadpřirozena, takže pak je cílem manželství dáti život dětem Božím, připraviti děti k nejvyššímu štěstí, totiž k tomu, aby se staly syny Božími, účastnými nejvyšší blaženosti ve spojení s Bohem. Pak nebude manželům manželský život stálým nebezpečím a příležitostí ke hříchu zneužívání, nýbrž posvátnou službou, plněnou v cudné hrdosti a vědomí oboustranné vlastní důstojnosti.

Když budou oba naplněni myšlenkou nadpřirozenou, budou se vzájemně klidně podpírati v těžkostech a zkouškách, které ani zde nebudou ušetřeny. Proto také neotřesou tyto těžkosti manželským klidem a láskou. Manželská láska jest svátostí, zakořeněná v nepohnutelnu, totiž v Bohu, a v nadpřirozeném cíli.

Nadpřirozená láska dává ustoupiti do pozadí tělesným ilu-

sím, tělesnému očekávání a odkrývá hluboko tajemno krásy duchovní. Když žijí společným životem z víry dva křesťané, jejich život pohlcuje zvolna veškeré nesrovnalosti a tvoří velký soulad myšlenek, názorů, zásad i tužeb. Zde se nikdo nikdy nemůže vyčerpati, zde možno se stále vzájemně doplňovati a obohacovati, protože nové hodnoty vynalézati. Toto společné splynutí nakonec odstraňuje delikátně samo hrany, rozpory. Tím ovšem nenastává nudná jednotvárnost, nýbrž oba zdokonaleni a naplněni ve svých zvláštnostech a výlučnostech, dovedou mezi nimi najíti vzájemně styčné a spojné body. Protivy se pak stanou protiklady, které vyvažují, a vyrovnávajíce, zdokonalují oba póly.

Tato nadpřirozená láska pochopí nedostatky a chyby druhého, vidí v něm tvora, zraněného ve schopnostech i odolnosti vůči zlému. Vidí takřka poslání svátostné milosti, aby jeden dovedl druhého nedostatky snášeti, ne ovšem slepě a ze slabosti, nýbrž výchovně, aby druhý ony nedostatky, láskou za trpělivost se odměňuje, zvolna odkládal a sebe převychovával.

Konečně pak přetvořuje tato láska lásku otcovskou a mateřskou, zbavujíc je slabostí a kazů. Aby otcovská láska neviděla s mateřskou jenom předmět vlastní pýchy anebo starostí, nýbrž aby tato láska napřirozená viděla zase dítě Boží v dítěti Božím, jehož Boží život je třeba opatrovati, pěstiti. Pěstiti, aby trpěné anebo schvalované chyby tento život Boží neohrožovaly anebo neubíjely. Nadpřirozená láska rodičů učí časně zvedati drobná čistá očka dětská k Bohu, nemá slabosti pro dětské hříchy a chyby, nýbrž je odstraňuje ne krutě, nýbrž z téže nadpřirozené a proto velkodušné lásky. A nespokojuje se tato vychovávající láska jenom s odstraňováním chyb a varováním před zlým, nýbrž vychovává positivně ke ctnostem, vychovává k nadpřirozené síle, aby toto dítě dovedlo jednou nésti tíhu zodpovědnosti. Aby dovedlo jednou sloužiti Bohu na jakémkoliv místě, věrně a velkodušně. Příklad jest ovšem ve škole nadpřirozené lásky učitelem nejúčinnějším. Bez něho jsou slova motorem jdoucím na prázdno.

A tato láska dovede i naslouchati klidně zvonu věčnosti. Vědí oba a vědí všichni, v této lásce spojení, že láska věčná, láska v Bohu neumírá, že jen přesídlí, aby jednou byla spojena, naplněna, korunována na věčnou a svatou nezměnitelností a plností. *P. Silv. M. Braito O. P.*

Kněz.

Existuje člověk neuznávaný, ctihodný, vážený menšinou, opovrhovaný většinou, který (ideálně míněno) nežije ani nejedná jako ostatní.

Nejmenší mezi malými je nicméně velmi velikým a může odsuzovati nebo na milost bráti dokonce i krále.

Měl rodinu; opustil ji. Mohl býti otcem podle těla; nechtěl. Avšak je jím přece, ačkoliv nezplodil dětí, a to způsobem nejčistším, nejvyšším, nejvznešenějším, nejplodnějším.

Spoutav smysly, obrozuje duše slovem, znamením, obřadem, silou — světlem, které má shůry.

Jest otcem (a zároveň učitelem, bratrem a služebníkem) celé obce rodin; za ně se zvláště modlí každodenně; a modlí se také každodenně za všecky živé i mrtvé.

Má klíče od brány spásy; otvírá a zavírá a v nebi se dává sankce tomu, co činí. Ale to není ještě nic. Sotvaže pronese několik tajemných slov v mrtvé řeči, zástupy andělů viditelně poklekají kolem něho a Bůh sám dává se jako zajatec do jeho rukou.

Tento člověk je katolický kněz.

Stoje na vrcholu pyramidy lidské společnosti, je pochodní ve svícnu, která přemáhá tmu. Nicméně lidská bída knězova je téměř stejná, jako jeho nadlidská velikost.

Smazává hříchy a hřeší sám. Hlásá pravdu, šíří život a nežije podle příkazu svých slov, podle povinností svého úřadu.

Naznačuje ostatním cestu svatosti, a nejen že sám není svatý, ale je mnohdy vrcholem hanebnosti. Toto pohoršení ho ponižuje, poskvrňuje, ba skoro zbavuje posvěcení v očích jeho lidu.

Ale právě proto je nutno milovati ho, míti s ním soucit a zvláště pomáhati mu.

Milovati ho tím více, kdy on tím, že se znesvěcuje, ukazuje, že sám sebe nemiluje; míti s ním soucit s ohledem na naši slabost, které ani on není prost; pomáhati mu, poněvadž břímě, které nese, je převeliké a neúměrné k jeho síle.

Je-li nějaké stvoření v ustavičném nebezpečí a mající proto potřebu neustálé pomoci, je-li nějaký otec, jemuž je nevyhnutelně třeba živé, trvalé vzrůstající lásky všech jeho dětí (čím více odkrývají jeho slabosti a jeho bídu), pak je to kněz.

Tento vůdce duší k Bohu má zapotřebí, aby byl doprovázen, aby byl vznášen vzhůru modlitbami těchto duší. Ale jeho chlad plodí chlad; jeho hřích rozmnožuje hříchy. Obyčejnému křesťanu je nesnadno odděliti kněze od člověka, ctíti onoho, soustrast míti s tímto.

A přece kněz, jakkoli nehodný je pro úřad, který přijal na sebe, je největším světlem tohoto světa.

Domenico Giuliotti, přel. J. B.

Ubitý den.

Nestalo se vám také kolikráte již toto: Od rána do večera vás trýznili lidé se svými malichernými záležitostmi, které oni považovali za nesmírně důležité. A při tom že se ještě dovedou tvářiti tak důležitými se svými směšnými a malichernými hovory, dotazy, starostmi anebo prostě návštěvami. Anebo den ve službě a v kanceláři, zabitý takovými, snad skutečně nebo zdánlivě otravnými, bezvýznamnými a zbytečnými starostmi a šikanami.

Večer pak složíme hlavu do dlaní a říkáme: Zabitý den!

Jak mohu duchovně žíti v tomto prostředí? Proč nemůžeš? Proto, že si představuješ duchovní život jako sladkou pensi, tak, jak si vysníváme krásné chvilky, až půjdeme na odpočinek. Zatím ale duchovní život neznamená klid, neznamená odpočinek ani přesně vykroužený pořádek, nýbrž duchovní život znamená zvládnutí života tak, jak přichází, tak, jak jej Bůh dopustí, tedy i takový den, kterému bychom snadno říkali probitý, protože se v něm nedostaneme ani ke klidnému rozjímání, ani k poklidné četbě anebo delší modlitbě. Pravý duchovní život se naučí prosytiti celý den tak, jak přijde, i s oním rozbitím celého dne a všeho času a všech schopností jistotou blízkosti Boží, vědomím vůle Boží, vědomím, že je v nás, že máme ale také zůstati v něm. Že stačí kolikrát pohledem občerstvit v sobě toto vědomí, myšlenkou vrátiti se do sebe, a že ta práce pak dále jde zase čistěji, že nabude duchovní spojitosti, nadpřirozeného vnitřního obsahu, a protože to není ztraceno, že nejsme povoláni k tomu, vykonati dílo lidské, jako spolupůsobiti na velkém obecném díle božském, abychom se zařadili do této obecnosti jak přijetím všeho z ruky Boží, tak také posvěcením všeho láskou k Bohu a poslušností k němu. Pak si můžeme ke konci dne, naplněného třebas tisíci malič-

kostmi, říci, že to byl den plný Boha, protože plný lásky a poslušnosti k němu. A takový den je veliký a slavný, protože je Boží.

A když jsme někdy již duchovně vydáni a vyčerpáni, nehoňme se za slovem a činem. Když nic nevidíte, tedy na nic neukazujte, když není srdce plné a když mysl nepřekypuje, neotvírejte úst ke slovu. Neboť pak největší cenu bude míti mlčení a toto mlčení bude hromově mluviti příkladem pokory a úcty ke slovu. *Braito.*

Nové hnutí v Belgii.

V Belgii konal se minulý měsíc kongres „Nového ducha", totiž mladých, kteří již mají dosti ustavičného politisování jménem náboženství. Kardinál malínský k tomu podal vysvětlení, jak povstala „Katolická strana belgická". Mladí kritisují již i pouhé jméno strany. K tomu kardinál podotýká, že tuto stranu nelze slučovati vůbec s Církví, že jejím úkolem jest zajistiti prostě občansky katolickou náboženskou svobodu. Mladí zamítají prostě celý systém stran. Krásný jest jejich program sociálních reforem, jež, jak se zdá, chce belgický král energicky provésti. Hnutí „Nového ducha" staví se ostře proti hromadění kapitálů, proti hospodářskému duchu, který vyrostl z liberalismu a volají po zařízení státního výrobního, hospodářského a sociálního zřízení podle papežských encyklik. Zástupce křesťanských dělnických syndikátů uvítal jménem svých 350.000 křesťanských dělníků toto hnutí, které slibuje býti hluboké a živelné. Katolíci nesmějí se jenom dívati, jak hynou bratří, nýbrž právě jejich vnitřní nadpřirozená láska je musí puditi k nejintensivnější práci pro strádající a pracující. *Braito.*

Jan Čep, Hranice stínu.

Tajemství života je protkáno tajemstvím příchodů a loučení, tajemstvím domova a lásky. Po těchto pěšinkách jdou někdy tiše a krásně, někdy bouřlivě a s bolestí v duši lidé všech věků, mladí i dospělí a na konci životní chůze je očekává všechny smrt. Tajemství života není beznadějné: I tam, kde je třeba těžce hledat svou naději, je možno se jí chopit.

Nad životem se klene modrá obloha naděje a posily v Bohu

pro každého, kdo chce. Z tajemství náboženství plyne síla a klid pro ubohý a nikdy neuklidněný život lidský, zůstane-li člověk jen sám, nebo opírá-li se o lidi, kteří jsou stejně nevysvětlitelni a neklidni jako on.

V Čepově nové knize prožívá člověk toto tajemství velmi jasně, při tom si uvědomuje životní cíl, ubohost a nestálost všech lidských věcí. Klame majetek, klame i láska, jen věčnost, která vane chrámem, osvěžuje a rozněcuje naději. Člověk má v sobě hloubku; to se dovídáte z každé umělecké věty Čepova díla a pro svou hloubku je provázen tajemným smutkem v každém okamžiku života. Pro svou tajemnou nenasytnost člověk nenajde klidu ani v nejsilnější vášni; život v nízkých radostech je více smrtí nebo umíráním než smrt a umírání samo. Tajemná stezka životní je především uvnitř. Lidé, kteří to nepochopí, neznamenají nic, jako několik postav v Čepově díle.

Ve Hranicích stínu se druží Čep k Bernanosovi, který se opovážil v umění rozšířiti do světa zvěst, že spojení duše s Bohem znamená rozřešiti životní tajemství a smutek znamená nalézti klid a sílu k životu. Rozšířili tak i druhou věc, že kněz plný vědomí své kněžské funkce a moci dovede být vůdcem k pokoji a k Bohu. V Čepovi se zrodil český Bernanos, plný znalosti tajemství života lidského po všech jeho stránkách; odtud jeho dílo je plné vlastní osobnosti, do jejíchž ústavních prvků je nutné zařadit *velikost ducha*, posvěceného Duchem z věčných výšin. *Habáň.*

PRACOVNA

Zracionalisování apoštolátu?

Především potřebujeme apoštolské duše, zcela zaujaté touhou vnésti Boha do lidských srdcí a naučiti je znáti Krista.

To ale není možné bez sebezáporu a obětí, protože to znamená práci „přes čas", ale — bez odměny, anebo s kamenem a nevděkem, co by odměnou.

Dále získá pro Krista duše, zapálená dobyvatelskou myšlenkou. Katolická akce je definitivním vypořádáním s přikrčeným katolicismem, který pomalu se stydí, že existuje, a odprošuje za příčinu své existence. Katolická akce je životné uvědomění

si hodnot, složených Kristem v náboženství katolickém, ale také zároveň povinností vůči této pravdě a těm, pro které byla dána.

Proto je tak důležité důkladné prohloubení náboženské. Proto považujeme akci „Hlubiny" za přípravnou práci Akce. Kdo ví, co má v Bohu a v Církvi, co je náboženský plný život, jistě se přičiní a učiní, co na něm jest, aby se této pravdy všem dostalo.

V prvé řadě ovšem čekáme naději od našich seminářů. Vítr, který vane jimi, povane našimi obcemi, naší mládeží, našimi věřícími. Semináře naše měly by býti zřítelnicí oka všech věřících, předmětem častých a vroucích jejich modliteb.

Jestliže naši duchovní budou strženi vlnou dobyvatelského, vynalézavého a všeho se odvažujícího apoštolátu, budou tímto duchem strženi i věřící. Když říkáme apoštolovat, myslíme tím znovu apoštolát zracionalisovaný, uvážený. Proto nikdy nebylo tolik třeba co nejodbornějšího theologického školení pro naše duchovní, aby znali bolesti a slabosti doby a nejen křesťanské stanovisko k nim, nýbrž především křesťanské řešení k nim. Tak potřebuje dnes kněz hodně živou, přehlednou theologickou synthesu. A protože na všechno nebylo a nebude (protože je to nemožné) pamatováno v theologických příručkách, musí mu toto studium dáti ducha kladné souvislosti, bystré orientace, klidného zhodnocení situace, což povede ruku k jistému a správnému zásahu.

Apoštol Katolické akce musí býti vychován k tomu, že jeho práce se pohybuje v nadpřirozených hodnotách a že směřuje k nadpřirozenému cíli. Jen tak nebude pracovati ze sebelásky a nedá se odstrašiti neúspěchy a nevděkem a neuznáním.

Tedy: apoštol ať laický či hierarchický tedy zracionalisuje svou práci, přizpůsobí ji své době a lidem této doby, ale první podmínkou plodnosti jeho práce jest, aby se snažil býti svatý. K ničemu menšímu nemusí směřovati Katolická akce v duších, než aby je posvětila. Svatost vedených předpokládá tak lidsky svatost vedoucích!

A ještě ať se naučí každý, kdo bude pracovati apoštolsky, aby učinil vše a dovedl říci: Služebníci neužiteční jsme, čili, aby spoléhal při veškeré své práci hlavně na milost a působení Boží.

Konečně, abychom se semkli všichni, kteří pracujeme pro království Boží, abychom se včlenili loyálně do Katolické akce a přestali bojovati jako volní harcovníci, jako svobodní kozáci. Po tom toužíme všichni již tak dlouho.

Kdo nás všechny spojí, ale zdůrazňuji, ne spolkařsky a byrokraticky, nýbrž tak, že všechny akce, které až dosud šly samostatně, vezme za své, přivine je na srdce, bude z nich míti radost a bude jim dávati užitečné a proveditelné direktivy, ten bude slouti Sjednotitelem, a jím se bude datovati epocha nového rozkvětu katolictví u nás. *Braito.*

Pochopení kněžství.

Kněz nestojí nad lidem. Stojí nad ním jen svou nadpřirozenou mocí, ale stojí proto nad ním, aby mohl býti v něm a aby v něm mohl býti hodně prospěšný.

Kněz je zasazen do mystického těla Kristova, do Církve, jakožto nástroj a služebník kněžství Kristova. Tedy, jako průtok jeho milostí k lidu. Tak je neodvolatelně a nerozlučně spojen s lidem, patří jemu. Celá jeho bytost kněžským zřízením a nezrušitelným znamením přešla v moc Kristovu a tedy i lidu. Kněz již nepatří sobě, nýbrž veleknězi a lidem. Kdo odmítá sloužiti, vytrhuje se z onoho posvátného společenství, jemuž byl slavnostně zasvěcen a obětován.

Kněz, který nechce býti zároveň s Kristem obětovaným pro lid, nechápe svého místa.

Ale i věřící nesmějí vytrhávat kněze ze souvislosti tohoto svatého spojení a hledati u něho jen časné a lidské.

Vědomi tohoto spojení, jsou věřící povinni modliti se za své dobrodince a duchovní otce. Neboť svatí se stali kněžskou přísluhou svatými!

Nemalomyslněte, bratří zapadlí, opuštění, kterým se zdá, že jste jen „testes fidei" v krajích pohanských. Nikdy nejsme sami. Stojíme ve středu Církve, protože spojeni s kněžstvím Kristovým, z něhož se zrodila. Námi působí Církev, Kristus. Jistě, třeba neviditelně. Někde jistě působí každý kněžský úkon milosti, sílu, světlo!

Lidské, jenom lidské když v knězi ustoupí pokornému ztotožnění s Veleknězem, vydá celé své ovoce, protože nebude překážeti lidský nedostatek tomu, aby v nás věřící viděli Krista.

Lidské až ustoupí nadpřirozené stránce v knězi u věřících, přijdou si věřící pro svatého Krista a svaté jeho ovoce ke kněžím a budou se méně pohoršovati nad skutečnou anebo domnělou nedokonalostí knězovou.

Proto vřele doporučujeme kněžskou sobotu, o níž jsme psali v červnovém čísle a upozorňujeme, že tuto akci vzali u nás do rukou její iniciátoři, salvatoriáni (Val. Meziříčí, Husovice, Prostějov), kteří vydali vkusnou knížku o kněžské sobotě (knížka za 1 Kč, obrázek za 10 hal.). *Braito.*

Misijní apoštolát nemocných.

Pius XI. rozdmýchal nový duch a nový život v Církvi. Volá všechny katolíky k intensivní duchovní činnosti. Chce, aby si křesťané uvědomili, že jsou všichni zároveň a vzájemně odpovědni za celý svět. Papež chce soustřediti modlitbu, apoštolát vnitřního, duchovního života, apoštolát opravdového křesťanského proniknutí všech povolání. Ví, že nic se neztrácí v mystickém těle Kristově, že všechno se jednou někde objeví.

Papež chce soustřediti veškerou aktivitu křesťanského du-

cha pro získání těch, pro které Kristus zemřel a kterým přinesl spásonosné poselství. Tak chce Pius XI. nejenom, aby sloužily peníze, nýbrž činnost a modlitba.

Nyní zapíná do této akce i utrpení, nemoci, bolesti. Ve starých klášteřích dovedli si vážiti nemocných členů, kteří nemohli celý den ničeho jiného než se modliti a tak svolávali požehnání a milosti na celou řeholní obec. I ve starých rodinách dovedli zvážiti tuto činnost stařenek, když si naříkaly, že k ničemu nejsou, byly uklidňovány krásným křesťanským a hlubokým slovem: Ale vždyť se za nás všechny, babičko, modlíte...

Sv. Otec připomíná těmto nemocným, kteří zdánlivě ničeho nemohou, kteří jsou jakoby vyřazeni z akce pro mystické tělo Kristovo: Obětujte svá utrpení, protože spojená s utrpením Kristovým, mají v něm nesmírnou cenu pro celou Církev. Proto si vážili svatí nemocných, proto je nazývá jáhen Vavřinec podle legendy Pokladem Církve. I když je to legenda, tato slova jsou svědkem této mentality.

Sv. Bernardetta z Lourd prohlásila, že nemoc má svatou úlohu v Církvi Boží. Znáte, jak Terezie Ježíškova obětovala svou nemoc a její bolesti za misionáře. Jubilejní rok 1925 tuto myšlenku hodně rozšířil. I u nás máme již krásné dílo apoštolátu nemocných. Znal jsem jednoho takového nemocného, technického úředníka pana Kolínského. U jeho lože, na němž ležel upoután přes deset let, scházeli se kněží, kteří s posvátnou úctou se dívali do strhaných zraků nemocného, jenž dovedl tak krásná slova z docela jiného světa ve svém utrpení na zem sesílati. Nikdy nechtěl, aby ho kdo litoval. Docela upřímně se usmíval po celý den a s nevýslovnou sladkostí dovedl vypravovati o lásce Boží.

Jak povstalo organisování této myšlenky apoštolátu utrpení?

Na římském kongresu pro misie doporučoval řečník tři prostředky práce pro misie. Povolání, podporu peněžní a potom modlitbu. Vtom zvolal ze zástupu prostý kněz: Tož se obraťte ještě na jeden prostředek, totiž oběť, utrpení, aby se spojilo s myšlenkou misijní, po vzoru sv. Terezie Ježíškovy. Navrhoval, aby byli vyzváni tito nemocní, aby obětovali svá utrpení a své bolesti pro myšlenku misijní, pro myšlenku výboje Kristovy pravdy. Ukázati jim na smysl bolestí a utrpení v tomto apoštolátě znamená učiniti z nemocných a z opuštěných, kteří kolikráte si naříkají, jak by rádi pro Boha a jeho svatou věc pracovali a jak jsou bezmocní, učiniti z nich prvý voj, ba předvoj akce misijní myšlenky. Dosáhne se tím dvojího: Nemocným se podá nesmírná pomoc nésti bolesti a Církvi se podá nesmírný poklad zásluh a milostí. Zároveň neodvisle od tohoto římského návrhu usiloval o totéž farář harlemský v Holandsku. A před lety sv. farář arský.

Vypravuje pan farář harlemský: Před pastorální konferencí, na které se mělo jednati o tom, jak zvednouti v našich fa-

rách křesťanského ducha, především úctu k Eucharistii, vykonal jsem pout do Arsu, kde jsem si všiml toho, jak svatý farář arský obnovil svou osadu tím, že zdůrazňoval především svaté přijímání dětí a nemocných... Zahájil akci pro nemocné v tomto smyslu a akce se rozletěla pak dvojím směrem shora z Holandska a zdola z Říma...

Ve Francii jest rozkvetlé bratrstvo nemocných, jež se snaží trpělivostí podávati Církvi svaté pomoc pro její boje a práce. Každá skupina tohoto bratrstva nemocných bere si jednu misii na starost a za tu se modlí a obětuje své bolesti. Mnozí členové těchto sdružení dopisují si s misionáři, kteří nadšeně vítají tuto akci. Tak jest v centrálním pařížském semináři pro zahraniční misie založena jednota katolických nemocných, aby tuto jednotu mezi misionáři a dušemi pro ně trpícími a s Kristovými bolestmi své bolesti spojujícími vypěstili a udrželi. Tato jednota má již přes tisíc členů a byla založena dívkou, která od deseti let svého věku byla stižena paralysí.

Tak přišel čas, že italské duchovenstvo pokusilo se o massovou akci. Roku 1931 byl začátek učiněn, ale jenom velmi skromný. Bylo vzkázáno nemocným římských nemocnic, aby v den Seslání Ducha sv. obětovali své modlitby a bolesti za misionáře. Zajímavé je, že naráz se přihlásilo v Římě na 7000 nemocných všech povolání, všech sociálních vrstev, všeho věku. Nemocní sami vyznávají, že tento den byl pro ně dnem nesmírné radosti, že se jim tím otevřel znovu život, že zase našli smysl svého života...

Příštího roku byl učiněn tento pokus ve všech italských diecésích. 156 diecésí shromáždilo na 200 tisíc nemocných ve 300 nemocnicích a klinikách. Úspěch byl tak pronikavý, že sekretář kongregace propagandy podal sv. Otci krásné upomínkové album u příležitosti tohoto misijního dne nemocných. Svatý Otec přijal tuto akci se slzami v očích. Nadšeně ji schvaluje a doporučuje. V Italii již se vžila. U nás v tomto duchu krásně pracoval zesnulý pan prelát Říhánek, jenž učil chovance Vincentina v tomto smyslu spolupracovati s dílem kněžským. P. Schikora pokusil se v Praze o podobný den v několika nemocnicích. Úspěch byl nesmírný. Proto snažme se i u nás pracovati a působiti v tomto smyslu. Dáme nový krásný smysl těm, kteří se domnívali, že jej již ztratili, že nejsou na světě k ničemu, že jsou jenom na obtíž...

Učme nemocné obětovati své bolesti za misie vnitřní i zahraniční, na úmysl svatého Otce za naše kněžstvo, za náš dorost kněžský...

Končím krásnou modlitbou, kterou předříkávali Maltézští rytíři ve svých nemocnicích večer před spaním svým nemocným: Nemocní, modlete se za mír, aby nám jej Pán seslal s nebe na zem, modlete se, nemocní, za poutníky a za ty, kteří se plaví po moři z křesťanského lidu, modlete se za ty, kteří jsou v rukách Saracenů, aby je Pán vykoupil na modlitby vaše... *Braito.*

Katolická akce a móda.

Pojmy na první pohled neslučitelné, které však chtějí přivésti v soulad italské katoličky. Existuje beze sporu móda excentrická, nevkusná, nemravná, a dosavadní pokusy zdolati ji v ostrém boji zklamaly. Italské katoličky nastoupily jinou cestu: ve fašistických organisacích ženské mládeže, které, jak známo, jsou vedeny v duchu mravouky katolické, poučují ne muži, ale ženy, svěřené sobě dívky, že italská dívka musí i oděvem vyjadřovati, že se hlásí k fašistickému ideálu ženy-matky a vychovatelky příští národní generace. Pedagogické dovednosti těchto vedoucích žen podařilo se docíliti, že módní výstřelky se v mnohých městech Italie objevují jen výjimečně. Italská vláda podporuje tyto snahy přímo vytrvalou propagací italské národní módy, jejíž kolébka a sídlo je v Turině. Jest prozíravé, že protektoráty různých módních manifestací nesvěřují se kinoherečkám, ale dámám z nejvyšší společnosti (dosud tradičně i prakticky z valné části katolické), takže je tím vybočení z mezí dobrého vkusu prakticky vyloučeno. Boj proti neslušným koupacím oděvům také není bombastickým řečňováním, které obyčejně dociluje opačného účinku, ale vytrvalým přátelským upozorňováním praktických katoliček, které se doslovně děje od rodiny k rodině, od ženy k ženě, že jest možno obléci se i na pláž moderně a přece decentně. Výsledky jsou viděti hlavně tam, kde není příliv cizích „mondénních" žen. Hlavní zásadou ovšem jest i zde: jíti příkladem napřed důsledně a vždy. — Podávám českým katoličkám k úvaze a následování. *J. B.*

ŽEŇ

Z duchovního života.

SV. AUGUSTIN: *Rozhovory duše s Bohem (Soliloquia animae ad Deum).* G. Francl, Praha. Kdo chce lépe vniknouti do poznání duchovního života tohoto velikého učitele Církve, nemůže opomenouti Soliloquia. Můžeme říci, že toto dílko je vlastně pokračováním „Vyznání", neboť se v něm jasně zrcadlí veliká duše Augustinova a vřelý poměr k Bohu. Opravdu jsme rádi, že v naší české duchovní literatuře máme zase nový skvost.

CHUZEVILLE J.: *Les mystiques allemands du XIIIe au XIXe siecl. Grasset.* Paris 1935, str. 304, cena 15 frs. Autor tohoto dílka prozrazuje neobyčejné znalosti mystiky a podává zajímavou studii o německých mysticích. Předesílá obšírný úvod, začíná svatou Hildegardou (1099—1179), pak prochází jednotlivá století a probírá různé školy mystiků německých,

podává v hlavních rysech jejich učení a vyzvedá jejich význam. Dílko končí ctihodnou A. Kateřinou Emmerichovou.

La connaissance du Père et de son Fils Jesus. Montpellier, Imprimerie de la Charité, 1935, str. 245, cena 5.50 frs. Nadpis této knihy naznačuje její předmět a cíl, který spočívá ve výkladu hlubokých pravd. Je to rozbor slov Ježíše Krista. Kéž čtenářům dopomůže otevřiti jejich duše k přijetí skrze víru Boží život a tak dáti co nejlepší odpověď vůli Boží.

DUPLLESSY E.: *Le pain des grands.* Pierre Téqui, t. I. Vérites a croire, 12 frs. Dobrá pomůcka katechetům, aby upoutali pozornost žactva. Probírají se v ní veliké pravdy křesťanské a osvětlují se výroky velkých spisovatelů, básníků, řečníků a sociologů francouzských. Na konci jednotlivých pojednání autor ukazuje, jak dílka použít i ke kázání.

ENGELMANN J.: *Vom minniglichen Gotteslamm.* Frankesverlag, Halberschwerdt, str. 76, cena kart. 1.20 Mk. Teksty římského breviáře a misálu a Písma, spolu s originelními perokresbami tvoří mystickou symbolickou báseň o Božím Beránku od nazaretského zvěstování až do zázraků v duši a v nebi -es-

FISCHER T.: *Bindung und Bekentnis.* Einsiedeln, Benziger & C., 1935, str. 208, cena 3.50 Mk. Ve třiceti dopisech jednomu příteli podává nám Fischer obraz naší doby a v ní logickou stavbu katolického učení. Již jednotlivá témata knihy to potvrzují: Pomoc křesťanům; Náboženství a národnost; Náboženství a konfese; Politika papežů; „Inferiorita" katolíků; Katolíci a štěstí; Zázrak, víra a věda; Zjevení a národní náboženství; O smrti lidí... Kniha psaná laikem, podává nám jasný a pestrý obraz naší doby.

HILPISCH S.: *„Heiliges Reich", Geistliche Vaterschaft.* F. Schöningh. Paderborn 1935, str. 136, cena 1.80 Mk. Z dějin, liturgie, legend a umění čerpané úryvky jsou sestaveny ve zdařilou mosaiku živých portretů opatů z dob zlatého věku tohoto církevního úřadu, kdy představení velikých klášterních obcí působili jako opati-otcové i daleko za hranicemi svých klášterů. Pěkně je podáno stavovské specifikum tohoto opatského úřadu.

KARRER O.: *Lies die Bibel.* München, Ars Sacra, 1935, str. 78, cena 1 Mk. Mezi liturgické hnutí je nutno počítati také snahu pro pochopení čtení Písma svatého. Je třeba vítati tuto snahu a zároveň příručku, která pojednává o inspiraci, ústním podání, o vzniku evangelií atd. Všechny tyto otázky autor probírá zajímavým způsobem a poskytuje poučení k čtení Písma svatého a zároveň poskytuje pomoc k jeho pochopení a správnému ocenění.

KARRER O.: *Die frohe Bootschaft.* München, Ars Sacra, 1935, str. 94, cena 1 Mk; — a *Verboten des Heils,* str. 64, cena 1 Mk. Po vydání úvodu k Písmu svatému jmenovaný autor rozhodl se vydati celý komentář k evangeliu svatého Matouše. Tyto dvě knihy jsou již částí onoho výkladu. Karrerův komentář je časový a bude jistě požehnáním pro lid.

Doporučujeme tyto komentáře zvláště pro kroužky Písma svatého, kterým poslouží k osvětlení a přinesou mnohonásobný užitek. Věc sama si zaslouží co největšího rozšíření.

KILWARDLY R. O. P.: *De natura theologiae.* Münster in Westf., Aschendorff, 1935, str. 56, cena 1.10 Mk. Péčí známého Grabmanna vycházejí starší díla, pojednávající o dějinách Církve, jejím učení a životě. Jedním z těchto svazků je přítomná knížka, ve které zvláště pozoruhodné jsou otázky, ve kterých se pojednává o poznání Boha v tomto životě a o tom, co přesahuje experimentální poznání...

KOSTERS L. T. J.: *Die Kirche unseres Glaubens.* Freiburg, Herder, 1935, stran 264, cena 7.60 Mk. Bylo již mnoho knih napsáno od význačných autorů o Církvi. Co nám ještě chybělo o této věci, byla kniha, která by celý komplex otázek o Církvi podala vědeckým způsobem a metodou analytickou. Náš autor se snaží vyplniti tuto mezeru; jasným způsobem staví svou nauku na základech Kristových a první Církvi. Bohatá literatura až do dnešní doby bude pro učené vítána a poslouží k dalšímu prohloubení a zkoumání.

MARIE DE LA TRINITÉ: *Les lettres de „Consummata" a une Carmelite.* Depôt: Carmel d'Avignon, cena 16.80 frs. Pod tímto názvem se nám podává sbírka dopisů Marie Antoinetty de Geuser, jež psala své důvěrné přítelkyni, karmelitce. V dopisech se jeví velikost této Bohem nadšené duše, která žije pravým životem Božím i lidským. Jenom duše intimně spojené s Bohem mohou mluviti tak prostě a zároveň tak pravdivě a skutečně o duchovním životě.

OLIVA: *Láska Srdce Ježíšova.* Nákladem vlastním, cena 10 Kč. Pilný homiletický spisovatel ke své řadě spisů přidal tento další. Výborná pomůcka nejen pro kazatele, ale i za duchovní četbu. *lajoš.*

PRADO G. O. S. B.: *Devotionale pii clerici et religiosi.* Marietti, str. 416, cena 7 lir. Knížečka věnovaná kněžím a řeholníkům, aby rozněcovala a udržovala v nich ducha modlitby. Připomíná jim všechny povinnosti stavu, návod, jak je vykonávati, aby z nich měli radost.

PRO DĚTI. Zajímavým způsobem připravuje nejdp. arcibiskup dr. K. Kašpar děti na sv. zpověď a sv. přijímání knížečkami „Nechte maličké přijíti ke mně" a „Miláček Ježíškův se zpovídá". Usnadňuje takto práci mnohým duchovním. Druhé vydání Adalbertinum, Hradec Králové, po 2 Kč.

ŘEHÁK: *Ježíš Kristus Král.* Francl, Praha, cena neudána. Ke sjezdu katolíků vydaná knížka ukáže vám, kdo všechno se snažil zvrátiti slova Kristova o Církvi: A brány pekelné ji nepřemohou. Vezměte a čtěte. *lajoš.*

SCHRYVERS-JANŮ: *Božský Přítel.* Theologický ústav redemptoristů, Oboriště, cena 14 Kč. „Božský Přítel" chce uvésti duše do mystického „sklepa lásky" a přesvědčiti o svrchované hodnotě této ctnosti. Celý tento kurs duchovních cvičení

jest mistrně rozdělen na cestu očistnou, osvětnou a jednotící vše pod zorným úhlem lásky. Doporučujeme.

VETTER M. Dr., O. P.: *Katholisches Apostolat* Bamberg, St. Otto-Verlag, 1935, str. 121. Časová kázání berlínského kazatele Vettera jsou dobrou příručkou pro pracovníky Katolické akce. Z obsahu: Pět ran naší doby, duše apoštolátu, vnitřní život apoštolátu, prvky apoštolského života, matka apoštolátu, svěcení kněze a laika na apoštoly, apoštolát pro království Boží. Doporučujeme.

Z různých polí.

ACTA PONT. *Academiae S. Thomae Aq. et religiosis catholicae. A. 1934.* Marietti, Torino, str. 216, cena 10 lir. Vedle výkazů o stavu učené společnosti, římské Akademie sv. Tomáše Akv., je tu deset essayů o základních problémech tomismu: historický význam sv. Tomáše Akv.; obhajoba nauky o možnosti a uskutečnění; příspěvek k dějinám rozličnosti bytnosti a jsoucnosti; poměr k přírodní filosofii; objektivnost smyslového poznávání; povaha a původ smyslového obrazu poznávacího; význam předmětu pro povahu úkonu; struktura úsudku; mimo to dvě historické studie. Jeví se v této sbírce dobré výhledy do tomistických snah a stavu nauky v přítomnosti. —es—

BAUHOFER OSKAR: *Einheit im Glauben.* Benziger & Co. A. G., Einsiedeln, Schweiz, str. 280, cena 4.40 Mk. Každá stránka této knížky nese známku pravé katolicity Bauhofera, jenž před nedávnem konvertoval a obírá se otázkou sjednocení katolíků a protestantů. V první části pojednává o Církvi, o dialektické theologii, o slově Božím, o smyslu liturgie; v druhé analysuje podstatu katolicismu a protestantismu, mluví o těch, kteří náležejí k duši Církve. Hlavním cílem mu je jednota víry v jednotě Církve.

BEILLIARD J.: *Directoire pratique du Chant liturgique.* Desclée de Brower, Paris 1935, stran 84, cena 3 frs. Praktické pokyny pro liturgický zpěv a církevní hudbu. Obsahuje též encykliku Pia X. „Motu proprio" a konstituci Pia XI. „Divini Cultus", které výslovně jednají o témže předmětu a které by měl nejen teoreticky znát, nýbrž i prakticky uskutečňovat každý ředitel kůru a každý varhaník. Vřele doporučujeme.

BENEDETTI J.: *Ordo Judicialis Processus Canonici instruendi.* Marietti, Torino 1934, str. 166, cena 8 lir. Vhodná příručka pro každého, kdo se zajímá o postup kanonického soudního procesu. Autor uspořádal celé soudní jednání a seřadil podle kánonů tak, aby soudci mohli snadno najít správnou právní cestu ve zvláštních okolnostech. Taková příručka nám dosud chyběla.

DER GROSSE HERDER, sv. 11. Sippe-Unterlinden. B. Herder & Co., Freiburg i. Br. Skvělý slovník je v předposledním svazku. Na konci slovníku lze mu dáti dvojí velikou, vý-

jimečnou chválu: že v něm nalezneme všechny významné Čechy a Slováky ve věcném zhodnocení; že celkem dovedl uniknouti gleichšaltování. Neobyčejně bohatý a cenný obrazový doprovod, náplň katolických hesel, nejnovější stanoviska — to všechno nám činí Herderův výkon vzácným. —*es*—

DESGRIPPES G.: *Études sur Pascal. De l'autonomie à la foi.* P. Téqui, Paris, str. 140, cena 14 frs. Nový způsob vylíčení zápasů a vítězství Pascalovy duše. Vědeckými prostředky jsou zaznamenány všechny důvody, které donutily Pascala z indiferentnosti vejíti do života podrobenosti víře. Zvláště pozoruhodné jsou myšlenky o postavení filosofických důkazů a pokory. —*es*—

EIS GERH.: *Beiträge zur mittelhochdeutschen Legende und Mystik.* Dr. Emil Ebering-Verlag, Berlin, str. 400, cena 16 Mk. Odborné výzkumy o třech legendách raného středověku: Adam a Eva v latině, Sv. Aleš v německém veršování, Pláč Maří Magdaleny v německých verších. Znalec se potěší jemnou prací autorovy kritické důmyslnosti a přesnosti, která mnoho slibuje do budoucnosti; neodborníka osvěží zahloubání do otisknutých textů, z nichž vane překrásný duch mystického prožití. —*es*—

DUTLI-RUTISHAUSER MARIA: *Der Hüter des Vaterlandes. Ein Bruder-Klaus-Roman.* Str. 320, cena váz. 4.50 Mk. Román psychologický o národním švýcarském světci Mikuláši Flüe. Umění spisovatelčino nám dalo touto knihou vlastně knihu o křesťanském manželství, snad vůbec jedinečnou. Jak v nejněžnější manželské lásce pěstovati věčné hodnoty, jak jeho žena rostla duševně až k hrdinství, hodnému světcovy duše. Veliká křesťanská zkušenost autorčina se ukazuje ve všech podrobnostech tohoto výstupu obou svatých manželů a jejich deseti dětí. V posvátném a lidsky nejhlubším dojetí čtete tu knihu až do poslední řádky. —*es*—

ENGERT JOS.: *Die Erschliessung des Seins. Eine Einführung in Erkenntnistheorie und Logik.* Petr Hannstein, Bonn, str. 120, cena 3.70 Mk. Do plného ruchu práce, vlastně do plného boje, v němž se vypořádává moderní fysika s metafysickými směry, svítí tato práce. Engert zaujímá vážné stanovisko, na kterém se zdá možným společně a úspěšněji než dosud hledati přírodní filosofii, ve které by bylo místo pro metafysiku. —*es*—

EXERCIČNÍ DŮM V HLUČÍNĚ vydává další čísla sešitků „Životem". *Antonín Martinez*, devítiletý hošík, jenž za krátkou dobu uzrál pro nebe, je pravým ovocem vzorné křesťanské výchovy. *P. Klement Petr*, český lidumil a apoštol mládeže, zakladatel kongregace bratří nejsv. Svátosti, současník a přítel Dona Boska. *„Děti umírají hladem"*: děti mají býti co nejdříve vedeny ke zdroji duchovního života, k Ježíši eucharistickému.

HALLACK C.: *Patrouille libre.* Desclée de Brouwer, Paris 1935, str. 470, cena 12 frs. Naše moderní mládež musí být vy-

chovávána jinou četbou, než jakou jí předkládají tak zv. pokrokoví vychovatelé. Četba nemá být na rozpoutání vášní, nýbrž na upevnění charakteru. V tomto směru postupuje i kolekce Perceval, jež poskytuje mládeži zajímavou osvěžující četbu. Jmenovaná kniha ukazuje mládež v celém jejím ideálu. Většinou podává děj ze života skautského.

HEINISCH P. Dr.: *Das Buch Leviticus.* Hannstein, Bonn, 1935, str. 132, cena 4.50 Mk. Pozoruhodný a pěkný překlad Písma sv. do němčiny. Obšírné poznámky, které jsou výbornou pomůckou k pochopení knihy Leviticus, zcela nahradí stručný moderní komentář. Vysvětlivky jsou budované na základě moderních vědeckých poznatků. Překladatel se nebojí sáhnout ani po komentářích, napsaných od protestantů a židů, jen když je tam pravda.

HRONEK: *Reforma národní školy československé.* Francl, Praha, cena 6 Kč. Znamenitá práce známého odborníka v náboženských otázkách našeho školství. Probírá v ní všechny dosavadní snahy o reformu školství s hlediska náboženství na základě čsl. zákonů a nařízení školských. Pro všechny, kdož mají zájem o naše školství. *lajoř.*

HYNEK R. W. Dr.: *Umučení Páně.* Kropáč a Kucharský, Praha. Věda, fotografující a zkoumající posvátný rubáš turinský, přichází k zajímavým poznatkům. Nejen, že stvrzuje vše, co je zachyceno v evangeliích z krvavého dramatu smrti Kristovy, nýbrž ukazuje nám způsob jeho ukřižování. Dr. Hynek ukazuje v malé knížce výsledky lékařské vědy v zkoumání turinského rubáše.

JUVENALIS D. J.: *Satirae.* Torino, G. B. Paravia a C., 1935, str. 226, cena 21 lir. V různých římských starých spisovatelích máme opravdové znatele doby a její mravokárce. Kritické vydání těchto Satir je cenným přínosem mezi krásnou antickou literaturu.

KANISIUSWERK, Konstanz, Baden, vydává menší zajímavé brožurky po 20 fenikách. V poslední době redakci došly tyto: Th. Zenner: *Primizkrone, Sterbekranz.* Stran 64. Líčí dějiny primicianta, jenž krátce před cílem svých snů musel zaměnit primiční korunu smrtelným věncem. — A Loris: *Der Wunderarzt von Magdala.* Stran 59. Podává nám vypravování z dob Kristových. — M. Biber: *O Max!* Stran 61. Autor podává zajímavým způsobem dějiny svého mládí. — M. Hegeler: *Mütterglück und Bubenstück.* Stran 60. Mluví o bezdětných manželech, kteří si adoptovali dvě děti. Oba mají různé povahy a vyžadují hodně vychovatelské pečlivosti a námahy. Brožurka je výmluvnou chválou mateřské lásky a útěchy. — Sr. Angela: *Das Muttergotteskind.* Stran 64. Poutavé vypravování o osobě, která svůj život obětuje za duši svého otce. — E. Beran: *Ein Laiengespräch über religiöse Dinge.* Stran 32, cena 15 feniků. Rozhovor dvou mladých lidí o náboženství, celibátu a moderním životě lásky. — Fr. X. Frey S. J.: *Ich bin so einsam.* Stran 32. Podává čtenáři myš-

lenky a povzbuzující slova pro opuštěné, nemocné a studující. — F. Adams: *Mutter M. Veronika Adams.* Stran 61. Životopis zakladatelky a abatyše prvního kláštera klarisek v Bad poskytuje zároveň pohled za klášterní zdi. — P. A. Zeilner O. F. M.: *M. Fidelis Wliss.* Stran 62. Radostně je vítán životopis této omilostněné řeholnice, která tolik dobra vykonala pro slávu Boží a pro lidstvo. — Všechny tyto brožurky pro svou časovost a poučný význam všem doporučujeme.

KOLÍSEK ALOIS Dr.: *Cyrilometodějství u Čechů a Slováků.* Název nové knihy, kterou po autorově smrti svým nákladem vydal superior Karel Kolísek. Umělecká obálka od mistra J. Koehlera. Uvnitř poslední snímek zemřelého autora. Na knihkupecký trh vůbec nepřijde, jelikož by cena byla daleko větší. Objednávky: Administrace Růže lurdské, Brno, Falkensteinerova 42. Cena 22 Kč. *lajoš.*

LAPEYRE AMIEL A.: *Pensées souvages.* Paris, Desclée de Brouwer, str. 53. Již nadpis dílka naznačuje, že je v něm obsažen poklad smělých myšlenek, které pro svou samozřejmost a krásu poslouží všem. Luxusní vydání.

LAURENTIUS A BRUNDISIO: *Opera omnia. Tom. III. Explanatio in Genesim.* Str. 600, cena 90 lir. Otcové kapucíni benátské provincie vydávají v Padově spisy svatého Vavřince z Brindisi. Dílo se representuje skvělou úpravou. Tento výklad první knihy Mojžíšovy je zajímavý po nejedné stránce i mimostojícímu, třebas po stránce psychologické, linquistické. Při četbě musíte mysliti na velikého sv. Bernarda. —*es*—

LAUVRIÈRE É.: *Le génie morbide d'Edgar Poe.* Desclée de Brouwer, Paris, str. 419, cena 20 frs. Nemožné pochopit dílo Edgara Poe, neznáme-li jeho života, jenž jest úzce spojen s jeho tvorbou. É. Lauvrière se první ve Francii pokusil podati z prací Poeových obraz velikého a nešťastného básníka. Přítomné dílo jest vlastně pokračováním předešlého L'étrange, vie et les étranges amours d'Edgar Poe, a je jeho nutným doplňkem. Rozebírá v něm nejvýznamnější básně a povídky Poeovy. Zde najdou spisovatelé, básníci a literární kritici mnoho poučení o literární činnosti básníka, jenž má i na naši literaturu veliký vliv.

LEVAUX L.: *Devant les oeuvres et les hommes.* Paris, Desclée, 1935, str. 330, cena 18 frs. Cenný přínos do literární historie posledních let (1919—1934). Autor studuje povahu a cíl literární kritiky. Rozebírá otázky: Možnost katolického románu, studuje díla jako: *Augustin ou le Maitre est là* de Joseph Malégue, *Ma France poétique* de Fr. Jammes, *Le Triomphe de S. Thomas d'Aquin* de H. Ghéon, romány, dramata, poesii atd. Jeho charakteristikou je, že všechno podává pro člověka. Je zřídkavá taková kritika a snad jedinečná.

LEVAUX L.: *L'Esprit et la Cité.* Paris, Desclée, 1935, str. 212, cena 12 frs. Autor z různých hledisek studuje politický a sociální život. Vztahy myšlenky a činnosti, pojem revoluce, vstup sovětů do Společnosti národů atd. Studie zajímavá pro

celou Evropu. Můžeme tuto knihu považovati jako výzvu k věčným základům života lidí ve společnosti, která je nutně spojena s Kristem a Církví.

LEVAUX L.: *La vie de l'Esprit*. Paris, Desclée, 1935, str. 276, cena 15 frs. Kniha pojednává o Maritainovi, de J. Benda, o Riviérovi, P. Claudelovi. Jsou zde statě o konvertitech Van der Meer, o atheistech — Anatole France, o svatých a světicích. Autor zde studuje aktuálnost tomismu, znovuzrození scientismu atd. V důležitém úvodu zhušťuje své náhledy na katolický humanismus. Kniha pro literární kritiky, filosofy, theology a estéty.

LIMPING SEVERIN: *Menschen, die zur Kirche kamen*. Verlag J. Kösel & F. Pustet, München, cena 5.80 Mk. Limping touto studií ukazuje půvabné stránky Církve katolické, která neustále přitahuje do svého lůna nové členy. Mezi osobnostmi, které zde zachycuje podle jejich autobiografických zápisků, jsou mniši, diplomate, básníci, bankéři, profesoři, důstojníci a sportovci význačných hodností a světového jména, jako E. Schmidt, Paul Claudel, G. R. Chesterton, Francis Jammes, Shinjiro Vamamoto atd. Limpingova kniha ukáže jinověrcům pravou podstatu katolicismu a napraví tak jejich skreslené pojmy o katolické Církvi.

„LUDMILA", „ANEŽKA" a „VÁCLAV", řídí msgr. dr. K. Slavík, České Budějovice. Vychází měsíčně; předplatné na rok pro každý časopis jest 10 Kč. Křesťanské matky, jinoši a dívky najdou tam hodně poučení a povzbuzení.

POULET CH. O. S. B.: *Histoire du Christianisme. Fasc. IX*. G. Beauchesne, Paris, str. 160. Pokračování díla Pouletova obsahuje investiturní spory a počátky křižáckých tažení. U této dějepisné knihy bych chtěl zvláště zdůrazniti pragmatičnost, spojenou s duchaplnou živostí líčení, která profesoru může prokázati neocenitelné služby pro přednes. —*es*—

PRADEL H.: *Les devoirs de vacances des parents*. Desclée de Brouwer et Cie, Paris, cena 12 frs. Knížka plná užitečných poučení a vzácných rad pro rodiče, jak mají ztrávit prázdniny. Všechny otázky, jaké se mohou vyskytnouti při prožívání rodinných prázdnin, jsou zde podány a rozřešeny. Kniha je sice věnována rodičům, avšak i vychovatelé najdou v ní vhodnou příručku, neboť je v ní shrnuto mnoho vychovatelské zkušenosti známého ředitele školy „Massillon" v Paříži.

SCHMEDING L.: *Erziehung zum Miterleben des Kirchenjahres in der Schule*. Volksliturgisches Apostolat, Klosterneuburg, str. 160, cena 14 Kč. V 13 kapitolách máme úplnou příručku pro liturgickou výchovu školskou, i pro sebevýchovu. Učitelům náboženství je knížkou dáno praktické vodítko pro všechny součástky náboženské výuky, aby dogma a morálka byly prodchnuty třetí složkou náboženského života, mysteriem. —*es*—

SCHREYER LOTHAR: *Die Gottesgeburt im Menschen nach Meister Eckhart*. Friedr. Pustet, Regensburg, str. 130,

cena 2.50 Mk. Krásný příspěvek k obraně a pravému pochopení Mistra Eckeharta. Ukazuje v patrně jedině pravém světle Mistrovu duši; ve světle mystického zanícení, ze kterého se musí vysvětlovati, co by se chladnému rozumu zdálo nedobře řečeno. Nelze se ani odtrhnouti od souvislé četby kapitol o místě zrození božského, přípravě duše, milosti a božských ctnostech, radostech božské lásky. Čti a uč se! —es—

SKRBENSKY LEO HEINRICH: *Katholikenspiegel. Zur Religionspsychologie des gebildeten Katholiken.* Verlag Ernst Reinhardt, Mnichov, str. 86, cena 1.80 Mk. Brožura si dává pyšné jméno úchvatného probouzení kněží a laiků. Když ji přečtete, řekli byste, že je to patrně probouzení, aby se odvrátili od katolické víry. Autor líčí 16 náčrtů náboženského života katolíků, s frazeologií náboženské psychologie; věc sama nemá vědecké ceny, protože jsou to obrazy sestavené podle příležitostných řečí o náboženském životě. Některé osoby autor charakterisuje jako nevědomé nábožensky, ale jeho líčení dokazuje, že ten přívlastek patří bez výjimky všem. To by byl jediný kladný zisk z četby té knížky, že totiž liberální, to jest vlastně povrchní, katolík je vždycky jen výslednicí náboženské nevědomosti. Ale tato nevědomost se také jeví u samého autora, jak dokazují tyto jeho osobní poznámky v životech jeho objektů: náboženská obnova v Rakousku byla „zpapežení a zjesuitění veškerého církevního života"; v Německu většina katolických kněží drží kacířsko-indiferentistický názor, že protestant může býti právě tak spasen, jako katolík; katolické kázání nechce dokazovati, nýbrž přemlouvati; působení Boha a ďábla ve světě má logické obtíže; papežství usiluje o moc nad národy; božství Ježíšovo je scholastický problém; katolíci nosí amulety; Jan Nepomucký je legenda; že věda nemůže potříti víru, je jen zdání. — Na konec opsal autor obraz „vzorného katolíka" z knihy, ne oficielní církevní, nýbrž soukromého autora, v němž je smíšena pravda s přepjatostmi, jako na příklad, že vzorný katolík je členem více náboženských spolků, a pod. Celek ukazuje, že je to dílo diletantské, nikterak nemající té důležitosti a vážnosti, kterou si připisuje. —es—

TARDIEU A.: *Sur la pente.* Paris, Flammarion, 1935, str. 250, cena 12 frs. Autor probírá historii posledních třech let, dějiny politické, hospodářské a morální. Tento široký synthetický výklad je oživen svědectvím čelnějších zásahů autorových v poslední době. Není možno knihu si přečísti bez jakési úzkosti, avšak zároveň poskytuje povzbuzení a ukazuje na hluboké chyby, slibuje také návrat zdravé doby.

TICHÝ OTA: *Noktuma.* Ladislav Kuncíř, Praha. Opravdu noktuma. Ze všech obrazů, jež se zde podávají, vane tesknota, chlad, smutek, jakési zoufalství. Autor několika verši dovede zachytit celý obraz a tím i zapůsobiti na náladu čtenářovu.

Svátost jednoty Církve

(Kurs o Církvi: 8.)

Svatý Pavel vypracoval nauku o Církvi jako o tajemném Těle Kristově. A jeden z jeho důvodů pro jednotu Církve je také jeden stůl posvátné hostiny Eucharistické: My mnozí pak jsme jedno tělo, kteřížto požíváme jednoho chleba a jednoho kalicha.

Jednota posvátného pohostinství jednoho stolu byla zvláště nedotknutelnou a živou na východě. Neboť chléb vlastně znamená udržování života, a tak kdo zve ke stolu, jako by měl podíl a zásluhu na udržení našeho života, jako by nám z části také ten život znovu daroval.

Eucharistie ale jest více než jenom posvátná hostina. To jest vlastně důsledek podstaty její. Neboť v Eucharistii jest Kristus obětovaný, když se jedná o velebnou Svátost anebo je to obět na kříži zpřítomněná nekrvavým způsobem v našem čase, táž obět, která byla jednou podána na kříži způsobem krvavým.

A právě z oběti na kříži povstala Církev. Vyšla z otevřeného boku Kristova, protože smířením lidstva s Bohem dostalo se nám synovství Božího, které jest cílem, posláním a naplněním Církve. Kristus byl prvorozený mezi bratřími. Vzal na sebe lidskou přirozenost, stal se jedním z nás a my jsme s ním těsně spojeni právě oním povoláním k synovství Božímu, jež on má svou osobou božskou. Tak jest Církev pokračováním Vtělení Kristova. V Eucharistii ale jest zpřítomněno vyvrcholení tohoto Vtělení, totiž jeho nekonečný zázrak lásky, která dovedla Krista, aby položil za nás svůj život. Tak se opětuje denně na oltáři nejenom obětování Kristovo, nýbrž také zrození Církve. A jako jest Bůh stejným důvodem Stvořitelem a zachovatelem světa a lidí, podobně jest Eucharistie, ve které jest svatá obět udržovatelkou onoho života, jejž nám zprostředkovalo prvé podání Kristovy oběti na kříži.

Obět na kříži dala nám po prvé onen život duchovní, nadpřirozený, dítek Božích. To je také její smysl a cíl. Církev ale rovněž nemá jiného určení a poslání, než aby dávala, rozmnožovala a zajišťovala duchovní, nadpřirozený život dítek Božích, tento život vytrysklý z prvé Oběti.

Tento život jest uložen do nejsvětější Svátosti. Proto nemůže Církev bez ní býti. A když shromažďuje v tomto synovství své dítky, čerpá je právě z této svátosti, jež je podle andělského učitele cílem a středem všech ostatních svátostí.

Neboť v této svátosti jsou všechny zásluhy a všechny milosti, které zjednala obět na kříži, právě protože je to táž obět Kříže. Církev žije proto, aby své děti přivedla k Otci a nikdo nejde k Otci, leč skrze Krista. On jest cestou, pravdou a životem. Eucharistií pak se stává naším životem. V ní nám dává svou lásku, svou sílu a s tím moc nad ďáblem. nad svou slabostí a nad tím, co nás láká proti Bohu. Jiné svátosti obsahují určité milosti pro určité okamžiky životní a životní potřeby, kdežto Eucharistie jest Kristus a obět jeho (in facto esse v prvém případě a in fieri v případě druhém). V nejsvětější svátosti jest původce všech milostí, jest celá síla Boží, protože Bohočlověk sám, jest s Kristem zároveň celá Trojice nejsvětější, jak krásně ukazuje kniha, kterou jsme vydali v II. vydání: Bernadot: Od Eucharistie k Nejsvětější Trojici.

Tak se uskutečňuje také zvláštní přítomnost Kristova v Církvi, kterou slíbil, že s námi bude až do skonání světa. A touto přítomností svátostnou dává milosti své přítomnosti mystické v duši. Z obojí pak přítomnosti, svátostné i mystické, rostou svatí, rostou proroci, rostou vůdcové duší, rostou ti, kteří jsou opěrnými body Církve a věřících, nabývají svatí vedoucí sílu, aby prováděli ovoce zvláštní přítomnosti Krista, ochraňující Církev před bludem a před mylnými cestami. Neboť, ačkoliv není vázána tato ochrana Církve se strany Kristovy na svaté nositele pastýřského úřadu, projevuje se nejčastěji

právě svatými a nadpřirozeně moudrými zásahy pastýřů, posílených a posvěcených touto zvláštní přítomností eucharistickou a z ní vyrůstající zvláštní přítomností mystickou.

Eucharistií jest Kristus v Církvi jako světlo vyznavačů a učitelů, kteří z Eucharistie rostli a světlo své čerpali, jest v Církvi jako síla mučedníků a apoštolů lásky, kteří Eucharistií rostli až do závratných výšin nadlidské obětavosti a horlivosti pro spásu a štěstí bližních. Eucharistií se zapalovali apoštolové, aby dovedli všeho se odvážiti pro království Kristovo, by všechny duše přivedli k němu, protože si v Eucharistii uvědomují, že je tu Kristus za všechny obětovaný, za všechny prolivší krev.

Již sama látka eucharistická, chléb uhnětený v jedno a to v kruh, z mnohých klasů a víno vylisované z mnoha hroznů jsou znamením, jak praví Tomáš In Iv, Sent. dist. 11. q. 2. a. 1., oné jednoty, ke které nás povolává Kristus svou obětí za všechny v Bohu, jenž všechny shromažďuje.

Eucharistie nám dává život Kristův, Krista oživujícího. V tomto Kristu živém a oživujícím jest proto naprostá jednota, protože nemůže býti těsnější jednoty než jest jednota v Kristu a v nebeském Otci. Proto se také Kristus modlí při ustanovení nejsvětější Svátosti, aby ti, které mu Otec dal, aby byli jedno, jako on a Otec jedno jsou. Kdo jest spojen s Kristem, je tím zároveň spojen s nebeským Otcem a tento nebeský Otec jest s námi spojen neobyčejně těsně, protože on jest nám blíže než my jsme sami sobě, jak praví sv. Tomáš.

Tento Kristus je také jednotící nás všechny, že jenom takto si vysvětlíme jednotu Církve katolické, jako i onen zjev, že ona jediná tak zdůrazňuje jednotu, kdežto ostatní náboženské společnosti všechny ponechávají určitou svobodu a volnost vyznání. Nejprve totiž jest Eucharistie pro všechny. Nikdo není z ní vyloučen, kdo se sám nevylučuje. Podobně také Církev jest pro všechny. Proto jest katolickou, protože jedinou a jedinečnou. Tato kato-

licita vnější jest ale budována na vnitřní katolicitě, která znamená, že tato Církev má pro všechny dosti nadpřirozených sil, nadpřirozeného života. Má dosti, opravdu, protože má Krista svátostného, v němž jsou všechny zásluhy a všechny milosti, kterých nám Kristus dobyl na kříži a které jsou nekonečné, protože pro božství Kristovo nekonečnou cenu mají tyto zásluhy Krista na kříži i proto téhož Krista v Eucharistii.

Eucharistie má dosti síly a milosti pro všechny lidi, pro všechny jejich potřeby a tato působivost jest absolutní, nic jí nemůže odolati, nic nemůže býti takové, aby je Eucharistie nezasáhla, nevyléčila.

Ale toto spojení, které jest smyslem Církve, je také přímým účinkem Eucharistie. Jest „*res*", jak praví Tomáš, skutečností, totiž eucharistickou, utváření oné jednoty, protože nás spojuje s Kristem, v němž jsme všichni, protože jsme všichni byli zahrnuti v oběti na kříži, neboť On umřel i za hříšníky, i za ty, kteří nechtějí krve Páně.

Eucharistie spojuje nás ještě v jednom, že totiž nemůžeme my všichni k Bohu jinak než přes ni, protože jest jenom jedna Obět, Obět Kristova a obět eucharistická jest početně toutéž obětí, jen způsobem se lišící. Všichni, kteří jdeme k Bohu, spojujeme se v této lásce a v této snaze dojíti k němu. Obět Kristova v Eucharistii jest vyvrcholením tohoto směřování ke Kristu a k Otci. Proto také vyvrcholením spojení nás nejenom s Kristem, nýbrž také mezi sebou. Není pevnějšího spojení nad toto, protože nikde si nejsme tak blízko, jako v této nejvyšší lásce, jaká jest uskutečněna a zpřítomněna ve svátosti a v oběti eucharistické. Proto si v Eucharistii uvědomujeme blízkost svou k bratřím a povinnost, abychom se s úctou chovali a blížili k těmto bratřím v Kristu, v jeho Krvi a v lásce Otcově.

Proč jsme křesťany? Abychom přišli k Bohu, abychom se stali co nejlepšími dítkami Božími. Eucharistie má tento účinek, protože podle sv. Tomáše

jejím hlavním účinkem v nás „*conversio hominis ad Deum* (IV. Sent. dist. 12 q. 2. a. 1. sol. 1.), *transformatio hominis in Christum per amorem*, čili přetvoření, proměnění člověka v Krista skrze lásku.

Krásnějšího cíle a smyslu a naplnění Církve nemůžem si představiti. A Eucharistie jest její podmínkou, prostředkem, pomocí a cestou . . .

Končím myšlenkou Didaché, jež obsahuje liturgii prvých století křesťanských: Jako je tento chléb uhněten z klásků, které zrály na čtyřech stranách světových, jako je toto víno vylisováno ze zrnek, jež rostly na čtyřech větrech světových, tak shromaždí Církev svou od čtyř úhlů v království své!

P. Silv. M. Braito O. P.

Bůh a duše

VI. Asketika a mystika.

Tak jako rozdělení duchovního života na trojí období začátečníků, pokročilých a dokonalých nalezlo mnoho výkladů velmi se od sebe lišících, tak i pojmy *askese a mystika*, které označují dvoji fázi v duchovním životě, jsou různě chápány a vykládány. Zdá se nám mnohdy, čteme-li výklady jistých theologů, týkající se této látky, jako by se řídili zásadou: Proč bychom nechali věc jednoduchou, můžeme-li ji učinit složitou?

Sledujeme-li tyto dva pojmy v jejich historickém vývoji, zjeví se nám ve značně větší jednoduchosti, než jak nám je podávají mnozí dnešní theologové. Asketové byli, jak udává sám smysl řeckého slova, oni křesťané, kteří se oddávali umrtvování, cvičili se horlivě v ctnostech a věnovali se s veškerou horlivostí křesťanské zbožnosti. Tento pojem asketů je tradiční a zůstal v duchovní literatuře podstatně nezměněn.[1]

Mystikou nebo mystickou theologií rozuměli staří

[1] Srov. Dictionnaire de Spiritualité, heslo Ascèse, Ascétisme. Str. 939, n.

Otcové a křesťanští spisovatelé řekl bych *prakticky prožívanou bohovědu*, vyšší stupně poznání Božího,[2] jakého dosahuje člověk v nazírání, a vyšší stupně lásky, jaké spojují úzce člověka s Bohem. Ještě svatá Terezie a sv. Jan od Kříže nazývali vlité nazírání mystickou theologií.

Bylo to zvláště XVII. a XVIII. století, které počalo chápat poněkud jinak pojem mystiky. Poněvadž vyšší stavy duchovního života, při nichž je na rozdíl od období asketického duše daleko více pod vlivem činnosti Ducha svatého, obsahují mnohdy jisté mimořádné jevy, které však nenáleží k jejich podstatě, vybrali si mnozí duchovní spisovatelé tohoto období *jen tyto mimořádné jevy* a nazvali je mystikou. Tak se stala mystika čímsi mimořádným, byla vyřaděna z obyčejné cesty duchovního života. Jejími hlavními projevy byla zjevení a vidění, extase a podobné mimořádné jevy, k nimž bylo připočteno také vlité nazírání. Jednota duchovního života byla radikálně roztržena. Pro všechny věřící byla určena a doporučována askese, která je jedinou normální cestou k Bohu, a jakékoliv vyšší vzlety duchovního života byly potlačovány jako nebezpečné pro duše. Mystika byla zařaděna mezi charismata, milosti zdarma dané, po nichž není dovoleno *ani toužiti* bez nebezpečí duchovní pýchy.

Kam vedlo toto chápání vnitřního života ví dobře ten, kdo zná duchovní literaturu této doby a kdo může srovnat na příklad úroveň života klášterního 17. a 18. věku s úrovní 13. a 14. století.

Se stanoviska historického je známo, že tento směr, nepřátelský mystice, vyšel hlavně z nepochopení spisů svatého Jana od Kříže a svaté Teresie a pak zvláště jako reakce proti mnohým současným bludům, týkajícím se duchovního života. Mnozí iluminati rozsévali své bludy jak ve Španělsku, tak v jiných zemích a dovolávali se při tom neprávem

[2] Srov. na příklad, co praví A. Fonck o Divišovi Mystikovi a jeho pojetí mystiky ve své studii v Dict. de Théol. Cathol. v článku Mystique, str. 2612.

spisů sv. Jana od Kříže. Byly zavrženy mnohé věty Michaele de Molinos a jiných kvietistů, kteří zavrhovali jakoukoliv lidskou činnost a zdůrazňovali jen působení milosti Ducha svatého. Přirozená činnost člověka je podle nich nepřítelkyní činnosti milosti a překáží vlivu Božímu, protože Bůh chce působiti v nás bez nás, jak pravili. Proto měl člověk zničiti své schopnosti, protože chtíti činně působiti znamená urážeti Boha, jenž chce sám působiti v člověku bez jeho součinnosti. Podobně zavrhovali tito autoři jakékoliv rozdělení duchovního života. Molinos praví: „Ony tři cesty očistná, osvětná a jednotící jsou největším nesmyslem, jaký byl pronesen v mystice, protože je pouze jedna cesta, totiž vnitřní."

Není tedy divu, že mnozí duchovní spisovatelé, bojující proti těmto bludům, zdůraznili zase takovým způsobem činnost lidskou proti Boží, že vliv Boží takřka mizí a všude tam, kde se nějak více projevuje, dlužno mysleti na cesty mimořádné. A proto veškerý mystický řád nazván řádem mimořádným a vstoupiti do něho dovoleno jen na mimořádné pozvání Boží. Pro všechny ostatní duše zbývá jen život asketický.

Jako v každé věci, tak i zde dlužno se vyhnouti přehánění dvojího druhu, chceme-li hodnotiti náležitým způsobem mystiku a vše, co s ní souvisí. Bylo by nesprávné snížiti mystický život tak, že bychom jej ztotožnili se životem křesťanským, od něhož by se vlastně nelišil. Třebaže základem obojího je tatáž milost posvěcující, která nás činí přáteli Božími a dává nám největší důstojnost, jaké se může dostati člověku, je přesto dlužno rozlišovat život křesťanský a život mystický, který je jeho nejvyšším vrcholkem. Podobně by však nebylo také správné řaditi mystický život mezi mimořádné jevy jen proto, že jimi bývá mnohdy — nikoliv však nutně — doprovázen. Správné hodnocení mystického života bude tedy asi uprostřed mezi těmito dvěma krajními názory.

Askese a mystika nebo život asketický a mystický nejsou vlastně ani tak *časově* oddělená období, jako spíše *způsobově*. Jejich rozlišující značkou je větší nebo menší činnost nebo trpnost v duchovním životě. Poněvadž na počátku musí duše zápasit s pokušeními těla, světa a ďábla, protože musí bojovat o své vlastní očištění od hříchu a o získávání stále nových ctností, je osobitá činnost duše stále v chodu. Pohnutky, jaké vedou tuto duši, jsou buď nadpřirozené pohnutky víry, nebo také pohnutky alespoň částečně přirozené, ale v obou případech jsou tyto pohnutky řízeny křesťanskou ctností opatrnosti, která udává směr a cestu všem ctnostem. Duše ve stavu milosti má sice v zárodku celý život mystický, protože jak učí Katechismus sněmu tridentského, s milostí posvěcující přicházejí do duše všechny vlité ctnosti a *dary Ducha svatého*, které právě jsou karakteristické pro život mystický.

Život mystický je tedy označen převládající pasivitou, trpností, v níž duše přijímá s naprostou odevzdaností vliv a působení Ducha svatého, který přebývá v ní. Rozum i vůle jsou zcela v zajetí činnosti božského Umělce Ducha svatého. Ne, že by ztratil člověk svobodu rozhodování; nikoliv. Dovede-li Bůh působit v přirozeném řádu tak, že člověk jedná svobodně pod jeho vlivem, dovede to i v řádu nadpřirozeném. Protože předběžnou askesí a všestranným umrtvováním se duše oprostila od světa a od země, které ji už nelákají, může se rozum dokonale upoutat na svůj nejkrásnější a nejmilejší předmět a vůle se může oddat zcela milování Boha. Čím je tu duše učelivější vůči Duchu svatému, čím je ochotnější naslouchat jeho hlasu, kterým jí mluví v tichých chvílích sebranosti, tím je duše schopnější vystupovati výše na cestách Boží lásky. Aniž je si toho duše vždy dobře vědoma, jedná více pod vedením Ducha svatého než ze své vlastní iniciativy. Protože Bůh osvěcuje pronikavěji svým světlem tuto duši, je ochotna oddati se modlitbě s větší zálibou, a to zvláště tehdy, poskytuje-li jí Bůh své útě-

chy. Tak duše stoupá stále výše na své cestě k Bohu a čím více poznává v nazírání krásu a velikost svého Boha, tím větší láskou se k němu zapaluje.

Tento stav může býti buďto téměř trvalý nebo jen s přestávkami, ale v každém případě není duše tak pod vlivem Božím, že by už pro ni nebylo třeba činnosti, jaké se věnovala v době askese. Naopak vidíme u největších svatých, že čím výše vystoupili na cestě svatosti, tím více toužili po umrtvování a kajících skutcích, protože čím blíže pohlédli Bohu ve tvář a čím více zřeli jeho nekonečnou svatost a čistotu, tím ubožejší jim připadala jejich vlastní duše. A tak, jako ve chvílích spojení s Bohem se jejich duše radovala z krásy Boží a z darů, jakých se jim dostává, lkali nad sebou a nad hříchy jiných, jakmile sestoupili do údolí slz. Nelze tedy oddělit asketiku od mystiky tak, že bychom mohli říci: nyní je konec asketice a nastává mystika. I když Bůh pozvedne duši výše a dá jí okoušeti slastí, které jsou předchutí vlasti nebeské, nesmí duše zapomenout, že je hříšná a že se musí stále očišťovat, chce-li se podívat do tváře nekonečné čistotě Boží. To pochopili velmi dobře svatí.[3]

Jsou mnohé slabé duše, které se bojí mluvit o mystice a o mystickém životě, ale při tom dávají svaté za vzor dokonalého života. Je v tom nepochopení a je v tom i jistý rozpor. Je v tom nepochopení mystického života, na nějž se dívají tito lidé jako na něco zcela mimořádného, po čemž nesmí toužiti duchovně žijící osoba. A je v tom také rozpor, protože dávati svaté za vzor, svaté, kteří žili životem mystickým, a při tom odvracet od tohoto života, je jistě jednání nesprávné. Jestliže Církev sv. prohlašuje toho neb onoho svého člena za svatého a dává nám jej jako vzor, nechce, abychom se mu pouze *obdivovali*, nýbrž abychom jej také podle svých sil a možností *následovali*. A nelze-li nám snad vždy následovat všech jeho skutků, můžeme

[3] Srov. Arintero, Cuestiones misticas, str. 503, n.

následovat jeho duchovní snažení, které spělo vždy k nejužšímu spojení s Bohem, v němž spočívá mystický život. *P. Reginald Dacík O. P.*

Eucharistie prvních křesťanů

Křesťané od počátku přinášeli ke mši svaté obětní dary a myslili při tom hlavně na svůj duchovní prospěch osobní. Chtěli míti co největší osobní účast na eucharistické oběti. Zkroušeností připravovali duši na Boží milost z oběti očistné a prosebné. Hned po obětování měla nastati vlastní eucharistická obět. Z památek můžeme krok za krokem sledovati, co se dělo v duších a srdcích prvních křesťanů.

8. Při proměňování eucharistickém.

Při obětování se dítky tulí s kající prosbou k nebeskému Otci. Před proměňováním se jejich duševní obzor rozšiřuje, jejich city nabývají největší šířky víry. Po obětování je víra vede k Duchu svatému, do Večeřadla, na Kalvarii a ještě při tom radostně pamatují na zázračné rozmnožení chlebů, vykonané božským Spasitelem.

Jako první příchod Syna Božího mezi lidi v lidském těle se stal zázrakem Ducha svatého, tak si myslí křesťané i jeho svátostný příchod na oltář a prosí: „Pane, prosíme, sešli Ducha sv., aby z těchto našich darů učinil nám tvou svátost, aby naše srdce očistil ku přijetí jí.“ Tak jest v myšlenkách křesťanů spojena nejsvětější Trojice pro eucharistickou obět: Otec a Duch svatý jsou při oběti Syna Božího. Dalším krokem pak jest přání, aby byli přítomni a účastni svaté oběti též nepřítomní; kněz jmenuje význačné osobnosti Církve a věřící každý jmenuje své živé nepřítomné.

V nejstarších mešních obřadech přicházely po světící modlitbě obětování hned vlastní úkony eucharistické oběti. Ale křesťané byli tak proniknuti velikostí této chvíle, že cítili nutnost ještě nějaké

přípravy. Tuto přípravu zjednávaly tak zvané preface, předmluvy. Tak vážně myslili tuto přípravu, že právě v prefaci osvědčovali snahu po nejhlubší vroucnosti; a tak máme na konci 4. století již na 250 prefací, rozličných podle rozličnosti památek chrámových, každá svým případným způsobem mluví o velikosti chystané oběti, o povinnosti vděčnosti, chvály a svatosti.

Hned z prvních let po konci velikých pronásledování křesťanů máme zapsán (v díle O svátostech) řád vlastní eucharistické oběti. Praví se tam: „Chceš věděti, jak se proměňuje nebeskými slovy? To jsou ta slova: Kněz praví: Učiň tuto obět milou, platnou, hodnou a příjemnou, ježto je známkou těla a krve našeho Pána Ježíše Krista. Jenž den před utrpením do svých svatých rukou vzal chléb, pohlédl k nebi, k tobě, svatý Otče všemohoucí, věčný Bože, děkoval, požehnal, lámal a rozlámaný dával svým apoštolům a učedníkům, řka: Vezměte a jezte z toho všichni. Toto je totiž tělo mé, které bude za mnohé rozdrceno. Podobně kalich, když bylo po jídle, pohlédl k nebi, k tobě, sv. Otče všemohoucí, věčný Bože, požehnal, odevzdal svým apoštolům a učedníkům řka: Vezměte a pijte z toho všichni; to je totiž krev má. Kolikrátkoli to učiníte, tolikrát budete konati mou památku, dokud nepřijdu opět."

Vidíme, jak prvotní Církev byla duchem nejen ve Večeřadle, nýbrž i při zázračném rozmnožení chlebů a zázračném nasycení; slova „Vzal do svých rukou chléb, požehnal, lámal a dával učedníkům" jsou z evangelia Matoušova o té události.

V římské Církvi tato všechna slova říkali kněží hlasitě až do šestého století. Věřící rozuměli obřadní řeči a chtěli pokračovati ve svých svatých myšlenkách současně a přesně s knězem. Že tato hlasitá modlitba knězova byla skutečně podle přání křesťanů, dosvědčuje roztomile kněz, spisovatel života svaté Melanie Mladší z polovice 5. století: „Když jsem přinášel obět a říkal jsem modlitby tiše, takže

neslyšela, zavolala na mne: Prosím o hlasitější modlitby, abych je slyšela . . ."

Zevnější přidané obřady proměňování prošly velikými proměnami staletí, jak u oltáře, tak u věřících.

Věřící se v prvních dobách mlčky hluboce uklonili po svátostném proměnění, napodobujíce úklonu knězovu. Později jáhen je upomínal na tuto úklonu slovy, jež jsou nyní při proměňování vína. „Tajemství víry!" Další vývoj u věřících sledoval jednání proměňujícího kněze.

Od prvních památek lze si utvořiti takový obraz vývoje u oltáře při proměňování: Od počátku kněz při slovech proměňování držel chléb v rukou a po slovech proměnění se hluboce sklonil (aspoň se tak právem domníváme podle toho, co víme o věřících, kteří přirozeně dělali pohyby za knězem). Potom kněžská zbožnost dělala pohyby stále vážnější a obšírnější, takže někteří pozdvihovali ke slovům proměňování chléb až nad hlavu a tak říkali slova. Ve 12. století pařížský biskup poroučí svým kněžím: „Když začnou slova: Jenž den před utrpením . . ., držíce hostii v rukou, ať ji nepozdvihují tak, aby ji viděl lid, nýbrž pouze do výše hrudi: až řeknou, Toto je tělo mé, pak ji teprve pozdvihnou, aby lid na ni mohl patřiti."

To již bylo tedy obvyklé pozdvihování a patření na proměněnou hostii. Spojila se zase zbožnost věřícího lidu se zbožností kněžskou. Lid toužil viděti nejsvětější Svátost při eucharistické oběti. Koncem 13. století jest pozdvihování proměněné hostie všeobecným zvykem. Ale ještě sto let bylo třeba, než se rozšířilo také pozdvihování kalicha; zdržovala od toho obava z možného rozlití a zneuctění nejsvětější krve. Církevní sněm kostnický již sice roku 1414 dosvědčuje všeobecnost pozdvihování kalicha, ale tehdy ještě při pozdvihování kalicha byl kalich zakrýván palou nebo dokonce korporálem.

Ani tu se na cestě křesťanské vroucnosti nezastavil vývoj. Rostly projevy úcty, kněz po slovech pro-

měny poklekal, rozžali novou svíčku k proměňování, dávalo se věřícím znamení zvonkem, aby poklekli a s knězem se klaněli velikému tajemství víry. Konečně lačným duším byly dány vzletné modlitby, eucharistické básně pro tiché chvíle proměňování: Duše Kristova, posvěť mne... O hostie spásy... Zbožně se ti klaním, skrytý Bože můj...

O svaté Kateřině sienské je napsáno, že toužila po chvíli proměňování, aby „spatřila tělo Páně". Snadno si domyslíme, že duše její viděla a cítila všechno, co v obcování svatých měla z dosavadního vývoje zbožnosti při mši svaté. Snadno také zatoužíme, abychom měli totéž...

P. Em. Soukup O. *P.*

Výchovný význam mše svaté

Největší chybu současného náboženského života vidím v tom, že se katolíci nesnaží pochopiti mši svatou a porozuměti jí. Dokud všecka ta individuelní zbožnost, hezká i pietní, tradicí třeba posvěcená a posměchu rozhodně nezasluhující bude zastiňovati mši sv., dokud bude žíti v našich katolících přesvědčení, že nějaká soukromá domácí pobožnost je s to, vyvážiti dobrodiní mše svaté, do té doby se bude naše katolictví vyčerpávati v hromadění sošek na prádelnících, ve zdobení svatých obrazů věnečky z chvojí i papírových květin, ve vyklekávání před sochami světců, čili bude malicherné a nedospěje k ničemu velkému. Psáti proti těmto věcem neznamená je zavrhovati. Jsou ale typickým dokladem našeho nepochopení Církve jakožto pokračovatelky Kristovy a jejích úkolů. Takové nepochopení nejlépe demonstrují někteří přezbožní, kteří jdou v kostele od jednoho oltáře ke druhému, všude se modlí, před každým obrazem se křižují, ale pro hlavní oltář nebo vůbec oltář s Tělem Kristovým nemají téměř pozornosti. Proč tak málo se obracíme ke Kristu, proč tak málo rozumíme Ježíši? Což není

On alfa i omega, nemají svatí své moci pouze od něho?

Podobně je tomu se mší svatou. Lidé říkají, že chodí v neděli do kostela. Měli by choditi na mši svatou. Přijíti jen v neděli „do kostela" a pomodliti se tam mimo mši svatou, to zavání pokrytectvím lidí, kteří se rozcházejí naprosto s Církví a svou návštěvou kostela jen maskují tento rozchod.

Z nepochopení mše svaté pramení u nás lhostejnost k nejsvětější Oběti všedního dne. V tolika kostelích se koná, tolik lidí by si mohlo najíti příležitost a čas zajíti alespoň občas na mši svatou a přece bývá všedního dne v kostelích žalostně prázdno.

Tolik překrásných obrazů a podobenství bylo již o mši svaté napsáno, že by právem katolíci měli pochopiti jen z četby, že mše svatá jest sluncem všech našich modliteb, že klečeti celý den na hrachu a modliti se, není tolik, jako zbožně obcovati mši svaté.

Mše svatá svou dramatickou stavbou a přesným členěním vnáší především řád do našeho života a do našich prací. To není bezvýznamné. Ve shonu, ruchu, závodním tempu, se kterým jsou dnes vykonávány práce tělesné i duševní, snadno se zapomíná na synthésu. Hromadí se činnost jedna vedle druhé, jedna přes druhou bez ladu a skladu. Je horečná touha dělat, ale v práci není žádného pořádku a proto také práce nepřináší takového užitku, jako práce organisovaná, členěná.

Řád do našich myšlenek, plánů i do naší práce přináší mše svatá, která má úvod, vlastní obsah a závěr tak pečlivě vypracovaný, jak jen tisíciletá zkušenost Církve a božské přispění Zakladatelovo i ustavičná pomoc Ducha svatého mohly zaříditi.

Vlastní mše svatá předvádí se nám ve třech dějstvích: obětování, proměňování a přijímání. Při obětování klademe s knězem na patenu všechny strasti a potíže svých prací, své námahy i neúspěchy, do kalicha vléváme s knězem své slzy, svou krev, která se bouřila při pohanění, která trpěla při

nespravedlivém sočení. Obětování nás smiřuje s tvrdostí života, obnovuje klidný a jasný vztah k našim nepřátelům, obětování jest nejkrásnější pomstou těm, kdož nám ublížili. Pomstou dovolenou a svatou. Obětování nás zbavuje přítěže, která bránila rozletu duše, obětování nás oprošťuje všech parádivých osobních i tíživých zbytečností, které na nás navěsil všední život, naše hodnosti, naše postavení, obětování je očistnou koupelí, po které můžeme uschopněni jsouce sebeobětováním prožíti Kalvarii mše svaté: proměňování a pozdvihování.

Jest dobré, aby zbožnému sklonění hlavy v úctě před Spasitelem zrozeným tu na oltáři a ukřižovaným předcházel co možná nejdelší pohled na sv. hostii. Potřebujeme tolik pohledu na Krista pozdviženého na kříž. Pozdvihování je zároveň upozornění, komu máme věnovati největší pozornost. Dneska se zase hodně smeká a hodně ruce líbá. Zařídili jsme si to tak, že pomalu nebudeme vědět, komu větší pozornost prokazovati. Každý chce být velkým a pozoruhodným.

Při tom všem klanění a smekání není řádu, protože se zapomnělo na Boha. Kdyby lidé chodili do kostela a četli s knězem mši svatou na den Nejsvětějšího Jména Ježíš, dočetli by se:

„Ve jménu Ježíšově poklekni každé koleno nebešťanů, pozemšťanů i pekelníků a každý jazyk vyznávej, že Pán Ježíš Kristus v slávě jest Boha Otce. Hospodine, Pane náš, jak podivuhodné jest jméno Tvé po vší zemi!“ (Introit.)

Takový introit jistě by nezůstal bez odezvy, kdyby se jej zbožně pomodlilo a rozmyslilo deset milionů katolíků jedné země. Takový introit by se musel projeviti v životě způsobem velmi intensivním, očistným a blahodárným.

Při proměňování si máme uvědomiti velikost oběti Vykupitelovy a tím i cenu nesmrtelné duše. Při proměňování lze nejlépe pochopiti hrůzu hříchu, příšerné a bolestné urážky nekonečné Lásky. Není každý smrtelný hřích atentátem proti Bohu?

Není to útok na řád, který byl dán k tomu, aby nás všechny hierarchicky včleňoval do služby Bohu?

Slzy opravdové lítosti musí zaplaviti naši duši při pomyšlení, co všechno jsme způsobili hříchem, jediným těžkým hříchem. Nemáme vlastně vůbec práva nazývati se křesťany, dokud se nesmíříme s majestátem Boha Všemohoucího, zastoupeného knězem ve zpovědnici. S těžkým hříchem bychom neměli ani přicházeti na mši svatou, a když snad již jsme se dopustili toho hrozného činu, pak právě pozdvihování, symbol kalvarského pozdvižení na znamení smíření nebe se zemí, mělo by nám býti nejdůtklivější pobídkou vyhledati co nejdříve zpovědnici a opravdově si umíniti neurážeti Boha více.

Třetí hlavní část mše svaté jest přijímání. Každý účastník mše svaté by měl býti aktivně účasten tohoto posledního jednání vlastní mše svaté, nemůže-li skutečně, aspoň duchovně. Co tu je zase předsudků, námitek, zkrátka po česku: mnoho řečí místo poslušnosti slov sv. Otce, který tolik doporučuje časté svaté přijímání. Nejpodařenější výmluvou je, že to není pro naše lidi, že se to nehodí pro náš kraj. Katolíci by neměli taková slova ani opakovati.

Přijímáním vrcholí naše prožívání mše svaté. Přijímáním se spojujeme s Kristem. Zanechali-li jsme své hříchy ve zpovědnici, pak obětování dokončilo naše očištění od prachu všednosti, proměňování nám připomnělo Kalvarii a její význam pro naši spásu a ve svatém přijímání spojujeme se skutečně s Ježíšem, kterého máme přinésti do rodiny, do života, do továren, do své práce.

Hlavní překážky nepochopení naší účasti na sv. přijímání jsou ve lhostejnosti a pýše. Lhostejnost je nedostatek lásky a může býti dotknutím Boží prozřetelnosti změněna v žár lásky. Někdy lhostejnost pramení z nedostatečného poučení, z neznalosti, z liché bázně. Tam mnoho může vykonati slovo kněžovo, učitelovo, na přednášce, v časopise.

Pýcha je velká soběstačnost. Pyšný si stačí sám, bez Ježíše. Ve svém soukromém životě není sice tak

pyšný, aby se nasytil jednou za rok a nedůtklivě snáší každou sebemenší hladovku, nemůže prý zachovávati ani páteční půst. Ale v duchovním životě je pyšný na to, že vydrží bez sv. přijímání celý rok. Až zase přijde čas velikonoční a bude v kostele tepleji, tak snad se vypraví nebo raději odjede někam, aby to ostatní katolíci neviděli a nevzali si z toho příklad.

Za takové katolíky nutno se hodně modliti, hodně svatých přijímání za ně obětovati i hodně skutečných obětí v životě za ně přinésti. Zlomení jejich pýchy musí býti vykoupeno slzami a krví, protože všichni tak snadno se pýchou prohřešujeme a je to hřích, který od pádu andělů jako blín zarůstá zeměkouli.

Svaté přijímání nás uvádí do společnosti Ježíšovy. Do té nejvzácnější a nejlepší společnosti, ze které se můžeme opravdově těšiti.

Zase ku podivu: tolik vynakládáme, abychom získali nějaké přátele, tolik se snažíme udržeti jejich přízeň, tolik času věnujeme na pohovor s přáteli, pro ně všechno dovedeme obětovati, ale pro nejlepšího přítele, pro přítele své duše nemáme kdy. A přece duše, která se tak často nudí při fádních konversacích čajových sedánek nebo při plané četbě, kterou utloukáme večery, ta duše tak ráda by si pohovořila s někým, kdo jí rozumí, kdo jí může podat radu, útěchu. Duše touží po Ježíši. Mnozí katolíci zapírají v sobě ten hlas, ale je v nich, ozývá se v nich třeba podvědomě, protože je to hlas přirozené potřeby duše.

Mnozí katolíci utlumují tento hlas shonem po zábavách, jiní četbou, jiní si vytkli za životní cíl navštěvovati lidi ve své okolí a pomoci jim zabíjeti čas, zkrátka dělají všechno, aby nemusili přiznati: duše chce mluviti s Ježíšem a ne jen na dálku, chce s ním mluviti zblízka, po svatém přijímání.

Řekněme si hned, že proto je náš život tak plochý, naše práce tolik nenáviděná a odbývaná, naše řeči tolik povrchní, naše zábavy tolik žalostné bez

pobavení, naše přemýšlení tak úzké, že se málo stýkáme s Ježíšem.

Jen u Ježíše lze nalézti občerstvení, jen u Ježíše lze obnoviti naše vypráhlé myšlení, jen Ježíšovými slovy lze dodati nový výraz literatuře i vědě, Ježíš je studnice celého našeho života.

A Ježíš je centrem mše svaté. Není jen obětním darem, ale i knězem, není jen předmětem, ale i podmětem. Budeme nadále nevšímaví k nejsvětější Oběti?

A co naše mládež? Co děti?

Byla zrušena nakomandovaná účast na bohoslužbách. Co od té doby bylo učiněno, aby lepším pochopením děje mše svaté stoupla účast na ní?

Nechtějme odpověď. Čiňme každý, co je potřeba!

Pavel Cesta.

Zvěstování

K básni Paul Claudela.

Autorisováno pro Hlubinu.

Jest symbolicky nejvýš významno, má-li dílo, které Paul Claudela daleko za hranicemi jeho vlasti proslavilo, titul L'annonce faite à Marie. Právě tak jako jest andělský pozdrav předmětem této básně, tak i báseň sama předvádí tento pozdrav; pokračování zvěstování Krista andělem jest kredo Církve, ale dílo tohoto velikého západního básníka liší se ode všech současných básní, ba od básní posledních století tím, že není určováno jen všeobecně nábožensko-křesťanskou myšlenkou, ale výlučně dogmatem. Kdo má zvěstování Kristovo, ten mluví vždy ke všem lidem! Sláva, kterou Claudelovo dílo u všech křesťanských národů nalezlo, značí jen výraz tohoto všeobecného poslání.

V básni „Zvěstování Panny Marie" jest veškeré stvoření s Bohem „spojeno v hlubokém tajemství". Ale není zde v popředí všech věcí tajemství Stvořitele a stvoření: v této básni druhá věta kreda jasem

překonává prvou. Je to vykoupený tvor, jemuž zíráme do tváře, to je „skřivan křesťanské země," jehož jásot slyšíme.

„Chval svého Stvořitele, požehnaná země v slzách a v temnotě!"

říká Pierre de Craon v oné předtuchami nabité jitřní hodině, kdy s Violaine vdechuje vůni nočního deště, který „všem prospívá." Zde plně zaznívá již na prvních stránkách veliký dogmatický základní tón básně jako slavnostní liturgické provolání. Pro její dramatický ráz platí: nejde v ní o tragický zápas nebo pád nějakého hrdiny, ale — a zde odlišuje se linie křesťanského dramatu od linie vlastní tragedie — jde o obnovu života i v pádu a smrti: tajemstvím, které „veškeré stvoření s Bohem spojuje," jest kříž; ten, jak se o něm v básni praví, jest: „Střed a pupek země, její srdce a její rovnováha." Déšť, který „všem prospívá," ona chvála požehnání země v slzách a temnotě, jest úchvatné preludium vykoupení, jeho symbolická předehra v přírodě.

„Země patří nebi a tělo duchu
a všechny stvořené věci náležejí si vzájemně."

Od požehnané země nese se motiv až k posvátné hoře Monsanvierge, kde bydlí Bohu zasvěcené ženy, které jsou samy „částí kněžství". Neboť: „Knězem jest muž, ale ženě bylo dáno v úděl, aby se obětovala." Veškeré stvoření jest pojato do vykoupení Kristova, ale vykoupení se uskutečnilo skrze tu, která řekla Fiat za veškeré stvoření.

Tichými, ale mohutnými rozmachy křídel krouží báseň ustavičně kolem tohoto „fiat mihi". Z něho má každá jednotlivá postava dramatu své místo a svůj smysl v podivuhodné jednotě. Je tu Anne Vercov, starý otec, z něhož nevzešel žádný mužský potomek, ale jen dcery —

„nic než to, co se dává samo a čím
se činí dar."

Poslední ušlechtilého kmene representuje tu poslední situaci světa vůbec, její situaci před Bohem. Ale jeho stará žena, která mu dává své „ano" jako kdysi ke spojení, tak nyní k rozloučení, k svaté pouti do Jerusalema, ta svým „ano" vyslovuje i za muže „fiat mihi".

Starý pár sám je také ještě předobrazem, ne sice pokud jde o vztahy přirozené, ale ve vztazích historických; Anne Vercov a jeho žena mají úlohu sv. Jáchyma a sv. Anny: rozhodující opakování křesťan. vykupitelského dramatu uskutečňuje se osudem jejich dcery Violaine. Neboť vykoupení jest sice pro všecky věky dokonáno, ale „pro všecky věky" podle učení církev. znamená: dokonává se denně znova. V obětování hostie při mešní oběti předvádí se názorně charakter tohoto nekonečného opakování vykoupení. O ženách, které se na Monsanvierge Bohu zaslíbily, platí: jsou jako živoucí hostie. Ale Violaine jako nevěsta přichází vstříc svému ženichu v dalmatice hory Monsanvierge: fiat Mariino neznačí jen „ano" vzhledem ke vtělení Božímu, ale také vzhledem ke kříži. Violaine, která nejsouc nic než to, „co se dává, a čím dar se činí," byla postižena strašnou nemocí, malomocenstvím, které získala aktem čisté dobroty — její milosrdný polibek přinesl padlému usmíření a uzdravení. Ve veliké rozhodné scéně mezi ní a jejím ženichem řeší se chování světa ke kříži. Ani sám Jaques Hury, muž, jenž s nevěstou kříž odmítá, ani Pierre de Craon nepředstavují vlastní zradu světa. Právě tak jako se vykoupení uskutečnilo ženským fiat, tak také pád přišel, protože ona selhala — odvrácení lidstva od Boha odehrává se nejvíce ve sféře náboženské. Nemoc Violainina má vztah k prvotnímu hříchu — „Ó Violaine, ó ženo, skrze niž přišlo pokušení," praví Pierre de Craon — má však vztah i k hříchu dnešnímu: vlastní představitelkou odpadu jest Violainina sestra, černá Mara, která se nedává, ani jako dar není nabízena, ale která v divoké chamtivosti jen pro sebe shromažďuje, „slepě se držíc kořisti, temná a hluchá".

Ve smrti malé dcerušky Maryny objevuje se nevyhnutelné ovoce tohoto chování. Kde není odevzdané lásky k Bohu, kde nerozvížitelný poměr se odděluje od časného i věčného života, tam nutně nastává smrt.

To neplatí jen pro život jednotlivých lidí: hluboká spojitost všech věcí působí také negativně! Celou básní jde apokalyptická nálada našich dní, avšak promítnutá do konce středověku, který svým chaotickým zmatkem byl blízko naší době, nebyl-li jí roven.

„Vše jest v rozporu a zmatku a
není už vyrovnáno závažím s hůry."

Vyrovnání s hůry projevuje se vzkříšením mrtvého dítěte Mary. Malomocná Violaine, rozbitá obětní nádoba, byla uznána za hodnu tohoto zázraku, když byla Bohu obětovala fiat svého celého života. Zde uchvacuje nejhlubší tajemství ženy, tajemství porodu, kněžské tajemství proměnění: oči, které dítě při vzkříšení otvírá k novému životu, nejsou již černýma očima matky Mary, ale jsou to světlé oči Violaininy — duše dítěte je proměněna: zázrak jeho nového zrození odehrává se ve svaté noci Narození Páně.

Je-li proměněna duše, změní se ihned i svět. Znázorňuje to jen spojitost všech věcí, když v téže noci Narození Páně, v níž Violaine může říci Maře: „dítě se nám narodilo," dochází také k obnově pozemského řádu. Krále, jenž zmatenému stavu země udělá konec, vede sv. Johanka zimním lesem ke korunovaci: právě tak jako vykoupení, má také každá obnova, každé skutečné tvoření zapotřebí ženského fiat člověkova. Toto fiat vyslovené v zastoupení lidstva ženou, znamená veliký předpoklad pro tvůrčí moc Boží, jako otevřené mateřské lůno všech věcí.

A zde padá světlo do tísně našich vlastních temných dob. Báseň tkvící svými kořeny úplně ve věč-

nosti je jako stvořená pro naši dobu. Možno-li překonati nouzi veškeré doby, pak naši možno překonati jen náboženským obrozením.

Znamená to s počátku strašný, ale porozumíme-li, nekonečně potěšující smysl naší doby, poněvadž vidí se nucena, třeba nedobrovolně, lidstvo novými nekonečnými zmatky a nebezpečím vésti vstříc tomuto poznání. Teprve až zvony posvátné hory znovu nad světem zazní, bude tento svět skutečně zachráněn.

Veliký zvon posvátné hory Monsanvierge, který tuto záchranu v Claudelově básni ohlašuje, zazní teprve, když malý puklý zvon sester jej předešel. Křesťanská pravda, kterou tato báseň na celé čáře vyznává, jeví se také v tom, že zde se spása celku neočekává od velikých všeobecných rozhodnutí, ale že i spása celku, národů, spočívá vlastně z rozhodnutí jediné duše — fiat mihi vyřkla jen jediná, ale vyřkla je za všecky. Dílo Claudelovo dokazuje nevyvažitelnou sílu skryté oběti! V tomto důkaze spočívá nesmírný význam básně pro dobu, která, jako naše, dávno si zvykla, všecky naděje a očekávání upínati k tomu, co sama v daleko viditelné činnosti horlivě popohání a o čem myslí, že provede. Ale na této činnosti záleží vždy až v druhé řadě, na prvním místě je to „ano" vzhledem k vůli Boží.

Zvolání doznělo, „růžový hlas" andělský se nás dotkl. Jako zvon z Monsanvierge, který zvoní Anděl Páně, tak také tato báseň jest sám hlas zvěstování, opakující prastaré, svaté poselství nebes dítkám této země: „Anděl Páně zvěstoval světu mír!" Veliké „ano", které jsme dlužni tomuto dílu velikého básníka, nesmí se omeziti jen na pochvalu jeho podivuhodného uměleckého díla, ale zde se nám podává i fiat k obnově světa, pokorná odevzdanost do onoho hlubokého tajemství, které spojuje veškeré stvoření s Bohem a v Bohu — andělský hlas o pokoji na zemi jest jen doplňkem výzvy: „Sláva na výsostech Bohu!"

Gertrud v. le Fort; přeložil J. Brechensbauer.

Na čem si zakládáme

(Dokončení.)

Nepostavil pak Bůh národ náš na jeho místo z důvodů nahodilých, které by nevyplývaly z úmyslů obzvláštních. Což si lze mysliti, že na tomto místě mezi státy sousedními jsme jen jakýmsi zbytkovým územím, trpěným jen ze slabosti či opatrnosti sousedů? Že jsme byli tak dlouhý čas zachováni jen proto, že si s námi nikdo nevěděl rady či proto, že sousedé se o nás neuměli rozděliti? Či že jsme si zachovali svobodu jen vlastní chytrostí a šťastnou náhodou? To by zajisté bylo podceňování nepřátel a přeceňování vlastních sil přirozených. Nejsme jinde než tam, kde nás chce míti Bůh, který ví sám, proč nás chce míti právě zde, a který od počátku věku má svůj plán dějin lidstva před očima. Nechránil a nezachovával by nás pro úlohy nicotné. Proč nám dal, posvětil a zvelebil naši překrásnou, mocnou a slavnou řeč, která bez úhony přestála všecky, lstivé a hrubé úklady a nyní se zušlechťuje a zdokonaluje k další slávě? Proč právě v naší zemi tolik učinil, aby přes útoky nepřátel nejstrašnějších zůstala víra katolická zachována? Proč právě zde pomohl této víře k vítězství způsobem, který se nedá vysvětlit způsobem přirozeným? Zdá se ovšem přirozeno, že vojsko, které nedostalo žoldu, v bitvě sběhlo a tak bitvu ztratilo; ale je takový výklad dostatečný? A pro koho? Což se tu nevnucuje ještě spousta otázek dalších, které lze ovšem také tak snadno zodpověděti, které však ve svém souhrnu jsou přirozeným způsobem nevysvětlitelny? A zachovával nás Bůh proto, aby od nás nic za to nechtěl, jen jako žebráky bezmocné, jimž do smrti má býti z milosrdenství poskytována almužna, či zachoval si nás proto, abychom byli zálohou Jeho moci, až nastane čas osudného rozhodování? A kdo může s určitostí tvrditi, že si nás nevyvolil třebas za Svůj předvoj, za Svou tvrz, na kterou shrnouti se má jednou útok nejstrašnější a která pře-

ce má odolávati čestně a věrně ze všech sil, podle nejlepšího umění a tak, aby se tu ukázala sláva Boží? Trpký bude zajisté čas ten těm, kteří nemají důvěry v Boha. Ale což neukazují všecky věci právě na to, že v zápase tomto bude na naši vlast útočeno jako baštu Církve, poněvadž podivuhodné řízení Boží spojuje právě nepřátelství k našemu národu s nepřátelstvím proti Církvi, takže věc naše stává se i věcí celé Církve? Tak zajisté se podivně změnily plány národů a států v čase nedlouhém ke zmatku těch, kteří ze svých výpočtů vyloučili úmysly Prozřetelnosti.

Má-li každý národ svého anděla či archanděla, má ho i národ náš. Nesluší se ohlížeti se tam, kudy lze utéci, je-li věc naše v rukou Božích a právě naopak tím radostněji slušno podstoupiti vše, co Bůh připravuje, jako by to byl ples a hra rytířská. Nemůže se báti ten, kdo věří v Boha. Naopak musí se těšiti, neboť podniky Boží nejsou nejisté a sláva nejen neškodí, nýbrž vždy se jí spíše nedostává. Postavil-li nás Bůh doprostřed nebezpečí, učinil to proto, že nám chce otevříti cestu k slávě.

Před touto slávou nesluší se zavírati oči, neboť je to nabídka od božské Prozřetelnosti. Nesluší se zavírati oči před slávou, ale nesluší se je také zavírati před tím, že Bůh jest hotov žádati a přijímati oběti, ke kterým se má srdce připravovati nejen v důvěře, nýbrž i v pokoře, neboť jsme lidé slabí a jen Bůh nad námi jest silný. Nesluší se zavírati oči před skutečností, neboť Bůh, který jest věrný, miluje věrnost a není cti bez věrnosti. Bez věrnosti k Bohu není pak skutečné věrnosti k celému národu. Neboť národ je nejen na zemi, nýbrž i v nebi, a zvláště tomuto národu musíme býti věrni, chceme-li, aby i on byl v nebi věrný nám. Bez spojení s tím národem v nebi jsme slábi a bezmocni. Ti v nebi jsou vždy nad námi jako rodiče nad dětmi, vždy připraveni nám pomoci, znova nás postavit na nohy a když pak věrně učiníme všecko, odvésti nás k sobě do příbytku věčného, odkud lze pro živé bojo-

vati ještě účinněji a vytrvaleji. A co by bylo krásnějšího, nežli boj za vlast, který by byl zároveň bojem za víru, tak jako by vlast byla uznána za hodnu, aby se stala vyvoleným stánkem Božím?

To jsou tedy ty tři věci, na kterých si máme zakládati, na které máme mysliti a podle nichž upraviti máme svůj poměr k sobě, k Bohu a k bližnímu, abychom všichni bez výčitek a v stejné radosti a spravedlnosti sejíti se mohli kdykoliv na znamení Boží. Nebudeme-li zajisté činiti spravedlnost všem, ze všech sil a zvláště chudým, trpícím i bloudícím, pak naděje naše nebude se opírati o víru v Boha, nýbrž o lehkomyslnost a bude urážeti spravedlnost božskou, která nesnese zlehčování.

Proto tady jest učiniti počátek, neboť jsme-li vinni hladem, bídou, hněvem a zármutkem svých bližních, jsme-li vinni opomenutím přikázání lásky, které velí, abychom milovali bližního jako sebe samého, pak zdržujeme tohoto bližního nejen od sebe, nýbrž i od Boha. Smutek zajisté zeslabuje a zatemňuje srdce a běda tomu, kdo nedbá o bratra svého a odpovídá jako Kain!

Dal nám Bůh zajisté skvělé dary k naší pomoci, ale ty dary nejsou z nás a od nás, jsou to dary Boží. I s těmito dary a s touto pomocí ztratiti můžeme všecko, nebudeme-li pozorně, ochotně a včas plniti obě přikázání lásky, v nichž zahrnuto jest celé křesťanství. Nelichoťme si tedy předem. Je strašně mnoho těch, kteří denně volají: Děkuji ti, Bože, že nejsem jako tento publikán! Tato modlitba rouhavá se vnucuje úlisně, dotěrně a prudce. Běda tomu, kdo tomuto pokušení neodporuje! Právě tato modlitba zahubila veliké společnosti, zahubila národy. Za dary Boží chvalme Boha, nikoliv však sebe. Církev nás naučila modlitbě jiné, mnohem vznešenější a krásnější a tou jest modlitba publikánova. Jedině s tou se předstupuje před Boha.

A proto, zakládáme-li si na těch darech, které nám svěřil Bůh, nezapomínejme si zároveň zakládati i na tom, že nás naučil této modlitbě publiká-

nově. Tak zajisté se doplní tyto dary k užitku jistému a slavnému, neboť nemůžeme se chlubiti jiným než Bohem. *Jaroslav Durych.*

Vyprahlost

1. Duše lidská jest jako moře. Oceán má své hloubky, má nezměrnou rozlohu, avšak pevniny se dotýká jen plýtkým okrajem. Moře zná příliv a odliv; odpočívá, pění se a zuří. Tak i duše lidská...

Pravidelnost oceánského pohybu a hudby nachází protějškový ohlas v duších vyrovnaných a ukázněných. Paul Claudel napodobil ji svými verši.

Většina lidských duší jest však obrazem nespoutaných živelních energií v náplni oceánů s jejich nevypočítatelnými proudy, vichřicemi a sopečnými výbuchy.

Jsou dvě elementární síly v člověku, které bouří v nitru a čeří hladinu jeho míru: Touha, hlad po pravdě — a žízeň po dobru, blaženosti, štěstí. Pravda a dobro, jako určení dvou pólů duševních mohutností rozumu a vůle, budou vždy udávati směr lidskému životu i jeho dílčím projevům.

V řádě metafysickém pravdu nelze odlučovati od dobra anebo stavěti dobro proti pravdě, poněvadž obě jsou realitami stejně transcendentními a obě splývají v Bohu, Obsahu a Prameni veškeré reality, až k úplné totožnosti. Spory, vedené o tom s počátku na poli metafysickém, ocitají se vždy mimoděk na území logickém a končí nezřídka polemickou bitkou.[1] Než honbě za dobrem, za „štěstím", holduje nesporně více vyslovených vyznavačů a mučedníků než odbojné heslo „Chci vědět!" Není ovšem divu, protože všichni sice chceme býti šťastnými a nešťastným nikdo býti nechce, ba ani nemů-

[1] Mám zde na mysli spor mezi intelektualismem a voluntarismem, jenž se vyskytuje nejen ve filosofii a theologii (tomismus — augustinianismus se skotismem), nýbrž i v psychologii a pedagogice (Herbart — Wundt.)

že chtíti, jak praví sv. Augustin, avšak všichni nehledají štěstí v pravdě a poznání. Touha po blaženosti je nesvobodná, nutná, pudová.

Tato eudaimonická gravitace projevuje se v různých tvarech, jež se ještě více tříští nárazem na nesčetné překážky.

Jsou lidé usilující *o štěstí pravé,* které není „s tohoto světa", avšak dostává se ho vyvoleným duším již „na tomto světě". Není jich bohužel v lidstvu poměrně mnoho, a proto křesťanskému altruismu a blíženské lásce zůstává vždy tak bezmezné pole činnnosti a obětí — apoštolát.

Ostatní se trmácejí a vyčerpávají shonem za *dobrem zdánlivým,* za bludičkou a vidinou štěstí, jež hledají vždy tak blízko kolem sebe a v sobě, za štěstím smyslovým a smyslným jež „dává svět" a které nemá přislíbení věčného života, nýbrž věčného ohně.

Ale jest jisto, že všichni, ať požívají štěstí pravého či klamného, pocítí nejednou nepříjemnou mezeru a prázdnotu. Chvíle vnitřní útěchy jsou zpřetrhány a vystřídány hodinami, dny, ba snad i měsíci a lety bezútěšnosti, vyprahlosti . . .

2. Pro ty, kteří se lačně a nenasytně pasou na smyslových a tělesných požitcích, je vyprahlost přirozeně nutným trestem — a snad i lékem, jejž připravil Původce přírody.

Smysly totiž, kterými se stýkáme s okolím, zprostředkují nám toto spojení se světem pomocí své zvláštní, „specifické" energie, jež se však sama ztravuje a vyčerpává. Při smyslovém postřehu a vjemu je smysl trpným, pasivním, jak vyložil již sv. Tomáš po Aristotelovi. Poněvadž smysl je fysiologicky tvořen nervovými ústroji, je jasné, že se nejvíce vyčerpává při tom energie nervová a tím se zeslabuje nervová soustava. U nízkých duší, ztápějících se v hmotném hedonismu, stupňuje se den ze dne toto vymrskávání vnitřní fysické síly, jež nestačí býti nahrazena novou entropií.

Každý záchvěv časné rozkoše doznívá vždy stís-

něně a hořce, není-li nahrazen novým, ještě více omamujícím. Sám nikdy neuspokojí. Rozkošnická duše žene tedy svou vášeň k šílenosti, až k nemožnosti.

Nespoutaného slepého stupňování vyžaduje sama povaha zhoubného požitku. Je-li tento už sám dost veliký, potřebuje mnohem většího zaostření, aby vzestup byl citelným.[2] Zde se však přijde jednou k hranicím, jichž podmínky překročiti nedovolují. Pak nastává zhroucení, vyprahlost a vnitřní prázdnota, nuda, pocit přesycenosti, blaseovanosti, ba nezřídka i naprostá omrzelost života.

Dnes je mnoho blaseované mládeže.

Proti tak neblahým koncům není jiné profylaxe a záchrany, než umírněnost v citech a křesťanské sebeovládání a sebepřemáhání a to aspoň v míře nutné ke spáse.

3. Ani lidé, kteří dali výhost každé pozemské rozkoši a celou svou bytost, tedy i život citový podřídili Bohu, ani ti nebývají ušetřeni oněch bezútěšných chvil, jimž říkáme „vyprahlost". U zbožného člověka vyprahlost znamená ztrátu vědomí a pocitu, že je v milosti Boží, znamená trapné přerušení citové horlivosti a útěchy. Veliký mistr duchovního života, Tomáš Kempenský, vyznal, že ještě nikdy neviděl zbožného člověka, který nikdy nezakusil odnětí milosti a nepocítil v sobě umenšení horlivosti.[3]

Vyprahlost, zvláště na počátku duchovního života, bývá nezřídka zaviněna onou přirozenou nedokonalostí, jež si nesmírně pochutnává na příjemných citech zbožnosti a snadno zapomíná, že citové sladkosti jsou lahůdkami, hozenými duši na jejím Táboře, které jí budou odňaty v Getsemaně a na Kalvarii.

[2] Hoří-li v temné místnosti svíce jedna a rozžehneme-li druhou, hned poznáme, že je jasněji, avšak stěží poznáme to tam, kde hořelo již deset svíc. Počitek roste ne podle matematické, nýbrž podle geometrické řady se silou popudu. (Zákon Weberův.)

[3] Násl. Krista, II., 9.

Očistná cesta má sama mimo to své nepominutelné „úseky vyprahlosti", vymezené Vůdcem duší. Avšak vyprahlost nabývá nejtrapnější tíže u duší povýšených do oblastí nadzemských, a to za oněch „duchovních nocí", jež bývají často delší než polární. Zde nelze mluviti o nějakém přirozeném vychladnutí citu jako o přirozeném trestu za předcházející mimořádné vzplanutí, protože tato hrozná vyprahlost nastává u osob duševně vyrovnaných a umírněných a trvá i celá leta. Zde má vyprahlost pro duši význam providenciální, prozřetelnostní. Bývá údělem duší silných, vyvolených, a nechává vždy nedotčeným nejzazší oltář svatyně duše, na němž se Bůh tajemně i útěchyplně stýká s duší. Příčinné podněty tohoto stavu leží mimo dosah rozhodnutí lidské vůle. O. *J. Mastyľák C. Ss. R.*

Eucharistik české gotiky

Tiše a bez povšimnutí uplývá letos 550. výročí vzniku eucharistických zpěvů, které vytvořil třetí pražský arcibiskup, *Jan z Jenštejna.* Ví se u nás pramálo o tom, že Jenštejn byl eucharistickým ekstatikem, který nikoli bez prospěchu duchovního býval při službách Božích *v božství pohroužen,* chápaje plně, „že neocenitelná *svátost oltářní* jest obsahem vší milosti, darmo dávána od nejmilostivějšího Otce milosti za útěchu synům za vlastní přijatým, hromadíc milost na milost a obsahujíc zdroj a původce všech milostí". Jenštejn nebýval vždycky oddán životu duchovnímu, ale po svém obrácení měl se k velebné Svátosti s takovou nábožností, že nikdy neopomíjel buď sám služby Boží vykonávati, nebo přijímati Svátost oltářní z ruky kněze, služby Boží vykonávajícího. A stávalo se, že při tomto svatém přijímání často býval *u vytržení* a že dlouho dlíval zaražen před oltářem. Hloubka těchto ekstatických stavů bývala tak mocná, že často vzdychaje do křiku se dal a někdy ne-

mohl ani od oltáře odejíti do sakristie, aby svlékl posvátná roucha liturgická.

Arcibiskup prodlévaje se zálibou v klášteře v Roudnici, prožíval zde v tichu odlehlosti nejčastěji chvíle vytržení. Stěží býval odváděn za oltář, omdlévaje při vzpomínce na sladkost těla Kristova, jímž byl právě nasycen. Tam se mu také přihodilo, že v den Těla Božího, při nešporách, když nejsvětější Svátost Těla Páně byla vystavena, upadl v ekstazi. Neboť předstupuje v rouše biskupském, aby kadidlo zapálil, byl náhle velikou vroucností rozžat, že nemohl obřad vykonati, ani nešpory ukončiti, a musil tak učiniti probošt kláštera. Proto počal se báti a vykonávaje veřejné služby Boží, prosíval svého kaplana, aby jej střežil u oltáře. A tak často, když prodléval při obřadech, jsa *u vytržení*, býval od svého kaplana dotekem ruky probuzen z nejpříjemnějšího spánku smyslů, v němž bděl nazíraje na Boha.

Znaje tedy sladkost nejsvětější Svátosti, nemohl jí postrádati. Když přísný zpovědník pro nepatrné poklesky mu poručil, aby se Svátosti oltářní zdržel, poslechl sice, ale celý zkormoucen sotva mohl dočkati konce toho dne, i říkával, že mu jest, jako by byl žil v mukách očistcových. Což divu, že v takových chvílích uvažoval tím pilněji výbornost svatého přijímání, při čemž se stával účastným zdroje všech milostí Ježíše Krista, slávy andělské, zástupů světců, utrpení i zásluh Církve, s níž splýval v jedno. Protož vzdychaje toužebnou dychtivostí rychle na cestě zpovědi a jiných přípravných obřadů pokračoval, aby zase záhy došel ve svátosti *sladkého spojení se svým Miláčkem*. Tak žil v zátiší roudnickém.

Chtěje se ponořiti ještě v absolutnější ticho, prodléval na svém hradě Helfenburku. Tam trávil v rozjímání s Ježíšem Kristem sladké chvíle, nedávaje se před službou Boží žádným zaměstnáním vytrhovati, nýbrž trvaje na modlitbách až do snídaně, ba velmi často trávě bez jídla až do poledne.

Družinu svoji nechával bohatě snídati, aby sám. zdržuje se potravy tělesné, tím dokonaleji požil svou potravu andělskou. Pro tyto zásluhy o uctívání Svátosti oltářní odměnil se mu Kristus darem tělesného uzdravení, kdykoliv do nemoci upadl a zbožně přijímal. Tělo Páně stávalo se mu tak lékem i v strastech churavějícího těla.

Navrátiv se roku 1390 po milostivém létě z Říma těžce nemocen, pocítil bolestnou ochablost těla i duše. Přiznával se svým přátelům, že dosud žádná z jeho bolestí nemohla se přirovnati k utrpení tomuto, a že nemá slov, aby trýzeň svou dokonale vypověděl. Muka jeho zvyšovala úzkost ze smrti, neboť ač si často přál zemříti, přece v té době necítil se býti dokonale na odchod připraven. Když tedy ležel v náručí svého bratra, pana Pavla z Jenštejna, který jej ošetřoval v domě pražském, v okolí Svatého Apolináře, cítil jednou, jako by již umříti měl a vyžádal si tedy nábožně svatého přijímání. Ale kněz, jménem Petr Prus, pro lítostivý pláč vykonával obřad příliš pomalu, takže se arcibiskup sotva dočkati mohl. Ale jakmile přijal spasitelný chléb Těla Páně, ihned požil tak i náležitého léku uzdravení tělesného. A této milosti zkusil vícekrát.

Avšak Jenštejn zkusil síly velebné Svátosti i v jiných rozličných záležitostech. Když mu bylo ohlášeno nepřátelství, utíkal se k svatému přijímání. díky čině Bohu. Za přísluhy kaplana svého sloužíval pak mši k blahoslavené Panně Marii a jeho záležitosti končívaly se takto podchyceny mírně. A stávalo se přečasto, že po svých mších, prodlévaje v nábožných modlitbách, naplňoval příbytek duše své vzácnou libovůní a líbezným kvítím meditace, aby milý Příchozí příjemněji byl překvapen. Quasi pretioso aromate et quasi florum amoenitate mentis suae habitaculum respergebat... I neodvracel se lehko od *vůně lásky* a upomínky tak velkého daru.

Zdá se, že Kristus žádal si od něho stále živoucího zájmu svátostného. Neboť kdykoliv lnul v duši své

méně bedlivě k milovanému Ježíši Kristu, nevykonav dostatečných modliteb a tím odvracuje se takřka od něho, pocítil, jak ihned přicházíval naň trest. Tak se stalo, že když jednou zanedbal po přijímání obvyklých modliteb, chtěje se krátkým podíváním pobaviti příchodem jistého pána, ztrestán byl citelně. Stalo se tak v Perugii, kde tentýž pán přepadl jej s čeládkou svou a oloupil o cenný majetek při vyjíždění z města.

Taková byla horlivost arcibiskupova v uctívání Eucharistie, že se posléze vznítil i k tvorbě duchovních zpěvů. Po stopách nesmrtelných zpěvů svatého Tomáše Akvinského bral se tu Jenštejn k oslavení tajemství Božího Těla. V sekvenci *Eia laeta cantica* opěvá milosti spasitelné Hostie.

Sancta Eucharistia
corda tua gratia
  fulci mire:
Salutaris hostia
fac coelorum ostia
  introire.

Svatá Eucharistie,
kéž se tebou vylije
  milost Páně!
Spasitelná Hostie
cestu kéž nám odkryje
  k nebes bráně!

Ve svém hymnu *Ave pascha sacrum* oslavil milostnost prolité krve Kristovy v devíti hudebně zladěných strofách, umně rýmovaných. Nechť o jeho umění promluví aspoň dvě z těchto sloh, jejichž latinský kov přelil Alfred Fuchs do kadlubu české řeči.

Ave pascha sacrum,
sanguinis lavacrum,
  manna, nectar rite
  tu coelestis vitae.

Imber sacri roris,
tui nos cruoris
mundet intus foris
almis iungat choris.

Pascho svatá vítej,
krve koupel skýtej,
manno, Bůh jíž hostí
nektar do věčnosti.

Roso svaté vláhy,
dešti Krve drahý,
obmyješ a zhojíš,
s chory nebe spojíš!

Vilém Bitnar.

Marie Lichteneggrová

Na výsluní Boží lásky uzrál tento květ. Ve zpěvumilovném Štyrsku stála její kolébka nedaleko Štyrského Hradce, kde se narodila 4. srpna 1906. Jako květ je určen zákony heliotropismu, i duše stoupá k výši po zákonu svém. Modré oči štyrské dívky zvědavě a vesele hleděly do světa a když přirozeným vývojem dozrála duše, obracely se nad svět pozemských jevů k nebeskému Otci. Jemná duše Mariina vytušila otcovskou ruku Boží v nádheře přírody, v jasu slunce, v koberci květin a zpěvu ptactva. A když slovo matky ji poučilo, že Pán jest nejen nad námi, nýbrž i mezi námi, s radostí spěchávala do kostela a toužila i ve svém srdci pocítit a prožít svátostnou přítomnost Kristovu. R. 1913 začala choditi do školy. Hodiny náboženství, kdy se dovídala o Ježíškovi a Jeho Matce, byly jí nejmilejší. Od prvního sv. přijímání přijímala Ježíška denně do srdce. V lásce k němu se nedala zahanbit. „Mám Spasitele tak ráda," řekla jednou, když se jí matka tázala, proč tak často zajde do kostela. „Nedělám to k vůli lidem... Nejmilejší jest mi; když jsem tak sama, když jsem docela sama a nepo-

zorována, tehdy je to nejdůvěrnější u svatostánku." Neděle jí byla nejmilejším dnem v týdnu. Eucharistickým životem se prohlubovala její zbožnost. Svátek Božího Těla byl jí svátkem největším. Za noci, když nemohla spáti, spojovala se v rozjímavé modlitbě s Ježíšem na kříži. Při úderu hodin pozdravovala nejsvětější Svátost. Myšlenka smíru byla velmi blízká této obětavé duši. Svatou Pannu, svou patronku, milovala z té duše. Denně se modlila bolestný růženec a nedovedla pochopit, že někdo může nemilovat Marii. Od 29. listopadu se modlívala s matkou a ještě jednou paní tisíc Zdrávasů na poděkování Marii Panně, že dala světu Vykupitele. Na každý svátek mariánský se připravovala novenou. Podobně uctívala sv. Josefa, Antonína, sv. Terezii od Jezulátka. Spisy sv. Alfonse z Liguori byly svou oddanou chválou P. Marie oblíbenou její četbou.

Tento křesťanský život nebyl uzavřen v neplodné isolaci. Marie Lichteneggrová žila ve společnosti, mezi lidmi, a mezi lidmi se ukazovala také životnost jejího křesťanství. Láska k Bohu byla provázena láskou k bližnímu, k nejbližšímu i k nejvzdálenějšímu. Její láskou byli zahrnuti především její rodiče. Nebyli obdařeni vezdejšími statky, což bylo zdrojem různých nepříjemností a námahy. Marie se snažila, pokud mohla, ulehčit rodičům práci, vykonávat rychle a bez odmluvy jejich příkazy, vyčíst jim takřka z očí jejich přání. Než šla do školy, nanesla dříví a vody do kuchyně. Bolelo ji, když se rodiče museli plahočit a namáhat a leccos si odepřít. Když byl otec starostou a měl mnoho nepříjemností, svíralo se jí srdce a zkoušela vše možné, aby otce rozveselila. Objala ho často a řekla: „Tatínku, zazpíváme si a bude zase dobře!"

S podobnou pozorností a taktem se chovala ke známým a k spolužačkám. Její jemná laskavost zabraňovala mnohým rozepřím a nesrovnalostem. Každý ji měl rád. Když šla po ulici, vždy ji doprovázely známé družky. Když měl někdo nouzi a do-

zvěděla se o tom, hledala cesty k pomoci. Plnila tím naučení otce, který říkával: Davej chudým a nemáš-li, buď alespoň přívětivá. Vynalézavá byla, měla-li chudým způsobiti radost. Pro chudé a nemocné měla zvláštní zálibu. Když viděla v lese stařenku, jak sbírá dříví, spěchala jí pomoci. Dávala pozor, když měl míti některý chudák jmeniny, aby mu nějak udělala radost. Není divu, že ji chudí nazývali „andělem".

Pyšný člověk pohrdá chudým, pokorný se k němu sklání s nevylhanou sympatií. Marie Lichteneggrova byla pokorná v pravém smyslu křesťanské ctnosti, nikoliv v pocitu chorobné méněcennosti. „Proč bych měla býti pyšná," říkala, „všechno jest milost od Boha." „Co dělám, můžete dělati také," říkala, když ji chválili. „Pro mne je obětí, musím-li slyšet slova chvály." Ve světle víry hodnotila věci světa a vždy byla ochotná k pomoci a nápravě. Její apoštolát doplňoval práci kněžskou. Poznala zodpovědnost a velikost kněžského úkolu a proto v jejích modlitbách byli na místě prvém. Soucit s dušemi, kterým je odepřeno blahé poselství Kristovo, vedlo ji k ocenění práce misionářů. Láska k duším a k misiím rostla v ní neustále. „Podívej se, dobře se ti vede, jsi zdráv, dej něco na misie. Ještě budeš mít dost peněz na cigarety," tak a podobně ji slyšeli prosit a nedovedli jí odepřít. Ve sbírání příspěvků na misie byla vynalézavá. Šla k lidem prostým i zámožným. Byla-li někde zábava, učinila sbírku, urodilo-li se, museli sedláci pamatovat na misijní apoštolát. Hlavním prostředkem záchrany duší jí bylo sebeobětování, umrtvování. Mnohá obět náležela umírajícím, kteří ještě mohli podlehnouti v posledním zápasu, nebo duším v očistci. Jejím povoláním bylo, obětovat se Spasiteli za duše. Často užívala tohoto slova, obětovat se ... V pátek třeba už už se dětská ručka natahovala pro cukr: „Nevezmu si, vždyť je pátek, toho dne zemřel Spasitel." Mívala tři postní dny v týdnu: středu, pátek a sobotu. Když se ve svátek lépe vařilo, jedla spíše jednodu-

chá jídla, sladkosti a mlsky nechávala stranou. Nemilovala plané mluvení, pomlouvání a nicotné snění. Přemíru citovosti odmítala právě tak jako shon po statcích světa. A nebyl to zamračený, nevlídný samotář, kdo žil tímto způsobem. Naopak, ve společnosti působila její přítomnost tak blahodárně jako sluneční paprsek. Byla stále veselá a veselí šířila. Rozuměla vtipu, ráda zažertovala, milovala zpěv. Když štípala dříví, zpívala, když uklízela, zpívala, se zpěvem cídila obuv. Když neměla právě co na práci, hrála na citeru. Když matka šla na seno, brala dceru s sebou, aby se potěšila jejím svěžím zpěvem. Veselost ji neopustila ani za nemoci, kdy zápal plic a mozkových blan jí působil bolesti. Nemoc pokračovala a nebylo proti ní léku. Tak těžce trpěla, že se jí zdálo, že má oheň v dýchacím ústrojí. „Můj Mistře, můj Učiteli, můj Snoubenče, můj Ježíši, vše pro Tebe," rozmlouvala v nemoci s milovaným Spasitelem. Stále zachovávala klid, rozvahu, trpělivost i v největších bolestech, kdy heroismus její oběti se dotýkal mučednictví. Nadpozemský úsměv zdobil její tvář, když 8. července roku 1922 opouštěla navždy slzavé údolí. Padesát osm hodin byly vystaveny její ostatky. Až ze Štyrského Hradce přišli lidé uctít památku dívky, která opravdu žila své křesťanství. Její pohřeb se rovnal triumfu: dvaapadesát věnců z lilií a růží bylo ozdobou průvodu. Marie Lichteneggrová odpočívá naproti sv. kříži, jemuž byl zasvěcen její život až do plnosti času, kdy ji odvolal Pán.

Její hrob jest stále ozdoben květinami. Počet těch, kdož se utíkají k této prosté dívce, vzrůstá. A nemálo je těch, kteří byli vyslyšeni.

Podle P. J. Schweigra Karel Metyš.

Návrat ke křesťanství*

(Retours en chrétienté.)

Grasset, Paris, 1933, str. 220, cena 15 frs.

Čin je vrcholným projevem života — život sám. Pěkná slova doznívají, krásná předsevzetí slábnou, jedině *čin* zůstává. Proto dnes snahy o činnou školu, o *pracovní* metody a výchovu činem.

Do tohoto proudění dobře zapadá přítomný spis, který by mohl nésti časový podtitul: „*Činem k prohloubení náboženského života.*"

Rozděleny ve tři oddíly — *Narození* — *Stav manželský* — *Smrt*, odvíjejí se před našima očima půvabné obrázky (většinou zápisy doložené), jež ukazují, jak opravdově křesťanský názor a hluboká víra pronikaly a prozařovaly život dřívějších dob. Pod tímto ostrým světlem trhá se clona všednosti, zastírající zrak, postupujícím laicismem snad již otupělý, a čtenář s úžasem spatřuje, jak daleko se dnešní průměr křesťanského života odchýlil, vybledl a o kolik krásných radostí je ochuzen šířícím se odduchovněním.

Autor však nechce vyvolávati pouhou snivou nostalgii po něčem nenávratně minulém. Svými pohledy do křesťanské minulosti rozněcuje v nás touhu a ukazuje i cestu k radostnému rozletu za skutečným obrozením oněch opuštěných forem, které nazývá „jedinými uchovatelkami nashromážděných duchovních pokladů".

Knihu uvítají všichni, kdo podle slov autorových „touží uvésti své vnější projevy v soulad s tlukotem svého křesťanského srdce, jež hledá svých prostředků projevu a vyzařování".

I. Zrození křesťana: Mateřské očekávání. Písně rodiček. Předkřestní obětování. Antická slavnost křtu. Spěšný křest. Křtitelnice. Předběžné obřady. Křesťanské jméno. Syn Boží i Matky Boží.

* Zahajujeme novinku v Hlubině. Některé knihy recensované budeme takto zpracovávati, aby se vidělo jejich bohatství. Pozn. redakce.

Radost v domě. Vzpomínka na křest. Křestní oznámení. Úvod (šestinedělek).

Předesílaje, že „nikdy nezvíme za kolik světců vděčí křesťanský svět oněm mateřským modlitbám a tajným zasvěcením, o nichž dítě nejčastěji nemívá tušení" — snaží se autor uchrániti před zapomenutím několik překrásných starých modliteb pro křesťanské matky v době početí a těhotenství.[1]

Důležitá je stať o křesťanském jménu. Po renaisanční módě zavádějící zatím jen do literatury „zvučná" jména z pohanské mythologie nebo z antické historie, přichází ve Francii Velká revoluce, se svým „naturalistickým" kalendářem, jako „protijedem proti náboženskému fanatismu". Tam se „všední" křesťanská „předejména" nahražují půvabnými jmény, jako: *Dalekohled — Vynález knihtisku — Osvobození Švýcarů* — a pod.!

Nesetkáváme se s něčím podobným i u nás, a to v době, kdy se Francie z těchto hloupostí dávno vyzula, a má opět své Pavly a Františky? Nehledě k těm, kteří se u nás tak rádi přizdobují veteší, jinými odloženou, zda i některým našim křesťanským rodinám nepatří Pascalova výtka, že „se mnozí při výběru jmen řídí toliko sluchem?"

Křestní svíci by si měl každý křesťan uschovati, aby mu svítila také k poslednímu Credu, v poslední den života. — Ve vznešených rodinách býval krásný zvyk, bráti dítkám za kmotry ty nejchudší počestné lidi, jež bylo lze nalézti: gesto křesťanské lásky, úcty k chudobě sv. Františka, nebo i ušlechtilé demokracie — „aby se mladí potomci kavalírů přesvědčovali, že jsou všichni lidé syny téhož Otce".

Kdo z nás zná přesně datum svého křtu? Ludvík IX. se rád podpisoval „Ludvík z Poissy", protože tam přijal křest — nejvyšší hodnost, jež mu byla na tomto světě udělena. — Ještě za Ludvíka XV. znaly francouzské úřady jedině datum křtu; teprve revoluční zákonodárné shromáždění zavedlo povinný záznam data narození. Také teprve po

[1] Připojeny v přiloženém *dodatku*.

Velké revoluci se slaví ve Francii narozeniny místo svátku patrona.

Jestliže i světácký král Ludvík XV. uváděl oznámení o narození svého syna slovy: „Ze všech milostí, kterými se Bohu zalíbilo mne obdařiti . . . atd.," je to zajisté jen potvrzením mocné odolnosti forem, nebo zřízení, jež jsou schopny tak dlouho přežíti smrt ideí.

II. Manželství: Zásnuby. Zásnubní obřady. Kázeň a zapovězený čas. Svatební průvod. Výměna slibů. Svatební mše.

Zásnuby bývaly ve starších dobách slavným obřadem, zakončeným mší sv. a přijímáním snoubenců.

Hluboké důvody vnukaly Církvi kázeň zapovězeného času: učíc manželské zdrželivosti, Církev nejen držela na uzdě tělo a cvičila duši, ale dobře vědouc, co činí — zachraňovala lásku!

Kapitola o svatební mši jistě by přiměla k vážnému přemýšlení mnohé z těch, kteří dnes s tak okázalou pohrdavostí odmítají uzavírati svoji smlouvu lásky pod záštitou a za svědectví Toho, který přikázáním lásky přišel zachrániti svět! Která z žen by si nepřála, aby také nad ní se vznášely k nebesům uvedené, překrásné modlitby za věčné i rodinné blaho ženy?

Vrcholem produševnění křesťanských oddavek bývalo následování dávného příkladu mladého Tobiáše, který, byv poučen andělem Rafaelem, ztrávil na modlitbách a v čistotě první tři noci svého manželství.

Dnešní doba je ovšem daleka něčeho podobného, ale nezdá se, že by osvobození ze starých „otroctví" bylo přispělo ke zvýšení jak důstojnosti, tak i plodnosti a štěstí v rodinách.

III. O smrti a zemřelých: Vznešenost smrti. Umírati vědomě. V žíni a popelu. Poslední pomazání. Píseň smrti. Úcta k mrtvým. Bdění a pohřební průvod. Liturgická modlitba a pohřební místo. Živá přítomnost mrtvých.

Euthanasie, smrt bezvědomá — zbabělost, kterou vymyslili ze strachu! Prý již nedovedem umírati. Naučme se tedy! Hledejme v pokladu křesťanství ono tajemství, v němž záleží „umění umírati". „Nikdo mi nevezme duši, nýbrž já sám od sebe ji odevzdám," řekl Ježíš Kristus. Tak učiní jeho mučedníci. Tak budou učit umírat jeho žáci.

K tomu, abychom umírali vědomě, je třeba alespoň *věděti*, že umíráme. Nutno prolomiti ono úsilí pohanské „něžnosti", které záleží v zamlčování a zatajování do poslední minuty.

...„Šťasten, že ta milovaná bytost umírá, ničeho netušíc..." Pěkný úspěch! Proč by křesťané měli umírati oloupeni o milosti a radosti, jež jsou obsaženy ve staletých modlitbách rituálu? Řeknete: překvapení, pohnutí, bezmocnost! Bezpochyby; ale možná též nedostatek víry a nevědomost! Citované příklady ukazují, jak vznešení a prostí lidé bývali úzkostlivi, aby nezemřeli bez vědomé přípravy. (Jaká velikost v gestu zpovědníka Ludvíka XIII., který probudil krále, aby týž nebyl připraven o možnost zemříti jako křesťan.)

Smrt s přípravou, v milosti chudoby — něco, o čem nemáme již ani ponětí! Kdo z nás ještě chápe úzkost, kterou — vida se obklopena tolikerou péčí — zakoušel Pascal, jenž proto žádal, aby ho odnesli do nemocnice, kde by mohl zemříti ve společnosti chudých? Vedeni týmž duchem kajícnosti, křesťané, byť byli i králi, pokorně si žádali zemříti v rouchu kajícníků. Gesto? Beze vší pochyby. Ale gesto přivolává pohnutí a přichyluje srdce! A také nebylo gesta bez účasti duše!

V časech křesťanských nebýval Pán do domu přinášen ostýchavě, pokradmu, jako se to děje dnes, alespoň ve městech.

„Poněvadž mě armáda nemohla vidět umírat jako hrdinu, je nutno, aby mě viděla umírat jako křesťana," řekl maršál de Villars u Malplaquetu, odmítnuv přijímati při zavřených dveřích.

Umírající křesťané často zpívali; tak sv. Franti-

šek z Assisi i jiní. Že i dnes lidská duše chová v sobě tytéž harmonie, a že se umírající dosud snaží zpívati, o tom podává autor doklad z vlastní zkušenosti, z bojiště za světové války.

Při spatření pohřebního vozu šíří se v ulici ticho; mimojdoucí muži smekají a ženy se znamenají křížem.

Svědectví, že smrt probouzí náboženské city i v srdci nejtemnějším, nebo nejzpustošenějším. „Pohled na smrt vzbudil asi v člověku první představu nadpřirozena. Smrt byla prvním tajemstvím. Uvedla člověka na cestu k jiným tajemstvím — — —“ napsal Fustel de Coulanges.

Po zmínce o posmrtné „hlídce“, o dávném zvyku chudých i bohatých dáti se odnášeti ke hrobu v obecních rakvích, o poslední službě chudých — následuje stať o pohřebních místech. Křesťanské hroby nechť nikdy nepostrádají kříže a vždy se vystříhají nápadnosti v ozdobě i v nápisech!

„Odměřované minuty ticha nikdy nevyváží v očích matek nebo synů, ani v očích andělů nejmenší gesto modlitby, spojené znamením kříže s modlitbou Ježíše Krista.

Křesťanovi přináší smrt nejméně úzkosti. Stárne, věda, že jeho leta nejsou bez počtu. Cítí, že se noc nachyluje, ale vchází do toho soumraku, jako každodenně do něho vcházel, rozsvěcuje ještě jednou lampy, a pak uléhaje, aby se dočkal příštího úsvitu.“ *Doncoeur, zpracoval V. Vitásek.*

VÝHLEDY

Život Církve v čase.

Především bychom chtěli upozorniti na veliký ohlas, jejž mělo v celém katolickém světě výročí dekretu Pia X. o časném a častém svatém přijímání dětí. Nejenom že v celé řadě měst byla uspořádána dětská procesí, eucharistické dni, slavná ka-

techisace atd., ale při této příležitosti nalezen i dosud nevydaný dokument, dopis Pia X. z r. 1911 tehdejšímu arcikněži ostiánskému a dnešnímu arcibiskupovi v Lecce, z něhož vyplývá, jak horlivě byl tento dekret praktikován v Italii již v roce 1911. Jaký byl ohlas tohoto jubilea u nás? — Pozornost v politickém světě vzbudily dva projevy svatého Otce o habešské otázce. První ke katolickým ošetřovatelkám, v němž odsoudil útočnou válku a druhý k italským veteránům, v němž vyzvedl nad boje v poli boj vnitřní a denní boj o uplatnění křesťanských zásad. V alokuci k veteránům bylo pozoruhodno, že svatý Otec použil o italském národě slov „národ náš", což je charakteristické pro dnešní vztah Italie a Vatikánu. Svatý Otec tím ukázal, že ani jeho úřad Hlavy všeho křesťanstva jej nevyjímá ze společenství národního, třebaže jej vyjímá ze společenství státního.

*

Nejenom katolický sjezd, ale i sjezd Pax Romany měl tentokrát velký ohlas ve světovém tisku katolickém a v samotném „Osservatore Romano". Některé zahraniční listy poukazují na vskutku smířlivý tón jeho jednání u srovnání se Svatoštěpánským týdnem v Budapešti, který měl ráz vyloženě irredentistický. Ke cti maďarských katolíků jest však nutno vyzvednouti, že tento politický ráz vtiskli svatoštěpánským oslavám spíše protestanti než katolíci, kdežto mnozí katoličtí učenci vydali právě nyní spisy, jež očišťují svatoštěpánskou legendu od nehistorických prvků. (Viz níže.)

*

Německý episkopát, shromážděný ve Fuldě, vydal společný pastýřský list, v němž odsoudil bludy lomeného kříže a vyzval katolíky k další křesťanské statečnosti. Zároveň nařídili však biskupové kněžím, aby se při čtení pastýřského listu zdrželi jakýchkoliv komentářů. Tato okolnost a pak fakt, že se biskupové vystříhali takové formulace, jež by znamenala naprostý rozchod s režimem, zavdala podnět k dohadům, jako by snad nadcházela dohoda mezi Církví a režimem. Ale již následující události nás přesvědčily o opaku. Předně to ukázala okázalá neúčast úřadů při intronisaci nového berlínského biskupa Preysinga. Ministr pro věci církevní dr. Kerrl napsal přímo ordinariátu dopis, v němž praví, že se nemůže súčastniti slavnosti proto, že berlínský biskup podepsal spolu s ostatními

biskupy společný pastýřský list. Jest tedy vidět, že vláda pokládá pastýřský list za akt nepřátelský, třebaže jeho předčítání dovolila. Není ostatně vyloučeno, že kněží, kteří pastýřský list přečetli, budou ještě persekvováni, protože něco podobného se stalo svého času pastorům, kteří přečetli s kazatelen vyznání víry oposiční skupiny „Církve vyznavačů". Kdo pak by byl ještě na pochybnostech o tom, že situace jest nezměněna, toho by musila přesvědčiti proklamace Hitlerova v Norimberce na sjezdu strany, kterou za něho přečetl župní správce Wagner. Hitler v této řeči stále ještě strašil Centrem, jež kladl na roveň s marxismem. Také ovšem parlamentní demokracie a vedle ní hned měšťanská reakce byly označeny za úhlavní nepřátele režimu. Hitler tvrdil, že národně socialistická strana zabránila komunistické revoluci, ale že ovšem komunismus zůstává latentním nebezpečím. Svůj poměr k tak zvaným „politisujícím konfesím" formuluje Hitler takto:

1. Strana neměla dříve v úmyslu a nemá v úmyslu ani nyní vésti v Německu boj proti křesťanství. Naopak, snažila se spojením nemožných protestantských zemských církví vytvořiti velikou říšskou církev evangelickou, aniž se mísila do otázek vyznání.

2. Pokusila se uzavřením konkordátu vytvořiti trvalý a pro obě strany užitečný stav.

3. Snažila se posléze odstraniti v Německu organisace hnutí bezbožníků v Německu a očistila celý veřejný život od nesčetných zjevů, proti nimž by byly vlastně měly a mají bojovati křesťanské konfese.

4. Národně socialistický stát nestrpí za žádných okolností, aby nějakými oklikami bylo pokračováno v politisování konfesí anebo aby konfese opět politisovati začaly.

Biskupové, shromáždění ve Fuldě, podali Hitlerovi memorandum, v němž jej upozorňují na nezměnitelnost katolických dogmat a na hrozící propast mezi Církví a režimem. Odpovědi dosud nedostali. Místo toho Hitler prostě opakuje věci tisíckráte již vyvrácené. 1. Není pravda, že hnutí Hitlerovo nevede boj proti křesťanství, nýbrž pravda jest, že na př. Církví zavržené knihy Rosenbergovy a j. jsou předmětem vyučování na školách a že jest prováděna novopohanská propaganda.

2. Konkordát není zachováván, což dosvědčují autenticky biskupové.

3. Komunističtí bezbožníci byli sice odstraněni, ale šíří se novopohanství, stejně nebezpečné, jako atheism.

4. Katolíci nepolitisují. Když ovšem stát zasahuje do otázek svědomí a morálky (sterilisační zákon a j.!), musí se ozvat i proti moci politické. Napětí tedy trvá.

Pokud pak jde o protestanty, jest nutno konstatovat, že pokus o říšskou církev s úřadem říšského biskupa neměl dosah pouze administrativní, nýbrž i věroučný, protože znamenal, že lutherští starověrci jsou vydáni v ruce t. zv. „Německých křesťanů", kteří si přebásňují postavu Spasitelovu na germánského Siegfrieda a staví lomený kříž na roveň kříži Kristovu, ne-li výše.

Zatýkání a persekuce kněží i pastorů pokračují dále. Nejnápadnější případ se udál v Marienburgu, kde jednoho dne byli zatčeni všichni katoličtí kněží i protestantští duchovní, takže město, založené Německým řádem, jest bez bohoslužeb.

*

Zmínili jsme se o tom, že maďarští historikové revidují legendu svatoštěpánskou. Zejména vyzvedají fakt, u nás sice známý, ale v Uhrách nepříliš zdůrazňovaný, že svatý Štěpán byl žákem svatého Vojtěcha z rodu Slavníkovců. František Eckhard ve svých „Maďarských dějinách" zdůrazňuje, že svatý Štěpán šířil v Uhrách křesťanství pomocí kněží slovanských, německých a italských. Pracoval v duchu reforem, vycházejících z Clugny. Eckhard také popírá historičnost legátské hodnosti svatého Štěpána. I organisace žup se dála podle něho podle vzoru slovanského. Dovozuje dále, že ani nynější Slovensko ani Podkarpatská Rus nespadaly do organisace žup svatého Štěpána. Historik Ladislav Erdélyi dovodil rovněž vliv Slovanů ve středověkých Uhrách, při čemž se zmiňuje i o Pribinovi. — Maďarská katolická revue „Vigilia" přinesla nedávno studii Ladislava Tótha o katolické filosofii maďarských dějin. Katolické vědomí, spojené s vědomím národním, počíná se územním scelením Uherska po vypuzení Turků a Rákocziho odboji. Dějinné vědomí pěstovali hlavně jesuité, jako Hevenessy a Fejér. Jesuité přinesli do Uher barok, jenž se vyvíjel pod vlivem jihoněmeckým a italským. Osvícenství přerušilo harmonii mezi nacionalismem a věrou, protože katolíci se musili dovolávati dynastie proti náporu myšlenek Velké revoluce francouzské. V době liberalistické se rovněž

stává katolicismus nepopulárním ve veřejném mínění maďarském. Teprve koncem minulého století nastaly rekatolisační snahy. Exjesuité, jejichž řád byl rozpuštěn, přinesli romantické nazírání na dějiny. Pod vlivem těchto idejí působil i Štěpán Széchenyi, k jehož památce se vrací zejména dnešní maďarská katolická mládež. Tento katolický magnát byl také hlasatelem umírněné politiky vůči národním menšinám, v čemž se zvláště rozcházel s protestantem Kossuthem. Liberalismus živil naproti tomu v Maďarech nacionalistické iluse, jež se Maďarům vymstily zvláště v roce 1849. Liberalismus vystupňoval nacionalismus a zanedbal hospodářská opatření. Maďarští katolíci nedovedli vytvořiti státní koncepci protiliberalistické a mírnější politiky vůči menšinám. Zvláště v době Vatikánského koncilu uplatnily se směry proticírkevní. *Dr. Alfred Fuchs.*

Misijní sdružení akademiků.

Akademici belgických universit utvořili misijní svaz k pomoci misionářů. Letos konali v Lovani svůj zdařilý kongres. Ze zprávy vysvítá, jak vážně berou akademici tuto pomoc. Ve století XIX. nastoupily jako pomocnice misionářů sestry ve větším počtu. Ve století XX. hlásí se laici jako pomocníci misionářů. Dvojí cíl sleduje toto sdružení. Podporovati finančně, uváděním ve známost misijní myšlenky a potom pomáhati zřizováním laické pomoci akademické misionářům. Belgické sdružení misijní, zvané „Aucam", založilo dvě lékařské stanice na pomoc misionářů v Kongu, jedno centrum pro studium hospodářských otázek v Kongu, sociální sekretariát v hornickém kraji belgického Konga v Katangu. Pak jest v tomto sdružení skupina pro opatřování strojů pro misie. Jiná skupina pracuje pro potírání dovozu omamných prostředků do kolonií.

Misie jsou známkou životnosti Církve. Ona prvá jde k tak zvaným nevzdělaným národům a prvá jim přináší základy kultury. Tak mi kolikráte napadá ironická myšlenka: Proč ti, kteří mají ústa plná pokroku, proč s ním nejde, proč jej nejdou rozsévat tam, kde je ho tak málo, do takových divokých ještě zemí? Proč to ponechávají jen Církvi, ale proč jdou v jejích patách jako špačci v patách rolníka, obracejícího na jaře zem?

Čechy dávaly dříve tolik misionářů. Jesuité, jak doslýcháme, chystají obnovení své slavné české tradice misijní, která dala velkou řadu misionářů a převezmou prý misie v Rhodesii. Radost a svatá závist nás jímá při této zprávě. Jisté jest, že tím Tovaryšstvo Ježíšovo přes noc vyroste k neobvyklé, ještě větší síle u nás. Říkali mi spolubratří z Belgie, že jejich provincie byla kdysi velmi slabou, tak jen zkomírající. Přijetím ale misie v Kongu že se rázem vyšvihla k nejsilnějším dominikánským provinciím.

Dílu Šíření víry s jeho skvěle přetvořeným věstníkem (Katolické misie) kyne u nás ještě krásná a velká práce, rozdmýchati a soustřediti misijní zájem u nás ve všech vrstvách.

Braito.

Nejsme sektou!

Jsou dva druhy společnosti: jedna, která se odlučuje, úzkostlivě odloučí a schoulí ve své skupince a ve své hrstce ideologické, podobá se ostrůvku, trčícímu ze záplavy. Všechno ostatní kolem sebe považuje za své neštěstí, za svého nepřítele a většinou po prvých rozletech se omezuje na defensivu. S nikým nechce ničeho míti, všichni jsou nešťastnými ztroskotanci, hříšníky, lidmi špatnými a ztracenými.

To jest nálada a metoda sektářská. Jsou katolíci, kteří by rádi takto i Církev osamotili, odřízli. Všude zakládají svoje společky, svoje skupinky, jimž dávají na výsměch skutečnosti a jménu katolickému, to jest obecnému, jméno katolické a obecné, ač z toho hejna vystrkuje hlavu několik jenom lidí. Církev jest tak širokým mořem, ve kterém mají všichni lidé míti dosti místa, kde má býti dosti místa a světla pro všechny potřeby.

Druzí se chápou této skutečnosti a snaží se jménem katolictví řešiti otázky časné, třeba i podrobné, spletité, choulostivé. Nezdar ovšem odnáší katolická Církev. Tedy, utéci se světa? Nechati svět na pospas, ať se motá jak chce? Církev jest docela jinou společností, protože jest více než společností. Jest tajemným tělem Krista, který za všechny lidi umřel. Proto má možnost všechny lidi se všemi jejich potřebami, povoláními zasáhnouti. Zasáhnouti a prokvasiti. Tak žíti a tak chápati Církev a její život a naše působení v ní, abychom všechny zásady, stavy, potřeby a otázky řešili vždy jako *celí*

lidé, pevně stojíce na zemi a pevně opřeni o sebe. Jako lidé, u nichž je přirozenost podkladem nadpřirozeného, kde nadpřirozené sice léčí přirozené, ale neodstraňuje. Tento způsob života vychová lidi, aby byli kvasem, solí, světlem Krista na zemi, neboť toto a nic jiného není Církev, než Kristus na zemi! Tělo, celé, velké a ne nějaký výrustek, moře a ne ostrůvek!

Braito.

Čím ztratili křesťané svou sílu?

Docela nejapně ukazují lidé krátkozrací na to, že křesťanství již není živé, již nemá práva na existenci, protože nedovede prý žádné moderní otázce čeliti anebo ji rozřešiti...

Jsme svědky, že katolíci v mnohých zemích zklamali hanebně v otázkách sociálních. Jen snad Belgie a Holandsko činí výjimky. Popírati to? Vypočítávati křesťanskou charitu? Vždycky zůstává pravdou, že mnozí katolíci tedy tolikráte pokulhávali při veškeré charitě ve ctnosti spravedlnosti. Čím to?

Tím, že rozpoltili křesťané svůj život a že náboženství a Kristu vyhradili jenom minimální část svého života, a několik okamžiků bohoslužby a ještě neprožité v živém spojení a společenství s Kristem a celou obcí a pospolitost, jak tomu Kristus a Církev chce.

Tím, že se i křesťané dali strhnouti nepřípustným omylem, který snížil křesťanství katolické na úroveň ostatních náboženství a všechna tato náboženství ještě snížil globálně na světový názor. Křesťanství ale jest více než názor, třeba světový. Křesťanství katolické chce býti absolutním a absolutistickým světovým názorem, a životní normou a světlem a osou všeho, myšlenek, povolání, řízení světa, rozdílení a spravování všech hodnot duchovních i hmotných. Jestliže pochopíme, že všechno jest Kristovo a my pak jsme Kristovi a proto že ve všem se musíme říditi především touto úhelnou zásadou křesťanskou, že všechno bylo Kristem posvěceno, aby nás všechno přivedlo k němu a že proto všeho musíme používati ve smyslu onoho posvěcení a vedle stupně onoho posvěcení. Pak můžeme doufati, že zase budeme míti onoho vlivu na řízení světa, jehož si žádáme, ne, aby kněží jménem svého úřadu rozhodovali o hmotných a pozemských otázkách, nýbrž, aby všem a ve

všem byl zaručen a zabezpečen onen řád Kristův, který může usnadniti cestu všem k Bohu. Jenom touto cestou pronikneme v ducha národa svého i národů ostatních, až přestane býti křesťanství fasádou, štítem vývěsním. *Braito.*

Prožívání společenství našeho.

Liturgické hnutí jest velmi vhodným prostředkem k užšímu přimknutí věřících k Církvi. Není nic trapnějšího v kostele, než když tam věřící docela bez účasti klečí, když knězi není vůbec rozuměti, co se modlí. Proto se vynalezly mešní písně, které pak byly vytlačeny písničkami strašného obsahu a ještě příšernější melodie. Jakou vnitřní a bezprostřední souvislost provázení oběti nejsvětější má na příklad hraní při mši svaté tak zvané lurdské písně, která jest snesitelná pro procesí, ale při mši svaté není na místě. Obět mše svaté jest ústředním bodem života církevního, protože se tu zpřítomňuje obět na kříži, ze které Církev vyrostla, a ze které vyrostlo naše dětství Boží, dětství dítek Božích, všechny milosti a veškerá svatost. Proto právě v této oběti mše sv. se musíme soustřediti co nejúžeji kolem kněze. Až po letech oceníme práci Schallerovu, že přeložil Misál. Jeho jméno bude patřiti k největším jménům dějin našeho náboženského obrození. Bude se tak uctivě vyslovovati jako se v Německu vyslovuje jméno Schotta, překladatele německého misálku. Zavedli jsme na exerciciích společné odpovídání knězi a recitování celé mše svaté vyjma kánonu. Všichni účastníci byli nesmírně vděčni za to, že mohli tak těsně býti účastní mše svaté. Vyprávěli mi, že cítili životně svou jednotu s knězem a celou Církví a se všemi přítomnými, že ony chvíle recitované mše svaté patří k jejich nejkrásnějším chvílím. Zavádějte recitování mše svaté při bohoslužbách studentských, mládeže, při exerciciích a farnostech vůbec. Stačí k tomu několik těch, kteří hlasově ovládají sbor a kteří ovšem se vyznají ve mši svaté. Když se nezpívá chorálně, aspoň tuto účast na mši svaté horlivě pěstujme. Ovšem, kánon celý se recitovati nesmí. Při tom ať sledují věřící ony překrásné modlitby z misálku anebo příručky. Upozorňujeme, že na podzim vyjde nové vydání českého překladu misálku, nový Schaller, a bude dvojího druhu a to: na každý den a pak pro neděle a svátky jenom. *Braito.*

Nejsme Mariánská družina!

Na Pax Romana odsuzoval ostře věhlasný P. Rudolf, že některé katolické spolky odmítají náboženské úkony a pobožnosti v programu svého spolku s poznámkou, že „nejsou Mariánskou družinou". Mariánská družina jest náboženským sdružením velmi ctihodným a rozumným a jest hloupostí tohoto slova takto užívati. Kéž by jen byly naše spolky více Mariánskou družinou, Orel, spolky studentské etc.! Spolky, jichž členové se řídí touto zásadou, že nejsou Mariánskou družinou, by měli býti okamžitě ordinariátem anebo místním duchovním zrušeny. Protože z nich bude nakonec jenom zábavní spolek. Co řeknete, když se pořádá velké několikadenní sněmování a mnohým členům je již zatěžováním půlhodinka mše svaté a ranní modlitby s večerní? Pro takové katolíky pořádati nějaké kursy či týdny anebo cokoliv jiného je opravdu anachronismem, protože tady se jedná nejprve o katechismus.

Tentýž P. Rudolf zdůrazňoval potřebu náboženského vzdělání pro laiky. Theologie nesmí zůstati vědou vyhraženou kněžím, protože svaté pravdy byly všem otevřeny a všem byly dány dary Ducha svatého a všichni jsou povoláni k tomu, aby tyto pravdy prožívali, což všechno musí uvésti hlouběji a hlouběji do posvátných studnic Božího poznání. To je také smysl Hlubiny a to je účelem našich vyšších náboženských kursů. Proto srdečně zveme k obojímu naše studentstvo středních i vysokých škol. Ve všem se vzděláváte a pokládali byste pod svou důstojnost, kdybyste zůstali státi, jen v otázkách náboženských byste se spokojili s tím, čemu jste se naučili za těch pět let po dvou hodinách týdně? Nejste Mariánská kongregace, ani třetí řád? Tedy jimi trochu přece jen buďte! *Braito.*

Známe se?

Letos na sněmování naší německé katolické mládeže bylo několik přednášek věnováno otázce: Situace a práce českých katolíků. Sám jsem konal německým bohoslovcům v minulém školním roce přednášku na totéž téma. Pozoruhodná myšlenka. Abychom se navzájem znali. Ale, nemusí se říci, že my čeští katolíci, snad docela nic nevíme o krásném hnutí mládeže, Staffelsteinerů, skautů, pěvců, ačkoliv žijí vedle nás? Uve-

řejňuji to jako návrh pro naše kursy, sjezdy a podobně, píši o tom, abychom si všímali počinů svých bratří a súčastňovali se jich. Tak nejlépe se sbratříme a sblížíme a odstraníme mnohé hroty. *Braito.*

Božský učitel.

Slituj se, mistře, nad svými dětmi,
ty, jenž jsi uzdou bujným hříbatům,
a křídlem ptáka, jenž nemůže zblouditi,
pravým kormidlem lodí
a pastýřem královských beránků.
Shromáždi
své prosté děti,
aby mohly svatě chválit,
upřímně velebit
Krista, vůdce dětí.
Buď vůdcem, Pastýři,
rozumných oveček,
doveď, ó svatý,
své děti bez poskvrny,
Bože těch, kteří zpívají,
Ó Ježíši Kriste.

Klement Alex: Vychovatel.

PRACOVNA

Bolest.

Křesťan nezaniká v bolesti ani bolest nezaniká v křesťanu. Musí si vypíti do dna svůj kalich hořkosti.

Jenom zasazení bolesti má křesťan jiné. Jinak mu rozumí. Jako je pro nás štěstím jedině plným spočinutí v Bohu, podobně hodnotíme také jinak bolest.

Křesťan není osamělým člověkem. Je s bližními spojen v mystickém Těle, které od něho může žádati třeba i nesmírné oběti. Třeba i oběť naprostého osamocení. Spojení v mystickém Těle může od jednotlivců žádati třeba i obětování za kolektivum. A může se i to státi, že Bůh k této milosti, vyvolení za oběť, da ještě procítiti celou hrůzu býti předmětem milosti, hrůzu, hraničící třeba až s osamocením, které Kristus prožil na kříži.

A při tom nesmí křesťan propadnouti zoufalství, nýbrž musí dále nésti toto poplivané a přilepené a zhanobené já. Křesťan-

ství tu žádá odumříti ve stavu bdělém. Teprve nyní vyrůstá z bolesti tvůrčí život.

Mýlil se humanismus, když chtěl bolest oddisputovati, odmalovati, odčarovati se světa. Je poražen, jestliže od přirozenosti nedovede se povznésti k nadpřirozenosti.

Předkřesťanská doba uznala svou touhou po vykoupení Pascalovu bídu člověka bez Boha, ale také svou vlastní bezmocnost.

Dnes jsme ale na tom ještě hůře, protože lidé nemají pravdu a proto pokoru, a nedovedou se podívati klidně na svůj stav. Nalhávají si optimismus anebo pesimismus, anebo si říkají dokonce s Gidem, že chtějí tedy raději býti nešťastni bez Boha, než šťastni s ním.

Křesťan nepodléhá tragice, nýbrž opírá se o nejvyšší síly, aby jimi proměnil neúprosné zlo, aby zlomil jeho moc nad sebou. Jen kdo se přimkne k Bohu jako ke středu, může doufati ve svobodu a nezávislost před neúprosným zlem, protože jedině síla Boží mi může dáti jistotu vítězství nad zlým a osudovým.

Jinak nenalézáme ani ochrany proti bolesti, ale ani také řešení bolesti již přikvačivší.

Křesťanství zasazuje utrpení do života a jeho společenství a koloběhu. Křesťan se nedívá na utrpení jen jako na něco, co napíná a zmnohonásobňuje a očišťuje síly, nýbrž jako na něco, co nás spojuje s nadpřirozeným. Co nám pro ně otvírá zrak, co nás pro ně zjemňuje a osvobozuje.

Když trpí křesťan, protože je spojen s mystickým Kristem, trpí Kristus v něm a uvolňuje v něm silou svého utrpení nové síly, nová světla, nové zásluhy pro něho i pro ty, kteří jsou s ním spojeni v tomto tajemném těle.

Nám nestačí magická formule Lutherova „sola fides". Luther trpěl tragicky bolest a nejistotu křesťanovu. Ale odloučil křesťana od života Kristova v nás a našel si tuto nedostatečnou formuli. Nedůvěřoval svátostem, protože mu unikla v záplavě theologických distinkcí a disput životní souvislost mezi jejich formami a životem v těchto formách, jež jsouce živým lidem udělovány, spojujíce je s živým Kristem, do nás přelévají svůj vitální obsah.

Raději se zajistíme skutečností nového, immanentního životního principu v nás, než touto formulí, která omezuje lidskou osobnost a připadá jí jako cizí, neživý plášť... Kdo by toto snesl? Cizí těleso na svém těle. Ten plášť musí vrůsti do mé bytosti. Mé nitro musí býti přetvořeno novou skutečností nového života. A pak najdu v tom i smysl své bolesti. Právě, protože život Krista trpícího a posvětivšího a stále posvěcujícího bolest, koluje v mé bytosti!

Křesťan žije s Kristem a v Kristu. Jeho utrpení stává se, či může se státi životně bolestí Kristovou. Může trpěti s Kristem. Rozlévati skrze tohoto Krista, s nímž jsme všichni spojeni, své zakotvení v Bohu, svůj zápas o Boha právě v utrpení, ne ostatní. *Braito.*

Zmatení lidské.

Dnes se stali skoro všichni lidé blázny, protože ztratili Krista. Proto také ztratili střed života. Plahočí se se svými smrtonosnými filosofiemi, připravují (otroci tajných sil) své strašné gigantické války, které stojí přede dveřmi, hledají bezhlaví mír ve válce, jistotu v pochybnostech, pravdu ve lži a Boha v ďáblu. Co pak se týká filosofie: Co chce? Chce sloužit? Tedy, ať jde dále. Jinak jen s ní jenom do pekel.

Giuliotti.

Program Katolické akce.

Svatý Ireneus připomíná proti kacířům slova jednoho ze starých křesťanů, tak starých, že ani Ireneus již nezná jeho jména, že rozpjaté paže Kristovy na kříži jsou výzvou jeho k lásce všech ke všem. Jeho dvě paže volají po spojení a sjednocení obojího lidstva pohanského i židovského v jedné hlavě, v jednom Bohu, v jedné lásce, která se za obojí vydala.

Kdykoliv popatříme na kříž, připomeneme si, že Kristovy paže jsou vztaženy od věků do věků ke všem lidem a ke všem dobám a ke všem bolestem a všechny že objímají a všechny hledají. Ti, kteří jsou jeho, měli by pochopiti toto úpěnlivé volání Kříže a pracovati ze všech sil, aby se v těchto svatých pažích shromáždilo všechno, co je roztroušené ze synů Božích!

Braito.

Poslání umělcovo.

Hlavní myšlenka mého povolání jest velká touha a tíhnutí k radosti Boží a snaha spojiti s ní celý svět, svět citů a myšlenek národů i krajin, zavolati celý vesmír zpět k jeho původní úloze, ráje . . . Jak toužím po tom, aby docela zmizel ve mně spisovatel Claudel a aby pod směšným přestrojením za literáta žil jenom člověk, který tam rozhodně jest, to jest, služebník Boží, vášnivec pro slávu, pravdu a lásku Boží.

Claudel Madaulovi.

Křesťanská radost.

Od prvého svého styku ráno s prvým člověkem instinktivně očekávám, že nám přinese radost. Ode všech očekáváme radost a jsme trpce překvapeni, když nám ji nenese, anebo když nám přináší hořkou číši. Proč si ale nevzpomeneme, že svým křesťanstvím jsme zavázáni přinášeti do života sami radost. Neboť Evangelium je radostné poselství. I utrpení Páně vyvrcholuje v radostné skutečnosti, že jsme vykoupeni.

Nepomyslíme na to, jak druhým přinésti radost. Ale, lépe než mysliti na to jest účinnější tak zakotviti v Kristu, tak obléci jeho ctnosti, jeho dokonalosti, že on a jeho svatá radost a vyrovnanost bude z nás prostě vyzařovati a proto také druhé oblažovati. Kdo rozlévají kolem sebe hořkost, rmut a smutek, nejsou zakotveni v Kristu, nejsou jím ještě přetvořeni.

A i když jej přijímají, pak jej přijímají jenom jejich rty, ale ne skutečnost jejich života. A Kristus chce býti pokrmem života, ne formy jenom, *Braito.*

Duchem svatým k oblečení Krista.

Jest třeba opravdu vnitřního přetvoření, jest třeba, aby Kristus byl opravdu v nás vyjádřen. A jest to Duch svatý, jenž působí Krista takto v nás. Zajisté, že musí býti naše připodobnění ke Kristu i co se zevnějšího týká, ale jest to opět Duch svatý, jenž působí i toto vnější. Bez něho se podobáme umělé květině. Jest třeba začíti s tím, že vejde Duch svatý do našeho nitra. Když pak jest v něm, vystupuje jako míza ve stromu a upraví i vnější... Vybudujte nitro věřících a vnější již přijde. Když ale vybudujete vnější jenom, neučinili jste ničeho. Začíti s vnějším znamená stavěti ve vzduchu, bez základu, to znamená vychovati duchovní stroje, korouhvičky anebo pokrytce. Třeba vlíti do duší nejprve víru, lásku k Bohu, vnitřní mízu, neboť Duch oživuje, tělo nic neprospívá... *Abbé Chevrier.*

Ztráta úcty.

Tyto řádky platí vedoucím. Kolikráte jste se setkali, že jste byli přijati lidmi, novými lidmi s nesmírnou úctou skoro posvátnou, která vám dodávala autority ve vašem duchovním vedení. A jednou jste snad zpozorovali, že této úcty ubývá. Autority ovšem úměrně také. Kde je vina? Může býti vinen druhý, že si nedovedl dlouho vážiti pokladu ve vůdci, ale nejčastěji bývá vina ve vedoucím, že nedovedl se stále naplňovati, že již nic nového, myslím ve smyslu naplňujícím, neměl a nepřinášel, takže se jeho kredit brzo vyčerpal. Vedený může chybovati také, že si nedovedl vážiti daru svého vůdce, že si zvykl na jeho autoritu a velikost anebo novost jeho myšlenky, takže to všechno přijímal jako všední chléb a jako něco samozřejmého. Vůdce i vedený jsou si Bohem dáni a s posvátnou úctou mají oba před Bohem nésti své spojení, aby s jedné strany nekleslo a s druhé, aby se neochudilo a nevyčerpalo. *Braito.*

Spolubratřím.

Jednotnost našeho kněžství jest třeba tak zdůrazňovati jako jednotnost naší oběti. Celým světem vrací se oživení, uvědomění si skutečnosti, že my všichni tvoříme jedno tělo. V současném článku ukazujeme jak Eucharistie jest tvůrčím elementem této jednoty, neboť cílem Církve, tohoto tajemného těla Kristova jest, aby přivedla lidi k nejtěsnějšímu spojení s Kristem, totiž v lásce Otcovské. V Eucharistii jest ona obět nejvyšší lásky k otci a proto z téže oběti eucharistické roste také a rozmnožuje se tato základní a cílová láska nadpřirozená dítek Božích k nebeskému Otci. Proto nemá naše kněžství jiné-

ho účelu než ploditi tyto dítky Boží a živiti je v jejich životě, zdokonalovati je v jejich životě lásky k Bohu. Proto slují biskupové u svatého Tomáše a v jeho kněžské mystice perfectores. A naše kněžství není jiné než kněžství biskupů, našich hlav, naše kněžství není oddělené od nich. Nejenom, že jsou naši představení, nejenom že od nich přijímáme svou jurisdikci a své svěcení, naše kněžství zůstává na věky spojené nejenom s kněžstvím Ježíše Krista, nýbrž také s plností kněžství našich biskupů.

Je třeba potírati nezdravý tříštící individualismus i co se týká našeho kněžství. Biskupové mají plnost kněžství a proto plnost úkolu posvěcujícího. My jsme jen podílníky, zástupci jejich kněžské plnosti. Není zvláštní svátosti svěcení kněžského a zvláštní svěcení biskupského. To bylo zřejmé zvláště v prvých dobách, kdy se sloužila jediná obět mše svaté v biskupském chrámě a všichni kněží jí byli přítomni a v neděli pak akolyté roznášeli kněžím rozběhlým po osadách Eucharistii biskupy konsekrovanou. Byl jeden oltář a jeden obětník na znamení této jednoty. Dnes, kdy se celebruje tolik mší sv., vzpomeneme si na svoje přivtělení k jednomu kněžství a ke svému pastýři s plným kněžstvím. Katolický sjezd ukázal jakou sílu mají naši biskupové, když na jejich výzvu přišlo tolik tisíc věřících za nejtěžších podmínek. Na to musíme upozorniti tuto latentní sílu našich pastýřů, abychom si ji uvědomili, i také my a abychom se vžili do své spojitosti životní a sakramentální se svými biskupy, ale také vzali na sebe onu část povinné dokonalosti, která přísluší těm, kteří jsou perfectores, protože jimi jsme v té míře, v jaké nám byla dána účast na vedení tajemného Těla Kristova. *Bratto.*

Oslavení těla.

Mnohý zoufá dnes nad člověkem vůbec. Zoufá nad lidskou ubohostí a špatností. Vytýkávalo se středověkým asketům, že ničili svá těla, že je potírali, že nevěřili v člověka a nevěřili proto člověku. Za Kierkegaardem táhne se jako stín temná, ba i tupá víra v životní tragiku lidskou... My ale věříme, že Kristus zlomil tuto tragiku, že vykoupil všechno, i tělo lidské. Někdy se zdá těžko uvěřitelné, že by toto tělo lidské rozryté nemocemi, utýrané prací, zmítané neukázněnými vášněmi, že by toto bylo společník a spolupracovník duše, která byla povolána k účasti na přirozenosti Boží. A přece! Tělo není jen žalář duše. Tělo je také svatostánek Nejvyššího, který v nás přebývá posvěcující milostí docela zvláštním způsobem. Jsou lidé, kteří považují za nesnesitelné, aby jejich duše, aby jejich povolání bylo spojeno s touto hltavou a nenasytnou a bezohlednou bestií lidského těla. My ale víme, že Kristus vzal na sebe pravé skutečné lidské tělo, naše tělo, naši přirozenost. Ovšemže dokonalou, ovšemže neporušenou, ale, tím více vynikne naděje naše, když povážíme, že chtěl v tomto svém sva-

tém a neposkvrněném těle, že chtěl trpěti, že chtěl poznati bolest, hlad i žízeň. Proto vzal na sebe tělo, aby je vykoupil. Kdyby chtěl vykoupiti jenom duši, nepřijímal by lidského těla. Proto doufáme, že jednou vysvobodí i naše tělo ze zajetí z ponížení a z otroctví. Že aspoň naše tělo dá se vykoupiti, že můžeme aspoň doufati v toto vykoupení a očištění. Proto se mu dává za pokrm pod tělesnou způsobou, proto jej přijímáme tělesným také způsobem, aby nám jeho tělo bylo nadějí, očištěním a zárukou vykoupení i našeho vlastního těla. Naše tělo není jen žalářem duše, nýbrž jest duší také prosvěcováno milostí, jest jí přibíráno k dobrým skutkům i k nejhrdinnějším dobrým skutkům. Tak jest naplňováno zároveň Bohem. Touto cestou doufáme, že bude vyhojena naše rozpoltěnost, že cítíme dva zákony ve své duši a ve svém těle. *Braito.*

Jest zbožnost sobecká?

Může býti sobeckou, ale to již není pravou zbožností. Vytýkají to často rozjímavým řádům, třeba karmelitkám, zvláště když tam odchází nějaké schopné děvče: Co ta by mohla dobrého ve světě působiti atd. Tak se také dívají na rozjímavé řády mužské, jako na nějaký luxus anebo dokonce něco nespravedlivého vůči ostatnímu křesťanství. A zbožnosti říkají, že na ni je škoda času, říkají o tom, že se nevrátí do sakristie, že dnes je třeba činnosti. Podívejme se, kdy je zbožnost sobectvím a zda je zbožnost jen tak opravdu neúčinnou pro křesťanství.

Taková zbožnost jest sobeckou, která jest neplodná, která hledá ve zbožnosti ne Boha, nýbrž své vlastní uspokojení, která hledá sladkosti, útěchu jenom ve zbožnosti, která se zbožností opíjí jako jiný hudbou anebo jinými rozkošemi. Taková zbožnost jest sobecká, která jsouc výslovně zavolána k pomoci, odvolává se na své naměřené, sešroubované a sebou samým předepsané pobožnosti a cvičení, pro něž raději nepodá ruku k pomoci, když je o to výslovně žádána, taková zbožnost jest rozhodně sobeckou. Ale, není sobeckou ona zbožnost, která nikoho nepoškozuje, nikoho neochuzuje, nýbrž se dává opravdu a dokonale a cele Bohu, za všechny, kteří se mu chtějí odníti, kteří mu chtějí utéci.

Pravá zbožnost není sobeckou, protože jest zasazena do mystického Těla Kristova, do jeho Církve, nejprve z ní vychází. Vychází totiž ze spojení s Kristem zvláštním způsobem přítomným ve spravedlivých v těch, kteří mají posvěcující milost. Církev pak dává tuto posvěcující milost skrze svátosti, které všechny směřují opět ke Kristu svátostnému. Kristus ve svém Božství, Kristus mystický a Kristus svátostný, jeden a týž Kristus různě se projevující soustředil své působení do svého mystického těla skrze své tělo svátostné, aby vytvořil z lidí obraz sebe, Krista-bohočlověka. Kdo se opravdu rozletí ke Kristu svou zbožností, nemůže jinak než ve spojení s celou Církví s tímto tajemným Tělem Kristovým. Proto také ve spojení

se všemi, kteří tvoří toto tajemné Tělo. Všichni, kteří jsou takto s Kristem spojeni, jsou zároveň spojeni také se všemi, kteří se scházejí v tomto Těle a proto všichni mají podíl na jejich zbožnosti a na jejich duchovním životě. Tak se neztrácí pro Církev ona energie v duchovním životě, kterou mnozí prohlašují za ztracenou. Ti, kteří tak zdůrazňují činnost, chtějí přece jenom jedno, aby Kristus zvítězil v duších. Přece chtějí světskou nadvládu těch, kteří jsou posláni, aby rozšiřovali království duchovní, království nebeské a Boží. Pak ale nemůže býti jediné modlitby a jednoho vzdechu zbytečného. Nikdo nemůže ani povzdechnouti pravou zbožností bez Krista a proto se zase veškerá zbožnost vrací do svatého Srdce Kristova a rozlévá se všemi paprsky na všechny, kteří jsou jakkoliv spojeni s tímto Středem a Králem veškerých srdcí.

Tedy, ne: pohrdati zbožností anebo ji podezírati, nýbrž vychovávati k pravému chápání a k pravému provádění zbožnosti a potom tato zbožnost opravdová a v Kristu zakotvená bude puditi všechny takto zanícené, aby šli k bratřím a vykonali všechno možné pro jejich přivedení ke Spasiteli.

Svatá Terezie Ježíškova byla po celý život ukryta na Karmelu, nevyšla ze sakristie a nespočítatelné jest duchovní ovoce jejího působení a její cestičky. Proto: nebojte se zbožnosti! Neochudí apoštolátu! *Bratto.*

ŽEŇ

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

BREMOND: *Thomas Morus*, Habbel, Regensburg, 1935, str. 300, cena 2.85 Mk. — Umělcem a historikem světového jména psaný životopis Th. Morův jest v německém překladu skutečným přínosem. Bremond dovedl vystihnouti jako znatel renesance jemnou, duchaplnou, a při tom hrdinnou postavu tohoto humanisty a při tom velkého světce. Život mučedníkův rozvíjí se před zrakem jako v ostrém zrcadle. Mohu tuto knihu doporučiti všem přátelům a ctitelům Tomáše Mora.

R. P. CAYRÉ: *La méditation selon l'esprit de saint Augustin.* Desclée de Brouwer, Paris, 1935, str. 94, cena 4 frs. Nový návod, jak s užitkem rozjímat v duchu sv. Augustina. Přítomná metoda nezmenšuje důležitost jiných způsobů rozjímání, ale staví se jim po boku. Chce zvnitřnit duše podle důvěrného způsobu rozmluvy s Bohem velikého učitele církevního. Na konec je připojeno několik jiných běžných metod rozjímavé modlitby.

COJAZZI: *Pier Giorgio dopo dieci anni.* Torino, Ssc. Ed. Intern. Str. 64, cena 1 L. Ukázka, jak po deseti letech žije

Pier Giorgio v srdci studentstva téměř celého světa. Zprávy jsou propleteny mnoha obrázky a jsou připojeny mnohé dosud nevydané dopisy. Potěší přátele P. Giorgia.

DLOUHÁ: *Ctihodná matka Marie Elekta od Ježíše*. Vydal pražsky Karmel, 1935, str. 64. — Bylo třeba tohoto životopisu, nejen abychom se dověděli o životě zakladatelky pražského Karmelu i o Karmelu samém. A bylo k tomuto úkolu třeba B. Dlouhá, která to dovedla vykonat s láskou, jaká zapaluje i jiné.

DLOUHÁ: *Pražské Jezulátko doma i v cizině*. Vydání pro mládež. Praha, Školské sestry, str. 80. Děti by měly dostat do rukou tuto knížku, aby se naučily milovat pražské Jezulátko, které k naší největší hanbě je mnohdy více známo za hranicemi než u nás.

DRAIME: *La rencontre. Radio-causerne*. Liege, La pensee catholique, 1933, str. 146. Jsou to různá témata, jež byla proslovena příležitostně v radiu. Podle toho je také jejich hodnota. Vesměs jsou to řeči klidné, které se právě tak dobře čtou jak se jistě také dobře poslouchaly.

DVOŘÁK: *Pange lingua*. G. Francl, Praha, 1935, str. 100. Báseň v prose s jemnými a dojemnými obrazy, jimiž se básník snaží ukázat velikost Eucharistie a ubohost duše, odvažující se přiblížiti k eucharistickému Ježíši. Zároveň naznačuje, že v Eucharistii máme památku umučení Kristova.

FATTINGER J.—EM. SOUKUP O. P.: *Katecheta vypravuje*... Edice Fides, R. Kolbe, Olomouc, 1935. Edice Fides nastupuje velmi skvěle svým prvním dílkem „Katecheta vypravuje..." Nemohla vlastně začít ničím lepším než upozorněním na pravdy víry, jak se podávají v katechismu. Kniha tato je především pro katechety, aby upoutali pozornost svých žáků a vštěpovali jim, že pravdy náboženské se dají žít, že to není pouhá teorie; kazatelé v ní najdou nejlepší sbírku živě podaných příkladů, které ještě nikde nebyly uveřejněné (příklady hlavně z moderní doby!) a všichni jiní lidé tam najdou praktickou zbrojnici proti útokům na katolickou Církev a náboženské pravdy vůbec. Překlad P. Em. Soukupa se čte jako originál. Nesetřel žádné jemnosti a při tom zůstává velmi živý a dbá o nejčistší češtinu. Překlad je uspořádaný podle našeho katechismu. Doporučujeme všem!

GARDEIL: *La vraie vie chrétienne*. Paris. Desclée de Brouwer, 1935, str. 362, cena 20 frs. — Byla to opravdu dobrá myšlenka vydati toto třebas nedokončené dílo posmrtné velkého myslitele a theologa P. Gardeile. Velikost křesťanského života vynikne, když jej uvažujeme jakožto vycházející z Boha a spějící k němu. To je právě myšlenka, která prochází celým dílem G. Není to četba snadná, ale theolog a i vzdělaný laik tu nalezne velmi mnoho jak pro obohacení svého náboženského poznání, tak pro posílení své lásky k Bohu.

GRABMANN: *Thomas von Aquin*. München, Kösel-Pustet, 1935, str. 230, cena váz. 4.50 Mk. Nemůžeme dosti doporučit toto šesté vydání velkolepého díla Grabmannova o svatém

Tomáši. Poznáte z něho nejen velikost osobnosti světce a učence, nýbrž i hlavní rysy jeho myšlenkového světa. Je to opravdu ve své krátkosti nejlepší knížka o sv. Tomáši pro rychlou orientaci. Nové vydání je zvětšeno.

GRANDS LACS: *Revue mensuelle des missionnaires d'Afrique*. Pères Blancs, Louvain, cena pro cizinu 8 Belgas. — Je to opravdu bohatý misijní časopis. Co tu obrázků, původních obrázků hlavně z misií bílých otců! Části textové je věnována podobně největší pozornost. Časopis se řadí opravdu mezi nejlepší svého druhu.

LACORDAIRE: *Die heilige Maria Magdalena*. Vechta in Oldenburg, Albertus Magnus Verlag, 1935, str. 207. — Známe toho velmi málo o velké světici-kajícnici Magdaleně. Ale umělec, jakým byl Lacordaire, dovedl to málo říci tak, že se nám toho zdá velmi mnoho. Jeho slova jsou slovy krásnými, která dovedou získat pro kajícnost, jakou nám líčí na Magdaleně.

R. P. LELONG O. P.: *La messe vivante*. Editions „Alsantia", Paris — Colmar, 1935, str. 235, cena 12 frs. — Nadpis této knížky by se mohl doplnit a zněl by: „Jak je nám mše sv. pramenem života, dovedeme-li se jí náležitě zúčastnit a proniknout v její bohatý obsah." P. Lelong řeší tento problém velmi zdařile. Ukazuje, jak nás mše svatá provází životem a jak se nám v ní vždycky poskytuje pomoc a síla. Originelní je její umělecká úprava. Toto dílko jistě způsobí mnoho dobra.

MICHELS: *Das Heilswerk der Kirche*. A. Pustet, Salzburg, 1935, str. 103, cena 2.20 Mk., váz. 2.90 Mk. — Je to příspěvek ke theologii dějin. Autor se snaží ukázat, jak dílo posvěcení Kristova zasáhlo život jak jednotlivce, tak celého lidstva, jak proniká nejen Církev, nýbrž i stát. Kniha chce říci nebo napověděti však ještě více, chce ukázat, že to, co dovedla Kristova myšlenka v minulosti, toho je schopna i dnes. Studie je v každém ohledu zajímavá.

DOM PIERRE PUNIET O. S. B.: *Le psautier liturgique*. Desclée de Brouwer, Paris, 1935, dva díly, I. str. 874, II. str. 873, cena 90 frs. — Mistrně rozebraný žaltář. Autor napřed kriticky rozebírá každý žalm zvlášť, pak ho podává po stránce historické, dogmatické, liturgické, mystické... Monumentální toto dílo je především pro kněze, aby vnikli do ducha této překrásné sbírky modliteb, inspirovaných Duchem sv., jež Církev sv. zpívá dnem i nocí před tváří Hospodinovou. Doporučujeme všem, kteří jsou vázáni modlitbou církevních hodinek; jistě bude mít každý větší radost z recitování božského oficia, až pochopí, co vše možno najít v žalmech. Na konci každého dílu je velmi praktický analytický obsah, který ukazuje stránky vykládaného žalmu, podává jeho celkový ráz a stručný obsah úryvků žalmu.

SIGGE TIM. Dr. O. F. M.: *Das Johannesevangelium und die Synoptiker*. Verlag der Aschendorffschen Verlagsbuchhandlung, Münster i. W., str. 221, cena 7.87 Mk. — Autor jedná v této knize o nesnadné, ale důležité otázce vztahu mezi evangeliem sv. Jana a evangelii synoptiků. V první polovině

zkoumá různé řešení této otázky jak stará, tak nová. V druhé části hledá cíl čtvrtého evangelia a konečně řeší problém. Jak sám autor upozorňuje v úvodě, toto dílo chce přinést nové světlo pro řešení této otázky. Jak je vidět z knihy, úmysl svůj skutečně dobře provedl a jeho kniha je obohacením exegetické literatury a opravdu přináší vzácné prvky; bude proto hledána exegety.

TARDIVEAU R.: *Le sacerdoce intérieur.* Desclée de Brouwer, Paris, 1935, str. 106, cena 5 frs. — Návod pro kněze, jak mají pronikat do ducha svého vznešeného úřadu. Autor ukazuje kněžským duším, v čem spočívá smysl veliké svatosti kněžské. Kněz se má státi: druhým Kristem, a to nejen charakterem, nýbrž přetvořen duchem Kristova kněžství.

TAUBER OTAKAR Dr.: *Soulad a poměr vědy a víry.* Str. 40, cena neudána. Když jsem psal „Mluvil v podobenstvích", poznal jsem cenu prací dra Taubera — z jeho jedné věty jsem dělával desetiřádkové aplikace příkladů. Při tomto díle mám dojem shluku zářivých krystalů. Ve svých větách ukazuje, jak umí ovládati myšlenku i výraz myšlenky, takže čtoucího skutečně chytnou a přemýšlejícímu se rozzáří, jako pravý krystal. Druhou složkou jsou citáty, které vybíral zkušený a svou věc ovládající profesor náboženství. Kéž by bylo možné, aby se tak dostalo na světlo všechno, co je uloženo v pracovním stole monsignorově v tolika starých deskách!

P. Em. Soukup.

Une journée chez les moines. Desclée de Brouwer, Paris, 1935, str. 160. — Kdo chce proniknout do půvabných tajů klášterního života, ať si obstará tuto knížku plnou zajímavých detailů. Tam se doví, jaký jest účel řádů, jak jsou jejich obyvatelé zaměstnaní, co konají pro Církev a společnost lidskou. Zde je vylíčen život benediktinského řádu, od něhož se podstatně neodlišuje žádný mnišský řád západu. Sedmadvacet krásně provedených fotografií (na křídovém papíře mimo text), dodává tomuto vkusně upraveném dílku zvláštního půvabu.

VERHAAR: *Tractatus de novissimis.* Hilversum in Hol. P. Brand, 1935, str. 140, cena 2.10 — Jde o studii, která si všímá opravdu nejnovějších teorií, týkajících se posledních věcí člověka. Autor zná nejlepší výsledky positivní theologie a umí jich dobře použít. Je jasný a přehledný. Můžeme opravdu doporučit.

WIBMER—PEDIT. *St. Nothburg.* Pustet, Salzburg, str. 214, cena 3.90 Mk. — Ze všech německých svatých žen jest na venkově, především tyrolském, nejznámější a nejuctívanější svatá Notburka. Nejkrásnější ozdobou, která u ní ihned vynikne, jest Notburčina účinná láska k chudým a k nemocným. Wibmer Pedit jest dobrou znatelkou dějin a má jemné, v životě namáčené a ostřené pero. Vykouzlila ze života sv. Notburky knihu, která se čte jedním dechem jako román. Celý prostý život prosté světice se odráží v knize. Tak prostý, že každého strhuje k následování. Na příkladě Notburčině znovu

vidíme, že milovati Boha není výsadou několika, že všem jest možné a každému že Bůh k tomu dá milost.

P. FR. ŽÁK: *Nedělní promluvy po svatem Duchu.* Vydalo Družstevní nakladatelství v Hradci Králové-Adalbertinum, za 18 Kč. V této knize mluví k nám P. Fr. Žák naposledy před svou cestou na věčnost. Z úcty a vděčnosti k tak skromnému knězi, ale věhlasnému kazateli opatřte si toto dílo, aby vám pomohlo při hlásání slova Božího.

Z RŮZNÝCH POLÍ

Almanach des Schocken-Verlags, Berlin. — Přehled vydavatelské činnosti tohoto nakladatelství, které vydává hodnotné a krásné věci židovského původu. Výňatky z vydaných knih činí Almanach praktickou příručkou pro posouzení této literatury.

BRÜHLMANN: *Physik am Tor der Metaphysik.* Reinhardt, Munchen, 1935, str. 138, cena 3.80 Mk. Brühlmann chce nahraditi Einsteinovu teorii časprostoru, teorií absolutnosti světla a síly. Nazývá je základními předběžnými podklady fysiky a proto také základem jakéhokoliv poznání, jakékoliv častoprostorové skutečnosti. Tím chce odstraniti materialismus často tropený jménem vědy a přinésti fysikou člověku životní víru.

DELP: *Tragische Existenz.* Herder, Freiburg, 1935, str. 128, cena 2.60 Mk. — Pokus o vypořádání s existenciální filosofií, tak, jak je především representována Heideggerem. Autor třídí pečlivě zrno od plevy v této filosofii a ukazuje především na pochybení v metodě. Heidegger jest žákem jak Nietzscheho, tak Kierkegaarda, kteří oba bojovali proti idealismu hegeliánskému. Delp ukazuje na spojitost s Diltheyem a konečné i s Husserlem a Schelerem. Hlavně vytýká tomuto vitalistickému fenomenalismu, že zůstává trčeti, což je ironií, v apriorismu. Kniha velmi důležitá, která tentokráte zavčas upozorňuje, třídí, varuje i přejímá.

DICKENS: *Život našeho Pána.* Praha, 1935, L. Mazáč. — I bez předeslaných úvodních slov, jež vysvětlují vznik knihy, nemohl by býti čtenář už po několika stránkách na pochybách o jejím vlastním určení. Patří do rukou dětem, a její zaměření v svém základu vlastně pedagogické, se jasně obráží i ve výběru látky vzaté z líčení evangelií i v jejím zvládnutí. Ze snahy ukázati dětem na postavě jasných a pevných obrysů, jak jest nejen žádoucí, ale i záslužné žíti v souladu s Boží vůlí, vyplývá hlavně, zdá se, ta skutečnost, že se Dickens omezuje na líčení jedné stránky Kristovy osobnosti: děj jeho vykupitelského díla na zemi, toť převážně příběh člověka mezi lidmi. K. D.

DURANDUS DE S. PORCIANO O. P.: *Quaestio de natura cognitionis et disputatio cum anonymo quodam necnon determinatio Hervei Natalis O. P.* Aschendorff, Münster, 1935, str. 75. — Vydání těchto krátkých pojednání je opravdu vítané. Poskytují nám pohled do psychologie středověku;

především Durandovo pojednání je zajímavé, neboť je charakterisuje originelní jeho postoj v otázce o „intellectus agens", o kterou i dnes se vedou živé diskuse.

ERMAN ADOLF: *Die Religion der Aegypter.* Walter De Gruyter & Co., Berlin, str. XVI. a 465, cena váz. 7.50 Mk. — První souborná a úplná studie o náboženství Egypta po dobu 4000 let. Autor vyšel ze školy Langovy, jejíž náboženskofilosofické teorie zastává. Ale to není hlavní obsah knihy. Hlavní a neocenitelná je právě úplnost knihy: Velmi bohatá ikonografie, vyčerpávající výbor důležitých náboženských textů, víra, theologie, mravy Egypťanů, egyptské náboženství v Evropě. Pro dějiny náboženství je kniha nesmírně poučná. Otvírají se tu pohledy i do Starého zákona, hlavně do jeho liturgických předpisů; náboženské texty podávají přesvědčivé doklady k tomu, co autor sám třeba nezamýšlel, že původní náboženství Egypta byl krásný monotheismus. —es—

FRAZER: *Balder le Magnifique.* Geuthner, 1935, 2 sv. po 360 stran, cena 100 frs. — Frazer jest znám svými synkretistickými názory o křesťanství, svým přílišným srovnávaním a vykládáním podobností, které plynou ze stejného lidského ducha, kdežto Frazer v tom vidí obyčejně vypůjčení si křesťanských obyčejů od obyčejů jiných náboženství. Nesmírnou cenu má v této knize snesení úžasného materiálu o náboženských zvyklostech, obyčejích, formách nejrůznějších náboženství na světě. Pečlivá jest studie o posvátných ohních v různých náboženstvích. Mohli bychom se příti o různé výklady oněch různých náboženských a symbolických ohňů, ale to není hlavní zásluha Frazerova a ostatně svůj výklad si touto metodou může podati nakonec každý sám. — Dílo jest provázeno bohatým vědeckým aparátem, poznámkami, srovnávacími tabulkami, vysvětlivkami. Jest to neobyčejně důležitá kniha pro všechny, kteří studují dějiny náboženství, filosofii náboženství a především srovnávací vědu náboženskou. Pro odborné knihovny nepostrádatelné.

GIBBS: *Ewiges Suchen.* Universitas, Berlin, 1935, str. 300, cena 4.80 Mk. — Historie ženy, kterou jsem měl rád. To jest obsah knihy vyzrálého anglického spisovatele Gibbsa. Jest to ale více román, jsou to zároveň dějiny doby, dějiny konce minulého století. Autor tříbí lidi i ideje oné doby s neúprosnou, ale ne chladnou přísností. Krásně jest proveden důkaz, že dějiny se odehrávají vůlí Boží pro vyvolené, třebas neznámé a v očích lidí nepatrné.

GUY DE LARIGADIE: *Vingt scouts autour du monde.* Desclée de Brouwer, Paris, str. 134. — Skauti a přátelé skautingu najdou v tomto zajímavém cestopisu dvaceti skautů kolem světa mnoho povzbuzení a osvěžení. Odhaluje se v něm mnoho kouzel tohoto krásného sportu. Sedmnáct snímků z cesty, provedených na křídovém papíře, zpestřuje poutavé vypravování.

HENZ: *Dennoch Mensch.* Pustet, Salzburg, 1935. — Kniha, která věří v člověka neotřeseného největšími zklamáními a od-

říkáními. Zklamán v lásce, hrdina této knihy není tím zlomen, právě tak jako z války se vrací přece ještě jako člověk, nesa si s fronty uzlíček svých šlechetných zásad a cílů do budoucna. Ferdinand, hrdina knihy, hledá stále lepší já i v bitvách i v krutosti, která šílí kolem něho. Nachází v Bohu svou hlubinu bezpečnosti a jistotu svého štěstí a smyslu života. Líčení jsou opravdu silná a umělecká. Proto tím krásněji vynikne základní myšlenka. V Bohu se jistě vrátíme domů.

HERDER, *Der grosse*. Svazek poslední (12). Unterführung — Zz. — K poslednímu svazku je přidán dvojí přehledný seznam, který velmi usnadní užívání této encyklopedie: hesla a přílohy podle 24 rámcových oborů, a doplňky odkazů. Bylo již mnoho řečeno ke chvále Velkého Herdera v jeho čtvrtém, zcela přepracovaném vydání. Kdo zná podobné encyklopedie v jiných jazycích, přisoudí Velkému Herderovi prvenství. Jednak pro spolehlivost katolického názoru na osoby a věci, jednak pro největší dosažitelnou úplnost při stručnosti rafinované a zároveň bez námahy srozumitelné. Rovněž prvenství patří obrazové části, která, na rozdíl od většiny takových encyklopedií, jest podána v nejnovějším výběru a technicky bezvadně. —es—

CHRISTOPHE J.: *Le chapeau de soleil*. Desclée de Brouwer, Paris, 1935, str. 213, cena 8 frs. — Román, psaný v duchu zcela moderním. Nejde v něm o sensaci; má ukázat hodnotu lidského života. Líčí život dívky, která ve svém mládí toužila po aureole světců; radosti světské ji nechají zapomenout na tuto touhu, až když se dostaví omrzelost ze všedního života, prosí Boha, aby alespoň její dítko se stalo svatým.

JAVOŘICKÁ: *Otcovský dům*. „Vyšehrad" v Praze. Stran 324. Brož. 18 Kč, vázaná 28 Kč. — Javořická zná dopodrobna venkovský život se všemi jeho temnými víry a dramaty, kterými jest prostoupen i román „Otcovský dům". Na pozadí těžkých rodinných svárů, trpkostí a nedorozumění, které rozvracejí hrdou selskou rodinu, probíhá rušný děj, hraničící s tragikou.

„JITRO", *časopis pro studenty*. Časopis katolických studentů „Jitro" vešel právě do XVII. ročníku velmi hodnotným číslem, které i po stránce technické je dokonalo vybaveno. „Jitro" za výborného vedení prof. Dominika Pecky, který rozumí studentské duši, stalo se naším nejlepším studentským časopisem, který studenty vychovává, otiskuje jejich literární práce, prosu i básně, podává přehledy o knihách a poskytuje studentům příležitost, aby vyjádřili své názory o kulturních otázkách. — Z „Jitra" byly odstraněny zprávy rázu organisačního, které jsou nyní otiskovány ve zvláštní příloze Raport. — Životný obsah časopisu „Jitru" je nejlepším dokladem toho, že „Jitro" vniklo do širokých vrstev studentských. — Předplatné „Jitra" je při 32stránkovém rozsahu minimální: pro studenty do 1. ledna 13 Kč, po 1. lednu 14 Kč. „Jitro" možno objednati v administraci „Jitra", Praha II., Spálená 15. —cm—

KIERKEGAARD: *Der einzelne und die Kirche*. Wolf-

Verlag, Berlin, 1935, str. 250, cena 5.20 Mk. — Vzrůstá znovu zájem o Kierkegaarda, v němž někteří vidí pomocníka antiklerikalismu, druzí, zároveň ale nejnábožnějštějšího ducha poslední doby. Kierkegaard prožil strašnou prázdnotu své švédské reformované církve. Bojuje proti křesťanstvu, proti těm, kteří Krista zastřeli svými formulemi. Jeho kritika lutherismu jest zdrcující. Tvrdí o něm, že jest bezprostřední přípravou volnomyšlenkářství. Chce křesťanství očistiti, chce aby křesťanství zasáhlo především život. Přítomné řádky mohou posloužiti těm, kteří jsou pevni jako zrcadlo ke zpytování svědomí v mnohém a mnohém velmi užitečnému.

MESSER: *Glauben und Wissen. Geschichte einer inneren Entwicklung.* München, Reinhardt, 1935, str. 60, cena 1.50 Mk. — Od člověka, který se rozešel s positivním náboženstvím, nemůžeme čekat nic jiného než laickou morálku a službu dnešnímu režimu německému. Třebaže je Messer jinak seriosní, není kompetentní ve věcech, o kterých mluví, protože ten, kdo nevěří, nemůže mnoho mluvit o víře.

MILASZEWSKÁ W.: *Na čtyři strany.* Vyšehrad, Praha 1934, str. 216, cena 18 Kč. Román o poválečné generaci, která touží po lehkém životě, po bohatství a přepychu. Spisovatelka v něm řeší palčivou otázku moderního manželství. Román podává plasticky osud několika lidí a je přímo nabit dramatickými scénami.

OSMERA: *Chvíle.* Olomouc, Č. Beran. — Není tématických ani tvarových výbojů v této poesii, která naopak místy poklesá k značné výrazové neobratnosti. Několik málo silnějších čísel jest však z části zachráněno vědomím závaznosti bratrských svazků, vůlí k víře i pomoci, ba jakousi harmonií, i když ne uskutečněnou, tož aspoň tušenou, a náběhy k ní pod nárazy doléhající okolní chaotičnosti. Avšak hledati klíček k jejímu překonání v návratech k dětskému štěstí domova a v neuvědomělém, přímočárém příkladu vtělených plodivých sil zevně, zdá se dnes už trochu nepřesvědčivé a pro básníka pohodlné, nebyl-li vztah k rodné půdě umělecky povýšen aspoň v tom smyslu, jako v díle Jana Čepa. K. D.

Památník na První celostátní sjezd katolíků ČSR v Praze 1935. Václav Lehm, Náchod. — Tímto památníkem si můžete zjednat jednu z nejpěknějších a nejtrvanlivějších památek z katolického sjezdu. Naleznete v něm katolický sjezd v celé jeho pestrosti a kráse. Památník nezapomíná ani ni návštěvu hosta, kardinála-legáta, na Moravě a Slovensku. Skvělé je grafické provedení snímků na křídovem papíře.

PAVEL: *Duchovní význam velkých svátků.* Praha, 1935, str. 54, cena 5.40 Kč. — Vychází ve sbírce Práh mezi světy, redigované J. Kroftovou-Kočovou. Kdyby nebyly v knížce přimíchány bludy, zvláště o skutečné přítomnosti Krista v Eucharistii, byla by jistě velmi krásným poučením, jak dlužno světit církevní svátky a období způsobem duchovním. Kristus učil nejen lásce blíženské, nýbrž i poslušnosti k Církvi.

PHILON VON ALEXANDRIEN: *Von den Macherweisen*

Gottes. Schocken, Berlin, 1935. — Úhledná knížka překládající dílo vynikajícího židovského myslitele, který měl takový vliv na pozdější křesťanskou filosofii v jednom z jejich proudů. Líčí a kritisuje pronásledování židovské za Caliguly.

RIBOULET: *Histoire de la Pédagogie*. Vitte, Lyon, 1935, str. 668, cena 33 frs. — Konečně řádné dějiny pedagogiky s katolického hlediska a při tom cenově každému přístupné. Dílo je psáno bohatou životní zkušeností, po pečlivých studiích. Autor všímá si všech i nejnovějších směrů, hodnotí je s katolického hlediska a nezapomíná ani na světce, kteří vynikli v umění vychovatelském. Vřele doporučuji našim učitelům a profesorům.

SIMON ERNST: *Chajjim Nachman Bialik*. Schocken-Verlag, Berlin, 1935, str. 156, cena 2.50 Mk. — Život a dílo jednoho z moderních židovských básníků, v němž se vyplakala moderní židovská duše. Dílo spravedlivě zhodnocuje tohoto osamoceného a nepochopeného básníka.

TOTH: *S otevřenýma očima Boží přírodou*. Str. 154, 10 vyobrazení na křídovém papíře, šito nití a oříznuto, cena 7.50 Kč. Zásluhou překladatele dp. Al. Hanzelky dostává se mládeži překrásného díla, v němž ve formě velmi zajímavých rozhovorů o uchvacujících zjevech živé i mrtvé přírody, o nezměrném vesmíru i údiv vzbuzujícím mikrokosmu, se nevtíravě upevňuje křesťanský názor na svět a rozněcuje činorodá láska k moudrému Tvůrci. Velmi hodnotnému obsahu levné knihy, po níž rád sáhne i dospělý, dostalo se i krásné zevnější úpravy, zvláště uměleckou obálkou akad. architekta Chomutovského. Objednávky vyřizuje horlivý vydavatel dobrých knih pro mladé lidi, jímž je Sdružení katolické mládeže, Praha II., Spálená ulice 15. Doporučujeme vřele každému!

VINCENT J.: *Rosie et L'Amour*. Paris, Desclée, 1935, str. 339, cena 10 frs. Tento román není psán jen pro mládež, ale pro všechny — a to duchem úplně novým, duchem obnovy, odvahy a plného mládí. O síle duchovního života, který spěje k výšinám, kde je čistota vzduchu, přesvědčí se každý čtenář tohoto díla. Chce uvésti svědomí a všechnu jeho snahu do služeb nejhlubších a nejvznešenějších lidských snah.

WIBMER PEDIT: *Läuterbuben*. Pustet, Salzburg, 1935, str. 120, cena 2.20 Mk. — Touto knížkou překonává vynikající spisovatelka katolička, která má již opravdu světové jméno, své dřívější knihy. Zachytila německý lidový, věrný život skutečně a bez skreslení. Její líčení venkovských kluků jest opravdu mistrné.

ZEMEK O.: *Svatá chudoba*. G. Francl, Praha, 1935, str. 80. — Autor na těchto stránkách opěvuje pěknou lidovou poesií životy, úryvky ze života a legendy svatých, jejichž úcta je u nás nejrozšířenější. Tato zveršovaná vypravování zůstanou vždycky osvěžující četbou pro věřící lid.

Kristus chudý v chudých

(Stará slova až do dneška časová.)

To Jím pohrdáte v chudém; a proto je hřích tak strašný. Když Pavel pronásledoval jeho věřící, pronásledoval jeho samého; proto mu řekl: Proč mne pronásleduješ? Proto tak se chovejme když uděluje-me almužnu, jako bychom ji dávali Kristu samému. Musíme přece více věřiti jeho slovům než svému zraku. Když vidíš chudého, vzpomeň si na jeho slova, která tě ujišťují, že to on jest sycen. I když nevidíme Krista, pod těmito vnějšími znaky on žebrá a přijímá almužnu. Bouříš se nad slovy, že Kristus žebrá. Měl by ses raději bouřiti nad tím, že mu nedáváš, když žebrá. V tom je hanba, v tom ale také trest a muka. To žebrá pro svou dobrotu a musíme míti z toho radost. Nedati však, jest krutostí s naší strany. Jestliže teď nevěříš, že když zanedbáváš věřícího v chudobě, zanedbáváš jeho samého, uvěříš tomu, že staneš před ním a on ti řekne: Všechno, co jste učinili nejmenším z mých, mně jste učinili.

Sv. Jan Zlatoústý.
Homilie ke sv. Mat. 88. P. 9. 58. col. 778.

To vše nás nechává chladnými; my jsme tak dalece nevděčni, že věříme v zlato, ve své služebníky, muly a koně a že zanedbáváme svého Spasitele, který obchází nahý od dveří ke dveřím, který stojí dlouho, dlouho na rozcestích a nastavuje svou ruku.

A my se naň díváme často s nedůvěrou. A přece pro nás se podrobuje těmto strastem. On schválně trpí hlad, aby tě nasytil, chodí nahý, aby tě přioděl nesmrtelností.

Ty mu ale nedáváš ničeho ze svého. Ze svých šatů, z nichž jedny žerou červi a druhé, zavřené v truhlách ti působí jenom zbytečné starosti. A zatím on, jenž ti dal toto a vše ostatní, chodí nahý.

In II. Io. hom. 27. P. 9. 59. col. 161.

Proč zdobiti zlatými nádobami stůl Kristův? když on sám umírá hladem? Nasyť ho nejprve, když má

hlad; a pak můžeš zbytečnostmi zdobiti jeho stůl... Kdybys viděl, že někomu chybí nejnutnější pokrm a kdybys ho nechal v tom, abys mohl ozdobiti jeho stůl zlatými nádobami, byl by ti vděčný za to? Nerozhněval by se spíše na tebe? Anebo, kdybys viděl jej oblečeného do hadrů a třesoucího se zimou a kdybys ty, místo aby ses zabýval jeho šaty, stavěl bys mu zlaté sloupy, pod záminkou, že ho chceš uctíti, nemyslil by si právem, že si z něho tropíš žerty, a to s nejhorší ironií?

Uvaž ale dobře, že toto právě děláš Ježíši, když obchází jako pocestný a tulák, jenž nemá přístřeší a jemuž ty zdobíš podlahy a stěny a hlavice sloupů. Ty poutáš lampy na stříbrné řetězy, ale nemáš odvahy jíti se podívati, když je sám v poutech. Neříkám to, že bych zavrhoval ony ozdoby... Třeba toto činiti i ono, nejprve ale ono...

In Math. hom. L. P. G. t. 58, 778.

Bůh a duše

VII. Jednota duchovního života.

Viděli jsme, jak můžeme mluviti o jednotlivých obdobích duchovního života, jak naše snažení k Bohu zaznamenává dvojí odlišný způsob našeho postoje vůči Bohu, jak se nám jeví u asketů a mystiků. Napadá nám nyní snadno otázka, zda tímto různým dělením duchovního života není porušena jeho jednota, zda tento motus creaturae rationalis ad Deum,[1] jak nazývá svatý Tomáš veškerý morální ži-

[1] Pohyb rozumového tvora k Bohu. Srov. I. ot. II. úvod. Z toho plyne, že podle svatého Tomáše mravouka nejedná jen o tom, co je hřích a co jím není, zda v jednotlivých případech to neb ono je dovoleno nebo zakázáno, nýbrž hlavním úkolem mravouky je vésti k mravnému životu positivním výkladem o ctnosti a o cestě k Bohu. Proto praví sv. Učitel v úvodu na morální část své Theologické summy, že když pojednal o Bohu, jako vzoru člověka, musí nyní jednat o tom, jak by jej člověk, jeho obraz, napodoboval svými skutky. Proto nemá svatý Tomáš zvláštního pojednání o asketice a mystice, nýbrž veškerá nauka o duchovním životě je obsažena v jeho mravo-

vot člověka, zahrnující nejen asketiku, nýbrž i mystiku, není tímto různým dělením porušen ve své jednolitosti.

Odpověď byla dána vlastně už v předešlých pojednáních. Tato jednotlivá rozdělení nejsou nikterak na újmu jednotě duchovního života, protože jejich význam není absolutní, nýbrž označují spíše různé způsoby projevu téhož života. Tak jako život jediného člověka je stále tímtéž životem až do smrti, třebaže jeho projevy ve dvou letech jsou docela jiné než v padesáti, podobně tentýž duchovní život se docela jinak projevuje tehdy, když duše dospěla k dokonalé lásce Boží, než jak se jevil tento život, když činila první krůčky na cestě k Bohu a když bylo třeba se zbavovati různého nánosu, jaký zanechává láska k tomuto světu. Je to však stále tentýž život, třebaže jeho projevy se nesmírně mění jak postupem duše ve ctnostech, tak zvláště vlivem stále rostoucím se strany Boží.

A je nám tento závěr zcela jasný, uvážíme-li základ, z něhož vychází veškerý duchovní život a cíl, k němuž spěje.

Řekli jsme, že *základem*, pramenem, z něhož vyvěrá duchovní život, je posvěcující milost, v níž je obsažen, jako ve svém semeni, i vrcholný bod tohoto života, tedy život mystický. Posvěcující milost je jistě vzácnější ve své podstatě jakožto účast na Boží přirozenosti než jakákoliv milost zdarma daná, než jakékoliv charisma. Jestliže se nám dostane již na křtu svatém tohoto *semene slávy*, jak nazývá často posvěcující milost svatý Tomáš Akv., můžeme se divit, že u jistých věrných duší vyroste z tohoto se-

uce nebo lépe v mravoučné části jeho Theologické Summy, kde tvoří naprostou jednotu, jedinou cestu rozumového tvora, pozvednutého milostí k Bohu. Neboť to je smysl mravouky: ukazovat cestu k Bohu, učit žít tak, jak se sluší na dítky Boží a teprve na druhém místě je třeba mluvit také o nepřátelích života s Bohem, hříchu a neřesti a ostatních věcech tohoto druhu. Podobnou cestou se musejí ubírat i ostatní pojednání o duchovním životě, nemá-li se z nich stát nejnižší stupeň mravouky kasuistika.

mene květ, který je v semeni obsažen? — Hlavní známkou mystického života jsou stupňované projevy darů Ducha svatého, které se objevují v době asketického snažení jen přechodně a jako by skrytě, ale víme dobře, že tyto dary Ducha svatého jsou opravdu v duši, protože v ni byly vlity již na křtu svatém s milostí posvěcující a ostatními nadpřirozenými ctnostmi. Není proto nic nenormálního, touží-li duše dosíci své vnitřní dokonalosti, tak jako dítě touží dospěti v muže. A nikdo mu to nebude zazlívat, usiluje-li o to způsobem, jaký odpovídá jeho věku; tak ani duši nemůžeme bránit, touží-li stále výše, touží-li třebas i po nejvyšších vrcholcích duchovního života, jen když tato touha je spojena s náležitou trpělivostí, která brání nemístnému spěchu, a s pokorou, která spoléhá více na milosrdenství Boží a jeho pomoc než na možnosti vlastního úsilí. To je docela logický závěr, protože je-li posvěcující milost kořenem a pramenem, z něhož vyvěrá jak obyčejný duchovní život čili duchovní život ve svých začátcích, tak také nejvyšší stupně tohoto života, pak je nám také jasné, že tak, jako každá věc začatá touží po svém dokončení, tak také duchovní život ve svém nedokonalém způsobu svou vlastní tíhou spěje ke svému třebas nejvyššímu zdokonalení. Vzrůstá-li milost posvěcující, a ta má vzrůstat neustále jak přijímáním svátostí, tak také každým dobrým skutkem, vykonaným z lásky, tak také vzrůstá celý duchovní organismus, vlité ctnosti a dary Ducha svatého a tím se stupňuje vliv Boží, před nímž docela přirozeně musí ustupovat činnost člověka jako činnost nižšího před vyšším. A tím roste i život Boží v duši a duše v Bohu a na místo askese nastupuje onen způsob života, který nazýváme mystickým. Ale je to podstatně jeden a tentýž život, vycházející z téhož pramene, z téže posvěcující milosti.

Podobně je tomu, uvažujeme-li tento rozvoj duchovního života se strany *cíle*, k němuž spěje. Není nejmenší pochyby, že jak asketický, tak mystický život spěje jako ke svému cíli k objetí Boha v lásce.

Spojení s Bohem, jehož se nám dostane v náplni teprve ve věčné vlasti, je smyslem veškerého křesťanského života. Toto spojení může býti v míře menší nebo větší dosaženo již zde na zemi, ovšem způsobem jen velmi nedokonalým, protože láska k Bohu, která je nástrojem spojení člověka s Bohem, je jen velmi nedokonalá a je stále přerušována ve své činnosti roztržitostmi tohoto života pozemského. Čím více se dovede člověk už v řádu přirozeném odpoutat od hmoty a připoutat k předmětu své záliby, jako na příklad nějaký vědec, jenž celou svou duší lne k předmětu své záliby, takže ničím se nedá mnohdy vyrušit, celé hodiny dovede prosedět u své věci, jako by pro něho vůbec neplatil čas; tím více přilne k tomuto předmětu své lásky, tím dokonaleji se s ním spojuje jeho rozum nebo srdce. A obdobně i v řádu nadpřirozeném čím více se odpoutá duše od hmoty, tím snáze vzlétá k předmětu své lásky k Bohu, a tím dokonaleji se s ním spojuje v lásce. A touží jen po tom, aby se nemusela nikdy od něho odloučit. Věci tohoto světa jsou jí přítěží, protože jí nedopřávají tak pevného a trvalého spojení s ním, jak by si přála.

A tento cíl duchovního snažení neboli spojení s Bohem je stejný jak pro začátečníka, tak pro dokonalého, jako získání stále hlubších poznatků v té neb oné vědě je cílem jak učence, tak jeho žáka. Tedy opět jednota, která vyúsťuje ve spojení s Bohem, které je tím dokonalejší, čím opravdovější je z jedné strany snaha duše a čím více pomáhá s druhé strany v tomto snažení Bůh.

Sv. Tomáš často zdůrazňuje, že dokonalé je to, čemu nic nechybí z věcí, které má mít.[2] A nyní si připomeňme, co řekl Kristus: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své, z celé mysli své a bližního svého jako sama sebe; a jindy: Buďte dokonalí, jako váš nebeský Otec je dokonalý. Kdy tedy můžeme říci, že jsme již dokonalí

[2] Srov. na př. Dokonalý duch. život, přel. P. Em. Soukup, hl. 1.

podle tohoto nesmírného ideálu, jaký nám předložil Kristus? A tento ideál je předložen nejen jistým duším, zvlášť vyvoleným k mimořádným cestám svatosti, nýbrž všem křesťanům. Nemůže býti člověk dokonalý, píše svatý Tomáš, není-li člověkem Božím. Dokonalé je totiž, čemu nic nechybí. Tehdy je člověk dokonalý, když je vycvičený, to jest, připravený ke každému dobrému skutku, nikoliv jen k těm, které jsou nutné ke spáse, nýbrž i k těm, které jsou nad to![3] To znamená ovšem, že nikdy nemůžeme říci v duchovním životě: *už dosti*, protože nikdy nedospějeme k naprostému uskutečnění ideálu, jaký nám ukázal Kristus. Milovat Boha z celého srdce, z celé duše, jak praví Andělský Učitel, znamená, že celá duše, všechny síly jsou neustále upoutány na svůj nejvyšší předmět, na Boha, což je jen částečně možné zde na zemi. Teprve šťastná věčnost může uskutečnit toto nepřetržité spojení duše s Bohem v lásce, teprve tam budeme milovat opravdu z celého srdce, z celé duše, v nejvyšším smyslu těchto velkých slov Kristových. Ale protože tato skutečnost nás nikterak nezbavuje povinnosti snažiti se o dosažení co nejvyššího stupně v zachovávání prvního přikázání Páně, je třeba všem stále pokračovat v tom životě, který nám byl dán již v prvních červáncích našeho života pozemského a který podle vůle Boží se má stále vyvíjet až k nejvyšším hranicím dosažitelným člověku. „Proto svatý muž," píše sv. Řehoř Velký, „když pohrdá pozemskými věcmi, vzlétá po způsobu orla k výšinám a duchem nazírání pozvednut, účastní se na věčné slávě andělů a jsa hostem na tomto světě, touží jen po tom, co vidí jeho duchovní zrak a tak se stává čistším. Proto svatí muži se pozvedají nazíráním do výšin."[4]

Takový je ideál jednotného duchovního života, jenž spěje veškerou svou silou za svým vytčeným cílem: za objetím Boha v nepřestávající lásce. Takto se nám jeví mystika, ta obávaná mystika, jako nor-

[3] In II. Tim. III. 17.
[4] Moral. 1. 31. c. 35.

mální vrchol vývoje asketiky. Nesmíme ovšem na mystiku pohlížet jen jednostranně, jako totiž jen na něco zcela mimořádného, jako na některé zvláštní jevy, které ji někdy doprovázejí. Jestliže je mystika něčím mimořádným, tak jen proto, že málo duší dospěje jejích vrcholků, ale to neznamená, že je něčím mimořádným sama v sobě. Jestliže je jen málo duší opravdu odhodlaných kráčet trnitou a úzkou cestou svatosti, jestliže je jen velmi málo těch, kdož jsou ochotni poslouchat všech vnukání Ducha svatého, Ducha svatosti, zvoucího k vyšším stupňům Boží lásky, pak nám nesmí býti divné ani to, že je tak málo duší opravdu mystických. Neřekl sám Kristus, že mnoho je povolaných, ale málo vyvolených? A to platí ještě více zde, protože, stačí-li ke spáse, aby člověk zemřel v posvěcující milosti, vyžaduje se k opravdové svatosti mnohem, mnohem více. Ale můžeme si opakovat i zde slova Kristova, že co se zdá býti nemožné člověku, není nemožné Bohu. *P. Reginald M. Dacík O. P.*

Srdce a duše Církve

Srdcem Církve nazývá svatý Tomáš Ducha svatého podle aristotelistické fysiologie. Jako srdcem prochází veškerý život, protože jeho látkový podklad u člověka, tak hodí se na Ducha svatého krásné přirovnání srdce Církve, protože jím procházejí všechny milosti, všechen nadpřirozený život Církve.

Pro milosti, pro jejich rozdávání a opatrování byla založena Církev. Duch sv. pak jest dárcem a původcem veškerých milostí. Jest sice pravdou, že všechno, co se děje na světě a v duších, že musíme připisovati cele Nejsvětější Trojici, ale přece přisuzují učitelé církevní určité účinky na světě a v duších určitým božským osobám tak zvanou naukou apropriační, že totiž určité účinky mají zvláštní shodu a podobnost s určitými božskými osobami a proto jest jim třeba určité účinky zvláštním způsobem přisouditi. Byli sice theologové jako Petau, jinak vyni-

kající theolog, kterého můžeme právem nazývati otcem positivní theologie, kteří se domnívali, že můžeme nějaký zvláštní způsob a účinek určité jenom osobě Božské přisouditi. To ovšem dnes nikdo nedrží. Ale přece můžeme přisuzovati Duchu svatému intimní Boží život v duších, protože dokonalost křesťanská záleží v křesťanské lásce. Někteří různě definují dokonalost, ale to jsou všechno definice odvozené, protože dokonalost, filosoficky vzato, záleží v nejvyšším naplnění nejvyšší schopnosti lidské. Protože ale na zemi rozumem se nedotýkáme Boha přímo, nýbrž jenom věrou, kdežto láskou mnohem bezprostředněji se Boha dotýkáme, proto podle svatého Tomáše i podle svatého Bonaventury jest dokonalost prostě a jednoduše v lásce, v dokonalé lásce vůči Bohu. Dokonalost jako plnění vůle Boží jest sice totéž, ale není to vyjádření vědecké. Pravíme pak ale, že Duch svatý vychází jako Láska Otce a Syna, Láska, která vychází z nekonečně plného a dokonalého poznání.

Tak přisuzujeme potom všechno, co sluje láskou, co vede k lásce Boží, co jest krokem, prostředkem anebo ovocem této lásky nadpřirozené Ducha sv. Protože ale Církev jest ústavem spásy, která má vésti ke svatosti, která má sdíleti onu nadpřirozenou vlitou lásku Boží, jež má tuto lásku Boha k nám dávati a nás vésti k upřímnému milování Boha, proto je tak těsně spjato dílo založení a život Církve vůbec s Duchem svatým. Církev totiž jest jako mystické tělo Kristovo pokračování jeho těla fysického. Jako v utváření tohoto fysického Těla Kristova měl Duch svatý podíl, který se vyjadřuje zřetelně v Písmě svatém, podobně připisujeme Duchu svatému tajemné působení v onom pokračování Krista na zemi.

Kristovo tělo bylo utvořeno zastíněním Ducha sv. a lůno přesvaté Panny bylo připraveno vnitřním posvěcením celé bytosti Mariiny, když čteme, že byla milosti plná. Milosti plná, proto plna působením Ducha svatého, plná jeho přítomnosti a plná jeho lásky.

Vtělení Kristovo jest nejvyšším úkonem lásky. Toto vtělení vyvrcholilo v oběti na kříži a své dílo zajistilo pak podáním tohoto světa na pokrm života. To všechno byly nesmírné projevy lásky a proto u nich stál Duch lásky, Duch svatý.

Duch svatý spolupůsobil tedy při utváření těla Kristova. Mystické ale tělo vyrostlo z tohoto fysického těla a z jeho obětování na kříži. Proto, když je Duch svatý duchem, který vedl Krista na poušť, který zastínil Marii Pannu, který ji připravil Ježíši, je také duchem nejenom hlavy mystického těla, Krista, nýbrž také duchem celého tajemného Těla Kristova.

Duch svatý vychází láskou a Církev jest pokračováním nejvyšší lásky, totiž Vtělení, vyšla z vyvrcholení této lásky vtělené, totiž z obětování jejího na kříži, když totiž Církev vyšla z otevřeného boku Krista pnícího na kříži a živí se nejvyšším projevem tohoto těla Duchem svatým utvořeného, totiž jeho podáním za ustavičný pokrm nového života. Život lásky k Bohu jest pravým smyslem této Církve. Buď vede k milosti, anebo ji rozlévá a rozmnožuje v duších. Toto všechno se nám dostává od Krista. V té míře, jak jsme s ním spojeni, v té míře se nám dostává jeho milostí a s druhé strany zase v té míře jsme blízko svaté hlavě tajemného těla Páně, kolik života nadpřirozeného z ní čerpáme. Duch svatý rozmnožuje a očišťuje v nás tento život z Krista, protože on svými sedmerými dary v nás udržuje, podchycuje a rozmnožuje onen nadpřirozený, duchovní život.

Proto, čím je kdo těsněji spojen s tímto tělem Církve, čím kdo více žije z Církve, čím kdo více se přivtěluje ke Kristu, tím více v něm působí Duch svatý. Tak vidíme, že nejvíce v Církvi bratry osvítili, je ke Kristu přivedli ti, kteří byli plni lásky k Církvi. Neplodné bylo působení těch, kteří se odřízli od živého zdroje spojení s Kristem mystickým, protože se tím samým také odloučili od Ducha svatého, života, lásky. Všechno ostatní je pak prostě buď vtip

anebo řízení Boží Prozřetelnosti, která používá i nehodných nástrojů.

Tak rozumíme výroku Augustinovu: „Věřte mi, bratři, kolik má kdo lásky k Církvi, tolik má Ducha svatého.“ Ireneův výrok je podobně zajímavý: „Kde je Církev, tam je Duch Boží, a kde je Duch Boží, tam je Církev a veškerá milost.“ Tento Duch svatý je také jednotícím duchem v Církvi. Jako spolupůsobil při utvoření Těla Kristova, tak působí dále při utváření onoho mystického Těla Kristova, jehož základní vlastností a podkladem vůbec jest jednota nás s Kristem a proto nás všech v Kristu a skrze Krista s nebeským Otcem. Mystické tělo uskutečňuje tímto působením Ducha svatého onen velký cíl lidstva: že jsme od Boha vyšli, abychom se k Bohu zase vrátili. On nás stvořil, abychom v něm našli své štěstí. Když se lidé rozběhli po láskách stvořených a po pozemských hodnotách, přichází Kristus, spojuje znovu ve své oběti a v lásce všechny lidi, za všechny obětuje se nebeskému Otci, všechny zase v této oběti a v této lásce k Otci přivádí a v tomto těle uskutečňuje onen velký návrat veškerého stvoření k nebeskému Otci.

Zapomínáme na tuto činnost Ducha svatého, zapomínají na to křesťané i mnozí z těch, kteří chtějí, aby přišlo království Boží na zemi. Bez ohně a bez působení Ducha svatého neučiníme ani kroku, ani sebe nezapálíme láskou k Bohu, která jest darem, ani nikoho k Bohu nepřivedeme, bez světla Ducha svatého nenajdou bloudící cestičku k Bohu a k pravdě.

Soustřeďme zase více své prosby k tomuto Dárci světla a lásky, a nový život zahoří v našich srdcích, onen sdělený život Boží, k jehož rozdávání byla založena Církev, aby jednou přivedla tento život k jeho plnosti ve spočinutí ve slávě Otcově.

P. Silv. M. Braito O. P.

Eucharistie prvních křesťanů

Každá stránka náboženského života prošla svým vlastním rozvojem. Podle způsobu a míry, jak člověk vnikal do hlubin náboženských tajemství, byl také způsob jednání věřícího člověka vůči jednotlivým tajemstvím víry.

U tajemství Eucharistie vidíme, jak od počátku na toto ústřední tajemství křesťanské víry bylo soustředěno nejen náboženské myšlení, nýbrž i náboženské umění. Zdánlivě jsou to postřehy jen liturgické obřadnosti; ale jsou to zároveň doklady ducha, ze kterého rostly i ducha, který musí vychovávati i ducha našeho. Sledovati vývoj v této záležitosti jest působiti na prohloubení myšlenky a citu.

9. *Eucharistické potřeby.*

První křesťané znali z evangelia eucharistické potřeby chleba a vína, moc Boží ve slovech kněze proměňujícího; ze své víry měli přesvědčení o svatosti a velikosti eucharistické oběti, jako obnovování oběti Kalvarie, ze Starého zákona znali Boží předpisy o oltáři obětním. To byly první začátky vývoje eucharistických potřeb.

Sv. Tomáš Akvinský ve své Summě Theologické (III. 83, 3) je svou naukou přesně v myšlenkách a citech prvních křesťanů, když píše: „Ve všem, co obklopuje Eucharistii, je třeba uvážiti dvojí: jednak to, co je znázorněním utrpení Páně; jednak to, čeho vyžaduje povinná úcta k této svátosti, jež obsahuje tělo Kristovo, nikoli obrazně, nýbrž skutečně. Proto se chrámy a ostatními předměty chce zajistiti povinná úcta ke svátosti a znázorniti účinky svátosti, které plynou z utrpení Kristova."

Nejen ze Starého zákona, nýbrž i ze všelidského náboženského cítění se nejprve obrátila pozornost prvních křesťanů k oltáři. Latinský název oltáře, altare, znamená místo vyvýšené, pro svou vyvýšenost považované za značku blízkosti Boha. U křesťanů měl oltář ještě význam stolu z vědomí, že Eu-

charistie zároveň jest obětí a pokrmem, hostinou Páně, tedy pravým a celým a vlastním střediskem náboženského shromáždění. Byly tedy první oltáře jen stoly, protože doba nedovolovala stavěti oltáře, jak byly zvykem všech náboženství veřejně vykonávajících své obřady. Prostřed shromáždění věřících, jako jedné rodiny Boží. Proto pozdější oltáře zachovávaly tvar stolu a kněz konal svatá tajemství, maje tvář obrácenou k lidu; proto před oltářem, posvěceným konáním, přijímáním, uchováváním Eucharistie, bylo středisko všech úkonů náboženského společenství: před oltářem se modlili, konali své sliby Bohu, dávali manželské sliby, přijímali svěcení. Výsledkem toho všeho pak byla vědomá symbolika oltáře, jenž znázorňoval Ježíše Krista, velekněze i oběť zároveň. Při celém vývoji úpravy oltáře chránila Církev žárlivě původní starokřesťanskou myšlenku, nedovolujíc k úpravě a ozdobě oltáře nic, co by nějak zastiňovalo hlavní smysl oltáře, Ježíše Krista.

Úprava oltáře, od stolu, který se ničím nelišil od čistě a svátečně upraveného rodinného stolu, šla vždy cestou zvyšované uctivosti a promyšlenějšího znázorňování pokladů eucharistických. Zdá se, že prvním krokem ve vývoji této úpravy byla ona rouška bílého plátna, kterou měly ženy prostřenou na dlani pravice, když přijímaly na dlaň tělo Páně. (Muži dostávali svátostné způsoby chleba na holou dlaň a od 9. století všichni věřící přímo na jazyk.) Z původního čistého ubrusu rodinného stolu vytvořila úcta a vědomí účinků a svatosti Eucharistie bílá plátna. Ta opět, původně v jednom kusu, postupem uvědomění a zkušeností se dělila až k dnešnímu rozlišování oltářních plachet, korporálu, paly a purifikatoria.

V pátém století napsal svatý Jeronym vrcholné slovo v této záležitosti oltáře: „Svaté nádoby, svatá plátna, všechny předměty, které slouží úctě utrpení Spasitelova, nelze považovati za věci bez svatosti, když nemají duše; jejich styk s tělem Páně a s krví

jeho jim dává právo na tutéž úctu, která náleží tomuto tělu a této krvi." Je to vrcholné slovo, neboť i při své nepřesnosti vyjadřuje starokřesťanskou myšlenku v jejím nejhlubším smyslu. Zároveň ukazuje, jakým odklonem od křesťanského smýšlení, nejvíce pak od starokřesťanského smýšlení, byly a jsou všechny snahy, co nejvíce zjednodušiti oltář a jeho příslušenství.

Velmi poučný jest vývoj kněžského roucha obřadného při eucharistické oběti. Ukazuje totiž tutéž myšlenku, jakou jsme rozváděli u oltáře.

Je pravda, že první křesťanští kněží neužívali oděvu zvláštního střihu při konání eucharistické oběti. Ale již před rokem 200 jest zjištěna všeobecná a mocná snaha, aby oděvu, kterého kněz užívá při eucharistické oběti, neužíval vůbec za žádných jiných okolností, než jen výlučně při eucharistické oběti u oltáře.

V pátém stol. již svatý Jeronym požaduje zvláštní oděv pro službu oltáře, to jest oděv jiného tvaru, než jaký nosí člověk ve všedním životě. Tak postupem času byli kněží u oltáře ve slavnostním oděvu, jaký nosili světští hodnostáři při slavnostních a úředních výkonech; na příklad víme o svatém Řehoři, že nosil při konání eucharistické oběti senátorské roucho po svém otci. Všeobecně se ujal, pod vědomím nevšednosti, velikosti a věčnosti eucharistické oběti, ten tvar úředního obřadního roucha císařských hodnostářů římských. Čím více pak tento tvar roucha vycházel ze zvyků občanského života, tím milejší byl Církvi, protože ukazoval na nevšednost eucharistického konání. Čím více mizely pohanské náboženské kulty, tím méně se ostýchali křesťanští kněží a rozhodující činitelé, k tomuto rouchu přidávati i věci, které byly výraznou symbolikou všeobecně náboženské myšlenky bez nebezpečí převádění na myšlenky pohanské.

Vlivem starozákonních předpisů o rouchu kněžském vznikla a rostla snaha největší možné bohatosti, šířky, nádhery obětních rouch slavnostních

křesťanských bohoslužeb, která byla chloubou svatého Jana Zlatoústého na Východě, a která ovládla i církev západní. Můžeme říci, že do devátého století dosáhly výsledky té snahy své obsahové úplnosti a pak se ujali slova myslitelé. Ve své osvícené víře sestavovali nejrozmanitější výklady jednotlivých částek církevních rouch obětních. Všechny výklady však zachovávaly původní jednotící myšlenku starokřesťanskou: znázorniti utrpení Páně, uvědomiti si význam bohatství účinků eucharistické oběti. Svatý Bonaventura na příklad vykládá podrobně, jak kněz v obřadním ustrojení u oltáře znázorňuje Krista, jenž při svém utrpení byl symbolicky obklopen vším, co znázorňovalo ústroj starozákonního kněze při oběti smírné. Jiný výklad šel na druhou krajnost a symbolicky vysvětluje úplné obřadní roucho biskupské jako symboly Krista, stojícího na Kalvarii a majícího vystoupiti na kříž.

Netřeba se pozastavovati nad takovým nebo jiným tvarem obřadního roucha kněze u oltáře: je třeba s uctivou myslí v každém kousku viděti památku uctivosti a vynalézavosti lásky k oběti a stolu Ježíše Krista. Netřeba také projevovati nespokojenost s posledním stupněm vývoje mešních rouch kněžských a žádati návrat o staletí zpět. Nynější církevní roucha zachovávají starokřesťanskou myšlenku potřeby rouch při nejsvětější oběti, která by neupomínala na nic všedního při nejsvětějším úkonu křesťanského náboženství. Nynější církevní předpisy nejen zaručují tuto starokřesťanskou myšlenku, nýbrž jsou i v souladu s cítěním a zvyky doby, které nevyhovuje příliš obsáhlá obšírnost.

Jistě však je třeba, aby právě nezvyklost obětních rouch kněžských vedla duši moderního křesťana výše a důkladně k vědomí slávy a velikosti a ceny eucharistické oběti. A též k odkládání všeho všedního z duše a citu.

P. Em. Soukup O. P.

Ježíš Kristus, Pán náš, „nejkrásnější mezi syny lidskými“

III.

Jeho krása duševní.

Krása tělesná jest, jak praví jeden spisovatel, doporučovací listinou, jejíž platnost však jest jen krátkého trvání. Není třeba důkazů. Vidíme to stále. Co kvete, odkvétá.

I tělesná krása Pána Ježíše byla zničena jeho přehořkým utrpením, ovšem jen na krátko, aby tím jasněji zazářila po jeho zmrtvýchvstání.

Daleko vznešenější, než krása tělesná, jest krása duševní.

Krása duševní jeví se v dvojím směru:

a) jako krása intelektuální (rozumová).

b) jako krása morální (mravní).

V obojím směru jest duševní krása Ježíše Krista nedostižným ideálem.

A.

Duševní krása intelektuální jest jasné poznání pravdy; neboť pravda jest sluncem schopnosti poznávací. Čím hojnější a jasnější jsou paprsky, které toto slunce do duše vysílá, tím jest duše krásnější intelektuálně.

Intelektuální krása Ježíše Krista jeví se nejjasnějším poznáním Boha i věcí stvořených.

My poznáváme Boha věrou a rozumem, věrou osvíceným. Žijeme-li horlivě podle víry a užíváme-li prostředků k poznání Boha: kázání, věroučných knih, rozjímavé modlitby, rosteme stále v tomto poznání. Korunou pak poznání Boha jest po smrti blažené patření na nesmírnou Boží Velebnost. O horlivém křesťanu lze co do poznání Boha užíti slov Písma svatého: „*Stezka spravedlivých jak zora jest, jež vychází a roste až do dne bílého.*“ Přísl. 4, 18.

U Ježíše Krista jako člověka bylo tomu docela

jinak. On od prvního okamžiku svého lidského života radoval se z blaženého patření na nesmírnou Boží dobrotu a krásu a dokonalost, kterého se teprve po smrti dostává blahoslavencům.

V této věci jsou všichni scholastičtí bohoslovci zajedno a novější velikou většinou. Ovšem nalézáme u některých z těchto poznámku, že blažené patření Ježíše Krista bylo zastíněno v jeho smrtelné úzkosti na hoře Olivetské a v den jeho přehořkého utrpení. Ale jinak trvalo vždycky po celý jeho život. Je to věc jistá.

A jak bylo povzneseno nad blaživé patření andělů a svatých v nebesích! Vímeť, že Ježíš Kristus jest hlavou andělů a svatých. Jemu bylo dáno jméno, kteréž jest nade všecko jméno a on ve všem má prvenství, jak praví sv. Pavel Kol. 1, 18., tedy i v hlubokosti a jasnosti blaženého patření na Boží Velebnost.

Nesmíme však tvrditi, že by snad duše Ježíše Krista úplně chápala všechna tajemství Boží, na př. tajemství nejsvětější Trojice. Nikoli, Bůh jest nesmírně veliký a vznešený: žádná stvořená bytost nemůže ho úplně pochopiti. Ale přece duše Ježíše Krista dosáhla v blaženém patření na bytost Boží tak vysokého stupně, jakého ani andělé ani lidé nikdy nedosáhli a nikdy nedosáhnou.

Ježíš Kristus poznával tedy jako člověk Velebnost Boží, tuto Pravdu nestvořenou, nejjasnějším blaženým patřením.

A jak poznával věci stvořené?

Předně nabýval Pán Ježíš vědomostí o věcech stvořených smyslovými postřehy a rozumovou činností jako my. Bylť též pravý člověk; měl lidské tělo se všemi smyslovými ústrojími; měl lidskou duši a tudíž i rozum, který ze smyslových vjemů tvořil představy, pojmy, soudy a úsudky. Jenže bystrost jeho rozumu byla jistě nad bystrost andělů, jak slušelo druhé božské osobě, která vtělením tak hluboce se snížila. Toto vědění Páně postupovalo praktickou zkušeností až do jeho smrti.

Ale mimo to měl Ježíš Kristus jako člověk vědění vlité (scientia infusa) a poznával věci stvořené v jejich podstatě; bylť hlavou andělů a lidí; nemohl tedy nemíti vědění, kterého se dostalo andělům. Vysvítá to z Písma svatého, ano praví: „*V němž jsou všecky poklady moudrosti a vědomosti skryty.*" Kol. 2, 3. „Všecky poklady", když tedy sv. apoštol ničeho nevyjímá, ani my nesmíme ničeho vyjímati.

I co do vědění osvědčuje se tedy o Ježíši Kristu ono slovo Bossuetovo: „Nic není většího ve vesmíru nad Ježíše Krista." Není inteligence hlubší, rozsáhlejší, jasnější a tudíž i krásnější nad lidskou inteligenci Ježíše Krista, vtěleného Boha.

Co z toho plyne pro nás? — Abychom s radostí naslouchali slovům Bohočlověka, jak k tomu vybízel apoštoly hlas s nebe řkoucí: „*Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo, toho poslouchejte.*" Mt. 17, 5, a ve všelikých potížích opět a opět volali se sv. Petrem: „*Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn Boží.*" Jan 6, 69, 70.

B.

Bůh, Krása podstatná a Původce veškeré krásy podle sv. Jana je Světlo (I, 1, 5) a Láska (I, 4, 8). A jak která bytost má účast na tomto Světle a této Lásce, tak bere podíl na Boží Kráse.

Ježíš Kristus jest dokonalý Bůh a dokonalý člověk. Jako Bůh jest s Otcem a Duchem svatým Krása věčná bez všelikého stínu a všeliké nedokonalosti. Jako člověk má nejvyšší krásu intelektuální, ozářen jsa světlem věčné Pravdy, jak jsme v předešlé stati uvažovali, a nejvyšší krásu morální, jelikož jeho Srdce plane láskou i k Bohu i k lidem, jak nyní budeme rozjímati.

1. Láska Srdce Ježíšova k Bohu jest rozumu lidskému i andělskému nepochopitelná. Kdo by si troufal, byť i měl výmluvnost sv. Pavla, neb sv. Jana Zlatoústého, mluviti o té lásce, kterou plane duše Ježíšova při blaženém patření na Velebnost Boží? Tu

lépe jest pokleknouti a modliti se: Ó Bože, děkuji ti co nejvroucněji, že's ráčil stvořiti tuto duši, která tě tak miluje, že láska její převyšuje všechny pojmy a představy jak lidí, tak andělů!

Ale i o té lásce Ježíšově, jak se nám jeví podle učení sv. evangelia smíme mluviti jen s největší skromností a pokorou; neboť nevystihneme ani tisícího dílu této lásky.

1. Láska Ježíšova jest předně čistá, ideálně čistá. Tu není ani stínu hříchu ani nijaké byť i nedobrovolné nedokonalosti. Napsal o Ježíši Kristu sv. Pavel, že jest *„velekněz svatý, nevinný, oddělený od hříšníků a vyvýšenější nad nebesa"*. Žid. 7, 26. Proto mohl Ježíš vyzvati i své úhlavní nepřátele: *„Kdo z vás bude mne viniti z hříchu?* Jan 8, 46.

Ba, co více jest: Ježíš Kristus ani nemohl hřešiti; neboť hřích, jako úkon vůle, byl by se u něho musil přičítati druhé božské osobě a to byla věc naprosto nemožná. Jak by byla mohla Svatost sama býti odpovědnou za hřích?

Ježíš Kristus, jsa si vědom své naprosté čistoty, nikdy neprosil Otce za milosrdenství pro sebe, nikdy se nedožadoval odpuštění. Bylť Beránek Boží naprosto čistý, jenž se obětoval za hříchy světa.

Láska Ježíšova byla naprosto čistá. Proč? Že byla prosta všelikého egoismu, sobectví. On sám to pravil: *„Já vždy činím to, co mu (Otci) jest milé."* Jan 8, 29. Poslušnost jeho jde až k závratnému heroismu: *„Ponížil sebe sama, stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže."* Filip. 2, 8. Vůle jeho lidská tak splynula s vůlí Otce, že i ve smrtelném zápase na hoře Olivetské se modlil: *„Ale ne, jak já chci, ale jak ty (chceš)."* Mt. 26, 39.

2. Láska Ježíšova, toť plnost, dokonalost. Co tím míníme?

Bůh sám naznačil svému vyvolenému národu ve Starém zákoně, co jest plností lásky a Ježíš Kristus v zákoně Novém slova Boží opět zdůrazňuje.

„Přistoupil jeden ze zákoníků . . . a otázal se ho: které přikázání jest první ze všech? Ježíš pak odpo-

věděl jemu: První ze všech přikázání jest: Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh tvůj, Bůh jediný jest a milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší mysli své a ze vší síly své." Mk. 12, 29, 30.

To je tedy plnost lásky. Všechny myšlenky a tužby, všeliké snahy a zámysly, všelikou energii vůle soustřediti v Bohu a to vždy a všude, učiniti Boha jediným centrem (středem) svého života.

Sv. Alfons, učitel církevní, praví, že zcela a dokonale naplní lidé tento zákon až ve vlasti nebeské, na zemi však, že se podle sv. Tomáše plní jen nedokonale. Sv. Albert Veliký však podotýká, že se jaksi neslušelo, aby Bůh dal přikázání, kterého by nikdo nezachovával dokonale, kdyby nebylo nejsvětější Matky Páně, která je naplnila dokonale. Byla „*milostiplná*", měla tedy i plnost lásky Boží.

Ale daleko dokonaleji než Maria Panna vyplnil přikázání lásky božský její Syn. Slušelo tak hypostatickému spojení druhé božské osoby s člověčenstvím Pána Ježíše, aby Spasitel jako člověk měl prvenství i v lásce k Bohu. Mimo to on jest universálním vzorem a ideálem všeliké ctnosti, tedy i lásky k Bohu pro všechny lidi a pro všechny časy, jakož psáno jest: „*Ty, které předzvěděl, také předurčil, aby byli připodobněni obrazu Syna jeho, by on byl prvorozeným mezi mnoha bratry.*" Řím. 8, 29.

Velikost lásky poznává se z velikosti obětí, které kdo přináší na osvědčenou své lásky. A kdo přinesl z lásky k Bohu obět větší než Bohočlověk? „*Aby svět poznal, že miluji Otce a tak činím, jak mi Otec přikázal. Vstaňte, pojďme!*" Jan 14, 31. A šel vstříc smrti nejbolestnější a nejpotupnější. Ani nesmírné moře bolesti nebylo s to, aby uhasilo plamenů jeho lásky.

Srdce Ježíšovo, výhni láskou planoucí, smiluj se nad námi! *P. Martin Janů CSsR.*

Krásný jsi podobou nad syny lidské

Krásně vylíčil dp. Janů CssR. v minulých článcích vznešený půvab podoby našeho Spasitele ve smyslu theologickém jakožto Boha a člověka. Vylíčil to co učený kněz a theolog na slovo vzatý, pročež velmi jsem povděčen za poskytnutou mi příležitost připojiti k tomu ještě své poznámky co laik a lékař. Doplniti jeho vývody pak zvláště s ohledem na převzácnou památku křesťanskou, poskytnutou nám ve svatém rubáši turinském, jehož studiem se právě obírám co nejintensivněji.

Především ještě malý dodatek a to citací učitele andělského sv. Tomáše Akvinského, který ve výkladu žalmu 44, 3 pronesl nádherná slova: „Kristus vlastnil krásu přiměřenou svému postavení a projevům úcty, kterou si toto vyžadovalo. Vyvolil si tělo i tvář, odpovídající jeho cíli. Čili jinak řečeno, zvolil si tělesný organismus, jemuž ani nejmenšího nechybělo k naprosté dokonalosti. Jeho cílem bylo učiti lid a získávati jej milému Bohu. Proto sám stal se jeho učitelem. Kdo by však nevěděl, že tělesná krása jest nejvhodnějším prostředkem a takřka nejmocnějším nástrojem k docílení příznivého dojmu, jímž získáváme přízeň posluchačstva?“

Rovněž ve spisech sv. Jana Zlatoústého, jenž jistě čerpal ze svěží ještě tradice, čteme toto svědectví: „Kdekoliv se Kristus jen objevil, vzhlíželi k němu lidé plni zbožné úcty, která z něj vyzařovala.“

Nuže, Kristus vzal původ svůj z Panny, již samotné Písmo svaté nazývá krásnou! Krásnou zejména nejúčinnějším spojením s Duchem svatým, z něhož v ní zplozen byl Syn člověka. Jak mohl být jinaký, než: „Krásný jsi podobou nad syny lidské, rozlit je půvab ve rtech tvojích!“ Vždyť my, lékaři, víme především, v jaké překvapující míře, ba převaze dědí se tělesné, duševní, zvláště pak charakterové vlastnosti z rodičů na děti, a to křížem: z mat-

ky na syna, z otce na dcery. Jestliže tedy Panna Neposkvrněná oplývala nejvyšší spirituelní krásou, kterou přivábila k sobě třetí Božskou osobu a jež zároveň byla i důsledkem jejího zasnoubení s tímto Duchem svatým — nelze pochybovat ani v nejmenším o výsostně produchovnělé kráse jejího Syna, jenž byl vskutku Bůh i člověk zároveň.

V právě dokončeném svém spisku: „Mysteria Božské tváře Páně" argumentuji však pro tato svá tvrzení ještě jinak. Ze zkušenosti přece známe, kterak tváří i nedobrého, či jinak obhroublého člověka pronikne zvláštní jas, pakliže jej na okamžik ovládne něco vyššího než jsou jeho přirozené vášně a pudy aneb jestliže cos ušlechtilého v něm nabude dočasnou převahu. Všimněme si dále, kterak zkrásní i tvář prostého člověka, pakliže duše jeho ovládnuta jest láskou na příklad k dětem, o nichž právě mluví, nebo jimž právě přináší sebezapřením nějakou obět. I nevzdělaná, případně i tvář nepravidelných rysů rozkvete duševním půvabem sui generis. Nebo naslouchejme člověku hovořícímu s nadšením o svých plánech k dobru jeho drahých či veřejnosti. Pobuďme chvíli s lékařem, jemuž právě podařilo se vyrvati ze spárů smrti ohrožený život, se státníkem, jenž právě prosadil důležitý sociální zákon, či nařízení ke blahu celého státu ... popatřeme na umělce, jenž právě po dlouhém úsilí zachytil výraz nadhmotného ve svých hmotných prostředcích projevu ... jaký odraz ducha, duchovnosti plane v jejich tváři a září jim z celého obličeje!

Natož pak kdo měl štěstí ponořit se do planoucích očí či naslouchati slovům člověka, hořícího láskou k Bohu, stává se svědkem, kterak v tváři jeho a jeho hlase rozlévá se nadpřirozená téměř krása, síla, lahoda Ducha, jenž přichází odkud chce a věje, kam chce sám ... Když pak tato náplň vnitřní duchovosti dovede proraziti i rysy třebas i poněkud nepravidelnými a je zjemní, zkrášlí, zlahodní, provane svými vyššími nesobeckými city ..., nuže, jaký asi musel býti ve skutečnosti obličej, jeho

rysy a výraz člověka, v jehožto nitru nejenom stále sídlil sám Bůh, nýbrž s ním podstatně byl spojen tajemstvím samého Bohočlověčenství!

Právem odmítala stigmatisovaná Terezie Neumannová, vidoucí ve svých ekstasích nadpřirozenou krásou provanutý, zkrášlený obličej Spasitelův, jakékoliv zobrazení téhož — i sebe umělečtější výtvor — jako zcela nedostatečný, jako bezmocný pokus o zachycení něčeho lidskou rukou a možností vůbec nezachytitelného.

Než i naše oči mohou se o tomtéž přesvědčiti samy! V podivuhodné a převzácné památce sv. rubáše turinského, t. j. v technicky naprosto dokonalé fotografii Enricově, nalézáme zobrazenu tuto Božskou tvář právě v okamžiku dovršení jeho vykupitelského díla za nás. Po nejhroznějších, lékařsky i lidsky myslitelných mukách — „dokonáno" bylo pro tohoto člověka na kříži, jenž v posmrtných otiscích svého obličeje s přivřenými víčky zírá na nás . . . Leč, kde máme ztrhané rysy, zkřivená ústa, vytřeštěný zrak, výraz vzteku, proklínání v této posmrtně ztuhlé tváři co svědectví právě přestálých, přestrašených utrpení . . .?

Místo toho nadpřirozený klid rozhostil se v této úžasně mírné, klidné, vnitřně usebrané tváři. V této nejúchvatnější podobizně Kristově neskonalá jeho dobrota, zkrušená nejhroznějším lidským nevděkem a sebezapírající jeho láska vyjádřena jest jen přehlubokým, tichým zármutkem. Něco věčného, nadpřirozeně něžného zobrazí se v těchto zmlklých rtech, stále jakoby ještě šepotajících modlitbu za své vrahy a nepřátele. V tom jejich mlčení promlouvá k našim srdcím nekonečná Láska, která v nejhroznější smrti sebe samu přinesla v oběť za naši spásu. Nejusebranější modlitba vnitřní, ponoření se zcela v meditace a kontemplace božské prochvívají touto nanejvýš mystickou tváří. Tváří patřící člověku, zcela v Bohu zakotvenému, Bohem do poslední buňky těla prostoupenému a proniknutému . . .

Úžasná krása nadzemská octla se pojednou na fo-

tografickém papíře a desce! Toť sám Kristus, triumfující nad smrtí, Kristus lásky, slitování a života věčného. Kristus evangelií, Kristus pašijí a vzkříšení... Z tohoto snímku přímo naše duše vnímaji pravdu Zjevení: „Jáť jsem první a poslední a živý. Byl jsem mrtev a hle, živ jsem na věky věkův." (Zj. 1, 18.)

Skutečně žádnému umělci ani prvotřídnímu nepodařilo se posud ve zdařilé kopii zachytiti tuto nanejvýš produchovnělou, nadpřirozeně krásnou, nejvýš kontrastůplnou tvář z rubáše turinského. Jen třeba si nám zvyknout poněkud na zvláštnosti její, na příklad přílišné zúžení této tváře vaporigrafismem způsobené, a na její čistě orientální typ... pak nenasytí se oči naše té krásy, kterou ve zdařilém tomto fotoportretu Enricově stále nově a nově nacházíme a odkrýváme.

Ano, ano, naše oči vidí, naše ruce téměř se dotýkají této nevystihlé krásy, vnitřní a božské. Naše srdce počíná se rozehřívati Pánu vstříc hymnem pokory, díkůčinění a chvály, napřed tlumeně, pak jasněji a mocněji. Posléz rozezvučí se na plno jásavým, burácejícím hymnem *úcty, radosti a lásky* k svému Pánu, Mistru a Spasiteli, jehož přítomnost nejenom tuší, ale počíná již vnitřním zrakem spatřovati a niternými ústy okoušeti.

Dr. R. W. Hynek.

Hřích a modlitba

Hřích bývá definován jako vědomé a dobrovolné přestoupení zákona Božího. Mravní zákon je v této definici pojat jako projev božské vůle, oddělený však jaksi od Boží bytnosti, nasvědčující dokonce descartesovské domněnce, že kdyby Bůh chtěl, mohl by platný řád mravní zaměniti za jiný, v němž by to, co je nyní dobrem, bylo zlem a naopak.

Hřích není jen přestoupení zákona Božího: ve své podstatě jest hřích přímý útok na Boha, *deicidium,* bohovražda v pravém slova smyslu, útok,

který by vedl ke zničení Boha, kdyby Bůh zničitelný byl. Důkaz? Kříž. Hřích zničil Boha, praví svatý Bernard. Zničil lidskou přirozenost Bohočlověka. A kdyby možno bylo, zničil by i jeho přirozenost božskou. A poněvadž Bůh nemůže býti zničen, ničí se člověk hříchem sám, odlučuje se od Boha a hyne smrtí duchovní. Hřích je boj proti Bohu, daleko od Boha a bez Boha. Boj marný.

I modlitba jest boj. Ale modlitba není útokem na Boží bytnost, nýbrž útokem na tvářnost či masku této bytnosti. Není útokem na Boží podstatu, nýbrž na Boží chování. Prototypem vší modlitby je modlitba prosebná. Na pohled se zdá, že nad modlitbou prosebnou stojí modlitba díků a modlitba chvály. Ale to jest jen zdánlivé. Modlitba prosebná jest současně i modlitbou díků a chvály, neboť tím, že člověk Boha prosí, uznává ho za všemohoucího a dobrého a projevuje ochotu jej chváliti a jemu díky vzdávati. V Evangeliích je nejčastěji řeč o modlitbě prosebné. Modlitba Páně se skládá z oslovení a sedmi proseb.

Modlitba je zápas s Bohem. Modlitbou bojuje člověk proti Bohu ne jaký jest, ale proti Bohu, jakým se mu jeví. Bůh chce býti přemožen našimi prosbami a proto nevyslyší vždy hned, na oko odpírá, oč žádáme, nechává člověka strádati, toužiti, vzdychati a trpěti. Podstatou modlitby je láska a podrobení, právě jako podstatou hříchu je nenávist a vzpoura. Avšak láska není láskou, není-li zkoušena. A Bůh se jeví člověku v podobě zatvrzelce, necity a tyrana lhostejného k lidským nářkům. A přece takový není. Zkouší lásku člověka. Neb láska se modlí. Modlitba jest řeč srdce. Láska lká, praví svatý Augustin, láska prosí. Lásce neuzavírá sluch ten, jenž ji dal. Dal ji: neboť modlitba jest úkon nadpřirozený, úkon, v němž člověk překonává sama sebe, úkon, jenž je nad jeho síly přirozené. A milovati Boha, zvláště když člověka nechává trpěti, když ho týrá, je nad síly. To je zkouška z lásky. A v tom je vrchol lásky, že člověk miluje Boha, i když se k ně-

mu chová jako tyran. Čteme knihu Jobovu. Přátelé Jobovi se stavějí na stranu Boží a tváří se nábožně. Job však se rouhá a proklíná den svého narození. Nechápe Boha a uráží ho. A Bůh se odvolává na svou velikost a slávu, ukazuje Jobovi tvorstvo v magických obrazech: Bůh položil základy země, zoře dal místo, aby se chopila cípů země, stvořil moře, sněhy, lijavce a krupobití: vyvádí zvířetník a dává vycházet Orionu a Medvědu, vládne blesky. Stvořil kamzíka, divokého osla, zubra, pštrosa, koně, sokola a orla. Ale posledním slovem Hospodinovým a takřka hlavním dokladem jeho moci jsou dva netvorové, hroch a krokodil; hroch — jeho potravou je lotos, vnímavostí dávno vyhynulých národů posvěcený, jehož tvar je básní, královský bratr tichého, něžného leknínu, a papyrus, jako chmýří lehoučký arabakh. Tlama mizí v hlubině, ryje mezi rostlinami a daleko kalí se voda od vyhrabaného rmutu: pak se objeví behemot s velikým chuchvalcem bylin v tlamě, vypustí jej na hladinu a pomalu, rozvážlivě jej rozkousává. Tu zrovna mezi řádky lze tušit, co Bůh chce říci: takový jsem já v lidském zření, obluda, ničící květy lidského štěstí. A druhý netvor, o němž mluví Bůh, jest krokodil:

Můžeš-li s háčkem vytáhnout krokodila,
provázkem udice za jazyk ho chytit?
Zdali prostrčíš rákos nozdrami jeho
nebo trnitým proutkem mu provrtáš čelist?
Bude se obracet k tobě s mnohými prosbami,
bude mluvit k tobě lichotivě?

Krokodil — těžko je uloviti ho. Šípy a praky mu neuškodí. Všem střelám odolává jeho pancíř. Nelze ho zkrotit ani ochočit. Podobný v tom smysl: v lidském pojetí se mnou nejsou žerty, nedám se chytit tvými nářky, člověče, málo je platno hrdlovati se se mnou, takový jsem bez lichocení, bez smlouvání, slovem hrozný netvor. A kupodivu, Job se neodvrací od Boha, nýbrž přesto, že se mu zjevil tak hrozný, podrobuje se mu kajícně:

Prve podle doslechu toliko znal jsem tebe,
ale nyní oko mé tě vidí.

Trápíš mne a přece tě miluji. To je nejhlubší, co lze říci o poměru člověka k Bohu. Bůh se zdá netvorem, ale člověk tomu nevěří, i kdyby celý svět mu to dokazoval, nevěří — takovou láskou ho miluje.

Anebo vizme onu ženu z ulic římských, o níž vypravuje Hello: Bere své nemocné dítě do náručí a jde k soše Matky Boží, držící božské Dítko na rukou. A tam zahrnuje svatou Pannu výčitkami: Hle, moje dítě, praví, a hle, tvoje Dítě. Kdyby tvoje Dítě bylo nemocno a ty bys mne přišla prosit o pomoc, odmítla bych tě? A co jsi učinila pro mne ty, která máš Dítě zdravé?

Podstatou modlitby jest zápas lásky. A láska jest pohyb srdce. Modlitba není klidné spočinutí v Bohu, pouhé trpné oddání Bohu, jak si chtěli namluviti kvietisté. Modlitba jest oddání Bohu, ale oddání to jest prosbou, aby se stala vůle Boží. Buď vůle Tvá — to nesmíme chápati jako slovo tupé resignace. V tom slově je odhodlání k zápasu. Duše si chce v pravém smyslu slova vybojovat, aby se stala vůle Boží, aby Bůh odložil škrabošku netečnosti a tvrdosti a aby učinil, co slibuje svou všemohoucností a nekonečnou dobrotou.

Toto pojetí modlitby nám pomáhá pochopiti podstatu mystického života. Mystický život je založen na lásce, na pohybu srdce, na jistotě, že Bůh je veliký a dobrý přes všechno opačné zdání, mystický život vyplývá z prožití vlastní malosti a nedostatečnosti, z úpění nuzného, z pokoření milujícího, v němž je ochota k zápasu, vůle trápiti se s Bohem, *se livrer aux caprices divines*, vydati se božským vrtochům, jak řekla svatá Terezie Ježíškova, býti míčkem v dětských rukou Ježíškových, býti „vlkem", který se točí šlehán ranami biče.

Dominik Pecka.

Jednota Těla Kristova

Lidstvo touží po jednotě. Ve všech dobách hledalo pásky pojící jednotlivce ke společnosti, národ k národu. I nepřátelství mezi národy, války jsou jen druhou stránkou tohoto úsilí.

Člověk cítí, že tu není na světě sám pro sebe. Ani rodina, ani obec, ani stát nezaplňují naprosto propast tohoto poznání. Poskytují sice člověku ve větší míře možnost splniti jeho poslání, dávají mu příležitost vyžít se sociálně, ale pocit vědomí, že ani rodina, ani obec, ani stát nejsou si cílem, zůstává. Ba jeví se spíše umocněn než oslaben.

Středověk chápal dobře tuto touhu lidstva po jednotě. Nechceme tím říci, že naše doba jí nezná. Nepřišla však ještě hodina odvahy, aby uskutečněno bylo to, čemu rozuměl středověk. Staletí nás změkčila a sentimentalita nahradila opravdový a mužný cit. Umíráme na jemné nervy, hýčkané a týrané rozkošemi, které nejsou o nic vyšší barbarské brutality.

Středověk žil Církví. Byla jediná a lidstvo chápalo dobrodiní této jedinosti. Tak si vysvětlíme kruté tresty těch, kdož chtěli jakýmkoliv způsobem tuto jednotu rozvracet. Evropa měla tenkrát silně vyvinutý kolektivní pud po sebezáchově a proto po jednotě. Tenkráte nebylo za těžké usmrtit člověka, který nechtěl přijmouti bez odmluvy názorů Církve a který nebyl tak theologicky vzdělán, aby proplul úskalími výrazů k definici Pravdy. Byl nepřítelem jednoty, byl nepřítelem Evropy, byl kacířem. A takových se Evropa zbavovala operativním zákrokem: vyřízla je z těla společnosti.

Středověk měl jednu Církev a pečlivě si ji chránil. Tak pečlivě, že až to bylo místy nezdravé, a to, co mělo býti ochranou, stalo se pařeništěm bacilů reformace.

Středověk nebyl zatížen problémem „národních církví". Ačkoliv Hus je typickým příkladem porušovatele středověké jednoty — spíše z nevědomosti

než ze zlé vůle — stoupenci a pokračovatelé jeho vyhánějí z Čech křižáky a rozbíjejí hlavy vojsku, obhajujícímu živelnou touhu středověké Evropy po jednotě jen proto, aby ukázali, že se nikdy nechtěli z této jednoty vymknout. Zády k Církvi se obrací menšina národa mnohem později, kdy už hynula evropská jednota.

Středověk měl jednoho papeže. I v papežské dvojici a trojici vidím potvrzení veliké touhy po jednotě. Jen středověk zaznamenal papežské schisma, a to proto, že tenkráte bylo papežství vrcholnou institucí celé Evropy. Papež byl nejen viditelnou hlavou Církve, zástupcem Božím na zemi, ale z těchto výsostných práv odvozeně byl i ředitelem celé Evropy.

Analogií jedné Církve a jednoho papeže byla ve středověku jedna svatá říše římská národa německého a jeden císař.

Střetnutí obou mocí je jakoby předzvěstí zápasu pokračovatelů a nehodných dědiců svaté říše s Církví. Brutalita rasismu je organickým pokračováním boje o to, zda bude vládnout meč násilí a nebo berla pokoje. Není nezajímavo, že v tomto druhém zápase, reprisy tažení německých císařů na Řím, náš stát není v úloze přisluhovatelů meče, jako byla kdysi česká knížata, ale má mnohem blíže k berle. Pravidlo, že se národové z historie nic nenaučí, má přece svou výjimku, která je ke cti našim státníkům.

V naší době, kdy není jedné říše sjednocovatelky s jedním císařem, kdy Evropa poskytuje velmi pestrý obraz států a státečků, je tím žhavější volání po jednotě. Silní jedinci se snadno vžívají do úlohy diktátorů nebo jejich imitátorů a pokoušejí se vnější jednotou nahraditi nedostatek jednoty ducha. Všechny tyto snahy, zhusta protichůdné a protimyslné, nemohou zůstati bez odezvy ve výchově. Jestliže na jedné straně se zdůrazňuje, že výchova musí získati mládež, aby se sama zásobila největším počtem idejí, které by měly schopnost býti vedoucími, hybnými ideami, motivujícími silou, na druhé stra-

ně totální pedagogika chápe vyšší cíl výchovy jako prosté zařadění jednotlivce do přesahujícího jej sociálního celku, podrobeného zcela objektivnímu řádu. ať třídě. ať státu, ať národu, jak to chce komunistická, fašistická neb nacionálně-socialistická pedagogika.

Sergej Hessen však správně připomíná: „Pokud národ, stát ba dokonce i třída čerpají samy svůj obsah i celou svou důstojnost z kulturních hodnot, jichž jsou reálními nositeli, je vlastně aktivní účast v práci o těchto hodnotách posledním úkolem takového zařadění."

Hledáme dobro. Nenalézajíce ho v přízemí, postupujeme výš a výše, dostávajíce se výtahem příčinného řetězu až do patra posledního cíle všech lidí. A sv. Tomáš Akv. praví ve své „Summě": „Co do rázu posledního cíle se všichni lidé shodují v žádosti posledního cíle, neboť všichni žádají naplnění své dokonalosti."

Tomáš těmito slovy rozezvučel citlivou strunu našeho vnitřního života: Nejsme pro sebe, nemáme cíl v sobě, ani v rodině, ani v obci, ani ve státě, ani v čistotě rasy. Jsme poutníky za dobrem, hledáme blaženost, toužíme po naplnění své dokonalosti.

„Vzhledem k tomu, v čem se nalézá ráz posledního cíle," píše sv. Tomáš dále, „neshodují se všichni lidé v posledním cíli, neboť někteří touží po bohatství jako po úplném dobru, jiní po rozkoši, jiní pak po čemkoliv jiném."

Ale to nejsou vrcholky dokonalosti. Nemůže být naším cílem to, s čím se musíme jednou rozloučit, lidově řečeno, co si na věčnost nevezmeme. Zaměňujeme prostředky za cíl, schody za místnost.

Jako schody jsou určeny, aby se po nich šlapalo a stoupalo výše, tak všechna pozemská dobra jsou určena, aby nám sloužila na cestě k cíli, který je v úplném, totálním naplnění naší dokonalosti.

Kromě dober materielních, smyslových, jsou i dobra vyšší a v ně mylně bývá kladem cíl výchovy. Vykládá se špatně heslo: „v práci a vědění jest naše

spasení" a paměti se zneužívá jako mrtvého skladiště dobrého pro věci hodnotné i odpadky.

Zapomínáme při poznávání věcí, že poznaná věc se má jinak k poznávání Božímu a jinak k poznávání lidskému. Lidské poznávání má svou příčinu v poznávaných věcech, avšak Boží poznávání je příčinou věcí poznávaných. (Summa.)

Nemůže tudíž sebe lepší poznání, sebe vyspělejší věda naplnit úplně touhu po dokonalosti. Všechno je málo, znalost světů stejně jako výsledky mnohaleté práce v mikroskopování mizejí takřka beze stopy v prohlubni této touhy.

Je potřebí vrátit výchově jasné poznání, že jen naprosté Dobro, nejúplnější Krása a vrcholně plná Pravda mohou být spolehlivým základem práce, které se říká vychovatelské úsilí. Církev, která nás z úradků Boží ekonomie vede k naplnění naší dokonalosti, nesmí nám být spolkem, ve kterém je dovoleno se hádati o stanovy a o funkcionáře, ale musí nám býti Tělem Kristovým, jeho živým pokračováním. Zdá se, že příliš často odvozujeme své křesťanství a svou příslušnost k Církvi od zápisu v matrice. To je omyl. Ne vyplněním rubrik ve statistickém opatření, ale křestní vodou, která viditelně symbolisuje neviditelnou lásku Boží, jež nám otevřela své náručí, tou jsme se stali dítkami Božími — a celoživotní naší snahou má býti, abychom se z náručí Lásky Boží nevyrvali, abychom z klína Otcovství Božího nedesertovali.

Jsme údy Kristovými a tím jsme účastni svaté totality země s nebem, jsme podílníky velkolepé jednoty, nad niž nikdy nebude krásnější. Jsouce Kristovi, jsme nositeli jeho míru, jeho pokoje, jeho sjednocujících snah. „Jděte do celého světa a kažte všemu stvoření!"

Budou-li si vychovatelé vědomi tohoto příslušenství, pak výchova jim nebude problémem a diskusí, ale vědomou a pomalou cestou k dokonalosti. Cestou šetřící přirozenosti, cestou přetavování zlých sklonností v dobro.

Pak si také uvědomí, že právě náboženství je mládeži nejbližší a nejschopnější zásobiti ji hybnými ideami, pak nebudou nechávati mládež na pospas cizím vlivům, pak se nebudou jen rozčilovat nad zkažeností mládeže, pak zkrátka přestanou vychovatelé státi na stupínku snad osobní dokonalosti a korektnosti, ale s holýma rukama pro žhoucí pohledy mladých lidí.

Uvědomíme-li si, že tolik mladých lidí má velmi špatné znalosti náboženské, ale hlad po pravdě, připomeneme-li si, že mravní laxnost rozežrala i generace, které chodily na povinné náboženství a mají osvědčeno na vysvědčení, že výborně prospěly, pak se musíme vyvarovati chyb minulosti. Analysa pohledu zpět musí být plodná a musí posilniti pohled vpřed, kde již nepůjde učiti o náboženství, ale kde musíme všem hladovým otevříti bohaté zdroje křesťanství a ukázati, že Církev, jako mystické Tělo Kristovo, živé a žijící, s proudem krve, která za nás byla prolita na Kalvarii, má dost možnosti nasytiti každého.

Musíme vychovávati k pochopení jednoty Těla Božího, Těla Kristova, které jako strom se rozrůstá tisíciletími, musíme chtít býti živými ratolestmi na tom kmeni, aby tato jednota se stala spolehlivým fundamentem pro řešení vztahů mezi národy. To je veliké politické poslání i nepolitických katolíků: Pracovati na pochopení a rozšíření jednoty Těla Kristova. *Pavel Cesta.*

Mystické Tělo Kristovo

Mura; Le corps mystique du Christ (Blot, Paris).

Celým světem podávají si katolická srdce tuto starou zvěst znovu zopakovanou a připomenutou v přítomných úzkostech, kdy hledáme něco, co by nás opravdu spojilo. Není to podivuhodné, že právě dnes, v dobách takové roztříštěnosti a vzájemné nenávisti, najednou vycházejí na celém světě, na sobě

nijak nezávislá hodnotná díla katolické theologie o Církvi jakožto tajemném Těle Kristově. Vyjmenuji základní, nejdůležitější a nejdokonalejší díla, která pojednávají o tomto tématu. Mura: Le corps mystique du Christ. Mersch: Le Christ mystique (dílo studující pojem Církve jako mystického těla v Písmě a v tradici. Studie nesmírné dokumentární ceny, základ celého tohoto vlastně studia). Feckes: Mysterium der heiligen Kirche (Dogmatika Církve, velmi dokonalá a důkladná). Jürgensmeyer: Der mystische Leib Christi (Asketické zhodnocení této myšlenky). Rademacher: Kirche als Gesellschaft u. Gemeinschaft a konečně Gardini: Vom Sinn der Kirche.

Tato díla tvoří dohromady synthesu této zajímavé a nanejvýš životné otázky. Za ty, kteří nemohou se sami všemi těmito knihami probrati, sestavil důkladnou tuto synthesu theolog Mura v citovaném již díle, jež zde chceme prodrobněji čtenářům analysovati, aby se seznámili s jejím bohatstvím.

Mura chce na základě theologických studií ukázati, jak tento plný celý Kristus, totiž Kristus mystický, to jest Kristus se svými údy jest naším nejvlastnějším křesťanským prostředím. Chce shrnouti nauku Písma, Otců, dogmatiku i vyplývající z toho mravní důsledky v jeden celek.

Správně praví Mura, že se v tomto traktátu setkávají a odrážejí všechny křesťanské pravdy, protože na nich jest vybudována nauka o našem spojení s Kristem a v Kristu. V prvé části ukazuje dílo nauku o mystickém Těle u sv. Pavla a v tom mu připravil půdu pilný jesuita Mersch v citovaném díle, jež jest skutečnou pokladnicí textů z Písma i z tradice o Církvi. Při tom je však celé dílo Murovo proniknuto naukou a světlem sv. Pavla, že my všichni tvoříme jedno tělo, jehož Kristus jest hlavou.

Druhý díl jest theologickým vypracováním této nauky. Mura se ptá, jaká jest tato jednota s Kristem. Praví, že je více než morální, že jest fysická. Toto

slovo těžko ovšem hájiti, stačilo říci, že je to jednota reální, protože Kristus jest přirozeným synem Božím a my jenom jsme za syny přijati. Proto výraz fysického našeho spojení s Kristem mohlo by vésti k falešným výkladům. Tato jednota s Kristem jest neobyčejně bohatá a mnohočlenná, takže ji nelze jen tak vyjádřiti nějakým slovem, nějakou klasifikací kategorickou. Mezi námi a Kristem jest podle Mura tato jednota: Nejprve juridická, protože Kristus má na nás opravdu naprosté právo, protože nás vykoupil na příklad. Láskou nadpřirozenou tvoříme s ním jednotu morální. Pak nás spojuje Duch sv., jako zdroj nadpřirozeného života a duše Církve. Pak tvoříme s Kristem jednotu příčiny účinné, protože v nás působí synovství Boží, ve kterém nás spojuje. Eucharistie rovněž tvoří jednotu těch, kteří požívají toto jedno Tělo a jsou jí účastni na této jedné oběti. Jsme pak s ním v jedno spojeni jedním cílem, protože on a jeho blaženost jest cílem nás všech.

Druhý díl knihy pojednává o onom obecném prostřednictví Kristově mezi nebeským Otcem a námi. Toto prostřednictví se uskutečňuje trojím úřadem Kristovým jeho učitelským úřadem, kterým působí dále ve všech těch, kteří učí jeho jménem, a svou pravdou, která dále osvětluje všechny lidi přicházející na tento svět. Pastýřským úřadem působí Kristus, protože jeho prostřednictví, uskutečněné v jeho oběti, trvá dále. Dále trvá jeho obět, která jest kněžími dále zpřítomňována a jejíhož ovoce se všem dále dostává. Jeho prostřednictví jest dále královským úřadem, kterým vládne všem svou láskou, svou milostí a svým ustavičným přitahováním srdcí.

Údy Kristovými stáváme se křtem svatým, který jest branou svátostí a branou také do svatých ran Kristových a do celého křesťanského života nadpřirozeného. Ostatní svátosti rozmnožují, vracejí a upevňují toto spojení s Kristem a udělují účast anebo ji rozmnožují na životě a zásluhách Hlavy — Krista.

Protože jsme spojeni s Kristem, jsme spojeni se všemi, kteří jsou jakýmkoliv způsobem spojeni takto s Kristem. Z něho můžeme žíti jako dítky lidské a do jeho srdce se zase vrací tento náš život, takže všichni, kteří jsou s Kristem jakkoliv spojeni, mají podíl na tomto našem životě v Kristu právě tak jako na životě Krista samého. Vyvrcholení a uzavření a očištění Církve ode všech, kteří nedokončili v sobě údovství Těla Kristova, nastane v nebesích, kde bude On všechno ve všech. *Šimek.*

Mariánský visionář české gotiky

Takto psal krátce před vyjitím z tohoto světa všem věrným služebníkům Církve svaté v Čechách pan *Arnošt z Pardubic*, arcibiskup Pražský:

Nechť zvědí všichni, kdo *list* tento čísti neb poslouchati budou, že já, Arnošt, svatého kostela Pražského první arcibiskup, hříšník velký, nikoli v noci, nýbrž ve dne, nikoli v soukromí neb úkrytě, nýbrž stoje s jinými na veřejném místě, nikoli bez sebe neb ve blouznění, nýbrž jsa zdravého rozumu, nikoliv ve spánku, nýbrž v stavu úplné bdělosti, uzřel jsem *zázrak* níže vypsaný, hrozný a mně velmi trpký, který se udál celkem takto:

Když jsem byl v Kladsku, chodě do škol při faře, kterou řídí špitálníci Svatého Jana Jeruzalémští, přihodilo se jednoho dne, tuším v sobotu, když jsem byl na nešporách, stoje mezi jinými žáky a hochy, na konci nešpor při *Magnificat*, aneb právě po nešporách, když se zpívala jistá antifona, tuším *Salve Regina*, ale do jista se nepamatuju která, že pohlédl jsem na obraz, který tam byl nad hlavním oltářem blahoslavené Marie Neposkvrněné Panny.

A ihned náhle a velmi rychle odvrátila se tvář na obraze ctihodné Panny a Matky Boží Marie velmi mrzutě a hněvivě ode mne a Bohorodička obrátila se ke mně zády. I polekán velmi a změněn ostal jsem bez sebe jako hromem omráčený. Než netrvalo to dlouho, přišel jsem poněkud k sobě, ale velice

jsem se bál pozříti na onen rub postavy, který se mi zdál špinavý, mechem porostlý a roztrhaný jistým způsobem, který nejsem s to náležitými slovy vyjádřiti.

Dívaje se na to smutně a trpce, jal jsem se v duchu prositi blahoslavenou Pannu, aby ráčila smilovati se nade mnou a tvář svou ke mně obrátiti. Když jsem se tak ve smutku a úzkosti modlil, pohlédl jsem na syna, jejž držela na klíně aneb na rukou, chtěje viděti, zdali jest se také ode mne odvrátil. I uzřel jsem, že se ode mne maličko odvrátil, tak jako by se na mne jeho svatá milost ohlédla. I padla mi do srdce jakás útěcha a pokračoval jsem v modlitbě svrchu zmíněné k blahoslavené Panně, aby také ráčila tvář svou ke mně obrátiti.

A když jsem v té modlitbě dlouhou trval chvíli, pomalu a poněkud mrzutě, jako by nebyla spokojena se mnou, tvář svou ke mně obracela v onu polohu, kterou jsem byl viděl před odvrácením a rozhněváním. To když se stalo, vzdechl jsem k Pánu Bohu a poděkoval jsem blahoslavené Panně Kristově. A když s jinými žáky po skončeném zpěvu do škol jsem vešel, nikomu jsem nehlesl o onom zázraku, boje se o dobrou pověst, abych se nezdál tak veliký hříšník. Neboť jsem se stavěl hodným zevně, ale uvnitř v myšlenkách a skrytých skutcích byl jsem velký hříšník od oné doby až podnes.

Když bylo konečně po vidění onoho zázraku několik měsíců uplynulo, odebral jsem se z Kladska do Broumova, vzdáleného od Kladska tři míle. Tam zůstal jsem dlouhý čas a potom, nevzav odpuštění a neučiniv poklonu řečenému obrazu a v něm Svaté Marii Panně, Rodičce Boží, odešel jsem do Prahy. Později odebral jsem se na některá místa na učení a ke dvoru římskému. A tak ani před svým povýšením ani po dosažení posvěcení a úřadů církevních až podnes nestaral jsem se, já prostopášný a lehkomyslný, o tento tak velmi hrozný zázrak, maje se k němu dosti lehkovážně po mnohá léta.

Uvažuje toto často v duchu svém, myslil jsem,

že by bylo nebezpečno, abych tak velký zázrak zatajil, jelikož věřícím poskytne velké poučení, velikost hříchů mých jasně odkryje a zasloužené všech lidí odřeknutí se mne co smrdutého psa v sobě zavírá. I uzavřel jsem svrchu vypsaný hrozný zázrak vám všem tímto listem sděliti, pro milosrdenství boží a skrze prolití krve Pána Ježíše Krista, prose a zapřisahaje vás, abyste byli prostředníky za mne u Boží Panny Marie, skrze kterou ve víře katolické byl jsem utvrzen, aby odvrátila ode mne hněv svůj a Syna svého. Což sám dáti račiž požehnaný na věky věkův amen.

A poněvadž, jak Písmo svaté svědčí, čestno jest objevovati a vyznávati skutky boží, napomínám a prosím vás, abyste událost svrchu vypsanou v chrámě Pražském a ve všech chrámech jak klášterních, tak světských duchovenstvu i lidu věrně ohlásili, aby všichni jasně poznali, kterak jest Svatá Maria obzvláštní ochranitelkyně a slitovnice hříšníků, kteří ve víře kolísají a ve skutcích lásky bloudí, a milosti její tím nábožněji se poroučeli. K tomu udělujeme všem, kteří budou zázrak tento čísti, slyšeti neb jiným vypravovati, čtyřicet dní odpustků. *Psáno* ode mne, *Arnošta,* svatého kostela Pražského arcibiskupa, biskupa nehodného, vlastní rukou, krví hříchů poskvrněnou!

Čteme-li dnes, po více nežli šesti staletích, tento podivuhodný a pokorný list velikého českého syna Církve katolické, chápeme mnohem hlouběji, než kdykoliv předtím, všechny skutky tohoto svatého muže. Neboť víme, že nebylo v jeho životě volné chvíle, které by nevěnoval pokorné službě nebeské Královny. Bohorodička byla takřka výhradním předmětem jeho rozjímání, a obraz Panny Marie, který choval ve své oratoři, brával s sebou i na cesty, aby před ním meditoval. Teprve nyní lze nám pochopiti dosah okolnosti, že na všech obrazech mariánských, které dával malovati na skle i na dřevě, vidíme v rozích jeho malou postavičku, pokorně klečící, any odznaky arcibiskupské hodnosti leží

u jeho nohou, jako by jimi z lásky k Panně Marii opovrhoval. Chápeme, proč tak vášnivě rád stavěl mariánské chrámy, proč dával k poctě Bohorodičky psáti tolik nových knih, proč k její poctivosti ustanovil sloužení mší „matur" před východem slunce, proč k její oslavě podporoval hudbu a zpěv chrámový.

Bylo to v těsné souvislosti s viděním, že arcibiskup nosil na hrdle zavěšenou kopii mariánského obrazu kladského, že chrám v Kladsku dal ozdobiti překrásnými stavbami a ozdobil oltáře v něm drahocennými dary. K poctě Kladské Madony založil nadaci k dennímu sloužení mše svaté před obrazem, který mu dal onu výstrahu, a k doprovodu hudebnímu, při němž se mělo zazpívati Salve Regina... Nelze, než skloniti se hluboce před tímto skvělým zjevem dávné minulosti, nám ubohým, kteří jsme slábi následovati jeho pokorně heroického gesta. *Vilém Bitnar.*

Gertruda von Le Fort

Obracíme-li pozornost ke Gertrudě von Le Fort, děje se tak nejen ze zájmu o význačný umělecký zjev, nýbrž hlavně z úcty k hodnotám, jež překračují meze ryze literární, a musí být pro českou kulturní oblast teprve objeveny z nánosu všedního dne a vytrvalého mlčení o skutečných hodnotách dnešního „druhého" Německa.

*

Před deseti lety vstoupila Gertruda von Le Fort do katolické Církve a rozšířila řadu konvertitů-spisovatelů, kteří od Jana Schefflera až po Karla Benno von Mechow působí německé literární psychologii rozmanité nesnáze. Konverse? Je vůbec možná taková proměna ducha? Někteří popírají možnost konverse (Spengler) a přeceňují nosnost Pascalova paradoxu o hledání a nalezení Boha. Z českých hlasů opačného mínění lze uvést Šaldův mužný projev o

konversi Huysmansově. Možnost konverse potvrzuje řád skutečnosti, zvláště tam, kde jde o dlouhý vývoj a nenáhlou přestavbu duchovní struktury. Konverse jest i změna duchovní orientace, změna měřítka, jímž se hodnotí věci. Náboženská psychologie zaznamenává v německé literatuře různé typy konverse: Representačním zjevem období barokního jest J. Scheffler (Angelus Silesius), který vydává počet ze svého přestupu poctivým řazením „důvodů a motivů", jež ho přiměly ke konversi. Poznamenejme, že cena Schefflerova projevu je spíše theologická než psychologická. „Důvody a motivy" dávají svědectví o tom, co konversi předcházelo, co Schefflera vedlo k Církvi. K nim musilo přistoupit imponderabile vyššího řádu, aby uvedlo Schefflera do Církve.

Konverse romantiků jsou poučné proto, že ukazují, s jakými předpoklady se musí duše blížit k Církvi, má-li jejich setkání být šťastné. Problém „romantické" konverse začíná namnoze po konversi, která bývá provázena úpadkem tvořivosti. Na Brentanovi na př. vidíme, jak z psychopathické jeho konstituce vyrůstá dosažením náboženského cíle ovzduší, kde se daří pohodlí a neproduktivnosti. Jsou to nebezpečí, která číhají na leckterého konvertitu.

Církev konvertitovi nejen dává, nýbrž také od něho požaduje jednotu v Duchu. Tento dar Brentano neměl, aby přemohl diskontinuitu bytí. Pro konversi Gertrudy von Le Fort má případ romantiků význam negativní, neboť její setkání s Církví bylo šťastné a bylo provázeno novým výtryskem básnické tvořivosti.

Konverse značí obrácení. K čemu? Studujeme-li projevy soudobých konvertitů, můžeme odpovědět slovy Wolkerovými: „k skutečnosti nejskutečnější". Uprostřed války vyšla kniha, která tuto thesi exponovala se silou přímo jasnovideckou. Je to Bahrovo „Nanebevstoupení" (za jeho český překlad jsme vděčni P. E. Soukupovi). Obrácení Františka Flayna tam značí ve smyslu epištoly k Římanům probuzení

ze sna, probuzení k pravé skutečnosti, k poznání pravé podstaty světa. Když se František Flayn zhrozí hluboké neskutečnosti svého žití, splňuje Ibsenovu výzvu k objektivismu jako cesty k objektům. Vidí ji ztělesněnu ne v protestantismu, nýbrž, jako Strindberg, ve „víře otců", v katolicismu. Konverse není estetický postoj, nýbrž začátek nového stvoření v Kristu.(Antinomii „estetického" a „skutečného" katolicismu poznal u nás velmi jasně Julius Zeyer a bezpečně ji formuloval v „Trojích pamětech Víta Choráze".) Církev nemá, podle Bahra, zázračné elixíry a narkotika. Má toliko pravdu. Neuspává své členy. Naopak, Církev „je tu pro lidi, kteří jsou silní dost, aby snesli, že nám zde nikdy nebude dobře". Není naprosto isolován Bahr s touto diagnosou. Romano Guardini praví podobně: „Býti katolíkem, znamená přijímat Církev s veškerou její tragikou," jak je ztělesněna v dějinném bytí Církve, znamená, „míti odvahu k ustavičné nedostatečnosti". Setkání s Bohem neisoluje člověka, přivádí ho do společenství věřících. Empirická realita náboženská, Církev, dostává se do popředí zájmu a úsilí zdůrazněním katolického kolektivismu v protivě k liberalistickému přecenění lidského Já. Není náhodné, že Guardiniho essaye (O smyslu Církve) a duchovní lyrika Gertrudy v. Le Fort (Hymny Církvi) vyšly skoro současně. Bylo konstatováno (W. Heinsius), že konvertité z protestantismu ke katolicismu nechtějí novou církev, chtějí prostě do církve. Jejich postoj k Církvi je poznamenán zážitkem lásky k Církvi (V. Christliche Verwirklichung, str. 91), ke Kristu a jeho mystickému Tělu. V této lásce vidí Seltmann poslední tajemství Scheffleroy konverse, o této lásce mluví Gertruda v. Le Fort, že v ní jí vzchází poslední jistota o náboženské skutečnosti. A v tomto hlubším smyslu se právě zařazuje Gertruda v. Le Fort do tradice německých konvertitů.

O konkretních kořenech konverse Gertrudy v. Le Fort nemáme zpráv. V souvislosti s ní však je jméno

Arnošta Troeltsche (jak mně autorka písemně sdělila). Důkladného školení historického a theologického dostalo se Gertrudě v. Le Fort na universitě v Heidelbergu a v Berlíně u Hanse v. Schuberta a Arnošta Troeltsche. Troeltschovy přednášky po jeho smrti autorka vydala. Je u Troeltsche několik myšlenkových pásem, které mohly spolupůsobit na duchovní proměnu spisovatelky. Domnívám se, že hlavně to byla liberální náboženská kritika a na druhé straně odmítání moderního ducha. (Moje vývody zde mají přirozeně pouze hypothetickou cenu. Jejich správnost nebo nesprávnost může potvrdit pouze doznání spisovatelky.) Liberální protestantismus Troeltschův, kolísavý, popírající absolutnost křesťanství, nemohl dáti definitivní duchovní jistoty. Křesťanství založil Troeltsch toliko na vnitřní jistotě o zjevení Božím. Tím však přijal princip „moderního", subjektivního ducha, jejž jinak odmítal pro nedostatek síly a originality. Tento protimluvný myšlenkový uzel mohl být po mém soudu rozmotán rozhodným přijetím toho neb onoho principu. Gertruda v. Le Fort přijala za svůj princip katolického universalismu.

*

Dílo Gertrudy v. Le Fort stojí mimo zájem literární módy, odmění však čtenáře bohatými výhledy do nadčasových aktualit. Její dílo znamená realisaci toho, co si roku 1909 přál Karel Muth titulem jedné své knihy; znovuzrození básnictví z náboženského prožitku. Její dílo je chvalozpěv na obětavou, vykupující lásku ženy. Tak miluje Veronika, krásná Mirjam, malá Blanka de la Force. Svět je v jejím díle jako skutečnost Bohem daná, kterou nelze opouštět a zapírat. Absolutno musí být na zemi hledáno v Relativním, v lidství, v dějinné existenci člověka. Člověkem kráčí člověk k Bohu. Tím se básnířce otvírá cesta k historii. Historik, praví známé rčení, je prorok obrácený do minulosti. To platí o Gertrudě v. Le Fort v tom smyslu, že dějiny jí ne-

jsou mrtvou látkou, nýbrž bojištěm ideí, které komentuje. Její essayistika ukazuje, jak vášnivě a hluboce prožila těžké problémy soudobé (manželství) a vykoupila si tak právo vstoupit do minulosti jako do nové přítomnosti a zachycovat křížovou cestu duší v proudu staletí. Okolnost, že spisovatelka se tak ráda vrací k historii, má kořeny nejen v její průpravě, nýbrž i v duchu katolického objektivismu (filosoficky řečeno: thomistického realismu), který vidí ve světě a životě opravdovou skutečnost, nejen zrcadlo vyšší roviny nazírací, který má smysl pro „causae secundae" (zase thomisticky řečeno).

Cesta duše skrze Církev k Bohu je ústředním tématem jejího díla. Bůh zve duši k sobě, předkládá jí tajemnou otázku, kterou má duše zodpovědět svým životem. Není to tedy ovzduší idyly, do něhož nás vede tato tématika, nýbrž svět, plný napětí, těžkých otřesů, každodenního boje o statky věčné. Mystická otázka, předložená duši, může zůstat i bez odpovědi, když duše selže a nedojde úplného odevzdání Bohu. Zde jsou zdroje nevylhané životní démonie, která málem pohltí tetu Edelgartu, poněvadž tato vědomě a úmyslně prováděla v duchovním životě vůli svou a neodevzdala se bez výhrad vůli Boží. Zde je kořen tragiky židovského vzdoropapeže Anakleta II., jemuž Církev propůjčením kardinálského nachu položila otázku, jež zůstala bez odpovědi až do dnešního dne. Málokde má známé úsloví — žádná odpověď, také odpověď — přízvuk tak tragický jako v této souvislosti, postihující náboženský smysl židovské otázky. Skoro každá postava v díle Gertrudy v. Le Fort je poznamenána tímto metafysickým selháním nebo odevzdáním.

Zmínil jsem se o životě náboženském jako životě skutečném, obráceném k objektivní skutečnosti. Jako se zhrozil Bahrův Flayn neskutečnosti svého života, pronásleduje v „Roušce Veroniky"[1] mladého

[1] Velmi dobře přeložené J. Brechenbauerem. Román vyšel u L. Kuncíře.

básníka Enzia totéž mučivé poznání. Enzio trpí neskutečností věcí, prchá do oblasti čirých pomyslů, sklání se do nevědomé přírody, pozbývá vědomí své osobnosti a na místě uskutečnění zeje prázdnota. Enziův nejhlubší osud se odehrává v jeho básnickém kosmu, irracionálním, utopickém. Enzio je kouzelník, který se proměňuje ve všechno, co chce, mnohdy i v to, co nechce, ale potom? Potom nevěří ani ve své Já, potom nemůže být osobností. A proto ze všech lidí umělec dosahuje vykoupení nejtíže, poněvadž má zdánlivé vykoupení ve svém umění. A proto nevzejde Enziovi v Římě vykoupení, protože nedovede pokleknout a sloužit.

Bohatství umělecké vise spisovatelčiny můžeme změřit nejen na síle, s jakou vyslovujeme sladkost bytí a hrůzu nebytí, nýbrž i na diferenciaci jejich v básnickém tvaru, kde novým a novým odstíněním prohlédá základ reality v nových postavách a situacích. Objektivitě jejího pohledu se můžeme jen podivovati, když se vyrovnává s jiným hodnocením věcí. (Postava babičky v „Roušce Veroniky".) Babička představuje ryze přirozený, v sobě uzavřený postoj k životu. Přirozená pevnost charakteru a vnitřní jemnost doprovázejí babičku až do poslední chvíle. Babička měla osud ve svém životě, to znamená po jejím výkladu, že se mu úplně odevzdala a tím jej ovládla.Babička znamená přirozenou plnost bytí, mlčelivý klid hrdinné vytrvalosti. „Mlčení" je též jejím posledním slovem před smrtí, kterou přijala v samotě.

Teta Edelgarta se potácí mezi milostí a slabostí své duše. Sestoupí až k naprosté nicotě a nesmyslnosti života. Je to trest za její neúplné odevzdání Bohu. Marně se utíká k vědě pro vykoupení, nadarmo přijímá absoluci z úst psychoanalytikových. Odpověď Církve na Edelgartinu zpověď? „Velká byla ve Vašem životě pouze milost. Hřích sám je malý a obyčejný . . . je to hrozná síla toho, co právě sílu vůbec nemá — hřích světa vůbec!"

Veronika uskutečňuje již v mládí, co zůstává odepřeno Edelgartě. Odpovídá na otázku milosti úplným odevzdáním. Její osud ovšem neprobíhá „sám o sobě". Je v hluboké souvislosti s osudem ostatních postav. Není isolace v tomto duchovním kosmu, vládne zde „obcování svatých". Veronika trpí za selhání své tety, má pocit, že i babičce její utrpení přijde k dobru. Ani básně Enziovy nejsou psány nadarmo. Velkolepé vidění svatopetrského chrámu jako monstrance vystavené celému světu najde zkonkretisování v náboženském osudu Veroniky, které nestačí spravedlnost (tragika rodu Pier Leone), nýbrž spojení s předmětem lásky. Právě tak jsou spojeny osudy postav v jiných dílech Gertrudy von Le Fort: Slepá Trofea, hledající bratra-kardinála (Papež z Ghetta) nebo Marie de l'Incarnation, pomáhající Blance mimořádnými skutky lásky a pokání, stojí na téže linii, která spojuje členy duchovního organismu mnohými vztahy. (Theologické odůvodnění u sv. Tomáše Aq. čteme na př. v Suppl. q. 71. a. 1.: „Omnes fideles per charitatem uniti sunt unius corporis Ecclesiae membra, sed unum membrum juvatur per alterum. Ergo et unus homo potest ex alterius meritis iuvari.")

Jako v „Roušce Veroniky" vyjadřuje i z novely „Poslední na popravišti" heroismus oběti a nedostatečnost světa, určeného pouze přirozenými souřadnicemi, nedostatečnost přírody a ušlechtilé humanity, jež je při revoluci prolomena výbuchem chaosu. Chaos má v hodnocení spisovatelky místo právě v „přírodě", slepé, nevázané. Hrdinství Blanky de la Force nekoření v její lidské disposici. Vůbec ne. Darem do života dostala úzkost, která nabývá symbolického významu jejím jménem klášterním (Blanche de Jésus au jardin de l'agonie). Zmučená tvář Kristova vyzírá z jejího jména právě tak, jako ze jména Veroniky, která se k smyslu svého jména prodírá neméně těžce. Úzkost Blanky je úzkost směrem k Bohu. Není to úzkost před něčím. Její osud

se naplňuje v tom, že zůstává věrna svému jménu, své úzkosti a úzkosti Kristově, která hledí z jejích očí a obsahuje i naše „století úzkosti". (F. Bruckner.)

Znovu se vracím k myšlence Církve a její důležitosti pro dílo Gertrudy von Le Fort. Všechny uvedené krise jejích postav se odehrávají na křižovatce Církve, v ní se sbíhají duchovní proudy jako v průsečíku nebes i země. Mystické Tělo Kristovo na zemi trpí, je v agonii, je křižováno hříchem světa. Z těchto myšlenek vyvěrá románová kronika „Papež z Ghetta". Dějově se dotýká toto dílo schismatu roku 1130, kdy kardinál Petrus Pier Leonis se dal zvolit vzdoropapežem pode jménem Anaklet II. On i jeho otec vzešli z židovství a vstoupili do Církve. Jejich konverse však nebyla opravdová. Když jáhen, jemuž je svěřena péče o katechumeny, zvěstoval Řehoři VII., že Pier Leone chce mezi ně býti zařazen, viděli, jak papež druhého dne při mši sv. plakal více než obvykle (nikdy nesloužil sv. obět bez slz). Plakal, „poněvadž šlo o čest svátosti, jako o ni šlo v Kanosse, poněvadž šlo o Krista ... A přece (praví Řehoř) jsme nemohli svátost ochránit, neboť předpis, který nám byl dán k udělení absoluce, byl splněn, ačkoliv naše srdce vědělo ... Tak chce Kristus trpěti hříchem světa až do posledního dne!" — Zde začíná vina rodu Pier Leone: vnějškový obrat k Církvi pro časný úspěch, linie židovského myšlení, setrvávající na pouhé spravedlnosti. Kardinál odmítá kříž jako smír za vinu světa, touží po papežství ne ze ctižádosti, nýbrž proto, aby násilně uplatnil svůj plán spravedlnosti. Tragika jeho zjevu se prohlubuje: nerozumí a nechce rozumět své sestře, která mluví jménem synagogy, odcizil se židovství, nemá otčiny, otázka daná jeho duši, jest bez odpovědi.

Gertruda v. Le Fort postřehuje intuitivně celý svazek příčin, způsobujících křižování Krista v Církvi: hřích celého světa je účastenen na roztržení jednoty v mystickém Těle, lakomství lidu, hrabivost

šlechty, selhání císaře, nenávist křesťanů proti židovskému původu rodu Pier Leone, vším tím je způsobováno příští Antikristovo. Křesťanský protiklad rodu Pier Leone je pouze papež. Pouze tam, kde Kristus je středem všech věcí, může býti pohansko-židovský svět opravdu překonán. S velkou objektivní silou je zde líčena synagoga, která nedovede pochopit tajemství kříže. Rod Pier Leone je chytrý, nemá však nadpozemské chytrosti nebo bláznovství kříže a Církve, jež se vzdává nejskvělejších kombinací politických, jen aby zachránila duši. A co mluví Církev o Anakletovi? Neproklíná rušitele jednoty, nýbrž, kdykoli o něm mluví, vyslovuje svatá slova liturgie: O felix culpa!

Tato sekulární moudrost Církve je předmětem oslavy Církve i v lyrice. Nadšená hymnika Gertrudy v. Le Fort je projevem téhož postoje k Církvi, jak je v její próze vysloven výpravně. Podrobný rozbor by mohl ukázati veliké výrazové bohatství této vzácné umělkyně. Není to svět quietistické zbožnosti, malátné resignace, nýbrž mužného aktivismu, jemuž předchází posvěcení rozjímavým pohledem do tajemství Božích. Dokonale ukázněný útvar umělecký, napájený v hlubinách moudrostí pramenů, svět, z něhož sálá dynamika prudkého zážitku lidského a životní opravdovosti.

Proto zařazujeme dílo Gertrudy von Le Fort vděčně mezi předměty svého studia a rozjímání.

Karel Metyš.

VÝHLEDY

Katolická akce není utopií.

K naprostému úžasu přivedl všechny letošní sjezd katolické dělnické mládeže belgické, který shromáždil na 150 tisíc mladých hochů a dívek plných živé víry a odhodlaných jíti na výboj křesťanské myšlenky.

Duší celého tohoto hnutí, které není jenom organisací, nýbrž

skutečným živelným hnutím, tak sociálním, jako náboženským, jest kanovník Cardyns, který jako kaplan začal před deseti lety organisovati mladé dělníky a dělnice, aby jim uchoval dar víry a aby z nich si vychoval spolupracovníky pro přivedení ke Kristu těch, kteří se mu odcizili.

Kanovník Cardyns chopil se slova papeže Pia XI., jež musíme tuto znovu vyzvednout a podtrhnouti, aby se s liturgickým hnutím a s hnutím pro přiblížení duší k pravé podstatě Církve zase u nás poněkud hnulo. Pius XI. prohlásil: Pravý zdroj křesťanského ducha jest aktivní účast na svatých tajemstvích (mše svaté a obřadů) a modlitba Církve. Proto kanovník Cardyns shromažďuje své následovníky v opatství Mont César u Lovaně, aby je zachytil překrásným a přesným liturgickým životem. Neboť liturgie neznamená jenom obřady, nýbrž především prožití myšlenky, že tvoříme jedno v Kristu, a proto se také v modlitbách musíme sejíti jako údy jednoho těla. Cardyns uznává vděčně, že to byl liturgický život tak pohostinného opatství, které znamená epochu nového života mezi dělnickou mládeží. Tento liturgický život byl oporou provádění náboženského programu, který si vytkli Jocisté a který poctivě také uskutečnili.

Chtěli vnésti onoho ducha křesťanské pospolitosti skrze mši svatou a liturgickou modlitbu. Proto v roce 1931—32 probírali ve všech svých kroužcích mši svatou. Pak přistoupili k recitované mši svaté všude tam, kde byla větší skupina Jocistů. Konečně utvořili sbory, které chorálně zpívaly při zpívaných mších svatých. Tak se mládež vžila do společné modlitby, vcítila se do své spojitosti s Církví. Nakonec vydali také zkrácený misálek, aby si ho mohli i nejchudší opatřiti, a konečně malý rituál pro nejrůznější okolnosti.

V roce 1932 vysvětloval se v kroužcích povinně církevní liturgický rok. Ten rok šli mladí Jocisté již dále. Vypracovali si podrobný plán pro získávání kamarádů a kamarádek pro vykonání velikonoční povinnosti. Po slavnostním svatém přijímání byla kamarádská družná slavnost se zpěvy a s vážnými promluvami. Takto získaní byli ještě jednou přivedeni a tím připoutáni těsněji. Byla to velkorysá akce, která přivedla tisíce ke stolu Páně a byla provedena neviděnými, nepatrnými jedinci. Po velikonoční svaté zpovědi sdružovali Jocisté své druhy kolem ostatních velkých církevních slav-

ností, o nichž byli v kroužcích nejprve důkladně poučeni. Jocisté se modlí liturgicky i ranní a večerní modlitbu. Tak na shromáždění Jocistů v Héverlé 850 Jocistů zpívalo slavně a krásně kompletář.

Zkusili jsme něco podobného při našich exerciciích a vydali k tomu svou exerciční příručku. Všichni účastníci byli hluboce dojati recitovanou mší svatou a překrásnými modlitbami, jež Církev podává. Kéž by tato naše iniciativa našla následování při studentských mších svatých, při sněmování mládeže, studentstva a podobně.

V následujících letech byly probírány jednotlivé svátosti. Přednášky, jak jsem se přesvědčil, jdou opravdu do hloubky. Tím jest zachyceno několik desítek tisíců nejhlubšími a nejživotnějšími pravdami. Debaty, otázky a řešení těchto mladých hochů a dívek, z nichž na 80.000 sleduje tyto pracovní kroužky, dává tušiti, jak vážně a jak opravdově béřou tito mladí svůj život křesťanský, jak chtějí skutečně žíti z Církve a ne jenom na jejím povrchu, jak chtějí pro tuto Církev, kterou prožili jakožto zdroj nového a bohatého života, všechno učiniti.

Proč toto píši? Abych ukázal, co se i u nás dá dělati. Sdružení katolické mládeže pod vedením jesuitů vykonalo po této stránce již nesmírné věci. Mají úspěchy již podobné Jocistům. I v těchto sdruženích kvete život eucharistický a hnutí exerciční. Doufejme, že moravská Omladina se probudí k podobnému životu, že se dá vésti příkladem anebo třeba i řízením českého SKM k podobnému vnitřnímu životu. Naše spolky se stále ještě omezují na přednášení, zábavy a schůze, cvičení a podniky. Jest třeba je soustřediti kolem tohoto života liturgického, kolem hnutí exercičního, kolem skutečného prohloubení náboženského, kolem fary, jakožto buňky celé Církve. Jinak všechno naše uvažování bude marné. Opakuji znovu, co jsem napsal v minulém čísle na téma „Nejsme mariánskou družinou", že takové spolky, které se řídí tímto heslem a při tom si říkají katolické, jsou pro království Boží větší brzdou a nebezpečím než spolky otevřeně nepřátelské, protože tady se pod rouškou náboženství lidé zpovrchňují a učí zaměňovati katolictví, to jest, intimní život z Boha, za vývěsní štít, za vlajku, značku anebo vnější jakousi spolkovou příslušnost!

Braito.

Budoucnost?

Zamyslil jsem se nad skutečností velmi zajímavou, že totiž veškerá životná hnutí katolická u nás vedou mladí: Kursy katolického učitelstva. Dalečínské konference. Akademický týden. Naše hnutí. Hnutí laického apoštolátu! Vybírám jenom namátkou ovšem. A při tom, což je nejpotěšujícím zjevem, jest ta okolnost, že tito mladí neznají nějakého generačního problému, nýbrž že s velkou radostí přijímají a prosí o spolupráci se staršími, a co je ještě krásnější, že dovedou při svém mládí především vzhlížeti s úctou k hodnotám nejstarším, protože věčným. Z tohoto spojení vlastně se udržuje jen mládí a svěžest těchto podniků. A že ony svaté pravdy a ony skutečnosti nadchly tolik nadšení a chuti do práce a k životu, jest jedním ze znamení, že se tu jedná o něco opravdu životného, proč se dá žíti a pracovati. Radostný byl pohled na naše hlubinářské shromáždění při katolickém sjezdu. Častěji se vracím k tomu, co mládeže tam bylo soustředěno. Mladí z našeho kruhu! Pro vás také nesmí býti generačního problému. Radostně jděte si svou cestou, rozsévejte klidně, ale bez hluku a ješitnosti, své přesvědčení o prvenství duchovního, co nejhlubšího života. Ve větších místech soustřeďte se kolem nějaké osobnosti, která by stmelovala a zaručovala rozvoj našich myšlenek. Buďte apoštoly našich snah. Nechť není jednoho z vás, který by si nechal Hlubinu pro sebe. Upozorňujte na ni, ukazujte ji, dávejte ji čísti druhým. Administrace vám dodá zdarma tolik čísel, kolik budete potřebovati pro tento apoštolát. Nesmíme ustrnouti, musíme proniknouti se svými myšlenkami všude, do všech vrstev. Především zveme studenty, jimž snižujeme předplatné na 15 Kč, u Vítězů na 18 Kč, a na doporučení duchovního správce anebo katechety milerádi dáme chudým svou revui zdarma.

Braito.

Rač nám uděliti svého pokoje.

Svatým hněvem rozhořčil se svatý Otec nad těmi, kteří chrastí zbraněmi a chtějí válku. My víme, že jenom obranná válka jest oprávněnou, jako jest oprávněný se hájiti ten, jemuž někdo usiluje o život.

A zatím vidíme na všech stranách, že se kuje železo válečné. Učinili jsme my katolíci opravdu všechno, abychom zamezili válce? Neboť ať se na válku dívá kdo chce jak chce, jest příležitostí tolikeré duchovní zhouby, jak si trpce stěžuje svaty Otec v promluvě k ošetřovatelkám, které putovaly do Říma. Učinili jsme opravdu všechno? My katolíci máme býti duchy míru, smíru, spravedlnosti. My víme, že nad pozemské hodnoty jest hodnota duchovní, že máme svou vlast, ale také jednu společnou, nebeskou, že patříme ke svému národu, ale skrze něj také všelidské společnosti. Právě katolíci svou vzornou obecností měli by býti krystalisačními body smíru a dorozumění mezi národy. Jak jest smutné, když o tolika národech se říká, že jsou nejprve tím a oním a pak teprve katolíky... O lásce k vlasti bylo již toho tolik řečeno a jest to něco pro křesťana tak samozřejmého, že jest spíše třeba zdůrazňovati, že katolíci, synové jednoho Otce, vykoupení jednou krví Páně, směřující k jednomu cíli, který jest vyšší a obecnější než cíle jednoho národa, protože právě dává i každému národu nejpevnější základ rozvoje, protože duchovní bohatství, mají si uměti porozuměti a odpouštěti. Napsal jsem již v posledním čísle, že se ani neznáme vzájemně my katolíci v československé republice. Nemůžeme se dohodnouti katolíci čeští a slovenští. Katolíci němečtí a čeští nevědí nic o svých společných snaženích...

Velkou odpovědnost mají katolíci politikové jakýchkoliv stran a katolíci žurnalisté, aby byli na svém místě především co katolíci, aby hleděli na duše, na Boha v duších, na katolickou pospolitost, která nás má spojovati.

Mír abychom rozsévali ve svém okolí. Naše názory politické a národnostní, aby byly také určovány náboženstvím jednoty. Abychom se dovedli modlit za pokoj a mír...

Neboť duchovní život neznamená ztráceti se v mlhovinách a v éteru. Zde vidím slabiny a nebezpečí a proto duchovní snaha a duchovní život musíme v tomto směru a smyslu korigovati!

Braito.

Devotio moderna.

V XVII. století vyrůstá v Holandsku a ve Flandřích náboženské, duchovní hnutí nesmírně silné, které sluje Devotio

moderna. Zahájil ji slavný mystik Gerard de Groot. Toto hnutí vydalo nakonec dvě klášterní zřízení: Bratří společného života v Gronendalu a řeholní kanovníky windesheimské. Z této poslední skupiny vyšel také Tomáš a Kempis. Toto hnutí bylo proti planému spekulování v theologii, ale správně napsal kdosi, že by svatý Tomáš nenapsal to, co napsal Tomáš a Kempis. Devotio moderna snažila se především o praktický duchovní život. Hlavně zdůrazňovala nadpřirozené v člověku, působení milosti, smysl utrpení, sebezáporu, askese. Bratří vypisovali si z duchovních spisovatelů nejkrásnější místa, z nichž si tvořili „Collectanea", která pak putovala mezi bratřími. Byla opisována, rozmnožována, doplňována. Každý bratr doplnil ze svých zápisků to, co sám našel, sbírku spolubratrovu. Zvláště meditovali nad Písmem svatým. V jejich duchovním životě bylo Písmo svaté hlavní a první knihou duchovní. Do této školy patří Gerlach Peters, Jan Mombauer, De Groot, Ruysbroek, Tomáš Kempis, Florent Radewijns, Gerard de Zupphen. Zajímavé jest, že ve slavném pastýřském listu doporučují němečtí biskupové, aby katolíci hodně četli Písmo svaté, když jiný tisk katolíků nemá svobody. Proč tedy čekati až na pronásledování? Když může zklamati tisk katolíků, Bible nikdy nezklame a proto nečekejme, až také nebude na ten či onen tisk spolehnutí, a také si osvojme četbu Bible jako svou hlavní duchovní četbu! *Braito.*

My rosteme z renesance?

„Wahrheit und Dichtung" by šlo nadepsati nad odpovědí na článek Rádlův v zářijovém čísle Křesťanské revue. Rádl skvěle, jak to ještě nikdo neučinil, vypořádává se s ponurou prázdnotou skuhrajícího českého pokrokářství, ale jakoby na útěchu praví, že jediným vlastně odpůrcem pravým a účinným katolicismu že jest reformace, která se postavila proti renesanci, která vyrostla z katolicismu... Jsme prý dnes dětmi renesance, která dnes vítězí a proto má katolictví úspěchy, kdežto protestantismus má budoucnost, protože jest puritanismem, který nevábí, neláká, ale bude v budoucnosti jedinou záchranou.

Tedy katolicismus ve své podstatě, která jest křesťanstvím, jest živelně postaven proti renesanci. Zatím co římská kurie,

kardinálové a biskupové, stavěli své vily a libovali si s humanisty v nymfách a bukolikách, pod zemí rostly silné osobnosti, které rostly přímo z *katolictví*, z plnosti a ryzosti Kristova učení, aby podvrátily to, co bylo v renesanci pohanského. Renesance vykonala ale i určitou korekturu v příliš snad mnišském nazírání na svět u některých myslitelů křesťanských, ale nejhlubšími kořeny se katolictví proti ní vzpíralo, bojovalo proti ní ve svých světcích, až se ji podařilo přemoci. Již František, Dominik a pak za renesance Savonarola, Filip Neri, Ignác z Loyoly poctivě vedou boj proti ní a jejich poctivá svatá snaha má více ze světlých stránek puritanismu než ti, kteří mu propadli slepě a bez výhrady. Katolictví ve své podstatě nemůže žíti z renesance, protože jeho tón udávají svatí, kteří přetvářejí dobu a kteří přetvořili i renesanci. A dnes znovu zase není katolictví jenom obřady, jenom lesk a jenom moc...

Nad tím vším a pod tím vším koluje hluboký život v tolika tisících těch, kteří skrytě připravují vzkříšení dřímajících duší křesťanských. Prof. Rádl zde chybuje tím, co volnomyšlenkářům vytýká, že totiž posuzuje katolicismus podle zjevu lidských nedostatků katolíků. Oceňuji upřímně dobrou vůli Rádlovu. Ale, na příklad, co my máme společného s renesancí? Řekněme jenom naše hnutí kolem Hlubiny? Bojujeme a s námi na tolika stranách bojuje tolik šlechetných duchů do úpadu proti renesanci mezi katolíky. Renesance nevyrostla z katolictví, nýbrž z útěku od katolicismu mnohých katolíků. Proto také katolictví neroste renesancí. Roste snad lesk a moc a sláva vnější, ale na ty se díváme hodně útrpně, protože známe aspoň z dějin jejich vratkou hodnotu a že ke Kristu a k intimnímu soužití s Kristem a k přimknutí k Bohu nikoho nepřivede. Zde vidí prof. Rádl nebezpečí na docela falešné straně. A protože se nemáme čeho báti, ukazuji prof. Rádlovi, odkud hrozí protestantství vážnější nebezpečí. Hrozí mu nebezpečí od neviděných, od malých, a neznámých. Třeba od takové Terezie Ježíškovy. Jistě by se Rádl nesnížil přečísti si něco o ní, ale zůstává faktem, že její dětinná láska k Bohu jako k Otci a její absolutnost poddání celého života celé vůli Boží jest magnetem, který okouzluje a přitahuje duše.

Hrozí mu nebezpečí od obnoveného chápání pospolitosti křesťanského, onoho velkého, svatého společenství těla Kris-

tova, jehož myšlenka jde světem jako velké, silné vanutí, které si podmaňuje duchy toužící po universálnosti. Liturgické hnutí, které včleňuje jedince, renesancí isolované i ve zbožnosti, zase do pospolitosti, do svatého společenství, dává prožíti katolíkům jejich jednotu s Kristem a pak vzájemně v Kristu mezi sebou.

A nakonec! Jest to opravdu nebezpečí, jak mi uklouzlo z pera? Nechce opravdové křesťanství protestantské totéž? A nemělo by vlastně netrpělivě větřiti a hleděti do dálky, zda se někde neozývá bratrský hlas? Prosím křesťany vyznání evangelického, aby už konečně nechali toho vypočítávání, jak blýsklo ještě u Rádla ve zmíněném článku, Petrarky, renesančních papežů atd. Pro tyhlety stromy rozhodně lesa neuvidí!

Braito.

Život Církve v čase.

Ke všem naším naléhavým církevně-politickým otázkám zaujaly stanovisko také biskupské konference a zejména si vytkly za úkol dobudování Katolické akce. Bylo také usneseno učiniti kroky k pořádání eucharistického světového sjezdu v Praze a vykonati k němu přípravy především pořádáním sjezdů diecésních a národních, jaké byly ve velkolepé míře nedávno pořádány na př. v Italii (Teramo, Aversa atd.). Zdar katolického sjezdu jest nám legitimací k tomu, že můžeme o světový sjezd eucharistický žádati. Myšlenka eucharistických sjezdů souvisí úzce s činností Kongregace nejsvětější Svátosti — Societas sanctissimi Sacramenti a s ideou ustavičného klanění ve smyslu životního díla blahoslaveného Petra Juliana Eymarda, zakladatele této kongregace v druhé polovici 19. století, která jest i v našem státě, a to v Brně. Na podnět P. Foresta z této kongregace chopil se msgre Ségur této myšlenky, které požehnal Lev XIII. První mezinárodní eucharistický kongres byl uspořádán v Lille ve dnech 28—30. srpna 1881. Na sjezdu byl zvolen stálý výbor pro pořádání pravidelných sjezdů dalších. První domácí eucharistický sjezd byl u nás pořádán roku 1894 na Velehradě z popudu kněží adorátorů.

*

Německý kulturní boj vrcholí zatčením míšeňského biskupa msgra Petra Legge v rámci devisových procesů. Proces s bis-

kupem má býti uspořádán velmi teatrálně. Oficiální německá propaganda popírá fakt kulturního boje a snaží se všecky takové procesy redukovati na příčiny nepolitické. Při devisových procesech s kláštery jde v podstatě o toto: Německé kláštery v době, kdy bylo v Německu nejhůř, si na charitativní díla ve prospěch téhož Německa vypůjčily peníze od svých řeholních domů za hranicemi. Nyní chtěly splatiti svoje dluhy, což devisové předpisy německé zakazují. Morální zákon stál výše, než právní předpis, jenž je mravně indiferentní. Tresty, jež jsou za přestupky tohoto předpisu vysloveny, jsou neúměrné k přestupkům a mají zřejmě dvojí cíl. Jednak mají řeholníky a světské kněze diffamovati ve veřejném mínění, jednak mají býti předehrou ke konfiskaci klášterního jmění suchou cestou, bez kulturně-politických zákonů, jež dnešní vláda nemůže dobře vydati, ježto kdysi Hitlerův směr sám se postavil proti podobným tendencím některých zemských vlád socialistických, dokud ještě platila výmarská ústava. Na své memorandum z Fuldy o propagandě novopohanství nedostali biskupové odpovědi. Naopak prohlásil nedávno v Saarbrückenu ministr Frick, že církvím chce ponechati jedině věci, jež nejsou s tohoto světa. Norimberské rasové zákony znamenají hrubý zásah do práv Církve jednak tím, že se prohřešují proti církevním zákonům o manželství, neboť Církev nezná překážky manželství, vyplývající z rasy, a tím méně rozvižitelnost manželství z tohoto důvodu, za druhé protestovali němečtí biskupové proti nařízení, aby děti ve škole byly rozděleny podle ras, pokud jde o katolické děti nearijského původu, jež by byly nuceny choditi do židovských škol. Nařízení německé vlády odporuje konkordátu. „Westdeutscher Beobachter" kritisoval nedávno stanovisko Vatikánu ke sterilisačnímu zákonu, při čemž tvrdil, že Vatikán podle potřeby mění i zákony Boží. „Osservatore Romano" vyzývá nyní kategoricky německý list, aby uvedl konkretní případy.

V Německu pokračují také snahy dostati do úplného područí státu církev protestantskou. Říšský církevní ministr dr. Kerrl vydal nařízení, podle něhož má býti zřízen církevní výbor, jenž má evangelickou církev zastupovat navenek a říditi její věci vnitřní, jakož i v dohodě s ministrem jmenovati „církevní úředníky", jimiž jsou patrně míněni duchovní. Mezi antisemitským hnutím Streicherovým a evangelickými církve-

mi vznikl nyní prudký spor o křty židů. Streicher žádá totiž „odvolání židovských křtů", jakoby křest, jenž vtiskuje nezničitelné znamení, bylo možno odvolati. Streicher útočí na církve křesťanské, že křtí židy a že takto přispívají hanobení německé rasy. Bratrská rada oposiční protestantské „Církve vyznavačů" podala trestní oznámení na Streicherův časopis „Der Stürmer" pro zlehčování křesťanského křtu. Na průběh tohoto procesu můžeme býti právem zvědavi! Podle zprávy bernského „Bundu" synoda evangelické oposiční „Církve vyznavačů" se usnesla zaujmouti zásadní stanovisko ke snahám uplatniti arijský paragraf také v církvi evangelické. Vydala toto prohlášení: „Všichni lidé bez rozdílu národnosti a rasy jsou podrobeni kletbě hříchu dědičného, jenž může býti odpuštěn jedině v Kristu Ježíši, který pro nás byl ukřižován a vzkříšen. Všichni křesťané bez rozdílu rasy a národnosti děkují za svoji spásu jedině bezměrné lásce Boží. Proto přikazuje vůle Boží i rozkaz Pána našeho Ježíše Krista nabízeti spásu v Kristu Ježíši všem národům, tedy i Židům. S hanbou a bolestí však vidíme, že jsou řady církevních obcí, které zakazují křty Židů. To je hřích! Kdo vyčítá církvi, že křty židů jsou zradou na národě, rouhá se svátosti křtu svatého." Tato proklamace má býti čtena i s kazatelen, ač-li ovšem státní úřady tomu nezabrání. Proti křtům židů se staví skupina „Německých křesťanů" s říšským biskupem Müllerem v čele, jenž tvrdí, že pokřtěné židy nelze přijmouti do společenství evangelické církve, nýbrž vytvořiti z nich nanejvýš židokřesťanskou obec, jež si má svoje příslušníky křtíti sama. Katolická Církev staví křesťany židovského původu pod ochranu konkordátu a již při jeho ratifikaci protestoval kardinál státní tajemník Pacelli proti diskriminaci katolíků židovského původu.

Dr. Alfred Fuchs.

PRACOVNA

Milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému.

I hříchy . ? . Když povstane člověk z hříchu a jest zaplaven svátostnou milostí a milostí znovunabytého synovství Božího,

tedy zapadne toto synovství Boží do rozžhavené, vyschlé, žíznivé půdy. Duše živě a dychtivě ssaje tuto rosu a toto dobrodiní Boží lásky. Měla by si taková duše připomenouti: Jak je dobrý ten, který mne neodvrhl, neodsoudil, nýbrž zapomněl na všechno. Tak nás minulý hřích bude ještě více páliti, ale nadto nás bude ještě ohnivěji a plodněji hřáti láska Boží. Kdo prožije, jak sladké a velkodušné jest Boží odpuštění, vynasnaží se, aby nyní miloval tím více Boha za všechnu lásku mu odmítanou a nepodanou.

Člověk uvidí zřetelněji svou slabost a tím více se opře o Boží sílu a bude o ni více prositi a na Boha více spoléhati. Člověk, který opravdu povstal ze hříchu, vidí tajuplnou spleť okolností a příčin, které neviditelně, ale nezadržitelně také vedou k pádu a vynasnaží se přetrhnouti ono pletivo ihned a v zárodcích.

Člověk, který povstal, nemalomyslní, protože si uvědomuje, že Bůh sam uznává naši slabost, když nás zahrnuje takovými milostmi a silami, když nám dává tolikráte možnost k pokání. Neboť svatost se uskutečňuje v čase a v prostoře. V lidském životě, v tisíci lidských okolnostech a záležitostech. Znamená přece přetvoření starého člověka v nového, nejenom v jeho nitru staticky, nýbrž také dynamicky v celém životě. Všechny schopnosti, všechny vlastnosti, zběhlosti a všechny hodnoty a okolnosti musejí projíti touto žhavou výhní, touto prací. Nedivme se, že při tom budeme kolikráte poraženi, že tolikráte při tom klesneme. Jenom nechtějme jíti sami, neprchejme před milostí a když uslyšíme hlasu Božího, nezatvrzujme svého sluchu. On nás sám uchrání před hříchem, když my učiníme, co na nás jest. *Braito.*

Exercicie.

Nazvěte si naše duchovní cvičení, jak chcete. Usmějeme se dobrácky, když je někdo nazývá kursy anebo přednáškami, a když je někdo chce postaviti proti exerciciím sv. Ignáce. Jdeme ve svých exerciciích ve stopách sv. Tomáše a staleté řádové tradice v rozjímání svatých pravd a kontemplaci o významu theologie pro náboženský život. Theologie přece musí především sloužiti životu. Chceme jí přivésti duše hodně blízko k Bohu. Exercicie sv. Ignáce chtějí na začátku obrátiti duše. Další týdny exercicií ale chtějí jistě více. Konáme přednášky? Jakožto látku k rozjímání, jakožto cestu k obrácení se k Bohu, abychom ve svatých pravdách viděli lásku a velikost Boží, svou povinnost opětovat lásku a jíti k Bohu. Tak přednášeti musejí nakonec exercicie každé. Nepročetl jsem přece jenom několik knih exercicií podle svatého Ignáce!

Svatý Ignác ukázal svou metodou novou cestu, jak poznáváním Boha otřásti duše k jeho lásce a k zamilování si jeho svaté vůle. Theologie nesmí chtíti a působiti nic jiného. Proto, proč bychom neuplatnili tuto cestu a metodu na onen velký

komplex životných pravd, jimiž je Summa svatého Tomáše? Jsme vděčni svatému Ignáci za tuto geniální cestu a nedáme se s této cesty odháněti. A polemisovati už teprve nebudeme. Již z vděčnosti ne. Proč bychom nemohli jíti ruku v ruce vedle sebe? Vždyť přece pracujeme pro jedno království Boží na zemi! A nepřítel jest jinde než v těchto různostech, které musejí býti pro bohatství a dokonalost života. *Braito.*

Modlitba katolické dělnické mládeže belgické.

Obětuji Ti, Bože a Pane můj, celý svůj den, svou práci, své boje, radosti i obtíže. Dej mi, abych smýšlel jako Ty, abych pracoval s Tebou a žil v Tobě. Dej, abych Tě miloval celým srdcem a sloužil Ti všemi svými silami.

Přijď království Tvé do továrny, do dílny i do kanceláře a do našich domů. Kéž duše dělníků, které se dnes octnou v nebezpečí, zůstanou ve Tvé milosti. A nechť pro milosrdenství Boží odpočívají v pokoji duše dělníků, kteří padli na poli práce. Amen!

Modlitba.

Modlitba jest vydechováním duše, jest to lidské Fiat co odpověď na Fiat Boží. A tato odpověď z nás činí spolupracovníky Boží... Bůh nepotřebuje, abychom ho vzývali pro své štěstí... Neboť nikdy nepřestává je chtíti. Jenom my klademe překážky tomuto přání Božímu, jenom my bychom rádi odstrčili jeho lásku. Bůh vždycky vyslýchá člověka, ale člověk často odmítá slyšeti Boha. Modlitba jest právě uslyšením věčného čekání Boží lásky na nás, jež šetří naší svobody. Proto se nemusíme ptáti, zda každá modlitba jest vyslyšena. Jest vždycky vyslyšena, je-li opravdovou modlitbou a v té míře, jakou jí je, jest stále širším otvíráním duše tajemnému vnikání Boží Přítomnosti do duše. *Zundel:*
Le poeme del sainte Liturgie.

Smysl katolický.

Život přemnohých katolíků jest v ostrém rozporu s jejich jménem. Sobectví a duchovní osamocování zachvátilo mnohé katolíky. A přece nejsme sami, nejsme odloučeni, jestliže věříme opravdu v tajemné tělo Kristovo. V něm jsme všichni křesťané spojeni aspoň věrou a máme růsti v tomto spojení, abychom rostli všichni co nejvíce z onoho života a k podobnosti onomu životu Kristovu, z něhož prýští ona jednota tajemného jeho Těla. Chceme-li, a není nám to zůstaveno na volném výběru, zda chceme, aby toto tajemné tělo Kristovo rostlo a zachytilo všechny, za které Kristus trpěl, musíme znovu procítiti a uskutečňovati především tuto svou jednotu s Kristem a se všemi s Kristem a v Kristu. Naše modlitby, dobré skutky,

bolesti jsou spojeny s Kristem, anebo měly by býti spojeny s Kristem, a tak zaplavují a posvěcují a obohacují všechny, kteří jsou jakkoliv spojeni s tímto svatým Tělem.

Proto, když se modlíme, a když vystupujeme jako katolíci, buďme si vědomi, že se nás drží za ruce miliony těch, kteří jsou s námi spojeni jako ve středu svém v Kristu Ježíši.

Proč odpovídáme tak mdle na volání Církve po Katolické akci, která není ničím jiným, než uskutečňováním této myšlenky přivésti všechny ke svatému mystickému tělu Kristovu, k němuž jsou všichni aspoň vzdáleně povoláni. Jest smutným znamením, že taková část katolíků jest tak silně atonická vůči tomuto volání. Nemáme dosti smyslu pro pravou podstatu Církve, jíž jest společenství a pospolitost. Proto kéž je toto ovoce naší duchovní výchovy, aby naši lidé se naučili živě spolucítiti s Církví. Aby jim nebyl lhostejný osud bratří, nýbrž aby učinili všechno svými modlitbami, svými obětmi, svou prací, aby všichni poznali přenešením se přes předsudky, co je vlastně Církev, aby poznali její střed v Kristu a v jeho životě, jejž složil do svého společenství a do své společnosti.

Braito.

Podmínky apoštolátu Katolické akce.

Apoštolové se rovněž vychovávají a tvoří, jako všechno ostatní. Prvé záchvěvy apoštolátu se projevují s uvědomením si vznešenosti Božího života, k jehož účasti jest člověk povolán. Kdo má tento život a kdo jej má bohatě a nechce jej rozdávati (což je nemyslitelné), není apoštolem, ale rovněž není apoštolem, ačkoliv často k tomu má mnoho lidí náběhy, jestliže ničeho nemá, jestliže je daleko od Boha a chce jej rozdávati jiným. Apoštolem je ten, kdo rozdává z plnosti a čím více dává, tím více touží míti, tím touží býti světější, aby pro každého měl něco, aby mohl všechny přivésti k Bohu a všechny přesvědčiti, že Bohu sloužiti znamená kralovati. Apoštol hoří dvojí žízní, po Bohu a po duších bratří, aby je přivedl k Bohu, aby v něm slavili velké shledání.

Tehdy povstává apoštolát v duši, jestliže touží mnoho míti, aby mohla hodně rozdávati. Tehdy roste duše k apoštolátu, jestliže umí zapomínati na sebe a touží všechny ostatní spasiti, jako sv. Ignác, který by raději na zemi v nejistotě své spásy hledal spásu druhých, než aby v jistotě své spásy se díval na nejistotu spásy svých bližních...

K tomu jest ovšem třeba výchovy. My si musíme vychovávati apoštoly. To jest jedním z úkolů Hlubiny. K tomu směřuje naše práce: vychovávati pro Katolickou akci. Nebudeme se honositi, kolik jsme jich vychovali, nebudeme odpovídati tomu, který nás napadal z tupení Církve a tvrdil, že nikoho k Bohu nepřivedeme. To může posouditi jenom Bůh a ne nějaký rozčilený polemik, ale ti, kteří proti Hlubině útočí, že

stále o duchovním životě mluví, že nepřikročuje k akci, nevědí, že celá akce potřebuje lidí hluboce duchovně zpracovaných, že apoštolát potřebuje řádné přípravy. To chce býti naše práce. Vždyť my v dohledné době sami přejdeme k činnosti skrze naše spolupracovníky a čtenáře, doufajíce, že se nám podaří seskupiti nejprve muže kolem staré Dominikovy myšlenky „Militia Christi". To je jenom, co můžeme předem nejasně naznačiti. Až myšlenka dozraje, pak ji rapidně provedeme, jako jsme provedli všechno dosud, co jsme slibovali. Militia Christi by ovšem odpovídala našemu duchu řádovému a jednalo by se o voj nábožensky zpracovaných, kteří by prováděli apoštolát získáváním bratří a poučováním o pravdě. Po Novém roce vyrazíme se svou ofensivou proti braní Jména Božího nadarmo. Doufejme, že všichni čtenáři a přátelé nám v této důležité akci pomohou! *Braito.*

Cesta k Bohu.

Mnohý má v duši velký žár a nikdo nepřichází, aby se při něm ohřál. Ti, kteří jdou kolem, vidí jenom kouř nad střechami a jdou dále svou cestou. Stále více se kloním k přesvědčení, že nejlepší cestou k Bohu jest mnoho milovati. Miluj nějakého přítele, někoho, nějakou věc, co chceš, a pravím ti, že se pak o tom více dozvíš. Ovšem, je třeba milovati velkou, vznešenou a vážnou láskou, s vůlí i rozumem a je třeba se stále snažiti stále lépe a důkladněji věděti a znáti. To vede k Bohu. Někdo na příklad miluje Rembrandta, ale vážně, a ten se jistě dozví, že jest Bůh a bude v něho pevně věřiti. Jiný se pohříží do dějin revoluce. Nezůstane nevěřícím. Uvidí, že se jeví svrchovaná moc ve velkých věcech. Anebo někdo navštěvoval kratší čas bezplatný kurs na velké universitě bolesti, a tak pozoroval věci, které viděl a slyšel a mnoho o tom přemýšlel. I ten dojde k víře a naučí se více, než může vyjádřiti...

Van Gogh.

Církev.

O Církvi katolická, matko nejskutečnější křesťanů, jest tvojí zásluhou, že nejenom nás učíš bohopoctě nejčistší, nejryzejší, jíž jsme povinni Bohu, a jež se stává nejlepší radostí našeho života, nýbrž že si tak přisvojuješ lásku a milování bratrské, že nacházíme v tobě svrchovaně účinné léky hojných chorob, jimiž trpí duše pro hřích. Učíš a vzděláváš dětství prostotou, mládí se silou stáří s jemností, majíc zřetel na potřeby duše i těla. Tebou podřizují se synové rodičům v jakémsi svobodném, abychom tak řekli, poddanství a že rodičové poroučejí dětem s autoritou lásky. Ty to spojuješ poutem božským, poutem těsnějším, než jest pouto krve, bratra s bratrem. Tos Ty, která spojuješ poutem nejenom společného života, nýbrž i jistým bratrstvím občany s občany, kmeny s kmeny, slovem,

všechny lidi mezi sebou, připomínajíc jim společný původ. Učíš krále obětavosti pro lid a národy poslušnosti vůči jejich králům. S jakou péči nás učíš, komu přísluší úcta, komu oddanost, komu čest, komu bázeň, komu povzbuzení, komu napomenutí, komu výtka, komu trest; ukazujíc, že jestliže všechno není pro všechny, láska přece ale musí býti pro všechny a nespravedlnost pro nikoho.

Sv. Augustin. De moribus ecclesiae I. 30.

ŽEŇ

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

BERGHOFF: *Einkehr.* Zde je zase jeden dobrý pramen pro křesťanská cvičení anebo pro stavovská kázání anebo pro přednášky pro jednotlivé stavy. Jest v nich probrána celá katolická nauka se zvláštním hlediskem na potřeby jednotlivých stavů. Sloh je snadný, ale při tom dokonalý a náplň věcná opravdu bohatá.

BRECHT: *Leiden ist Gnade.* Schöningh, Paderborn, 1935, str. 47. Krásná knížka o hořkém tajemství sladkého smyslu utrpení. Vnáší hodně světla a síly trpícím. Pravdivým jest název knihy, že Utrpení jest milostí. Jen milostí je dobře uneseme.

BLOSIUS: *Speculum monachorum.* Nové vydání. 1934, str. 86, cena 2 liry. Je to knížečka, která může velmi mnoho dobrého způsobit, bude-li často v rukou kněží a řeholníků. Je v ní mnoho pokynů pro duchovní život, a to opravdu dobré orientace.

BUFFET: *St. Francois de Sales.* Pensionat de Ville la Grande? Hte Savoie. Dobrý, třebaže stručný životopis velkého ženevského biskupa s různých hledisek jeho svatého a plodného apoštolského života.

CAPPELLO: *Tractatus canonico-moralis de Sacramentis.* Vol. II. Pars III. De Sacra Ordinatione. Torino, Marietti, 1935, str. 710, cena 27 lir. Cappello, profesor Řehořovy university, je znám velmi dobře jako jeden z nejlepších kanonistů, takže netřeba zvlášť chválit jeho dílo, které se chválí samo. Není opravdu jediné otázky, která by tu nebyla probrána a osvětlena se všech hledisek. K dílu je připojena studie o právu východní církve ohledně svátosti svěcení kněžského.

DILLERSBERGER: *Wer es fassen kann.* Anton Pustet, Salzburg, 1935, str. 272, cena 4.90 Mk. Nová hvězda na nebi katolické theologie německé, jak šťastni jsou Němci v tomto ohledu. A právě dnes se množí velká jména Adam, Rademacher, Guardini, Feckes, Tilmann, k nimž se nyní řadí velký

theolog Dillersberger. Otázka panenství, jeho hodnot, jeho ceny, jeho zápasů a zhodnocení i ovoce, to všechno jest theologicky podáno v této knize, která jest obhajobou katolické myšlenky o kráse oběti celého člověka Bohu. Co je cenné na této knize, jest, že vidí positivní klady panenství v jeho poměru ke skutečnému životu.

GEHLEN: *Wir wurden glücklich.* Schöningh. Paderborn, 1935, cena 0.50 Mk. Na 40 postav nejrůznějších, kteří za posledních 100 let se vrátili k Církvi a našli v ní své štěstí. Tohle ale upřímně doporučuji katechetům a kazatelům. 40 docela nových neznámých příkladů tu ihned mají pro svou potřebu.

GOMMENGINGER: *Maria, sieh, wir weihen.* Schöningh, Paderborn, 1935, str. 122. Gommenginger jest známým odborníkem mariologickým, který ale dovede zároveň homileticky své bohaté myšlenky mistrovsky zpracovati.

JAEGEN, *Bankdirektor.* Ars Sacra, München, 1935. Stále se stává známější velká postava kolínského ředitele banky a při tom světce, žijícího opravdu mystickým životem, Jeronyma Jaegena. Tento spisek svým rozsahem pomůže rozšířiti tento příkladný život. Krásná úprava a neznámé jednotlivosti činí tuto novou knížku dobrým obohacením.

LOIANO: *Institutiones theologiae moralis* ad normam iuris can. Vol. II. Theol. specialis. (De virt. theol. De praeceptis decal. De praec. Eccl.) Torino, Marietti, 1935, str. 689, cena 25 lir. Co jsme řekli o prvém svazku tohoto díla, můžeme říci i o druhém. Jde o příručku morálky, která se podáním vyrovná mnohým jiným dobrým příručkám a svou lácí je předčí téměř všechny. Způsob, kterým autor postupuje, je spíše praktický než spekulativní, takže leccos předpokládá.

MÄDER: *Maria vítězí.* Přerov, sestry Nep. Početí. Sestry přerovské stále překvapují novými a krásnými věcmi. Velepíseň chválv na Pannu nejsvětější. Každému bych do ruky dal tuto úhlednou a životnou knížku. Sestry přerovské se nedají zlomiti žádnými překážkami a těžkostmi a tak vydávají knihy i v takové dnešní bídě.

MARIN: *Le retour d'Israel.* Paris, Desclée de Brouwer, 1935, str. 102, cena 7.50 frs. Toť kniha, která se snaží přispěti k tomu, aby všichni byli jedno v Kristu. Obrácení Izraele je jedním z problémů, které zvláště dnes zaujímají mysl velkých apoštolů. Zavržení Izraele a návrat Izraele, toť její obsah, který volá po čtenářích a po těch, kteří by pracovali o jeho uskutečnění.

NOGUES: *Mariologie de S. Bernard.* Paris, Casterman, 1935, str. 242. Byla to jistě krásná myšlenka uvésti v theologický systém všechno to, co řekl o Matce Boží velký její ctitel sv. Bernard. Kniha je překrásným hymnem na svatou Pannu, jaký zapěl ve svých spisech Melifluus Doctor. Ukáže nám zvláště, co znamená Maria pro nás a jak jí máme odměňovat její lásku.

PASTYRSKÝ LIST německých biskupů. Vydal v německém Ed. Schlusche, Lomnice. Jsem vděčný za toto vydání tohoto neohroženého listu německých biskupů, kde se dotýkají všech současných otázek, které se dotýkají současného stavu německého. Slovo mužné, velké a včas. Navrhuji k hromadnému rozšíření této brožurky. I my se z knihy poučíme a potěšíme.

PIESCH: *Meister Eckeharts Ethik.* Vita nova Verlag, Luzern, 1935, str. 200, cena 4.60 Mk. Pieschová již dávno pracovala jako velká odbornice v otázce Eckehartově. Dnes stoupá na všech stranách zájem o tohoto velkého mistra. Dominikáni vydávají jeho latinské i německé spisy i ty, které jsou ještě neznámé. Karrer a Pieschová pracovali jakoby v předvoji rehabilitace velkého mistra. V přítomné knize autorka rekonstruuje jeho mravnostní nauku, jíž jest mystika vyvrcholením, protože není propasti mezi křesťanským a mystickým životem, jak by minimisté rádi namluvili. Kniha není obhajobou, ani polemikou, nýbrž klidným a proto tak mocně působícím prostým podáním nauky mistrovy.

PRIBILLA: *Fürchtet euch nicht.* Herder, Freiburg, 1935, str. 46, cena 0.30 Mk. Zásadní stanovisko, jež mají katolíci němečtí zaujmouti k časovým heslům a otázkám německým. I pro nás poučné a varovné.

ROMEISEN: *Katholizismus als Mystik bei Léon Bloy.* Hirzel, Leipzig, 1935, str. 70, cena 3 Mk. Autor uvádí do širších německých kruhů tohoto velkého obroditele katolíků, jehož jménu bylo tolikráte spíláno, jemuž se smáli jako bláznu a který ve Francii, v Belgii, v Holandsku i u nás znamená probuzení tolika katolíků. Bloy, až do smrti umlčovaný, pojednou nyní promlouvá svým strašným apokalyptickým hlasem. Autor ho líčí jako mystika i v jeho polemice a v jeho bojovném postavení. Líčí jeho šílenou lásku k Bohu, která jenom jeho slávu hledala.

RITUS PRO ORDINIBUS CONFERENDIS. Torino, Marietti, 1935, sv. 116, cena 1 lira. Velmi dobrá příručka pro svěcence, kterou si může každý snadno opatřit.

SOIRON: *Heilige Theologie.* Pustet, Regensburg, 1935, str. 178, cena 3.20 Mk. Soiron se pokouší o velkolepou synthesu theologie jakožto náplně poznání Božího a zároveň žhavého jejího prožití, snaží se o synthesu mezi spekulací theologickou Tomáše Akv. a mezi zanicením Bonaventurovým, mezi školou tomistickou a skotistickou. Kniha je po této stránce nesmírně zajímavou. Jest psána pro laiky a těm ukáže hodně široké, krásné obzory svaté theologie.

SONDERGELD: *Haec meditare.* Schöningh, Paderborn, 1935, str. 385, cena 3.30 Mk. Nová serie krátkých, ale živných a plodných rozjímání pro kněze. Sondergeld zná dnešní těžkosti kněžské a jeho potřebu pro praktický kněžský život. Podle toho jsou také sestavena tato rozjímání, která nejsou mlácením slámy, nýbrž podáním kousku chleba na každý den.

TÓTH: *Kristus*. Společenská knihtiskárna v Přerově, 1935, str. 190, cena 20 Kč. Tóthovy knihy letí světem ve všech evropských řečech. Dovedl se vcítiti do duše dnešního člověka, postaviti se blízko k jeho otázkám a ze staré pravdy načerpati nového světla pro dnešní tápání. Postava a učení Kristovo tu v knize giganticky vystupují, sloh strhuje. Doporučuji vřele knihu nejenom katolíkům, nýbrž všem, kteří milují našeho Pána Ježíše.

Z RŮZNÝCH POLÍ

BREMOND HENRI: *Čistá poesie*. Praha, 1935, Orbis. Jistě se neděje nikde jinde vhodněji než na těchto stránkách zmínka o knize, jež postupem stejně odvážným jako přesvědčivým (jest opřen o konkretní zkušenosti z básnických děl a podložen snahou dokázati jednotu v řádu umění, jež jako omilostněný výtvor lidský odpovídá jednotě lidského ustrojení) nejen vyvrací bludy racionalistické estetiky, ale hledí vyložiti zkušenost básnickou analogií se zkušeností mystiků. Subtilní a nedefinovatelná zprostředkovatelka této zkušenosti, „čistá poesie", jest tedy transcendentní podstaty a jediné její tajemně zcelující a přetvořující přítomnosti vděčí všecko umění za své pravé zaměření a nepomíjejícnost. Byť i byl možný nesouhlas s některými Bremondovými názory, přece mu nikdy nebude odňata zásluha, že uvedl poesii opět v její pravé důstojenství.

K. D.

CARBONE: *Obiectionum cumulata collectio*, vol. II. Ontologia. Torino, Marietti, 1935, str. 600, cena 18 lir. Kniha může být užitečná studentům, aby si bystřili rozum těmito námitkami, ale metoda je už poněkud zastaralá a také témata jsou nám leckdy cizí.

A. CORONATA: *Institutiones iuris canonici* ad usum utriusque cleri et scholarum. Vol. IV. De delictis et poenis. Torino, Marietti, 1935, str. 680, cena 30 lir. Obsáhlé dílo o nepříliš velkém úseku církevního práva je výtečnou příručkou nejen pro žáky, nýbrž i pro profesory. Zvláště nauka o censurách je probrána s velkou dokonalostí a s použitím všech nejnovějších výkladů jak kanonistů, tak příslušných kongregací. Můžeme jen doporučit.

GRATRY: *Einführung in die Pflichtenlehre*. Schöningh, Paderborn, 1935, str. 92. Roztomile vypravená knížka velkého myslitele oratoriána Gratryho, který učí, jak chápati stavovské povinnosti, jak je zasaditi do svého duchovního života, především pod zorným úhlem lásky k bližnímu. Kniha ze života a pro život.

HRONEK: *Vyučování náboženství*. Vyšehrad, Praha, 1935, str. 252, cena 20 Kč. Příručka Hronkova jest vynikající příručkou nejenom pro začátečníky v katechesi, nýbrž kniha jest dobrým průvodcem každého katechety, protože obsahuje nejenom osnovy, nýbrž také zákony a předpisy týkající se vy-

učování náboženství. Cenný jest soupis odborné pedagogické literatury.

HUDEČEK: *Dějiny Velké Moravy.* Společenská tiskárna v Přerově, 1935, str. 70, cena 10 Kč. Dílo se zabývá všemi otázkami politickými i náboženskými Velké Moravy. Autor čerpá z kronik, análů a životopisů, které se nám dochovaly. Dílo prospěje k opravě nejednoho dosavadního názoru.

PAVLIK: *Usmířená vina.* Dušičková hra o 4 jednáních. Přerov, Společenská tiskárna, 1935, cena 8 Kč. Hodí se zvláště do dušičkového období. Hra vážná, která bude jistě přijata s nadšením. Provozovací podmínky sdělí knihkupectví Společenské tiskárny Přerov, Masarykovo nám. 16.

RANA SETBA. Nakladatelství Vyšehrad, Praha. Právě vychází v této sbírce dobré četby pro mládež další knížka Jóna Svenssona: Jak Nonni došel štěstí. Je to psáno tak poutavě a při tom poučně, že najdete v celé literatuře pro mládež velmi málo děl tak dokonalých. Objednejte tuto knihu pro své děti. Jeden sešit stojí 1.50 Kč. Ročně 10 sešitů.

S. THOMAE AQ. IN METAPHYSICAM ARISTOTELIS COMMENTARIA. III. vyd. 1935, Torino, Marietti, str. 812, cena 30 lir. Můžeme co nejvřeleji doporučiti toto nové vydání důležitého díla sv. Tomáše, které svou lácí je přístupno všem. Nové vydání P. Cathaly je v mnohém opraveno a přehlédnuto. Výtečný rejstřík věcný na konci díla usnadní mnoho práce. Dílo pro pochopení filosofie sv. Tomáše nesmírné ceny.

UTITZ: *Masaryk als Volkserzieher.* 1850—1935. Praha, Orbis, 1935, str. 25, cena 10 Kč. Přednáška profesora filosofie na německé universitě v Praze, proslovená u příležitosti 85. narozenin pana presidenta.

VAŠEK: *Rukojeť křesťanské sociologie.* Lidové knihkupectví, Olomouc, 1935, str. 260, cena 15 Kč. Dlouho jsme čekali na tuto tak nutnou a tak potřebnou příručku. Vaškova sociologie ve své stručnosti a jasnosti nahradí vám množství sociologické literatury, která se množí den ze dne, ale s ní také nejasnost v otázkách tak životních a tak důležitých. Kniha je myšlena jako učebnice, ale vyhoví každému, kdo chce získati základní poznatky v sociologii. Doporučujeme proto co nejvřeleji tuto knihu a přejeme jí co největší rozšíření.

VERGHETTI: *Joannis Ludovici vives colloquia.* Torino, Marietti, 1935, str. 208, cena 5 lir. Kniha byla psána pro potřebu španělského krále Filipa II. a měla sloužit k tomu, aby si navykl užívat krásných latinských frází v latinském hovoru. Tentýž význam má míti dnes, kdy se jeví stále větší zájem o latinu.

VIGNEAU A. ET VIVIENNE ORLAND: *Sous le triangle.* Paris, Editions Baudinière, 1935, str. 284, cena 12 frs. Chcete-li poznat, jak vypadá svobodné zednářství, když se odhalí jeho maska, přečtěte si tuto knihu, která obsahuje neznámé dokumenty zvláště z poslední doby. Ukáže se vám skrytá činnost těchto společností ve světle, v jakém jste ji snad ještě ne-

viděli. Jedná se o zednářství francouzské, ale jinde tomu není podstatně jinak.

WELTY: *Gemeinschaft und Einzelmensch.* Anton Pustet, Salzburg, str. 460, cena 4.80 Mk. Na základě studií sv. Tomáše staví pravé místo jedince ve společnosti a určuje správné stanovisko společnosti k jednotlivci. Autor podal tím důkaz, že Tomáš Akv. není odbytý ani dnes, že jest zralý pro řešení všech problémů. Universálnost Tomášova, s jakou řešil všechny základní otázky, dává nám dnes možnost upotřebiti jeho učení pro řešení všech specielně dobových otázek a bolestí. Jest to velkolepý příspěvek ke křesťanské sociologii. Kniha jest opravdu stěžejním dílem, které prostě znamená etapu. Nesmírně pečlivě vypracovaný a bohatý vědecký aparát činí knihu tím potřebnější a užitečnější.

VYSKOČIL: *Marginalia.* Pourova Edice VIII. Vyskočil jest z těch myslitelů, kteří jdou důsledně ke kořeni věci. Vyskočil hledá život umění; protože je sám velkým umělcem. A umění Vyskočilovo vidím v jeho zření umění v životě, v denním všedním životě, tam, kde mnozí jiní umělci ztrácejí životní souvislost a buď robí anebo mordují z trosek Božího daru umění. Kdo se přibližují k umění pasivně jako umělci anebo aktivně jako jeho klasifikátoři, měli by na této knížce jako na prubířském kamenu zkoumati svou blízkost k umění.

Braito.

ČASOPISY.

Redakce doporučuje tyto časopisy: *Chrysologus,* který je výborným materiálem homiletickým. *Stimmen der Zeit* jest opravdovým ukazatelem času, odpovídá na časové problémy, udává direktivu katolíkům, jak se zachovati právě k okamžiku pod zorným úhlem věčnosti. Němečtí jesuité tím podnikají apoštolát nesmírně důležitý, totiž že formují opravdu a hluboce katolické svědomí a nenechávají je bez odpovědi v žádných otázkách. Starou klasickou revuí jest *Hochland.* Vydává ji Kösel a Pustet a má stále svou vysokou literární i vědeckou úroveň. Můžeme říci, že z klasických měsíčníků německých stojí nejvýše. Dnes ovšem pod tlakem se zabývá spíše historií a věcmi odlehlými, ale přesto ne marnými. Dobrým pomocníkem dnešnímu knězi jest časopis *Seelsorger,* který má opravdu vysokou úroveň. Praktické pokyny se tu střídají s velmi vážnými studiemi odborníků, kteří hledají cesty k zachycení dnešního člověka. Časopis má vysokou životnou úroveň. Malé Rakousko má pro kněze odborný čtvrtletník i tuto vysokou pastorační revui. *Theologische Revue* jest časopisem nesmírné ceny, protože soustavně analysuje nejcennější katolické theologické novinky celého světa. Tato revue jest naprosto spolehlivým ukazatelem. Co ona doporučí, jest jistě doporučení hodné. Doporučujeme vřele tohoto dobrého rádce pro vědeckou theologickou práci.

Uzavíráme prvý kruh

Ani se mi to nechce věřiti, že uzavíráme tímto číslem prvou desítku svého vycházení. Vrátil jsem se před deseti lety ze studií z Belgie a přinesl jsem si předsevzetí založiti revui, která by pracovala na náboženském uvědomění naší inteligence. Razili jsme heslo již svým nápisem Na hlubinu, heslo prohloubení náboženského života. Toto heslo bylo radostně uchopeno a dále mnohými a přemnohými opakováno. Všichni osvědčení znalci věstili dílu zánik. Neměli jsme ani zkušeností, nikdo z mocných a vážených nepodal nám ruku. Každý, kdo měl jenom trochu cti a dobrého jména, bál se nám podati ruku, aby se nekompromitoval. Za těch deset let měli bychom klásti účty. Budeme je jednou klásti Pánu Bohu, ale i lidem a našim čtenářům je chceme složiti.

Pracovali jsme čistě nábožensky a chtěli jsme aspoň my býti naprosto osvobozeni od veškerého směšování náboženství a politiky, třebaže jsme nehlásali nikdy větu, že náboženství nepatří do politiky, spíše naším plánem bylo, že politika nepatří do náboženství. A za tímto plánem jsme šli vytrvale. Podařilo se nám přece jenom soustřediti silnou pracovní skupinu v době, kdy kněží přetížení duchovní správou přestali ze svého středu dávati kněze duchovní spisovatele a theology. Budili jsme zájem o misie, exercicie, duchovní četbu. Při tom soustavně konali dvojí, učili duchovnímu životu a vedli jakýsi vyšší náboženský kurs.

Pak je tu Pracovna, Výhledy. Jsou lidé, kteří tuto část brali jako redaktorovo plivátko, anebo jako vedlejší zábavu, záležející ve šlehání a pokřikování na slušné lidi. Ale nás při tom vedla myšlenka velmi vážná. Býti živým svědomím katolíkům, kteří dovedou viděti chyby na všech, ale jimž nikdo z nich se neodváží říci i krutou třeba pravdu. Vzali jsme na sebe tento opravdu nevděčný úkol, protože si jím redaktor zjednal jen řadu nepřátel, ztratil ře-

dy odběratel. Doznáváme, že jsme někdy střelili vedle, ale nikdy jsme neměli zlého úmyslu.

Dali jsme čtenářům na dvacet knih, z nichž mnohé vyšly ve více vydáních. V nejhorší době odvážili jsme se vydávati novou českou sbírku životů svatých a katolických postav, když tato stránka začala ukazovati svůj nedostatek. Velká řada studentů četbou Hlubiny rozhodla se vstoupiti do semináře a do řeholí, ženských anebo mužských.

Z Hlubiny vyrostly naše exercicie a naše vyšší náboženské kursy. Byli jsme nuceni své exercicie pořádati, jichž se účastní většinou jenom naši čtenáři, aby naše slovo nezůstalo mrtvým psaným slovem a abychom používajíce myšlenky svatého Ignáce pronikli se svatými pravdami hodně hluboko do života těch, které vedeme.

Konečně z Hlubiny vyrostl a jest vydáván český překlad Summy theol. sv. Tomáše Aq. To bylo snad nejodvážnější naše dílo. Jsme již ve dvou třetinách překladu a požehná-li nám Pán i dále, brzo dokončíme tento překlad, který bude z prvních mezi všemi evropskými. Předháníme rychle překlad francouzský i německý. Po ukončení překladu budeme dále vydávati výklad.

Končíme prvé desítiletí. Děkujeme Bohu a máte-li kdo z vás díky vůči nám, pomodlete se za celé naše dílo. Končíme prvé desítiletí a začínáme nové. Znovu prosím a vybízím naše čtenáře a přátele, aby nám úpornou a účinnou propagací pomohli udržeti a rozšířiti naši revue. Získávejte nové odběratele, posílejte nám adresy svých známých a ukažte ukázková čísla, která vám ochotně zdarma pošle administrace, svým přátelům a známým.

Hlavně však snažte se všichni žíti podle těchto myšlenek a pracovati každý ve svém povolání a na svém místě a svými schopnostmi, aby i náš národ co nejdříve stal se národem a lidem Božím.

P. Silv. M. Braito.

Církevní svatovláda

(Ukončení kursu o Církvi.)

Kristus založil svou Církev a Církev vyrostla z Krista a vrůstá do něho, aby se všem dostalo Kristových milostí a ovoce jeho vykoupení. Nic menšího nemůže býti cílem a smyslem Církve.

Protože ale Kristus shromáždil a shromažďuje ve své Církvi lidi viditelné s tělem a se smysly, kteří i k věcem nejduchovnějším přicházejí skrze smysly, proto také vyhradil ve svém tajemném těle, kterým jest Církev, veliké a důležité místo viditelnému působení, viditelným znamením, a proto také její správa jest viditelná, čili, děje se skrze lidi.

A nebylo to ani jinak také dobře možné, jestliže mělo platiti, že milost neničí, nýbrž doplňuje a naplňuje přirozenost. Jestliže lidská přirozenost si žádá viditelného obcování, viditelného spojení, i Církev Kristova musí býti takto vybavena. Tak se dostává pravd Kristových a jeho zásluh, to jest ovoce Kristových nekonečných zásluh, lidem viditelnou cestou, viditelnými znameními. Ostatně Spasitel sám vzal na sebe viditelnou, skutečnou, lidskou přirozenost, viditelným způsobem chodil po zemi, smysly postižitelným způsobem hlásal svou pravdu a potom také viditelným způsobem a viditelným tělem podal svou obět Bohu. Protože pak měl naše viditelné skutečné tělo, proto také jeho obět mohla nám i našemu tělu prospěti a jednou také viditelně prospěje, až naše těla zmrtvýchvstáním skutečného těla Kristova také vstanou.

Jako jest monofysitismus, čili nauka jen o jedné přirozenosti Kristově, tak jest také nauka jen o jedné tváři Církve, jest také eklesiologický monofysitismus. Jemu propadl Luther, který učil společnosti svatých a předurčených a jí propadá zase dnes mnoho křesťanů i katolíků, když se domnívají anebo když tak prakticky jednají, jako by Církev byla

jenom společností, jenom nějakým vnějším shromážděním.

Protože ale Církev jest takto viditelnou také společností, ale má zprostředkovati neviditelné spasení, právě pro tuto dvojí tvář Církve bylo nutné, aby v ní bylo zřízeno také vedení viditelné pro tyto neviditelné hodnoty a k neviditelnému cíli. Toto zřízení, kterému bylo svěřeno vedení Církve nazýváme hierarchií, svatovládou církevní.

Jestliže jest víra ze slyšení, bylo třeba zřízení, které by nejprve bdělo nad ryzostí této pravdy, aby se jí všem dostalo, aby nikdo nemohl se vymlouvati, že mu nebylo dáno poznati cesty Páně. Potom je třeba tohoto zřízení, aby se pravda všem úměrně rozdělila, aby bylo vždycky dosti apoštolů pro různé úseky. Bylo to zásluhou hierarchického zřízení v Církvi, že se křesťanství dostalo ke všem národům. Ostatní církve, i ty, které zdůrazňovaly neviditelnost Církve také jenom touto cestou, cestou představených a dohližitelů na evangelium a jeho hlásání se mohli rozšířiti.

Dále jest tu třeba těch, kteří by lidi vychovávali a kteří by měli při tom nějakou autoritu, kteří by křesťany vedli, napomínali a kárali, trestali, aby zlořády, hříchy, chyby, nedokonalosti anebo znešvařování pravdy, aby nezastřely pravdu.

Spasitel sám vyvoleným svěřil svou moc, své poslání, svou krev a své odpuštění. Jako mne poslal Otec i Já posílám vás. Jdouce učte všechny národy. To čiňte na mou památku. Komu hříchy odpustíte, odpuštěny jsou. Cokoliv rozvážete na zemi, i na nebi bude rozvázáno. Těžko odporovati těmto slovům, když je dáme dohromady a ještě tíže jest jim odporovati, když uvážíme, jak apoštolové od začátku chápali smysl a dosah těchto slov.

Apoštolové lámali i chléb Těla Kristova, apoštolové hlásali slovo Boží. Oni rozhodují o tom, co mají novokřesťané zachovávati, oni rozhodují, co jest Kristovo a co není. Oni autoritativně řídí Církev Boží jako Pavel, oni ji ale řídí i universálně ja-

ko Petr a apoštolové na prvém jerusalemském koncilu, když rozhodují závazně pro všechny křesťany.

I Církev prvých století zná hierarchii, jak ukazuje list svatého Klementa obci Korintské, která se bouří proti duchovním a kterou biskup římský autoritativně pod hrozbami Božího hněvu přivádí k rozumu a k poslušnosti. I Didache z prvých dob křesťanských vypočítává biskupy a starší.

Svatý Ignác, biskup z Antiochie, dosvědčuje svými listy přítomnost biskupů, jejich duchovní božskou moc, která jest v Církvi principem jednoty. Mimo to od začátku žije tato hierarchická myšlenka v Církvi. Hierarchové prvých století skropili svůj úřad krví. Odvážil by se někdo tvrditi, že tito úctyhodní představení prvé Církve skreslili náboženství, oni, kteří za ně položili život, v době, kdy představeným býti znamenalo jisté mučednictví? Ti všichni byli usurpátoři, lháři? Teprve Luther našel pravdu?

Církev jest také viditelnou společností, protože království Boží nejenom že jest v nás, nýbrž je také polem, jest také těstem, jest také sítí, jest domem a chrámem, potřebuje nutně rozsevačů a stavitelů tohoto chrámu, zvláště když svatý Petr ve své I. epištole žádá, abychom se dali vestavěti jako živé kameny do budovy Církve. Kým? Těmi, kteří káží, kteří dávají Tělo Kristovo.

Když jest tedy Církev viditelnou společností, musí býti společností dokonalou, která má hlavu a údy, která má své zřízení, svou moc.

Hierarchie ale neznamená zotročování, uplatňování jenom své moci, nýbrž hierarchie znamená svatovládu, to jest, sloužení ve věcech svatých a Kristových, znamená rozdávání života. Hierarchie znamená rozdávání milostí a svátostí všem. Proto je především posvátným služebnictvím a ona slova Servus servorum Dei, služebník služebníků Božích, nejsou pouhou frází protože biskup a papež, když se starají a zákony vydávají a cesty hledají a určují, na všechny myslí, tehdy nevidí před sebou ani

chudých ani bohatých ani prostých ani učených, nýbrž jedině oveček sobě svěřených, jimž mají zajistiti, ochrániti a usnadniti jejich cestu spasení.

Na jejich bedrech spočívá celá tíha odpovědnosti za Církev a proto jim pomáhejme, jak naprostou poslušností co k zástupcům Kristovým, tak také vroucí modlitbou, aby nám Bůh zachoval, chránil našeho velekněze Pia, naše biskupy: Leopolda, Karla, Josefa, Mořice, Šimona a všechny ostatní, jimž svěřeno stádce Boží. *P. Silv. M. Braito O. P.*

Bůh a duše

VIII. Stále vpřed!

Nikdy si nelze dopřát oddechu. Láska Boží nás nutí, abychom v ní stále rostli. Naše podobnost s Bohem není nikdy tak velká, abychom si mohli říci: už dosti. Cíl, který nám ukázal sám Bůh, když řekl: Buďte dokonalí, jako váš nebeský Otec je dokonalý, je příliš velký, příliš těžký, než abychom mohli odpočívat na cestě k němu, bavit se zbytečnostmi, odkládat s upřímnou snahou. Nám tu musí být vůdcem slovo, kterým končí sv. Petr svůj druhý list: „Rosťte však v milosti a poznání Pána našeho a Spasitele Ježíše Krista."

Sv. Bernard začíná takto překrásnou *Knihu o lásce Boží:* „Chcete ode mne slyšeti, proč a jak má býti milován Bůh? Odpovídám: příčinou milování Boha je Bůh sám. A míra? — Milovati bez míry."

Čteme-li životy svatých, zvláště velkých v životě rozjímavém, jsme jímáni úžasem nad jejich láskou k Bohu, která byla mnohdy schopna tak velkých obětí. A zdálo by se nám, jako by láska lidské duše k Bohu mohla růsti opravdu do nekonečna, až by dosáhla naprosté dokonalosti.

Bohužel, naše pozemská dokonalost zůstane vždy konečná, nedokonalá. I kdyby se nevím jak rozletělo naše srdce k předmětu své lásky, k Bohu, nikdy ho nezasáhne takovou láskou, jaké si zasluhu-

je. Bůh nemůže býti tvorem milován tak, v takové míře, v jaké je hoden lásky. Jen on sám se miluje nekonečným způsobem, jenž odpovídá velikosti jeho krásy, jeho dobroty, která volá po nekonečné lásce, jaké není ve své slabosti schopen tvor. Ani v nebi, kde dospěje naše láska nejvyššího stupně, jakého je schopen tvor, nebudeme milovat Boha způsobem, jaký by odpovídal jeho schopnosti přijímat naši lásku, neboť nekonečná láska předpokládá nekonečnou schopnost milovat, která je vlastní pouze Bohu.

Je tedy naše láska vždy jen konečná, slabá, jen odlesk nekonečné lásky Boží. A čím více se blíží stupni lásky Boží — kterého nikdy nedosáhne — tím je krásnější. Zde na zemi je naše láska k Bohu přerušována starostmi o časné potřeby, je ve svém rozmachu brzděna tolika překážkami. Teprve v nebi se upoutá duše na Boha tak, že už ji nikdo od něho neodloučí ani na okamžik, už nic nepřeruší, nezhasí její plamen, který se vzejme k Bohu. Zde na zemi je tím dokonalejší člověk, čím více se přiblíží onomu stavu blažených: „Pokud se z citu člověka vyloučí nejen to, co odporuje lásce, jak píše sv. Tomáš, nýbrž i všechno to, co překáží, aby se cit mysli zcela nesl k Bohu.“[1] Jistě to není snadné, jak nám ukazuje zkušenost, potvrzená sněmem tridentským, který praví výslovně, že člověk se nemůže bez zvláštní výsady Boží vystříhati všech lehkých hříchů.[2]

Praví-li tedy sv. Bernard, že mírou naší lásky jest milovati bez míry, je to až příliš pravdivé, rozumíme-li tomuto tvrzení v tom smyslu, že nikdy nedospějeme v lásce Boží tak daleko, že už bychom nemohli dále, nikdy nebude naše láska tak velká, že už by nemohla býti větší.

Tedy stále vpřed. — Opravdu nic nás nenaplňuje takovým smutkem jako pohled na duše, které nepokračují. Žijí, nebo alespoň se domnívají, že žijí již tak dlouho duchovním životem, a jejich vzrůst je

[1] Summa th., II. II. Qt. 184, čl. 2. — [2] Sess. VI. can. 23.

roven nule. Rozletěly se kdysi, na počátku svého duchovního života, ale pak se daly strhnout k jisté pohodlnosti, vlažnosti, a tím že utlumily v sobě horlivost, tím že přestaly naslouchat hlasu Božímu, jenž mluví, když ztichne hlas světa, změnil se jejich život v živoření. Tyto duše ztratily především velikost cíle, který by měl býti neustále před duchovním zrakem. A protože si vytvořily místo něho cíl docela malý, úměrný svému pohodlí a vlažnosti, jsou podle toho i jejich skutky malé, jejich pokrok malý nebo žádný. A nejčastěji to bývá několik kroků dopředu a hned na to několik kroků nazpět.

Myslíme-li tu na slova, která tak často čteme u svatých Otců, že *kdo nepokračuje v duchovním životě, vrací se,* je nám opravdu úzko v duši. Povinností poutníka je kráčet stále vpřed. Nejde-li stále vpřed, vlastně se vrací. Ne sice vždy materielně, ale vzhledem k cíli, k němuž by měl býti každým okamžikem blíže. Je to asi tak, jako když dítě, které má růsti, neroste, vrací se ve svém růstu vzhledem ke svému věku nebo zakrňuje. Podobně křesťan, jehož povinností je stále růsti, až by dospěl plnosti věku Kristova, jak praví sv. Pavel, neroste-li, nejde-li stále vpřed, je pozadu, či vrací se vzhledem k tomu, jak daleko měl býti za tu neb onu dobu, co náleží jako křesťan Kristu. Je to pak bolestné poznání, když po dlouhých letech si musí říci křesťan, že je vlastně tam, kde byl na počátku, že neučinil vlastně ani krůček vpřed v lásce k Bohu a bližnímu, v pokoře a tichosti, ve spravedlnosti a pravé zbožnosti, v křesťanské moudrosti a odevzdanosti do vůle Boží a ostatních ctnostech, které označují duchovní život.

Sv. Tomáš jde ještě dále ve zdůraznění potřeby stálého pokroku v duchovním životě, když ukazuje, že *náš pokrok by měl býti stejnoměrně zrychlený.* Milost, která řídí naši cestu k Bohu, kloní člověka, vede člověka tak, že tato její činnost odpovídá jeho přirozenosti. Milost neruší přirozenosti, nýbrž ji

zdokonaluje. Bůh vede člověka podle jeho přirozenosti, kterou pozvedá, ale tak, že neruší jejich práv. A sv. Tomáš, jenž ve své hluboké víře vidí všude ve vesmíru obraz nebo stopu Boží činnosti a pomocí věcí stvořených se pozvedá k nekonečnému Bohu, vidí i v pádu těles, který je rovnoměrně zrychlený, takže každé těleso padá tím rychleji, čím více se blíží středu země čili svému cíli, vidí i v tomto všeobecně známém fysickém zákoně obraz duše v milosti, tíhnoucí k Bohu. A jeho závěr na základě srovnání s přirozeným pádem těles je takový: „kdo jsou v milosti, tím více musejí růsti, čím více se blíží k cíli."[3]

Jsme poutníky na této zemi a každý den, ano, každá hodina a každá minuta nás přibližuje k našemu cíli. Jsme jako těleso, padající ke svému středu. Normálně tedy by měl býti náš vzlet k Bohu rovnoměrně urychlený. A jestliže není, děje se tu jisté násilí, tak jako padající těleso může býti násilím zastaveno na cestě ke svému středisku. Odstraňme překážky, a těleso pokračuje rovnoměrně zrychleně ve svém pádu. Odstraňte překážky: hřích, příchylnost k věcem tohoto světa, samolásku, lpění na vlastním úsudku, duchovní lenost a vlažnost, a duše poroste rovnoměrně zrychleně ve své lásce k Bohu, bude stále blíže každým dnem, ale ne jen časově, nýbrž i svou vnitřní podobou.

Tedy stále vpřed! Na této cestě nás nesmí nic zastavit. Musíme si býti stále vědomi, že, jak praví sv. Kateřina Sienská,[4] „veškera dokonalost a každá ctnost vychází z lásky, láska pak je živena pokorou, pokora vychází z poznání a svaté nenávisti k sobě samému". Čím více poroste tato láska v naší duši, tím více se bude v ní rozvíjet duchovní život ve všech i nejvyšších svých formách, bude-li se líbiti Bohu. Základ tohoto života máme v milosti posvěcující a vlitých ctnostech, dobrý Bůh nám podává stále svou pomocnou ruku, abychom šli k němu, je

[3] Com. in Ep. ad Hebr. c. X. lect. 2.
[4] Dilogo della div. Provvidenza, c. 63.

tedy na nás, abychom se jí chopili a šli stále vpřed na cestě svatosti. *P. Reginald Dacík O. P.*

Privilegium dětství

Na Počátku v ráji byl člověk ve svém vztahu k Bohu veskrze dítětem. Měl všechny vlastnosti pravého dítěte: miloval Otce nade všecko, protože bezprostředně okoušel jeho milování, poslouchal rád jeho zákonů, jako moudrých zřízení otcovské starostlivosti a péče, a byl celou svou bytostí oddán jeho vůli, jíž bylo: Zachovati tvou blaženost z mé lásky na věky. Tudíž tyto tři vlastnosti byly podstatou jeho rajské blaženosti, kterou právě svým čistým dětstvím čerpal z lásky Otcovy.

Stalo se však něco hrozného, děsivého. Člověk své dětství a Boží otcovství zneuctil neposlušností. Ó, toť nejtragičtější akt v dějinách lidstva!

Stalo se však. Člověk hříchem neposlušnosti, k němuž byl sveden ďáblem, stav dětství porušil a náprava nebyla již tak snadná; nedůvěra, vzbuzená pokušením, jako býlí vyrostla v duši jeho a posléze často opakovaným pokušením rozplemenila se v nevykořenitelný vzdor z pýchy. To byl již člověk ve škole zloduchově a vzdaloval se stavu dětství čím dál více, až dospěl tak daleko, že „dospěl", čili podle satanologie stal se všestranně schopným státi samostatně bez Otce.

Avšak v tomto stavu odporu nemohl a nesměl zůstati navždy. To by znamenalo porušení a znehodnocení původních tvůrčích plánů Božích. V Písmě svatém čteme, že Bůh svět, který stvořil, miloval a že jej miloval tak, že Syna svého jednorozeného (to Slovo, skrze které všecky věci světa, tedy především člověk, byly učiněny) dal, aby každý, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný. Musilo přijíti dítě Boží, aby celé pobloudilé pokolení Adamovo přivedlo nazpět k dětství Božímu skrze své dokonalé dětství — synovství.

Hle, Ježíš Kristus je vpravdě dokonalým dítětem Božím ve své přirozenosti božské i lidské. V životě pozemském jako dítě i jako muž stále zůstává vůči Otci v rajském stavu dětství: miluje Otce nade všecko, oddanost jeho nemůže porušiti rafinovaný svod ďábla a vůle Otcovy poslušen jest až k smrti.

Obecně má se za to, že v evangeliu je málo zmínek o dětství Ježíšově. S hlediska historického málo, avšak se zřetelem k zvěstované Pravdě dosti. Podrobným vylíčením narození Ježíšova je zjeveno jeho dětství celé, poněvadž již jenom jeho narození názorně poukazuje na dětství jako na původní rajský stav člověka.

Hle, narodilo se dítě, svaté dítě — a již jako nemluvňátko nazýváno je králem. Kdysi dávno i člověk byl králem všeho stvoření — protože byl dítětem. Nyní, nacpávaje se ustavičně žrádlem ze stromu vědění, mění se v despotu, pod jehož krvavým panováním všechno stvoření úpí v bolestech z útlaku těžkého jha vykořisťování.

Hle, svaté dítě, jehož narození bylo toužebně očekáváno mudrci všech národů a jemuž je vzdáván hold královský samými králi. Rajský stav dětství je pravým královským stavem.

Hle, dítě, jehož narození ohlašují mocnosti nebeské prostým pastýřům, kteří potom zahrnují svaté dítě svými drahocennými dary, protože jimi je všecek jejich majetek. Prostota je nejblíže rajského stavu dětství. prosté duše mají v sobě všechny podmínky pro jeho přijetí a udržení.

Kristu-dítěti vzdává sice všechno stvoření čest a chválu jako Bohu, avšak všecka jeho radost a ples je nad narozeným dětstvím, kdysi hříchem ztraceným, nyní opět nalezeným.

A Ježíš jako hošík má v plnosti tři vlastnosti rajského stavu dětství. Nezná bázně a ostychu slabých dětí lidských. Dokonalá láska vylučuje bázeň (1. ep. J. IV, 18). Jedná s theology jako se sobě rovnými, sedí v chrámě uprostřed nich, poslouchaje jejich výklady a otazuje se jich, takže se přímo děsí nad je-

ho rozumností a odpovědmi jeho. A když Josef a Maria po dlouhém trapném hledání nalézají ho zde v kruhu moudrých znatelů zákona Božího, překvapuje všecky přejasným vědomím svého Božího dětství-synovství: Já musím být v tom, co jest Otce mého!

A když jako dospělý muž za všecky ty dary, které s nebe snesl lidem, aby je upamatoval na milujícího Otce, byl nařčen ze lži a jako jeden z nejhorších přibit na potupný kříž, své paže, strašnými mučidly rozpjaté a zkrvácené, jako otevřenou náruč pravého dítěte zvedá k nebi volaje: Otče!

Pohleďte, jakou lásku dal nám Otec, tu totiž, abychom synové Boží sluli (1. ep. J. III, 1) — a jimi se následováním Syna Božího stali. Jako malé dítky přijali jsme z rukou matky Církve užitek vykoupení — stali jsme se dítkami Božími. Zdali však tento užitek vykoupení, totiž rajský stav dětství, ustavičně v sobě cítíme, zdali snad nehřešíme proti Duchu svatému tím, že tento užitek měníme ve škodu?

Obrátiti svůj zrak k užitku vykoupení! — to by mělo býti ustavičně znějícím heslem pravého křesťana. Zpět ke stavu dětství, k onomu stavu, ve kterém nás chce míti Otec! První slovo modlitby Páně připomíná nám tento stav. Modlíme se denně: Otče náš! tedy denně si připomínáme, že jsme dětmi Božími. Kolikrátkoli vyslovujeme toto oslovení, vždycky bychom měli obrátiti zrak svůj k užitku vykoupení, k našemu nejranějšímu dětství, kdy jsme tento užitek skrze svatý křest přijali, abychom užitek tento cítili, čili svatým dětstvím opravdu žili.

Dnešní doba nám ukazuje opak. Užitek vykoupení se odmítá, nebo se přijímá jako věc bez ceny — tudíž dětství, které nám tak draze vykoupil Spasitel, se neprožívá. Dnešní doba, více jak která jiná, je dobou lidí, kteří všechno ví a kteří, neví-li ještě mnohé, musejí se to dozvěděti. Bohužel, nechtějí se ničeho dozvěděti o stavu, který jediný má tu výsadu býti stavem věčného života.

Ó děti, děti — kde jste vy, děti, které jste upro-

střed nás snad mohly státi jako děti Boží, ale nestojíte — protože matky a otcové pod stromem vědění luští problém života. Rodina bez dětí, toť také charakteristický příznak ztráty stavu dětství dnešní doby.

A přece: Nebudete-li jako děti, nevejdete do království nebeského. Myslím, že toto slovo Syna Božího je zcela jasné. Budete-li jako děti vejdete, nebudete-li, nevejdete! Žádná střední cesta. Nevejdete do obnoveného ráje vy, duše ustarané lopotami hříchů, stále pracující, aby se věže Babylonu zvýšily, stále vynalézající nové metody boje o slušné bytí v državě světa, stále pečující o svá již tak dost přecpaná bříška! Avšak brány ráje, hle, otevřeny dokořán dětem milujícím, oddaným a poslušným.

Rozevřete životopisy svatých a zjistěte, do jaké míry byli oni dětmi v tomto rajském slova smyslu. A pak sami pokuste se o návrat k dětství Božímu; základní podmínka tohoto stavu je ve vás, byvši vám dána svatým křtem. Ve stavu Božího dětství pochopíte Syna Božího v jeho poměru k Otci a naučíte se nejen volati: Otče! ale také celým svým srdcem ho milovati, jeho zákonů poslouchati a jeho svaté péči poddánu býti, což ostatně bude váš veliký zisk, vaše nezměrná radost, vaše věčné, nikdy neporušitelné štěstí. *Jan Rubín.*

Náboženské založení

Stále přibývá lidí „nábožensky založených". Je to podezřelé, i když nemůžeme napoprvé říci, čeho je to příznakem. Není to jako s jinými příznaky. Hojné koupání je na příklad známkou kulturního úpadku. Kdykoliv se lidé mnoho koupali, bývali blízci své zkáze. Z veliké záliby moderního člověka v koupání usuzuje Paul Morand, že naše kultura se blíží zániku. Neboť kdykoliv se lidé příliš koupali a příliš málo myslili na nebezpečenství, jež jim hrozila, přišla zkáza. Tak učí kulturní historie.

Ale nic nám nepraví ta historie o lidech nábožensky založených. Takoví lidé nebývali na světě. Bývali jen lidé věřící, dobří a zbožní, ale ne lidé nábožensky založení.

Lidé naší doby jsou v celku oddáni přesvědčení, že nemáme jistoty o věcech ležících za hranicí vědeckého zkumu, jak obyčejně se mu rozumí. Co je nad smysly, jaké zákony řídí dějiny, co nás čeká po smrti — všechny tyto otázky se pokládají za marné a nerozřešitelné.

Jen jedna jistota platí o náboženství: že totiž někteří lidé jsou náboženští a někteří ne. Náboženskost se jeví jako poměr člověka k čemusi, nezáleží k čemu. Náboženskost se chápe jako nějaká schopnost, vloha či nadání. Jako něco, co se člověku shovívavě odpouští jako jiné libůstky a koníčky, když to má, a co se mu odpouští jako vada, za kterou nemůže, když to nemá. Jsou lidé linguisticky založení. Jsou lidé musikálně založení. Jsou i lidé nábožensky založení. Toť vše.

V tom je úskok, jehož účelem jest prominouti lidem nábožným jejich víru a za tutéž cenu omluviti nevěru lidí nenábožných.

Označuje-li se náboženskost jako vloha, jest tím její původ položen do oblasti psychofysické, to jest, mimo rozum a vůli.

A tak již nejsme daleko satiry Ronalda Knoxe, v níž se můžeme seznámiti s drem Mahu, objevitelem náboženské žlázy v člověku a zakladatelem Mahu Institutu, kde se praktikuje jakási náboženská sterilisace — zákrok celkem snadný na způsob operace slepého střeva. Proces může býti i opačný: lidem nenáboženským lze žlázu náboženskou implantovati.

Ký div, že vláda uvažuje o povinné implantaci náboženské žlázy nezdárným jedincům, aby kleslo procento zločinnosti. Rozpory jsou jen v otázce, je-li lépe implantovati žlázy luteránské či kalvinistické. Povídá-li se, že nedávno se podařilo katolíkům obrátiti na víru jakéhosi mladíka, který se podrobil

operaci Mahuově, prohlašuje dr. Mahu klidně, že ta skutečnost jen potvrzuje, co on vždy tvrdil, totiž, že papeženství nemá nic společného s pravým náboženstvím. Politikové doporučují, aby náboženská žláza byla povinně implatována všem chudákům, neboť je dobré, má-li chudák ve své bídě náboženskou útěchu, aspoň se nebouří a žije klidně v sousedství lidí bohatých. Rovněž se ukazuje výhodným exstirpovati mladé muže do čtyřiceti let, aby se mohli bez výčitek svědomí oddávati svým zábavičkám, a ponechati jim na vůli, aby si po čtyřicátém roce dali náboženskou žlázu implantovati, neboť je nesporno, že mnozí lidé lépe snášejí trudy stáří, mají-li oporu a útěchu v náboženství. Psychologové rozkoše s tím plně nesouhlasí a mluví pro zachování žlázy i u lidí mladých: neboť co činí rozkoš opravdu žádoucí, není její prožitek sám, nýbrž okolnost, že je zakázána. Exstirpací náboženské žlázy by byla rozkoš zbavena svého hlavního půvabu a stala by se čímsi banálním, ba animálním. (Ronald A. Knox, Essays in Satire, Sheed and Ward, London 1933, p. 91—110.)

Toto nenapsal Knox jen pro zasmání. Náboženskost je skutečnost, která moderního člověka tíží a které by se rád zbavil, kdyby mohl. Proto ji přemísťuje do nižší sféry své bytosti, dělá z ní postoj, za který se nemůže, aby se omluvil sám před sebou.

Je v tom zoufalý pokus vymknouti se z objetí nadpřirozena. Ne žertem, ale se vší vážností, jíž je schopen věřící vědy a jež sluší jen proklatcům, napsal nedávno Winston Churchill, že je zcela dobře myslitelno, aby věda v nejbližších padesáti letech uskutečnila pronikavou změnu v rození lidí. Není prý třeba míti pochybností o tom, že bude možno celý pochod, který dnes předchází narození dítěte, vykonat uměle pod sklem. Bude možno zasahovati i do budoucího duševního vývoje těchto homunkulů, takže se podaří vyrobiti bytosti nádherně vyvinuté po stránce tělesné, zatím co podklad jejich duševního života bude v určitém směru omezen, takže

mysl takto vyrobených bytostí bude prosta jakékoliv metafysické přítěže a nebude schopna žádné myšlenky, která by je uváděla do tragických konfliktů.

Zde se ozývá přímo touha po existenci mimolidské, zproštěné vyšších funkcí, touha po existenci zvířecí.

Ale je to jen jakýsi uchronism. Byloť to již řečeno v podobenství o ztraceném synu. Záviděl vepřům.

A jelikož se modlíme, aby naše radost byla radostí bratří, chceme v tomto závistném pohledu zbloudilých viděti předzvěst návratu.

Dominik Pecka.

Sv. Františka Saleského list o narození Páně

Traité de l'amour de Dieu.

Laskavý *Theotime*, nechť Svatý Duch a věčná láska Otce i Syna jsou mé prostnosti milostivy! Náš duch uzří Boha, laskavý Theotime, ale říkám ti, že uvidí Boha samého „tváří v tvář" tehdy, když v nazírání pravdivé a skutečné přítomnosti pozná vlastní božskou podstatu v její nekonečné kráse, všemohoucnosti, všedobrotě, vševědoucnosti, nejvyšší spravedlnosti a ve všech ostatních bezedných dokonalostech.

Duch náš tedy uvidí v jasném světle ono nekonečné Poznání, jež od věčnosti vyzařovalo z Otce, z jeho vlastní krásy. A aby tato krása v sobě samé byla vyjádřena, řekl věčné slovo, ono *verbum*, ono zcela ojedinělé a zcela nekonečné *slovo*, které všechnu dokonalost Otcovu v sobě obsahuje a zobrazuje, a pouze jedním a týmž docela jediným Bohem s ním býti může, bez dělení a odlučování.

Tož uvidíme teď ono věčné a zázračné zplození Slova, božského Syna, skrze něž On od věčnosti podle obrazu a podobenství Otcova zrozován byl: ži-

voucí a skutečný obraz a podobenství, které nezobrazuje nic nahodilého a nic zdánlivého, protože v Bohu jest všeliká podstata a nic nahodilého v něm býti nemůže, protože v Bohu jest vše vniterné a nic vnějšího býti nemůže. Obraz, který tu vlastní podstatnost Otcovu zobrazuje tak živě, tak přirozeně, tak podstatně a tak skutečně, že již tím totožným Bohem býti může jako Otec, bez rozdílu a bez jakékoliv rozličnosti v podstatě a substanci, s jediným toliko rozdílem *osob*.

Neboť jak by to mohlo býti, aby tento božský Syn byl opravdivým, skutečně živoucím a opravdu skutečným obrazem, podobou a odlikou nekonečné krásy i podstaty Otcovy, kdyby nezobrazoval i nekonečné dokonalosti Otcovy nekonečně živoucně a skutečně? A jak by mohl On nekonečné dokonalosti nekonečným způsobem zobrazovati, kdyby sám nebyl nekonečně dokonalým? A jak by mohl býti nekonečně dokonalým, kdyby nebyl Bohem? A jak by mohl býti Bohem, kdyby nebyl jediným a totožným Bohem s Otcem?

Tento Syn tedy, tento nekonečný obraz a otisk svého nekonečného Otce, jest jeden a tentýž, docela jediný a docela nekonečný Bůh se svým Otcem, aniž by stával mezi nimi nějaký rozdíl vzhledem k podstatě, vyjímaje pouze rozdíl *osob*. A jak tento rozdíl zcela a naprosto je nutný, tak je také zcela postačitelný, aby způsobil, že Otec mluví, a že Syn jeho vyřčené Slovo jest, že Otec hovoří, a že Syn jeho hovořenou Řečí jest, že Otec se vyjadřuje, a že Syn jest jeho vyjádřeným obrazem, podobností a odlikou. Jedním slovem, že Otec *Otcem* a Syn *Synem* jest, dvě rozličné osoby, ale v jedné jediné podstatě a v jednom jediném božství.

Proto Bůh, který jest jediný, není osamocen, neboť On jest jediný ve svém zcela jediném a zcela jednoduchém božství, ale není osamělý, protože jest Otcem a Synem ve dvou osobách. Ó Theotime, Theotime, jaká radost, jaké blaženství, moci toto věčné rození Syna oslavovati, které se dokonává v

„skvělosti svatých“, je slaviti zříce je, a zřítí je slavíce je!

Když medotekoucí světec Bernard byl ještě malým hochem, očekával kdysi v kostele v Chatillonu nad Seinou o Štědrém večeru počátek jitřní mše svaté. Mezi čekáním přemohl ubohé dítě tichý spánek, v němž té rozkoše, ó Bože, ve snu, avšak v docela zřetelném a jasném vidění uzřel, jak Syn Boží, který se s lidskou přirozeností zasnoubil a v nejčistším lůně své Matky malým děťátkem se stal, panensky z jejího svatého lůna se zrodil v pokorné líbeznosti, spojené s nebeským majestátem.

Jako ženich, slunně a vesele vycházející
ze svatební komnaty svojí...

Toto vidění, laskavý Theotime, naplnilo láskyplné srdce malého Bernarda blažeností, plesáním a duchovní rozkoší, že mu uchoval po celý svůj život nejživější vzpomínku. A jestliže on, roven svaté včele, po všechen života čas z božských tajemství med nesčíslných sladkých a božských útěch shromažďoval, tož poskytovaly mu od onoho času svátky svatých *Vánocí* zcela odlišné sladkosti a on hovoříval s neporovnatelnou vroucností o Narození svého Pána.

Nicméně, laskavý Theotime, jestliže již tajuplné a obrazné vidění časného a lidského zrození Syna Božího, skrze něž On jako člověk z ženy, jako panic z panny vypučel, srdce onoho dítěte Bernarda takovou měrou potěšilo a u vytržení přivedlo, ach, což bude teprve pak, jestliže naše duše, osvíceny veleslavně oblažující jasností rajskou, uvidí ono věčné *Zrozování*, skrze něž Syn jako „Bůh od Boha, jako světlo od světla, jako pravý Bůh od pravého Boha“, božsky a věčně vychází! S nepopsatelným zalíbením ponoří se pak náš duch do tohoto rozkošného dějství a s neochabující pozorností zůstane s ním věčně sjednocen. Dáno v Annecy, na den svatých Petra a Pavla Apoštolů roku 1616.

Přeložil Vilém Bitnar.

Ježíš Kristus, Pán náš, „nejkrásnější mezi syny lidskými“

III. Jeho krása duševní.

B.

Duše Ježíše Krista jest nadmíru krásná intelektuálně, protože jest prozářena nejjasnějším světlem moudrosti a vědomosti. Jest krásná morálně nejprve svou nevystihlou a nepochopitelnou láskou k Bohu.

2. Ale jest též morálně krásná láskou k lidem, která byla nad všeliké pomyšlení.

Kdo kdy miloval jako on?

Láska jeho byla *universální, všeobecná.* Nikoho z ní nevyjímal, ani svých zapřisáhlých nepřátel. I na kříži se za ně modlil: „*Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.*“ Luk. 23, 34.

Láska jeho byla *něžná a soucitná.* Nikde nečteme ve sv. evangeliu, že by se byl Pán Ježíš smál, ale jest zaznamenáno, že plakal nad hrobem Lazarovým a nad mravní zkázou Jerusalema, která měla za sebou přivoditi netoliko zkázu hmotnou nevděčného města, ale i zkázu věčnou nesčetných duší, které nechtěly poznati a uznati Spasitele svého.

Láska jeho byla *šlechetná a velkomyslná.* K vůli nám lidem, svým bratřím, vyvolil si život skrytý, chudý, plný strastí a námah a obětí. Za nás obětoval i život.

Láska jeho byla *silná jako smrt.* A silnější než smrt; neboť když se za nás obětoval jednou způsobem krvavým na Kalvarii, obětuje se nesčíslněkráte způsobem nekrvavým na oltáři. Hlásá-li tedy prorok Malachiáš, že od slunce východu až na západ veliké jest jméno Hospodinovo mezi národy, protože se mu na každém místě obětuje oběť čistá, oběť eucharistická, můžeme obrátiti tento výrok proroků v a říci, že od slunce východu až na západ, po širořirém světě, veliká jest láska Ježíšova mezi národy,

neboť v eucharistii „skryto božství, skryto i člověčenství, jen nejněžnější láska jest patrna".

Ale rozevřemež na chvilku knihu sv. evangelia a stopujme Pána Ježíše, abychom poznali jeho universální, něžnou a soucitnou, šlechetnou a obětavou lásku. Co tu krásných a poutavých obrazů lásky!

Jsou tu předně *dítky*. Pyšný Říman, ať zákonodárce, ať filosof, pro dítky nemá soucitu, zůstavuje obci právo rozhodovati nad novorozeňátkem, zdali má žíti, neb býti utraceno. Ale Ježíš jest k dítkám láska sama, volá je k sobě, něžně k srdci vine se slovy: *„Nechte dítek jíti ke mně a nebraňte jim, neboť takových jest království Boží."* Mk. 10, 14. — On se s nimi takřka ztotožňuje, když praví: *„Kdo přijme pachole toto ve jménu mém, mne přijímá."* Luk. 9, 48. — Vyslovuje strašné: Běda! nad těmi, kdo by pohoršili jedno z maličkých, které v něho věří: *„Kdo by pohoršil jedno z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby žernov osličí (vrchní kámen mlýnský) zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské."* Mt. 18, 6.

Jsou tu *chudí a nemocní*. Kdo by poznal všechnu tu bídu lidskou? Lidé chromí, slepí, hluší, ďáblem posedlí, malomocní: všichni hledají útočiště u velikého Divotvůrce. — Nemysleme si, že by byl Ježíš neměl přirozený odpor proti této veliké ubohosti lidské. Měl, a větší, než bychom byli měli my, protože delikátnější, jemnější bylo jeho tělesné ústrojí než naše. Ale jeho dobrota a láska vítězí nad všelikou nechutí. *„Líto jest mi zástupu!"* Mk. 8, 2. Toť výkřik jeho soucitného srdce. Blíží se k ubožákům, sklání se k nim, vkládá na ně božské ruce, těší je a uzdravuje.

Jsou tu hříšníci. V očích božského Spasitele toto právě jsou nejchudší všech, jelikož nemají roucha svatebního, posvěcující milosti; tito jsou vpravdě nemocní, neboť hříchy jim zasadily smrtelné rány; tito jsou malomocní, jejichž duše jest zohavena, zohyžděna k nepoznání. Snad aspoň těm se vyhýbá

Svatý svatých, těch se straní Nevinnost sama? Nikoli. Nepřišel volat spravedlivých, ale hříšníky. Přišel hledat a spasit, co bylo zahynulo. Jen když vidí trochu dobré vůle, ujímá se ubožáků, vnuká jim lítost, utvrzuje jejich předsevzetí a odpouští; právě jak bylo o něm předpověděno: *„Třtiny nalomené nedolomí a knotu doutnajícího neuhasí.“* Mt. 12, 20. I ve smrtelných mukách modlí se za obrácení hříšníků a kajícímu lotru slibuje, že ještě týž den bude s ním v ráji. Nikdo, ani největší hříšník, není vyloučen z lásky Ježíšovy!

Zdaž může býti jen nejmenší pochyby, že láska Ježíšova k nám lidem jest universální, něžná a soucitná, šlechetná, velkomyslná a obětavá? — Ó, jak morálně krásná jest po této stránce duše Ježíšova!

Ježíš Kristus, Pán náš, jest tedy nejkrásnější mezi syny lidskými, ať hledíme na nekonečnou krásu jeho božství, ať na intelektuální neb morální krásu jeho člověčenství.

Jest nám tedy opět říci s Bossuetem: „V celém vesmíru není nic většího nad Ježíše Krista.“

On, dokonalý Bůh a dokonalý Člověk, obsahuje v sobě všeliké dokonalosti nestvořené i stvořené: všelikou pravdu, všelikou velikost, všelikou dobrotu a lásku, všelikou krásu.

Ježíš Kristus ať tedy kraluje v našich srdcích, v našich rodinách, v naší vlasti! Jemu čest a sláva na věky! *P. Martin Janů CSsR.*

Poslání Léona Bloy

(St. Fumet, Desclée De Brouwer, Paris, 1935.)

Málokterá osobnost zasáhla do českého náboženského života více jako postava Léona Bloy. A nejenom do našeho, nýbrž také do života mnohých národů. Dnes teprve překládají Němci jeho spisy a upozorňují naň, Francouzi je teprve objevují, kdežto my, zásluhou Staré Říše, jsme z něho mohli čerpati již před dvaceti lety. A jako měl Léon Bloy

hluboký vliv na probuzení katolíků v Holandsku, tak také u nás. Proto jsme vděčni Fumetovi, že napsal tuto studii, která není střízlivou studií literárně historickou ani povrchním životopisem, nýbrž studií, která hledá vytyčiti hlavní myšlenky Bloyovy a osy jeho významu pro katolíky. Málokterá osobnost byla vydána tak strohým odsudkům a tak zase vášnivě milována jako postava Léona Bloyo.

Sám vzpomínám, jakým zjevením byly pro mne spisy Léona Bloy. Z nich hořela žhavá víra, víra silná, která se dusila hanbou nad nedokrevností tolika dnešních katolíků. Bloy nemilosrdně strhával svatozář s planých hesel dnešních křesťanů, kteří nebývají často hodni toho závazného a velkého slova. Léon Bloy nešetřil žádné modly a žádného bůžka, kterého povrchní a moroví katolíci postavili na oltář svého srdce. Smál se politikaření katolíků, smál se jejich nedokrevnému vyrábění katolické literatury, prvý začal šlehati ulízané „katolické" umění. Dnes ho objevují ve Francii, a jest dobré, abychom si ho našli znovu i dnes u nás, aby neumlkl právě u nás ve chvíli, kdy se začíná jeho pronikavý hlas ozývati po celém světě. Vychází dokonce věstník přátel Léona Bloy, vycházejí studie německé i francouzské i italské.

Poslání Léona Bloy: Bylo hlubší, než aby pobavil několik milovníků silnějšího slova, než aby pobavil ty, kteří rádi se kochají, když někdo druhého řádně zkritisuje a sjezdí. Bloy jest více než vynálezce nové formy, jest více než katolický pamfletář.

Byl především prorok Hospodinův s veškerou nevděčností a hořkostí tohoto poslání. Bloy měl zopakovati slovem, které by vyrušilo z klidu i nejklidnější a nejvyrovnanější, staré věčné pravdy. Jeho inspirací a jeho silou jest svatý hněv nad tím, co si křesťané učinili z absolutních požadavků Kristových, jak si nakonec našli formuli, která by učinila křesťanství stravitelné a přijatelné. To bylo právě hanebným modernistickým jedem, učiniti křesťanství takové, aby příliš nebolelo. Proto není moder-

nistické nebezpečí ve zdůrazňování plnosti křesťanské mravnosti, nýbrž v přílišném zdůrazňování kasuistického zploštění a zpovrchnění výzvy k milování Boha z celého srdce a z celé mysli. Proto se tak strašně rozehnal Bloy proti kasuistům, proti minimistům v duchovním životě. Nebyl profesorem, ale byl hlasem volajícího na poušti a v tom jest jeho poslání. Jeho slova se musejí vzíti občas globálně, jako se musí globálně přenášeti smysl podobenství Kristových z typu na antetypus. Bloy neviděl věci jako my, nýbrž s výšky svého prorockého zanícení a z hloubky své vášnivé lásky k Bohu. To bylo „neštěstím" Bloy, že předběhl svou dobu. Jeho doba ho nechala umírati hlady.

Proto se proti němu spiklo mlčení nejslavnějších mluvků a škrabalů současné Francie. Bloy se zoufale bránil tomuto spiknutí, ne pro svou osobu, nýbrž pro poselství, které tím cítil ohrožené. Že své poselství chápal jako poselství nadpřirozené, ukazují všechny jeho práce, které podnikal, aby rozhlásil po světě Lasaletské poselství pokání.

Fumet ukazuje, jak byl Bloy samostatný i ve svém slohu, jak přešel kolem Barbeye d'Aurevilly, kolem Hello, aniž by změnil svůj tvrdý sloh těžké ruky válečníkovy. Delikátně a taktně jedná o nejhlubším vlivu, kterým na něho zapůsobila Veronika ze Zoufalce, Anne-Marie Roulé. Každý jiný než Léon Bloy byl by snad zničen tímto peklem bolesti, zoufalství a bídy, ze které vynášel svou milenku, ale Bloy zakoušel při tom vanutí Ducha svatého. Bloy prožil za nás všechny hrůzy a bolesti beznadějné lásky, aby se mohl státi apoštolem věčného smyslu bolesti. Nikdo nikdy kromě svatých Písem nevyzpíval krásnějších hymnů bolesti. A při tom zakusil Bloy nejenom Božích útěch ze spojení s Mužem bolesti, nýbrž i Božího opuštění, strašných temných nocí duše i smyslů. Bloy toužil v mládí trpěti mnoho a nevýslovně pro obrácení svých známých. Byl vyslyšen, ale ve strašném smyslu, že totiž umělec v něm trýznil a mučil křesťana. Bloy byl obětí své velkolepé,

bohaté, překypující obrazivosti a přece zůstal pokorným, věrným služebníkem Církve. Na všechny kritiky jeho pravověrnosti musíme hlasitě se ozvati; kdo více miloval, kdo šíleněji miloval Církev? Ovšem, Církev mu nebyla církví úřadující. Jak se svíjel Bloy, když se mu zdálo, že kněží a pastýři nejsou si vědomi nebezpečí, které hrozí duším od pokroku, modernismu, světáctví, smlouvání se světem, s ďábelskou politikou. Bloy viděl jasněji než všichni jeho současníci i než duchovní, nebezpečí socialismu. Viděl již také apokalyptické hrůzy příštích světových katastrof. Nebylo radostné žíti s nimi, báti se jich, protože miloval Církev, o které věděl, že je mystickým Tělem Kristovým, o které věděl, že je více než pouhou společností v držení kněžském. Bloy předběhl svou dobu, předběhl theologickou práci mnohých. Bloy soustředil svou celou snahu na Církev, na království Boží, na nadpřirozené a smál se nahlas a na celé kolo všem, kteří svými společky a titěrnostmi a parádičkami chtěli sobě a druhým zastříti strašnou skutečnost odkřesťanění takových mas lidu. Dnes nejsmělejší ze smělých odvažují se znovu nahlas křičeti totéž, ovšem že to dovedou theologicky zformovati a proto to tak neděsí. Bloy neměl k disposici knižní a školskou a kancelářskou frazeologii a proto vykřikoval, jak mu to právě se zdálo potřebným. A nepřátelé jeho se chytili několika slov, jak říkali, jeho hrubých slov, „nehodících se do slušné společnosti" a byli rádi, že mohou neslyšeti i to, co bylo ještě nepříjemnější a ještě tvrdší než ona nepříjemná a tvrdá slova. Ovšem, že při tom zůstává Bloy velmi často nejasný, ale těm, kteří racionalisticky přežvykují každé slovo, místo, aby je prožili krvácejícím srdcem, jak to tvořil Bloy, protože Bloy tvořil srdcem, srdcem milujícím Boha a Církev a jejich pravdu. Bloy rád se procházel symboly nebe a země. Chtěl rozluštiti zevní znamení země a stvoření a tak se tázal, jaká je spojitost mezi krví Kristovou a mezi penězi, protože za peníze byl Kristus prodán a zase jeho krev

byla výkupným naším. Byl si vědom, že spása vyšla ze židovství, a že před ukončením Díla bude židovský národ jako národ obrácen konečně ke Kristu.

Bloy předešel moderní theology, kteří se kochají v krásné nauce do nedávna jakoby pozapomenuté o velkém společenství a obcování svatých, že všechny zásluhy a všechna láska všech svatých na zemi i v nebesích, že jest majetkem nás všech a že všichni žijeme ze všech, že především utrpení naše patří těm, které Bůh chce naší bolestí obrátiti, protože bez Krve není odpuštění. Žádný duchovní spisovatel nenapsal krásnějších stránek o tomto společenství svatých než Bloy. Nikdo nevyjádřil tak děsně pravdu, že nečistá myšlenka v jednom srdci může zastříti pravdu v srdcích tisícerých, anebo že jeden skutek lásky může na věky požehnati celému lidstvu. Nikdo nepromluvil tak krásných slov o ceně neznámé skryté oběti ... Vychutnejte tyto řádky: Když někdo dává pětník chudému se zlým srdcem, tento pětník probodává dlaň chudákovu, padá, probodává slunce, proniká světem a zahanbuje vesmír ...

Anebo: Ježíš jest středem všeho. Vzal všechno a nese všechno. Není možné někoho udeřiti a neudeřiti jeho, někoho pokořiti, aniž by jeho nepokořili, někomu zlořečiti anebo zabíti, aniž bychom nezlořečili jemu a jeho nezabíjeli.

Bolest jest něčím velkým, když Syn Boží zatoužil ji vzíti, aby ji ponořil se svým člověčenstvím do propastí Nejsvětější Trojice. Neboť Bloy nezapomíná, že i Maria Panna, Královna všech svatých, jest zároveň tou, která pláče.

V dnešním boji protižidovském jest dobré vzpomenouti tu slov Bloyových. Bloy nezapomíná, že je to národ, který zabil Krista. Bloy to křičí hodně krutě, ale při tom ukazuje na plány Boží s tímto lidem, ukazuje na jejich věčnou touhu po Mesiáši, abychom my, křesťané, byli vyšleháni k žíznivé touze po konečném Naplnění všeho v Duchu svatém ...

Bloy žíznil po království Božím. Byl svatě netr-

pělivým. Vztekle bil do tváře křesťany, kterým je na zemi docela dobře, kteří své křesťanství dovedli tak rozřediti, že již neobsahuje velké touhy a naděje. Nejlepší název pro Bloy jest Poutník absolutna. Nebylo mu dobře na zemi, nechápal ty, kteří se pohodlně a spokojeně rozvalili v křeslech svého drobného štěstí.

Proto velebil chudobu, kterou také mužně vždycky nesl. Kdyby se byl se svým talentem prodal, mohl dosáhnouti slávy a peněz.

Mohl bych také ukázati na chyby a nedostatky Bloyovy, ty však najde každý v hojnosti. Avšak takhle nesmíme se přibližovati k lidem a k věcem. Dívejme se raději na kladné stránky a na poslání těch, kteří měli odvahu ke slovu. A že Bloy měl Boží poslání, vidíme z nesčíslné řady těch, kteří prohlásili, že jim Bloy otevřel oči, že jim byl nástrojem Boží milosti, která si je přitáhla tímhle strašným prorokem. A to je nakonec měřítko hlavní!

Karel Šimek.

Slova Otcova

Pokora základem každé duchovní stavby.

Chceme-li srovnávat události Boží s lidskými, je cosi zvláštního v oné péči Boží dobroty, že povznáší právě to, co bylo tak nízko; že staví do jasného světla to, co dlelo v temnotách, v pokoře, v pokořováních. Co vidí Bůh, co vidí Boží oko v pokoře, v té ctnosti, která se skrývá v temnotách a vždy žádá, aby byla neznámá, utlačovaná a deptaná? Co vidí? Odpověď na tuto úvahu přichází od Přesvaté Panny, která ve svém chvalozpěvu díků praví Pánu: „*Respexit humilitatem ancillae suae* — shlédl na ponížení své služebnice.“ A v onom pohledu Bůh takřka ukazuje tajemství Vtělení!

Co tedy vidí Bůh v pokoře? Je to známo a slavnostně dotvrzeno ode všech Otců: *v pokoře se má viděti,* takřka samozřejmě, *základ každé duchovní*

stavby; a čím výše chceme vyhnati stavbu, tím hlubší musí býti její základ, daný pokorou. Není to pouze nějaký plán nebo nějaký nápad, nýbrž skutečnost; takový je opravdu úkol pokory pro všechny ty stavby, pro všechnu tu svatost, která kvete v Církvi, až k výšinám svatosti Přesvaté Panny. Proč to? Je to vyjádřeno těmito slovy: „Bůh pokorným dává milost."

Vskutku, všechno, co se děje vzhledem k svatosti, vzhledem k nadpřirozenému životu, je dílem milosti: kde je milost, tam je možnost svatosti; a v míře milosti je též míra všech divů svatosti: „pokorným dává milost."

Pravda a spravedlnost.

Ještě jiná otázka: Proč Bůh dává milost pokorným? Jaký je důvod této výsady? Sv. Pavel dává plné světlo velké odpovědi, uče nás, v podivuhodné stručnosti, velké, hluboké myšlence; vštěpuje nám vše, co je tajemstvím pokory. Tajemstvím pokory je tajemství pravdy a spravedlnosti; pravdy a spravedlnosti ne vůči lidem, nýbrž vůči Bohu. Je to vše, co se může říci nejvyššího a nejvíce podivuhodného. „*Quid habes* — volá Apoštol — *quod non accepisti? Et si accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?*" Co máš, co bys nebyl dostal? A jestliže jsi to dostal, proč se chlubíš, jako bys nebyl dostal? Pro každou duši je opakována otázka sv. Pavla: Co máš, co bys nebyl obdržel? Hle, toť zřejmá *pravda:* jsme u prvních vztahů mezi Tvůrcem a tvorstvem: Co jsi obdržel? Všechno, co máš. A tedy, proč se chlubíš, jako bys to nebyl obdržel? Hle, toť *spravedlnost:* jde o pravdu a spravedlnost mezi tvorstvem a Tvůrcem, ve vztazích tvorstva s Tvůrcem.

Zde je opravdu jasný základ tajemství milosti, která je tajemstvím pokory. Je zřejmo, že božský Tvůrce nemůže býti nelišný k pravdě a spravedlnosti. On sám řekl: „Svou slávu jinému nedám." Hle, odsouzení veškeré pýchy; a Pán, kromě toho, jak víme, „pyšným odporuje". Proto pravé loupeže

se dopouští každá duše, která jen na okamžik si přisvojuje dary, jimiž ji Bůh obdařil; dopouští se velké nespravedlnosti, pravé nepravdy. Neboť Bůh prohlásil: „Já jsem pravda." Dotknouti se pravdy znamená tudíž dotknouti se samé podstaty Boží.

Skvělé naučení pro všechny.

Jak daleko jsou od pravdy ti, kteří pokoru považují za jakési napodobení ctnosti, nebo za ctnost chudých a slabých duší, ale ona je naopak ctnost, záležející *v pravdě* a *spravedlnosti;* v pravdě a spravedlnosti Boží. Tím je také řečeno a jasně vyloženo, v čem záleží podstata pokory, aby se mohla rozvíjet ve všech projevech života: je uznáním pravdy a prokazováním spravedlnosti; je uznáním Pravdy Boží, z níž přichází všechno a k níž se má vrátit všechno.

Tím je též vysvětleno, jak pokora nemá záležet v neznalosti darů, jimiž nás Bůh obohatil a osvítil. Naopak, duše si má uvědomit, co všechno Bůh učinil pro ni, aby všechno vrátila Jemu, v pravdě a spravedlnosti. Tím je také řečeno, jaká je podstatná snadnost v této ctnosti, tak zřejmá je pravda úsudku, na níž spočívá: Tvor nemá nic sám od sebe, ale všechno může, všechno musí doufat od Tvůrce. To je pravda zcela zřejmá, a také spravedlnost, o níž sv. Pavel praví: „Jestliže jsi obdržel, proč se chlubíš, jako bys nebyl obdržel?" *(12. května 1935.)*

Opice Boží

Opice Boží — ďábel — není zvířetem právě originálním a v prostředcích vybíravým. Užívá počestných tahů hrdých nositelů kultury, kteří dávají divochům skleněné cetky výměnou za jejich ozdoby z ryzího zlata a drahokamů. Opice Boží za každý dokonalý dar, který lidstvu poskytla Boží láska, nastrčila surogát a zároveň opovržlivě naplila na dílo Lásky.

Ladný vývoj člověka naplňujícího zákon lásky k Bohu a k bližnímu porušila popřením Boha. Člověk nebyl stvořen, ale „vyvíjel se" z buňky tisícem metamorfos přes stonožky, krokodily, žirafy k své nynější — ne už božské — ale zdokonalené opičí podobě. Nestaví už chrámů, které někdy, je-li tolerantně naložen, restauruje, někdy, je-li posedlý revolucí, boří a vždy znesvěcuje. Staví za to mrakodrapy, rekreační podniky s hygienickým komfortem a v nejnovější době protiletadlové kryty.

Tento nyní k zemi přikovaný tvor vztahuje ruce ochotněji po náhražkách božské lásky, které mu nabízí opice. Skutečnost solidarity v lásce k Bohu a k lidem nahrazuje solidaritou lidí; řád hospodářský, držený v rovnováze desaterem a vědomím společného bratrství v Kristu jest vystřídán učením, že věci samy od sebe se uvedou do pořádku; mír, který Kristus dal světu, vtipně vyměněn paradoksním mírem, zajištěným věčným třídním bojem; heslo: „modli se a pracuj" roztrženo ve dví a ponecháno člověku jen druhou polovinou řvoucí, jako otrokářský povel: pracuj; člověk, který přestal společným zpěvem velebit Boha, schází se s druhými, sobě podobnými, k společným dechovým cvičením; odvykl si klekati před svatostánkem, ale rád se plazí po zemi při rytmice; odhodil růženec jako fetiš a věří více kartáčku na zuby; Bůh je dokonale zapuzen z lidských srdcí, která jsou teď zcela vyplněna — kultem sedmi hlavních hříchů . . .

A přece pociťují prázdnotu!

Pekelné dusno tak se stupňovalo, že hrozilo zadusiti zoufalstvím i vyvolené.

Prozřetelnost ve své nesmírné lásce v současné době ukazuje zázračně svou božskou moc.

Pyšná moderní kultura začíná dostávati trhliny a řítí se, aby pohřbila pod svými ssutinami své modloslužebníky.

Věda obrací se proti svému pánu a kropí ho yperitem. Užaslý svět s hrůzou pozoruje, jak hospodářský řád podivuhodně se držící „samovolně" pohromadě,

se „samovolně“ rozpadá a ničí miliony lidských existencí. Desítky milionů nezaměstnaných viní ze lži správnost otrokářského: pracuj, zatím co sociologové a pojistní matematikové marně přemýšlejí, čím nahraditi to zašlapané „modli se“, které povznášelo pracujícího k Tvůrci všech věcí, dávalo mu útěchu a posilovalo k další práci. Toto kouzelné slovo přivádělo rovnováhu celému systému i jednotlivcům: podle potřeby tvořilo dny oddechu, dávajíc jim při tom vznešenou duchovní náplň, usměrňovalo práci a výrobu znemožňujíc nadvýrobu, zmírňovalo sociální rozdíly, přivádějíc zaměstnavatele i dělníka před týž svatostánek jako bratry téhož svátostného Krista. Zmatený sociolog si těžko uvědomuje, že tato „fikce“ stála v hierarchii duchovních hodnot výše než v náhradu za ně dané skutečnosti, „voda, slunce, vzduch“, že toto podivuhodné životné spojení modlitby a práce vytvářelo harmoničtější společnost i individuum než sportovní stadiony se sprchami a lázněmi. Lidská společnost, vydaná na milost a nemilost řemeslným politickým čachrářům a žijící nepřetržitě pod hrozbou války, ráda by se podrobila míru Kristovu, kterým pohrdla. A umělá líheň míru na březích švýcarského jezera, která se Shawovskou vtipností chce vyvolati válku, aby zabránila válce, jest nejméně povedeným surogátem opice Boží. Zklamal i velkorysý pokus učiniti z člověka pouhého živočicha, řízeného jen temnými zákony sociálními s vyloučením „opia národů“, pokus, jemuž byla obětována hekatomba 10 milionů lidských obětí ve XX. století, předstihujíc tak množstvím i krutostí nejdivočejší kulty Satanovy. Vraždění ve jménu leninismu bylo nejposupnější gesto opice Boží, vyrovnati se Beránkovi, obklopenému nespočetným zástupem duší mučedníků ve slávě života věčného a poskytovalo obraz apokalyptického vidění. Hekatomba obětí není však počátkem nové říše Satanovy, ale stává se, jak již dnes vidíme, semen christianorum.

Selhaly i drobné prostředky: rytmická a dechová

cvičení rozšiřují snad hrudníky, ale duše jsou kořistí malomyslnosti, bidáctví a zbabělosti zoufající nad sebemenším životním nezdarem; kult neřesti, který nastoupil místo kultu hrdin Božích, skončil uboze a směšně apoteosou nevěstky a špionky (Mata Hari.)

Díky Bohu! Toto hroucení bezbožeckého a protikřesťanského řádu na všech frontách, ve všech úsecích lidského snažení, třebaže ve svých tragických spádech hluboce lidsky se nás dotýká, jest láskyplným projevem Božím, kterým upevňuje vyvolené, přesvědčuje malověrné a zastrašuje odpadlé, protože celý tento progresivní, nezadržitelný úpadek moderní kultury ukazuje, že ve všech svých projevech je to jen nevyléčitelnou prašivinou nakažená opice Boží — ďábel. *Jan Brechensbauer.*

Svatý nádeník

V roce 1931 dne 15. června, právě šest let po smrti Matyáše Talbota, v době, kdy v Anglii období hmotných zájmů dosahuje svého vrcholu, kdy sta a tisíce dělníků živoří a bída středních a chudých vrstev anglického obyvatelstva jest hrozivá, vydává diecése dublinská modlitbu se svolením ordináře a s povolením odpustků 100 dní po každé:

Ó Ježíši, pravý příteli pokorného dělníka, jenž jsi nám ukázal ve služebníku Matyáši podivuhodný příklad vítězství nad nepravostí, vzor pokání a lásky k nejsvětější Eucharistii, dej nám, když se k tobě utíkáme, abychom mohli jako on zvítěziti nad všemi špatnými vášněmi a posvětiti svůj život pokáním a láskou. Jestliže jest pak tvým úmyslem, aby tvůj zbožný služebník byl Církví sv. blahořečen, rač projeviti svoji božskou přízeň, aby on mohl býti s tebou, jenž žiješ a kraluješ po všechny věky věkův. Amen.

Věřící lid dublinský šest roků po smrti pokorného služebníka Matyáše Talbota, či jak se mu říkalo Mat Talbot, prosí, aby za své příkladné přemáhání špatných vášní a za obětování se a svatou lásku,

jíž zde na zemi k svým soudruhům překypoval, byl tento svatý nádeník pojat do okruhu blahoslavených. Ještě nedozněla slova J. S. Pia XI., který řekl, že největším neštěstím XIX. století jest, že Církev ztratila dělnictvo, a hle, v té době, na níž největší měrou se tento žal svatého Otce vztahoval, rodí se chudý prostý dělník, aby svým příkladným životem vracel Církvi ty tisíce, které ztratila. Svět úpí pod tlakem hmotářského egoismu a zde nádeník dublinské loděnice si odpírá poslední sousta a obětuje je spolu se svým životem ještě nuznějším než jest sám. Sta dělníků volá po lepším životě a pokorný Mat si jej zjednodušuje v jediný úděl: modlitbu.

„Nauč nás vítěziti nad nepravostí jako on."

Mat Talbot byl dělníkem se všemi radostmi i žalem, vášní a pokorou dnešního dělníka, s nímž se setkáváme všude, na každém kroku. Měl povolání, přivádějící jej do styku s mnoha jinými méně dobrými než byl sám a i jemu se stalo to, co dnes přivádí celé řady na scestí. Staří jeho spoludělníci posilovali se při práci pitím whisky. Jaký div, že se Mat naučil píti také. A jakmile jednou okusil toho „prokletého" nápoje, stal se pijanem a jeho zhouba stávala se neodvratnou. Zapomínal na rodiče i na své dobré sestry a utrácel všechny peníze, které jako mzdu obdržel. A hle, v 27 letech zastavil sám s pomocí Boží svůj jistý pád. Z opilce a alkoholika Mata Talbota stává se tichý a pokorný služebník Kristův. Když pak v roce 1925, dne 7. června zmírá, shromažďuje se celý Dublin nad rakví tohoto nádeníka, aby v úžasu poděkoval Pánu, jehož cesty jsou tak nevyzpytatelné, že dal vyrůsti až k svaté dokonalosti tomuto jednomu z nejmenších mezi lidmi. Od toho okamžiku, kdy přestal jeho zrak patřiti na nejsvětější Eucharistii, kdy jeho rty přestaly šeptati modlitby díků a proseb, rozezvučely se hlasy věřících dublinských, anglických a v několika letech věřících všech národů, kteří se s životem Mata seznámili, v jediné a velké prosbě: Bože, dej nám tohoto služebníka svého uctívati jako světce.

Mat žil mezi dělníky v nejhlubším ponížení a jest s podivem, jak mohl zasvětiti svůj život od 27. roku jen pokání a modlitbám, které připomínají život prvních křesťanů a zdálo by se, že se nehodí vůbec do období materialismu, jímž procházíme. Navenek vzor dělníka, jemuž práce byla jen jinou formou modlitby, přesný, plný horlivosti a až úzkostlivě poctivý a dobrý kamarád.

Uvnitř mnich, který od své práce v loděnici spěchal před svatostánek, aby zde až tři hodiny rozjímal na modlitbách. Po krátkém spánku na tvrdém prkně dvě hodiny zrána probděl na kolenou a při otevření chrámů nalezli ho již čekajícího u chrámových dveří čelem se dotýkajícího země, pohříženého v modlitbě. Konečně po mši svaté a sv. přijímání spěchal zase ke své práci. Musel vyprazdňovati lodě a káry se zbožím. Nereptal, ale tuto práci málo miloval. Ne proto, že by byla těžká, Talbotovi nebylo nic obtížným, na co stačily jeho síly, ale přiváděla jej do styku s ostatními dělníky, pobřežními nakladači, jichž řeč, překypující protináboženskými a hrubými nadávkami, zavrhoval. Při každém vyslovení jména Božího smekal v uctivosti svůj klobouk, což neušlo pozornosti rouhačů a tito zahrnuli jej pak posměšky, nadávkami a spíláním. A dobrý Mat říkával: Ježíš vás slyší. Nikdy nemíval vzhled morousa nebo nevrlého člověka, ale rád naslouchal vtipným historkám a veselil se se svými soudruhy. Tak poznenáhlu získával vážnosti, až posměšky pro jeho náboženskou vřelost ustaly a když vešlo ve známost jeho tělesné umrtvování a jeho sebezápor, jeho dobrodiní, která prokazoval, měnil se názor těch, kteří se s ním stýkali, a tak Mat začal růsti ke svatosti. Ti, kdož ho znali, přicházeli k němu, aby si vyprosili pomoci v nemoci a strádání a Talbot přiváděl je do kostelů, před Nejsvětějšího ve svatostánku ukrytého, a tam na přímluvu Mata bylo všem pomoženo. Když dne 7. června 1925 padl na ulici, bylo jeho tělo převezeno do nemocnice, kde první důkaz o jeho svatosti zjevil se sestrám, které se chystaly

zavinouti tělesné pozůstatky do rubáše. Na těle tohoto nádeníka nalezly provaz, žíněnou košili a řetízky.

Ze stínu XX. století vychází postava chudého dělníka, jehož ctnosti za života i po smrti ukazovaly moc, jakou Bůh dal těm, kteří ho milují. Ó Ježíši, dej nám, ať brzy mezi tvými přímluvčími uzříme i tohoto svatého nádeníka! *Emil Zavadil.*

Vexilla regis prodeunt!

Na sklonu církevního roku slaví Církev svatá zvlášť slavným způsobem svátek Krista Krále. Je v tom hluboký smysl, že právě nynější náš sv. Otec Pius XI. v této době ustanovením tohoto svátku projevil myšlenku proklamace Království Kristova. Znamená to vlastně ofensivu Katolictví proti laicismu a modernímu pohanství, prováděnou ovšem méně vnějšími prostředky mocenskými, ale hlavně politikou Kříže.

Moderní pohanství třeba překonati podstatně z nitra. Je to spíše ofensiva radikální evangelické lásky proti radikálnímu hněvu, a radikální evangelické pokory proti radikální pýše současné doby.

V říši Krista Krále vládne jako jednotící princip *láska.* I satanská říše má svou vládu, svou politiku, svůj „ideál". Zde však jednotícím principem nikdy nemůže býti shoda a soulad démonů navzájem, nýbrž jedině a vždy společný hněv vůči Kristu. Karakteristické, specificky luciferské znamení této říše je pýcha. Kristus i satan setkávají se zde jako králové. Smýšlení obou jest imperialistické. Oba chtějí celek: Nebe i zemi a všechno, co je v nich. (Tolik podle prel. R. Mäder-a v čl. „Reich gegen Reich" v „Die Schildwache" z 27. X. 1934, Bazilej, Švýc.)

Práva Kristova na vládu v celém světě jsou nejzaručenější, Jeho cíl nejpotřebnější a nejpožehnanější, Jeho královské schopnosti a vlastnosti jsou nejvznešenější a nejslibnější ... a dosavadní Jeho úspěchy?

Nepřehledné řady ještě nenáleží ke Kristu. Kolik lhostejnosti, vlažnosti a odpadu musí Kristus snášeti dokonce u těch, kteří se honosí Jeho svatým jménem. Ovšem, vláda Kristova ještě není skončena, ale započala a víme z Jeho svatých slov, že skončí Jeho naprostým vítězstvím.

Žádný král všech věků nebyl ještě nikdy tak očekáván, nevešel tak do světa a neodešel se světa za tak otřásajících, neobyčejných zjevů jako Kristus, Pán nebe i země.

A ještě vždycky, kdykoli nepřátelé jásali nad domnělou porážkou Kristovou, On vstal mocnější, nádhernější a k úžasu svých nepřátel rozšířil Svou vládu netušenou měrou.

A dnes? Radostně, vděčně a hrdě patříme na Jeho korouhev, jež září s nesčetných oltářů, chrámů, zdobí tiáru papežů a koruny králů, příbytky živých i mrtvých, je vztyčena na náměstích velkoměst i na osamělých cestách v zemi, vysoko na horách i v lesních zátiších. —

Překážky a odpor slavně zvyšují úspěchy Kristovy. Nejen nevědomost, nikoliv jen moc vášní duše jednotlivé vedou boj proti Kristu Králi; mnoho je jich, kteří se spikli proti Němu, Jenž přišel, aby vládl všem: Židé, pohani, Turci, nevěrci, odpadlí křesťané a volnomyšlenkáři, diplomacie a násilí, úskok a klam, věda a tisk, všichni útočí na Krista a Jeho vládu, ano mnozí se snaží Ho popřít a vyhubit.

Žádný zakladatel náboženský nesetkal se s tak ohromným odporem jako Kristus Pán, ale také žádný nepřekonal všechen odpor tak rozhodně a skvěle jako On. Kdykoli nepřátelé se domnívají, že Ho spoutali, ubili neb usmrtili a jásají, On jásá ještě více a vstává znovu oslaven a pokračuje svým vítězným pochodem.

Jsou nevěrní, odpadlíci, kteří shodili sladké jho Jeho zákona mravního a slepě následují morálku pohanskou, . . . ale na druhé straně tisíce s nevýslovnou touhou přijímají Krista a věří v Něho, poně-

vadž poznali, že On jediný jest Cesta, Pravda a Život.

Stále ještě má Kristus Pán Své apoštoly, Své panny, Své poustevníky, Své anděly milosrdenství, ano i Své mučedníky a Svaté.

Nikdy ještě nebyla říše Jeho tak veliká, nikdy tak pevná jako nyní a sotva kdy měla tak nadšený příliv reformovaných a vzkvétajících řádů.

Ovšem, za všech dob byli a budou takoví, kteří zůstanou vzdáleni Kristu. Nezapomínejme ale, že On sám to byl, jenž řekl: „Budu vládnouti vzdor všem Svým nepřátelům", a jak všechna Jeho slova se splnila, i tato dojdou splnění dokonalého.

Nezapomínejme ustavičně obnovovati svůj slib křestní a uvědomujme si často, co svatých povinností nám uložila svátost biřmování. Buďme na stráži, abychom byli věrnými, statečnými a vytrvalými bojovníky Kristovými, jichž svatou povinností jest dobývati, šířiti a hájiti vládu Krista Krále.

Josef Pavlíček.

Blahoslavení chudí duchem

Mnohé pravdy, ač ne přímo náboženské, úzce souvisí s duchovním životem. Jejich ujasnění podporuje růst určitého ctnostného jednání a jinak motivuje, řekl bych, přirozeněji, určité jednání ctnostné.

Tak udělování almužny jest nařízeno přikázáním o lásce k bližnímu. A na druhé straně udělování almužny jest dáno sociální funkcí vlastnictví majetku. Převedeme-li si tento sociologický a morální pojem o sociální funkci vlastnictví majetku do mluvy právní, tvrdíme, že neexistuje absolutní, nikým neomezené a neomezitelné vlastnictví statků movitých a nemovitých.

Že vlastnictví statků jest absolutní, to znamená, že kde existuje takový poměr mezi vlastníkem a jakýmkoliv statkem, že mezi vlastníka a příslušný

statek nemůže nikdo beztrestně vstoupiti, ani stát, jest názor čistě pohanský.

Názor o absolutním vlastnictví jest názorem římského práva, které budovalo na faktickém materialismu svých tvůrců, t. j. soudních úředníků římských. Antika neznala lásku k bližním. Volání svobodného proletariátu: „Chléb a hry", ukojoval stát loďmi obilí z Egypta a předhazováním křesťanů dravé zvěři v arénách. První křesťané žili v jakémsi dobrovolném komunismu. Sociální protivy vyrovnávala účinná láska křesťanská. Středověké právo vlastnické bylo budováno na lenním závazku. Lenní pán vasalovi, manovi uděloval léno, statky za úplatu — daň a věrnost manskou; leník slíbil manovi také svoji ochranu. Kdo se prohřešil proti závazku lennímu, dopustil se zrady manského slibu, felonie a byl bezectný. Nebyl svobodný občan neomezitelným vlastníkem. Majetek mu byl svěřen lenním pánem, králem, a tento za správu, stejně tak jako za vládu, byl odpověden svému svědomí a Bohu.

Sv. Tomáš uznává soukromé vlastnictví pro jeho podnikatelský motiv. Ale vlastnictví statků jest jednotlivci svěřeno ve společnosti. Proto má tyto své statky spravovat tak, aby sloužil tím i celku — společnosti. Jest povinen dávati určitý díl čistého výnosu chudým. Moralisté tento díl určili, jedni jednu pětinu, jiní díl menší.

Naše moderní pojetí vlastnictví statků, jako patřící jen určité osobě, jest původu pohanského. Renesance vzkřísila antický svět a tím i právo římské. Reformace se svým zdůrazňováním svobody tuto myšlenku utvrdila. Následný liberalismus a z něho pochodící kapitalismus v novodobých kodifikacích občanských práv zásadu tuto petrifikoval. Ovšem novodobý stát zná vyvlastnění, daně, jako úplatu za užívání majetku. Zasahuje mocně do poměrů vlastnických. U nás regulace výroby ve formě monopolů, parcelace.

Církev vůči liberalismu i kapitalismu zdůrazňo-

vala zásadu spravedlnosti. Vždyť zadržování mzdy prohlásila za hřích do nebe volající. Vždy doporučovala dobročinnost, hlásala a příkladem dokazovala, že bližní trpící je Kristus nahý, nemocný a potřebný.

Že nebyli kapitalisté praktického života křesťanského, dokazuje fakt, že kapitalismu vyrostl protichůdce, socialism, který hlásá zespolečenštění majetku, a že soukromý majetek je krádež.

A že i dnes máme proletariát a nezaměstnané, je jen obžalobou společnosti, že není praktického pochopení pro sociální funkci majetku. Majetek nekoná svůj úkol, aby sloužil všem, slouží jen privilegovaným.

Papežové Lev XIII. a Pius XI. vydali encykliky o pořádku ve věcech sociálních, ale katolíci jich nedbají. Že církev ztratila dělnictvo, jest největší hanbou, ne hierarchie; vždyť byli sociální biskupové, biskup Ketteler, kardinál Manning, Gibbons, náš Kordač, papežové Lev XIII., Pius XI. Je to hřích těch katolíků, jichž srdce zatvrdila lakota. Ti utonuli v bahně světa, zapomněli, že majetek byl jim Bohem prostřednictví společnosti svěřen, aby jej užívali ke cti a slávě Boží, blahu svému a bližních.

Ale ti, kdož vládnou menším majetkem, propadli také bludu absolutního vlastnictví. Každý se dnes žene za důchodem, pokud možno největším a bezpracným, každý se zde zařizuje, jako by měl zde být věčnost. Ale i dnes platí slova Spasitelova: „Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal a na duši škodu trpěl, neukládejte pokladů, které kazí rez a mol, blahoslavení chudí duchem, t. j. kdo nepřilnuli celým srdcem k majetku." A nestačí-li to, pak jsou zde slova Spasitelova: „Běda vám, bohatým!"

Pro duchovní život důležité jest zdůrazňování, že majetek jest nám jen svěřen jako léno nejvyšším leníkem-Bohem prostřednictvím společnosti. Proto musíme jej spravovat s myšlenkou na paměti, že má svým užitkem sloužit bližním, a že jednou budeme skládat účty ze správy majetku nejvyššímu

leníkovi, Bohu. A zpronevěření majetku jeho úkolům bude felonie, zrada křesťana, slibu křestního, která končí peklem.

Hlubší duchovní život není možný bez odtrhnutí srdce od kusů hmotné přírody, jíž říkáme můj, moje.

A pak pamatujme, že jednou zemřeme a nevezmeme s sebou nic, jen dobré skutky. A kolik dobrých skutků můžeme prokázat almužnou. Nezůstane bez odměny sklenice vody podaná bližnímu, podle slov Spasitelových. Almužnou pomáháme bližnímu, aby se mohl lépe věnovat své duši, když starostí o chléb nemá času na duši. A praví-li Písmo, že almužna shlazuje množství hříchů, pak s čistým srdcem, čistým pohledem, s láskou k Bohu a bližnímu vykonávejme obět statků ke cti a slávě Boží a spáse své, neboť hříšní jsme všichni.

Karel Horalík.

Křesťanství v Habeši

Nezabýváme se aktualitami, ale okolnost zájmu o Habeš jest příliš lákavou, než abychom ji propásli a nezmínili se o této tajemné zemi a jejím náboženském životě. Habeš již našla svého velkého historika, lazaristu P. Coulbeaux, který vydal politické a náboženské dějiny Habeše ve třech dílech 1930. Tentýž kněz vydal také kritické vydání ethiopského misálu. Zajímavé jest, že teoreticky jejich úřední knihy a doklady uznávají primát Petrův a jeho nástupce římského biskupa. Ovšem prakticky jsou Ethiopové odloučeni 1500 let od katolické Církve, což způsobilo mnoho omylů, především v udílení svátostí. Nauka ale sama zůstala nezměněna jako za časů sv. Frumentia. Věří v účinnost slov křestních, proměňovacích, věří ve svátost a moc svěcení kněžského. Nesnaží se sice vždycky uzavříti církevní sňatek, ale věří o církevním sňatku, že je nerozlučitelný. Ethiopský rituál obsahuje obřady

sedmi svátostí. Proto jest velkou povrchností tvrditi, že ethiopští křesťané jsou velmi blízcí luteránství. Neboť nesmírná jest třeba jejich úcta k blahoslavené Panně. Krásná ethiopská legenda vypravuje, že Pán odevzdal Panně Marii císařství ethiopské jako desátek Země, jako její léno. Ethiopie vyjadřuje správněji než Habeš tuto zemi, neboť Habeš jest vlastně arabská přezdívka o míšencích, kteří prý obývají tuto zemi. Obyvatelé jsou původu semitského, kteří se před staletími vystěhovali z Jižní Arabie. Obyvatelstva má asi 5 milionů, jež není spojeno ani národnostně ani nábožensky v jeden pevný celek.

Hlavou ethiopské církve jest ethiopský metropolita, který se jmenuje Abuna. Jest jím vždy koptský mnich z kláštera sv. Antonína od Suezského průplavu. Jenom on má moc světiti biskupy a kněze a korunovati něguše. Druhým představeným je představený mnichů velkého řádu Dobra Leibanos. Habeš jest hojně obohacena kláštery, v nichž jest tuhá kázeň. Tito mniši pěstují posvátné vědy a tím vynikají nad světský klerus, který jest svěcen bez vzdělání, bez zkoušek, skoro v masách. Kněží se žení, ale před svěcením.

Chrámy jsou kulaté, s trojím oddělením pro zpěváky, pro obyčejný lid a pro knížata. Ve velkých městech jsou denně bohoslužby, jimž předchází zpívání žalmů. Liturgie jest příbuzná s liturgií řeckou a s koptickou liturgií svatého Cyrila. Ordo se nemění, ale jest asi 16 anafor.

Po přípravě posvátných nádob následuje obětování a potom Enarxis čili úvod, za nějž recituje jáhen krásné litanie a dlouhé modlitby. Věřící odpovídají: „Kirala Yeson." Při mši katechumenů čtou se čtyři úryvky z Nového zákona. Pak jsou křtěnci vyzváni k odchodu. Následuje mše věřících s modlitbou a Lavabem. Každá Anafora začíná: „Pán s Vámi." Uprostřed této preface jest dlouhé vzývání svatých. Následují slova ustanovení nejsvětější Oběti a pak Epiklese začínající: Nyní, pak Pane, připomínajíce tvou smrt a tvé zmrtvýchvstání, podáváme ti

tento chléb a tento kalich, díky ti vzdávajíce. Ty jsi nás shromáždil, abys nás měl před sebou, abychom ti sloužili jako kněží. My pak tě prosíme a snažně žádáme, abys ráčil seslati Ducha svatého na tento chléb a na tento kalich... aby se proměnil v tělo a v krev Pána našeho a Spasitele, Ježíše Krista. Po Epiklesi zpívá se Otče náš, následuje namáčení a přijímání pod oběma způsobami. Pak díkůčinění, druhý Otče náš, požehnání kněžské a propuštění věřících jáhnem slovy „Jděte v pokoji..."

Těžko shrnouti celou nauku ethiopskou. Jejich víra ohledně posledního soudu jest příbuzná s věrou Jakobitskou. Věří, že totiž duše spravedlivých až do konce světa jsou v pozemském ráji, zlí pak že jsou rozptýleni všude, nejvíce ale v moři. Nevšímají si nauky o očistci, ačkoliv jsou všude modlitby za mrtvé. Jejich učení o Kristu jest monofysitské, totiž, že Kristus Pán měl pouze jednu přirozenost. Tato nauka ale má více odstínů, z nichž se některé blíží úplnému eutychianismu. Svátost pokání se udílí v hodině smrti, jinak není o tom stálého pravidla praktického. Biřmování se neuděluje pro obtíž se zaopatřením olejů. Kněžství se v praxi omezuje na kněžství a jáhenství. Králi se při korunovaci udílí jáhenství, aby mohl zasedati ve svatyni v kněžišti.

Křesťanství ethiopské zachovalo si mnoho židovských zvyků a má více posvátných knih Písma. Mají obřízku, očišťování, světí sobotu jako neděli a putují rádi do Jerusalema, kde mají též svůj chrám a klášter. To ukazuje na prvé doby křesťanské, kdy se zvolna dělila obec od židovství. Jejich Písmo obsahuje Pastýře Hermova, knihu Henochovu, knihu Jubilejí...

Prvním apoštolem Ethiopie byl asi svatý Frumentius, jejž nazývají Ethiopové Otcem pokoje. Vasco de Gama nalezl na pobřeží africké křesťany, kteří se dovolávali tohoto svatého biskupa. Ethiopští křesťané byli Egyptem strhováni k různým heresím, až musulmanský pán z Alexandrie si osobil jmenování pastýřů ethiopských křesťanů.

Řím se často pokoušel o spojení těchto křesťanů. Ethiopští křesťané ještě dnes uctívají sedm římských svatých, kteří byli posláni k nim, aby obnovili porušenou jednotu. Ve XIII. století byl jerusalemským patriarchou vysvěcen syrský biskup a poslán do Ethiopie, aby provedl jednotu s Římem. V tom pracovali především dominikánští misionáři oné slavné skupiny, která se nazývala Bratří putující pro Lásku Jezu Krista, kteří snad celý Východ zcestovali na svých apoštolských cestách. Císař ale vypudil biskupa a dominikánské misionáře vydal umučení. Tito svatí ještě dnes čekají, aby se jich ujali nevděční dominikáni, kteří tak málo za všech staletí pečovali o své svaté mučedníky, a kteří jako by opovrhovali historií, řídíce se zásadou, že je třeba přítomnost zpracovávati pro Krista a nehráti si s minulostí. Teprve nynější P. generál horečně se snaží vybudovati jak historický řádový Institut, tak také zdůrazňovati dominikánům jejich povinnost k historii. V XV. století znovu vybudovali dominikáni mnoho kostelů a získali pro jednotu mnoho domácích kněží. P. Coulbeaux vypravuje, že našel u některých kostelů katakomby s napěchovanými mrtvolami z dob krutých pronásledování těchto sjednocených křesťanů. Habešané zúčastnili se také koncilu Florenckého, který pracoval pro sjednocení východní Církve. Habešští vyslanci klidně přijali učení o papežském primátu. Politické intriky znemožnily provedení usnesení koncilu. Vyslanci, vracejíce se domů a přinášejíce zprávu, že ethiopští křesťané byli přijati do spojení s obecnou Církví, byli zradou kalifa egyptského vydáni v Egyptě koptským rozkolníkům, kteří vyslance umučili.

V XV. století minorité vysílají své nejlepší misionáře do Ethiopie. Jejich poslání ale ztroskotalo pro podvratnou práci Řeků.

V XVI. století snažili se Portugalci a jesuité získati zemi pro Krista. Jesuité vedení P. Oviedem pracovali vytrvale, ačkoliv jejich největšími nepřáteli byli portugalští dobyvatelé, proti kterým stále po-

vstávaly vzpoury, jež nutily jesuity pracovati jenom tiše, pomalu a velmi obezřetně.

Největší postavou misionářskou jest jesuita P. Paez, který byl pro Ethiopii svatým Františkem Xav. Roku 1622 oslavil práci P. Paeza slavnostním odpřisáhnutím monofysitismu habešským vladařem. Tohoto roku přijalo také 120.000 Habešanů křest, pokání a nejsvětější Svátost.

Úřední spojení s Římem bylo provedeno 1628. Jesuité také připravili a napsali prvé dějiny Habeše. Ale to byl také vrchol úspěchu, který již nesl v sobě zárodek valící se pohromy. Koptští představení trpěli různé disciplinární zlořády, kterých netrpěli jesuité ani habešský císař, který zakročoval proti zlořádům neobyčejně přísně. Způsob jeho zakročování nemohl obstáti ani před soudem Církve ani před soudem civilisace, ačkoliv byl úplně ve shodě se způsobem jednání a trestání habešského, kde ještě nedávno, jak jsme četli, ubičovali veřejně na náměstí k smrti několik habešských vojínů podezřelých ze sympatií k Italii.

Vlastní syn císaře Susenyose, Fasilides, který rovněž se svým otcem odpřisáhnul schisma, zahájil kruté pronásledování proti katolíkům. Velkým pomocníkem proti katolíkům byl neslavný Petr Heyling z Lipska, protestant, který záludně vstoupil k augustiniánům, aby pak mohl katolíkům škoditi hodně zákeřně a účinně. Vemluvil se Koptům do přízně, zjednal si přízeň i císaře Fasilidea a potom, zjednav si naprostou přízeň dvora, pracoval neúnavně a vytrvale všemi prostředky, aby katolicismus v Ethiopii vyhladil dokonale. Jeho konec byl by skvělým námětem románovým. Protože Heyling brojil proti úctě mariánské, nakonec sám musil opustit zemi. Opustil ji s velikým bohatstvím, se kterým táhl do Egypta. Tam jej zastavil císař, jak táhl s karavanou velbloudů, zatížených zlatem a poklady a s kolika sty otroků, on, hlasatel čistého Evangelia. Paša jej vrhl do vězení a takto to odůvodnil: Před lety jsem vás viděl jako chudého mnicha. Tento majetek jste si

nemohl nashromáždit poctivou cestou. Uvrhl jej do vězení a poručil popraviti. Památkou na něho zůstal dekret, vymožený na císaři, aby každý katolík, který by vkročil do země, byl náhlým soudem odsouzen a oběšen. Teprve roku 1838 byl tento dekret zrušen.

Ovšem, misionáři se nedali odstrašiti takovou vyhlídkou a pronikali po portugalských jesuitech nesčíslněkráte do země. Františkáni skropili desítkami mučedníků tuto tvrdou misijní půdu. Mučednictví lákalo a vábilo misionáře všech řádů a národností. Závodili i v možnosti zkráceným řízením dobýti nebeského království. Mezi všemi pokusy o proniknutí musíme zde upozornit na pokus českého františkána, misionáře P. Remedia de Bohemia. Dvě stě let trvaly tyto poměry, které vydaly nesčíslné řady mučedníků. Tyto mučednické řady vyžadují si veškeré úcty k této misii a obnovenému zájmu o tuto zemi mučedníků.

Až bl. Justin de Jacobis se trvale jako misionář usadil v Ethiopii. Lazarista De Jacobis začal svůj apoštolát v roce 1838 a skončil jej v plné práci roku 1860. De Jacobis soustředil rozptýlené zbytky katolíků sjednocených, vychoval si domorodé duchovenstvo a pokřtil sám 12 tisíc katolíků. Ethiopové jej sami prohlásili za svatého a jeho beatifikační proces projednává se v Římě. Tento velký misionář obrátil Abba Ghebré Michael, který byl 30. října 1926 již beatifikován, dříve ještě než jeho učitel. Byl to velký misionář a velký vyznavač, který svou krví v hrozných mukách utvrdil víru svých krajanů. Disputoval jako rozkolník po šest měsíců s P. De Jacobis. Když uznal pravdu jeho, veřejně se k ní přihlásil. Byl mučen v hrozném vězení po dobu 13 měsíců. Bičován po několik hodin, odsouzen k zastřelení a pak doživotně držen ve vězení, kde zemřel cholerou 1855.

Kapucín Massaia byl druhým velkým apoštolem Habeše. Pracoval vedle De Jacobis, jehož vysvětil na biskupa. Prolézal celou Habeší, nesčíslněkráte byl

pronásledován, kolikráte uvězněn, mučen, odsouzen na smrt. Po 35 let vedl tento život... Po mnoha dobrodružstvích konečně dočkal se klidného stáří, které ztrávil jako pokorný kapucín ve světničce kláštera ve Frascati u Říma, kde ji ještě dnes kapucíni ukazují se všemi jejími památkami na toho, který byl takovým apoštolem, a ač kardinál, žil prostě a skromničce jako žebrák, jako pravý kapucín.

Jeho dílo a dílo De Jacobis přineslo toto ovoce. Habeš jest dnes rozdělena na čtyři apoštolské vikariáty, dva jsou svěřeny kapucínům a jeden lazaristům, třetí zvláštní italské misijní kongregaci. Nynější vládce Hailé Selasié byl vychován lazaristou a přeje katolíkům, kteří si mohli dokonce v Addis Abebě vystavěti katedrálu.

V Římě za apsidou samého chrámu sv. Petra jest kostelík s klášteříkem, který byl Benediktem XV. vrácen Ethiopské koleji, která shromažďuje domorodé duchovenstvo, aby je vychovávala na výsluní žáru mučedníků a svatých římských. Tak vídáme v Římě zajímavé postavy černých skoro seminaristů, kteří v pláštích bíle podšitých, s bílým cingulem chodí po Římě, kde se připravují na práci mezi svými krajany, aby dokonali dílo, pro které bylo prolito tolik věrné svaté krve. *Antonín Votka.*

Tento článek byl zpracován podle studie arcibiskupa westminsterského Arthura v Nouvelle Revue Théol., číslo 9, 1935.

VÝHLEDY

Život Církve v čase.

Svatý Otec udělil těchto dnů vlastnoručně *odměny žákům* škol všech stupňů, již se súčastnili „katechistických závodů", t. j. závodů v náboženských znalostech. Podobné zprávy nemůžeme čísti bez závisti. Jaký ruch dovedli katolíci v Italii rozvinouti v nabývání náboženských znalostí, a to tím více, čím méně příležitosti skýtala škola. Dnes, kdy se již do znač-

né míry stala náprava, tento ruch nepotuchl, ale Katolická akce italská vidí v šíření náboženských znalostí mezi mládeží jeden ze svých prvních úkolů.

•

K ženám Katolické akce italské promluvil svatý Otec mimo jiné o původním významu slova „*Propaganda*". Pravil m. j.: „Toto slovo mají dnes všecky řeči a všecky země. Bohužel ho bývá používáno přečasto ve smyslu neušlechtilém." Svatý Otec poukázal zejména na bezbožeckou propagandu v sovětském Rusku a připomněl, že přesto, že tohoto slova bývá používáno přečasto ve smyslu špatném, nesmíme zapomínati, že ho ponejprv bylo použito k označení římských podniků, které slouží hlásání pravdy Kristovy a k šíření Jeho království na zemi. To jest pravý a původní význam slova propaganda, jenž nemůže býti porušen žádným skreslováním.

•

Z některých vnějších znaků lze souditi, že vatikánská diplomacie podniká kroky ke sjednání míru *v habešském konfliktu*, a to po boku diplomacie francouzské. O detailech se během jednání nedovíme. Již z dob Benedikta XV. je známo, že předčasné prozrazení jednání kazí výsledky. Také o mírové politice diplomacie Benedikta XV. mohli jsme se dověděti podrobnosti až po světové válce. Co katolík má souditi o válce, řekl svatý Otec v několika alokucích velmi zřetelně. Jako veřejný prostředník vystoupiti nemůže, není-li s obou sporných stran o to požádán, jako byl o to požádán kdysi papež Lev XIII. ve sporu o ostrovy Karolinské.

*

V Solnohradě konal se v posledních dnech říjnových *Mezinárodní sjezd Krista Krále*, jenž vyzněl jako manifestace proti novopohanství. Proti pohanskému mythu bylo postaveno křesťanské mysterium. Na sjezdu bylo věnováno mnoho pozornosti také pastorační praxi, zvláště na periferii velikých měst. Ale i po stránce filosofické a theologické přinesl sjezd mnoho cenných referátů. Čtenáře „Hlubiny" bude zvláště zajímat, že několik řečníků konstatovalo, že v celém katolickém světě stoupá zájem o apologetiku. Zvláště mládež chce propagovati víru především životem, nikoli polemikami.

*

Pro poměry *v Německu* jest charakteristické, že biskupové vydali instrukce kněžím pro případ, že by byli zatčeni. Protikatolická persekuce trvá dále. Právě těchto dnů počíná divadelně vystrojený proces proti míšeňskému biskupovi msgru Petru Legge, který byl k soudu dopraven přímo z vězeňské nemocnice. Podle zpráv anglických listů zemřel ve vězení také provinciál německých dominikánů P. Thomas Stuhlweissenburg. Ačkoli bylo zakázáno uveřejňovati zprávy o jeho smrti, konal se jeho pohřeb za statisícové účasti věřících. Byl pochován v Düsseldorfu. — Kolínský ordinariát nařídil, aby kostely, jakožto sídla eucharistického Krále, byly ozdobovány vlajkami jenom při církevních slavnostech. Řada kněží byla však zatčena pro plnění tohoto rozkazu. Frýburský ordinariát vydal protest proti hanlivým nápisům na kostelích, jež úřady trpí. — A co konkordát? Ministerský ředitel Buttmann, jenž byl pověřen jednáním s Vatikánem o výklad konkordátu, byl své funkce zproštěn, z čehož je vidět, že nelze v dohledné době počítati s dohodou o provádění německého konkordátu. V kulturním boji německém mají nejtěžší posici venkovští faráři, kteří jsou bez spojení s ostatními katolíky. Proto byl zřízen v kolínské arcidiecési rolnický apoštolát s pravidelnými misiemi, pastoračními exkursy jakož i s exerciciemi. Tak persekuce vytváří vždy nové a nové formy pastorační. — Projevy čelných německých funkcionářů jsou stále ještě protikatolické. Nanejvýše bývá občas řečeno, že prý Církev asi sleví ze svých dogmat. Mezi mládeží jest hlásáno tak zvané náboženství činu nezávislé na dogmatech. Přes všechen tento nátlak lze konstatovati, že katolictví jest jediným náboženstvím v Německu, jež se nerozbilo na sekty. Byl učiněn jenom pokus s tak zvanou „Matthiaskirche", jež žádala zřízení německého patriarchy postaveného jurisdikčně na roveň papeži! Ale tento pokus ztroskotal v zárodku. V dnešním německém protestantismu lze rozeznávati tyto skupiny: 1. „Církev vyznavačů", což jsou v podstatě lutherští starověrci. Další skupina jest: 2. „Němečtí křesťané" s říšským biskupem, skupina politicky nejvlivnější. Staví kříž lomený vedle kříže Kristova a pokládá Krista za arijce. Zavrhuje Starý zákon a její náboženské obce odpírají židům křest. 3. „Volkskirchliche Bewegung", jež odmítá nejenom Starý zákon, ale „židovské prvky" v Novém zákoně. 4. „Christgemeinschaft", jež uznává osobní příklad

Krista jakožto germánského hrdiny, ale jinak zavrhuje křesťanské zjevení. Tato skupina jest vlastně již pohanská. Vývoj jest poučný. Ukazuje, jak rychle se octne na šikmé ploše náboženská skupina, jež začne koketovat se světem a rozličnými odrůdami nacionalismu.

*

V právnických kruzích německých jest poukazováno na to, že dnešní Německo nemá již státně platného církevního práva, neboť vůle k moci, kterou projevuje vládnoucí strana, se stala „právem", čímž byl uveden ve zmatek veškeren právní život, zvláště církevní. To pociťují protestanté v míře daleko větší než katolíci, jejichž právní život jest dán kodexem církevního práva, a proto není tolik závislý na státu. Roku 1933 byla vytvořena říšská ústava pro evangelické církve, ale vykazovala od počátku mezery. Zřízení úřadu církevního ministra bylo výrazem snahy normalisovati poměry. Říšský biskup, jehož funkci vytvořil teprve nový režim, se stává po tomto novém opatření bezvýznamnou figurou. Třebaže jeho úřad byl ponechán, nejvyšší instancí evangelické církve se stává církevní výbor. Znamená to m. j. plné zestátnění evangelické církve. Oposiční skupina lutherských starověrců, „Církev vyznavačů", se chová velmi reservovaně, třebaže nový výbor zbavil některé její pastory trestů a suspensí. S těmito smiřovacími snahami podivně kontrastuje opatření, jimž podléhá veškeren církevní tisk předběžné censuře a zákaz bohoslužeb u příležitosti otevření bohovědného učiliště „Církve vyznavačů" v Dahlemu. I na německém protestantismu, roztříštěném dnes více než kdy jindy, se ukazuje marnost snahy sjednotiti německý národ nábožensky ve znamení lomeného kříže.

Německé pohanství je rovněž roztříštěno. K pohanství se hlásí Dinterova „Geistesbewegung", jež je konglomerátem z rozličných náboženských prvků inkl. budhismu. Ludendorffovo hnutí „Deutschvolk" a „Tannenberger Orden" je krajně protikřesťanské. Ludendorff sám sebe prohlašuje otevřeně za Antikrista. Další hnutí je „Deutsche Glaubensbewegung", jejímž vůdcem je Hauer a jež vyznává v podstatě učení Rosenbergovo, obsažené v jeho knize „Der Mythus des XX. Jahrhunderts". „Nordische Glaubensbewegung", další skupina, zavrhuje jakoukoli rozumovou spekulaci a žádá zavedení kultu starých germánských božstev. K jakým výstřelkům vedou tyto

směry, toho dokladem jest, že čelný list německý nedávno požadoval, aby se přestalo říkat „před Kristem" a „po Kristu". Okrskový vůdce hitlerovské mládeže Becker prohlásil přímo, že Hitler je větší, než Kristus. Na jaké úrovni jest vedena protináboženská agitace v Německu, toho dokladem jest, že kniha Jürgensova: „Biblický Mojžíš, výrobce střelného prachu, vůdce loupežníků a prabolševik" dosáhla již sedmého vydání. Mojžíš jest v knize líčen jako vynálezce střelného prachu a dynamitu, jichž prý používal, aby předváděl lidu Hospodina. Izraelský národ byl loupežný kmen, jehož činy líčí pohoršlivě Starý zákon! V podobném duchu jest psáno i o Abrahamovi, Izáku a Jakubovi.

*

Zemský sjezd *Katolické akce v Šanhaji* se usnesl zbudovati mezinárodní svatyni ke cti nejsvětějšího Srdce Ježíšova jako upomínku na akt, že Čína vystavěla první chrám nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Hanču. Vedle chrámu má státi socha Krista Krále. *Dr. Alfred Fuchs.*

Posvátná hudba.

V listopadu slavil Papežský Institut pro posvátnou hudbu v Římě 25leté své výročí. Jeho založení má nesmírnou důležitost, protože papežské dekrety o posvátné hudbě jsou stále i u nás odbývány buď posměškem, že tam v Římě tomu nerozumí, anebo přímým přestupováním nejprimitivnějších zákonů liturgických. Upozorňuji jenom zase, co se bude letos páchati s koledami při mši svaté.

Od renesance nastaly pro církevní zpěv a hudbu časy čím dál tím horší. Chorál byl vydáván čím dále tím v hroznější úpravě a na kostelních chórech se provozuje hudba čím dále tím méně duchovní. Stačí si pročísti takto noviny, které oznamují církevní hudbu, abyste nabyli přesvědčení, že kolikráte tahle hudba není jistě pro Pána Boha ani pro věřící, nýbrž pro ukázání ješitných a marnivých ředitelů kůrů, kteří předvádějí parádní kousky, ale chorální části se odhrkají nejžalostnějším způsobem.

Od druhé polovice XIX. století začíná se hledati a roditi náprava. Mezi nejzasloužilejší pracovníky obnovy posvátného zpěvu patří v Italii jesuita De Santi, který celý život bojoval

za obnovení posvátnosti starého církevního zpěvu a církevní hudby. De Santi bojoval po třicet let proti divadelnictví a bezbožnosti zpěvácké v kostelích. Vymohl ustanovení zvláštního předmětu vyučování posvátného zpěvu na dvou římských církevních ústavech a potom založil Schola Cantorum, odbornou školu pro posvátný zpěv a hudbu. Lev XIII. uveřejnil dva dekrety o posvátném zpěvu, které ale nadobro zapadly do vody.

Teprve za jeho nástupce Pia X. se pohnulo s touto otázkou. Pius X. sehnal peníze na zřízení vyšší školy posvátné hudby v roce 1911. Pius X. označuje tuto školu titulem papežské školy, Benedikt XV. jí dává rozsáhlé posluchárny a Pius XI. tuto školu přetvořuje ve školu vysokou, v Institut. V encyklice o studiích papež určuje také studijní plán této vysoké škole. Nyní se vyjednává o to, aby akademické stupně, udělované na tomto Institutu, jenž dává i hodnost doktorskou, byl uznáván Státní konservatoří italskou a naopak.

Institut má tři kursy. Kurs gregoriánský, který trvá tři roky a zahrnuje teorii gregoriánského zpěvu, estetiku, paleografii, dějiny hudby a zpěvu, doprovázení gregoriánského zpěvu, liturgii, církevní zákonodárství o posv. zpěvu, harmonisaci, kontrapunkt, piano a varhany, řízení chorálu, zpěv mnohohlasý.

Druhým kursem jest kurs skladatelský, který trvá pět let a má na více: orchestraci, kritické čtení a celou nauku o skladbě.

Třetí kurs varhanický trvá čtyři roky, vychovává varhaníky z povolání a vybírá z uvedených předmětů nejdůležitější pro toto povolání. Neškodilo by, kdyby i od nás byli posíláni posluchači na tento Institut, aby se u nás ještě více hnulo s otázkou posvátného zpěvu. Institut má tyto profesory: Casimiri, Refice, Santini, Dobici atd. Od nás tam, pokud vím, studoval jenom jeden kněz, jeden z mladých dominikánských profesorů, který letos začal přednášeti v Olomouci.

Až pochopíme význam mše svaté, pak také lépe pochopíme, že její provázení posvátnou hudbou a zpěvem musí se díti v duchu církevní tradice, v duchu zpěvu, kterým ona tisíciletí žila a v duchu jejích nařízení, neboť jenom jí přísluší určovati, jak má Pán býti důstojně od nás ctěn. *Braito.*

Dny mariánského studia v Tongerloo.

Krásný premonstrátský klášter v Tongerloo, ve kterém se žije přesně podle původní řehole svatého Norberta, konal se letos koncem srpna opět kongres mariánských studií. Tyto studijní dny jsou určeny kněžstvu. Proto také shromáždily pod řízením velkého mariologa Bittremieux velký počet kněží i bohoslovců. Studijních týdnů se súčastnili členové 20 různých řeholí a kongregací. Již to ukazuje velký zájem o tyto dny. Kongresy tyto se datují již od 1931 a jsou pravidelně koncem srpna v tomto slavném opatství a každého roku se studuje nějaká vlastnost anebo otázka ze života anebo kultu P. Marie. Prvý kongres se zabýval otázkou Maria — Nová Eva, další Ustavičným panenstvím Mariiným. Dále přišlo na řadu Nanebevzetí, letos konečně Kralování Panny Marie. Ukázka, jak se postupuje při těchto studijních dnech: Profesor z Gregoriány, Tromp, rozebírá pojem kralování. Druhý pojem Kralování u Ježíše Krista. Třetí studoval z Písma a z tradice, jak možno Marii přisouditi tento charakter. Předseda Bittremieux shrnul činnost mariánské úcty na celém světě, zhodnotil projevy biskupské, důležitější knihy, sjezdy, oslavy. Škoda, že referáty studijních dnů vycházejí jenom flámsky. Tím to ovšem zůstává fons signatus pro mnohého z nás. Podobný cíl sleduje francouzská Société francaise d'études mariales, založená letos koncem září v Parayle Monial. Společnost tato chce prostě jenom přísně vědecky pracovati a proto přijímá jenom vybraný a stanovený počet kněží, kteří opravdu chtějí vědecky pracovati na otázkách mariánských. Bulletin budou vydávati dominikáni ze Juvidy, kteří vydávají již krásně řízené Cahiers de la Vierge. V předsednictví této vážné společnosti, skládající se většinou z theologů a profesorů dogmatiky na světových theologických učilištích, jest řada význačných francouzských theologů a zástupců všech řádů. Letos byly podány tyto vědecké referáty: Mariologie sv. Alberta Velikého, Duchovní mateřství v myšlence svatého Tomáše. Mariologie svatého Jana z Damašku a svatého Bernarda. Každý referát byl následován živou a plodnou debatou.

Upozorňuji na tyto studijní dny a společnosti, protože o Marii nikdy dosti. *Braito.*

Přívěšky náboženství.

Každé poutní místo a každá náboženská slavnost neobejde se bez různých příživníků a přívěšků, kteří prodávají památky a upomínky. Již svatý Pavel měl výstup s Efeskými výrobci devocionálií. Bylo by to pro něho málem špatně skončilo. Podívejte se jednou do výkladních skříní těch obchodníků, kteří mají obchod se svatými obrázky a soškami, čili odborně s devocionáliemi. Jaký hnus se prodává pod jménem poutnické zboží. To bylo pro mně na misiích nejtrapnějším, když jsem viděl, jak se za misionáři táhli tito prodavači, kteří prodávali znetvořené sošky svatých, na nichž nebylo ani obličejů znáti, jakési amulety, svaté Antoníčky pro štěstí v pouzdře, aby se to mohlo nositi v kapse. A pak ty gypsové sošky s hanebným pomalováním tak trochu přihlouplých obličejů. Tohleto chce znázorňovati naše svaté! A pak ty obrázky! Tak se dneska netiskne ani reklama na cikorku, ale pro svaté obrázky je to dosti dobré. Jsme vděčni Franclovi za jeho krásné obrázky! Nebo se pomodlete před Madonkou, jak je tito obchodníci zbožností prodávají. Ty Madonky s unylým obličejem, zvráceným zrakem, s líbivou tvářičkou, v sentimentálním postoji... Jděte si koupiti kříž do světnice: Dostanete tuctové, nevýrazné tváře Božského Spasitele. Anebo dostanete „umělecký", ale naprosto nekřesťanský kříž, po případě ještě nalepený na sametu. Zkuste to někde žádati třeba Weirichův kříž. To jest Kříž, který upřímně radím všem, kteří chtějí opravdu posvátný obraz, nejenom ozdobu, nýbrž skutečně útočiště pro chvíle bolesti a radosti. Zaopatřte si Weirichův kříž. Kříž našeho umělce, pracovaný v hluboké víře a svaté lásce, kříž plný svatého smíru a všeslitovné lásky.

Už je to na ztracení trpělivosti. Kde jste, katolíci kumštýři, kde jste vy, kteří jste odpovědni za to, co zdobí křesťanské příbytky. Neříkejte, že se to lidem líbí. Ono se leccos lidu líbí, ono by se mu také líbilo, aby mu dal Pán pokoj se všemi přikázáními a nemůžeme mu v tom vyhověti. Tedy ani zde nehovme jeho sentimentalitě. Jestlipak byste snesli, když vidíte za výkladem Svítící sv. Terezii a svatého Antonína (neříká se sv. Antonín, nýbrž svatý Antoníček!)? Nějaká fosforem či čím natřená, více méně neforemná masa, které se říká svatá Terezička anebo svatý Antoníček, co ale více připomíná

nějakou modlu, a to se pak prodává jako v noci svítící soška. Na svícení máte petrolej anebo elektriku a nedělejte takovéhle kejkle se svatými věcmi!

Jest tolik umělců, jest tolik mladých obchodníků mezi katolíky. Což by nemohli oni začíti s výchovou? Proč docela přesedlal mnichovský Müller, který již nevydává své pověstné sentimentální obrázky svaté, nýbrž krásně provedené reprodukce klasických i moderních mistrů?

Tak mi to kolikráte připadá, jako by ti, kteří vyrábějí tyhle věci zbožnosti, si myslili, že pro tenhle zaostalý, pobožný lid, pro tyhle katolíky, je i to nejhorší, nejnevkusnější dobré.

Anebo výroby paramentů: Stále stereotypní vzory, stále stereotypní látky stejně šablonovité, nemožné předlohy, jako by neexistovali žádní umělci, jako bychom neměli starých, krásných vzorů anebo jako by výšivkové bohatství našeho lidového vkusu neukazovalo právě na jeho zdravé bohatství duchovní! *Braito!*

Nový Schaller.

Radostně jsem zvolal Deo gratias, když jsem otevřel poštu 15. listopadu a našel tam nové vydání Schallerova překladu Misálu. Konečně zase můžeme jíti dále v liturgickém hnutí. Na všech stranách bylo slyšeti stížnosti a nářky, že není možné si opatřiti český překlad Misálu. Někteří si musili objednávati překlady německé anebo francouzské. Teď máme konečně tuto důležitou pomůcku ke sledování mše svaté v rukou. A tu znovu upozorňuji spolubratry, vedoucí spolků, mládeže atd., aby upozorňovali, kde jen mohou, při všech příležitostech, na tento překlad, aby jej dávali do rukou všem, které chtějí nábožensky vychovávati. Když budete hledati nejvhodnější vánoční dárek, tedy sáhněte po Schallerovi, po jeho Misálku. A až budete po prvé účastni mše svaté s tímto Misálkem, obětujte ovoce této mše svaté, vám příslušné, za překladatele. I já mu pravím tak vděčně a bratrsky, Zaplať Pán Bůh! Nakonec obchodní podrobnosti. Vyšly dva druhy Českého Misálu, totiž jeden úplný, který jest na všechny dny v roce s úplným latinským i českým textem, má 1500 stran a stojí vázaný v plátně jenom 70 Kč, v kůži 90 a se zlatou ořízkou 100 Kč. Poštovné ovšem zvláště. Zkrácené či nedělní vydání

obsahuje všechny neděle a svátky. K Misálku jsou připojeny obvyklé modlitby ke svatému přijímání, ke svaté zpovědi atd. Objednejte: Opatství emauzské, Praha. V kroužcích mládeže, Mariánských družin, Třetích řádů měli by vedoucí vzíti s sebou Misálek a ukázati věřícím, jak se v něm hledá. *Braito.*

Doba Barabášova.

Oživl Léon Bloy, anebo kdo to zase křičí a nedá lidem pokoje? Už se to zase katolíkům tak pěkně spalo a zase nějaký křikloun, zase nějaký štvanec Boží se tu plíží o půlnoci? Giuliotti, literát a vášnivý potírač všech kompromisů, všeho slabošství vůči věčnému spasení a vůči Božímu volání tepe tu vítězně a splendidně všechny duchovní ponravy, které prolézají polem křesťanských zásad a křesťanského života. Již dávno nikdo tak nekřikl křesťanům do duše, ještě nikdo tak nezpřevracel zase stoly peněžoměnců. Jest to četba velmi útěšná této knihy, kterou vydalo nakladatelství Vesmír. Tím si zjednalo velkých zásluh. A radím každému, aby si opatřil tuto knihu, která mu bude zpytováním svědomí, která ho řádným pohlavkem zbudí, když se mu bude chtíti zkomíravě a zimomřivě podřimovati. Kniha stojí 25 Kč a vyšla jenom v 500 výtiscích. *Braito.*

Převýchova našich spolků.

Každá rostlina potřebuje svého přirozeného ovzduší a vlastní, přirozené půdy, aby mohla růsti. Kvete tam, kde byla zasazena.

Horlivci a nadšenci a apoštolové, vidouce zkázu, která se šíří hlavně mezi mládeží ze spolků a z novin, domnívají se, že stačí postaviti proti spolku spolek, proti tisku tisk...

Ale to rozhodně nestačí a někdy může býti jenom hradem, vystavěným a chystaným pro nepřítele! Rozvedu: Chcete ve spolcích a v tisku zachraňovati duše. Ale nestačí, že je přivedete jenom do spolku, který má formální rámec katolický, že mu dáte do rukou „tisk", který nebouří proti náboženství anebo dokonce hříšně o Bohu nemluví.

Přesadili jste do nového pole novou bylinku, protože dnes jest morem laicismu nakaženo mnoho i těch, kteří si říkají i „dobří katolíci". Náboženství hájí, pro ně se rozčilují i „bijí".

— Ale, náboženství toho vlastně od nich nechce. Chce, aby z náboženství především žili, abv podle něho přetvořili své zásady, upravili své jednání a myšlenky, aby se podle něho řídili v celém svém povolání. Tedy, toho nekonají ti, kteří vedou spolky nám cizí. Jednají ale takto členové spolků katolických? Zase otázka bez odpovědi. Tohle mlčení jest významné.

A tak jest smyslem toho spolku, náboženského a katolického, má-li vůbec v Církvi, neboť vedle Církve spolky katolické neuznávám, míti nějaký smysl, pak může míti jenom onen smysl, že doplní, prohloubí náboženskou výchovu a zintensivní náboženský život svých členů. Zábavu, i slušnou zábavu atd. obstarají spolky jiné. Nechtějí-li katolické spolky zde spolupracovati s Církví, odcizují Církvi sebe i své členy a katolické se stává jenom vývěsním štítem nebo volavkou.

Podobně, když se od katolíků žádá, aby podporovali katolický tisk, musí býti katolický, to jest obecný, ve všem, v politice, v hospodářství, v kultuře, aby pohrdáním skutečnou kulturou a skutečnými hodnotami vědeckými a uměleckými nepodporovali hnusnou ofensivu času a hmoty proti duchu.

V tomto smyslu pracujme o převýchovu našich spolků a tisku, který se k nám hlásí, abychom v nich měli spolupracovníky pro přetváření duší podle Krista. Tohleto musí býti jejich cílem. Jinak bude to pámbíčkářstvím maskované pokrytectví.

Aspoň zde se postavme proti laicismu, který jest popíráním theoretickým anebo praktickým nadpřirozeného — a jeho práv na vliv a lidské duše a na lidský život. Spolky naše musí býti katolickými nejenom svými stanovami, nýbrž svým jednáním, svou kvalitou duchovní, svými členy, a proto nakonec také svým ovocem, že způsobí duchovní probuzení a obohacení, že se stane skutečně jádrem nového náboženského rašení ve farnosti. Jinak to všechno raději zavčas zrušiti a zavříti!

Braito.

Egon Hostovský, Žhář.

(Melantrich, Praha.)

Co může vyjádřit Hostovský pro duchovní život?

Jeho dílo označuje život jako hru, která je však velmi vážná, přesto, že se někdy zdá, že člověk je mimo ni. Jedná se určitým způsobem o hru, v níž má člověk vyhrát velkou věčnou cenu.

V této životní hře lidské jsou patrné dva způsoby lidí; jedni, kterým stačí povrch života, vyjadřují si životní děj a příhody prázdnými formulemi a stačí jim to. Celá životní vážnost je vyčerpána bezvýznamnými pojmy, které si člověk utvoří svou chudobou duševní.

Život je velmi ubohý, je-li chápán jen takovou jednostrannou ubohostí. Mnoho lidí stůně na takovou bolest a chudobu duševní.

Oproti tomu staví Hostovský jádro života, k němuž přicházejí jen vyvolení, které je obaleno tvrdou skořápkou a vykupuje se jen za cenu bolesti a zklamání. V přítomném díle jedním z hlubších chápání o životě je hřejivé teplo domova a matky, která je středem. Komu schází domov a matka, nemá náhrady, je zmaten, rozsévá zmatek. Teplo domova a láska matčina dovede léčit i rány duše, které si utržila v prvních vzletech životního dobrodružství. Bolest a zklamání, dočasná ztráta dítěte způsobila, že matka poznala své děti a svůj mateřský poměr a způsobila i štěstí dětí a vyřešení zmatku.

Symbol žháře, kterého si tvoří lidská povrchnost, zloba i fantastické snění a který působí tolik hrůzy, žije vlastně stále mezi lidmi a straší každého podle jeho duchovní chudoby a ubohosti. Je to útočiště lidí nesamostatných a duševně slabých.

Mistrná souhra v Hostovského díle, jak strašící fantómy slabochy odpovídají skutečnosti, ovšem chápané jejich způsobem, ukazuje, jak život lidský v tolika případech žije z neskutečnosti. Trpí tím patnáctileté mládí, trpí dospívající dívka, trpí dospělá matka i zdánlivě silní muži. Potměšilá zloba jiných lidí žije na úkor utrpení slabých.

Životní filosofie je v Hostovského „Žháři" vyjádřena v konkretním rouše; jeho dílo je přeplněno odhalením základů lidského života. Vadí snad při této tak přirozené životní hře násilné přímo zjevení básníka z Prahy uprostřed lidí, který měl být příčinou dobrodružství mladé sestry Kamilovy. Ale i toto násilné dobrodružství je jen zevnějškem a pozadím k tomu, co se mělo v domácím životě u Stříbrného holuba zjevit jako nová hodnota: mateřská láska, zahřívající celý domov svou láskou. Tím je vyřešeno tajemství smutku, rozvratu, bolesti a zklamání mladých členů. Tajemství dospělých bylo vyřešeno poněkud méně zajímavě. Stačí jim fantóm žháře?

Stačí to lidem nesamostatným a povrchním. Filosofie cizího mínění zbavuje je strachu a ubohosti, zdá se jim, že stojí pevně, ohánějí-li se frázemi.

U Hostovského je život rozebrán až do nejmenších podrobností, aby se v něm objevily jeho nesčíslné slabosti a bídy.

Zářných hodnot je v lidském životě, žitém všedně, povrchně neb i strojeně (příklad básník) jen poskrovnu. Hostovský má velkou přednost, že odhaluje prázdnotu až do základu života bezvýznamného.

A co činí život platný a významný? Kdy nebude člověk jen součástí ubohoučkou velké životní hry?

Zkušenost v křesťanském životě, v němž člověk miluje Boha, zjevuje pravou životní velikost, důležitost a hodnotu.

M. Habáň.

PRACOVNA

Napojí žíznivé.

Duch se rozlévá bohatě a žádný břeh ho nezastaví. Není hranic, které by mohly zadržeti jeho rozpětí. Plyne stále, přetéká, zaplavuje. Mějme jen žízeň a otevřme dokořán svou hruď a odneseme si veškerou prázdnotu, kterou v sobě máme, naplněnou milostmi. *Sv. Cyprián: P. L. IV. 203.*

Ruce Páně.

Ježíš postavil dřevo (kříž) proti dřevu (rajského stromu), ruce proti rukám. Jeho ruce se otevřely šlechetně proti těm, jež se rozpřáhly se žádostivostí. Jeho ruce přibité proti rukám, které kdy klesly unavené zoufalstvím. Jeho ruce objímají celou zem proti rukám, které vyhnaly Adama.

Sv. Řehoř z Nazianu. Řeč II. 25.

Pomoc Církvi.

Kristus ke svaté Kateřině Sienské: Již jsem ti slíbil a slibuji znovu, že obnovím velkou trpělivostí svých služebníků svou Nevěstu; vyzval jsem vás všechny trpěti pro ni, když jsem se ti svěřil s bolestí, kterou mi působí nepravost jistých mých služebníků... Zároveň ale s druhé strany mohla jsi viděti ctnost těch, kteří žijí jako andělé... Pro vaše slzy, pro vaše pokorné a ustavičné modlitby chci prokázati milosrdenství světu. *Sv. Kateřina Sienská. Dialog hl. 7.*

Křesťané.

Křesťané neliší se od ostatních lidí ani územím ani jazykem ani zvláštním způsobem života. Nemají totiž vyhražených měst ani jazyka, jímž by výhradně oni mluvili, jejich život nemá nic výstředního... Obývají města řecká anebo barbarská, jak los jednomu každému určil, následujíce obyčejů krajů, ve kterých žijí, jak v šatu, tak v jiných zvycích. vedou život podivuhodný, jenž platí v očích všech za zázrak. Přebývají všichni každý ve své vlasti, ale jako cizinci; mají účast na všem jako občané a snášejí všechno, jako kdyby nebyli z onoho kraje. Každá cizí země jest jim domovinou a každá domovina jest jim cizinou. Jsou v těle, ale nežijí podle těla. Přebývají na zemi, ale jejich vlastí jest nebe. Poslouchají zákonů, ale svým způsobem života přesahují zákony. Všechny milují a všichni je pronásledují. Neznají je a odsuzují je; stále je usmrcují a stále je mnoho křesťanů. Jsou chudí a přece obohacují druhé; ničeho nemají a přece se jim dostává všech dober... Lidé jim zlořečí a oni dobrořečí; urážejí a oni mají v úctě druhé. Právě tehdy, když konají dobře, trestají je jako zločince, a když je odsuzují na smrt, oni se nad tím radují, neboť ve smrti nacházejí život... Zkrátka to, co je duše v těle, jsou křesťané ve světě. Duše proniká všemi údy těla a křesťané podobně přebývají na světě, ale nejsou ze světa.

List k Diognetovi.

Nenávidět je příliš lehké.

Není hrdinstvím nenáviděti, protože sebeláska by nejraději třeba vyvraždila celý svět, jen aby jí nikdo nepřekážel. Kdo neovládá vášně hněvu, kdo ho neumí obrátiti jen proti zlému, jest ubohým slabochem. Dává se strhovati sebeláskou, sobectvím a pýchou, nešen kalným proudem své pudovosti. Člověk ale má býti pánem těchto tajemných pudových sil, k nimž patří vášně, aby je zapřáhl do účelného úkolu. Bojovati s nimi, zápasiti, ovládati je vyžaduje mužnou sílu. Tímto bojem člověk duchovně roste. A když křesťan zapřahuje své vášně do boje o přetvoření přirozenosti nadpřirozenou láskou a nadpřirozeným cílem, kde, i když působí milost, chce působiti v člověku a přes jeho schopnosti a síly má denně příležitost k zápasu a proto také ke vzrůstu, protože láska nadpřirozená roste svými úkony, více a hlouběji připoutává člověka k Bohu. Toto jest hrdinství neztratiti rovnováhu nad propastí tohoto cíle: ubohého člověka silou milosti v konkretním životě vésti blízko k Bohu, k podobnosti s ním a s jeho životem.

Braito.

Jedno srdce a jedna duše.

Závidíme prvým křesťanům, že se jim podařilo uskutečniti svatou jednomyslnost srdcí a duší. Tím více nás tíží rozeklání

a vzájemné nepochopení mezi námi. Co je sporů, tajených i zjevných, mezi těmi, kteří si říkají křesťané a katolíci, i mezi těmi, kteří chtějí býti solí země.

Musejí býti mezi námi rozdíly, pokud se týká metod a cest; každý jinak prožívá v sobě jednu a stejnou myšlenku, ale vždyť nakonec chceme všichni jedno: jeden cíl! Proč stavíme mezi Krista a jednotu s ním, mezi Krista a nás, mezi sebou v něm své skupiny, svazy, řády a podobně? To vše je pouze prostředek a k čemu? Aby On byl všechno ve všech. Ať tedy jde si každý svou cestou, pokud není bludnou, anebo není oklikou, po níž by zbytečně vodil a unavoval své následovníky, jen když ty cesty všechny chtějí a mohou vésti k Bohu. Bůh rozdrtí a smete všechny ty, kteří vytrvale rozleptávají posvátnou jednotu a staví své osoby a své skupiny nad svaté společenství mystického Těla Kristova. *Braito.*

Svatyně.

Není to jen místo pobožnosti, neboli modlitebna. Svatyní je místo, na kterém cítíme blízkost Boží.

Takovou svatyní se mohou státi i lidé. Jestliže Boží jistota, světlo a ochrana z nich vyzařuje. V takových lidech se můžeme ukrýti, když je nám zima a úzko. Jsou to lidé, kteří jsou pevně opřeni o Boha jako o střed celého svého života. Pak i o ně se mohou opříti zas pro chvíli ti, kteří hledají Boha. Opříti se o ně jednou rukou, až se druhou sami zachytí Boha, jehož blízkost ve své opoře tuší.

Svatyní by mělo býti proto křesťanské manželství a přátelství. Svatyní duchovní vůdce, svatyní každý kněz pro všechny věřící, svatyní nakonec každý křesťan, jehož se ptají lidé stojící venku a daleko: Kde jest Bůh váš! *Braito.*

Nenáviděn.

I k tomu, býti nepřítelem anebo protivníkem, jest mnoho zapotřebí. Někdy to může býti i čestnou známkou, že jest někdo potírán. Znamená to, že se dovede postaviti za své přesvědčení, že se dovede postaviti proti proudu, že mu nezáleží na svatém nezdravém pokoji, že neumí lichotit, ale také sám na pochvalu a potlesk nečeká. Jindy to znamená, že svítí příliš ostře, takže se ukazují vady a kazy těch, kteří dosud byli v šerosvitu náramně zajímavými. Anebo že někomu, kdo si sladce zdřimnul, křičí příliš ve sluch a budí ho docela neurvale.

Pokoj mají ti, kteří si od druhých vypůjčují jejich ano i ne. Čekají, až jak druzí, až jak se většina slušných lidí rozhodne. Ale, to nejsou pokorní, nýbrž zbabělí. Ti si neznepřátelí ani nepřátele Kristovy. Neboť jen tato nenávist a toto nepřátelství šlechtí, které je pro Boha, pro Krista, pro pravdu a řád.

Běda ovšem těm, kteří jsou svým povoláním určeni k tomu, aby stáli, mluvili, jednali proti proudu, a kteří nedove-

dou unésti nepřátelství a nenávist a proto nevydávají svědectví.

Uměti nésti nenávist pro jméno Boží předpokládá ovšem nutně milost Boží. Znamená doplňování a naplňování silami, které se v nepřátelství a v bojích opotřebují. Kdo nedolévá duchovním životem oleje do své síly, brzo se mravně zhroutí. Nevydrží sám, bez Boha a jeho síly a cítění jeho přítomnosti v sobě boj proti všem. *Braito.*

Společná modlitba.

Svatý Augustin ukazuje naše spojení s Kristem — Hlavou tajemného Těla, a praví: Bůh nemohl dáti lidem většího daru, než když jim dal za hlavu své Slovo, kterým všechno učinil a když je spojil s touto hlavou, jako údy. Tak se stává Slovo zároveň Synem Božím i synem lidským, jediným Bohem se svým Otcem, jediným člověkem s lidmi.

Proto, když podáváme Bohu své prosby, neodlučujme se od Syna a když se modlí Tělo Synovo, nechť se neodlučuje od hlavy . . ."

Vžijme se do svaté myšlenky naší jednoty v Kristu, jednoty věřících v jednom tajemném těle Kristově a touto myšlenkou zdokonalme své modlitby. Neprosme jenom pro sebe . . . Modleme se co nejčastěji, jak se dříve krásně křesťané modlili: „za obecné potřeby křesťanstva". Spojme své prosby s potřebami bratří. Nemodlíme se Otče můj, chléb můj mi dnes dej . . . Proto nechťsi se modlíme začkoli, včleňme se do svatého společenství s bratřími a prosme zároveň za všechny bratry, kteří potřebují téhož, jako my. A potom se vzmužíme ve svých prosbách, modlíce se, aby nám dal Bůh to, co nejvíce prospěje celému svatému společenství.

Když se klaníme, spojme s Kristem, který podal jedinou naprosto přijatou a líbeznou obět, a zároveň sevřeme do svých sepjatých dlaní veškeré tvorstvo a klaňme se s ním a se všemi klanícími na celém světě.

Nebuďme sami, nežijme sami svůj křesťanský život, protože nemůže býti křesťanský, pokud jest isolovaný a proto se také nemodleme sami, nýbrž vždycky ve spojení se všemi, kteří v tajemném těle Páně se právě modlí. A pak zahrňme do svých modliteb všechny potřeby, všechny úzkosti, radosti i jásání všech údů svatého Těla Páně.

Soustřeďme konečně své modlitby k onomu ústřednímu cíli, aby přišlo království Boží na svět, do myslí, do srdcí a do činů lidských, aby byla námi všemi naplněna ona sláva a čest, kterou musí čekati Stvořitel od svých tvorů. *Braito.*

Vítězové.

Naši Vítězové musejí více proniknouti. Dočítáte se v Hlubině, v čem záleží křesťanská dokonalost, o tom, že všichni

jsou povoláni ke svatosti. Proto jsme založili sbírku Vítězů, abychom ukázali na nejstarších i na nejnovějších příkladech, že všechny stavy a všechny povahy mohou opravdu uskutečniti Krista a jeho učení v konkretním životě. Proto uveřejňujeme především životy svatých neznámých, poslední doby. Všechny řády i kongregace tu mají příležitost ukázati světu svůj skrytý poklad, ukázati, jak jejich duch vedl skrze svaté zakladatele anebo svaté členy, jak vedl k naplnění Evangelia. Máme již řadu rukopisů v zásobě, takže již celý příští rok je vlastně obsazen. Prosíme proto všechny své čtenáře, aby se podle možností abonovali i na Vítěze anebo aspoň, aby upozornili na Vítěze ty, kterým je Hlubina poněkud vysoká. Zvláště veledůstojní páni mohli by nám zde svou propagací velmi prospěti. Vítězové jsou zaručeni, nejsou v krisi, ale je nám líto, že nejsou ještě více rozšířeni. Vydali jsme již 20 životů svatých. V tomto počtu může každý najíti svého svatého, svůj vzor. *Braito.*

ŽEŇ

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

BARBET: *Quelques poésies de Fra Jacopone da Todi.* Paris, Desclée de Brouwer, 1935, str. 430, cena 15 frs. Poesie františkánského mnicha XIII. století, autora mohutného Stabat Mater, je stále živá, protože je hodnoty nepomíjející. Barbet vybral nejkrásnější perly ze spisů Jacoponových, mistrně je přeložil a připojil náležitý výklad, který nám je přibližuje. Velmi dobrý je také úvod jak z hlediska historického výkladu, tak z hlediska hodnocení Jacoponeovy poesie.

BARTMANN B.: *Précis de Théologie Dogmatique.* Edition Salvator, Mulhouse, 1935, t. I. str. 485, t. II. 545, cena svazku 30 frs. Vynikající dílo velkého theologa, které nám rozvinuje celou krásu naší theologické nauky. Má být pokračováním Précis de Théologie moral, jež dosáhla vrcholného úspěchu. Jest skvělou a praktickou příručkou nejen pro kněze, kteří mají být obhájci víry a hlasateli pravdy, nýbrž i pro vzdělané laiky, aby i v tomto oboru byli inteligenti. V ní najdou vědecky a stručně vysvětlenou nauku katolickou jak po stránce positivní, tak i spekulativní theologie. Vřele doporučujeme!

DALDOSS: *Balsamo del Soffrire,* ossia abbandono in Dio. Torino, Marietti, 1935, str. 560, cena 10 lir. Slovo Staň se, kterým přijímá Maria poselství anděla, je základní myšlenkou této knihy. Autor se noří do hloubky tohoto slova, ukazuje jeho sílu v životě křesťana, vyzvedá vzory těch, kdož uměli říci vždy toto slovo, zvláště vzor Kristův, a učí nás vyslovovati toto slovo vždy, kdykoliv se bouří přirozenost proti

vůli Boží Opravdu balzám, vhodný pro všechny bolesti duše.

DANZAS J. N.: *L'itinéraire religieux de la conscience russe.* Les Éditions du cerf, Juvisy 1935, str. 136, cena 5 frs. Druhé dílko kolekce „Istina", řízené střediskem dominikánských studií ruských „Istina". Danzas nám zde v osmi pojednáních podává stručný nástin rozháraných náboženských poměrů v Rusku. Ukazuje myšlenkové proudy, které měly hlavní úlohu na vytváření duše dnešního pravoslaví. Shrnuje hlavní úskalí, na němž se tříští všechna úsilí unionismu.

DICTIONNAIRE DE SPIRITUALITÉ. Beauchesne, Paris. Asketicko-mystický slovník vědecký vydal právě pátý svazek, který dochází k heslu Basile — Bibliothèque. Toto monumentální dílo vydávají jesuité za redakce slovutného odborníka P. De Guiberta. Dílo nahradí mnoho odborných monografií.

ÉTUDES CARMÉLITAINES, mystiques et missionnaires. Paris, Desclée de Brouwer, 1935, octobre. Z obsahu uvádíme velmi dobrý článek Maritaina o humanismu a kultuře, Marcela de Corte o mystickém výrazu u Plotina a sv. Jana od Kříže, Ét. Bornea o humanismu a mystice. Pro studium mystiky je tu důležitý text Marie od sv. Terezie o vyšších stupních nazíravé modlitby Velké mlčení Karmelu.

EGENTER DR. RICHARD: *Das Edle und der Christ.* Verlag J. Kösel & Pustet, str. 143, cena 2.80 Mk. Vítáme radostně tuto studii profesora mravovědy v Pasově. Jemným rozborem a diskusí se zastánci rozmanitých pojmů lidské ušlechtilosti přichází autor k pojmu ušlechtilosti a k důkazům a cestám, kterými se tato ušlechtilost lidská dostane na vrchol právě pomocí božské milosti v katolickém životě. Kniha sebevýchovy, aby svět viděl co nejvíce ušlechtilých katolíků. -es-

FAITH Š.: *Malá umelkyňa.* Spišská Kapitula, 1935, str. 125, cena 12 Kč. Kniha, jež podává obraz duchovního života sv. Terezie od dětství Ježíšova. Autor rozebírá duchovní život vůbec podle ctností a poukazuje na ty, jež nejvíce zdobily tuto velikou světici. Podle obsahu knihy by měl být spíše nadpis: „Veľká umelkyňa", protože i z nepatrných věcí dovedla učinit veliké. K dostání u autora, Spišská Kapitula.

GENGLER: *Heilige Saat.* Pustet, Regensburg, 1935, str. 380, cena 6.50 Mk. Všechny majitele předchozích svazků upozorňujeme na to, že vyšel svazek VI., který jest stejně tak dobrý, jako svazky předešlé a obsahuje 181 skiz pro příležitostná kázání, pro primice, svátky svatých, jež se nejčastěji opakují, jako chrámových patronů, svěcení zvonů, kaplí, soch, přijímání do Mariánských družin atd. Dobré jsou promluvy nad hrobem a k prvému svatému přijímání.

GRATIEN: *Les Opuscules de s. Francois d'Assise.* Librairie s. Francois, Paris, 1935, str. XI—182, cena 10 frs. Tento vzorný francouzský překlad nás seznamuje se všemi dílky sv. Františka, která se dělí na tři hlavní části: 1. Františkánské zákonodárství (řehole). 2. Učení sv. Františka: Napomí-

nání a dopisy. 3. Chvály a modlitby, mezi nimiž zvláštní pozornosti zaslouží „Chvalozpěv slunce". P. Sertillanges O. P. v předmluvě k tomuto vydání praví: „Myslím, že nikdy nebylo napsáno nic prostěji krásného, než tento *„Chvalozpěv slunce"*, který ve františkánské sbírce objasňuje všechno ostatní... poněvadž vyjadřuje zároveň přirozenost i nadpřirozenost, život i smrt, údiv, věrnost, velkolepou pokoru, bratrskou svornost a Boží lásku."

HANSS: *Maria die schöne und hilfreiche Mutter.* Steffen, Limburg, 1935, str. 170, cena 2 Mk. Velmi prospěšná a dobrá příručka pro májová a jiná mariánská kázání, neboť obsahuje řadu velmi dobrých starých i nových příkladů o moci a pomoci Panny Marie.

HERWEGEN IL.: *Saint Benoit.* Desclée de Brouwer, Paris, 1935, str. 251, cena 12 frs. Psychologický portret svatého Benedikta, který odhaluje nejjemnější rysy této velké osobnosti v dějinách západního mnišství. Řád benediktinský je uskutečněním jeho myšlenky a pravým obrazem jeho vnitřního života. Otec západního mnišství je tu podán jako poustevník, mistr duchovního života, jako opat, otec, zákonodárce, apoštol a světec. Četné poznámky a prameny dodávají životopisu vědeckého rázu. Překlad do franštiny pořídili A. Alibertis a N. de Varey.

HORNAERT: *Celle qui a vu 18 fois la Vierge.* Desclée, Paris, str. 193, cena 8 frs. Poctivě vypracovaný životopis svaté pasačky z Lurd a přesný kritický rozbor jejích vidění v Lurdech. Lehčí, ale dobrá kniha.

KEMPENSKÝ T. H.: *Štvoro knih o nasledovaní Krista.* Praha—Prešov, 1935, Čsl. Grafická unie, str. 255. Vzácná knížka následování, která vychovala již tolik světců, neboť v ní jest dokonale podán ideál světce i po stránce psychologické, vychází již v pátém vydání slovensky. Zajímavé je, že i slovenští evangelíci si pořídili překlad této vzácné knížky. Peter Prídavok svým překladem velmi posloužil slovenským katolíkům. Jeho překlad vyniká nad předcházející krásnou slovenčinou a skvělou úpravou. Přesně vystihuje latinský originál a při tom čte se snadně. Doporučujeme zvláště svým slovenským čtenářům. Hodí se za vánoční dárek.

KRONSEDER S. J.: *Das Leben in Gott.* Regensburg, Pustet, 1935, str. 80, cena 1.40 Mk, váz. 1.90 Mk. Je to důkaz, jak možno v malé knížce říci velmi mnoho. Opravdový katechismus duchovního života. Učí, jak dlužno žíti s Bohem, přítomným v duši, jak dlužno jen z něho čerpat veškeren křesťanský život. Knížka vzácná.

LETOUSEY: *L'évangelie régle de la vie.* Paris, Desclée de Brouwer, 1935, str. 668. Křesťanský smysl má býti formován Písmem. To je smysl této knihy, která ukazuje, co je evangelium pro život křesťana. Je to studium textů, seskupených podle jednotlivých ústředních myšlenek křesťanských, ale studium živé, které je schopno dát nový směr životu. Čtěte

tuto knihu. Zamilujete si evangelia a naučíte se z nich čerpat. Je v nich bohatství, o němž tak často nevíme.

MYRIAM DE G.: *Louyse de Ballon.* Desclée de Brouwer, Paris, 1935, stran XXXVIII — 560, cena 25 frs. Vzácný životopis velké reformátorky bernardinek, příbuzné sv. Bernarda z Menthonu a sv. Františka Saleského, s předmluvou P. Garrigou-Lagrange O. P., s 23 ilustracemi mimo tekst a 26 kresbami. Zmíněný P. Garrigou o něm praví: „Tato kniha je takřka učebnicí řeholního života, užitečnou pokročilým i začátečníkům; najdeme v ní příklad všech ctností... Toto dílo má velký význam k uspíšení jejího blahořečení."

PERK JOANNES: *Synopsis latina quatuor evangeliorum.* Ferdinand Schoeningh, Paderborn, 1935, str. 162, cena 2.30 Mk. Čtyři vedle sebe položená evangelia, jež jsou sestavena v zajímavý soulad. Autor prozrazuje svůj velký přehled v evangeliích a bystrost ducha při řešení obtížných míst, aby děje, zachycené evangelisty, byly seřazeny v souladný celek. Kdo prostuduje toto dílko, nabude zvláštního přehledu v životě a učení Kristově. Také kazatelé najdou v něm výbornou pomůcku, neboť je tam připojen rejstřík všech dní a svátků roku a označená místa z evangelia. Užitečný je také plán Jerusalema a praktická mapa Palestiny. Doporučujeme!

PARSCH: *Das Leben Jesu.* Volksliturgisches Apostolat, Klosterneuburg, 1935, dva svazečky po 6 Kč. Pomůcka pro biblické přednášky. Podává přehledný obraz života Kristova. Tato přehlednost a celkovost jest hlavní předností dobrého dílka.

PETERS: *Unsere Bibel.* Paderborn, Bonifacius-Druckerei, 1935, str. 384, cena 4 Mk, váz. 5.50 Mk. Kniha Petersova o Písmu sv. je až příliš známa. Není snad jediné otázky Písma, která by tu nebyla řešena způsobem, který odpovídá širšímu čtenářskému publiku. Můžeme ji proto co nejvíce doporučiti jak kněžím, tak laikům, kteří touží proniknout hlouběji k chápání bohatství a krás Písma svatého.

QUILLARD: *Beauté et grandeur du sacerdoce.* Saint-Étienne, Loire, 1935, str. 310. Knížka je míněna pro mladé, pro kandidáty kněžství. Učí, povzbuzuje, vlévá nadšení pro svaté kněžství. Nejsou v ní věci nové; co možno říci o věčném kněžství Kristově a o podílu na něm, jehož se dostává knězi? Ale způsob podání je nový, vynikající právě tak hloubkou pochopení jak snadností podání. Vřele doporučujeme.

SCHWIERHOLZ: *Das grundlegende Sakrament der Taufe.* Pustet, Regensburg, 1935, str. 68. Jedna z důležitých a zajímavých knížek celého cyklu. Dogmatické i liturgické i morální hodnoty této první a nejdůležitější svátosti. Kniha se hodí velmi dobře na přednášky i kázání i pro oživení vlastního duchovního života.

SCHWIERHOLZ: *Von Fest zu Fest.* Pustet, Regensburg, 1935, str. 154, cena 2.70 Mk. Právě tak dobrý řečník jako theolog promlouvá v těchto kázáních o časových problémech

tak, jak je ozařuje světlo svátků církevního roku. Připojena sbírka náčrtků promluv pro děti. Neobyčejně bohaté jsou tyto skizzy, takže se jich dá s užitkem použíti pro obohacení a změnu vlastních promluv a kázání.

SCHWIERHOLZ: *Ansprachen am Traualtar.* Pustet, Regensburg, str. 98, cena 1.70 Mk. Krátké, ale výstižné promluvy o poslání a svatosti manželství křesťanského. Promluvy velmi životné a praktické. Originalita těchto promluv je jenom tím více doporučuje.

SCHWIERHOLZ: *Trost am Grabe.* Pustet, Regensburg, 1935, str. 98, cena 1.75 Mk. Třicet kázání u hrobu, aby se zamezilo planému řečnění nad hrobem a nepravdivému vychvalování nebožtíků. Z promluv vyzařuje pevná jistota nového života. Připomenutí svatých pravd o věčném životě jest nejlepší útěchou.

SOEUR MARIE-ÉLISABETH DE LA TRINITÉ. Paris, Maison de la bonne presse, 1935, str. 340, cena 12 frs. Deset obrázků mimo text. Mladá asumptionistka, narodila se 1903, zemřela 1930. Záře její svatosti začíná svítit a toto světlo se rozlévá do celého světa. Je to duše andělská, která miluje Ježíše celou silou své čisté lásky. Krátká doba řeholního života stačila, aby ji učinila velkou v této lásce. Naši Vítězové jistě na ni nezapomenou.

SOUBIGOU: *Pages d'évangile pour notre temps.* Desclée de Brouwer, Paris, 1935, str. 196, cena 10 frs. Soubigou utkává ze studií poslední doby zajímavý a originelní komentář na úryvky z evangelia. Zvláště pak si všímá událostí, jež se odehrály v Kafarnau a jeho okolí (první část dílka) a cest Spasitelových po Palestině (druhá část). Ukazuje podivuhodnou skutečnost, jak každý křesťan je činitelem a svědkem, třebaže neviditelným, ve scénách popsaných v evangeliu, neboť Spasitel působí mezi námi skutečnou svou přítomností v Eucharistii. K textům jsou připojeny četné fotografické snímky, jež si autor přinesl z nedávné své návštěvy Palestiny.

SOUBIGOU L.: *Sous le charme de l'Évangelie selon S. Luc.* Desclée de Brouver, Paris, 1935, str. 568, cena 25 frs. Evangelium sv. Lukáše má mnoho předností před jinými: zachovalo nám vzácné momenty z mládí Ježíšova a ukazuje nám Krista, jenž se skláněl k těm nejbídnějším, hříšníkům, chudým a trpícím. Než nejen to, evangelium sv. Lukáše je dílo též literárně dokonalé. Všech těchto krás si všímá autor v této knize, jež není komentářem v pravém smyslu slova, nýbrž je to zdařilá synthesa souvisejících textů, aby z nich vynikla myšlenka a skrytá krása. Kniha, která přispívá k pochopení poslání Kristova.

THOMAS VON AQUIN: *Summe der Theologie. Bd. II.* Die sittliche Weltordnung Zusammengefasst, eingeleitet und erläutert von Joseph Bernhardt. Alfred Krõner-Verlag, Leipzig, str. LXXIV a 524. Cena váz. 4 Mk. Jedinečný německý překlad Theologické Summy, první části druhého dílu, pojed-

návající o základech mravního života a psychologii mravnosti, ctnosti a hříchu. Ovládajícímu němčinu poskytuje tento překlad pravý duchovní požitek. —es—

WITTE: *Deutschglaube und Christusglaube.* Vandenhoeck und Ruprecht, Göttingen, str. 64, cena 1.80 Mk. Jedna z vážných knih, která odmítá dnešní hnutí, které se rozvětvilo na řadu hnutí a skupin a spojuje se v jednom, že odmítá křesťanství a útočí na Krista. Witte probírá klidně a věcně jeden důvod a útok za druhým a vyvrací je jménem tisíciletého náboženského života a kulturní tvořivosti, tedy, životnosti. Kniha jest vzácná a důležitá pro studium náboženského hnutí a náboženských dějin a především pro toho, kdo se chce přesně informovati o současném náboženském boji v Německu.

WOLF: *Vom Sinn der Erfurcht.* Kösel-Pustet, München, 1935, str. 125. Opět kniha, která něco nového poví. Mluví o křesťanské, svaté zvídavosti, která vychází z posvátné úcty k tajemným hlubokým věcem. Dílo nesmírně důležité v době, která lehkomyslně přechází přes nejtajemnější hodnoty, které se věky pokoušely rozluštiti. S tohoto hlediska jest tu probrána dialektická metoda Kierkegaardova, metafysická úcta k tajemství u Newmana a Scheebena. Úcta k božskému činí nás schopné, že se nám pak bohatěji otevře.

Z RŮZNÝCH POLÍ

ALLERS: *Temperament und Charakter.* München, Ars Sacra, 1935, str. 112, cena 1.80 Mk, váz. 2.80 Mk. Knížka je především dobrou příručkou vychovatele, jakož i toho, kdo chce sebe sama vychovat. Charakter znamená naprosté převychování přirozené povahy, která není sama v sobě špatná, ale potřebuje usměrnění, cílevědomé výchovy. Zvláště důležitost boje proti egoismu tu nalézá patřičné zdůvodnění a význam ve vychově charakteru.

ANTOŠ: *V temnotách.* Lidové divadlo. Birnbaum, Brtnice, 1935, cena 7 Kč. Líčen venkovský život. Hodí se dobře na naše venkovské scény.

DER AUFBAU. Podrobný referát o Katolické akci v Rakousku, o jejích zápasech, podnicích i ovoci. Upozorňuji na dílo ty, kteří hledají oporu a vzor v cizí odvaze.

BERUTTI O. P.: *Institutiones Juris Canonici.* Vol. I. *Normae Generales.* Marietti, Torino, 1935, str. 180, cena 12 lir. Dlouholetý zkušený profesor církevního práva na státní universitě ve Frýburku zde podává stručný výklad kodexu, ale jasný a úplný. V tomto prvním svazku „O všeobecných směrnicích", po krátkém všeobecném úvodu o povaze práva a o starých sbírkách církevního práva, se vysvětluje důvod vydání Kodexu, jeho závaznost a účinnost; pak jsou vykládány jednotlivé tituly první knihy Kodexu. Vždy je dbáno logické souvislosti celé nauky, čímž se usnadňuje pochopení jednotlivých zákonů. Toto dílo je vhodné nejen studentům bohovědy,

nýbrž i všem, kteří buď z povolání nebo z vlastní záliby chtějí úplně proniknout předpisy Kodexu.

BEM: *Pomněnky*. Brno. Občanská tiskárna, 1935, dva svazky, každý svazek kolem 300 stran, cena brož. 20 Kč, vázaného svazku 30 Kč. V době, kdy nemáme nadbyt dobré lidové četby, přichází vhod vydání spisů F. Béma. Jsou klidné jeho povídky a romány, všech vrstev společnosti lidské si všímají, čtou se opravdu pěkně. Doporučujeme je zvláště pro lidové knihovny.

BOGLER: *Rittertum und Frauenehre*. Schöningh, Paderborn, 1935, str. 168, cena 1.80 Mk. Desátý svazeček nádherných monografií historicko hagiografických, které vydává čilé nyní nakladatelství Schöninghovo. Sbírka jest jakousi kolektivní hagiografií, která probírá jednotlivé úseky náboženských dějin německých a na nichž ukazuje působení posvěcení a obohacení různých úseků života nejrůznějšími církevními stavy a zřízeními. Tak vyzvedá toto dílko křesťanskou krásnou myšlenku rytířskou, jak se projevila v úctě k ženě.

BORODAJKEWYC TARAS VON: *Deutscher Geist und Katholizismus im 19. Jahrhundert*. Verlag Anton Pustet, Salzburg, str. 180, cena 3.60 Mk. Na životních zápasech německého dějepisce Constantina von Höflera (nar. 1811), současníka biskupa Sailera, Döllingerova, Schellingova, známého s naším Palackým, líčí autor těžké boje katolických inteligentů v Německu s dobovými proudy, hlavně s Schellingovou filosofií a s Hermesovým racionalismem. Odhaduje výrazně skutečné a vždy vítězné síly katolické víry ve víření duchů. —es—

BOHATTA-MORPURGO: *Die Leutchen im Walde*. Müller, München, cena 3 Mk. Roztomilá knížka pro mládež o broučcích a zvířátkách a trpaslíčcích. Plno dobrých, vtipných nápadů, vtipně ilustrovaných slavnou dětskou malířkou. I velcí se rádi potěší touto knihou.

LE BEC: *Prove Mediche del Miracolo*. Studio clinico. Marietti, Torino, 1935, str. 220, cena 7 lir. Zkušený lékař, dlouholetý předseda komise pro šetření zázraků v Lourdech, podává své zkušenosti a ukazuje, jak slabá je veškera věda před tváří nadpřirozena. Studie, která vychází v překladu podle sedmého vydání originálu, přispěje jistě k objasnění mnohých jednotlivostí zázračných uzdravení.

BUCHNER: *Vorgeburtliche Erziehung*. Ars sacra, München, str. 40, cena 0.40 Mk. Sličná knížka pro budoucí matky, pojednávající s posvátnou úctou a vážností o mateřství a o povinnosti budoucí matky k tomu, co nosí pod srdcem, a to s hlediska tělesného i duchovního.

CARREL: *L'homme cet inconnu*. Paris, Plon, 1935, str. 400, cena 18 Frs. Málokdo si je vědom, jaké tajemné hloubky obsahuje jeho bytost. Člověk je opravdu světem v malém. Carrel zkoumá zvláště ony stránky lidského života, které jsou méně známé a snaží se tu přinésti nějaké světlo. Studuje jeho strukturu tělesnou, ale všímá si zvláště jeho duševních sil, které jsou

tím méně známé, čím více se vymykají lidskému poznání, závislému na hmotě. Studie opravdu dobrá.

DE CORTE: *Aristote et Plotin.* Desclée de Brouwer, Paris, 1935, str. 294 in 8⁰, cena 20 frs. Tyto „Studie dějin starověké filosofie" jsou věnovány objasnění některých podstatných bodů nauky dvou velkých filosofů, jejichž vliv na současné myšlení nikdy neustal. Autor se snažil proniknout teksty často nejasné, až k metafysickému vhledu. V první hlavě dokazuje proti A. Bremondovi hlubokou jednotu a soudržnost Aristotelovy filosofie. Druhá hlava jedná o Aristotelovu Prvním Hybateli a třetí o Plotinově očištění.

CHRISTLICHE VERWIRKLICHUNG. Rothenfels am Main, 1935, str. 330. Sborník k padesátinám velkého katolického myslitele německého Romano Guardini. Jeho žáci a ctitelé shromáždili řadu velmi hlubokých studií z oboru filosofického, náboženského, estetického a historického. Ze sborníku vidíme, že dílo Guardiniho již zapustilo kořen, že má již svou celou věrnou školu. To se pak již rádo pracuje dále.

DURYCH: *Rekviem.* Melantrich, 1935, 3. vydání. To nejsou střípky z velkého Bloudění, nýbrž tři oběžnice, ve kterých se jeví celá síla celého Bloudění, kde Durych vidí vlastně až nelidsky, kdy jeho objevená krása již začíná bolet. Pevně sem jsou v těchto třech kapitolách zasazeny lidské osudy v Božích rukou, jež nakonec všechno dovedou, i vzpírající se lidské srdce tam, kam míří.

FOERSTER: *Ewiges Licht und menschliche Finsternis.* Vita Nova, Luzern, 1935, str. 123, cena 4 frs. I v této knize se projevuje známý pedagog světového věhlasu jako dobrý vůdce z pochybností a z temnoty ke světlu. Ukazuje, že jsme občany vyššího světa. Odhaluje konvenční prázdné dnešní lidské slovo a jeho zneužívání v heslech a do dnešních pochybností ukazuje na jediné světlo, Boží pravdu. Zvláště krásné jsou studie o osvědčení křesťanského universalismu v osobité výchově.

HALAS: *Sepie.* Melantrich, Praha, 1935. Halas si nemůže pomoci a všude, ať prolézá čímkoliv, nalézá krásu, že snad pro ni ani nemá tolik inkoustu, co sepie. Všechno ho svádí k luštění tajemných klínopisů krásy a života. Nehledá obrazy, nýbrž jejich odraz života. Krásný dar básníkovy ruky.

HRŮZA: *U faraona.* Sbírka Ludmila. Kotrba, Praha, 1935. Venkovský obrázek ze života venkovského. Možno doporučit jako dobrou lidovou četbu.

KÖHNE FRANZ: *Der Ruf von der Erde nach Gott und der Gottesdienst der Kirche.* Verlag Ernst Reinhardt, München, str. 230, cena 4.50 Mk. Vážná kniha protestantského theologa, vyznívající v apologii augšpurské konfese. Nám připadá jako vroucí volání duše po tom, co reformací bylo odloženo, po jednotné církvi s kněžstvím, hierarchií, liturgií, po přítomnosti Kristově, po lásce k Matce Boží. Při četbě této poctivé knihy si musíme pomysliti, oč by byly plodnější náboženské debaty a náboženské práce evangelíků, kdyby všude

uměli takovým způsobem uchopiti pravé problémy a nevěnovali tolik pozornosti chvilkovým problémům každého dne. -es-

KROFTA: *Francie a české hnutí náboženské.* Melantrich, 1935, str. 70, cena 12 Kč. Zajímavá studie o vlivu, který měla Francie na naše náboženské myšlení a dění. Zvláště zajímavé jest v tomto ohledu zhodnocení účasti pařížského theologického hnutí proti Husovi a pak list Johanky z Arku českým kacířům.

P. LELIÈVRE: *Papa et maman catéchistes.* Bonne Presse, Paris VIII., str. 224, cena 12 frs. Způsob, jak se mají v katechismu obsažené pravdy vštěpovat do dětských srdcí, aby jim nebyly jen suchými formulkami, jak je obsahuje katechismus. Děti mají vidět jejich živý vztah s životem lidským. Zkušený katecheta po třicetileté praxi poznává, že je to věc těžká bez spolupráce rodičů. Knížka je věnována rodičům, avšak mnozí z katechetů a vychovatelů najdou v ní mnoho vychovatelské praxe a zajímavý způsob podání náboženských pravd.

LUX: *Heiliges Wissen.* Ars Sacra, München, 1935, str. 48, cena 0.40 Mk. Poučení o původu a zdroji života pro pohlavně dospívající mládež. Decentně a při tom dostatečně poučující dílko, které již svou překrásnou úpravou nabádá k vážnému chápání této záležitosti.

MICHAEL: *Der Mann im Holz.* Benzinger, Einsiedeln, 1935, str. 200, cena 3.80 Mk. Ve světnici starého pana faráře stojí stará krásná barokní zpovědnice, vyřazená z nějakého opatského chrámu. Pan farář do ní sedá v tichých chvílích svých meditací a zde odposlouchává dějiny dob i duší, jež se odrážely i v této mrtvé nyní zpovědnici. Hymnus na svaté a velké dílo zpovědnice pro lidskou duši.

MUCKERMANN HERMANN: *Die Religion und die Gegenwart.* Fredebeul und Koenen, Essen, 1935, stran 344, cena 4.80 Mk. Za krátkou dobu vyšlo čtvrté vydání této vzácné knihy. Toto vydání má nové tři kapitoly o poslání Církve v dnešní době. Kniha vyšla z konferenčních řečí v různých německých katedrálách. Kniha jest tímto uceleným dílem positivního výkladu celého křesťanského učení o životě. Není jedné moderní otázky a problému, který by nebyl v této knize povšimnut a skvěle řešen. Zvláštní pozornost jest věnována svátostem a jich životnému vztahu k člověku a k době. Zvláště krásná a mužná slova jsou tu řečena o Církvi.

NESBITT L. M.: *Abyssinia unveiled.* The Albatros, Hamburg, 1935, str. 360, cena 3 Mk. M. Nesbitt a jeho dva přátelé podnikli výpravu s několika jen služebníky z Addis Ababy do habešského kraje Danakil, jehož obyvatelé jsou ještě úplně barbarští a odkudž předtím žádný Evropan se nevrátil živý. Autor popisuje v této úhledné knize hrůzy a nebezpečí, jež museli prožít. Přiložená mapa umožňuje sledovat poutavé vypravování o zemi tak málo známé a přece nyní tak populární jako je Habeš. P. S.

NIEDERMEYER ALBERT, Dr. med. phil. jur.: *Pastoralmedizinische Propadeutik.* Grundlage der Pastoralmedizin und Pastoralhygiene. Verlag Anton Pustet, Salzburg, str. 150, cena 2.90 Mk. Autor zamýšlí trojsvazkové dílo, jehož tento svazek jest úvodem, vymezujícím pojmy a předpoklady. Největší význam má pro lékaře, jimž ukazuje styčné body jejich působnosti s kněžskou prací. Jsou to kapitoly o metafysice a vědě se stanoviska katolické víry, teorie o původu člověka, o duši, o svobodě vůle, o dědičnosti, dědičném zatížení, sexualitě zvířecí a lidské. Pro kněze má již tento svazek veliký význam, protože zase jemu ukazuje přirozené složky a činitele zjevů, které bývají jeho křížem v pastoraci. —es—

OMER ENGLEBERT: *La sagesse du curé Pecquet.* Plon, Paris, 1935. Málo kterou knihu mohu tak upřímně a vřele doporučiti jako tuto knihu opravdu plnou životní farářské moudrosti a srdečné bodrosti. Kniha by mohla sloužiti hlavně mladším kněžím jako spolehlivý rádce i kazatel. Apoštolská horlivost a nadpřirozené chápání kněžství činí knihu vzácnou a výchovnou. Někdy se nezdržíte homerského zvonivého smíchu.

OTTO: *Die Lehrtraktate der Bhagavad-Gita.* Mohr, Tübingen, 1935, str. 46, cena 1.50 Mk. Posvátná kniha indická Bhagavad-Gita začíná znovu zase zajímati širší kruhy. Spisek snaží se očistiti prastarý podklad této knihy a jeho čistou nauku o Bohu od pozdějších nánosů a interpolací. Zároveň srovnává autor nauku knihy s filosofií i s křesťanstvím. Pro studium mystiky neobyčejně cenné.

RAMAIN: *L'expérience maternelle et la vie.* Desclée de Brouwer, Paris, str. 258, cena 12 frs. V době krise mravnosti vypravuje matka četné rodiny své zkušenosti a své úvahy dlouhých let. Z knihy mluví nejenom pouhé srdce, nýbrž srdce obohacené bystrou a pracující inteligencí. Matka je nejblíže životu a tato matka ukazuje, jak vidí život matka, jak vidí jeho zákony, jeho těžkosti, jak tyto otázky a těžkosti řeší.

ROMMEN, Dr. H.: *Der Staat in der katholischen Gedankenwelt.* Bonifaziusverlag, Paderborn, str. 360, cena 4.80 Mk. V katolickém přesvědčení psaná kniha o pojmu, původu, podstatě, účelu státu, o pojmu státní moci a jejím poměru k Církvi, k jiným státům, k menšinám. Autor pečlivě buduje na myšlenkách papežských encyklik, na sv. Tomáši Akvinském a Suarezovi, pozoruje při tom všechny nové sociologické proudy. To je orientační kniha pro politika, jakých v takové jasnosti, přehlednosti a zároveň úplnosti a temperamentnosti nemáme mnoho. —es—

SAHULA: *Husitský tribun.* Vyšehrad, Praha, 1935, 3 svazky za 24 Kč, str. 570. Tragické poblouznění husitů nemohlo snad už býti vylíčeno pravdivěji a zajímavěji, než v této knize. Středem široce založené historické fresky Sahulovy jest postava ctižádostivého a panovačného demagoga, neblahého reformátora i politika Jana ze Želiva, kolem něhož se rozvíjí bohatý děj, jímž ožívají před našima očima zástupy lidí s po-

čátku 15. století, opravdových lidí s horkou krví v žilách. Četba opravdu užitečná.

STADLER: *Die sozialen Kundgebungen der Päpste.* Benzinger, Einsiedeln, 1935, str. 128, cena 3.80 frs. Důležitá sbírka, která měla již dávno vyjíti a jež obsahuje veškeré projevy papežské, týkající se sociální otázky, a to již od roku 1832. Dílo velmi záslužné, které bude dobrou pomůckou jak sociologům, tak apologetům, a jež budou sloužiti jako dobrý materiál pro přednášky v dělnických kroužcích a podobně. Autor sebral projevy týkající se státu, práce, rodiny. Velmi vřele děkujeme za toto dílko, které v sedmi dobře stavěných kapitolách projednává tyto otázky.

SVENSSON: *Z vlasti Nonniho.* Vyšehrad, Praha, str. 264, cena 18 Kč, váz. 26 Kč. Živými barvami líčí krásy a divy podivuhodné, velkolepé přírody rodného autorova ostrova na dalekém severu. Mluví o ságích starého Islandu. Vzpomíná pak činnosti prvních novodobých misionářů z minulého století. Končí dobrodružstvím ze svého mládí. S mnohými ilustracemi i původními fotografiemi islandských vodopádů, gejsírů, ledovců, sopek atd.

SUHARD-MERKLEN-CHANSON-LE FUR-VANNEUFVILLE-DABIN: *La Continuité pontificale.* Maisson de la bonne presse, Paris, 1935, str. 282. Konference jmenovaných profesorů, které byly o zmíněném problému konány v Institutě Pia XI. Probíraná témata: 1. Otázka papežské souvislosti. 2. Jak se k ní má postavit křesťan a jak ji má rozřešit. 3. Dílo posledních čtyř papežů v oboru sociálním; 4. v oboru mezinárodním; 5. v politice. 6. Apoštolská souvislost posledních čtyř papežů.

VON TRENTINI: *Erziehung zur Persönlichkeit.* Oldenbourg, München, str. 121, cena 2.50 Mk. Posmrtné vydání osmi úvah zesnulého básníka o výchově k osobnosti. Kniha učí vážiti si tajemného, vnitřního, osobitého, učí, jak růsti protivenstvím a protiklady. Dílo vyvrcholuje v nadšeném opěvování jednoty mezi životem a dílem, jež má býti nejvyšším bodem lidské sebevýchovy.

YVES DE LA BRIÈRE: *L'église et son gouvernement.* Grasset, Paris, 1935, str. 256, cena 15 frs. Málokterý katolík zná vnější organisaci Církve, jak je uskutečněná v centrálních úřadech římských. Toto dílo konečně o ní poučí dokonale. Příštího roku také o tom poučíme své čtenáře.

ZIMMER: *Indische Sphären.* R. Oldenbourg, München-Berlin, 1935, str. 249, 8⁰, brož. 5.50 Mk., váz. 6.80 Mk. V dědictví staré Indie jsou mytus jako světový obraz, politická nauka jako odraz lidské přirozené říše, Joga jako cesta zdokonalování sebe a překonání světa, a Budha jako vzor dokonalosti symbolických postav, v nichž se vyhranila zkušenost tisíciletí. Indický genius mluví k lidem všech dob. Zimmer nám jej ve své studii ukazuje v novém světle, dokazuje své velké umění, živě nám přibližuje vzdálený indický svět.

HEILIG LAND KARTEN. Katholische Bibelbewegung, Stuttgart, 30 pohlednic za 4.50 Mk. Tak krásné a tak nad rámec obyčejných palestinských obrázků jdoucí reprodukce jsem ještě neviděl. Pohlednice jsou tak umělecky provedené, tak ostré a v takovém výběru, že každý katecheta rád vyšší peníz za to dá, zvláště když se pováží, že pro cizinu jsou německé knihy o 25 procent slevené. Vůbec nutno celou onu záslužnou společnost, která vydává biblické příručky, katolíky nesmírně doporučiti.

DER JUGENDONKEL. Ars Sacra, München. Vzorný německý časopis pro mládež. Potěšilo mne, že tam bylo nejméně toho, čeho se dnes člověk bojí, když otvírá německé knihy pro mládež. Doporučoval bych všem, kteří mají pro mládež psáti, k ní mluviti, aby si toto dílko zaopatřili, překvapí je bohatým obsahem a skvělými ilustracemi.

DĚJINY ČESKOSLOVENSKÉ KULTURY nejsou úplné bez pohledu na dějiny a význam našich poutních míst. Poutní místa nejsou jen ohniskem vřelého náboženského života, nýbrž zároveň spolutvůrci kulturního rozvoje, umělecké a vlastivědné výchovy nejširších vrstev. S největším uznáním proto vítáme jadrný a výstižný přehled dějin a poslání našich československých poutních míst, jejž nově zpracoval J. Papica *v útržkovém týdenním kalendáři 1936, vydaném Maticí cyrilometodějskou v Olomouci.* Kalendář ve zdokonalené úpravě již vyšel a rozesílá jej za 10 Kč výtisk Matice cyrilometodějská, Olomouc, Wilsonovo 16.

HERDER-LEXIKON ukončen. Celý svět to oslavoval jako velkou událost, že toto velké jedinečné dílo jest konečně ukončeno. Katolíci neměli dobrého cizího moderního konversačního slovníku, protože ostatní slovníky pro ně buď vědomě byly nespravedlivé anebo nebyly dobře informativní. Zde jest slovník tak dokonalý, že každý po něm může klidně sáhnouti, hledá-li jakoukoliv informaci. Najde ji přesnou a zároveň s náboženského hlediska spolehlivou. Na slovníku spolupracovalo několik tisíc lidí, bylo použito nejmodernější techniky reprodukční. Proto tento slovník můžeme jenom co nejvřeleji doporučiti.

WINTER: *Bolzano a jeho kruh.* Akord, Brno, cena 29 Kč. Toto je a zůstane ozdobou a hrdostí mladých a nadějných akademiků, že vydali toto stěžejní odborné dílo, které hodnotí tuto zajímavou postavu kněžskou a vědeckou. Kniha je psána na základě dlouhých studií, je spravedlivá, živá i poučná. Vřele doporučujeme.

PECKA: *Světla na moři.* Akord, Brno. Upozorňujeme předem na tuto kytku jiskřivých a hlubokých myšlenek našeho spolupracovníka. Kniha vychází tyto dny. Stojí 19 Kč.

NÁRODNÍ MOTIV ÚCTY SVATOPROKOPSKÉ A SVATOPROKOPSKÁ LEGENDA Z ROKU 1618

ZDENĚK KALISTA

NÁRODNÍ MOTIV ÚCTY SVATOPROKOPSKÉ A SVATOPROKOPSKÁ LEGENDA Z ROKU 1618

—

OLOMOUC 1935

PŘÍLOHA REVUE NA HLUBINU

Není snad — nehledíme-li k dědici a vévodovi země české svatému Václavu — v řadě patronů našich druhého světeckého zjevu, který by byl tak úzce spiat s českou myšlenkou národní, jako zjev prvního opata kláštera sázavského, svatého Prokopa. Už první známé sepsání, zaznamenávající jeho život a skutky — tak zv. kronika mnicha sázavského — zachycuje jeho postavu s velmi výrazným nacionálním akcentem: V závěrečném oddílu legendy prokopské, tvořící úvod této kroniky, vystupuje světec s gestem svrchovaně rozhorleným proti cizím vetřelcům, německým mnichům, které byl kníže Spytihněv uvedl do kláštera sázavského místo vlastního jeho řeholního štípení obřadu slovanského: „Pro své duchovní syny vyžádal jsem od Hospodina místo toto" — promlouvá hněvivě v předjitřním vidění k německému opatu — „ne tobě, jenž jsi vešel podloudně." A vyhání německé mnichy sám svou berlou z kláštera, který nebyl pro ně postaven.

A nacionální akcent — jak byl určen tímto motivem staré kroniky klášterní — zůstal legendě a úctě svatoprokopské i v dalším jejím vývoji, provázeje v různých proměnách jejich historii, až takřka do našich dnů. Sledovat dějiny kultu svatoprokopského v našich zemích znamená skutečně do značné míry sledovat dějiny českého cítění národního od jeho nejprimitivnějších počátků přes dobu jeho mohutného vzepětí ve století XIII.—XV. až do doby jeho osudových zápasů v letech pobělo-

horských a dál až skoro do přítomnosti. Snad upoutá někdy toto téma, pro něž dosud nejvíce materiálu byl snesl (většinou ovšem bezděčně) *Fr. Krásl* ve svém *„Svatém Prokopu"*, podrobněji pozornost českého kulturního historika. Sám chtěl bych tentokrát zachytit z jeho historie alespoň tolik, kolik potřebí je v úvodu k publikaci drobné legendy svatoprokopské z roku 1618, která dochovala se v rukopise universitní knihovny pražské a k níž upoutal mne před časem dvojí pracovní zájem — jednak při mém studiu českého nacionalismu předbělohorského, jednak při mém studiu české legendy barokní. Mám za to však, že i takto omezený výklad nebude docela bez užitku pro pochopení symbolu svatoprokopského, v němž česká minulost ztělesnila nejen kus svého náboženského ideálu, ale i kus svého ideálu národního, kus svého národního sebevědomí.

Osobnost prvního opata sázavského byla už svou historickou posicí, svým postavením ve vývojové linii českého kulturního života do jisté míry předurčena k tomu, aby se stala jakýmsi krystalisačním bodem pomalu se formujícího národního vědomí českého. České národní cítění, pocit přináležitosti k národnímu společenství českému, bylo v době, kdy jeho světlý zjev objevuje se mezi polobarbarskou a hrubou mocí jen v jednotě drženou českou společností, teprve dokonale v počátcích. Jako u jiných národů téhož stupně vývojového byl to i u nás v X.—XI. století vlastně jen pocit jakési bojovné solidarity v zápasech s okolními kmeny a mocemi, který tvořil podklad současného *češství*, současného národního cítění. Vyšší znaky národnosti — v tom především znak jazykového uvědomění — ustupovaly před tímto hrubým instinktem zástupu více méně do pozadí, a i symboly du-

chové, jež vynořovaly se pozvolna z hloubi tohoto primitivního života a oživovaly jeho barbarskou kulturu: zjevy prvních světců českých, které dodávaly přece jen jakéhosi vyššího posvěcení nesnadno a obtížně se vytvářející jednotě národní — byly zatím podrobovány bojovnému charakteru mladého češství jako patronové a vůdci vojenských shluků, vypravujících se pod vedením knížat či jimi ustanovených vůdců k obraně hranice zemské event. k útočnému vpádu na cizí území. Víme, že svatý Václav v této době objevuje se v představách českého obyvatelstva především v rouše bojovnickém, a nezapomeňme, že i korouhev svatého Vojtěcha, objevená v kostele vrbčanském, vlaje roku 1126 v bitvě u Chlumce, připevněna na kopí sv. Václava, v čele českého vojska, bránícího zemi proti vojsku Lothara III. — Uvědomění národní ve vyšším slova smyslu vytváří se v této době teprve pomalu a krok za krokem, pronikajíc především tam, kde byly pro ně nejlepší kulturní podmínky, t. j. mezi duchovenstvem. Duchovenstvo nejen že napomáhá kultu domácích světců, posvěcujících svým příkladem půdu rodné země a vytvářejících jaksi vyšší symbol jejího jednotného života, jednotného ducha — ale formuluje zároveň ostřeji a v duchovém smyslu hlouběji rozdíl pojmů domácí-cizí, který tvoří základní psychologický předpoklad vlastního cítění národního. V jeho řadách bylo více než kde jinde pociťováno zasahování cizího živlu, který uplatňoval se od počátku — zprvu v poslání misionářském, později vždy jasněji a jasněji s nároky mocenskými a zištnými — v české církevní společnosti a proto také protiklad český-nečeský nabývá tu jaksi zásadnějšího rázu, napomáhaje do značné míry i vytvoření představy „češství“ co vlastní představy etnografické a po-

litické. Nikdy předtím neozval se v české historii požadavek výhradního práva českého člověka na české půdě — který tvořil pak vlastní základ středověkého territoriálně orientovaného nacionalismu — tak ostře jako při známé scéně z června 1068, kdy proti vůli panujícího knížete Vratislava, uvádějícího na uprázdněný stolec biskupský pražský cizince, Sasa Lanza, shromáždění bojovníků a předních mužů českých dovedlo hlasitě a bojovně uplatniti nároky českého kandidáta na tuto hodnost, bratra Vratislavova Jaromíra. I když nelze popříti, že pozadí celé této scény bylo velmi komplikované a že zasahovaly tu pravděpodobně i zájmy docela osobní (zejména se strany mocných „hrabat" Kojaty Všeborova a Smila Božejova) — není pochyby, že máme tu co dělat s prvními počátky skutečného českého nacionalismu — jak začínal se utvářeti mezi domácím klerem v reakci na působení cizích duchovních v zemi. A tento nacionalismus (užívám slova toho ovšem s dobovou výhradou, nechtěje je nikterak ztotožniti s jeho dnešním běžným významem) mezi příslušníky našeho duchovenstva pak rostl tím výrazněji, čím hustěji bylo toto prostupováno domácím živlem a ovšem i čím víc zakořeňovalo jeho postavení v hospodářské situaci země. Nejen v řadách světského kněžstva, kde konečně český element uplatnil se nejsnáze, ale i v řadách duchovenstva klášterního, jehož starší generace, uvádějící k nám nové řády, jako byli premonstráti, cisterciáci a pod., byla vesměs složena z cizích příchozích, a kde proto pronikání českého prvku bylo do značné míry ztíženo, setkáváme se ve XII. a počínajícím XIII. století se značnou národní řevnivostí, která byla posilována do jisté míry i stále častějšími zásahy kuriálního centralismu v církevní ústrojí našich zemí. Je známo, kam až vyspěly

tyto starší podněty v době Přemysla Otakara II., Václava II., Václava III. a v počátcích éry lucemburské. Mezi českým duchovenstvem objevuje se v této době celá řada postav velmi vyhraněného nacionálního charakteru, jako byl neznámý blíže žák vlašského Jindřicha z Isernie, citovaný obyčejně jako mistr Bohuslav, z řádu minoritského, nebo biskupové Tobiáš z Bechyně, Jan z Dražic a jiní preláti i příslušníci nižšího kleru českého. I skladatel tak zv. Dalimilovy kroniky, nejvýraznějšího to projevu českého nacionalismu XIII. věku, byl podle vší pravděpodobnosti z řad duchovenstva — snad, jak domnívá se J. V. Šimák, Hynek z Dubé, příjmím Žák, biskup olomoucký.

Národní cítění v řadách českého kleru doby přemyslovské nekrystalisovalo však jen z podnětů negativních, jen jako reakce na pronikání cizího živlu v českou organisaci církevní, nýbrž mělo i svoje impulsy kladné. Na prvém místě mezi nimi třeba jistě uvésti určité zhodnocení jazykové kultury jako jednoho z nejdůležitějších pilířů národního uvědomění a cítění, k němuž dochází mezi českým duchovenstvem vlivem jeho práce pastorační. S rostoucí účastí širších kruhů na náboženských obřadech a vůbec na celém náboženském životě, jak možno ji pozorovat u nás od XI. století, rostla i potřeba náboženského vzdělání těchto vrstev, náboženské přípravy jejich — v jazyce mateřském. A tak vedle latiny a latinsky psané literatury je český klerus chtě nechtě nucen vytvářeti i literaturu národní v užším slova smyslu, t. j. psanou česky, zprvu v nejtěsnějším styku s liturgickým obřadem, později i mimo vlastní oblast jeho. Počínaje pouhým slovním výkladem, jehož stopy zachovaly se v různých glosách — přes meziřádkové souvisle psané převody theologických textů až k duchovní písni české, jejíž

první památky tvoří dodnes nejstarší monumenty našeho umělého písemnictví — rozvíjí se zvolna tvůrčí činnost našeho duchovenstva a to jak klášterního, tak světského. A při této činnosti, jež byla rozhodně větvitější, ale i nesnadnější, než snad dnešnímu pozorovateli se zdá, roste a rozvíjí se (také ovšem jen zvolna) i smysl pro *jazyk*, jakožto důležitý význak národní kultury a jeden z úhelných kamenů národního uvědomění vůbec. Bylo to zvláště důležité za hospodářských proměn, k nimž došlo na české půdě v XIII. století a jejichž nejvýznamnějším rysem byl zesílený kolonisační nápor cizího živlu v našich zemích, rozrušující podstatně dotud jednotnou masu obyvatelstva a ohrožující nepřímo i základy jejího primitivního národního uvědomění — pokud spočívaly na principu territoriální obrany. Duchovenstvo stává se v této době i jaksi v positivním slova smyslu živým vědomím české společnosti národní a dodává jí síly nejen v jejím odporu proti cizím vetřelcům a kořistníkům, ale i v jejím vlastním sebevědomí, které již již rozkolísávalo se — zejména ve vrstvách vyšších — pod tlakem tehdy přece jen značně ještě vyšší kultury německé.

V obou směrech, v nichž český klerus doby přemyslovské působil na vzrůst a na formování českého národního vědomí — byl zjev prvního opata sázavského, svatého Prokopa, přímo symbolickým vyjádřením jeho vnitřní situace a nálady. Myslím, že není třeba dlouhých výkladů, abychom v motivu legendy svatoprokopské, který jsem citoval shora v úvodu této drobné studie, postihli jasně řeč nespokojeného českého kleru XII. století, který čím dál tím nepříjemněji nesl pronikání cizího živlu do země — jmenovitě při zakládání nových klášterních ústavů, osazovaných zatím povětšině řádovými příslušníky nečeskými.

Po této stránce možno skutečně mnicha sázavského — přes všechny podstatné rozdíly, které tu jsou a které dotýkají se i otázek pro nás velmi důležitých, jako je na příklad otázka slovanské liturgie — považovati za duchovního pokračovatele slavného předchůdce jeho, kronikáře Kosmy, v jehož díle ozýval se taktéž velmi hlasitě odpor proti „vrozené Němců pýše", proti jejich „podvodnému" jazyku a na něž konečně přímo skoro navazuje ve známé a shora dotčené scéně uvedení Lanzova na biskupský stolec pražský, podtrhující velmi zřetelně přesvědčení Kosmovo o přednostních právech domácího českého člověka před cizím — „quod alienigena plus non diligat et melius huic terre cupiat quam indigena". Snad měl bych jen podtrhnout, že autor kroniky sázavské, která pochází asi někdy z poloviny století XII., nebyl už příslušníkem vlastního řeholního štípení Prokopova, mnichů s obřadem slovanským, nýbrž členem nově roku 1097 do kláštera uvedené benediktinské řehole obřadu latinského. Je třeba si to uvědomit, abychom pochopili, že jeho odpor proti Němcům, zachycený tak výrazně ve shora citované kapitole o předjitřním vidění německého opata, nebyl snad podložen prostou descendencí jeho z duchovního potomstva Prokopova, nýbrž souvisel — aspoň jistě ze značné části — s povšechnou náladou, která v jeho době v českém duchovenstvu se ozývala.

Kult svatoprokopský a jeho národní význam s : ještě podstatně zvětšily, když roku 1204 byl prvý opat sázavský papežem Innocencem III. slavnostně kanonisován. Nebyla to kanonisace založená jen na svaté pověsti, již Prokop požíval v té době v Čechách a v sousedství jejich, a na zázracích, jež sběhly se jednak za jeho života, jednak po jeho smrti. Byl to akt, svědčící zároveň celému národu, resp. jeho

prvnímu představiteli, králi Přemyslu Otakarovi I. a jeho vnitro- i zahraničně-politickým aspiracím. Po stránce vnější měl býti nově kanonisovaný světec jakýmsi symbolem úcty, jíž dobyly si Čechy obratnou politikou svého panovníka v současných politických událostech západoevropských, kde z prostého, vasalského státu vyšinuly se v mocnost známou a váženou jak v táboře hohenštaufském, tak v táboře kuriálním i konečně mezi neutrálními knížaty — vnitřně pak navazovala kanonisace svým smyslem na ony svrchu již zmíněné snahy českého kleru o vymanění z područí církevní svrchovanosti německé, zasahující dosud přece jen znatelně do církevní organisace domácí — jež vyvrcholily právě nedávno před tím investiturou biskupa Daniela se strany Přemyslovy, novotou to v českých poměrech značně revoluční, a v nichž pak Přemysl pokračoval i dál, snaže se využíti příznivé sobě situace v kruzích kuriálních k povýšení biskupského stolce pražského na stolec arcibiskupský a vytvoření plně samostatné církevní provincie české. Řím dával v nově kanonisovaném světci novému království cosi, co bylo tou dobou ještě větší ctí než nový, nově vybojovaný erb: patrona, jehož sláva stávala se bezděky i duchovým titulem, slávou země jej zrodivší. A Čechy samy získávaly v jeho gloriole i argument pro svoje prozatím sice neuskutečněné, jistě však ne definitivně odložené snahy o vybudování vlastní církevní organisace, neboť nový (vlastně jen pro cizince nový) světec byl živým dokladem opravdového duchovního života v zemi, duchové vyspělosti království, které si přálo státi se samostatnou provincií církve římské. Obojí tento smysl úcty svatoprokopské, jak vytvořilo jej dobové prostředí současné, obráží se zřetelně ve veliké legendě svatoprokopské, která právě,

jak se zdá, z podnětu kanonisačního procesu vznikla někdy na počátku XIII. století v klášteře sázavském. Je to v podstatě život prvního opata sázavského, tak jak byl zachycen ve svrchu citované kronice tak zv. mnicha sázavského — ale značně rozšířeny jsou tu legendické motivy starého vyprávění vylíčením nových zázraků, jež sběhly se po smrti Prokopově a v nichž přímluva světcova způsobila nějaký div. Tyto nové partie byly zřejmě určeny k tomu, aby rozšířily svými bohatě a s jakýmsi pathosem nadnášenými scénami slávu nového světce v nejširších kruzích současného západního křesťanstva a připoutaly jeho pozornost k novému zjevu, objevujícímu se na strmě vysokém nebi současného gotického světa. Vedle nich však zachoval náš legendista ve svém vyprávění úplně beze změny i scénu předjitřního vidění německého opata kláštera sázavského, jak jsme ji shora byli citovali z kroniky tak zv. mnicha sázavského. Nebylo toho zajisté zapotřebí pro nějakou větší oslavu nově kanonisovaného světce, v jehož legendárním věnci skvěla se celá řada divů a zázraků daleko bohatších a ve smyslu církevním jistě daleko významnějších, než bylo toto vypuzení německého štípení Spytihněvova z kláštera sázavského. Ba naopak bylo lze jistě důvodně očekávat, že by tato episoda legendického tekstu mohla se dosti živě dotknouti církevních kruhů v cizině — jmenovitě benediktinských spolubratří německých, na jejichž pomoc při propagaci úcty nového světce byly jak Čechy, tak sám klášter sázavský jistě do značné míry odkázány. Ale legendista patrně příliš dobře cítil, že by vypuštěním tohoto nacionálně podbarveného motivu ochudil legendu o její podstatný kus, že by se dotkl jednoho z nejhlubších kořenů jejích, jejího vnitřního smyslu. A tak ne-

odvážil se ani slovem dotknouti se této partie, vpínající legendu svatoprokopskou hluboko ve vývoj nejen současného národního cítění českého, ale i ve vývoj českého kulturního života vůbec.

Skutečně: nacionální (opětuji ovšem: v soudobém slova smyslu nacionální) charakter kultu svatoprokopského tvořil substancielní rys jeho. Není jistě nadarmo, že v slavném vidění Jana, syna Svojslavova, v den českého vítězství nad Uhry u Kressenbrunnu, vedle svatého Václava a svatého Vojtěcha, jejichž účast ve vojenských podnicích českých panovníků měla už svoje precedens ve svrchu citované bitvě u Chlumce roku 1126, vystupuje jako třetí ochránce českého vojska, provázející v oblacích jeho boj — sv. Prokop „s berlou pastýřskou v patách za svatým biskupem jdoucí". Nacionální charakter, vtištěný zjevu světcovu starší literaturou a vzrostší ještě okolnostmi, za nichž došlo k jeho kanonisaci a které sepialy jej ještě více s národní ctižádostí českou, nemohl než učiniti jej symbolem bojujících Čechů — třebaže jinak monastický život i monastický kult jeho se tomu zřetelně vzpíral. Legenda svatoprokopská, jak vytvářela a rozvíjela se dál ve století XIII., nezřekla se ani v nových svých rozvilinách nacionálního motivu kroniky tak zv. mnicha sázavského. Naopak, tento motiv poutá vždy příznačněji pozornost české veřejnosti — která ocitá se zatím v nesnadném a rok od roku urputnějším zápase s německým živlem kolonisačním a jeho hospodářskou i kulturní převahou: U tak zv. Dalimila — podle mínění Šimákova, jak shora podotčeno, i za tímto jménem kryje se kněz, biskup olomoucký, Hynek z Dubé, příjmím Žák — vyostřuje se celá legenda právě jen v tuto scénu: O ostatním životě světcově kronikář ničeho neví, zato epi-

soda předjitřního vidění opatova upoutala jej tak, že mu už nestačí pouhý zápis staré kroniky, a snaží se jej rozvíti v obraz co možná drastický, obraz, kde svatý Prokop německého opata

..... vláčieše
za vrch, kyjem jej tepieše,
aby z kláštera šel veléše"

Že v německém paralelním tekstu Dalimila „Die pehemische Cronica dewcz", kde jinak motiv je uchován plně v téže podobě jako u českého originálu, je proti českému znění vypuzení německého opata ze Sázavy zdůvodněno zcela novým způsobem — nepořádným způsobem života opatova („der lebte czu mal unordenlichen") — je ovšem dobře pochopitelno a potvrzuje to jen důrazněji to, co o povaze a smyslu kultu svatoprokopského v Čechách ve XIII. století právě bylo řečeno.

Zjev prvního opata sázavského a jeho kult nevyjadřoval však, jak jsem shora podotkl, rodící se národní sebevědomí české jen jako symbol zásadního odporu proti cizím úchvatům na domácí půdě a jako argument pro přednostní práva českého člověka v české zemi. Od počátku ozývá se jiná důležitá připomínka existence národní, jiný důležitý kořen vznikajícího národního vědomí v jazykovém motivu, který vtiskla legendě svatoprokopské v ni zapřelená historie slovanské liturgie sázavské a který nebyl setřen ani neporozuměním pozdějších let pro tuto liturgii. Bylo by jistě ovšem chybou, kdybychom význam jeho pro starší údobí úcty svatoprokopské přeceňovali: jazyk v této době neznamená pro představu národa zdaleka ještě to, co dnes. Ale čím dále pronikáme do XIII. a v počátek XIV. věku, tím znatelněji vzrůstá důležitost jazykové stránky v národním cítění souvěkém — hlav-

ně, jak jsem shora vyložil, vlivem pronikání cizího živlu mezi obyvatelstvo české, kterýmžto procesem byl starý princip territoriální obrany, podkládající primitivní národní cítění předchozích generací, povážlivě narušen. Zajímavo je, že už tak zv. mnich sázavský — jakkoli sám byl, jak řečeno, ne už obřadu slovanského, nýbrž liturgie latinské a jistě také přesvědčen o správnosti svého ritu — v otázce liturgického jazyka nedíval se na sv. Prokopa a jeho řeholní štípení nikterak odmítavě — napak: dovedl je bránit proti těm, kteří namlouvali knížeti Spytihněvovi „per sclavonicas litteras haeresis secta ypocrisisque esse [fratres] aperte irretitos ac omnino perversos" — nechávaje se strhnout plně svou výřečností. Už jemu, jak se zdá, bylo zřejmo, že jedná se v tomto případě o urážku čehosi, co tvoří podstatný kus jeho národního příslušenství a jeho národního sebevědomí, že podezřívání domácího jazyka jako nástroje, jímž ďábel odvádí od svaté víry a lapá ve své sítě, je cosi hluboce urážlivého i pro Čecha, který jinak v otázce liturgie samé plně se podroboval zákonům Církve. Jen tak si vysvětlíme onen proud rozhořčení, který obrátil na hlavu neblahých rádců Spytihněvových: „O invidia, inextricabilis malitiae zelus! O invidia destanda, omnimoda malitia conglobata, ignis inextinguibilis!..." A jazykový odkaz prvního opata sázavského — v tom smyslu, jak setkáváme se s ním u autora naší kroniky sázavské — vzal za svůj patrně celý klášter sázavský — i když už slovanské knihy kdysi bratří Prokopových dávno a dávno byly spáleny. Kanonisační legenda, složená někdy s počátku XIII. věku, o které byla svrchu řeč, zachovává passus obrany liturgie slovanské, jak jsme jej četli ve starší kronice klášterní, opět beze změny. A zřejmě nezůstalo na Sázavě jen při tom-

to platonickém projevu náklonnosti a přízně k mateřskému jazyku většiny klášterníků. Jako jakýsi příkaz tradice světcovy zachovává klášter Prokopův i v dalším svém vývoji kult domácího jazyka. Bohužel, z literatury české, která byla při klášteře průběhem doby vypěstována, zachovaly se dnes celkem jen nerozsáhlé zbytky. Ale i z toho nevelikého pozůstatku, který lze pevněji určiti jako provenienci sázavskou, můžeme souditi na literární úsilí dosti vyvinuté a ne nezajímavé. Jeť česká legenda o svatém Prokopu, vzniklá na Sázavě v prvních deceniích XIV. věku, již mám tu na mysli, přes všechny námitky, jež proti ní byly vzneseny ještě v poslední době (srov. na příklad Jakubcovy Dějiny literatury české, str. 49) — literárním kusem na svoji dobu skutečně všeho respektu hodným. Obsahově navazuje ovšem úzce na starý tekst, jak byl jejímu autorovi k disposici v kronice tak zvaného mnicha sázavského, v kanonisační legendě z počátku XIII. věku a v jiných zpracováních k těmto dvěma hlavním pramenům se připínajících, a přejímá jen s nepatrnými celkem odchylkami vše, co tu čteme v místech pro nás zajímavých. Význam její však tkví především ve stránce formální, v tom, k jakému stupni výrazové dokonalosti dospěla, a jak dovedla v novém jazyku a v nové formě zmoci danou obsahovou látku. A tu neodepřeme jí istě určitého uznání — jak pokud jde o celkovou, rovnoměrně v podstatě rozvrženou komposici její (komposici arci ve smyslu středověkém), tak pokud jde o pevně a s podivuhodnou konkrétností zachycený detail. Je to tím podivuhodnější plus, čím nesnadnější bylo dojista postavení skladatele této legendy — zejména vzhledem k jiným legendickým autorům současným či předchozím, kteří, uchylujíce se k legendickým látkám zpracovaným už

dříve a jinde — o umučení Kristově, o Panně Marii, o Jidášovi, Pilátovi, sv Alexiovi, sv. Jiří, sv. Kateřině, sv. Marketě, sv. Dorotě atd. — měli přece jen před sebou určité básnické předlohy, určité opěrné body — ne-li ve smyslu jazykovém, tož jistě aspoň ve smyslu komposičním, ve stavbě dějové a pod. Legenda svatoprokopská, o níž je řeč, je první česky psanou a skládanou legendou o českém světci. kterou v naší literatuře dnes známe. Ani nejpopulárnější národní patron naší gotiky, svatý Václav, nedočkal se tak záhy českého vylíčení svého života jako první opat kláštera sázavského. Snad arci neznáme dnes už legendické tvorby našeho XIII. a počínajícího XIV. století v té plnosti, v jaké by bylo třeba ji znát. Ale pro domněnku, že naše legenda svatoprokopská byla skutečně první česky psanou a skládanou legendickou biografií českého světce, mluví především stará tradice klášterní, kterou legenda sama podtrhuje svým v detailu proti jiným legendám ještě zesíleným důrazem na jazykovou stránku svatoprokopské historie, a ovšem i jiné důvody, jež na tomto místě prozatím nemohu podrobněji probírati. Její tekst je nepochybně i v této souvislosti zvlášť výrazným dokladem začlenění úcty svatoprokopské v dějinný vývoj našeho národního vědomí — v tom smyslu jak jsem právě svým předchozím výkladem byl naznačil.

*

Vznosná gotika doby lucemburské — vzpínající se smělým duchovým klenutím do závratných výšin neviditelného života — znamenala v nejednom směru vyvrcholení kultu svatoprokopského, rozvinuvšího se v přečetných rozvilinách už v předchozích letech našich dějin. Vlastní legendě svatoprokopské nedostává se sice už nového, plně samostat-

ného zpracování, nového obohacení obsahového — nicméně četné variace, se kterými setkáváme se v rukopisných památkách této doby a které rozlišují její tekst v několikero formálně velmi různých čtení, svědčí velmi zřetelně o tom, jaké zálibě se osobnost prvního opata sázavského těšila i v naší gotice XIV. a počínajícího XV. věku. Jen mezi rukopisy pražské universitní knihovny shledal jsem vedle tekstů, přidržujících se v podstatě znění staré legendy svatoprokopské, jak byla publikována kdysi Jos. Jirečkem v I. svazku Pramenů dějin českých, dvojí závažně odchylné přepracování staré předlohy: legendy „Fuit beatus abba Procopius", a „Beatus igitur abbas Procopius nacione Bohemus". Jistě však, že mnoho z rukopisů, týkajících se tak či onak osobnosti a historie prvního opata sázavského, z XIV. století přišlo na zmar v dobách pozdějších, jmenovitě za válek husitských, které postihly krutě především vlastní střed kultu svatoprokopského — klášter sázavský. Tak na př. ze zmínky v kronice Beneše z Weitmile víme, že existovala jakási blíže neoznačená kronika sázavská, která popisovala osudy klášterní v počátcích doby lucemburské, a zaznamenávala při tom i jednotlivé zázraky na přímluvu světcovu se udavší, představujíc tak současně i jakési další pokračování staré legendy světcovy. A jistě také že byly vedle legend ještě jiné a jiné doklady kultu svatoprokopského v soudobé literatuře hagiografické: Mezi rukopisy XIV. věku nacházíme i přepisy officií na den sv. Prokopa, v bohaté ornamentice hymnické latiny soudobé, oslavujících jeho život a příklad, homiletická vylíčení jeho životních osudů (sermones) a j. I do světské literatury konečně proniká na nejednom místě záře těchto hagiografických tekstů. Stačí listovati jen soudobými kronikami: Pulkavou,

Marignolou a zejména právě zmíněnou kronikou Beneše z Weitmile, abychom postihli v četných zápisech zázraků světcových, k roku 1316, 1321, 1325 atd., odraz bohatě epické legendy, ovíjející postavu prvního opata sázavského. Ale nejen v literatuře — i ve vlastním životě této doby, jak známe jej ze soudobých pramenných dokladů — lze zachytit na mnoha a mnoha místech zvučnou a výmluvnou odezvu jména Prokopova. Ikonografie uměleckých památek této doby setkává se s jeho podobou mezi postavami českých patronů na známém Veraikonu v kapli sv. Silvestra v katedrále svatovítské, ve slavném mosaikovém obraze nad jižním portálem téže katedrály, v památné galerii světeckých postav v kapli Sv. Kříže a sv. Kateřiny na Karlštejně a jinde a jinde. Nejhlubším dokladem kultu svatoprokopského v Čechách lucemburských byl pak Karlem IV. roku 1347 založený klášter v Praze na Slovanech, kterýž měl kvésti „ke cti Boží, ke cti blahoslavené Panny Marie Matky Páně a na pamět a čest přeslavných Jeronyma, Cyrila, Metoda, Vojtěcha a Prokopa, dědiců království českého". To nebyl jen prostý hold veliké památce světcově, to bylo zároveň hlubší uznání jeho duchovního odkazu, kterému dodával na závažnosti ještě více způsob, jakým k založení tohoto kláštera slovanského obřadu došlo. Významu jeho dotkneme se ostatně ještě jednou níže.

Je pochopitelno ovšem, že ani v době, která znamená zároveň prudký vzmach národního sebevědomí českého, kdy nositel koruny svatováclavské dostává se na trůn císařský a s ním i celý národ do popředí politických událostí evropských, nezanikl nacionální rys, vlastní osobnosti prvního opata sázavského od počátku jeho úcty. Ve svatoprokopských legendách XIV. století, pokud jsem měl mož-

nost je sledovat, nikde nechybí známá episoda nočního setkání německého opata, dosazeného Spytihněvem, s pohněvaným světcem. Naopak i poměrně velmi zkrácené jinak zpracování, jako je shora zmíněné „Fuit beatus abba Procopius", kde ostatní události života světcova jsou zaznamenány jinak stručně nebo dokonce zahrnuty v pouhé povšechné zmínky bez konkretních epických údajů, zachovává tuto episodu v plném rozsahu — tak, jak ji známe z výše dotčené kroniky mnicha sázavského a kanonisační legendy Prokopovy. Je vidět, že ani v Čechách za doby Karlovy neotupělo ještě nikterak napětí, které vytvořilo se za vlády posledních Přemyslovců mezi vlastním, česky mluvícím obyvatelstvem království a německými přistěhovalci, kolonisujícími městská sídliště v zemi. Jen jedinou legendu jsem nalezl mezi rukopisy XIV. století, obsahujícími život sv. Prokopa, pokud byly mi přístupny — kde scéna nočního setkání německého opata, dosazeného proti nástupci Prokopovu Vítovi, se světcem je poněkud oslabena. Je to výše zmíněný tekst „Beatus igitur abbas Procopius nacione Bohemus" z pražské universitní knihovny (VIII D 18). I tam je sice vlastní epický obsah místa zachován — až na úvodní výklad — dosti pečlivě, ale formálně setkáváme se tu s velmi pronikavými změnami, jež podstatně oslabují vlastní smysl celého líčení: Opat, kterého kníže Spytihněv dosadil na místo bratrovce Prokopova Víta, není tu označen už jako Němec, nýbrž prostě jako „advena, qui a latere ducis missus fuit", také narážky na slovanský bohoslužebný jazyk mnichů sázavských a podezření z něho vyvozovaná jsou vypuštěny a ovšem zmlkla i ona rozhořčená výmluvnost, kterou kdysi autor tak zvané sázavské kroniky stíhal řeholníky, vetřevší se do kláštera Prokopova. Nemýlím-li se, jde tu

o zpracování legendy svatoprokopské, které vzniklo v nějaké německém prostředí — ať už klášterním či jiném — v Čechách a které proto hledělo se vyhnouti všem výrazům pohrdání, jimiž častoval starý kronikář resp. legendista německého opata a nepřímo i jeho spolubratry. Svatý Prokop byl v této době — jako konečně od počátku — patronem celého království a jako k takovému hlásili se k němu všichni obyvatelé Čech bez rozdílu národnosti. Tehdejší vlastenectví, třebaže, jak jsem shora připomněl, už zřetelně se ozývá v něm moment jazykový, nerozlišovalo ještě tak ostře skupiny linguistické, jako vlastenectví dnešní. I český Němec cítil „česky" — alespoň ve smyslu místně patriotickém a přejímal proto ve svůj duchový život i duchové symboly země, v níž žil. Víme, že český Němec dovedl si zpracovati Dalimila ve svém smyslu, zachovávaje jeho protiněmecký ostrý odpor ve smyslu odporu proticizineckého, namířeného proti vetřelcům, kteří jsou stejně nepřáteli českých jako německých svobodných obyvatel království, překážejíce jim jak hospodářskou, tak politickou svou konkurencí. Naše verse legendy svatoprokopské „Beatus igitur abbas Procopius nacione Bohemus" má se pak k českému, či lépe řečeno: z českého prostředí vzešlého originálnímu tekstu této legendy v podstatě stejně jako německý Dalimil k Dalimilovi českému. Snad ovšem — a ani tato možnost není, myslím, úplně vyloučena — byla verse legendy svatoprokopské „Beatus igitur abbas Procopius nacione Bohemus" v episodě o nočním vidění německého opata, dosazeného Spytihněvem, neutralisována také z jiného důvodu. Snad měla tato verse legendy býti jakýmsi průvodním tekstem, s nímž měla býti přijata osobnost českého národního světce v kult celého západního křesťanstva tehdej-

šího. Český národ v této době, jak řečeno, pronikající vítězně v popředí celé Evropy, potřeboval jakési legitimace, jakéhosi důkazu své duchovní vyspělosti a převahy. A tu mu — úplně v duchu vznosné gotiky současné — měli dáti především jeho světci. Svatý Václav, jak známo, proniká za panování Karla IV. mezi přední světecké postavy celého Západu: jeho oltář v nejbližším sousedství hrobu prvního zástupce Kristova, apoštola Petra, připomíná poutníkům scházejícím se „ad limina apostolorum" jeho slávu stejně jako svatováclavská kaple při legendami opředeném hrobě prvního obnovitele svaté říše římské národa německého Karla Velikého poutníkům cášským nebo chrámek v památném Ingelheimě na Rýně a j. A jistě že by byl Karel IV. býval rád i rozšíření kultu svatoprokopského po současném Západě. Založení kláštera na Slovanech, v němž většina dosavadních autorů (mezi nimi i na př. J. B. Novák ve své studii „Patriotismus Karla IV.", otištěné v XXXII. ročníku Českého časopisu historického) spatřovala spíše výraz jakýchsi nábožensko-kuriosních zálib Karlových, možno aspoň v této souvislosti považovati přece jen za akt cílevědomý, který měl manifestovati v očích Západu, upírajících se k nové, mladé metropoli střední Evropy, pravověrnost slovanského ritu bohoslužebného a tím i jaksi nezávadnost světeckého zjevu Prokopova — zasaženého jinak přece jen jakýmsi stínem pochyb nebo aspoň nejistoty v očích přísně ortodoxní soudobé Francie, Italie, Německa atd. Svatý Prokop, jehož současné officium církevní (rukopis pražské universitní knihovny VIII G 29: Age, mater ecclesia, tanti festa gaudii que decorant solempnia merita Procopii) slavilo jako „lumen Bohemiae", jako nejkrásnější plod, jejž „intus fructifera Bohemia... germinavit, de

quo una letifera vox populo prosperavit" — mohl býti po pravdě novou ozdobou mladé koruny svatováclavské, novým doporučením českého živlu v očích ostatního západního křesťanstva — i konečně novou oporou politických plánů Karlových, mířících přes veškeru svoji realističnost v hlubokých a opojných perspektivách do budoucnosti. A není vyloučeno, že, jako se staral o propagaci úcty svatováclavské novým zpracováním starého legendárního tekstu, staral se, či chtěl se postarati i o rozšíření kultu svatoprokopského — arci ve formě, která by právě se stanoviska propagačního byla přijatelna i mimo hranice českého království.

Ovšem kupodivu — snaha Karlova o zevropštění světeckého zjevu Prokopova, která proniká současnými prameny (i zmínky v kronice Beneše Krabice z Weitmile a zmínky v kronice Marignolově o sv. Prokopu, jichž jsem se svrchu dotkl, jsou jejími doklady) — nedosáhla ani takového úspěchu jako u sv. Václava — třebaže jméno samo nebylo jistě evropskému Západu při svém řeckém původu tak nesrozumitelné jako u tohoto svatého vévody a třebaže nad to měl císař v tomto případě k disposici i celý řád benediktinský, s chloubou zaznamenávající prvního opata sázavského mezi svými příslušníky. Rukopisy legendy svatoprokopské po cizích klášterních knihovnách z této doby, pokud o nich mluvíme, vděčí svůj původ buď blíže neznámé náhodě nebo právě zmíněnému vlivu řádové pospolitosti benediktinské, nijak však neprozrazují stop vlastní propagační činnosti Karlovy. Svatému Prokopovi zůstaly příliš hluboko v jeho duchové fysiognomii vtisknuty rysy, které činily jej duchovým zjevem a symbolem specificky českým, srozumitelným a pochopitelným plně právě jen na půdě, ze které byl rostl. Ale prá-

vě v tomto svém territoriálním a národním zakotvení nabývala postava světcova vždy většího významu, čím více vyostřovalo se — zejména za doby syna Karlova Václava IV. — ono vnitřní napětí v zemi, jehož svědkem byl sv. Prokop od počátků své úcty a jež jeho zjev také sám do značné míry charakterisoval. Není jistě nadarmo, že mezi rukopisy svatoprokopských legend v pražské knihovně universitní, o kterých jsem se byl svrchu několikrát byl zmínil, celá řada pochází právě z počátku XV. věku. Tak na př. rukopis X B 7 (část z roku 1406), X A 26 (z let 1403—1416) a konečně I B 17, kde život světcův je umístěn v řadě soudobých traktátů Štěpána z Palče a jiných autorů. Doba Husova, kdy stín kacířství, kladeného za vinu kazateli kaple betlemské, padal na celou zemi, jako by s jakousi sebeuklidňující důvěrou utíkala se k legendě, v níž s tak výmluvným rozhořčením byli odmítnuti ti, kteří obviňovali domácí české lidi „heresis secta ypochrisisque esse aperte irretitos".

Husitství samo ovšem, které prudkým přívalem svým zaclonilo na čas slavný obraz karolinské gotiky české, znamenalo značné oslabení kultu prvního opata sázavského. Především padl v obět revoluci klášter sázavský, středisko úcty svatoprokopské, odkud tato programově šířena nejen po Čechách a českých zemích, ale i — prostřednictvím bratří řádových — po celé západní Evropě — a to jistě ve všech možných formách literárních, výtvarných atd.: Nemáme sice zpráv o vypálení kláštera — prameny zmiňují se pouze o opanování Sázavy roku 1421 vojsky pražskými — ale není pochyby, že mniši, kteří obývali klášter, byli vypuzeni, a život, který se dotud rozvíjel v základu sv. Prokopa, ustal. Také zboží klášterní bylo rozebráno hrabivýma rukama světskýma. — Ještě více však než ztráta toho-

to ohniska úcty svatoprokopské působily na její oslabení v době husitské po mém názoru určité vnitřní příčiny, jejichž kořen dlužno hledati v samé povaze veliké bouře. Náboženský charakter, který ovládl toto hnutí, vyvěrající jinak z celé řady pramenů rázu sociálního, hospodářského i politického, nebyl přízniv příliš starému středověkému monastickému ideálu, který tvořil podstatnou složku svatoprokopského kultu. Rokycana ve své Postile přímo útočně se obrací proti staré legendě světcově. A také národnostní ovzduší, vytvořivší se v zemi revolucí husitskou, nedodávalo osobnosti prvého opata sázavského toho dramatického akcentu a té symbolické působivosti, jakou měl v Čechách předhusitských, kde živel německý, nyní neodvratně zaražený ve svém pronikání, a z většiny míst přímo vytištěný, byl přece jen nebezpečným konkurentem vlastního domácího obyvatelstva. V tomto oslabení prudkého napětí mezi českou a německou složkou obyvatelstva viděl bych dokonce snad, ne-li přímo hlavní, tož jistě jednu z prvních příčin úpadku úcty svatoprokopské v našich zemích v údobí pohusitském.

Úplně ovšem kult světcův nezanikl ani po velké naší náboženské revoluci XV. věku. V této věci je jistě třeba velmi omeziti soud Kráslův, který ve svém líčení úcty svatoprokopské přechází údobí husitské a pohusitské úplným mlčením, cituje z této epochy jen z ciziny dva pozdní poměrně ohlasy jeho legend, jak zachovaly se — zřejmě vlivem řádové tradice benediktinské — u Ondřeje Langa, opata kláštera Michaelsbergu v Bamberce a jeho vrstevníka, známého opata sponheimského Jana z Trittenheimu (Trithemia). Stačí opět poukázati k shora několikrát zmíněným legendickým tekstům pražské universitní knihovny, v nichž celá řada hlásí se charakterem pře-

pisu do XV. věku, některé (adlig. 40 F 10) až do samého sklonku tohoto století. Vlastní dobou opravdového úpadku úcty svatoprokopské bylo teprve století reformace německé — století XVI. Přinesla-li epocha pohusitská při všech všudy shora vytčených nepříznivých momentech přece jen *oslabení* starého národního kultu českého, bylo údobí, počínající vládou posledního Jagailovce na trůně českém, dobou skutečné *negace*, skutečného *popření* jak základních podmínek, vytvářejících tento kult, tak jeho sama.

Náboženský život země, kde v necelých třech desetiletích od vystoupení Lutherova převládlo značnou většinou jeho učení, neponechával už místa nejen monastickému ideálu středověké legendy, proti němuž obrátilo se už husitství, ale ani světecké svatozáři, obklopující dotud postavu prvního opata sázavského. Tam, kde ovládla these o predestinaci člověka, nemohlo býti světců, a zjev svatého Prokopa, který dotud upoutával nadpřirozeným světlem z něho vyzařujícím, chtě nechtě sestupoval v řady všedních smrtelníků, zůstávaje jen jedním z oněch vzorů víry a dobrých skutků, jež podle tekstu t. zv. České konfese z roku 1575 „mohou a mají v církvi k jejímu tudy vzdělání zachovány býti". — Ale i současné národnostní poměry v zemi přispěly nemálo, že na postavu slavného kdysi patrona království, v němž gotika XIII. a XV. století ztělesnily do jisté míry svůj odpor proti pronikajícímu cizáctví a jmenovitě proti útočícímu živlu německému, počalo se zapomínati. Dobu od vstupu německé reformace na naši půdu možno v ohledu národnostním nazvati u nás jistě právem dobou *assimilační:* V XV. století, kdy nebezpečná konkurence německého živlu v zemi byla odstraněna vypuzením nebo počeštěním představitelů jeho hospodář-

ské a politické expanse — došlo k jakémusi vnitřnímu uvolnění v zemi. Napětí česko-německé stalo se otázkou zahraniční, uvnitř odpor proti Němcům ochaboval, protože nebylo tu již oněch povzbuzujících momentů v zájmových třecích plochách mezi oběma národnostními skupinami obyvatelstva. V XVI. století i v takto formulovaném poměru česko-německém však nastává další uvolnění, když otázka náboženská, která tvořila dotud jednu z hlavních příčin zahraničního antagonismu mezi Čechy a Němci, vlivem reformace Lutherovy se mění a z ortodoxně katolických sousedů království, se zjevným či tajeným nepřátelstvím vzhlížejících k českým kacířům, stávají se kacíři daleko radikálnější než byli naši husité. Není divu, že národ, který si už nebyl vnitřně tak živě vědom nebezpečí konkurence německé v zemi, a který byl nad to i na venek svou dlouholetou kulturní isolací poněkud vysílen, otevřel dokořán svoje dotud pevně uzavřené brány přátelsky vstupujícím cizincům, hlásícím se k němu nyní i se souvěreckou solidaritou. Dochází k jakémusi pozvolnému prolínání živlu německého v českou državu národní — prolínání, jež bylo tím nebezpečnější, že bylo současně podporováno i silnými hmotnými zájmy mohutnícího renesančního podnikatelství české šlechty. A toto nové ovzduší — ovzduší, jak řečeno, par excellence assimilační — nebylo ovšem nikterak příznivo starému symbolu tvrdého gotického nacionalismu: postavě sv. Prokopa, vyhánějícího berlou a ranami německého vetřelce — „hominem indignacionis plenum“ — z kláštera postaveného především pro české mnichy.

Skutečně nacházím v této době v naší literatuře už jen membra disiecta — trosky staré krásné legendy svatoprokopské. Ani Václav Hájek z Libočan, který jinak s takovou obli-

bou uchovával a přemalovával kdejakou barvitější a monumentálnější scénu ze starých českých dějin a kterému konečně jako katolíkovi nebyla jistě postava prvního opata sázavského tak cizí, jako evangelickým jeho souvěkovcům — nezachoval ve své mnohomluvné kronice z tradice staré kroniky sázavské nic než přestručnou zmínku o světci, který „přijal na se zákon a oděv sv. Benedikta, a oblíbiv sobě místo jedno ve skále nad řekú Sázavú, odtud tisíc ďábluov, jenž tu přebývali, vypudil, a shromáždiv některé nábožnější kněží týmž oděvem je odíl a pod řeholou jim býti ustanovil a spolu s nimi tu klášter ve jménu blahoslovené Panny Marie a sv. Jana Křtitele založil a velmi trpký a nábožný život vedl, takže se tomu bratří tu s ním obývajíce divili a jeho svatým modlitbám se poroučeli" — zápis o (jinak ze starých legend neznámém) snu knížete Břetislava, vyzývajícím jej k dostavění kláštera sázavského a o (také jinak nedoložené) účasti sv. Prokopa na procesí, přinášejícím tělo sv. Vojtěcha z Hnězdna a konečně připomínku o smrti světcově. Starý tekst zřejmě se rozpadl Hájkovi pod rukama v neporozumění a drobné motivy nové, kterými jej doplnil, ukazují jen, jak zkalilo se v této době už dávné epické podání. Stejně však jako Hájek zachytil postavu prvního opata sázavského jiný katolický kronikář této doby — Jan Dubravius. „Kronika církevní" Bohuslava Bílejovského dotýká se jen letmo založení kláštera sázavského, „v němžto sv. Prokop s bratřími službu Boží, procesí i všechna zpívání českým jazykem způsobil", a u Kuthena a Veleslavína omezují se rysy slavného kdysi obrazu jen na několik slov. Až zase Paprocký ve svém „Diadochu" oživil jeho památku výrazněji — ač ani jeho připomínka nerozvíjí se než v pár frází, opřených o Hájka.

Nejzajímavěji doličují celou historii kultu svatoprokopského a jeho proměn v našem XVI. století osudy nacionálního motivu staré středověké legendy o prvním opatu sázavském, který jsme učinili vlastním středem pozornosti naší v přítomné studii. Motiv ten v našem XVI. století takřka mizí. U Hájka, který zase dovedl jinak velmi značně rozezvučeti struny nacionálně podbarveného tónu, není ani stopy po episodě, ještě v XV. věku uchovávané v přepisech legend svatoprokopských v plném epickém rozsahu. Stejně u ostatních kronikářů, jichž jmen jsem se dotkl — s výjimkou snad jen vzdáleného odlesku u Bílejovského, který jsem citoval svrchu. Ani rozsáhlé veršování Šimona Lomnického v jeho „Životech některých svatých krátce sepsaných a v rytmy složených" (znám je z rukopisu pražské universitní knihovny XVII H 10) — ačkoli jinak dosti podrobně zpracovává epický obsah starých legendických tekstů — nenavazuje na nacionální rys historie svatoprokopské, jak jsme jej mohli postihnouti shora v době gotické, než velmi krotce v začátku svého skládání:

„V ony pominulé časy
v české zemi v vlasti naší
byl jeden opat vznešený
Prokop jménem tak řečený.
Jsa pravé přirození Čech
ku poctivosti jiných všech
památku dobrou ostavil
národ svůj Bohu oslavil."

Po epicky výmluvné episodě o vyhnání německého opata z kláštera sázavského svatým Prokopem, která — znovu připomínám — ve starších versích legendy svatokroposké tak živě upoutávala pozornost zpracovatelů a pře-

pisovačů — není v celé skladbě ani potuchy. Jen jako příklad dobrých ctností, zbavený úplně drsné příchuti gotického nacionalismu a spíš poněkud nakašírovaný, ožívá sv. Prokop v těchto tvrdě, s řezbářskou primitivností lazených verších.

V době, kdy Lomnický psal svoji skladbu — to jest někdy na rozhraní 80. a 90. let XVI. věku — začínal ovšem národní motiv starého legendického podání o prvním opatu sázavském v českém duchovém životě přece jen zase oživovat. Situace v druhé polovici XVI. století nabývá u nás zase znovu určitého nacionálně podbarveného napětí. Ne tak šlechta, u níž — zejména u kruhů vyšších — působily jistě už tehdy velmi silně její styky s mezinárodním ovzduším hradčanského dvora ve smyslu neutralisačním — ale zato tím silněji střední vrstvy soudobé české společnosti: měšťanstvo a poměšťanštělé kruhy drobného rytířstva — začínají reagovati dosti silně na pronikání německého živlu do země a jeho hospodářskou konkurenci s domácím obyvatelstvem. Zikmund Winter a v poslední době opět znovu Josef Klik vylíčili dosti podrobně ve svých pracích tuto pozvolna postupující obnovu starého protiněmeckého odporu v zemi, která ovšem byla živena i určitými momenty politickými, a dokonce i — jak novější badání ukazuje — odezvami z náboženských bojů, třenic a polemik soudobých. V rámci jejím uplatnil se znovu — a to je opět příznačné pro celou povahu našeho kultu svatoprokopského — i nacionální motiv staré klášterní legendy o prvním opatu sázavském: Jakoby vzdálenou ozvěnou z bohaté epochy karolinské gotiky — zaznívá k nám jméno svatého Prokopa v t. zv. proroctvích Slepého mládence, jež objevují se u nás, pokud lze zjistit, někdy koncem let padesátých XVI. věku. Neznáme sice autentic-

kého tekstu těchto proroctví z doby předbělohorské resp. předrudolfinské, ježto veškery dochované exempláře přes starší dataci v titulu pocházejí zřetelně až ze století XVII. — ale nic nám nebrání, abychom odezvu našeho legendického motivu, jak k nám zní z dochovaných výtisků, nepovažovali za starou a původní — tím spíše, že je dochována i ve versích jinak dosti odchylných: Svatý Prokop vystupuje tu s oním typickým gestem, s nímž zachytili jsme jej shora v úvodu našeho čtení: Po veliké bitvě, kterou proroctví předpovídá a při níž národ český — s velikými ztrátami, ale přece jen vítězně — odrazí příval nepřátel svých — přijde spolu se svatým Václavem a „s berlí vyháněti nepřátele bude". Že tato proroctví, jež sama hlásí se do doby Karla IV., byla výrazným projevem regenerace soudobého nacionalismu, o níž jsem se zmínil, netřeba tuším podrobně vykládat.

Ale nacionální motiv legendy svatoprokopské, který se jednou ozval v obnovujícím se nacionalismu předbělohorských Čech, neomezil se jen na pouhou odezvu v anonymním a spíše lidovým vrstvám určeném proroctví. Rostl kořeny hlouběji a hlouběji. Snad i církevní slavnost přenesení ostatků světcových z polozpustlého už kláštera sázavského r. 1584, která byla vykonána s neobvyklou pompou a okázalostí, navazovala do jisté míry na rostoucí oblibu světcovu v nacionálně živých vrstvách české společnosti. Víme, že úsilí protireformační dovedlo dobře využíti jiných národních tradic českých: Jesuité na př. podivuhodně pronikali kupředu pod egidou kultu svatováclavského. A kult svatoprokopský byl by se mohl nadíti úspěchu v nejširších vrstvách soudobé české společnosti. Bohužel, kázání, které měl při této příležitosti známý probošt kostela svatovítského a šiřitel kultu prvního opata

sázavského (v „Bohemia pia“) Jiří Berchtold Pontanus z Breitenberka, se ztratilo. Zato však myslím, že je dosti výmluvné nové vydání legendy svatoprokopské, které obstaral Pontanovi blízký Mikuláš Salius „partim ex annalibus Bohemorum, partim ex antiquo manuscripto“ pro známou velikou legendickou sbírku německého kartusiána Vavřince Suria „Vitae sanctorum“ a jež nechává protiněmecký motiv starého legendického tekstu rozezníti se v plném rozsahu, omezujíc se jen na úpravy rázu stylistického, formující starou středověkou latinu kronikářovu v duchu elegantnější řeči soudobého humanismu.

V samém závěru dějinného údobí předbělohorského, v roce 1618, který znamená už celým svým prostředím počátek jedné z nejtěžších krisí, kterou národ náš vnitřně zažil a jeden z nejtěžších vnitřních (a především vnitřních) zápasů jeho dějin — objevuje se pak zvlášť výrazný doklad nového vzrůstu úcty svatoprokopské a jejího národního obsahu v legendě, kterou rozhodl jsem se v přítomné své práci publikovat.

*

Je to opět rukopis pražské universitní knihovny, dochovaný mezi jinými jejími rukopisnými památkami pod signaturou XVII A 26. Označen je vzadu datem A 1618 — bez bližšího určení dne či měsíce tohoto léta. Autor podepsal se pod tímto datem pouze začátečními písmenami: K. K. z L. Určiti bezpečněji jeho jméno z monogramu, není bohužel možno, a také, pokud vím, nikdo z badatelů, kteří se až dosud rukopisem tím zabývali (Krásl, Truhlář — oba arci jen zmínkou), se o to nepokusil. Možností aplikace na různé šlechtické rody české a jejich příslušníky je tu celá řada a nějaké pevnější opory pro volbu určitého jména tekst neposkytuje.

Tekst legendy sám není totiž patrně než českým vzděláním nějakého starého středověkého podání o prvním opatu sázavském. Říci ovšem přesně, kterého, se zatím neodvažuji, protože nemáme dosud ani řádného vydání dochovaných legendických tekstů svatoprokopských — natož rozpisu jednotlivých jejich variací. Pokud jsem sám mohl zjistiti, blíží se nejvíce kratšímu zpracování legendy o prvním opatu sázavském z XIV. století „Fuit beatus abba Procopius" (jinde „Fuit itaque beatus abba Procopius"), o kterém jsem se stručně zmínil shora. Z něho přejal náš autor či překladatel skoro slovně vstupní partii, z něho i dále čerpá jak ve vlastním epickém obsahu, tak, pokud jde o formální výpravu tekstu (tu přejímá na př. určitá úsloví, obrazy a pod.). Ovšem proti legendě „Fuit beatus abba Procopius" má zpracování z r. 1618 většinu partií podstatně zkrácených, jmenovitě ke konci vyprávění. Snad byly zkráceny už v latinské předloze, kterou měl K. K. z L. před sebou a která představovala nějaký značně sestručnělý variant tohoto legendického zpracování, snad zkrátil je sám ve svém převodu — po zvyku své doby. Nevylučuji ovšem ani, že přepisoval prostě nějaký starší překlad legendy svatoprokopské, související s tekstem „Fuit beatus abbas Procopius", k němuž přivedla jej naivní či hlubší záliba a který upravil v duchu své doby a svého prostředí. Rozhodnutí v tomto případě bude spíše věcí filologů než věcí historikovou.

Ať už však další vědecké badání určí provenienci svatoprokopské legendy z rukopisu XVII A 26 pražské universitní knihovny a její poměr k legendickému zpracování „Fuit beatus abba Procopius" blíže jakkoli — není jistě pochyby, že tento rukopis má značný význam jako památka své doby: jejího smýšlení, cítění

a i nálady, která ovládala v české společnosti na počátku osudného pro ni zápasu s dynastií habsburskou. Těžisko dokumentu nepochybně spočívá opět v onom nacionálním akcentu legendy svatoprokopské, který jsme sledovali shora a který uplatňuje se i v tomto tekstu s plným důrazem: Kdežto ostatní epická náplň starého středověkého podání většinou je tu velmi podstatně sestručněna, vyprávění o předpovědi Prokopově, týkající se vypuzení slovanských mnichů ze Sázavy a jejich návratu, a o střetnutí se německého opata se světcem v hodině předjitřní, rozvíjí se — sledujíc z povzdálí tekst „Fuit beatus abba Procopius" — v značné a jistě ne bezvýznamné vyprávěčské šíři. A právě tímto akcentem vřazuje se legenda naše velmi zajímavě v proud duchových dějin své doby a jejich dochovaných písemných dokumentů.

Rok 1618, ve kterém byla psána (či přepsána) naše legenda svatoprokopská — je rok památný i jako datum drobného spisku „Proti hostinským v Čechách se do kostelův tlačícím jazykům na nedbalého Čecha učiněný okřik", jehož autora „přirozeného jazyka svého milovného Čecha" Sanctia Lampra určil před časem (v Časopise Českého Musea 1910) Josef Volf v známém českém historikovi M. Pavlu Stránském. Byla to doba — po stránce nacionální — jistě velmi pohnutá. Ostře vyjadřují to i zápisy známého renesančního zbojníka kutnohorského Mikuláše Dačického z Heslova, který už dříve horlil ve svých pamětních záznamech velmi živě proti cizincům, vykořisťujícím prý zemi českou a chtějícím Čechům výsledky jejich práce vydříti:

„z cizí práce rozkoš jmíti
a svou vůli provoditi
a vše všudy připraviti".

Co chvíli ozve se v jeho pamětech, k těmto letům se vztahujících, prudká narážka na německou kořistivost, neupřímnost a nevybíravost — ať už je to ve zmínce o pokusech norimberského kapitálu o získání stříbrných dolů kutnohorských nebo ve zmínce o Jiříkovi Fuldovi „Němečkovi všetečném" nebo v drobném citátu o Theobaldu a Anastasiu Hokovi „Germanech, Němcích cizozemcích", o nepřátelské armádě, čekající na českou nesvornost, atd. I Dalimil — dávno zdánlivě zapomenutý Dalimil — proniká v době, v jejímž středu jsme se naší legendou ocitli, znovu do popředí soudobých hovorů i soudobého myšlení. Už Stránský užil úvodem ke svému „Okřiku" citátu z této staré středověké rýmované kroniky — a v posledním roce rebelie — 1620 — vydává Pavel Ješín z Bezdězce celé toto skládání v knize dnes velmi vzácné, při tom však jistě neobyčejně významné i charakteristické pro údobí osudné rebelie české a jeho společnost. Bylo-li už dříve jistě dosti příčin, které vedly k přiostření národní citlivosti na straně české hlavně v momentech hospodářských, ale i, jak jsme slyšeli, v politických — doba vlastní politické krise, otevírající se rokem 1618, jich zřejmě ještě přimnožila. V zápasu, který nadcházel, mohla nacionální hesla, připravená předchozím vývojem a vybroušená zejména posledními lety, státi se velmi účinnou zbraní a proto nesměla zrezivěti.

Naše legenda svatoprokopská stýká se na některých místech až nápadně úzce s právě dotčenými doklady živého nacionálního cítění českého z posledních let před Bílou horou. Zejména na Stránského bych chtěl v této souvislosti ukázat: Jeho závěr, že jako katolíkům tak ani straně podobojí „do duchovních povinností na místa přirozených a pravých Čechů, jimž chrámové Boží a nadání jich po předcích

jejich Češích vlastně k užívání náleží, [žádní cizozemci se] vkládati a vtírati nemohou" — plně odpovídá známé nám scéně legendy svatoprokopské, která je zachována i v našem tekstu a v níž svatý Prokop opatovi vetřelci důrazně připomíná: „Vězť, Němče, žeť sem já synům duchovním u Hospodina uprosil tohoto kláštera obydlí, ale ne tobě, Němče, kterýž jsi v to neprávě všel." Ale i u Dačického nalezli bychom snadno místa, jež odpovídají jakousi vzdálenou odezvou zvučným a energickým slovům rozkazu Prokopova z naší legendy. Jeho invektivy nejsou sice namířeny přímo na cizince, kteří vtírají se do země na nadání církevní, ale přece jen v základě míří svým ostřím proti témuž živlu jako legenda o zakladateli kláštera sázavského. A o styčných bodech mezi naším tekstem svatoprokopským a t. zv. Dalimilem, není třeba po tom, co bylo shora řečeno o poměru staré legendy sázavské a skladatele této rýmované legend kroniky, obšírně vykládat. Podotýkám jen, že episoda legendy svatoprokopské o vyhnání vetřelého opata Němce z kláštera sázavského, v niž zúžil se autorovi starého skládání celý legendický životopis světcův, je ve vydání Ješínově ponechána v epicky nejbohatším znění, jaké známe, které ještě jaksi silněji podtrhuje důrazné vystoupení Prokopovo proti cizinci.

Ovšem na druhé straně rukopis svatoprokopské legendy z r. 1618, jímž se právě obíráme, znamená přece jen do značné míry i změnu v historickém poznání, jež bylo na základě právě uvedených dokumentů národního cítění české společnosti z doby českého povstání zkonstruováno. Ukazuje totiž, že silné nacionální cítění, které bylo až dosud spatřováno více méně jen na straně Čechů, hlásících se t. zv. České konfessí (k ní patřili jak Stránský, tak Dačický i Ješín), bylo v této době domo-

vem stejně v kruzích katolických. Vývoj politických poměrů v zemi, který rozdělil její obyvatelstvo na dva tábory — tábor stavovské většiny, orientované především evangelicky, a tábor menšiny přívrženců habsburských, jehož nejčelnější představitelé hlásili se ke katolicismu — zmátl poněkud pohled pozdějších generací. Šlechta rebelující dovedla velmi živě agitovati pro svou věc mezi nerozhodnými vrstvami českého obyvatelstva, jichž bylo patrně daleko víc, než si dnes dovedeme představit, momentem národním. I Jindřich Mates Thurn — sám Němec kovaný — dovolával se ho pateticky ve svém listě nejvyšším úředníkům a soudcům král. českého ze 7. září 1620, který cituje Skála ve své Historii české (IV. tr. 317) — aby pozvedl jím deprimovanou poněkud náladu mezi šlechtou a měšťanstvem. A tato agitace — ač fakticky nebyla nic než právě agitací, nemajíc v pozadí jediného viditelnějšího a rozhodnějšího činu ve prospěch vlastního národního živlu českého — přispěla nemálo k tomu, že při dělení světla a stínu mezi oba nesouměrné tábory, v něž rozestoupila se česká politická veřejnost r. 1618 — všechno světlo zůstalo na straně rebelů, kdežto na stranu loyální menšiny svezl se hustý a takřka neproniknutelný stín. Marně protestovali r. 1619 Heřman Černín, Vilém z Lobkovic, Václav z Rozdražova a jiní proti nařčení, jako by byli „zpronevěřilými syny vlasti“ — jehož se jim dostalo se strany stavovské majority. Jejich protest jako by se ztratil v prudkém přílivu hlasů, útočících proti nim pro jejich „národní zradu“. Pozdější vývoj — úpadek českého živlu v českých zemích v době pobělohorské — zdál se aspoň povrchnímu a nezasvěcenému pozorovateli potvrzovati nařčení proti nim vznesená a zdůrazňovaná mimoděk i tragickým osudem obviňovatelů. Legenda svatopro-

kopská neznámého K. K. z L. — právě svou neúmyslností, právě jako bezděčný a netendenční dokument, psaný nebo překládaný či přepisovaný skutečně jen pro osobní zálibu tohoto člověka, ukazuje však velmi zřetelně mylnost takového povrchního soudu. K. K. z L. byl jistě stejně dobrým katolíkem jako národovcem. V jeho rukopise dostává se nám zároveň nového potvrzení názorů, k nimž dospívají někteří naši badatelé poslední doby a které zdůrazňují proti dosavadním zjednodušujícím líčením komplikovanost politické i národní a národnostní situace v našich zemích před Bílou horou.

Nechci tvrdit ovšem, že by legenda svatoprokopská z roku 1618, podepsaná neznámým K. K. z L. byla nějakým vynikajícím či vůbec pozoruhodným dílem po stránce literární. Naopak: jsem si dobře vědom všech nedostatků jejích jako literárního díla. Není to nic víc než primitivní, ba řekl bych: lidová umělecká stavba, při níž nezáleželo nijak na komposici — odvislé ostatně více méně od starého středověkého legendického tekstu — ani na detailním propracování řeči a výrazu. Ale jako dokument své doby bude jistě čtenáře vnímavějšího k minulým obrazům duchového života českého zajímat, ukazujíc mu velmi výrazně duchové prostředí, v němž dozrávalo osudné rozhodnutí o českém národě, a citovou atmosféru, v níž se připravovaly dalekosáhlé změny nejen na českém trůně, ale i v celých českých poměrech — její předpoklady a odpory. Proto přetiskuji tu věrně celý její tekst, upraviv jej v témž duchu, jako byly upraveny teksty v mé nedávné edici „Z legend českého baroka“, s níž — jak svrchu řečeno — také obsahově poněkud souvisí.

ŽIVOT SVATÉHO PROKOPA, DĚDICE A PATRONA ČESKÉHO

Byl v české zemi jeden opat, jemužto by[lo] jméno Prokop. Čech urozený, jehožto svatý Cyrillus biskup slovanskému písmu naučil. Ponejprve byl světský kněz vší cti plný, příkladu s[vatéh]o a života přečistého. Jednoho času počal mysliti svatý Prokop, kterak by mohl od světa odstoupiti a ku Kristu Pánu se přiviv[nou]ti, což tak učinil, ode všeho zboží i od přátel se vzdálil, na poušť zašel a tu v jedné jeskyni Bohu sloužíc přebýval.

V kteréžto jeskyni tisíc ďáblův tejně přebývalo. A ta jeskyně od Kouřima města za dvě malé míle vzdálí nad řekou Sázavou jest. A jakž svaté čtení praví, Světlo na svícen vystavené své světlosti nemůž krýti, tak to[ho] otce s[vatéh]o svatost divným Božím osvícením po všech krajích se roznesla. Počali k němu lidé rozliční na poušť choditi, jeho se modlitbám poroučeti, od něho potěšení duše přijímati, nebo byl muž přesvatý, všeho milosrdenství plný, v moudrosti znamenitý, v řeči i vzezření pokorného, v jídle, v pití přeskrovný, pravé víry učitel, přemilého promluvení, duch svatý hříšným oslazování. Protož mnozí jeho rady poslouchajíce na své hříchy vzdychali, s pláčem se jich kajíce, domů se vracovali.

To také svatý Prokop v obyčeji měl, že to, což svýma věrnýma rukama vydělal, kopaje, seje, žna, tím tak milosrdně chudé krmil, jako by před sebou Krista viděl. Odevšad k němu šli rozliční lidé, žádajíc s ním na poušti ostati

a podle jeho s[vatéh]o příkladu Bohu sloužiti. Te[h]da jsa ponucen [od] Ducha S[vatéh]o počal stavěti kostela na čest Bohu a Sva[t]é Královně a s[vatém]u Janu Křtiteli Boží[m]u. A tu k sobě přijal několik bratří ctného života, svatých mravův, s nimiž se vůlí Ducha s[vatéh]o spojiv, přijal řád s[vatéh]o Benedikta. A tak bydle o své pokoře s nimi za nejmenšího se pokládal, mnoho divův P[án] B[ůh] skrž něho či[nil], vypsati se nemůže. Ale však některé oznámím. Čte se o jeho s[vat]é milosti, že když podle obyčeje římského kostela mezi Velikonoci a na Nebe vstoupení[m] pobožní lidé tři dni se postíce po křížích chodí, svaté vzývajíce a modlíce [se], aby ráčili za ně Krista prositi, byl jeden člověk bohabojný jménem Menno, přišel na břeh řeky Sázavy, chtějíc na onu stranu se převézti a u svatého Prokopa na Boží službě býti a s svatým Prokopem po křížích choditi. Ale že na oné straně lodi byla, přívozníka nemohl míti, sobě velmi stejskal a stoje tak na břehu s velikým vzdycháním Bohu se modlil, řka: O všemohoucí Hospodine, jenžs skrz s[vatéh]o Prokopa veliké divy ukázal a mnohé hříšné k víře přivedl, Tvé s[vat]é milosti prosím, rač mně hříšníka uslyšeti, aby onano lodi ke mně, na tuto stranu připloula, pro žádost mého náboženství nevzdalujž, milý Hospodine, mne od dnešní služby s[vat]é, účastna mne učiň dnešní den s[vatéh]o Prokopa modliteb, pro Tvého s[vatéh]o jména čest [a] chválu. Než těch slov dořekl, v rychlosti loď s veslem k němu připloula, na níž se převezl, při službě Boží, jakž žádal, byl. Potom počal s[vatém]u Prokopu o tom, jakž se přihodilo, praviti. K němuž s[vat]ý Prokop [pravil]: Nedomnívej se, milý synáčku, by tu milost Hospodin pro mne nedůstojného učinil, ale pro tvé nábožné víry potvrzení to jest tobě král nebeský ukázal. Těch také časův byl je-

den člověk, v němžto zlý duch přebýval, přiveden k s[vatém]u Prokopu, zdaliby jemu pomohl. Te[h]dy ďábel zavolal, řka: Co já tobě činím, Prokope, že mne odtud honíš? i počal hrozně tím člověkem lomcovati. Te[h]dy s[va]tý Prokop tomu člověku kázal se postiti, poručil ho jednomu bratru a sám se zaň také postil a veliké modlitby činil. Po tom dni počal nad ním s[vat]ý Prokop zaklínaje podle obyčeje čísti. Vyletěl z toho člověka čert jako černý pták a usedl na kostel. V tu dobu s[vat]ý Prokop na modlitbu se oddal a tu pták se na zem svalil, na čtvero se rozrazil a zmizel a ten člověk byl práz[d]en ďábla. Jedněch také časův, slyšeni jsou ďábelští hlasové volajíce [a] řkouce: Běda, běda, co ten muž nepravý a nemilostivý bydlí v jeskyni této, tohoť trpěti nemůžem. Ale zdvihnouce se vším tovaryšstvem buďme na poušti, jenž slove Lobek. Tu nám tento ani žádný nepřekáží, když nám tento Prokop tuto bydleti nedá. Častokrát k němu lidé nemocní přicházeli, kteréž uzdravil, přikazuje, aby žádnému nepravili, neb se světské chvály kryl, však se utajiti nemohlo. Jednou jedni lidé k českému knížeti, jemužto jméno Břetislav bylo, přišli a pověděli o svatosti s[vatéh]o Prokopa. To kníže [se] svými zemany radostně uslyšel, přijel k němu a jeho svaté modlitbě se poručil a, uradivše se, s[vatéh]o Prokopa v tom jeho klášteře opatem učinil a to záduší rozličnými almužnami nadal. Jemužto s[vat]ý Prokop v to opatství nechtěl svoliti, rozličně se bránil, řka: Ten, ježto všechna tajemství zná, [ví], že nejsem důstojen jiným vlásti, toť má sprostnost ukazuje. Ale kníže ho s velikou prosbou naprosil, takže bezděky ten ouřad přijíti musil. Kterak jest vládl Ducha S[vatéh]o naučením, o tom se takto píše, že jest byl vší pokory plný, nikda se nezarmucoval, všichni bratří ho milovali. To jeho svatý

obyčej byl, že někdy zjevně, někdy tejně své bratří milostivě v Bohu napomínal řka: Bratří milí, Boha milujte s[naž]ně jemu služte, neb za vaše krátké jemu posloužení dá vám v nebesích věčné králování. A tak svůj s[vat]ý život veda, slovem, svatým příkladem lidi uče, k smrti se přiblížil. Tu skrze zjevné Ducha S[vatéh]o své skončení zvěděv, pozvav k sobě bohabojného člověka, kněze svého, jemužto Vít říkali a druhého v Bohu milého Emerama, zjevil jim, řka: Synové a bratří moji milí, věřte, že třetí den s tímto se světem rozloučím, Bohu se i vás poroučím. Ale to vám pravím, abyste to věděli, opatrně v pokoře se drželi, že vás má potkati veliká nenávist od zlých lidí. Budete vyhnáni do jiné vlasti a tam šest leth přebývati budete a toto naše obydlí kníže podá lidem cizím. Ale vy, moji synové, v tom protivenství se nerozpakujte, ve víře stále stůjte, bratří v Bohu těšte, Boha vždycky chvalte, když vám dobře bude, Bohu děkujte, a když se vám zle povede, mile trpte, neb hodina přijde, žeť vás B[ůh] potěší a po šesti letech smiluje se nad vámi Hospodin a navrátí vás zase do obydlí vašeho a pomstí nad protivníky. Ty časové mají přijíti, když kníže milostivý Břetislav umře, bude jiné kníže po něm, jménem Spytihněvus, kterýž vás bude nenáviděti. I ten umře a místo něho Vratislav kníže bude. Tohoť Bůh Duchem svým osvítí v bázni a dobrotě. Tenť vás zase do obydlí vašeho uvede a tu s pomocí boží již pokoj míti budete. A když jim to vypravil, nazejtří přišel k němu jeden sirotek, chudý, jehožto s[vat]ý Prokop před tím tejden pro B[oha] krmil, bera odpuštění od otce s[vatéh]o, chtíc se domů vrátiti. Promluvil s[vat]ý Pro[kop] k němu řka: Synu můj milý, nemámť co nyní dáti, ale buď zde do zítřka, tuť mé skončení, Bohem uložené, při[jde]. A jakž brzo skonám, tak to-

bě má sukně bude dána. A tak nazejtří v nešpory a v kumpletní hodině Bohu se modlíc, skonal, ďáblu se obránil. Okolo něho bratří stojíc, plakali. Stalo se po Božím Narození 1053. K jeho pochování přijel Severus, biskup pražský, kterýžto svaté tělo poctivě pochoval v kostele u s[vat]é Králov[ny], jejž byl svatý otec založil. V tu hodinu, když jeho s[vaté] tělo pochovávali, vstal jeden slepý řka: O milostivý otče, svatý Prokope, tvá svatá milost mnohým světlost ukázala, skrze tvou svatou prosbu k milému Hospodinu. Smiluj se nade mnou, nemůže-li déle, ale aspoň tak dlouho, jakžto tvého pochování svatá se služba p[ro]dlí, aby[ch] dotud viděti mohl. A jakž to pověděl, tak ihned prozřel a tak dlouho světlo viděl, až s[vatéh]o Prokopa tělo pochovali. Po pochování s[vatéh]o Prokopa, uzřevše [?] to bratří, v duchu opatem Víta volili, kterýžto počal podle Boha příkladem s[vatéh]o Prokopa duchovenství výšiti a vésti, bedlivě čest a bázeň buditi [?]. V ty časy dobrotivé kníže české Břetislav umřel a po něm Spitigneus knížetem učiněn, za něhož se předpověděné proroctví s[vatéh]o Prokopa končí [?] že nepřítel všech věrných duší ďábel kníže Spitignea proti opatovi Vítovi přinese. To osočení kníže uslyšev, počal kněze Víta opata nenáviděti. To opat poznav, s pobožnými bratřími [se] zdvihl, i bral se do jiné vlasti. Tu znamena[jte] [?] knížata, co závist zlého činí v rozličných sta[tcích] [stavech?]. Ten hřích závist pravdy netrpí a čehož sám nemůže míti, toho na všech zlostí dobývá. Ač který opat neb vrchní chce v svém klášteře čest a duchovenství ploditi, musí od svých mladších proti sobě křivých řečí mnoho trpěti. Protož ne vždy sluší všem řečem věřiti.

A když Spitigneus zvěděl, že Vít opat s tovaryšstvím pryč zašel, Němce jednoho šered-

ného opatem učinil. A když ten Němec v opatství se uvázal, první noc na jitřní vstal, uzřel, ano svatý Prokop otec u jedněch dveří stojí podepřev se, i promluvil k tomu opatovi Němci a řka: Od koho ty moc máš, Němče, tu vlásti, co zde činíš? K tomu ten opat vece: Mocná ruka knížete tu mi jest moc dala, abych tímto klášterem, dokudž [j]sem živ, vlá[dl]. Svatý Prokop k němu vece: Náhle učti [?] se a beř se preč, dokudž hanby neujdeš, pakli toho neučiníš, věz to, žeť pomsta boží tě nemine. A to řekl a zmizel.

To vidění Němec opat za obludu přijal, na to nic nedbal. Potom čtvrtou noc opět k jitřní šel a svatý Prokop mu se zase ukázal řka: Věz to, Němče, žeť [j]sem já synům mým duchovním u Hospodina uprosil tohoto kláštera obydlí, ale ne tobě, Němče, kterýž jsi v to neprávě všel. Ač ti kníže tu moc dal, ale jáť ji tobě odjímám a zapovídám dnešní den, aby[s] zde déle nevládl. A to řekl svatý Prokop. Počal toho opata Němce prudce berlou bíti. Tehda opat nemeškal v brzkosti knížeti oznámiti, což [když] kníže uslyšel, velice se podivil. Ale že v srdci zlost začal, v té dokonal a umřel. Po něm kníže Vratislav v Čechách vývodou byl, kníže bohabojné, spravedlivé i vší cti plné. A když boží služby snažně miloval, nad jiné kláštery klášter s[vatéh]o Prokopa miloval. A zvěděv, že Vít opat v Uhřích byl, své posly proň poslal, aby se zase do svého kláštera navrátil. Tu se vrátivše, knížetem ctně do kláštera zase [byli] uvedeni. A což jsou prve nedostatek trpěli, to jsou skrze s[vatéh]o Prokopa prosbu[?] všeho dobrého dosti měli. Bohu mnoho časův potom sloužili a jeho svaté milosti se dostali. S nímž kralují na věky věkův Amen. A. 1618 K. K. z L.

Knihovna revue Na hlubinu

Sv. 19.

Dr. Zdeněk Kalista

NÁRODNÍ MOTIV ÚCTY SVATOPROKOPSKÉ A SVATOPROKOPSKÁ LEGENDA Z ROKU 1618

—

Vyšlo jako příloha

revue Na hlubinu, Olomouc

1935